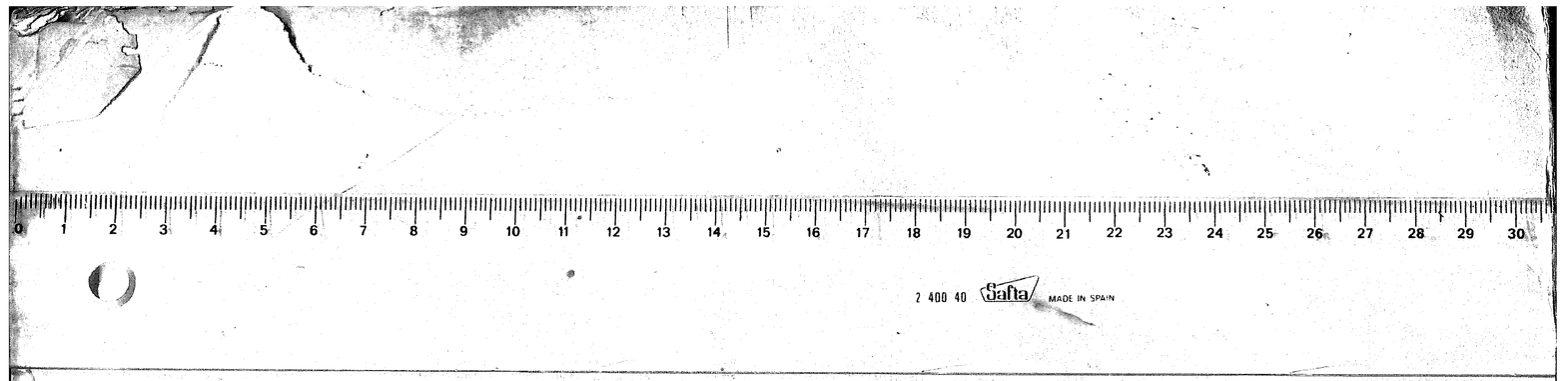
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
2 400 40 Safta MADE IN SPAIN

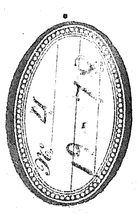

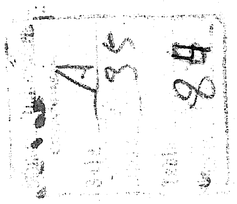

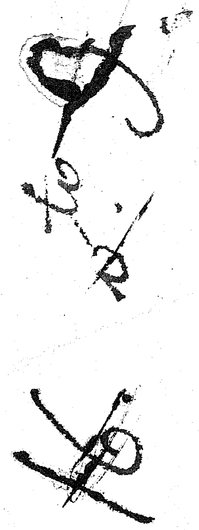

N-11.296

LVCIANI

Samosatensis opera, quæ quidem

EXTANT, OMNIA, A GRAECO SERMONE in Latinum conuersa, nunc postremùm multo diligentius & melius quàm antè, ad Græcum exemplar correcta & emendata.

Λεκιανὸς εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίβλον.

Λεκιανὸς ταλ' ἤλεκλε, παλαιάπ μωφ̃ π εἰδὼς,
μωφ̃ γὰρ ἀνθρώποις καὶ τὰ δοκοῦντα σοφά.
ἐδὲν οἰ ἀνθρώποισι δόκειδν ὅτι νόημα,
ἀλλ' ὃ σὺ θαυμάζεις, τῦθ' ἑτέροισι γέλως.

Lucianus de suo libro.

Lucius hæc scripsit, qui stultáque priscaq; norat,
Stulta quidem uulgo credita, docta tamen.
Eximius non est sensus mortalibus ullus,
Sed quod tute probas, ridiculum est aliis.

Io. Aurato interprete.

Auctores, qui in hoc opere uertendo elaborarunt.

D Erasmus Roterodamus.

Thomas Morus.
Augustinus Dathus.
Petrus Mosellanus.
Bilibaldus Birckheimerus.
Anastasius
Ioannes Sinapius.
Martinus Bolerus.
Oromarus Luscinius.

Εἶναξ τῶν τοῦ Λεκιανοῦ.

Operum Luciani index. A priorem chartæ faciem, b posteriorem indicat.

Ἐβρὶ τοῦ ὀνυπνίου, ἤτοι βίος Λεκιανοῦ — Somnium seu uita Luciani. fol.1.a
Πρὸς τὸν ἐπίντα, Προμηθεὺς ἐς ὀν λόγοις. — Cõtra eũ qui dixerat: Prometheus es in uer-
Πρὸς Νιγρῖνον ὠδιτολή. — Epistola ad Nigrinum. 4.b (bis. 3.a
Νιγρῖνος, ἢ περὶ φιλοσόφω ἤθους. — Nigrinus, siue de moribus Philosophorũ. ibi.
Δίκη φωνηέντων. — Iudicium uocalium 9.b
Τίμων, ἢ μισάνθρωπος. — Timon, siue Misanthropos 11.a
Ἀλκυών, ἢ περὶ μεταμορφώσεως. — Halcyon, siue de transformatione 17.b
Προμηθεύς, ἢ Καύκασος. — Prometheus siue Caucasus 16.b

Θεῶν διάλογοι. — DEORVM DIALOGI.

Προμηθέως καὶ Διός. — Promethei & Iouis 21.b
Ἔρωτος καὶ διός. — Cupidinis & Iouis ibi.
Διὸς καὶ ἑρμοῦ. — Iouis & Mercurij 22.a
Διὸς καὶ γανυμήδους. — Iouis & Ganymedis ibi.
Ἥρας καὶ διός. — Iunonis & Iouis 23.a
Ἥρας καὶ διός — Iunonis & Iouis ibi.b
Ἀπόλλωνος καὶ Ἡφαίστου. — Apollinis & Vulcani 24.a
Ἡφαίστου καὶ διός. — Vulcani & Iouis ibi.b
Ποσειδῶνος καὶ ἑρμοῦ. — Neptuni & Mercurij ibi.
Ἑρμοῦ καὶ ἡλίου — Mercurij & Solis 25.a
Ἀφροδίτης καὶ σελήνης. — Veneris & Lunæ ibi.b
Ἀφροδίτης καὶ ἔρωτος. — Veneris & Cupidinis ibi.
Διὸς, ἀσκληπίου, καὶ Ἡρακλέους. — Iouis, Aesculapij & Herculis 26.a
Ἑρμοῦ, ἢ Ἀπόλλωνος. — Mercurij & Apollinis ibi.
Ἑρμοῦ ἢ Ἀπόλλωνος. — Mercurij & Apollinis ibi.b
Ἥρας ἢ Λητοῦς — Iunonis & Latonæ 27.a
Ἀπόλλωνος καὶ ἑρμοῦ — Apollinis & Mercurij ibi.
Ἥρας καὶ διός. — Iunonis & Iouis ibi.b
Ἀφροδίτης καὶ ἔρωτος — Veneris & Cupidinis 28.a
Θεῶν κρίσις. — Dearum iudicium ibi.
Ἄρεως καὶ ἑρμοῦ — Martis & Mercurij 30.a
Πανὸς καὶ ἑρμοῦ — Panos & Mercurij ibi.b
Ἀπόλλωνος ἢ διονύσου. — Apollinis & Bacchi 31.a
Ἑρμοῦ καὶ μαίας. — Mercurij & Maiæ ibi.b
Διὸς καὶ ἡλίου. — Iouis & Solis ibi.
Ἀπόλλωνος καὶ ἑρμοῦ. — Apollinis & Mercurij. 32.a

Ἐνάλιοι διάλογοι. — DIALOGI MARINI.

Δωρίδος ἢ Γαλατείας. — Doridis & Galateæ 32.b
Κύκλωπος καὶ ποσειδῶνος. — Cyclopis & Neptuni 33.a
Ἀλφειοῦ καὶ ποσειδῶνος. — Alphei & Neptuni ibi.b
Μενελάου ἢ πρωτέως. — Menelai & Protei ibi.
Πανόπης ἢ Γαληνοῦς — Panopes & Galenes 34.a
Τρίτωνος, ἀμυμώνης, ἢ ποσειδῶνος. — Tritonis, Amymones & Neptuni ibi.
Νότου καὶ ζεφύρου. — Noti & Zephyri 34.b.
Ποσειδῶνος ἢ δελφίνου. — Neptuni & delphinũm 35.a

Ποσειδῶνος ἢ νηρηίδων.
Ἰείδος καὶ ποσειδῶνος.
Ξάνθε ἢ Θαλάσσης.
Δωρίδος καὶ Θέτιδος.
Ποσειδῶνος καὶ ἐνιπέως.
Τρίτωνος καὶ νηρηίδων.
Ζεφύρε καὶ νότου.
Νεκυομαντεῖα ὀβολοστάτου.
Διογένης καὶ πολυδεύκης.
Πλούτων, ἢ περὶ μισανθρωπίας.
Μενίππε, ἀμφιλόχε, ἢ τροφωνίε.
Ἑρμῆ καὶ χάρωνος.
Πλούτωνος καὶ Ἑρμοῦ.
Τερψίωνος καὶ Πλούτωνος.
Ζηνοφάντε καὶ καλλιδημίδου.
Κυνίσκος καὶ Δαμνίππε.
Σιμύλε καὶ πολυστράτε.
Χάρωνος καὶ Ἑρμοῦ.
Κράτητος καὶ Διογένους.
Ἀλεξάνδρε, Ἀννίβε, Μίνωος, καὶ Σκιπίωνος. 42.b
Διογένης καὶ Ἀλεξάνδρε.
Ἀλεξάνδρε καὶ Φιλίππε.
Ἀχιλλέως καὶ Ἀντιλόχου.
Διογένης καὶ Ἡρακλέης.
Μενίππε καὶ Ταντάλε.
Μενίππε καὶ Ἑρμοῦ
Ἀϊακέ, Πρωτεσιλάε, Μενελάε, καὶ Πάριδος.
Μενίππε, Ἀϊακέ, Πυθαγόρε καὶ Σωκράτους.
Μενίππε καὶ Κέρβερε.
Χάρωνος, Μενίππε καὶ Ἑρμοῦ.
Πρωτεσιλάε, Πλούτωνος, ἢ Περσεφόνης.
Διογένης καὶ Μαυσώλε.
Νιρέως, Θερσίτε καὶ Μενίππου.
Μενίππε καὶ Χείρωνος.
Διογένης, Ἀντισθένης, Κράτητος καὶ Πλουτοῦ.
Μενίππε καὶ Τειρεσίου
Αἰακοῦ καὶ Ἀγαμέμνονος.
Μίνωος καὶ Σωκράτους.
Μενίππε καὶ Φιλωνίδου, ἢ νεκυομαντία.
Κήρυσμα.
Χάρων, ἢ ὠθισκοσκόπτης.
Περὶ θυσιῶν.
Βίων πρᾶσις.
Ἁλιεύς.
Κατάπλους, ἢ τύραννος.
Περὶ τῆς ὠδῆς μισθῷ συνόντων.

Neptuni & Nereidum 35.a
Iridis & Neptuni 35.b
Xanthi & Maris ibid.
Doridis & Thetidis 36.a
Neptuni & Enipei ibid.
Tritonis & Nereidum 36.b
Zephyri & Noti. 37.a

MORTVORVM DIALOGI.

Diogenis & Pollucis 37.b
Pluto, seu Contra Menippum 38.a
Menippi, Amphilochi, & Trophonij 38.b
Mercurij & Charontis ibid.
Plutonis & Mercurij 39.a
Terpsionis & Plutonis ibid.
Zenophantæ & Callidemidæ 39.b
Cnemonis & Damnippi 40.a
Simyli & Polystrati ibid.
Charontis & Mercurij 40.b
Cratetis & Diogenis 42.a
Alexan. Anniba. Minois & Scipionis. 42.b
Diogenis & Alexandri 43.b
Alexandri & Philippi 44.a
Achillis & Antilochi ibid.b
Diogenis & Herculis 45.a
Menippi & Tantali ibid.b
Menippi & Mercurij 46.a
Acaci, Protesilai, Menelai, aç Paridis. ibid.
Menippi & Acaci 46.b
Menippi & Cerberi 47.a
Charontis & Menippi ibid.b
Plutonis & Protesilai ibid.
Diogenis & Mausoli 48.a
Nirei, Thersitæ & Menippi 48.b
Menippi & Chironis ibid.
Diogenis, Antisthenis & Crate. 49.a
Menippi & Tiresiæ 50.a
Aiacis & Agamemnonis 50.b
Minois & Sostrati ibid.
Menippus, seu Necyomantia 51.a
Decretum contra diuites 54.D.E.
Charon, siue Contemplantes 54.b
De Sacrificijs. 59.a
Vitarum auctio 61.a
Piscator, seu Reuiuiscentes 65.a
Cataplus, siue Tyrannus 71.b
De mercede conductis. 76.a

Ἀπολογία περὶ τῆς ὠδῆς μισθῷ συνόντων.
Ὑπὲρ τοῦ σὺ τῇ πρεσβυτέρᾳ πταίσματος.
Ἑρμότιμος, ἢ περὶ αἱρέσεων.
Ἡρόδοτος, ἢ Ἀέτιων.
Ζεῦξις, ἢ Ἀντίοχος.
Ἁρμονίδης.
Σκύθης, ἢ Πρόξενος
Πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν.
Ἀληθὴς ἱστορίας λόγος πρῶτος.
Δεύτερος.
Τυραννοκτόνος
Ἀποκηρυττόμενος.
Φάλαρις πρῶτος.
Δεύτερος.
Ἀλέξανδρος, ἢ Ψευδομάντις.
Περὶ ὀρχήσεως.
Λεξιφάνης.
Εὐνοῦχος.
Περὶ ἀστρολογίας.
Δημώνακτος βίος.
Ἔρωτες.
Εἰκόνες.
Ὑπὲρ τῶν εἰκόνων.
Τοξάρις, ἢ φιλία.
Λούκιος, ἢ ὄνος.
Ζεὺς ἐλεγχόμενος.
Ζεὺς τραγῳδός.
Ὄνειρος, ἢ Ἀλεκτρυών.
Ἡμερομανίτης, ἢ Ὑπὲρ τοῦ φίλου.
Δὶς κατηγορούμενος, ἢ δίκη ἀφώνου.
Περὶ παρασίτου, ἢ τι ὅτι τέχνη ἡ παρασιτική.
Ἀνάχαρσις, ἢ περὶ γυμνασίων.
Περὶ πένθους.
Ἐκτόρων διδάσκαλος.
Φιλοψευδής, ἢ Ἀπιστῶν.
Ἱππίας, ἢ Βαλανεῖον.
Περὶ λαλιᾶς, ἢ Διόνυσος.
Περὶ λαλιᾶς, ἢ Ἡρακλῆς.
Περὶ τοῦ ἁλέκτορος, ἢ τῶν κύκνων.
Μύιας ἐγκώμιον.
Περὶ τοῦ ἀπαίδευτον, καὶ πολλὰ βιβλία ὠνουμένου.
Περὶ τοῦ μὴ ῥᾳδίως πιστεύειν διαβολῇ.
Ψευδολογιστής, ἢ περὶ τοῦ ἀπροσδόκητος.
Περὶ τῆς οἰκίας
Μακρόβιοι.
Πατρίδος ἐγκώμιον.

Apologia pro mercede conductis 84.a
Pro eo q̃ inter salutandũ uerbo lapsus fuerat (86.b
Hermotimus siue de sectis 89.a
Herodotus, uel Actio 106.b
Zeuxis uel Antiochus 108.a
Harmonides 110.a
Scytha, uel Hospes 111.a
Quomodo historia scribenda sit 113.b
Historiæ ueræ lib. I. 122.a
Lib. II. 127.a
Tyrãnicida 132.b. Decla. Eras. resp. 135.b
Abdicatus 151.b
Phalaris primus 156.b
Phalaris secundus 159.a
Alexander, seu Pseudomantes 160.b
De saltatione 168.b
Lexiphanes 176.b
Eunuchus, seu Pamphilus 180.b
De Astrologia 182.a
Demonactis uita 184.a
Amores 188.a
Imagines 197.a
Pro imaginibus 201.a
Toxaris, siue de amicitia 205.b
Lucius, siue Asinus 215.a
Iupiter confutatus 222.a
Iupiter Tragœdus 225.a
Somnium, seu Gallus 233.a
Icaromenippus, siue Hypernephelus 239.b
Bis accusatus, seu Fora 245.a
De parasito, seu quòd ars sit parasitica 251.b
Anacharsis, seu de Gymnasiis 259.a
De luctu 266.a
Rhetorum præceptor 267.b
Philopseudes, siue incredulus 271.a
Hippias, seu Balneum 277.a
Allocutio, seu Bacchis 278.b
Præfatio, seu Hercules Gallicus 280.a
De Electro, seu cygnis 281.a
Muscæ encomion 281.b
Aduersus indo. lib. supellecti. tumentẽ. 283.a
De non temere credẽdo calumniæ 286.b
Pseudologista, siue de Apophrade 289.b
De domo 294.a
Macrobij 297.b
Patriæ encomion 300.a

περὶ τῶν διψάδων. — De dipsadibus 301.a
διάλεξις πρὸς ἡσίοδον. — Dissertatio cum Hesiodo 302.b
πλοῖον, ἢ εὐχαί. — Nauigium, seu uota 303.b
τραγοποδάγρα. — Tragopodagra 309.b
ὠκύπους. — Ocypus 314.a

ἑταιρικοὶ διάλογοι. — DIALOGI MERETRICII.

γλυκέρα καὶ ὀαὶς. — Glycera & Thais 316.a
μυρτίον, πάμφιλος, καὶ δωρίς. — Myrtium, Pamphilus & Doris ibid.b
μάτηρ καὶ φίλιννα. — Mater & Philinna 317.a
μέλιτθα καὶ βακχίς. — Melissa & Bacchis ibid.b
κλωνάριον καὶ λέαινα. — Clonarium & Leæna 318.a
κρωβύλη καὶ κόριννα. — Crobyle & Corinna 319.a
μάτηρ καὶ μουσάριον. — Mater & Musarium ibid.b
Ἀμπελὶς καὶ χρυσίς. — Ampelis & Chrysis 320.a
Δορκὰς, πανυχὶς, φιλόστρατος, καὶ πλέμων. — Dorcas, Pannychis, Philostratus, Pole. ibid.b
Χελιδόνιον καὶ δροσή. — Chelidonium & Drose 321.a
Τρύφαινα καὶ χαρμίδης. — Triphæna & Charmides 322.a
Ἰόεσσα, πυθιὰς καὶ λυσίας. — Ioëssa, Pythias & Lysias ibid.b
Λεοντίχος, χλωρίδας, καὶ ὑμνίς. — Leontichus, Chenidas & Hymnis 323.b
Δωρίων καὶ μυρτάλη. — Dorio & Myrtale 324.b
Κοχλὶς καὶ παρθενίς. — Cochlis & Parthenis 325.a
περὶ τῆς περιγρίνης πλαυτῆς. — De uarta Pompeiana ibid.
Φυγάς. — Fugitiui 330.b

ΣΑΤΥΡΝΑΛΙΑ — SATVRNALIA
Ἱερεῖς καὶ κρόνος. — Sacerdos & Saturnus 334.a
Κρονοσολών. — Cronosolō, id est Saturnaliū legū lator 335.b

ἐπιστολαὶ κρονικαί. — EPISTOLAE SATVRNALES
ἐγὼ κρόνῳ χαίρειν. — Ego Saturno Salutem 337.a
Κρόνος ἐμοὶ τῷ τιμιωτάτῳ χαίρειν. — Saturnus mihi charissimo S. ibid.b
κρόνος τοῖς πλουσίοις χαίρειν. — Saturnus diuitibus 338.b
οἱ πλούσιοι τῷ κρόνῳ χαίρειν. — Diuites Saturno 339.a
Συμπόσιον, ἢ λαπίθαι. — Symposium, uel Lapithæ 339.b
περὶ τῆς συρίης θεοῦ. — De Syria Dea 345.a
Δημοσθένους ἐγκώμιον. — Demosthenis encomium 352.a
Θεῶν ἐκκλησία. — Deorum concilium 357.a
Ψήφισμα. — Decretum. 359.a
Κυνικὸς καὶ λυκῖνος. — Cynicus ibid.b
Ψευδομαντις, ἢ σολοικιστής. — Pseudologista 362.a
Φιλόπατρις, ἢ διδασκόμενος. — [redacted]s, seu qui docetur 364.b
Χαρίδημος, ἢ περὶ κάλλους. — Charidemus, siue de pulchritudine 368.b
Νέρων, ἢ περὶ τῆς ὀρυχῆς τοῦ ἰσθμοῦ. — Nero, siue de fossione Isthmi 372.b
Παλινουρος — Palinurus 374.a
Ἀρετή. — Virtus Dea. 381.b

Hic Dialogus non est Luciani, Sed neque hic.

LVCIANI

INDEX

INDEX ALPHABETICVS in Luciani opera.

A

Deo inuiti agimur. 461.F
Ab Aeaco parum abesse, prouerb. 84.F
Abauchas & Gyndanes Scythæ, nobile amicorum par. 214.G.H
Abderitica febris. 113.G
Abdicationis causſæ. 151.K. & dein. 155.A
Aboni murus. 161.K
Abonotichitarum ciuitas. 166.K
Abrœa Luciani matris amica. 215.G
Abrotanum meretrix. 316.E
Absurdis statim initiò repugnandum. 104.B.C
Abundantiam rerum omnium natura nobis indulsit. 360.D
Abyrtace quid. 180.D
Academicorum dogmata. 63.D
Academici in cāpo Elysio non sunt. 129.B
Academia & pro se & contra se causſam perorans. 247.K
Accidens, & præter accidens. 63.K
Accissantes in muneribus oblatis. 79.C
Accurata uictus ratio longæuos facit. 298.B.
Accubitus honoris contentio. 340.K
Accusatio & confutatio deorum gentiliū. 365.E.F
Accusatio rei cum defensione eiusdē componenda. 287.H
Accusationes & laudes historici quales esse debeant. 121.H
Accusationes manium apud Rhadamanthum. 75.D
Acherontica palus. 266.E
Acinacis & Zamolxis & uentus dij Scythārum. 112.B.211.E
Acis meretrix. 318.A
Achilles qualis fuerit. 44.K. 236.I. 312.K
Achilles ut permotus ad armorum aspectum. 294.K.
Achilles inter uirgines latitans. 318.I.
Achillis fatum. 366.H.I
Aconitū nō in ōni quātitate occidit 104.H
ἄκυρα quæ dicantur. 180.F
Acragātini Græci sunt, & Dores. 159.B
Acrisius Danaës pater nimium in filiam zelotypus. 36.B. Eius custodiæ ut decepte. 236.A
Actæon à canibus discerptus. 27.D. 325.I. 335.F.
Actionum uariarum species. 247.G
Actionis uis. 354.D
Actus nostri liberine sint, an ex fato & necessitate. 51.A.B
Acus candefactæ usus in signis resignādis. 163.F.
Ad aquam dicere, & ad aquam scribere. 353.H.
Adamantinæ mentis philosophi. 163.A
Admirationi esse cupiunt diuites. 7.H
Adolescentes à philosophis nō bene informentur moribus. 105.I.K
Adolescentes, securiores sunt. 143.A
Adolescentes tredecim pro puella una se morti obijcientes. 371.F.G
Adolescentes ut pecunias ad amores suos à parentib. extorqueant. 320.B
Adolescentum reuerentia. 276.K
Adolescētia ad uoluptatem pcliuis. 353.F
Adorandi mirus mos. 351.K
Adorari se q̄dā uolūt & exosculari. 7.E
Adorari se permittentes tyranni, apud inferos ridentur. 38.E
Adoratio Indorum qualis. 170.H.I.
Adrastea à tergo assistens ultrix. 85.F. 323.A.
Adrasti fatum. 224.B
Aduersa quæ mutuò amici ferunt, leuiora. 192.F.
Adulatio malum maximè seruile. 85.I.
Adulatio dominorum doctos se uideri uolentium. 83.A
Adulatio ridiculorum. 81.I.
Adulator ne sit historicus. 119.K
Adulatores, diuitum asseclæ. 16.B
Adulatores & palæstrici aulæ accommodati. 77.D.E
Adulatores, odiosi. 115.F
Adulatores pernitiosiores sunt ijs quibus adulantur. 7.G
Adulatorum dolus aduersus adolescentes. 207.H.
Adulatores tyrannorum. 372.F
Adulter deprehensus impune occiditur à marito. 148.A
Adultera à mœcho suo occisa. 208.C
Adulteræ mulieris uaframenta ad captādos adolescentes. 207.F.G
Adulteræ uelut quædā descriptio. 250.G
Adulteriū eunucho obiectū. 181.I. 348.K
Adulterium Martis & Veneris unde cōfictum. 183.G.H
Adulterij fœdus exitus. 208.C
in Adulteros Salethi legis seueritas. 85.a.b
Adyrmachus Machlynæ dux. 212.C
Adytum miræ uenerationis. 350.B
Aeacus portorio apud inferos colligendo præfectus. 55.D. Eius regia. 266.E.
Aeacus Mercurium obiurgans. 72.E
Aedes ire familiari primū parādā. 306.c
Aedis sacræ opulentæ descriptio 350.A.B. & dein.
Aedium conductarum precio diuites paupertibus Saturnalib. soluant. 336.G
Aedificij commodi architectatio. 278.F
Aedificia aurata nō plus tegunt quàm casæ. 360.I.
Aegiali. 167.K
Aegisthi pictura. 297.D. fatum. 366.K
Aegrotantium alimenta, prouerb. 77.g
Aegroti hominis immutatio. 210.C
Aegroti tollēdi ratio callidissima. 144.K.
Aegyptij, nouitatis admiratores non sunt. 4.B. 358.G.
Aegyptiorum characteres hieroglyphici. 98.E.
Aegyptiorum saltatio. 171.H.I. diuinatio. 182.G.
Aegyptiorum dij, ridiculi. 60.B, 199.E. 205.D. 231.K. 232.A
Aegyptij, agricolæ. 242.F
Aegyptiorum sepultura. 267.G
Aegyptiorum sacri scribæ lōgæui. 298.B
Aegyptiaca coma. 304.C
Aegyptij philosophi. 331.G
Aegyptij lingua ridiculè imitata. 342.B
Aegyptij, hominum antiquissimi. 345.K
Aeneas cur Veneris filius putatus. 183.E. F. Eius pietas. 374.C. trepidatio in tempestate. 374.K. animi præsentia. 380.F
Aeolocentaurus. 127.C
Aequalibus inuidiosum esse, gloriosum. 156.E.
Aequalitas apud inferos. 44.I.K. 48.K. 53.G.
Aequalitas, iustitiæ pensum. 287.G
Aer in calicem expressus, pro potu. 124.K
Aer intextus araneis. 123.I.K
Aerea nauigatio 123.C
Aerocordaces & Aeroculices. 123.K
Aésne an aurum præstantius. 56.K
Aes alienum pauperum, diuites Saturnalibus soluant. 336.G
æris ac ferri sonitum spectra non ferant. 273.A.
Aeschyli pugillarium precium. 285.B.
Aeschyli ebrius tragœdias scribebat. 353.b
æschines tympanistriæ filius. 2.G. 85.F. parasitus. 255.D
Aeschines & Demosthenes optimi imitatores. 200.E
Aesculapius & Hercules de discubitu contendentes. 26.C. & dein.
Aesculapius supposititius deus. 162.A. bis natus. ibid. & 165.G. deus adscriptitius. 358.B.
Aesculapij miseria. 243.F. honos. 354.K.
Aesculapius ut morbos curaret. 272.K
Aesopus phryx apud beatos inferos promorione. 129.A. fabularū scriptor. 241.c
Aesopicus apologus nunquam serum esse de uia mala respicere. 206.F
Aetas uniuersa hominum uelut momentum est ad æternitatem. 18.A
Aetate minuuntur cupiditates. 133.C
Aetas ex dētibus in brutis cōijcitur. 219.g
Aetas mulieris formosæ. 198.F
Aethiopes Ioue perpetuis duodecim dierum epulis excipiunt. 59.G
Aethiopum saltatio. 170.H
Aethiopum sapientia. 182.E
ad Aethiopas sæpe dij comessatū eūt 231.b

Aethiopem lauare, adagio. 286.F
Aetiō pictor ut illustris ac notus euaserit. 107.E.198.G.
Affectatio nimia simulationis, in uerum exiens. 176.B.C.D.
Affectus iudicium peruertunt. 136.C.D
Affectus quo quis plus laborat, facilior expugnatu. 288.K
Affectuum impetu quouis auferūtur diuites. 361.I.K
Affinitatis symbolum, poculum. 209.F
Afranius Centurio rhetor. 117.I.
Agamemnonis descriptio. 114.I. 205.A.
Agatharchides historicus. 299.F
Agathoclis Peripatetici philosophi falsa irrisio. 186.D
Agathoclis & Diniæ amicitia. 207.E
Agathoclis Samij periculum. 288.I
Agathoclis Siciliæ tyrāni senectus. 298.F
Agenor Europæ pater. 37.A
Aglaiæ filius pulcher. 372.B
Agrorum amœnitas. 365.D.368.H
Agrorum de finibus contendentes, quàm ridiculi. 242.G.H
Agricolarum uaticinia. 303.E
Aiax Vlyssem oderat. 50.H.I
Aiacis colophon, se iugulare. 117.K
Aiacis Telamonij causa. 128.C.K.129.H
Aiacem furentem saltās, ipse furens effectus. 176.A.B
Alæ alcyonis miræ magnitudinis. 131.F
Alæ ingentes. 123.D
Alas ut sibi aptarit Icaromenippus .241.c
Alani non magnopere sunt comati.213.D
Alapæ nōnūquā amasiis impingēdæ 320.d
Albedo mulierum nimia ne sit, sed rubedini iuxta. 198.G.H
Albus color, probatissimus non est.264.B
Alcæus Milesius Nicostrati amasius.115.b
Alcmenæ stuprum ab Ioue. 25.C.& dein.
Alcibiadis eloquentia. 113.D
Alcibiades cur Socrati adamatus. 192.B. 196.C.197.B.
Alcibiades nepos pditissimus.224.f.330.e
Alcestis ex inferis reuersa. 266.F
Alcidamantis Cynici philosophi ridicula. 341.C.& dein.343.I.345.A.
Alcyonis nidus miræ magnitudinis. 131.F
Alcyonis transformatio. 17.H
Aleæ naufragium. 334.I
Aleam in uno uiro iacere. 110.K
Alexandri magni contentio cū Annibale & Scipione. 42.G .128.D. Eius uirtus eleuatur.44.C.E.F.
Alexandri magni superbia irrisa, qui se ut deum coli siuerit. 43.F
Alexandri candor, in bonum omen uertētis quod infaustū alioq uidebatur.88.c
Alexandri & Rhoxanes nuptiæ depictæ. 107.E
Alexander falsis laudibus non pascebatur. 115.F.G
Alexādri ægroti uidēdi cupiditas in populo suo. 162.K
Alexādri modestia erga architectū qui se in Atho montē efformare uolebat.202.d
Alexādri Macedonis insania in apotheosi Hephæstionis. 288.G.H
Alexander in Cydno se lauit. 294.E
Alexandri magni res gestæ ab Onesicrito scriptæ. 298.K
Alexandri Abonotichitæ pseudomantis descriptio.160.H.I.& dein per tot.
Alexandri pseud.mors. 168.G
Aliena accipientes, iniusti. 254.D
Alimenta Cynicorū paratu facilia.361.E
Alisodemus poeta. 354.K
Allectiua ad se. 296.A
Aloa festa. 320.B
Aloei filiorum temeritas. 55.F
Alpheus Arethusam amans. 33.G.H
Alta seu nutrita malè, tabescunt. 360.C
Alternis dicendi mos Platonicus. 344.B
Alterum pedem in cymba Charontis habere, prouerb. 84.F
Alumni sui amans parasitus. 257.D
Alys fluuij alueus una nocte circunductus 277.I.
Amabilis ut fiat Iupiter, Cupidinis consilium. 22.B
Amabiliū omniū studiosus Lucianus 67.G
Amabilitas & Cupido Paridis comites in rapienda Helena. 30.C
Amantis indicia. 320.D
Amantium in longum protractio ab amatis, tandem utrosque fallit. 78.A
Amasius amatorem tollens. 238.F
Amastris Ponti urbs. 164.C.214.B
Amator Veneris cum signo illius marmoreo congrediems. 190.H
Amator meretrici pollicitis illudēs, & ab ea etiam rem auferens. 319.H.I
Amator peregrè reuersus ut sit ab amica accipiendus. 320.H.I.K
Amator ad paupertatem redactus, à meretrice eiectus. 324.F
Amatoris cuiusdam impotentis historia. 190.E.F.& dein.
Amatoris à meretrice abstracti & philosopho in disciplinam dati dolor apud meretricem. 321.E.F
Amatori suo uxorem ducendam meretrix exprobrat. 316.G.H
Amatores iracundi. 31.I
Amatores ut captādi meretricibus 319.d.e
Amatorum uoluptas. 188.E
Amatoria incantatio. 318.C
Ambitionis uis. 325.F
Ambitio philosophorum. 340.K
Amica potitus amicus ope amici 212.B.C & dein.
Amicā amator in lecto auersans. 322.B.G
Amicas extinctas plures secuti sunt quàm filios. 144.F
Amictus formosæ mulieris. 198.H
Amictus uitreus, & amictus æreus. 125.B
Amicus errans, ab amico in rectam uiam reducendus. 103.K
Amicus amicum præmio singularis certaminis subleuans. 214.F.G
Amicus criminis se deferens amici causa. 210.F.
Amicus tāquā mēbrū corporis nostri 213.f
Amicus uix est, cum quo non aliquādo cibum sumpseris. 254.E
Amici precium. 212.D.E.233.E
Amici gratia qdā se castrabāt. 349.D
Amici salus, uxori ac liberis prælata. 214.H.I.
Amici etiā Regibus formidandi. 238.E
Amici mensæ. 12.D.E
Amici parum fideles Græci. 206.K
Amici perfecti rari. 206.F
Amici usq; ad pecunias philosophi. 69.G
Amici tyrannorum ac regum simulati omnes. 73.F
Amici uulgares. 206.F
Amicorum delectus habendus. 12.D
Amicorū iter se dulcissimus cōuictus 377.b
Amicorū quina paria tā Scytharū quàm Græcorū recēsentur.207.D.E.F.et dein.
Amicos ut eligant Scythæ. 211.B
Amicitia locupletum, sæpe seruitus. 76.F
Amicitia Thesei & Pirithoi. 370.I
Amicitiæ repentina conciliatio. 167.H.I
Amicitiæ bonum. 185.B
Amicitiæ laus ac descriptio. 205.F.G.& dein per tot.
Amicitia uera intra ternariū cōsistit.211.D
Amicitiæ ueræ efficacia. 211.I
Amicitiæ præmium. 214.K
Ammonis oraculum apud Libyes. 182.I.
Amœnitatis uis ac potentia. 294.E
Amor mortalibus iucundissimus. 171.C
Amor uter potior, masculorúmne, an fœminarum. 188.G
Amor puerorū socraticus cōfutatus 191.k
Amor deus duplex. 194.C
Amor quàm exitiosus. 207.F.G.
Amor à studio literarū auocans. 273.E.F
Amor in animis humanis duplex. 353.G
Amoris cōciliatio per magum. 273.F.G
Amoris feruentis indicia. 320.D
Amoris mansuetudo & blanditiæ. 369.I
Amoris mira depositio. 175.E
Amoris scala ac gradus. 196.K
Amoris uis. 23.I.25.I.K.347.h.348.F.
Amorem præposterum solos philosophos decere. 194.B.C
Amorem suum erga adolescentes ne nimis aperiant meretrices. 323.B
Amore capti ex somnijs. 104.A
Amore suo frustrata mulier in eunucho, se ipsa interficit. 349.E
Amores Iouis. 60.B
Amores ut pereant. 320.B
Amores

Amores alienos traducendi mos apud Athenas. 317.K
Amores & præposteri, & naturales.187. K.& dein per tot.
Amores meretricū ut ponātur 320.C.
Amoribus suis fruendi uel publice, mira astutia. 165.H
Ampelis meretrix. 320.D
Amphiareus uates. 163.C
Amphisbæna. 301.I
Amphitryoni assimilatus Iupiter Herculē genuit. 369.H
Amusi odiosi. 332.I
Amymones raptus fabula, 34.E.F.& deī.
Anacharsis Scytha & Toxaris Athenas ingenij excolendi gratia adierūt.111. E H.I.& dein.
Anacharsis solus ex barbaris apud Athenienses ciuitate donatus. 112.I
Anacharsis inter beatos. 128.K
Anacharsis peregrinatio. 260.H.261.F
Anacreontis poetæ senectus. 299.K
Anaxagoras ἄθεος. 12.H
Anaximenes Chius ut innotuerit. 107.E
Ancillæ de domino quæstio. 357.B
Ancillæ Palæstræ dicacitas ac procacitas & lasciuia. 215.K
Ancillarum amor quò prosit. 215.I
Ancillis suis nonnunquam scorta uelut ad escam utuntur. 322.A
Ancora sacra. 332.A
Ancoræ uitreæ. 127.D
Androcles Epicharis F. 368.I
Andromedæ fabula. 36. F. G. 113.I. Eius pictura. 297.B.C
Anemodromi. 123.H
ἀνεμοφόρητα pocula. 180.D
Angina appellatus quidam. 293.E
Anhelitus grauis exprobratio, in uxorem à uiro reiecta. 96.B
Anima ut purgetur à nota peccati iniusta. 75.E
Anima beatorum qualis. 128.F
Anima nobis non una. 186.E
Animæ tres partes. 174.H
Anima de cælo ab Apolline in corpus immittitur. 236.F
Anima immortalis. 41.I.186.E.282.H
Animæ mortuorū an se uiuis hominibus ostendant. 275.H.I.K
Anima de corpore egrediens, & in id reuertens. 282.H
Animalia nulla præter hominem legē naturæ uiolant. 191.G
Anim⁹ attēdēd⁹ magis quàm līgua. 89.B
Animus historici tanquam speculum esse debet. 120.K
Animus hominis ingeniosi & solertis scopo sagittariorum similis. 9.C
Animus nonnunquam relaxandus. 188.A
Animus humanus ut expugnetur. 289.a.b
animi dotes exteriorem pulchritudinem exornant. 199.C.D
Animi molestiæ non ita usu leniuntur, ut corporis. 376.H
Anniceris philosophi mira aurigandi peritia. 354.F
Anni cursum Aegyptij ex sole definierūt. 182.G
Annosa meretrix ætatem dissimulat.322.d
Annulus Apollinē inclusum habens.277.a
Annuli ferrei miraculum. 274.A.K
Annulorum mirificorum uotum. 308.I.K
Annulorum ornatus in digitis mulierum. 295.D.
Annuli allusio in re obscœna. 185.I
antagonistes Philippi Demosthenes. 356.c
Anteæ Scytharum regis senectus. 298.G
Antelucanum frigus. 233.H
ἀνθεσφόρια, Proserpinæ festum. 290.B
Antiæ calumnia de Bellerophonte. 289.E
Antigerio pro ualde. 270.A
Antigoni Demetrij filij senectus. 298.H
Antigoni Lusci Macedonū regis senectus. 298.G.
Antigonus medicus. 272.E
Antilochus uates. 163.C.358.I.
Antimachi poetæ locus irrisus. 131.I.K
Antiochus Seleuci filius Stratonicen nouercam deperijt. 119.C.242.C
Antiochi Soteris uisum.88.D. Eiusdē pugna cum Galatis. 109.D.E
Antiocheni saltationis studiosi. 175.C
Antipatri senectus. 298.H
Antipater Macedoniæ custos. 307.G
Antipater Tarsensis Stoicus. 345.G
Antiphilus Apellis æmulus. 287.B
Antiphilus medicus. 209.I.K.& dein.
Antipho somniorum histrio. 130.K.
Antipodes non crediti. 186.A
Antisthenis auctoritas. 331.I.
Anubis canis deus. 63.E. 358.G. Eius simulachrum ex solido auro. 226.G
Anus septuagenaria fictè à rhetore iuuene adamata. 271.B
Anus uetulæ libertas aduersus Pyrrhum. 285.G.H.
Anus Syra uenefica. 318.C
Anyti & Meliti in Demonactem insurgētes. 185.C
Aorna Indica. 90.D
Aornos mons præruptus. 268.I.
Apathiam damnat. 8.C.D
Apelles calumniæ picturam qua occasione finxerit. 287.B
Apri Calydonij tergus Tegeatæ pro miraculo ostendunt. 285.A
Aper Calydonius. 342.I.K.343.D
Aphidna Atticæ regionis oppidum.370.I
ἀφιςᾶν & ἀφιςάναι differentia. 363.C
Aphrodisia, Veneris festa. 324.H
Aphyæ pisces. 71.C.ad marginem.
Apis bos Aegyptiorum. 61.C.D.182.H. 358.G.
Apis, mellis effectrix diuina. 18.F
Apum rex unicus est. 145.H
Apologia pro mercede cōductis. 84.E.F. & dein.
Apologiæ philosophorum. 258.E
apologia Luciani pro apophrade 289.K
Apologus Aesopi de instituendo uel serò optimo genere uitæ. 106.E.F
Apollo in amoribus infelix. 26.I.
Apollinis obtrectatio. 27.B
Apollinis res. 59.I.K
Apollinis Delphici oraculum cur tātopere auctum. 160.C
Apollinis natiuitas. 165.G
Apollo Admeto seruiens. 223.F
Apollo Crœso cur infensior. 224.C
Apollinis oracula ridicula. 226.C
Apollo, iuuenis & imberbis, & filius eius Aesculapius barbatus. 229.D.E
Apollinis subsidia in respōsis dādis.229.K
Apollinis oraculū à Momo irrisum.230.c
Apollinis labor. 245.E
Apollinis signum contra pictorum uulgarium morem effigiatum. 350.F
Apollinis scelera. 365.G
Apollinem præ se contēnebat Nero 373.a
Apollodori chronica. 299.F
Apollodori rhetoris senectus. 299.I.
Apollonius Tyaneus. 161.E
Apomnemoneumata Demonactis. 185.E
Apophradis uocabulum in usu esse.290.C & dein.291.D.G.
apostoli uelut seu nuncij Alexandri pseudomantis. 163.K
apparitiones terribiles.364.K.& 365.B
appensis aut admotis forinsecus morbos intrinsecos non tolli. 272.H
aqua apud Aegyptios communiter pro deo colitur. 231.K
aqua ex Lucifero. 125.K
aqua hinc & hinc diuisa uoragnē ingentem in medio aperiens. 131.K
aqua in Olympiā primùm deducta.327.g
aquæ è mari petendæ ritus. 351.E
aquæ fontanæ mira uis. 279.I
aquæ immersa, maiora apparent. 281.I
aquæ leniter susurrātis murmur. 365.D
aquæ potus salubritas. 298.C
aquæ, puta baptismalis, renouatio. 366.E
aquam bibebat Demosthenes scripturus aliquid. 353.H
aquā in mortario tundere, prouer.105.G
aquaria horologia antiquorum. 66.G
aquarius mirabilis. 276.K
aquilarum pulli ut probentur. 70.I
aquilæ uisus perspicacissimus. 242.A
aquilæ sacræ & mansuetæ. 351.A
aquila Iouis. 358.F
aræ deos esse an probent. 233.a.b
aræ Dianæ Tauricæ perniciosæ. 232.C
ara in medio lacu celebris. 351.C
arabia caua non serebatur. 86.a

Arabiæ terræ odor. 350.A
Arachnes temeritas. 313.H
Araneæ Cycladibus insulis maiores. 123.I
Araneæ telæ fragmenti uinculum. 124.B
ex Araneārū telis purpureæ uestes. 128.F
Araneus muscæ inimicus. 282.E
Arbitrij nostri an simus 46.E.51.A.B.85.b
Arborei homines. 124.I
Arbores in gurgite stantes. 131.H
Arbores è micante uitro. 128.H
Arca diluuij Deucalionei. 172.G.345.F
Arcana alienārū ædium ut lustres. 238.K.
Arcana libellorum obsignatorum peruestigandi ratio. 163.E
Arcana periculosa non temere scriptis aut conscientiæ alienæ credenda. 164.K
Archelaus poeta tragicus. 113.H
Archias qui fuerit. 355.A
Archilochus poeta Iambicus. 290.D
Archimedis laus. 277.H
Archiplani. 211.F
Architectum qui Atho montem ad imaginem Alexandri effingere uolebat, Alexander non probauit. 115.G
Architecti cuiusdā Gnidij astutia in propaganda sui nominis memoria. 121.K
Architecti industrij laus. 278.H
Architectura pulchræ domus. 295.C
Arcum Herculis Philoctetes solus tendere poterat. 283.K
Arenæ usus & commoda. 264.A
Arena Libyæ feruens. 301.F.G
Areius pagus Athenis. 67.D.
Arcopagitæ noctu & in tenebris iudicāt. 102.B.261.I.K.296.G.
Areta Alcinoi uxor. 200.G
Arethusæ fons liquidus. 33.H
Arganthonij regis senectus. 298.F
Argentarijs comparati philosophi. 102.K
Argentum & aurū possidere auersantes, & latifundijs inhiantes. 233.G.H
Argui de caua Arabia serenda uix unquā cogitent. 86.A
Argus bubulcus multoculus. 22.C.378.I
Argûs carina loquens. 233.K
Argumenti nouitas quàm artis præstantia uulgo magis placet. 109.C
Argumenti uberrimi pars una saltem tractanda. 354.D.E
Ariadnes filum in Labyrintho. 98.K
Ariadne ut dea effecta sit. 358.A
Ariarathæ Cappadocū regis senect. 298.I
Aries cælestis. 182.H
Arignotus pythagoricus philosop. 275.H
Arioli & magi diuitibus placent. 81.I
Arionis fabula. 35.B
Aristænetus philosophus. 321.F. Eius cōuiuium. 340.B & dein.
Aristander & Artemidorus sōmniorū interpretes. 367.F.G
Aristarchus perstrictus. 129.D
Aristides iustus Rhadamanthi assessor. 128.
D. Eius miseria. 224.F. calumnia. 285.G
integritas. 355.E.
Aristides parasitus Armodij. 257.C
Aristippus Cyrenæus inferis suspiciendus. 53.E. parasitus. 255.D.
Aristippus & Epicurus inter beatos primi. 129.A
Aristippus mollis ne, an fortis. 249.F
Aristobulus historicus Alexandro inuisus encomiastes. 115.F
Aristobuli Cassandræi senectus. 299.G
Aristodemus sceleratus. 161.B
Aristonicus proditor. 355.G
Aristophanes & Eupolis Socratem irridebant. 68.E
Aristophanes mendacij perstrictus. 125.G
Aristotelis existimatio eleuata. 43.K
Aristotelis de Demosthene testimōiū 356.d
Aristoxenus musicus nelei parasitus. 255.F
Arithmetica ubique una. 254.I
Arius pugil. 129.G
Armatum semper incedere, superuacuum est in pace. 264.H
Armorum ornatus. 324.A
Armis pulchris ornatus fugiēs, notabilior. 296.F
Armis ueris exercēdi adolescētes. 264.F
Arrianus Epicteti discipulus. 160.I
Arrogantiæ miser exitus. 329.E
Arsacidæ rationem pulchri non habebant 295.B
Arsacis Medorum præfecti mors. 49.F
Arsacomas ut amoribus suis potitus. 212. C.D. & dein. eius robur. 213.K
Ars longa, uita breuis. 101.I
Ars ad qd ualeat. 119.C. q̄ dicatur. 252.D
Ars & natura adsint historico. 119.D
Ars unaquæq; suapte natura scita. 182.e
Ars ut discatur, molestiam habet. 253.H
Artes à uerberibus malè auspicātur iuuenibus. 1.G.2.H
Artis præstantia auctorē suū euehit. 107.E
Artem non tam admirātur imperiti, quàm nouitatem ac peregrinitatem. 109.B
Artis ignotæ nulla gratia, 110.E.
Artis præstantia ut nobilis fiat. 110.F
Artis medicinæ fiducia. 152.F.G
Artes liberas esse. 155.B.C
Artē filius suo sumptu discēs, an eius fructum patri debeat. 155.E
Arte sua quisq; cōtētus esse deberet. 374.F
Artiū inuētio. 193.G.254.A. labor. 254.E
Artes usui humano conducibiles. 251.H.I
Artium finis, dulcis. 253.K
Artes ab ebriosis non discuntur. 254.B
Artiū principia, utilia & simplicia. 254.d
Artes ac disciplinas cur sibi parent homines. 300.H
artes seruiles, ac mechanicæ. 331.K. et deī.
Artium pericula. 373.G
Artium effecta, deorum dona. 360.D
Artes omnes pulchritudinem pro scopo habent. 372.E
Artifex opus facit, nō instrumentū. 223.K
Artificum labores. 375.I
Artificia tenuia & laboriosa. 332.A
Artabazi regis senectus. 299.B
Artaxerxis mnemonis senectus. 298.K
Artaxerxis Persarū regis senectus. 299.A
Arteriæ gruū contextæ ad fictam uocem per eas reddendam. 164.D
Arundinis flexibilitas. 103.A
Asandri regis senectus. 299.B
Asclaphus cur martis filius putatus 183.f
Ascensus in Phallos periculosus. 349.H
Asellorū ruditus pro signorū cātu. 124.B
Asellus Sileni. 279.E
Asilus μύωψ. 188.C
Asini Cumani apologus. 69.B.332.B
de Asini umbra digladiari. 103.F
Asini Lucianici argumentum. 215.B.C
Asini ruditus. 217.B
Asini siluestres in delicijs ciborū. 219.D. 220.A.B
ex Asino conspecto, prouerb. 220.I
asinus humanis cibis uescēs. 220.K. et dein.
Asinus supra modum docilis. 221.B
Asini noctem mulier lasciua ab illius ustode redimit. 221.E
Asini ridiculum. 220.K.299.K
Aspasia philosopha. 171.E.181.F 193.B. 200.E.
Aspectus mulieris formosæ seu pulchræ rei quàm uehemens. 197.F.296.H
Asphodelina nauis. 130.A
Asphodelus inferorum. 267.F
Aspides serpentes. 301.I
Assectlæ tyrannorum perinde atq; illi puniendi. 380.I
Assentationibus gaudentes. 201.I.K.
Assentationis materia. 202.A
Assentatio, calumniæ soror. 289.A
Assentationis malum. 324.D
Assentatores diuitum assectlæ. 16.D 356.E
Assentatores maximi, philosophi. 17.B.C
Assentatoris laus quæ sit. 204.D.F
Assentatorū persuasio pernicioſa. 285.F.G
Assuefactio res duras mollit. 376.H
Assyrij et Arabes fabularum interpretes longæui. 298.B
Assyrij doctrinā de dijs ab Aegyptijs acceperunt. 345.K
Aster Amphipolitanus sagittarius. 119.F
ἀσφάδη & ἀσφοδελός. 180.B
Astrologiæ defensio. 182.C.D. & dein. per tot. Eius usus. 184.A.B.
Astrologicæ quæstiones. 367.K
Astrologos irridet. 240.H.I
Astrorum uis ac potestas. 183.K
Astutiæ meretriciæ. 207.I
Atc Homerica. 200.I.K.312.B
Ater dies. 291.H
Atergatis dea. 345.G.H
Athamas Ino in præcipitiū compellit 35.E

Athei cuiusdā Damidis, & Timoclis Stoici disputatio de dijs & eorum prouidētia. 230.I.K. & dein.
Athenarum encomium. 6.D.353.D
Athenis ignotus inuentus adorād. 368.f.g
Athenienſium hospitalitas. 112.C
Athenienſis pestilentiæ sedatio. 111.F
Athenienſium offensio. 119.G
Athenienſium male consulta, Pallas in bonum uertebat. 151.A
Athenienſis causidicus. 242.F
Athenienſiū æquitas, ac humanitas. 261.E
Athenienſes nasuti illusores. 261.F
Athenienſium reip. institutio. 262.B
Atheniēſium effœminatio, & rursus terror hostibus. 264.G
Athenodori philosophi senectus. 299.E
Athletarum specimē ac præludium, de illis non præiudicat. 95.K
Athletæ ut sortiantur par suum. 97.F.G
Athletarum præses ut sorte legatur. 97.F. G. & dein. I.K.
Athletæ nōnunquā interquiescūt. 122.B.C
Athlothetæ ut sortes in paribus gladiatorum committēdis distribuant. 97.F.G
Atho montem ad imaginem suam effingi Alexander noluit. 115.G
Athotæ longæui. 298.C
Atimarchus pro Timarcho appellatus quidam. 293.E
Atlas cœlum humeris fulciens. 55.G
Atrei ac Thyestæ cōcertatio. 183.A
Atropos mortuorum catalogum perscribit. 72.E.F
ἄτη quando aspirandum sit. 363.K
Attali Philadelphi senectus. 298.I
Attentionem & docilitatē ut paret historicus. 121.B
Attica, parua admodum. 242.H.332.K
Atticus & Callinus librarij. 286.A
Attici multa in sua lingua uariant. 291.K
Atticiſmi nimium studium. 117.A
Attis amore deperiēs Rhea 25.K.60.d.e
Attis ex solido auro. 226.G
Attis ritus Rheæ colendæ instituit. 347.D
Auari hoīs hypotypoſis 239.B.C. et dein.
Auarorum stultitia. 13.B
Auaritia et q̄stus, diuitū domestica. 336.e
Auaritiæ cæcitas. 378.G. ἀυχμὸς. 180.A
Auctio philosophorum. 61.E.F. & dein.
Auctores ut sint legendi. 283.E
Auctores Græci ut innotuerint. 107.E
Auctoritas maxima Demonactis. 187.G
Audaciam parit imperitia. 4.K
Audacia muscæ. 282.F
Auditio an culpæ obnoxia. 205.D
Auditu percepta uoluptas, minor est ea quæ uisu percipitur. 296.I.K
Audiūt nos dij etiā extra tēpla. 186.C
Auferendi è cœnis mos. 344.C
Augæ bubile. 160.H.332.K
Augur irrisus. 186.F
augurū optimū pugnare, p patria. 352.K
Auguſti mirus candor. 89.A
Auguſti præceptor Athenodorus Sādonis 296.E
Auis sacra quibusdam colūba est. 347.C
Aues sertis cōiuias aspergentes. 128.H
Aues an ex mulieribus fiāt, & cōtra. 17.K
Aulicæ uitæ nati. 77.D.E
Aularum regiarum facinora. 242.C.D
Aulicorum uita depicta 76.F.G. & dein.
Aulicæ uitæ miseriā uide de ijs qui mercede cōducti in diuitū familias se cōferūt.
Aura dulcis à felice Arabia spirans. 128.A
Auræ mira suauitas. 350.A.368.I
auraturæ domus qualis esse debeat. 395.d
Auriga mirè peritus. 354.F
Aurigandi certamē ab Oenomao propositum. 371.E.F
Aures quàm oculi minus fide dignæ. 118.e 296.K
Aures, platani folia. 125.C
Aures cera obturandæ præternauigantibus Sirenas. 169.B
Auribus suspensum pendēre. 240.D
Aurū quo nomine sit cōmendabile. 56.I.K
Aurūmne præstantius, an ferrum. 57.B
Aurū cæteris metallis præferendū. 226.H
Aurū etiā opi ingenioso antefrērū. 226.f
Aurum custodias omnes peruincit. 236.A
Aurum quàm difficilè paretur. 360.H
Auri fulgor quàm gratus. 234.I
Auri in amore uis. 236.D
Auri ornatus in ædibus. 295.E.F
Auri ornatus qualis esse debeat. 295.E.F. 296.C.D
Auri optatio. 306.A.B. & dein.
Auri & argenti detestatio. 361.E
Auri somnium quid portendat. 367.F
Auro superbientes quàm ridiculi. 242.I
Aurea Venus. 40.H.370.C
Aureæ uitæ, aureæ iponēdæ coronis. 329.d
Aureus homo foris, intus putris ac pannosus. 338.D
Aureus ramus Musarum. 283.F
Aurei dij, argentei, elephantini seu eburnei, æneī & lapidei. 226.E
Aurei lateres dicati. 161.I
Aurei homines saturni seculo. 335.F. 337.c
Aureum sōmnium, eiusque suauitas. 234.F G. & dein.
Aureū in Olympia statui, prouerb. 292.A
Auscultationis merces. 354.I
Autolycus cur Mercurij dictus filius. 183.f
αὐτόφωνα responsa quæ dicerentur. 164.E
Authoris ab indocto miserè attrectati uindicta. 285.D
Auxiliarium contrahendorum ratio apud Scythas. 212.G.H

B

Babylonij astrologiæ studiosi. 182.I
babylonij cuiusdā Chaldæi incātatio. 273.b
Bacchæ in exercitu Liberi patris. 279.A
Bacchis meretrix. 317.I
Bacchus ut genius. 24.K.60.C
Bacchi commendatio & uituperiū. 27.H
Bacchi exercitus aduersus Indos. 278.K.
Bacchi deprecatio fortissima. 171.B
Bacchi & Herculis peregrinationes. 122.I
Bacchi ministri, Satyri. 171.A
Bacchū filium Ioui luno exprobrat. 27.H
Baccho non semper noua fiebant poemata. 354.K
Bacchicæ et Dionysiacæ saltationes. 171.a
Bacidis oraculum. 328.K
Baculus Protei cynici talēto nēditus. 284.k
Bagoas philosophus peripateticus eunuchi specie. 181.b
Balæna cui Andromeda erat exposita, in lapidem conuersa. 36.I
Balnei amœnissimi ac commodissimi descriptio. 277.E.278.A.B. & dein.
Balneorum mollities. 8.K
Bambyce urbs. 345.G
Barbæ philosophorū insultat. 41.G.69.a K.81.C.D.83.H.106.H.124.K.181.G.
Barba puerorū amatores auertit. 192.B
Barba philosophica mirè tragica. 225.D
Barbæ acutæ fœditas. 327.H
Barbæ ac uultus seueritate fallēles. 343.b
Barbarum conserendarum mos. 332.B
Barbæ ornamentum. 361.D
Barbæ & comæ alendæ exempla. ibi.
Barbari à philosophia non excluduntur. 67.G. 331.E.
Barbaris sæpe satellitibus magis fidūt tyranni, quàm ciuibus suis ac liberis. 142. C. 378.A
Barbaris ut redderentur responsa ex oraculis. 167.C
Barbaros cur à sacris excludāt Atheniēſes. 186.E.F
Barbari, diuitiarum studiosi, non honesti amantes. 295.B
Barcetis Leucanoris regis filia. 213.A
Bardos homines & stupidos, stupidiores efficiebat Lucianus. 330.B
Bardylis Illyriorum regis senectus. 298.G
Βασκανία quid sit. 363.B
Bassus sophista. 285.K
Bastas Chius. 290.G
Batalus tibicen. 285.K
Batrachioi coco cōparatus Pyrrhus 218.b
Baucides, croceæ muliebres. 180.F
Beati homines perrari. 380.K
Beatitudo Stoicorum. 104.K
Beatorū insula. 128.A.B.E. 266.G. 381.C
beati corpora nō habēt, et quales sint 128.f
Beatorū et ipiorū dānatorū pugna. 129.H
Beatus uerè qui sit. 381.A.B
Bebryx Amyci filius. 32.D
Belittas & Blasthes nobile amicorū par 211.K
Bellerophontis fabula. 84.K. 183.B. 285.D 289.E.F.

Bellerophontes podagricus. 312.K
Bellum, omnium pater. 113.K.241.A
Belli euentus falsò prædictus. 166.I
Bellum & pax res omnes mortalium continent. 171.D
Bello maximè necessarij amici. 211.B
Belli calamitates. 375.D.E
Belli causa Græcis ac Troianis Helena. 371.C
Belli imaginarij descriptio. 307.F.G.& dein.
Belli Troiani clades maxima. 380.D
Bellorũ et seditionũ ortus cupiditas 361.E
Belutus, pro bestiæ similis. 270.A
Bendis idolum ex solido auro. 226.G
Bene agere cunctandum non esse. 8.C
Benefactorum merces maxima. 140.D
Benefacta quæ remuneret lex. 144.G
Beneficiarij sæpe eos dissimulant à quibus locupletati sunt, fortuna illis immutata. 12.A
Beneficia nõ in omnes collocãda. 12.D
Beneficiũ an necessitatem pariat ei qui cõtulit. 155.F
Beneficia deorũ nemo cõplecti semel potest. 354.E
Beneuolentiam historicus nõ captat. 121.B
Beneuolentia intempestiua à simultate nihil differt. 150.I
Berœa Macedoniæ ciuitas. 219.F
Bibendi sitis inexplebilis percussis à dipsade. 301.K
Bibere nemo compellendus. 336.K
Bibliopolarum mendacia. 283.D
Bibliopolæ, ferè rudes. 283.H
Bithynicum mancipium. 80.H
Bombylius quid. 180.D
Bonus uir alicui operi intentus esse debet, & cui maximè. 86.G
Boni principis munus. 157.C
Boni uiri cultus & habitus qualis esse debeat. 361. F
Boni cur male habeant, mali bene. 224.E. F.232.H.I.
Bonorum raritas. 14.C
Bonorum uirorum memoriam Scythæ sacrificijs prosequuntur. 205.G.H
Bonorũ oppressio, malorũ exaltatio, deorum opinionem imminuens. 228.E
Bonos deus non semper negligit. 368.F
Bonũ aut malũ nos spõte nostra nõ facere, ac proinde nec præmium nec supplicium mereri. 224.I.K
Bona uerè nostra nulla sunt externa. 8.B
Bona triplicia. 64.H
Bona quæ sint. 90.I
Bona suauiora sunt quæ communicantur. 20.G.192.F.
Bonorũ mundanorũ instabilitas. 381.A
Bonorum partitio, munus Iouis. 337.K
Bonorũ nimia cõtinuatio fastidium parit. 377.A
Bonis à natura datis an unicuique temere fruendum. 360.C
Bonis se ipsos priuantes. 360.E
Bosporanorũ procorum mos in petendis puellis. 212.B
Bosporus ponte iunctus à Dario. 373.A
Boues sacri. 351.A
Bouini oculi. 198.I
Boum Solis assorum mirum. 337.H
Βουφάγος. 188.F
Bracana, agrestia olera. 180.B
Brachmanes Indorum, longæui. 298.B
Brachmanum animi tolerantia. 328.E
Brachmanes ultro pyram inscendere soliti, orientem solem salutant. 330.A
Brachmanes philosophi. 331.E
Branchides qua maximè re locupletati. 161.H
Branchus Apollinis amasius. 22.B.297.d
Brasidæ animus. 120.H
Brassica natibus adnascẽs pro cauda. 125.a
Breuitatis commendatio. 121.E
Briseis Veneri aureæ cõparata. 204.I.K
Bruta etiã animãtia ad inferos traijciuntur. 75.B
Bruta legem naturæ nõ uiolant. 191.G
Βρωμόλογοι. 290.B
Bubalus, Celer, Mangus, latrones. 167.D
Bubalus ab Hipponacte iãbis psciss. 290.e
Bubonum sanationes. 272.I
Bucephali homines feri. 132.A
Bullæ homines. 58.D
Buttubata, nugatoria 270.A.
Buprestes. 301.I.

C

Cabalusa insula 132.D
Cacozelia saltatorum 175.K
Cacozeli irrisi. 176.K.& dein per tot.
Cadmi amore captus Mercurius 369.K
Cadauer ad conuiuium adhibitum. 267.G pignori datum. ibi.
Cæcis maximè philosophandum. 93.B
Cæcitas Paphlagonum spontanea. 162.B
Cædere amasiam, amoris feruentis indicium. 320.D
Cælum quale sit 60.E. Cæli sectio. 172.F
Cælum aquilis scarabeis & camelis adiri. 241.C.
Cælũ pater à Saturno filio exectus 336.C
Cælestium cibus ac potus 72.A
Cælestiũ respectus mortales ĩclinat. 183.F. Vide cœlum.
Cæneus uir, postea fœmina. 237.B
Cæstus Veneris cælestis. 350.C. eius efficacia. 29.G.
Calamides statuarius. 317.F
Calamitates maximæ ex ignorantia proueniunt. 287.A
Calani sphæra. 5.C
Calcei noui elegantes. 79.H
Calceis sine, Hercules & Theseus incedebant. 361.B.C
Calchas Homericus saltator. 172.E
calix scytharũ ĩ amicitiæ coitiõe 211.c.215.a
Calix uini meracissimi, tragœdiæ ingentis auctor. 341.F
Calicis in concertatores effusio. 343.F
Caligo apud inferos. 75.B
Callias nepos perditissimus. 224.F
Callimachi prolixitas. 121.F
Calumniæ quæ struuntur ijs quos diuites eijcere de sua familia uolunt. 83.F.G
Calumniatorem instruit. 270.G
Calumniæ nõ temere credendũ. 286.H
Calumniæ mala. 287.A.B.& dein.
Calumniator in seruitutem ei addictus, quẽ calumniatus erat. 287.D
Calumniæ typus. 287.E. finitio. ibi.F
Calumniatoris arma. 289.A
Calumnia ut soluenda sit. 289.C
Calua mulier à capillitio laudari cupiens. 201.K & dein.
Caluitij fœditas. 309.D
Caluus ubi pulcher. 124.K
Caluus denuo capillos producens. 131.G
Caluus erat Alexander. 168.G
Calypso Lucianum hospitio excipit. 131.C
Cambysis exitus. 57.E
Cambyses Cyri filius paternæ crudelitatis administer. 298.K
Camelus Bactriana Ptolemæi Lagi. 4.B
Camelis cœlum adiri Aesopus ait. 241.C
Cãpus Acherusius siue Elysius 53.F.266.g
Cancrorum oculi pro telis. 131.F
Cãdor nõ solus cõmendat formam. 32.K
Canẽdiĩ scenis studiosissimus Nero. 373.e
Cani, inungendi non sunt. 294.B
Cani, sapiẽtiæ ac doctrinæ indiciũ. 294.B
Cani in homine ubi primũ apparẽt. 322.B
Cani capilli in meretrice indecori. ibid.
Canicula prægnans philosopho Stoico ab hera seruanda committitur. 82.G.H
Canicularum deliciæ. 82.K
à Cane rabioso morsi, ipsi etiam alios inficiunt. 9.H
Canis in præsepio. 13.A.286.H
Canes dij. 63.E
Canis cælestis inhabitatus. 124.A
Canis ut optimè laudetur. 204.A
Canis, sydus feruentissimum. 261.C
Canes elephãtis Indicis maiores. 274.K
Canes lyricinem discerpentes. 284.I.K
Cãis coriũ rodere haud facilè cessat. 286.c
Canum usus in quo sit. 332.D
Cãtiones amatoriæ in aula gratiores præceptis philosophicis. 81.I
Cantores & musici ac cantrices insignes. 199.I.K.296.G
Cantus mortalibus iucundissimus. 171.C
Cantus saltantium. 171.C
Cantus mulieris formosæ. 199.H.I
Capilli Isidis à Memphitis seruati. 285.A
Capillorũ amasiæ conscissio, ferũetis amoris indicium. 320.D
Capilli
Capilli muliebres. 193.E.194.H.I.
Capillorum sacratorum demittendorum mos in iuuenibus. 352.B
Caprarij dij 358.A
Capricornus cælestis 182.H
Captatores alienæ mortis. 39.b.c.42.b.c.
Captiuitatis ac carceris incommoditas. 210.B.
Captiunculæ philosophorum 105.F
Capua Annibalem corrupit. 43.D
Caput dimidia parte tonsum 327.D
Caput draconis ingeniose effictum 162.D 164.D.
Caput mulieris formosæ quale esse debeat. 198.D.
Caput Regi Leucanori dolo defectũ. 213.b
Caput pariens 365.D
Capitis Orphei præcisi mirum 284.I.
Capitis radendi mos in purgatione funestæ familiæ 351.I.
Capitis rasio apud naufragos 106.I.
Capiti cætera membra respondeãt. 117.E.
Capite truncata musca, uiuit tamẽ & respirat. 282.G
Capita Iani ac Vertumni. 378.I.
Capita sine robore 46.H.I.
Carcerato amico amicus subueniẽs. 210.d.e
Carcere liberati etiã cum præmijs, qui iniquè eò coniecti fuerant 210.H
Carcinochires. 126.E
Carimantes 180.C
Carmen orthium in exercitu Bacchi aduersus Indos 279.E
Carminum studiosissimus Nero. 373.A.D
Carminum uis 272.F.276.H
Carminibus pestilentia non cedens. 165.E.
Carneadis philosophi senectus 299.E
Carnes boum semiassæ uerubus affixæ mugentes. 233.K.
Carnium & fabarum esum cur interdixerit Pythagoras 237.A
Carnium moles prægrãdis, inutilis. 263.E
Carnifices puellis inuisi 324.B
Carus luctator 129.F
Caryatissantes Lacedæmonij 170.B
Caryonautæ 131.E
Cassandra Delphorum 198.H
Cassiepeæ affectatio laudis 202.C
Caseus insula 127.H
Castoris ac Pollucis discrimen 32.D
Castoris ac Pollucis munus. 32.F. eorũ encomium 369.A
Castrati, formam fœmineam assumentes. 347.D.349.E.
Castrãtes se quidã in amici gratiã. 349.D
Castrationis spontaneæ furor ut concipiatur. 351.G. Vide Execti.
Casus in præclaro facinore an præmium aut pœnam mereatur 144.B.C
Casus bene uertens, consilium interpretatus. 142.F
Casus inopinati euenientes 345.D
Catalepses & imagnationes philosophorum ridet. 106.A
Catalogus macrobiorum 298.A
Catechumenus. 367.A
Categoriæ prædicamenta 187.D
Catena aurea Iouis apud Homerum. 90.B 222.K.
Catena rosea. 130.A
Catulus melitæus appellatus Cynicus quidam. 342.B
Caudæ galli gallinacei mirum 239.A
Caulomycetes 124.A
Causas agere cur desierit Lucianus. 68.I.K
Cebestæteres saltatores 170.E
Celeritatis ac promptitudinis precium. 270.E.F.
Cenchroboli. 123.G
Centaurus, fœdum monstrum 4.D
Centaurorũ mira pictura. 108.H.I.109.K
Centauri temulenti 228.H
Centaurici sanguinis uis 328.E
Cæpe & candidus sal gratissimum conuiuium sobrijs 79.K
Ceramicus Athenarum. 66.K.317.K
Cerastæ serpentes 301.I.
Cerberus cantu sopitur. 52.K
Cerberus, canis triceps 266.E.F
Cerberus in oratione 293.I.
Cerberus ab Hercule captus 379.K
Cercopes. 161.B.
Cereri sacerdotem alere, prouerb. 13.E
Cerdonicæ artis tranquillitas ac securitas. 238.F.
Certaminum puerilium apud Atheniẽses, species & nomina ac uoluptas. 259.I. 260.E.
Certator ineptus loris cæsus è theatro eiectus. 284.F
Cerui ternis pedibus 132.C
Ceruinæ pellis usus in morbis. 272.F.G
Ceruix mulieris formosæ 198.E
Ceruix usque ad zonam dissecta 213.K
Cetus immanis Luciani nauem absorbens. 125.H.
Cetus quater modò toto anno hiãs. 126.K
Ceti tergum, ara, & sepulcrum. 127.D
Ceti mors mirabilis 127.E
Ceyx Trachinius 17.I.
Chærephon à Pythio directus ad magistrũ 92.D.269.F.
Chæronensis pugna 356.A
Χαῖρε & ὑγίαινε uerborum usus 86.K.& dein. 87.D.
Chalcedon oppidum 161.I.
Chalcidica saltatio 171.K
Chaldæorum sapientes. 52.E.90.G. 331.G
Chaldæus quidam à uipera morsum uiticolam sanitati restituit per incantationẽ 273.B.
Chaldæorum longæuitas 298.C
Charicenus senex emarcidus 367.D.E
chariclea Demonactis uxor adultera. 207 G.H.& dein.
Charmoleus Megarensis 41.B
Charon indefatigabilis. 374.E. Eius cognitio quanta sit. 375.F. eius maxima cura. 379.A. uide dialogos Mortuorum.
Charon me momordit, senis responsum inualidis cruribus. 186.I.
Charops Aegnetes matricida 224.F
Cheniscus alas emittẽs & exclamãs. 131.g
Χειροβλημάτα. 290.B
Chelidoniæ insulæ. 189.A.304.H
Chelidonium cinædus 82.G
Chelidonium meretrix 321.E
Chimæris ac hippocentauris pleraq; philosophorum similia 103.K
Chirosophi saltatores. 174.G.180.G
Chiron ex deo mortalis factus. 48.K
Χιτώνιον quid sit. 179.K
Chleuocharmus proprium nomen. 367.E
Xois & Thmuis infimi serui. 271.A
Chorasmij longæui 298.B
Choreæ beatorum 128.I.
Chorea mortalium quàm absona. 242.G
Chorea siderum 169.H
Chrestos per contemptum impijs hominibus dictus Saluator noster Christus Iesus. 367.A.I.
Chresti, hoc est frugi 367.I.
Christianos sibi aduersantes Alexander pseudomãtis lapidibus pelli iubet. 164.B
Christiani impiorum numero habebantur ab Alexandro pseudomante. 165.G
Christianorum doctrina mirifica. 326.F
Christianorum studium erga Proteũ quendam. 326.G
Christianorum communitas. 326.K
Christiani in cœnaculo sublimi, agentes. 367.H.I.
Christus, uæ mundo, irrisus 366.D
Christi opera 367.A
Christi numen 367.B
Christo gratiæ agendæ 368.F.G
Chrysæ sacerdotis aduersus Apollinẽ indignatio 59.H.I.
Chrysippus & Zeno Aristotele & Platone posteriores 95.E
Chrysippus quartò elleboro purgandus. 129.B.
Chrysippus à præstigatoribus nõ dissidet. 164.B.
Chrysippi syllogismi frigidi. 243.I.
Chrysippi philosophi senectus. 299.E
Chrysarium uenefica 316.F
Chrysis meretrix. 273.H.320.D
Cibus Cynicorum 361.E
Ciborum delectus 327.D
Cibus inferorum & superorum 72.A
Ciborum parandorum nimia cura, noxia magis quàm salutaris 360.I.
Cicadã ala cõprehendere, prouerb. 290.C
Ciconiam pinsere 286.D.
Cicuta nõ in omni quãtitate occidit. 101.b

Cilices, latrones 242.F.
Cinædus cum philosopho eodem uehiculo uehens. 82.G.H.I. & dein.
Cinædorum turba, Corasia 219.H
Cinædus difficilè dissimulatur. 286.A
Cinædorum sacerdotum fœda 219.I.
Cinædus in principio anni domo primùm egredienti conspectus, ominosus. 292.C
Cinædorum cultus & odor 361.G
Cinæthus assentator 204.E
Cinere ponderando inueniri quàm multa de ligno in fumum euanuerint 186.G
Cinyrus Scinthari filius 129.I.
Cinyri punitio apud inferos 130.G
In Circulo currere, prouerb. 103.F
Circumferenda dea Syria stips collecta. 219.G.
Cithara pulcherrima ornatissimáq;, artè pulsatori suo non tribuit. 284.E. & dei.
Citharœdi cuiusdam inepti, sed bene ornati, ridiculus in certamine exitus. 284.D. E. & dein.
Citharœdorum certamen. 284.E.
Citius septem elephantos sub alis absconderis, quàm unum cinædum, prouerbium 286.A.
Citra sementem prouenire 160.A
Ciuica corona cui detur 139.A
Ciuis incorruptus, equitatu melior. 355.C
Ciuis unius momentum 355.E
Ciuium cura apud Athenienses 262.B
Ciuitates, apum examini similes. 57.G
Ciuitas uirtutis quales admittat homines, & ut eos excipiat 94.A.B.C
Ciuitatem ut aliquam totam conciliatam habeas. 113.B.C.D
Ciuitatis nondum conditæ nominis meditatio stulta 118.H
Ciuitas quæ sit existimanda 262.A.B
Ciuitates cæteris honorabiliores. 300.F
Ciuitatum miseriæ 375.G
Clarus insula qua maximè re locupletata. 161.H.
Claudorum occursus mane inauspicatus. 292.C.
Cleanthis philosophi senectus. 299.D
Cleanthis puella elocata 340.F
Clearchi ducis uirtus 44.D
Cleobis & Biton felicissimi. 56.H
Cleombrotus Ambraciota 365.A
Cleonymus puer formosus 369.B.C
Cleopatra Aegypti regina 85.D.172.F
Cliniæ rhetoris furtum 242.D
Clitus inter epulas ab Alexandro cæsus. 44.E.119.F.
Clonarium meretrix. 318.E
Clymene Phaëthontis mater Soli adamata 25.I.32.A.
Clypei inepta in historico descriptio. 116. H.I.
Clypei Homerici picturæ 242.E
Clytæmnestræ mors 297.D
Cochlis meretrix 325.A
Cocconas Byzantius annalium scriptor. 161.F.
uiperæ ictu sublatus. 162.A.
Codri exemplum 356.K
ad Cœlum quoto tandem die peruenerit Icaromenippus 243.D.
Cœlum ut pellis explanatum. 367.A.
Vide Cælum.
Cœna ut iucundior fiat 105.E
Cœna opipara, sed à Philosopho inepto perturbata. 235.G
Cœnæ captatores 7.F
Cœnæ exequiales 267.H
Cœnæ absolutæ fercula 344.C
Cœnæ frugalis bonum, & crapulosæ malũ 338.C.
Cœnæ philosophicæ descriptio. 341.B. & dein.
Coëuntes, pudendis connexi. 123.B
Cogitabundi hominis descriptio. 365.B.
Coitus nimij incommoda 338.D
Cogitandi ac eloquendi diuersa facultas. 229.F.G.H.
Collario aureo innecti 84.F
Colloquia nauigantium 374.H
Collyrij confectio, ususque 163.F
Colocynthopiratæ 131.D
Colonia in Luciferum ducta 124.F
Color mulieris qualis esse debeat. 198.F.G
Colorum caudæ pauonis uariegatio. 295.I.
Colossus Rhodius. 117.E. 226.I. 241.G
Colossis prægrădibus similes reges. 238.B
Colũba quibusdă auis sacra. 347.C. 351.I.
Columna miræ uirtutis 336.K
Collũna rebus Pyladis & Orestis inscripta apud Scythas, prima institutio liberorum illorum 206.D
Coma & ultus mulieris pulchræ qualis esse debeat. 198.D
Comæ Euphorbi Gratijs similes 235.K
Coma ex igni 127.A
Coma, nobilitatis signũ Aegyptijs. 304.C
Comæ fictitiæ impostura. 161.A. 323.E.
Comam nutrire, ubi decorũ. 304.D. 361.D
Comam Aegyptij ponunt in morte Apidis 61.D.
Comarum attondendarum puellis & adolescentibus mirus mos apud Trœzenios 352.B.
Comastæ qui dicantur 197.B.C
Comati ubi fœdi 124.K
Cometæ stellæ inhabitatæ 241.K
Combabi & Stratonices amor. 348.B.C. & dein.
Comburendi Peregrini solennitas. 329.G
Combustio libri, tanquam ipsius auctoris. 166.G.
Combustionis hominis, triste spectaculum. 329.I.
Comica petulantia. 251.A
Commemoratio uirorum bonorum defunctorum ad quid prosit 205.H
Cõmunes mulieres esse Plato uoluit. 332.F
Cõmunio, bona & suauiora facit, & aduersa leuiora 192.F
Communis Mercurius 305.C
Comœdiæ proprium. 4.D. Eius uoluptas. 169.A.
Comicorum licentia apud Athenienses. 262.H.
Commentarij domestici Regum Macedoniæ. 354.I
Comparatio pulchra nouellarum plantarum, & puerorum 262.D
Comparationum hyperbolicarum incommodum. 202.I.
Comparationes Homericæ diuinæ. 205.B
Compositio diuersa & uaria, Hippocentaurus uocetur 4.C
Competitores aulici 78.I.
Compotationis leges 336.I.K
Cõpotationis tumultus & licentia. 342.F
Compotationes deorum 244.B
Conatus hominum uani 57.I.K
Conatus qui ueniant in quæstionem. 139.H. 144.G.
Conatus non præmiatur, sed factum. 138. A.B.E.
Concentuum uariorum proprietates. 110.C
Conceptus mirabilis 124.H
Concio deorum quomodo constata, eiusq; ordo. 226.E.F.G. & dein.
Concionis frequentia, concionaturum terret. 227.D
Concionator meticulosus esse non debet 357.K.
Concubinæ Scytharum 209.I
Concubitus in publico sine pudore. 129.C
Concubitus Martis & Veneris unde confictus. 183.G.H
Concubitus puerilis uetitus 165.K
Conditionalia pacta ut seruentur. 138.E 139.E.
Conflictuum dirimendorũ periculũ. 345.A
Coniecturæ fidendum non esse in arduis rebus 241.I.
Coniugis & sobolis commercium iucundissimum. 374.I. 377.B. Vide Maritus & Vxor.
Coniugio omnibus uacandum 196.F
Conscensio Priaporũ seu Phallorum. 349. H.I. & dein.
Conscientia scelerum obstrictos homines tenendi ratio. 164.K
Consilium, aureares 286.B
Consilium bonum propter incredibilitatẽ neglectum. 268.E.F
Consilium mutare, Epimethei, non Promethei opus est. 4.G.
Consilium in melius mutare ubi erraueris, pudendum non esse 106.G
Conspici defixis oculis tyrãni nolũt. 75.H.
Constantis uiri mors intrepida. 356.F.G
Consuetudinis praua malum 286.C
Consulendi prophetæ non sunt de rebus quas cũ periculo reueles. 164.K. 165.A.
Consultores cauti sint in petendis responsis. ibi.
Contemptus & despicientia fastui diuitum obijcienda. 7.I.
Contendendũ cum tyrãnis non esse. 373.G
Contentio philosophorum. 70.F.
Contentus paruo, felix. 378.G
Continentiæ commendatio 6.G
Continuatio nimia bonorum, fastidium parit. 377.A
Cõtractus ut ligent. 138.H. rati sint. 147.C.
Contradicendi studium 270.H
Controuersiæ antiquæ multæ apud deos suspensæ. 245.K
Contumelia quis dicatur affici 363.K
Contumelijs afficiendi amatores non sunt à meretricibus 317.H
Conuentus frequentia, loquendi fiduciam concionaturo eripit 227.D
Conuentus panegyrici maximi. 351.D
Conuiciari ac reprehendere, facile: sed rebus collapsis mederi, difficile. 228.K.
Conuiciorum usus in disputationibus. 230. I.K. 233.C.
Conuictus iucunditas 339.B
Conuiuæ modestia 360.E
Conuiuales leges. 336.H
Conuiuæ cynici impudentia & importunitas. 341.E.I.
Conuiuatoris ingenioſi astutia 137.I.
Conuiuiũ apud deos ut instruatur. 244.b
Conuiuium lautissimum ac delicatissimum. 128.H.
ad Cõuiuiũ diuitis inuitatus pauper, quàm anxiè tempus illud expectet. 235.C.F
Conuiuij ad quod pauperes adhibentur apud diuites, mos 337.F
Conuiuij conturbatio tragica. 345.A
Conuiuij longoris tædium 79.I.K
Conuiuio non nisi amicos excipimus. 254.D.
Conuiuia aliena non sectari, utile. 299.H.
Conuiuia quibus rebus exhilaranda. 19.I. 339.B.
Conuiuiorum lautorum inuersiones. 339.C
Conuiuiorum magnorũ dicta facilè in oblivionem ueniunt. 368.K
Conuiuiorũ obseruatio apud diuites. 79.C
Conuiuiorum sumptuosorum mala. 237.I.
Conuiuijs æqualitas maximè congruit. 338.I.K.
Conuiuijs lautis & opiparis uilia non apponuntur. 121.E
Copia quid sit 359.K
Copiæ cornu 79.A
Coraci, dij amicitiæ præsides apud Scythas. 206.H
Corasia, cinædorum turba 219.H
Cordax saltatio 171.A.F
Corinthij diu aurũ non habuerũt. 226.H.
Corinthiorum turbatio à metu Philippi. 113.K.
Cornices animal uarium. 181.H
Corœbus & Margites. 271.K
Corona ex pennis pauonum. 129.G
Coronæ ubi gestandæ 8.H
Coronæ uictorum uariæ. 259.K
Coronarum iudicium 373.K
Coronis Aesculapij mater. 162.H. Eius nuptiæ. 165.G.
Coronus Cottyphionis filius 125.G
Corpus præ anima nihil ab Demosthene reputatum. 357.B
Corpus tyranni quod sit 146.K
Corporis quæstu emergens Alexãder pseudomantis. 161.D
Corporis uenustate sola commendari non debet mulier, sed animi quoque dotibus. 201.A.
Corporis uires in duce militiæ, parum faciunt præ prudentia. 141.B
Corporis uirtus, robur 360.B
Corpora adolescentum suorum ut exercerent Athenienses. 262.K. & dein.
Corpora labore ac sudore non arescunt. 264.K.
Corpora sine capitibus, historiæ sine proœmijs. 117.E
Corpora ut firmiora fiant 263.E.F
Corybantes amore insanientes. 25.K. Eorũ saltatio. 169.I.
Cottabi qui sint. 180.C.D. 367.B. ad marginem.
Coturnicum pugna. 265.D
Cothurnus appellatus quidam propter instabilitatem 292.B
Cratetis philosophi auctoritas. 331.I.
Craton inspector 367.D
Credendum facilè non esse rebus absonis 50.F.G.
Credulum nimis esse non decet eum qui philosophiæ initiatur 98.K
Cretenses optimis legibus instituti. 265.I. 266.G.
Cretensium saltatio 269.I.
Cribro uaticinans 161.K
Criminis se deferens amicus amici causa. 210.F.
Crimina philosophorum in se inuicem. 343.E.
Critias Nesiotes plastes 274.C
Critolai peripatetici senectus 299.E
Crapulæ incommodum 338.C
Crobyle mater Corinnam filiam meretricium docens 319.A
Crocale meretrix 325.A
Crocodilina quæstio. 64.A
Crocodilinæ subtilitates philosophorum. 105.K.
Crocodilis insidens homo 276.G
Cronosolõ, saturnalium legum lator. 335.k & dein.
Crobyli qui sint 180.F
Crœsus & Polycrates reges insperato mortui. 306.I.
Crœsi fatum. 56.G.H. 237.K
Crucis supplicium in T constitutum. 11.A
Crucifigendos multi subsequuntur spectandi gratia. 329.F
Crucifixi in Palæstina reuerẽtia. 326.G.K.
Crudelis nemo sit gratis. 158.C
Crudelitatis suspicionem à se amolitur Phalaris. 156.I.K
Crudelitas tyranni ut exagitetur. 157.E. H. I.
Crudelitatis pœnitentia 298.K
Crudelitatis iactantia apud puellas ingrata. 324.B
Crurum nudandorum mos in saltãdo à meretricibus 317.F
Cubito innixus humi cœnãs cynicus. 341.e
Cucullam abijcientes. 332.H
Cucurbitæ folium pro uelo. 131.D
Cucurbitinæ naues ibi.
Cultus & habitus corporis cum uitæ instituto conuenire debet 361.F
Cumanorum stupiditas 290.G
Cunctandum non esse ut bene agas. 8.C
Cupiditatibus uti nescientes. 8.G
Cupiditas à puero innata aut discita, difficilè eluitur. 238.I.
Cupiditas, omnium malorum fons. 361.E
Cupiditas posſidendi semper crescit. 378.g
Cupido, puer est. 22.A. & prauus. 193.D.
Cupido à Mercurio palæstra superatus. 24.D.
Cupidinis uis 25.I.K.
Cupido quibus deis parcat 28.A
Cupido, Hermaphroditus & Priapus fratres. 31.C
Cupido, Herculis personã induens. 117.D
Cupido Thespiensis 189.H
Cupressi cum ramis ac frondibus, pro remis. 127.A
Curæ nonnunquam deponendæ. 188.A
Curandi ratio non omnium eadem. 152.K
Curetum sagittæ resina tinctæ. 9.E
Curetum saltatio. 169.I.
Curiositas quò hominem impellat. 122.G
Curiositatis ac pegrinationis pœna. 128.D
Currus Platonis alatus 271.C.D
Cursus exercitatio 263.G
à Cybele afflati 162.E
Cybelum oppidum 10.D
Cyceonis potus. 176.F
Cyclopes fulminis cusores 13.G
Cyclops appellatus quidam homo mollis 293.F.
Cydimachaturpissima puella nobili uiro ac diuiti nubens. 209.F.
Cydni fluuij amœnitas 294.E
Cygnorum cantus 281.G
Cymbalum tibicina 322.I
Cynicorũ asperitas, & dogmata. 62.b.c.d

Discipuli ac magistri mutuus amor, ac reciproca obseruantia. 112.H.299.E
discipuli Alexandri Pseudomantis. 163.K
discipulorum retractionis crimen. 343.A
de discubitus honore contendunt Hercules & Aesculapius.26.C.& dein.
disputatio de prouidentia deorum.230.I.K & dein.
Disputationes philosophorũ, contentiosæ. 247.C.
disputationis modus & lex 261.D
ditescendi ratio facillima 161.H
diuinandi mira ratio 163.E.F.G.H
diuinatio ex astris, defenditur. 182.D.E. & dein.184.A.B.224.A.B.
diuinatores unde coniectent 42.C
Diuinatrix delphica ut oracula reddat. 101.E.
diuinitas Herculis irridetur. 45.D.E
diuinitatem sibi arrogantis mulieris ignominia. 350.K
diuinitas ut probanda dijs adscriptitijs. 359.F.
diuinitas nulli hominum data, nisi pulchro 369.G.
diues unde æstimandus 378.G.H
diuites ad pauperum fores concurrerent ipsi salutatũ, si non ita à pauperibus obseruarentur. 7.H
diuites apud inferos dolent de diuitijs amißis. 38.C.D
diuites cur tam inuiti moriantur. 74.B
diuites cur secum homines eruditos habere affectant. 81.C
Diuites flagitiosi libris foris pulcherrimis, intus autem nefanda continentibus similes. 83.I.
diuites ferè cum senescunt, podagrici fiũt. 338.D.
diuites ut inuidiã pauperũ euitent. 339.A
diuites quam utilitatem habeant à pauperibus conuiuio exceptis. 339.B.C
diuites molles & effœminati cinædis comparati. 361.G
Diuitum fastuosorum hypotyposis. 7.E. 14.A.
diuitum stulti conatus 37.K
diuitum malorum apud inferos ignominia 53.C.D.
diuitum ac pauperum uita perpendiculo distat. 74.A
diuitum familiæ cur appetantur à nonnullis. 77.K
diuitum asseclæ quales 207.E
diuitum speciosa ac beata.235.H.incommoda.237.F.G.I.miseria.338.B.
diuitum pauor in bello 237.F
diuitum felicitas in quibus putetur consistere. 338.A
diuitum impotentum ac languidorum tædia & cruces 338.E
Diuitum cura per noctes 239.A.B
Diuitum fastidia in omni temporis statu, seu æstiuo, seu hyberno. 361.H
à diuitibus se amari simulare debent meretrices. 320.D.E
diuitibus ut ægrè faciant pauperes. 338.E
diuites contra, decretum apud inferos factum. 54.D
diuitiæ cur amentur à diuitibus. 7.H
diuitiæ etiam nomina eorum mutant, quibus obtingunt. 13.K
diuitiæ indignis obtingentes, facilè diffluũt. 13.K.& dein.
diuitiæ malum sæpe dominis afferunt.35.C.
diuitiæ etiam uileis nobilitant. 40.I.
diuitiæ in quo consistant 212.D
diuitiæ solitariæ insuaues 258.G
diuitiæ ex rudentibus pendentes 306.H
diuitiarum comites 14.F.16.B
diuitiarum mala 15.C
diuitiarum effectus. 15.H.fructus.339.A
diuitiarum eleuatio ac contemptus. 233.F.G.& dein per tot.306.I.K.
diuitiarum uerus usus in mediocritate. 13.d
diuitiarum utilitas nulla est sine teste.338.F
diuitiarum parandarum labor 360.H
diuitijs animus augetur 321.B
docere fabulam 299.I.
docilitas ut paretur ab historico. 121.C
docti sæpe inopia laborantes 336.B
doctorum pauperum munera ad diuites. 336.G.
doctores in sacra ciuitate 352.A
doctrina ad quid necessaria sit 119.E
doctrinæ prætextu uitia nonnunquam maxima patrantur 321.K
doctus ac sapiens unde cognoscendus. 93.B.C.
dodonæa fagus 193.C
dolium Diogenis Sinopensis.113.K.292.F. 332.I.
dolium pertusum Danaidum. 42.F
doliolum, seruus fugitiuus. 333.H
dolor in medijs non habendus. 345.C
domesticos in suos sæpe senes irascuntur. 156.C.
domino debitum serui reddant 380.F
domini bonorum nostrorum uerè non sumus. 8.B
domos totas exhaurit meretricius amor. 208.A.
domus paternæ à se uenditæ precium amicus amico dono affert. 208.B
domos diuitum ut noctu sine strepitu aperias, & inuisibilis ingrediaris 239.A
domus spectrorum apparitionibus infamis, ut purgata. 275.K.& 276.A.B.C
domus pulchræ & bene instructæ descriptio. 294.E.F.& dein per tot.
domus ampla ac pulchra an ad orationes habendas commodior. 294.I.296.E
domus finis 360.A
Domus non solum cõmodæ & necessariæ, sed & pulchræ faciendæ 372.C
donarijs dij non indigent 57.A
à Donarijs dedicandis aut sacrificijs faciendis nemo excluditur. 160.C
donatio semel liberè facta, non reuocatur 327.D.
dorcas meretrix 320.H
doris amatorem non habet 33.B
Δελφάκια 179.K
dracones in exercitum immißi 118.E
dracones Parthorum 118.E
draconum mirum ingenium. 161.G.162.I.
draco Pellæus. 162.D
draconis caput in speciem quandam humanam effictum 162.D
Draco ipse loqui mira arte simulatus. 164.D.
draco uetus à minimo quodã serpente ad cœtum aliorum serpentum accersitus. 273.C.D.
dracones Libyci 301.I.
dromo seruus 81.B
drose meretrix 321.E
duo maximè à ueteribus scriptoribus petenda 285.C
duas negationes unicam efficere affirmationem 235.G
duos tyrannos una ciuitas non alit. 145.G
ducis militiæ corporale robur, minimi momenti est præ consilio & prudẽtia.141.B
duces tam lingua quàm manu prompti. 277.H.
Dyades duæ, quatuor efficiunt. 96.G
E
Ebriosa saltatio phrygia. 172.C
Ebrietatis & Academiæ lis 247.I.K
Ebrietatis excusatio. 280.A.B.293.G
Ebrijs designata inter pocula, silentio tegenda. 340.D
Ebrietatis impudentia 348.G
Ebrius tragœdias scribebat Aeschylus. 353.H.
Ebrietas perstricta 357.K
Ebur purpureo ostro infectum, pulcherrimum. 198.H
Echinus piscis 71.D.ad marg.
Echo cantui Polyphemi respondere dedignata. 33.B
Echo nympha, uox sine corpore. 147.D. 194.I.
Echus imitatio. 199.H
Echo à Pane carminibus prouocata. 247.F.
Edessa urbs. 345.G
Educationis momentum 376.D
Egere pluribus, infirmitatis indicium: nullius rei, diuinitatis 361.B
Egestatis mala 360.B
ἐλασρίμυθος 180.G
ἐλυοθήκη 180.B
Eiectos ab se græculos philosophos Romani diuites funditus pire cupiebãt.83.H
εἰκὼν uitæ aulicæ. 13.K.
Electra fratrẽ noscens & nõ noscẽs.64.B.
Electri fabula, ac de cygnis ad Eridanũ. 281.B.C.& dein.
Elenchus & Demonstratio, philosophiæ comites 67.F
Elenchus amicus ueritatis 290.H
Eleusinia sacra inferorũ rebus similia.75.C cur ijs initiari noluerit Demonax. 185.C.
Elephantorum terror exercitum hostium profligans. 109.F.G
Elephantus in trophæum pictus. 109.I.
Elephãtos sagitta ĩterficere, puerb.115.G
Elephanti molesta musca. 282.G
Eliæa forum iudiciale Atheniẽsium.191.A
Eloquentiæ commendatio. 2.C.D.& dein.
Eloquentiæ typus, Hercules Gallicus.280. D.E.F.& dein.
Eloquentiæ uis. 280.K
Eloquentia Demosthenis. 355.K.356.C
Elysius campus. 128.H
Emmelia saltatio 171.A.F
Empedoclis ambitio. 47.A.325.H
Empedocles ĩ numero beatorũ nõ est.129.f
Empedocles Icaromenippo in luna apparens. 241.I.K
Empusa quid 171.I.
Emungentes mel 125.A
ἐναλλάττειν, & ὑπαλλάττειν. 364.A
Encomij & historiæ discrimen. 114.G.H
Encomia non omnibus grata 115.E
Encomiastæ quæ obseruent. 201.H.I. & dein.203.I.
Endromides 180.E
Endymion Lunæ adamatus.25.F.G.123.E. 183.D.
Endymionis exercitus 123.H
Endymionis in formam comparatus Alexander. 165.H
Enipei amicam Neptunus uitiat 36.D
Ense semper succinctum esse, in pace superuacaneum est. 264.H
Epeus equi Troiani fabricator 277.I.
Ephestria festa 318.I.
Epicharmi senectus 299.k
Epictetus philosophus. 187.C. 327.F.Eius lychnus.284.K.
Epicureorum dogmata 63.G.H
Epicurei & Christiani aduersarij Alexandri Pseud. 164.A
Epicureus quidam penè lapidibus obrutus ab Alexandri Pseud. sectatoribus. 166.D.E.F.
Epicurei in deos contumeliosi. 244.H
Epicurei cæteris philosophis inuisi. 340. H.K.
Epicuri epistolæ. 87.K. liber.166.G.
Epicurus & Aristippus primi inter beatos. 129.A
Epicuri encomium 164.B.C.168.E
Epicurum metuebat Alexander Pseud. 166.C.D.
Epicurus tranquillitatem suadet. 166.G. ac uoluptatem.249.A.B.
Epigramma maius calatho 353.E
Epimenidis somnium 12.B
Epimetheus, Prometheus 4.G
Epipolarum munitiones 119.H
Epirotæ cuiusdam cum Nerone de uictoria contentio, & exitus. 373.G.H
Epistolæ Saturnales 337.A.B
Epistola quædam tanquam Eridis malum. 343.K.
Epithalamium pro nuptijs. 344.E
Epius pugil. 129.G
Equæ Thessalæ indomitæ. 109.A
Equiformicæ 123.F.K
Equogrues 123.H
Equiuultures 123.D
Equitare insoliti pericula. 307.D
Equitator Castor 195.G
Equites, quarta pars ciuium Atheniensiũ. 264.H.
Equorum senio affectorum pellis inutilis. 83.G.
Equi, elephantorũ conspectu maximè terrentur. 109.G
Equi & canes etiam ad inferos traijciuntur. 75.B
Equus tridui cursum perpessus, à cursu desistens, expirat 213.F
Equi Threicij. 228.H
Equus Achillis loqui introductus. 233.I.K
Equus per amœnum campum libẽtius currat. 295.H
equusse uolutãs ut optime pingatur.354.g
Equi ĩsani sessor, illi⁹ arbitrio fertur.361.I
Erasistrati medici mira prudentia.347.H
Eratosthenis Cyrenæi senectus. 299.K
Erechthei filiarum exemplum 356.K
Erichthonius è terra editus.271.K.297. E.F.
Erigones canis 358.B
Eridis deæ fabula. 34.C.343.I.370.A.
Erinnys. 75.C
Errare ex composito. 89.B
Errones stellæ. 182.F
Eruditionis cõmendatio. 2.C.D.E.& dein.
Eruditio prima iuuenũ Atheniẽsiũ. 262.E
Eruditio à recta ratione abducens.343.H
Eruditi ne uilescant. 77.E.84.I.
Eruditi homines pecuniam negligere debent. 80.B
Eruditi apud diuites mercede seruientes, miserandi. 86.D
Eruditorum fautores apud inferos mitius habent. 53.E
Eruditis uideri uolentibus diuitibus adulandum ut sit. 83.A.B
Esca trahendis philosophis. 71.A
Esus ciborum interdictorum ultio. 327.D
Etœmoclis Stoici ĩmodesta epistola. 342.F
Etnarchus Bospori rex depositus, & alter illius loco substitutus. 299.B
εὖ πράττειν uerbi usus 87.H
Euagoras Cypriorum rex 205.C
Euangeli cuiusdam citharœdi stulta de se persuasio. 284.D.E
Eubiotus Bosporanorum rex 213.G
Eubœa à Bœotia resecta 373.A
Euchenoris fatum 366.I.
Euclidis ducis rerũ gestarũ obliuio. 104.k
Eucrates senex opulentus. 39.B
Eucrates proditor 355.G
Eucritus nummularius 340.F
Eudamidas & Aretæus Corinthij & Charixenus Sicyonius, amici insignes. 209. A.B.& dein.
Euehi ac promoueri ut poßis in aula. 81.I.
Euirati Cybeles matris assecle. 336.C
εὔνεξις. 180.B
Eumeli Elei citharœdi uictoria 284.F.G
Eumolpus Thrax et barbarus mysteriorũ Atheniensiũ auctor.186.E.264.G.331.G
Eunomus Locrus choragus in Elysio cãpo. 128.I.
Eunuchus an philosophiæ operã dare debeat. 180.H.I.& dein per tot.
Eunuchorum quàm spadonum conditio uilior. 181.G
Eunucho an pueri magis committi debeat. 181.H.
Eunuchus fieri maximè refugiebat Lucianus asinus. 219.E
Eunuchus principatu potitus. 298.I.
Eunuchus reginæ adamatus. 348.H
Eunuchi in mulieres depereuntes. ibi.
Euohe, signum in exercitu Bacchi aduersus Indos. 279.C.E.
Eupator rex. 168.A
Euphorbus cum esset Pythagoras, auri etiã studiosus erat. 235.K
Euphorion poeta 121.F
Euphranor pictor 198.G
Euripidis auctoritas.65.I.sententia de mulieribus.194.E.de Ioue opinio.231.I.
Euripides Archelai parasitus. 255.F
Euripi immisso circa Chalcidem. 373.A
Eurybatus 161.B
Eurycles dæmones. 180.G
Eurysthei prouidentia in delendis malis hominibus per Herculem. 228.H
Euryti temeritas. 66.C
Europæ raptus. 37.B.C.& dein.
Europi cædes 118.C
Euthydicus & Damon Chalcidenses, nobile par amicorum 108.F
Ex Iouis tabulis, prouerb. 78.K
Excludendi nonnunquam amatores meretricibus, ut feruẽtius ament. 320.F.323.B
Execratio uehementißima 365.C
Execti propter uoluptatem 191.F
Execti uestem & ornatum muliebrem unde recipiant. 351.G.
Exectionem maximè formidabat Lucianus asinus.219.F. Vide castrati.

Exempla mala in remp. non inducenda. 148.G.H.150.B.
Exequiarum consideratio 267.G.H
Exercitationis puerorum apud Athenienses, finis. 260.A.263.B.G
Exercitium ad cœnam, cur fiat. 105.E
Exercitia firmiora ac certiora ad libertatis tuitionẽ, quàm oleũ ac pulueris. 264.E
Exercitus profligati ac fugẽtis mira hypotyposis 109.H
Exercitus ingens 123.G
Exercitus Bacchi ridiculus. 278.k. & deĩ.
Exercitus pulchritudo 371.C
Exilij pœna 301.B.D
Exul inopia pressus, oraculum instituit. 163.C.D.
Exulem amicum usque ad mortem secutus alter amicus 208.E
Exul reductus nonagenarius regnare incipiens 299.A.B
Exulum desiderium patriæ. 300.I.K
Exitus de homine iudicat 56.H
Exitus ẽ missio ignominiosa philosophorum mercede conductorum. 83.E.F.
Exitus infelices maximorum tyrannorũ. 57.D.E.
Exordiũ historiæ ineptum. 16.B. & dein.
Expeditionum uota mirabilia 307.F
Expertis rerum usu uiris conuersari, utile est. 376.H
Expetenda uulgo 334.F
Expiatio hominis ad inferos adituri. 52.F.
Exploratores falsi prophetæ 165.F
Exprobratio meretriculæ cum amatore. 322.G.H. amatoris cum meretrice. 324.F.G. & dein.
Exprobrationes philosophorum in se inuicem. 343.E.F
Exteriora hominis sæpe ab interioribus multum dissident. 377.C
Extremarum uoluntatum stultitia. 8.F
Exustorum hominum nidor 130.E

F

Fabarum esus à belli uictoria 129.I.
Fabarũ esus à Pythagora interdictus. 61. K. 234.E. 237.A.
Fabas apud inferos non auersatur Pythagoras. 46.K
Fabulæ de Saturno ut intelligendæ. 33.B.C
Fabulæ Græcorum ut accipiendæ. 183.E
Fabulæ poetarũ pro ueris habitæ. 266.D
Fabulæ poëtarum mendaces 271.I.
Fabularum omnium penè origo saltatori pernoscenda. 172.F. & dein.
Fabularum usus 272.A
Fabularum interpretes apud Assyrios & Arabas longæui 298.B
Fabulosa ab historia absint. 115.C. 121.H
Fabulosi omnes scriptores perstringuntur. 122.D
Facies muliebris qualis esse debeat. 198.E
Facies operis cuiusque & ædificij elegans & splendida esse debet. 278.F
Facinora in regum aulis 242.C.D
facinore innotescendi cupiditas 328.B
facta, infecta esse non possunt. 119.H
facundiã Galli tribuunt Herculi, non Mercurio. 280.G
facundiæ utilitas 280.K
fallendi studium 271.H
falsi prophetæ descriptio. 160.H.I & deĩ per tot.
falsus uates uanitatem sibi opprobratam morte penè ultus 166.D.E
falsitas historici uindicata 115.G
falx Saturni 336.C
fama ut paranda. 110.F
fame mortuus Blepsias 49.I.
fames luctum expellit 267.I.
famis excusatio 293.K
famulos suos domini & heri ut conuiuio excipiant. 336.K
fanis nõ cõtinetur deorum potestas. 186.C
fastidium parit nimia bonorum continuatio. 377.A
fastuosi ac diuites ut submonendi. 6.F. eorum hypotyposis. 7.E.
fastus diuitum ut deprimi possit. 7.I.
fatalis necessitas an crimina excuset. 51.a.b
fato uel inuiti agimur. 46.F.G
fati & Parcarum consideratio. 222.F.G. & dein. 366.F.G. & dein.
Febricitantis usum. 275.C
febres, mortis nuncij ac ministri 57.K
febris Abderitica in ludis tragicis contracta. 113.G. ut leuata. 113.H.
febres pauperibus facilè curãtur. 237.H.I.
febribus medentes statuæ 358.I.
felicitas superbos atq; arrogãtes facit. 5.a
felicitas diuina manca fuisset, nisi fuisset cuius collatione felicior appareret. 20.D
felicitas ut ligatur. 20.H. eius finis. 185.k
felicitas quæ maxima. 90.H. 253.A.B
felicitas parasitorum 255.F
felicitas sine teste, iniucunda. 339.A
felicitatis ac prosperitatis morositas ac querela. 361.H
felicitatẽ philosophi alij aliã statuũt. 102.E
felix Stoicus 105.A
felicis memoriæ mulier 275.E
felicium insula ac ciuitas 128.E.F
femur aureum Pythagoræ. 62.A. & Alexandri Pseudomantis. 165.I.
fenestræ in cælo per quas Iupiter mortalium uota exaudit 243.I.
fenestræ domus ut fieri debeant 295.C
feræ legem naturæ non uiolant. 191.G
feræ paucioribus quàm boues egent. 361.B
feris conuersans homo & imperãs. 276.G
ferendum ac boni consulẽdum quod adest. 49.C.
ferri usus præstantior quàm auri. 57.B
Ferrum in urbe gestare nõ licebat Athenis. 264.I.
Festos dies rarò agunt artifices 254.B
festis publicis magis ringuntur pauperes. 336.A.
festorum Saturnalium leges 336.C.D
festum maximum in uere, quod pyra aut fax appelletur. 351.E
Ficulnei sensus 284.B
è Ficulneis truncis uiridibus constructa pyra igne perire uolentibus construenda, ut fumo præsocentur 328.D
Ficus, ficus nominandi sunt ab historico &c. 120.A.
fidei Christianæ fundamenta. 366.C.D.E.
figmenta imperiti uulgi 330.C
figulina ubi exerceri nequeat. 302.D
fila Parcarum. 57.H.I.
filiam suam elocandam amicus moriẽs amico superstiti legat. 209.A.E
filiam in meretricia arte mater institues. 319.A.B.
filiarum tenellarum educatio. 376.D.E
filius tyranni, etiam ipse metuendus. 134.k
filius tyranno suspectus 142.D
filius formosissimus ex matre turpissima. 209.H.
Filius paternæ crudelitatis administer. 298.K.
filius patrem senem præsocans. 326.E
Filius ex patre, in iuramentum adhibitus. 367.C.
filij cædes, patri acerbissima 135.A
filij mortem inconsolabiliter lugens, ut consolatus. 186.B.C
filij periculo perculsus pater simulationem deponit. 297.G
filio pater obsequens 133.C
filiorum gratia an fœnerandum. 91.E
filiorum osores tyranni. 142.B
Filiorum quanta cura sit patribus. 300.E
Filiorum educationis difficultas 375.K
Filiorum mala quàm parẽtibus grauia sint 376.A.
Filijs uiaticum ad discendum patres dent. 155.E.
Filios suos inuicem sibi exprobrant Iuno & Latona. 27.A.B. & dein.
Filios suos dæmonijs immolantes. 352.A.B
Finis hominis de illo iudicat. 156.H
Fines & principia philosophiæ uaria. 254.I.
Finium insana contentio. 58.B. 242.G
Finitimorum inimicitiæ & odia. 377.D.E
Flagitia ubi maximè regnent. 133.E
Flagitijs supplicium debetur. 158.A
Flagris pueros immerentes cædi, inhumanum, & inutile. 265.K
Flammæ supplicij quibus debeatur. 328.A
Flatus idem & ignem accendit, & lychnũ extinguit. 265.A
Flumen uino fluens. 122.I. 128.G. 337.C.
Flumina lactis. 128.G. & mellis. 337.C.
Flumina sursum incedentia. 84.G
Fluuius Fluuius ex optimo unguento. 128.E
Fluuij cœno, sanguine, & igne decurrẽtes 130.F.
Fluuij infernales 266.E
Fœminæ ac uiri diuersa delineatio. 109.A
Fœminæ communes omnibus 129.C
Fœminæ uiris loquaciores 270.I.
Fœminarum corpora flaccida &c. 156.A
Fœminarum amor. 270.I.
Fœminarum flagitia 376.F.G
Fœminiñ genus etiã saxeũ amatur. 190.H
Fœminea fraus 207.I.
Fœneratorũ gemitus apud inferos. 74.F
Fœnus primum, & fœnus secundũ. 64.D
Fœnorã etiam exercent philosophi. 91.E
Fœtor eos sepelit quos insepultos homines relinquunt. 187.H
Fons risus, & uoluptatis 128.K
Fontes mellis & unguenti 128.G
Fontes tres Satyro Pani & Sileno sacri. 279.I.
Foraminoso cophino haurire, puerb. 13.F
Foris admotis an leuetur morbus 272.G
Forma nihil apud manes prodest. 38.A. 75.B.
Forma bonum fragile 46.B
Formæ deorum uariæ. 60.H.I.
Formæ nomine ut aduletur diuitibus. 83.B
Formæ cura nunquam deponitur. 372.C.
Formica Indica 236.F. 337.H
Formicarum studium ac resp. 242.I.K
Formica camelus, prouerb. 337.B
Formosæ magis audire cupiebant deæ, quàm quiduis aliud 370.C
Formosi ferè solicitantur 31.E
Formosi Socratis 129.A
Formosi non plus cordatis laudãdi. 192.A
Formosi pueri & adolescentes celebres. 308.K. 372.B.C.
Formosi amatores non tam multa dant meretricibus, quàm deformes 319.F
Formosi statim amantur 372.B
Vide pulcritudo & pulcher.
Fortes ut amentur 372.A
Fortitudinis causa Hercules deus putatus. 369.F.
Fortuna, fatum & Parcæ, an idem sint. 222.H.
Fortuna quos effert 200.K
Fortunæ fauore destitutũ nemo agnoscit. 12.A.
Fortunæ casus uarij 245.D
Fortunæ ac fati uis 85.H. 358.K
Fortunæ blandienti non cedere, magnorũ uirorum esse. 7.D
Fortunati ut ne inuidiosi sint 200.I.
Forũ iudiciale cur fugerit Lucianus. 68.I.k
Forum iudiciarium ab Academicis sublatum. 129.B
Fori & iudicij constitutio ut fieret. 247. E.F.
Fori iudiciarij incommoda. 375.G.H
Fora & iudicia sycophantis & rabulis forensibus plena 257.F
Fossio Isthmi. 372.G.H. & dein.
Fratris insidijs frater rex sublatus. 299.A
Fratres inter sese, Christiani. 326.I.
Fratrum alternans mors 32.E
Fraus mira 212.K
Frictionis ex psora uoluptas 251.D
Frigidæ leges Platonis 243.I.
Frigiditas Caspias niues superans, & glaciem gallicam. 116.H
Frigus antelucanum 233.H
Frigus hyemale, Abderiticæ febris remedium. 113.H
Frons hominis mendax 377.B
Frugalitatis commendatio. 8.E. 359.A
Fruticum genera pro fructu pulchritudinẽ habentia 189.I.
Fucus mulierum 194.H
Fucum ut rhetor populo faciat. 269.I.K. & 270.C.D.E.
Fugitiuorum reprehensorum pœna. 333.k
Fulgur ex pelui 137.C
Fullonia ars. 333.D
Fulmen Iouis cur innoxios feriat frequentius, noxijs parcens. 224.E
Fulminificum uas 367.K
Fumo ex igne quàm multa putãda. 186.G
Fumo sacrificiorum maximè delectantur dij. 244.C
Fumus patriæ quàm gratus 301.C
Fumo præfocari, durissima mors. 328.D
Funebres cerimoniæ. 266.I. earum irrisio 8.F. 58.H.
Funebris orator se ipsum ad tumulum iugulans. 117.K
Funiculus nimis tendendo rumpitur. 317.H
Furacitas Mercurij. 71.K. 183.F
Furentem simulans, ipse uerè furere incipit. 176.A
Furiæ in theatris, malis gaudent 367.I.
Furor ac mania se castrandi unde manet. 351.G.
Furor poëtarum 222.H. 352.H.I
Furorem ut simulare possis 162.C.D
Fures in portu obuersantes. 214.D
Furtum in nuptijs pudendum 345.B
Furti excusatio per famem 293.K
Furti uindicta 274.F
Fusi Parcarum 57.H.I.
Futura, historiæ mandantes 118.G
Futura supplicia apud inferos negat. 224.G
Futurorum cognitio quibus maximè necessaria. 161.H.
Futurorũ cognitio sæpe molesta sit. 73.d.e
Futurorum prædictores. 302.K
Futurorum uaticinatio difficillima. 303. A

G

Galatarum robur 109.D. cædes. ibi.I.
Galatea Polyphemi amasia. 32.I.K. Eius templum. 127.I.
Galeæ è fabarum spolijs 123.I.
Galilæus. 366.D
Gallina ex Phasíde 306.F
gallinaceus gallus ubi, p deo colitur. 130.K
Gallus quidam philosophus academicus ejs nuchus. 181.F
Gallus ab Othryade cæsus 264.F
Gallus humana uoce sonans 233.I.
Gallus Mercurij assessor 233.K. 238.I.
Gallus adolescens in auẽ conuersus. 234.B
Gallus aliquando oua pariens. 237.B
Gallus sæpius fuit Pythagoras. 237.D
Gallus Numidicus. 306.F
Gallus unus sedecim deis appositus. 227.G
Galli cantus importunus nõnunquã. 233.H
in Galli cauda mira uis magicæ 238.I.
Galli cur Solem cantu anteuertant. 234.C
Galli cui castrarentur, Iunoni ne, an Rheæ. 347.E.
Galli Cybeles mulieres depeũtes. 348.H.
Galli quibus diebus fiant. 351.G
Gallorum gallinaceorum pugna. 265.D.E
Gallorum sepultura 351.H
Ganeones perstringit 360.G
Ganymedes. 22.E. & dein. 29.B. 240.A. 244.C. 358.F. 369.G
Garamantum uita ac uenatio 301.G.H
Gastrocnemia quæ sit 124.I.
Gatis Syrorum regina 345.G
Gelonis uxoris prudentissimũ responsum. 96.D.
gemmarum uariarum ornatus. 350.C.D
genæ muliebres quales esse debeant. 198.E.
generationis conseruatio ut fiat 191.C.D
genicularium luctamen. 216.E
gentium error in dijs colendis. 231.K
gentium uitia & proprietates 242.E.F
gentilium deorum uanitas confutata. 357. D.E.F. & dein.
genus mentium, creditum tamen etiam ab ijs qui parentes nossent eius qui mentiretur. 162.B
genus uitæ quod ceperis, persequere. 374.f
geometria admiranda 104.F
geometrarum auctoritas 373.C
Γεωμέτραι Θεοί. 180.B
geryon tricorpor ut intelligatur. 215.A
geryonis ossa Thebani pro miraculo ostendunt. 285.A
Gestari hominem talidum ac sanum ab hominibus aut iumentis, Cynicus indignatur. 361.G
glacies Gallica. 116.H
in Glacie maris, mansio effossa. 127.G
glaciatum pelagus altè ad passus trecentos 127.G.
gladiatorum paria ut sortiantur. 97.F.G
gladiatorum spectaculum 214.E
gladius tyranno non deest. 143.H
glandes cubitales mirabiles 124.I.
glauci laus apud Homerum. 204.B
Gloriæ cupiditatis insania. 46.F. 54.A. 329.K. 378.E.

Hostem quatenus licet occidere 148.B.C
Humana uita, miserrima 238.H
Humana omnia ridicula et instabilia. 240. D.379.H.
Humanitatis allectio 2.B.C.D.
Humanorum corporũ tostorum ingratus nidor Ioui. 330 K
Humeri Herculis 378.I.
humor igni nutrimẽtum suppeditat. 301.b
Hyacinthus Socrati adamatus. 129.A
Hyacinthi amore captus Apollo. 26.E. 369.K.
Hyacinthus formosus 372.C
Hydamardia ciuitas 132.D
Hydra Lernæa. 228.H.264.K
Hyemis inamœnitas. 335.G.336.A
Hyemis frigore febris Abderitica leuata. 113.H.
Hymnis meretrix. 323.G.324.B
Hymnorum nocturnorũ decantatio. 368.B
Hypata Thessaliæ urbs 215.D
Hyperides assentator uulgi 355.H
Hyperæ quæ sint. 33.I.K. ad marginem.
Hyperbolæ encomiastarum 115.E.F
Hyperboreorum ruditas. 290.G
Hypocrisis Stoicorum 249.C
Hypocritarum graphica descriptio. 332.F G. & ante & post.
Hyporchemata quæ dicerentur. 170.G
Hypsicratis Amiseni historici senectus. 299.G.
Hyssæ filius regis senectus 299.A

I

Iacobi Micylli fides in Luciano uertendo. 372.H.
Iactantia militaris 321.C.D.E
Iactantia crudelitatis puellis teneris ingrata. 324.A.B.& dein.
Iactantiæ stultus exitus 324.E
Iacula serpentes 301.I.
Iaculationis exercitatio 263.H
Idemo frigidior, prouerb. 293.A
Iambi mordaces 290.D
Iambulus historicus mendax 112.D
Iani ac Vertumni capita 378.I.
Ianuæ aureæ ædis sacræ 350.A
Icari filia dea. 200.G.358.B
Icari lapsus. 240.C.309.F
Icarium pelagus 365.C
Icaromenippus ut in cælũ sublatus. 241.E & è cælo in terram reductus. 244.K
Iccus palæstrites 119.C
Idæ montis tumultus 25.K.
Ideæ Socraticæ. 63.F.240.K.273.K.
Idiotæ, uulgi multitudo. 266.C. eorum uita optima. 54.F.G
Idiotæ philosophis compositiores & modestiores. 343.H.I.
Idomeneus Agamemnonis parasitus. 256.g
Ieiunium decem dierum 368.B
Ignis, Bacchi arma paterna 279.D
Ignis hominibus necessarius 21.C
Ignis, sacrilegorum & parricidarũ supplicium. 328.D
Ignis amatorij uis. 215.k.& dein. 216.A.B
Igni homo se ultro consecrãs gloriæ cupiditate. 325.E
Ignem è manibus abijcere, prouerb. 12.I.
Igne mori, quidã gloriosum putabãt. 326.a
Igne pire nolẽs spectante populo. 327.I.K
Igne mors allata, citissima. 328.A.F
Ignorantia infimæ turbæ permissa. 57.H
Ignorantia & error, quibus animi hominum excæcantur 58.F.G
Ignorantia quando culpãda uel nõ. 144. I.K.145.B.C.
Ignorantia, pernicios a res. 286.K.& dei.
Ignorantiã suam in morte testantes. 8.F.G
Iliensis tragœdos conducẽs, prouerb. 70. A.291.F.
Illecebræ meretriciæ 319.D.E.
Illecebris omnibus peccatorũ resistere difficile. 7.C
Illustrium uirorum conuictus quatenus appetendus. 78.D.E
Illustres in populo suo, ferè oĩbus noti. 111.I
Imago amasiæ amatori amplexata. 207.K
Imago perfecta ex diuersis constata. 198.C D.E.& dein.
Imago undequaque te uelut intuens. 350.D
Imagnis imago reseruata 108.G
Imagnes defunctorum & umbræ. 45.E.F
Imagnes deorum ridiculæ 60.H.I.
Imagnes magicæ 150.A
Imagnes ac picturæ deũ referentes. 163.C
Imagnes admirandorum uirorum. 330.D
Imagnum exprimendarum finis. 200.H
Imaginum quarundam ac statuarum mira. 274.C.D.E.
Imitandi historicis qui sint 120.F
Immortalitas Chironi fastidiosa. 48.K
Immortalitas animarum. 356.K
Immortalitas deorum an in felicitate ponenda. 223.D.E
Immortalitatis spes, mortis contemptũ generat. 326.I.
Immunditia contrahitur à conspectu cadaueris mortui. 351.H
Imperatores longæui. 298.E
Imperatoris dies testamento relicti. 368.F
Imperium ut tuearis. 157.B. ut quamoptimè administres 187.B
Imperij & potentiæ uotum. 307.A
Imperia etiam uilibus & contemptis hominibus contingunt. 371.B
Imperia tyrãnorũ quàm misera. 378.B.C.F
Imperitia audaces facit. 4.K
Impiorum irruptio in insulam beatorum, & eorum duces. 129.G
Importunæ philosophorum propositiones in conuiuijs. 344.D
Impossibilia animo concipientes, aliò traducendi. 103.I.K
Impostorum etiam ac latronum uita descripta. 160.I.
Impostura delubrum 130.K
Imprecatio festiua 169.E
Imprecationes pauperum aduersus diuites sibi nullam æquam conuiuiorum societatem facientes. 337.H.339.C
Improbitas impunita esse nõ debet. 140.A
Imprudentia, culpa temeritatis non uacat. 145.A.
Impudicarum mulierũ simulatio. 376.E.F
Impudentem rhetorem instituit. 269.I.K
Impudentia Cynicorum 62.F.G
Impudentia pro clypeo 270.B
Impudentia parta, pdigẽda nõ esse. 293.K
Imputator beneficij, grauissimus. 137.E.
In acie nouaculæ rem cõstitutam esse, prouerb. 225.H
In aqua scribere, prouerb. 75.A
In suum sinum insuere, prouerb. 85.F
Inachi fluuij mors 59.B
Inæqualitas in uita pauperum ac diuitum. 337.B.C.
Inæqualitatis rerum tollendæ ius ad Iouẽ pertinet. 337.k
Incantamentis an morbi sedentur. 272.G
Incantationum mira uis. 273.D.E. 276.H. 365.D.E. 366.B.
Incantatio amatoria 318.C
Incantatorum pollicita 161.D
Incendiarium publicum non licet sine auctoritate legis occidere. 148.I.
Incendio amicum efferens amicus posthabita uxore ac liberis. 214.H
Incredulitatis malum 268.E.F
Indi primùm gustato uino in furorem uersi. 5.F.
Indi ut se in igne comburendos componant. 328.F
Indorum saltatio 170.G
Indorum clades 279.F
Indorum etiam quidã stulti & uecordes. 328.E.
Indorum sapientes. Vide Brachmanes & Gymnosophistæ.
Indicta caussa nemo damnandus. 287.I.
Indigentia quid sit 359.K
Indoctum quẽdam, qui coëmptione librorum doctrinæ famam aucupabatur, irridet. 283.C.D.& dein per tot.
Indoles mascula, & indoles seruilis. 289.C
Indormire libellis pro oraculo. 166.K
Inebriari non debent meretrices quæ uiros captant. 319.E
Inedia morientes, ad septimum ferè diem sufficiunt. 117.B
Inedia uitã finiens quidã. 299.B.C.D.G.
Inexercitata corpora parũ firma. 265.A.
Infamandorũ amorũ mos Athenis. 317.K
Infamiæ indignatione inedia mors accita. 299.B.
Infans in curiam illatus, arridendo iudicibus miserationẽ patri suo meretur. 209.b

Infantia Timoclis deorum propugnatoris 229.E.F.
Infantuli mortui, uuæ immaturæ: senes, uuæ passæ. 72.G.H
Infelicitas, stultitiæ & iniquitatis ac oris indomiti finis. 294.C
Inferijs ac libationibus umbræ defunctorum pascuntur. 266.H
Inferi omnino aliter habent quàm superi. 74.D.
Inferorũ descriptio. 46.H.I. 53.A. 130.E. 266.C.D.& dein.
Inferorum æqualitas. 48.K
Inferorum supplicia tollit. 224.G
Inferorum cibus. 72.A
Inferorũ expugnatio ab Hercule. 379.I.K
ex Inferis perpauci ad superos reuersi. 266.E.F.
Inferni os apertum. 275.A.
Infirmitatis immutatio. 210.C
Infortunijs in nostris, etiam uicinorũ calamitatem respicere debemus. 58.B
Ingenij specimen ubi dandum. 210.I.
Ingenium uaferrimum. 161.C
Ingratitudinis actio ĩ quos cõpetat. 154.I.
Ingurgitationis immodicæ malum. 338.C
Inimici tollendi ratio astuta. 144.I.
Initiatio puerorum ne seuera sit. 1.G.2.H.
Initiatiões Alexandri pseudomãtis. 165.F
Iniuriæ tolerantia simulata. 167.H
Innocentes punire, res durissima. 158.D
Innoteſcendi ratio. 107.C. 110.B.C. uel per scelera. 328.B
Ino Bacchi nutrix. 35.E
Inopia quoquo modo depellenda. 293.K
Inopia quid sit. 359.K
Insania interdum ad tẽpus latet. 152.I. subinde recurrit. 156.F
Insaniæ procliuiora sunt fœminarum corpora quàm uirorum. 156.A
Insaniẽdum cũ insanientibus. 166.F. 288.G
Insanorum grauis curatio. 154.D.E
Insciens, non bene meretur. 145.B
Insepultorum cadauerum umbras Charon non transuehit. 374.D
Insidiæ in aulis Regum. 238.D.E
Insidijs certare, imbecillitatis argumẽtum. 287.K.
Insolentia conuiuiorum 79.D
Insolentia uerborum uitanda. 178.K
Insomniorum ratio. 234.G.H.I.
Insomnium, somni comes. 245.G
Instabilia omnia & ruinosa apud homines. 379.H.
Instrumenta artificem non faciũt. 284.I.K
Instrumẽta nemo parat quorum nullus sibi futurus sit usus. 285.E
Insula in trophæum in capite ceti suspensa. 127.C.D
Insula quædam caseus maximus. 127.H
Insulæ mirabiles, quæ noctu, non interdiu uidentur. 123.C
Insulæ uice triremium. 126.K
Insularum ingens clades. 127.C
Insulares, rudiores. 294.H. 367.H
Intemperantiæ reprehensio. 6.I.
Intemperantia philosophorum. 91.G
Intempestiuorum amatores. 8.G
Inter bonos bene agier. 138.H
Interpretes oraculorum. 167.A
p Interpretẽ uerba facere difficile. 229.I
Inuisibilis ut fias, ipse omnia uidens. 238.K
Inuitationes ad bibendum quales esse debeant. 336.I
Io in uaccam mutata. 22.C.34.I.K
ex Ioannis euangelistæ primo capite uelut decerpta quædam. 366.C.D.E
Ioci Ionici. 81.H
Ioëssa meretrix. 322.G
Iolai institutum. 158.B
Ion Stoicus. 272.D
Ion philosophus Platonicus. 340.H
Ionicæ uocis puritas. 199.K
Ionicæ structuræ. 350.A
Ionopolis olim Aboni murus. 168.B
Iophon Sophoclis filius patri ingratus. 299.I.
Ira effundenda, siqua aduersus amicũ concepta sit. 89.C
Iræ amatorum. 320.D
Ira meretricis aduersus amatorem. 317.H
Iræ ac cõtentionis malum in insanis. 156.F
Ira senum, impotens. 156.C
Iracundia mulierum. 156.A. 314.E
Isidorus Characenus historicus. 299.A
Isis nauis. 304.F
Isis quæ fuerit. 22.D
Isidis capillos Mẽphitæ pro miraculo ostendunt. 285.A
Ismeniæ tibiæ septem talentis emptæ. 283.I
Ismenodora tibicina. 318.I
Ismenodori mors. 49.E
Isocrates nugator. 270.B. Eius ignauia. 256.A. senectus. 299.H.
Istiæus grammaticus. 340.H
Iuba, equorum ornamentum. 361.D
Iucundum quid sit. 49.A
Iucundissimæ res inter mortales. 171.C
Iudæorum quosdam ritus imitati Barbari. 345.F.
Iudices apud Athenienses iureiurando adigebantur pari benignitate & reum & actorem audire. 287.H
Iudices inferorum. 374.G
Iudiciarij fori incommoda. 375.G.H
Iudicũ electorum sententiæ standum. 153.F
Iudicium Minois de Alexandro magno Hannibale & Scipione. 42.G
Iudicio calumnioso liberatus gratias egit imperatori quòd male & iniustè iudicasset. 89.A
Iudicia apud Rhadamanthum. 128.C
Iudiciorũ iniquitas unde fuerit olim. 246.d
Iumenta etiã ad inferos traijciuntur. 75.B
Iunioribus concionandi potestas non erat Athenis. 229.C
Iuno Iouis uxor, germana eiusdem. 60.B. ubi educata. 310.I.
Iuno Assyria. 345.I.
Iunonis cum Ioue expostulatio de Ganymede. 23.A.B.& dein.
Iunonis & Latonæ contentio de liberis. 27.A.
Iunonis fastus. 27.D
Iunonis pollicita Paridi. 29.H. 371.B
Iunonis zelotypia. 35.G.H. 225.H
Iunonis simulacrum. 350.B.C
Iunonis benignitas in pisces. 351.D
Iunonis turpia. 366.C
Iunonis epitheton iucundissimum. 370.C
Iunoni ut sacrificetur. 351.B
Iunoni minatur Iupiter. 369.I
Iupiter iuuenis ardens ac feruidus, senex torpidus ac frigens. 11.H
Iupiter attonsus. 11.K
Iupiter amastarum suarum nulli gratus. 22.A.B.
Iupiter amori succumbens. 23.I.
Iupiter quõdam magis frugi quàm posted. 25.D.E.
Iupiter cur de forma inter deas arbiter esse noluerit. 28.B
Iupiter in aurum conuersus. 36.B. 236.A. in Taurum. 37.B.
Iupiter ad iracundiam propensus. 55.A
Iupiter ut clàm educatus. 60.A.B
Iupiter apud Cretenses & natus & sepultus. 12.C. 60.H. 172.F. 227.D.E. 232. D. 271.K.
Iupiter Homericus nunc has nunc illas regiones respicit. 120.G
Iupiter ut à patrijs dẽbibus seruatus 169.I.
Iupiter an fato succumbat. 222.I.
Iupiter tragœdus. 225.E.F.G.& dein per tot.
Iupiter in philosophũ effiguratus. 227.G
Iupiter in uotis mortalium nonnunquam hæsitans. 244.A.
Iupiter Olympicus præstantissimum opus. 326.B.
Iupiter omnia nouit. 339.E
Iupiter qui putandus sit. 366.B
Iouis cognomina uaria. 11.F
Iouis cum Alcmena concubitus. 25.C.& dein.
Iouis iactantia irrisa, 30.E. 222.K. 227.C
Iouis formido. 30.G. 225.H. 379.E. 380.B
Iouis amores. 60.B
Iouis regia. 60.F
Iouis tabulæ. 78.K
in Iouis ædes uenire, prouerb. 79.C.
Iouis fulmen à Cynisco contemptũ. 224.D
Iouis impotentia. 229.B. necessitas ac calamitas. 231.F. 245.G.H.I.
Iouis catena. 232.E
Iouis uox grauis, et uultus titanicus 243.e

Iouis ridiculæ quæstiones. 243.G.H. Eiusdem zelus pro honore dijs alijs impenso. ibid.
Iouis munera & occupationes. 244.A
iouis iniquitas aut cæcitas in distributione bonorum ac malorum hominibus 334.h
iouis & Iunonis simulacra aurea. 350.B.
iouis aspectus noxius in pisces. 351.D
iouis ignominiosa. 358.C.D
iouis potestas eleuatur ac ridetur. 365.e.f.
iouis filij, Hercules, Dioscuri, & Helena. 369.F.
iouis seueritas & acerbitas, & rursus mãsuetudo & blanditiæ. 369.I.
ioui conuicia iactat Timon. 11.F.G
ioui ut sacrificetur. 351.B
iouialia festa. 12.C
iuramentum Græci hominis, & item Scythæ. 207.E
iuramenta amatorum meretricibus facta, uana. 319.H. & contrà. 322.D.
iuramẽtum per quem fieri debeat. 366.C
iusiurandum Pythagoricorũ per quatuor. 61.I.
iusiurandum commentarijs inserere, inurbanum. 115.I.
iusiurandum Scytharum. 211.D
iustitia cur tam tardè in quibusdam administretur. 246.A
iustitiæ pensum æqualitas. 287.G
iustorum & iniustorum remunerator deus 366.E.
Iuuenis immeriti pudor periclitatus 289.F
iuuenem esse, imperfectum quid. 350.G
iuuenes exemplo Luciani ad uirtutẽ contendant. 3.D
iuuenes periculi minus cogitantes. 143.A
iuuenes ut primũ instituerẽtur apud Athenienses. 262.E
iuuenes rudiores, senes facundiores 280.G
iuuenum morbi, unde. 156.C
ixion. 23.K.24.A.60.G.339.G

K

κοθίζειν & κοθίζεσθαι differunt. 364.B.C
κορῆναι. 363.A
κοιμοίροι. 180.C
κοσκυλματῶν, & κοσκυλματίας differunt. 364.C.
κοῦμα quid. 180.B
κῆπος tonsuræ genus. 180.C

L

Labia formosæ mulieris. 198.H.199.A
Labor, omnibus malorum causa. 314.C
Labor ualidos facit. 15.C
Labores ut magis tolerari poßint. 263.F
Laborum intolerantes diuites ac molles. 361.G.
ex Laboribus bona germinant. 268.K
Labyrinthus, qui et Diphilus philosophus 340.G.
Labyrinthorum philosophicorum errores ut extricandi. 98.K. & dein.
Lac gallinaceum emulgere, prouerb. 79.A
Lacteus orbis inhabitatus. 124.A
Lacteum pelagus. 127.H
Lacedæmonij molles. 38.B
Lacedæmoniorum caryatissatio. 170.B
Lacedæmoniorum tibia in bello. ibid.
Lacedæmoniorum exercitatio. 265.F
Lacerna Antisthenis. 332.I.
Lacerum pãniculum facere, prouerb. 83.F
Lachanopteri. 123.G
Lachrymæ in crimen uocatæ. 288.I.
Lachrymæ meretricum. 323.A
Lachrymæ traijcientium ad inferos. 74.K
Lachrymosa oratio à Democrito risu excepta. 326.D
Lacon, uerbero. 242.F
Laconum saltatio. 170.C
Lacus sacer miros pisces producens. 351.C
Lætitia iudicium impediens. 136.C
Lais uxor Diogenis. 129.B
Laij fatum. 224.B
Lampichus Geloorum tyrannus. 41.C
Lãpis amore meretricis se cõficiens. 49.H
Laomedontis periurium in Neptunum & Apollinem. 59.K
Laomedonti dicto audiẽs Neptunus. 223.F
Lapilli precioſi uarij. 350.C.D
Lapis in honorẽ eius qui in eo sedisset, tãquam deus cultus. 187.I.
Lapis Lacænus, Phrygius, nomas. 278.d.e.
Lapidum inũctorum aut coronatorũ adorandorum superstitio. 164.H
Lapidibus obruuntur mortui Galli. 351.H
Lapideus amictus. 66.A
Lapicidinæ Dionysiacæ. 83.B
Lapitharum & Centaurorum conuiuium 345.A.
Lari piscis uoracitas. 77.C
Larua saltatorum quàm pulchra. 171.I.
Lasciuia mira mulieris Luciũ asinum adamantis. 221.E.F
Lateres aureos Pythio dicat Cyrus. 56.I.
λάθε βιώσας. 51.D
Latonæ liberorum uituperatio ac cõmendatio. 27.B
Latonæ puerperium. 35.G.H.165.G
Latona Euagoræ uxor. 205.C
Latratum canis non ferunt manes. 275.G
Latrociniorum præda ad quos magis redeat. 146.E
Latronis insignis descriptio. 160.K
Latronibus conuersatus Lucianus asinus. 217.B.C.G.H.I.K.
Laurus, fugitiua Veneris. 189.I.
Laurus Hesiodi. 353.F
Laudantes quibus utãtur coloribus ac ornamentis. 203.K.204.D.F
Laudatores nimij, adulatores. 201.F
Laus ut parari poßit 110.F. quæ sit. 203.K
Laus quatenus in historiam cadat. 115.A
Laudes non omnibus gratæ. 115.E
Laudes falsæ ac fictæ Alexandro magno ingratæ. 115.F
Laudes & reprehensiones historici quales esse debeant. 121.H
Laudes quatenus ferendæ. 201.G
Laudes nõ agnoscere, moderati animi argumentum. 203.H
Laudibus indigni, quibus cõparãdi. 201.H
Leæna meretrix citharistria. 318.E
Lechæus portus. 373.C. ad marginem.
Lecithopolis. 180.B
Lectio auctorum qualis esse debeat. 283.E
Lecticarij serui tanquam iumenta lecticas in ceruicibus portant. 360.K
Lectores publici philosophi quantum stipendium quotannis acciperent. 181.A
Lectus tyrãni in testimonium aduersus illum productus. 75.K
Lectuli aurei & eburnei somnum suauiorem non præbent. 360.I.
Ledæ filijs inuidet Mercurius. 31.G.H
Legatum onerosum, ac sumptus plurimi, ab amico hilariter acceptum. 209.A
Lemniades crudeles. 324.C
Lemniorum erga Vulcanum pietas. 60.C
Lenarum lachrymæ. 365.H
Leo chordula uinctus circunductus. 82.C
Leonis ornamentum barba. 361.D
sub Leonis pelle simiam circũferre. 272.C
Leoni amicum eripiẽs amicus, à leone occiditur. 212.A
ex Leone remedia ad morbum. 272.F
Leones etiam domat Cupido. 26.A
Leones ceruis ueclociores. 272.G
Leones duo uiui ĩ Danubiũ mißi. 166.H.I.
Leones, soli expleri uolunt. 339.B
Leones cicures. 351.A
Leonibus committebantur noxij. 288.I.
Leotrophides qui fuerit. 119.B. ad marg.
Lesbia fabula. 284.H
Lesbiæ mulieres. 318.F
λεσβιάζειν & φοινικίζειν. 290.B
Lesbonax Mitylenæus spectaculis gaudebat. 174.G
Lethe fluuius. 266.F
Lethifera non in omni quantitate occidunt. 101.H
Leucas petra. 367.F
λευκώλενος dicta Iuno. 370.C
Leuibus non immorãdum in historia. 118.B
Leuitatis similia. 103.A
Lex cogitationes non punit aut uoluntates, sed facta. 138.A
Lex Isthmiorum. 373.G
Lex neceßitati posthabenda. 229.D
Lex nõ facilè hominẽ iubet occidi. 148.D
Lex non nisi improbis minatur. 140.B
Lex recipienda excutitur, recepta obligat. 148.K
Leges Atheniensium publicè propositæ. 262.F.
Leges, certæ ac ratæ esse debent. 153.E
Leges contraria poetis præcipiunt. 52.A
Leges

Leges conuiuales. 336.H.I.K
Leges paucis facinoribus præmia proponunt. 139.I.
Leges saturnales. 335.K. & dein per tot.
Leges superuacaneæ ut dici poßint. 187.E.
Legum interpretatio quatenus admittenda. 147.D.E.F.
Legislator in legem committens, legis pœnam subit. 85.A.B.
Libelli elephantini & duplices. 373.H
Libelli petentium oracula obsignati, ut resignarentur, & rursum clauderentur ab Alex. pseud. 163.D
Libellus triceps. 333.I.
Libellulos in conuiuio nuptiali legens philosophus. 342.A
Liber qui uerè sit. 185.K
Liberi patris seu Dionysii comitatus 347.f
Liberi, uirtutis ergò, si nos impediãt, relinquendi. 93.I
liberos alere, meretrici grauißimũ. 316.H
Libertas historici. 119.F
Libertatis uoluptas omniũ maxima. 78.B. 136.D.260.K.356.K.357.C.378.C
Libertas uitæ Cynicæ. 361.K
Libertatis indicia. 133.I.K.134.C
Libri ab inimico editi combustio, tanquam ipsius auctoris. 166.G
Libri gestatio in manibus, quid secum habeat incommodi. 285.D
Libri Herodoti, Musarum nominibus inscripti. 107.C
Libri ornatus. 284.C
Libri pulcherrimè foris ornati, intus nefanda continentes. 83.I
Libri quatenus tractandi ac tenẽdi. 343.h
Libri studioso comparandi. 283.G
Librorum copiam ingentem ex Athenis Sylla in Italiam auexit. 283.G
Librorum cura apud eruditos qualis sit. 286.F.
Librorum emptione sola non paratur doctrina. 283.D.E. & dein.
Librorum lectio ad quid sit utilis. 119.B
Librorum ornatu homo non fit doctior. 285.B.
Librorum recitationis contentio. 369.A
Libros pulchros ac doctos attrectare ineruditi non deberent. 285.D
ex Libris ueterum duo maximè petenda. 285.C.
Libido cum uiribus non senescit. 146.C
Libidinis molestiæ. 360.I.
Liburni. 188.I.K
Libyes astrologiæ studiosi. 182.I.
Libyæ pars ardore Solis exusta, quæ animantia gignat. 301.I.
Licentia comicorum apud Athenienses. 262.H.
Lignei pedes. 284.A
Lignis è portu baiulandis uictum parat amicus amico. 214.D
Limo uultum suum oblinens peregrinus. 327.E.
limæ usus in carcere apud captiuos. 210.g
Lingua draconis aßimilata. 162.D
Lingua non tam expendenda quid dicat, quàm quid animus sentiat. 89.B
Linguæ ignoratio hospitibus & peregrinis grauis ac molesta. 111.I.
Linguæ uitia. 270.K
Linguæ strenuæ etiam manus respondeat. 277.H.
Linguæ cum auribus cognatio. 280.H
Linguæ cum ea abutente prosopopœia. 293.B.C.
Literæ à quo inuentæ, & earum potestas. 10.B.C.
Literæ adolescentis amatoris ad philosophos redacti, ad amasiam derelictam. 321.H.I.
Literæ à mulieribus conscriptæ ostentãdæ. 270.H.
Literæ latori suo perniciosæ. 85.A
Literarũ obsignatarum resignatio astutißima. 163.F.G
Literarum studiosi nõnunquam ocia Musis permittunt. 122.C
Literarum studio insenescentes, pudore tenentur ne pedem referant. 104.G
Literatorum hominum conuiuio nuptiali adhibitorum scandalum. 340.H.I.K. & dein.
Literatorum uirorum mercede conductorum apud diuites calamitas. 76.C.D. & dein.
Literas scribere uulgò omnes norũt 269.h
Liuidus color. 332.G
λοβὸς, extrema pars hepatis. 180.D
Locus damnatorum. 130.E
Longæuorũ catalogus. 297.I.K. & dein.
Longi saltatoris irrisio. 175.D
Longum saluere, ac ualere. 87.F
Loquela miro modo per effictum caput draconis formata. 164.D.E
Loqui discendum, non tacere, nisi mutis. 61.H.
Lotio mortuorum, uana. 266.I.
Lotos sociorum Vlyßis. 78.C
Lotophagi. 169.B
Lucerna in testimonium adducta. 75.K
Lucernam olentes orationes Demosthenis 353.I.
Lucernarũ urbs. 125.E. earum mirũ. ibi. F.
Luciani res uide fol. 1.D.E.3.D.F.G.4.C. 66.B.E.67.G.68.A.D.E.I.K.84.D.E. 85.E.86.d.e.H.I.88.H.91.K.107.I.108. b.c.d.112.K.114.B.117.G.122.E.F.167. F.G.H.K.196.f.197.F.202.K.216.I.218 G.221.K.250.G.281.H.I.290.E.F.307. D.E.308.B.326.K.330.A.345.K.352.c
Lucta puerorum Atheniensium. 259.D.E
Lucta in arena & cœno. 263.I.
Luctus orbitatis ut leuandus. 186.B.C
Luctus consideratio. 266.C.D. & dein. per tot.
Ludi funebres. 267.G
Ludi publici Græcorũ famæ illustrium uirorum propagandæ commodi. 107.E
Ludis contracta febris. 113.H
Luminis absentia per noctẽ pericula maiora sunt. 345.B
Luna, habitabilis fingitur. 123.E.140.I.
Luna de cælo detracta uarias formas induens. 273.E.G
Lunæ amor erga Endymionem. 25.F.G
Lunæ mira defectio. 124.E
Lunæ filiã Rutilianus se ducere arbitratus. 165.C
Lunæ & Alexandri amores. 165.G
Lunæ lumen ab ipsa non esse, unde cõpertum. 182.F
Lunæ querela de philosophis. 243.A
Lunæ labor. 245.E
super Lunã requieuit Icaromenippus defatigatus. 241.F
Lunam è cælo detrahens homo. 273.E.G
Lunarium ac Solarium hominũ belli causa &c. 123.F.124.F.G.H.
Lunaticos curans Syrus quidam. 273.K
Lupi piscis auiditas. 81.A
Lupi solitarij. 339.B
Lurcones perstringit. 360.G
Lusciniarum & hirundinũ cantus. 365.D
Lusus alearũ quàm damnosus sæpe. 334.I.
Lutum in Cupidinem effigiatum, continuò uolans. 273.G
Luti & arenæ usus in gymnasiis. 259.E. & dein.
lux ac dies pauperibus in opere anteuertenda. 233.H.I.
Lux incomprehensibilis. 366.E
Lucem puram ficta miracula refugiunt. 162.K.163.A.
Lucifer etiam habitatus. 123.F
Luxuriosis odiosus cultus bonis uiris maximè conueniens. 361.F
Luxus uitium. 359.K
Luxus quàm difficilè paretur. 360.H
Lycambæ filia. 188.F
Lycambes perfidus. 290.E
Lychnis lapis miræ uirtutis. 350.D
Lychnus fictilis Epicteti ingẽti precio uẽditus. 284.K
Lychnisci pisces. 130.F
Lycoris mons. 11.I.
Lycurgus legislator. 128.K.183.K.256.B 265.H.I.300.A.
Lyde meretrix. 323.D
Lydij tõni uis. 325.C
Lypaës quid sit. 292.B
Lyra meretrix. 319.C
Lyra Orphei quæ intelligatur 182.K. eius lyræ mirum. 284.H.
Lyra Polyphemi. 33.A
Lysimachus poeta comicus. 10.E

Lysimachi Macedonũ regis senectus. 298.b
M
in Macedonia innotescere cupiens Lucianus. 107.I.K
Macętes Lonchates & Arsacomas, amici Scythæ. 212.B
Macetis opulenta mulier à magis illusa. 161.F.
Machlæi Indi. 279.H
Macrobiorũ catalogus. 297.I.K.& dein. per tot.
Mænadũ ululatus aduersus Indos. 279.E
Maga in auem se conuertens. 216.H
Magarũ mulierum amores uitandi. 215.H
Magiæ cõsideratio. 271.E.F.& dein per tot. 273.E.F. 276.G.
Magicæ studiosi. 298.B
Magi ars eleuata. 186.A
Magi inuisi. 150.D. longæui. 298.B.
Magicorum superstitio. 51.E. 52.E. 215.G.
Magicorum pollicita. 161.D.
de Magorum artibus commẽtarij. 163.H
Magorum pœna. 221.K
Magidium meretrix. 322.I
Magistratuũ nõ nominandorũ lex. 178.C.
Magnatum amicitiæ insidijs obnoxiæ. 288.D.
Magnatibus ac principibus etiã suas esse molestias. 374.G
Magnitudo ac moles artẽ pensans. 226.K
Mala granata terdecies anno ferentia. 128.G.
Mala tempore matura scunt. 145.K
Malarum pictor Polygnotus. 198.G
Maledicentia, sophistarum arx. 332.C
Maledicentiæ impunitas. 327.E. ulio ibid.
Mala humanæ uitæ plurima ex calumnijs oriuntur. 289.E
Malorum omnium fons, plus habendi cupiditas. 361.E
Malorum prædictores ingrati. 368.C
Malæ tractationis actio. 250.D
Male consulta, bene uertentia, numini imputanda. 150.K
Malefactorum conatus simplex punitur. 144.G.
Malefactoribus metus proponẽdus. 158.A
Malè ominantium odium. 367.I.
malorum pœnæ apud inferos. 266.G.H.
Malorum prosperitas, bonorũ calamitas. 336.B.
Malos Iupiter non ulciscitur. 11.K
Malus nauis germinans. 131.H
Mali arundinei. 131.D
Malli oracula. 164.G
Maluæ folia in delicijs. 81.F. Eius uenenũ. 124.A. flagella. 130.B. 333.K
Maluæ radix adoranda. 130.C
Mancipij deterrimi descriptio. 333.D
Mandata quibus impune nõ pareas. 155.B
Mandrabuli more negociũ, præcedens. 80.F
Mandragoræ uis. 285.I. 355.D
Mangus Celer Bubalus, Iatrones. 167.D
Manus nõ minus strenua debet esse, quàm lingua. 277.H
Manus mulieris formosæ. 198.E.
Manum sibi osculandam traditam Lucianus mordicus apprehendit. 167.H
Marci imperatoris cum marcomannis & Quadis bellum. 166.H
Mare altißimè glaciatum. 127.G
Mare inhospitum cur dictum. 206.A
Mare lacteum. 127.H
Mare cõscensuri quid considerare debeãt. 95.A.
Maris molestia. 122.H. 208.G. 374.I.
Maris pacati ac tranquilli amœnitas ad nauigandum inuitat. 295.K
Maritimis locis bene habentibus, etiam interiora bene habent. 372.K
Maritus adulterij uxoris suæ conscius, ac silens. 26.K
Maritus adulteræ cum illa à mœcho occisus. 208.C
Marito orba uxor, filiã ad meretricium quæstũ, ut ex eo uiuat, instruit. 319.B.C
Maritorum illusiones ab uxoribus 376.G
Maniũ æqua conditio est. 4.4.I. uide Animas, Spiritus, Vmbræ.
Mano Arabum rex. 299.C
Mars muliebris. 193.B
mars uulneratus. 231.G
Mars & Venus Vulcani retibus illigati. 27.E. 183.G.H. 190.A. 365.H.I.
Marsyas et Olympus musici obscuri. 110.E
Marsyæ temeritas. 313.H
Mares execti. 191.F
Masacas Mauritanus eques. 118.B
Masculæ nuptiæ. 124.H
Masculæ prolis fauor. 195.D.E. 316.H.
Mascula uenus infamis. 224.F
Masculum scortum. 161.D
Masculus amor. 191.E. 193.C.F.
Masinissæ senectus. 299.B
Mastera Leucanoris regis uxor. 213.D
Mataeogenes & Plutocles præfecti Somni. 130.K.
Mater cum puero paruulo ab auo matermo in mare abiecta. 36.A.F
Mater, filiæ lena. 319.A.B.C
Mater sua à Nerone occisa. 373.I.
matris dolor sanguine filij cõspecto. 344.I
Matrem suam alendam legat amicus moriens amico superstiti. 209.A.B
Matres filios impotentius amant. 145.E
Matrum exempla maximè filiæ sequũtur. 376.E.
Mausoli sepultura. 48.D.E
Maxæa Leucanoris filia ut nuptui sit tradita. 212.B
Mechanicorum laus. 277.F.H
Medea ex somnio in amorem Iasonis exarsit. 104.A
Medeæ scelere flagrantis pictura. 297.G
Medi ægrè pedites incedunt. 49.H
Medias, homo scelestus. 224.F
Medicæ artis excellentia. 155.C.H
Medicus uenenarius ingratus. 150.C.D
Medicus quid primum in ægroto consideret. 152.E.F. 156.B.
Medicus an cogatur mederi cuiuis. 155.D
Medici familiare esse ac proprium historiam scribere, colligens quidam. 116.E
Medici aduersus phreneticum insanientem astutia. 342.D
Medici mira prudentia in amore adolescentis celato deprehendendo, & remedio illi inueniendo. 347.H.I.
Medici officium. 154.D
Medico res ut est aperienda. 315.B
Medici qui uerè utiles. 277.G
Medici serpentum naturas nosse debent. 302.E.
Medicorum priuilegia. 155.D
Medicorum imperitorum cõsuetudo circa instrumenta sua. 286.F.G
Mediocris uitæ homines quales sint apud inferos. 266.H
Mediocritas in diuitijs seruanda. 13.D
Mediterraneorum hominum tranquillitas. 375.C.D.
Medusæ fabula. 36.H. 197.G. 297.C. pictura. ibid.E.
Megabyzus. 13.K.
Megacles. ibid.
Megapenthes Lacydæ filius tyrannus. 72.K.
Megilla mascula libidine mulier. 318.E.F.
Mel emungentes. 125.A
Mel atticum. 306.F
Melancholiæ uis. 331.A
Melissa meretrix. 317.I.
Memnonis Aegyptij mirum. 276.F
Memnonis fabula. 209.I.
Memor compotor odibilis. 340.B
Memoria præteritorum maximè cruciatur tyranni apud inferos. 76.B.C
Memoria nominis aulicis nõnunquam redimenda. 78.E
Memoria nonnunquam odiosa. 260.D
Memoria uirorum bonorum ad [illegible] lis. 205.H
Mendacium principio statim [illegible] tendum. 304.B.C
Mendacia historijs admixta, [illegible] sima. 115.H. 117.F
Mendacia se scribere fatetur Lucianus. 122.F.
Mendacium punitio apud inferos. 130.G
Mendaces multi scriptores. 271.G.H
Mentiri, non semper damnandum. ibid.
Menelai fœmora qualia fuerint. 198.H
Menelai regia. 294.H. 367.H. 372.D
Menelao Helena adiudicata. 30.B. 371.A
Menippus canis. 37.H. Herculis habitu. 51.F. 251.A. 331.I.
Menius
Menius Solaris. 124.G
Mentis adamantinæ uiri. 163.A
Mensa nouissima antiquorum. 344.C
Mensæ communitas. 192.F
Mensarũ & propinationum memoria lachrymas excitans. 117.I.K.
Mensariorum iudicium. 115.C
Menses ex cursu lunæ instituti. 182.G
Mensibus non fluentibus mulier impuratur. 179.C
Mensis mesori. 367.G
Mercatorum incommoda. 375.G
Mercedis pactæ exigẽdæ difficultas. 83.D
Mercedis omnis acceptio damnanda non est. 86.D
Mercede seruientium calamitas. 76.C.D. & dein.
Mercenarij non omnes miseri. 84.D.
Mercenarij omnes sumus. 86.G
Mercurij miseriæ ac labores. 31.F.G
Mercurius in canẽ transformatus. 34.K
Mercurius commune mancipium Iouis & Plutonis. 72.A
Mercurius eloquentiæ præses. 84. H. inferorum legatus. 84.K
Mercurius multilinguem se negat. 227.B
Mercurius, fur. 24.C.D. 71.K. 238.K. Logus. 290.B. communis. 305.c. quæstuosus. 305.K. ueterator & improbus. 365.H. Cadmi amore captus. 369.K
Mercurij alæ acuirga. 24.E
Mercurij apud superos studium. 71.K
Mercuriales imagunculæ duplices. 232.B
Meiẽs sub omnium oculis etiam ante fœminas philosophus Cynicus. 343.I.
Meretrix liberali ingenio & modesto. 319. I.K.& dein.
Meretrix à duobus amatoribus zelotypis deprehensa. 321.B
Meretrix, meretricia nouit administrare. 322.C.
Meretricis typus. 66.I.
Meretricẽ Aspasiam Socrates audire dedignatus non est. 171.E
Meretrices inuicem à se amatores abstrahunt. 316.E
Meretrices mendicæ & inopes. 317.G
Meretricum ornatus. 295.D
Meretricum precium, earúmque quæstus. 319.C.D.
Meretricia uorago. 207.H.I.
Meretricij dialogi. 316.E.F.& dein per tot.
Meretricij æstus. 207.F.G
Merion saltator. 169.K
Meri uis in conuiuijs. 340.D
Mesori mensis. 367.G
Metalla aqua macerata. 125.B
Metamorphoses mirandæ. 365.D
μεχθίνειν uiris magis conuenit quàm fœminis. 363.A
Micyllus sutor ad Clotho properãs. 74.A
Midas quidã uiticola à uipera morsus incantatione Chaldæi cuiusdam leuatus. 273.A.B.
miles amator è militia reuersus ut ab amica acceptus. 320.H.I.& dein.
Militis gloriosa iactantia apud amicã nimia, eam abalienat. 323.G.H.& dein.
Militares amores quid afferant. 325.D
Miliarium, lebes furnarius. 180.E
Milo Crotoniata. 56.E
Mimi tragici inepti. 69.B.D
Mineruam cur non adeat Cupido. 28.A.B
Mineruæ pollicita Paridi. 29.I.
Minerua Athena etiam dicta. 60.H
Mineruæ cur non sacrificaret Demonax. 185.C.D.
Minerua Martem uulnerans. 231.G
Mineruæ pictura. 297.E
Mineruæ existimatio eleuata. 365.I.K. & dein.
Mineruæ munus. 370.A
Minimis ac paucissimis egere, perfectorum ac præstantiorum est. 361.A.B
Ministri saturnaliorum munerum delatores quid mercedis capere possint. 336.F
Ministri tyrannorum similibus pœnis mulctantur. 380.I.
Minois iudicium de Alexandro magno, Scipione, ac Annibale. 43.E
Minois tribunal. 53.B. 224.H
Minos in gratiam etiam aliquando iudicat. 53.E
Minos cur Iouis filius putatus. 183.E.F
Minos Cretensium legum lator. 265.I.
Minos & Rhadamanthus Plutonis præfecti. 266.G
Minous mensis. 128.G
Minotauro similes homines. 132.A
Miraculi nouitate quàm rapiantur homines. 162.I.K.
Misanthropi decreta. 15.I.K
Miseri omnia facilè tolerant. 361.H
Mistho Sybarita. 290.G
Mithres ex solido auro. 226.G
Mithres medus. 358.F
Mithridatis kτistæ senectus. 298.I.
Mithrobarzanes Chaldæus. 52.F
Mitræorum montes. 213.F
Modestia in conuiuio seruanda. 360.E
Mœchus est, qui mœchos cõseruat. 365.H
Mœrichus diues. 42.B.C.
Mollitiei campus. 130.I.
Mollities ac læuor mulieres decet. 361.D
Mollium hominum indicia. 285.K
Momi mordacitas. 8.H. 93.D. 228.D.I.K. 357.G.H.
Monarchiæ tyrannorum ac regũ. 145.H
Monarchiæ & tyrãnidis discrimẽ 149.A
Moneta parem cum incantationibus uim obtinens. 186.A
Monilium ornatus mulieri. 295.D
Monile pulchrum. 319.A
Monomachia. 115.F. 207.B. 214.c.f. 323.I
Monstrosæ poëtarum fabulæ. 283.E
Montes montibus impositi. 55.F
Morbus familiaris. 272.E
Morbus non exagitandus, sed auferendus 149.D.
Morbus, sanabilis sit, nécne, medico ante omnia uidendum. 152.E
Morbi ąsimulati opinio. 82.B
Morbo se imparem confitens medicus. 152.K.
Morbi leuandi initia. 272.H
Morbi ut leuentur. 272.K.
Morbi an incantamentis sedentur. 272.G
Morborum genera uaria sunt. 155.I.
Morbos incurabiles ne tẽtet medici. 152.F
Mores adolescentum philosophi non formant. 106.D
Mores magis spectandi quàm eruditio. 181.D.
Morum argumenta. 285.K
Morionis in conuiuijs solennibus adhibẽdi mos. 342.A
Mori recusans tyrannus, ui adigitur. 73. A.B.& dein.
Moriendi lex. 39.E
Mors alterna Castoris & Pollucis. 32.E
Mors captãdæ gloriæ ergò adscita 117.K
Mors Demosthenis. 357.B
Mors, index certissimus felicitatis humanæ. 56.I.
Mors, malorũ remedium quæ senectus affert. 50.B
Mors nulla uelocior quàm ea quæ p ignẽ fit. 328.A
Mors optata non contingens. 72.K
Mors priscorum & nostrorum hominum multum differt. 38.K.& dein.
Mors sine turpitudine, honestum effugiũ. 356.K.
Mortis alienæ captatores irridet. 39.B.C.
Mortis amici luctus ut leuatus. 186.A.B
Mortis caussa duplex. 134.C
mortis caussam præstare, & occidere, an perinde sit. 134.A. 144.A.B.& dein.
mortis contemptum, immortalitatis animæ persuasio facit. 326.I.
mortis contemptus utilisne sit. 328.B.C
mortis contemptus simulatus, cum ad eam seriò uentum est, detectus, sed serò. 329.E
mortis contemptus quàm fortes uiros faciat. 356.F.G.& dein.
mortis frequens meditatio facit ut æquanimiores moriamur. 58.A
mortis diuersa & aliena genera. 72.G.H.I 116.K. 117.H.
mortis incertitudo. 306.I.
mortis nuncij ac ministri. 57.K
mortis timor, uulneris dolorem aufert. 217.K.
mortis terror. 45.C. 47.E. 329.E.
morti omnia obnoxia, etiam urbes & flumina. 59.B.C. 353.A

mortem alij aliâs affecti adeunt. 49.D
mortẽ sibi consciscere, genus supplicij grauißimum. 135.C
mortem sibi sponte publicè per igmem illaturi commiseratio apud populum &c. 329.D.
mortem ultro sibi paulopòst illaturus, febriculam non ferens. 330.F
mortales nos esse meminisse debemus. 57. F.K.
mortalia omnia ambigua. 37.H.240.D. 379.H.
mortalium res omnes in duo diuisæ, bellum, & pacem. 171.D
mortua musca, superinfuso cinere reuiuiscit. 282.G
mortuus tyrannus fingitur quæ sibi ignominiosa fierent, uidisse ac sensisse quidẽ, sed ulcisci non potuisse. 73.G
mortui cadaueris aspectus immundum facit. 351.H
mortui familiæ funeratio, & rursus purgatio ac lustratio. 351.I.
mortui non denuo moriuntur. 74.H
mortui in Plutonis rempub. relegantur. 266.D.E.
mortui super quo lugeatur, prosopopœia. 267.B.& dein.
mortuorum cura apud priscos ridicula. 58.I.
mortuorum cura. 266.I.
mortuorũ desiderium apud superos. 41.K
mortuorum figura. 128.F.
mortuorũ numerus ab Atropo perscribitur. 72.E.F
mortuorum umbræ inferijs ac libationibus pascuntur. 266.H
mortuorum hominum facta omnia Charonti nota ac aperta. 376.F
mortuis conuiciandum non esse. 373.K
mortuos suscitans homo. 273.E
morsorũ à cane rabido morsus etiam ipse noxius. 277.D
morsus rabidæ canis. 368.D
mulier ad uoluptatem commodior. 192.H
nulier asini noctem redimens. 221.E
mulier asino Luciano delectata, hominem factum auersatur. 222.C
mulier felix quæ Veneris habet formam, Mineruæ industriam. 201.B
mulier in aquas resoluta. 132.F
mulier maximè omnium callida. 19.B
mulier supernè, in piscis caudam desinens. 347.B.
mulier uirili ac mascula cõcupiscẽtia 318.e
mulieris etiam reginæ fragilitas. 348.E
mulieris formosißimæ imago ut depingatur. 197.D.E.& dein per tot.
mulieris impudicæ calumnia. 289.F
mulieris modestæ ornatus. 295.D
mulieris mortuæ mundus omnis cũ ea combustus. 275.F
mulieri pulchræ quæ tenenda. 200.C.D
mulierem ex uirgne fieri, graue non est. 319.A.
mulieres ad insaniã procliuiores quàm uiri. 156.B
mulieres doctos uiros in contubernium suũ cõuocantes 83.B.C.etiam philosophantes. 181.F.
mulieres Gallos adamantes. 348.H
mulieres illustres quo gratiores fiãt 200.I
mulieres in aues transformatæ. 365.D
mulieres insanæ in Bacchi exercitu. 279. A.D.
mulieres libidinosæ. 168.K
mulieres marinæ asininis pedibus. 132.E
mulieres maritimæ periculosißimæ. ibid.
mulieres plures quàm uiri in tragœdia & comœdia inducuntur. 171.H
mulieres quæ honestæ euadant, ac probæ. 376.D.
mulieres quibus custodibus maximè tradendæ. 349.B
mulieres semiuites. 122.K.& dein.
mulieris supra modũ formosæ fictio, inanis. 104.A
mulieres uiros auersantes, ipsæ fœminas amantes perinde ac uiri. 318.E.F
mulieres unde in insaniã adigantur. 156.D
mulierum ad bestias damnatarum probra. 221.H.
mulierũ amores diuturniores esse. 192.c.d
mulierum astutiæ. 207.I.
mulierum conditio deterior quàm uirorũ. 50.D.
mulierum consuctudine quatenus utendum. 194.F.
mulierum corpora glabra. 192.E.F
mulierũ cultus quàm fastidiosus. 194.F.G
mulierum honestarum ornatus. 295.D.E. 296.B.
mulierum literæ. 270.I.
mulierum luxus & ocium. 195.A.mollities ac læuor. 361.D.morbi. 156.D.necesßitudo. 193.K.sacrificia. 295.A.uitia. 376.e.f
mulierum osores ut eas spernant. 194.E
mulieribus inuidiam facit. 194.H.I.K
mulieribus mercede seruientes philosophi quàm indigna cogantur ferre. 82.F.G & dein.
muliebre consortium suauißimum. 192.G
muliebre spectrum admirabile. 274.H
muliebris imago præstãtißima. 201.B.C.D
muliebris ira. 314.E.368.B
muliebria corpora à uirilibus multum differunt in temperatura. 155.K
muliebria pati rhetori suadet. 270.I
mulierculæ caussa omnia sursum ac deorsum mouentur. 25.E
mulierculæ, pulcherrimæ pingi uolũt 115.h
mulierosi etiam dij. 20.I.
mulierosi hominis familia. 189.F
Multi plus uident quàm unus. 203.B
Multitudo eos etiam sequitur qui ad crucem ducuntur. 329.F
Mundus Cynico pro domo. 361.E
Mundi mira consideratio. 240.E.242.F. Eius origo. 366.E.
de Mũdo opiniones philosophorũ. 240.k
Mũdanorum bonorum fluxibilitas. 381.A
Munera æstimanda non sunt unde aut à quo dentur. 160.C
Munera sibi oblata ut compẽsare cogantur philosophi mercede conducti. 83.C
Munerum datores, quales sint, cõsiderandum non esse. 160.E
Munerum Saturnaliorum delatores quales sint. 336.E
Munerum uis. 324.I.K.327.C
Murus ligneus inexpugnabilis. 357.A
Musæ Cupidinis telis non obnoxiæ. 28.C
musæ in historijs non inuocandæ. 115.I.
Musæ quæ canãt in cõuiuijs deorũ 244.d
Musarum conuentus. 341.A
Musarum dona qualia sint. 303.B
Musarum nominibus inscripti libri Herodoti. 107.C.120.B
Musas eciã Socrates in oratione de amore aduocabat. 295.A
Musarium meretrix. 319.G
Muscæ encomium. 281.K.& dein.
Muscæ militares & canes. 283.A
Musca mulier loquax, & de amore Endymionis cum Luna contendens. 282.I.
Musca poetria, & alia Atheniensis meretrix. 282.K
Musca, Pythagoræ filia. 283.A
Musica & arithmetica primùm instituũtur iuuenes Athenis. 262.E
Musica flebilis ac horrenda. 158.H
Musica iucũdißima mulieris formosæ bene cantantis ad citharam. 199.I.K
Musicæ præstantis ignotæ nullum est precium. 110.E
Musici insignes. 296.G
Musonius philosophus. 327.F.372.H
Mustelæ dens pelli leonis illigatus, medica ui præditus. 272.F
Musto poti, uomitu leuentur. 277.D
Mutæ literæ. 10.D
Mutandum sæpius in eadem re non esse. 153.G.H.
Mutatio in melius, sæpe malorum principium est. 125.H
Myrrhina canicula prægnãs philosopho Stoico seruanda datur ab hera. 82.G.H
Myrmidones è formicis nati. 242.K
Myrtale meretrix. 324.F
Myrtium meretrix. 49.I.K.316.G.H
Myrtus Veneri sacra. 189.I.
Mysteria Aegyptiorum eleuata. 358.H
Mysteria Alexandri pseudomantis. 165. F.G.
Mysterijs Eleusinijs cur initiari nollet Demonax philosophus. 185.D

N.

Nãdo ad inferos puenire non licet. 74.H
Narrandi cupiditas dißimulata. 340.E
Narratio historici, qualis. 121.D
Narcissus Lacedæmonius formosus. 372.C
Nare trahi, prouerb. 103.A
naris mordicus auulsa philosopho. 344.k
Nasus muliebris. 198.E
Natalitij soli dulcedo. 300.F
Natalitiorum munerum offerendorũ mos. 297.K.
Nationes longæuæ. 298.B
Nationum mores diuersi. 242.E.F
Natura nobis negata, desiderãda nõ sunt. 103.G.
Natura in unoquoque animantium genere duplex, maris, ac fœminæ. 191.C
Naturæ legẽ soli homines uiolãt. 191.G.H
Naturæ commodis atque adeo etiam delicijs an abstinendum. 360.C
Naturæ suæ conuenientia quisque sectari ac sumere debet. ibid.G
Naturalis cuique functio seruanda. 361.A.
Naturalium rerum consideratio & abdita & iucunda. 240.E
Nauclerorũ mala & incõmoda. 374.I.K.
Naufragi hominis miro modo seruati exẽplum. 208.G.H
Naufragorum narrationes. 76.G.H
Nauigãtes simul colloquijs gaudẽt. 374.h
Nauigatio mirabilis per aẽrẽ. 123.C.127. A.131.I.304.H.
Nauigum solutile. 144.I.
Nauigij pulchri ac magni descriptio 303. K.304.E.
Nauis exemplo mundum à deo regi, ut illum à gubernatore. 232.F.G.& dein.
Naues cucurbitinæ, & corticeæ. 131.D.E
Naues Vlyßis cur minio fuerint infectæ. 372.D.
Nauli charonti reddendi necesßitas. 47.G
Naulum mortuis in os indentes. 266.H
Nauplius portitor. 130.E
Nausicaa Alcinoi filia. 200.G.254.H
Nauta amator à meretrice expoliatus. 324.H.
Nautæ munera amasiæ suæ. 324.G.H
Nautæ cæteris hominibus infeliciores non sunt. 375.D.376.H
Nautarum senum color. 280.C
Nautarum indicia in læto nuncio. 373.K
Neanti Pittaci tyrãni filij stoliditas. 284.h
Necessaria prætereunda non sunt, & non necessaria inculcanda. 118.A
Necesßaria primum inueniẽda, deinde honesta ac utilia. 193.G
Necesßitas rerum. 231.D
Necesßitati naturæ ut optimè satis fiat. 359.K.& dein.
Necesßitati nostræ soli nõ prospexit deus, sed etiam uoluptati. 360.C.D
Necesßitas fatalis. 51.A.B.222.G.H.et dein
Nechræi. 331.E
Necracademia. 129.H
Necyomantia, ab inferis petitum responsum. 51.E
Negligentia & ignorantia culpanda uel non. 144.K
Negociatorum & artificum incommoda. 375.I.
Negretus fluuius. 130.I.
Nemo quicquam gratis facit. 86.E
Nemo sua sorte contentus. 374.E
νεοχμός. 180.A
neoptolemus Pyrrhichius cur dictus 170.d
Nephele Helles mater. 35.F
Nephelococcyga urbs. 125.G
Neptunus amicam Enipei uitiat. 36.D. Amymonem rapit. 34.E.F.& dein.
Neptunus pauper, nempe æneus duntaxat 226.G.
Neptunus Pelopis forma captus. 369.K. Eius flagitia. 365.G.miseria. 379.E.
Neptuni impotentiæ argumentum. 229.B
Neptuni regnum. 228.K.& dein.
Neptuni templum in ceto. 126.A.D
Nequid nimis. 287.G
Nequitia saltem interdiu ne committatur. 294.B.
Nequitiæ administri etiã lucri participes 163.I.K.
Nereides cum cæteris deabus de forma nõ ausint contendere. 34.D
Nero saltatorem legato cuidam dat. 174.c
Neronis ambitio in poẽsi. 372.K.Eius descriptio. 372.G.H.& dein per tot. mors 373.F.K
νῆσις quid sit. 180.D
Nestor parasitus Agamemnonis. 256.F. Eius tria secula. 298.A
Nestor Stoicus Tyberij præceptor. 299.E
Neuris scortillum. 321.F.& 322.A
Neurospasta. 347.F
Nicæa urbs. 118.H
Nicomachus Gerasenꝰ arithmeticus. 366.c
Nicostratus Isidoti filius. 115.B
Nidorẽ sacrificiorũ dij captãt. 60.F.61.d
Nidus immensæ magnitudinis. 131.G
Nigra quæ debent esse, bene nigra sint in formosa muliere. 198.G
Nigrinus philosophus. 4.K.5.B
Nihil terrenorum bonorum homo secum aufert moriens. 58.F
Nili pictura. 268.H
Nimium omne, iniustitiæ pensum. 287.G
Ninus Sardanapali urbs. 59.A
Niobe. 2.I.313.H.365.A367.B.
Nirei pulchritudo. 40.H.372.C
Nisæi equi qui fuerint. 119.I.
Nix quomodo in cælo nascatur. 244.D
Niues Caspiæ. 116.H
Niuib. hybernis cõparata eloquẽtia. 353.A
Nocentibus magis pœna irrogãda, quàm bene meritis præmia danda. 138.B
Noctuas Athenas, prouerb. 4.H
ad Noctuã reliquæ auiculæ cõuolãt. 110.D
Nocturna oracula. 166.K
νῶι. 363.A
Nomas lapis. 278.E
nominis sui propagãdi mira astutia. 121.K
Nominis amplitudine gaudentes diuites. 239.A.
Nominis loci mutatio. 168.B
Nomine suo appellari Alexandrũ pseud. indignè ferebant eius comites, & prophetam appellari uolebant. 167.H
Nomina sua priora indignãtur pauperes repentè ditati. 236.C.D
Nomina à moribus prauis indita. 292.B
Nomina sua agnoscentes pisces. 351.C
Nominũ paruulis indẽdorũ mos. 297.I.K
Nominibus aut uerbis febres non curari. 272.I.K.
Nomisma Alexãdri pseud. hinc, inde Glyconis imagnem referens. 168.C
Non omnis ueneni quantitas occidit 101.H
Nonagenarij regis uirtus. 299.B
Nosse seipsum, ex saltatione reportatur. 175.K.
Nostra nobis magis expẽdenda quàm externa & aliena. 159.K
Notæ malorum hominũ in anima impresſæ, de illis testificantur. 75.G
Notæ præstigatorũ uulpes & simia. 70.I.
Notarum impingendarum insanus mos apud Assyrios. 352.B
Nouerca priuigno adamata. 347.G. & dein.
Nouercarum ac priuignorum inter se odium. 156.D
Nouilunij magni cerimoniæ apud Romanos. 291.C
Nouis criminibus noua supplicia cõstituũtur. 139.K
Nouitas delectabilis. 3.K.4.A.108.F
Nouitas ac peregrinitas magis est admiratiõi impitis, quàm artis præstãtia 109.b
Nouitate sola placere Lucianus indignatur. 108.E.F
Nox prolongata per triduum. 25.C
Nox clara ac pspicua, dies obscura. 123.C
Noctis templum. 130.K
Noxæ causam qui prudens ac sciens dat, pĩde est ac si manu sua ipse fecerit. 144.I
Nubecentauri. 124.B.D
Nubes sanguine infectæ. ibid.C
Nubium uallum. ibid.E
Nuces in talorum ludo ponebantur 335.F
Nucum putamina pro nauibus. 131.E
Nudæ uideri meretrices quædam refugiũt. 322.E.
Nudum aliquem conspicere, prouerb. 83.I.
Nudi ad manes reuertimur, & rebus omnibus terrenis exuti. 41.A.B.& dein. 75.E.F.
Nudi incedẽtes præstãtißimi uiri. 361.B.C

Nudi milites Antiochi Soteris. 109.E
Numæ institutũ.291.C.Eius senecta.298.E
Numerandi ars Pythagoreorum. 61.I.
Numerus in historijs cõstare debet. 117.A
Nummulariorum ars. 252.E
Nuncij læti à nautis,indicia. 373.K
Nuptiæ quò inuentæ. 193.E
Nuptiæ peracerbæ sponso. 345.C
Nuptiarum disparitas propter amicitiam neglecta. 209.F
Nuptiarum fauor.36.K. necessitas.196.F
Nuptiarum præreptarum dolor. 213.A
de Nuptijs Helenæ consultatio. 370.K
Nuptialis pictura elegans. 107.F.G
è Nuptialibus conuiuijs auferendorũ frustorum mos. 344.A
Nycterion Eudianactis filius. 123.K
Nyctiporus fluuius. 130.I.
Nyctor Lunaris. 124.G

O

Obesi saltatoris irrisio. 175.D
Obliuio sub Euclide duce gestorum.104.k
Obliuio didicitorum nonnunquam optatur. 106.H
Obliuionis fluuius. 266.F
Obliuionis fontem morientes bibũt. 76.B
Obliuionis pharmacum. 277.D
Obolus, traiectionis ad inferos merces. 266.H.
Obscuritas oraculis conuenit. 163.H
Obsessorum oppidorum miseria. 375.D.E.
Obsidionalis corona cui debeatur. 139.B
Obsignatis libellis responsa ut daret Alexander pseud. 163.E
Obsonandi ars. 252.G
Occasio anceps quam in partem cedat, in manu dei est. 143.I.
Occasio periculosa data, culpa non uacat. ibidem.
Occidendi hominis uel pessimi licentia sine legis auctoritate,q̃ periculosa sit. 147.I.
Occidere, & causam occidendi dare, an idem sit. 144.A.B
Occisus hõ facilè calũnias pati põt. 148.D
Ociosam uitam prætextu philosophiæ ac sanctitatis,taxat. 332.A.B.E
Octipedes homines qui fuerint. 111.E
Oculus philosopho à philosopho effossus. 344.K. Oculi Argi. 378.I.
Oculi bouini. 198.I.
Oculi distorti in muliere,deformes. 316.I.
Oculi exemptiles. 125.B
Oculi imaginis miro aspectu. 350.D
Oculi in conuiuijs cohibendi. 82.B
Oculi mulieris formosæ quales esse debeãt 198.D.
Oculi regis plures. 82.A
Oculorum altero clauso quædam melius fiunt. 242.B.
Oculis apparẽtia,certiora, quàm quæ auribus. 175.E
Oculos pro redimendo amico impendens amicus. 211.H.I.
Ocularis medicina. 177.F
Ocypi fabula. 314.A.B.& dein per tot.
Odia muliebria. 156.D
Odij suspecta oratio fidem nõ facit.289.E
Odij conciliandi ratio. 318.E
Odor diuinus. 350.A
Odor molliũ ac lasciuorum hominũ.361.G
Odorispirum mancipium. 333.I.
Odysseáne prior scripta,an Ilias. 129.E
Oedipus.83.I. podagricus.313.A.
Oedipus Colonæus tragœdia Sophoclis. 299.I.
Oenei conuiuio non adhibita Diana ut se ulta sit. 59.F.G.342.I.
Oenomai Arcadis turpis libido. 371.E
Officium ut præstes, præmio prouocandus non es. 140.A
Ogmius lingua gallica Hercules dictus. 280.C. Oleum ex cepis. 125.A
Oleum hispanicum. 306.F
Oleum muscas necat epotum. 282.E
Olei uis.263.A Oliuæ natatiles. 180.F
Olus ac lupinum sæpe appetunt diuites saturi. 338.E
Olympiæ urbis ariditas. 327.G
Olympias Alexandri mater draconi consueta. 43.F.161.G
Olympius Aspasiæ amator. 200.E
Olympia magna, famam uiris illustribus conciliabant. 107.G.H.I.
Olympicis certaminibus ut legãtur athletæ. 98.C
Olympionicarum statuæ. 202.F. præmia. 259.K.
Olyra,τίφοι,siligo. 180.D
Omina mala. 367.K
Ominantes mala, inuidiosi & ingrati. 368.C.
Omnia nostri causa formata. 360.C.D
Omphale seruiens Hercules,historia fabulosa. 115.D.E
Oocataxis quid sit. 180.E
Oneribus gestandis parta pecunia amicus amicum subleuans. 210.E
Onesicritus historicus. 298.K
Onosceleæ mulieres. 132.E
Opera & dies Hesiodi. 303.D
Opera etiã adesse debere,nõ orationẽ solã homini qui laudandus sit. 277.G.H
Operibus nihil ualentes, ad uerba confugiunt,& contrá. 332.D
Operariorum incommoda. 375.I.
Opes cur possideamus. 300.H
Ophion podagricus. 310.K
Opifices, humanitatis candidatis longè posthabendi. 2.C
Opprobria sua mutuò sibi improperant Aesculapius & Hercules. 26.D
Opsoniorum genera ut euaries. 137.I.
Optatio stulta. 305.D.& dein per tot.
Opulentæ ædis pictura. 83.K.& dein.
Opulẽtia primũ locũ sibi uendicat. 226.F
Opulentiæ parandæ difficultas. 360.H
Oraculũ Alexãdri pseud.instructũ. 163.D
Oracula ad astrologiæ rationẽ etiam relata fuisse. 183.H
Oracula ad terrendos homines conficta. 167.A.B.
Oracula Apollinis fallacia.27.B.obscura. 226.C. admirabilia. 350.G.H. corũ instrumenta.229.K.
Oracula nõ semper commodè fingere poterat Alexander pseud. 164.C.D.
Oraculorum uanitas 165.B.166.I.277.A
Oracula noua ac contraria prioribus deceptis substituta. 164.F
Oracula omnia simili ferè impostura reddebantur. ibid.G
Oracula qua maximè de caussa locupletata. 161.H
Oracula ubi potissimũ ĩstitui debẽt161.I.K
Oraculorũ ambigua illusio. 166.K.167.D
Oraculorum merces. 163.I.
Oraculorum obscuritas.224.B.C.incertitudo.232.B.prophanatio.358.I.
Oraculorum uanitas, deorũ existimationem minuit. 228.E
Oratæ Armenij mors. 49.H
Oratio collectitia. 290.K
Oratio Demosthenis uiua,non malleo fabricata.353.H. lucernam olens. 353.I.
Oratio quadriennio præmeditata. 327.H
Orationis prosopopœia.296.B. pictura. 297.E.uarietas & ornamentum.353.A.
Orationem Galli non Mercurio,sed Herculi tribuunt. 280.F
Orationes suas ac libros Græci auctores in ludis publicis recitabant. 107.D
Oratiões Luciani quales populo uisæ sint. 108.D.
Orationes in celebribus domibus habitæ, gratiores. 296.A
Orationum pulchritudo. 372.C
Orator quam cultus sui curã habere debeat. 296.F
Oratoris & historici differentia. 120.K
Oratoris et poetæ cõmunes uirtutes. 353.b
Oratores ad aquæ mẽsurã porabãt.66.g
Oratores apud Areopagitas quæ permitterentur dicere. 261.K
Oratores post poetas legendi. 179.F
Oratorum afflatus quidam diuinus. 352.I.
Oratorum Græciæ proditio. 356.A
Orbitas non semper calamitas reputanda. 353.E.F. Orbitatis dolor. 141.I.
Orbitatis luctus ut leuatus,ac uelut irrisus. 186.B.
Orcadis extrema. 145.G
Orci magicis carminibus excantati hypotyposis. 52.I.K
Orestes & Alcmæõ patres suos ulti.173.I
Orestis ac Pyladis amicitia. 195.H.I.205.I.K.& dein.

Orionis

Orionis canis,leonicida. 204.A
Orionis pictura. 297.F
Orithyia à Borea rapta. 272.A
Oris factitij aperiẽdi & claudendi astus. 262.D. Oris nefanda. 292.I.K
Oris putridi ac olidi exprobratio uxori à marito. 96.B
Ornatus Atheniensis. 111.K
Ornatus artificẽ nõ facit.284.e.f.& dein.
Ornatus mulieris modestæ, & meretricis. 295.D.E. Orodœcides. 290.E
Orontis mors. 375.A.B
Orpheo uxor Eurydice ex inferis reddita 48.B.
Orpheus & Musæus optimi saltatores. 170.F.
Orphei exitium. 173.E.284.H.335.F
Orpheus Græcis astrologiam monstrauit. 282.I.idẽ philosophꝰ ĩsignis 331.G.333.e
Orphei lyra,complusculæ stellæ. 182.K
Orphei pictura. ibid.
Os muliebre. 198.E
Osculum duobus talentis redemptũ. 41.B
intra Osculum constituti pueri. 266.A
Ostreum unum,currum implens. 127.B
Othryadis sepultura. 59.C
Otus & Ephialtus cælũ attentãtes.243.F
Ouis tota in furno assata. 177.I.
Ouum unum soli non appositum. 81.F
Oues cur à deo pingues factæ. 360.D
Oui excauati fœtum serpentis recẽns editum continentis tragœdia.162.e.f.et deĩ.
Oua miræ magnitudinis. 131.G
Oua struthionum. 302.B.C.D
Oxydraces. 331.E

P

Pacatæ cuiusdam simulacrum. 198.H
Pace pauci ad inferos demittuntur. 38.K
Pacta & conditiones ut seruentur. 138.F
Pæantis filius podagricus. 313.A
Pæderastarum mos. 5.G
Pæderastæ familia. 189.E
Pæderastæ acriter perstricti. 191.H.I.
παιδοβοσμός. 180.F
Pæpalema. 294.C
Paguradæ. 226.F
Palamedis calumnia.289.H.Eiusdem astutia contra Vlyssis simulationem. 297.F.
Palæstinæ sacerdotes & scribæ. 326.F
Palæstræ ancillæ & Luciani amatoria. 215.K.& dein.
Palæstrici & adulatores,aulæ accommodati. 77.D.E
Pallas ut è cerebro Iouis sit nata. 24.F. 310.K.
Palladem sibi desponderi Vulcanus petit à Ioue. 24.H.I.
Pallas Homerica. 142.I.
Pallas Atheniensibus male cõsulta in bonum uertebat. 151.A
Pallij græcanici momentum. 81.C
Palinuri & Charõtis dialogus de nautarũ calamitatib.374.A.B.& dein p tot.
Palmarum conscensus. 349.I.
Pan Mercurij filius, patri pudori est. 30.I.K.& 31.B.
Pan auxiliatus Atheniensibus. 271.K
Panos descriptio. 246.I.K.247.B.F. 279.B.358.A.
Pandionis nata. 199.H
Pãcrates Aegyptius magiam ab Iside doctus. 276.G
Pancratium. 259.F
Panegyricus quando ab Isocrate conscriptus. 299.H
Panegyrici conuentus maximi. 351.D
Pangæum quàm exiguum. 242.I.
Panes parati prouenĩetes in spicis pro frumento. 128.G
Panes nouilunares. 177.K
Panis colostratus. 180.B
Pannychia fluuius. 130.I.
Pannychis meretrix. 320.H
Panoplia lupinea. 125.D
Panthea mulier formosa. 199.B.200.H
Pantomimi unde dicti. 174.E
Papauera in somniorum insula. 130.I.
Paphlagonum ruditas. 161.K
Parætonium quid. 121.K. ad marginem.
Par pari gaudet. 374.C
Parasitari quid sit. 258.K
Parasiticæ uelut encomium. 251.F.G.& dein.eius definitio.252.K.
Parasiti securitas. 253.E.F.G.254.F
Parasitus non est, qui uictus inopia laborat. 258.B
Parasiti ad quid utiles. 258.G.H
Parasitos taxat. 7.F
Parcæ tres. 222.H
Parcæ ubi degant. 224.K. earum labor. 225.A.fusi.57.H.I.259.A.fatalia.222.F. 366.F. decreta immutabilia. 223.C.K.uis.230.E.
Parembole quid sit. 314.I.
Parentalium uanitas. 267.E
Parentes uirtuti posthabendi. 93.I.
Parentum exempla filij imbibunt. 376.E
Parerga in orationibus qualia esse possint. 261.I.
Paris Ganymedis cognatus.28.F. Eius de deabus iudicium.28.E.F.& dein.370.B. 371.A.
Parrhisiades Lucianus. 67.G
Parricidarũ ac impiorũ supplicium.328.A
Partis cognitio,in totius cognitionem ducit. 100.D
Partes corporis podagræ obnoxiæ. 311.C
Parthorum dracones. 118.E
Parturiunt montes. 117.E
Paruo contenti felicitas. 378.G
Parthenis meretrix. 325.A
Parthenius poëta. 121.F
Pasiphaës fabula. 183.D
Pasiphaës adulter. 221.G
Passo pictor. 354.G
Pastorem sole exustum Musæ auersatæ nõ sunt. 283.F
Pater filius & spiritussanctus. 366.C
Pater ac mater ex æquo adorandi. 191.D
Pater filiæ amore captus, elocare illã cũctatur. 371.E
Pater propter infantem filium in integrũ restitutus. 209.H
Pater à filio sublatus. 131.B.326.E
Pater filio & uxorem & regnum cedens. 348.A.
Paterfa.liberis suis rem domesticã ex animi libidine moderari non p̃mittit.145.K
Patris dolor in cæde filij. 135.E
Patris ius in liberos unde sit. 153.E
Patris senio ingratus filius. 299.I.
Patri non licet sine iudicis cognitione filium abdicare. 153.B
Patri in honoribus neminem præferre filius debet. 300.E
Patre orba filia ad meretriciã artẽ conuersa. 319.B
Patres aut matres raro ob necem filiorum mortem sibi consciscunt. 141.G.145.D
Patres sæpe filijs temere irascuntur. 153.B
Patres magis liberos suos amant, quàm contrá. 154.G
Patres ac matres filiorũ uulneribus gaudentes. 265.F.G
Patres non elocant filias suas nisi nubiles. 370.I.
Patrum iræ modus statuendus. 153.C
Paternæ cædis ultio. 327.B
Paternæ querelæ iustæ causæ. 155.B
Paterni luctus pro filio expressio. 266.K
Paterni odij futuri indicia. 152.D
Patriæ officiũ gratis impendendũ. 140.A
Patriæ ingrati,impijssimi. 141.E.F
Patria boni uiri nõ perpẽdenda. 208.C.D
Patriæ fuga quid arguat. 292.E
Patriæ encomium. 300.B.C.& dein.
Patria,communis omnium mater. 300.I.
Patriæ propugnatio,optimum augurium. 352.K. Patriæ commendatio.353.E
Patriæ amantes,timendi hostibus. 335.B
Patriæ mala imprecanda non sunt. 368.C
Patriam suam an laudet historicus. 115.K
Patrocli & Achillis amor q̃ fuerit.197.b
Patroclus à quo occisus. 236.I.
Patroclus Achillis parasitus. 256.I.257.A.B.
Patrocli de cadauere contentio. 344.G
Patronos forenses irridet. 247.K
ex Pauonum pennis corona. 129.G
Pauonis mirum ingenium. 295.H.I.
Pauo ex India. 306.F
Pauper Charon cum diuite Plutone fortunam suam non commutet. 379.A
Pauper de diuite repentè facto querens. 236.C.
Pauper ne sua prodigat. 293.K

Pauper unde æstimandus. 378.G.H
Pauperis ad conuiuium diuitis inuitati solicitudo. 235.C.F
Pauperes repentè diuites facti, supbi. 13.H
Pauperes feliciores diuitibus esse. 236.E. 237.F.G.
Pauperes quæ dona diuitibus remittăt saturnalibus. 336.G.H
Pauperes ut tractentur in conuiuijs diuitum. 337.G.338.I.
Pauperes ut à diuitibus in precio habeantur. 338.F
Pauperum crapulătium insolentia. 339.F
Pauperes in rep. necessarij. 338.K
Pauperes semper queruli. 339.D.E
Pauperum cura Saturnalibus apud diuites 336.C.D. & dein. 337.E.
Pauperum tyrannis in diuites in conciniabus. 237.G
Pauperũ querimonia de diuitibus. 338.C. 339.C.D.E.
Pauperum consolatio. 38.B.338.F
Pauperũ consuetudo quàm pernicios a aliquando. 339.F
Pauperibus damnatis dimidium malorum remittitur. 53.F
Pauperibus expeditior est moriẽdi ratio. 74.C.
Pauperibus quid maximè doleat. 337.D
Paupertas uis cosa, ac prẽsu facilis. 14.G
Paupertas omnia & facere & pati sudet. 85.K
Pauptas amatoris meretrici ingrata. 324.F
Paupertatis bona. 15.C. onus. 336.A.
Paupertatis comites, & eius effectus 14.b
Paupertatis excusatio. 293.K
Pauertatis onus quauis ratione depellere licitum. 86.A
Paupertatis prætextu seruitutem uoluntariam subeuntes, an uera dicant. 77.G.H. & dein.
Paupertatis professores auidissimè diuitijs inhiantes. 332.I.
Peccatorũ notæ in animas impressæ, & ut eluantur. 75.E
Peccatum quod in iuuene reprehẽdas, ipse senex ne commiseris. 85.G
Peccata morbo imputata. 152.E
Peccata reprehendenda sunt, peccantibus ignoscendum. 184.I.
Peccata an sponte facimus. 224.K
Peccata unde creuerint. 358.K
Peches, paruuli pueri apud Aegyptios. 268.H.
Peculiares Epicuri sentẽtiæ, liber pulcherrimus. 166.G
Pecuniæ dãnosæ sæpe suis possessorib. 35.c
Pecuniam qui debet, ea soluenda liberatur debito. 138.G
Pecuniarum cupidi philosophi. 181.A
Pecunia incantatione fortior. 186.A
Pedes hominis frigore perditi. 284.A
Pedes lignei. ibid.
Pedis offensi omen. 299.D
Pedes equinis similes optet Cynicus. 361.e
Pedum officium. 360.A
Pedestre & humile esse non debet dicendi genus historicum. 116.D
Pelichus dux Corinthius. 274.C
Pella Macedonicis regib. illustrata. 161.G
Pellis leoninæ cum claua, Herculem nõ facit. 285.K
Pelops cur in deorum numerum adscitus. 369.G.K. eius fortuna. 371.G.
Peloponnesi circuitus ad Maleã, Nero tol lere uolebat. 372.I.
Penelope qualis fuerit. 131.C.200.B. Eius tela. 332.H.
Penetrale ædis sacræ solis sacerdotib. adire licet. 350.B. Pensa Parcarum. 57.H
Penis philosophicus. 182.B
Pennæ lactucæ foliis similes. 123.G
Penthele pagus Atticus. 226.H
Pentheus à Bacchis discerptus. 325.I. 335.F
Pentheus, Actæon, Learchus, homines infelicissimi. 358.E
Pera Cyniculi inuenta quid haberet. 70.b
Pera Cratetis. 332.I.
Perdicca amore nouercæ cõtabescẽs. 119.C
Perdiccæ humanitas. 288.I.
Perdicca Ariarathẽ regem in crucem tollit. 298.K. Peregre, pficisci deos. 231.b
Peregre agentium desiderium. 300.I.K.
Peregrè proficiscendi ad sacram ciuitatem ceremoniæ. 351.K
Peregrinatio est uita nostra. 58.A
Peregrini & aduenæ sunt õnes urbis uirtutis incolæ. 94.A
Peregrinus exercitus nõ cõtẽnẽdus. 279.F
Peregrinus qui fuerit. 325.E.G. Eius uita, & res gestæ. 326.E.F. & dein per tot. & 329.H
Perfecta laudatio ut fiat. 204.A
Perfectè sapiens aut felix nullus adhuc uisus. 105.B
Perfodiendum non fuisse temere Isthmum 373.C.D
Periander apud beatos non est. 128.K
Periclis fulgura ac tonitrua. 354.D
picula rebus præclaris connexa sunt. 55.K
Periculo se nemo exponat. 144.I.
Pericula maris celeberrima. 374.I.
Perilaus tauri inuentor ac fabricator in quo homines cruciarẽtur, quam mercedem retulerit. 158.F.G.H
Peripateticorum dogmata. 64.H.I. 181.B
Peripatetici & Stoici commissio. 91.G
Peripati diatribæ. 243.C
Perplexitates philosophorum. 105.F
Persarum sagittarij quàm docti. 96.B
Persæ & Parthi, longæui. 298.B
Persarum mos in adorando rege. 307.D
Perseus Danaës filius. 36.F. 162.B. 297.B. 365.K.
ex Persia in Aegyptũ uia cõpẽdiosa. 268.g
Persica arrogantia. 295.B
Persicis in conuiijs ultu demisso accũbebatur. 82.B
Personæ etiã habitus cõgruere debet. 7.K
Personæ decorum nunquam exuẽdum. 69. B.E. 357.A.
Perspicuitas saltatori necessaria. 173.I.
Perspicuitati sacrificandum. 179.H.
Perspicuitatis laus in oratione. 229.G
Pestilentiæ sedandæ ratio. 111.F
Pestilentiæ remedium uanum. 165.E
Peste & bello plurimi moriuntur. 38.K
Pestis à Thucydide breuiter descripta 121.g
Pestes fatales reip. ut leuandæ. 149.B
Pestis ex nimio æstu. 180.A
Phædræ callinia de priuigno Hippolyto. 289.F. 348.I.
Phædri amor qualis fuerit. 192.A
Phæaces saltatores maximi. 170.E
Phæacum rudis populus. 122.E
Phaethon perperam currum Solis regens, punitus. 31.K
Phaethon solarium hominum rex. 123.E
Phaëthontis incẽdia. 124.B. 183.d. 281.c.d
Phalanx Galatarum. 109.D
Phalanx παγία, & ἐπικέρως. 118.F
Phalaridis legati cũ tauro æneo ad Delphos. 156.H.I. & dein.
Phalaridis clementia. 158.D.E
Phalli seu Priapi Dionysij. 347.F. 349.b
Phantasionis filius Plutocles, Somni præfectus. 130.K
Phaon à Venere iuuentuti restitutus. 40.G
Phari. 121.K
Phariæ turris altitudo. 241.G
Pharmaci dandi difficultas. 154.E
Pharmacum insaniæ ac ineptiæ purgandæ datum. 179.D.E. φωλίαν. 180.D.
Phello ciuitas. 127.K
Phellopodes homines. ibid.
Pherecydæ Syri senectus. 299.F
Phidias ex leonis ungue, leonis magnitudinem æstimabat. 100.D.E
Phidias ut opera sua reformaret. 203.A
Phidiæ opus pulcherrimum quod sit. 198.c
Philænis. 192.K
Philænidis libri. 293.A
Philautia humana. 289.B
Philematium meretrix. 322.C
Philemonis Comici senectus. 299.K
Philinna meretrix. 317.D
Philinus faber ferrarius. 319.B
Philippi, ciuitas Thraciæ. 333.B
Philippus Macedo, calceorum refector apud inferos. 54.B
Philippus oculo priuatus. 119.F
Philippi testimoniũ de Demosthene. 356. A.B.
Philocali qui sunt. 372.F
Philoctetes Herculi conflagraturo aderat. 327.K

Philomela

Philomela in auiculam uersa 367.C
Philomelæ lingua excecta. 293.C
Philoponi qui uocentur. 372.F
Philosophantes mercede pacta. 8.A
Philosophantes inter calices. 69.F
Philosophandi uia optima quæ sit. 92.B. 99.K. & dein. 106.D.
Philosophandi difficultas. 102.G
Philosophari qui primi cœperint. 331.E
Philosophi diuitias sectãtur. 333.C. ut nominandi. ibid.
Philosophi ubi habitet. 66.H
Philosophia à Comicis irrisa. 67.B
Philosophia barbaros non auersatur, si modò rectè ac iustè sentiant. 67.G
de Philosophia diuersæ opiniones. 254.H.
Philosophia una est. 254.K. Iouis donum. 331.D. p quos in cõtẽptũ uenerit. 332.H
Philosophiæ laus. 5.D
Philosophiæ uelut furor quidam. ibi.F
Philosophiæ flosculis illustrata Luciani scripta. 66.B
Philosophiæ hypotyposis graphica 66.k
Philosophiæ comites. 67.D
Philosophiæ perpurgatio. 90.K
Philosophiæ adytaï fundo abstrusa 100.d
Philosophiæ gustus. 101.E.F.G. reuerentia 106.B.C.
Philosophiæ querela ad Iouem. 331.B
Philosophiæ bonum mortalibus. ibid.D
Philosophiæ propagatio. ibid.F.G
Philosophiæ quatenus studendum. 343.G
Philosophiæ schola, reip. administratio. 356.E. Philosophus aulæ ineptus. 82.D
Philosophus summis tantũ labijs. 85.E
Philosophus qualis corpore esse debeat. 181.G.
Philosophus conuiuium obturbans. 235.G
Philosophus cũ morione colluctans in publicis nuptijs. 342.C
Philosophus nullus in bello interijt. 255.I. 256.A.D.
Philosophus decrepitus etiã morbo confectus, tamen opiparo conuiuio deesse non uult. 235.E
Philosophus pæderastes. 321.K
Philosophus ob maledicentiã urbe iectus. 327.F. Philosophi supellex. 5.C
Philosophi senes inutiles. 83.G
Philosophi noxe qui uerè sit dignus. 104.I.
Philosophi magistri & auũculi de nepote male instituto cõquerẽtis uelut dialogismus. 105.I.K. & dein.
Philosophi conspectus tanquam canis rabidi fugiendus. 106.I.
Philosophi Stoici et tyrãni discrimẽ 141.e
Philosophi progressus ab initio. 184.F.G
Philosophi color, pallor. 225.E
Philosopho, seruire indignum est. 80.H.I.
Philosophũ se profitetur Lucianus. 67.G
Philosophu præstare, hoc est uiri officio fungi cũ muliere, ridiculè ac falsè. 182.A
Philosophus senex. 83.G. 272.B
Philosophi in deos nefarij. 12.C
Philosophi irrisi. 37.H.I.K. 244.E.F.G.
Philosophi q sint à Luciano pstricti. 68.K
Philosophi ut probentur legitimè sint, an spurij. 70.I.K
Philosophi moribus adolescentulorũ formandis inepti. 105.I.K
Philosophi unde cẽsẽantur quibusdã 240.F
Philosophi ueri, ueritatis optimi cultores. 246.H.
Philosophi baculis armati incedũt. 258.D
Philosophi nihilo plus alijs à peccato immunes. 343.H
Philosophi in conflictu cõuiuali uulnerati. 345.B. Philosophi sæpe rei. 258.E
Philosophi longæui. 299.C
Philosophi ne noua noxa confingãt. 359.E
Philosophorum mores. 7.H.I.K. & dein. rixæ. 12.F. 180.I. habitus. 16.K. nugacitas. 41.E. uitia. 41.I. 69.E. 91.C.G.H. 92.F. incertæ & diuersæ doctrinæ. 52.B. 61.E.F. 100.F.
Philosophorum auaritia. 69.F.G. 257.I.
Philosophorum despectus cæterorum hominum. 90.E
Philosophorum æstimatio ex habitu & cultu corporis. 92.H
Philosophorum uanitas uelut in somnijs, & rerum domesticarum securitas. 103.I.
Philosophorũ miserè uoculæ, ac syllogismi 105.E.
Philosophorum salaria antiquitus. 180.K
Philosophorum præcipui. 187.E.
Philosophorum duntaxat esse amorẽ masculum. 194.B.C
Philosophorum nefanda per noctem Luna despicit, ac tegit. 243.B
Philosophorum omnia plena, & plerique ex ijs sex hominum. 246.D.E
Philosophorum exitus infelices. 258.F
Philosophorum conuicia rex patiẽter ferens. 327.E
Philosophorũ insectatio. 41.F. 65.C.D.E. 24.F. 271.E. 330.K. 339.I.K.
Philosophorũ dignitas ac reuerẽtia. 332.K
Philosophorũ externa imitari facile 332.b
Philosophorum nuptijs adhibitorum cõsessus. 340.G
Philosophorũ in se inuicẽ crimina. 343.E
Philosophorum intenta. 358.K
Philosophis singulis quãtum temporis impendendum. 99.A
Philosophis quatenꝰ fides adhibẽda 99.d.e
cum Philosophis conuiuia non temere celebranda. 345.E
Philosophos omnes Lucianus perinde habet. 106.G
Philosophos etiam dignari res principum scribere, philosopho historico dicendum non esse. 116.G
philosophos oẽis pditos cupit Luna 243.c
Philosophicis sermonib. qui moueãtur. 9.F
Philosophica pleraq; hippocentaurorum et chimærarũ ac gorgonũ similia. 103.K
Philosophicus fastus. 184.H
Philoxeni mira libertas aduersus Dionysium tyrannum. 285.A
Phineo harpyiæ cibos è faucibus eripiunt. 13.F. Physalli serpentes. 301.I.
Phlogius Solaris. 124.G
Phocion inter beatos. 128.K. Eius paupertas. 124.E.F.
Phœnix Indica auis. 309.A. eius ingenium mirabile. 328.G
Phœnicum nauigatio. 206.B. 239.K.
Phœnices, scortatores. 242.F
Phrenetici cum medico certamẽ de cantu. 342.C.D. Phrygia saltatio. 172.B
Phrygia tibia nõ omnes ad insaniam adigit. 9.F. Phrynondas. 161.B
Phryxus Helles frater. 35.E. 185.C
Physicæ principia ridicula & obscura à philosophis traduntur. 240.F
Pictorum absurda figmenta populus admiratur. 104.A
Pictores Græci ut innotuerint. 107.E
Pictorum adulatio. 202.A.B
Pictor ut opera sua emẽdare possit. 203.A
Pictoris docti industria. 297.D
Pictores pulchritudinis studiosi. 372.C
Pictura excellentissima. 108.G.H
Pictura Pyladis & Orestis apud Scythas. 206.E. 297.C.D.
Pictura sociorum Socratis quũ illi in carcere adstarent. 329.I.
Picturæ inuertendæ usus. 354.G
Pincernæ auribus obturatis. 338.I.
Pindari de auro sententia. 234.K.
Pingi pulcherrimæ cupiunt mulierculæ etiam deformes. 115.G
Pingues homines, uulgus. 161.F.
Pirithous Thesei socius in rapienda Helena. 370.I.
Piscatio Luciani pseudophilosophorum. 71.A.B. & dein.
Piscator Luciani quid contineat. 65.C.D
Piscatorum frustratio 102.C
Piscatores & nautæ ac agricolæ scortis utiliores quàm milites 325.D.E.
Pisces uini gustu. 122.K
Pisces cælestes 182.H
Pisces in delicijs 338.D. 345.G
Pisces ubi sacri habentur 347.C
Pisces admirabiles 351.C.
Piscium in tincturam abusus. 360.K
Pistilli in hominem excãtati mirũ. 276.I.
Pistricum liberalitas ĩ Demonactẽ. 187.G
Pittaci senectus. 299.D
Pityne fabula. 299.I. Plagarũ metus. 3.A
Platanus Platonica. 193.C. Socratica 294.K.
Platanorum umbræ. 365.D
Plato Siculis tyrãnis adulatus. 47.b. 255.e

Platonis eloquentia. 67.K
Plato apud beatos non est, sed in sua cuiq; tate degit. 129.A
Plato præstigatoribus nõ displicet. 164.B
Platonis leges frigidæ. 243.I.270.B.
Platonis argutias perstringit. 251.D
Platonis senectus. 299.E
Platonicorum fœminæ & pueri omnibus communes. 129.C
Plebeiorum res ac studia. 242.D
Plesthenes podagricus. 313.A
Ploratus manuũ in cymba Charontis. 74.k
Plũæ longissimæ galli caudæ mirũ. 238.I.K
Plumbea regula. 147.H
Plumbeis compedibus uinctus. 164.B
Pluribus egent infirmiores. 361.B
Plutonis regnum, inferni locus. 266.D
Plutonis regia expugnata. 379.I.K
Plutonis miseria. ibid.B
Plutus querulus. 12.I.K. cæcus & claudus. 13.G. aliàs à Ioue mittitur, aliàs à Dite. ibid.H.I.
Plutus ex tentui trama suspensus. 306.H
Puyce cõciuũ locus Athenis. 193.a.246.I
Pocillatores formosi & exoleti. 341.F.H
Pocula admiranda sponte uino se implentia. 128.H
Podagra, senectutis comes. 83.F. Eius remedia. 272.F.
Podagræ uis & malitia. 309.H.I.& dein per tot.
Podagra & tussis ac tabes, senum morbi. 338.D.
Podagrici querela. 310.E
Podagrici cæteris ludibrio sunt. 313.K
Podagricorum illustrium catalogus 312.K
Podalirij mulieros itas. 162.B
Pœcilus porticus. 67.A. ad margnem.
Poemata non semper noua audenda in festis deorum. 354.K
Pœna paratior in delictis, quàm præmiũ in rectè factis. 145.A
Pœnæ apud inferos sceleribus similes reponuntur. 330.F.G
Pœnitentia damnatorum. 53.E
Pœnitentiæ typus. 287.E
Pœnitentia mercede conductorum. 81.B
Pœnitentia ac querela diuitum. 361.H
Poësis fato quodã accedit. 254.C. 352.H.I
Poëseos ornatus. 303.C
Poeta uersifex. 270.A
Poetæ epithetis ruinas carminum fulciũt. 11.F. Poetæ herculea audacia. 104.C
Poetæ in elysio campo præcipui. 128.I.
Poetæ primi legendi. 179.F.184.F.
Poetæ ne uerbis nimis obsoletis utantur. 179.K.
Poetæ deorum gloriam imminuẽtes. 228.F
Poetæ & pictores liberi sunt. 203.I.
Poetæ quando uera dicere putandi, quando nugari. 221.H.303.B.
Poetæ multorum ridiculorum credendorũ authores. 266.D.365.D
Poetæ deliri. 335.K
Poetarum absona de dijs. 51.K.231.G.
Poetarum ambigua & obliqua & incorrecta. 303.B.366.K.
Poetarũ libertas. 114.H.I. mendacia. 271. H.I. nugæ. 366.B.
Poetarum studiosa pulchra mulier. 200.A
Poetis cognitu necessaria. 172.F.G. et dein fo. seq.
Poetas magis uoluisse oblectare, quàm conatos uera dicere. 231.E
Poetica magniloquentia. 226.C
Poetice pedestris. 114.K
Poetices & historiæ discrimen. 114.H
Poeticus furor. 352.H.I
Poeticis dictionibus historicus abstineat. 117.C.120.D.
Polemo ex lascino adolescente subitò grauis philosophus factus. 248.A.C.D.E.
Polemonis cuiusdã amatoris à militia reditus. 320.H.I.& dein.& 321.C.
Pollicita immensa. 163.K
Pollicitis & spebus pellectæ meretriculæ. 319.H.
Polus Acragantinus ut innotuerit. 107.E
Polybij historici senectus. 299.G
Polycleti canon. 175.B.326.E
Polycrates Samiorum tyrannus in crucem adactus. 57.E.F.
Polydamas Scotussæus palæstrites. 119.C
Polydamantis statuæ uirtus. 358.I.
Polygnotus superciliorũ optimus pictor. 198.G.
Polylampes Solaris. 124.G
Polymnia memoriæ filia. 17?.E
Polyphemus Doridis amasius. 32.H.I. ab Vlysse excæcatus. 33.D.
Polypi uariatio. 34.A.174.E.
Polypi uice ferreorum rostrorum. 127.B
Pompa funebris. 266.I.
Pomum Eridis in conuiuium deorum proiectum. 34.C
Poma, gymnasiorum in Pythijs præmia. 256.K. Pondus Telluris. 86.G
Pons ingens. 131.K
Pontici homines rudes. 163.A
Popularis concio studijs magis quàm iudicio ducitur. 136.B
Populares qui uocentur. 372.F
Populi iudicium quanti faciendũ. 203.A
Ppli lachrymãtes electrũ, fabulosæ. 281.C
Populi spes, uana. 329.E
Populum excitandi ratio. 163.K
Porcina abstinentes. 351.I.
Porci sceleratine, an sacri. ibid.I.
Portenta mirandæ. 131.G
Portæ somni. 130.I.234.I.
Porrectis pedibus dormire, prouer. 79.a
Porus ab Alexandro captus. 43.C
Posidonij Apamæi senectus. 299.E
Posidendi cupido quàm cæca. 378.F.G
Posidonij, Posidippi, Posiclei, Posisinandi, Posidori uocari posse sophistæ. 333.e
Postulata geometrica. 104.F
Potamonis rhetoris senectus. 299.I.
Potentes uiri ut grati populo sint. 200.I.
Potestas dicẽdi historico necessaria. 119.A
Potus, aer in calicem expressus. 124.K
Præbibendi inuicem mos in nuptijs apud ueteres. 341.I.
Præceptor discipuli beneuolẽtia commodè usus in patriam. 299.E
Præceptori habenda fides. 90.H
Præceptorum reuerentia. 106.C
Præcipitij petra prope Delphos. 157.I.K
Præconiũ pro dicenda sententia. 228.C
Prædictiones & oracula eleuat. 224.A
Prædictionis oraculi anteambula. 230.A
Præfatiões aliquot Luciani. 278.I.K. et deĩ.
Præfationis pulcherrimum argumentum. 301.E.F.& dein.
Præfecturæ classis dignitas apud Athenienses. 353.E
Præmia cur dari debeant bene meritis de patria 133.I. Præmiorũ stimulus. 265.C
Præmia in gymnastis Atheniẽsium. 259.K
Præmijs ad pauca promouemur. 139.I.
Præsaltatores, statuis honorati. 170.F
Præscripta legum seruanda. 147.G
Præscitẽtia futurorum quibus maximè necessaria. 161.H. ad quid utilis. 184.A.B
Præsentibus acquiescendum. 48.K
Præsentibus multis contumelia affici, & præsentibus paucis, multũ refert. 260.B
Præstigiæ ex cauda galli gallinacei. 238.K. & dein.
Præstigiarum modum ut non intelligas, ne tamen accedas. 163.B
Præstigiatores philosophos irridet. 70.B. & C.D.& dein.
Præstigiatoris technæ. 161.D
Præstigiatores inuicem mutuas operas tradentes. 164.G
Præstigiatorum impudentia. 358.I
Prati floridi illecebra. 372.A
Precatio & sacrificium indorum. 170.H
Preces ut fiant ad deos pro unoquoq; in æde Syriæ deæ. 349.K
Preces nostras ut ex õni loco dij exaudiãt. 186.C. Priamus, podagricus. 312.K
Priami infelix exitus. 380.B.C
Priapi saltatio. 171.K
Priapi à Baccho positi. 347.F.349.G
Priapi consessores. ibid.K
Princeps mercedis expers non est, & quæ ea sit. 86.F
Principem bene agere, difficile. 157.D
Principi operã in rep. administrandæ mercede locantes, de seruitute uoluntaria arguendi non sunt. 86.B
Principes nũquam uere sunt hilares. 377. B.C.& dein.
Principum ac magnorũ uirorum uoluptas ac felicitas. 376.I.K.
Principum aularum incommoda. 375.H
Principũ stipatores aliquãdo in causa sunt ut salutatores formula excidant. 88.K
Principatus imperiũ ut tueatis. 157.B
Principium, dimidium totius. 90.A
Principium absurdã admissum, quàm multa absurdiora inferat. 104.C.D
Priuatarũ domuũ mala. 376.A.B. et dein.
Priuatus priuatum indemnatum interficere non debet. 147.K
Priuatorum hominũ conditio quàm felix. 377.A.378.H.I.
Priuatorum honor, dulcissimus. 378.F
Priuignus nouercam deperiens. 247.G.H & dein.
Priuigni calumnia à nouerca. 289.F
Priuignorum ac nouercarũ odium. 156.D
Priuilegia. 144.G
Proboscis muscæ & elephanti. 282.D
προόχυμα. 180.C
Procorum mos in petendis puellis apud Bosphoranos. 212.B.C
Prodicus Cius ut innotuerit. 107.E
Prodigalitas, damnabilis ac stulta. 13.C
Prodigia non facilè creduntur. 234.A
Prodigiosa & fabulosa coram adolescẽtibus non proponenda. 277.A
Proditorum ultitas. 355.B.C
Proditores nobiles. 355.G.356.I.
προδότης, & ἐπιβουλόμενος. 363.B
Prologorum ac deorũ optimus Elenchus. 290.H.I.
Prometheus audire quatenus sustinuerit Lucianus. 3.F.G.& dein.
Promethei fabulæ uelut mysterium. 4.F. 29.F.G.H. 21.I.K. 18.K.& dein. 60.D. 271.F. 195.B.C. 223.E.
Procemia fastidiosa oratorum. 15.D
Procemia turgida ac tragica, corpus historiæ exile. 117.D
Procemia potentia & facultate. ibid.F
Procemium historicum, & cæteræ partes. 121.B.C.
Procemij usus apud Areopagitas illicitus. 261.K.
Propãter scriptarũ literarũ indiciũ. 321.b
Prophetæ falsi descriptio. 160.I.K.& dein per tot.
Propheta falsus uanitatis argui non patitur. 166.E
Proposita linea triãgulũ rectè describere. 277.K.
Propriũ uniuscuiusq; rei, pulchrũ. 115.E
πρός τινα, & περί τινα differunt. 364.B
Proserpina à Pirithoo auxilio Thesei rapta. 370.K.
Prosopopœia legum. 151.D. patriæ. ibid.D deorum. ibid.E.
Prospectandi modus. 367.D
Protarchus. 13.K
Protesilaus ex morte in uitam reuersus 46.E.47.K. 266.F.
Protesilaus podagricus. 313.A
Protesilaus pro deo cultus. 358.I
Protei transformationes miræ. 33.K
Proteus Aegyptius saltator eximius 171.I
Protei Cynici baculꝰ talẽto uẽditus 284.k
Proteus Homericus. 325.H. 354.H
Protei cuiusdam ambitio. 326.A. 328.H
Prouidẽtia deorum. 223.B.C.& dein. quæ sit. 223.H. 230.K. 231.C.D.
Proxenides Aëtionis pictoris socer. 107.E
Proxenus propr. no. 368.I
prudẽtia ciuilis historico necessaria 119.a.b
Prudentiæ securitas. 357.B
Psetta piscis. 71.C
Pseudapostolos uidetur pstringere. 332.F
Pseudomantis descriptio. 160.H.I.& dein per tot. Pseudonero. 285.F
Pseudophilosophorum habitus. 16.K
Pseudophilosophiæ ficus. 66.I.
Pseudophilosophi à Luciano irrisi. 69.A. Vide Philosophi. Pseudoreges. 285.F
Pseudosophistæ. 362.C
Psittopodes ceti incolæ. 126.F
ex Psora frictionis uoluptas. 251.D
Psyllotoxotæ. 123.G. ψύλλα. 280.C.
Ptolemæi Lagi filij res nouæ. 4.A.B. epistolæ. 88.E. senectus. 298.H.
Ptolemæus sororem stuprans. 242.C
Ptolemæus Apellem ferè per calumniam perdidit. 287.B.C
Ptolemæi Dionysii bacchatio. 288.G
Ptolemæus Philadelphus. 298.I
Ptolemæi philæteri senectus. ibid.I.
Ptolemæi templum. 352.G
Publicum priuato præponendum. 219.I.
Pudenda non uellenda, aut glabra reddenda. 294.B
Pudẽda quidã sibi execãs ne in suspicionẽ aut etiã crimẽ adulterij iciderẽt. 348.c.d
Pudenda auro potiora. 348.E
Pudenda exacta pudicitiæ securitatem faciunt. 348.E
Pudendorum mira genera. 124.I.
ex Pudendis uincire. 130.B
Pudicitiæ mira solicitudo in adolescente. 348.D.
Pudor philosophorũ resipiscentiũ. 104.G
Pudor iuuenilis periclitatus. 289.F
Puellæ nisi nubiles nõ elocandæ. 370.I.
Puellæ amore morti se deuouentes adolescentes. 371.G
Puellarũ educatio q̃lis esse debeat. 376.d
Pueri uerberibus ab initiatione artiũ absterrentur. 1.G.2.H
Pueri mortui, uuæ immaturæ. 72.G
Pueri poma Demonacti afferentes. 187.G
Pueri apud Lacones ad aras loris cædũtur. 265.F.
Puerorũ mira educatio à capella, cerua, et cane. 60.A. Puerorũ æduculæ. 96.A
Puerorũ masculorũ exercitia. 195.D.E
Puerorũ educatio apud Athenienses. 262.C
Puerorum formosorum deformatio. 337.I.
Pueros amare, solis philosophis relinquẽdum. 196.F
Pueros suos sacrificantes stulti homines. 352.A.B.
Puerilis simplicitas graphicè depicta. 22. E.F.G.& dein.
Puerilis ætas hostib. miserabilis, atq; adeò etiam leonibus. 149.K
Pugilum spectaculum. 214.E
Pugillarium Aeschyli precium. 285.B
Pulices magni ut duodecẽ elephãtes. 123.H
Pulicum uestigia non metienda. 366.D
Pulchris statim paretur. 372.B
Pulchritudo amari se cogit. 26.A.B.
Pulchritudo apud inferos nulla est. 48.H
Pulchritudo nõ tam necessaria, quàm utilitas. 115.B
Pulchritudo absoluta. 199.D
Pulchri Nireus ac Phaon. 201.G
Pulchritudinis usus. 295.H
Pulchritudo mulieris nimio ornatu obscuratur. 296.D
Pulchritudinis encomiũ. 368.H.I.K.& dein per tot.
Pulchritudo insolentes facit. 369.D
Pulchritudine statim capimur. 372.B
Pulchritudo omnibus rebus humanis proposita. 372.C
Pulchritudine alteri cedere dearum nulla uelit. 370.A.B
Pullus Alcyonis uiginti uulturibus amplior 131.G. Purgandi animi ratio. 75.B
Purgatio cacozeliæ. 179.E
Purpura non ad esum modò, sed & ad tinctura apta. 361.A
Pusio cinædus. 286.C
Pyladis ac Orestis amor. 195.I.K
Pyra in qua Proteus exustus est. 329.G
Pyra aut fax, festum quoddam. 332.E.F
Pyrallis meretrix. 322.I.
Pyramides Aegyptiæ quàm altæ. 209.I.
Pyrrhia seruus. 80.H
Pyrrhichij nomẽ undè meruerit Pyrrhus. 170.A. Pyrrhonis opinio. 249.H
Pyrrhus Epirota. 88.E. 285.G
Pyriphlegethon lacus. 52.K
Pyronides Solaris. 124.G
Pythagoras apud inferos irrisus. 46.K
Pythagoras nihil scripto reliquit. 87.H
Pythagoræ metamorphoses. 129.E. 235.K 236.G. 237.B.C.
Pythagoras ad Phalarim adijt. 158.E
Pythagoræ præstigiæ. 161.B. 164.B. 234.D.E.& dein.
Pythagoras sophista, & eius peregrinationes. 236.I.K
Pythagoras ad Eleusinia sacra nõ admissus. 290.K.
Pythagoricorum dogmata. 61.G
Pythias meretrix. 322.G.& dein.

INDEX

Pythicum os à Nerone obturatum. 373.I.
Pythonis oratoris eloquētia. 352.K.355.K

Q.

Quadragenarius philosophari cœpit Lucianus. 92.A
Quadruplatoris studium. 288.B
Quæstiunculæ & perplexitates philosophorū. 105.F.ī nuptijs propositæ 342.b
Quæstorum rapinæ. 378.I.
Quādoquidem, utique, nēpe, & eiusmodi particulæ, flores oratiōis. 269.K.270.D
Quantitas etiā aliqua esse debet in lethalibus pharmacis ut occidant. 101.H
Quatuor digitorum uoluptas. 8.I.
ꝑ Quatuor iurant Pythagorici. 61.I. 87.K
Quintillus Luciani amicus. 297.I.
Quorum nullum est medium, eorū alterū si eleuatur, alterum deprimitur. 118.K

R

Ranis asis uictitantes. 124.K
Ranarum terrestrium clamor. 285.F
Radiculæ radix commanducata spumare facit. 162.D
Raptus Europæ elegantissimè descriptus. 37.B.C.D.
Raptus Helenæ & Proserpinæ. 370.H.I.
Rasuras ac uulsuras corporis dānat Cynicus. 361.D.E.362.A.
Ratione præditi, irrationabilibus plura uident. 194.A.B
Recitatoris audiendi gratia. 354.H.I.K
Reddendi oraculi mira ratio. 350.H
Regia Iouis. 60.F.G
Regiarum magnarum facinora 242.C.D
Regiminis cura. 374.G
Reginæ à qualibus custodibus optimè seruentur. 349.B.C
Regionis felicis atque amœnæ descriptio. 128.A.
Regnādi libido quàm cæca. 378.D.H.I.
Regni uotum. 307.A.B.& dein.
Religionis reus Demonax quid egerit. 185.C.D.
Religiōis prætextu colligēda stipis. 219.g
Reliquiæ memorabiles seruantur. 285.A
Remigatio mirabilis 127.A
Renascentia in iuuentutem. 308.K
Reprehēdere & cōuiciari, facile est. 228.K
Rei familiaris gubernationis difficultas. 375.K.
Reip. administratores honorandi, non deseruitute calumniandi. 86.B
Res mortalibus iucundissimæ. 171.C
Res omnes mortalium in duo diuisæ, bellum, & pacem. 171.D
Res prius quàm uerba paranda. 179.H
Res præclaræ bonorū uirorum apud Scythas ut seruarentur. 206.D.E
Rerum abusus. 360.I.K
Reseruandorū libellorum ratio, ut uideātur intacti fuisse. 163.F
Respiscendum est uel sero. 106.E.F
Responsorum ex oraculis reddendorum uaframentum. 163.C. precium. 163.D.I.
Responsa ἀντόφωνα. 164.E
Responsi unius, p altero substitutio. 164.f
Responsa ubique eadem præstigia reddebantur. ibid.G
Responsa oraculorum temeraria. 167.A
Resuscitatus quidam post uigesimum diem quàm mortuus erat. 275.E
Retractatio pudori esse non debet. 203.A
Reus & actor æquali benignitate à iudicibus audiendi. 287.H
Rex in crucem sublatus. 298.K
Rex conuicia patienter ferens. 327.E
Rex Athenienſium Theseus nudus & sine calceis incedens. 361.C
Regis oculi, plures, & acutum uidēt. 82.A
Regis & tyranni discrimen. 149.A
Regis boni munus. 157.C
Regis conuiuij in saturnalibus prærogatiua. 334.I
Regis pudor. 373.F
Reges maximi apud inferos mendicant. 54.B.
Reges nulli apud inferos agnoscuntur, sed umbræ duntaxat. 73.I
Reges ad omnia feroces, in morte timidi. 74.C.
Reges duos una ciuitas non alit. 145.H
Reges supra modum infelices. 238.A.B
Reges ubi ceciderint, tragœdiarū histrionibus similes. 238.G
Reges longæui. 298.E.F.
Reges inclyti ex successione. 307.A
Regum ac tyrānorum fastus apud inferos irridetur. 38.E
Regum eadem atque infimorum conditio apud inferos. 57.F
Regū felicitas. 74.E.376.I.K. incōmoda ac labores. 58.C.238.d.e.308.d.e.374.g
Regum ac tyrannorum uita ac mores. 71. H.I.K.& dein. 72.C.D.& dein. 242.C.
Regum amici simulati omnes. 73.F
Regum merces quæ sit. 86.F
Regum metu historicus uerum tacere non debet. 119.I.
regū uxores pudicè habēdæ 348.e. 349.a
Regum casus grauiores sunt quàm priuatorum. 380.A
Regibus se assimilātes. 285.F. Vide Princeps, Tyrannus.
Rhadamanthus iudex oībus æquus. 73.I. eius regnum. 128.B.C. uaticinium. 130.B
Rhapsodi deorū scelera traducētes. 228.F
Rhea amore insaniens. 25.K.60.D
Rheæ sacra Atties instituit. 347.D
Rheæ deæ indicia. 347.E
Rhetor irrisus. 41.H
Rhetor ītra diē unū ut quis fiat. 269.I.K
Rhetor impudentia & omni genere improbitatis euectus. 271.A
Rhetoris importunitas. 341.K
Rhetores & philosophi omnes gloriæ cupidi. 257.H
Rhetores inepti perstringuntur. 268.B.C & dein.
Rhetores longæui. 299.I.
Rhetorū ignauia. 256.A. auaritia. 257.K.
Rhetorica & philosophia cæteris artibus præstantiores. 254.G
de Rhetorica diuersæ opiniones. 254.H
rhetorices et dialogi cōtrouersia 249.I.K
Rhetoricæ fucus. 250.G
Rhetorica una est. 254.K. Eius imago. 268.G.
ad Rhetoricam uiæ duæ. 268.I.
Rhetorica antiqua. 269.B
Rhodochares nepos. 74.G
Rhododaphne appellatus quidam homo mollis. 293.D
Rhodus, ciuitas Solis. 189.B
Rhombi agitatio in incantatione. 318.D
Rhoxanes & Alexandri nuptiæ depictæ 107.E.
Ridere hoīes cū dijs cōmune habēt. 205.A
Ridere regis factū aut tyranni, quàm periculosum. 373.F
Risus muliebris. 198.E
Risu nimio suffocatus Philemon. 299.K
Ritualiū duorū de scorto cōtētio. 325.A.B. & dein.
Robur ducis militiæ quod sit. 141.B
Romanis uocabulis usi Græci ī Græca historia. 116.D
Romani quo die preces pro toto anno faciant. 291.C
Romani longæui. 298.E
Rosam non uidentes, spinas contemplantur, prouerb. 118.D
Rosarum esus Lucianum in hominem restitueret. 216.K.221.I.K.
Rosea uincula. 128.B. catena. 130.A.
rubor mulieris qualis esse debeat. 198.G
Rudimēta artium plagosa ne sint. 1.G.2.H
Ruditus asini nefaria prodens. 219.K. uide Asini ruditus.
Rumoribus patriam implēdi ratio. 162.A
Rusticorum saltatio ad tibiam. 172.C
Rusticū se uocat Hercules inter deos relatus. 230.F
Rutilia mulier formosissima, in lunæ figuram efformata, Alexandri tanquam Endymionis amasia. 165.H
Rutilianus uir Rom. miræ superstitionis homo. 164.H.165.B.168.E.

S.

Sacæ & Medi longæui. 298.B
Sacauracæ Scythæ. 299.A
Sacerdotum munus. 159.I.K.
Sacerdotum Delphorum ociū ac cōmoda. 160.A.
Sacerdotum cinædorū nequitia. 219.H.I.K
Sacerdotum deæ Syriæ furtum. 220.D
Sacerdotes flagellorum & incēdiorū. 328.I

Sacerdotum

IN LVCIANVM.

Sacerdotum honos apud ueteres. 340.K
Sacerdotum uaria munera 351.A
Sacerdotalis & prophetica corona Alexandri Pseudomantis 168.D
Sacra dijs gratiora quæ sint. 300.G
Sacra miro modo facta 219.I.
Sacri homines 351.B
Sacri loci religio 328.A.G
Sacris nominibus morbi nō curātur. 272.K
Sacra urbs in Syria. 345.I. eius ingredien dæ ceremoniæ. 351.K
Sacrificādi ritus à Numa institutus. 291.C
Sacrificandi ritus uarij 352.A
Sacrificant Scythæ uiris bonis. 205.G
Sacrificare quòd nunquam uisus esset, reus actus Demonax. 185.C
Sacrificium bis die 351.B
Sacrificium & precatio Indorum. 170.H
Sacrificium sordidum ac tenue. 227.F. stultum. 351.E.F.
à Sacrificio faciendo nemo excluditur. 160.C.
Sacrificia ueterum irridet. 59.E.& dein.
Sacrificia ueterum differentia pro offerentis conditione. 60.I.K
Sacrificia cur dijs exhibeantur. 223.A.D
Sacrificiorū cupidissimi dij. 21.A.244.C
Sacrificijs accommodi boues 351.I.
Sacrilegum insigne. 209.K
Sacrilegij horror 210.A.B
Sacrilegum sacerdotum cinædorum. 220.D
Sacrilegijs despoliantur dij. 223.F
Sacrilegorum impunitas. 223.G. punitio 274.E.
Sagittarum scopi stipulæ. 96.A.B.
Sagittas suas circū capita sua tanquam coronas gestant Aethiopes. 170.H
Sagittandi mira ars 96.B
Sagittarius zodiaci. 124.D
Sagittarij optimi Persæ ac Scythæ. 96.B
Sagittariorum scopo comparatus animus hominis. 9.C
Salmoneus Ioui obtonās. 11.G. 313.g. 365.e
Salethi iudicium. 85.A.B
Saliorum saltatio 171.K
Salsamenta hispanica. 306.F
Saltandi mos meretricum 317.E
Saltantes nunc contrà quàm olim, non simul etiam cantant. 171.I
Saltatio mortalibus iucundissima. 171.C
Saltatio adulterij Veneris & Martis. 174.A.
Saltationis scopus. 172.E. encomium. 168. H.I.K. 169.H. 173.I.
Saltationum cur non sint certamina. 171.k
Saltationum genera & nomina. 171.A.K.
Saltator, interpretis uice. 174.C
Saltator qualis esse debeat. 175.C.E.H.I.
Saltatoris summa laus. 172.E
Saltatori q̄ noscēda sint. 172.D.E.& dein.
Saltatores & cinædi philosophis prælati. 81.H.I.
Saltatorum uitia 175.G.
Saltus exercitatio. 259.F. 263.G
Saluere uerbi usus. 87.D.E
Salus seu ualetudo, antiquissima est. 88.B
Salutandi formula lapsus Lucianus se excusat amplissime. 87.A.B.& dein.
Samosata, Luciani patria 117.G
Sāctimoniæ prætextus quàm fallax. 332.E
Sandalij nō secum combusti ergò reuersus spiritus mulieris mortuæ. 275.G
Sanguinis libamine ineunt amicitiam Scythæ. 211.C
Sanguinis Centaurici uis 328.E
Sanguis filij uulnerati matrem exasperat. 344.I.
Sanguine deæ placata 219.H.I.
Sanguine uictimarum maximè delectantur dij. 244.C
Sanguineæ guttæ pluentes 124.C
Sanitas ubi absit, cætera bona omnia uelut ociosa sunt. 83.E.F
Sapientes Græciæ inter beatos 128.K
Sapientiæ studio, notæ peccatorum ex anima delentur 75.F
Sapiētiæ numeros nemodū expleuit. 86.H
Sappho poetris 193.B. 200.F
Sardanapalus regno indignus 224.F
Sardanapali Callię & Midię luxus ac nequitia. 232.I.
Satellites tyrannorū qui ferè sint. 142.B.C
Satietatis fastidium 338.E
Saturni res. 60.A. uincula. 172.F. 183.F. 223.E.F. imbecillitas. 334.F.G. 335.G.
Saturniū seculū. 332.E. 335.D.E. 337.C.K.
Saturnaliorum festorū cōsideratio. 334.A. E.& dein per tot.
Saturnus cur imperium deposuerit. 335.C
Saturni spectrum 335.K
Saturnales epistolæ. 337.A.B.& dein.
Satyra saltatio. 175.F
Satyri Bacchi ministri. 171.A. saltationum inuentores. 171.A.
Satyrion morio 342.B
Satyri, dij assriptitij. 358.A
Sauromatarum & Alanorum aduersus Scythas bellum. 213.H
Σκάφιον tonsuræ species 180.C
Scarabeus semper in stercore uolutatur. 290.F.
Scarabeus philosophans 333.D
Scelera non temere scriptis aut alioruū consilijs committenda. 164.K
Scelera mortalium impunita non abeunt. 380.E. sed similibus pœnis mulctantur. 380.F.
Scelerum notæ in animas seu umbra impresse, ut elui possint. 75.E
Sceleratī homines 161.B
Sceleratus ut iudicio & accusationi ereptus. 168.B
Sceleratorum duces, quàm multa illis permittant. 146.E
Scelestorum pœnas uidētes, etiam facinōra illorum cogitent. 157.I.
Scenicas uictorias ambibat Nero. 373.H
Scepticorum dogmata 64.K
Σχινοβάτην Lentiscum rodens 180.F
Scientiæ cupiditas simulata multorum diuitum. 81.B
Scintharus 126.G
Scipionis contentio cū Alexandro & Annibale. 42.G
Scommatibus nihil redditur deterius. 67.B
Scommata, festiuitatis pars 68.F
Scopus diffic lè attingitur 95.A
Scorodomachi 123.G
Scorpionum duplex genus 301.I.
Scorpius sacer. 349.K
ex Scorto philosophus 237.D
Scribendi nimia cupiditas uitanda. 179.H
Scribere primùm docentur pueri Atheniensium 262.E
Scribuntur in cælo res omnes hominum. 367.A.B.
Scripta à uita dissona 84.F
Scripta semel, immutare, graue. 124.D
à Scriptoribus ueteribus quæ petantur. 285.C.
Sculptorum ars abiecta 2.G
Scyllæ nomen unde ductum. 180.G
Σκόλοψ. ibi.
Scythæ sagittas ueneno tingunt. 9.E. ab Alexandro uicti. 43.C. etiam dij ab Atheniensibus facti. 111.F. ipsi immortalitate homines donant. ibi.
Scythis etiam ab Alexandro Pseud. oracula reddita. 167.C.D
Scythæ bonos uiros honorant. 206.B. 205.G. progenitores suos uita functos deuorant. 206.H. orationes suas non pha lerant. 211.A. perpetuò in bello. 211.B. cur semper armati. 264.I. facilè sibi domum faciunt. 282.I. indocti, 290.E. philosophi. 331.G. sibi deos ipsi faciūt. 358.F.G.
Scytharum immanitas in hominibus dijs pro uictima mactandis. 61.A
Scytharum amicitiæ ut concilientur. 211.B. & dein.
Scytharū de Alanis et Sauromatis ac Græcis uictoria 213.K
Scytharum lex de pulsantibus ciues, aut de uita detrudentibus 260.D
Scytharum etiam res in cælo describuntur. 367.A.
Sectæ philosophorū uariæ. 52.B. eas perstringit. 89.C.D.& dein per tot.
Seculum. 63.C
Sedecim dei epulis accepti, solum gallum recipiunt, cumque senem, & muco ac pituita laborantem. 227.G
Sedendi in tergore bouino, mos. 212.G.H
Seditio Atheniensium conspecto Demonacte sedata. 187.G
Seditionum piacula ut fiant. 149.B

Semele Cadmi filia. 25.A
Semidei omnes in Elysio campo. 128.K
Semimares amores 192.K
Semiramidis opera.347.B. statua ignominiosa.350.I.K.
Semiuocalium potestas 20.C
Senecta an uitia minuat. 146.B
Senectutis incommoda. 267.C. oblectatio. 281.A.imbecillitas.314.H.
Senectutem ut quis summam consequatur. 298.D.
Senectus obliuiosa. 368.K
Senex à recta uia discedere nolens. 167.K
Senex,iuuenis est cum necessitas postulat. 314.H.
Senis decrepiti hypotyposis. 39.F
Senes plerunq; iunioribus superuiuunt.39.E
Senes mortui,uuæ passæ. 72.H
Senes callidiores.141.A.B.C.facundiores. 280.G.uerbis armati.315.G.
Senes quàm iuuenes maiore desiderio patriæ tenentur. 301.A
Senum amatores. 40.F.G.& dein.
Senum crura ferè turgida & tarda. 186.I.
Senum repuerascentia 335.H
Senum incommoda. 156.C.338.D.
Senium etiam uitia minuit. 133.C
Senis frigus interdum uehemēter recandescit. 143.E
Senio patris ingratus filius 299.I.
Senio & unio,aleæ iactus. 334.H
Senilis ira,impotentior. 141.H.143.E
Senilis nequitia,maxima. 146.D
Sententia Minois irrita. 51.D
Sententiæ apud inferos ferendæ exemplū. 54.E.
Sepes appellatus quidam ob barbæ spinositatem. 293.E
Sepiæ aridæ pro telis. 231.F
Septem Græciæ sapientes 331.G
Septenarij obseruatio 351.H
Sepeliendorum Gallorum mos. 351.H
Sepulchrum Iouis apud Cretenses. 366.B
Sepulchri honore carentes Charon non traijcit. 375.A.B
Sepulchrorum celebritas ut fiat. 330.D
Sepulturæ contentio ac cura. 48.D
Sepulturæ inanis luxus ridetur. 58.H
Sepulturæ securitas 187.H
Sepultura alia apud alios 267.G
Sepulturæ cura quanta esse debeat.374.D
Serarum aperiendarum modus. 239.B
Seres admodum longæui 298.B
Serenitas cæli perpetua apud Aethiopas. 182.F.
Sermo etiam brutis tribuitur à poetis, & lignis 233.K
Sermonis & eloquentiæ uis 280.H
Sermone nihil ualētes, ad opera cōfugiūt, & contrà. 332.D
Serpētis uiui tractu neglecto,exuuium sequi,prouerb. 205.G
Serpens,deus consalutatus 162.G
Serpentum demulsiones 272.I.
Serpentes omnes unius regionis miro modo per incantatorem quendam in unum locum contracti, & ibi insibilatione super eos facta combusti. 273.C.D
Serpentes Libyci. 301.I.
Seruij Tullij senectus. 298.E
Seruus recēns locupletatus,rectè diuitijs uti nescit. 116.K
Seruus promptus esse debet ad munus suū. 220.E.380.F.
Seruo nouo nonnihil parcitur. 220.E
Serui senes,ingrati. 80.G
Serui eiecti à dominis, illis suspicioni sunt. 83.H.I.
Serui idiotæ & indocti sæpe dominis renunciant plura quàm uiderint. 164.I.
Serui,dominorum arcana norunt. 215.I.
Serui amatorum etiam ipsi à meretricibus inescandi 322.A
Serui in philosophiam inuadentes. 331.K
Seruorum nequitia 375.K
Seruos suos ut diuites conuiuio accipiant. 336.K.
Seruilis uitæ cōditio elegāter pstricta.85.B
Seruitus mercede conductorum 80.G
Seruit⁹ multitudini liberæ durißima.136.d
Seruitus ut fugiatur. 80.K
Seuerianus proconsul Romanus. 164.E
Sexagenarij flaccidi & surdi 72.G
Sexagenariæ anus amor. 271.B
Sexus muscarum promiscuus. 283.B
Sibyllæ oraculum 328.I.
Siccitate emergentes morbi. 327.H
Sicinnis saltatio 171.A
Siderum chorea. 169.H
Sigma & taf contentio 9.K.& dein.
Signum Veneris Gnidiæ. 189.K
Signi excipiendi astutia. 163.F.G
Signi muti ac marmorei amator impotens. 190.E.
Signorum tollendorum artes. 163.E
Silentium Pythagoricorum. 61.H.234.E
Silenus cordacem saltans in conuiuio deorum. 244.C. Eius descriptio.279.B.
Silenus,deus asscriptitius. 358.A
Siliquæ ut cornu duræ 123.I.
Sillus,strabus. 280.C
Simi nasi fœditas. 309.D
Simia personata saltans, nucibus obiectis continuò personam abijcit. 69.H.85.D
Simiæ trunco alligatæ comparatus philosophus diuiti seruiens. 81.A
Simia semper est simia etiam aureo cultu ornata. 283.H
Simile pulchrum. 263.F
Simmiche meretrix 317.I.
Simonidæ Cij senectus. 299.K
Simplicia podagræ commoda. 311.G.H. & dein.
Simulacra ingentis precij. 350.B.& dein.
Simulacra deorū ad mare descēdētia.351.d
Simulacrorum & signorū sacrorum cōferendorum ad sacrū ac festum mos. 351.F
Simulandi ac dißimulandi artifex. 161.C
Simulationis sera pœnitentia, cum resiliri iam non poßit. 329.D.E
Simylus nauclerus Megarensis 208.F
Sinarthoclis Parthyæorum regis senectus. 299.A.
Sindiani Scytharum hostes 214.A
Singulare certamen Alexandri & Pori. 115.F.
Singulari certamine uicti pœna apud Scythas,dextræ amputatio. 207.B
Sirenum modulatio 199.I.
Sirenum & Gorgonum fabulæ mysterium. 289.H.296.H.
Sirius canis. 63.B
Sitiens,potum non audens petere. 79.E
Sitis Tantali quæ poßit esse. 45.K
Sitim quæ maximè ferant animalia. 301.G
Siti emoriuntur à dipsade morsi. 301.K
Siti multitudo periens. 327.G
Σῖτος quid sit. 258.K
Σιτεῖν,alere. ibi.
Smyrnæ formæ 197.I.
Sobrietatis commendatio 360.F
Sobrius esto,qui philosophiæ initiari uult. 98.K.
Socer à genero in aurigandi certamine uictus,occisus. 371.G
Societatis humanæ bonum. 192.F
Societatis dulcedo in opulentia. 258.G. 339.B.
Socordes ad philosophiam se applicantes. 332.A.
Socrates inter statuarios enutritus.2.G.pæderastes.63.D.129.C. à Comicis irrisus 68.E.nihil se scire professus.99.C. inter beatos.128.K. etiam senex saltare didicit.171.E. amori deditus, ut qui maximè 197.B.
Socrates & Aeschines optimi pictores. 200.E.
Socrates XI uiris traditus. 224.F. apud inferos caluus & uentricosus. 275.B. ab Anyto accusatus. 331.B. Mopsi genus 362.H.
Socratis derisio. 4.E.F. 196.C.258.E. sapiētia ac fortitudo.47.B.E.129.H.256.e
Socratis stulta secta.63.E.F.dissertatio sub platano.294.K.
Socratis Phocionis & Aristidis paupertas 232.I.
Socratis mors 246.C
Socratica ironia odiosa. 184.I.
Socraticum crimen. 181.H.191.I.
Sol à Ioue redargutus quòd phaethontem in currum suum imposuisset. 31.K
Sol etiam inhabitatus 123.E
Sol antelucano opere anteuertendus pauperi. 233.I.
Sol quid sit. 240.I.
Sol,unus,deus quibusdam.241.A.300.G.
Solis amasia Clymene 25.I.
Solis ciuitas Rhodus. 189.B
Solis labores 245.D
Solis æstus capiti infestus meridiano tempore. 261.C
Solis & Lunæ imagines fieri nihil est necesse. 350.E.F
Solem orientem ut salutent Indi. 170.G.H
ad Solem obuerti domum debere. 295.C
Solem orientem Brachmanes pyram inscensuri salutant. 330.A
Solstitium hybernum 301.G
Solœcismus in uoluptatibus. 8.H
Solœcismi saltationum 175.C.D
Solœcismus,stribiligo. 362.B.C
Solœcissans quidam redarguitur. 363.A. B.& dein.
Solœcissare, turpe homini grandæuo. 362.D.
Solœcissare non permittendus amicus, sed docendus. 363.H
Solœcista. 362.C
Solium solis & lunæ. 350.E
Solonis cum Cyro colloquium 56.G.H
Solonis commendatio. 112.C.D.E.260.H
Solonis senectus 299.D
Solum & primum se iactans, ut irrisus. 186.D.
Solus nemo diues est. 258.G
Solitaria uita,brutalis. 192.F
Somnium seu uisio Luciani. 1.H.I.
Somnium aureum. 234.G.235.H
Somnij mirabilis uisio. 348.A
Somnio diuites. 13.H
ex Somnio ī amorē inducta Medea.104.A
Somnia mirifica sunt.2.I.non semper uana 3.C.
Somnia iucunda somniantes ægre ferunt si excitentur. 235.I.
Somniorum insula pulcherrimè ficta. 130. H.I.K.
Somniorum uariæ species 130.K
Somniorum ratio. 234.G.H.I.
Somniorum populus 367.F
Somniorū interpretes Aristander & Artemidorus. 367.F.G
Somnolentiæ pœna. 349.K.380.F.G
Somnus,mortis germanus. 143.A
Somnus ut ad omnes aduolet. 245.G
Somnus mortalibus iucundißimus. 171.C.
Sonus iucundus. 128.B
Sophistæ & philosophi q dicātur.262.H. 277.H.
Sophistæ,tanquam hippocentaurorum genus. 331.H
Sophistarum nugæ. 105.F
Sophistarum uitia fugienda. 179.G.
Sophoclis tragici mors. 299.I.
Soror fratribus uiam in cælum aperiens pulchritudine sua. 369.F
Sorores uxores ducunt Persæ & Aßyrij. 60.B.
Sortis quenque suæ pœnitet. 374.E.
Sortitio iudicū secundum genera actionum. 247.G.
Sosandræ ornatus. 198.E.317.F
Sostrati Gnidij astutia in nomine suo propagando. 121.K.& dein.277.I.
Sostratus sceleratus 161.B
Sostratus Bœoticus Hercules dictus.184.d
Soter & sotericbus. 315.B
Spadonis aut eunuchi conspectus primo domus egressu, inauspicatus. 292.C
Spartanorum puerorum fortitudo.265.H
Spectaculū Draconis cuiusdā mirū.162.I.K
Spectaculis deditum esse hominem grauem non decet. 168.K
Spectaculis ut quis melior fiat. 175.A.
Spectaculis ijsdem non perinde afficiuntur docti & indocti 294.G
Spectrorum & Laruarum consideratio. 271.E.F.& dein.
Speculo similem animum gerere debet historicus. 120.K
Speculum mirum. 125.C
Speculo cæcus non indiget. 285.E
Spes & metus ut nos afficiant. 57.H
Spes meliorum miseros alit. 80.E
Spe nulla,medicina tentāda non est. 152.B
Spes & metus in hominum uita maximi tyranni. 57.H.161.H
Spebus meretrices ali non possunt.319.I.K
Spectandi cupiditas 303.K
Sphæra Calani. 5.C
σφενδόνη quid. 290.B
Sphenopogones. 337.I.
Spicæ pro frumento panes paratos emittentes. 128.G
Spina delphini arida in trophæum erecta. 126.H.
Spinæ & ericio comparatus tyrannus. 146.A.
Spinarum ferendarum labor 219.A
Spiritus uehementia 365.C
Spiritus mortuæ mulieris reuersus. 275.F Vide Vmbræ.
Spiritus potestatem ac uim dicendi præstans. 367.C.
Spongiæ iugereæ. 127.B
Sponsus in nuptijs suis à conuiuis uulneratus. 344.I.345.C.
Sportulæ Atheniensium in concionibus & iudicijs. 354.I.
Spumam ore ut facilè reiectes 162.C.D
Stateræ Scepticorum 64.K
Statua sacrilegio spoliata, ut se sit ulta. 274.F.
Statua seu imago ad mare bis quotannis proficiscens haustum aquam. 350.E
Statuæ deorum quales pingantur. 362.A
Statuæ è basi sua descendentes. 274.B.C. & dein.febribus medentes. 358.I.
Statuæ saltatorum. 170.F.olympionicarū. 202.F.
Statuæ æreæ præmium 349.D
Statuariæ initiatus Lucianus. 1.E
Statuariæ typus 1.I.
Statuarij insignes 2.A
Statum quisq; suū tueatur ac seruet.374.F
Stellæ formatæ. 367.A
Stellarum motus effectus quomodo ad nos perueniat. 184.A
Stellarum potatio u tfiat. 240.I.
Stellis nauigatio Phœnicū dirigitur.239.K
Stertere sub mandragora,prouerb. 11.G
Stesichori poetæ senectus. 299.K
Stesichoro Helena reconciliata. 128.I.
Stheneboæ crimen. 348.I.
Stigmata Pseudophilosophorum, uulpes & simia. 70.I.
Stigmatici unde sint Aßyrij. 352.B
Stili ac materiæ uertendæ finis sit aliquando. 354.H
Stipatoribus barbaris cur plus gaudeant tyranni. 378.A
Στοχάζομαι & φιλίδομαι differunt.363.C
Stoæ & Voluptatis controuersia. 248.G
Stoicus, peruersus quidam est tyrannus. 141.E.
Stoici cuiusdā Etœmoclis ridicula indignatio. 342.E.F.& dein.
Stoici & Epicurei de rerum principijs & fine bonorum dissentiunt. 96.H
Stoicorum dogmata 63.H.I.K
Stoicorum encomium. 92.G
Stoicorum nefaria 249.C
Stoicorum nemo in campo Elysio. 129.B
Strangulati subleuatio 178.E
Stratonices reginæ amores.347.G.348.B. C. stulta ambitio. 201.K.
Struthiones humi uolantes 301.G
Stribiligo,solœcismus 362.B.C
Struthionum oua 302.B.C
Struthobalani 123.H
Studij philosophici tempus quantum esse debeat. 90.B.C.F
Studia semel cœpta iam senescentibus relinquere,pudibundum 104.G
Studia ut formanda 179.F
Studioso quæ uitanda 179.H
Studiosi literarum nonnunquam ocia Musis permittunt 122.C
Studijs inepti, qui se cibis ac uino replent. 254.B.
Stuppæ gerendæ periculum 219.B
Stuporem quidā quærunt in ædificijs suis, non pulchritudinem 295.B
Stuprum penè coram omnium oculis perpetratum in mysterijs 165.H
Stygis iuramentum 359.D
Stymphalides aues 228.H
Suberis usus in naufragijs 208.H
Suberibus insidentes nauigantes 132.D
Subigendi uerbum ambiguum 185.H

Sol

Subtilitates philosophorum fatuæ ac ridiculæ. 105.K.& dein.
Sues scelerati ne, an sacri 351.I.
Suffragandi mos, manus protensio. 359.F.
Sui commendandi astutissima ratio. 163.I. 164.A.
Summa elegantia necessariò una est. 98.H
Summus sacerdos singulis annis innouatus 351.B.
Superbiam ac fastum maximè detestatur Minos. 53.C
Superciliorũ opt. pictor Polygnotus. 198.G
Supercilium Stoici philosophi 342.F
Superstitionẽ circa deos colẽdos videt. 59.e
Superstitio lapidum inunctorum aut coronatorum adorandorum 164.H
Superstitiones mirandæ. 351.G.H.I.K.& ante & post.
Superstitiosi homines facilè oraculis capiuntur. 161.K
Supplicia inferorum 53.E.266.G.H
Supplicium tyranni apud inferos nouum 76.B.C.
Supplicij nouũ genus excogitatum. 218.E.F
Supplicio publico afficiendos multi subsequuntur. 329.F
Sycophantarum digna ultio 349.C
Sylla copiam ingentem librorum ex Athenis in Italiam auexit 283.G
Syllogismi uis 64.A.F
Syllogismi philosophorum inutiles. 105.E
Syllogismi Chrysippi frigidi 243.I.
Syllogismus cornutus, acerualis, metens. 342.H.
Sylua in uentre ceti enata 125.I.
Sylua nauigata 131.K
Συμμαθητάτης, *conterraneus.* 362.I.
Symposium uarium 177.H.I.
Synagoga in Palæstina 326.F
Syracusanæ mersæ 354.A
Syria dea, & eius ædes, sacerdotes, & sacrificia &c. 219. G. 345. E.F. & dein per tot.
Syri cuiusdam sacrilegum 209.K
Syrus rhetor Lucianus. 249.H.250.F.
Syrus quidam Lunaticos curans. 273.K
Syrtis magna Libyæ 302.B

T

τ *quàm multis in dictionibus pro* Σ *ponatur.* 10.E.F.G. & dein. *eius cum* Σ *contentio. ibi. per tot.*
Tabula picta elegantissima 107.F.G
Tabulæ oraculorum clàm de industria defossæ, postea in apertũ tanquam fortuitò inuentæ productæ 162.A
Tabulatorum in naufragijs usus 208.K
Talus Cretensis 274.E
Talorum nudandorum mos in saltatione. 317.E.
Talorum usus quàm antiquus 335.E
Talorum lusus qualis esse debeat 336.k
Talis ludens amator signi Veneris, pro lius amore 190.E.F
Tantali in morem sitire, prouerb. 13.E
Tantali fabula. 45.I.K.60.G. *Eius pictura.* 302.B.
Tarichanes in ceto habitantes 126.E.H
Tarquinij senectus 298.E
Tarsus ciuitas uectigalibus ut sit leuata. 299.E.
Tartarus, ingens æris multitudo. 183.G. 266.D.
Tauri artificem deum momus cur riserit. 8. H.127.H.
Taurus cælestis. 182.H
Taurus Phalaridis 158.F.G.& dein.
Tectum domus quale esse debeat 295.D
Telemachus regum Menelai admiratus 372.D.
Telephium uulnus 9.H
Telesillæ fortitudo 193.B
Tellus Atheniensis felicissimus 56.H.128.k
Telum imprudenter missum culpa nõ uacat si quenquam occidat 144.C
Tela tanquam radios capitibus suis circumponunt Aethiopes 170.H
Temperati corporis robur 263.D.E
Temperaturæ corporum uariæ 155.H
Tẽpli Veneris Cnidij descriptio. 189.H.I.k
Templa Aegyptiorum. 199.E.345.K
Templum Orestis 206.D
Templa antiqua 346.A
Temeritas & negligentia punitur. 144.I.
Tempus, artium magister 193.H
Tempus philosophiæ impendendum, quantum. 90.B.C.F
Tempus uel locus ante uniuersi fabricam imaginari non potest 240.K
Temporis iactura nunquã facienda. 89.H
Tempore multa molliuntur, ac mitescunt. 146.A.
Tempora in homine prima canescũt. 322.E
Temporum omnium pœnitẽtia apud diuitas ac molles. 361.H
Tenebræ inferorum. 75.B
Ter beatus 5.A
Tereus incestuosus 83.I.
Teræi Dryssorum regis senectus. 298.G. 299.B.
Tergora direpta, serpentia. 233.K
in Tergore bouino sedendi mos. 212.G.H
Terræ hypotyposis 55.K
Terra solis 125.D
Terræ uicinæ signa 122.C
Terra luna minor. 241.G. *& ut ab Icaromenippo agnita. ibi. parua admodũ respectu uniuersi.* 242.H. *in communi omnibus exposita.* 360.C. *pro cubili satis sit Cynico.* 361.E. *sup aquas firmata.* 367.A
Tertia figura 249.E
Tesseræ naufragium 334.I.
Testamentorum quorundam ineptia. 8.F
Testamentorũ simulatio ac captatio. 40.D
Testiculi hominis defossi mirum 124.I.
Testiculis instructus ad philosophiam accedens quidam 189.F
Testimonium laudis per magnates ac optimates petendum 110.F.G
Testium resectionis spontaneæ mirũ. 351.G. *Vide Castrati.*
Testudo pensilis 144.I.
Testudinem in musicum cantum adaptauit Mercurius 24.E
ex Testudine Indica lectus 221.H
Testula transmutata, prouerb. 84.F
Thais meretrix 316.E
Thalassopota 127.C
Thaletis Milesii industria. 277.I. *senectus.* 299.D. *naturalium rerum peritia.* 373.D
Thamyris temeritas 66.C
Thanatusiorum certamen 129.F
Thargelia philosopha 181.F
Theagenes scorti amore sibi mortem consciuit. 72.H
Theagenes Thasius palæstrites 119.C
Theagenes impostor quidã. 326.A.C.327. A.328.K.
Theagenis statuæ uirtus 358.I.
Theano pythagoricæ doctrinæ filia. 193.B *magnanima.* 200.F.
è Theatro redeuntes cum febre 113.I.
Theatrorum Sirenes 169.E
Themistocles & Miltiades proditionis accusati. 289.H
Themistocles & Pericles patriæ amantes, 355.E.
Theodotæ Rhodij stratagema. 109.E.F
Theodotas homo seditiosus 287.B
Theognidis sententia de paupertate. 77.H
Theologus ac præco Alexandri Pseudomantis 163.D
Theon palæstrites 119.C
Theopompi historici uitium 121.H
Therites Solaris. 124.G
Θερσίτης *qui sint.* 257.B
Thermaystris saltatio 172.B
Thermopotare 180.D
Thersites cum Nireo de forma contendẽs 48.H.I. *Cynicæ libertatis.* 187. E. *Eius deformitas.* 284.B.
Thersagoras poëta 352.F
Thesaurus i carbones uersus. 103.F.108.F
Thesei institutum in Labyrintho ingredien do. 98.K
Thesei & Menelai contentio de Helena. 128.C.
Thesei plures mulieres 128.C
Theseus ex inferis reuersus 266.F
Thesei uirtus aduersus improbos homines 228.G.
Theseus Herculis discipulus, sine calceis ac nudus incedens. 361.C
Theseus Helenam puellam teneram rapuit. 370.H.I.
Thesinopolidis Stoici ridiculũ. 82.F.235.E.
Thespias meretrix 325.D
Thespis tibicen. 4.C. *citharœdus.* 284.E.
Thessalæ incantatrices. 316.G.317.H.I.
Thessalorum saltationes 170.E
Thessali duo ex inferis reuersi 266.F
Thetis Briareum in Iouis auxilium accersit. 30.G
Thoon Aegyptius 161.E
Thoraces è squammis lupinis 123.I.
Thraces philosophi 331.G
Thraciæ hypotyposes 333.A
Thressarum mulierum crudelitas. 284.H
Θρυμματόλας. 180.D
Thmuis & Xois serui uiles 271.A
Thucydidis oratio funebris. 117.I. *modestia in scribendo.* 119.I.121.G
Thucydidem octies sibi descripsit Demosthenes 283.G
Thucydidis locus aduersus luxuriã. 304.d
Thyestes. 83.I.
Thynnus elapsus, prouerb. 13.K
Thynocephali 126.E
Tiara summi sacerdotis aurea 351.B
Tibiæ usus 110.B.C.170.B.
Tibiæ septem talentis emptæ 283.I.
Tibia ut uenter intumens 365.D
Tibicine aut tympanista facilè mouẽtur Phlagones 161.K
Tibicinæ amantibus aderant 325.C
Tibicinæ ui ac stupris obnoxiæ. 345.B
Tibius seruus 81.B
Tigranis Armeniorum regis senectus. 299.A.
Tigrapates Lazorum princeps 212.C
Tilliborus latro 160.I.
Timæi Tauromenitæ senectus 299.G
Timocles Stoicus deorum propugnator. 227.I.& dein. *Eius infantia.* 229.E.F.
Timocrates Heracleotes. 168.B.184.F
Timo seu misanthropus. 11.B.C.& dein.
Timon Echecratidis F. Colyttensis. 12.C
Timon Atheniensis ianitor apud inferos. 130.G.
Timotheus musicus 110.B
Tintinabuli usus in precibus pro populo faciendis. 349.K
Τιφώνιοι *panes* 180.D
Tiresias uates utrunq; sexum expertus, muliebrem pronunciauit expeditiorem. 50. D.183.A.192.G.237.B. *Eius oraculum* 52.E. *Eiusdem sex ætates.* 298.A.
Tisiphone 75.C.
Titanicus aspectus 16.K
Titanum pugna 172.F
Tithonus longæuus 99.G
Titornus qui fuerit. 119.B. *ad marginem.*
Tolerantia Cynicorum in malis 361.H
Tomyris Cyro caput obtruncat, & in utrẽ sanguine plenum immergit 57.D
Tonitrua à quo sint 232.D
Tonitruficum receptaculum 367.K.
Tonorum discrimen. 110.C
Tonsorum peritorum instrumenta. 286.G
Toper pro cito 270.A
Toto cognito, pars etiã cognoscitur. 100.E
Toxaris Scytha Athenas eruditionis ergò adijt. 111.E.F. *Eius sepultura.* 111.G.
Toxaris & Sisinnes Scythæ, nobile amicorum par. 214.B
Trachea arteria nihil cibi aut potus in se recipit. 114.H
Tragici actores subinde alias atque alias personas referunt 85.D
Tragica uelut febris 113.G.H
Tragicum non debet esse dicendi genus historicum. 116.E
Tragicæ ac comicæ saltationes 171.F
Tragicus habitus 171.G.338.D
Tragica modestia 251.A
Tragicorũ & Comicorũ differẽtia. 262.I.
Tragœdi septimani 113.H
Tragœdiarũ histrionibus comparati reges. 238.F
Tragœdijs certabat Nero. 373.G
Transformatio Pythagorica 61.K
Tranquillitas maris p dies Alcyonios. 17.I
Tribades mulieres 318.F
Tridens Neptuno furtim sublatus 229.B
Triticum idem alias alibi prouenit. 155.k
Triticum non perinde ut paleæ incendatur 263.F.
Tritonomendetes. 126.E
Triangulus Pythagoricus quid significet. 87.I.
Tricipitis hominis mira absurditas. 104.C
Tricuspis oratio 293.I
Triduana mysteria 165.G
Triginta dierum obseruatio in purgatione. 351.I.
Trinitatẽ i diuinis exprimit. 366.c.367.C
Triptolemus. 2.K. *Eius currus.* 271.K.
Trita uia an tutissima. 354.F.G
Trœzeniorum mira lex de uirginibus & adolescentibus attondendis. 352.B
Troia ab Apolline & Neptuno constructa. 59.K. *Eius excidium.* 375.E.
Troiani belli causa, Helena. 46.B.376.C. *Eius belli historiam apud Homerum uera non esse.* 236.H
Troianorum stultitia in Helena non reddenda. 371.B
Trophonij uaticinium. 38.F.G. *templũ.* 54.G
Trophonius & Antilochus dij assciptitij. 358.I.
Tryphæna meretrix. 312.B.C.& dein.
Turpes etiam amatores admittere debent meretrices. 319.F
Turpes qui uocentur 372.E
Turpia non aperienda 319.A
Turpitudo & pulchritudo qualiter reputandæ. 115.B
Turpium aspectus inuisus 370.G
Turris memorabilis. 121.K.& 122.A
Tussis medelam iactans, ipse tussi totus concussus. 85.G
Tussis laudata 204.F
Tutorum negligentia 353.F
Typhœi gigantis oppressio, ac reluctatio. 379.C.
Tyrãnicida qualis esse debeat. 134.F.142. F.149.F.G.
Tyrãnicidiũ, facũdo clarissimũ. 136.g.139.F
Tyrannis quid sit. 139.F. *quibus contineatur.* 141.A. *non unius hominis capite constat.* 146.F. *fatale reip. malum.* 148.K. 149.B.C.
Tyrannidis successio ac propagatio grauissima. 133.E
Tyrannidis fructus ad quos magis redeat 146.E.
Tyrannidis occupandæ occasio 157.A
Tyrannidis deponendæ consilium ut impeditum. 157.D
Tyrannidem in hominum uita potissimùm obtinent spes & metus 161.H
Tyrannus ipse solus non magna res est. 134.H. *legitimum imperium imitatur.* 146.H. *qui sit. ibi.I.*
Tyrannus, prodigiosum animal 146.K
Tyrannus citra iudicium impune occidi potest. 148.B. *qualiter tollendus* 150.G
Tyranni post obitum contemptus ac neglectus. 73.D.E.& dein.
Tyranni apud Rhadamanthum accusatio. 75.G.H. *defensio.* 157.K.
Tyranno quatenus ciuitas parere debet. 149.A.
Tyrãni ac reges cur tã iuuti moriãtur. 74.B
Tyranni ferè dijs similes in hoc mundo. 74.E. *apud inferos autem ullissimis hominibus.* 37.H.
Tyranni humeris impositus Cynicus in scapha Charontis 74.I.
Tyranni parum in filios pij. 141.D.E. 142.A. *barbaris magis satellitibus quàm filijs suis fidunt.* 142.B. *ætate non mitescunt.* 146. A. *per ministros scelera sua perpetrant* 146.I.
Tyrãni familiares, tyrãno peiores. 146.E
Tyranni multi apud Græcos commodi ac sapientes. 158.A
Tyrannorum potentissimorũ infelices exitus. 57.D.E. *Eorum uitæ ac mores describuntur.* 71.H.I.K.& dein.
Tyrannorum sæuitia exacerbanda non est 141.I.
Tyrannorum orationes ac donaria in templo Pythij Delphis. 158.A.159.E
Tyrannorum ingenia ebria 373.B
Tyrannorum suspicio ac formido. 158.B. 378.A.B.C.D. *miseriæ.* 379.F.G.H.I.
Tyrannorum exitus, & supplicia apud inferos. 380.E.H.I.
Tyro puella à Neptuno stuprata 365.G
Tyro puella Salmonei filia ab Enipeo uiciata. 36.E.117.I.
Tyroëssa insula. 129.K.130.A

V

Valere uerbi usus. 87.F.I.88.A.D.E.
Valere ac sanum se esse solùm ab dijs petebat Pyrrhus Epirota 88.E
Vanitas humanæ ambitionis. 58.D.E
Vanitatem sibi opprobrari Alexander Pseud.pati non poterat 166.D.E
Vasculi depositi repetitio, uitam depositori seruans 349.A
Vates post factum 141.K
Vates celebres 302.K
Vatum mos,nihil sani dicere 50.G
Vatum nimium studium,reprobabile.56.I.
Vaticinium Apollinis irrisum. 245.F. admirandum. 245.F.350.G.H
Vaticinij merces cur detur 224.B
Vaticinij præambula. 230.A
Vaticinia agriculturæ ab agricolis melius docentur. 303.E
Vaticinia Amphilochi & Trophonij irridentur. 38.F.G
Vaticinia propriè quæ sint 303.F.G
Vbera mulieris formosæ 198.D
Vectigalibus leuata Tarsis ab Augusto in gratiam Athenodori præceptoris illius inde oriundi. 299.E
Venationes parasiti 257.H
Veneficarum incantationes 316.F
Venefica & incantatrix Syra in amoribus adhibita 318.C
Venenarij inuidia laborant etiam cum bene fecerint 150.A.B.C
Venenata in minima quantitate libata & summis digitis,non occidunt 101.G.H
Venenum imprudenter ei datum qui id alteri parari iusserat. 40.B
Veneno hostem tollere non licet 150.B
Venena regibus metuenda. 238.F
Venerandi haberi cupiunt philosophi, nec eam existimationem perdere etiam erroresuo cognito 104.H
Venter culeo amplior 83.F
Venter apertilis,ac clausilis 125.A.B
Ventricosi ac podagrici apud inferos. 53.B.
Venti in conuiuio ministrantes 128.H
Ventus & Acinaces dij præcipui Scytharum. 211.D
Ventorum agitatio 245.F
Venus à filio Cupidine huc & illuc agitata. 25.G
Venus & Gratiæ,Vulcani uxores. 26.H
Venus Martis quàm Vulcani amantior. 26.K.
Venus adultera. 60.E
Venus ætate non extinguitur. 146.C.
Veneris partus 172.F
Veneris templi pulchritudo 189.I.
Venus cum Baccho,iucundior.189.K.generationis radix ac seminarium 191.B
Veneris Cnidiæ pulchritudo 198.A
Venus hortensis Athenis 198.B
Venus Cnidia nõ aurea,sed lapidea.226.H
Venus à Diomede uulnerata.231.G.ubi educata.310.I.
Venus publica,cælestis, & hortẽsis. 319.G
Venus nuptiarum præses 370.A
Venus,aurea maximè dici amat. 370.C
Veneris pollicita Paridi 29.K.371.B
Ver perpetuum in insula beatorum. 128.G
Veris aspectus 295.G
Ver podagræ aptum 310.C.D.311.C
Verarum narrationum Luciani occasio. 122.E.F.
Verberans seipsum, & uerberari faciens Peregrinus. 327.E
Verbera Homerica 78.D
Verberum tolerantia laudabilis apud Lacedæmonios. 265.G.H.& dein.
Verberibus ac plagis initiandos non esse pueros in artibus 1.G.2.H
Verbi diuini omnipotentia 366.E
Verba ac mens consentire debent 85.E
Verbi lapsus,in omen bonũ uersus.88.H.I.
Verba rebus accommodanda, non contrà. 179.H.
Verborum insolentia uitanda.178.K.eorũ euomitio.179.E.
Verborum obsoletorum usus. 270. A. 293.A.
Verborum pictura,exilis 297.B
Verborum Romanorum corruptor. 117.A
Verborum uetustorum usus qui sit. 286.C. 291.I.
Verborum uis à usu superatur 296.H
Verborum ultia uitanda 114.F
Verbulis ac præstigiatoris morbos non tollit. 272.H
Verbis cæteros præstantes philosophi,factis ridiculi. 343.G
Verbis aut obligantur aut absoluuntur homines. 138.E
in Verbis & compositione quæ spectanda sint historico. 120.C.D
Verecundia dea. 194.D.252.A
Veritas, dubio colore & subterlabens. 67.D.E.
Veritas quid sit,& ut sit odiosa. 99.H.I.
Veritas pulchritudini & iucunditati anteferenda. 115.B.C
Veritatis curam non habuisse poetas, sed delectationis 231.E
Veritas iterum de cælo in terram redire ueretur. 246.C.F
Veritas calumniam excludit. 289.K
Veritatis delubrum 130.K
Veritatem non dicentium punitio maxima. 130.G.
Veritate mitiora à deo audiens Nero,contumelia se affectum putabat. 373.K
Vermibus scatens Alexander Pseudomantis interijt. 168.G
Versus tenacius hærent 262.E
Versiculi,concionibus inepti 227.E
Vertigo oculorum ob æris profunditatem. 241.E
Vertumni ac Iani capita 378.I.
Vespertiliones Libyci 301.I.
Vestigium ingentis magnitudinis. 122.I.
Vestis amasiæ conscisio, seruentis amoris indicium. 320.D
Vestis cum instituto cuiusque conuenire debet. 361.F
Vestis finis 360.A
Vestis laceræ pudor apud diuitis assectam. 235.B.
Vestis sacerdotum tota candida. 351.B
Vestes hominum primæ 193.H
Vestes nationem indicant 123.D.261.C.
Vestes pretiosæ nõ plus calefaciunt quàm uiles. 360.I.
Vestes quas dare debeant diuites pauperibus. 337.E
Vestes uitreæ, & æreæ. 125.D
Vestium pernicies, mures eas arrodentes. 337.H.
Vestibus superbiens,falsè irrisus. 186.H
Vestitus muliebris. 194.I.198.E.
Vestitus peregrinus hospites indicat. 261.C
Vestitu an æstimãdus homo. 92.K.& dein.
Vetulæ anus libertas. 285.G.H
Vetustis ac peregrinis uerbis non utendũ. 186.C.
Via ad uirtutem multiplex monstratur. 94.D.E.una est.ibi.I.K.
Via ac modus in factis requiritur. 149.K. & dein.
Viæ compendiũ commonstratum,propter incredulitatem neglectum. 268.F
Viæ duæ ad rhetoricam 268.I.
Victoriæ Babylonicæ nuncium. 368.E
Victoriæ cupiditatis infelix exitus. 373. G.H.
Victis etiam nonnunquam præmia danturr 138.K.
Victus quotidianus mercede conductorum. 81.F.
Victus ratio longæuos facit 298.B
Videndi incantatio 56.B
Vigilia septem dierum 349.K
Viginti annos meretricium quæstum exercens mulier. 320.F
Vim ui repellere licet uel cæde. 148.A
Vindex contra Neronem insurrexit primus in Gallia 373.D
Vineæ aquæ feraces 125.A
Vineæ quotmensibus ferentes 128.G
Vinum malũ non est,sed eius abusus. 27.K
Vinum emẽtes,quid agant. 100.K.& dein.
Vinum tenue & acre aluum ciet. 79.I.
Vinum bibens asinus. 221.B.299.K
Vinum Italicum 306.F
Vinum idem conuiuis omnibus in una mensa propinandum 338.I.
Vinum tragœdias excitans 341.E.F
Vinum audentes facit 348.G

Vini
Vini conspersio pestilentiam sedans.111.F.
Vini effundendi mos in procandis puellis. 212.C.
uini abstinentia. 272.H
uini uis 340.D
uino primùm gustato i furorẽ acti Indi. 5.F
uino quæ possint imputari 343.H
uino fluens flumen 122.I.
uinosi ac gulosi philosophi 69.F
uiolentarum manuum illationis deprecatio. 357.B
uiperæ 301.I.
uir ut laudandus sit 204.A.B
uir in mulierem uelut effœminatus. 347.D 349.F.
uir unde quis appareat 361.D.G
uiri magni ac probi descriptio. 184.K. & dein.185.A.B.
uiri & mulieris cõuersatio ex naturæ instituto. 191.C.D
uiri constantis & imperterriti mors meritò contemplanda. 356.F.G
uiro illi nubere mulier honesta refugit, qui ipse uiro indigeat. 293.H
uiri philosophi auctoritas maxima.187.G
uiri ac fœminæ diuersa delineatio. 109.A
uiri insignes in Elysio campo. 128.K
uiri ex mulieribus facti 173.G.318.I.
uiri iusti cur affligantur,mali prosperẽtur. 224.E.F.
uiri qui & mulieres aliquando fuerint. 237.B.
uiri ne an fœminæ uita suauior. 237.B.C
uiri fortes quàm timendi 368.A
uirorum mala ab uxoribus. 376.B.C
uiris turpibus ac deformibus pulcherrimæ uxores contingunt. 26.H.I.& dein.
uiris illustrissimis & maximis commendãdus,qui innotescere uelit 112.G
uiros esse debere philosophos &c.182.a.b
uires unde nonnunquam suppeditẽtur inualidis. 143.F
uirilia publicè manibus contrectans Peregrinus. 327.E
uirilia pudenda ubi in honore. 347.F
uirilis natura in muliebrem mutata. 365.D
uirilitas rusticana 269.F
uirgo Mercurij. 176.F
uirgo alteri sponsa denupta, rapta, & dematori in manus tradita. 213.F
uirgo ab asino Luciano uecta, multa illi pollicens. 218.B
uirgni pulchræ cõparatus Plutus. 13.D.E
uirgines multæ capite truncatæ. 366.A
uirgines obstetricaturas non esse. 27.D
uirtus sola,defunctorum comes 42.B
uirtus procul sita 89.K
Virtus instar urbis optimè institutæ. 93.F. G. seruos & barbaros non auersatur. 94.A. in actione consistit. 105.E. imbecillitati opposita nõ clarescit.115.K. ubiq; laudanda.355.I.
Virtus & natura & fatum & fortuna peregrina nomina. 358.K
uirtutis uertex. 91.A.D.laus.380.K
ad uirtutem formatæ urbis idea. 93.G.H. & dein.
Virtutis studiosos quales esse oporteat. 94.B.
uirtutis cum fortuna contentio. 381.F.G. & dein.
uirtutum successio optima 42.E
uisa auditis certiora.118.E.& iucundiora. 291.I.
uisio ac conspectio miraculorum ferè per transennam permittitur 162.I.K
uisio pulchri qualiter animum percellat. 294.K.
uisus aquilæ perspicacissimus. 242.A
uisus de nimium propinquis non tam bene iudicat,quàm de ijs quæ iusto interuallo distant. 202.H
uisum non contemnendum. 111.F
uita hominum pompæ cuidam fortunæ similis.53.H. somno par.58.A.
uita optima ac prudentissima 54.F.G
uita breuis,ars longa. 89.H.101.I.192.D
uita aut misera agenda, aut philosophiæ studijs excolenda. 89.I.
uita ex communi hominum more instituenda. 106.F.G
uita libero homine digna degenda. 106.H
uita nihil maius eripi potest homini.148.d
uita nulla non tranquillior ac beatior humana. 238.H
uita ut diutissime producatur. 298.D.E
Vita,alterius misericordia contingens,turpis. 356.I.
Vitæ dulcedo. 50.B.253.A.
uitæ flagitiosæ ab adolescentia descriptio. 292.D.
uitæ inhonestæ,mors honesta anteferenda. 356.K.
uitæ longæuæ homines. 298.A.B
uitæ meta an sciri possit. 90.G
uitæ perpetuæ fastidium Chironem cepit. 49.A.B.
uitæ suæ contemptor,alienæ uitæ dominus. 150.H.
uitã homini haud facilè lex eripit. 148.D
uites mirabiles 122.K.& dein.127.H
uitilignes in meretrice,turpes 322.F
uitia historico fugenda. 114.F
uitia rerum 117.F
uitijs insignem demonstrari, non parum cõfert ad rhetoris professionem.ſ. 271.C
uitreus amictus 125.B
uitrorum crustis ſe occidens quidã. 117.H
uiuam orationem solus Demosthenes habuit. 353.H
Viuum capere, & non uiuum capere,ænigma. 35.F.G
Viui ad inferos penetrarunt, Hercules, Vlysses,Orpheus. 52.G
Viuis ad beatorum insulas commeare nõ licet. 128.D
ulysses Polyphemum excæcat. 33.D
ulysſis socij uoluptate deleniti 78.C
ulysses Homericus fabulosæ historiæ inuentor. 122.E.271.G
ulysſis literæ ad Calypſo.130.E.131.B.eiusdem cum illa consuetudo. 253.B
ulysses ex inferis reuersus. 266.F
ulysſis insania 297.F
ulysses podagricus 313.B
umbræ mortuorum quæ intelligi debeant. 45.E.266.H.
umbræ apud inferos accusatrices. 53.C
umbræ ab inferis non redeunt. 58.I.
umbræ rectæ,non nigræ,animæ beatorum. 128.F.
umbræ mortuorum nudæ sunt,et uitia sua omnia in fronte ferunt 376.F
undæ maris unde annumerandæ. 106.F
ungendi mirus modus 128.I.
unguentum ad podagrã filijs à patre traditum. 313.B.C
unguẽtis nõ utendũ nisi in morbis. 294.B
ab Vngue leonis, tota leonis magnitudo æstimata. 100.C
per Vngues exaudire 365.D
unguibus pedũ carentes homines. 124.K
uniuersum hoc finitúm ne sit, an infinitum. 241.A.
unus inter multos insanientes sanus esse nõ potest. 166.F
unus auxiliaris bonus ac fidus,multis alijs præponderat. 233.E
unius Demosthenis robur 355.D
unodigiti homines 125.A
uocalium iudicium de sigma & taf. 9.K
uocatione sua quisq; contẽtus sit.374.E.F
uocalium potestas 10.C
uox per insensatum caput mirè reddita. 164.E.
Vox & sermo mulieris formosæ. 199.G
uox Neronis qualis esset 373.E
uoces incognitas proferens magus. 162.F
uocum modulatio,iucundissima 171.C.D
uoculæ miseræ philosophorum 105.E
uolare ut homo in sublime posit. 240.B. C.& dein.241.C.D.E.273.D.E.
uoluisse,num satis sit. 137.K
uoluntas modò ad uirtutem capessendam sufficit. 94.A
uoluntatis nudæ an præmium aliquod esse debeat. 137.K
uoluntatis peccata Aeaco & Rhadamantho seruantur 138.A
uoluntas sine conatu & effectu,non punitur à lege. 144.H
uoluptas quæ sit 253.D
uoluptas quatuor digitorum. 8.I.
Voluptas in quo sit sita. 49.B. maior est ex usu quàm ex auditu.296.I. naturam uiolauit.191.E.

Voluptas redarguitur. 248.G.H
Voluptatis magistri Cyrenaici. 62.I.K
Voluptatis sectatoribus quatenus ignoscẽdum. 78.B.C
Voluptati etiam nostræ,non necessitati modò consuluit natura. 360.C.& dein.
Voluptates & amatoria diuitibus submi-nistrantes,philosophis prælati. 81.H
Voluptates ueras philosophia submini-strat. 8.K
Voluptatum portæ.6.K. solœcissimus.8.H.
Voluptatum communicatio suauiores illas efficit. 192.F.G
Voluptatum intemperati usus mala.338.D
Voluptuarij taxantur 8.G
Vorago ingens inter duas aquas 131.K
Vota etiam confidentiam habere debent. 12.H.
Vota supra naturam 103.G.H
Vota mortalium ut exaudiat Iupiter. 243.I.K.
Vota hominum stulta irridentur. 303.K. & dein.305.D.& dein.308.H.I.& dein.
Votorum sibi factorum exactrix acerba Iuno. 348.F
Vrbanè ac falsè dicta Demonactis philosophi. 185.E
Vrbis eiusdem ciuium inter se conciliatio. 111.A.
Vrbes ferè semper iisdem uitijs laborant. 51.H. Vrbes nidis comparatæ.56.A.
Vrbes etiam & flumina suam quandam mortem obire. 59.B
Vrbes quà oppugnentur 288.K
Vredo frigoris 177.C
Vrna & ossa inimici parum sunt. 355.B
Vrsi cicures 351.A
Vsuras solus sapiens exerceat præscripto Stoicorum. 64.D.E
Vterum modò sibi impletã meretrix quæritur. 316.H
Vtilitas ex sola ueritate conciliatur. 115.B
Vtique & quandoquidem, flores orationis. 269.K.& 270.D
Vtis seu nemo Homericus 299.G
Vuæ mirabiles. 123.A
Vuarum acini uelut grando 125.A
Vulcanus pocillator irrisus. 23.D
Vulcanus formosissimas duas uxores habens.26.H.ut sit à Iunone editus. 60.C.
Vulcani commendatio.27.A. Eius fabrica à Momo reprehensa 93.D
Vulgus cauillis ac maledicentijs gaudet. 68.E.ferè malum est.361.F.
Vulgi multitudo promiscua non curanda ei qui illustris haberi uelit 110.F
Vulgi commoti sedandi ratio 327.C
Vulgi credulitas. 330.B
Vulnerantes semetipsos homines sacrati. 351.F.
Vulneratus iniuria, non ad prætorem,sed potius ad medicum eat. 285.H
Vulnera incredibilia 116.K
Vultur è flamma subuolans 330.B.C
Vultures tricipites 123.D
Vulturum sagacitas 303.K
Vultus grauitatis momentum. 81.C
Vultus seueritas nonnunquam fallax. 343.B.
Vxor casta animam seu anhelitum uiri grauem non iudicat 96.B
Vxor bonam tyrannidis partem sæpe sugerit. 148.H
Vxor ducta ab amico diuite & illustri, amici pauperis & infamis filia turpissima. 209.E
Vxor patris à filio adamata. 347.G.H
Vxoris amor impotens 48.A
Vxoris ereptæ dolor 213.G.H
Vxoris alienæ curam adolescentes ne temere suscipiant 348.B.C.& dein.
Vxorem ab amatore suo duci meretrix grauiter fert. 316.H.I.K
Vxores ex Socratis sententia communes. 63.E.
Vxores alienæ ab Alexandro Pseud.uel aspici,nedum amari aut iniri,pulchrum ac felix ducebant 166.B
Vxores alienas corrumpentes quidam sanctimoniæ prætextu 332.E
Vxorum communitas 332.F.344.D
Vxorum incommoda & molestiæ. 376.B
Vxorum malarum scelera. 376.F.G

X

Xanthus fluuius penè exustus 35.I.
Xanthus Achillis equus concionans.233.I. K.
Xενοκλὴς. 321.C
Xenocratis senectus 299.E
Xenophanis philosophi senectus. 299.D
Xenophili musici senectus ibi.C
Xenophon proœmijs an usus 117.E
Xenophon iustus scriptor 119.I.
Xenophontis somnium 3.C
Xenophontis locus de pulchra muliere. 199.B.
Xenophontis Grylli filij senectus 299.F
Χειρόλοιφος 180.C
Xerxis regis factum laudabile.355.I.opus magnificentissimum.373.A.

Y

ὑγιαίνειν uerbi usus. 87.I.88.D.

Z

Zamolxi mortui ablegabantur. 111.F
Zamolxis et Acinacis dij patrij Scytharũ. 112.B.
Zamolxis inter beatos 128.K
Zamolxis Thracum deus 231.K.358.G
Zelotypia sera in superbo amatore. 36.E.
Zelotypia meretricum 317.D.E
Zelotypia,amoris indicium 320.D
Zelotypia in pugnam erumpens 325.B
Zelotypia ubi sit 344.D
Zelotypiæ uis in amore 320.G
Zelotypiæ metu quidam se ipsum castrãs. 348.D.
Zelotypiam amatoribus suis excitare debent meretrices. 288.E.320.E
Zeno Aristæneti filius 340.G
Zenonis Stoici senectus. 299.D
Zenodotus perstrictus 129.D
Zenothemidis philosophi mira impudentia. 344.H.& dein.& ante.
Zenothemis Massilienſis & Menecratis amicitia. 209.D
Zephyrus Apollinis riualis in amore Hyacinthi. 26.F.G
Zeuxis pictoris præstantissimi Hippocentaurus fœmina &c. 108.G.& dein.
Zirim,Scythica uox quid significet. 211.G
Zodiacus ut institutus 182.G.H
Zopyrio seruus 80.H
Zopyrus Darij amicus apud illum pluris fiebat quàm infinitæ Babylones. 233.E
Zopyrus pædagogus 342.K
Ζυγομαχῶν quid sit. 363.B.

FINIS.

A LVCIANI SAMOSATENSIS OPERA.

DE SOMNIO, SEV VITA LVCIANI, IACORPRETE.

Occasio huius narrationis uidetur sumpta esse ex secundo Xenophõtis de dictis Socratis, ubi Prodicus sophista eodem modo Herculi pueritiam egresso narrat uirtutem ac uoluptatem apparuisse, & utranque illum ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam ut adolescentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes, reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

DESIERAM nuper in ludum ire, factus iam ætate adolescens, cum pater unà cũ amicis consilium capiebat, quamnam artem potissimùm discẽdam mihi proponeret. Plerisque igitur uidebatur humanitas seu literarum studiũ & labore multo, et tempore longo, & sumptu non exiguo, denique & fortuna quadam, opus habere: nostras autem res cum paruas esse & modicas, tum uerò celere quoddam auxiliũ postulare. Quòd si igitur artem aliquam mechanicam didicissem, fore ut principiò statim ab ipsa arte necessaria uitæ comparare possem, neq; necesse haberem adeò ætate iam prouectus, domi, deq; paterna mensa uiuere, sed non multò pòst etiam ipsum patrem exhilaraturum esse me, referendo domum semper aliquid ab arte quæsitum. Alterius itaque consultationis caput propositum inde est, quænam ars & optima, & ad discendum facillima, & homine libero maximè digna foret, deinde & minori sumptu atque instrumento egeret, multum autem & sufficientem quæstum suppeditaret. Proinde alio aliam laudante, prout quisque animo affectus, aut usu expertus erat, pater ad auunculum aspiciés (aderat enim is quoque, statuarius tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) Minime fas, inquit, est aliam artem hic uincere, te præsente: sed hunc acceptum (meq; demonstrabat) abduc tecum, & doce lapidum artificem probum, & eorundem compositorẽ ac statuarium nobis esse. Poterit enim & hoc, natura, ut scis, præditus felici ac dextera. Fecerat autem hanc de me coniecturam pater ex ludicris à me aliquando è cera confictis. Quando enim à præceptoribus domum dimittebar, abradens ceram, nunc boues, nunc equos, interdum per Iouem & homines fingebam, non omnino ineptè, ut tum uidebar patri: ob quæ tum à præceptoribus quidem plagas accipere solebam: hîc autem ad probandam ingenii dexteritatem hæc quoque in parte laudis ducebantur. Atque adeò bonam ex eo spem de me omnes concipiebant, ut qui breui adeò artem hanc, secundum fingendi illam facilitatem, perdiscere possem. Simul igitur & idonea dies uidebatur ea esse auspicandæ arti, & ipse tradebar auunculo, nõ admodum, per Iouem, iniquè aut grauiter fe-

ego te insignem atque conspicuum reddam, ut eorum quoque qui te aspi- F
cient, quisque proximè astantem leuiter impellens & commouens, digito
te demõstret, atque, Hic est ille, dicat. Iam si quid studio dignũ accidet quod
uel ad amicos, uel etiam ad ipsam ciuitatem pertinebit, omnes in te oculos
atque ora conuertent. Atque si tum aliquid fortè dixeris, plerique hiantes
auscultabunt, admirantes & prædicantes tum te ob dicendi uim, & oratio-
nis potestatem, tum etiam patrem tuum ob felicitatem prolis. Et quod dici
uulgò solet, quòd ex hominibus quidam immortales redduntur, id quo-
que tibi dabo. Nam postquam ipse ex hac uita decesseris, nunquam desines
couersari doctis, & consuetudinem habere cum optimis. Demosthenem il- G
lum certè uides, cuius filius fuerit, & quantum ego eundem reddiderim. Vi-
des & Aeschinem, qui tympanistriæ cuiusdam filius erat, & tamen propter
me etiam Philippus rex illum palpauit. Socrates autem, qui & ipse inter sta-
tuariã hanc artem enutritus fuit, & simul atq; primùm intelligere cœpit me-
liora, relicta illa transfugit ad me nimirum: audis ut nũc ab omnibus de-
cantetur? Igitur relinquens tantos ac tales hosce uiros, res adeò splendidas,
orationes tam graues ac illustres, uestium ornamenta, honorem, famam, lau-
dem, primos assessus, potentiam, imperia, denique & illam quam ex dicen-
do consequêris gloriam, & qua te omnes ob prudentiam prædicabunt, feli- H
citatem, tuniculam aliquam indues sordidam, habitumq; assumes seruilem:
uectes præterea & celtes, & id genus cætera sculpendi cædendique instru-
mẽta in manibus habebis, deorsum inclinatus in opus, humi repens, demis-
sus, denique modis omnibus abiectus & contemptus, nunquam autem ne-
que expergiscens, neque uirile aut libero homine dignum quicquam cogi-
tans, sed in opera intentus, ut illa uidelicet proportionibus suis consona &
bene formata tibi reddantur: de tẽ ipso autem, ut & concinnus & ornatus
incedas, minimẽ curam gerens, sed te ipsis istis saxis contemptiorem reddẽs.
Adhuc igitur dicente hæc illa, nõ expectato orationis fine surgens senten- I
tiam tuli, & relicta deformi & operatrice illa, transiui ad Humanitatem, ad-
modum gaudens, præcipuè postquam mihi etiam in mentem uenit scuticæ,
& quòd plagas statim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Por-
rõ relicta illa, principiò quidem indignè ferebat, complodebatq; manus, &
dentibus infremebat: postremò autem, quemadmodum Nioben audimus,
ita hæc quoque diriguit, & in saxum mutata est. Quòd si igitur incredibi-
lia passa esse uidetur, ne miremini. Somnia enim mirifica sunt, & mira ope-
rari solent. Altera autem ad me respiciens, Proinde, inquit, ego tibi hãc iu-
stitiam rependam, quoniam causam hanc bene & rectè iudicasti. Veni igi- K
tur, & ascende uehiculum hoc, (commonstrato quodam uehiculo, quod
alatis equis quibusdã Pegaso similibus uehebatur) ut uideas qualia ac quan-
ta ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Cæterùm postquam ascen-
di, illa quidem agitare atque aurigari cœpit: Ego uerò ubi iam in sublime
sublatus fui, obseruabam & contemplabar, ab oriente incipiens, usque ad
occidentem, urbes uidelicet & populos, non aliter quàm Triptolemus o-
lim, spargens quiddam in terram: quãquam non amplius memini quidnam
illud fuerit quod tum spargebam, nisi hoc solum, quòd sursum aspicientes
homines laudabant me, & ad quoscunque uolando peruueneram, cum mul-

ta

A ta prædicatione & gratulatione me prosequebantur, & quasi deducebant.
Porrò ubi illa hæc tanta mihi, & meipsum collaudantibus illis demonstras-
set, reduxit rursum, non amplius eadem uestе illa indutum, quam habueram
ab initio auolans, sed uidebar mihi tum admodum delicatus & splendidus
redire. Deprehendens igitur & patrem astantem, atque expectantem me,
commonstrauit ei uestem illam, & me ipsum qualis redirem: submonuítque
eum quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis suis
statuisset. Atque hæc quidem memini uidere me, cum primùm è pueritia e- è pueritia egredi
B gressus essem, plagarum metu, ceu mihi uideor, tum exturbatus. Sed interea
dum hæc dicũtur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm lõgum hoc somnium,
& iudiciale est? Deinde alius quidam hoc eludens, Hyemale, dixit, somnium
est, quando noctes sunt longissimæ: aut fortassis etiam trinoctiale, qualis &
ipse Hercules est. Quid igitur in mentem uenit illi, nugari talia nobiscum,
mentionemq; facere puerilis istius noctis, somniorumq; ueterum, & ætate
iam obsoletorum? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis ora-
tio. An fortè somniorum quorundam quasi quosdam interpretes esse nos
credidit? Nequaquam, ô bone: quoniam neque Xenophon quondam ex- Lib. 3. Anabá-
C ponens somnium illud, quo pacto ipsi uisum fuerat in domo paterna, & de- seos.
inceps. Nostis enim ut non coniectationẽ quandã proponẽs, uisionẽ suam,
aut quòd ita nugari statuisset, narrauit, præsertim in bello & summa rerum
desperatione constitutus, circunstantibus undiq; hostibus, sed quòd utilita-
tem quandam secum habebat illa narratio. Proinde & ego somnium hoc
uobis exposui, ea uidelicet gratia, ut adolescentes ad meliora studia conuer-
terentur, & humanitatem amplecterentur, & maximè siquis eorũ præ ino-
pia & paupertate peius de seipso statuit, animúmque ad deteriora declinat,
ingenium non illiberale, illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis
aliquis, sat scio, & quasi conualescet, ubi sermonem hunc audierit, idoneum
D atque sufficiens exemplum me sibi proponens, ubi uidelicet ipse secum co-
gitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima prouectus fuerim, humani-
tatémque appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam pauper-
tatem in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad uos ascenderim, qui cer-
ut nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut
obscurior euasi.

CONTRA EVM QVI DIXERAT, PRO-METHEVS ES IN VERBIS.

E

Apologia quædam est contra eum à quo Prometheus in uerbis appellatus fuerat; qua quantum hanc collationem in se admittat, & quantum non, cum acerba quadam regestione respondet. Vt autem in superiore narratione somnij, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes exposuit: ita hic uidetur dictionem & dicendi genus suum, quale, et ad quod exemplum comparatũ esset, indicare uoluisse, nempe quod ad materiam & res attinet, comœdiam: quod autem ad compositionem & ipsam orationis figuram spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

PRometheum igitur me esse ais? si quidem ea ratione, ô optime, quasi & mea opera lutea sint, agnosco collationem, ac fateor me similem illi esse: neque recuso luti figulus etiam ipse dici: tametsi lutum mihi uilius sit, quale scilicet ex triuiis colligitur cœnum propemodum ac fœtulētum quoddam. Quòd si uerò adeò extollens orationem meam, perinde ut artificiosam & fabrefactam, doctissimi illius Titanum nomine eam cohonestas & laudas: uide ne quis ironiam dixerit, & quasi quandam Atticam subsannationem subesse huic laudi. aut unde enim adeò fabrefactū est quod ego facio? Quæ uerò ista nimia & Promethea sapiētia in scriptis meis? Nam mihi certè illud satis fuerit, si non omnino terrena atque fictilia tibi uideantur, aut digna adeò Caucaso. At uerò quanto iustius uos comparari Prometheo poteratis, quicunque in iudiciis & causis agendis celebres estis, cum ueritate certamē instituentes? Viua enim re uerâ atque animata uobis opera sunt, & per Iouem etiam calor illorū ignitus est. Quod ipsum quoque ex Promethei rebus sumptum uideri possit, nisi si sic decidatis hic, quòd minimè ex luto fingatis uos, sed quòd aurea uobis plerisq; figmēta sua sint: nos autem qui ad uulgus prodimus, atque ibi tales nostras auscultationes iactamus, nihil aliud quàm simulachra quædam rerum spectāda exhibemus. Et in summa, circa lutum quidem, quēadmodum paulò antè dixi, ipsa hæc figulina uersatur, perinde ut & aliorum figulorum: præterea autem neque motus similis inest, neque animæ seu uitæ aliqua significatio, sed delectatio quædam inanis, & quasi quidam lusus totum illud negocium est. Vt interim etiam cogitare incipiam, num ita me Prometheum dicere uolueris, ut Comicus ille Cleonem, nosti siquidem. Cleon, inquit, Prometheus ille post negocia est. Cæterū etiam ipsi Athenienses figulos ollarū, & furnorū constructores, & quicunque circa lutum uersantur, Prometheos uocabāt olim, alludētes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in igne, uasorum assaturam. Quòd si etiam hoc sibi uult Prometheus iste tuus, admodum directè ac certò iaculatus es, & omnino secundum Atticam illam mordendi acerbitatem dixisti: quoniam & nostra opera fragilia sunt, perinde ut illorum ollulæ: & modicum quispiam lapillum iniiciens, facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis, consolando nos, nequaquam ista assimilasse Prometheo, sed nouitatem hanc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationem comparata sunt, laudare uoluisse te: quemadmodum & ille nondum existentibus hominibus excogitatos, atque de nouo inuentos illos tum finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerentur facilè, & aspectu gratiosa forent, & in summa, architectus ipse erat, sed cooperabatur tamen etiam Minerua illi, quæ & lutum inspirabat, & figmenta illa animata reddebat. Talia quidem ille aliquis dicere posset, atque ita in meliorē partem dictū istud exponere. Et fortassis hæc sententia etiam dicti fuit: sed mihi non ita satis est, si uidear noua fingere: quoniam neque uetustius aliquid dicere quisquam poterit eo figmento, ad cuius imitationem ac formam hoc deductum & quasi progenitum est. Sed tamen nisi & gratiam quādam atque uenustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quò minus

A nus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi uideor qui à sedecim uulturibus attondear: ut qui non intelligam quòd multò deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum quod sunt, cū peregrinitate quadam coniunctum habent. Ptolemæus igitur Lagi filius, cum aliquando duas res nouas in Aegyptum adduxisset, Camelum uidelicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Aegyptiis, exhibuit illis cum alia multa spectacula, tum inter postrema, hæc quoque, camelum uidelicet, & semialbum homi-
B nem: putauitq; se magnam admirationem isto spectaculo cōcitaturum esse. At illi ad cameli quidem conspectum perterriti sunt, & parum abfuit quin exiliētes profugissent, quanquam tota ea auro exornata, ac purpura instrata erat, frenum autem etiam gemmis compactum habebat, ex Darii alicuius, aut Cambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptū. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant: alii autem etiam ut monstrū aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolemæus intelligens se illis non adeò laudem conciliasse sibi, neque nouitatem apud Aegyptios in admiratione esse, sed præ ipsa quod cōcinnum atque compositum, iustaq; forma præditum foret, pro-
C bari, transtulit illos inde, hominemq; non amplius eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidem neglecta atque relicta tū, mortua est: hominem autem illum duplicem Thespidi cuidam tibicini, cum ad pocula bene
D ceciniſſet, dono dedit. Porrò uereor ne & mea, camelus in Aegypto, sint, homines autem adhuc frenum illius et purpuram admirentur: quoniam neque illud ex duobus optimis cōpositum, Dialogo uidelicet, & Comœdia, per se ipsum satis ualet ad formam & elegantiam, nisi & compositio inter se consentiens, iustaq; proportione temperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compositionem alienam atque peregrinam fieri, quale illud uulgatissimum est Hippocentauri. Nō enim facilè dixeris amabile aliquod animal esse hoc, sed potius contumelioſissimum, si modò conuenit pictoribus credere, exhibētibus temulentiam & cædes illorum. Quid ergo? an non rursum quoque bene formatum ac pulchrū aliquid ex duobus optimis compositum fieri potest? Vt ex uino & melle commistum & temperatum, suauissimum equidem aio esse. Quanquam de meis compositionibus hoc contendere non ausim, quòd ipsæ quoque tales sint: sed metuo ne utriusque pulchritudinem ipsa temperatura corruperit. Neque enim omnino cōsueta inter se atque affinia ab initio Dialogus & Comœdia fuere. Siquidem ille
E domi & secū ipse, me Hercle, in ambulacris cum paucis quibusdam disputationes suas habebat: Comœdia autem tradens se totam Dionysio, in theatro conuersabatur, simulq; ludebat, & ridicula erat: gaudebat salibus & dicacitate, & cū numerositate quadam ad certamen & palmam ueniebat. Interdum etiam anapæsticis uersibus prorsum in sublime euecta, Dialogi sectatores ac socios ut plurimum irridebat ac subsannabat, curarum exercitores, ac uanos sublimium rerum disceptatores, & id genus alia uocitando. Quin & unam hanc adeundi uiam habebat, sugillando illos, & Dionysiacam istam libertatem in ipsos effundendo, nunc in aëre ambulantes, & cum nubibus congredientes illos exhibens, nunc pulicum saltus metientes fingens, ut qui

scilicet de aëreis & sublimibus istis rebus nimis exiliter argutarentur. Dialogus autẽ contrà maximè graues ac uenerabiles disputationes habebat, cũ de natura rerum, tum de uirtute philosophorum: ita ut Musicorum illud, δὶς διὰ πασῶν, hoc est, bis per omnes chordas siue distantias tonorum, nẽpe à summo atque acutissimo ad imũ atque grauissimum usque, inter eos disconueniret. Et tamen ausi fuimus nos, hæc ita sese habentia, inter sese coniungere & quasi conciliare, eaq; mutuò coaptare, quæ neque omnino obsequuntur, neque facilè communionẽ & societatem aliquam sustinent. Vereor itaq; ne denuo simile aliquid Prometheo isti tuo feciſſe uidear, ut qui fœmininũ cũ masculino commiscuerim, & ob idipsum nunc reus agar. Imò etiam ne quid aliud tale uidear, decepisse fortasse auditores, atque ossa apposuisse ipsis pinguedine obducta ac tecta, risum scilicet Comicum sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc unũ modò, ut ne in nostris inesse dici possit. Aut unde enim furaremur tale aliquid? nisi uerò quispiã nos latet, qui eiusmodi pinuũ incuruatores & Hircoceruos & ipse cõposuerit. Veruntamẽ quid facerẽ? Persistendum enim est in iis quæ semel cœperis, quandoquidem mutare consilium, Epimethei opus, non Promethei est.

NIGRINVS SIVE DE MORIBVS PHILOSOPHO-

Hoc dialogo uitam ac mores Philosophorum describit, conferendo inter se uitia singulorum: et quòd ijs qui seriò philosophari cupiũt, urbis Romæ consuetudo & luxus nequaquã conueniant, ostendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonicum philosophum, & turbas istas adulatorum, cœnas & lucrum sectantium, inter se componit. Quanquam haud scias, an etiam uerè Philosophiæ sectatores hic laudando, pro more suo ironia utatur. Valde autem quadrat hic dialogus in nostræ quoque ætatis homines eos, qui ornatu & habitu ueterum istorum quasi successores quidam sunt.

EPISTOLA AD NIGRINVM.

Noctuas Athenas.

Lucianus Nigrino Salutem. Noctuas Athenas, inquit prouerbium: quasi ridiculum sit siquis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundent. Ego uerò si quidem potestatem ac uim uerborum exhibere uelim, atque ita Nigrino scribens, librum mitterem, obnoxius equidem huic ridiculo forem. Nunc autem quandò solùm sententiam meam declarare tibi uolo, quomodo uidelicet nunc animatus sum, & quòd non obiter ac leuiter oratione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiam Thucydidis illud, quo dicitur imperitia audaces, res autem cogitata atque cõsiderata timidos efficere. Manifestum enim est quòd non imperitia solùm, uerùm etiã amor ac studium orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

VT uerò grauis nobis admodum & sublimis rediisti? Non igitur neque aspicere nos amplius dignaris, neq; conuersationem aliquam nobiscum habere, neque etiam similibus atque iisdem uerbis nobiscum uti, sed repentè immutatus es, & omnino eiusmodi quispiam uidêris, qui cæteros omnes præ se contemnat. Lubens igitur audierim ex te, unde ad hoc insolentiæ peruenerit)

neris, & quæ eius rei causa sit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas? LVC. Quid ais? PHIL. Nam præter consilium atque propositum meum, uenio tibi felix atque beatus factus, adeoq; illud quod in scena usurpari solet, ter beatus. LVC. Papæ! adeò breui? PHIL. Atque admodum. LVC. Quid autem ultrà hic est propter quod etiam superbis, ut nõ summatim modò lætemur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negocio? PHIL. An non admiratione dignum tibi uidetur, per Iouem, pro seruo liberum, pro paupere diuitem, idq; adeò uerè, pro stulto autem & insano redire modestum? LVC. Maximè igitur. Sed nondum tamen planè intelligo quidnam illud sit quod dicis. PHIL. Profectus in urbem rectà fui, ut ibi oculorum aliquem medicum circunspicerem. Nam malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingraueſcebat tum mihi. LVC. Scio equidem singula, ideóque etiam optaui ut in bonũ atque peritum aliquem incideres. PHIL. Cum igitur uisum mihi esset, Nigrinum quoque illum Platonicum philosophum, ut quem longo tẽporis interuallo non uideram, compellare, mane surgens, ad ipsum abeo, & pulsata ianua, cum puer introò de me renũciasset, accersitus sum. Atque ita ingressus in ædes, deprehendo ipsum quidem manibus librum tenẽtem, circum autem undiq; multas ueterum atque doctorum hominum imagines iacentes. Posita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometricæ quædam figuræ descriptæ erant, ac sphæra Calani illius, ad exemplum et imitationem uniuersi, uidebatur, composita. Admodum igitur benignè & comiter me amplectus ille, interrogat quidnam agerẽ. Quibus omnibus illi expositis, & ego quoque per uices ex eo scire postulabã, & quid ipse ageret, et nunquid apud se statuisset in Græciam denuo nauigare. Ibi uerò ille, ô amice, posteaquam cœpisset de hisce rebus mecum colloqui, suamq; sententiam explicare, tantam quandam uerborum ambrosiam mihi affudit, ut mihi planè uideretur Sirenes illas, siquæ unquam fuerunt, & Aëdonas, & Loton illam Homeri antiquam referre. Adeò diuina quædam loquebatur. Eò enim uerbis euasit, ut & philosophiam laudaret, illamq; quæ ex hac proficiscitur, libertatem: & contrà ista quæ uulgò pro bonis habentur, irrideret, utpote diuitias, gloriã, regna, honores: præterea aurum quoque, & purpuram, & cætera quæ admodum spectabilia plerisque, antea uerò etiam mihi uidebantur. Quæ quidem animo ipse intento atque aperto accipiens, continuò equidẽ ita affectus fui, ut cui, quod mihi tum acciderat, comparare possem, nõ haberem: sed omnino uarius reddebar, atque in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dolebam, quòd confutari atque refelli uidebam ea quæ mihi charissima fuerant, diuitias uidelicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lachrymabar damnatis atque reiectis illis: nunc uerò eadẽ ipsi mihi uidebantur uilia atq; ridicula esse: gaudebamq; rursum tanquam ex tenebroso quodam ere prioris uitæ ad serenitatem & magnam aliquam lucem respiciẽs. Quare sanè & oculorum, (quod tum absurdissimum erat) & eorum infirmitatis obliuiscebar, animo autem acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutiẽtem atque obtusam illam circuntuleram: progressus autem inde, ad id tandem adductus sum, cuius nomine tu paulò antè me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tan-

quam in sublime euectus sum, & omnino paruum atq; humile nihil quic- F
quam cogito. Videtur enim simile quiddã mihi accidisse circa philosophiã,
quam cogito. Videtur enim simile quiddã mihi accidisse circa philosophiã,
Indi primùm uino gustato in furorem uersi. quale Indis circa uinũ accidisse fertur. Nam cum primùm illi uinum bibis-
sent, nẽpe natura calidiores, accedente potu adeò forti, continuò admodum
in furorem uersi sunt, ac duplo quàm cæteri magis ex mero insanire cœpe-
runt. Eodem pacto & ipse tibi quasi quodã furore captus, ac uerbis ebrius
obambulo. Quanquam hoc quidem non est ebrium, sed sobrium atq; tem-
perantem esse. L V C. Ego uerò optarim, si fieri possit, ipsam illam audire
orationem. Neque enim contemnere ipsum, opinor, fas est, præsertim si ille
qui audire cupit, & amicus est, & circa similia studium atque operã aliquan- G
do posuit. P H I L. Confide ô bone. nam iuxta Homericum illud, festinan-
tem per se ipsum hortaris. Ac nisi præuortisses, iam ultrò rogassem, me nar-
rantem audires. Testem enim te relinquere apud plerosq; uolo, quòd non
præter rem insanio, præcipuè cum & ipsum illius crebrò meminisse, uolu-
pe mihi sit, & hanc iam quasi quandam exercitationem apud me instituo.
Nam etiamsi nemo mihi adsit, tamen sic quoque bis uel per diem reuoluo
mecum ipse dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, absentibus
illis, opera aliqua & sermones ab ipsis habitos, memoria repetunt, in iisque
immorando morbum fallunt, perinde ac si illi ipsi amati adsint: quidam ue- H
rò etiam colloqui secum illos putant, atque iis quæ tum sibi audire uiden-
tur, quasi paulò antè reuera dictis, gaudent, animumq; memoriæ præterito-
rum applicantes, neq; quiescere possunt, ob ea quæ pro pedibus & in mora
sunt, sese angendo: eodem igitur pacto etiam ipse, philosophia non præsen-
te, uerba quæ tum audiui, recolligens, & mecum ipse crebrò repetens, non
paruum capio solatium. Et in summa, perinde ac si in pelago, & per noctem
alicubi ferar, ad hanc quasi quandam facẽ aspicio, omnibus illis rebus quæ à
me geruntur, uirum illũ coràm adesse existimans, semper autẽ uelut audiens
ipsum eadem illa sua ad me dicentem. Interdum uerò, & maximè quando I
animum erigo, & in illum quasi infigo, etiam uultum illius uidere mihi ui-
deor, & uocis ipsius sonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comi-
Quod de Pericle testatur Euripides. cum, reuera aculeum quẽdam in auditoribus reliquit. L V C. Desine, ô ad-
mirande, parumper præludere, ac dic ab initio repetens iam tandem dicta il-
la, quoniam non mediocriter me expectatione ista excrucias, dum uerbis ita
suspendis & circunducis. P H I L. Rectè dicis, atque ita facto opus est: sed il-
lud quæso, uidistine aliquando siue Tragicos, siue etiam, per Iouem, Comi-
cos histriones, malos istos dico, qui sibilo excipiunt, quique poemata agen-
do corrumpunt, ac postremô theatris eiiciuntur, tametsi ipsæ fabulæ sæpe- K
numero bene se habeant, ac palmam etiam reportent? L V C. Multos noui
tales. sed quorsum hoc? P H I L. Vereor ne interim & ipse illos imitari ui-
dear, alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipsam sen-
tentiam præimbecillitate ingenii corrũpens, atque ita progressus, paulatim
etiam ipsam damnem fabulam. Ac quantum quidem ad me ipsum attinet,
non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri
dolore me affecturum esse uidetur, si mecum unà reiiciatur, meásque partes
dehonestet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem, quòd Poẽ-
ta quidem ipse talium peccatorum uobis innocens sit, ac procul à scena se-

iunctus

A iunctus alicubi sedeat, neque quicquã ea curet quæ in theatro aguntur. Ego
uero mei ipsius periculum tibi faciam, qualis scilicet histrio sim, quantumq;
memoria ualeã, quod ad cætera attinet, nihil à nuncio Tragico distãs. Qua- *vncere memoria*
re si quid etiam minus aut parcius iusto uidebor dicere, uulgare illud tibi, &
quod ubique in promptu est, occurrat, quòd scilicet melius hoc fuerat, &
quòd ipse poëta aliter fortassis idẽ dixerat. Me uerò si exibilaueris etiã, non
admodum quicquam molestè feram. L V C. Vt bene sanè, ita me Mercurius
amet, atque adeò iuxta Rhetorum leges exordium hoc tibi peractũ est. Vi-
deris igitur etiã illa additurus fuisse, quòd non ita diu inter uos mutuò con-
B uersati estis, & quòd neque ipse uenis ad dicendum paratus, & quòd satius
fuerit ipsum illum dicentem audire. te enim pauca quædam, &, quantum
possibile tum erat, memoria collecta & quasi comportata habere. An non
hæc quoque dicturus eras? Nihil igitur opus illis amplius tibi est apud me:
existimes autem huius rei gratia, quod ad procœmium atque præfationẽ at-
tinet, omnia te uerbis complexum atque consecutum esse: quoniam ego
iam & uociferari & applaudere paratus sum. Quòd si uerò longius etiã dif-
feres, malignitatis eius inter ipsum certamen meminero, ac tum acutissimè
sibilabo. P H I L. Equidem & hæc quæ tu modò commemorasti, dicta mi-
C hi uelim: & illa quoque, quòd neque ordine, neque ut ille, iusta quadam &
continua oratione de omnibus dicturus sum, omnino enim hoc nobis im-
possibile est: neque rursum illius personæ attribuendo sermonem, ne alio ac
nouo etiam modo histrionibus illis similis fiam, qui sæpenumero aut Aga-
memnonis, aut Creontis, aut etiam ipsius Herculis persona assumpta, ac ue-
stibus auro contextis induti, & graue quiddam tuentes, mox ore in immen-
sum diducto, exiguum & gracile, adeoq; muliebre quiddam loquuntur, ipsa
etiam Hecuba aut Polyxena multo demissius? Ne igitur & ipse eodem mo-
do conuincar maiorem omnino quàm pro capite meo personam induisse,
D ipsumq; ornatum dehonestare, ex nuda tibi uolo meáque propria persona
colloqui, ne cadẽs alicubi, ipsum illum Heroẽm quem ago, mecũ unà con- *repræsento*
uellam ac lacerem. L V C. Homo hic nunquam cessabit hodie contra me
crebra illa scena atque tragœdia uti. P H I L. At uerò cesso quidem: ad illa
autem de quibus cœperam, me nunc conuertam. Principium igitur oratio-
nis illius, commendatio quædam fuit Græciæ, & eorũ hominum qui Athe- *Athenarũ en-*
nis commorantur, quòd cum philosophia scilicet & paupertate unà educa- *comium.*
rentur, & neq; ciuium neque peregrinorum quenquam oblectarétur aspi-
cientes, qui uoluptatem importãdo ad illos, antiquam illorum honestatem *importare uoluptatem ad Aliquem*
E uiolaret. Sed si quis etiam ueniret ad illos ita affectus, paulatim & transfor-
marent ipsum, & ueteres mores atque animos dedocerent, ac ad puritatem *dedocere ueteres mores*
sobrietatemq; uitæ transferrent. Memorabat itaque quendam ex purpura-
tis istis, & multo auro fulgentibus, qui cum uenisset Athenas admodum in-
signis & conspicuus, magna comitantium turba stipatus, auro uariaq; ueste
exornatus, ipse quidem Athenienſibus omnibus existimabatur ualde bea-
tus esse, & perinde ac deus quispiam suspiciẽdus: istis autem miser atque in-
felix quispiam uidebatur homũcio ille: statimq; erudire illum aggrediebam-
tur, non acerbè, neque etiam apertè interdicentes ne in libera ciuitate quo-
cunque ipse pacto uiuere uellet, sed postquam & in gymnasiis, et in balneis

submissa voce subiçere

quoque molestus erat,obterens seruos suos,& in angustum cogens obuios, F
ex occulto quidam submissa uoce,quasi lateret,neque tamen illum perstrin
gere uellet,subiecit: Metui, inquiens,ne ille inter lauandum periret./Atqui
pax certè longa balneum iam tenet : proinde nihil opus erat isto exercitu.
Ille autem audiens quę res erat,interea erudiebatur.Rursum autem ubi ue-
stem illam uariam atque purpuream exuebat sese,urbanè admodum floridi-
tatem atque nitorem istum colorum irridentes,Iam uer adest, dicebant.&,
Vnde nobis pauo hic?&,Fortassis matris ipsius hæc est. & id genus similia.
Atque eodem pacto etiá cætera illius cum risu carpebant, nunc annulorum
multitudinem,nunc comę superuacaneam curam,nunc uictus intemperan- G
tiam atque luxuriam notantes./Quare paulatim ad sobrietatem atque mo-
destiam reuocatus est,& longè melior publicè ita emendatus ac doctus inde
Continẽtiæ ac paupertatis cõmendatio. abiit. Quòd autem non puderet eos etiam paupertatem confiteri,referebat
mihi uocem quandam,quam aiebat publicè ab omnibus emissam,audisse se
in ludis Panathenaicis. Deprehensum enim quendam ex ciuibus fuisse, &
ad præsidem ludorũ adductum, eò quòd in uestę tincta ad spectaculum ue-
nerat: cæteros autem qui hominem uidebant,misertos illius,ac ueniam pre-
catos esse. Atque ubi præco iam proclamaret quòd in leges commisisset
quia tali cum uestę ludos spectaret: omnes una uoce, quasi antea super hoc H
deliberassent,exclamare cœpisse,ut uenia daretur talibus induto: neq; enim
aliam uestem habere illum. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & præterea li-
bertatem quoque eam quæ illic esset, ac uictus frugalitatem, necnon & o-
cium,& quòd homines minimè curiosi atque auidi rerum essent:cuius ge-
neris uirtutes infinitæ apud illos sunt. Ac pro certo indicabat mihi,conuer-
sationem eorum hominum, philosophiæ ipsi consonam esse, morésq; puros
ac sobrios conseruare posse: studioso uidelicet homini,& qui diuitias con-
temnere didicisset: & qui secundum ea quæ naturá honesta sunt, uiuere se-
cum ipse statuisset: ei illorum hominum uitam quammaximè aptam atque I
Intemperantiæ reprehensio. accõmodam esse. At qui diuitias amaret,auróq; delectaretur,præterea pur-
pura atque potentia felicitatem metiretur,qui & libertatem nunquam gu-
stasset, & cum seruitute enutritus esset,aut qui uoluptati toto animo incũ-
bens,huic uni inseruire atque obsequi statuisset, amans epularum ac mensæ
opiparè instructæ, indulgens uino ac rebus uenereis,plenus præstigiarũ,de-
ceptionis atque mendacii: aut rursum qui delectaretur audiendo citharo-
rum sonitus,aliorúmq; instrumentorum lasciuos crepitus, gauderétq; canti-
lenis perditis & eneruatis:talibus uidelicet hominibus conuenire loci huius
reserta rerũ fora consuetudinem./Ibi enim rerũ charissimarum ipsis, omnes plateas, omniáq; K
fora referta esse, ac licere ipsis omnibus quasi portis uoluptatem recipere,
partim quidem per oculos, partim autem per aures & nasum, partim etiam
per gulã,& per uenerea : qua præterea fluente perenni ac turbulento quo-
dam flumine,omnes,inquit, uiæ complanantur.Siquidem in unum conue-
niunt & adulterium & auaritia, & periurium,& id genus reliquũ uoluptа-
tum.Relaxatur autẽ atque auertitur,animo submerso atque obruto undiq;,
omnis uerecundia,& uirtus,& iustitia: quibus locus ille desertus & uacuus
redditus, siti autem semper impletus, suppullulat multis ac feris cupiditati-
bus. Ac talem quidem describebat mihi urbem, taliumq; magistram bono-
rum

A rum. Ego itaque,inquit,quãdo primùm ex Græcia reuersus fueram,atq; ista
iam propius aspiciebã, reuocans me ipsum, & quasi uerbis cõpellans, ratio-
nem poscebam aduẽtus huc mei, Homerica illa uidelicèt mecũ ipse dictans: Odyss.12.
{Cur autem infelix,deserto lumine Phœbi
(Græcia nempe,& felicitate illa atque etiam libertate) Venisti:ut uideas lo
ci huius tumultus,sycophãtas uidelicet,salutationes superbas,cœnas,adula-
tores, homicidia,testamentorum expectationes,& amicitias simulatas? Aut
quid tandem facere decreuisti, cum neque discedere hinc, neque consuetis
& inueteratis hisce uti possis ? Hoc igitur pacto mecum ipse consultans, &
B quẽadmodũ Iupiter Hectorẽ illũ, ita meipsum è telis, ut dicitur,subducens, è telis se subdu
cere
éque hominum cæde,atque tumultibus, eq; cruore , de cætero domi conti-
nere me statui:atque hanc muliebrem quandam uitam & timidam plerisque
uisam, proponens mihi, cum ipsa philosophia, Platone, & ueritate collo-
quium habeo. Ac meipsum quasi in quodã amplo ac populoso theatro col- Theatrum populosum
locans, ex sublimi admodum inspicio atque contemplor ea quæ geruntur:
quæ partim eiusmodi sunt,ut multum delectationis ac risum exhibere pos-
sint:partim etiam ut uirum uerè constãtem ac firmum tentare ac labefacta-
re aliquo modo queant./Nam si malorum quoque encomium aliquod di-
C cere conuenit,ne credas maiorem ullam uirtutis palæstram esse,aut ueriora
usquam animorum experimenta fieri,quàm in hac ciuitate,& in ea qua hic
uiuitur consuetudine.Neque enim parum est resistere tot quidem cupidita-
tibus,tantis autem spectaculis atque aurium illecebris undique attrahẽtibus Quæ animum sapiẽtis labefactare possint.
ac detinentibus: sed oportet omnino Vlyssis exemplo præternauigare illa,
non quidem ligatis manibus,ut ille,(nam hoc formidolosum foret) neque cera obturare aures
etiam auribus cera obturatis,sed audientem atque liberum,& uerè animum
supra hæc elatum habentem./Licet autem & philosophiam mirari,conferen
do cum illa tantam hominum amentiam atque stultitiam:bonáq; ista fortu-
D næ cõtemnere,ubi aspexeris,uelut in quadam scena, ac multiplici,pro per-
sonarum uarietate,fabula,alium quidem ex seruo dominum prodire,alium
autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere satrapam, aut re-
gem: rursus alium amicum huius, alium inimicum : alium etiam exulem es-
se./Nam hoc certè uel grauissimum est, quòd licet fortuna ipsa testetur sese fortuna in rebus hũanis
in humanis rebus ludere,fateatúrq; nihil illarum certum ac stabile esse,nihi-
lo minus tamen quotídie ista aspicientes,& diuitias expetunt,& potentiam:
ac pleni obambulant omnes earum rerum spe, quarum euentus nunquã se-
quatur. Quod autem uidelicet dixi,quòd ei ridere ad hæc quæ alibi gerun-
E tur, licet,atque animũ oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim
non ridiculi sint diuites ipsi,qui & purpuras suas spectãdas exhibent, & di- Hypotypoſis diuitũ faſtuoſorum.
gitorum annulos ostẽtant,& omnino multas præ se ferunt ineptias? Quod
autem omnium absurdissimũ est,etiam obuios aliena uoce salutant, & hoc
quasi magno aliquo contentos esse uolunt, si solùm ipsos aspexerint. Qui-
dam uerò fastuosiores adorari etiam cupiunt, non à longè,neque ut Persis
mos est,sed necesse est proprius accedentem, & sese incuruantem, animo à
longè demisso & humiliato, illiúsq; affectu etiam corporis similitudine de-
clarato,pectus aut dexteram deosculari.quod sanè beatum atque spectabile
uidetur etiam iis qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille uerò stat in

longum tempus ſeipſum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo F
inhumanitatem, quòd neque ore nos approbant, aut compellant. Cæterùm
his multo ridiculi magis ſunt ipſi ſectantes atque obſeruantes, qui de media
nocte ſurgentes circuncurſant totam ciuitatem, & à ſeruis excluſi foribus,
canes, & adulatores, & id genus alia audire ſuſtinent. Prima uerò huius tam
acerbæ circuitionis, ipſis oneroſa illa, atque multorum malorum cauſa, cœna
eſt: in qua quidem illi, quàm multa ingurgitãtes: quàm multa autem potan-
tes, quàm multa etiam, quæ proloqui non decet, reprehendentes poſtremò,
aut ægrè ferentes diſcedunt: & uel ipſam criminantur cœnam, uel cõtume-
liam aut ſorditiem accuſant. Pleni autẽ & angiportus ſunt uomẽtibus ipſis, G
& circa uiliſſima quęque proſtibula depugnantibus. Et complures ipſorum
in multum diem decumbentes, circumeundi cauſam medicis præbent. Qui-
dam enim (id quod abſurdiſſimũ eſt) neque ægrotando quieſcũt, aut ocium
ducunt. Ego uerò multo adulatores ipſos magis perditos eſſe, quàm quibus
adulantur, exiſtimo, & propemodũ authores illis exiſtere ſuperbiæ ac faſtus
iſtius. Nam cum illorum opulentiam & rerum omnium abundantiam admi-
rantur, aurum laudibus extollunt, ueſtibula mane complent, & accedentes
ipſos quaſi dominos appellant: quid quæſo etiam cogitare illos conſenta-
neum eſt? Quòd ſi uerò communi decreto uel paululum modò abſtinerent H
ab hac uoluntaria ſeruitute, an nõ putas è diuerſo ipſos diuites ad fores pau-
perum atque mendicorum uenturos eſſe, ultro rogantes ne ignobilẽ atque
obſcuram, & quaſi abſque teſte latentem ipſorum felicitatem relinquerent,
néue paterẽtur ut inutilem, & ab omni uſu remotam et menſarum pulchri-
tudinem, & domorum magnitudinem perire? Neque enim ſic ipſas diuitias
amant, ut propter diuitias beatos atque felices ſeſe exiſtimari. Atque ita ſa-
nè res habet, ut nulla ſit utilitas poſſidenti, neque pulchrarũ ædium, neq; au-
ri, neq; eboris, niſi ſit qui illa admiretur. Oportebat igitur tali aliqua uia di-
minuere ipſorum exiſtimationem, & extenuare potentiam, obiiciendo, & I
quaſi propugnaculum aliquod opponendo diuitiis, deſpicientiã iſtam atque
contemptum: nunc uerò colendo contrà & obſeruãdo, ad ſtultitiam atque
amentiam illos adducunt: atque homines quidem indoctos, & ignoran-
tiam manifeſtè confitentes, huiuſmodi factitare, tolerabilius meritò exiſti-
metur: at uerò eos qui philoſophari quoque ſe ſimulant, multo etiam ine-
ptiora his, magiſq; ridicula facere, illud tandem omnium grauiſſimum eſt.
Quomodo enim me putas animo affectum eſſe, quoties uideo iſtorum ali-
quem, maximè eorum qui ætate prouecti ſunt, adulatorum turbis immiſce-
ri: & illorum aliquẽ, qui honores gerunt, ſatellitum modo deducere atque K
ſectari: deinde & cum iis qui ad cœnam uocare ſolent, colloquia ſerere, in-
ſigniorem autem magiſque conſpicuũ cæteris ob ornatum et habitum eſſe?
Quod uel maximè indignari ſoleo, quòd nõ itidem perſonã ac habitũ mu-
tant, cum utiq; quod ad cætera attinet, eodẽ modo fabulã agant. Nam quæ
in cõuiuiis operantur, cui quæſo adulatorũ illa comparabimus? An non re-
plentur cibo, multo quàm cæteri minore modeſtia? An non inebriãtur ma-
gis quàm alii manifeſtè: à cõuiuio autem ſurgunt omnium ultimi: deinde &
plura aliis auferre ſecũ uolunt: ſi qui uerò ipſorum urbaniores paulo ſunt,
ſæpenumero etiã cantare incipiunt? Atq; hæc quidẽ pro ridiculis ille cenſe-
bat.

A bat. Præcipuè uerò etiã eorum mentionẽ faciebat, qui pacta mercede philo-
ſophantur, uirtutemq; ipſam uenalem tanquam de foro proponunt. Erga-
ſtula igitur & cauponas illorum ſcholas uocabat. Cenſebat enim eũ qui di-
uitias cõtemnere alios docere uellet, principiò ſeipſum lucris & quæſtu ſu-
periorem gerere debere: quoniam & ipſe reuera talia agebat, non ſolùm
gratis conuerſando ac diſſerendo cum uolentibus, ſed & indigentibus ne-
ceſſaria ſubminiſtrando, omnemq; omnino diuitiarum abundantiam con-
temnendo. Ac tantum aberat ab expetendo ea quæ ad ipſum nihil ſpecta-
bant, ut ne ſuarum quidem rerum, quæ illi interim corrumpebantur, curam
B aliquam gereret, ut qui & agrum quem nõ procul ab urbe habebat, multis
iam annis ne inuiſere quidem dignatus fuerit. Quin & principiò neq; ſuum
eſſe illum conſtituebat, illud, opinor, diſtinguens ac diſputans, quòd natura
quidem iſtarum rerum nullius domini ſumus, lege autem & per ſucceſſio-
nem uſum earum in tempus incertum acquirentes, temporanei ſeu momẽ- temporanei possessores
tanei poſſeſſores habemur: ac poſteaquam terminus ille conſtitutus præ-
terierit, tũc rurſum alius eaſdem a nobis accipiens, nomine illo fruitur. Non
parua autem etiam illa præbent imitari uolentibus exempla, uictus ſcilicet
frugalitas, exercitiorũ iuſtus modus, perſonæ ipſius uenerabilitas, & ueſtitus
C mediocritas, & ſuper omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamẽtum,
morũmque facilitas. Monebat autem eos qui cum eo uerſabantur, ne cun-
ctarentur aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi
ſolerẽt, præſinientes ſibi uelut diem aliquam conſtitutam, aut feſtiuitates ſa-
crorum, aut ſolennes conuentus, tanquam ab illis auſpicaturi mendacia ui-
tare, & conuenientia facere. Volebat enim liberum, & ab omni cunctatione
remotũ eſſe illum ad honeſta impulſum, ac mentis impetum. Manifeſtò au-
tem apparebat quòd & tales philoſophos damnabat, qui uirtutis meditatio- Contra apathian. τὸ ἀπαθὲς γὰρ οὐκ ἐστὶν ἀσφαλὲς
nem eam putabant, ſi multis neceſſitatibus atque laboribus adoleſcẽtes re-
D ſiſtere, exercitatione ac uſu aſſuefeciſſent. Atque ob id multi ligare atque securitatem
uincire ſe iubebant, alii autem flagellis uerberabant. Qui uerò elegantiores
paulò erant, etiam ferro ſuperficiẽ corporis radebãt. Putabat enim ille mul-
tò prius in animis duritiem iſtam & firmitatem cõtra dolores ac perturba-
tiones parandam eſſe. Et qui optimè inſtituere atque erudire homines uel-
let, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educatio-
nis rationem atq; obſeruationem quandam habere debere, ut ne ea quæ ui-
res excederent, imponendo, reprehenſionem incurreret. Multos itaque & reprehensionẽ incurreret
mortuos ex eo eſſe dicebat, dum præter rationem ita ſupra uires intende-
E rentur. Vnum autem etiam ipſe uidi, qui cum iam ea apud illos mala degu-
ſtaſſet, quamprimum ueros ſermones ueramq; doctrinam audiuit, irreuoca-
bili curſu aufugiens inde, ad ipſum peruenit, uidebaturq; multò quàm an-
tea quietiore animo eſſe. Iam uerò digrediens ab iſtis, aliorum rurſus homi-
num mentionem faciebat, perſequendo uerbis & eos qui in urbe fiunt tu- De frugalitate, cruitæ modestia.
multus, & quo pacto alii ab aliis impelluntur. Præterea & theatra, & Cir- Angiportũ. l. angustus
cum, & equeſtres ſtatuas, & equorum ipſorũ nomina, deq; iis ipſis in angi- portus. angustus uia & cursus
portis colloquia. Multa enim reuera equorum paſſim ibi inſania eſt. Iam &
multos eorum qui pro ſtudioſis ac grauibus habentur, reprehendebat. Poſt
hæc autem quaſi alteram fabulæ partem attingebat, notãdo ea quæ circa fu-

De ſtultitia circa teſtamẽta.

nera mortuorum & teſtamenta agitantur,hoc addens,quòd unam hanc uo- F
cem, Romanorum pueri per omnẽ ætatem ueram emittant, eã intelligens
quæ in teſtamentis uſurpatur, qua petunt ne à ſua ueritate depellantur. Illa
uerò etiam interea cum ab eo dicerentur, riſu proſequi coactus ſum, quòd
& ſecum ſepeliri ignorãtiam ſuam uelle eos aiebat,& ſtultitiam ſuam aper-
tè ſcripto etiam teſtari, dum alii ueſtes quibus in uita precioſioribus uſi
ſunt, comburere eodem rogo ſecum mandant: alii autem & ſeruos certos
ad ſepulchra adſtare.Rurſum alii cippos ſiue columnas quoq; coronari ſer-
tis præcipiunt,ſtolidi uidelicet etiam in ipſa morte manentes. Coniecturam
In uoluptua- rios. igitur inde fieri uolebant, inquit, quid in uita ab illis actum ſit, quandò ta- G
lia de iis quæ poſt mortem ſecutura ſint, teſtamentis mandant. Hos enim
illos eſſe,qui precioſa ac chara obſonia emere ſolent, uinumq; in conuiuiis
cum plauſu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme opplentur ro-
ſis, raritatemq; illarum & intempeſtiuum amant:illud autem quod ſuo tem-
pore & ſecundum naturam fit,pro uili & abiecto faſtidiunt. Hos illos eſſe,
qui & unguẽta bibunt: quo nomine uel maximè eos carpebat, quòd ne uti
quidem cupiditatibus ſcirent, ſed & in hiſce peccarent, finesq; earum con-
funderent,undiq; permittentes uoluptatibus animum proterendum & con
Sic Eraſ. in Prouer. Ita fuge,ne præter caſam. culcandum, & hoc quod in Tragœdiis atq; Comœdiis dicitur, Iam & præ- H
ter caſam incitati/Soloeciſmum igitur uocabat hoc genus uoluptatum. Cæ-
terum ex eadem ſententia etiam illa dicebat,prorſus Momi illius uerba imi-
tatus. Vt enim illè reprehendebat tauri artificem deum,qui non præpoſuiſ-
ſet oculis cornua:ita ſcilicet & ipſe accuſabat eos qui coronas geſtabant,
quòd locum ubi eas adhibere deberent,neſcirent. Nam ſi afflatu atque odo-
re,inquit, uiolarum roſarumq; delectantur, ſub naſum eos potiſſimùm co-
ronari oportebat,iuxta ipſam,quàm proximè fieri poteſt,reſpirationem,ut
quamplurimum inde uoluptatis attraherent. Eodem modo & illos irride-
In guloſos. bat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibẽt,dum li- I
quamentorum uarietatem,& bellariorum curioſam atq; immodicam com-
poſitionem ſectantur/Nam rurſum & hos dicebat breuis ac modico tem-
pore duraturæ uoluptatis amore multa negocia ſuſtinere. Indicabat autem,
Quatuor digitorum uoluptas. quatuor illos digitorum cauſſa totum hunc ſuſcipere laborem ſolere. Tot
enim digitorum menſuram æquat uel longiſſimũ hominis guttur. Nam ne-
que antea quàm eorum quæ tam charo emuntur,quicquam ederunt,ullam
uoluptatem eos capere:nec rurſum poſtea quàm illa deuorata atq; abſum-
pta ſunt, ſuauioré cæteris illã quæ fit ex tã precioſis & charis iſtis, repletio-
nem reddi. Reſtare igitur ut illam quæ uelut in tranſcurſu percipitur,uolu- K
ptatem,tam grandi pecunia mercẽtur. Conſentanea autem ipſis dicebat ac-
cidere ob inertiam atq; imperitiã iſtam,quòd ueriores illas uoluptates igno-
rarent, quas omnes Philoſophia ſuppeditat & quaſi ſubminiſtrat iis qui la-
In molles. borare uolunt/Cæterùm de iis quæ in balneis aguntur,multa ſanè comme-
morabat,& de multitudine proſequentium,& de contumeliis, & de iis qui
ſeruis impoſiti geſtarentur,ac tantum non efferrentur. Vnum autem maxi-
mè ac præter cætera odiſſe uerbum uiſus eſt,frequens autem in ciuitate hoc
eſt,& in balneis propemodũ familiare ac patrium. Prætereuntes enim quoſ-
dam ex ſeruis clamare oportet & admonere ut pedibus proſpiciant, ſi quid

extantius

A extantius paulò,aut cauum ſubituri ſint,atque ita cõmonefacere eos,(id quod
abſurdiſſimum eſt) quò ſcilicet meminerint ire ſeſe. Graue igitur atque into-
lerandum putabat eſſe,ſi,cum ederent,alieno ore nõ indigerent,aut manibus:
neque cum audirent,aliorum auribus uterentur:oculis autem aliorum, ualen-
tes ac ſani,ad proſpiciendum opus haberẽt, ac ſuſtinerẽt uoces audire,quæ mi-
ſeris hominibus & excæcatis cõuenirent. Hæc enim ipſa accidere illis in foro,
& medio die,& hoc ciuitatem atque remp.ipſis uelut humeris ſuis ſuſtinenti-
bus. Hæc atq; huiuſmodi multa alia uerbis perſecutus,dicendi finẽ fecit. Ego
uerò hucuſq; cum admiratione ac ueluti ſtupefactus auſcultabã illum,metuens
B ne conticeſceret. Vbi uerò hic loqui deſiit,illud nimirũ quod Phæacibus olim
accidit,ego quoque paſſus ſum. Longo enim tempore ad ipſum aſpiciẽs quaſi
delinitus atq; permulſus,deinde multa confuſione atque uertigine correptus,
partim ſudore manabam,partim loqui uolens,deſtituebar uiribus, ac retro in-
hibebar: ipſaq; uox deficiebat me, neq; lingua iã amplius officio ſeruiebat ſuo:
poſtremò præ dubio atq; inopia agendi lachrymabar. Neq; enim ſummã dun-
taxat cutem perſtrinxerat, aut fortuito aliquo leuiq; ictu oratio illa tetigerat
me,ſed altius, & omnino ad uiuũ uſq; plaga hæc peruenerat: ac certò admo-
dum ſciteq; librato iactu emiſſa oratio, ipſum,ſi ita dicendum eſt, animum in-
C tercìdit. Si enim decet nonnihil & me iã philoſophicos attingere ſermones,ita
equidem de hiſce exiſtimo: Videtur mihi animus hominis ſolertis & ingenio-
ſi admodum ſimilis eſſe ſcopo alicui tenero ac molli. Sagittarii autẽ in hac ui-
ta multi, qui plenas quidem pharetras uariis atque omnis generis orationibus
habent:cæterùm non omnes certò iaculantur,ac deſtinata feriunt,ſed alii ipſo-
rum neruo nimium intento, uehemẽtiori impetu quàm ſatis eſt,telũ emittũt:
& apprehendunt quidem etiam iſti uiam, ſagittæ autem ipſorum in ſcopo non
manent,ſed præ uehementia ictus penetrantes ac tranſuolantes,pertuſum mo-
dò atq; hiantem uulnere animum relinquere ſolẽt. Rurſum aliis diuerſo huic
D pacto euenit. Nam præ imbecillitate uirium,& quòd laxiore neruo iaculãtur,
ſagittæ ipſis ad ſcopum uſque non perueniunt, ſed ſoluto impetu, fæpenume-
ro in medio curſu deficiunt ac décidũt. Quòd ſi uerò interdum etiam ſcopum
contingunt,ſummũ illum quidem & in ſuperficie tantùm perſtringunt,altio-
rem autem plagam nequaquam infligunt. neq; enim ualido impulſu atq; impe-
tu emiſſæ fuerunt. At qui bonus iaculator eſt,atq; huic noſtro ſimilis,principiò
quidem diligenter circunſpiciet ſcopum, ne nimis mollis, néue nimis ſolidus,
& tranſmittendo telo durior ſit. Sunt enim & ſcopi quidã qui omnino ne uul-
nerari quidem poſſunt. Vbi autem hæc omnia perſpecta habet, tum demũ tin-
E cta atq; infecta ſagitta, nõ ueneno, quẽadmodum Scytharum ſagittæ tinguntur,
neq; reſina,perinde ut Curetũ, ſed ſenſim mordicãte pariter & dulci phar-
maco inuncta uerè iaculari ſolet. Illud autẽ quod iactum eſt,bene adeò & pro
modo ſuo ſatis fortiter impulſum,eoq; penetrãs ut iam tranſiturum eſſe uidea-
tur,citrà tamen deſinat, & manet pariter, & multum medicamenti illius de ſe
emittit, quod uidelicet diſperſum, totũ circumquaq; animum ambit & cõple-
ctitur:atq; hoc illud eſt,quo & oblectantur,& cur lachrymas inter audiendum
emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum
mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ad ipſum dicere:

Sic iace,ſiqua uiris per te noua lux oriatur.

Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes insaniũt, sed F
quotquot ipsorum à Rhea corripiuntur, atq; ii audito carmine, prioris affectus
ac perturbationis reminiscuntur: ita & qui philosophos audiunt, nõ omnes at-
oniti ac saucii abeunt: sed illi solũ, quibus quasi fomes aliquis philosophiæ co-
gnatus, iam antea natura insitus atq; innatus fuit. LVC. Quàm grauia & ad-
miratione digna, atque adeò diuina, ò amice, uerbis commemorasti! Multáque
reuera ambrosia & loto saturatus, me non aduertente fuisti. Quare & interim
dum tu ista dicis, nescio quid animo meo accidit, & nunc desinente atq; tacen-
te te, mœrore afficior. Ac ut tuo uidelicet exemplo dicã quoque, saucius sum.
Neq; uerò mireris. nosti enim quòd & illi qui a canibus rabiosis mordẽtur, nõ G
ipsi solùm rabie corripiuntur, sed & siquos alios ipsi in ea insania eodem illo
modo afficiunt ac lædunt, etiam illos mente deiici, atque in furorem uerti sole-
re. Nam simul cũ morsu etiam affectionis istius quiddam in alium transfertur,
ac morbus ille fœcunditate quadam subinde alios atque alios de se procreat,
fitq; insaniæ istius omnino multiplex successio. PHIL. Itaque etiam ipse no-
bis iam amare confiteris? LVC. Prorsus igitur: teq; iam etiam oro, ut commu-
nem aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias. PHIL. Ergo Tele-
phi illud necesse erit facere. LVC. Quodnam illud dicis? PHIL. Vt ad eum
à quo uulnerati sumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus. H

IVDICIVM VOCALIVM, MARTINO BOLERO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Est autem lusus ualde festiuus atque elegans, ad exemplum iudicialis actionis compositus. Queritur enim σῖγμα de ui & iniuria ταῦ, quòd ab eo pluribus dictionibus spolietur, & quasi de sua possessione deijciatur. Exordio beneuolentiam captat simulatione modestiæ, & excusando necessitatem suam. Deinde per translationem ad ἦτα uenit, nullam literarum suo loco & ordine mouendam esse. Hinc iudicibus admonitis ut pro officio suo agant, & cæterarum ordinem atque dignitatem cuiusque conseruent: narratiunculam subiungit, quæ confirmationem causæ continet. Hanc postea longa primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorum amplificat: deinde etiam collatione modestiæ suæ, & illius petulantiæ tum erga se, tum erga cæteros etiam homines, quàm idem etiam hominibus inuisum ac detestabile sit, docet. I

IMPERANTE ARISTARCHO PHALEREO septima Octobris actionem instituit σῖγμα aduersus ταῦ, constitutis iudicibus septem uocalibus, de ui & rapina, spoliari se dicẽs omnibus illis uocibus quæ duplici ταῦ proferri solent. K

ACTENVS quidem, ô iudices Vocales, non admodum grauiniuria affectus ab hoc ταῦ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebat unde minimè conueniebat, quod quidem damnum non grauiter tuli: nonnulla etiam quæ dicebantur, audiuisse me dissimulabam, propter modestiam, quam uos ipsi nostis me seruare cum erga uos, tum erga alias syllabas. postquã uerò ad tantam auaritiam & amentiam peruenit, ut non modò non sit contentũ iis quæ ego sæpè dissimulaui, uerùm iam maioré uim inferat, ipsa me necessitas cogit ut accusem ipsum apud uos, qui utrunq; nostrum nouistis. Nõ autẽ exiguus metus propter istam miseriam

A miseriam me inuasit. Nam cum prioribus iniuriis maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita ut parum iam absit, dum ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in simili quodam uerser metu. Est itaque æquum, non modò uos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curam gerere. Nam si ut libet unicuique licebit è suo ordine in alium uiolenter irrumpere, idq; uos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis, nõ uideo quomodo sua quique ordines iura, iuxta quæ à principio constituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo uos unquam ad tantam incuriam uel negligentiam peruenturos, ut ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et
B ut uos certamen omiseritis, tamen mihi, qui iniuria affectus sum, negligendum non erit. Atque utinam aliarum quoque literarum audacia ab initio statim cum cœperunt contra leges delinquere, esset repressa. neque enim litigaret ad hunc usque diem λάμβδα cum ῥῶ, disceptans de uoce ἱσταμένοις & κεφαλαλγία. Neque etiam τῷ γάμμᾳ esset cum κάππᾳ certamen, neque tam sæpe ad manus propè uenissent in fullonia, de dictionibus γναφεῖο & κναφεῖο disceptantes. Quin cessasset etiam hoc γάμμα cum λάμβδᾳ contendere, dictionem μώλις illi surripiens, imò suffurans. Adeóque reliquæ item literæ quieuissent seditiones mouere
C contra leges. Est enim pulchrum, unamquanque literam in eo ordine quem primùm sortita est, manere: transcendere uerò eò quò non oportet, eius est qui ius & æquũ soluit. Et qui primus uobis has leges finxit & formauit, siue Cadmus fuerit ille insularis, siue Palamedes Nauplii filius, (quanquam nonnulli hanc prudentiam Simonidi tribuant) non ordinem tantùm, per quem sua quibusque literis præsidentiæ dignitas firmiter permanet, definierunt, uidelicet quæ debeat esse prima, quæ secunda: sed qualitates etiam & uirtutes quas habent singulæ nostrũ, constituerunt. Et uos quidé, ô iudices, honore affecerunt præcipuo, propterea quòd uestro Marte potestis sonum efficere. (Semiuocales uerò secundo loco dignati sunt, eò quòd sine uestro accessu exaudiri nequeunt.
D Ex omnibus etiam literis, quibusdam omnium postremum locũ decreuerunt, mutis scilicet & uoce carentibus. Has itaque leges per uos Vocales conseruari decet. Hoc uerò ταῦ, (neque enim possum ipsum turpiori nomine appellare, quàm quo nominari solet) per Deos, nisi duæ quædã bonæ ex uobis & aspectu decenti, ἄλφα scilicet & ὖ ψιλόν, se illi cõiunxissent, ne audiretur quidem solùm. Hoc inquam mihi maiorem uim quàm ullæ unquam literæ, inferre ausum est. Nã nominibus & uerbis patriis me extrudere, præterea ex ipsis etiam coniunctionibus & præpositionibus expellere tentat, adeò ut istam immodicam auaritiam porrò ferre nequeam. Verùm iam tempus est dicere unde & à
E quibus res initium sumpserit. Peregrinabar aliquando in Cybelo, (id oppidulum est non iniucundum, colonia, sicuti fertur, Athenensium) adducebam uerò mecum fortissimum ἐμῶ ex uicinis meis optimum. Diuertebam uerò ad comicum quendam poëtam, huic nomen erat Lysimacho: & à maioribus, quantum apparebat, genere erat Bœotius, sed tamen de se dici uolebat quòd in media Attica natus esset. Apud hunc hospité ego huius ταῦ auaritiam deprehendi. Equidem cum hactenus paucis quibusdam manus intulisset, dicendo παραφθορᾶς, priuans me meis cognatis, existimabam eam esse consuetudinem literarum, quæ unà mecum essent educatæ. Præterea cum ἡμιφόριον & similes quasdam uoces mihi detraxisset, dicerétque eas esse suas, audiebam patienter, nec

uehemẽter admodum me ea res mordebat: uerùm cum ab eis initium sumpsis- F
set, atq; postea ausum esset etiam dicere κατλίτερον & κατίτυμα, & ωίτλαν, deinceps abiecto omni pudore βασίλιτλαν quoq; nominare: haud leuiter sum commotus, & ira accensus, timens ne quis temporis successu etiam σῦκα, τῦκα appellet. Oro autem uos per Iouem, ut mihi indignãti, & iusta ira commoto, præterea omni ope & auxilio destituto, ignoscatis. Neque enim paruum hoc aut leue est periculum in quo uersor, cum præterquam quòd assuetis & familiaribus literis me spoliauit, etiam κίτταν, id est picam, auem meam loquacissimam, ex medio sinu, ut dici solet, abreptam, κίτλαν appellauit. Quin & φάσσαν, id est palumbum, unà cum νήσσαις, id est anatibus, & κωσύφοις, id est merulis, abstulerat, interdicente Aristarcho. Eripuit etiam non paucas apes. In Atticam uerò ueniens, ex media illa regione ὑμηττὸν præter ius rapuit, idque uobis ipsis & aliis quibusdam syllabis uidentibus. Verùm quid ego ista commemoro, cum me tota Thessalia expulerit, uelitque eam Thettaliam dicere? Toto insuper mari sum exclusus. Neque à G
betis hortensibus sibi temperat, ut iam, quod dici solet, ne paxillus quidem mihi reliquus sit. Quòd uerò litera sim quæ nulli nocere studeã, uos ipsi mihi testes estis. neque enim unquam accusaui literam ζῆτα, quæ mihi σμάραγδον abstulit, & totam σμύρναν surripuit. Nec ipso etiam ξῦ omnia fœdera & pacta rumpenti, litem intendi, ipso etiam Thucydide opem illi ferente. Et enim uicino meo H
ξῶ uenia danda, quòd morbo affectum sit, & meas apud se μυρσίνας, id est myrtus, plantarit, & quòd melancholiæ malo laborans me in faciem percusserit. Et talis quidem litera sum ego. Hoc uerò ταῦ quàm sit natura uiolentum aduersus reliquas omnes literas, & quàm à nullis omnino abstinuerit, cõsideremus: Sed & λίλτα & θῆτα & ζῆτα, & propè omnia literarum elementa iniuria affecit. Accerse mihi læsas literas. Auditis, Vocales iudices, ipsum λίλτα dicere: Surripuit mihi meam ὠδλλέχειαν, pro qua uult ut dicatur ὠπελέχεια: quòd sanè contrarium est omnibus legibus. Auditis uociferari θῆτα, & capiti capillos euellere, eo quòd priuatum est cucurbita. Auditis ipsum etiam ζῆτα suis uocibus συρίζειν & σαλ- I
πίζειν spoliatum esse, adeò ut ne ῥύζειν quidem, id est mutire, illi porrò liceat. Quis ista quæso ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam sceleste? Verùm hoc non tantùm cognatum sibi elementorum genus lædit, sed iam ad homines etiam iisdem moribus se contulit. Neque enim permittit ut rectà ferantur linguis. Imò uerò Iudices. interim enim res humanæ rursus me admonuerũt λλῶσσης, id est linguæ. nam expulsum me hac quoque parte, λλῶσαν facit λλῶτταν. O reuera linguæ pernicios us morbus ταῦ. Verùm rursum me conferam ad illud quod cœperam, atque homines defendam in iis in quibus aduersus eos delinquit. Nam conatur illorum uoces quibusdam uinculis constringere & discer- K
pere, ita ut siquis pulchrum quidpiam uidens, id καλὸν appellare uelit, hoc ταῦ statim irruens τταλὸν ipsum dicere cogit. adeò cupit in omnibus præsidentiam obtinere. Rursum alius quispiam dicit, ωδὲ κλήμαδος, id est de palmite: hoc uerò (est enim reuera τλῆμον, id est miserum) τλῆμα facit, quod erat κλῆμα. Et quidem nõ plebeios tantùm homines iniuria afficit, sed iam etiã magno illi regi cui fama est ipsam terrã & mare cessisse, atque naturas suas reliquisse, insidias tẽdit, & ex ipso, cum κῦρος sit, τῦρον quendam efficit. Atque in hunc modum uocẽ hominum lædit. Quomodo uerò re ipsa & opere eosdem lædat, audite. Plorant homines, atque suæ fortunæ uices deflent, atque ipsum sæpe Cadmum execrãtur

Alludit ad dictiones θάλασσα, σῦτλον, ωίτλα Θ.

Alludit ad κόρη & κόβδηλον.

Alludit ad κόκκυγδα, seu κολοκύντη. Pro quo συρίσδιγξ, et σαλπισδιαν Dores dicunt.

tur, quòd ταῦ in literarũ genus induxerit. aiunt enim Tyrãnos eius literæ corpus secutos, atque figuram imitatos, postea simili figura ligna fabricasse, in quibus homines suspendant: atque ex hoc huic tam pernicioſæ fabricæ pessimum nomen obuenisse. Propter ista omnia quot mortibus ipsum ταῦ dignũ esse iudicatis? Ego quidem existimo meritò hoc solùm ad supplicium ipsius ταῦ relinqui, ut pœnam in sua illa figura sustineat, propterea quòd crux ab ipso fabricata est, & ab eo nomen illi homines imposuerunt. Crucis supplicium.

TIMON, SIVE MISANTHROPOS, ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

B

ORNATISSIMO IVRIS VTRIVSQVE DOCTORI THOMAE RVTHALLO Secretario regio, pòst episcopo Dunelmensi, Erasmus Roterodamus S. P. D.

Vide quantum audaciæ mihi suppeditet singularis quædam ingenij tui morũmque facilitas, humanissime Ruthalle: qui cum neutiquam ignorem te inter Aulicos primores, uel auctoritate, uel gratia, uel splẽdore, uel eruditione præcipuum esse, tamen nõ uerear meas nugas rudes adhuc, uixque è prima scheda repurgatas, ad tuam excellentiam mittere. Sed quid facerem? tam urgebat nauita, uentos & æstum nulli seruire clamitans. Itaque ne nihil mei apud hominẽ tam nostri studiosum relinquerem, id quod tum fortè erat in manibus, Misanthropum misi, nimirum ad uirum unum omnium φιλάνθρωποτατον. Is est Luciani dialogus, quo uix alius lectu uel utilior, uel iucundior: uersus quidem ille iampridem ab alio nescio quo: sed ita uersus, ut interpres C *hoc modo demonstrare uoluisse uideatur, sese neque Græce scire, neque Latine: nec temere adeo quis suspicetur eum interpretem subornatum esse ab ijs qui Luciano malè uolunt. Tu nostram hanc audaciam boni consules, & Erasmum in eorum numero pones, qui tui sunt amantissimi. Vale, Londini. An. M. D. IIII.*

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de diuitijs tractatur, quis scilicet uerus diuitiarum usus sit, & quomodo retineantur, quibus potissimũ obueniãt, & quales reddãt possessores. Occasio dialogi à persona Timonis sumpta est, quẽ Athenienses, quòd inhumanus planè esset, hominumque congressus ac societatem uitaret, imò etiam publicis malis gauderet, μισάνθρωπον appellarunt: cuius mortui quoq; sepulchrum (ut scribit Suidas) inaccessum & inuium factum fuit, cum mare, tanquam ipsum quoque perosum illius inhumanitatẽ, inundatione eam terræ partem ubi sepultus erat, à reliqua abstractam secluſisset. In quo & tale epitaphium inscriptum fuisse fertur,

D *Hic iaceo, uita miseráque inopiq; solutus,*
Nomen ne quæras, sed malè tute peri.

Huic igitur Timoni similes reddi & diuites, uidetur intellegere uelle Lucianus, utpotè quos diuitiæ & fastuosos & insolentes & planè barbaros efficere consueuerunt. Fingit autem ab initio diuitem fuisse, sed ob liberalitatem, & quòd absque iudicio in quosuis benignus esset, ad paupertatem redactum esse. Quam rem cum Iupiter ex ipsius querela, qua cũ illo expostulãdo, in hominũ malitiam & ingratitudinẽ à principio inuehitur, cognouisset, misertus illius, eò quòd & in deos pius fuerat, & multa illis sacra peregerat, diuitem denuo facere statuit, ac Plutum cum thesauro ad ipsum mittit. Qui principiò ire detrectat, ostendens illum sua E *culpa pauperem factum esse, & cum talibus hominibus minimè perdurare se posse, atq; æquè odisse eos, ut sordidos atque auaros illos qui nũquam omnino se utantur. Mediocritate enim utendi se gaudere. Atq; hic locus usum diuitiarũ, & quomodo conseruari eædem debeant, docet. Deinde cum Iupiter in sententia persisteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficisceretur, inter eundum fingitur claudicare. ibi, interrogãte Mercurio, causam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neque uideat quorsum eat, neque norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatum esse. Quo figmento significare uidetur, improbos ac malos semper melioribus succẽsibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac uita felices ac diuites fieri. Postremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus, respondet, insciti ac cæcitate illorum hoc fieri. Atque ibi cum hos, tum alios effectus suos exponit: quæ omnia postremò actione & quasi ipsa re comprobantur, dum Timonem ab initio Plutum reijcere atque auersari fingit, utpote ex paupertate modestum ac temperantem iam factum, & agnoscentem superiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum summa curâ asseruare, tumidumque & insolẽtem omnes alios homines uitare atque contemnere. Additis ad finem etiam adulatoribus, scurris, assentatoribus, sycophantis, fumi uenditoribus, & id genus alijs, qui ut corpus umbra, sic ipsi diuitias atque fortunam comitantur.*

IVPITER Philie,hospitalis,sodalitie,domestice,fulgurator, F iusiurandice,nubicoge, grādistrepe, & si quod aliud tibi cognomen attoniti Poëtæ tribuūt,maximè quum hærent in uersu. nam tum illis tu multinominis factus, carminis ruinam fulcis, metriq; exples hiatum. Vbi tibi nunc magnicrepū fulgur, grauifremum tonitru? Vbi ardēs,candens,ac terrificum fulmen ? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugas esse, fumumq; poëticum, nec omnino quicquam præter nominum strepitum. Sed decantata illa tua arma eminus ferientia expromptaq;, nescio quomodo penitus extincta sunt, frigentq; adeò, ut ne minimam quidem G scintillulam iracundiæ aduersus nocentes reliquam obtineant. Itaque citius quiuis ex his qui peieraturi sunt,extinctum ellychnium metuerit,quàm flammam fulminis cuncta necantis : usque adeò titionem quempiam in sese uibrare te putant, ut incēdium aut fumum ab illo proficiscens, nihil quicquam formident, uerùm hoc solùm uulneris inferri posse iudicent, ut fuligine compleantur. Quibus rebus factum est ut iam Salmoneus tibi sit ausus etiam obtonare: neque id admodum ab re, quippe aduersus Iouem usqueadeo ita frigidum, uir ad facinora feruidus, audaciáque tumidus. Quid ni enim faciat, ubi H tu perinde ac sub mādragora stertis,qui neque peierantes exaudias,neque eorum qui flagitia committunt, respectum agas ? Cæcutis autem lippitudine, & hallucinaris ad ea quæ fiunt, aurésque iam tibi obsurduerunt instar horum qui ætate defecti sunt: quando quidem quum iuuenis adhuc esses, acríque animo, uehemēnsque ad iracundiam, permulta in homines maleficos ac uiolentos faciebas : neque tum unquam tibi cum illis erant inducix : sed perpetuò fulmen erat in negocio, perpetuò obuibrabatur ægis, obstridebat tonitru : fulgur continenter iaculorum in morem densissimè ex edito loco deuolantium torquebatur : Terræ quassationes cribri instar frequentes : ad hæc nix cumulatim, neque non grando saxorum in morem: atque ut tecum grandius loquar, imbrésque rapidi & uiolenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tan- I tum repentè Deucalionis ætate naufragium ortum est, ut omnibus sub aqua demersis,uix unica scaphula seruaretur, quæ in montē Lycorem appulit, humani generis quasi scintillulas quasdam seruans, unde sceleratius etiam genus in posterum propagaretur. Nimirum igitur dignum socordia præmium ab illis reportas, quum iam nec sacra faciat tibi quisquam , nec coronas offerat, nisi si quis obiter in Olympicis : ac ita ne is quidem rem admodum frugiferam facere uideatur, sed priscum quendam ritum magis referre: ac penè Saturnum,ô deorum generosissime, te reddunt, magistratu abdicantes. Omitto loqui, quoties iam templum tuum sacrilegio compilarint,quum tibi etiam i- K psi in Olympiacis manus admoliti sunt. Atque interea tu altifremus ille pigitabaris uel excitare canes , uel uicinos aduocare , ut auxilio accurrentes illos comprehenderent, quùm etiamdum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille Gigantumque extinctor, & Titanum uictor, sedebas , quum tibi cæsaries ab illis circuntonderetur, decemcubitale fulmen dextera tenens. Horum igitur, ô præclare , quis tandem erit finis, quæ tu adeò securè despicis ? Aut quando de tantis maleficiis pœnas sumes ? Quot Phaëthontes aut Deucaliones satis idonei sint ad expiandum tam inexhaustam morum iniquitatem ? Etenim ut de communibus fileam , de iis quæ mihi acciderunt dicam:

quum

A quum tam multos Athenienses in sublime euexerim, ex pauperrimis diuites n
reddiderim,cuiusque quotquot opus haberent, suppeditarim, imò semel uniuersas opes in amicos iuuandos effuderim: simul atq; his rebus ad inopiam deueni,iam ne agnoscor quidem ab illis,nec aspicere dignantur me,qui dudū reuerebantur,adorabant, meoq; de nutu pendebant ? Quòd siquando per uiam ingrediens,fortè fortuna in eorum quempiā incidero, perinde ut euersam hominis iam olim defuncti statuam, ac temporis longitudine collapsam prætereunt,quasi ne norint quidem. Porrò alii procul conspecto me, aliò sese detorquent, existimantes sese inauspicatum abominandumq; uisuros spectaculum,
B quem non ita pridem seruatorem & adiutorem suum esse prædicabant. Itaque prementibus malis ad extrema redactus cōsilia,rhenone arrepto terram exerceo, quaternis cōductus obolis, atque hic cum solitudine cumq; ligone philosophor. Hoc interim lucri mihi uideor facturus, quòd posthac non intuebor plerosque præter meritum secundis fortunæ successibus utentes. nam illud uel maximè urit. Iam igitur tandem aliquādo Saturni Rheæq; proles excusso profundo isto grauique somno (nam Epimenidem quoque dormiēdo uicisti) denuo iactato fulmine,aut ex Oeta redaccēso,ingēti reddita flamma iram aliquā strenui illius ac iuuenilis Iouis ostende, nisi uera sint quæ à Cretensibus de te
C tuaq; sepultura feruntur. IVP. Quis hic est Mercuri,quem audio sic uociferantem ex Attica, ad radicem montis Hymetti , horridus totus ac squalidus, pelléque hircina amictus? fodit autem,ut arbitror. nā pronus incumbit,homo loquax & confidens. mirum ni philosophus est. neque enim alioqui adeò impia nefariaq; in nos fuerat dicturus. MERC. Quid ais pater? an nō nosti Timonem Echecratidis filium Colyttensem ? Hic nimirum est qui nos sæpenumero in sacris legitimis cōuiuio accepit, ille repentè diues factus, ille qui totas hecatombas, apud quem splendidè Iouialia festa consueuimus agitare. IVPIT. Hem,quænā ista rerum commutatio? hiccine honestus ille? ille diues, quē tam
D frequentes cingebant amici ? Quid igitur accidit ut hoc sit habitu ? squalidus, ærumnosus,fossor conductitius,uti coniicio,quum tam grauem ligonē gerat. MERC. Ad hunc modū illum quodammodo probitas euertit atque humanitas,& in omnes quicunque egerent, misericordia: at reuera uecordia potius facilitasq;, nullusq; in suscipiendis amicis delectus, quippe qui neutiquā intellexerit sese coruis lupisque largiri. Quin magis quum à uulturibus tam multis
v. misero iecur eroderetur,ob id amicos eos necessariosq; iudicabat, quasi beneuolentia erga sese afficerentur, quū illos epulæ magis caperent. Ergo posteaquam ossa penitus nudassent,circumrosissentq;,deinde siqua medulla suberat,
E hanc quoque admodū diligēter exuxissent,aufugerunt,exuccum & radicitus defectum destituentes,adeò ut postea ne agnoscant quidem aut aspiciant: tantum abest ut sint qui suppeditēt,impartiantq;. Has ob res fossor,& sago,ut uides, opertus pelliceo,urbem præ pudore fugiens,mercede terram exercet, aduersus ingratos atra bile stomachatur, qui quidē sua benignitate ditati,admodum fastuosè nunc prætereant, ac ne nomē quidem an Timon uocetur nouerint. IVP. Atqui profectò uir neutiquam fastidiendus,neque negligendus:& iure optimo indignatur, qui iis tātis in malis agat. Quare sceleratos istos adulatores ipsi quoque fuerimus imitati, si eum uirum neglexerimus, qui tantum taurorum,& caprarum pinguissimas quasque nobis in aris adoleuerit,quarum

nidor etiamnum mihi in naribus reſidet: tametſi propter negocia, maximâm- F
que turbam peierantium, tum ui non iure agentium, neque nõ aliena rapientium, præterea ob formidinem quam mihi pariunt ſacrilegi, qui quidem tum multi ſunt, tum obſeruatu difficiles, adeò ut ne minimũ quidem nos conniuere ſinant: iampridem profectò ad Atticam regionem oculos detorſiſſem, maximè poſteaquã philoſophia & de uerbis digladiationes apud iſtos increbuerũt, ita ut pugnãtibus inter ſe iſtis uociferantibuſq;, ne exaudire quidem mortaliũ uota liceat: unde mihi neceſſum eſt aut auribus obturatis ſedere, aut dirũpi ab eis, conficiq;, qui uirtutem quandã, & incorporea quædã, meráſque nugas ingenti uociferatione connectunt. hæc in cauſa fuerunt ut hũc quoque neglexerim, quum haud mediocriter de nobis ſit meritus. Quod reliquum eſt Mercuri, tu Plutum adducens, quantũ potes ad iſtum abeas. Porrò Plutus unà ſecum ducat & Theſaurum: & utrique apud Timonem perſeuerent, neque uſquã adeo facilè demigrent, etiam ſi quammaximè. rurſum illos per bonitatem ex ædibus exegerit. Cæterùm de palponibus illis, atque ingratitudine qua in hunc ſunt uſi, in poſterum conſultabo. pœnasq; daturi ſunt ſimul atq; fulmen inſtaurauero. Nam fracti ſunt in eo retuſa cuſpide duo è radiis maximi, quum nuper auidius in ſophiſtam Anaxagoram iacularer, qui ſuis familiaribus ſuadebat, nullo pacto eſſe ullos nos, qui dii uocaremur. Ac illum quidẽ errore non H
feriebam, propterea quòd Pericles obtenta manu eum protexerit: cæterùm fulmen in Caſtoris ac Pollucis templum detortum, tum illud exuſſit, tũ ipſum parum abfuit quin ad ſaxum comminueretur. Quanquam interim uel id ſupplicii ſatis magnum in iſtos fuerit, ſi Timonem conſpexerint egregiè locupletem factum. MERC. Quantum habet momenti, altum uociferari, & obſtreperum audacémque eſſe? Idq; non iis modò qui cauſas agunt, uerùm etiam qui uota faciũt, conducibile. En ut mox è pauperrimo diues euaſerit Timõ, qui ſe in precãdo clamoſum & improbũ præſtiterit, Iouémque reddiderit attentum. Quòd ſi ſilẽtio fodiſſet incuruus, etiã nũc foderet neglectus. PLVTVS. At I ego, Iupiter, haudquaquã ad iſtum rediturus ſum. IVP. Quid ita non rediturus optime Plute, præſertim à me iuſſus? PLV. Quoniã per Iouem iniuria me affecit eiiciens, & in multa fragmenta diſſecans: idque quum illi paternus eſſem amicus: ac me, penè dixerim, fuſcinis ex ædibus extruſit, nec aliter quàm ii qui è manibus ignem abiiciunt. Num rurſus ad iſtum ibo, paraſitis, adulatoribus & ſcortis donandus? Ad eos me mitte ô Iupiter, qui munus intellecturi ſint, qui amplexuri: quibus equidem in precio ſim, & maiorem in modũ exoptatus. At hi ſtupidi cum inopia commerciũ habeant, quã nobis anteponunt, ut ab ea accepto ſago pelliceo, ligoneq;, ſat habeãt quũ quatuor lucrãtur obolos, decem K
talenta contemptim dono dare ſoliti. IVP. Nihil iſtiuſmodi poſthac in te facturus eſt Timon, quippe quem ligo abunde ſatis corripuerit: niſi prorſus nullum dolorem ſentiunt illius ilia, te uidelicet potius, quàm inopiam eſſe præoptandam. At tu mihi querulus admodum uideris eſſe, qui nunc Timonem incuſes, quòd tibi patefactis foribus liberè permiſerit uagari, neque includẽs, neque zelotypus in te. Porrò aliàs diuerſa de cauſa in diuites ſtomachabare, quũ diceres te ab illis, repagulis, clauibus, ac ſignorũ obiectaculis impreſſis ita fuiſſe cõcluſum, ut ne proſpicere quidem in lucẽ tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmãs præfocari te nimiis tenebris: eoq; pallidus nobis occurrebas,

& curis

A & curis confectus, digitis etiamnum ex aſſiduo colligendi coaceruandiq; uſu contractis, contortiſque. quòd ſiquando daretur opportunitas, aufugiturum (quoque ab illis te minitabare. In ſumma, rem ſupra modũ acerbã iudicabas, in æreo ferreóue thalamo, Danaës exẽplo, uirginem aſſeruari, atq; à ſceleſtiſſimis educari pædagogis, fœnore, & computo. Proinde abſurdè facere aiebas hos, quòd te præter modũ adamarent: neque, quũ liceret, frui auderẽt: neq; quum ipſis eſſet in manu, amore ſuo ſecurè uterentur, ſed uigiles obſeruarent, ad ſignum ac ſeram oculis nunquam conniuentibus, neq; uſquam dimotis ſemper intuentes, abunde magnum fructum arbitrantes, non quòd ipſis fruendi facul-
B tas adeſſet, ſed quòd nemini fruendi copiã facerent, non aliter quàm in præſepi canis, nec ipſe ueſcens hordeis, nec equum famelicum id facere ſinens. Quin etiam ridebas iſtos, qui parcerent, aſſeruarẽtque, & (quod eſſet abſurdiſſimũ) ipſi quidem ſibi ſubtraherent, uererenturq; contingere, non intelligerent autem fore, ut aut ſceleratiſſimus famulus, aut diſpenſator, aut liberorũ pædagogus furtim ſubiret, ludibrio habiturus infelicem & inamabilem herum, quem poſtea ſinat ad fuliginoſam, & oris anguſti lucernulam, ac ſiticuloſum ſcirpulum uſuris inuigilare. Quid itaq;? an non iniquum, quum hæc quondã incuſaueris, nunc in Timone diuerſa his criminari? PLV. Atqui ſi rem uerè perpen-
C deris, utrunq; me iure facere iudicabis. Nam & Timonis iſta nimia lenitas, negligentia potius, haud beneuolentia ſtudiũmque, quod ad me pertinet, meritò uideatur. At è diuerſo qui me oſtiis ac tenebris incluſum ſeruabant, id agentes quò ſcilicet craſſior ſaginatiórque, ac uehemẽter corpulentia onuſtus euaderẽ: quum interim neq; ipſi contingerẽt, neq; in lucẽ produceret, ne uel aſpicerer à quopiã, hos demẽtes & cõtumelioſos in me iudicabã, quippe qui me nihil cõmeritum tot in uinculis cogerent ſitu carieq; putreſcere, haud intelligẽtes, quò mox demigrent, me alii cuipiã, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, ſed ne illos quidẽ qui nimiũ facilè mihi manus admouent: ſed qui (quod eſt
D optimũ) mediocritate utantur, uti nec prorſus abſtineant, neque penitus profundant. Etenim illud per Iouem conſidera Iupiter: Si quis ubi puellulã & formoſam lege duxiſſet uxorẽ, poſtea neque obſeruet, nec ulla omnino zelotypia proſequatur, uidelicet ſinens illam noctu atq; interdiu quocunque libitum ſit ire, & quicunque uoluiſſent, cum ea habere rem, uel producat potius ultrò ut adulteretur, fores aperiens, proſtituturusq;, & quoslibet ad illã inuitãs, num hic amare uidebitur? Profectò hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui ſæpenumero amorẽ ſenſeris. Rurſum ſi ingenuam lege domum deducat, uti liberos legitimos progeneret, cæterum nec ipſe contingat florentem ætate decorámque
E uirginem, nec alium ſinat aſpicere, ſed incluſam, orbam, ſterilemq; in perpetua uirginitate contineat, idq; præ amore ſe facere prædicet, & hunc quidẽ præferat, pallore, corpore exhauſto, oculis refugis, num fieri potis eſt ut huiuſmodi nõ deſipere uideatur? quippe qui quum liberis oportuerit operam dare, fruiq; coniugio, puellam adeò formoſam atq; amabilẽ ſinat emarceſcere, per omnem uitam tanquam Cereri ſacerdotem alens? Huiuſmodi & ipſe indignè fero quũ à nonnullis ignominioſè cædor calcibus, laniorq; atque exhaurior, à nonnullis contrà perinde ut ſtigmaticus fugitiuus cõpedibus uincior. IVP. Quid eſt autem quod aduerſus illos indigneris, quando quidem utrique pœnas egregias luunt? Alteri quidem dum Tantali in morem neque bibere ſinuntur, neq;

que edere, ſed ore ſicco dũtaxat inhiant auro. Alteri uerò dum his ceu Phineo F
cibos Harpyiæ ipſis è faucibus eripiũt. Sed abi iam, Timone multo poſthac uſu-
rus cordatiore. P L V. An ille aliquando deſinet me ceu foraminoſo cophino,
priuſquam omnino influxerim, data opera exhaurire, quaſi conetur occupare
quò minus influam, ueritus ne ſi copioſius infundar, ipſum undis obruã? Quo
fit ut in Danaidum doliũ aquam mihi uidear allaturus, fruſtraq; infuſurus, ua-
ſe non continente liquorem: imò prius propemodũ effuſo quod influit, quàm
influxerit. Adeò latus dolii hiatus ad effuſionem, ac liber exitus. I V P. Proin-
de niſi hiatum iſtum obturauerit, perpetuámque perſtillationẽ ſiſtere ſtuduerit, te propediem effuſo, facilè rurſum ſagum & ligonem in dolii fece reperiet. G
ſed interim abite, atq; illum diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris ut
rediens Cyclopas ex Aetna tecum adducas, quò fulmẽ cuſpide reſtituta reſar-
ciant. Nam eo nobis acuminato opus fuerit. M E R. Eamus Plute. Quid hoc?
Num claudicas? Equidem ignorabam ò præclare, te non cæcum modò, uerùm
etiam claudũ eſſe. P L V. Atqui non hoc mihi perpetuum Mercuri: uerùm ſi
quando proficiſcor à Ioue miſſus ad quempiam, tum neſcio quo pacto tardus
ſum, & utroq; claudus pede, ita ut ægrè ad metã pertingere queam, ſene non-
nunquã interim facto, qui me opperiebatur. Porrò quum diſcedendũ eſt, ala-
tum uidebis multò auibus celerioré. Vnde fit ut uix iam amoto repagulo, ego H
iam præconis uoce uictor pronuncier, ſaltu ſtadiũ transmenſus, ne uidentibus
quidem aliquoties ſpectatoribus. M E R. At iſta quidem haud uera narras: imò
ego tibi permultos commemorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat
quo reſtim emerent, qui hodie repentè diuites facti, ſplendidè uiuãt: albis qua-
drigis uehantur, quibus antè ne aſellus quidem ſuppeditarit. Ii tamen purpu-
rati, aurumq; manibus geſtantes obambulant, qui ne ipſi quidem, opinor, cre-
dere poſſunt quin per ſomnium diuites ſint. P L V. Iſthæc alia res eſt Mercuri.
neque enim tum meis ipſius ingrediõr pedibus: nec à Ioue, ſed à Dite ad iſtos
tranſmittor: qui & ipſe nimirum opum largitor eſt, ac magna donans: id quod I
ipſo etiam nomine declarat. Itaque quoties eſt mihi ab alio ad aliũ demigran-
dum, in tabellas iniiciunt me, ac diligenter obſignantes, ſarcinæ in morẽ ſubla-
tum tranſportãt. Interea defunctus ille alicubi in ædium tenebricoſa parte ia-
cet, uetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porrò qui
me ſperauerant obtinere, in foro opperiuntur, hiantes non aliter quam hirun-
dinem aduolantem ſtridentes pulli. Deinde ubi ſignum detractũ eſt, & lineus
ille funiculus inciſus, apertæq; tabellæ, iamq; nouus dominus pronunciatus eſt,
ſiue cognatus quiſpiã, ſiue adulator, ſiue ſeruulus obſcœnus, qui puerili obſe-
quio fauorem emeruerit, etiã tum mento ſubraſo, pro uariis & opiparis uolu- K
ptatibus quas illi iam exoletus ſuppeditauerat, ingens ſcilicet præmium ferens
generoſus quiſquis ille tandem fuerit, nonnunquã me ipſis cum tabellis arre-
ptum fugiens apportat, cõmutato nomine, ut qui modò Pyrrhias, aut Dromo,
aut Tibius: iam Megacles, aut Megabyzus, aut Protarchus appelletur. Cæte-
rùm illos nequicquam hiantes, ſeq; mutuum intuentes relinquit, ac uerum lu-
ctum agentes, quòd eiuſmodi thynnus ex intimo ſagenæ ſinu ſit elapſus, qui
non parum magnã eſcam deuorarit. At hic repentè totus in me irruens, homo
uitæ mundioris atq; elegãtioris rudis, pingui illotaq; cute, qui compedes etiam
dum horreſcit, & ſi quis præteriens loro increpet, arrectis ſtet auribus: quique

piſtrinum

A piſtrinũ perinde uti templũ adoret: non eſt deinceps tolerandus iis quibuſcum
uiuit: uerùm & ingenuos afficit contumelia, & conſeruos flagris cædit, experiens nũ ſibi quoq; ſimilia liceãt, donec aut ſcortulo cuipiã irretitus, aut equo-
rum alendorum ſtudio captus, aut adulatoribus ſeſe permittens deierantibus
Nireo formoſiorẽ eſſe, Cecrope Codróue generoſiorem, callidiorem Vlyſſe,
unum autem uel ſedecim pariter Crœſis opulentiorem, momẽto temporis ſe-
mel profundat infelix, quæ minutatim multis ex periuriis, rapinis, flagitiis fue-
rãt collecta. M E R. Iſta fermè ſic habẽt uti narras: uerùm ubi tuis ipſius ingre-
deris pedibus, quî tandẽ, cæcus quum ſis, uiam inuenire ſoles? Aut quî digno-
B ſcis ad quoſnã Iupiter te miſerit, dignos illi uiſos qui diuitiis abundẽt? P L V.
Enimuero credis me reperire iſtos ad quos mittor? M E R. Per Iouẽ haudquaquam. Neq; enim alioqui Ariſtide præterito ad Hipponicũ & Calliam acceſ-
ſiſſem, tum ad alios Athenienſes, homines ne obolo quidem æſtimandos. Cæ-
terùm quid facis quandoquidem es emiſſus? P L V. Surſum ac deorſum circum
curſans oberro, donec imprudens in quempiam incurrero. hic autem quiſquis
ille ſit, qui fortè primus me nactus ſit, abducit ac poſſidet, te Mercuri pro lu-
cro præter ſpem obiecto uenerans atq; adorans. M E R. Num ergo fallitur Iu-
piter, qui quidẽ credat ex ipſius animi ſententia ditari abs te hos, quos ille di-
C gnos exiſtimarit qui diteſcerent? P L V. Et iure quidẽ optimo fallitur, ò bone:
quippe qui quũ me cæcum eſſe non ignoret, emittat ueſtigatum rem uſq; adeò
repertu difficilem, & iam olim è uita ſublatam, quam ne Lynceus quidẽ facilè
inueniret, quæ nimirum adeò obſcura ſit, ac minuta. Itaq; quum rari ſint boni,
improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facilè in huiuſmodi
mortales incurro, ac retibus illorũ illigor. M E R. At quî fit ut quoties eos de-
ſeris, celeriter aufugias, quum uiæ ſis ignarus? P L V. Tum demum acutũ cer-
no, pedibusq; ualeo, ubi ad fugam tempus inuitat. M E R. Iam illud quoq; mi-
hi reſpõde, quî fit ut quum ſis oculis captus (dicendũ enim eſt) præterea palli-
D dus, poſtremò claudus, tam multos habeas amantes, adeò ut omnes in te defi-
gant oculos: & ſi potiantur, felices uideãtur: ſin fruſtrentur, non ſuſtineant ui-
uere? Ex his equidem non paucos noui, qui ſic perditè te amarint, ut ſe aëreo è
ſcopulo piſcoſi in æquoris alta præcipites abiecerint, rati faſtidiri ſeſe abs te,
propterea quòd illos nullo pacto reſpexiſſes. Quanquam ſat ſcio, tu quoq; fa-
teberis, ſi quo modo tibiipſi notus es, furere iſtos, qui eiuſmodi amore ſunt
dementati. P L V. Atenim credis me, qualis ſum, talem iſtis uideri, nempe clau-
dum aut cæcum, aut ſi quid aliud adeſt mihi uitii? M E R. Quid ni ò Plute? niſi
fortè & ipſi omnes cæci ſunt. P L V. Haud cæci quidem, ò optime, uerũ inſci-
E tia errorq; (quæ nũc occupãt omnia) illis offundunt tenebras. ad hæc ipſe quo-
que ne per omnia deformis ſim, perſona uehementer amabili tectus inaurata,
gẽmiſque picturata, ac uerſicoloribus amictus eis occurro: at illi rati ſeſe nati-
ui uultus uenuſtatem aſpicere, amore capiuntur, diſpereũntque niſi potiãtur.
Quòd ſi quis me toto corpore renudatum illis oſtenderit, dubio procul futu-
rum ſit, ut ſe ipſi damnent, qui tanto pere cæcutierint adamantes res neuti-
quam amandas, ac fœdas. M E R. Quid ergo? poſteaquam eò peruentũ eſt, ut
iam diuites euaſerint, iamq; perſonam ſibi circumpoſuerint, rurſum falluntur?
Adeò ut ſi quis illis detrahere conetur, penè caput potius, quàm perſonam ab-
iiciant? Neque enim ueriſimile eſt etiam tũ illos ignorare, auro bracteatã eſſe

formam,quũ intus cuncta inſpexerint. P L V T. Ad id non parum multæ res, F
ô Mercuri,mihi ſunt adiumento. M E R. Quænam? P L V. Simul atq; qui me
primùm nactus eſt,apertis foribus exceperit,clanculum unâ mecũ introit ela-
tio,uecordia,iactantia,mollities,uiolentia,dolus,atq; alia item innumerabilia:a
quibus omnibus poſteaquam eſt animus occupatus, iã admiratur quæ neuti-
quam ſunt admiranda, & appetit ea quæ ſunt fugienda, meq; cunctorum illo-
rum quæ introierant malorum patrem ſtupet,illorum ſatellitio uallatũ,quid-
uis potius paſſurus, quàm uti me compellatur reiicere. M E R. Vt leuis ac lu-
bricus es Plute,retentu difficilis,ac fugax,neque ullam præbens anſam certam
quò prenſus teneare: ſed neſcio quomodo anguillarum ac ſerpentum in mo- G
rem inter digitos elaberis. At è diuerſo paupertas,uiſcoſa,prenſu facilis,totoq;
corpore mille uncos gerit hamos, ut qui tetigerint, illico hæreant, nec facilè
queant auelli. Verũ interea dum nugamur,rem haud paruã omiſimus. P L V.
Quam? M E R. Nempe quia Theſaurum non adduxerimus,quo uel in primis
erat opus. P L V. Iſthac quidem ex parte bono ſis animo. Nam non niſi in ter-
ra relicto illo ad uos aſcẽdere ſoleo, iuſſoq; intus manere foribus occluſis,neq;
cuiquam aperire,niſi me uociferantẽ audierit. M E R. Iam igitur Atticã adea-
mus. Tu me conſequitor chlamydi adhærens,donec extremã uiã attigerimus.
P L V T. Rectè facis Mercuri,quũ me per uiam ducis. Etenim ſi me deſereres, H
forſan oberrans in Hyperbolum aut Cleonem inciderem. Sed quis hic ſtridor
ceu ferri ſaxo impacti? M E R. Timon hic eſt,qui proximè montanum & pe-
Collatio pau- tricoſum fodit ſolum. Papæ! adeſt & Paupertas,& Labor ille,tum Robur,Sa-
pertatis, & eius effectus. pientia, Fortitudo, atque id genus aliorum turba: quorum omniũ agmen Fa-
mes cogit,longè præſtantius quàm tui ſint ſatellites. P L V. Quin igitur quàm
ocyſſimè diſcedimus Mercuri? Neq; enim ullum operæpræciũ fecerimus cum
homine eiuſmodi uallato exercitu. M E R. Secus uiſum eſt Ioui: quare ne me-
tu deterreamur. P A V P E R T A S. Quò hunc nunc Argicida manu abduci-
cis? M E R. Ad hunc Timonem,ad quem à Ioue ſumus ire iuſſi. P A V. Itá ne I
rurſum Plutus ad Timonem,poſteaquam ego hunc antea deliciis malè corru-
ptum ſuſcepi,commendansq; Sapientiæ & Labori,ſtrenuum,multiq; precii ui-
rum reddidi? Adeó ne deſpicienda, iniuriæq; idonea uobis Paupertas iudicor,
ut hunc,quæ mihi unica erat poſſeſſio,eripiatis,iam exactiſſima cura ad uirtu-
tem excultũ? Vt Plutus hic ubi denuo ſuſceperit,per contumeliã & arrogan-
tiam illi manu iniecta,talem reddiderit,qualis erat dudum,mollẽ & ignauum,
ac uecordẽ: rurſum mihi reſtituat,ubi iã nihili factus erit,& reiiculus? M E R.
Sic ô Paupertas Ioui placitum eſt. P A V. Equidem abeo,at uos Labor & Sa-
pientia reliquiq; conſequimini me. Porrò hic breui cognoſcet qualis in ſe fue- K
rim,quàm nunc relinquet: nempe adiutrix bona,& rerum optimarũ doctrix:
quicum donec habuit commercium,ſano corpore,ualentiq; animo perſeuera-
uit, uirilem exigens uitam, & ad ſeſe reſpiciens, ſuperuacua autem & uulgaria
iſta, aliena,ita ut ſunt,exiſtimans. M E R. Diſcedunt illi, nos ad eum adeamus.
T I M. Quinam eſtis ô ſceleſti? aut qua gratia huc adueniſtis,homini operario
mercenarioq; negocium exhibituri? uerùm haudquaquã læti abibitis,ſceleſti ut
eſtis omnes: nam egò uos illico glebis & ſaxis petitos cõminuam. M E R. Ne-
quaquã ô Timon,ne ferito,neq; enim feries mortales: uerùm ego ſum Mercu-
rius, hic Plutus. Miſit nos Iupiter,uotis tuis exauditis. Quare,quod bene uer-
tat,

A tat,opes accipe,deſiſtens a laboribus. T I M. Atqui uos iam plorabitis,etiam
ſi dii ſitis, ut dicitis. Siquidem odi pariter omnes tum deos, tum homines. Sed
hunc cæcum,quiſquis hic fuerit,mihi certum eſt ligone impacto comminuere.
P L V. Abeamus per Iouem, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi uidetur
non mediocriter inſanire: ne malo quopiam accepto diſcedã. M E R. Ne quid
ferociter Timon: quin exue potius penitus iſtam ferocitatem, aſperitatémque, *exuere ferocitatem*
ac manibus obuiis excipe bonam fortunã. Rurſum diues eſto, rurſum Athe- *obuijs manibus o*
nienſium princeps: & ingratos illos deſpicito, quum ſolus florebis. T I M. Ni- *cipere fortunam*
hil mihi uobis eſt opus. ne obturbate. ſat opum mihi ligo. præterea fortuna-
B tiſſimus ſum ſi nemo propius ad me acceſſerit. M E R. Adeóne quæſo inhu-
maniter?

Hæc ego ſæua Ioui refero atque immania dicta?

Atqui par erat forſitan homines tibi haberi inuiſos, ut qui tã multa indigna in
te cõmiſiſſent: deos odio te proſequi, nequaquam erat conſentaneum, quũ illi
tãtopere tui curã agant. T I M. At tibi Mercuri, Iouiq;, quòd me reſpicitis, plu- *agere curã alicuius*
rimam equidem habeo gratiam: cæterùm hũc Plutum nequaquam recepero.
M E R. Quid ita? T I. Quoniã pridẽ innumerabiliũ malorũ hic mihi fuit au-
ctor, quum me aſſentatoribus proderet, inſidiatores in me inuitaret, conflaret *Diuitiarum odium con-*
C odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxium redderet: deniq; quum me *mala. flare*
adeò perfidè ac proditoriè deſtituerit. Contrà paupertas optima me laboribus *Paupertatis*
uiro digniſſimis exercens, mecumq; uerè & liberè conuiuens, & quibus opus *bona.*
erat, ſuppeditauit laboranti, & uulgaria iſta docuit contemnere: effecitq; ut mi-
hi uitæ ſpes omnis ex me ipſo penderet, demonſtrans quænam eſſent opes ue-
rè meæ: nempe quas neque adulator aſſentans, neq; ſycophanta minitans, neq;
plebes irritata, neque cõcionator ſuffragiorũ auctor, neque tyrannus intentus
inſidiis queat eripere. Itaque iam ualidus effectus ob laborem, dum hunc agel-
lum gnauiter exerceo, neque quicquam eorum quæ ſunt in ciuitate malorum : *in ciuitate pluris*
D aſpicio, abundè magnum & ſufficientem uictum mihi ligo ſuppeditat. Quare *Sunt Mala*
tu Mercuri, quam ueniſti uiam remetiens, recurre, unà tecum Plutum abducẽs *venire viam*
ad Iouem. Illud mihi ſat fuerit, ſi effecerit ut omnes mortales per omnẽ ætatem
eiulent. M E R. Nequaquam, ô bone. neque enim omnes ad eiulandũ ſunt ac-
commodi. Quin tu iracunda pueriliaq; iſta miſſa face, ac Plutum excipe. non
ſunt reiicienda munera quæ à Ioue proficiſcuntur. P L V. Vin' Timon ut con-
tra te partes defendam meas? an grauiter feres ſi quid dixero? T I M. Dicito, ne
multis tamen, neq; cum procœmiis, quemadmodũ perditiſſimi iſti ſolent Ora-
tores. nam huius Mercurii gratia te feram paucis dicentẽ. P L V. Atqui mul-
E tis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accuſato. Attamen uide
num qua in re te, quẽadmodum ais, læſerim, qui quidem dulciſſimarum qua-
rumq; rerum tibi extiterim auctor, opifexq;, auctoritatis, præſidentiæ, corona-
rum, aliarum item uoluptatum. mea opera conſpicuus eras, celebris, & obſer-
uandus. Cæterùm ſi quid moleſti ab adulatoribus accidit, non mihi potes im- *aliquid ab adu-*
putare: quin ipſe magis abs te ſum affectus contumelia, propterea quòd me tã *toribus accidere*
ignominioſe uiris illis execratis ſuppeditaris, qui te mirabantur, ac præſtigiis *aliquè præstigijs*
dementabant, mihiq; modis omnibus inſidias ſtruebant. Porrò quod extremo *dementare*
loco dixiſti, te à me proditum deſertumq; fuiſſe: iſtud criminis in te poſſum re-
torquere, quũ ipſe ſim modis omnibus à te reiectus, præcepsq; exactus ex ædi-

Hæredipetæ.

meo ſedecim talẽta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac uinctus. at quum F ſoluendo nõ eſſet, ego miſertus illum redemi. Porrò quum illi ſorte obueniſſetut Erechtheidi tribui diſtribueret ærarium, atq; ego audiens, id quod ad me redibat, poſceré, negabat ſe ciuem noſſe me. D E M. Salue Timon, præcipuum generis tui præſidium, fulcimentum Athenienſium, defenſaculum Græciæ. Profectò iamdudum te populus frequens & utraq; curia opperitur. Sed prius decretum audi, quod de te conſcripſi: Quandoquidem Timon Echecratidæ filius, Colyttenſis, uir non modò probus & integer, uerùm etiã ſapiens, quantum alius in Græcia nemo, nunquam per omnẽ uitam deſtitit optimè de Rep. mereri: tum autem in Olympicis uicit pugil, & lucta curſúque die eodem, ad G hæc ſolenni quadriga, equeſtriq; certamine. T I M. At ego ne ſpectator quidem unquam in Olympicis ſedi. D E M. Quid tum? ſpectabis poſthac. ſed iſta communia addi ſatius eſt. Tum anno ſuperiore apud Acharnenſes pro Rep. fortiſſimè ſe geſſit, & Peloponenſium duas acies concidit. T I M. Qua ratione? quippe qui nec unquam arma geſſerim, neq; unquam militiæ dederim nomen. D E M. Modeſtè tu quidem de teipſo loqueris, nos tamen ingrati futuri ſumus, niſi meminerimus. Præterea in ſcribendis plebiſcitis, & in cõſultationibus, & in adminiſtrandis bellis non mediocrem utilitatem attulit Ripub. His de cauſſis omnibus uiſum eſt curiæ, plebi, magiſtratibus tributim, plebeiis ſin- H gulatim, communiter uniuerſis, aureum ſtatuere Timonem iuxta Palladem in arce, fulmen dextera tenentem, radiis tempora ambientibus: utq; ſeptem aureis coronis coronetur, hæq; coronæ hodie in Dionyſiis per Tragœdos nouos promulgentur. Siquidem hodie illi Dionyſia ſunt agenda. Dixit hoc ſuffragium Demeas orator, propterea quòd cognatus illius propinquus, ac diſcipulus eius ſit. Nam & orator optimus Timon: præterea quicquid uoluerit. Hoc igitur tibi ſuffragiũ. Sed utinam & filium meũ ad te pariter adduxiſſem, quem I tuo nomine Timonem appellaui. T I M. Quî potes Demea, quum ne uxorem quidem duxeris unquam, quantum nobis ſcire licuit? D E M. At ducam nouo ineunte anno, ſi deus permiſerit, liberisq; operam dabo. Tum quod erit natum (erit autem maſculus) Timonem nuncupabo. T I M. An uxorem tu ſis ductu- rus, equidem haud ſcio, tãta à me plaga accepta. D E M E. Hei mihi. quid hoc eſt rei? Tyrannidem Timon occœptas? pulſaſq; eos qui ſunt ingenui, ipſe nec ingenuus planè, nec ciuis? uerùm propediem pœnas daturus, quum aliis nominibus, tum quòd arcem incenderis. T I M. Atqui nõ conflagrauit arx, ſceleſte. proinde palàm eſt te calumniatorẽ agere. D E M E. Verùm effoſſo ærario diues effectus es. T I M. Atqui non effoſſum iſthuc, unde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. D E M E. Verùm effodietur poſthac. ſed tu interim K omnia quæ in eo condita, poſſides. T I M. Alterã itaq; plagam accipe. D E M. Hei ſcapulis meis. T I M. Ne uociferare: alioqui & tertiam tibi illidam. Etenim res planè ridicula mihi acciderit, ſi quum inermis duas Lacedæmoniorũ acies fuderim, unũ ſceleſtum hominẽ non protriuero. Tũ fruſtra uicerim in Olympiis, & pugil, & palæſtrites. Sed quid hoc? an non philoſophus Thraſycles hic eſt? Profectò ipſus eſt, promiſſa barba, ſubductisq; ſuperciliis, & magnũ quiddam ſecũ murmurans accedit, Titanicũ obtuens, cæſariem per ſcapulas fluentem uentilans, alter quidã Boreas, aut Triton, quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis, inceſſu moderatus, amictu modeſtus, manè mirum quàm multa de uir-

Pſeudophiloſophorũ habitus.

A de uirtute diſſerit, damnans eos qui uoluptate capiuntur, frugalitatem laudans: at ubi lotus ad cœnam uenit, puérque ingentem illi calicem porrexit (meraciore autem maximè gaudet) perinde ut Lethes aquam ebibens, à dilucularijs illis diſputationibus diuerſiſſima quæ ſunt exhibet, dum milui inſtar præripit obſonia, & proximũ cubito oppoſito arcens, mento interim condimentis oppleto, dum canum ritu ingurgitat, prono incumbens corpore, perinde atque in patinis uirtutem inuenturum ſeſe ſperet, dúmque uſqueadeo diligenter catinos extergit indice digito, ut ne paululum quidem reliquiarum ſinat adhærere, nunquam non querulus, tanquam deteriorem partem acceperit, uel ſi to-
B tam placentam aut ſuem ſolus omnium accipiat: qui quidem edacitatis & inſatiabilitatis eſt fructus, temulentus, uinóque bacchatus, non ad cantum modò, ſaltationemq;, uerùm ad conuicium uſque, & iracundiam. Ad hæc multus inter pocula ſermo (tum enim uel maximè) de temperantia, ſobrietateq;: atq; iſta quidem loquitur, quum iam à mero malè affectus ridiculè balbutit. Accedit his deinde uomitus. Poſtremò ſublatum eum de conuiuio efferunt aliqui, ambabus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui ne ſobrius quidem ulli primariorum ceſſerit, uel mendacio, uel confidentia, uel auaritia. Quin & in-
C ter aſſentatores primas tenet. peierat promptiſſimè, anteit impoſtura, comitatur impudentia. In ſumma prorſus admirandum quoddam ſpectaculum eſt, omni ex parte exactum, uarieq; abſolutum: proinde non eiulabit clarius uidelicet, quumſi t modeſtus. Quid hoc? papæ! tandẽ nobis Thraſycles? T H R. Non hoc animo ad te uenio, Timon, quo pleriq; iſti, qui nimirũ opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorum conuiuiorum adducti ſpe, concurrũt, multaq; aſſentatione deliniunt te, hominem uidelicet ſimplicẽ, facileq; impartientẽ id quod adeſt. Siquidem haud ignoras offam mihi in cœnam ſat eſſe, tum opſoniũ ſuauiſſimum cepe aut naſturcium, aut ſiquãdo lubeat lautius epulari, puſillum ſalis. Porrò potum fons Athenis nouem ſaliens uenis, ſuppeditat. Tum pallium
D hoc quauis purpura potius. Nam aurum nihilo magis apud me in precio eſt, q̃ calculi qui ſunt in littoribus. Sed tua ipſius gratia huc me contuli, ut ne te ſubuerterit peſſima iſta atq; inſidioſiſſima res, opulentia: quippe quæ multis ſæpenumero immedicabilium malorũ extiterit cauſa. Etenim ſi me audies, potiſſimùm opes uniuerſas in mare præcipitabis, utpote quibus nihil ſit opus bono uiro, quiq; philoſophiæ poſſit opes perſpicere. Ne tamen in altum ô bone, ſed ferme ad pubem uſq; ingreſſus, paulò ultra ſolum fluctibus opertũ, me quidem uno ſpectante. Quòd ſi hoc non uis, tute igitur eas potiore uia ex ædibus eiicito, ac ne obolum quidem tibi facias reliquum, uidelicet largiens iis quicunque
E opus habent, huic quinq; drachmas, illi minã, alii talentũ. Porrò ſi qui erit philoſophus, hunc æquum eſt duplam aut triplam ferre portionem: quanquã hoc quidem mihi non mea ipſius gratia poſtulo, ſed quò amicis, ſi qui egebunt, donem: ſat eſt ſi modò peram hanc largitione tua expleueris, ne duos quidẽ modios Aeginiticos capientem. Nam paucis contentum modeſtúmque conuenit eſſe eum qui philoſophatur, neque quicquam ultra peram cogitare. T I. Equidẽ iſta quæ dicis, probo, Thraſycles: ergo, ſi uidetur, priuſquã peram expleam, age tibi caput opplebo tuberibus, poſteaquam ligone ſum menſus. T H R. O libertas, ô leges, pulſamur ab impuriſſimo libera in ciuitate? T I. Quid ſtomacharis ô bone Thraſycles? num te defraudaui? Atqui adiiciam ultra menſuram

C

chœnices quatuor. Sed quid hoc negocii? Complures simul aduenium, Blepsias ille,& Laches,& Gniphon,breuiter agmen eorum qui uapulabunt. Itaq; quin ego in rupem hanc conscēdo,ac ligonem quidem iamdudum fatigatum, paulisper interquiescere sino : at ipse plurimis congestis saxis, procul eos lapidum grādine peto? B L E P. Ne iace Timon. abimus enim. T I M. At uos quidem nec citra sanguinem,nec absque uulneribus.

ALCYON, SIVE DE TRANSFORMATIONE,
Augustino Datho Senensi interprete.

ARGVMENTVM.

In hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates,quòd scilicet Deo possibilia sunt omnia,& quòd nos illius operum atque effectuum causas intellectu ac ratione consequi nō possumus. Esse enim nos,quod ad collationem Dei & rerum æternarum attinet,pueros,ac ueluti cæcos. Quòd autē Deus multa facilè efficiat quæ nobis impossibilia uidētur,probat primùm à signo siue exemplo tempestatum,quæ illius prouidentia seu administratione ex maximis & turbulentissimis subitò in summam tranquillitatem & serenitatem conuertuntur. Item ab incremento & collatione ætatum hominis, cum æquè mirum sit ex puero imbecilli ac paruo uirum tantum & tam fortem fieri. Postremò ab effectis & ui naturæ, quæ cum Deo longè inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet ac sensu omnia metientibus,impossibilia uideri poterant, operatur. Occasio dialogi sumitur à cantu & obiectu Alcedinis : disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHAEREPHON.

QVAE uox insonuit nobis ô Socrates procul à littoribus & promontorio illo? quàm iucunda auditu ! quodnam est inquam uocale hoc animal? Nā muta quidem sunt quæ in aquis degūt. S O. Maritima quædam ales ô Chærephon, cui Alcyon nomē est, luctuosa admodum,& perquam flebilis: de qua uetus iampridē hominibus fabula proditur. Etenim ferunt hanc aliquādo mulierem Aeoli Græci filiam,quem à puella uirū acceperat, studii atque amoris gratia lugere mortuum , Trachinium Ceyca Luciferi Astri pulchri atque honesti patris pulchrum quoque atq; honestum filium . Mox uerò diuino quodā numine pennis circumfusam,uolucris instar maria circundare,atque illum perquirere. Cæterùm terram omnem peragrans, inuenire haudquaquam potuit. C H AE R. Nunquidnam Alcyon est quod ais ? Neque ego unquam antè hāc uocem audieram, at mihi quidem externa quæpiā contigit. Lugubrem scilicet perquam uerè uocem profundit animal. Cuiusmodi quæso & hoc est ô Socrates? S O C. Non magnum, Chærephon: at magnum ob coniugalem pietatem à diis accepit honorem. Siquidem in nidulatione istarum auium & Alcyonum quas appellant,dies mundus agit per mediam quoque hyemem tranquillitatis differē- tis, è quibus est & hodierna præsens nunc in primis. Nónne cernis summa ac superiora maris, quàm sereniſſima? Pacatum autem ac tranquillum omne pelagus,simile deniq;(ut ita dixerim)speculi? C H AE. Rectè dicis. uidetur nanque hodierna Alcyonis dies . sed & hesterna quoq; talis quæpiam fuit. Sed per deos quæso, nunquid opus est iis fidem adhibere, quæ initio habita sunt, ô Socrates, ut uel ex auibus mulieres aliquando effectæ sint, uel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam uidetur fieri posse. S O C. O amicè Chærephon, uidemur nos quidē & eorum quæ fieri possunt,& eorum quoque quæ effici nequeāt, tardi atque obtusiores quidam esse iudices. Nam iudicamus nos planè

planè pro humanæ facultatis uiribus,quæ & rerum ignara ac rudis est,& difficilè adducitur ut credat,sed & nequaquam perspicaciter intuetur. Itaque complurima nobis & de iis quæ facilia sunt,difficilia: & quæ cōsequi possunt, impossibilia sæpe uidentur. Atque id quidem nōnunquam per imperitiam, sæpenumero uerò ob quandam mentium ipsarum infantiam. Omnis nanque homo infans utiq; uidetur esse, uel ultima senectute proiectus: quādoquidem pusillum admodū, ac nouellum est uitæ tempus ad uniuersum æuū. Quid est igitur ô bone uir,quod ex eiusmodi rebus, possibilés ne, an impossibiles sint, dicere quippiam possint ii,quos deorum ac dæmoniorum latent potestates, quibūsue totius naturæ uis incognita est? Meministi ô Chærephon quanta nudiustertius tempestas extiterit? Nam uel cogitantem quidem tum fulgura illa ac tonitrua, tum uentorum incredibiles atque immensas magnitudines,cogitantē inquam pauor incessit. uereretur forsitan quispiam uniuersam iamiam ruituram mundi fabricam . Porrò uerò admirabilis quædam tranquillitatis constitutio exorta est,quæ ipsa & hactenus perdurauit. Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris esse, eam ne serenitatem ex illo uehementissimo turbine ac perturbatione traducere transferréque in tranquillitatem per mūdum omnem,an potius mulieris formam transfiguratam in auis cuiuspiam speciem cōuertere? Etenim & pueri nostri quoque huiusmodi aliquid fingere ac formare scientes,limum cerāmue cum ceperint, facillimè ex eadem massa uarias multiplicésque transfigurant formarum naturas. Diuino autem numini, quicū ne minima quidem ex parte nostræ facultates cōferri debent, perfacilia ac prona hæc sunt omnia. Tum mundū omnem quanto teipso maiorē putas esse? Dicās ne tu? C H AE. Quis hominum ô Socrates huiusmodi quicquam uel cogitatione cōplecti,uel oratione consequi ualeat? Neque enim id dicendo quisquam assequatur. S O. Itaque iam cernimus homines,si fortè inuicem cōferantur, permultum differre inter sese, præstareq; alterum alteri tum uiribus, tum etiam imbecillitatibus. Etenim matura hominum ætas collata ad pueros penitus infantes, quinq; puta decémue dies natos, quàm magnum quæso, quamq; admirabile discrimen habet & infirmitatis,& roboris,cum in omnibus ferè uitæ actionibus,atq; artium studiis,tum in iis quoque omnibus quæcunq; aut corpore administrantur, aut animo gerūtur? Hæc nāque(id quod paulò antè dixi)tenerioribus pueris ne in mentem quidem uidentur uenire posse . Ac roboris quidem magnitudo eius qui perfecta ætate sit, quantam, quámue immensam atque inæstimabilem præ illis præstantiam habet? Myriadas enim talium uir unus permultas manu complectatur, & quidem facilè . Aetas nanq; ab ipso initio imperita prorsus rerum omnium,& quæ moliri nihil possit, hominibus natura contingit. Cum igitur homo homini(ut uidetur)tantum interſit : quid censebimus uniuersum uideri cœlum præ nostris facultatibus,iis qui talia hæc cognitione assequantur? Credibile itaque fortassis plerisque uidebitur,cuiusmodi habet mundi magnitudo præstantiam ad Socratis & Chærephontis formam : eiusmodi & ipsum potestate , & prudentia, ac denique cognitione similiter eam quæ in nobis inest antecellere facultatem. Proinde multa & tibi, & mihi, sed & aliis qui perinde ac nos sunt, impossibilia uidentur ex iis quæ aliis forsitan perfacilia sunt: quandoquidem & tibia uti iis qui tibicines non fuerint , & legere ac scribere Grammaticæ artis ignaris impossibilius est,ut qui illa ignorant,quàm aut mu-

lieres cõstituere ex auibus,aut ex mulieribus aues. Ac natura quidem cum in- F
forme ferme animal cõpararet, & pedum & manuum & pennarũ expers:pe-
des subiiciẽs, atque adhibens pennas,sed & uarietate quadam multipliciũ ua-
riorumq; colorũ exornans,apẽ effinxit, sapientem diuini mellis effectricem.
Quinetiam ex mutis ouis atq; inanimis compluria genera cõstituit animalium
tum uolucrium atq; terrestrium,tũ etiam aquatilium, ætheris magni (ut non-
nulli tradunt)sacris utens artibus. Quamobrem immortalium potestates (quæ
profectò quammaximæ sunt) mortales nos, ac pusilli, & qui nec magna, nec
etiam parua percipere ualeamus, pleraq; etiam addubitemus eorum quæ circa
nosipsos uersantur:haud firmum quicquam uel de Alcyonibus, uel de phi- G
Iomelis tradere possimus. Cæterùm gloriam fabularum,qualis à patribus pro-
dita est, talem & pueris meis ô ales questuum ac luctuũ(debeo enim) præbue-
ro de tuis laudibus. Tuum uerò pium ac studiosum uiri amorem concinã crebro de tuis laudibus. Tuum uerò pium ac studiosum uiri amorem concinã cre-
bro uxoribus meis Xanthippæ,ac Myrto,referens cum alia multa,tum in pri-
mis quem à diis honorem consecuta es. Tu quoque ô Chærephon huiusmodi
aliquid feceris. CHAER. Decet igitur planè ô Socrates, & quæ abs te dicta
sunt,duplicem ut habeant persuasionem,ad mulierum inquã consuetudinem,
ac uirorum. Iam igitur Alcyoni salutatione facta,regredi ad urbem ex Phale-
rico tempus. SO. Sanè quidem:igitur sic faciamus. H

PROMETHEVS, SIVE CAVCASVS,

Ottomaro Luscinio interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus,id quod & in sequentibus facit,Deorum gẽtilium uanitatem,& ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atque irridere uoluisse. Occasionem autem sumpsit ex fabula Promethei,quem poetæ fingunt,eò quòd Iouem in distributione carnium decepisset, deinde & homines formasset,postremò autem e cœlo ignem surreptum terris intulisset:à Ioue Caucaso alligatum, aquilamq; immissam,quæ hepar illius carpẽdo attereret. Fingit itaq; hic interea dum rupibus affigitur,causam dicere,& apud Mercuriũ & Vulcanũ se de crimínibus obiectis purgare. Primùm de distributione carniũ,per extenuationẽ, dicendo iocũ fuisse cõuiualem,non fraudẽ,neq; tantum supplicii mereri, ex aduerso priora sua merita I
referendo. Secundo loco de plastice,ubi bifariã respõdet,& super eo,an homines in uniuersum finxisse,Dijs damnosum fuerit: & super modo & forma,ostendens non modò nihil incommodi fictionẽ hominis attulisse Dijs,uerũ etiã utilẽ & propè necessariã fuisse. Deinde & hac forma,ita ut Deos referrent facie,& rationis participes essent, necesse fuisse creari. Vltimo de furto ignis respõdet, neq; cœlesti igni quicquam ademptum esse,& ad officiũ Deorũ pertinere,ut homines iuuent:præsertim cũ ea re ipsi neq; opus habeant,neq; utantur,homines autem sacrificando indigeãt,& ad ipsorum Deorũ ministeriũ adhibeant. Occasio apologiæ sumitur ex eo,quòd cum Prometheus sui misereri Mercuriũ uideret,ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERCVRIVS.

EN tibi Caucasum ò Vulcane, cui miser hic Titã affigendus est. Itaque circũspiciamus sicubi locus pateat in præcipiti, nudatus K
niue,cui firmius infigantur uincula, & unde suspẽsus ipse magis
promineat,& fiat cõspicuus. VVLCANVS. Circũspectan-
dũ profectò Mercuri nobis est, ne humili loco ac prope terram
affixus,plasmatis sui(nempe hominum) experiatur auxilia:aut rursus in sub-
mi propendens, iis qui in montis radice uersantur, minimè appareat. Quam-
obrem,nisi aliter tibi uisum fuerit,hic in montis medio supra conuallem,passis
hinc atq; illinc è regione manibus,cruci affigatur. MERC. Rectè dicis. præ-
rupta enim hic undiq; sunt saxa, & nemini accessa, quippe propendentia pa-
rumper in præceps,tanta proinde angustia,ut nullum penitus recipiant uestigium

A gium,quum uix summis hic insistas pedibus:denique quammaximè opportu-
na in quibus furca fiat. Ne igitur cuncteris Promethee, sed ascende, & præbe
te monti affigendum. PROM. At uos saltem ô Mercuri & Vulcane, misere-
scite mei,qui citra ullam prorsus noxam calamitatẽ istam incidi. MERC.
Misereſcite,ais Promethee? Tanquam parum sit tibi Caucaso alligari, nisi nos
quoque ambos Iupiter eidem pœnæ mox destinet,ueluti mandato suo immo-
rigeros? Sed tu porrige dextram. Vulcane tu reclude,& affige malleo poten-
ter immisso. Præbè læuam,quò & illa rite implicetur. Bene actum. iam nũc de-
B uolatura tibi aquila iecur depascet, ne quippiam tibi unquam desit præmii pro
opere illo tuo tum pulchro, tum ingenioso. PROM. O Saturne, ô Iapete,
& tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior pœnis, qui neque facinus un-
quam graue admiserim! MERC. Nullum facinus,ais Promethee? qui primò
quidem distribuendarum carnium obiens munus, mirũ quàm uafrè egeris at-
que improbè. opimam enim partem tibi subducens, Ioui ossibus candido adi-
pe uelatis imposuisti. Hesiodi ipsius mihi iam in mentem uenit, qui mehercle
de hac re uerba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus,quo non
est aliud uersutũ magis ac callidum, & quidem maximè omnium mulier. Su-
per omnia autem ignem thesaurum deorum multo omnium præstantissimum
C furtim surripuisti, hominibus eiusce usum tradens. At uerò quũ tanta admise-
ris flagitia,mirum quomodo dicere ausis te quasi insontem & nemini prorsus
iniurium uinculis implicari. PROM. Videris quoq; & tu mihi Mercuri,iuxta
poëtam,incusare innocuum,quãdò talia mihi obiicis,quæ ego iure optimo me
fecisse cõtenderim, ob quæ equidem in Prytaneo publicè alendum me,si pro
merito mecum ageretur, censuissem. Verùm si uacat tibi audire ex me defen-
sionem minimè iniucũdam, ego detortam in me culpam,facili conatu diluere
curauero,simul atque perspicuum fuerit oratione mea,quàm iniquè aduersum
me Iupiter pronunciauerit. Tu uerò quãdoquidem tam eloquio polles, quàm
D iuris scientia,Iouis partes tuearis:denique effingas, ut lubet,quod me haud in-
iuria prope portas Caspias Caucaso isti affigendum iudicarit,quò miserrimum
Scythis omnibus fiam spectaculum. MERC. Inanem insumis operam Pro-
methee,si prouocare uelis à Iouis in te lata sententia. Tentare enim isthuc,pror-
sus existimo inutile. Verùm quandò alioqui tantisper mihi hic manendum est
dum ex arduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curam gerat:occasionem nimi-
rum hæc nobis mora ministrabit te auscultandi declamãtem, qui præter astum
quo cunctos mortales superas,Rhetoricen quoque probè calles. PROME.
Primùm igitur Mercuri tu uelim dicas,quibus de rebus mecum pater tuus ex-
E postulet:quas dein exaggerare tibi licebit,& longè grauissimas facere. Caueto
autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm tu Vulca-
ne censor esto, ac de causa cognoscas uelim. VVLCAN. Ita me amet Iupi-
ter,pro iudice accusator tibi futurus sum,eò quòd compilato igni,gelidam mi-
hi officinam reddideris. PRO. Partiri igitur uos conueniet actionẽ, ut tu quæ
ad furtum pertinent, in unum congeras: at Mercurius quæ hominum forma-
tioni conueniunt,carniũmque distributioni,impugnare conetur. Nihil autem
uideo quod uos remoretur, quum ambo sitis egregii artifices, & ad composi-
tè dicendũ impẽdiò instructi. VVLCAN. Mercurius meam obibit prouin-
ciam,cui hæc non obiter curæ sunt,utpote Rhetori. nam ego quum haudqua-

quam in iudicialibus dissertationibus uersor, sed magis circa focum, ibiq; non F
nihil est quod meæ possunt uires. quo pacto oratorem agã, non uideo. PRO.
Nihil est quòd Mercurium de furto dicturum suspicer. Quomodo enim furti
me fugillauerit, cuius ipse auctor est? Vnde necessitudo quædam mihi cum
Mercurio intercedit, propter idem artificiũ. Atqui tempus expetit ô Maiæ so-
boles, si me culpæ cuiuspiam arguere uelis, ut modò proponas accusationem.
MERC. Si mihi propositum sit malefacta tua insectari, longa profectò ora-
tione opus fuerit, & apparatu aliquo. neque enim quasi compendio quodam
Capita accusationis. recensere crimina satis est, quo pacto uidelicet commisso tibi distribuẽdarum
carnium officio, Regem meliori parte fraudaueris, atque illam pro te seruaris: G
quódque homines, quos esse minimè decebat, effinxeris: deniq; quòd ignem
quoque à nobis sustuleris, ad illos eum perferens: qua in re abusus es profectò
uir optime, Iouis benignitate, ac uisus es mihi eam parùm intellexisse. At uerò
si hæc inficiaberis te admisisse flagitia, longiore tecum utemur sermone, quo
simul & dicta tua refellamus, & ut ueritas quammaximè fiat perspicua, labo-
remus. Cæterùm si ea concesseris quæ de carnium diuisione diximus, homi-
nibus recèns formatis, atque ablato igni, abũde iam mihi in hac accusatione sa-
tisfactum est. Quod enim pluribus opus? quandò aliter dicere, iam planè sit nu-
Promethei apologia: & primum de distributione carnium. gari. PROM. Si quidem isthuc an sit nugari, posthac uiderimus: nunc uerò H
quoniam absoluta tibi est aduersum me (ut ais) accusatio, ego, præpotens Mer-
curi, hæc obiecta facilè amoliri tentauero. Et primò quidem audi obsecro quæ
dicam de carnibus. Cœlũ testor, si me non Iouis loco nunc pudet ut recenseam
quàm ille sit pusillanimus & querulus, non tã aliam ob causam, quàm quia mi-
nutula quædam ossa in portione quæ sibi fortè obtigerat, offendit, & huius rei
gratia me tanto nunc tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigen-
dum misit: immemor sanè quibus eum iuuerim beneficiis, neque satis probè
perpendens cuius momenti sit tantæ indignationis origo atque materia. Nam
quis non uidet puerilem hanc esse iram, ut excandescas, & iniquo feras animo, I
quia maiorem partẽ non acceperis? Verùm quãto foret æquius Mercuri, con-
uiualium huiuscemodi fraudium deinceps ne recordari quidem, & dimissa ira,
symposii delictum ueluti lusum æstimare atque iocum? Quippe quum in cra-
stinum cõtinere odium, & meminisse iniuriæ ueteris, haudquaquam reges de-
Conuiuia quibus rebus exhilaranda. ceat, ne dicam deos. Sed agedum tollamus è conuiuiis lepõres illos & sales, ri-
sum, & subdolas captiones: quid, oro, præter temulẽtiam, edacitatem, & silen-
tium fiet reliqui? Quæ quum tristia admodum sint, & parum iucunda, decen-
tius exulare crediderim huiuscemodi à conuiuio. Nam Iouem in posterũ diem
recordaturum quis oro putaret huiusce distributionis carnium, in qua nil præ- K
ter iocum notares ac lusum? Vt ne interim dicam quòd molestè nonnihil esset
laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nil enim aliud explora-
re uolebam in ea diuisione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter
ab aliis dignosceret. Sed age Mercuri, ut illi iam aliquid concedamus, minorem
portionem ei tradidimus in partitione: adde quòd fœdam, quòd horrẽdam at-
que molestam: &, si lubet, finge me omnino portionem sustulisse: quid tum?
Nũquid ideo decebat ut cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ miscereturuin-
cula excogitarentur, & cruces, totúsque Caucasus, aquilæ dehinc demitteren-
tur, quæ hepar dilaniarent? Fallor si hæc non sunt aperta pusillanimitatis indi-

cia,

A cia, animiq; ignobilis, & propensi in iram. Nam quũ hæc agit ob pauculas car-
nes, quid oro feciſſet si bos integer illi fuisset ademptus? Videre iã licet homi-
nes in pari negocio longè modestius affectos, qui quum diis immortalibus na-
tura sint inferiores, acrius illos excandescere par erat quàm deos. Atqui nemo
hactenus fuit qui coquũ cruci adiudicarit eam ob causam, quòd carnes elixãs,
immissum iusculo digitum uisus sit circumlambere, aut ex ueru nonnihil to-
starum carnium uellens uorarit. Magis enim ueniam illis impertiũt, nisi uehe-
menter fuerint irati. tunc enim incutiunt coquo pugnum, aut uerberãt genas:
uerùm qui in crucem ullum sustulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus,
B uilis sanè defensio: sed unde multo uilior planè ac turpior in Iouem redundet
accusatio. Tépus nunc monet ut de plasmate & hominibus à me formatis dis-
seratur: qua in re geminam constat sitam esse accusationem: neque satis cõper-
tum habeo Mercuri, cuiúsnam culpæ me primò reum agas: num illius, quòd
homines haudquaquam procreari debuerint, qui mouerentur: sed conducibi-
lius foret terram ipsam unde sunt progeniti, prorsus esse ociosam. An uerò
quòd formari quidem homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fer-
mè ad aliam figuram ac formam, quàm ego illos fabricarim. Ego ad utrunque
facilè respondeam, simul atq; ostendere tentauero, quòd nõ modò nulla peni-
C tus iactura malóue deorũ, homines in uitam sunt adducti, uerùm etiam quòd
in rem eorum isthuc potissimùm cedat, magis quàm si (ut iam olim fuit) tellus
deserta, & hominibus qui eam colerent, destituta maneret. Sic enim nullo ne-
gocio palàm fiet num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione,
quam solam constat diuinam esse, & planè cœlestem. Quum itaque tellus in-
culta, rudi ac hirta sylua horresceret, ac squaleret situ, adeò ut neq; uspiam gen-
tium uideres aras deorum, templum, statuam, simulachrum, aut aliud huiusce-
modi, quemadmodum summa diligentia iam undique apparent hæc elaborata,
non sine eximia deorum ueneratione: ego quũ alioqui propensus sum ad pro-
D uidendum in commune, ne quid desit quòd ad incrementum rei diuinæ, decus
ac uenustatem pertineat, tacitus mecum reputaui nec quicquã posse fieri me-
lius, quàm si pusillũ luti acciperẽ, & inde animantia effingerem nobis, diis for-
ma nõ admodum absimilia. Quippe uel id erat unicum in quo mihi natura di-
uina deficere uidebatur, quòd nullius collatione felicior appareret atque per-
fectior, ueluti modò si eam cum homine conferas, prudẽtia, ingenio, ac rerum
optimarum captu intellectúue præstante; sed mortali tamen. Cæterùm iuxta
Poëtæ dictum, terram aquæ commiscens, ex liquida mollique effinxi hõmines.
Mineruam interea adhortatus, ut in opere absoluendo mihi ferret suppetias.
E Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus: totiúsque mali (ut
uides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animantia, & quod antehac
immotũ erat, nos ad mobilitatẽ perduximus. Iam uerò mirum quàm indigne-
tur Iupiter ex tali terrestrium animantium formatione. Quasi uerò deinceps
deorum sustinere cogatur penuriam, & procreatis hominibus iam futurum sit
ut diis suis orbetur. Verùm quis unq; tam demens extiterit, ut solitudinẽ in Io-
uis curia propter generatos homines aliquando uerisimiliter futurã formida-
re queat? Nisi forte id ueretur, ne defectionẽ moliantur homines, & armis deos
lacessant: id quòd olim fecerunt Gigantes. Itaque neminem fugit qua ego sim
modestia, ut iam iniquè de me quispiam queratur, uel operibus mea industria

absolutis,quòd inde dii immortales offensi sint, ac damnum acceperint. Quin F
tu Mercuri minimum aliquod profer,& ego conticuero,ueluti meritò has da-
turus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere quanta hinc diis accedat u-
tilitas, si contempleris terrã,quæ prius informi situ ac squallore obducta erat,
urbibus,agriculturis & mitioribus plantis exornatam, mare nauigatum, insu-
las habitatas,undique aras & delubra,sacrificia & festiuitates, adeò ut iam pas-
sim uiæ & fora,denique quocunque te uertas, prorsus omnia Iouis plena sint.
Quòd si ego rei priuatæ intentus,solùm mihi homines,rem adeò præclarã,ef-
finxissem, profectò quantum ex fructu coniicere licet qui ad me inde rediret,
uos dii immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi sitis. Verùm G
ego in communi deorum utilitati consulens,ac commodi proprii negligẽtior,
in rem uestram homines potissimùm produxi. Nam si quæ ad Rempub. atti-
net,ego attenuare molior,quò res meas promoueam, uelim mihi commõstres
templum Promethei,quemadmodum Iouis & Apollinis nusquam nõ uideas,
denique & tibi Mercuri quædam delûbra sunt sacra. Cæterum isthuc interea
tecum expendas uelim, num tibi bonũ aliquid appareat sine omni penitus te-
ste, & nũ oblectare queat habentẽ possessio aut opus quod nemo uideat, ne-
mo laudet,nemo admiretur? Quod ideo dixerim,quia nisi fierẽt homines, iam
futurum erat ut omnis cunctarum rerum decor esset sine teste,& opes nostræ H
ne à nobis quidem ipsis haberentur in precio, quum nemo alius sit qui harum
admiratione caperetur. Adde quòd nemo ex nobis felicitatem suam sit intelle-
cturus,si non liceat se conferre cum illis qui respectu quodam sunt inferiores,
quippe bonorum nostrorum expertes. Nam quis unquam rem quandam ccu-
magnam æstimarit,si non cum exigua illam dimetiatur? Verumenimuero quũ
optimo iure honorem à uobis pro rebus bene gestis in Repub. sperare debue-
rim,in crucem à uobis leuatus,mercedem capio mei tam salutaris consilii. Sed
ais: flagitiosi quidam sunt inter homines,puta mœchi,bellatores,sororum ma-
riti,& parentum acerrimi hostes: Tanquã apud deos non æquè liceat reperire I
hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in Cœlum culpam reiicias ac
Terram, unde dii fuerũt prognati. Nec uerò est quòd dicas hominum forma-
tionẽ diis immortalibus facessere negocium,& augere curam, alioqui ociosis.
Sic enim eandem ob causam pastor qui gregem curãdum susceperit, in pluuia
eum non continebit,quandò operosum sibi istud uidebitur: quum alioqui cu-
ra illa propter coniunctam exercitationem, non admodum appareat esse in-
iucũda. Sed adime,obsecro,diis omnem solicitudinem, ut iam nihil sit cui pro-
uideant: quid iã aliud agant,quàm quòd torpeant ocio,nectar imbibãt,& uen-
trẽ distendãt ambrosia? Cæterũ malè me habet, quòd inuehendo in opus à no- K
bis elaboratũ, fœminas potissimùm reprehenderitis, quas tamen impẽdiò ada-
matis,& modò tauri,modò satyri.& cygni effecti,ad illas uos demittitis: ut ne
interim dicã quòd in cœlum admissas,diuinitatis consortes redditis. Atqui nõ
erat,ais,absurdum ut fierent homines,si modò ad nostram hanc formam simi-
litudine quapiam non accederent. Ego si exemplar aliud nouissem quod for-
ma præcelleret, ad illius instar homines effigiassem: nisi beluinũ magis dece-
ret esse, & prorsus agreste istud animantis genus. Sed si hoc dixeris, non uideo
quomodo uos diuino honore afficerẽt,aut accumularent sacrificiis: quæ quàm
grata sint uobis, coniicere licet ex eò maximè, quòd non grauamini uel ultra

oceanum

A oceanũ summa celeritate proficisci, post inculpatos Aethiopas, si quãdo sense-
ritis uobis afferri ab illis hecatombas: uerùm me,qui honorũ huiusce modi ac
sacrificiorũ auctor sum atq; origo, nescio quo iure in crucem sustuleritis. Hæc
sunt quæ de hominum plasmate sat fuerit commemorasse. Ad ignẽ transeamus
direptum, si placet, fœdam nimirum & inexpiabilem rapinã. Per Deos autem
in primis te orauerim, ne cũcteris,sed mox mihi respondeas, nunquid ex igne
Dii quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines: quod quidẽ uix un-
quam dixeris: quandò sic natura comparatum est,ut ignis nihilo fiat minor,si
quis etiam cum alio cõmunicet: denique non extinguitur ideo,quia alius inde
B flammam transtulerit. Itaque euidentissimum hinc colligo argumentum inui-
diæ,quòd quum citra ullam iacturam igne carere potueritis,ab eius tamen usu
arcere in animum induxeritis eos qui hoc potissimùm egere uidentur. Quod
contrà oportebat Deos omnes esse bonos, bonarum rerũ largitores,& ab in-
uidia lõgè abesse. Sed quid si omnẽ prorsus ignẽ suffuratus, detulissem in ter-
ram,adeò ut nihil uobis fecissem reliqui? quãnã oro iniuria uos affecissem,qui-
bus ignis haudquaquã potest esse usui, quum neque coquere uobis necessum
sit,neq; frigidare ambrosiam? Ad hæc,non egetis artificioso lumine: uerùm ho-
minibus quum ad alia necessaria ignis habendus est,tum maximè ad sacrificia,
C quò uidelicet in biuio nidorem uobis parent,thura incendãt, & pecudum co-
xas adoleãt in aris. Verùm quum(ut uideo)ingentem uobis lætitiam pariat fu-
mus ille,nihil proinde tam gratum,quod in epulorũ uicem uos reficiat, quàm
ubi nidor simul cum fumo uolutatus ad cœlum usque permeat. Itaque parum
appositè profectò,& nimiũ absurdè uidemini uaporem huiusce modi nunc in-
cusare. Miror autem autem cur Soli potestatem facitis lucendi hominibus,neq;
illi uitio uertitis, quòd in administrãdo deorum bono tam prodigus sit, atque
intemperãs,quum ignis ille sit multò quàm hic noster diuinior,& candẽs ma-
gis. Dixi. Iuestrum erit Mercuri ac Vulcane,ea quæ perperam à me proposita
D sunt,ad rectitudinẽ perducere,& rationibus quibus potestis nostra hæc impu-
gnare: dehinc rursus ad respondendum accingemur. M E R C. Haud facile est
Promethee cũ tam generoso oratore certare: uerùm uehemẽter ex re tua fuit,
quòd hæc abs te nõ audiuit Iupiter. Id enim certò scio,sedecim uulturibus ne-
gociũ dedisset,qui posthac uisceribus tuis pascerẽtur. adeò grauiter ipsum cri-
minatus es, aliud fermè agens: nam defensionem pro te dicere institueras. Mi-
rum autem profectò,quũ uates sis, quomodo præsagire nequieris has te modò
daturum pœnas. P R O. Præsciui hæc Mercuri: neque me præterit quòd rur-
sus liberabor: & nunc Thebanus quidam ueniet tibi amicus,qui eminus iacu-
E letur aquilam, quam supernè polliceris deuolaturam. M E R C. Vtinam hæc
eueniant. solutum à te uinculis uidero, nobis conuiuam additum, at non car-
nes partientem. P R O M. Bono sis animo,epulabor uobiscum,& Iupiter me
liberabit non exiguæ felicitatis gratia. M E R C. Ne,oro,graueris dicere quæ
sit illa felicitas. P R O. Nostin' Mercuri Thetin? Sed quid uerbis opus? præstat
enim celare arcanum, quò me maneat præmiũ post solutam pœnam. M E R.
Quandoquidem id præstat, tecum recondas licebit. Quin nos Vulcane abi-
mus? iam enim non longè abest aquila. at tu Titan præstolare tantisper,dũ tibi
Thebanus (ut ais) sagittarius contingat, qui te ab alitis huius laniatu quietum
reddat ac liberum.

Argumentum in eosdem.

Dialogi qui sequuntur tam superorum quàm inferorum Deorum, *quasi quandam syluam ac summâ continent omnium fere fabularum quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos poetas, partim à Tragicis, Aeschylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem uti breuiores, ita argutiores quoq; siue res, siue uerba & compositionem spectes: adeoque germanam illam Atticæ eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt.* Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere uoluisse, ut Deorum gentilium & Homericorũ uanitatem argueret atque irrideret, (quis enim ueterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorũ, unquam fuit, qui huiuscemodi nugis ullam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionibus obnoxium esse crederet?) uerùm illud quoque, ut (quod in Prometheo ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam, G & tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum uersatum esse oportet eum qui ueram ac solidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem assequi cupit, quemadmodũ ipse infrà in Lexiphane præcipit, existimo equidem etiam exempli & exercitationis caussa ad hunc modũ in hoc genere illum sese exercuisse. Nam ut hic Tragicorum & Homericorũ fabulas, ita infrà Comicorum quoque argumẽta retractat, & ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet, ut in Cupidine, ubi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis uerbis commemorat, studiosos puta, & literarum amãtes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac uinci: quod idẽ & Theocritus de Musis apertè dicit: (Nam quos aspiciunt illæ (inquit) exhilarantq; uidendo, Nulla uenenosæ lædunt hos pocula Circes.)

PROMETHEI ET IOVIS H

PROMETHE

SOlue me Iupiter, grauia enim iam passus sum. IVP. Soluam te, ais, quem oportebat grauiores pedicas habẽtem, & Caucasum totũ super caput incũbentẽ, à sedecim uulturibus nõ solùm corrodi hepar, sed & oculis carere effossis, eò quòd talia nobis animalia, homines uidelicet, effinxeris, & ignem furtim surripuisti, & mulieres fabricatus es? Nam quibus me ipsum decepisti in distributione carnium, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibi ipsi seruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur sufficientẽ iam pœnam exolui, tantũ tempus Caucaso affixus, pessimam auium I perditam aquilam nutriens hepate. IVP. Ne minimũ quidem hoc eorum quæ te oportet pati. PRO. Atqui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo ualde necessarium. IVP. Blandiendo decipis me Promethee. PRO. Et quid plus habebo? Non enim ignoras rursus ubi Caucasus est: neq; indigebis uinculis, si quo modo uersutias agens deprehendar. IVP. Dic prius, quãnam mercedem persolues necessariam nobis existentem? PRO. Si dixero ad quem locũ uadis nũc, fide dignus ero tibi & de reliquis uaticinans? IVP. Quomodo enim non? PRO. Ad Thetin, coiturus cũ ipsa. IVP. Hoc quidem nosti. Quid igitur postea? uideris enim uerum quiddam dicere. PRO. Nihil ô Iupiter rei habeas cum Nerine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno. IVP. Hoc ais, expulsurũ me regno? PRO. Vtinam ne fiat, ô Iupiter: ueruntamen tale aliquid coitus ipsius minatur. IVP. Valeat igitur Thetis: te uerò Vulcanus ob hæc soluat.

CVPIDINIS ET IOVIS, Eodem interprete.

CVPIDO.

ATsi quid etiam peccaui, Iupiter, ignosce mihi: puer enim admodum sum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autem Cupido, qui antiquior multo

Iapeto

A Iapeto es? An quia neque barbã habes, neq; canos produxisti, propterea etiam infans putari cupis, senex & uersutus adeò cum sis? CVP. Qua uerò iniuria affeci te ego senex ille, ut tu ais, cur me uincire quoque cogitas? IVP. Specta, ô sceleste, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaque iam nihil est quod me non effeceris, Satyrum, taurum, aurum, cygnum, aquilam: omnia hæc fecisti me. At quæ me uicissim amaret, nullam plane unquam fecisti: neque intellexi me etiam uxori propter te gratiorem fuisse: sed oportet me præstigiis uti ad illas, & meipsum abscondere. Illæ autem taurum aut cygnum exosculantur: me uerò si aspiciant, moriũtur præ formidine. CVP. Meritò. neq; enim ferunt, ô Iupiter, mori presumo
B ut quæ mortales sint, aspectum tuum. IVP. Quomodo igitur Apollinẽ Branchus ille & Hyacinthus tantopere amant? CVP. At Daphne etiã fugiebat illum, quanuis comatum & imberbem. Quòd si autem uoles amabilis esse, neq; concutias ægidem, neque fulmen geras, sed quamsuauissimum te ipsum perhibe: utrinque demisso capillo, eoq; mitra reuincto, uestem sume purpuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana composito gressu incede, & uidebis quòd plures te sequẽtur, quàm Bacchũ Mænades. IVP. Apage, equidẽ nolim amabilis esse isthoc pacto ut talẽ meipsum exhibeam. CVP. Proinde & amare nolis. nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidẽ uolo, mi-
C nore autem negocio illo potiri. Atque ob hæc nunc dimitto te.

IOVIS ET MERCVRII,

IVPITER

ILLAM Inachi puellam pulchrã nosti Mercuri? MER. Etiam. Io dicis. IVP. Non amplius puella illa est, sed iuuẽca MER. Monstrosum hoc. Quomodo mutata est? IVP. Zelotypia mota Iuno transformauit ipsam. Sed & nouum aliud quoddam malum insuper excogitauit. Infelici illi bubulcum quendam multióculum, Argum nomine, custodẽ ad-
D didit, qui iuuencam pascit, insomnis ac peruigil ipse existens. MER. Quid igitur nos oportet facere? IVP. Deuolans in Nemeã syluam (illic alicubi Argus pascit) illum quidẽ interficito: ipsam uerò Io per pelagus in Aegyptũ abducẽs, Isim facito, & decætero pro deo ab incolis habeatur, Nilumq; attollat, & uentos immittat, & præterea nauigantes seruet.

IOVIS ET GANYMEDIS, eodem interprete.

IVPITER.

AGE ô Ganymedes (peruenimus enim quô oportebat) osculare me
E iã: ut uideas non amplius rostrum aduncũ me habere, neque ungues De raptu Ganymedis.
acutos, neq; alas, qualis uidebar tibi modò cum uolueris esse apparebã. GA. Mi homo, an non aquila modò fuisti, ac deuolans rapuisti me à medio ouili? Quo pacto igitur alæ illæ ablatæ tibi sunt, tu uerò ipse alius quispiam subitò appares? IVP. Sed neque homo quem uides, adulescentule, neq; aquila, sed omnium rex Deorum ego ipse sum, qui meipsum ad tempus ita transformaui. GAN. Quid ais tu? Pan ille es? deinde quomodo fistulam nõ habes, neque cornua, neq; hirsutus es crura? IVP. Solum enim illum existimas Deum? GA. Etiam: atq; adeò sacrificamus ipsi, coleatum hircum ad speluncam agentes, in qua ipse positus est. Tu uerò plagiarius quispiam uideris mihi esse. IVP.

Dic mihi,Iouis uerò nomen non audiſti?neque etiam aram uidiſti illius in Gar- F
garo, pluentis ſcilicet atque tonantis,& fulgura facientis? G A N. Tu te opti-
me uir ais eſſe,qui paulò antè effudiſti nobis copioſe grandinem,qui habitare
ſupra nos diceris faciens ſtrepitum,cui arietem pater ſacrificauit? Deniq; quid-
nam improbè tentantem me ſurſum rapuiſti rex Deorũ?Iam uerò & oues for-
taſſis lupi diripuerunt,deſertas illas inuadendo. I V P. Adhuc enim cura eſt tibi
ouium,immortali facto,& hic conuerſaturo nobiſcum? G A N. Quid dicis? An
non deduces me tandem in Idam hodie? I V P. Nequaquam,quoniam fruſtra
aquila fuiſſem pro deo factus. G A N. Igitur inquiret me pater, & indignabi-
tur nõ inueniens,uerberaq; poſtea capiam,relinquens ouile. I V P. Vbi ille ui- G
debit te? G A N. Nequaquam? deſidero uerò iam ipſum. Quod ſi uerò dimittes
me,promitto tibi & alium hircum ab ipſo immolatũ iri,redemptionis precium
pro me uidelicet. Habemus autem triennem illum,& magnum,qui præit cæ-
teris in paſcua. IVP. Quàm ſimplex hic puer eſt,& minimè malus,atq; idipſum
ſolũ,puer adhuc. Verùm ô Ganymedes, illa quidẽ omnia ualere ſine,& obli-
uiſcere ipſorum,ouilis uidelicet,& Idæ. Tu autem (iam enim cœleſtis es) multa
benefacies hinc & patri & patriæ. Ac pro lacte quidẽ & caſeo Ambroſiã edas,
& nectar bibas. Hoc tamen & aliis nobis ipſe infundendo præbebis. Quod au-
tem maximum eſt, non amplius homo, ſed immortalis eris,atque etiam ſydus H
tuũ apparere faciam pulcherrimum: & omnino felix eris. G A N. Si uerò lu-
dere cupiam, quis colludet mecum? in Ida enim multi coætanei eramus. I V P.
Habebis & hic colluſorem tibi hunc Cupidinem, & aſtragalos ualde multos.
Cõfide ſolùm,& lætus ſis,& nihil deſideres inferiorũ. G A N. Quid uerò uo-
bis utilis ero? An oues paſcere oportebit & hic? I V P. Non,ſed miniſtrabis ui-
num,& ad nectar paulopoſt ordinaberis,& procurabis conuiuiũ. G A N. Hoc
quidem non difficile. ſcio enim ut oporteat effundere lac, & coronare pocu-
lum paſtorale. I V P. Vide, rurſus hic lactis meminit,& hominibus ſe miniſtra-
re putat. Hoc uerò cœlum eſt,& bibimus (quẽadmodum dixi) nectar. G A N. I
Dulcius ô Iupiter lacte? I V P. Scies poſt puſillum: & cum guſtaueris,non am-
plius deſiderabis lac. G A N. Porrò ubi dormiam nocte? An cũ coætaneo Cu-
pidine? I V P. Non,ſed ob hoc te rapui,ut ſimul dormiremus. G A N. Solus e-
nim non poſſis, ſed ſuauius dormire mecum? I V P. Profectò, cum tali qualis
es tu Ganymedes,ſic pulcher. G A N. Quid enim te ad ſomnum iuuabit pul-
chritudo? I V P. Habet quoddam incitamentũ ſuaue,& facilius inducit ipſum.
G A N. Atqui pater meus indignabatur mihi condormienti, & narrabat ma-
ne quomodo turbarem ipſius ſomnum,uolutatus per lectum,calcitrans,& ali-
quid loquens interea quando dormirẽ: quapropter ad matrem remittebat me K
dormiturum ſæpiuſcule. Quare ſi ob hoc,ut ais,rapuiſti me, tempus tibi eſt ut
me denuo in terram deponas,uel moleſtia afficieris nihil dormiendo. Turbabo
enim te continuè,huc atque illuc me reuoluens. I V P. Atqui hoc ipſum ſua-
uiſſimum mihi feceris, ſi tecum uigilare cogas. Oſculabor enim interea te eo
ſæpius & amplectar. G A N. Ipſe uideris, ego uerò dormiam te deoſculante.
I V P. Videbimus tunc quid agendum. Nunc uerò abduc ipſum Mercuri, &
poſteaquã de immortalitate biberit,duc ut miniſtret nobis, docẽs prius quem-
admodum oporteat porrigere cyphum.

IVNO-

A IVNONIS ET IOVIS,

IVNC.

EX quo adoleſcẽtulum hunc Iupiter, Phrygiũ iſtũ dico, ab Ida raptũ
huc adduxiſti,minus aduertis mihi animum. I V P. Etiã ob hunc,Iu-
no,zelotypa iam es,ſimplicem adeò,& minime moleſtum? Ego ue-
rò putabam mulieribus ſolis difficilem te eſſe,quæcunq; cõuerſantur mecum.
I V N. Neque illa quidem rectè facis,nec cõuenientia tibi ipſi,qui omniũ deo-
rum dominus exiſtens,relinquens me legitimam uxorem, in terram deſcẽdis,
B ibíque adulteria exerces in aurum uel taurum conuerſus. Veruntamẽ illæ mu-
lieres tibi in terra manent: ideo autẽ hoc puero rapto,etiam in cœlum ſubuo-
laſti, Deorum generoſiſſime: & nunc ille nobiſcum habitat, ante oculos mihi
adductus quaſi æmulus, ſcilicet ut pocillaretur tibi, ſic enim aiunt. Itá ne uerò
carebas pocillatoribus? aut deſeſſi adeò ſunt & Hebe & Vulcanus miniſtrãdo?
Tu uerò etiam calicem non aliter ab eo accipis,quàm ſimul & oſculatus fueris
ipſum antea,omnibus aſpicientibus: & deoſculatio iſta ſuauior tibi eſt ipſo Ne-
ctare. Atque ob id ſæpenumero neque ſitiẽs petis bibere. Interdum autẽ etiam
ubi deguſtaſti ſolùm,porrigere ipſi ſoles: deinde bibente ipſo arripis calicem,
C & quantum in illo reliquum reſtat, omne ebibis, ea etiam parte, unde ipſe bi-
bit,& ubi applicuit labia,ut & bibas ſimul & oſculeris. Nuper uerò rex ille at-
que omniũ pater, depoſitis ægide ac fulmine, ſediſti talis ludendo cũ illo, bar-
bam ipſe tantam & tam promiſſam habens. Omnia igitur uideo hæc: quare ne
te putes latere. I V P I T. At quid adeò graue hoc,ô Iuno,adoleſcentem adeò
pulchrum inter bibendum deoſculari, oblectaríque utroque illo,& oſculo ui-
delicet,& nectare? Quid ſi igitur uel ſemel committam ipſi quò & te oſcule-
tur? non amplius accuſabis me quòd oſculum illius præſtantius nectare puto.
I V N. Pædiconum uerba hæc ſunt. Ego uerò nõ ita inſaniuero,ut labia mea
D applicẽ molliculo iſti Phrygi, adeoq; effœminato. I V P I T. Ne cõuicieris, ge-
neroſiſſima tu,amores meos. nam mulieroſus, & barbarus, & molliculus iſte,
ſuauior & deſiderabilior,nolo autem dicere amplius,ne te magis irritẽ. I V N.
Vtinam uerò & in uxorem illum duxiſſes mei gratia. Memineris igitur quali-
bus mihi propter egregium iſtum pocillatorem temulenter inſultas. I V P I T.
Imò uerò Vulcanum iſtum filium tuum oportebat nobis pocillari, claudican-
tem uidelicet,& à fornace uenientem,plenũ adhuc fauillis,depoſito paulò an-
tè forcipe, & ab illis ipſis digitis accipere nos calicẽ,attractumq; ipſum interea
oſculari: quem neq; mater tu libẽter oſculata fueris,præ fuligine quaſi tota il-
E lius exuſta facie. Nimirũ ſuauia hæc, adeoq; multũ etiam pocillator iſte coho-
neſtat deorum conuiuium,nonne? Ganymedes autem hic iterum in Idam hinc
ablegandus eſt? quippe purus ac candidus eſt,& digitos habet roſeos: etiã ſcitè
porrigit poculum: & quod te omnium mordet maximè, oſculatur dulcius ipſo
nectare. I V N. Nũc tibi & claudus,ô Iupiter, Vulcanus eſt,& refertus fuligine,
atq; nauſea afficeris cũ aſpicis ipſum, ex quo formoſum & capillatum iſtu Ida
enutriit. Olim autẽ nõ uidebas iſta,neq; tũ fauillæ,neq; fornax ipſa abſterrebat
te quò minus biberes illo porrigente. I V P. Aegritudine Iuno te ipſam afficis,
nihil aliud, & mihi amorem eo magis incendis, quia zelotypa es. Quòd ſi ue-
rò grauaris à puero formoſo accipere poculũ, tibi quidem filius miniſtret po-

tum. Tu uerò Ganymedes mihi ſoli imple calicem, & cum quolibet bis oſcu- F
lare me, & cum plenum porrigis, & cũ rurſum à me illum accipis. Quid ita la-
chrymaris? Ne metue. Malum enim feret ſi quis tibi moleſtus eſſe uoluerit.

IVNONIS ET IOVIS,]]] etc.

IVNO.

Ixion. MIXionem hunc uides Iupiter? quibus ſua morious anectũ putas? IVP. Homineꝫ eſſe utilem Iuno, & combiboné: non enim cõuerſaretur nobiſcũ, ſi indignus conuiuio foret. IVNO. At indignus eſt, contu- G
melioſus certè exiſtens: quapropter nõ amplius conuerſetur nobiſcum. IVP. Quid autem contumeliæ intulit? oportet enim (ut puto) & me ſcire. IVN. Quid uerò aliud? Etenim erubeſco dicere ipſum. tale eſt quod ſibi ſumpſit. IVP. Atqui ob hoc tanto etiam magis dicere debebas, in quantum ille turpia quoque conatus eſt. Num igitur ſolicitauit aliquam ad ſtuprum? intelligo enim cuiuſmodi turpe ſit, quod reformidaueris dicere. IVN. Ipſam me, non aliam quampiam Iupiter, longo iam tempore. Ac primùm quidem ignorabam quid rei eſſet cur attentè adeò in me aſpiceret: ille autem etiã ingemiſcebat, & ſub- H
lachrymabatur: & ſiquando bibens tradidiſſem Ganymedi poculum, hic petebat ex eo iam ipſo bibere, & capiẽs oſculabatur interea, & ad oculos admouebat, & rurſus proſpectum in me intendebat. hæc intelligebam amatoria eſſe: & multo quidem tempore uerecũdabar dicere ad te, putabámque ceſſaturum à furore hominem. Poſtquam uerò & ſermones auſus eſt mihi adhibere, ego dimittens illum adhuc lachrymantem, & ad genua prouolutum, obturatis auribus, ut ne contumelias ſupplicantis illius audiré, abii ut tibi dicerem. Tu uerò ipſe uide quomodo explores uirum. IVPIT. Euge, ſceleratus ille, in me ipſum, & uſque ad Iunonis nuptias etiam? adeóne inebriatus eſt nectare? Cæterùm nos auctores horum ſumus, & ultra modum amatores hominum, qui quidem & conuiuatores noſtros ipſos fecimus. Digni igitur uenia ſunt, ſi bi- I
bentes ſimilia atque eadem nobiſcum, deinde & aſpicientes cœleſtes iſtas formas, & quales nunquam uiderunt in terra, concupiuerunt frui illis, amore capti uidelicet. Eſt autem amor uiolentum quiddam, & non hominibus ſolùm imperat, ſed & nobis ipſis interdum. IVN. Tuus quidem & ualde hic dominus eſt, & ducit te, & fert naſo (ut aiunt) trahens, & ſequeris ipſum quocunque duxerit te, & immutaris facilè in quodcunque iuſſerit, & prorſus poſſeſſio & ludus Amoris es tu. Et nunc Ixioni ſcio quòd ueniã tribuis, ut qui & ipſe adulterio cognoueris aliquando illius uxorem, quæ tibi Pirithoũ peperit. IVPIT. Adhuc enim tu meminiſti illorum, ſi quid ego luſi in terram deſcen- K
dens. Sed noſti quid mihi uideatur de Ixione? multandum quidem ipſum nequaquam, neque à conuiuio extrudendum eſſe. ruſticum enim foret. Sed quia amat, &, ut ais, lachrymatur, & intolerabilia patitur. IVN. Quídnam ô Iupiter? metuo enim ne & tu contumelioſum aliquid dicas. IVP. Nequaquã: ſed ſimulachrum ex nube fingentes tibi ſimile, poſtquam ſolutũ fuerit cõuiuium, & ille uigilat (ut par eſt) præ amore, ad cõcubitum adhibeamus ipſi afferentes. ſic enim ab angendo animo fortaſſis deſiſtet, putans ſe cõſecutũ eſſe deſideriũ. IVN. Apage, ut nunquã quicquam tempeſtiuum illi contingat, quandò ea ita quæ ſupra ipſum ſunt, concupiſcit. IVP. Attamen patere ô Iuno. Quid enim adeò

A adeò graue tibi accidet ex hoc figmẽto, ſi cũ nube Ixion congredietur? IVN. Sed nubes ego eſſe apparebo, & turpitudinem iſtam in me committet propter ſimilitudiné. IVP. Nihil iſtud dicis. neq; enim nubes hæc unq̃ Iuno erit, neq; tu nubes: Ixion autem ſolùm decipietur. IVN. Sed (ut omnes homines arro-
gantes ſunt) gloriabitur deſcendens forſitan, & narrabit omnibus, dicens coiſſe cum Iunone, & Iouis riualem eſſe. forſitan etiam dixerit me ipſum amare: illi uerò credetur, quandò non uiderunt quomodo cũ nube coierit. IVP. Igi-
tur ſi quid tale dixerit, in infernũ præcipitabitur, ac rotæ miſer alligatus, cum ipſa perpetuò circumuoluetur, & laborem nunquam ceſſaturũ ſuſtinebit, pœ-
B nas uidelicet has pro amore dependens. IVN. Non enim graue hoc quidem, ob iactantiam.

APOLLINIS ET VVLCANI, Eodem interprete.

VVLCANVS.

VIDISTIN' Apollo Maiæ infantulum illum, nuper genitũ, ut formoſus eſt, & arridet omnibus, & iam quoque tale quiddam præ ſe fert, quaſi in magnum aliquod bonum euaſurus ſit? APOL. Illúm
ne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnum aliquod bonũ euaſurum,
C qui ipſo Iapeto antiquior eſt, quantum ad fraudulentiam attinet? VVL. Et quem adeò iniuria afficere potuerit, iam primũ in lucem editus? APOL. Interroga Neptunum, cuius tridentem ſuffuratus eſt: aut Martem, nam & huius ſubtraxit clàm è uagina gladium: ut interim de me ipſo nõ dicam, quem & arcu ſpoliauit, & ſagittis. VVL. Hæccine infantulus & modò natus ille, qui uixdum mouebatur in cunis inter inuolucra? APOL. Scies Vulcane, ſi modò ad te aliquando uenerit. VVL. Atqui uenit iampridem. APOL. Quid igitur? habés ne omne fabrile inſtrumentũ? necdum quicquam illius tibi amiſſum eſt? VVL. Omne, Apollo. APOL. Attamé inſpice diligẽter. VVL. Per Iouem,
D forcipem non uideo. APOL. Sed uidebis illum alicubi inter inuolucra in cu-
nis infantis. VVL. Adeó ne aduncas manus habet, perinde ac ſi in ipſo uentre iam tum meditatus eſſet furandi rationem? APOL. An non audiſti ipſum loquentem quoque iam arguta ac uolubilia quædam? Atque hic etiam miniſtrare nobis uult. Heri autem uocato ad ſe Cupidine, ſtatim illum palæſtra ſuperauit, neſcio quo pacto pedes illi ſubtrahens. Deinde cum à cæteris laudaretur, interea Veneri ſurripuit cingulum, cum illa amplexata ipſum fuiſſet ob uictoriam. Ioue autem ridente, ſceptrum illius ſuſtulit: & niſi grauius fuiſſet, & plus ignis habuiſſet, ipſum quoque fulmen ſubtraxiſſet. VVL. Celerem atq; agi-
E lem quendam puerum mihi narras. APOL. Quin imò & muſicum præterea. VVL. Vndénam huius rei cõiecturam facis? APOL. Teſtudine mortua alicubi inuenta, inſtrumẽtum ex ea compactum dedit. Brachiis enim adaptatis, & iugo ſuperinducto, deinde calamis (chordarum anſulis uidelicet) infixis, fundoq; infrà, & quaſi quodam dorſo ſubiecto, atq; inde ſeptem chordis ſuſpenſis & intentis, iucundum adeò quiddam modulatur & concinnum, ut ego quoque illi iam inuideam, qui iam olim perſonando citharam me exerceo. Cæterùm ipſa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cœlo noctu maneret, ſed præ nimio agendi ſtudio ad inferos uſque deſcenderet, furaturus ſcilicet etiam inde aliquid. Alatus autem quoque eſt, ac uirgam quandã apparauit, mirificam

potestatẽ ac uim habentem,qua animas euocat,& educit mortuos.VVL.Ego E illam dedi ipsi, ut esset quasi ludicrum. APOL. Proinde & mercedem istam tibi retulit,forcipem uidelicet.VVL. Rectè sanè admonuisti: quare ibo ut illum recipiam,si cubi,ut ais,inter inuolucra in cunis inueniri poterit.

VVLCANI ET IOVIS

VVLCAN.

De eo quòd Pallas è cerebro Iouis nata est.

VId me oportet facere,Iupiter?uenio enim,ita ut iussisti,securim habens acutissimam, etiam si lapides opus sit uno ictu dissecare,IVP. Rectè sanè Vulcane. Sed iam impacta illa diuide mihi caput in duas G partes.VVL.Tentas me num insaniam?Impera igitur uerè quod uis tibi fieri. IVP.Diuidi mihi caluariá uolo. si uerò non obedieris mihi,me experieris non nunc primùm irascentem.Veruntamẽ ferire oportet audacter,& præsenti animo,neque cunctari.Pereo enim præ doloribus,qui mihi cerebrum inuertunt. VVL. Vide Iupiter ne quid mali faciamus.Acuta enim securis est,& nõ absq; sanguine,neq; etiam ad Lucinæ morem tibi obstetricabitur. IVP. Incute modò Vulcane audacter.ego enim noui quid sit conducibile.VVL. Inuitus quidem,sed tamen feriam.Quid enim agat aliquis te iubente?Sed quid hoc?puella armata hæc est. Magnum, ô Iupiter,malum habuisti in capite.meritò igitur H iracundus fuisti,tantam intra cerebri panniculum uirginem uiuã nutriens,idq; armatam.nimirum castra, non caput habuisti,non aduertens. Hæc uerò etiam saltat,& cum armis tripudiat,clypeum concutit,ac hastã uibrat, & quasi quodam furore concitatur:&,quod maximum est,formosa admodum,ac maturis nubilis annis breui adeò iam facta est,cæruleos quidem oculos habens.Sed tamen & huic gratiam addit galea.Quare ô Iupiter, obstetricandi præmium hoc mihi refer: desponde mihi illam.IVP. Impossibilia petis Vulcane: perpetuò enim uirgo manere uult. Ego certè,quantum in me est,nihil repugno.VVL. Hoc uolebam: reliquũ quod est,ipse curabo ; ac iam simul rapiam hinc ipsam. I IVP.Si tibi facilè adeo hoc,facias licet: ueruntamen illud scio,quòd amas ea quæ tibi contingere nequeunt.

NEPTVNI ET MERCVRII, Eodem interprete.

NEPTVNVS.

De eo quòd Bacchus ex femore Iouis natus est.

LIcẽt ne Mercuri conuenire Iouem nunc?MER. Nequaquam Neptune.NEP.Attamen intrò renuncia de me ipsi.MER.C. Ne molestus sis,inquam.Importunum enim hoc.quare nõ poteris ipsum uidere in præsentia.NEP.Num igitur cum Iunone concumbit?MER.C.Non,sed diuersum quiddã est. NEP. Intelligo,Ganymedes intus est.MER.C.Neq; hoc: sed ipse infirmus aliquantulum est.NEP.Vnde hoc Mercuri? Nescio enim quid graue narras.MER. Pudet dicere, tale quidpiam est. NEP. At nihil eo tibi opus est apud me,patruus utiq; cum tibi sim.MER.Peperit paulò antè,Neptune.NEP. Apage. An peperit ille?Ex quo?Itaq; latuit ille nos Hermaphroditus existẽs?At neque uterus eius tumorem aliquem præ se tulit.MER.C.Rectè dicis: neque etiam ille partum intra se habebat. NEP. Noui, rursum ex capite peperit scilicet, quemadmodum & Mineruam. habet enim ille caput quoddam puerperum;

Caput puerperum.

MER.C.

AMER. Neque illud,sed in femore gestauit partum illum, uidelicet ex Semele receptum.NEP.Euge generosus,ut ille totus nobis,& ex omni parte corporis impregnãdo idoneus atque fœcundus est.Sed quæ'nam Semele ista est? MER.Thebana mulier,ex filiabus Cadmi una. Huic congressus prægnantem eam reliquit. NEP. Deinde uerò ipse pro illa peperit? MER.C. Atque admodum,etiam si tibi alienum ac mirum uideatur.Nã Semelen dolis aggressa Iuno,(nosti autẽ ut sit zelotypa hæc) persuadet illi ut petat à Ioue quò cum fulmine ac fulgure ad se ueniat.Quæ cum uerbis huius inducta credidisset,uenissetq; Iupiter fulmen secum portans,conflagrauit tectum,ipsaque Semele ex B igne periit. Me autem iubet Iupiter, ut incisa illius aluo, partum ad se afferam, imperfectum illum quidẽ adhuc, & intra septimum mensem conceptũ. Quod ubi feci sem,ille dissecto femore suo,intrò illũ recipit, ut ibi perficeretur. Atque ita iam tertio postquã factum illud est,mense, denuo illum peperit,& nũc ex doloribus aliquantulum languidus est.NEP.Vbi igitur infans ille iam est? MERC.In Nysam hinc ablatum,tradidi illum Nymphis enutriendum,Dionysium cognominatum.NEP. Ergo utrunq;,Dionysii huius & pater & mater ille est.MERC. Ita uidetur.Abeo igitur,ut illi aquam ad uulnus afferam, ac cætera ea quæ ex more atq; consueto fieri solẽt,quasi puerperæ procurem.

Semele

C MERCVRII ET SOLIS,

MERCVRIVS.

De concubitu Iouis cũ Alcmena,& nocte prolongata.

AVDI ô Sol,ne hodie currum agas, inquit Iupiter, neque in crastinum,neque etiam in diem perendinum:sed intus mane,fiátque interea perpetua una nox longa. Quare equos quidem iterũ soluant Horæ,tu uerò restingue ignem,& nunc tandem post longum interuallũ temporis te ipsum recrea. SOL. Noua hæc atque omnino aliena denuncians uenis. Sed nunquid transgredi siue peccare uisus sum inter agendum,& extra fines cursum habuisse,atque id nũc irascitur ille mihi, noctemq; triplo maiorem D die facere statuit?MER. Nihil tale:neque hoc etiam perpetuò fiet:sed ipse nũc opus habet noctem sibi fieri consueto longiorem. SOL. Vbi autẽ etiam ille est? aut unde ipse emissus es ut hæc nunciares mihi? MER. Ex Bœotia,ab uxore Amphitryonis,cũ qua concumbit. SOL. Amator illius?atq; ita illi satis nõ est nox una?MER.Nequaquã. Nasci enim quendam oportet ex hoc concubitu magnum , atq; multorum certaminum uictorem deum hoc igitur una nocte absolui ac perfici impossibile est. SOL. Sed absoluat,atque ad exitum perducat ille,quod faustum felixque sit. Veruntamen hæc,Mercuri,temporibus Saturni non fiebant,(soli enim hic nos sumus)neque ille tum ab uxore Rhea di- E uertebat,aut seorsim cubabat:neq; etiam relicto cœlo Thebis dormiebat : sed dies quidem tum dies erat,nox autem ad suum certum spacium secundũ proportionem horarum agebatur:peregrinum uerò aut immutatum nihil.Neque ille tum unquam cum muliere mortali quicquam rei habuit. At nunc infelicis mulierculæ caussa oportet omnia sursum & deorsum uerti, ac equos quidem præfractiores & difficiliores fieri ob ocium & desidiam, uiam autẽ asperiorem,eò quòd toto triduo non usurpabitur : homines præterea miserè in tenebricoso uiuere. Hoc boni ex amoribus Iouis consequentur illi scilicet,sedebuntq; expectantes donec ille athletam istum quem dicis, absoluerit sub longis tenebris.MERC.Tace ô Sol, ne quid mali pro his dictis tuis nanciscare

ad exitum perduc

prædicti, Saturn zera, in terris m tebat

malũ nanciscer

D

Ego uerò ad Lunam hinc abiens, & ad Somnum, renunciabo etiam illis quæ Iupiter mandauit: illi quidem,ut ne procedat citius: huic autem,ut ne remittat à se homines,quò ignorent longam adeò noctem hanc fuisse.

VENERIS ET LVNAE, Ioachimo interprete.

VENVS.

QVid hæc ô Luna facere te aiunt quoties ad Cariam peruenis,ut currum sistas, ac desuper aspectes Endymionem dormientem sub dio tanquam uenatorem aliquem: interdum autem etiam descendas ad ipsum ex media uia? LVN. Interroga ô Venus filium tuum,qui mihi harū rerum auctor est. VEN. Sine: contumeliosus ille est. Me quippe matrem ipsius quibus modis affecit! nunc quidē in Idam adigens Anchisæ causa Troiani: nūc autem in Libanū ad Assyrium illum adolescentem, quem & Proserpinæ desiderabilem fecit, & me ex dimidia parte amoribus meis priuauit. Quare iam sæpe illi interminata sum,ni desinat talia facere, fracturam esse me ipsius & arcus & pharetram,amputaturā autem etiam alas; Iampridem uerò & plagas ipsi in nates incussi sandalio; sed ille, nescio quo pacto,tum quidem statim metuēs ac supplicans, paulò pòst omnium obliuiscitur. Verùm dic mihi,formosus ne Endymion iste est? Nam hoc quidem solatio fuerit malo huic. LVN. Mihi quidem etiam admodum formosus ô Venus uidetur, & maximè quando instrata super rupē chlamyde dormit,læua tenens sagittas paulatim è manu prolabentes. Dextra autem circa caput sursumuersus reflexa, decorē affert faciei, cui circumfunditur. Ipse uerò solutus somno, anhelat ambrosium illum halitum. Tunc igitur tacitè equidem & sine ullo strepitu descendens,ac summis digitis insistens,ut ne expergefactus ille perturbari possit. Scis igitur quid tibi post hæc dictura fuerim,sed pereo equidem amore.

VENERIS ET CVPIDINIS, Erasmo Roterod. interprete.

VENVS.

CVpido gnate,uide quæ facis flagitia. Non iam de his loquor,quæ te impulsore mortales in terra,uel in se quisq; uel inuicem alii in alios faciunt, uerùm de his ago,quæ apud superos quoque designas, qui quidē Iouem ipsum cogis uarias assumere formas, in quodcunq; tibi pro tempore uisum fuerit,eum uertens. Tum Lunā è cœlo deuocas. Quin & Solē aliquoties compellis lentum apud Clymenē cessare, aurigandi muneris oblitum. Nam quicquid iniuriæ in me matrem etiam committis, audacter ac tanquā tutò facis. Verùm tu quidem ô deorum omnium confidentissime,Rheam insuper ipsam iam anum,præterea deorum tam multorum parentem,eò perpulisti, ut pusionem adamet,atq; in Phrygium illum adolescentulum depereat: ac tua iam opera insanit, iūctisq; leonibus,adhibitis itē Corybantibus,(quippe qui & ipsi furore quodam sunt afflati) per Idam montem sursum ac deorsum oberrat, ipsa quidem Attis amore eiulans: cæterùm Corybantum alius suum ipse penem ense desecat,alius demissa coma per mōtes fertur insanus,alius cornu canit, alius tympano tonat,alius cymbalo perstrepit. breuiter, omnis undequaq; Ida tumultus atq; insaniæ plena est. Proinde cuncta timeo: metuo ne tale quid accidat, quandoquidem te produxi, ut siquando resipiscat Rhea,uel potius si pergat

A pergat insanire, Corybantibus imperet,ut te correptum discerpant, aut leonibus obiiciant. Hic me solicitat metus,quòd uideam tibi periculum imminere.

CVP. Ocioso animo esto mater: siquidem leonibus etiam ipsis iam familiaris sum factus, ita ut sæpenumerò conscensis eorum tergis, prehensaq; iuba, equitis ritu insidens illos agitem. At uerò illi interim mihi caudis abblandiuntur, ac manum ori insertā receptant,lambuntq;,deinde mihi reddunt innocuā. Porrò Rheæ ipsi quando tandem uacauerit ut me ulciscatur,quū in Atte sit tota? Postremò quid ego pecco, quum res pulchras ut sunt offero ac demonstro? Vos ne appetite res pulchras, quare his de rebus ne in me crimen conferte. Nū uis B ipsa tu mater uti neq; tu posthac Martem ames,neq; ille te? VEN. Vt es peruicax,& nulla in re non superas? Attamen horū quæ dixi,aliquādo memineris.

IOVIS, AESCVLAPII, ET HERCVLIS,

Iodoco Quirino interprete.

IVPITER.

DESINITE ô Aesculapi & tu Hercules contendere inter uos iurgiis perinde ut homines. Indecora enim hæc,& à cōiuuio deorum aliena. HER. C. At uis,ô Iupiter,medicamentariū istū prio- C re loco accumbere,quàm me? AES. Quid ni,per Iouem? melior quoq; enim sum. HER. C. In quo igitur ô attonite? an quòd te Iupiter fulmine aliquando percussit,eò quòd quæ nefas erat feceras: nunc autem ex misericordia iterum immortalitatis particeps factus es? AES. Oblitus uerò etiam tu es Hercules, quòd in Oeta conflagrasti, quandoquidem mihi ignem obiicis? HER. Nequaquam æqualia atq; similia sunt quæ uterq; in uita egimus,ut qui ipse quidem Iouis filius sim,tantos autem labores sustinuerim, expurgata uita, deuictis bestiis,& hominibus cōtumeliosis uindicta ac pœna affectis. Tu uerò radicum incisor es,& circulator,ægrotantibus fortassis hominibus utilis medi- D camenta adhibendo: uirile autē nihil quicquam opere præstitisti. AES. Rectè dicis, quoniam & inustiones tuas curaui, quando paulò antè ascendisti ad nos semiustulatus, corpore utrinq; corrupto ac perdito, & à tunica ista,& post illā etiam à flamma. Ego uerò quid? si nihil aliud,tamen neq; seruiui quemadmodum tu,neq; lanificium exercui in Lydia indutus purpura,& ab Omphale uerberatus sandalio aureo: neque uerò etiam insaniens occidi liberos & uxorem. HER. Nisi desinas conuiciari,statim admodum senties quòd non multū tibi profutura sit immortalitas: quoniam sublatum hinc è cœlo præcipitem dabo te,ut ne ipse quidem Pæon curauerit te, diminuto atque effracto tibi cerebro.

E IVP. Desinite,inquam,& ne perturbate nobis cōuersationem hanc: aut ambos hinc ablegabo uos è conuiuio. Quanquam etiam æquum est ô Hercules, priore loco accumbere Aesculapium,quippe qui & prior mortuus est.

MERCVRII ET APOLLINIS, Eodem interprete.

MERCVRIVS.

QVid uerò tristis es Apollo? APOL. Quoniam,ô Mercuri, miser atque infelix circa amores sum. MERC. Dignum quidem mœrore hoc; sed tu quo pacto miser atq; infelix es? An adhuc dolore afficit te id quod cum Daphne accidit? APOLL. Nequaquam, sed amasium doleo Laconem illum Oebali filium. MER. An mortuus est Hyacinthus? dic mihi. APOL. Atque

admodum. MERC. Vnde Apollo? aut quis ita ab omni amore alienus fuit, F
ut occiderit formosum illum puerum? APOL. Meum ipsius factum hoc est.
MERC. Quid igitur? insaniuistin' Apollo? APOL. Non, sed infortunium
quoddam inuito mihi accidit. MERC. Quomodo? cupio enim audire ratio-
nem hanc. APOL. Disco ludere discebat, atq; ego unà cũ illo ludebam. Cæ-
terùm uentorum omnium pessimè perditus Zephyrus amabat quidem longo
iam tempore etiam ipse illum. Verùm neglecto eo, & contemptum istum non
ferente, ego quidem, quemadmodum consueueramus, discum in altum sursum
uersus iaculabar, ille autem deorsum à Taygeto spirans, ablatum hunc in ca-
Hyacinthus cum Apolline discoludẽs interficitur. put puero inflixit, ita ut ex ea plaga & cruor manaret affatim, & ipse puer sta- G
tim moreretur. Verùm ego è uestigio Zephyrum ulciscebar, tortis in eũ sagit-
tis, fugientemq; ad montem usque persequendo. Puero autẽ & tumulum ex-
truxi in Amyclis, quo loco discus eũ prostrauit: & florem ex cruore illius ter-
ram induere feci, suauissimũ illum quidem Mercuri, atque omnium fragran-
tissimum, præterea & literas quasdam habentem, quæ mortuum ipsum quasi
deplorant. Num tibi igitur præter rationem mœstus fuisse uideor? MERC.
Sanè uerò, Apollo. Noras enim mortalem te comparasse amasium tibi: quare
dolere non debes mortuo iam illo.

MERCVRII ET APOLLINIS, Eodem interprete. H

MERCVRIVS.

De eo quòd Vulcanus duas uxores formosissimas haberet, Venerẽ, & Gratiam. ITAN' autem Vulcanum, cũ & claudus ipse sit, & artem adeò fa-
brilem & contemptam exerceat, Apollo, pulcherrimas duas uxores
duxisse, Venerem, atque Gratiam? APOL. Felicitas quædam hæc,
Mercuri. Verũtamen illud equidem miror, quòd cum illo rem habere sustinẽt,
& maximè quando uidẽt sudore fluentẽ, in fornacem demittere atq; incuruare
sese, multa adeò fuligine facie illius oppleta. Et tamen talis ipse cũ sit, ample-
ctũtur ipsum, & osculãtur, & unà dormiũt. MERC. Hoc & ipse indignor, & I
Vulcano inuideo. At tu comã nutri Apollo, ac citharam persona, animum ob
pulchritudinẽ elatum atq; superbum præ te ferens: ego autẽ etiam ob habitu-
dinẽ corporis, & lyram: cæterùm ubi cubitum eundum fuerit, soli dormiemus.
APOL. Ego uerò aliàs quoq; habeo Venerẽ minus propitiam ad res amato-
rias: quippe etiam quos duos maximè præter cæteros amaui, Daphnẽ & Hya-
cinthum, illa quidem aufugit, atq; odit me, adeò ut in lignum conuerti malue-
rit, q̃ mecum rem habere: hic autem à disco interfectus est, & nũc pro illis co-
ronas habeo. MER. At ego iam aliquando Venerẽ, sed non oportet gloriari.
APOL. Nouì, atq; etiam Hermaphroditũ istum ex te aiunt peperisse ipsam. K
Veruntamen illud mihi dic, si nosti, quomodo non æmulatur Venus Gratiam,
aut contrà illa Venerẽ? MER. Quoniam, Apollo, illa in Lemno cũ ipso con-
suetudinem habet, Venus autem in cœlo: præsertim autẽ hæc cum Marte ple-
runq; uersatur, atq; illum amat: quapropter non ita multùm fabrum istum cu-
rat. APOL. Atq; hæc putas ipsum Vulcanũ scire? MER. Scit, sed quid agat,
cum generosum adeò adolescentem, & præterea militarem ipsum esse uideat?
agere silẽtium. Quare silentium agit, nisi quòd minatur quidẽ uincula quædã excogitasse cõ-
tra illos sese, iisq; ipsos comprehensurũ esse, circũdato ueluti retibus quibusdã
lecto. APOL. Nescio sanè: optarim uerò ipse, ille, qui sic cõprehẽderetur, esse.

IVNONIS

IVNONIS ET LATONAE, [illegible] interprete. A

IVNO.

PVlchros enimuero Latona & liberos procreasti Ioui. LAT. Non
enim omnes, ô Iuno, tales parere possumus, qualis Vulcanus est.
IV. At hic claudus quidẽ, utilis certè tamen est, artifex optimus exi-
stens, ac cœlum nobis exornauit quoque, Veneremq; uxorem duxit, à qua &
studiosè obseruatur. Contrà autẽ tuorum liberorum altera quidem uirilis ultra
modum, & montiuaga est, & postremò in Scythiam quoque profecta, omnes
B sciunt qualia comedat, hospites mactando, ac Scythas ipsos imitando, qui hu- Scythę humana carne vescuntur.
mana carne uescuntur. Apollo autem simulat quidem omnia scire sese, & ia-
culari, & citharа canere, & medicum esse, & uaticinari: & erectis uaticinandi
tabernis hic in Delphis, illic in Claro & Didymis, decipit consulentes se, obli-
qua, & in utranque partem quæstionis propositæ inclinantia respondendo,
ne uidelicet erroris possit damnari: atque ita ex hoc quæstum facit, & ditescit.
Multi enim amentes sunt, seque ipsos exhibent præstigiis deludendos. Verùm
non ignoratur utique à prudentioribus, quòd pleraque falsa ac ficta dicitet:
C quippe ille ipse uates ignorabat quòd interfecturus amasium suum esset disco:
neque prædixerat ipse sibi quòd fugitura ipsum esset Daphne, idq; adeò for-
mosum atque comatum. Quare non uideo qua causa pulchriores liberos te
quàm Nioben illam procreasse putaris. LAT. At uerò liberi hi, hospitũ ma-
ctatrix ista uidelicet, & mendax uaticinator ille, scio quo pacto mordeant te
dum conspiciuntur inter deos, & maximè quando hæc quidem ob pulchritu-
dinem laudatur, ille autem citharam personat in conuiuio, omnibus ipsum ad- prosequente admi-
miratione prosequentibus. IVN. Nequeo risum continere, Latona. Illum ne ratione
admirantur? quem Marsyas, si iustè modò iudicare Musæ uoluissent, excoriàs-
set meritò, ut qui ipse in Musica uicerat: nunc autem circumuentus miser ille
D periit, iniustè sanè damnatus. Hæc autem formosa tua uirgo, ita formosa nimi-
rum est, ut posteaquam animaduertit sese conspectam ab Actæone fuisse, ue-
rita ne adolescẽs ille turpitudinem ipsius euulgaret, immiserit illi canes: ut in-
ferim non dicam quòd neque parturientibus obstetricatura fuisset, si uirgo obstetricari par-
utique & ipsa foret. LAT. Valde animo elato es Iuno, eò quòd cũ Ioue con- turientibus.
cumbis, & unà cum eo regnas: & propterea absque metu contumelioſa es. Ve-
runtamen uidebo te non ita multò pòst rursum lachrymantem, quando te re-
licta in terram descenderit ille, in taurum aut cygnum conuersus.

APOLLINIS ET MERCVRII, Eodem interprete. E

APOLLO.

QVid rides Mercuri? MER. Quoniam maximè ridicula, Apol-
lo, uidi. APOLL. Dic igitur, ut & ipse auditis illis tecum ridere
possim. MER. Venus cum Marte concumbens deprehensa est, ac Deprehensi Mars cũ Ve-
Vulcanus comprehẽsos illos uinculis constrinxit. APOLL. Quomodo? Sua- nere, à Vulca-
ue enim quiddã dicere uideris. MER. Longo iam tẽpore, opinor, cognitis no uinculis col-
his quæ agebantur, expiscatus est illos, & lecto occultis quibusdã uinculis cir- ligantur.
cundato, abiens ad fornacem opus faciebat. Post hæc Mars ingreditur secretò,
ut quidem ipse putabat. Videt autem ipsum ex alto Sol, & rem ad Vulcanum

defert. Vbi igitur lectum conſcendiſſent,& in opere eſſent, & iam intra retia F tenerentur, circumuoluuntur ipſis quidem uincula,aſtat autem Vulcanus. Illa igitur (nam & fortè tum nuda erat) pudore affecta, non habebat quo ſe tegeret. Mars uerò ab initio fugere tentabat,ſperabatq; ſe uincula illa diſrupturum eſſe: cæterùm poſteaquam intellexit ſe undique captum teneri,neque effugere quoquã poſſe,ſupplicare cœpit. APOL. Quid igitur? ſoluítne ipſos Vulcanus? MERC. Nondum,ſed conuocatis diis ſpectandũ ipſis exhibuit adulterium. Illi autem nudi ambo,& colligati mutuò,inclinatis deorſum capitibus erubeſcebant. Atque adeò ſpectaculum hoc dulciſſimum mihi uiſum eſt,cum tantùm non ipſum opus exhiberent. APOL. At faber ille an nõ pudore af- G ficitur etiam ipſe cum ſpectandam ita exhibet cõiugii ſui turpitudinẽ? MER. Nõ per Iouem,quippe qui etiam arrideat ipſis aſtans. Ego uerò,ſi opus eſt uerum dicere, inuidebam Marti,non ſolùm quòd cum formoſiſſima dea adulterium exercuiſſet,ſed etiam quòd colligatus cum ipſa unà eſſet. APOL. Proinde & tu ligari hoc pacto ſuſtineres? MERC. Tu uerò non,Apollo? Aſpice modò & accedens (collaudabo enim te) ſi non eadem ipſe quoque optabis ubi uideris.

IVNONIS ET IOVIS, [illegible] interprete.

IVNO.

Calumniatur Iuno Bacchum uini inuentorem.

EQuidem erubeſcerẽ ô Iupiter,ſi mihi talis eſſet filius, effœminatus adeò, & perditus ebrietate, mitra quidem religata coma incedens, ut plurimum autem cum inſanis mulieribus conſuetudinem habẽs, mollior ipſis illis, ad tympana & tibias & cymbala choreas agens, & in ſumma cuiuis magis quàm patri tibi ſimilis. IVP. At uerò hic mitratus & mulierоſus,non ſolùm,ô Iuno,Lydiam ſubiugauit, & eos qui ad Tmolum habitant cepit,præterea & Thraces ſub ſe redegit,uerùm etiam contra Indos profectus cum muliebri iſto exercitu,& elephantos cepit,& terra potitus eſt, ipſumque I regem,qui aliquantulum reſiſtere auſus fuerat,captiuum abduxit. Atque hæc omnia fecit ſaliens pariter & choream ducens,haſtis utendo hederaceis,ebrius interea,ut ais, atque furore correptus. Quod ſi uerò quiſpiam illum conuiciari aggreſſus ſit,contumelioſè de ſacris illius loquendo: etiam hunc ulciſci ſolet,uel palmitibus ipſum implicando,uel à matre,perinde ut hinnulum,lacerari faciendo. Vides quàm uirilia hæc, & me patre minimè indigna? Si uerò luſibus quoque & deliciis inter hæc indulget, non eſt quòd inuideas, & maximè ſi quis cogitet qualis hic ſobrius futurus erat, quandò etiam ebrius hæc facit. IVN. Tu mihi uideris etiam laudare inuentum ipſius,uitẽ uidelicet, & ui- K num:& hoc cum uideas qualia inebriati iſti factitent,titubantes, & ad contumeliam prolabentes, & in ſumma, inſanientes præ uino. Itaque & Icarium illum, cui primo donauit palmitem, ipſi compotores interfecere,ligonibus cæſum. IVP. Nihil hoc dicis. Non enim uinum hæc, neque ipſe Dionyſius efficit,ſed immoderatus potus, & ultrà quàm decet & ſatis eſt, repleri mero. Cæterùm ſi quis moderatè bibat,hilarior ille quidem & ſuauior fieri ſolet. Qualia uerò Icarius paſſus eſt, tale nihil ulli compotorum facile fecerit. Sed tu adhuc zelotypia affici uideris,ac Semeles reminiſci,Iuno: ſiquidem eas res Dionyſii calumniaris,quæ ſunt omnium pulcherrimæ.

Vinũ malã nõ deſignat, ſed nimius eius potus.

VENERIS ET CVPIDINIS,

Eraſmo Roterodamo interprete.

VENVS.

QVID tandem in cauſa eſt,Cupido,ut quum reliquos Deos omneis adortus expugnaris,Iouem ipſum, Neptunum, Apollinem, Iunonem,me denique matrem, ab una Minerua temperes,utq; aduerſus hanc nec ullum habeat incendium tua fax,& iaculis uacua ſit pharetra,tum & ipſe arcu careas,neque iaculari noris? CVP. Equidem hanc metuo,mater: eſt B enim formidabilis, truculentoq; aſpectu, ac ferocitate quadam ſupra modum uirili: proinde ſiquando tenſo arcu petam illam, galeæ criſtam quatiens expauefacit me,moxq; formidine tremere occipio,ſic ut arma mihi è manibus excidant. VEN. Atqui Mars an non erat hac formidabilior? & hunc tamen ſuperatum exarmaſti. CVP. Imò ille cupidè me recipit, atque ultrò etiam inuitat: uerùm Minerua ſemper adductis ſuperciliis obſeruat. quin aliquando temere ad illam aduolaui,facem propius admouens:at illa,Si quidem ad me acceſſeris, inquit,per parentẽ Iouem,quouis modo te confecero, aut lancea te transfigã, aut pedibus arreptum in tartara dabo præcipitem,aut ipſa te diſcerpam. Pluri- C ma item id genus cõminabatur. Ad hæc acribus obtuetur oculis: poſtremò & in pectore faciem quandam geſtat horrendã, uiperis capillorũ uice comatam. hanc nimirũ magnopere formido. territat enim me, fugioq; quoties eam aſpicio. VEN. Eſto ſanè, Mineruam metuis, ut ais,atq; huius geſtamen Gorgona reformidas,idq; quum Iouis ipſius fulmen non formidaueris: cæterùm Muſæ quam ob cauſam abs te non feriuntur,atq; à tuis iaculis tutæ agunt? num & hæ criſtas quatiunt,aut Gorgonas prætendunt? CVP. Has quidem reuereor mater:ſunt enim uultu pudico ac reuerẽdo: præterea ſemper aliquo tenentur ſtudio,ſemper cantionibus animum intentum gerunt: quin ipſe etiam non raro D illis aſſiſto,carminis ſuauitate delinitus. VEN. Eſto,nec has adoriris,propterea quòd ſint reuerendæ:at Dianam qua tandem gratia non uulneras? CVP. Vt breuiter dicam,hanc ne deprehendere quidem uſquam ſum potis,quippe perpetuò per montes fugitantem. ad hæc alterius cuiuſdã ſui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. Cuius ô gnate? CVP. Népe uenatu ceruorum & hinnulorũ, quos inſectatur ut capiat,ac iaculo figat. Ac prorſum tota rerũ huiuſmodi ſtudio tenetur: tametſi fratrem eius,qui nimirũ arcu ualet & ipſe, feritq; eminus. VEN. Teneo gnate,eum ſæpenumero ſagitta uulneraſti.

Cupido ões deos ſuperat exceptis Minerua, Muſis, & quibuſdam alijs, &c.

DEARVM IVDICIVM, [illegible] terprete.

IVPITER.

MERCVRI, accepto hoc pomo abi in Phrygiã ad Priami filium, De iudicio Paridis. paſtorem armenti (paſcit autem in Ida monte,qua parte Gargarum uocant) ac dic illi: Iupiter,inquiẽs,ô Pari iubet te,poſteaquã & ipſe formoſus es,& rerum amatoriarum doctus,ſententiã ferre inter deas, quænam illarum omnium formoſiſſima ſit. Certaminis autem præmium,ea quæ uicerit, pomum accipiat. Porrò tempus iam eſt ut & ipſæ uos abeatis ad Iudicem. Ego uerò ablego à me arbitriũ, ut qui ex æquo omnes uos amem, ac,ſi modò poſſibile foret,libenter omnes uos uictrices uidere uellẽ,præſertim quandò & ne-

cesse est, qui unì pulchritudinis summã adiudicabit, eum omnino in odiũ cæterarum plurium incurrere. Quare equidem ipse uobis idoneus iudex nõ sum: adolescens autem ille Phrygius, ad quẽ hinc abitis, regio quidem genere prognatus est, & Ganymedis huius cognatus: cæterùm simplex & mõtanus: neq; quisquam illum cognitione hac indignum meritò putauerit. VEN. Ego uerò, Iupiter, etiam si Momum ipsum præstituas nobis iudicem, præsenti animo itura sum ad documẽtum mei præbendum. Quid enim adeò reprehenderit ille in me? Sed oportet etiam hisce placere hominem. IVN. Neque nos, Venus, timemus quicquam, etiam si Mars iste tuus electus sit arbiter: sed recipimus & hunc Parin, quisquis etiam fuerit. IVP. Num igitur & tibi eadẽ hæc, filia, placent? quid respondes? auertis te, & erubescis? Est quidem peculiare hoc uirginibus uobis, uerecundia affici erga talia. sed tamen annuis. Abite igitur: ac uidete ne infensiores fiatis iudici, quæcunq; uictæ fueritis, néue malũ aliquod inferatis ipsi adolescentulo. Neque enim fieri potest ut æqualiter omnes formosæ sitis. MER. Procedamus ergo rectà uersus Phrygiam. Ac ego quidẽ præibo, uos autem non lentè & sequimini me, & bono animo este. Noui ego Paridem hunc: adolescens est formosus, & quod ad cætera attinet, amori deditus, & ad talia disceptãda maximè idoneus: neq; ille facilè iudicauerit malè. VEN. Hoc quidem totũ bene, adeoq; pro me narras, iustum uidelicet esse nobis iudicem. Vtrum autem & uxore adhuc caret hic, an & mulier quæpiam ipsi cohabitat? MER. Non omnino absque uxore est, Venus. VEN. Quomodo hoc dicis? MER. Videtur quædam cũ eo habitare mulier Idæa, sic satis formosa, cæterùm rustica, atque inter montes malè consueta: sed non admodum adhibere animum ipsi uidetur. Cuius igitur gratia hæc interrogas? VEN. Nullius sanè rei, sed ita temerè in mẽtem uenit. MINERVA. Malè legationẽ obis, heus tu, qui priuatim cum hac consilia confers. MER. Nihil mali, Minerua, hoc: neque etiam contra uos: sed interrogabat me an uxore adhuc careret Paris. MIN. Quamobrẽ igitur hoc superstitiose adeò illa curat? MER. Nescio. Aiebat igitur quòd temerè ita in mentem ueniſſet hoc, neque ex composito interrogasset me. MIN. Quid ergo? carét ne uxore adhuc? MER. Non uidetur. MIN. Quid autem? bellicæ ne rei studio aliquo tenetur, atque amans gloriæ est, an nihil aliud quàm bubulcus est? MERC. Verum quidẽ nõ possum dicere: coniecturam autem facere licet, iuuenis cum sit, etiam has res cõsequi illũ cupere, ac uelle præcipuum in præliis esse se. VEN. Vides? nihil ego nunc cõqueror, neq; crimini uerto tibi, quòd cum hac seorsim nunc loqueris. Querulorum enim hoc, non Veneris. MERC. Etiam hæc fermè eadem interrogauit me: quam ob rem grauiter ne feras, néue putes eo minus consecuturam esse te, quòd huic quoque simpliciter & absque dolo respondi. Verùm interea dum sermones cedimus, iam multum progressi, reliquimus post nos stellas, & propemodum Phrygiam contingimus. Ego uerò etiam Idam uideo, adeóque totum Gargarum exactè: &, si non fallor, ipsum quoque iudicem uestrum Paridem. IVNO. Vbi autem is est? neque enim ipsa etiam uideo illum. MER. Hac uersum, Iuno, ad sinistram respice, non ad summum montem, sed secundum latus, ubi antrum illud & armentum uides. IVN. At non uideo armentum. MER. Quid ais? an non uides buculas secundũ meum hunc digitum ex mediis rupibus progredientes, & quendam à scopulo deorsum currentem, pedum

dum manu tenentem, & prohibentem ne longius dispergatur armentũ? IVN. Video nunc tandem, si modò ille est. MER. Ille uerò. Sed quia propè iam sumus, in terram, si uidetur, demissi, pedibus faciamus iter, ne cõturbemus illum supernè ex improuiso deuolando. IVN. Rectè dicis, atque ita faciamus. Cæterùm posteaquam descendimus, tuum iam est Venus, ut præeas, ac uiam nobis ducendo commonstres. Tu enim, ut consentaneũ est, locorum perita es: quippe quæ sæpius, ut fertur fama, huc ad Anchisen descenderis. VEN. Non admodũ, Iuno, me tua ista mouet dicacitas. MER. At igitur ego uos ducã. nã & ipse frequenter in Ida uersatus sum, quãdo Iupiter amabat adolescentulũ istum Phrygium: ac sæpius huc ueni ab illo missus, ut quid ageret puer, obseruarem: & cum iam in aquilam conuersus esset, unà quoque cum ipso aderam, & unà formosum illum subleuabam. Et, si modò satis memini, ab hac ipsa rupe illũ in sublime abripuit. Nam hic quidẽ fortè tum fistula canebat ad ouile, Iupiter autem à tergo ipsi deuolans, leuiter admodũ unguibus circuniectis, & ore in tiaram, quam super caput habebat, impresso, in altum sustulit puerum, perturbatum, & ceruice reflexa in ipsum intuentẽ. Tum igitur ego fistulam sustuli, abiecerat enim illam præ timore. Atenim arbiter hic propè est, quare compellemus ipsum. Salue bubulce. PARIS. Et tu certè adolescens. Quis autem ipse es qui huc ad nos aduèneris: aut quásnam has adducis mulieres? Non enim eiusmodi apparent, quæ in montibus uersari cõmodè queant, formosæ adeò cum sint. MERC. At non sunt mulieres. Iunonẽ uerò, Pari, & Mineruam, & Venerem uides, & me Mercurium uidelicet Iupiter ad te misit. Sed quid tremis & expallescis? ne metue. nihil enim periculi hic. Iubet autem te iudicem esse pulchritudinis ipsarum. Quandoquidem enim, inquit, & formosus ipse es, & doctus rerum amatoriarũ, cognitionem hanc tibi commendo: certaminis autem præmium scies lecto hoc pomo. PAR. Cedo, ut uideam quid sibi etiam uelit. Pulchra, inquit, capiat. Quo pacto igitur, ô here Mercuri, potero ego, mortalis cum sim ipse ac rusticus, iudex esse tam inopinati spectaculi, & maioris adeò quàm pro bubulci captu? Nam huiusmodi caussas disceptare, delicatorũ atque urbanorum magis est. Quod autem ad me attinet, utra capella formosior altera sit, & iuuenca num alia aliam superet, fortassis ex arte diiudicare possim. Hæ uerò & formosæ pariter omnes sunt, & non uideo quo pacto aliquis ab una ad aliam transferendo aspectum auellere queat. Non enim facilè absistere uult, sed cuicunque se primo applicat, ei inhæret, & quod præsens est, laudat. Inde si ad aliud transierit, etiã illud formosum uidet, & immoratur: & semper ab iis quæ propiora sunt, ceu per successionem excipitur. Et in summa, circumfusa mihi est pulchritudo ipsarum, & totum me complexa tenet. Ac doleo quòd non & ipse, quemadmodum Argus ille, toto corpore uidere possum. Videor autẽ mihi bene tũ iudicasse, si omnibus pomum hoc reddidero. Nam & rursum illud quoque accedit, quòd hæc quidem Iouis soror & coniunx est: illæ uerò filiæ. Quomodo igitur nõ periculosum etiã hoc pacto iudicium hoc fuerit? MER. Nescio, nisi quòd non licet detrectare Iouis imperium. PAR. Vnũ igitur hoc Mercuri persuade ipsis, ne succensèant mihi duæ illæ reliquæ quæcunq; uictæ fuerint: sed quicquid peccatum uidebitur, id solis oculis imputent. MER. Ita facturas sẽ aiunt. Tempus autem iam tibi est ut peragas iudicium. PAR. Faciemus periculum. Quid enim agat quispiam? Cæterùm illud primùm scire uolo,

utrũ satis erit spectare ipsas,ut nunc sunt,uestitas:an uerò etiam exuere sese ne- F
cesse erit,ut diligentius inspici atq; examinari eò possint. M E R C. Hoc tuum
officiũ erit uidere, utpote iudicis. Ac imperes ipsis licet,quomodocunq; etiam
uoles. P A R. Quomodocunq; etiam uolo? Nudas igitur uidere uolo. M E R.
Exuite heus uos. Tu uerò inspice eas. Ego interim auertam me. V E N. Rectè
ô Paris. Atq; prima certè exuam me,ut noris quòd non solũ lacertos habeam
candidos,neq; etiã magnos & augustos oculos præ me ferendo,superbiã. Ae-
qualiter uerò sum tota & uniformiter pulchra. M I N. Ne prius ipsam exueris,
ô Paris,q̃ cestum à se deposuerit,(incãtatrix enim est) ne te præstigiis circum- G
ueniat per illum. Et certè quidem oportebat neq; etiam studiose ita exornatam
hic adesse, neque tot coloribus fucatam,perinde ac uerè meretricem aliquam,
sed ipsam formam nudam exhibere spectandam. P A R. Rectè sanè admonent
illud de cesto: atq; etiam depone illum. V E N. Cur non igitur & tu Minerua
galea deposita nudum caput spectandũ exhibes, sed concutis conũ,& perter-
res iudicẽ? An uereris ne tibi obiiciat & reprehendat cæruleũ istud oculorum
si dẽpto terribili isto aspiciatur? M I N. Ecce tibi galea hæc ablata. V E N. Ecce
tibi & cestus hic. I V N. Sed exuamur tandem. P A R. O Iupiter monstrifice,
quod spectaculũ! quæ pulchritudo! quæ uoluptas! qualis uirgo hæc! ut uerò re- H
galis illa & uenerabilis effulget, adeoq; uerè digna Ioue! Tuetur autem suaue
quiddam & iucundũ,ac blandũ & illecebrosum. etiam arrisit. Sed iam satis ha-
beo felicitatis huius. Si uidetur autem,etiam seorsim unamquamque inspicere
uolo: quoniam nunc certè ambiguus sum,neq; satis scio ad quid etiam me re-
ferã,uisu in omnes partes distracto. V E N. Ita faciamus. P A R. Abscedite igi-
tur uos duæ: tu uerò Iuno hic mane. I V N. Maneo. Ac posteaquam me dili-
genter inspexeris, tempus tibi erit & cætera iam spectare,num pulchra uicto-
riæ meæ dona proposita tibi. Nam si me,Pari,formosiorẽ esse iudicaueris,uni-
uersæ eris Asiæ dominus. P A R. At non donis nostra hæc gerũtur. Sed tamen
abi. mox enim agetur quicquid æquum uisum erit. Tu uerò accede Minerua. I
MIN. Adsum tibi. Quod si igitur me ò Pari,formosam esse iudicio declaraue-
ris,haud unquã ex pugna uictus abibis,bellatorem enim te,& uictoriarũ com-
potem efficiam. P A R. Nihil,Minerua,opus mihi est bello,& pugnis. Pax e-
nim,ut uides,in præsentia tenet Phrygiam ac Lydiam,& ab hostibus quietum
est patris imperium. Sed tamen confide. neque enim eò minus feres: tametsi
ob munera nequaquam iudicium feramus. Sed indue te tandẽ,& impone ga-
leam. satis enim te inspexi. Ac nunc Venerem adesse tempus est. V E N. Ec-
cam meipsam tibi. Ac contemplare singillatim unumquodque diligẽter, nihil
cursu præteruehendo, sed immorando singulis etiam membris. Quòd si uerò K
placet, ô formose,etiam hæc mea dicta accipe. Ego enim iamdudum aspiciens
te iuuenem adeò,& formosum, qualem nescio an ullum alium nutriat Phry-
gia,beatum quidem te puto ob pulchritudinem: reprehendo autem,quòd nõ
relictis hisce rupibus & saxis,in urbe alicubi uitã degis, sed corrumpi pulchri-
tudinẽ istam finis in solitudine. Quid enim te montes isti iuuant? aut quid pro-
ficiunt pulchritudine ista tua boues? Decebat autem te iam & uxorem duxis-
se,non tamen rusticam aliquam & indigenam,quales per Idam passim mulie-
res sunt, sed ex Græcia aliquam, uel Argiuam,uel Corinthiam, uel Lacænam,
cuiusmodi Helena illa est,adolescẽtula & formosa,& nulla parte me ipsa infe-
rior,

cestus

A rior, & quod maximum est, amori quoque dedita. Nam illa si solùm etiã aspi-
ciat te,satis scio,relictis omnibus, seque ipsa ceu in deditionẽ tradita, sequetur
& cohabitabit tecum. Prorsum autẽ & tu audisti iam aliquando de ipsa. PAR.
Nihil etiam, ô Venus. Nunc autẽ lubens audiero omne quicquid est de illa te
narrantem. V E N. Est hæc filia quidem Ledæ formosæ illius,ad quam Iupiter Gelena
è cœlo deuolauit in Cygnum conuersus. PAR. Qualis autẽ aspectu est? VEN.
Candida quidem,qualem consentaneum est esse è Cygno prognatam: tenera
autem,ut quæ in ouo enutrita fuerit: nuda plerunq; exercens sese, & palæstri-
cæ rei dedita. Adeò igitur magnopere ab omnibus passim expetitur,ut & bel-
B lum ipsius caussa susceptum fuerit,cum Theseus nondum nubilẽ illam rapuis-
set. Postea uerò cum iam ad florem ætatis peruenisset,optimi quique Achiuo-
rum ad petendas illius nuptias sese obtulerunt. Antepositus autẽ reliquis tum
Menelaus fuit,ex genere Pelopidarum natus. Quod si autẽ uoles,ego tibi cõ-
ficiã has nuptias. PAR. Quid narras? eiũs ne quæ iam nupsit alteri? V E N V S.
Iuuenis adhuc es,& rusticus. Ego uerò noui quo pacto talia perficere conue-
niat. P A R. Quomodo? cupio enim & ipse scire. VEN. Tu quidem proficiscẽ-
ris ad perlustrãdam Græciam,atq; ubi Lacedæmona peruueneris,uidebit te He-
lena. Post illa uerò meum iam opus erit efficere quò illa amore tui capiatur,tẽ
C que sectetur. P A R. Hoc ipsum etiã incredibile mihi uidetur,ut illa relicto cõ-
iuge, cum homine barbaro atq; hospite è patria nauigare in animum inducat.
V E N. Bono animo esto. Nam huius certè rei gratia liberos duos habeo pul-
chros, Amabilitatem,& Cupidinem uidelicet,quos tibi tradam,qui tibi duces 1 Amabilitas
itineris futuri sint. Ac Cupido quidẽ totus subingrediens illam,ui coget ama- 2 Cupido
re mulierem. Amabilitas autem tibi ipsi circumfusa,id quod ipsa est,& expeti-
bilem te reddet,& amabilem. Deinde autẽ & ego unà præsens rogabo Gratias
quò & illæ comites se præbeant: atq; ita omnes ipsam ad hoc quod uolumus
impellemus. P A R. Quomodo fortassis hoc procedet,incertum adhuc, Venus
D est: ueruntamen amo iam Helenã,& nescio quo pacto etiã uidere ipsam mihi
uideor, & nauigo rectà uersus Græciam, & in Sparta peregrè absum,& redeo
unà cũ uxore: & doleo quòd non omnia hæc iam nunc facio. VEN. Ne prius
amaueris Pari,q̃ pronubã me & sponsæ conciliatricem iudicio hoc remunera-
tus fueris. Decet enim & me uictoriæ cõpotem factã adesse uobis,& celebrita-
tẽ peragere nuptiarũ pariter & uictoriæ. Omnia enim licet tibi hæc,& amorẽ,
& formam,& nuptias pomo isto mercari. P A R. At metuo ne me post latũ iu-
dicium negligas & contemnas. V E N. Vis igitur ut iurẽ tibi? P A R. Nequa-
quam,sed tãtùm promitte denuo. V E N. Promitto igitur, Helenã traditurã
E me esse uxorem tibi,& futuram comitẽ proficiscenti ad ipsam: deinde & Ilium
uenturam esse ad uos. Atq; adeò ipsa præsens adero, & ad omnia opitulabor.
P A R. Etiam Cupidinem & Amabilitatem & Gratias tecum adduces? VEN.
Bonũ animum habe: quin & Desideriũ & Hymenæum præterea comites as-
sumam. P A R. Ob hæc igitur do tibi pomum,ob hæc accipe.

MARTIS ET MERCVRII, Erasmo Roterod. interprete.

MARS.

AVdistin' Mercuri cuiusmodi nobis minatus sit Iupiter? q̃ superba,quám- Iouis iactantia
que dictu absurda? Ego, inquit,si uoluero, catenam ex æthere demittam, irridetur.

unde si uos suspensi me ui detrahere conemini, luseritis operam. nunquam e- F
nim me deorsum trahetis. Contrà ego uos si uelim in altum attrahere, nõ uos
modò, uerumetiam tum terram ipsam, tum mare pariter subuectum in sublime
sustulero. Ad hæc alia permulta, quæ tu quoque audisti. At ego, si quidem cum
uno quolibet singulatim conferatur, ita præstantiorem eum esse, uiribusq; su-
periorem, haudquaquam negauerim: uerùm unum tam multis pariter in tan-
tum antecellere, ut eum ne pondere quidem uincere queamus, etiam si terram
ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquam crediderim. M E R C. Bona uer-
ba Mars. Neque enim sat tutum est ista loqui, ne quid fortè mali nobis hæc pe-
tulantia conciliet. M A R S. An uerò credis apud quemlibet hæc dicturũ me? G
imò apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod
mihi maximè ridiculum uidebatur tum quum hæc minitantem audirem, haud
queam apud te reticere. Etenim memineram quũ non ita multò antè Neptu-
nus, Iuno ac Pallas, mota aduersus eum seditione, machinarentur comprehen-
sum illum in uincula cõiicere, quantopere formidarit, utq; in omnem speciem
sese uerterit, idque cum tres duntaxat essent dii. Quòd ni Thetis misericordia
commota, Briareum Centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum
fulmine ac tonitru uinctus erat. Hæc reputanti mihi ridere libebat eius magni-
loquentiam iactantiamq;. M E R C. Tace, bona uerba. neque enim tutum est H
ista uel tibi dicere, uel audire mihi.

PANOS ET MERCVRII

PAN.

Pan deus Arcadiæ, pastorum, musicus, socius Bacchi, filius Mercurii.

SALVE pater Mercuri. M E R C. Salue utique & tu. Sed quomodo ego pater tuus sum? P A N. An non Cyllenius ille Mercurius es tu? M E R C. Atque admodum. Quo pacto igitur filius meus es? P A N. Adulterinus sum, ex amore tibi natus. M E R C. Per Iouem hirci fortasse cuiusdam, qui capram per adulteriũ cognouit. Nam meus quomodo fue- I
ris, qui & cornua habes, & nasum talem, & barbam hirtam, & pedes bifidos,
hircinosq;, præterea & caudam super natibus? P A N. Quæcunq; in me con-
uiciando dicis, iis tuum ipsius filium, pater, probrosum ac turpem declaras: imò
potius teipsum, qui eiusmodi generas, & tales liberos procreas: ego uerò ex-
tra culpam sum. MER. Quam autem etiam matrem tuam ais esse? Num igno-
rans alicubi cum capra adulterium exercui ego? P A N. Non cum capra, sed
tibi ipse in memoriam reuoca, num in Arcadia quandoque puellam liberã per
uim stupraris. Quid mordendo digitum, quæris, ac diu dubitas? Icarii filiam di-
co Penelopen. M E R C. Quid igitur illi accidit, quòd pro me, hirco similem K
te peperit? P A N. Dicam tibi, quæ ex illa ipsa audiui. Quando enim me in Ar-
cadiã ablegabat, O puer, inquit, mater quidẽ tua ego sum, Penelope, ex Spar-
ta nata: cæterùm patrem noris habere te deum, Mercuriũ illum Maiæ ac Iouis
filium. Quòd si igitur cornutus ipse es, ac pedes hircinos habes, ne id ægrè fe-
ras. Quando enim mecum rem habebat pater tuus, hirco seipsum assimilauer-
at, quò facilius lateret: & ob id similis hirco tu quoque euasisti. M E R C. Per
Iouem, memini me tale quiddam facere. Ego igitur formosus ille, qui ob for-
mam ac pulchritudinem animum elatum præ me fero, qui adhuc imberbis ipse
sum, pater tuus uocabor? & ab omnibus risu accipiar ob præclaram liberorum
procrea-

A procreationem? P A N. At uerò dedecori tibi pater non sum. Nam & musicus
sum, & fistula cano, admodum pleno spiritu: & Bacchus ille nihil absq; me fa-
cere quicquam potest: sed & sociũ & consultatorẽ fecit me, & duco ipsi cho-
rum. Iam & ouilia mea si uideas, quot & per Tegeam & per Partheniũ habeo,
admodum delectaret te. Impero autẽ & Arcadiæ toti. Nuper uerò etiã Athe-
niensibus auxilium ferens, ita præclarè rem gessi in Marathone, ut ceu donum
militare quoddã retulerim antrũ illud quod est sub arce. Quòd si igitur Athe-
nas ueneris, cognosces quantum ibi sit nomen Panos. M E R C. Ac dic mi-
hi, duxistine uxorẽ iam? Hoc enim, opinor, dictitant te. P A N. Nequaquam,
B pater. amator enim sum, neque cum una aliqua rem habere contentus forem.
M E R C. Capras uidelicet conscendis. P A N. Tu quidem irrides me, at ego
tamen & cum Echo & cum Pyti rem habeo, præterea & cum omnibus Bac-
chi Mænadibus, atque admodum studiosè ab illis obseruor. M E R C. Scis igi-
tur quid te gratificari mihi, fili, primũ omnium uelim? P A N. Impera pater, nos
autem uidebimus hæc uti fiant. M E R C. Et accedas ad me, & prehenses licet:
patrem autem uide ne me appellaris quoquam audiente.

Capras conscendere. Pinus pinus est, tametsi Gaza Laricẽ uertat. hac autem Pan coronari solebat.

APOLLINIS ET BACCHI,

APOLLO.

C

De Cupidine, Hermaphrodito & Priapo, fratribus scilicet diuersorum studiorum.

QVid igitur? dicendũ ne est, Bacche, fratres esse Cupidinẽ, Hermaphroditum, & Priapũ, adeò dissimiles forma & studiis cũ sint? Nam hic quidem formosus omnino & iaculator est, & potestate nõ parua comparata sibi, omnibus imperat. Ille autẽ mulierosus ac semiuir, ambiguam quoque faciem præ se ferens, ut non facilè dignoscas adolescẽs ne sit, an uir-
go. Tertius uerò etiam supra modum uirilis est, Priapus uidelicet. B A C. Ne
mireris Apollo. non enim ipsa Venus in causa est, sed patres, qui diuersi fuere:
D quandoquidem & ii qui eodem patre eademq; matre nascuntur, sæpenumero
alius uir, alius fœmina, quemadmodum & uos, nascũtur. A P O L. Ita sanè est
ut dicis: sed nos tamen similes sumus, & circa eadem studia uersamur: sagitta-
rii enim ambo sumus. B A C. Quantum quidem ad arcum & sagittas attinet,
eadem ambo exercetis, Apollo: illa uerò similia nequaquam sunt, quòd Dia-
na quidẽ hospites mactat apud Scythas, tu autẽ uaticinaris, & medicaris ægro-
tantibus. A P O L. An tu putas sororem delectari Scythis? quæ quidem etiam
adornauit, si quis Græcus aliquando in Tauricã aduenerit, ut cũ eo inde enа-
uiget, iam olim perosa mactationes illas. B A C. Rectè sanè illa. Sed hic Pria-
pus? Ridiculum enim quiddam narrabo tibi, quod cũ Lampasci nuper essem,
E mihi accidit. Ego quidem ad urbem accesseram, ille autem me recepit, hospitio
apud se præbito. Posteaquã igitur quieti nos dedimus, in conuiuio affatim ma-
defacti, circa mediam propè noctem exurgens generosus ille: sed pudet dicere.
A P O L. Solicitauit ne te? B A C. Huiusmodi quippiam est. A P O L. Quid
tu autem porrò ad hæc? B A C. Quid enim aliud, quàm risi? A P O L. Rectè sa-
nè, quòd neque acerbè neque rusticè quicquam. Venia enim dignus est, si te
formosum adeò solicitauit. B A C. Huiusmodi igitur gratia etiam te Apollo solicita-
tum meritò uenerit. Formosus enim & tu, & præterea comatus, ut uel sobrius
Priapus ille aggredi te queat. A P O L. Sed non aggredietur, Bacche, me facilè?
nam præter comam etiam arcum gero.

MERCVRII ET MAIAE, Eraſmo Roterod. interprete.

MERCVRIVS.

Conqueritur miseriã & labores ſuos immenſos.

EST uerò, mater, deus quiſquam in cœlo me miſerior? MA. Cur ne quid iſtiuſmodi dixeris Mercuri. MERC. Quid non dicam? qui quidem tantum negociorum ſolus ſuſtineam, quibus delaſſor, in tam multa miniſteria diſtractus. Nam mane protinus ſurgendum eſt mihi, ſtatimq; uerrendum cœnaculum ubi dii cõpotant. Tum ubi curiam in qua conſultãt, undique ſtrauero, ac ſingula ita ut oportet compoſueto, Ioui neceſſum eſt aſſiſtere, ac perferendis illius mandatis toto die ſurſum ac deorſum curſitare. inſuper quum redeo, puluerulentus adhuc Ambroſiam apponere cogor. Porrò priuſquam nouitius iſte pocillator aduenisſet, ego nectar etiã miniſtrabam. Quódque eſt omnium indigniſſimum, ſoli omnium ne noctu quidẽ agere quietem licet, uerùm id quoque temporis neceſſe habeo defunctorum animas ad Plutonem deducere, maniumq; gregi me ducẽ præbere, tum autem & tribunalibus aſſiſtere. Neq; enim mihi ſufficiebant ſcilicet diurna negocia, dum uerſor in palæſtris, dum in concionibus præconis uices ago, dum oratores inſtruo: ni hæc quoque prouincia accedat, ut ſimul etiam umbrarum res diſponam. Atqui Ledæ filii alternis inter ipſos uicibus apud ſuperos atq; inferos agitant: mihi neceſſe eſt quotidie tum hoc, tum illud pariter agere. deinde duo illi Alcmena ac Semele miſeris prognati mulieribus, ocioſi in cõuiuiis accũbunt: at ego Maia Atlantide progenitus, illis miniſtro ſcilicet. Quin nunc quum recẽs Sidone à Cadmi filia reuerſus eſſem (nam ad hanc me legarat uiſum quid ageret puella) priuſquã reſpiraſſem, & adhuc anhelũ de uia, rurſum ad Argos emandauit uiſurum quî cum Danaë ageretur. Rurſum inde in Bœotiam profectus, inquit, obiter Antiopam uiſito. adeò ut planè iam pariturum me negarim. quod ſi mihi licuiſſet, lubens profectò feciſſem id quod ſolẽt ii qui in terris durã ſeruiunt ſeruitutem. MA. Miſſa fac iſta gnate: decet enim per omnia morem gerere patri, quum ſis iuuenis: ac nunc, quò iuſſus es, Argos contende, deinde in Bœotiam: ne ſi ceſſaris, fueriſque lentior, plagas etiam auferas: nam iracundi ſunt qui amant.

Hi duo Dialogi qui ſequuntur, in alijs circa finem poſterioris tomi ponuntur: quos nos, quia & ipſi Deorum ſuperiorum ſunt, cum ſuperioribus coniungendos putauimus.

IOVIS ET SOLIS, IVPITI

De eo quòd Phaëthon curtum Solis peræperam ducẽs, punitus ſit.

QVALIA feciſti autẽ, Titanum peſſime? qui quæ in terris ſunt, perdidiſti omnia, adoleſcentulo fatuo ac ſtulto commiſſo curru, qui alia quidem exuſſit, nimis prope terram curſu delatus: alia uerò præ frigore corrumpi fecit, longius ab ipſis abſtracto igne: & in ſumma, nihil non conturbauit & commiſcuit: ac niſi ego animaduerſis iis quæ gerebantur, deturbaſſem ipſum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum manſiſſent. Talem nobis pulchrum iſtum aurigam atque rectorem currus emiſiſti. SOL. Peccaui, Iupiter, ſed ne offenſior eo ſias, ſi credidi puero multa ſupplicanti. Nam unde uel ſperare potui hoc tantum futurum eſſe malum? IVPIT. An non noras quàm multa opus habebat diligentia negocium hoc, ne ut ſi quis etiam modicum excidat à uia, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiam equorum

equorum uehementiam, ut oporteat ui quadam cõtinere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuerſi abeunt, quemadmodum uidelicet & iſtum tranſuerſe abripuerunt, nunc quidem ad læuam, paulò autem pòſt ad dexteram, interdum etiã in contrarium eius quem cœperant curſus, & in ſumma ſurſum ac deorſum, quocunq; ipſis libitum fuiſſet. Ille autem ignarus neſciebat quomodo utendum ipſis eſſet. SOL. Equidem omnia hæc ſciebam, & propterea reſiſtebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere uolebam. Poſtquam autem impenſius obſecrabat lachrymando quoque, & mater Clymene unà cum ipſo: in currum impoſitum ſubmonui quo pacto oporteret inſiſtere uiæ ipſum, quantum in ſublime agitantẽ ſurſum ferri, deinde rurſum per decliue deorſum uergere, & uti habenas regere, neq; impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret ſi non recta uia ageret. At ille (puer enim erat) cõſcenſo tanto igne, & uaſtæ adeò profunditati ſupernè incumbens, ut conſentaneum eſt, obſtupuit. Equi uerò ut ſenſerunt non me eſſe eum qui conſcendiſſet, contempto adoleſcentulo, è uia diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrarunt. Ille autem dimiſſis habenis, metuens opinor ne excideret ipſe, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas ſuas dedit: & mihi, Iupiter, ſatis ſupplicii luctus hic eſt. IVP. Satis autem, qui talia auſus ſis? At nunc quidem ueniam tibi tribuo, de cætero autem ſi quid ſimile deliqueris, aut talem aliquẽ ſucceſſorem tibi emiſeris, ſtatim ſenties quanto igne tuo fulmen noſtrum plus ignis habeat. Quare illum quidem ſorores ipſius ſepulchro tradant iuxta Eridanum, quo loco etiam decidit curru excuſſus, electrum ipſi illachrymantes, deinde & in populos conuertantur præ dolore: tu uerò compacto curru (fractus enim temo ipſius eſt, & altera rotarum comminuta) aurigare iunctis denuo equis: ac uide ut memineris horum omnium.

APOLLINIS ET MERCVRII, ete.

APOLLO.

POTES'NE mihi dicere, Mercuri, uter iſtorum Caſtor eſt, aut uter Pollux? Nam ego quidem non facilè diſcreuero ipſos. MER. Ille qui heri conuerſatus nobis eſt, Caſtor erat: hic autem Pollux eſt. APOL. Quomodo dignoſcis? ſimiles enim ſunt. MER. Quòd hic quidem, Apollo, habet in facie ueſtigia uulnerũ quæ aliquando ab iis accepit quibuſcum pugillatu certauit, & maximè quibus à Bebryce Amyci filio uulneratus fuit, quando cũ Iaſone in Colchum nauigabat. Alter autẽ nihil tale præ ſe fert, ſed purus eſt atq; integer facie totus. APOL. Operæprecium feciſti, qui diſcrimina quibus internoſci queant, docueris me. Nam cætera certè omnia æqualia ſunt, oui pars dimidia, & ſtella ſupernè imminẽs, & iaculũ in manu, & equus utriq; candidus. Quare ſæpe equidem appellaui hunc Caſtorẽ, qui Pollux erat? & rurſus Caſtorem Pollucis nomine. Sed & illud mihi dic, cur non ambo pariter nobiſcũ uerſantur, ſed ex diuiſo nunc quidem mortuus, nunc autẽ Deus eſt alteruter ipſorum? MERC. Fraterno amore hoc faciunt. Nam cum oporteret alterum ex Ledæ filiis mortem obire, alterum autem immortalẽ eſſe, diuiſerunt ita inter ſe ipſi immortalitatẽ. APOL. Non ſanè prudenti, Mercuri, diuiſione. Siquidem nec aſpicient ſeſe mutuò hoc pacto, quod uel maximè opi-

nor desiderabant. Aut quomodo enim, cum alter apud deos, alter apud manes F
exisiat? Veruntamen, quemadmodum ego uaticinor, Aesculapius medetur, tu
palæstricam doces, puerorũ exercitator optimus, Diana autem obstetricatur:
atque aliorum suam quisque artem habet, uel Diis uel hominibus utilem: hi
uerò quid agent nobis? an inertes atque ocioſi conuiuabuntur nobiscum, tam
grãdes cum sint? M E R. Haudquaquam, sed iniunctum illis est, Neptuno ut
ministrent & subseruiant, & obequitare ipsos oportet pelagus: & sicubi nau-
tas tempestate periclitantes aspexerint, insidentes nauigio præstare incolumes
nauigantes. A P O L. Bonam, Mercuri, & salutarem narras artem.

DIALOGI MARINI. G

Argumentum in eosdem.

Neque horum dialogorũ diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones & argumenta pertinet, quàm superiorum. Nã & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent: nisi quòd omnes (quod idem tamen & in superioribus propè fit) de rebus amatorijs tractant. Vnde illud quoque uerisimile est, Lucianũ ostendere uoluisse, quòd quæcunque sub hac tota mundi machina mouentur & uiuunt, inter cæteros affectus præcipuè amori obnoxia sint, ac uoluptatẽ appetant. Illumque adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominum domitorem esse. Quòd autẽ Deos maximè ex amore despere atque insanire, deinde & uoluptatibus deditos esse fingit, ex professione sua facere uidetur. Fuit enim quanquam omnibus Philosophorum factionibus ex æquo propè infestus, ad Epicuream tamen magis quàm cæteras inclinatus, qui & uoluptatem finem bonorum asserebant, & Deorũ prouidentiam negabant. Id quod cum alibi passim, tum in Demonacte, & in Concilio Deorum animaduertere licet. H

DORIDIS ET GALATEAE, Erasmo Roterod. interprete.

DORIS.

De eo quòd Polyphemus nimiũ deformis et fœtidus adamauerit Galateam, & amatus sit ab ea.

ORMOSVM amantem, Galatea, nempe Siculum istum pastorem aiunt amore tui deperire. G A L A. Ne ride Doris: etenim qualis qualis est, Neptuno patre prognatus est. DOR. Quid tum postea, si uel Ioue ipso sit progenitus, quum usque adeò agrestis atque hispidus appareat, quódque est omnium deformissimum, unoculus? An I uerò credis genus illi quicquam profuturũ ad formam? G A L. Ne isthuc quidem ipsum, quòd hispidus est atque agrestis, ut tu uocas, illum deformat: quin uirile magis est. Porrò oculus media in fronte, decet etiam, quo quidem nihilo segnius cernit, quàm si duo forent. D O R. Videris Galatea non amantem habere Polyphemum, sed illum potius adamare: sic eum prædicas. G A L. Equidem haud adamo, sed tamen insignem istam uestram insultandi opprobrandiq; petulantiam ferre non queo. Ac mihi nimirum inuidentia quadam isthuc facere uidemini, propterea quòd ille quum fortè aliquãdo gregem pasceret suum, nosq; è littorali specula in littore ludentes cerneret in prominentibus Aetnæ K pedibus, quà uidelicet inter montẽ & mare littus sese in longum porrigit, uos ne aspexerit quidem: at ego omnium una uisa sim formosissima, eoq; in unam me coniecerit oculum. Ea res uos malè habet: nam argumentum est me forma præstantiorem esse, ac digniorem quæ amer: uos contrà fastiditas esse. D O R. An istud tibi putas inuidendum uideri, si primùm pastori, deinde lusco formosa uisa sis? quanquam quid aliud ille potuit in te probare, præter candorem? Is illi placet opinor, quòd caseo & lacti assueuerit: proinde quicquid his sit simile; id protinus pulchrũ iudicat. Alioqui ubi libebit scire qua sis facie, de scopulo quopiam in aquam, siquando tranquilla steterit, despectans, temetipsam

contemplare:

A cõtemplare: uidebis aliud nihil nisi perpetuum candorẽ. uerùm is quidem non probatur, nisi rubor admixtus illi, decus illi iunxerit. G A L. Atqui ego illa immodicè candida, tamen eiusmodi habeo amantem: quum interim è uobis nulla sit, quam uel pastor, uel nauta, uel portitor aliquis miretur. cæterũ Polyphemus (ut alia ne dicam) etiã canendi peritus est. D O R. Tace ô Galatea. audiuimus illũ canentem, quũ nuper pruriret in te: sed ô sancta Venus, asinũ rudere dixisses. nam lyræ corpus simillimũ erat ceruino capiti ossibus renudato: tum cornua perinde quasi cubiti prominebant, iis iunctis inductisque fidibus, quas ne collope quidem circumtorquebat. agreste quiddam & absonũ cantillabat,
B quum aliud interim ipse uoce caneret, aliud lyra succineret: ita ut temperare nobis nequiuerimus quin rideremus amatoriam illam cantionem. Nam Echo ne respõdere quidem illi uoluit balanti, quum sit adeò garrula: imò puduisset si uisa fuisset stridulum illius & ridiculum cantum imitari. Ad hæc gestabat in ulnis amasius iste delicias suas, ursi catulum pilis hirtum, ipsi non dissimilem. Quis autem non inuideat tibi amicum istũ Galatea? G A L. Quin tu igitur Dori tuum ipsius amicum nobis commonstra, qui meo sit formosior, quique doctius ac melius uel uoce canat, uel cithara. D O R. Mihi quidem nullus est amator, neque me hoc nomine iacto, quasi sim uehementer amabilis: ueruntamen
C istiusmodi amicum, qualis est Polyphemus, nempe totus hircum olens, tũ crudis uictitans carnibus, & hospites, si qui appulerint, deuorans, tibi habeas, eúmque tu mutuum ames.

CYCLOPIS ET NEPTVNI, Iacobo Micyllo interprete.

CYCLOPS.

Vlysses Polyphemũ excæcauit, extra tela

D Pater, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatum excæcauit, somno grauatum aggressus! N E P. Quis uerò est qui isthæc facere ausus fuit, Polypheme? C Y C. Principiò quidem seipsum Neminem uocabat: postquam autem effugit, atque extra tela, ut dicitur, fuit, Vlyssem nominari se aiebat. N E P. Noui quem dicis, Ithacensem illum. ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, cum alioqui non ita audax atque animosus sit? C Y C. Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes uidelicet pecuariis. Posteaquam autem apposui foribus operculum, (saxũ autem quoddam mihi est perquam magnum) atque ignem resuscitaui, accẽsa arbore quam de monte mecum ferebam, uisi sunt abscondere sese parare. Ego uerò comprehensis ipsorum quibusdam, ut par erat, deuoraui, ut qui prædones essent.
E Hic igitur uersutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodã ueneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterùm ad insidias struendas præsentissimo, & maximè turbulento. nam statim omnia uidebantur mihi posteaquam bibissem, circumagitari, & antrũ ipsum inuertebatur, & prorsum apud me amplius ipse non eram. postremò autem sommo correptus iacui. Ille uerò exacuto uecte, eodemq; igne succenso insuper, etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi sum Neptune. N E P. Vt altè nimis dormiisti, fili, qui non interea exilueris, cum excæcareris! Vlysses igitur ille quo pacto effugit? Non enim, sat scio, potuit dimouere saxum à foribus. C Y C. At ego amoui ipsum, quò facilius illum comprehenderem inter egre-

E

diendum. Ac collocato me ipso ad fores, extẽtis manibus uenabar, solis dimissis in pascua ouibus, & arieti negocio dato, quæ nã ipsum agere pro me oporteret. NEP. Intelligo rem. Sub illis latuit te, clàm se subducens. At cæteros certè Cyclopas conueniebat te inuocare contra ipsum. CYC. Conuocaui illos, patrem, atque etiam uenerunt: sed postquam me interrogassent insidiatoris nomen, atque ego dicerem Neminem esse: insanire me arbitrati, relicto me iterum discesserunt. Ita imposuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omnium maximè mihi ægrè fuit, cõtumeliose obiecta mihi clade hac, Ne pater quidem Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEP. Cõfide fili. ulciscar enim ipsum, ut sentiat, etiamsi cæcitatem oculorum mederi non queam, nauigãtes certè tamen seruare uel perdere, penes me esse. nauigat autem adhuc.

ALPHEI ET NEPTVNI,

NEPTVNVS.

Alpheus

QVid hoc, Alphee, quòd tu solus aliorũ in mare delapsus, neque cum salsugine misceris, perinde ut solent cætera flumina omnia: neq; cohibes teipsum aquis diffusis, sed per mare uelut concretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiam & purus cursu laberis? nescio quo locorum in profundum teipso, quemadmodum gauiæ atq; ardeæ faciunt, submerso. ac uideris rursum emergere quoque alibi, & te ipsum iterum spectandum exhibere. ALPH. Amatoria quædam res hæc est, Neptune: quamobrem ne mihi uitio uertas. Amasti autem & ipse sæpenumero. NEP. Mulierém ne, Alphee, an nympham amas, an etiam Nereidum ipsarum unam aliquam? ALP. Non, uerùm fontem Neptune quendam. NEP. Vbi igitur terrarum ille manat? ALP. Insulatis est, in Sicilia, Arethusam ipsum uocant. NEP. Scio: non deformẽ sanè, Alphee, Arethusam amas: sed & liquidus fons ille est, & perpurum scaturiẽdo ebullit: atq; ipsi aquæ etiam calculi gratiam addunt, supra quos tota ea uelut argentea apparet. ALP. Vt uerè nosti fontẽ hunc, Neptune! ad illũ igitur abeo nũc. NEP. Sed abi quidem, & feliciter utere amore. illud autem mihi dic, ubi tu Arethusam conspicatus es, Arcas ipse cum sis, fons autem ille in Syracusis manet? ALP. Properantem me moraris Neptune, curiose nimis interrogãdo. NEP. Probè dicis. Abi igitur ad amatũ, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo misceris, & in unam aquam redigamini.

MENELAI ET PROTEI, Eodem interprete.

MENELAVS.

Proteus.

AT in aquam conuerti te Proteu, incredibile adeò non est, marinus utique cum sis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in Leonem aliquando muteris licet, tamen neque hoc supra fidẽ est. Quòd si autem & ignem fieri te possibile est, cũ in mari habites, hoc omnino miror, neq; adducor ut credam. PRO. Ne mireris Menelaë. fieri enim soleo. MEN. Vidi equidem ipse. ueruntamen uideris mihi (dicetur enim hic apud te) præstigias quasdam adhibere rei, atque intuẽtium oculos decipere: cum interim ipse nihil tale fias. PROT. Et quæ nam adeò deceptio in rebus sic manifestis fieri queat? An non apertis oculis uidisti in quàm multa ipse me transformauerim? Quòd si uerò nõ credis, & res hæc tibi falsa uidetur, nẽpe apparentia quædam

A inanis ante oculos obuersans, posteaquã ignis factus fuero, applica mihi heus generose tu manum: nimirum senties, uideàrne tantùm ignis, an & urẽdi uim habeam. MEN. Periculosum est experimentũ hoc Proteu. PROT. At tu Menelaë uideris mihi neque Polypũ uidisse unquam, neque etiam quid pisci huic accidere soleat, scire. MEN. Verùm Polypum ipsum quidem uidi: quæ uerò accidant illi, libenter ex te cognouerim. PRO. Cuicũque saxo accedens acetabula sua applicuerit, atque affixus inhæserit cirramentis, illi seipsum similem efficit, mutatq; colorem, imitando saxum, quò uidelicet lateat piscatores, nihil ab illo uarians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum refe-
B rens. MEN. Ferunt hæc: sed tuum hoc multo magis omnem opinionem excedit Proteu. PRO. Nescio Menelaë cuinam alteri facilè credas, qui tuis ipsius oculis non credas. MEN. Videns equidem uidi, sed tamen res ipsa monstro similis est, eundem uidelicet ignem atque aquam fieri.

PANOPES ET GALENES,

PANOPE.

C VIdisti'ne, Galene, heri qualia fecit Eris ad cœnam in Thessalia, propterea quòd non & ipsa uocata fuerat ad conuiuium? GAL. Haud conuiuata equidem uobiscum tum fui. nam me Neptunus iusserat trãquillum interea, Panope, seruare pelagus. Sed quid fecit Eris, cum præsens non adesset? PAN. Thetis ac Peleus concesserant introì in thalamum, deducẽtibus ipsos Amphitrite ac Neptuno. Interea autem Eris, clam cæteris omnibus (id quod facile illi tum fuit, aliis bibentibus, quibusdam autem applaudentibus uel Apollini citharam personãti, uel Musis ore modulantibus adhibendo animum) proiecit in conuiuium pomum quoddam admodum pulchrum,
D atque aureum, Galene, totum. Inscriptum autem erat his uerbis: Formosa accipiat. Dum igitur uolutatur hoc, tãquam ex composito iactum peruenit eò loci, ubi Iuno & Venus & Minerua accumbebant. Deinde ubi Mercurius sublato illo legit ea quibus illud inscriptum erat: nos quidem Nereides cum filẽtio sedebamus: (quid enim agẽdum erat illis præsentibus?) illæ uerò inter se cõtendebant, ac quælibet suum illud esse uolebat. Et nisi Iupiter se ipsum interposuisset, etiam ad manus usque res hæc processisset. Verùm ille, Ipse quidem, inquit, non feram iudicium de hoc (tametsi illæ ipsum iudicare uellent) sed in Idam ad Priami filium abite, qui & discernere nouit quæ nã formosior sit, utpote elegantiæ studiosus & ipse: & non facilè, talis cum sit, iudicauerit malè.
GALE. Quid igitur ad hæc Deæ illæ, Panope? PAN. Hodie, arbitror, in Idam
E abeunt. GAL. Et quis ueniet paulò pòst qui nobis renunciet eam quæ uicerit? PAN. At iam nunc tibi affirmo, quòd nulla alia uincet ueniente in certamen Venere, nisi arbiter ipse omnino cæcutiat.

TRITONIS, AMYMONES, ET NEPTVNI,

Eodem interprete.

TRITON.

AD Lernam, Neptune, quotidie uenit aquatũ uirgo, pulchra omnino specie. Haud equidẽ scio formosiorẽ ullam puellam uidisse me.
NEP. Liberám ne dicis, Triton, an uerò serua quæpiam est, quæ a-

quam ferre solet? TRI. Minimè uerò, sed Danai illius filia, una ex quinqua- F
ginta istis etiam ipsa est, Amymone nomine. Interrogaui enim & quæ uocaretur, & genus ipsius. Danaus autē duriter admodum educat filias, & opus manu facere ipsas docet, & ad aquā hauriendam mittit, & ad alias res agendas instituit, impigræ ipsæ ut sint. NEP. Solāne autē uenire solet longā adeò uiam ex Argis ad Lernam usque? TRIT. Sola. nam siticulosum ipsum Argos est, ut nosti: quare necesse est semper aquatum uenire illam. NEPTV. Non mediocriter affecisti me animo, ô Triton, qui mihi hæc de puella narraris. Quare eamus ad ipsam. TRIT. Eamus. iam enim tempus quoque est cum aquatum ire solet. Ac propè mediam circa uiam alicubi est petendo Lernam. NEP. Proin- G
de currum iunge, uel, an hoc longiorē rebus moram iniiciet, submittere equos iugo, & currum apparare? Tu uerò potius delphinem mihi aliquem ex uelocibus illis huc siste. inequitando enim illi quamcelerrimè prouehar. TRI. Ecce tibi hunc delphinum omnium uelocissimum. NEP. Probè sanè. prouehamur igitur. Tu uerò iuxtà natando cōsequere me, Triton. Ac posteaquam ad Lernam iam aduenimus, ego quidem hic in insidiis ero: tu autem speculando obserua quando illam accedentem sentias. TRIT. Eccam tibi, propè est. NEP. Formosa, Triton, & in ipso ætatis flore puella hæc: sed comprehendēda nobis est. AMY. Heus homo, quò me hinc correptam abducis? plagiarius quispiā es, H
ac uideris ab Aegypto patruo nostro allegatus esse: quare clamando patrē uocabo. TRIT. Tace Amymone, Neptunus hic est. AMY. Quid Neptunū mihi narras? Cur mihi ô homo uim facis, atq; hinc in mare abstrahis? Ego uerò suffocabor misera, submersa aquis. NEP. Bono animo sis: nihil graue patiaris faciam: sed & fontem cognominē tibi emanare hic sinam, percusso tridēte saxo hoc iuxta æstuarium, & tu ipsa felix atq; beata eris, ac sola sororū obita morte aquam non gestabis.

NOTI ET ZEPHYRI,

NOTVS. I

IO in uaccam. NVM hanc, Zephyre, iuuencā, quam per mare in Aegyptū Mercurius ducit, Iupiter amore captus uitiauit? ZEPH. Hanc ipsam, Note, sed iuuenca tū non erat, sed puella, Inachi fluuii filia. Nunc autem Iuno talem ipsam effigiauit, æmulatione amoris commota, propterea quòd uidebat Iouem illā prorsus deperire. NOT. Proinde etiam nunc bouem illam amat? ZEPH. Atq; admodum: & propterea in Aegyptū ipsam misit, nobisq; edixit ne conturbaremus mare, donec illa transnataret, ut quæ illic paritura sit: fert autem uterum modò, Deusq; fiet cum ipsa, tum quod ex ea partum erit. NOT. An iuuenca Deus? ZEPH. Atque admodū, No- K
te, imperabitq; (inquit Mercurius) nauigantibus, ac nostra erit domina, ut quēcunque nostrum uolet, emittat uel prohibeat spirare. NOT. Colenda igitur obseruādaque nobis erit, Zephyre, iam domina certè cum sit. nam per Iouem, beneuolentior eo pacto nobis erit. ZEPH. Sedenim iam traiecit, & in terram enatauit. Vides ut non amplius quadrupes incedat, sed erectam ipsam Mercurius denuo mulierem formosam prorsus reddidit? NOTVS. Mira nimirum hæc Zephyre: nusquam amplius neque cornua illius, neq; cauda, neque tibiæ bifidæ, sed amabilis puella est. Cæterùm Mercurio quidnam accidit, qui seipsum mutauit, & ex adolescente factus est quispiam caninam faciem præ se fe-

rens?

A rens? ZEPH. Ne curiosius persequamur ista, quandoquidem melius ille quæ facienda sint nouit.

NEPTVNI ET DELPHINVM, [illegible] interprete. Azion

NEPTVNVS.

LAudo, rectè facitis Delphines, quòd semper amātes hominum Delphini amatores hominū.
estis. Nam & olim Inus filium in Isthmū portastis, exceptum à Scironiis scopulis, unde cum matre præcipitatus fuerat: & nunc tu citharœdo isto Methymnensi cum ipso ornatu & ci- Sic Arioⁿ trāsthara recepto, in Tænarum enatasti, neque passus es indignè à
B nautis perire illum. DEL. Ne mireris Neptune, si hominibus bene facimus: nam & ipsi ex hominibus pisces facti sumus. NEP. Atq; equidē ob id reprehendo Bacchum, quòd uos nauali prælio superatos ita transformauit, cum deberet captiuos solùm in deditionem accipere: quēadmodum & cæteros in potestatē redegit. Sed quo pacto cum Arione hoc quod accidit, sese habet? DEL. Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illum ad se accersebat artis gratia. Ille autem dies iam factus à tyrāno, concupiuit, nauigando in patriam, Methymnam uidelicet, spectandas ibi diuitias suas exhibere. Ac conscensa ad consenescere na
C traiiciendum naui hominum quorundam sceleratorum, posteaquam cognitus est multum auri secum ferre, ubi ad medium ferme Aegæum peruentum fuit, insidiari illi nautæ cœperunt. Ille uerò (nam auscultabā omnia, iuxta nauigium natādo) Quoniā hoc uobis ita uisum est, inquit, at me saltem assumpto ornatu, & decantato prius mihi ipsi funebri aliquo carmine, uolentem finite præcipitare meipsum. Concesserunt nautæ. Tum ille assumpsit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atque ita in mare præcipitauit sese, tanquā statim omnino moriturus. Ego uerò excepto atque imposito illo, enatauī unà cum ipso in Tænarum. NEP. Laudo studiū erga Musicam tuum. dignam enim mercedem retulisti ipsi pro eo quod auscultaras.

D

NEPTVNI ET NEREIDVM, Eodem interprete.

NEPTVNVS.

NERETVM hoc quidem angustum in quod puella delapsa sub- Helle ab ariete in mare delapsa.
mersa est, Hellespontus ab ipsa uocetur, cadauer autem ipsum uos Nereides acceptum in Troadem auferte, ut ibi ab incolis sepeliatur. NER. Nequaquam, Neptune, sed hic in cognomine pelago sepeliatur. Miseremur enim ipsius, ut quæ miserabilia maximè à nouerca passa fuerit. NEP. At hoc quidem, Amphitrite, fas non est,
E neque etiam aliàs honestum, hic illam alicubi sub arena iacere: sed quod dixi, in Troade in Chersoneso mox sepelietur. Illud autem pro solatio ei erit, quòd paulò pòst eadem ipsa quoque Ino patietur, & præcipitabitur, persequente illam Athamante, in pelagus ex summo Cithærone, quà in mare porrigitur, unà cum filio quem in ulnis gestabit. NER. Sed & illam seruare conueniet, gratiam hanc Baccho faciendo. Educauit enim illum Ino, eadémque nutrix illius fuit. NEP. Non decebat, adeò prauam. Sed tamen Baccho non gratificari, Amphitrite, indignum foret. NER. Sed quid accidit huic, quòd ab ariete decidit, frater autem eius Phryxus tutò uehitur? NEP. Meritò. adolescēs enim est, & contra impetum obsistere potest. Illa uerò eò quòd insueta eius rei erat,

conscenso uidelicet uehiculo nouo & inopinato, & despiciẽdo in profundum F
immensum, percussa animo, & pauore pariter attonita, præterea & uertigine
correpta, præ uehementia & impetu uolatus retinere cornua arietis amplius
non potuit, quibus se eousque sustentauerat: atq; ita in mare decidit. NER.
An non igitur matrem ipsius Nephelen decebat opem ferre cadenti? NEP.
Decebat sanè, sed Parca quàm Nephele multo potentior est.

Parca potens

IRIDIS ET NEPTVNI, Iac. Micyllo interprete.

IRIS.

Delos insula fluitans subsistit. Alludit ad nomen δῆλος, quo ipsa insula dicta est.

INsulam istam errantem Neptune, quæ à Sicilia reuulsa atque undis
submersa, mari innatat, eam, ita iubet Iupiter, cõsistere facias iam atq; G
apparere, & ut tandem manifesta atque conspicua in medio Aegæo
incõcusse maneat, fundata firmiter admodũ illa. opus enim illa nõ nihil habet.
NEP. Fiet hoc, Iri: sed tamen quẽ usum illi præbebit manifesta apparẽs, & non
amplius fluctuãs? IRIS. Latonã in ipsa oportet parere. iã enim malè habet à do
loribus. NEP. Quid igitur? an nõ sufficit illi cœlũ, ut in eo pariat? Quòd si mi-
nus autẽ illud, at certè nec tota terra partus illius recipere poterat? IRIS. Nõ,
Neptune. Nam Iuno obstrinxit iureiurando magno Tellurẽ, ne præberet La-
tonæ parturienti ullum receptaculũ. Hæc igitur insula iuramẽto non tenetur.
abscõdita enim tũ fuit. NEP. Intelligo rem. Igitur subsiste insula, atq; emerge H
iterũ ex profundo, & non amplius fluctues aut titubes, sed immota maneas:
ac suscipe ô felicissima fratris mei liberos duos, deorum omniũ pulcherrimos.
Et uos Tritones traiicite Latonã in ipsam, omniaq; tranquilla sint. Serpentem
autẽ istũ, qui nũc uelut œstro exagitat illã, perterrefaciendo, ipsi infantes post-
eaquã in lucem editi fuerint, aggredientur, ac matrẽ uindicabũt. Tu uerò uade
renũcia Ioui omnia bene habere. Stabilita est insula: ueniat Latona, ac pariat.

dolozi, by male Gabeu

obstringo te iure iurando

XANTHI ET MARIS, Eodem interprete.

XANTHVS.

Xanthus fluuius penè exustus.

SVscipe me ô Mare. grauia enim passus sum. extingue mihi uulnera.
MAR. Quid hoc rei est Xanthe? quis te deussit? XAN. Vulcanus. I
sed igne candesco prorsus miser, & efferuesco. MAR. Cur autem
iniecit tibi ignem? XAN. Propter filium Thetidis. Postquã enim occidentem
illum Phrygas supplex deprecatus sum, ille autem ab ira nihil remisit, sed oc-
cisorum corporibus etiam obstruxit mihi alueũ: ego misertus miserorũ, occur-
ri, ut aquis inundarem atq; inuoluerem illum, quò eo periculo absterritus, ab
occidione uirorum cessaret. Ibi igitur Vulcanus (nam tum forte quadam pro-
pè aderat) uniuerso igne, quantum opinor usquam habebat, quantumq; & in K
Aetna, & si quibus aliis locis ullus est, allato, processit obuiam: ac exussit qui-
dem ulmos & myricas, assauit autem & infelices pisces & anguillas: me uerò
cum efferuescere feciss̃et, parũ abfuit quin totum aridum ac siccum reddiderit.
Vides nimirum quo pacto exustionibus istis deformatus sim? MAR. Turbi-
dus es, ô Xanthe, & calidus, ut consentaneum est, cruore, à cadaueribus: calore
autem, ut ais, ab igne ueniẽte. Ac meritò, Xanthe, ut qui contra * filium meum
impetum feceris, non ueritus quòd Nereidis filius ille esset. XAN. An nõ igi-
tur decebat misereri me Phrygum, uicinorum adeò meorum? MAR. Vulca-
num uerò an non contrà decebat misereri Achillis, Thetidis adeò filii?

Achilles Thetidis filius

Fortassis ne-potem legendũ, id est, proὑὸν θυγατρός.

DORIDIS

DORIDIS ET THETIDIS,

DORIS.

Danaës fabula.

QVid lachrymaris Theti? THE. Pulcherrimam, Dori, puellam uidi
in arcam à patre coniectam, tum ipsam, tum infantẽ ab ea paulò an-
tè genitum. Iussit autem pater nautas, arcam illam acceptam, post-
quam in altum à terra prouecti essent, in mare abiicere, ut ita periret & misera
illa, & infans unà cum ea. DOR. Quamobrem autem, ô soror, hoc? quando-
quidem comperta habes exactè omnia. THE. Pater illius Acrisius, quia pul-
cherrima erat, in æreum quendam thalamum inclusam, perpetuæ uirginitati
B destinarat. Deinde, uerum quidem dicere non possum, Iouem autẽ aiunt, con-
uersum in aurum, delapsum per impluuium ad ipsam esse. Accipiente autẽ illa
in sinum demanantem deum, grauidam ex eo factam fuisse. Quod cum pater
animaduertisset, utpote durus quidam & zelotypus senex, grauiter indignatus
est. Et quia ab aliquo stupratam fuisse illam arbitratus est, coniicit in arcam
hanc, cum paulò antè peperisset. DO. Cæterùm illa quid agebat, Theti, quan-
do abripiebatur? THE. Pro se quidem nihil dicebat, Dori, sed tacitè ferebat
damnationẽ: pro infante autẽ deprecabatur, ne morti traderetur, lachryman-
do, atque illum auo ostentando pulcherrimum sanè puerum, Dori. Ille autem
C præ ignorantia malorum, etiam arridebat matri. Oppleor rursum lachrymis,
cum in mentem illius uenit. DO. Et me flere fecisti. Sed nunquid iam mor-
tui sunt? THE. Haudquaquam, natat enim adhuc arca circa Seriphum, uiuis
illis custoditis. DO. Cur igitur non conseruamus ipsam, piscatoribus istis Seri-
phiis in retia immittendo, qui extractos illos, incolumes præstabunt scilicet?
THE. Rectè dicis, atque ita faciamus. Non enim perire decet neq; ipsam, ne-
que infantem, adeò cum sit formosus.

NEPTVNI ET ENIPEI, Eodem interprete.

D

ENIPEVS.

Neptunus amicã Enipei uiolat.

MInimè uerò præclara hæc, Neptune (dicetur enim uerũ) qui circun-
uenta amica mea, assimilatus in formam meam, uitiasti puellam. Pu-
tabat enim illa mecum rem esse sibi, & ob id exhibebat sese. NEP.
Tu enim Enipeu fastuosus es & tardus, qui puella adeò formosa quotidie ad
te nante, ac præ amore pereunte, despexeris illam, & gauisus sis si posses illi æ-
grè facere. Illa uerò iuxta ripas mœrore affecta, atque ibi inambulans, sesecq; la-
uans, non semel optabat in conspectum sibi uenire te: at tu fastuosus deludebas
E illam. ENIP. Quid igitur? an propterea oportebat te præripere amorem mi-
hi, & uelut histrionem aliquẽ pro Neptuno Enipeum te gerere, atque ita de-
cipere Tyro istam, puellam adeò simplicem? NEP. Serò uerò nunc zeloty-
pus es Enipeu, cum prius superbum & contemptorem te gesseris. Ipsa autem
Tyro nihil graue passa est, quando se putauit à te uitiatam esse. ENIP. Nihil
autem? Dixisti enim abiens Neptunum esse te, quod uel maximè dolore affe-
cit ipsam: atq; ipse eò abs te iniuria affectus sum, quòd & quæ mea esse debue-
rat, eam uoluptatem percepisti tu: & præterea composito circa uos fluctu pur-
pureo, sub quo absconditi iacuistis, cum puella pro me tute rẽ habuisti. NEP.
Tu enim non uolebas Enipeu.

TRITONIS ET NEREIDVM, ete.

TRITON.

BAlæna ista uestra, Nereides, quam contra filiam Cephei Andromedam emisistis, neque puellam ipsam iniuria aliqua affecit, perinde ut uos putatis, & ipsa iam mortua est. NERE. A quo, Triton? Num Cepheus tanquam illectaméto aliquo proposita puella, aggressus illam occidit, ex insidiis cum multa ui adortus? TRI. Non: sed nostis, arbitror, Iphianassa, Perseum illum, Danaës puerũ illum paruum, quem unà cum matre in arca abiectum in mare ab auo materno, cõseruastis, misertæ illorum uidelicet. IPHI. Noui quem dicis. Consentaneum uerò, illũ iam adolescentem factum esse, atq; admodum generosum, & pulchrum aspectu. TRI. Hic occidit Balænam. IPHI. Quamobrem Triton? Neq; enim huiusmodi cõseruationis præmia persoluere nobis debebat. TRI. Ego uobis exponã omnẽ rem, ita ut gesta est. Missus hic fuit ad Gorgonas, ut hoc quasi quoddam certamen regi perageret. Postquam autem peruenit in Libyam. IPHI. Quomodo Triton? solús ne, an & alios secũ socios abduxit? nam alioqui difficile hoc iter. TRIT. Per aërem profectus est. alatum enim ipsum Minerua reddidit. postquam autem eò loci uenit ubi illæ agebant, illæ quidem dormiebãt, opinor: at hic amputato Meduſæ capite, iterũ auolauit. IPHI. Quo pacto autem aspexit illas? Aspici enim nequeũt, uel quisquis illas aspexerit, non amplius quicquam posthac aspicit. TRIT. Minerua illi clypeo uelut face aliqua prælato (talia enim audiui ipsum narrantem apud Andromedam, postea & apud Cepheum) Minerua igitur, inquam, in clypeo refulgente, tanquam in speculo aliquo, exhibuit ipsi spectandam Meduſæ imaginem. Postea sinistra, arrepta illius coma, & inspecta imagine, dextra autem sublata harpe, abscidit caput ipsius: atque ita priusquam sorores reliquæ expergiscerentur, auolauit. Porrò ubi circa maritimam hanc Aethiopiæ oram uenisset, terræ iam propinquior aliquãto uolans, uidet Andromedam expositam in rupe quadam prominẽte palo affixam, pulcherrimam, ô Dii, promissa coma, & seminudam longè usque infra ubera. Ac primùm quidẽ misertus fortunæ illius, interrogat causam damnationis huius. Paulò autem pòst amore captus, (oportebat enim incolumẽ seruari puellam) opem ferre illi statuit. Atque ubi iam Balæna accessisset, terribilis admodum, & quasi mox absorptura Andromedam, in altum sublatus adolescẽs, manu ad capulum admota harpen tenens, altera quidem ferit, altera autem Gorgona spectandam proferens, in lapidem illam conuertit. Illa igitur mortua est, & diriguere ipsius membra omnia quæcunque Meduſam aspexerunt: at hic solutis uinculis quibus uirgo alligata fuerat, suppositaq; manu, susceptit illam summis pedum digitis descendentem ê rupe, ardua illa quidem atque procliui: & nunc cum eadem nuptias peragit in ædibus Cephei, abducetq; illam secum Argos. quare pro morte nuptias neq; eas uulgares illa inuenit. NER. Equidem non ita ualde ægrè fero factum hoc. Quid enim adeò nobis iniuriæ fecit puella, si mater ipsius superbè extulit sese tunc, ac pulchrior nobis esse uoluit? TRIT. Quòd hoc pacto magnum dolorem perceptura fuisset ob filiam, mater certè illius cum sit. NER. Ne meminerimus Dori istorum amplius, si quid barbara mulier suprà quàm decebat loquax fuit. Satis enim supplicii tulit, quæ tanto in metu, filiæ causa constituta fuit. Gratulemur igitur nuptiis.

ZEPHYRI

ZEPHYRI ET NOTI, I erprete.

ZEPHYRVS.

NVnquam equidem pompam magnificentiorem uidi in mari, ex quo ego sum & spiro: tu uerò an nõ uidisti Note? NOT. Quámnam hanc dicis Zephyre pompam? aut quinam sunt qui illã duxerunt? ZEPH. Suauissimo spectaculo caruisti, & quale non facilè aliud unquã uideris. NOT. Iuxta Rubrũ mare occupatus fui, afflaui autem & partem Indiæ nonnullam, quãtum uidelicet eius terræ mari adiacet. proinde nihil eorum noui quæ tu dicis. ZEPH. Quid? Sidonium illum Agenorem uidisti? NOT. Etiam, Europæ patrem scilicet. Quid tum? ZEPH. De illa ipsa narrabo tibi. NOT. Num quòd Iupiter iam olim amare puellam cœpit? Nam hoc etiam pridem sciui. ZEPH. Igitur quod ad amorem attinet, nostis: quæ uerò postea consecuta sunt, ea nunc audi. Descenderat Europa ad littus ludendi gratia, assumptis secum æqualibus suis. Iupiter autem in formam tauri assimulatus, ludebat unà cum ipsis, pulcherrimus tum apparens. Nam & candidus erat, ut nihil suprà, & cornua habebat reflexa pulchrè, uultumq; præ se ferebat admodum mansuetum ac placidum. Saltabat igitur & ipse in littore, & mugiebat suauissimè, ita ut Europa etiam conscendere ipsum iã sustineret. Cæterum ubi hoc factum est, citato cursu Iupiter quidẽ unà cum illa in mare prorupit, atque ibi, uti inciderat, natabat. illa uerò admodũ perculsa animo ex hac re, sinistra apprehendit ac tenuit cornua, ut ne delaberetur: altera autẽ manu diffluentem uento uestẽ continebat. NOT. Dulce hoc spectaculum, Zephyre, uidisti, & amatorium, natantem uidelicet Iouem, & ferentem secum amores suos. ZEPH. At uerò quæ cõsecuta sunt, suauiora multo, Note. Nam & mare statim cõpositis fluctibus quietũ fuit, & trãquillitate ultro attracta, placidũ ac planũ seipsum præbuit. Nos autẽ omnes silentium agẽtes, nihil aliud quàm spectatores tantùm eorũ quæ fiebant; quasi quidam comites sequebamur. Cupidines uerò iuxtà uolitantes, paulum supra mare, ita ut interim summis pedibus contingerent aquam, accensas ferentes faces, Hymenæum cantabant. Nereides autem emersæ undis, delphinũ tergis insidentes obequitabant applaudentes, seminudæ pleræq;. Præterea & Tritonum genus, & si quid aliud marinorum aspectu metuendum nõ est, omnia illa circum puellam quasi choream ducebant. Nam ipse quidem Neptunus cõscenso curru, & quasi pronubus incedens, unà cum Amphitrite lætus præibat, ueluti uiam aperiens natanti fratri. Supra omnes autem Venerem duo Tritones uehebant in concha recubantem, ac flores omnis generis aspergentem sponsæ. Atque hæc à Phœnicia usque in Cretam fiebant. Postquam autem in insulam ascendit, ipse quidem taurus non amplius apparebat: Iupiter autem apprehẽsam manu Europam, in antrum Dictæum abduxit, erubescentem, atque oculos demittentem. intelligebat enim iam ob quam rẽm ita duceretur. Nos autem incumbẽtes mari, alius aliam illius partem fluctibus agitabamus. NOT. O beatum Zephyre te, qui isthæc uideris. ego uerò interea Gryphas & Elephantos & nigros homines aspiciebam.

Agenor pater Europæ

Europæ ludus

Apere silentium

Sumis pedibus aquam cõtingere

MORTVORVM DIALOGI.

Argumentum in eosdem.

Quanquam ex eadem occasione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia describuntur, exceptis paucis quibusdam, quorũ argumenta de suis temporibus sumpsisse Lucianus uidetur;

cum superioribus prognati sunt: alium tamen atque diuersum ab illis finem habent, aliaque monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorũ tractantur: at hic illud indicatur, atque etiam oculis penè subijcitur, quòd apud inferos, & eos iudices quorum sententiæ post hanc uitam subijciendi omnes sumus, nulla personarum ratio, nulla potentiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuscunq; fortunæ æstimatio futura est: sed quòd omnes, quod ad conditionem attinet, æquales futuri, & pro eo ac quisque in hac uita se gerit & meretur, supplicium aut præmium accepturi sumus. Tametsi illud quoque non ignorem, Lucianum ex ironia magis pleraque hæc, quàm quòd ita animo senserit, dixisse uideri posse, utpote Epicureum, & ut ab alijs uocatur, ἄθεον, qui neque de dijs, neque de immortalitate animarum rectè quicquam senserit. Veruntamen etiam alias, cum de ueris moribus philosophorum scribit, ut in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibusdã, eiusmodi de præsentis uitæ rebus & actionibus præcipit & tradit, quæ illum haud dubiè de futura quoque nonnihil cogitatione ac sensu præcepisse confirmare possint. Vtut autem hæc se habẽt, digni tamen dialogi isti sunt qui legantur, & ob oculos quàm sæpissimè reuocentur: uel ob hoc solum, ut à cupiditatibus ac rerum externarum desiderio mentẽ auocemus, & ad illud respiciamus, quod poëta dixit: Puluis & umbra sumus. quodq; post hanc uitam neque opes, neque potentia, neque ullæ aliæ fortunæ defunctos sequentur aut iuuabunt.

Hecates cœnã) Mos erat diuitibus ut singulis mensibus Hecatæ sacrificãdo in triuijs panes atque alia quædã ponerent, quæ postea à pauperibus auferebantur. hanc Hecates cœnã dicebant. Suidas & Athenæus lib. vii. Athenienses autem & theatra & conciones & cæteros conuentus hominum lustrare solebant adhibitis paruis & uilibus quibusdam hostijs, ut Suidas tradit. eò uidetur hic alludere.

DIOGENIS ET POLLVCIS,

DIOGENES.

GOMMENDO tibi, Pollux, quamprimum ad superos ascenderis (tuum enim est, ni fallor, cras reuiuiscere) ut ſicubi uideris Menippum canem illum, (inuenies autem ipsum Corinthi circa Cranêum, aut in Lycéo, deridentẽ contendentes istos inter se philosophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, si satis ea quæ super terrã sunt, derisisti, quò & huc ad inferos descendas, ubi multo plura quæ rideas, habiturus es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc risus fuit, & frequẽs illud obiici potuit: Quis enim omnino scit quæ post uitam futura sint? Hic autem non desines constanter atque perpetuò ridere, quemadmodum ego quoq; nunc facio: & maximè postquam uideris diuites istos ac satrapas & tyrános ita humiles & obscuros esse, & soloq; ciulatu ab aliis dignosci: tũ quòd & molles & ignaui sunt, reminiscentes eorum quæ in uita geruntur. Hæc illi quæso ut dicas, & ut præterea etiam pera ueniat impleta & multo lupino, & ſicubi in triuio positam inueniat Hecates cœnam, aut ouum ex lustratione relictum, aut simile quippiam. POL. At renunciabo hæc illi, Diogenes: sed quò melius illum agnoscere queã, cuiusmodi facie est? DIO. Senex est caluaster, pallio indutus lacero, & uento cuiuis peruio, præterea & diuersorum pannorum assumentis uariegato. Ridet autem semper, ac plerunque arrogantes istos philosophos acerbè perstringit. POL. Facile erit inuenire illum, ex his utique signis. DIOG. Vis ne ut ad ipsos quoque philosophos illos aliquid tibi mandem? POL. Mandes licet. nõ enim graue neque hoc mihi fuerit. DIOG. In uniuersum adhortare illos, ut desistant à nugis suis, neque de toto contendant, neq; cornua sibi mutuò affingant, neque crocodilos faciant, neque huiuscemodi sterilia atq; ieiuna interrogare, animum instituant. POL. At indoctum me & ineruditum esse dicent, qui doctrinam illorum reprehendam. DIO. Tu uerò plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nunciabo illis. DIO. Diuitibus autem, ô lepidissimum caput, hæc nostro nomine annuncies quæso: Quid, ô uani, inquiens, aurum tãtopere custoditis? quid autem excruciatis uos ipsos? supputantes usuras, & talentum aliud super

super aliud accumulantes: quos non plus quàm unũ obolum habentes uenire huc paulò pòst oportet? POL. Dicentur & hæc ad illos. DIOG. Sed & formosis istis & robustis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palæstritæ, quòd apud nos neque flaua coma, nec cœrulei nigríue oculi, neque rubor faciei amplius ullus est: neque præterea nerui intenti & robusti, neque humeri laborum tolerantes, sed omnia unus puluis, ut aiunt, nobis, caluaria forma nudata scilicet. POL. Non molestum erit neque hæc ad formosos & robustos illos dicere. DIOG. Etiam pauperibus ô Lacon dicas licet, (multi autem sunt quibus & ea res perquam molesta est, & inopiam lugent) ut neq; lachrymẽtur, neque plorent, exposita illis æqualitate hac, quæ hic est: & quòd uidebunt eos qui illic diuites sunt, nihilo meliores quàm sese hic esse. Lacedæmoniis autem tuis hæc, si uidetur, nomine meo obiicias, molles & eneruatos ipsos esse dictitans. POL. Ne de Lacedæmoniis Diogenes quicquam dicas, non enim feram: sed quæ ad cæteros mandasti, ea illis renunciabo. DIOG. Missos igitur faciamus hos, quandò tibi ita uidetur: tu uerò quibus antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.

PLVTO SEV CONTRA MENIPPVM,

CROESVS.

NON poterimus ferre, Pluto, Menippum hunc canem cohabitantem nobiscum: quapropter aut illum hinc amotum alio loco colloca, aut nos hinc aliò commigrabimus. PLVT. Quid autẽ uobis mali adeò facit, quandò eodem modo mortuus est ac uos? CROE. Postquam nos ploramus & ingemiscimus illorũ reminiscentes quæ apud superos habuimus, utpote Midas hic auri, Sardanapalus autẽ multæ uoluptatis, ego uerò thesaurorum: irridet, & cum conuitiis exprobrat ea nobis, mancipia & piacula nos uocitando. Interdum autem etiam cantando conturbat ploratus nostros: & in summa, ualde nobis molestus est. PLVT. Quid hæc audio de te, Menippe? MEN. Vera Pluto. Odi enim ipsos, ignaui ac perditi adeò cum sint, quibus non satis fuit uixisse malè, sed etiam mortui insuper cogitatione atque animo illis quæ apud superos sunt, inhærent. Delector itaque ægrè ipsis faciendo. PLVT. Sed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati. MEN. Etiam tu deliras Pluto, qui gemitus istorum tuo quoque calculo approbas? PLVT. Haudquaquam: uerùm nolim uos discordes ac seditiosos esse mutuo. MEN. At uerò, ô pessimi Lydorum, Phrygum, & Assyriorum, ita de me cognoscite, ut qui neque unquam desiturus sim. Nam quocunque abieritis hinc, eodem sequar, ægrè faciendo, cantando, atque irridendo uos. CROE. An non hæc contumelia est? MEN. Non: sed illa contumelia erant, quæ uos facere solebatis, quando & adorari uos uolebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neque tum mortis quicquam memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis despoliati. CROE. Multis certè, ô Dii, & magnis possessionibus. MID. Quanto equidem ipse auro? SARD. Quanta uerò ego uoluptate? MEN. Rectè sanè, ita facite: lugete uos quidem, ego uerò tritum illud, Nosce te ipsum, identidem cõnectendo, uobis occinam. decet enim huiusmodi ploratus si crebrò illis accinatur.

MENIPPI, AMPHILOCHI ET TROPHONII, Erasmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS.

VOS nimirum Trophoni atque Amphiloche, quum sitis mortui, tamen haud scio quonam modo phanis estis donati, uatesq; creditimini, ac stulti mortales deos esse uos arbitrantur. TRO. Quid? an nobis igitur imputandū, si per inscitiam illi de mortuis huiusmodi opinantur? MEN. Atqui non ista fuissent opinati, ni uos tum quum uiueretis, eiusmodi quædam portenta ostentassetis, tanquam futurorum fuissetis præscii, quasiq; prædicere potuissetis si qui percontarentur. TRO. Menippe, nouerit Amphilochus hic ipsi pro sese respondendū esse: cæterùm ego Heros sum, uaticinorq; si quis ad me descēderit. At tu uidere nunquam omnino Lebadiam adiisse, neque enim alioqui ista non crederes. MEN. Quid ais? equidem nisi Lebadiā fuissem profectus, ac linteis amictus, offam ridiculè manu gestans, per angustum aditum in specum irrepsissem, nequaquam fieri potuisset ut te defunctum esse cognoscerem, perinde atque nos, solaq; præstigiatura reliquos antecellere. Sed age per ipsam diuinandi artem, quid tandem est Heros? neque enim intelligo. TROPH. Est quiddā partim ex homine, partim ex deo compositum. MEN. Nempe quod neque sit homo, quemadmodum audio: neque deus: uerùm pariter utrunque. Ergo dimidia illa tui ac diuina pars, quò nunc recessit? TROPH. Reddit oracula, Menippe, in Bœotia. MEN. Haud intelligo quid dicas Trophoni, nisi quòd illud planè uideo, te totum esse mortuum.

Heros. qui dicatur vtrq;

MERCVRII ET CHARONTIS, Iac. Micyllo interprete.

MERCVRIVS.

RATIONEM supputemus portitor, si uidetur, quantum mihi debeas iam, ne denuo aliquando de eo inter nos contendamus. CHAR. Supputemus Mercuri. Satius enim est maturè id agere, deinde & minoris negocii. MERC. Anchoram, ut mandaras, cōparaui tibi quinq; drachmis. CHAR. Caro dicis. MER. At per Plutonem, quinque emi illam: & præterea lorum quo remū alligares, obolis duobus. CHAR. Pone quinq; drachmas, & obolos duos. MER. Et pro resarciendo uelo quinq; obolos ego exolui. CHAR. Etiam hos appone. MER. Et ceram ad oblinendas nauigii rimas tibi emi: & clauos præterea, & funiculum unde hyperā fecisti, omnia hæc duabus drachmis. CHAR. Rectè, laudo, hæc uili emisti. MERC. Hæc sunt quæ tibi exposui: nisi siquid reliquum est quod me fugit inter computandum. Quando autem hæc redditurum te promittis? CHAR. Nunc quidē, Mercuri, non possum. Si uerò pestis aliqua aut bellum confertos & frequentes huc demiserit aliquos, licebit mihi tum allucrari aliquid, subtracto clàm nonnihil ex portorio. MER. Proinde ego nunc sedebo pessima quæq; ut eueniant precando, ut inde fructum aliquē capiam. CHAR. Fieri aliter non potest, Mercuri. Nam pauci nunc, uides, ad nos descendunt. Pax enim est. MERC. Satius est ita esse, etiam si ob hoc abs te prorogatur nobis debiti istius solutio. Verùm enimuero prisci illi, Charon, nosti quales aduenire solebant, quàm fortes atque animosi omnes, cruore madidi, & uulneribus pleni

Hyperæ funiculi sunt quibus antēnarū cornua trāducuntur: unde prouerbium: Omissa hyperā pedē quæris. Vide Erasmum & Suidam.

animos q; ac fortes

bus pleni pleriq; Nūc autē aut ueneno aliquis à filio interfectus, aut ab uxore, aut præ nimia uoluptate tumefacto uentre & cruribus aduenium. Pallidi enim omnes, & ignaui, neque similes prioribus illis. Plurimi autem ipsorum etiā pecuniarum caussa ueniūt factis (ut uidetur) mutuò sibi insidiis. CHARON. Omnino enim expetibiles illæ sunt. MERC. Proinde neque ego uidear peccare grauius aliquid, si uel acerbius abs te exigam ea quæ mihi debes.

PLVTONIS ET MERCVRII, Iac. Micyllo interprete.

PLVTO.

ENémine nosti, istum ætate omnino confectum dico, Eucratem diuitem, cui liberi quidem nulli sunt, hæreditatis autem captatores plus quàm quinquaginta millia? MERC. Noui: Sicyonium illum dicis. Sed quid postea? PLVT. Viuere illum quidem Mercuri sine ultra eos quinquaginta annos quos ætate peregit, alteris totidem accumulatis, si modò possibile sit, atque etiam pluribus: adulatores autem ipsius, Charinum adolescentem, & Damonem, & cæteros abripe huc ordine omnes. MERC. Atqui absurdum hoc uideri queat. PLVT. Haud quaquā, imò iustissimum. Quam enim ob caussam illi adeò optant illum mori, nisi quia pecuniam illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti? Quod autem omnium scelératissimum est, interea cum talia precātur, tamen obseruant & colūt manifestè utique illum. Ac quæ ægrotante illo apud se cōsultent, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittunt, si conualescat denuò: & in summa, uaria quædam adulandi ratio illorum hominum est. Quamobrem ipse quidem immortalis sit, illi autem præ ipso abeant, frustra hiantes. MERC. Ridicula patientur, scelerati cū sint. Sed tamē & ille admodum scitè circunducit illos, & spe pascit inani: & in summa, semper morituro similis, multo ualidus magis est, q̄ quisquam iuuenis. Illi autem hæreditate inter se diuisa pascuntur, uitam quandam beatam secum ipsi animo præcipientes. PLVT. Proinde ipse exuta senectute, quemadmodum Iolaus ille, in iuuenem redeat: illi autem in ipsa media spe, diuitiis illis quasi per somnū spectatis destituti, abeāt iam huc, mali malè mortui. MERC. Alias res cura Pluto. iam enim accersam tibi illos, alium super alium ordine. septem autem, opinor, sunt. PLVT. Deducas licet. Ille autem mittat singulos præ se, ex sene iterum in adolescentem conuersus.

In hæredipetas qui sæpe antè quàm captati moriuntur.

senectutē exuere

conuersi in adolescentē ex sene

TERPSIONIS ET PLVTONIS, P. Virunio interprete.

TERPSION.

IVstúm ne hoc est ô Pluto, me quidem è uita abiisse, triginta cū sim annoru: Thucritum uerò senem septuagenariū, & ultrà, adhuc uidere? PLVT. Iustissimum quidem ô Terpsio. Nam etsi ipse uiuit, certè ad nullius tamē mortem affectus est: tu uerò omni tempore illius hæreditatem expectans, eum mori auidissimè cupiebas. TERP. Nonne opus fuerat, quum senex sit, nequeátque de cætero suis uti diuitiis, locum dare iuuenibus? PLVT. Nouas ô Terpsio statuis leges, quum ad uoluptatem diuitiis uti nequeat, ipsum è uita decedere. Aliter autem & Parca & natura statuisse uidetur. TERP. Proinde hāc ob huiuscemodi accusō ordinem. decebat enim has res successione gradúque fieri, senem primò, deinde qui in ea ætate sequeretur,

Expostulatio quòd plerique senes iunioribus superuiuant.

a festu mortem alicuius

mori: haudquaquam autem exerceri aut uiuere, qui ſenectute decrepitus eſſet, & qui tres duntaxat dentes habeat, cui uix deſeruiunt oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, deguttantes nares, lipposq; oculos habens, nihil denique uoluptatis deguſtans, haud aliud exiſtens, quàm animatum quoddam ſepulchrum, ab ipſa iuuentute deriſum: & contrà mori optimos atque robuſtiſſimos adoleſcentes. Nam hoc perinde eſſe uidetur, ac ſi flumina ſurſum deferantur. Aut ſaltem ſcire neceſſe foret quãdo & ſenum quilibet obiturus eſſet, ne quos, prout eis mos eſt, fallerent. Nunc uerò illud accidit quod prouerbio dici ſolet: Quadriga bouem ſæpiſſime ducit. PLV. Hæc quidẽ, ô Terpſio, prudentius fiunt, quàm tibi profectò uidẽtur. Verùm & uos quid paſſi eſtis quòd rebus alienis gaudetis, & ſenibus filiis orbatis uoſmet tantopere in adoptionẽ traditis? quamobrem in deriſum adducti, ab illis ſepelimini: quod quidem plurimis fit periucundum. Nam quanto uos magis mori illos peroptatis, tãto plus omnibus quamgratiſſimum eſt ſi ante eos uos mori cõtingat. Etenim nouam quandam in mediũ adducitis artem, aniculas atq; decrepitos cum amatis: præſertim quidem ſi liberis ſint orbati. qui uerò liberos habẽt, illorum uobis non eſt cura. Atqui ex iis qui amãtur, plurimi, minimè ueſtri ignari aſtus, etiã ſi ipſis liberos eſſe contingat, illos odiſſe diſſimulant, ut & ipſi habeant amatores. Inde iis in teſtamento excluſis qui munera diutiſſime obtulerunt, liberi, ſicuti profectò dignum eſt, omnem eorum ſubſtantiam conſequuntur: at illi triſtitia affecti, ſuaq; ſpe deluſi, dentibus fremunt. TER. Omnia hæc uera ſunt quæ dixti: ſed tu me & Thucrito autumas: Quantum enim meorum ille deuorauit, quum ſemper eum mori putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar: gemẽdo, & internum quiddam perinde atque ex ouo pullus aliquis immaturus ſtridendo, ægritudinem ſimulabat. Vnde quãto citius eum ad ſepulchrũ duci exiſtimabam, tanto plus illi donorum mittebã, ut ne ii qui in amore concurrebant, muneribus me præclaris uincerent. Plerunq; etiam præ nimia ſolicitudine inſomnis iacebam, ſingula enumerans, ac unumquicq; diſponens. Eáque etiam cauſa interitus mihi fuit, curæ uidelicet & uigiliæ. Ille autẽ deglutito hoc illectamento meo tanto, adſtitit mihi quando ſepeliebar paulò antè, arridens. PLVT. Euge ô Thucrite, diutiſſime uiuas, unà & diuitiis abundans, & huiuſcemodi homines deridens: neq; prius moriaris, quàm hos blanditores cunctos præmittas. TERP. Hoc quidem ô Pluto periucundum mihi foret, ſi ante Thucritum Chariades uita decederet. PLVT. Boni animi ſis ô Terpſio: & Phido etiam, & Melantus, & omnes penitus ipſum præcedent, ſuis ipſorũ curis confecti. Hæc ego ſummopere laudo, ô Thucrite. diutiſſime uiuas.

ZENOPHANTAE ET CALLIDEMIDAE, Eraſmo Roterodamo interprete.

ZENOPHANTES.

AT tu Callidemides, quo pacto interiſti? Nã ipſe quemadmodũ Diniæ paraſitus quũ eſſem, immodica ingurgitatione præfocatus fuerim, noſti. aderas enim moriẽti. CAL. Aderã Zenophãtes. Porrò mihi nouũ quiddã atque inopinatũ accidit. Nam tibi quoq; notus eſt Ptœodorus ille ſenex. ZEN. Orbũ illũ dicis, ac diuitem, apud quem te aſſiduè uerſari conſpiciebã? CAL. Illum ſemper captabam,

Abam, colebamq;, id mihi pollicẽs fore, ut meo bono quamprimum moreretur. Verùm quum ea res in longum proferretur, ſene uidelicet uel ultra Tithonios annos uiuente, compẽdiariam quandam excogitaui uiam, qua ad hæreditatem peruenirem. Siquidem empto ueneno, pocillatori perſuaſeram, ut ſimul atque Ptœodorus potũ poſceret, (bibebat autẽ prolixius) præſentius in calicem iniiceret, haberetq; in promptu porrecturus illi. Quod ſi feciſſet, iureiurando confirmabam me illum manumiſſurum. ZENO. Quid igitur accidit? nam inopinatum quiddam narraturus mihi uideris. CAL. Vbi iam loti ueniſſemus, puer duobus paratis poculis, altero Ptœodoro cui uenenum erat additum, altero mihi: neſcio quomodo errans, mihi uenenum, Ptœodoro porrexit innoxium. Mox ille quidẽ bibit, at ego protinus humi porrectim ſtratus ſum, ſuppoſititium uidelicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zenophantes? Atqui non conuenit amici malis illudere. ZEN. Rideo profectò. nam elegãter ac lepidè tibi hæc res euẽnit. Porrò ſenex ille quid interim? CAL. Primùm ad caſum ſubitum atque inexpectatum ſanè conturbatus eſt: deinde ſimul atque intellexit id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, riſit & ipſe. ZEN. Rectè ſanè. Tametſi non oportuit ad compẽdium illud diuertere, ſi quidẽ ueniſſet tibi populari uulgataq; uia tutius certiusq;, etiam ſi paulo ſerius.

CNEMONIS ET DAMNIPPI, Eraſmo Roterod. interprete.

CNEMON.

HOc illud eſt quod uulgò dici conſueuit, Hinnulus leonẽ. DAM. Quid iſthuc eſt quod tecum ſtomachare Cnemon? CNE. Quid ſtomacher rogas? Equidem hæredem reliqui quendã præter animi ſententiam, uidelicet aſtu deluſus miſer, iis quos maximè mea cupiebam habere, præteritis. DAM. Sed iſthuc quinam euẽnit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitem, quũ orbus eſſet, imminente morte captabam, aſſidens atque inſeruiens. Neque ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoque mihi uiſum eſt ſcitum, cõſultúmque, ut teſtamentũ proferrem ac publicarem, quo illum rerum mearũ in ſolidum hæredem inſtituerам, nimirum ut ille uiciſſim idem faceret meo prouocatus exemplo. DAM. At quid tandem ille? CNE. Quid ille ſuo in teſtamento ſcripſerit, id quidem ignoro: cæterùm ego repentè atq; inſperatò è uita deceſſi, tecti ruina oppreſſus: & nũc Hermolaus mea poſſidet, lupi cuiuſpiam in morem ipſo hamo cum eſca pariter auulſo. DAM. Imò non eſcam modò cũ hamo, quin etiam te quoque piſcatorem ſimul abſtulit. Itaque technam iſtam in tuum ipſius caput ſtruxeras. CNE. Sic apparet, idque adeò deploro.

In hæredipetas.

SIMYLI ET POLYSTRATI, Eodem interprete.

SIMYLVS.

ENISTI tandem & tu Polyſtrate ad nos, quum annos uixeris haud multo pauciores centũ opinor. POL. Nonaginta octo Simyle. SIM. Sed qui nam triginta iſtos annos egiſti, quibus mihi fueras ſuperſtes? Nam ipſe perii te ferme ſeptuagenario. POL. Quamſuauiſſimè profectò, etiam ſi hoc mirum tibi uidebitur. SIM. Mirum uerò, ſi quidẽ tibi primùm ſeni, deinde inualido, poſtremò etiam

Plures unius diuitis hæreditatẽ ambientes deluſi.

orbo quicquam poterat esse in uita suaue? POL. Principiò nihil erat quod nõ F
possem: præterea pueri formosi complures aderant, tum mulieres nitidissimæ,
unguenta, uinũ mirè fragans, postremò mensæ uel Siculis illis lautiores. SIM.
Noua narras: nam ego te planè sordidum ac parcissimum esse sciebam. POL.
Atqui, uir præclare, ex alienis arcis opes mihi subscatebãt. Tum diluculo pro-
tinus quamplurimi mortales ad fores meas uentitabãt, simulq; ex omni rerum
genere, quæ terrarum ubiuis pulcherrimæ reperiuntur, munera deportabãtur.
SIM. Num me defuncto regnum gessisti? POL. Minimè: uerùm amãtes ha-
bebam innumeros. SIM. Non possum non ridere. tú ne amantes, tantus natu
quũ esses, uixq; tibi dentes supereſſent quatuor? POL. Habebã per Iouẽ equi-
dem optimates ciuitatis: quumq; essem tum senex, tũ caluus, sicuti uides, præ- G
terea lippiens etiam, ac senio cæcutiens, postremò naribus muccosis, tamẽ cu-
pidissimè mihi inseruiebant, adeò ut is felix uideretur, quemcunq; uel aspexis-
sem modò. SIM. Num tu quoque quemadmodum Phaon ille, Venerem ali-
quam è Chio transuexisti, ut ob id optanti tibi illa dederit rursum ad iuuentam
redire, ac denuo formosum atque amabilem fieri? POL. Haudquaquã: quin
magis quum talis essem, qualem dixi, tamen supra modum adamabar. SIM.
Aenigmata narras. POL. Atqui notissimus est hic amor, quum uulgo sit fre-
quens, nempe erga senes orbos diuites. SIM. Nunc tua forma unde tibi profe- H
cta fuerit, intelligo, uir egregie, nimirum ab aurea illa Venere. POL. Veruntа-
men nõ parum multas commoditates ab amãtibus tuli, Simyle, propemodum
etiam adoratus ab illis. Porrò sæpius etiam quasi procax illis illudebam, exclu-
dens interdum nonnullos eorum: interim illi inter sese decertabant, & in am-
biendis primis apud me partibus alium alius anteire nitebatur. SIM. Sed age,
de facultatibus tuis quid tandem statueras? POL. Palàm quidẽ affirmabam, me
unumquenque illorum relicturum hæredem: idque illi quum crederent futu-
rum, certatim se quisque obsequentiorem atque adulantiorem præbebat. Cæ-
terùm alteras illas ueras tabulas, quas apud me seruauerã, reliqui, in quibus o- I
mnes illos plorare iussi. SIM. At postremæ illæ tabulæ quem pronunciabant
hæredem? num è cognatis quempiam? POL. Non per Iouem, imò nouitium
quendam ex formosis illis adolescentulis, natione Phrygem. SIM. Quot an-
nos natum Polystrate? POL. Viginti ferme. SIM. Iam intelligo quibus obse-
quiis ille te demeruerit. POL. Attamen multo illis dignior qui scriberetur hæ-
res, etiam si Barbarus erat ac perditus, quem iam ipsi etiã optimates colunt ca-
ptántque. Is igitur mihi extitit hæres, iamq; inter patricios numeratur, subraso
mento, barbaroq; cultu ac linguã: quin eum Codro generosiorem, Nireo for-
mosiorem, Vlysse prudentiorem esse prædicant. SIM. Non laboro, uel totius K
Græciæ sit imperator, si libet, modò ne illi potiantur hæreditate.

CHARONTIS ET MERCVRII, Martino Bolero interprete.

Interlocutores, Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmo-
leus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

CHARON.

AVdite quo loco sint res uestræ. Equidẽ parua est nobis, quemadmodum
uidetis, & carioſa nauicula, & quæ undiq; perfluit. quòd si in alteram par-
tem se inclinarit, planè submersa peribit: atque uestrum tam multi simul con-
fluunt

A fluunt, & singuli plurimas sarcinas adferunt. Quòd si cum his nauiculam con-
scenderitis, uereor ne postea uos facti pœniteat, maximè uerò eos qui nandi
sunt imperiti. MORT. Quid igitur faciendum erit, ut sine periculo nauige-
mus? CHAR. Ego uobis dicam: nudos uos ingredi oportet, atque ista omnia
quæ superflua sunt, in littore relinquere. Nam sic etiam uix capiet uos naui-
cula. Tibi uerò Mercuri deinceps cùræ erit, neminem ex illis recipere, nisi nu-
dus sit, & supellectilem abiecerit. Itaque ad ipsas scalas te statuas, ipsósque co-
gnoscito, & suscipito, nudósque ingredi cogito. MERC. Rectè dicis, atque
sic faciemus. Quis est ille primus? MEN. Ego Menippus sum. Ecce autem
B peram & baculum in paludem abieci: uerùm rectè feci, qui pallium non acce-
perim. MERC. Ingredere ô Menippe uir optime, primumq; apud guberna-
torem nauis, locũ accipe, in ipsa summitate, quò omnes possis intueri. Verùm
quis ille formosus est? CHA. Charmoleus sum Megarẽsis ille amator, cui oscu-
lum unũ duobus talentis constitit. MER. Exue igitur istam pulchritudinẽ, &
labia unà cum osculis, istam etiam densam comam, & genarũ ruborem, adeoq;
totam cutẽ. Bene se res habet, expeditus es, ingredere nunc. Quis uerò ille est
purpuratus & diademate præcinctus, grauitatem quandam præ se ferens? Quis
es tu? LAMP. Lampichus sum Geloorum tyrannus. MER. Quid igitur cum
C tot sarcinis ueniſti? LAMP. An ne nudum aduentare conueniebat tyrannum?
MERC. Nequaquam tyrannum, sed mortuum. itaque depone ista. LAMP.
Ecce abieci diuitias. MERC. Sed superbiam ô Lampiche & fastum etiam abii-
ce. nam ista si in nauiculam coincidant, uehementer grauabunt eam. LAMP.
Igitur sine ut diadema habeam saltem & stragulum. MER. Nequaquam, imò
& hæc relinquito. LAMP. Sit ita. quid præterea uis? Nam omnia, ut uides, abie-
ci. MERC. Crudelitatem etiam, & amentiam, & uiolentiam, & iracundiam,
atque his similia depone. LAMP. Ecce nudus sum. MER. Ingredere nunc. Tu
uerò pinguis admodum & carnosus quis es? DAM. Damasias ego sum athleta.
D MER. Certè, uideris ille esse. scio enim te sæpe in palæstris à me uisum. DA-
MA. Ita est ô Mercuri. uerùm accipe me, nudum existentem. MERC. Nequa-
quam ô bone uir nudus es, tanta carne circundatus: itaque exue eam. Nã si uel
alterum tantũ pedem in nauem posueris, submerges eam. Sed & coronas istas
& præconia abiicito. DAMA. En planè nudus sum, ut uides, & simili cum aliis
mortuis statura. MER. Sic præstat leuem esse. itaq; inscende iam. Et tu ô Crato
diuitias abiice, præterea mollitiem & delicias, neque feras tecum epitaphia, ne-
que maiorum tuorũ dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam. Item ciuita-
tum de quibus scilicet bene meritus es, publica præconia, statuarũ inscriptio-
E nes: & dicas ne tibi magnum sepulchrum construant. nam & hæc grauãt, si in
memoriam reuocentur. CRAT. Inuitus certè, sed tamen abiiciam. quid enim
faciam? MERC. Papæ! quid tibi uis armatus? aut quid istud trophæum te-
cum circumfers? CRAT. Quia uici Mercuri, & res præclaras gessi, propterea
ciuitas hoc me honore affecit. MERC. Relinque trophæum in terra. apud in-
feros enim pax est, neque ullis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habi-
tu grauitatem quandam præ se ferens, elatus, & contractis supercilиis propter
curas, longa barba? quis est ipse? MENIP. Philosophus quidam est ô Mercu-
ri, imò præstigiarum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue. uidebis enim
multa, eaq; ridicula, sub palliolo occulta esse. MER. Depone tu hunc habitum

primùm,deinde hæc quoque omnia.O Iupiter,quantam ille arrogantiã,quan- F
tam inſcitiam,& quantum contentionum,& inanis gloriæ,quantum quæſtio-
num dubiarum, quantum ſpinoſarum diſputationum,& cogitationũ perple-
xarum,circumfert? imò quàm multos uanos labores,& deliramenta non pau-
ca?quantas item nugas, & quantam curioſitatem?Sed per Iouem aurum etiam
hoc,& uoluptatem,& impudentiam, iracundiam,delicias & mollitiem ſecum
habet: neque enim latent me iſta,etiam ſi ſtudioſe celas. Verùm abiice menda-
cia etiam & ſuperbiam,& opinionem illam qua exiſtimas te omnibus reliquis
præſtantiorem eſſe. Nam ſi cum rebus omnibus ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? PHIL. Depono igitur ea,quando quidẽ ſic iubes. MEN.Sed G
& barbam hanc deponat Mercuri,graué equidem & hirſutam,ut uides.capil-
li ſunt trium minarũ ad minus.PHIL.Sed quis abradet?MER.Menippus ille
ſecurim accipiens,quibus naues fabricantur, eam reſecabit: utetur autem ſcalis
naualibus,quibus ſuperpoſita barba reſecetur. MEN.Nequaquam Mercuri,ſed
da mihi ſerram. hoc enim erit magis ridiculum. MERC. Sufficiet bipennis.
MEN.Euge,humanior nunc appares, depoſito hircino fœtore.Vís ne ut pa-
rum etiam de ſuperciliis auferam? MER.Maximè:nã hæc ſuper frontem etiam
attollit, neque ſcio quò ſeipſum extendat. Quid hoc rei eſt?etiam ploras ſcele-
ſte?& mortem times?ingredere igitur.MEN.Vnum quiddam adhuc grauiſſi- H
mum geſtat ſub alis.MER.Quid Menippe?MEN.Adulationem,Mercuri,quæ
illi,dum uiueret,multum profuit.PHILO.Igitur & tu Menippe tuam abiice
libertatem,& loquẽdi audaciam,lætitiam,animi magnitudinem, & riſum. An
tu ſolus alios omnes ridebis?MEN.Nequaquã,ſed retine iſta.leuia enim ſunt,
& planè facilia portatu,& ad nauigandũ proſunt.Tu uerò Rhetor abiice iſtam
tantam uerborum contradictionem,& antitheſes,& ſimilitudines,item perio-
dos, & barbariſmos,atq; alia ſermonis pondera.RHETOR.En abiicio.MER.
Bene ſe habẽt res. Itaq; ſolue funem. attollamus ſcalas, attrahatur anchora,ex-
pande uelũ,tuq; nauta clauũ dirige.Simus hilares. Quid ploratis ô uos amen- I
tes? præſertim tu Philoſophe,qui paulò antè tua barba ſpoliatus es? PHI.Quia
exiſtimabam immortalem eſſe animam. MEN. Mentitur. nam alia ſunt quæ
uidẽtur eum mœrore afficere.MERC.Qualia?MEN. Quia non amplius tam
opiparas cœnas habebit, neq; noctu exiens clam omnibus circumuoluto pal-
liolo capiti, ordine omnia accedet ſcorta,nec mane deceptis adoleſcẽtibus ſua
ſapientia,pecuniam accipiet.hæc ſunt quæ illi dolent.PHIL.An tibi moleſtum
non eſt, Menippe,quòd mortuus es? MEN. Quomodo poſſet eſſe moleſtum
mihi,qui ad mortem feſtinaui nemine uocante?Verùm nonne clamor quidam
interim dum nos confabulamur,exauditus eſt ueluti quorundam in terra uo- K
ciferantium? MERC.Certè Menippe:uerùm non uno tantùm loco exauditur
clamor,ſed quidam in unũ cœtum cõuenientes,cum uoluptate deridենt mor-
tuum Lampichum, & illius uxorem mulieres circunſtrepũt, atque illius pueri
nuper admodũ geniti,multis lapidibus à pueris obruũtur.Quidam Diophan-
tum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantẽ de hoc Cra-
tone. Et per Iouem Damaſiæ mater ululans, lamẽtationem inceptat unà cum
mulieribus pro Damaſia. Te uerò, Menippe, nemo eſt qui deploret, & ſolus
iaces tranquillus. MEN. Nequaquam. nam haud ita multò pòſt audies canes
miſerabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad ſe-

peliendum

A peliendum me conuenient. MER. Fortis es,Menippe. Sed quia iam transfre-
tauimus,abite uos rectà per hanc uiam ad forum iudiciale: ego uerò & nauta
alios tranſuectabimus. MEN. Feliciter nauigate ô Mercuri, nos quoque pro-
grediemur.Verùm quid præterea de uobis futurum eſt?Iudicium de uobis fer-
re oportebit,& quidẽ aiunt pœnas eſſe graues,rotas,aquilas,& lapides. Vniuſ-
cuiuſque autem uita examinabitur.

CRATETIS ET DIOGENIS, Eraſmo Roterod.interprete.

CRATES.

B MOerichum diuitem nouerás ne Diogenes?illum inquã ſupra mo- Sola uirtus de functorum comites. n
dum diuitem, illum Corintho profectũ,cui tot erant naues onu-
ſtæ mercibus, cuius conſobrinus Ariſteas quum ipſe quoque di-
ues eſſet,Homericum illud in ore ſolebat habere:

Aut me confice tu, aut ego tete. DIOG. Cuius rei gratia ſeſe captabãt
inuicem,Crates? CRAT. Hæreditatis cauſa,quum eſſent æquales, uterq; al-
terũ captabant. Iamq; teſtamenta publicauerant ambo,in quibus Mœrichus,ſi
prior moreretur, Ariſteã omnium rerum ſuarũ dominum relinquebat: Mœri-
chum uiciſſim Ariſteas,ſi quidẽ ipſe prior è uita decederet. Hæc igitur quũ eſ-
C ſent in tabulis ſcripta,illi inter ſeſe captabãt,& alter alterũ adulationibus obſe-
quiiſq; ſuperare contẽdebat. Porrò diuini,haud ſcio utrũ ex aſtris id quod fu-
turũ ſit coniectantes,an ſomniis,quemadmodum Chaldæi faciũt, quin & Py-
thius ipſe,nunc Ariſteam uictorẽ fore pronunciabat,nunc Mœrichum: ac tru-
tina quidem interim ad hunc,interim ad illum propendebat. DIOG. Quid igi-
tur tandem euẽnit? nam audire eſt operæprecium, Crates. CRAT. Eodem
die mortui ſunt ambo:cæterùm hæreditates ad Eunomium ac Thraſyclem de-
uenerunt, quorum uterque cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant
D diuini futurum ut tale quippiam accideret. Etenim quum Sicyone Cirrham
uerſus nauigarent , medio in curſu obliquo orto Iapyge euerſa naui perierũt.
DIOG. Rectè factum. At nos quum eſſemus in uita, nihil eiuſmodi alter de
altero cogitabamus. Neque enim ego unquam optabam ut moreretur Anti-
ſthenes, quò nimirum baculus illius ad me rediret hæredem: neque tu Crates
opinor deſiderabas ut me mortuo in poſſeſſionum mearum ſucceſſionem ue-
nires, puta dolii, ac peræ,in qua quidẽ lupini chœnices inerant duæ.CRAT. ad-iu. pera
Neque enim mihi quicquam iſtis rebus erat opus,imò ne tibi quidem Dioge-
nes: ſiquidem quæ ad rem pertinebant, quæque tu Antiſtheni ſuccedens ac-
cepiſti, deinde ego ſuccedens tibi, ea nimirum multo ſunt potiora, multóque
E ſplendidiora, quàm uel Perſarum imperium. DIOG. Quæ nam ſunt iſta quæ
dicis?CRAT.Sapientiam inquam,frugalitatem,ueritatem,dicendi uiuendiq;
libertatem. DIOG. Per Iouem memini me in iſtiuſmodi opum hæreditatem
Antiſtheni ſucceſſiſſe,tibiq; eas longè etiam maiores reliquiſſe. CRAT.Ve-
rùm reliqui mortales hoc poſſeſſionum genus aſpernabãtur,neq; quiſquã nos
obſpem potiundæ hæreditatis obſequiis captabat, ſed ad auru omnes intende- intendere oculos auzum
bant oculos. DIOG.Nec iniuria.neq; enim habebant quò facultates eiuſmo- vitiati delicijs
di à nobis traditas acciperent: quippe rimoſi iam,uitiatíque deliciis, non aliter
q̃ uaſa carie putria. Quo fit, ut ſiquando quis in illos infundat uel ſapientiam,
uel libertatẽ,uel ueritatem,effluat illico perſtilletq;, fundo,quod immiſſum eſt

infundere sapientiam

continere non ualente: cuiusmodi quiddam & Danai filiabus aiunt accidere, F
dum in dolium pertusum hausta aquam important: at iidem aurum dentibus
& unguibus,omniq; ui seruabant. CRA. Proinde nos hic quoque nostras pos-
sidebimus opes: illi simul atque huc uenerint,obolum duntaxat secum ferent,
ac ne hunc quidem ulterius quàm ad portitorem.

LVCIANI SCIPIO, P. Virunio interprete.

Interlocutores, Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ALEXANDER.

G LIBYCE, me decet præponi. melior equidem sum. HAN. Imò uerò me. ALEX. Iudicet ergo Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Iouem utrique glorioso. Sed qua de re uobis altercatio est? ALEX. De præstãtia: dicit enim is sese meliorem quàm ego ducẽ exercitus fuisse: ego uerò,quemadmodum omnes sciunt, non hoc solum, sed omnibus ferme qui ante meam ætatem fuere,in re militari præstantiorem me esse affirmo. MIN. Dicat ergo uterq; uicissim pro uirili: tu uerò ô Libyce prius loquaris. HAN. H Vnum hoc me iuuat,quòd & hic sermonem græcũ didicerim, ut neque etiam hac in re Alexander me superet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuere,propria uirtute ad magnam gloriam euasere:porrectesq; per se ipsi facti,& principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibusdam Hispaniam primũ inuadens,quum subconsul essem fratri additus, maximis rebus idoneus atque optimus iudicatus, ibi tum Celtiberos cepi, atque Gallos ipsos deuici: & quum magnos montes transmigrassem,omnem Eridanum trãscurri,multasq; ciuitates euerti,& planam Italiam subiugaui, & usque ad suburbia Romæ grassatus sum, tótque uno die Romanos cecidi, ut eorum annulos modiis mensurari oportuerit,& ex cadaueribus pontes fluminibus fecerim. Atque hæc omnia peregi nec Ammonis dictus filius,neq; deum me fingens,aut matris insomnia narrãs: sed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudẽtia, contra milites magna audacia atq; fortitudine præditos,non aduersus Medos, aut Armenios, qui antequã quispiã sequatur, fugiunt,& facilè cuiuis audenti uictoriam tradunt. Alexander uerò regni patris successor,& id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deuicto misero illo Dario apud Issum & Arbelas uictoriam cepit, antiquam ex patre cõsuetudinem omittens,adorari sese uoluit,seseq; ad Medorũ delicias inuitari libẽter tulit: atque in conuiuiis amicos interemit, interficientibúsque auxilium tulit. K Ego autem patriæ dominatus sum, quæ quum me reuocaret, hostium magna classe aduersus Libyam nauigante,parui,continuóque me hominem priuatum dedi, & damnatus æquo animo rem tuli. Atque hæc egi barbarus cum essem, omnísque Græcorum disciplinæ expers, & neque Homerum, ut hic, edidici, neque Aristotele sophista magistro eruditus fui, sed solùm mea natura optima sum usus. Hæc sunt quibus me meliorẽ Alexandro esse puto. Si uero ea causa mihi hic præferendus est, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forsan apud Macedones est: non tamen ob id præstantior hic uideri debet generoso

A neroso duce,& uiro,qui mentis sententia magis quàm fortuna est usus. MIN. Hic certè orationem neque ingenerosam,neque ut Libycum decebat,dixit:tu uerò Alexander quid ad hæc inquis? ALEX. Oportet quidem ô Minos,homini adeò temerario nihil respondere. Sola enim te fama satis edocere potest qualis ego rex,qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an parum ipsum superauerim, qui cum adolescens adhuc essem rem aggressus, regnum obtinui,& de patris mei interemptoribus suppliciũ sumpsi. At quum Thebas subuertissem,toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neq; dignum putaui, Macedonum regno me contentum esse, quod pater reliquerat: sed totum terra-
B rum orbem sitiui: durumq; putãs,nisi rerum omnium dominus essem,paucos quosdam mecum agens, in Asiam exercitum traduxi, & apud Granicum magna pugna uici:Lydiam,Ioniã,& Phrygiam cepi. Et tãdem quæcunque transieram subiugans, ueni ad Issum, ubi Darius me expectabat,infinitos exercitus secum agens. Post hæc, ô Minos, uos ipsi scitis quot ad uos uno die mortuos miserim. Dicit enim Charon,tunc sibi scapham nõ suffecisse, sed ratibus compositis illorum pleroſq; se transportasse. Atque hæc cõfeci meipsum periculis opponens, & in pugna uulnerari non timens. Et ut quæ apud Tyrum & Arbelas gesta sunt,omittam,usque ad Indos ueni,atque Oceanum mei regni ter-
C minum feci,& illorum hominum elephantes cepi, ac Porum captiuum abduxi. Scythas uerò homines certè non spernendos,Tanaim transiens, magna equitum pugna uici:ac amicos meos remuneraui, inimicos autem ultus sum. Si uerò Deus hominibus uidebar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, ut tale aliquid de me crederent, inducti sunt. Tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Prusiam Bithyniæ exulauit, ut crudelissimo & pessimo homini conueniens erat. Nam quo pacto Italos uicit, omitto dicere: nam non uirtute, sed malitia atque perfidia & dolis id peregit, nunquam aut alicuius claritudinis aut iusti memor. Sed quoniam quòd delicio-
D se uixerim, uituperauit, oblitus mihi uidetur eorum quæ apud Capuam admiserit. Ibi enim mulieribus deditus fuit & uoluptatibus uir iste mirabilis,belli gerendi occasiones prodidit. Ego uerò nisi ea quæ sub occidente sunt,parua quidem putans,uersus Orientem me impulissem,quídnam adeò magni perfecissem? Quî Italiam absq; sanguine capere,ac Libyam, omnémque eam oram usque ad Gades, sub potestatem redigere facilè potuissem? Sed hæc ego tanta contentione digna non putaui, præsertim iam antea illis perculsis, ac dominum me agnoscentibus. Dixi: Tu uerò Minos iudica. Nam & hæc è multis protulisse satis est. SCIP. Non,nisi me quoque prius audias ô Minos. MIN.
E Quis tu uir optime es,aut unde,quòd hisce claris ducibus te conferre audes? SCI. Scipio Romanus,qui Carthaginem deleui,& Afros multis magnis præliis deuici. MI. Quid igitur & tu dicis? SCIP. Alexandro quidem minorem esse me,Hãnibale autem præstantiorem,ut qui ipsum persecutus fuerim,& ad turpẽ fugam cõpulerim. Quomodo igitur non impudẽs iste uideatur,qui cum Alexandro sese comparet, cui ne ipse quidem Scipio,qui istum deuici,comparare me ausim? MIN. Per Iouem æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander,deinde post illum tu:atque tum,si placet,tertius hic Hannibal,quippe qui nec ipse contemnendus existat.

DIOGENIS ET ALEXANDRI, Erasmo Roterod. interp.

DIOGENES.

Irridetur Alexandri superbia, qui mortalis cum esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi.

QVID hoc rei Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atque nos omnes? ALEX. Vides nimirũ Diogenes: tametsi mirandum non est, si homo cum fuerim, defunctus sim. DIOGE. Num ergo Iupiter ille Hammon mentiebatur, quum te suum esse filiũ diceret? an uerò tu Philippo patre prognatus eras? ALEX. Haud dubiè Philippo. neque enim obiissem, si Hammone parente fuissem progenitus.

Draconē cũ matre cõgressum

DIOG. Atqui de Olympiade etiã consimilia quædam ferebãtur, puta draconem quendam cum ea fuisse cõgressum, uisumq; in cubiculo: ex eo grauidam peperisse te: porrò Philippum errare, fallíq;, qui te tuum patrem esse crederet. ALEX. Inaudieram quidem & ipse ista, quemadmodum tu: at nunc uideo neque matrem neque Hammonios illos uates sani quicquam aut ueri dixisse. DIOG. Attamen istud illorum mendacium, Alexander, ad res gerẽdas haudquaquam tibi fuit inutile, propterea quòd uulgus te uerebatur, metuebátque, quũ deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam ingens illud imperium moriens reliquisti? ALEX. Id equidẽ ignoro, Diogenes. celerius enim è uita submouebar, quàm ut esset ocium de illo quicquam statuẽdi, præter id unũ, quòd moriẽs Perdiccæ anulum tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIOG. Quid hi rideam? an non meministi quid Græci fecerint, quum nuper tibi arrepto imperio adularentur, principemq; ac ducem aduersus Barbaros deligerent, nonnulli uerò in duodecim deorum numerum referrent, ac phana constituerent, denique sacra facerẽt tanquam Draconis filio? Sed illud mihi dicito, ubi te sepelierũt Macedones? ALEX. Etiamdum in Babylone iaceo tertium iá diem: porrò Ptolemæus ille satelles meus, si quando detur ocium ab his rerũ tumultibus qui nunc instant, pollicetur in Aegyptum deportaturum me, atque inibi sepulturum, quò uidelicet unus fiam ex diis Aegyptiis. DIOG. Non possum non ridere Alexander, qui quidem te uideam etiam apud inferos desipientem, I sperantemq; fore ut aliquando uel Anubis fias, uel Osiris. Quin tu spes istas omittis ô diuinissimè? neque enim fas est reuerti quenquam, qui semel paludem transmiserit, atq; intra specus hiatum descenderit, propterea quòd neque indiligens est Aeacus, neque contemnendus Cerberus. Verùm illud abs te discere peruelim, quo feras animo quoties in mentẽ redit, quanta felicitate apud superos relicta huc sis profectus, puta corporis custodibus, satellitibus, ducibus, tum auri tanta ui, ad hoc populis qui te adorabant: præterea Babylone, Bactris: immanibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas cõspicuus, dum uectareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpura circumamictus esses: nunquid hæc te discruciant, quoties recursant animo? Quid lachrymaris stulte? an non id te sapiens ille docuit Aristoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiscantur, stabiles aç firmas existimares? ALEX. Sapiens ille,

Lachrymari

Aristotelis fraus.

quum sit assentatorum omnium perditissimus? Sine me solum Aristotelis facta scire, quàm multa à me petierit, quæ mihi scripserit: deinde quemadmodũ abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præstare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me, nunc ob formam, tanquã & ipsa summi boni pars quædam esset: nunc ob res gestas atq; opes: nam has quoque in bonorum numero collocandas esse censebat, ne sibi uitio uerteretur quòd eas acciperet.

acciperet. Planè præstigiosus uir ille quidem erat, ac fraudulẽtus, ô Diogenes? quanquã illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quòd nunc perinde quasi summis de bonis excrucior, ob ista quæ tu paulò antè cõmemorasti. DIOG. At scin' quid facies? ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis ueratrum nõ prouenit, fac ut Lethæi fluminis aquam auidis faucibus attrahẽs bibas, iterumq; ac sæpius bibas: atq; eo pacto desines de bonis Aristotelicis discruciari. Verùm enim Clitum etiam illũ & Callisthenem uideo, cúmque his alios complureis raptim huc sese ferentes, quò te discerpant, pœnasq; sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti. quare fac in alterã hanc ripam te conferas, & crebrius, ut dixi, bibas.

veratrũ Gerb. erat. qua pr. probatur in fam.

ALEXANDRI ET PHILIPPI, Ottomaro Luscinio interprete.

PHILIPPVS.

Culpatur Alexandri arrogantia, & cõmentum quo deum se haberi uoluit.

NON igitur inficiaberis Alexander ex me prognatum te esse filium. nam ad Iouem Hammonem genus paternũ referens, mortem nõ obisses. ALEX. Neque uerò nescius eram, pater, Philippi Amyntæ me esse filium: sed quia ad res gerendas sic mihi uisum erat conducere, cómento hoc usus sum uaticinii. PHIL. Quid ais? Códucibile id tibi uisum, ut uatibus impostoribus fallendũ te exponeres? ALE. Non isthuc, sed barbaros in mei admirationem tractos, facilius hoc prætextu nostro subdidimus imperio: quum nemo unus uiribus nostris hactenus restiterit, quippe hac sola opinione ducti, quòd aduersus deum sibi esset præliãdum. PHIL. Quos tu igitur tanto conatu dignos usquã uicisti, qui cum timidis illis arculis, peltariis, ac gerris uimineis pugnare solitis, semper congressus es? Atqui Græcos armis domare, Bœotios, Phocenses, Atheniẽses, & id genus alios, operis fuerat strenui atq; magnifici. Arcadum insuper sustinere armaturam, equitatum Thessalum, Eleorum iaculatores, Mantineos peltis instructos, aut cũ Thracibus, Illyricis, Pæonibúsue manũ conferere, operosum profectò atque arduum id fuisset in primis. Cæterùm Medos, Persas & Chaldæos delicatos, ac plurimo auro conspicuos, non satis compertum habeo quonam modo ante te duce Clearcho mille uiri bello adorti expugnarint, fœdè in fugã actos antequam ad manus uentum fuisset. ALEX. At uerò Scythæ, pater, & Indici elephantes, res sunt non usque adeò abiectæ & contemptibiles: & tamen neq; concitatis inter ipsos intestinis odiis, neq; per proditionem mihi uenũdari passus sum uictoriã. Sed neq; peieraui unquam, aut per nugas à pollicito recessi, fidemq; solui uictoriæ gratia. Adde quòd & Græcos alios sine sanguine in deditionem accepi: Thebanos autẽ fortassis ipse audisti quomodo aggressus fuerim. PHIL. Noui hæc omnia ex Clito, quem tu inter epulas, eò quòd nomẽ meum celebraret, & meas res gestas cũ tuis conferre auderet, traiecto per corpus telo tum iugularas. Tu uerò & Macedonicam chlamydem abiiciens, candyn Persicum amictum recepisti (ut aiunt) & tiaram rectã. Vt ne interim commemorem, quòd à Macedonibus, uiris utique liberis, adorari debere te in animum duxeris: & qui, quod maximè omnium erat ridiculum, hominum abs te uictorum mores imitatus es. Tempero mihi, ne memorem alia quæ turpiter admiseris, uiris doctis in leonum clausura inclusis, & nuptiis talibus peractis: quodq; Hephæstionẽ plus quàm esset satis, amaris. Vnũ est quod solum laudo

Clitꝰ ab Alex. occisꝰ

abs te geſtum,in Darii uxore uidelicet,forma præſtante,quia ab illius comple- F
xu abſtinueris:& genitricis illius,atq; filiarum,ne uim paterentur,curam ſuſce-
peris.Regium certè id opus extitit,quod tum factitaſſe te accepimus. ALEX.
Quomodo autē tibi non probatur,pater,quòd in Oxydracis,gentē Indica,lu-
bens me in periculum cōiecerim,atq; acceptis plurimis uulneribus,muros pri-
mus omnium tranſilierim? PHIL.Non probo, Alexander:neq; id quia pul-
chrum eſſe negem uulnerari quandoque imperatorē, & in ſubeundis pericu-
lis prætentare uiam: ſed quia ex re tua iſthuc erat minimè. Siquidem pro deo
habitus,quos,oro,riſus præbebas ſpectatoribus, quādo poſt acceptum uulnus,
ab exercitu magno tumultu direptus, mœrens ac eiulans ſanguine fluitabas? G
Adde quòd Iupiter Hammon, tanquam præſtigiator quiſpiam,& uanus pro-
pheta, reus mendacii palàm tum arguebatur. Non enim uideo qualiter riſum
contineat, qui Iouis filium uiderit animum deiicere, & in deſperatione rerum
efflagitare medicorū auxilia. Denique quū iam tandem mortem obieris,quem
credas obſecro eſſe, qui confictā illam adoptionē qua Iouis dictus es filius,non
carpat maledictis? Potiſſimùm ubi dei iſtius cadauer porrectū iacere,turgidum
ſanè,& iuxta aliorum corporum morem contactu ſuo omnia labefactans aſpe-
xerit. Cæterùm quòd ais Alexander,tibi fuiſſe cōducibile, quò facilius rerum
potireris: id profectò multum tibi gloriæ ex bene etiam ac ſtrenuè geſtis eri- H
puit.Nam quanquam inſigniter multa,tamen diis longè inferiora agere uiſus,
uacillare ob hoc iudicatus es,& tota ratione deficere. ALEX. Haudquaquam
de me iſthuc ſentiunt mortales: ſed cum Hercule me & Baccho conferunt,ue-
luti æmulum, pariq; cum illis gloria certantem. Nam & Aornum,à neutro e-
tiam illorum armis ſubactum, ego facilè cepi. PHI. Etiamdum uideris iſta ut
Hammonis filius dicere,quandò nec Baccho quidē cedis, aut Herculi. Sed nec
erubeſcere noſti Alexander,ſolitám ue dediſcere arrogantiā,teipſum dein no-
ſcere,uel iam tandem ſapere,etiam ſi ſerius,ubi fato occubueris?

ANTILOCHI ET ACHILLIS, Ottomaro Luſcinio interprete. I

ANTILOCHVS.

Aequalem omniū apud inferos eſſe cōditionem,nemine mque præferri mortalium.

Vænam ſunt illa,Achilles,quæ tu Vlyſſi iam primùm commemo-
rando in mortē executus es,ut minimè generoſa,ac Chirone atq;
Phœnice, quibus tu aliquando uſus es præceptoribus,parum di-
gna? Audiui enim magis ex re tua futurum tibi uideri,ſi uilis agri-
colæ munus obiens,inopi,cui nec uictus ſuppetat,loces operā,quàm ut omni-
bus uita functis domineris. Quæ ſi rudis quidā plebeius ex media Phrygia or-
tus,atq; immodicus inſuper etiā uitæ affectator diceret, ferēdum fortè id eſſet, K
atque condonandum nonnihil ruſticitati:uerùm ex Peleo prognatum, & ex
omni heroum numero periculorum contemptorem acerrimum, in tam abie-
ctam & humilem de ſeipſo deſcēdere opinionem, fœdum ſanè atq; pudendum
in primis. Denique iis,quæ in uita ſtrenuè geſſeris,equidem haud ſcio quomo-
do iſta conueniant. Nam dum in Phthio regnare tibi ad ſenectam uſque licuiſ-
ſet,citra gloriam tamen:tu glorioſam oppetere mortem maluiſti, quàm potiri
regno. ACHIL. At ô Neſtoris fili, nondū etiam tum feceram rerum earum
periculum,& quid cui præferrem ignorans,gloriolam hanc infelicem præpo-
nebam uitæ. Atqui ſerò iam tandem intelligo quàm egerim imprudēter. Apud
uiuos

A uiuos enim reperies fortè qui res bene geſtas celebrent literarum monumen-
tis: ſed hic apud manes non uideo quàm frugiferū opus effecerim, ubi unus
eſt honos omnium. Sed neque uires iam adſunt corporis Antiloche, aut for-
ma. interciderunt omnia. pari rerum ſtatu uiſuntur omnia. nullum ſapientiæ
aut alterius rei diſcrimen eſt. Adde quòd nulli iam ex Troianorū mortuis for-
midabilis ſum, nemini Græcorū uenerandus. prorſus omnium de mortuis par
exiſtimatio eſt,ſiue boni fuerint,ſiue improbi. Hæc ſunt quæ me angūt,& mi-
serè ſolicitant,& ob quæ doleo,quòd non potius loco operas, & uiuo. ANTI.
At uerò,Achilles, quid agat quiſpiam? quandò ſic natura comparatum eſt, ut
B omnes prorſum cogantur ſemel uitam relinquere. quæ lex quū in uniuerſum
iam obtinuit,nec abrogari ullo modo queat,patienter hanc feras oportet. Cæ-
terùm aſpice nos, quotquot penes te ſumus: denique & Vlyſſes quoque poſt
puſillum aduenier: unde ſolatium tibi meritò afferet ſocietas: id quod & aliis
in rebus plerunque uſu uenire ſolet. Non enim ſolus uideris in hæc mala con-
iectus: en tibi Herculem, Meleagrū, & alios pleroſque,qui non parum multos
in admirationem traxere: qui quidem (ni fallor) haudquaquam in uitam uiden-
tur rediturí, ſi quis eos ad inopes & uictu indigos mittat,ut illis pro mercede
ſeruiant. ACHIL. Sociorum hæc quidem admonitio eſt: uerùm haud ſcio quo
C pacto eorum quæ in uita aguntur,memoria,impendiò me excruciat. Arbitror
autem & ueſtrum unumquemq; ita affici,etiam ſi non palàm confiteamini: ne-
quiores ſanè in eo,quòd tacitè huiuſcemodi per quietē toleratis. ANTI. Non
equidem Achilles,ſed longè tibi præſtamus: quippe qui intelligimus quàm ſit
inutile de iis rebus uerba facere. Silere enim,& æquo animo ſuſtinere omnia
quæ accidunt, datum nobis eſt: ne tibi affectu iſto ſimiles, ipſi quoque ridiculi
omnibus meritò uideamur.

DIOGENIS ET HERCVLIS, P. Virunio interprete.

DIOGENES.

D

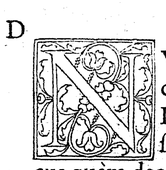

Ridetur diuinitas Herculis.

Vnquid Hercules hic eſt? Haud quiſquam mehercule alius. arcus,
claua,pellis leonina, magnitudo ipſa,totus denique Hercules eſt.
Igitur è uita deceſſit, qui Iouis erat filius? Dic quæſo ô uictorio-
ſe,mortuús ne es? Ego enim quum terræ ſupereſſem,tibi haud ſe-
cus quàm deo ſacrificaui. HER. Rectè quippe ſacrificaſti. Hercules enim ipſe
in cœlo unà cū diis immortalibus cōſiſtit, Heben apud ſe habens cruribus for-
moſiſſimam. Egò uerò qui te alloquor,ſua ſum umbra. DIOG. Quidnam di-
cis amabo? umbra ipſius dei? fieri enim poteſt,altera eundem ex parte deū eſſe,
E altera uita deceſſiſſe? HER C. Vtique. Ille enim nequaquam mortuus eſt,ſed
ego duntaxat imago ipſius ſum. DIOG. Intelligo rem. Te uirū pro uiro Plu-
toni pro ſe dedit, & tu nunc pro illo mortuus es. HER C. Sic res ſe habet.
DIOG. Quo pacto igitur callidiſſimus cum ſit Aeacus,te nequaquam illum
eſſe non nouit,ſed admiſit tanquam ſuppoſititium Herculem? HER C. Quo-
niam ille ipſe eſſe uideor. DIOG. Vera autumas: nam ita perſimilis es,ut ſi ille
ipſe ſis. Caueas igitur ne contrà ſit: ut tu quidem Hercules exiſtas,imago uerò
apud deos immortales Heben in uxorem duxerit. HER C. Audax nimium es
atq; loquax: & niſi a ſcommatibus quæ in me iacis, abſtinueris, ſenties quāpri-
mum qualis dei imago ſim. Arcus enim nudus eſt atq; paratus. DIOG. Cur au-

tem de cætero te timeam, quum ſemel mortuus ſis? Sed per tuum Herculẽ dic F
quæſo, dum ille uiuebat, erás ne unà cum ipſo, & tunc imago exiſtens: aut unus
quidem eratis in uita, poſteaquam autem è uita deceſſiſtis, ſeparati: ille quidem
ad deos immortales auolauit, tu uerò umbra, ut dignũ uidetur, ad inferos ad-
ueniſti? HERC. Etſi fas equidem foret nequaquam reſpondere uiro ſophiſticè
percunctanti: attamen aures quoq; ad hoc porrigas. Quicquid enim Amphi-
tryonis in Hercule erat, idipſum morte affectum eſt, quod nempe ego ſum (ut
dixi) totum: quod autẽ ex Ioue erat, cũ diis immortalibus conuerſatur. DIOG.
Perſpicuè nunc intelligo. autumas enim eadem uice Alcmenã duos peperiſſe
Hercules: unum quidem ex Amphitryone, alterum uerò ex ſummo Ioue: ex G
quo factum eſt, ut gemini unius matris utero lateretis. HERC. Nequaquam
ô inſane. idem profectò ipſi eramus ambo. DIOG. Neque adhuc ad intelli-
gendum id facile eſt, duos Hercules in unum eſſe compoſitos, niſi quis diceret
uos tanquam Hippocentaurum in unum fuiſſe copulatos: hominem uidelicet
& deum. HERC. An non & homines eodem pacto ex duobus componi tibi
uidentur, animo uidelicet & corpore? Vnde quid prohibet animum quidem
ipſum ex ſummo Ioue natum adeſſe cœlo, me uerò mortalẽ ad inferos ueniſſe?
DIOG. Vtique elegãter hæc differuiſſes, ò optime Amphitryoniade, ſi corpus
hac tempeſtate eſſes: ſed incorporea es imago: itaque periculũ eſt, te triplicem H
iam feciſſe Herculem. HERC. Quonam modo triplicem? DIOG. Hoc qui-
dem modo: nam ſi unus in cœlo exiſtit, tu uerò apud nos imago, corpus autem
in Oeta iam in puluerem uerſum, hæc tria iam ſunt. animaduertas igitur uelim,
quem tertium corpori eſſe intelligas patrem. HERC. Audax es, atque ſophi-
ſta: ſed quod nomen tibi eſt? DIOG. Diogenis Sinopei imago: ipſe autem, per
Iouem, minimè cum diis immortalibus, ſed cum mortuorum optimis conuer-
ſor, Homerum atque huiuſcemodi fabulas deridens.

MENIPPI ET TANTALI, Eraſmo Roterod. interprete.

MENIPPVS. I

Tãtalus à laboris ſitiẽs fugientia captat flumina.

QVID eiulas ô Tantale, aut quid tuam deploras fortunam, ſtagno imminens? TAN. Quoniam ſiti enecor Menippe. MEN. Vſqueadeo piger es atque iners, uti non uel pronus incumbens bibere noris, uel caua uola hauriens? TANT. Nihil profecero ſi procumbam: refugit enim aqua ſimul atque me propius admoueri ſenſerit. quod ſiquando hauſero, oríque coner applicare, prius effluit, quàm ſumma rigem labia: atque inter digitos effluens aqua, haud ſcio quomodo rurſus manum meã aridam relinquit. MEN. Prodigioſum quiddam de te narras Tantale: uerùm dic mihi, iſthuc ipſum quorſum opus eſt, bibere, quum corpore ca- K
reas? nam illud quod eſurire poterat, aut ſitire, in Lydia ſepultũ eſt: cæterùm tu
quum ſis animus, quinam poſthac aut ſitire queas, aut bibere? TAN. Atqui
hoc ipſum ſupplicii genus eſt, ut anima perinde quaſi corpus ſit, ita ſitiat. MEN-
NIP. Age, hoc ita habere credamus, quandoquidem affirmas te ſiti puniri:
at quid hinc acerbi tibi poterit accidere? Nũ metuis ne potus inopia moriare?
At equidem haud uideo alteros inferos, ſi quis hos relinquat, neq; locũ alium
in quem morte demigret quiſpiam. TANT. Rectè tu quidem dicis: uerùm
hoc ipſum ſupplicii genus eſt, ſitire, quum nihil ſit opus. MEN. Deſipis Tan-
tale, &

A tale, & uti uerũ tibi fatear, nõ alio potu uideris egere, quàm ueratro mero. nam
diuerſum quiddã pateris iis quos canes rabioſi momorderint, ut qui nõ aquam
quemadmodum illi, ſed ſitim horreas. TAN. Ne ueratrum quidem recuſarim
bibere Menippe, ſi liceat modó. MEN. Bono es animo Tantale, certum habés
nunquam fore ut uel tu uel reliquorum Manium quiſpiam bibat. nec enim
fieri poteſt: quanquam non omnibus quemadmodum tibi, pœna adiudicata eſt
ut ſitiant aqua illos non expectante.

MENIPPI ET MERCVRII, Eraſmo Roterod. interprete.

MENIPPVS.

B ATubinam formoſi illi ſunt, ac formoſæ, Mercuri? ducito me do- *Forma bonum fragile.*
cetoq;, utpote recèns huc profectum hoſpitem. MERC. Haud
mihi licet per ociũ Menippe: quin tu iſthuc ipſo è loco dextror-
ſum oculos deflecte. Illic & Hyacinthus eſt, & Narciſſus ille, & *formoſi & formo &*
Nireus, & Achilles, & Tyro, & Helena, & Leda: breuiter quic-
quid eſt ueterum formarum. MEN. Equidẽ præter oſſa nihil uideo, caluariaſ-
que carnibus renudatas, inter quæ omnia nihil ſit omnino diſcriminis. MER.
Atqui hæc ſunt quæ poetæ cuncti mirantur ac celebrãt, oſſa ſcilicet quæ tu ui-
C deris contemnere. MEN. At Helenam ſaltem mihi cõmonſtra: nam ipſe qui-
dem haud queã dignoſcere. MER. Hæc uidelicet caluaria, Helena eſt. MEN.
Et huius ſcilicet oſſis gratia mille naues ex uniuerſa Græcia acto delectu ſunt
impletæ, tantaq; tum Græcorum tum Barbarorũ multitudo conflixit, tot ur-
bes ſunt euerſæ? MER. Cæterùm Menippe non uidiſti mulierẽ hanc uiuam:
quod ſi feciſſes, forſan diceres tu quoque uitio dandum non eſſe

Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioquí ſiquis flores etiam arefactos marcidosq; contempletur, poſteaquã co-
loris decus abiecerint, deformes nimirum uideantur: at iidem donec florent,
D coloremq; obtinent, ſunt ſpecioſiſſimi. MEN. Proinde illud iã demiror Mer-
curi, ſi Græci non intellexerunt ſeſe pro re uſqueadeo momẽtanea, quæq; tam
facilè emarceſceret, elaborare. MERC. Haud mihi uacat tecũ philoſophari:
quare delecto loco ubicunque uelis, proſterne temet ac recumbe: mihi iã aliæ
ſunt traducendæ umbræ.

AEACI, PROTESILAI, MENELAI, AC PARIDIS, [redacted] interprete.

AEACVS.

E QVamobrem Proteſilaë in Helenam irruens, ſtrangulas illam? PRO. *Proteſilaus primus græcorum interfectus.*
Quia huius cauſa, Aeace, imperfecta quidem domo relicta, & uidua
uxore quam nuper duxi, reddita, mortuus ſum. AE A. Accuſa igitur
Menelaũ, qui uos omnes pro tali coniuge recuperanda cõtra Tro-
iam duxit. MEN. Nequaquam me, ſed multo iuſtius Paridem, qui hoſpiti mi-
hi uxorem contra omne ius eripuit. Hic enim non modò abs te, uerùm ab o-
mnibus tum Græcis tum Barbaris meritò ſtrangulari debebat, ut qui tam mul-
tis mortis cauſſa extiterit. PROT. Melius hoc. Proinde malè nominate Pari,
nũquam te dimittam è manibus. PARIS. Iniuriam adeónũ facis Proteſilaë,
ídque eo magis, quòd eandem tecum artem exerceo. Nam & amori etiam de-

ditus ipse sum,& ab eodem deo quasi uinctus teneor. Nosti autem quòd quæ- F
A deo inuiti agimur. dam sunt quæ inuitis nobis geruntur, & nescio quis deus nos ducit quocun-
que ipsi placet,atque impossibile est illi repugnare. P R O T. Rectè dicis. Vti-
nam igitur Cupidinem ipsum hic comprehẽdere mihi liceat. AE A C. At ego
etiam pro Cupidine tibi respondebo quæ iusta uidẽtur. Sic enim ille dicet, se-
se quidem Paridi fuisse fortassis causam amandi, sed mortis causam tibi fuisse
neminem alium,quàm teipsum Protesilaë, qui clam uxore nuper ducta, post-
quam appropinquabatis Troadi,ita omni cõtempto periculo, & uelut despe-
ratus ante reliquos omnes in littus exiliisti, gloriæ nimirum cupidus, propter
quam & primus in egressu nauiũ occisus fuisti. P R O T. Proinde & ego pro G
me ipso tibi Aeace respondebo multo iustiora quàm tu. Neq; enim ego mihi
Fatum. horum causa fui, sed fatum,& quòd iam inde ab initio ita prædestinatum fue-
rat. AE A C. Probè. quid ergo istos accusas?

MENIPPI ET AEACI, Erasmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS.

PER Plutonem,ô Aeace,expone mihi quæso hic quæ apud inferos sunt omnia. AE A C. Haud facilè, Menippe,omnia: uerũ quæ sum-
matim & ueluti per capita indicari possunt,hæc accipe. Hic quidem H
quòd Cerberus sit,nosti. Deinde & portitorem hunc nosti,qui te traiecit: præ-
terea & lacum,& Pyriphlegethontem iam uidisti cũ ingressus es. M E N. No-
ui hæc, & præterea te quoque, quòd hic in uestibulo sedes, atque aditum ob-
seruas. Etiam regem ipsum uidi, & Furias. Homines uerò priscos quæso osté-
de, & maximè eos qui inter cæteros nobiliores fuere. AE A C. Hic quidem
Agamemnon est,ille autem Achilles. Rursum hic Idomeneus. qui propius as-
sidet post hunc, Vlysses, deinceps Aiax,& Diomedes,& cæteri Græcorũ præ-
Homerus pater fabularũ. stantissimi. M E N. Papæ Homere! ut tibi Rhapsodiarum tuarum capita humi
proiecta iacent,ignobilia atque obscura,cinis ac puluis omnia,& nugæ meræ, I
ἀξυνὰ κεφαλὰ, capita sine robore: clausula frequens apud Homerum. denique (uerè ut abs te dictum est) capita infirma & caduca. Sed hic, Aeace,
quisnam est? AE A C. Cyrus est, ille autem Crœsus, & iuxta ipsum Sardana-
palus. Vltra hos autem Midas,& deinceps ille Xerxes. M E N. Et te,ô sceleste,
tota exhorruit Græcia,iungẽtem pontibus Hellespontum, & per ipsos mon-
tes nauibus traiicere affectantem? Qualis uerò & ipse Crœsus est! Cæterùm
ναρθηκὶ infligere Sardanapalo quæso huic Aeace permitte ut demulceam caput, inflicto cola-
pho. AE A C. Nequaquam. cõminuerẽs enim ipsi caluariam,muliebris ac fra-
gilis adeò cum sit. M E N. At certè tamẽ amplexabor illum,utpote semiuirum
ac mulierosum planè. AE A C. Visne tibi ostendam & doctos illos? M E N. K
Pythagoras. Per Iouem etiam. AE A C. Primus en hic tibi Pythagoras est. M E N. Salue
Euphorbe,siue Apollo,siue denique quodcunque uoles. P Y T H. Ita sanè,&
tu utique Menippe. M E N. Quidnan non amplius aureum istud femur habes?
P Y T H. Non: sed age cedo siquid manducabile tibi habet pera ista. M E N.
Fabas habet, quare nihil hic est quod tu manducare queas. P Y T H. Da mo-
dó. Nam hic apud manes alia dogmata atque instituta didici: nempe quòd ni-
hil hic inter se similes sunt fabæ & patrantiũ testiculi. AE A C. Porrò hic So-
lon est,filius Execestidis. præterea ille Thales,& iuxta ipsos Pittacus,& cæte-
ri illi. septem autem omnes sunt, ut uides. M E N. Læti hi sunt Aeace soli at-
que

A que alacres præter cæteros. Sed hic oppletus cinere,tãquam subcinericius pa-
nis aliquis, hic crebris pustulis quasi sufferuefactus, quisnam est? AE A C. Em- *Empedocles.*
pedocles,Menippe,semicoctus ab Aetna monte huc profectus. M E N. O æ- *Alludit ad id quòd Empedocles dicitur ærcis crepidis usus fuisse, ut est apud Diogenem.*
ripes optime, quid obsecro acciderat tibi cur teipsum in crateres Aetnæ iniice-
res? E M P. Insania quædam,Menippe. M E N. Non,per Iouẽ,sed inanis quæ-
dam gloriæ affectatio,& fastus,& multa dementia,hæc te conflagrare fecerunt
unà cum ipsis crepidis,cum dignus minimè esses. Veruntamen nihil tibi com-
mentum istud profuit. deprehensus enim es & ipse mortuus. Cæterùm Socra-
tes ille,Aeace,ubi locorum tandem est? AE A C. Cum Nestore ac Palamede ille
B plerunque nugatur. M E N. Cuperem tamẽ uidere ipsum, sicubi locorum hic
foret. AE A C. Vidésne caluum illum? M E N. At omnes hic calui sunt, quare
omnium æquè notatio hæc fuerit. AE A C. Simum istum dico. M E N. Etiam
hoc simile omnium est: nam & simi omnes sunt. S O C R. Méne quæris Me-
nippe? M E N. Teipsum Socrates. S O C R. Quo pacto res Athenis se habent?
M E N. Multi iuniorum philosophari se profitentur: ac habitum certè ipsum
& incessum si quis aspiciat,meri philosophi uidentur,admodum multi. Cæte-
rùm autẽ uidisti opinor qualis & Aristippus huc ad te uenerit,& Plato ipse,al-
ter quidem olens unguenta,alter autẽ in Sicilia tyrannis adulari doctus. S O C.
C At de me quid sentiunt? M E N. Beatus,Socrates,quispiam es,quod ad huiusmodi
res utiq; pertinet. Omnes itaque te admirabilem fuisse uirum existimãt,
atque omnia cognouisse hæc (decet enim opinor uerum hic dicere) cum nihil
scires. S O C. Et ipse dicebam hæc ad illos,sed illi tum simulationem quãdam
eam rem esse putabant. M E N. Sed quinam isti sunt circa te? S O C. Charmi-
des,Menippe,& Phædrus,& Cliniæ filius ille. MEN. Euge Socrates,quoniam
& hic artem tuam exerces, neque formosos istos negligis. S O C. Quid enim
aliud quod quidem suauius sit,agerem? Sed huc propius nobiscum recumbe,si
uidetur. M E N I P. Non, per Iouem. ad Crœsum enim & Sardanapalum re-
D deo,prope illos habitaturus. Videor quippe mihi non pauca habiturus ibi esse
quæ rideam,quando plorantes illos audiam. AE A C. Et ego quoque iam ab-
eo,ne quis mortuorum clam nobis subducat sese. Pleraque autem alia uidebis
Menippe quando iterum conueniemus. M E N. Abeas licet. nam & hæc Aea-
ce uidisse sufficit.

MENIPPI ET CERBERI, Erasmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS.

E HEVS Cerbere, quandoquidem mihi tecum cognatio quædam intercedit, quũ & ipse sim canis, dic mihi per Stygiam paludem, *Fortitudinem Socratis falsam fuisse.*
quomodo sese habebat Socrates quum huc accederet? Verisimile
est autem te, deus quum sis,nõ latrare modò,uerumetiam huma-
no more loqui, siquando uelis. C E R. Quum procul adhuc abesset Menip-
pe, uisus est constanti atque interrito adire uultu, perinde quasi mortem nihil
omnino formidaret,tanquam hoc ipsum uellet iis qui procul à specus ingressu
stabant,ostendere: uerùm simul atq; despexit in hiatum,uiditq; profundum at-
que atrum antri recessum, simulq; ego cunctantem etiam illum aconito mor-
dens,pede correptum detraherem, infantium ritu eiulabat, suosq; deplorabat
liberos,nihilq; non faciebat,in omnem speciem sese conuertens. M E N. Num

igitur fucatè ſapiens erat ille,neque uerè mortem contemnebat? C E R. Haud F
uerè:cæterùm ubi uidit id eſſe neceſſe,audaciam quandam præ ſe ferebat,quaſi uerò uolẽs id eſſet paſſurus,quod alioqui uolenti nolenti tamẽ omnino fuerat ferendum,uidelicet quò ſpectatoribus eſſet miraculo. Equidem illud in totũ de uiris iſtiuſmodi uerè poſſim dicere, ad fauces uſque ſpecus intrepidi ſunt ac fortes:porrò intus quum ſunt,nihil mollius neque fractius. M E N. Cæterùm egò quõnam animo tibi uiſus ſum ſubiiſſe ſpecum? C E R. Vnus mortalium Menippe ſic mihi uiſus es ſubire, ut tuo dignum erat genere : & prior te Diogenes:propterea quòd neutiquam adacti ſubieritis,aut intruſi:uerùm tum ultronei,tum ridentes,atque omnibus plorare renunciantes. G

CHARONTIS ET MENIPPI, Eraſmo Rot.interprete.

CHARON.

De naulo Charonti reddendo litigant.

REdde naulum ſceleſte. M E N. Vociferare,ſi quidem iſthuc tibi uoluptati eſt Charon. C H A. Redde inquã quod pro traiectione debes. M E N I P. Haudquaquam auferre queas ab eo qui nõ habeat. C H A. An eſt quiſpiam qui ne obolum quidem habeat? M E N. Sit ne alius quiſpiam præterea,equidem ignoro:ipſe certè non habeo. C H A. Atqui præfocabo te per Ditẽ impuriſſime,ni reddas. M E N. At ego illiſo baculo tibi cõ- H
minuam caput. C H A R. Num ergo te tam lõgo traiectu gratis tranſuexero? M E N. Mercurius meo nomine tibi reddat, ut qui me tibi tradiderit. M E R. Bellè mecum agatur per Iouem,ſi quidem futurum eſt ut etiam defunctorum nomine perſoluam. C H A. Haud omittam te. M E N. Quin igitur uel huius gratia perge,ut facis,nauim trahere:quanquam quod non habeo,quinam auferas? C H A R. At tu neſciebas quid tibi fuerit apportandum? M E N. Sciebam quidem, uerùm non erat. Quid igitur?num ea gratia erat mihi ſemper in uita manendum? C H A R. Solus ergo gloriaberis te gratis fuiſſe trãſuectum? M E N. Haud gratis ô præclare:ſiquidem & ſentinam exhauſi,& remum arri- I
pui,& uectorum omnium unus non eiulaui. C H A. Iſta nihil ad naulum. obolum reddas oportet. neq; enim fas eſt ſecus fieri. M E N. Proinde tu me rurſum in uitam reuehe. C H A. Bellè dicis, nimirum ut uerbera etiam ab Aeaco mihi lucrifaciam. M E N. Ergo moleſtus ne ſis. C H A R. Oſtende quid habeas in pera. M E N. Lupinum,ſi uelis,& Hecatæ cœnam. C H A R. Vnde nobis hũc canem adduxiſti Mercuri? tum qualia garriebat inter nauigãdum, uectores omnes irridens,ac dicteriis inceſſens,unusq; cantillans illis plorantibus? M E R. An ignoras Charon quẽ uirum tranſuexeris? planè liberum,cuiq; nihil omnino curæ ſit. Hic eſt Menippus. C H A R. Atqui ſi unquam poſthac te recepero. M E N. Si receperis? ô præclare. ne poſſis quidem iterum recipere. K

PLVTONIS ET PROTESILAI, Iac. Micyllo interprete.

PROTESILAVS.

DOMINE,ô rex,ô noſter Iupiter,& tu Cereris filia, ne deſpicite preces amatorias. P L V. Tu uerò quid precaris à nobis,aut quis denique es? P R O T. Equidem Proteſilaus ſum, filius Iphicli, patria Phylacenſis, qui cum reliquis Græcis in expeditione ad Troiam profectus, ac primus omnium contra Ilium pugnando occiſus ſum. Precor autẽ ut dimiſſus hinc,

A hinc,modicum temporis in uitam redire denuo permittar. P L V T. Hũc amorem, Proteſilaë, omnes mortui amant: ſed nullus tamen ipſorum potitur eo. P R O T. At non uitam ô Pluto tantopere amo, uerùm equidem uxorem, quam nuper ductam,domi reliqui,atque in bellum nauigando profectus ſum: deinde infelix in egreſſu nauiũ ab Hectore occiſus ſum. Amor itaq; iſte uxoris non mediocriter me,ô Domine,enecat,uolóque ſi uel paululũ ab ipſa conſpectus fuero,rurſum huc deſcendere. P L V T. Nõ bibiſti, Proteſilaë,aquam Lethæam? P R O T. Bibi equidem, ſed hæc res præualuit pondere. P L V T. Igitur expecta. adueniet enim & illa quandoq;,neque nunc opus quicquam e-
B rit iterum aſcẽdere te. P R O T. Sed moram hanc ferre nequeo. Amaſti autem tu quoque aliquando, ac noſti qualis res amor ſit. P L V T. Et quid adeò iuuabit te unum diem reuiuiſcere,deinde autem paulò pòſt eadem hæc lugere? P R O T. Spero me etiam illam adducturum eſſe, ut huc ad uos ſequatur me: quare pro uno mortuo paulò pòſt duos recipies. P L V T. Haud fas eſt iſta fieri,neque etiam ſimile unquam factum eſt. P R O T. At ego in memoriam tibi reuocabo, Pluto. Nam Orpheo ob ipſam hanc cauſam Eurydicen uxorẽ reddidiſtis,& cognatam meam Alceſtin emiſiſtis,Herculi gratificantes. P L V T. Optaris autem cum iſta nuda atque deformi caluaria, formoſæ illi ſponſæ tuæ
C in conſpectum uenire? Quo pacto autẽ illa etiam aſpiciat te,quæ ne dignoſcere quidem amplius te poterit? Terrebitur enim,ſat ſcio,atque aufugiet, túque fruſtra tãtum iter exantlaueris. P R O S E R P I N A. Proinde mi uir,tu iſti quoque rei medicinã aliquam adhibe, ac Mercurium iube, ut poſtquam ad lucem peruenerit Proteſilaus,contactum uirga, mox in adoleſcẽtem formoſum conuertat illum,qualis uidelicet antea fuit cum ex ſpõſæ thalamo prodiret. P L V. Quoniam,Proſerpina, & tibi hoc uidetur, age perductum hunc iterum ad ſuperos,Mercuri,ſponſum facito. Tu uerò memineris non amplius quàm unum diem tibi permiſſum eſſe.

DIOGENIS ET MAVSOLI, Eraſmo Roterodamo interprete.

DIOGENES.

Contentio de ſepultura, alterius quidem magnificẽtiſſima, alterius neglectiſſima.

D

HE tu Car,quare tandem inſolens es,tibíque places,ac dignum te credis qui unus nobis omnibus anteponare? M A V S O L. Primùm regni nomine ô tu Sinopenſis, quippe qui Cariæ imperauerim uniuerſæ, præterea Lydiæ quoq; gentibus aliquot: tum autem & inſulas nonnullas ſubegerim : Miletum uſque peruenerim, pleriſque Ioniæ partibus uaſtatis. Ad hæc formoſus eram ac procerus, ac bellicis in re-
E bus præualidus. Poſtremò,quod eſt omnium maximum,in Halicarnaſſo monumentum erectum habeo ſingulari magnitudine, quantum uidelicet defunctorum alius nemo poſſidet,neque pari etiam pulchritudine conditũ,uiris ſcilicet atque equis pulcherrimo è ſaxo ad uiuam formam abſolutiſſimo artificio expreſſis,adeò ut uel phanũ aliquod ſimile haud facilè quis inueniat. Num iniuria tibi uideor has ob res mihi placere atque efferri? D I O G. Nũ ob imperium ais,ob formam,atque ob ſepulchri molem? M A V. Per Iouem ob hæc inquam. D I O G. Atqui ô formoſe Mauſole, neque uires iam illæ,neque forma tibi iam adeſt, adeò ut ſi quem arbitrum de formæ præcellentia delegerimus, haudquaquam dicere potis ſit quamobrem tua caluaria meæ ſit anteferenda:

ſiquidem utraque pariter tum calua,tum nuda:utrique dentes pariter oſtendimus:pariter oculis orbati ſumus:pariter naribus ſimis ac ſurſum hiantibus deformati. Cæterùm ſepulchrum ac ſaxa illa precioſa Halicarnaſſeis forſitan iactare licebit,& hoſpitibus gloriæ cauſa oſtentare,tanquã qui magnificam quãdam apud ſe ſtructuram habeant: uerùm quid hinc commoditatis ad te redeat, uir egregie,nequaquam uideo, niſi forſan illud commodum uocas,quòd plus oneris atque nos ſuſtines,ſub tam ingentibus ſaxis preſſus ac laborans? MAV. Itáne nihil illa mihi conducunt omnia?planeq; pares erunt Mauſolus ac Diogenes?DIOG.Imò haud pares,inquã,uir clariſſime:nam Mauſolus diſcruciabitur quoties earum rerum in mentem ueniet, quibus in uita florere conſueuit: at Diogenes interim eum ridebit. Atque ille quidẽ de ſuo illo monumento quod eſt in Halicarnaſſo,memorabit, ab uxore Artemiſia atque ſorore parato:contrà Diogenes ne id quidem ſuo de corpore nouit,nunquid habeat ſepulchrum? Neque enim illi res ea curæ eſt,uerùm apud uiros excellentiſſimos ſui memoriam famamq; reliquit,ut qui uitam peregerit uiro dignam, tuo monumento,Carum abiectiſſime,celſiorem,ac tutiore in loco ſubſtructam.

NIREI, THERSITAE, ET MENIPPI, Eraſmo Roter.interp.

NIREVS.

Contentio de pulchritudine,quæ apud inferos nulla eſt.

ECce denique uel Menippus hic iudex erit uter noſtrum ſit formoſior. Dic Menippe,an nõ tibi uideor forma præſtãtior? MEN. Imò quinam ſitis,prius arbitror indicandum. nã hoc opinor ſcito eſt opus. NIR. Nireus ac Therſites. MEN. Vter Nireus, uter Therſites?nondum enim uel hoc ſatis liquet. THER. Iam unum hoc uinco, quòd tibi ſum ſimilis, neque tantopere me præcellis, quantopere te cæcus ille Homerus extulit,unum omnium formoſiſſimum appellans:quin ego faſtigiato uertice,rariſque & impexis capillis ille,nihilo te inferior uiſus ſum arbitro. Iam uerò tempus eſt uti pronũcies Menippe, utrum altero formoſiorem exiſtimes. NIR. Mirum ni me, Aglaia Charopeq; prognatum,

Qui uir pulcherrimus unus
Omnibus è Graiis Priameia ad Pergama ueni.

MEN. Atqui non item ſub terram opinor pulcherrimus ueniſti,quippe qui reliquis quidẽ oſſibus aliis appareas aſſimilis: porrò caluaria hoc uno inſigni à Therſitæ caluaria dignoſci poſſit,quòd tua delicata eſt ac mollicula: quandoquidem iſthuc habes effœminatum,ac neutiquam uiro decorum. NIR. Attamen Homerũ percontare,qua ſpecie tum fuerim, quum inter Græcorum copias militarem. MEN. Tu quidem ſomnia mihi narras:at ego ea ſpecto quæ uideo,quæq; tibi adſunt in præſentia: cæterùm iſta norunt qui id temporis uiuebant. NIR. Quid igitur tandem? an non ego formoſior Menippe? MEN. Neq; tu, neque quiſquam alius formoſus hoc loco: ſiquidem apud inferos æqualitas eſt, paresq; ſunt omnes. THER. Mihi quidem uel hoc ſat eſt.

Apud inferos æqualitas eſt.

MENIPPI ET CHIRONIS, Eodem interprete.

MENIPPVS.

Præſentibus acquieſcendũ.

EQuidem inaudiui Chiron, te, deus quum eſſes, tamen optaſſe mortem.
CHI. Vera nimirum ſunt iſta quæ audiſti Menippe,planeq; mortuus ſum, ſicuti

ſicuti uides,quum mihi licuerit immortalem eſſe. MEN. At quæ'nam te mortis cupido tenebat,rei uidelicet quam uulgus hominum horreat? CHI. Dicam apud te,uirum neutiquam ſtultum atq; imperitũ. Iam mihi deſierat eſſe iucundum,immortalitate frui. MEN. Quid? an iniucundum erat te uiuere, lucemq; tueri? CHIR. Erat inquam Menippe. nã quod iucundum uocant,id ego neutiquam ſimplex, ſed uarium quiddam eſſe arbitror. Verùm quum ego ſemper uiuerem,atque iiſdem perpetuò rebus uterer,ſole,luce,cibo,tum horæ eædem recurrerent, reliqua item omnia quæcunq; contingũt in uita, reciproco quodam orbe redirent,atq; aliis alia per uices ſuccederent:ſatietas uidelicet eorum me cepit. Neq; enim in eo uoluptas eſt ſita, ſi perpetuò fruaris iiſdẽ? ſed omnino in permutando poſita eſt. MEN. Probè loqueris Chiron:cæterũ hæc quæ apud inferos agitur uita, quinam tibi procedit,poſteaquam ad hanc tanquam ad potiorem te contuliſti? CHIR. Haud inſuauiter Menippe:ſiquidem æqualitas ipſa quiddam habet admodum populare. Nihil autem intereſt, utrum in luce quis agat,an in tenebris:præterea neque ſitiendum eſt nobis quemadmodum apud ſuperos, neque eſuriendum, ſed eiuſmodi rerum omnium egentia uacamus. MEN. Vide Chiron ne temet ipſe inuoluas, néue eodem tibi recidat oratio. CHIR. Quamobrem iſthuc ais? MEN. Nempe ſi illud tibi faſtidio fuit,quòd in uita ſemper iiſdem ſimilibusq; rebus utendum erat:quum hic itidem ſimilia ſint omnia, eũdem ad modum parient faſtidiũ, ac de integro tibi quærẽda erit uitæ commutatio,atque hinc quopiam aliam in uitam demigrandum:id quod arbitror fieri non poſſe. CHIR. Quid igitur faciundũ Menippe? MEN. Illud nimirum,uti, ſapiens quum ſis,quẽadmodum opinor,& uulgò prædicant,præſentibus rebus ſis contentus,boniq; conſulas quod adeſt,neque quicquam in his eſſe putes,quod ferri non queat.

DIOGENIS, ANTISTHENIS, ET CRATETIS, Iaco Micinterp.

DIOGENES.

DCIVM nunc agimus, Antiſthenes,& tu Crates:quare cur nõ,obſecro,imus deambulatũ rectà ad ingreſſum & fauces orci,ut ibi ſpectemus eos qui deſcendunt,quinam ſint, & quid quiſque eorũ agat? ANT. Eamus Diogenes. Etenim ſpectaculum hoc iucundum fuerit,uidere alios quidem ipſorum lachrymari,alios autem ut dimittãtur ſupplicare:quoſdam autem ægrè deſcendere,& quanquam ceruicem urgente ac impellente Mercurio, reluctari tamen, & reſupinos obniti, nulla neceſſitate aut cõmodo ſuo. CRA. Ego uerò etiam exponã uobis quæ ipſe uidi in uia quãdo huc deſcendebam. DIOG. Exponas licet,Crates. uideris enim quædam omnino riſu digna dicturus eſſe. CRA. Cum alii multi nobiſcũ deſcendebant, tũ uerò inter ipſos maximè nobiles, Iſmenodorus ille diues ex noſtris, & Arſaces Medorum præfectus, & Armenius Orates. Iſmenodorus igitur (occiſus enim fuerat à latronibus circa Cithæronem, quando Eleuſinem, ut arbitror, proficiſcebatur) & gemebat,& uulnus in manibus præ ſe ferebat, liberos ſuos paruos,quos reliquerat,idẽtidem uocando, ſibiq; ipſi ob audaciam ſuccenſendo,qui cum Cithæronem tranſiſſet,ac loca illa circa Eleutheras deſerta ac bellis uaſtata peragraſſet, nõ amplius quàm duos ſeruos ſecum adduxiſſet, idque etiam cum phialas quinque aureas & cymbia quatuor ſecum haberet. Arſaces

autem (ſenior enim iam erat, & per Iouẽ, pro Barbarico illo ritu, facie nõ adeò ꝑ inhoneſta aut contemnenda) grauiter ferebat atque indignabatur quòd pedibus incederet, uolebatq; ſibi equum ſuum adduci. Nam & equus unà cum eo mortuus fuerat, una plaga ambobus transfoſſis à Thracenſi quodam ſcutato in eo prælio quod cum rege Cappadocũ ad Araxem fluuium cõmiſſum fuerat. Nam Arſaces quidem infeſto curſu in hoſtem ferebatur, longè, ut quidem ipſe narrabat, ante alios euectus: Thrax autem expectato illo ſubſiſtens, ac ſcutum præ ſe tenens, uenientem Arſacis haſtam excutiendo diuertit: ipſe autem ſubmiſſa parumper ſariſſa ſua, & equum & inſidentem illum tranſuerberat. ANT. Sed quo pacto fieri potuit, Crates, ut uno ictu ambos tranſuerberaret? CRA. Facillimè, Antiſthenes. nam ille quidẽ curſu ferebatur, contum quendam uiginticubitalem prætentum habens: Thrax autem ubi pelta obiecta plagam excuſſiſſet, & iam cuſpis ipſum præteruecta eſſet, in genu procumbẽs excipit ſariſſa uenientis impetũ, ac equum ſub pectus uulnerat: quo mox præ furore ac uehementia curſus ſeipſum tranſadigẽte, eadem haſta etiã Arſaces per inguina utrinq; ad nates uſq; penetrante transfoditur. Intelligis nimirum quo pacto acciderit, cũ non uiri, ſed equi magis hoc opus fuerit. Veruntamen indignabatur ille, quòd non ampliore honore quàm cæteri habebatur, uolebatq; eques huc deſcendere. Orates autem, priuatus quiſpiam erat, atque admodum debilis pedibus, quippe qui neq; ſtare humi, nedũ incedere ullo modo poterat. Accidit autem hoc prorſum Medis omnibus, ut poſtquam ab equis deſcenderint, uẽ[illegible]ner ſpinas ingrediuntur, ſummis pedum digitis uix atq; ægrè incedãt. Quamobrem cum per ſe ipſum humi deiectus iaceret, neq; ullo prorſum pacto reſurgere uellet, bonus ille Mercurius ſublatũ in ſe hominẽ ad cymbam uſq; portauit: ego uerò ſequens ridebã. ANT. Et ego porrò quando huc deſcẽdebã, neq; admiſcui me ipſum cæteris, ſed relictis plorãtibus illis ad cymbam accurrendo, præoccupaui mihi locum, quò commodius nauigarem. Inter nauigandum uerò alii quidem lachrymabantur, alii autem nauſeabant: ego uerò inter ipſos ſedens admodum oblectabar. DIOG. Tu quidem Crates, & tu Antiſthenes, huiuſmodi ſortiti eſtis itineris comites: mecũ autem Blepſias ille fœnerator ex Piræo, & Lampis Acarnan, qui mercenarios milites ductauerat, & Damis diues ille Corinthius, ſimul deſcendebant. Quorum Damis quidem à puero ueneno interemptus fuerat, Lampis autem ob amorẽ Myrtii meretricis ſe ipſum iugularat, Blepſias uerò fame miſer periiſſe dicebatur, & apparebat ſanè adhuc pallidus ſupra modum, ac tenuis maximè. Ego uerò quãquam antea noram, interrogabã tamen quo pacto quiſque mortuus eſſet. Ac Damidi quidẽ accuſanti filium, Nõ iniuſta uerò, inquam, paſſus es ab illo, qui talenta cũ haberes coaceruata mille, ac ipſe in deliciis uiueres, annos nonaginta natus, adoleſcenti illi quatuor obolos ſcilicet ſuppeditabas. Tu uerò Acarnan, (gemebat enim & ille, ac deuouebat Myrtium) quid amorem accuſas, inquam, & non potius te ipſum? qui hoſtes quidem haud unquam perhorrueris, ſed te ultro periculis offerẽdo, ante alios in prælium deſcẽderis, à puella uerò uulgari illa quidem, ac fortè oblata, & à lachrymis atque ſingultibus fictitiis, generoſus ipſe tu captus fueris. Nam Blepſias quidem ipſe ſeſe accuſat ob nimiã ſtultitiam, quòd pecuniam uidelicet cuſtodierit hæredibus nulla neceſſitudine ſibi coniunctis, dum uanus ipſe in perpetuum uicturum eſſe ſe putat. Verùm mihi quidem

quidem non uulgarem uoluptatem præbuerunt tunc lamentantes iſti. Sed iam circa fauces ſumus. Aſpicere nos illuc oportet, atque à longè contemplari aduenientes. Papæ! multi certè, & uarii, omneſq; lachrymãtes, præter pullos iſtos & infantes. Quin & ætate nimia confecti illi lugent. Sed quid hoc? num philtro aliquo uitæ tenentur? Iſtũ igitur decrepitum interrogare lubet: Quid ploras heus tu, tam prouecta ætate mortuus? Quid indignaris bone uir, præſertim cum ſenex huc adueneris? Eccubi rex fuiſti? MENDICVS. Haudquaquam. DIOG. Verùm ſatrapa. MEND. Neque hoc. DIOG. Num igitur diues fuiſti, ideoq; malè te habet, quòd relictis multis deliciis ac uoluptatibus mori coactus fueris? MEN. Nihil tale: ſed annos quidẽ circiter nonaginta natus fui, uitam autem difficilem egi, arundine & linea uictũ quæritans, ultra modum egenus ac pauper, liberis carens, & præterea claudus quoque, & parum oculis uidens. DIOG. Et uiuere cupiebas, cum talis eſſes? MEN. Certè quidẽ. dulcis enim erat lux: mori autem, graue & horrendum. DIOG. Deliras ô ſenex, & iuueniliter te geris erga neceſſitatem, & hoc, cum ſis coæqualis portitori huic. Proinde quid iam de adoleſcentibus dicamus, quandò etiam decrepiti iſti tantopere uiuere cupiunt, quos decebat ipſam mortem etiam conſectari, tanquam remedium quoddam eorũ malorum quæ ſecum fert ſenectus? Sed abeamus iam, ne quis & nos ſuſpicetur tales eſſe, qui hinc aufugere cupiamus, quandò circa fauces hic nos oberrare uiderit.

MENIPPI ET TIRESIAE,

MENIPPVS.

ANuerò & cæcus ſis Tireſia, non amplius cognitu facile eſt. nobis enim cũctis æquè ſunt uacui oculi, ac ſolæ illorũ ſedes relictæ: quod autẽ ad cætera attinet, non facilè dixeris, qui Phineus, aut qui Lynceus fuerit. At uerò quòd uates fueris, & quod utrunq; ſolus teipſum perhibueris marem ac fœminam, auditis aliquando poëtis noui. Proinde per deos dic mihi, utram uitam expertus es ſuauiorem, uírne quando fuiſti, an cum fœmina? TIR. Potior multo fuit, Menippe, muliebris uita: expeditior enim: & dominantur quoq; uiris mulieres: neq; ipſis neceſſe eſt in bellum proficiſci, neque ad propugnacula ſtare, neq; in concionibus diſſidere, neque in foro atque iudiciis contendere. MEN. Quid? an non audiſti Tireſia Euripidis Medeam, qualia dixerit cũ mulierum genus deplorando cõmemorat? quàm miſeræ ſint, & intolerabilem parturiendo laborem ſuſtineãt? Verùm dic mihi (commonefecerunt enim me uerſiculi iſti Medeæ) peperiſtine etiam aliquando cum mulier eſſes: an uerò ſterilis & abſq; ſemine uitam illam degiſti? TIR. Quid hoc, Menippe, interrogas? MEN. Nihil acerbè, Tireſia, uerùm reſponde, ſi tibi moleſtum non eſt. TIR. Non fui ſterilis quidem, ſed neque peperi tamen. MEN. Sufficit hoc. Vtrum enim & uuluam habuiſſes, ſcire uolebam. TIR E. Habui ſcilicet. MEN. Succeſſu autem temporis uuluáne illa euanuit, & membrum muliebre obturatũ eſt, mamillæq; iterum complanatæ, deinde uirile ſuccreuit, & barbam produxiſti, an uerò repentè ex muliere uir factus prodiiſti? TIR E. Non uideo quid ſibi uelit interrogatio hæc. Videris autẽ mihi pro dubio habere, factúmne hoc ita ſit, an non. MEN. Quid? an non dubitare, Tireſia, de huiuſcemodi rebus conuenit, ſed perinde ac fatuum aliquem, non perpenſis,

fierine possint,an non,protinus pro ueris recipere? TIR. Tum tu igitur neque F
cætera credis hoc pacto contigisse, puta quum audieris ut quædam ex mulieribus aues factæ sint, aut arbores, aut feræ, Philomela uidelicet, aut Daphne, aut Lycaonis istius filia? MEN. Quòd siquando & in illas incidero, tum quid ipsæ dicant quoque, scibo: tu uerò, ô optime, ecquid cum mulier esses, uaticinatus quoque es tum, quemadmodum & postea? an uerò pariter & uir & uates didicisti esse? TIR. Vides ut cuncta ea quæ de me feruntur, ignoras? puta quo pacto & litem quandam Deorum diremi, & Iuno uisu me priuauit: Iupiter autem in solatium damni eius, uaticinãdi artem mihi dedit? MEN. Adhúc
capi medacijs ne Tiresia mendaciis istis caperis? Sed facis hoc more uatum. Consuetum enim G
uobis hoc est, nihil iam sani dicere.

AIACIS ET AGAMEMNONI AGAMEMNON.

SI tu dũ furore correptus fuisti, Aiax, te ipsum interfeciſti, nos autem cunctos etiã membris, ut putabas, detruncatis, deformasti: quid quæso Vlyssem accusas? Ac paulò antè neque aspicere ipsum uoluisti, cũ uenisset huc uates cõsulturus, neq; alloqui dignatus es uirum commilitonem ac socium, sed superbè admodũ ac grãdi incedẽs gressu præteristi. H
AIAX. Meritò Agamẽnon. Ille enim mihi furoris huius auctor extitit, ut qui solus mecũ pro armis iudicio cõtẽdere ausus fuerit. AGA. An uerò dignũ censebas te, qui absque aduersario, atq; absq; puluere, ut dicitur, superares omnes? AIAX. Quid ni, in tali utique causa? Nã armatura ea cognationis quodam iure ad me pertinebat, cũ fratris mei patruelis certè fuerit. Deinde uos cæteri, qui multo q̃ ille præstantiores eratis, detrectastis certamẽ, & cessistis mihi arma: iste autem Laërtæ filius, quem ego non semel in summo periculo seruaui cũ iam à Troianis propè concideretur, melior esse me uoluit, ac dignior qui armis illis potiretur. AGA. Accusa igitur, ô generose, Thetim, quæ cũ tibi debuisset ar- I
morũ successionem ac hæreditatẽ, utpote cognato, tradere, in medium allata illa posuit. AIAX. Haudquaquã, sed Vlyssem, ut qui solus sese mihi opposuerit. AGA. Ignoscẽdum Aiax est, si homo cum esset, appetiuit gloriam, rem
Gloriæ dulcedo.
dulcissimã, cuius gratia etiam nostrũ quilibet obire pericula sustinet, præcipuè quandò & uicit te postea, & hoc Troianis ipsis iudicibus. AIAX. Noui ego quæ me dãnarit, sed fas nõ est de diis aliquid dicere; Vlyssem igitur aliud quàm odisse non possum, Agamemnon, non si mihi ipsa Minerua hoc imperet.

MINOIS ET SOSTRATI, Eodem interprete.

MINOS. K

PRAEDO hic quidem Sostratus in Pyriphlegethontem præcipitetur, sacrilegus autẽ ille à Chimæra discerpatur, tyrannus uerò iste Mercuri iuxta Tityum in longum extentus, arrodẽdum & ipse hepar præbeat uulturibus. Vos autem boni ac probi, abite quàm celeriter in campum Elysium, insulásque beatorum habitate, pro iis quæ rectè ac iustè in uita fecistis. SOSTRAT. Audi ô Minos, num tibi iusta dicere uidear. MINOS. An ego denuo nũc audiam? An non conuictus es Sostrate, quòd & malus fueris, & tam multos occideris? SOSTR. Conuictus quidem fui,

A fui, sed uide num iustè ob id supplicio afficiar. MIN. Atque admodum, si modò id iustum est, pro merito quemq; suo pœnam dependere. SOS. Attamen responde mihi ô Minos. breue enim quiddam interrogabo te. MIN. Dic, sed ne prolixè modò, quò deinceps & cæteros diiudicare possimus. SOSTR. Quæcunque in uita egi, utrum uolens ea feci, an ita à Parcis agglomeratũ mihi fuit? MIN. A Parca scilicet. SOSTR. Proinde & boni pariter omnes, & nos qui mali uidemur, eadem agimus, dum illi obsecũdamus. MIN. Ita profectò, Clotho uidelicet illi parentes, quæ unicuique iniungit, cum primùm natus est, quæ agenda ipsi sunt. SOS. Siquis igitur ui compulsus ab alio, occide-
B rit aliquem, cum non possit illi contradicere à quo compellitur, ut uerbi gratia si carnifex aut satelles quispiam alter iudici parendo, alter tyranno: quémn cædis istius reum ag[illegible]? MIN. Quem alium, nisi iudicem aut tyrannum? [illegible] neque ipsum gladium accusare possumus: subseruit enim hic tanquam in[illegible]mentum quoddam, animis atque furori accommodatus illius qui primò causam hanc præbuit. SOSTR. Rectè sanè ô Minos. laudo quòd hæc etiam exemplo quasi quodam auctario locupletas. Siquis autem mittente hero ueniat ipse aurum uel argẽtum afferens, utrínam ea gratia haberi debet, aut utri beneficium hoc acceptum referendum est? MIN. Ei qui misit, Sostrate:
C nam ille qui attulit, minister tantùm fuit. SOSTR. Vidésne igitur quàm iniusta facis, dum supplicio afficis nos, qui ministri tantùm fuimus eorũ quæ Clotho nobis imperauit: & rursum dũ honore prosequeris eos qui in alienis bonis ueluti dispensatores quosdam sese gesserunt? Non enim illud dicere quisquam poterit, quòd contradicere, aut imperata detrectare licitum fuerit in iis quæ cũ omni prorsum ui ac necessitate imperata fuere. MIN. Multa ô Sostrate & alia uideas, licet minimè secũdum rationem, fieri, si diligenter expendas: ueruntamen tu ex hac quæstione hoc boni consequeris, quandoquidem non prædo solùm, uerumetiam Sophista quidam esse uideris: Solue ipsum Mercuri, *Sententia Mi-*
D néue deinceps amplius puniatur. Cæterùm illud uide, ne & cæteros manes si- *nois irrita fit.*
milia interrogare doceas.

Si fatali necessitate õnia peraguntur, immeritò puniũtur fontes.

MENIPPVS, SEV NECYOMANTIA, Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus illud maximè commendatum uoluisse, quod in fine Menippus ait à Tiresia in aurem sibi dictum fuisse, priuatorum uidelicet hominum uitam optimam atque tutissimã esse: quod idem Græci noto illo prouerbio dictitant, τῷ λάθε βιώσας. *Nam diuitias, potentiam, gloriam, & cætera quæ mundus appetit, uana omnia & incerta esse: præcipuè autem diuitum atque magnorum hominũ ut uitam ipsam pe-*
E *riculosam, & pompis solennibus, item tragicis quoque fabulis similem esse, ita miseros plerunque sortiri exitus: quod eo decreto uidetur intelligere uelle, quod apud inferos contra diuites factum fuisse dicit, quo & corpora illorum supplicijs destinantur, & animi in asinos migrare iubentur: quod & ipsum nimirum eam significationem habet, quòd diuitum animi plerunque inertes, & omnis doctrinæ expertes esse soleant. Inscribitur autem Necyomantia, quasi dicas, ab inferis seu mortuis petitum respõsum. quo uel maximè apparet eum dialogi scopum habendum esse, qui responso isto Tiresiæ proponitur. Semper enim ex titulis alter nobiliorem dialogi personam, alter argumenti quasi quandam* ὕλην *indicat, Platonico more, quem maximè in hoc Lucianus imitatus est. Constat autem perpetua quadam narratione, qua & causam & modum sui ad inferos descensus, & præterea occasionem qua edictum illud de diuitibus audierit, commemorat. In hac præcipui quidem loci sunt & maximè illustres, de incerta doctrina Philosophorum, de Magorũ superstitione & potestate, de inferorum locis, supplicijs, & æqualitate: & postrema illa collatio uitæ humanæ cum pompa solenni & cũ fabulis Tragicorũ. Occasio & exordiũ dialogi ab habitu & percũctatione Menippi sumũtur.*

MENIPPVS, PHILONIDES. MEN. F

SAlue atrium,domusq; ueſtibulũ meæ. Vt te lubens aſpicio luci reditus! PHIL. Num nã hic Menippus eſt,canis ille? Nõ hercle alius, niſi ego fortè ad Menippos omneis hallucinor. At quid ſibi uult habitus huius inſolentia? claua,lyra,leonis exuuiæ? Adeundus tamẽ eſt. Salue Menippe. Vnde nobis aduenisti? diu eſt quòd in urbe te non uidimus.

MEN. Adſum reuerſus mortuorum è latibulis,
Foribusq; triſtium tenebrarum nigris:
Manes ubi inferi manent ſuperis procul.

PHI. O Hercules,clã nobis Menippus uita functus eſt,reuixitq; denuo. MEN. G
Non,ſed me adhuc uiuum recepit tartarus.

PHIL. Quænam cauſa tibi fuit nouæ huius atq; incredibilis uiæ? MEN.
Iuuenta me incitauit,atque audacia,
Quàm pro iuuenta haud paululum impotentior.

PHIL. Siſte ô beate tragica: & ab Iambis deſcẽdens,ſic potius ſimpliciter eloquere,quænam hæc ueſtis? quæ cauſa tibi itineris inferni fuit,quum alioqui neque iucunda,neque delectabilis ſit uia? MEN.
Res dilecte grauis me infernas egit ad umbras,
Conſulerem manes ut uatis Tireſiai. H

PHIL. Atqui deliras:alioqui non hoc pacto caneres apud amicos conſarcinatis uerſibus. MEN. Ne mireris amice. nuper enim cum Euripide atq; Homero uerſatus,neſcio quo pacto uerſibus ſic impletus ſum,ut numeri mihi in os ſua ſponte confluant. Verùm dic mihi, quo pacto res humanæ hic ſe habẽt interris? & quidnam in urbe agitur? PHIL. Nihil noui:ſed quemadmodum prius actitabant,rapiunt,peierant,fœnerãtur,uſuras colligunt. MEN. O miſeri atq; infelices. Neſciunt enim qualia de noſtris rebus nuper apud inferos decreta ſunt, qualesq; ſorte iacti ſunt in diuites iſtos calculi,quos per Cerberum nullo pacto poterũt effugere. PHIL. Quid ais? Nouine aliquid apud inferos noſtris I de rebus decretum eſt: MEN. Per Iouem,& quidẽ multa: uerùm prodere nõ licet,neq; arcana quæ ſunt,reuelare, ne quis fortè nos apud Rhadamanthũ impietatis accuſet. PHIL. Nequaquam Menippe,per Iouẽ: ne amico ſermonem hunc inuideas. Nam apud hominem tacendi gnarum,& initiatum præterea ſacris,ediſſeres. MEN. Dura profectò iubes,& neutiquam tuta: uerùm tui gratia tamen audendum eſt. Decretum eſt ergo,diuites iſtos ac pecunioſos aurum tanq; Danaën ſeruantes abſtruſum. PHIL. Ne prius ô beate quæ ſunt decreta dixeris,quàm ea percurras omnia,quæ abs te audire libẽtiſſime uelim: quæ uidelicet deſcenſus cauſa fuerit,quis itineris dux,deinde ex ordine & quæ illic K uideris, & quæ audieris omnia. Veriſimile eſt enim, te, quum res pulchras uidendi curioſus ſis,eorum quæ uiſu aut auditu digna uidebantur,nihil omnino prætermiſiſſe. MEN. Parendum etiam in his tibi eſt. Nam quid facias urgente amico? Ac primùm ſanè tibi expediam quæ res animum meum ad hunc deſcenſum impulerit. Ego igitur quum adhuc puer eſſem, audiremq; Homerum atque Heſiodum ſeditiones ac bella canẽtes,non ſemideorum modò,ſed ipſorũ etiam deorum,adulteria quoque,uiolentias,rapinas,ſupplicia,patrũ expulſiones,& fratrũ & ſororũ nuptias: hæc mehercle omnia bona pulchraq; putabam,& ſtudioſè erga ea afficiebar. Poſtquam uerò in uirilẽ iam ætatẽ peruenirem,

A rem,hic leges rurſus iubẽtes audio poëtis apprime cõtraria,neq; uidelicet adulteria cõmittere,neq; ſeditiones mouere,neq; rapinas exercere. Hic igitur hæſitabundus conſtiti,incertus omnino quo me pacto gererem. Neque enim deos unquam putaui mœchaturos,aut ſeditiones inuicem fuiſſe moturos,niſi de his rebus perinde ac bonis iudicaſſent. Neq; rurſus legumlatores his aduerſa iuſſuros, niſi id conducere exiſtimarent. Quoniam igitur in dubio eram, uiſum eſt mihi philoſophos iſtos adire, atq; his me in manus dedere, rogareq; uti me utcunq; liberet uterentur, uitæq; uiam aliquam ſimplicem ac certam oſtenderẽt. Hæc igitur mecũ reputans,ad eos uenio,imprudens profecto,quòd me ex fu-
B mo (ut aiunt) in flammam coniicerem. Apud enim hos maximè diligenter obſeruans,ſummã reperi ignorantiam,omniaq; magis incerta,adeò ut præ his illico mihi uel idiotarum uita iam aurea uideretur. Alius etenim ſoli me iuſſit uoluptati ſtudere,atque ad eum ſcopum,uniuerſum uitæ curſum dirigere. in eo ipſam ſitam eſſe felicitatẽ. Alius rurſus omnino laborare,corpusq; ſiti, uigiliis, ac ſqualore ſubigere,miſerè ſemper affectum, contumeliisq; obnoxiũ aſſiduè, Heſiodi ſedulò inculcans celebria illa de uirtute carmina, & ſudoré uidelicet, & accliuem in uerticem montis aſcenſum. Alius contemnere iubet pecunias, earumq; poſſeſſionem indifferentẽ putare. Alius contrà bonas ipſas etiam di-
C uitias eſſe pronũciat. De mũdo uerò quid dicã? de quo ideas,incorporeas ſubſtantias,atomos,& inane, ac talem quandam pugnantiũ inuicẽ nominum turbam in dies audiebã: & quod abſurdorum omnium maximè fuit abſurdum, de cõtrariis unuſquiſq; quum diceret,inuincibiles admodum rationes ac perſuaſibiles afferebat: ut nec ei qui calidum,nec ei qui frigidum idem prorſus eſſe cõtenderent,contrà quicquam hiſcere potuerim, atq; id,quum tamen manifeſtè cognoſcerem fieri nunquam poſſe ut eadem res calida ſimul frigidaq; ſit. Prorſum igitur tale quiddam mihi accidebat,quale ſolet dormitãtibus,ut interdum capite annuerem, interdum contrà abnuerem. Præterea quod multo erat iſtis
D abſurdius,uitam eorum diligenter obſeruans,comperi eam cũ ipſorum uerbis præceptisq; ſummopere pugnare. Eos enim qui ſpernendam cenſebant pecuniam,auidiſſimè conſpexi colligendis diuitiis inhiare,de fœnore litigates, pro mercede docentes: omnia deniq; nummorum gratia tolerãtes. Ii uerò qui gloriam uerbis aſpernabantur,omnẽ uitæ ſuæ rationem in gloriã referebant. Voluptatem rurſus omnes ferme palàm inceſſebãt, clanculùm uerò ad eam ſolam libenter confluebant. Ergo hac quoq; ſpe fruſtratus,magis adhuc ægrè moleſteq; tuli. Aliquantulum tamen inde memet conſolabar,quòd unà cum multis
E & ſapiẽtibus & celeberrimis uiris ipſe inſipiensq; eſſem,atq; uerè adhuc ignarus oberrarem. Peruigilanti mihi tandẽ,atque hiſce de rebus mecum cogitanti, uenit in mentẽ ut Babylonem profectus,magorum aliquẽ ex Zoroaſtri diſcipulis ac ſucceſſoribus cõuenirem. Audieram liquidẽ eos inferni portas carminibus quibuſdam ac myſteriis aperire,& quem libuerit,illuc tutò deducere,ac rurſus inde reducere. Optimè ergo me facturũ putaui, ſi cum horum quopiam de deſcenſu paciſcens,Tireſiam Bœotiũ conſulerẽ,ab eóque perdiſcerẽ (quippe qui uates fuerit & ſapiens) quæ uita ſit optima, quamq; ſapientiſſimus quiſque potiſſimùm elegerit. Ac ſtatim quidem exiliens quàm poteram celerrimè Babylonem uerſus rectà contẽdi. Quò quum uenio,diuerſor apud Chaldæorum quendam hominem certè ſapientem,atque arte mirabilem, coma quidem

canum, admodumq; promissa barba uenerabilem. Nomen autem illi fuit Mi- F
throbarzanes. Orans igitur obsecransq; uix exoraui,ut quauis mercede uellet,
in illam me uiã deduceret. Ac tandẽ homo me suscipiens, primùm quidẽ dies
nouẽ ac uiginti cũ luna simul incipiens abluit ad Euphratem,mane solẽ orien-
tem uersus perducens,ac sermonem quempiam longum mussitans,quem non
admodum exaudiebam. Nam(quod in certamine præcones inepti solent) uo-
lubile quiddam atque incertum proferebat, nisi quòd quosdam uisus est inuo-
care dæmones. Post illam igitur incantationem ter mihi in uultum spuẽs, de-
ducit rursus, oculos nusquam in obuium quenquam deflectens. Et cibus qui-
dem nobis glandes erant, potus autem lac atque mulsum, & Choaspi lympha: G
lectus uerò in herba sub dio fuit. Ac postquã iam præparati satis hac diæta fu-
mus,medio noctis silentio ad Tigridem me fluuiũ ducens, purgauit simul atq;
absterſit,faceq; lustrauit ac squilla,tum pluribus itidem aliis: & magicum simul
illud carmen iubmurmurans, deinde totum me iam incantans,ac ne à spectris
læderer,circumiens,reducit domũ,ita ut eram,reciprocantem. Ac reliqua no-
ctis parte nauigationi nos præparauimus. Ipse igitur magicam quandã uestem
induit,Medorum uesti ut plurimum similem:ac me quidem his quæ uides,or-
nauit,claua uidelicet, ac leonis exuuiis,atq; insuper lyra. Iussit præterea ut no-
men si quis me roget, Menippum quidem ne dicerem, sed Herculem, Vlys- H
sem,aut Orpheum. PHIL. Quid ita ô Menippe?neque enim causam aut ha-
bitus aut nominis intelligo. MEN. Atqui perspicuum id quidem est,ac neuti-
quam arcanum. Nam hi qui ante nos ad inferos olim uiui descenderant,puta-
uit si me his assimilaret, fore ut facilius Aeaci custodias fallerẽ,atq; nullo pro-
hibente transirem,utpote notior tragico admodum illo cultu emissus. Iam igi-
tur dies apparuit, quum nos ad flumen ingressi,in recessum incumbimus. Pa-
rata siquidem ab illo fuerant,cymba,sacrificia,mulsa,& in id mysteriũ denique
quibuscunque opus erat. Hæc postquam ergo quæ prompta erant, imposui-
mus,tum nos quoque I

Ingredimur tristes,lachrymisq; implemur obortis.

Atque aliquantisper quidem in fluuio ferimur:deinde in syluam delati sumus,
ac lacum quendam,in quẽ Euphrates conditur. Tum hoc quoq; transmisso,in
regionem quandã peruenimus solam,syluosam,atq; opacam:in quã descẽden-
tes (præibat enim Mithrobarzanes) & puteũ effodimus,& oues iugulamus,&
foueam sanguine conspergimus. At magus interim accensam facem tenens,
haud amplius iam summisso murmure,sed uoce quàm poterat maxima clami-
tans,dæmones simul omnes conuocat, Pœnas, Erynnes, Hecaten nocturnã,
excelsamq; Proserpinam: simulq; polysyllaba quædam nomina barbara atque K
ignota cõmiscet. Statim ergo tremere omnia, & rimas ex carmine solùm du-
cere,ac porrò Cerberi latratus audiri: & iam res planè tristis ac mœsta fuit:

Vmbrarum at timuit rex imis sedibus Orcus.

Ac protinus quidem inferorum patebant pleraque, lacus Pyriphlegethon, ac
Plutonis regia. Tum per illum descendentes hiatum, Rhadamanthum prope-
modum metu reperimus extinctum. Ac Cerberus primùm quidem latrabat,
commouitque sese: at quum ego lyram celerrimè correptam pulsassem, cãtu
statim sopitus obdormit. deinde posteaquã ad lacũ uenimus,tranare ferè non
licuit. Iam enim onustum erat nauigium, & eiulatu certè plenum. Vulnerati
quippe

A quippe in eo nauigabãt omnes,hic femur, ille caput,alius alio quopiam mem-
bro luxatus: usqueadeo ut mihi certè ex bello quopiam adesse uiderentur. At
optimus Charon quum leonis uideret exuuias, esse me ratus Herculem,rece-
pit,transq; uexit libens:tum exeuntibus quoque nobis monstrauit semitã. Sed
quoniam iam eramus in tenebris, præcedit quidem Mithrobarzanes, ego au-
tem à tergo cõtinuus illi comes adhæreo, quoad in pratum quoddã uenimus *Descriptio inferorum.*
maximum,asphodelo cõsitum, ubi circumfusæ undique mortuorum stridulæ
nos sequuntur umbræ. Tum paulò procedentes longius,ad ipsum Minois tri-
bunal accessimus. Erat ipse quidem in solio fortè quodã sublimi sedens: asta-
B bãt autem illi Pœnæ,Tortores,mali Genii,Furiæ. Ex altera parte plurimi qui-
dam adducti sunt ex ordine,longa fune uincti. dicebantur autem adulteri, le-
nones,mœchi, homicidæ,adulatores,sycophantæ,ac talis hominũ turba quid-
uis in uita patrantium. Seorsum autem diuites ac fœneratores prodibant, pal-
lidi,uentricosi,ac podagrici, quorum quisque trabe uinctus erat,ferri pondere
duorum talentorum impositio. Nos igitur astantes, & quæ fiunt omnia cõspi-
cimus, & quæ dicuntur auscultamus. Accusant autem noui quidam atque ad-
mirabiles rhetores. PHIL. Quinam ergo hi per Iouem sunt? Ac ne isthuc qui-
dem te pigeat dicere. MEN. Vmbras ne unquam istas nosti,quas opposita so-
C li reddunt corpora?PHIL. Quid ni?MEN. Hæ nos igitur quum primũ fun-
cti uita sumus,accusant, testantur,atque redarguunt quicquid in uita peccaui-
mus. Et sanè quædam ex his dignæ admodum fide uidentur,utpote nobiscum
uersatæ semper, nostrisq; nusquam digressæ corporibus. Minos igitur curiose
quemlibet examinans, impiorũ relegabat in cœtum, pœnas ibi sceleribus suis
dignas luiturum. In hos præcipuè tamen incenditur,quos opes,dum uiuerent,
ac dignitates inflauerant, quique adorari se ferè expectabant: nimirum breui
perituram eorum superbiam fastumq; detestatus:quippe qui non meminissent
mortales ipsi quũ sint,sese bona quoque mortalia consequutos. At nũc splen-
D dida illa exuti omnia,diuitias inquam,genus,munia,nudi ac uultu demisso ste-
terunt, tanquam somnium quoddam humanam hanc felicitatem recogitãtes:
adeò ut hæc dum conspicarer,nimiũ quàm delectatus fuerim. Et si quẽ eorum
fortè agnoueram,accessi, atq; in aurem silenter admonui qualis in uita fuerat,
quantopere fuerat inflatus tum,quum plurimi mane fores eius obsidẽtes,pulsi
interim excluſiq; à famulis, illius expectabant egressum: at ipse uix tandem il-
lis exoriens puniceus,aureus, aut uersicolor,felices ac beatos se facturum salu-
E tantes putabat,si pectus dextrámue porrigens permitteret osculãdam. Illi ue-
rò audientes ista molestè ferebant. At Minos quiddam etiam iudicauit in gra-
tiam. quippe Dionysium Siciliæ tyrannum multis & atrocibus criminibus &
à Dione accusatum,& graui Stoicorum testimonio conuictũ, Cyrenæus Ari-
stippus interueniens (nam illum ualde suspiciunt inferi, eiusq; plurimũ ibi ua-
let auctoritas) ferme iam Chimæræ alligatum,absoluit à pœna, asserens illum
eruditorum nonnullos olim iuuisse pecunia. Tum nos à tribunali discedẽtes,
ad supplicii locum peruenimus : ubi ô amice & multa & miseranda audire si-
mul ac spectare licuit. Nam simul & flagrorum sonus auditur, & eiulatus ho-
minum in igne flagrantium, tum rotæ,& tormenta,catenæ: Cerberus lacerat,
& Chimæra dilaniat,cruciantur pariter omnes,captiui, reges, præfecti,pau-
peres,mẽdici,diuites: & iam scelerum omnes pœnitebat. Et quosdam quidem

eorum dum intuemur, agnouimus, uidelicet qui nuper è uita decesserant. At F
hi se pudentes tum occulebant, nostroq; subtrahebant aspectui: aut si nos aliquando respiciebant, id seruiliter admodum abiectéque faciebant, atq; hi quidem quàm olim putas onerosi fastosique in uita? At pauperibus malorum dimidium remittebatur, & quum interquieuissent, denuo repetebantur ad pœnam. *Sed illa* quoque quæ fabulis feruntur, aspexi, Ixionem, Sisyphum, Phrygiúmque grauiter affectum Tantalum, genitúmque terra Tityum, dii boni, quantum? Integrum stratus agrum occupabat.) Hos tandem prætereuntes, in
Campus Acherusius siue Elysius. campum uenimus Acherusium, ubi semideos heroidásque reperimus, atque
aliam simul mortuorum turbam in gentes tribúsque dispositam, alios quidem G
uetulos quosdam ac marcidos, atque (ut Homerus ait) euanidos, alios uerò iueniles & integros, & hoc potissimùm ob illam condiendi efficaciam Aegyptios. Verùm dignoscere quemlibet haud procliue fuit: adeò nudatis ossibus
Aequalitas in ferorum. omnes erant inuicẽ simillimi, nisi quòd uix tandem eos diu intendẽtes agnouimus. Quippe conferti considebant obscuri atque ignobiles, nullumq; seruantes amplius pristinæ formæ uestigium. Cum igitur multi simul ossei consisterent, inuicem omnino similes, qui terrificum quiddam per cauos oculorum orbes transpicerent, dentésque nudos ostenderent, hæsitabam certè mecum, quonam signo Thersitem à Nireo illo formoso discernerem, aut mendi- H
irg mẽrig cum Irum à Phæacum rege, aut Pyrrhiam coquum ab Agamemnone, quippe quibus iam nihil ueteris permansit indicii, sed ossa fuerunt inter se similia, incognibilia, nullis inscripta titulis, nulliq; unquã dignoscenda. Hæc igitur spectanti mihi, persimilis hominum uita pompæ cuipiã longæ uidebatur, cui præsit ac disponat quæque Fortuna, ex his qui pompam agunt, diuersos uariósque cuique habitus accommodans. Alium siquidem Fortuna deligens, regiis ornat insignibus, & tiaram imponens, & satellites addens, & caput diademate coronans. Alium serui rursus ornatum induit: hunc formosum effigiat, hũc deformem atq; deridiculum fingit. nam omnigenum, ut opinor, debet esse spectacu- I
lum. Quin habitus quorundam plerunque in media quoque pompa demutat, neque perpetuò eodem sinit ordine cultuq; progredi quo prodierant, sed ornatu cõmutato Crœsum quidem cogit serui captiuiq; uestes induere: Mæandrium autẽ olim inter seruos incedentẽ, Polycratis uiciissim ornat tyrãnide: & aliquãtisper quidẽ eo cultu permittit uti: uerùm ubi iam pompæ tẽpus præteriit, apparatũ quisq; restituens, & cum corpore simul exutus amictu, qualis antè fuit efficitur, nihilo à uicino differens. Quidã tamen ob inscitiam, quũ suos fortuna cultus exigit, ægrè ferunt atq; indignantur, tanquã propriis quibusdã bonis priuati, ac non potius alienis, quibus paulisper utebãtur, exuti. Quin in sce- K
na quoq; uidisse te plerunq; puto histriones istos tragicos, qui (ut fabulæ ratio poscit) modò Creontes, modò Priami fiũt, aut Agamemnones: idemq; (si fors ferulerit) paulò antè tam grauiter Cecropis aut Erechthei formam imitatus, paulò pòst seruus poëta iubente progreditur. At quum fabulæ iam finis affuerit, quisque auratas illas uestes exutus, personã deponẽs, & ab altis illis crepidis descendẽs, pauper atq; humilis obambulat, haud amplius Agamemnon ille Atreo prognatus, aut Creon Menœcei filius, sed Polus filius Chariclei Suniẽsis, aut Satyrus filius Theogitonis Marathonius. Sic se mortalium res habent, quemadmodum mihi tum spectanti uidebatur. PHIL. Dic mihi Menippe,
isti qui

A isti qui magnificos altosq; tumulos habent super terram, & columnas, imagines, titulos, nihilóne sunt apud inferos plebeis quibuslibet umbris honoratiores? MEN. Nugaris tu quidem. nam si uidisses Mausolum, Carem illũ dico pyramide celebrem, sat scio, nunquam ridere desiisses. ita in antrum quoddã abstrusum despectim abiectus est, in reliqua mortuorũ turba delitescens. Hoc tantum cõmodi mihi uidetur ex monumento referre, quòd imposito tanto pondere laborat magis & premitur. Nam quum Aeacus, ô amice, locum cuiq; metitur, dat autem cui plurimum, haud amplius pedem: necesse est eo iacere contentum, sesèq; ad loci modum contrahere. At uehementius multo risisses opi-
Vanã esse gloriam, quam in hac uita maximi plerique; appetunt.
B nor, si reges hosce nostros satrapasq; uidisses apud eos mendicantes, & aut falsamenta uendẽtes, aut primas ipsas literas urgente inopia profitẽtes, & quem admodum contumeliis à quouis afficiantur, atque in faciem cædantur, perinde atque uilissima mancipia. Itaque Philippum Macedonem conspicatus, cõtinere me certè nõ potui. ostensus est mihi in angulo quodã detritos calceos mercede resarciens. Quin alios præterea multos erat uidere mendicãtes in triuiis, Xerxes uidelicet, Darios, ac Polycrates. PHIL. Admiranda narras ista de regibus, peneq; incredibilia. Socrates autẽ quid facit ac Diogenes, & si quis est sa-
Philippus calceorũ refector.
C pientum alius? MEN. Socrates profectò etiam ibi obuersatur, omnesq; redarguit: uersantur autẽ cũ illo Palamedes, Vlysses, & Nestor, & quisquis est alius inter defunctos garrulus. Inflantur autem illi etiamnum atq; intumescunt exhausto ueneno crura. At optimus Diogenes Sardanapalo uicinus Assyrio, Midæq; Phrygio, atque aliis item pluribus ex istorum sumptuosorũ numero manet, quos quum eiulantes audit ueteris fortunæ magnitudinem recogitãtes, & ridet & delectatur, ac supinus cubans ut plurimum cantat, aspera nimis atque iniucunda uoce illorum eiulatus obscurans, adeò ut id ægrè ferentes, nec Diogenem ferre ualentes, de mutanda sede deliberent. PHIL. De his iam satis quidem: cæterùm quódnam illud decretũ est quod initio dixeras aduersus diuites
D esse sancitũ? MEN. Bene admones: nescio enim quo pacto quũ de hac re dicere proposuissem, ab instituto sermone procul aberraui. Dum igitur ibi uersabar, magistratus concionem aduocauerũt, his uidelicet de rebus quæ in commune conducerent. Conspiciens ergo multos concurrere, me quoq; cum illis simul immiscens, unus de numero eorum qui in concione aderant, efficior. Agitata sunt igitur & alia multa, postremò uerò de diuitibus negociũ: in quos posteaquam plurima fuissent obiecta, uiolentia, superbia, fastus, iniuriæ: assurgẽs tandem ex populo primãs quidam, huiusmodi decretum legit: Quoniam, inquit,
Decretum contra diuites factum.
multa diuites perpetrant in uita, rapiẽtes, ac uim inferẽtes, inopesq; omni mo-
E do despectui habentes: Curiæ populoq; uisum est, ut quum functi uita fuerint, corpora quidẽ eorum pœnas cũ aliis sceleratorum corporibus luãt, animæ uerò sursum remissæ in uitã, in asinos demigrent, donec in tali rerum statu quinquies ac uicies decem annorũ millia transegerint, asini semper ex asinis renati, onera ferẽtes, atq; à pauperibus agitati: dein ut liceat illis è uita excedere. Hanc sententiam dixit Caluarius, patre Aridello, patria Manicensis, tribu Stygiana. Hac igitur lege recitata, approbauerunt principes, sciuit plebs, adfremuit Proserpina, allatrauit Cerberus. sic enim rata quæ inferi statuunt, authenticaq; fiũt. Quæ igitur in concione agebantur, erant huiusmodi. Tum ego statim, cuius gratia ueneram, Tiresiam adeo, atque illi re uti erat ordine narrata, supplicaui

Hæsing. Seni cæcus, pallidus. voce gracili

ut mihi diceret quodnam optimum uitæ genus putaret? Hic uerò ſubridẽs (eſt autem ſeniculus quiſpiã cæcus, pallidus, uoce gracili) O fili, inquit, cauſam tuæ perplexitatis ſcio à ſapiẽtibus iſtis profectam, haudquaquam idem inuicem iiſdem de rebus ſentientibus: uerùm haud fas eſt id tibi proloqui: ſiquidem quòd Rhadamanthus interdixit. Nequaquam, inquam, ô patercule: ſed dic amabo, neque me contemnas, qui in uita te etiam ipſo cæcior oberro. Abducens ergo me, procul ab aliis auferens, ad aures mihi inclinans, Optima eſt, inquit, idiotarum priuatorumq; uita, ac prudentiſſima. quamobrem ab hac uaniſſima ſublimium cõſideratione deſiſtens, mitte principia ſemper ac fines inquirere, & uafros hoſce ſyllogiſmos deſpuens, atque id genus omnia nugas æſtimãs, hoc ſolum in tota uita perſequere, ut præſentibus bene compoſitis, minimè curioſus, nulla re ſolicitus, quamplurimum potes hilaris uitam ridensq; traducas. Hæc quum dixiſſet, rurſus in Aſphodelorũ pratum ſeſe corripuit. Ego igitur (nam & nunc ueſper erat) age, inquam, ô Mithrobarzane, quid cunctamur, ac non hinc rurſus abimus in uitam? Ad hæc ille, Confide, inquit, ô Menippe, breuem quippe facilemq; tibi monſtrabo ſemitam. & me protinus abducens in regionem quandam magis priore tenebricoſam, manu procul oſtendens ſubobſcurũ tenuecq;, ac uelut per rimã influens lumen: Illud, inquit, Trophonii templum eſt, atque illac ad inferos è Bœotia deſcẽditur. hac aſcendes, atque illico eris in Græcia. Ego igitur hoc ſermone gauiſus, ſalutato mago, difficilè admodũ per anguſtas antri fauces ſubrepens, neſcio quo pacto in Lebadiam perueni.

Summa & ſcopus totius argumenti.

CHARON, SIVE CONTEMPLANTES,

Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

Eiuſdem ferme argumenti eſt hic Dialogus *cum ſuperiore. Nã ut illic* Menippus *apud inferos uidere atque audire ſupplicia & miſeros exitus diuitum atque potentum fingitur, ita hic* Charon *apud ſuperos hominum dementiam contemplatur, ſtulta illorũ conſilia & actiones deridendo: quippe qui in his quæ incerta ac mẽtanea maximè ſunt, puta robore corporis, potentia, diuitijs, fortuna, gloria, & id genus alijs, omnem ſpem atque fiduciam collocent: mortis uero, quæ omnium certiſſima, & mox conſecutura eſt, nullam rationem habeant.* Id quod ipſe Charon *in fine* Dialogi *apertis uerbis indicat, & paulò ſuprà quoque, ubi homines ſtultitiæ ſuæ admonet, & ad meliorem mentem reuocat.* Tractantur *autem hæc primò per ſpeciem, propoſitis exemplis* Milonis, Cyri, Cræſi, Polycratis, *& aliorum: mox & in genere, deſcriptis hominum & priuatorum & regum affectibus ſtudijsq;, poſtremò etiam confutata optimione quam multi de defunctorum honoribus habebant, & in ſumma non hominũ modò res & corpora, uerùm & ciuitates, & flumina, denique omnia morti ſubiecta eſſe oſtenduntur: quam eo faciliorẽ cuique eſſe, quo mundanis iſtis rebus ac opibus minus impeditus aut captus fuerit.* Prior pars Dialogi etiam ἀφορμητικὴ *eſt, dum* Mercurius *iam exoratus à Charonte, montes alios alijs imponit, & locum unde proſpectus in omnes terras pateat, extruit.*

I

K

MERCVRIVS, CHARON.

MERCVRIVS.

QVid Rides ô Charon? aut cur deſerto nauigio in hanc lucem aſcendiſti, non admodum aſſuetus ſuperũm rebus intereſſe? CHA. Cupido me cepit ô Mercuri uidendi & quæ'nam in uita gerantur negocia, & quibus ſtudiis homines teneantur: tum etiam quibus bonis exuti ploret omnes ubi ad nos deſcenderint. Neq; enim ex ipſis quiſquam citra lachrymas traiecit. Quare exemplo illius Theſſali adoleſcentis cõmeatu à Dite impetrato, ut unum ſaltem diẽ à naue abeſſe liceret, in lucé aſcendi: ac mihi uideor in ipſo

A ipſo planè tempore in te incidiſſe. Nam peregrinus cũ ſim, ſat ſcio te nõ grauari quin obambulando me ducas, ſingulaq; demonſtres, ut qui uniuerſa iam habeas comperta. MERC. Non eſt ocium, o portitor. Nam abeo iam nunc, negocium quoddam quod ad mortalium ſtatum pertinet, ab Ioue ſummo datum expediturus. Ille autem ad iracundiam propenſior eſt: ut planè uerear ne cunctantem me uel totum ueſtræ ſortis eſſe permittat, caligini uidelicet addictum: uel quemadmodũ nuper Vulcanum, ita & me, correpto pede, è ſummo deiiciat cœlo: nimirum quò & ipſe pocillatoris munere fungens, claudicando riſus moueam. CHA. Deſpicies ergo me temere & indecorè in terra oberran-
B tem, præſertim amicus, & nauigationis ſocius, tum & noſtræ reipub. ex parte legatus? Atqui conueniret, ô Maiæ proles, illorũ te etiamnũ meminiſſe, quod te uel ſentinam exhaurire, uel remum agitare ne unquã quidé iuſſerim: quin tu interim, quanquã adeò robuſtus es humeris, in nauigii dorſo porrectus ſtertis, aut ſi quam fortè ex Vmbris loquacem offenderis, cum hac inter nauigandum perpetuò confabularis: ego uerò quantumuis ſenex, remigiũ agens duplex, ſolus remigo. At te per patrem obſecro, ô chariſſime Mercuriole, ne me deſeras, ſed ut nouo aliquo conſpecto redeam, indica quæ'nam in uita geruntur. Quòd ſi tu me neglexeris, nihil planè ab ipſis cæcis differre uidebor. Vt e-
C nim illi lubrico greſſu per caliginem titubant, ita rurſus ego ad lucem tibi hallucinabor. Quin tu hãc mihi das gratiã, ô Cyllenie, perpetuò memori futuro? MER. Hæc profectò res uerberũ mihi cauſſa exiſtet, adeò ut iam hinc cõmonſtrationis huius mercedẽ non ſine tuberibus nobis fore proſpiciam. obſequendum tamen. Quid enim facias ubi amicorum quiſpiam impellat? Principiò ergo ut omnia ſingulatim & examuſſim conſpicias, fruſtra laboras, ô portitor. nam hoc multorum annorum fuerit negocium: deinde & ipſi mihi uerẽdum, ne interim tanquam tranſfugã Iupiter me abdicet: tibi uerò quo minus mortis munia peragere poſſes, fuerit impedimento: neq; non Ditis imperio detra-
D xerit, cum uidelicet longo adeò tempore umbras adueheres nullas. Poſtremò & Aeacus, qui portorio colligendo præfectus eſt, ſtomachabitur, ut qui tanto tempore ne obolum quidem lucrifecerit. Verùm qua uia ipſa rerum capita uidere poſſis, iam conſiliũ nobis erit captandũ. CHA. Ipſe ô Mercuri, quod optimum factu fuerit, uíderis: ego uerò peregrinus cum ſim in terra, quid rerum hic agatur, neſcio. MER. Breuiter, ô Charon, editiore aliquo loco opus erit, ut inde cuncta queas proſpicere. Cæterùm ſi in cœlum ſubuolare tibi foret facultas, non laboraremus. Cum autem te, cui ſemper cũ mortuorũ ſimulachris cõmerciũ fuit, Iouis regiã calcare minimè liceat, iam tempus fuerit excelſum ali-
E quem montem diſquirere. CHAR. Noſti, ô Mercuri, quæ ad uos inter nauigandum dicere conſueuerim. ſiquidem ubi procelloſus uentorum flatus obliquo uelo incubuerit, ut in ſublime tollantur fluctus: ibi uos, quæ eſt ueſtra imperitia, iubetis uel uelũ trahere, uel pedem pauliſper accõmodare, uel etiã ipſius uenti curſum ſectari: at ego quietem uos agere iubeo: ipſum enim me, quod optimum ſit, non ignorare. Quin ergo & tu quidé hæc imitaris, & in præſentia quum ſis gubernator, quæ tibi conuenire uiſa fuerint, facito: ego uerò, ut eſt uectorum conditio, tacitus ſedebo, per omnia tibi iubenti obſecundans. MER. Rectè admones ô Charon. ipſe enim quid facto opus ſit, ſciero, ac ſpeculam nobis idoneam inuenero. Num ergo Caucaſus idoneus, aut hoc altior

Parnaſſus,aut utroq; eminẽtior Olympus ille? Atqui in Olympũ mihi intuenti F
non contemnendi cuiuſdam cõſilii in mentem uenit: uerùm ad hanc rem tuo
& labore & obſequio pariter erit opus. CHAR. Tuum ergo fuerit imperare ô
Mercuri. equidem pro mea uirili in omnibus parere conabor. MER. Homerus
poeta dicit, Aloëi filios,cum & ipſi duo eſſent,ad hæc pueri,ſtatuiſſe olim unà
cũ radicibus Oſſam euulſum Olympo ſuperim ponere, deinde & huic Pelion,
quòd arbitrarentur hoc pacto ſufficientem ſe gradum & aſcenſum in cœlum
habituros. Verùm hi adoleſcentuli cum impii eſſent,audaciæ ſuæ pœnas dede-
runt. Nos autem qui hæc in deorum iniuriam minimè molimur,cur nõ & ipſi
eandẽ uiam ædificamus,montẽ monti agglomerando, quò uidelicet exactio- G
rem & cõmodiorẽ habeamus proſpectum? CHA. Et duobus nobis ô Mercuri,
uires ſuffecerint ad loco mouendũ uel Pelion,uel etiã Oſſam? MER. Quid ni ô
Charon? an tu nos abiectiores magisq; imbecillos infantulis illis iudicas? ma-
ximè quũ ſimus dii? CHA. Nequaquã,ſed res ipſa incredibilem quandam ma-
gnifici operis oſtentationẽ cõtinere uidetur. MER. Non iniuria. ruſticus enim
es,& in elegantia poëtica minimè uerſatus. At egregius Homerus duobus ſta-
tim uerſibus acceſſum nobis parauit in cœlum, adeò facilè cõgeſtis montibus.
Porrò demiror hæc tibi prodigioſa uideri, quum tamen Atlanta nõ ignores,
qui uel ſolus cœlum ipſum fert, uniuerſos nos ſuſtinens. Sed & de fratre meo H
Hercule fortè audiſti, quomodo ipſi illi Atlanti in officiũ ſucceſſerit, ipſeq; ſe
oneri tantiſper dum ille interquieſceret,ſuppoſuerit? CHA. Audio ſanè huiuſ-
modi: an autẽ uera ſint,tu & poëtæ uideritis. MER. Veriſſima,ô Charon: alio-
qui qua gratia uiri illi ſapientes ementirentur? Itaque quod felix fauſtumq; ſit,
primùm Oſſam eruamus, quemadmodum carmen præſcribit, & ipſe archite-
ctus Homerus: At ſuper Oſſam Pelion arboribus denſum. Vides quàm citra
negocium pariter & quàm poeticè effecerimus? Age hac mole conſcenſa di-
ſpiciam num aut hæc faciant ſatis,aut plura ſuperſtruere oporteat. Papæ! quid
hoc? Hæremus adhuc in ipſa cœli radice. Etenim ab oriente ſole uix Ionia & I
Lydia conſpiciuntur: ab occidente uerò non amplius Italia ac Sicilia. Porrò à
ſeptentrione,ea ſolũ quæ Iſtro adiacent,apparent. Illinc autem Creta,neq; hæc
admodũ apertè. Quare,ſicuti uidetur,& Oetam tranſponere oportet. Poſtre-
mò omnibus ſuperimponendus Parnaſſus. CHA. Sic faciamus. At hoc ſolum
uide,ne plus æquo attenuando opus,ipſum tenuius fragiliusq; reddamus,ita ut
tandẽ unà cũ ipſa mole deturbati, Homericam illam ædificandi rationẽ nimis
amaram experiamur,nimirum caluariis ex caſu perfractis. MER. Bono animo
es ô Charon. res omnis in uado erit. tu Oetam tranſpone, aduolutetur & Par-
naſſus. En iterũ conſcendã. Bene habet,cuncta iam cõſpicio: & tu nunc aſcen- K
de. CHA. Manum mihi porrige ô Mercuri. neque enim paruam ac humilẽ mo-
lem me facis aſcendere. MER. Si ſingula contueri geſtis ô Charon,diſcrimini te
cõmittas oportet. Non enim ita comparatum eſt, ut ſimul & extra periculum
ſis conſtitutus,& tamen, quæ cupis,liceat ſpectare. Poſtremò hac mea dextra
nitere,ac pedetentim ſcandendo,ne in lubrico pedem figas, caue. Nunc omni
ex parte res bene ſe habet,quũ & tu ſuperaris. Iam uerò quoniam bicipiti uer-
tice prominet hic Parnaſſus,uterq; altero occupato conſidamus. Tu autẽ nunc
Breuis hypo- oculis in orbem mihi ductis,intuere uniuerſa. CHA. Terram uideo amplam,ac
typoſis terræ. paludem quandam ingentẽ,quæ undique terram circumfluit. Tum montes ac
fluuios

A fluuios & Cocyto & Phlegethonte ampliores. Ad hæc, homines admodum
exiles,pariter & horum nidulos quoſdam. MER. Vrbes illæ ſunt,quos tu ni-
dos arbitraris. CHA. Vides q̃ nihil nobis tanto labore ſit effectum? quin fruſtra
ſede mouimus Parnaſſum unà cum Caſtalio,tum & Oetam,cæterosq; monteis
omneis. MER. C. Quid ita? CHAR. Equidem è ſublimi exactè deſpicio nihil:
deſiderium autem erat non urbes ſolùm, neque montes ipſos tanquam in ta-
bula depictos intueri,uerùm & homines ipſos, tũ quæ faciant,quæq; loquan-
tur,exaudire, haud ſecus ac prius cum tu obuius mihi factus ridentem conſpi-
ceres, ac quídnam riderem, percunctareris. Nam cũ ridiculum quiddam audi-
B rem,mirum in modũ delectabar. MER. Quódnam hoc erat? CHAR. Cum
quidam ab amicorum quopiam ad cœnam,opinor,uocatus eſſet,in poſterum,
inquit,diem ueniam,maximè. Atq; interim dũ hæc diceret,tegula quædam ne-
ſcio quo deturbãte à tecto in caput huic irruens, ipſum necauit. Riſi ergo ho-
minem, ut qui promiſſa minimè præſtaret. Sed & nunc quò magis audiã, ma-
gisq; uideam, deſcendendum mihi cenſeo. MER. C. Quietus es. nam & huic
malo remedium inuenero, atque incantatione quadam ab Homero accepta,
uidendi aciem acutiſſimam tibi uel breui reddidero. Ac poſteaquam carmina
ipſa pronunciaro,memor ſis non amplius hallucinari, uerùm apertè cũcta cõ-
C tueri. CHAR. Dic ſolum. MER. C.

Dimoui nubem,uiſum quæ texerat antè,
Vt tandem agnoſcas qui ſint,hominẽſue, deíue.

CHA. Quid eſt? MER. C. An non iam uides? CHAR. Maximè. cæcus ſanè
Lynceus ille,ſi mecum componatur. Itaq; deinceps hoc primùm me uelim do-
ceas,mihiq; percunctanti reſpondeas. Sed heus tu,uin' & ipſum me Homericis
uerſibus tecum agere,quò uidelicet intelligas, neq; ipſum me ab Homeri ele-
gantia abhorrere? MER. C. Vnde tu quæſo illius aliquid ſcire poſſes,nauta cum
ſis,& cum remis rem habeas? CHAR. Vides? opprobria ſunt hæc in artem. At
D ego cum illum uita iam functum traiicerem, multa ex ordine canẽtem audiui,
quorum nonnulla adhuc in memoria hærent. Porrò tempeſtas non mediocris
tum nobis incubuit. Etenim poſteaquam cantilenam quandam nauigantibus
non admodum proſperam neque ſalutarem fuiſſet auſpicatus,carminũ ui im-
pulſus Neptunus,& nubes cõuocauit,atque tridente uelut unco quodam ha-
mo iniecto, cũ fluctuum procellas excitauit, tum aliis multis turbis uniuerſum
miſcebat mare, adeò ut parũ abfuerit quin tẽpeſtas quæ unà cũ denſa caligine
imminebat,nauẽ nobis ſubuertiſſet. Tum ergo & ille nauſeabũdus bonã car-
minũ partem Scyllæ & Charybdi euomuit: ſed & Cyclopi. MER. Non ergo
E difficile fuit ex tanto uomitu paucula aliqua reſeruare. CHA. At dic mihi,

Craſſus & ille quis eſt,uir magnus conſpicuusq;,
Vertice ſublimi,atque humeris latiſſimus amplis?

MER. C. Milo Crotoniata hic eſt athleta. Applaudunt autem ei Græci,quòd
taurum ſublatum ſolus per medium ferat ſtadium. CHAR. At quanto iuſtiori
cauſa ô Mercuri ipſum me laudibus ueherent,qui paulò pòſt ipſum tibi Milo-
nem quãtus eſt, correptum in nauiculam imponam? nempe ubi à morte inui-
ctiſſimo aduerſario lucta ſuperatus ad nos uenerit,quãdo nec ipſe planè intel-
liget qua cruris implicandi ratione ſit deiectus: tum profectò nobis plorabit,
recordatus & harum coronarum, & huius applauſus. Nunc autem quia pro-

pterea quòd taurum geſtarit,eſt admirationi,grandia ſapit, ac mirificè ſibi pla- F
cet. Quid ergo de ipſo arbitrabimur? Num quòd mortem etiam aliquando ſibi
imminere ſperet? MERC. Quid? ille mortis recordaretur in tanto flore? CHA.
Miſſum hunc face ô Mercuri, riſum nobis haud ita multò pòſt exhibiturum,
quando uidelicet nobiſcum nauigans, ne culicem quidem amplius, nedũ tau-
rum ferre poterit. Sed illud tu mihi dicas uelim, quis alius ille uir grauis, ac ſe-
ueritate quadam uerendus, nec tamen Græcus, quantum ex peregrino habitu
coniici poteſt? MERC. Cyrus, ô Charon, Cambyſis filius, qui imperium quod
olim Medi obtinebant, ad Perſas tranſtulit, atque idem Aſſyrios nuper deuicit,
& Babylonem expugnauit. ad hoc exercitum in Lydiam traducere iam parat, G
hoc iam in animo deſtinans, ut Crœſo ſuperato imperium habeat in omneis.
CHA. At Crœſus ubi tandem ille? MER. Illorſum oculos deflecte in magnam
illam arcẽ, quæ triplici muro eſt ſepta, Sardeis illæ. An non Crœſum ipſum ui-
des in aureo ſedentem ſolio, ac cum Solone illo Athenienſe differentem? Vis
auſcultemus qua de re uerba faciant? CHA. Volo ô Mercuri. CROE. O ho-
ſpes Athenienſis, quia iam diuitias noſtras uidiſti, theſauros ſcilicet, & quãtum
nobis auri ſit rudis, tum & aliam ſupellectilem precioſam: dic mihi, quẽnam
omnium hominum feliciſſimum arbitraris? CHA. Quid tandem dicet Solon?
MERC. Ocioſo es animo, nihil ô Charon uel ingeneroſum, uel contemnen- H
dum. SOL. Felices quidem admodum pauci: uerùm ex his quos ego noui,
Cleobis & Biton. Cleobin & Bitonem ſacerdotis filios arbitror feliciſſimos extitiſſe. CHA. Ar-
giuæ ſacerdotis hic dicit: qui nuper poſtquam matrem uehiculo inſidentem ad
ſacrarium uſque, ipſi iugum ſubeuntes, adduxiſſent, è uiuis ſtatim exceſſerunt.
CROE. Eſto, habeant illi felicitatis primas: at quis tenebit ſecundas? SOL.
Tellus Athenienſis. Tellus Athenienſis, qui præterquam quòd bene uixit, mortem etiam pro pa-
tria obire non recuſauit. CROE. Ego uerò, ô ſcelus, nõ tibi uideor felix eſſe?
SOL. Nondũ ô Crœſe ſtatui, quòd necdũ ad uitæ metã perueneris. rectiſſimus
enim eius rei index ac certiſſimus mors ipſa exiſtit, & uita ad finem uſq; felici- I
ter perducta. CHAR. Optimè facis ô Solon, quòd noſtri non es oblitus, quo-
niam cymbam ipſam his de rebus iudicare cenſes. Sed quínam illi quos Crœ-
ſus emittit, aut quid humeris geſtant? MER. Aureos Pythio lateres dicat, ora-
culi eius mercedem, cuius beneficio paulò pòſt peribit. Eſt enim uir ille plus
æquo uatibus deditus, adeò ut omnino ex ipſis pendeat. CHA. Et illud eſt au-
rum ſplẽdidum ſcilicet, quodq; ſubpallidum refulget rubore? nũc enim, quum
antè iam ſæpe de eo audierim, ipſum primùm uideo. MERC. Hoc celebre illud
eſt nomen, cuius gratia tantopere pugnatur. CHA. Atqui non uideo quonam
precio commendetur: niſi hoc fortè ad rem pertinet, quòd qui ferunt, eo gra- K
uantur. MER. Non enim noſti quot huius gratia bella, quot inſidiæ, quot la-
trocinia, quot periuria, quot cædes, quot uincula, quamq; longinqua nauiga-
tio, quot mercaturæ, quot ſeruitutes. CHAR. Propter hócne ô Mercuri, quòd
parum ipſi æri præſtat? Nam æs noui, ut qui à ſingulis uectoribus (quod & tu
ipſe non ignoras) obolum cum delectu accipiam. MER. Eſt ita ut dicis ô Cha-
ron: uerùm æs, quia magna eſt eius copia, non eſt in precio: aurũ uerò, & huius
quidem parum, hi qui terræ uenas ſcrutantur, ex immenſo profundo effodiũt.
attamen ex terra prouenit, quemadmodum & plumbum, & reliqua metalla.
CHA. Inſignem quandam hominum ſtultitiam narras, qui tanto amore pro-

ſequuntur

A ſequuntur rem tum pallidã, tum etiam grauem. MER. At Solon ille aurũ mini-
mè mirari uidetur, ut & planè uides. Nam cum Crœſum ipſum, tum uerò ma-
ximè hominis barbari iactantiam deridet, adeò ut uideatur etiam mihi hac ipſa
de re Crœſum uelle percunctari. Quamobrem auſcultemus. SOL. Dic mihi, ô
Crœſe, putás ne laterum horum indigere Apollinem? CROE. Per Iouem. *Alius locus de donarijs dijs conſecratis.*
nullum enim ipſi eſt donarium Delphis ſuſpenſum tam magnificũ. SOL. Ar-
bitraris ergo te deum beatũ reddere, ſi inter alia multa tuo beneficio & aureos
lateres poſſideat? CROE. Quid ni? SOL. Magnam mihi paupertaté in cœlo
narras, ô Crœſe, ſi deos, cum fortè deſiderent, aurum ex Lydia aduehere opor-
B tebit. CROE. Vbi enim alibi auri proueniret tantũ, quantũ apud nos? SOL.
Rurſus illud mihi dicito: ferrũ in Lydia naſcitur? CROE. Non temere. SOL.
Potioris ergo rei indigi eſtis. CROE. Quínam? ferrum præſtãtius auro? SOL. *Auriũ ne præſtãtius, an ferrum.*
Si citra ſtomachum reſpondere uelis, facilè quidem intellexeris. CROE. Inter-
roga tu modò ô Solon. SOL. Vtri præſtãtiores, an qui ſeruant ac defendũt, an
qui ſeruantur & defendũtur? CROE. Qui ſeruant profectò. SOL. Quid ergo?
Si (quemadmodum quidam narrãt futurum) Lydos Cyrus adortus fuerit, au-
reósne gladios militi tuo facies, an ferro tum erit opus? CROE. Ferro ſanè, ferro. SOL. Et ſi huius copiam non apparaueris, futurum ut egregium illud au-
C rum captiuum ad Perſas abeat. CROE. Bona uerba, ô homo. SOL. Dii me-
liora uelint, q̃ ut hæc hoc modo fiant. Verùm tu hac uia uideris ferrũ auro no-
bilius fateri. CROE. Ferreos ergo lateres Deo me conſecrare iubes, aurum
autem reuocare? SOL. Neque ferro ille indiguerit: ſed ſiue æs ſiue aurum di-
caris, aliis ſanè futuram prædam ac poſſeſſionem ſuſpenderis, & id quidem aut
Phocenſibus, aut Bœotiis, aut Delphis ipſis, aut etiam prædoni alicui tyranno.
deus autem aurifices tuos planè nihil moratur. CROE. Semper tu quidem di-
uitias mihi inuides & oppugnas. MERC. Non fert delicatus hic Lydus, ô
Charon, uerborum & libertatem, & ueritatem: quin ei peregrina quædam res
D & noua uidetur, hominem obſcuro loco natum, ac pauperem, ea quæ urgeãt,
intrepidè dicere. Atqui haud ita multò pòſt Solonis recordabitur, nimirum
quãdo eum à Cyro captũ, in conſtructum rogũ oportebit conſcendere. Nam
quæ cuique, Parcarum fuſo ſint decreta, ipſam Clotho nuper legentem audiui,
in quibus & hæc erant ſcripta: Crœſum quidem à Cyro captiuum duci, ipſum
autem Cyrum à Maſſagetide illa necari. Viden' Scythicam illam fœminam
candido uehentem equo? CHAR. Per Iouem. MERC. Tomyris eſt, quæ
ſua ipſius manu Cyri caput detruncatum, in utrem cruore refertum intrudet.
Sed & filium Cyri uides adoleſcentem? Cambyſes ille eſt. Is patre defuncto in
E imperium ſuccedet. Ac ubi mille modis errarit & in Lydia, & in Aethiopia,
tãdem inſania correptus, occiſo à ſe Api, migrabit è uita. CHAR. O riſum in-
exhauſtũ. Sed numquis uel aſpicere ſuſtineat ipſos, adeò ſibi præ cæteris pla-
centes? aut etiam cui credibile uideri poterit, illum ſcilicet paulò pòſt fore ca-
ptiuum, hunc autem caput in utre ſanguine pleno habiturum? At quínã is eſt
ô Mercuri, cui pallam purpuream fibula nectit, quem corona adornat, cuíque
coccus piſcis uentre diſſecto annulum exhibet? in gẽte mari ſepta regis ſe no-
mine iactat? MER. Belle ô Charon, quod interim occinis: cæterũ Polycratem
Samiorum tyrannum uides, qui ipſe ſe modis omnibus felicem putat: uerùm &
hic tandé ab aſſiſtente famulo Mæandrio Orœtæ ſatrapæ proditus, in crucem

H

ſuffigetur. Miſer ſanè, qui uel temporis momento ex uniuerſa felicitate ex- F
ciderit. Nam & hæc nuper ex Clotho audiui. CHAR. Præclarè ô Clotho.
ita & ipſos in crucem ſuffige, & eorum capita generoſè detrunca, quò ſe ho-
mines tandem agnoſcant. ſed & tuo beneficio in ſublime adeò ferantur, nimi-
rum ut poſtea quanto altiori ruina, tanto grauiori dolore decidãt. Porrò quod
ad me attinet, quemcunque horum nudum in nauigio agnouero, eum ma-
ximè ridebo, quandò neque purpuram, neque regium capitis tegmen, deni-
que neque ſolium ſecum adferat aureum. MERC. Et horum quidem fortu-
na ſic ſe habebit. Sed & uaſtam quandã multitudinem uides, atque ex hac alios G
nauiganteis, alios bella gerenteis, alios in foro litiganteis, alios terram aratro
proſcindenteis, alios fœneranteis, poſtremò alios mendicanteis? CHA. Tur-
bam quandam uideo uariam, ac promiſcuam, & uitam perturbationum ple-
nam. Ad hæc ciuitates conſpicio apũ examinibus ſimiles, in quibus proprium
quendam peculiarémque ſinguli habent aculeum, quo ſibi uicinos pungunt.
Quidam autem ex ipſis uelut crabrones agũntque ferũntque imbecilliorem,
ac uiribus inferiorem. At agmen illud quod ex improuiſo ipſos circumuoli-
tat, quínam ſunt? MERC. Spes, ô Charon, & metus, & amentia, tum uolu-
ptas, auaritia, ira, odium, atque id genus alia. Ex his autem ignorantia infimæ H
turbæ eſt permiſta. Atque in eadem cum ipſis repub. degit ira, odium, æmula-
tio: tum & imperitia, hæſitantia, auaritia. Porrò metus & ſpes ipſos ſuperuo-
litantes, ille quidem horrorem incutit, aliquando uerò tantùm trepidare facit:
hæ autem ſupra caput in altum uergentes, ubi quiſpiam apprehendere cone-
tur, in ſublime uolantes aufugiũt, illis inhiantibus relictis: quod ipſum & Tan-
talum apud inferos ab aqua pati uides. Quòd ſi aciem intenderis, conſpicies in
alto & Parcas ipſas ex penſo ſingulis adnere tenuia quædam fila, quibus uni-
uerſum mortalium genus ſubnixum dependet. Viden' quaſi quoſdam araneo-
rum nexus ab ipſis fuſis in ſingulis demiſſos? CHA. Equidem filum ut pluri-
mum admodum tenue ac fragile cuiq; è ſublimi innexum uideo, hoc quidé illi, I
illud uerò alii. MERC. Rectè uides ô portitor. Nam ab ipſo fato imminet in-
teritus, illi ab hoc, huic autem ab alio. Atq; hunc hæredem fore eius, cuiuſcun-
que filum fragilius fuerit: rurſus autem illum huius. tale enim quiddam cõne-
xio illa portendit. Vides ergo cunctos à tenui filo ſuſpenſos. Atque hic qui-
dem ex ipſis in altũ ſubtractus, ſublimis eſt: uerùm paulò pôſt ubi ponderi tan-
to ſuſtinendo non amplius par fuerit, filo dirupto decidens, ingentem excita-
bit ſtrepitum. Alius autem, qui paululum tantùm â terra fuerit ſubductus, ta-
metſi cadat, citra tamen ſtrepitum iacebit, adeò ut ruinam uix ipſi exaudiãt ui-
cini. CHA. Nimis quàm ridicula ſunt hæc ô Mercuri. MER. Atqui ne uerbis K
quidem ullis pro dignitate conſequi poſſis, quàm ſint ridicula maximè ardua
ipſorum ſtudia, & quod nonnunquã interea dum multa ſpe aluntur, intereũt,
ab optima ſcilicet morte arrepti: cuius nuncii & miniſtri, ut cernis, admodum
ſunt multi, puta febres, tum feruidæ, tũ frigidæ (latinis ueteribus querceræ di-
ctæ) tabes, pulmoniæq;, tum gladii, latrocinia, aconita, iudices quoq;, ac tyrãni.
Et horum nihil omnino mentem eorum ſubit tantiſper ſanè, dum conatus eo-
rũ feliciter proceſſerint. At ſiquãdo ſua ſe ſpe falſos ſenſerint, tũ illud ohe fre-
quens in ore, pariter & eheu, eheu, & hei mihi, hei mihi. Quòd ſi iam inde ab
initio ſecum perpenderent mortales ſe eſſe, ac poſteaquã paululũ hoc tempo-
ris in

A ris in uita fuerint peregrinati, hinc relictis rebus terrenis omnibus uelut è ſom-
no migraturos, profectò & prudẽtius circunſpectiuſque uitam ducerent, &
cum emoriendum eſſet, minus angerentur. Nunc autem quia præſenti rerum
ſtatu uſuros ſe perpetuò ſperant, cum miniſter aut uocarit, aut abducere fuerit
conatus, irretitos uel febre, uel tabe: ſtomachantur, & ducenti renituntur, pro-
pterea ſanè quòd abſtrahendos ſe è bonis præſentibus ne expectarint quidem.
Sedenim quid non faceret ille, qui domum magno ſtudio ædificando, opera-
rios urget, ſi proſpexerit eam quidẽ finem habituram, ipſum autem ſe, cũ iam-
dudum faſtigium impoſuerit, deceſſurum domo ita relicta hæredi, ut is frua-
B tur, ipſe autem miſer ne ſeme*l* quidem in ea cœnet? Iam qui ſtirpe uirili auctus,
conuiuio excipit amicos, patris nomen, nempe ſuũ, puero imponit: ſi præſci-
ret puerum ſeptem annos natum emoriturum, nunquid ob prolem ſibi uide-
retur gaudio ferri tam immodico? Verùm in cauſſa eſt, quòd in eum quidẽ in-
tuetur, cui in filio res proſperè cadunt, cui patrem eſſe contingit uel athletæ,
uel eius qui uicerit olympia. Vicinum autem, qui natum cremandũ effert, non
inſpicit, neque nouit quo funiculo quámque tenui ſibi ſit ſuſpenſus. Quin &
eorum qui de finibus digladiantur, quanta ſit turba, uides: & quàm multi coa-
ceruent pecunias, qui tamen antequam ipſis frui liceat, ab imminentibus quos
C dixi tum nunciis tum miniſtris auocantur. CHAR. Video iſthæc omnia, &
mecum ipſe cogito quídnam ſit eis in uita iucundum, aut quid tandem ſit illud
quo ſpoliati tantopere ſtomachentur. MERC. Quin etiam ſi ipſorum reges,
quos uel omnium feliciſſimos eſſe apparet, introſpiciat quiſpiã diligenter: ni-
mirum præterquam quòd inſtabili & ancipiti fortunæ ludo iactantur, inuene-
rit eis inhærere triſtia longè plura iucundis: tot timoribus, tot turbis, tot odiis,
tot inſidiis, tot iris, tot adulationibus miſeri illi inuoluũtur. Prætermitto & lu-
ctus, & morbos, tum & affectus, qui ex æquo tum uulgo & his dominantur
uſque adeò, ut non minoris fuerit & temporis & negocii, horum hic recenſe-
D re mala, quàm & priuatorum. CHA. Tibi ergo ô Mercuri dicere uolo, cuínam
mortales aſſimiles mihi uideantur, atque horũ uita omnis. Vidiſtin' aliquando
bullas illas in aqua, torrente aliquo cum ſtrepitu ſcaturiente exiſtentes? Tu-
mores illos inflatos dico, quibus cogitur ſpuma. Earum ſanè quædã ſunt paruæ
& exiles, quæ iam ſtatim diſſolutæ euaneſcant. Aliæ uerò diutius durant, atque
aliis ad ſe coactis uehementer inflantur, ac in maximum ſurgunt tumorẽ. tan-
dem & hæ diſſoluuntur omnino, pereũntque. neque enim ſecus fieri pote-
rit. Hæc tibi hominum uita. Singuli flatu tumeſcunt, ita ut alii ſint maiores, alii *Homo bulla.*
autem minores: poſtremò alii quidem momentaneam, móxque deficientem
E ſentiant inflationem, alii uerò prius deficiant, quàm omnino conſtituãtur. At
omnes deſtrui & euaneſcere neceſſe eſt. MER. Nihil tu quidem infelicius ho-
minum naturam ſimilitudine expreſſiſti, quàm uel ipſe Homerus, qui uniuer- *Homines arbo-*
ſum mortalium genus arborum foliis comparat. CHA. At cum tam fragilis ſit *rum foliis ſimi-*
eorũ conditio, uides tamen ut inuicé auidè contendãt pro imperiis, pro hono- *les.*
ribus, poſſeſſionibuſq; certando: cum tamen ipſos, uniuerſis his poſt ſe relictis,
unico tantùm obolo onuſtos ad nos uenire oporteat. Vis igitur, quoniã in edi-
to conſiſtimus loco, quàm poſſum magna uoce acclamando eos adhorter? pri-
mùm quidẽ ut à conatibus & ſtultis & uanis abſtineant: deinde ut mortẽ ſem-
per præ oculis habentes hunc uitæ curſum tranſigant, in hanc ſententiam uer-

Commonitio Charontis.

ba proclamans: O ſtulti, quid tanto ſtudio in his rebus molimini? Deſiſtite à la- F
boribus. neque enim perpetuò uiuetis. Nihil ex his quæ hic præclara haben-
tur, perpetuum eſt: nec aliquid iſtorum, quum moriendum eſt, ſecum auferre
quiſpiam poterit. Quin neceſſe eſt hominem quidē (quiſquis is tandem fuerit)
nudum abire, domum autem atque agrum & aurum in aliorum tranſire ma-
nus, ſemperq; dominū mutare. Hæc atq; eiuſmodi alia ſi unde exaudiri poſſint,
ipſis inclamarem, an non putas uitæ eorum magnæ fore utilitati, ita ut etiā pru-
dentiores longè inde fieri queant? MER. O beatè, neſcis quàm fortiter eos tum

Ignorantia & error, quibus hominum animi excæcātur.

ignorantia tum error occupauerit, adeò ut eorum aures ne terebro quidē am- G
plius aperire queas. Tanta obturarūt cera, haud aliter ac ſociorū aures & Vlyſ-
les, ueritus ne Sirenum cantus exaudirent. At quinam audire poterint, etiam
ſi uocem in tantum intendas, ut rumpāris? Nempe quod apud uos obliuionis
fons poteſt, idem hic præſtat ignorantia. Quanquam ſunt in eis & pauci qui-
dam, qui quoniam ceram in aures non accipiunt, ad ueritatem ipſam declināt,
atq; in ipſis rebus cernentes acutum, quales ſint agnoſcant. CHA. Vel illis er-
go ſolis acclamarem. MER. Superuacaneum fuerit, ea quæ ſciunt, ad eos dice-
re. Vides quomodo à uulgi turba ſemoti, rideant quæ alii factitarint? Tū neuti-
quam conuenit ipſis cum uulgo, adeò ut iam nunc appareat, ipſos fugam è uita
ad nos adornare. Verùm omnibus odioſi ſunt, eò quòd iſtorum imperitiā re- H
darguant. CHA. Bellè ô generoſi uos: tametſi ô Mercuri, admodū ſunt pauci.

Cōfutatio opinionis de defunctorum honoribus.

MER. Vel hos eſſe fuerit ſatis. Sed nunc deſcendamus. CHA. Vnum adhuc di-
ſcere deſiderium eſt, quod ubi docueris, perfectā ſanè doctrinam dederis. nam
contueri geſtio, in quæ cadauera reponant dum in terrā defodiunt. MER. Se-
pulchra, conditoria & monumenta hæc uocant. Cæterùm tumulos illos ante
urbes uides, tū columnas, & pyramidas. Omnia illa mortuorū ſunt receptacu-
la, cadauerumq; tentoria. CHA. Quid ergo ſaxa illi coronant, unguētoq; inun-
gunt? alii præ tumulis cōſtructo rogo, ac ſouea effoſſa ſumptuoſas illas exuruut
cœnas, & uinū mulſumq; (quantum coniecturis aſſequi poſſum) in ipſas foueas I
infundunt? MER. Equidem ignoro ô portitor, quid hæc ad eos qui apud infe-
ros agunt, pertineant: uerùm illis perſuaſum eſt, umbras ab inferis reduces cœ-
nare quidē, utcunq; liceat, circum nidorē uolitando, bibere autē è foueis mul-
ſum. CHA. Illos adhuc bibere uel eſitare, quorum caluariæ ſunt aridiſſimæ? At-
qui ridiculū eſt me tibi hæc dicere, qui quòd quotidie ipſos deducas, probè no
ſti an ubi ſemel terrā ſubierint, denuo uelut poſtliminii iure ad ſuperos remea-
re queant. Quin & ipſe maximè ridicula paterer tot negociis occupatus, ſi eos
traiiciendo nō deducere ſolū, ſed reducere oporteret ſiquando uellent bibere.
O ſtulti, quæ eſt hæc amentia? Non ſcitis quàm latè diſtantibus finibus uiuen- K
tium & mortuorum res ſunt ſeiunctæ? quoq; pacto ſe res habeāt apud nos, ubi

Mortuus eſt æquè, tumuli qui neſcit honorem,
Et qui ſortitur ſpectandi funera ſaxi:
Atque honor unus adeſt & regi Agamemnoni, & Iro:
Therſitæ & ſimilis Thetidos formoſus Achilles.
Vmbræ nam pariter ſiccæ nudæq; pererrant
Aſphodeli campos, confracto uerticæ cunctæ. MER.

Papæ! quàm multa ex Homero hauris. Sed quia me ſubmonuiſti, Achillis ſe-
pulchrum tibi uolo indicare. Vides illud quod prope mare ſitū eſt? illic Troia-
num

A num eſt Sigeum. E regione autem conditus eſt Aiax in Rhœtéo. CHA. Non
magnifica neq; inſignia ſunt monumenta. Verùm celebriores urbes mihi com-
monſtra, de quibus infernè tam magnifica audimus, Ninū ſcilicet Sardanapali
urbem, Babylonem, Mycenas quoque, tum & Cleonas ſimul, & Ilium ipſum.
nam illinc oriundos multos memini traiicere, adeò ut totis iam decē annis neq;
nauem ſubduxerimus, neq; ea interim refrixerit. MER. Ninus quidem, ô por-
titor, iam eſt euerſa, ita ut ne ueſtigium eius ſit reliquū, neq; ubi ſita fuerit olim,
facilè dixeris. Babylon autem tibi illa eſt tot turribus bene munita, quæq; ma-
gno illo ambitu eſt ſepta, haud ita multò pòſt & ipſa deſideranda, quemadmo-
B dum nunc Ninus. At Mycenas & Cleonas me ſanè commonſtrare pudet: o-
mnium uerò maximè Ilium: alioquin, ubi deſcenderis, ſat ſcio, præfocaris Ho-
merum, propterea quòd tam magnificis uerſibus has nugas decantare nō eru-
buerit. Veruntamen & quondam extiterunt felices, nunc autem mortuæ ſunt
& ipſæ. Vrbes enim, ô portitor, perinde ac homines emoriūtur, & quod lōgè
mirabilius, ſolidi etiā fluuii, ita ut Inachi ipſius in Argo ne monumētū quidem
reliquū appareat. CHA. Vah, quæ laudes Homere, quamq; ſuperba nomina,

Non homines tantū, uerū & urbes, & propè cuncta mortí obnoxia eſſe.

Ingens Ilium, ac mœnibus amplum. Tum ſtructæ bellè Cleonæ.

Sed interim dum fabulamur, quinam illic dimicāt, & qua pro re ſe mutuò cæ-
C dunt? MER. Argiuos uides & Lacedæmonios ô Charon, atq; ſemimortuum
Imperatorem Othryadem ſuo ipſius nomine trophæum inſcribentem. CHA.
At pro quo eis eſt pugna? MER. C. Pro eo ipſo agro in quo pugnant. CHA.
O hominum amentiam, qui haud ſciunt ſe, etiam ſi nunc quiſque eorum to-
tam Peloponneſum poſſideat, unius tamen uix pedis locum ab Aeaco acce-
pturos. Campum autem aliàs alii colent, ſæpe etiam hoc trophæo per aratrum
reuulſo. MER. C. Hæc quidem hoc modo ſe habebunt. At nos iam hinc de-
ſcendamus, ac montibus his in ſuas ſedes repoſitis regrediamur, ego quidem
quò ſum ire iuſſus, tu uerò ad nauem. Equidem poſt paulum ueniam & ipſe
D tibi umbrarum gregem mecum adducens. CHAR. Probè feciſti ô Mercuri,
atque in eorum album adſcribēris, à quibus beneficio me affectum perpetuò
agnoſcam: quandoquidem tua ope in hac peregrinatione plurimum ſum ad-
iutus. O qualia infelicium hominum ſtudia! Reges, lateres aurei, magnifica ſa-
crificia, prælia, Charontis autem nulla habetur ratio.

DE SACRIFICIIS, Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

E *Deridet hoc ſermone Lucianus uanitatem & ſuperſtitionem hominum circa colendos deos, ut qui primùm de dijs impia quædam opinentur ac ſentiant. Deinde eoſdem ineptiore ac alieniore cultu quàm qui pro natura ac dignitate numinis proſequantur. Propoſitio eſt, ridicula eſſe ea quæ homines tum ſentiunt de Dijs, tum circa illorum cultum faciunt. Id confirmat expoſitione primùm earum opinionum quæ de dijs traduntur, quam ueluti cauſſam ſuperſtitionis iſtius eſſe oſtendit. Deinde & rituum quibus tum Græci, tum Aegyptij, quos cæteris multò ineptijs iſtis anteire indicat, uti ſolent. Et hunc quaſi quendam effectum ex ſuperioribus opinionibus ſequi, uidetur uelle intelligere.*

ENimuero ſiquis recenſere uelit quæ ſtultiſſimi mortales factitant in
ſacris, in feſtis diebus, in adeundis ſalutandiſq; diis: tū quas res ab illis
petāt, quæ uota faciant, cuiuſmodi ſint quæ de illis ſentiūt ſtatuuntq;:
equidem haud ſcio, ſit'ne quiſquam animo curis ita confecto, uſque
adeò mœſto, quin riſurus ſit ubi perpenderit negocii tum abſurditatem, tum

amentiam. At multò antè quàm ridere incipiat, opinor ſecum illud expendet, Utrum pios iſtos appellari conueniat, an contrà diis inimicos, atque infelices, ac Genios malos, qui quidē numen ipſum rem uſqueadeo humilem atq; abiectam exiſtimāt eſſe, ut humanis egeat obſequiis, utq; adulatione capiatur ac gaudeat: rurſum ut ſtomachetur, atq; iracundè ferat ſi negligatur. Nā Aetolica illa mala, ſimulq; Calydoniorum calamitates, tótque hominum cædes, ad hæc & Meleagri interitum, hæc omnia à Diana authore profecta eſſe prædicant, quæ uidelicet grauiter ferret quòd ab Oeneo non eſſet ad ſacrificiū adhibita. Vſqueadeo nimirū altè dolor hic animo illius inſederat, quòd ſacris epulis eſſet fruſtrata. Quin illam iam mihi uidere uideor, ut erat id temporis, in cœlo ſolitariam, reliquis diis ad Oenei conuiuium profectis foras, miſeris modis gerentem ſeſe, ac miſerabiliter eiulantem, quòd ab eiuſmodi feſto eſſet abfutura. Contrà Aethiopes illos fortunatos, ac multis modis felices quis dixerit, ſi modò Iupiter illis gratiam referret pro humanitate quam in initio poēmatis Homerici in ipſum exhibuerāt, duodecim perpetuos dies epulis acceptum, idq; quū reliquis etiam diis comitatus ad conuiuium ueniret. Vſqueadeo nihil, ut apparet, quicquid faciunt illi, gratis faciunt: uerùm ſua bona uendunt mortalibus: atq; emere quidem ab illis licet omnia, puta bonam ualetudinem bucula, diuitias bobus quatuor, tum regnum bobus centum: præterea ſoſpitem ab Troia in Pylum reditum tauris nouem: iam ex Aulide ad Ilium tranſmittendi facultatem regia puella. Nam alius quidam, ne id temporis urbs caperetur, à Minerua mercatus eſt bobus duodecim, ac peplo. Veriſimile eſt autem eſſe præterea quædā, quæ uel gallo, uel corolla, uel ſolo thure ab illis redimi queant. Hæc igitur quum non ignoraret, opinor, Chryſes ille, utpote tùm ſacerdos, tum ſenex, diuinarúmque rerum egregiè peritus, poſteaquā re infecta rediſſet ab Agamemnone, tanquam qui pridem Apollini mutuum dediſſet beneficium, ita nūc imputat ac repoſcit uicem, quin conuiciatur etiam propemodum, nempe quum ſic ait: Equidem Apollo egregie, templū tuum, quum id temporis adhuc eſſet incoronatū, ſæpenumero coronis ornaui, deinde tam multas tibi in aris adoleui coxas taurorum pariter atque caprarum: at tu contrà me negligis, quum huiuſmodi patiar iniurias: proq; nihilo ducis hominem bene de te meritum. Qua quidem oratione in tantum ille pudefactus eſt, ut protinus arrepto arcu, ac ſupra nauium ſtationē ſeſe collocās, peſtem in Græcorum copias iacularetur, ne mulis quidem & canibus intactis. Sed quoniā de Apolline incidit mentio, referam de eodem & alia quæ de illo ſapientes iſti tradunt, nō illa quidem, quoties, quàm infeliciter amarit, non Hyacinthi cædem, neq; Daphnes ſuperbiam: uerùm quemadmodum damnatus etiam fuerit, & ob Cyclopes interfectos in exilium exactus. Vnde factum ut è cœlo in terram demitteretur, humana iam ſorte uſurus, noſtriſq; malis factus obnoxius. Præterea autem quemadmodum in Theſſalia mercenariam operam ſuam locarit apud Admetum, tum item in Phrygia apud Laomedontem, atque apud hunc quidē haud ſolus, uerùm cum Neptuno, quum ambo propter egeſtatem lateres cōponerent, inq; conſtruendis mœnibus operam præſtarent. Ac ne mercedem quidem ſolidam à Phryge illo tulerūt, uerùm debebat illis adhuc de ſumma, ut ferūt, plus triginta drachmas Troiani nomiſmatis. Quid enim? An non hæc in Deorum honorem fabulantur poētæ? atque his etiam multo diuiniora de Neptuno, de Prometheo, de Sa-

de Saturno, de Rhea, denique de uniuerſa ferme Iouis familia, idque inuocatis ut adſint canentibus, in exordio poēmatum, Muſis, à quibus tandem uelut afflati numine, id quod apparet, huiuſmodi quædam cantant, quemadmodum Saturnus ut primùm Cœlū patrē ſuum execuiſſet, ipſe in eo regnauerit, deinde liberos ſuos deuorarit, ſicuti ferunt feciſſe & Argiuum illum Thyeſtem. Deinde quemadmodū Iupiter furtim occultatus à Rhea, ſaxū pueri loco ſubiiciente, in Cretam ſit ablegatus, atq; inibi à capella nutrice ſit alitus, itidem uidelicet ut Telephus à cerua, Cyrus Perſa (is qui prior regnauit) à cane narratur enutritus. Poſtea quemadmodum expulſo patre, atque in uincula cōiecto, ipſe potitus ſit imperio. Duxerat autem uxores complureis quidem alias, ſed poſtremo loco Iunonem germanam, idque iuxta Perſarum & Aſſyriorum inſtitutum. Tum autem quòd eſſet in amores propenſus, atque in Venerem effuſus, facilè cœlum liberis expleuerit. Quorum alios ex ſuæ ſortis deabus crearit: alios contrà nothos ex mortali terreſtriq; genere ſuſtulerit, quum interim generoſus ille nunc in aurum, nunc in taurum, nunc in cygnum aut aquilam uerteretur: ac in ſumma plures ſibi formas aſſumeret, quàm uel Proteus ipſe. Porrò Mineruā è ſuo ipſius capite progenuit, hāc planè ſub ipſo cerebro complexus. Nam Bacchum imperfectum adhuc (ut aiunt) è matre etiamnum conflagrante ſurreptum, in ſuum femur illatū defodit: deinde urgente partu excuit. Nec his diſſimilia de Iunone etiam canunt. Nempe hanc citra uirilē congreſſum ſubuentaneo conceptu grauidam, puerum edidiſſe Vulcanum, atque eum quidem nō admodum fortunatum, uerùm excuſorē ac fabrum ærarium: quiq; perpetuò tum in igni, tum in fumo uerſetur: ac ſcintillis oppletum: quippe cuius ars in fornacibus exerceatur. Tum autē ne pedibus quidem integris. claudicare enim è ruina, quū à Ioue præceps datus eſſet è cœlo. Quòd ni Lemnii pro ſua bonitate eū, dū adhuc ferretur in aēre, ſuſcepiſſent, perierat nobis Vulcanus, non aliter quàm Aſtyanax è turri deiectus. Quanquam quæ de Vulcano narrant, toleranda uideantur: cæterùm de Prometheo cui non cognitum eſt quàm atrocia ſit paſſus, propterea quòd ſupra modum humanæ gentis amans fuerit? Siquidem hunc Iupiter in Scythiam deportatum, ſuper Caucaſum montem cruci ſuffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius aſſiduè circumroderet. Hic itaque pœnas pendit. Porrò Rhea (nam ſunt hæc quoque ſimul referenda) an non indecorè atque indignè facit? Iam anus quum ſit, & ætate exacta, iiſque rebus intempeſtiua, deinde tam multorum mater deorum, dum pueros adhuc adamat, eōſque zelotypia proſequitur, dúmque Attin ipſum leonibus ſecum circumuectat, præſertim quum iam utilis eſſe non queat? Itaq; quinam poſthac uitio uertat aliquis uel Veneri quòd adulteretur, uel Dianæ quòd ad Endymionem frequenter medio è curſu diuertens deſcendat? Sed age miſſas faciamus has fabulas: atque ipſum cœlum conſcendamus, poētico illo more ſubuolantes: ea nimirum uia, quam unam pariter cum Homero Heſiodus commonſtrat, contemplaturi quem in modum ſingula apud illos ſint ordinata. Ac primùm quidem quòd forinſecns ſit ferreum, uel ab Homero, qui id ante noſtram ætatem dixit, audiuimus. Quod ſi ſuperas, ac ſublato paulum capite ſurſum aſpexeris, ac planè in ipſum quaſi dorſum perueneris, ibi ſimul & lumen apparet candidius, & ſerenior ſol, & aſtra fulgentiora, nihílque uſquam oculis occurrit niſi clarus dies, ac ſolum undique au-

reum. Cæterũ introgredienti, primo loco manſitant Horæ: quippe portas ſer- F
uant. Poſt eas Iris, ac Mercurius: utpote miniſtri, ac Iouis internuncii. Deinde
Vulcani fabrilis officina, omnigeno referta artificio. Poſtea deorũ ædes, ac Io-
uis ipſius regia: quæ quidem omnia Vulcanus pulcherrimè fabricatus ſit. At
uerò dii iuxta Iouem aſſidentes (conuenit enim opinor, ut in ſupernis illis ſe-
dibus magno ſtrepitu faſtuq; uiuatur) in terram deſpiciunt, & quoquouerſum
intento capite circunſpectant, ſicunde ſubuolantem ignem uideant, aut nido-
rem in aëre ſurgentem, circaq; fumum rotantẽ ſeſe. Quòd ſi quis fortè ſacrum
faciat, epulantur omnes fumo inhiantes, ac muſcarum in morem ſanguinem
exugentes circum aras effuſum. Alioqui ſi domi cibum capiant, nectare at- G
que ambroſia uictitant. Nam olim homines etiã ab illis in conuiuium ſunt ad-
hibiti, unaq; cum eis potarunt, nempe Ixion, ac Tãtalus: uerùm illi quoniã uim
& raptũ pararent, eſſentq; futiles & garruli, ob id in hunc quoq; diem pœnas
luunt. Porrò reliquo mortalium generi cœlum iam inacceſſum eſt, atq; occul-
tum. Et in hũc quidem modũ uiuitur à diis. Proinde uidelicet etiam mortales
Hactenus opiniones uanas de dijs recenſuit, tanquam cauſſam ſuper ſtitionis. Iã & hominum ineptias circa cultũ & religionem tanquam effectum deſcribit.
ipſi in colendis illis conſimilia quædã atq; iſtis conſentanea moliuntur. Nã pri-
mùm lucos illis attribuerunt, tum & montes dicarunt, præterea aues cõſecra-
runt, deinde ſuam cuique arborẽ aſſignarunt. His factis per regiones illos diſ-
tributos colunt, eosq; uelut in ciuitatem ſuam receptant, nempe Apollinem H
Delphi Deliiq;: Mineruam Athenienſes, quæ quidem Græcis Athena dicta, uel
ipſo uocabulo ſe ei Reip. familiarem eſſe teſtatur. Argiui Iunonem: Mygdo-
nũ Rheam: Venerem Paphii. Rurſum autem Cretenſes Iouem affirmant non
modò uixiſſe apud ſeſe, nutritumq; fuiſſe: uerùm etiã ſepulchrum illius oſten-
dunt. At nos ſcilicet interim tam multis iam ſeculis fallimur, qui quidẽ opine-
mur Iouẽ tonare, pluere, reliquaq; omnia peragere. Et illud nos latuit, eũ iam
olim fuiſſe defunctum, & apud Cretenſes ſepultũ. Deinde uerò phanis in ho-
norem illorum erectis, ne tectis uidelicet aut penatibus careãt, formas illorum
exprimũt, adhibito ad id uel Praxitele, uel Polycleto, uel Phidia. At hi quidem I
artifices haud ſcio ubinam uiſam eorum effigiem repræſentant. Ac Iouem qui-
dem barbatum fingunt, Apollinem uerò ſemper puerum, Mercurium iam pu-
beſcentem, primamq; ducentem lanuginem, Neptunum nigro capillitio, cæſiis
oculis Mineruam. Attamen qui templa ingrediuntur, nõ iam arbitrantur ſeſe
uidere uel ebur ab Indis aduectum, uel è Thracum uenis effoſſum aurũ: uerùm
ipſum Saturni Rheæq; filium à Phidia in terram hoſpitem adductũ, iuſſum Pi-
ſanorum in ſolitudine cuſtodem ac ſpeculatorem aſſiſtere: idque hoc conten-
tum præmio, boniq; conſulentẽ, ſi intra quinque perpetuos annos, dũ Olym-
pia celebrantur, interim obiter illi ſacrificet aliquis. Tum autem cõſtitutis aris, K
deſignatis ſacrorum ſeptis, puris uaſis collocatis, uictimas offerunt, bouẽ ara-
torem agricola, agnum opilio, capram caprarius. Eſt qui thus, eſt qui placen-
tulam offerat. At ſi quis pauper, is ita deo litat, ut dexteram duntaxat ſuã ipſius
exoſculetur. Iam uerò quum immolant (nam ad illos redeo) primùm ſertis co-
ronãt pecudem, multóque antè explorant num legitima ſit, & ſacris idonea:
ne quid fortè mactent ex his quæ religio repudiat: deinde ad aram applicãt, ac
ſub oculis dei iugulant, flebile quiddam emugientem, beneq; (ſicuti licet cõii-
cere) ominatam, denique uoce iam leuiore ad ſacri tibias reſpondentem. Quis
uerò non facilè coniectet gaudere deos quum iſta ſpectent? Quin & in fron-
tiſpicio

A tiſpicio poſita ſcriptura denunciat, ne quis intra pura uaſa conſiſtat, qui mani-
bus ſit impuris. Atqui ſacrificus ipſe ſanguine fœdatus, neque aliter quàm Cy-
clops ille pecudẽ incîdit, inteſtina educit, cor reuellit, cruorẽ aræ circumfun-
dit, & quid tandem non obiens peragensq; quod ad pietatem, ſacrorumq; ri-
tum pertineat? Poſt omnia demum incenſo igni, capram ipſam pariter cũ pelle
deportatam imponit: ipſam item cum lanis ouem. Nidor interim ille ſacer atq;
diuinus ſurſum fertur, atq; in ipſum uſq; cœlũ ſubuectus, paulatim diffunditur.
Iam uerò Scythæ reliquis omnibus hoſtiis omiſſis, ut quas uiles atque humiles
exiſtiment, ipſos homines mactant Dianæ, atq; eo ritu deã placant. Verùm hæc
B fortaſſis modeſta uideantur, cumq; his ea quæ factitant Aſſyrii, quæ Phryges,
quæ Lydi: uerùm ſi in Aegyptum proficiſcaris, ibi demum, ibi uidebis permul-
ta religioſa, planeq; cœlo digna: puta Iouem arietino uultu: Mercurium illum
optimum facie canina: Panem uerò totum hircum. Ad hæc alium Ibin, alium
Crocodilum, alium etiam Simiam. Quod ſi his quoque de rebus

Quò planè pernoſſe queas, didiciſſe libebit, complureis ſophiſtas au-
dies, tum ſcribas ac prophetas mento raſo, qui tibi narrẽt (ſed prius, ut dici ſo-
let, fores occlude prophane) quemadmodum uidelicet quondam ea ſeditio-
ne territi, quam mouerant hoſtes atque gigantes, in Aegyptum deuenerint, ut
C illic in poſterum tuti ab hoſtibus latitarent: & ob eam cauſam alius hircum in-
duerit, alius arietem, nimirum præ formidine, alius feram, alius auem. Atq; hinc
eſſe ut dii nunc etiam eas obtineãt formas, quas id tẽporis aſſumpſerant. Nam
hæc diligenter mandata literis, idq; ante annos plus decies mille, in adytis illo-
rum repoſita ſeruantur. Porrò ſacrorum peragẽdorum idem ferme apud illos
ritus, niſi quòd hoſtiam luctu proſequũtur, iamq; mactatæ circumfuſi membra
laniãt. Sunt qui ſepeliãt duntaxat poſteaquam occiderint. Nam Apis ille, qui
quidem deus apud illos eſt maximus, ſiquando moriatur, quis uſqueadeo ma-
gni faciat cæſariem ſuam, qui nõ eam detondeat, ac nudo capite luctum præ ſe
D ferat, etiam ſi uel purpureã? Niſi comam habuerit? Eſt autem hic Apis deus ex
armento iam antea ſuffragiis deſignatus, utpote multo formoſior ac uenerabi-
lior reliquis illis priuatis & gregariis bubus. Hæc igitur quum ſic habeant, &
tamen à uulgo uera ſeriaq; credantur, mihi quidem poſtulare uidentur, nõ qui
reprehendat, ſed uel Heraclitum potius aliquem, uel Democritum: quorũ hic
amentiam eorum rideat, ille deploret inſcitiam.

VITARVM AVCTIO, Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

E *Argumentũ huius dialogi planũ eſt uel ex ipſa inſcriptione. Deridet enim philoſophos, enumerando omnes prope illorum ſectas, & exagitando ea quæ in unaquaque earum ridiculè maximè docentur. Fingit autem uenales illas proponi hominibus à Ioue, mercatorum exemplo, ut quemadmodum illi cum mancipia, iumenta, aut etiam alias res uendunt, uſum ac precium cuiuſque indicant, ita ipſe quoque occaſione hac mores, doctrinam, ac totam denique uitæ omnium rationem, maiore licentia exponere atque irridere poſſet.*

Interlocutores, Iupiter, Mercurius, Mercator, Pythagoras, Diogenes, Democritus, Heraclitus, Socrates, Chryſippus, Philoſophus.

IVPITER.

TV quidem compone ſcamma, & locum adorna his qui aduenium: tu uerò uitas (id eſt philoſophorum ſectas) adducito, easq; ordine ſiſte, ueruntamen

exornatas prius, ut formosæ appareant, & quamplurimos emptores alliciant. F
Tu autem Mercuri, quod felix faustumq; sit, proclama, & aduoca emptores, ut
iam adsint ad forum. Proclamabimus autem omnis generis Philosophicas ui-
tas, & uariarum sectarum. Quòd si quis in præsentia pecuniam numerare ne-
quit, is saltem constituto aliquo qui pro se sponsor sit, in futurum annum sol-
uat. MERCVR. Multi accedũt. itaque non oportet differre, neque diu de-
tinere eos. IVP. Vendamus igitur. MERCVR. Quem uis ut primum pro-
ducamus? IVPIT. Ionicũ illum comatum. grauitatem enim quandam præ se
fert. MERCV. Heus tu Pythagorice, descende, teq; conspiciendum præbe
his qui congregati sunt. IVP. Proclama. MER. Optimam uitã maximêque G
uenerandã uendo. quis emet? quis maior homine esse uult? quis cupit uniuer-
sitatis, adeoq; omnium rerum harmoniam cognoscere? quis uult reuiuiscere?
MERCATOR. Forma certè est non illiberali: uerùm quid potissimũ scit?
MERCV. Arithmeticam, Astronomiam, prodigiorum scientiam, Geome-
triam, Musicam, præstigiorum artẽ. uatem uides summũ. MERCA. Licétne
eum interrogare? MERCV. Quod faustum sit, interroga. MERCAT.
Cuias es tu? PYTHAG. Samius. MERCA. Vbi uerò institutus es? PYT.
In Aegypto apud sapientes qui illic sunt. MERCAT. Age quòd si te emã,
quid me docebis? PYTHA. Nihil equidem docebo te, uerùm commonefa- H
ciam. MERCAT. Quomodo? PYTHA. Primùm quidem animam tuam
puram faciã, repurgans eam à sordibus quibus nunc immersa est. MERCA.
Equidem finge me iam purum esse, quis modus est commonefaciendi? PY-
THAG. Principium quidem est longa quies & taciturnitas, & totis quinq;
annis nihil loqui. MERCAT. Ergo, bone uir, Crœsi te filium erudire con-
uenit. ego enim loquax, non statua esse uolo. uerùm quid post illud silentium
& quinquenniũ fiet? PYT. In Musica & Geometria exercebere. MERCA.
Rem sanè gratam narras, si prius quàm sapiens fiam, citharœdũ me esse opor-
tet. PYTH. Post hæc numerandi artem addisces. MERCAT. Nunc etiam I
numerare scio. PYT. Quomodo numeras? MERCAT. Vnum, duo, tria,
quatuor. PYTH. Vides decem esse ea, quæ tibi uidentur quatuor, & perfe-
ctum trigonum, nostrumq; iusiurandum? MERCAT. Per maximum igitur
iuramentum quatuor, nunquam neque diuiniores neque sanctiores sermones
audiui. PYTHAG. Post hæc uerò hospes, de terra, aëre, déque aqua & igne
scies cuiusmodi sit illis impetus, quam habeant formam, & quomodo mo-
ueantur. MERCAT. Formám ne habent ignis, aër, & aqua? PYTHAG.
Certè minimê obscuram. neque enim sine specie & forma moueri possent.
Præterea ipsum etiam Deum numerum esse & harmoniã cognosces. MER- K
CATOR. Mira narras. PYTHAG. Ad hæc teipsum quoque unum uide-
ri scies, neque pro eo qui es, cõspici. MERCAT. Quid narras? alius sum, &
non is qui nũc tecum colloquor? PYT. Nunc quidem ille es, quondam uerò
in alio corpore & alio sub nomine uidebaris, & temporis progressu rursum
aliud corpus indues. MERCAT. Itáne dicis? Immortalem me fore subinde
alias atq; alias formas induendo? Verùm de his satis. Iam quod ad rationem ui-
ctus attinet, qualia es? PYTHAG. Nullum quidem animal edo, reliqua uerò
omnia, præter fabas. MERCAT. Quamobrem odisti fabas? PYTH. Nullo
quidem odio illas prosequor, uerùm quia sacræ sunt, & mirabilem quandam
naturam

A naturam obtinẽt, ab illis abstineo. Primùm quidẽ planè genitales sunt: & si fa-
bam adhuc uiridem exuas, uidebis eã omnino uirilibus mẽbris similem naturã
habere: elixam autem si deponas, certis noctibus sanguinem feceris: & quod
maius est, Athenienſium lex est fabis magistratus eligere. MERCA. Præcla-
rè & religiosè omnia dicis. uerùm exue te uestibus. nam nudum te uidere cu-
pio. O Hercules, aureum illi femur est. deus aliquis & nõ mortalis esse uidetur.
itaque omnino illum emã. Quanti illum æstimas? MERCV. Decẽ drachmis.
MERCA. Habeo tanti acceptũ. IVP. Scribe nomen emptoris, & unde sit.
MERCV. Ex ea parte Italiæ esse uidetur, quæ circa Crotonem & Tarẽtum,
B atq; eius loci Græciam sita est. Atqui non unus tantũ, sed propè trecenti com-
muniter ipsum emerunt. IVP. Abducant, alium adducamus. MERCV. Vis
squalidum illum ex Ponto? IVP. Omnino quidem. MERCV. Heus tu pe-
ram dependentem habens ex humeris, accede, & totum hunc confessum cir-
cumeas. Vitam uendo planè uirilem, uitam optimam, & generosam, uitam li-
beram. quis emet? MERCAT. Quomodo inquis præco? an liberum tu uen-
des hominem? MERCV. Maximè. MERCAT. An non times ne te ac-
cuset tanquam plagiarium, aut in Areopago litem intendat? MERCV. Non
est illi curæ quòd uenditur. omnino enim se liberum esse putat. MERCA.
C Quis autem illius tam sordidi & miserè affecti usus esse potest? nisi fossorẽ for-
tè aut lixam ex ipso facere aliquis uelit. MERCV. Non hoc tantùm, imò si
ipsum quoque custodem domus constitueris, multo fidelior erit quàm ulli ca-
nes. siquidem & ille canis appellatur. MERCA. Cuias autem est? aut quã ar-
tẽ profitetur? MERCV. Ipsum interroga. istud enim præstiterit. MERCA.
Timeo uultum ipsius, seuerum admodum, & tristem, & ne me accedentem al-
latret, aut per Iouẽ mordeat. Nónne uides quomodo lignum sustulerit, & cõ-
tractis supercilliis minaciter frementi & irato similis appareat? MERCV. Ne
time. cicur enim est. MERCA. Primùm quidem ô bone dic, unde es? DIO.
D Vnde uis? MERCA. Quomodo dicis? DIO. Mũdi ciuẽ uides. MERCA.
Quem uerò imitaris? DIOG. Herculem. MERCAT. Cur igitur & leoni-
nam non induis? nam baculo illum quidem refers. DIOG. Hoc quidem pal-
liolum leoninæ pellis uice mihi est: pugno autem non secus atque ille aduersus
uoluptates: idq; nemine imperante, sed mea sponte facio. sic enim uitam meam
repurgare cõstitui. MERCAT. Euge quàm præclarum instítutum! uerùm
quid maximè te scire dicamus, aut qualem artem nouisti? DIOG. Homines li-
beros facio, præterea medeor illorum affectibus. In summa, ueritatis & audaciæ
in loquendo, propheta esse uolo. MERCAT. Age ô propheta, si te emam,
E qua re me exercebis? DIOG. Primùm cum accepero, exutum deliciis, pallio-
lo amictum, in egestatem concludam. postea ad labores compellam. tum humi
dormire, aquam bibere, atque iis rebus quæ casu offeruntur, uesci faciã. Quòd
si pecuniam habes, hanc meo consilio in mare abiicies. Neque tibi uxor, liberi,
aut patria, curæ esse debebũt: quin ista omnia tanquam deliramenta existima-
re oportet, & relicta patria domo, specum, aut desertam turriculam, aut dolium
inhabitabis: perã præterea lupulo & libris opisthographis refertã habebis. Hoc
modo instructus, uel magno aliquo rege felicior eris. Quòd si uapulabis, aut
ab aliquo torquebere, nihil horum molestum esse putabis. MERCA. Quid
narras? num cæsus non dolebo? neque enim testudinis aut carabi cutem cir-

cumfero. DIOG. Illud Euripidis imitari te oportet, paucis tantùm immutatis F
uerbis. MERCAT. Quale hoc est? DIOG.

Dolente mente, lingua sit dolens nihil.

Hæc uerò ante omnia tibi adesse necesse est: Impudẽtem te esse oportet, & audacem, & omnibus sine delectu tã regibus quàm priuatis maledicere. ita enim fiet ut omnes in te oculos cõiiciant, teq; fortem esse existiment. Barbara quoq; uox, & absonus sonitus tibi sit, quiq; canino planè similis existat. Vultus sit intẽtus, tum ingressus sit qui talem uultum deceat. In summa, belluini & agrestes planè sint tibi mores, pudor autem & mansuetudo & modestia procul absint. Ruborẽ quoque omnem de facie abstergas: loca autem quæq; celeberrima, & G
in quibus maxima est hominum frequẽtia, accedito, & in his ipsis solus sine ullo commercio esse uelis, neque amicum neq; hospitem accedẽdo. his enim rebus hoc regnum soluetur. In conspectu uerò omnium ea facias, quæ ne priuatim quisquam alius facere auderet: & in re uenerea exercenda, ea quæ sunt maximè ridicula eligito. Postremò, si tibi uidetur, crudum aliquem Polypum uel Sepiã deuorãdo morere. Hæc est illa felicitas, quã tibi procuramus. MERCA. Apage, sceleſta enim & inhumana sunt ista quæ narras. DIOG. Sed heus tu, nemo non ista facillimè assequi potest. Neque enim ad gloriam consequẽdam opus erit eruditione, orationibus, atque his nugis: uerùm compẽdiaria ad illam H
uia est. Etiamsi ex uulgo aliquis fueris idiota, coriarius uidelicet, aut salsamentarius, aut faber, aut numularius, tamẽ nihil uetat quo minus te mirẽtur, si modò insigniter impudens & audax fueris, atque omnibus egregiè conuiciari diciderís. MERCA. Ad has artes tui minimè indigeo. Nauta uerò, aut hortulanus fortasse per occasionẽ fieri posses, præsertim si te ille ad maximum duobus obolis uendere uelit. MERCV. Recipe eum. etenim libẽter liberamur ab illo, qui clamoribus sic nos obtundit, prorsusq; omnes iniuria & contume-
Cyrenaici. liis afficit. IVP. Alium accerse, Cyrenæum illum purpura amictum, & coronatum. MERCV. Agite, animum aduortite omnes. Res sumptuosa est, quæq; I
diuitibus indiget. Vita est hæc iucunda, uita ter beata. Quis cupit delicias? quis emet mollissimum? MERCAT. Accede tu, & dic quid noris. emam enim te si utilis fueris. MERCV. Ne obturba, ô bone, neque interroga ipsum. ebrius enim est, itaq; non poterit tibi respõdere, lingua, ut uides, titubans. MERCA. Quis mentis compos emat tam corruptum & immodestum mãcipium, quódque tot unguenta olet? quàm uerò gressu lubrico, & ratione carente incedit! Sed utique Mercuri dic quibus artibus præditus sit, aut quæ tractare soleat. MERCV. In summa, conuiuator est, & compotor egregius: quin ad exercendas impudicas & lasciuas saltationes unà cum tibicina admodum idoneus K
esset amatori cuidam & perdito hero. Quod ad alia attinet, parandorum bellariorum gnarus est, & in adornandis eduliis exercitatissimus. Breuiter, uoluptatis artifex est: institutus enim est Athenis, atque Syciliæ tyrannis seruiuit, apud quos in magno precio fuit. Summa uerò propositi sui seu doctrinæ est, omnia contemnere, & omnibus rebus uti, undique uoluptatẽ conquirere. MERCA. Tempus est ut alium emptorem, nempe diuitem, & multas habentẽ pecunias, quæras: ego enim minimè idoneus sum, qui tã hilarem uitam emã. MERCV. Ille ô Iupiter, quantum apparet, inemptus nobis manebit. IVP. Traducito, atque alium adduc, uel potius duos istos, quorum alter, Abderites scilicet, ridet:

alter

A alter uerò Ephesius, plorat. simul enim uendi uolunt. MERCV. Descendite in medium. Optimas uitas uendo, omniũ sapientissimos proclamo. MERCA. O Iupiter, quanta dissimilitudo! alter enim non desinit ridere, alter autem aliquem lugere uidetur. omnino enim plorat. Heus tu, quid tibi uult, cur rides? DEMOC. Interrogas? quia mihi omnia quæ uos facitis, ridicula uiden- *Democritici.*
tur, adeoq; uos ipsi etiam. MERCAT. Quid narras? nos omnes tu derides? atque omnia nostra opera nihili facis? DEMOC. Sic sanè est. Nam in illis nihil est præclarum, aut studio dignum. inania enim sunt omnia, & atomorũ cumulus, & infinitum quippiam. MERCAT. Nequaquam, imò tu uanus es
B reuera, & experientia cares. O contumeliam, nondum desinis ridere? Tu uerò ô bone quid ploras? multò enim melius erit, ut existimo, tecũ quàm cum Democrito loqui. HERA. O hospes, ego omnes humanas res calamitosas & *Heraclitici.*
deflendas esse existimo, atq; in illis nihil non esse fato obnoxium: ideoq; miseret me ipsarum, & deploro eas. Neque magnificio præsentia, futura uerò puto planè ærumnosa fore, conflagrationes dico, & totius mundi calamitatem. Ista sunt quæ ego deploro, quodq; nihil solidũ est, sed quodammodo omnia in cy- *Potio est ex*
ceonem conuoluuntur, tum quòd eadem res delectat & offendit, estq; cogni- *multis compo*
tio ignorantia, magnum paruum: atque sursum deorsumq; feruntur omnia, & *sita.*
C per uices mutantur in ludo huius seculi. MERCAT. Quid est seculum? HER. Puer, ludens, ludens talis, contendens. MERCAT. Quid uerò homines sunt? *Seculum.*
HERACL. Dii mortales. MERCAT. Quid uerò dii? HERA. Homines immortales. MERCAT. Heus, tu ænigmata loqueris, an griphos componis? planè enim tanquã Apollo, nihil explicas. HERAC. Nihil uos curo. MERCAT. Igitur neq; quisquam mentis compos te empturus est. HERAC. Ego uerò à pueris iubeo plorare omnes, tam eos qui me emũt, quàm qui nõ emũt. MERCA. Hoc certè malum parum differt ab insania. neutrum horum emam. MERCV. Et illi quoque apud nos manebunt, cum non sint uendibiles. IVP.
D Alium accerse. MERCV. Visne Athenienſem illum facundum? IVP. Maxi- *Academici.*
mè. MERCV. Heus tu, huc ueni. Vitam bonam & prudentem proclamamus. quis emet sanctissimum hominem? MERCAT. Dic mihi, quam potissimùm nosti artem? SOCR. Pæderastes sum, & in rebus quæ ad amorẽ spectant, prudens. MERCAT. Quanti igitur emam te? nam pædagogo indigeo. est enim mihi puer egregius. SOC. Quis magis idoneus me esse queat, qui cum formoso puero uersetur? Neque enim corporum amator sum. animam enim formosam esse existimo: & quãquam sub eodem palliolo mecũ recumbant, audies illos, uel ipsis testibus, nihil graue à me perpeti. MERCAT. Incredibilia sunt
E quæ dicis, pæderastes cum sis, tamen nulla de re te esse solicitum, quàm de anima, præsertim cum copia fiat ut sub eadem ueste iaceatis. SOC. Atqui per canem & per platanum iuro rem sic habere. MERCAT. Hercle, quanta absurditas deorum. SOC. Quid ais? An non uidetur tibi canis esse deus? Nónne ui- *Canis deus.*
des quantus sit in Aegypto Anubis, atque ille in cœlo Sirius, necnon apud Inferos Cerberus? MERCAT. Rectè dicis. ego uerò peccaui. Verùm quale habes genus uitæ? SOC. Mihi ipsi ciuitatem quandam extruo, peregrina autem utor politia, measq; præscribo leges. MERCAT. Vnum aliquod ex tuis dogmatibus audire cupio. SOC. Audi ergo maximum quidem illud, in quo mea de uxoribus sententia comprehẽsa est: Videtur mihi nullam debere cuiusquam

esse propriam,uerùm unamquamque passim debere accedere ad eum qui eam F
appetat. MERCAT. Quid ais? Nũ abrogandas esse leges de adulterio? SO.
Per Iouem non illas solùm, uerùm omnes reliquas nugas ea de re constitutas.
MERCA. Quid uerò tibi de pueris iam maturis uidetur? SOC. Et illi quidem optimatibus qui aliquid præclari gesserunt, præmium erunt, ut eos amẽt scilicet. MERCA. Papæ! quanta libertas! quæ sapiẽtia! Verùm quæ est tuæ doctrinæ summa? SOC. Ideæ,& eorum quæ existunt, paradigmata. Quæcunque enim uides, terrã ipsam, quæq; super terram sunt, cœlum, mare, horũ omnium imagines obscuræ existunt extra totius uniuersitatem. MERCAT. Vbi autem existunt? SOC. Nusquam. Nam si alicubi essent, non essent. MERCA. G
Non uideo ista quæ tu dicis paradigmata. SOC. Meritò. cæcus est enim tibi animæ oculus, ego uerò omnium uideo imagines,& te latentem,& me alium. in summa, duplicia uideo omnia. MERCA. Ergo emendus es, sapiens cum sis,& acutè cernas. Age scire uolo quid tu à me exigas pro ipso. MERCV. Da duo taléta. MERCA. Emi ita ut dixisti, pecuniam uerò in posterũ numerabo. MERCV. Quod igitur tibi nomẽ est? MERCA. Dion Syracusius.
Epicurei. MERCV. Age, quod felix faustumq; sit, recipe eum. Te iam uoco Epicure. Quis emet hunc? Est enim illius risoris discipulus, necnon illius qui ebrius est, H
quos haud multò antè proclamauimus: unius autem cuiusdam rei cognitione illos uincit. multo magis enim impius est quàm illi. Quod uerò ad cætera attinet, suauis & gulæ amans est. MERCA. Quo precio uẽditur? MERCV. Duabus minis. MERCAT. Accipe: uerùm ut hoc quoq; sciam, quibus delectatur eduliis? MERCV. Dulcia edit & mellita, maximè uerò ficus. MERCAT. Bene se res habet. emam enim illi totas massas carycarum. IVP. Alium
Stoici. accerse, illum corpore hirsuto, uultu seuero, ex Stoa. MERCV. Rectè dicis. uidetur enim magna ipsum multitudo quæ ad forũ accurrit, expectare. Ipsam uirtutẽ uendo, uitam perfectissimã. Quis cupit omnia scire solus? MERCA. Quid tu dicis? MERCV. Quia solus ille sapiens est, solus bonus, solus iustus, I
fortis, rex, rhetor, diues, legislator,& quæcunq; alia sunt his similia. MERCA. Num, ô bone,& coquus solus est,& per Iouem coriarius,& faber,& his similia? MERCV. Sic uidetur. MERCA. Accede ô bone,& dic mihi tuo emptori, qualisnã sis: ante omnia autem, num tibi doleat quòd uenderis & seruis.
CHRYS. Nequaquã, neq; enim in nobis hæc sunt. quæcunq; uerò in nobis non sunt, ista indifferentia esse solent. MERCAT. Non intelligo quid dicas. CHRY. Quid ais? nõ intelligis quòd horum quædam sunt prælata, quæ-
προηγμένα & ἀποπροηγμένα Cicero producta & præcipua uertit. uide 3. de finibus bonorum. dam uerò rursus non prælata? MERCAT. Ne nũc quidẽ intelligo. CHR. Meritò quidem. neque enim assuetus es nostris nominibus, neque imaginatio- K
nem habes quæ facilè apprehendat: uerùm studiosus Dialecticæ contemplationis, non hæc tantùm nouit, uerùm etiam qualiter & quantũ accidens & præter accidens inter se differant. MERCAT. Per Philosophiam quæso, ne inuideas explicare quidnam accidens sit,& præter accidẽs. nescio enim quomodo perculsus sim præ numero uocum istarum. CHRYS. Citra inuidiam dixero. Si quis claudus existat, illisoq; pede quo claudicat, ad lapidẽ, ex inopinato uulnus acceperit, is certè accidens habet claudicationem, uulnus autẽ præter accidens accepit. MERCAT. O argutiam! præterea uerò quídnam scire te potissimũ profiteris? CHRYS. Retia sermonum, quibus capio & obstrin-
go

A go, denique tacere cogo, eos qui contra me disputant, planè frenum quoddam illis imponẽs. isti uerò tãtæ orationis ui nomen est Syllogismus celeberrimus. *Syllogismus.*
MERCAT. Hercle fortem quendam & inexpugnabilem syllogismum refers. CHRY. Vide ergo, ést ne tibi puer? MERCAT. Quid ni? CHRY. Quid si hunc ad flumen forte ambulantem Crocodilus rapiat, postea uerò se redditurũ polliceatur hac lege, ut illi uerum dicas quídnã de puero reddendo apud se decreuerit: quid tu dicis ipsum in animo constituisse? MERCAT. Quæstionem rogas ad quam difficile admodum est respondere. dubito enim utrum dicere debeam quò puerum recipiam. Sed per Iouem quæso te, respon-
B de tu,& puerum mihi seruа incolumẽ, ne præuortat, ipsumq; deuoret. CHR. Bono es animo. etenim & alia quædam docebo te, quæ plus admirationis habent. MERCAT. Quæ'nam sunt ista? CHR. Istum inquam colligentẽ sermones, tum quoque illum dominantem, præterea illam quæ supra omnes est, Electram, tãdem opertum illum sermonem. MERCAT. Quis ille opertus sermo, aut quæ illa tandem Electra est, de quibus dicis? CHR. Electram illam dico Agamemnonis ualde celebrem, quæ quidem eandem rem simul norat,& non norat. Astante enim illi Oreste adhuc incognito, nouit quidem Orestem suum esse fratrẽ: quòd uerò ille Orestes est, ignorat. Rursus uerò opertum il-
C lum adeoq; omnino mirabilem audies sermonẽ. Responde mihi: nostin' tuum patrẽ? MERCAT. Maximè. CHR. Quid igitur, si prope te statuerem aliquem coopertum, atq; interrogarem, Nostin' hunc? quid diceres? MERCA. Scilicet me non nosse dicerẽ. CHR. Sed ille ipse pater erat tuus. Itaq; si istum non nosti, palàm est te patrem tuum nõ nouisse. MERCAT. Nequaquam, uerùm ego detracto uelo num uerum sit explorabo. Sed quisnam tuæ sapientiæ finis est? aut quid tandem facturus es, si ad uirtutis summum perueneris? CHR. In his quæ in natura prima sunt, uersabor. Dico autem diuitias, sanitatem,& his similia. Primùm autem oportet multos labores impendere. libris e-
D nim exiguis literis descriptis incũbere oportet,& interpretationes congerere,& Solœcismis & absurdis uocibus impleri. In summa, nequaquã decet sapientem fieri prius quàm ter ex ordine helleborum bibas. MERCAT. Egregia sunt ista tua,& forti uiro digna: Verùm auarum fœneratorem esse (ista enim tibi inesse uideo) num illa dicemus esse uiri qui helleborum biberit,& iam ad uirtutem idoneus sit? CHR. Certè. solùm enim sapientem fœnus exercere decet. Quandoquidem enim illius proprium est syllogismis concludere: usuras autem colligere,& fœnus computare, atque syllogismis colligere, parum differre uidentur: quemadmodum hoc soli studioso competit, ita quoque illud:
E nec decet illum fœnus simpliciter, quemadmodum alii solent, accipere, uerùm etiam alterius quoque fœnoris fœnus. Nisi fortè ignoras, fœnus aliud esse primum, aliud secundum, uelut quandam illius progeniem. Vides autem & syllogismum quendam uulgò iactari, Si primum fœnus acceperit, accipiat etiam secundum. Verùm accepit primùm, igitur & secundum accipiet. MERCA. Num ergo & de mercede quam tu à iuuenibus quos instituis, capere soles, similia dicẽda sunt, quippe cum manifestum sit solos studiosos mercedem à uirtute accepturos esse? CHR. Discis. certè non mea causa accipio, uerùm illius gratia qui dat. Nam cum alius sit effusor, alius uerò comprehensor: me quidem ipsum cõprehensor ut sim præparo, discipulũ uerò ut fiat effusor. MERCA.

Atqui contrarium dicis,iuuenem esse comprehensorem, te uerò qui solus di- F
ues es,effusorem. CHRYS. Heus tu,scommate me perstringis?sed uide tu ne
te petam syllogismo ineuitabili. MERCAT. Quid uerò mali ex hoc telo
accidet? CHRYS. Dubitatio & silētium, præterea mentis & intellectus sub-
uersio: & quod omnium est maximum, si uoluero,in lapidem te conuertam.
MERCAT. Quomodo lapidem feceris? neque enim Perseus,ô bone, mihi
esse uideris. CHRY. Hoc modo. Lapis est corpus. MERCA. Certè. CHR.
Quid uerò? Nónne & animal corpus est? MERCA. Imò maximè. CHRY.
Tu uerò animal es. MERCA. Sic uidetur. CHR. Lapis igitur es,cum cor-
pus sis. MERCAT. Nequaquam. sed per Iouem solue me, & de nodo ho- G
minem me fac. CHRY. Non est difficile factu. igitur rursus sis homo. dic ue-
rò mihi, Nónne omne corpus animal est? MERCAT. Non. CHRY. An
uerò lapis animal est? MERCAT. Non. CHRY. Tu uerò corpus ne es?
MERCAT. Maximè. CHRYS. Corpus autem cū sis, animálne es? MERCA.
Euge effecisti, ut iam mea crura non aliter atque Niobes refrigerata & saxea
facta sint. uerùm coëmam te. Quantum pro ipso numerabo? MERCV. Duo-
decim minas. MERCA. Accipe. MERCV. Solús ne ipsum emisti? MERCA.
Non per Iouem, uerùm illi omnes quos uides. MERCV. Certè multi sunt,
Id est, digni q colligant manipulos, autopus in agris faciant. allusione facta ad significationē propriam τῶν θερίζων. & fortes habentes humeros,& *digni sermone colligante. IVP. Quid mora- H
ris? alium aduoca. MERCV. Peripateticum accerso, te inquā honestum & di-
uitem. Age, te quidem aptissimum qui uendaris, quippe qui omnia solus no-
ris. MERCA. Qualisnam ille est? MERCV. Modestus,æquus,uita bene com-
posita:&, quod maximum est, duplex existit. MERCAT. Quomodo dicis?
Peripatetici. MERCV. Alius quidem foris apparet,quàm intus esse uidetur. Itaq; si ipsum
emes,memēto ut hunc internū,illum uerò externū appelles. MERCA. Quid
uerò potissimū nouit? MERCV. Nouit triplicia esse bona: animæ scilicet,cor-
poris,& rerum externarum. MERCAT. Humana sapit. quāti uerò uenditur?
MERCV. Viginti minis. MERCAT. Pluris certè. MERCV. Nequaquam I
equidem:& ipse pecuniam habere uidetur. Itaque non est quòd in illo emen-
do possis esse celerior quàm deceat: præterea non ita multò pòst discès ab eo
quandiu uiuat culex, & quàm profundè sol radios immittat in mare: denique
qualem animā habeant ostrea. MERCA. O Hercules quāta argutia! MER-
CVR. Quid si audias alia multa his acutiora,de semine uidelicet & generatio-
ne,deq; embryonis formatione in utero, & quomodo homo risibilis sit,asinus
uerò animal quod neq; ridere neque ædificare neque nauigare possit? MER-
CAT. Planè admirāda sunt ea quæ narras,& ualde utilia dogmata. Itaq; emam
Sceptici. ipsum uiginti minis. MERCV. Quis adhuc reliquus est? Scepticus ille. Heus K
tu Pyrrhia accede, illico proclamandus es. iam enim multi abeūt & diffluunt,
atque in paucis erit uenditio. Verūtamen quis emet illum? MERCAT. Ego.
Sed primū dic mihi,quid nosti? PHILOSOPHVS. Nihil. MERCA. Quid
ita? PHIL. Quia omnino nihil mihi uidetur existere. MERCAT. Igitur neq;
nos aliqui sumus. PHIL. Nec hoc quidē scio. MERCA. Neq; tu aliquis exi-
stis. PHIL. Hoc ego multo magis ignoro. MERCA. O ignorantiā luerū quid
sibi uolunt hæ statēræ? PHIL. Sermones in illis trutinor,& ad æqualitatē redi-
go: postquam autem illos planè similes,& æquale pondus habere cognouero,
tunc ignoro quis horum uerior sit. MERCA. In aliis autē rebus quid potissi-
mùm

A mùm facere soles? PHILO. Omnia facio,præterquam quòd fugitiuos non
persequor. MERCAT. Quid? An'ne hoc tibi impossibile est? PHILO. Quia
ô bone non comprehendo. MERCAT. Iure. tardus enim & piger esse uide-
ris. Verùm quis tuæ sapientiæ finis est? PHILO. Ignorantia,& nihil neque au-
dire, neq; uidere. MERCAT. Num ergo & surdus simul & cæcus es? PHIL.
Imò sensu etiam & iudicio careo. breuiter nihil à uerme differo. MERCAT.
Propterea emendus es. Quantillū æstimas? MERCV. Attica mina. MERCA.
Accipe. Heus tu quid ais? ego te emi. PHIL. Non est certum. MERCAT. Ne-
quaquam. emi enim,& pecuniam numeraui. PHIL. De eo nunc cogito,atque
B istud considero. MERCAT. Atqui sequere me,quemadmodum seruum de-
cet. PHIL. Quis nouit num uera sint quæ dicis? MERCAT. Præco,& Attica
mina,& illi qui adfuerunt. PHIL. An aliqui etiam nobiscum sunt? MERCAT.
At ego te iam coniiciens in pistrinum, persuadebo tibi secundum peiorē cau- *Alludit ad λέγειν ἵππῳ & κρίνειν ὄνῳ, quos uocant.*
sam, me tuum esse herū. PHIL. Ea de re nunc mecum delibero. MERCAT.
Sed per Iouem iam pronunciaui,& sententiam tuli. MERCV. Tu quidem de-
sine te huic opponere,atque sequere eum,quandoquidem te emit. Vos autem
cras aduocabimus, proclamaturi idiotas & fabriles atque uiles uitas.

C

PISCATOR. SEV REVIVISCENTES,

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus quasi quædam apologia superioris est, quantum ad Luciani personam attinet. Exponit enim ille causam hic,cur toties in philosophos inuehatur: nempe quòd plerique simulato nomine pro ueris falsos se gerant,quæstumque magis quàm uirtutem sectentur. Series argumenti ita se habet. Finguntur Philosophi illi uetustiores, Pythagoras, Socrates, Plato, Aristoteles, Chrysippus, Diogenes, atque alij, ad ulciscendum Lucianum, cum propter alia conuicia, tum quòd proximo Dialogo uenales eos proposuerat, idq; etiā uilissimo pretio, ab inferis redire, ac reuiuiscere, commeatu in unum diem impetrato. Qui cum illum saxis persecuti, in fugam conuersum cepissent, occidere primùm statuerunt. Ille uerò prouocando ad ipsam Philosophiam, eóque
D *obtento ut caussam sibi dicere liceret, postquam à Diogene, utpote Cynico, & cæteris liberiore, communi omnium nomine accusatus esset, tanquam qui contumeliosissimè omnes Philosophiæ cultores, uiros de tota uirtute & rebus mortalium optimè meritos, proscidisset, ita sese defendit, ut diceret se minimè negare obiecta, sed consilio & ratione adductum, & hæc, & plura etiam his fecisse: non quidem in ueros philosophos, sed in eos qui nomine tantùm illo sese iactarent, cum interim non modò Philosophiam ueram ignorarent, sed planè diuersa etiam à præceptis & regulis illius factitarent. Proinde se non modò supplicio nullo dignum esse, sed contrà etiam præmijs tanquam ueræ Philosophiæ amatorem atque assertorem donari debere. Hoc iudi-*
cio peracto, cum ille non solùm ab accusatione liberatus, uerumetiam in societatem eorum à quibus antè ac-
cusabatur, ascitus fuisset, à Philosophia deinceps & falsi illi philosophiæ simulatores citantur, ut suæ profes-
sionis caussam redderent. Qui cum iudicium hoc omnes ferme declinassent, mittitur Lucianus unà cum Elen-
cho, ut illos inquirant, ac bonos quidem honoribus afficiant, malos autem adempto habitu stigmate inurant.
E *sed prius quàm id fieret, Lucianus seu Parrhisiades (ita enim sese apud Philosophiam appellat) puta quò tam re ipsa comprobaret, quod uerbis antea dixerat, accepto hamo, eóque, auro, carycis & placentis absconditō, quasi piscator aliquis, allectos & attractos simulatores istos capit, captos autem de communi reliquorum consensu de saxo præcipites mittit. Habet autem Dialogus hic duos titulos, quorum alter ab ijs quæ à principio geruntur, nomen accepit, alter ab exitu seu catastrophe sumptus est: simillimus q̄s, quod ad argumentum & eius tractationem attinet, alicui ueteris Comœdiæ fabulæ est.*

SOCRATES.

INiice iniice lapides crebros execrādū in hunc: proiice glebas, adiice
testas, percute fustibus calūniatorē: uidesis effugiat: & tu Plato iacta,
& tu Chrysippe, tu quoq;: agite omnes pariter in illū obarmemur,

Pera ut reddat opem peræ,baculusq; bacillo. F
Siquidem communis est hostis,nec quispiam è nobis exiſtit quem non iniuria affecerit. Tu uerò ô Diogenes,si unquã aliàs,præcipuè nũc baculo utere. non desinas. dignas cõuiciator pœnas luat. Quid hoc rei est? nũquid, Ariſtippe, defessi estis? atqui minimè oportebat.

Este cati,atque acris nemo nunc immemor iræ.

Ariſtoteles,accelera,quin propius accede. Bene habet,capta est fera. deprehensusne es scelerate? Porrò cõfestim intelliges quósnam uiros maledictis tuis lacessieris. Verùm qualénam fatum ipsum manebit? siquidem uarium quoddam mortis excogitabimus genus, crudelitate cuius omnes exatiari ualeamus. etenim æquum est septies eum singulis nobis morte pœnas expendere. PLATO. G
Mihi quidem per Iouem,erutis oculis,abscissaq; lingua,cruci suffigendus uidetur; prius tamẽ flagris cæsus. Tibi uerò Empedocles quid? EMPEDOCLES. In Aetnæ cratêras præcipitandus,ut meliores conuiciis incessendos haud esse addiscat. PLAT. Quinimo optimũ esset, si Pethei uel Orphei instar inter petras dilaniatus inueniretur, ita ut particulam unusquisque digrediens secũ auferre posset. LVCIANVS. Minimè,uerùm mihi parcatis obsecro. SOCRATES. Arctius adstringe. Amplius non dimittêris. num quid Homerus dicat,uides:

Non est tuta fides hominum generi atq; leonum? H

LVCIA. Atqui & ego quoq; per Homerum uos oro. forsitan enim illius reueremini carmina,meq; uersus connectentem haud spernetis.

Me uiuum capite,haud hominem prauum. hæc quoque dona
Suscipite,æs,aurum,quæ curant & sapientes.

PLATO. Verùm neq; nobis aduersum te Homerica deerit responsio. audi igitur:

Nec mihi mente fugam tu persuadere ualebis,
Postquam te teneo,licet aurea uerba loquaris.

LVCIA. Hei malorum. siquidem spes maxima Homerus nos frustratur. ad Euripidem igitur mihi confugiendum erit. siquidem ille me forsitan saluabit, I

Ne supplicem interficite,haud fas occidere est.

PLATO. Atqui nunquid & hæc sunt Euripidis,

Scelesta qui patrarunt, mala decet pati?

LVCIA. Igitur iuxta uerba hæc me interficietis? PLATO. Rectè per Iouem, inquit enim ille idem:

Effrenioris & exlegis dementiæ extremum infœlicitas occupat.

LVCIA. Proinde quoniã omnino me interficere decreuistis, nullumq; mihi restat effugium, agite saltem hoc mihi indicate, quínam estis, quæue tã intoleranda à nobis perpessi sitis,ut tam intoleranter irascamini, ac me mortis K
causa ceperitis. PLATO. Quibus nos affeceris contumeliis, à teipso scelleratissime perquire, bellulisque illis tuis sermonibus, in quibus Philosophiam ipsam conuiciis lacessiuisti,ergaq; nos iniurius fuisti,cum tanquam ex conciliabulis uiros sapientes præconio diuulgares,& quod maximum est,liberos: quapropter indignatione moti,propter te emersimus,ac tãtisper inferos dereliquimus,Chrysippus iste,ac Epicurus, ego quoq; Plato, & Ariſtoteles ille, silénsque hic Pythagoras, necnon Diogenes,omnes denique quos sermonibus tuis infamasti. LVCIA. Respiraui. siquidem non me interficietis,si intellexeritis qualísnam ego erga uos extiterim. quapropter lapides abiicite: quin potius reseruate:

A reseruate: nam contra meritos usui erunt. PLATO. Nugaris. te etenim hodie perire necesse est: iamq; adeò, ob perpetrata scelera, lapideum induas amictum. LVCIA. Atqui uiri optimi, quem solum ex omnibus laudare oportebat, familiarem uestrum, beneuolum, & conuenientem, quin (si proloqui molestum non est) studiorum uestrorum procuratorem, ut intelligatis, interficietis,si me occideritis, qui tot propter uos labores exãtlaui. Videte igitur ne instar philosophorum qui nunc sunt,agatis,ut ingrati,iracundi,ac perfidi erga uirum beneficum uideamini. PLATO. Proh impudentiam! nunquid tibi ob conuicia gratias debemus? Verè hic cũ mancipiis sibi rem esse existimat,quan-
B doquidem ob tantas iniurias, uerborúmque debacchationem, beneficia nobis enumerare conatur. LVCIA. Vbinam ego, uel quando uos iniuria affeci, qui semper Philosophiam sum admiratus,ac uosipsos summis extuli laudibus, cum sermonibus quoque à uobis derelictis assiduè conuersatus? Quin & hæc ipsa quæ proloquor,unde quàm à uobis accepi,ac instar apiculæ decerpés,hominibus ostendo? at illi laudant, ac uniuscuiusq; florem,unde,à quo, & quemadmodum collegerim, cognoscunt, méque oratione quidé ob florigeram hãc messem commendant: sed uerius uosipsos,ac prata uestra amœnissima,qui tam uaria & uersicoloria produxistis,extollunt: quæ si quis rectè secernere, con-
C nectere,ac concinnare nouerit,ita ut minimè alterum ab altero discrepet,nunquid cum tam egregiè quis à uobis affectus fuerit,obloqui conabitur uiris benefactoribus,quorum gratia existimationis alicuius esse reputatur? ni eiusdé sit naturæ,cuius & Thamyris uel Eurytus,ita ut uel Musas,à quibus canẽdi normam acceperit, canendo, uel Apollinem iaculationis præceptorem iaculando prouocare audeat. PLAT. Verùm generosè,hæc omnia Rhetorum more,ac maximè rebus cõtraria protulisti. siquidem proteruiorem tuam ostendunt audaciam,manifestámque præ se ferunt iniustitiã ac ingratitudinem,si cum à nobis (ut ipse fateris) iacula acceperis,ea contra nos iaculatus es,hunc unum scopum obseruans,ut nos omnes conuiciis lacessas. talem siquidem à te consequi-
D mur gratiam,quoniam prata illa florida tibi reserauimus,nec ut ne decerperes, sinuq; repleto discederes,inhibuimus. ideo maximè ob hanc noxã mori dignus es. LVC. Videte,iræ aures præbetis,& quæ iusta sunt,minimè consideratis: ego uerò me nunquam in Platonis,uel Chrysippi,seu Ariſtotelis,aut reliquorũ uestri ordinis iram incidere posse existimassem: sed longè ab illis mihi distare uidemini. Verùm ô admirandi,ne indemnatũ,causaq; nõ cognita me interficiatis: quamuis & id uos deceat,ne uehementia ac manifesta uiolentia grassari uideamini, iure scilicet controuersias dissoluere, rationes dantes pariter & acci-
E pientes: iudicem eligere: méque uel unà omnes accusare,aut qui omnium uice id agat,eligere. Ego uerò obiectis respondere sum paratus,& si aliqua in re iniurius esse conuictus fuero,ac ita de me statuerit iudicium: merita expendã supplicia, uósque uiolentum nil perpetrabitis. Si uerò crimina diluere uidebor,ac insons & ab omni culpa alienus esse inueniar: me iudices dimittét,uos uerò in eos qui uos deceperunt,ac cõtra nos instigarunt,iram conuertetis. PLAT. Hoc illud est,æquũ in campum,ut iudices eludere queas, educere conaris. siquidem te Rhetorem & causidicum uehemẽtem, in orationibusq; admodum callidum esse dicunt. Proinde quémnam iudicem fieri cupis? quem muneribus,ut pro te sententiam ferat (qualia iniusta multa perpetrare cõsueuistis) corrumpere haud

ualeas. LVCIA. Cõfidite. huius enim rei gratia nullum arbitrum ſuſpectũ, uel F
ancipitem, ſeu qui pro me iniuſtè calculũ ferat, mihi euenire deſidero. & ut certius id cognoſcere poſſitis, ego Philoſophiã ipſam unà uobiſcum iudicẽ eligo. PLAT. At quiſnam accuſabit, ſi nos iudicauerimus? LVCIA. Voſmetipſi accuſate, & iudicate. neq; enim illud timeo, quoniã tam iuſta antecello cauſa, tãq; luculenter & abunde me reſponſurum confido. PLAT. Quid faciemus ô Pythagora & Socrates? nam uir iſte quoniam iudicio experiri dignũ ducit, haud abſurdè prouocare uidetur. SOCRATES. Quid uerò aliud, quàm ut ad iudiciũ pergamus, aſſumptaq; Philoſophia, quídnã reſponſurus ſit audiamus? nam abſque cognitione quid conari, non ad nos, ſed potius ad uiros quoſdã iracundos, & qui iuſtitiam in manibus ſitam cõtinent, ſpectare uidetur. præbebimus enim occaſionem obloqui uolentibus, ſi uirũ lapidabimus, nec pro ſe reſpondere permittemus, & hæc noſmetipſi iuſtitiæ uale dicẽtes. Proinde quid Anyto & Melito accuſatoribus meis, uel qui me tum damnarũt iudicibus, reſpondebo, ſi hic inauditus occubuerit, & aquæ omnino compos non fuerit? PLAT. Rectè ô Socrates admones. ad Philoſophiam igitur pergamus: & illa quidem diiudicet: nos uerò quicquid ſtatuerit, amplectemur. LVCIA. Euge uiri ſapientiſſimi, meliora hæc & iuſtiora: lapides uerò, ut dicebam, ſeruate. ſiquidem paulò pòſt in iudicio indigebitis. Verùm ubínam Philoſophiam quis inueniet? ubi H
enim habitet, non noui, quamuis longo circumerrauerim tempore, domum, ut eam conuenire poſſem, quærens: inde in quoſdã uilibus amictos ueſtibus, barbaſq; promiſſas geſtantes incidi, qui cum ad eandem ſe pergere aſſererent, eos ſcire exiſtimans, interrogaui. at illi, quoniam me longè plus ignari eſſent, ne de ignorantia redargui poſſent, uel omnino nil reſpõdebant, uel ianuam aliã pro alia oſtendebãt: ego uerò in hunc uſque diem domũ reperire haud quiui. Sæpius uerò ipſe ſuſpicans, uel ductore quopiã, ad quaſdam ianuas perueni, certiſſimè tum inueniſſe ſperans, à multitudine ingredientiũ & egredientiũ coniecturam ſumens, qui omnes ſeueritatẽ quandam præ ſe ferebant, forma erant I
decora, uultu uerò meditabundi: hoſce inſecutus, & ipſe quoque ſum ingreſſus. ibi uiraginem conſpexi quandam, non incurioſe, ſordidè uel inconcinnè excultam: uerùm quamprimum deprehendi eam dependulos cincinnos minimè ornando negligere, ueſtitúſque cultum ſtudioſe affectare. & quamuis tam exquiſitis munditiis ornata eſſet, cultum tamen decoris gratia diſſimulare nitebatur. apparebat & fucus quidam, lenociniúmque, & uerba perquam meretricia. ab amatoribus uerò laudata, admodum gaudebat, & ſi quis aliquid dediſſet, auidè ſuſcipiebat: opulentiores quoque iuxta ſe locabat, amatores autem inopes nec aſpicere dignabatur. Sæpius quoque cum ſe caſu denudaſſet, K
torques aureas anguillis craſſiores conſpiciebam. Hæc cum uidiſſem, confeſtim ad pedes ſum conuerſus, oppidoquam miſeratione commotus ob infelices illos non naribus ſed barbis ad illam pertractos, ac Ixionis inſtar pro Iunone idolo congredientes. PLATO. Hæc quidem rectè dixiſti. nõ enim manifeſtum nec cunctis notum eſt oſtium. atque haud neceſſe erit ad illius accedere domũ. hic enim in Ceramico ipſam opperiemur. illa uerò iam aderit, ex Academia reuertens, ut eam in Pœcilo obambulet. id enim quotidie facere conſueuit. quin potius iam præſtò eſt. Vidésne ex effigie decorẽ, manſuetudinem ex aſpectu, ipſam uerò cogitabundam placidè incedere? LVC. Multas effigie, inceſſu,

Oratores ad aquæ menſuram perorabant.

Ceramicus locus Athenis, ubi qui in bello ceciderant, ſepeliebantur.

A inceſſu & ueſtitu ſimiles uideo: atqui inter has omnes ſolùm una uera eſt Philoſophia. PLAT. Rectè loqueris. uerùm quæ'nam ſit, cum ſolùm loqui cœperit, oſtendet. PHILOSOPHIA. Papæ! cur Plato, Chryſippus quoque, & Ariſtoteles, necnon reliqui omnes, ipſa mea diſciplinarum capita, apud ſuperos? Cur rurſus in uitã? Ecquis uos ex inferis læſit? Iracũdis ſimiles eſtis. Quísnam hic exiſtit, quem comprehenſum ducitis? nunquid fur eſt, ſeu homicida, uel ſacrilegus? PLATO. Ita per Iouem ô Philoſophia, & omnium ſacrilegorum inquinatiſſimus, qui te ſanctiſſimã maledictis inceſſere conatus eſt, paritérque nos omnes, quotquot abs te quippiam didicimus, ac poſteris utẽdum
B dereliquimus. PHILO. Itaq; maledicente quopiam indignamini, cum ſciatis quæ'nam ego à Comœdia in Dionyſiis audire ſoleo? attamẽ ipſam amicam eſſe duco, neque in ius uoco, ſeu accedens incuſo, uerùm conuenientia & feſto congruentia ludere permitto. Noui enim quòd nil ob ſcommata redditur deterius, ſed econtra quodcunque bonum exiſtit, tanquam aurum cum erutum inciditur, clarius relucet, fitq; ſplendidius. At uos neſcio quemadmodum iracundia ac indignatione accenſi eſtis. proinde cur eum ſtrangulatis? PLAT. Vnum hunc poſtulantes diem, contra illum emerſimus, ut ob commiſſa malefacta dignas perſoluat pœnas. Fama etenim cognouimus qualia contra nos in
C uulgus ſparſerit. PHIL. Igitur eum indemnatum ac inauditũ interficietis? Atqui dicere quid uelle uidetur. PLAT. Minimè: uerùm negociũ omne tibi committemus, ut cognita cauſſa, quicquid uiſum fuerit, ſtatuas. PHIL. Quid tu ais? LVCIA. Hoc idem ô hera Philoſophia, quandoquidem ſola ueritatem inuenire potis es. uix enim multis obtinui precibus, ut tibi cauſſa delegaretur. PLAT. Nunc ô execrãde ipſam dominam appellas, paulo antè uerò rem eſſe turpiſſimam philoſophiam aſſerebas, cum in tanto theatro etiam pro duobus obolis unumquemq; ſingulatim uenalem proponeres. meminiſtine ſermonũ? PHIL. Atqui uidete ne non philoſophiam iſte, uerùm præſtigiatores uiros ſub ueſtri
D nominis obtentu multa ac fœda committentes, maledictis inſectatus ſit. LVC. Quamprimum cognoſces, ſi ſaltem reſpondentem audire uelis. tantummodo ad Arium abeamus pagum, ſeu potius in arcem ipſam, ut tanquam ex ſpecula, cuncta pariter quæ in urbe ſunt, manifeſtè pateant. PHILO. At uos ô amicæ in Pœcilo tantiſper deambuletis porticu. adero etenim quum primùm diiudicatum fuerit. LVC. Quæ'nam ô Philoſophia hæ ſunt? nã & ipſæ admodum ornatæ eſſe uidẽtur. PHILO. Virilis hæc Virtus ipſa, illa uerò Modeſtia, penes quam Iuſtitia: at anteſignana Diſciplina: dubio uerò colore, & uix apparens illa, Veritas eſt. LVC. Nõ uideo. quámnam dicis? PHIL. Nonne inornatam il-
E lam cernis, nudam inquam, ſubterfugientem ſemper ac ſubterlabentẽ? LVC. Vix nunc tandem cerno. uerùm cur non & has ducis, ut penitus repleatur cõſeſſus? ſiquidem Veritatem & Patrocinium ad iudicium pariter aſcẽdere uolo. PHIL. Rectè per Iouẽ. ſequimini igitur & uos. non enim difficile erit unicum iudicare iudicium, præcipuè cum de noſtris agetur. VERITAS. Abite uos. nil enim mea refert ea audire, quæ quidem qualia ſint noui. LVC. Verùm ô Veritas, ut iudicio adſis, ac ſingula diligenter exquiras, maximè noſtra intereſt. PHIL. Nunquid famulitium hoc mihi admodum ben[illegible] deducam? LVC. Valde quidem, & quemcunq; uolueris. PHIL. Sequimini ô Ingenuitas, Loquẽdiq; libertas, ut miſerũ hunc homuncionem amatorem noſtrum, ac nullo præ-

à uarietate picturarum pœcilus dictus porticus. nam ibi bella uaria quæ Athenienſes aduerſus hoſtes geſſerant, depicta erant. meminit Pauſanias.

Locus Athenis ubi Oreſtes cauſam dixit, & ubi quæ ad remp. ſpectabant, ſeueriſſimè adminiſtrabantur.

textu iusto periclitantem,saluare possimus.at tu Elenche illic remane.LVCIA. F
Minime ô hera, quin ille quoq; ueniat,& si quis alius.haud enim cum fortuitis necesse est me depugnare feris,uerùm cum arrogãtibus difficillimæq; redargutionis hominibus,& qui semper effugia quædã inueniant, ita ut necessarius sit Elenchus. PHIL.Igitur admodum necessarius. melius uerô si & Demonstrationem tecum assumas. VER.Sequimini omnes,quandoquidem ad iudicium necessarii uidemini. ARIST. Cernísne ô Philosophia, quemadmodum propter nos Veritati subblanditur?PHILO.Nũquid ô Plato, Chrysippe,& Aristoteles, ueremini ne sui causſa,cum Veritas sit,mentiatur? PLATO. Non hoc:sed admodũ callidus est, & blandiculus,ita ut illi persuadere posſet.PHIL. G
Confidite. nil iniqui, cum Iustitia hæc adsit,fieri poterit. Abeamus igitur. Ve-
Audax locutor ueridici glorioſi redargutoris filius. rùm dic mihi tu,quod tibi nomen est? LVCI. Mihi? Parrhisiades Alethionis Elenxiclei. PHIL. Patria uerò quænam? LVCI.Syria,ô Philosophia,iuxta Euphratem.Sed quid hoc est? noui enim quosdam ex his meis aduersariis,non minus quàm ego sum, barbaros genere, moribus uerò & disciplina non Solenses uel Cyprios,seu Babylonios,aut Stagiritas. Siquidem quantũ ad te pertinet,nil refert siquis uoce sit barbarus, dummodo iustè ac rectè sentire uideatur.PHILO. Benè dicis. Verùm & hoc quæro,quámnam artem nosti?quoniam & id scire decet. LVCIA. Arrogantiæ sum osor, & uersutiæ osor, & H
mendacii osor, & insolentiæ osor, omnésque eiusmodi coinquinatorum hominum odi species.sunt enim,ut nosti, perquam multæ. PHILO. Hercules, odii plenam exerces artem. LVCIA. Rectè dicis.cernis etenim quibúsnam odio sim,& quemadmodum propter eam periclitor. Verùm & cõtrariam admodũ probè noui artem,eam inquam,quæ ab amare exordiũ sumit.sum enim ueritatis amator, & honesti amator,& synceritatis amator,ac omnium quæ ad amare spectare uidẽtur.Verùm pauci admodum hac arte sunt digni: qui uerò ex aduerso sunt cõstituti,ac odio magis familiares, infiniti. Periclitor igitur illam quidem ob segnitiẽ iam dediscere, hanc uerò etiam nimium callere.PHIL. I
Atqui haud oportebat. eiusdem enim ferunt esse & illa & ista, ita ut indiuisibilis sit ars.unica etenim est,quanuis binæ esse uideãtur.LVCIA.Melius tu hæc ô Philosophia nosti:meum uerò ita se habet,ut praũos odio habere,bonos autem laudare & amare consueuerim. PHILO. Age, quò oportebat, iam deuenimus. hic in Mineruæ iudicabimus uestibulo. Heus sacerdos,dispone sedilia: nos interim deam adorabimus.LVCIA.Obsecro Pallas,contra arrogantes mihi auxilium ferto,ac recordare quanta ipsorum periuria quotidie audis. sola enim tanquam speculatrix quæ perpetrant uides. nunc tempus illos ulciscendi adest.si uerò mẽ uictum cernes,nigrósque superare, tuum adiice calcu- K
lum,méque saluato. PHILOS. Agite iam consedimus, uestras parati audire querelas : uos uerò ex omnibus quempiã eligatis, qui egregiè accusare ac redarguere nouerit,quandoquidem impossibile est uos omnes pariter loqui. Tu autẽ Parrhisiades dehinc respondebis.REVIVISCENTES.Quis igitur è nobis,ut potissimùm hanc agat causam, idoneus erit?Tua ô Plato excellens prudentia est admiranda, eloquentia uerò redundãs,& Attico lepore referta, flexanima & uenusta: cognitio autẽ ac diligentia, necnon tempestiua demonstrationũ inductio,hæc omnia copiosè tibi adsunt:quapropter accusationẽ susscipe,& pro cunctis, quæ digna sunt,eloquere,ac omniũ illorum nunc reminiscaris,

A scaris,& in hoc unum confer siquid aduersus Gorgiam,aut Polum,seu Prodicum,uel Hippiã à te dictũ est.Vehementior hic exístit.expedi igitur ironias & sales, copiosásq; illas & iucundas comitates : quin,si uidebitur, nonnunquam exuperes, ut magnus Iupiter alatũ impellat currum, ac indignatione moueatur,ni ille debitas expendat pœnas.PLAT. Minimè,sed uehementioré quendam eligamus, Diogenem hũc,uel Antisthenem,aut Cratetẽ,seu te Chrysippe.non enim elegantiæ perpolitæ in præsenti,nec conscribendi acrimoniæ est tempus, sed redargutionis cuiusdam, ac iudicialis exercitationis. Rhetor enim
B est Parrhisiades.DIOG.Proinde ego ipse accusabo. non enim sermonibus nimium longis opus est arbitror. Accedit quòd præ cũctis reliquis iniuria sim affectus, paulò antè precio duorum obolorũ præconis uoce uenalis expositus.
PLAT. Diogenes,ô Philosophia, pro cunctis loquendi prouinciam subibit. Verùm ô generose memineris te accusatione ista non solùm rem tuã,sed communẽ agere.si enim inuicem in quibusdã discrepamus,tu id nunc minimè scruteris:nec quis rectius sentiat,inquirere curabis,sed ob hoc solũ,quoniã philosophia ipsa iniuria sit affecta,ac malè in Parrhisiadis audierit sermonibus, indigneris.Opiniones uerò in quibus dissidere uidemur,omitte : pro ea re quæ o-
C mnibus communis est,digladiare uidesis. Te solum præposuimus,ac nũc in te cuncta nostra periclitãtur,ut uel maximè syncera uideantur,uel talia,qualia ille designauit,esse credãtur.DIO. Confidite.nihil prætermittemus. pro omnibus uerba faciã.Proinde etsi Philosophia sermonibus cõmota, (natura enim mansueta ac mitis est) ipsum absoluere statuerit,non tamen mea deerunt.illi enim, quòd baculos haud frustra geramus,ostendam.PHIL.Minimè hoc,uerũ potius sermone.satius enim lingua quàm ligno rem agere.ne igitur cuncteris.iã enim effusa est aqua,conciliumq; in te oculos coniecit.LVC.At reliqui quoq; ô Philosophia,cõsideant,ac uobiscũ diiudicent:Diogenes uerò solus accuset.PHIL.
Verùm nunquid uereris ne contra te calculum ferant? LVC. Minimè.plures
D enim superare uolo. PHIL.Generosa hæc tua. desidete igitur.tu uerò Diogenes loquere.DIOG.Qualésnam circa uitam,ô Philosophia,uiri extiterimus, tute optimè nosti,uerbisq; minimè indiget.nã ut de me silleam, quísnam ignorat quanta bona Pythagoras iste,& Plato, & Aristoteles,& Chrysippus, reliqui denique in uitæ humanæ usum contulerint? Verùm quibúsnam contumeliis, quãuis tales extiterimus,scelestissimus hic Parrhisiades nos lacessierit, iam dicere pergam.Cum enim Rhetor,ut aiunt,fuisset, derelicto foro,ac illius existimatione,quicquid uehemẽtiæ ac oratorii uigoris cõsecutus est,uniuerso illo contra nos se instruens, nõ desinit maledictis insectari, præstigiatores ac dece-
E ptores subinde uocans, multitudiniq; ut nos derideat & contemnat, tanquam nullius simus momenti,persuadet:quinimo multorum iam odium non in nos solùm,sed cõtra te quoque ô Philosophia suscitauit,potissima etiam tua,mendacia ac nugas appellãs,& quæ nos edocuisti, subsannatione incessens,ita ut à spectatoribus laudetur,ac non uulgariter illi applaudatur,nos uerò intolerandis afficiamur iniuriis.Vulgus siquidem eiusce ut plurimum est naturæ,ut cum res cauillatione ac maledicentia agatur,gaudeat,præcipuè cum ea quæ absolutissima esse uidentur,mordicus arripiuntur:quemadmodũ olim gaudebat cum Aristophanes & Eupolis irrisionis gratia Socratem hunc in scenã introducerent,Comediâsque absurdas quasdam de illo commentarentur.Et illi quidem

contra uirum unũ talia sunt ausi,ac in Dionysiis,cum id facere cõcessum esset, F
sconmataq; pars quædam festiuitatis uiderentur, forsitanq; deus, cum lepidus
quispiã esset, delectaretur.at iste deliberatè ac multo studio instructus,in opti-
mos quosq; inuectus est. librum enim ingẽtem blasphemiis quibusdã refertum
conscripsit,magnaq; uoce Platoni,Pythagoræ, Aristoteli huic,Chrysippo illi,
mihi,omnibus deniq; maledicit,cũ id nec festiuitas permittat, nec priuatim ali-
qua in re à nobis lœsus fuerit. Parcendum enim illi foret,si talia iniuriã repel-
lendo non inferendo ageret:& quod omnium grauissimum existit,sub tui no-
minis prætextu talia ô philosophia facere audet:necnon eodem conatu,dialo-
go familiari nostro auxiliatore & mimo contra nos utitur: quinetiam Menip- G
po uiro nobis amico persuasit ut quamplurimum in comicis illis cauillis sibi
assistat: qui solus non adest,neque nobiscũ,prodita societate,accusat. pro qui-
bus omnibus pœnas luere est dignus. Quid enim cõtra hæc dicere posset,cum
exactissima quoque coram tot testibus carpere ausus fuit? In quorum utilita-
tem hoc quoq; redundabit, si ipsum pœna affectum spectauerint. nemo enim
dehinc philosophiam tam facilè contemnere audebit. Proinde in hac re quie-
tem agere, & iniuriantẽ tolerare,nõ modestiæ,sed extremæ ignauiæ & amen-
tiæ indicium censendum esset. Cæterùm postrema cuinam ferenda sunt? Siqui-
dem nos tanquam mancipia in uenalicium deducens, præconis, ut aiunt, uo- H
ce diuendidit, nonnullos precio ingenti,quosdam mina Attica,me uerò sceles-
tissimus ille obolis duobus,ita ut circunstãtibus risum moueret. Eã ob causam
indignatione perciti, in illum manus iniecimus, téque rogamus ut nos turpis-
simis affectos iniuriis ulciscaris. R E VIVIS. Euge ô Diogenes,pro cunctis,
Verte Horo-logium. ut decebat,egregiè peroraſti.P HIL. Definite inuicẽ laudare. Infunde respon-
surus. tu uerò Parrhisiades dicere pergas. nunc enim tibi aqua defluit. ne igitur
cuncteris. P A R R. Non omnia mea, ô Philosophia, in accusatione sua Dio-
genes recensuit,uerùm magna ex parte,quæ difficiliora erãt, nescio qua ratio-
ne ductus prætermisit. tantum uerò aberit ut me illa minus dixisse negem, uel I
præmeditatam excusationem quandam prætendam,ut siqua ille idem reticuit,
uel ego antea haud protulerim, nunc uel præcipuè expedire uidear.ita enim
intelliges,quósnam arrogantes & præstigiatores appellans diuulgauerim,aut
maledictis meis lacessierim. Proinde hoc solum mihi considerate, nunquid in
cunctis ueritatem dixero. Quod si blasphemi uel asperi quid in se oratio habere
uidebitur,non me redarguẽdum, sed rectius(ut arbitror)illos qui talia cõmit-
tunt,accusandos esse puto. Ego siquidem confestim ac percepissem quãtis in-
commodis rhetores degrauari necessum esset, deceptionibus scilicet, menda-
ciis,temeritate,clamore,pressionibus,infinitis deniq; aliis:hæc quidem ut dece- K
bat,cuncta declinaui,ad tuaq;,ô Philosophia, bona aspirãs,quantum mihi uitæ
adhuc reliqui esset, tanquã ex fluctuatione ac tempestate in trãquillum quen-
dam subiens portum, sub tua protectione uiuere expetebam: ac posteaquã ad
uestra tantummodo transgressus essem, te quidẽ, prout cõueniens erat,ac reli-
quos omnes qui uitæ optimæ institutores fuissent, admirabar, tanquã qui ma-
nus ad eos festinantibus porrigerent,ad optimáque & utilissima adhortaren-
tur,si quis solùm ea transgressus non esset,seu neglexisset,uerùm firmiter re-
gulas quas tulissetis inspexisset,ad illasq; uitam suam direxisset,ac instruxisset:
quod quidẽ per Iouem inter nos pauci facere consueuerunt. Cùm uerò quam-

plurimos

A plurimos cernerem philosophiæ amore minimè teneri, uerũ ob huius rei glo-
riolam solam,prompta hæc ac uulgaria,& quæcũque omnino faciliter imitan-
tur,admodum rectè bonorũ instar uirorum assimilare, barbam inquam,ac in-
cessum, necnon induuium,cæterùm uitam ac eorum actus formæ contradice-
re,uobisq; penitus contraria exercere,ac professionis dignitatem corrumpere:
indignabar,uidebaturq; mihi res admodũ similis esse Tragico mimo, qui mol-
lis esset ac muliebris, Achillem uerò seu Theseũ uel Herculem ageret ipsum: *Herculem saltantẽ & Cerberum ab inferis extrahentem memi-nit Hesychius.*
cum tamẽ neq; heroicè incederet,neque loqueretur,uerùm ita sub tali lasciui-
ret persona,ut nec Helena uel Polyxena,cum id earum modestiæ minus con-
B ueniret,tolerare possent,taceo Herculẽ Callinicũ,qui,ut mihi uidetur,quam-
primum conuersus claua talem uerberasset, ipsum inquam, ac personam illam
quæ tam effœminatè eum repræsentando contaminasset. Talia igitur cum
uosipsos quoque ab illis perpeti uiderem,non tuli hypocriseos impudentiam,
si cum simiæ essent, heroum personas assumere, uel Cumanum illum asinum
imitari auderent,qui leonina indutus pelle,leo quoq; ipse uideri uolebat, cum
aduersus Cumenses ignaros admodum horrendè & asperè rugiret,donec ho-
spes quidam ipsum non leonem sed asinum esse deprehendisset, uerbis redar-
guisset,fustibusq; insecutus uberasset. Proinde quod maximè intolerandum
C mihi uidebatur,id erat: nemo non hominum, si quempiam ex illis flagitiosum
seu turpe aut impudicum aliquid committere uidisset, cõfestim Philosophiam
ipsam,siue Chrysippum,aut Platonem,seu Pythagoram, uel cuiuscunque co-
gnomen non doctrinam delinquens ille assumpserat , accusabat: & quoniam
ille coinquinatè uiuebat, homines malè quoque de uobis, multis antea seculis
defunctis,coniectabantur: (non enim de uiuentibus uobis inquisitio fiebat,sed
iam ex pedibus sublatis)omnes uerò cũ manifestè cernerẽt q̃ molesta & impu-
dica ille committeret,uos quoq; indicta causa cõdemnabant, ac pari calumnia
dilacerabant. Ego uerò cum hæc cernerem,ferre non potui,uerùm eos redar-
D guebam,à uobisq; secernebam: uos uerò honore propter hæc me dignum, in
iudicium rapitis. Nunquid igitur si initiatum quempiam uiderem occulta deo-
rum prodentem,ac in publicũ efferentem mysteria,ideoq; indignarer & repre-
henderem,me impium esse existimaretis? Atqui minus iustè,quandoquidẽ cer-
taminum quoque præfecti, mimos qui uel Palladis uel Neptuni seu Iouis as-
sumpsere personam,nõ tamen commodè nec ex deorum egere dignitate, fla-
gellare consueuerũt:at ii minimè irascũtur illis, si flagelliferos quempiam per-
sona ornatum seu forma decoratum uerberare iusserunt, uerùm (ut arbitror)
uapulantes potius laudare consueuerunt. Seruum enim uel nuncium minus a-
E ptè repræsentare,paruus error:at Iouem ipsum seu Herculem haud pro digni-
tate spectatoribus ostendere,turpe ac piaculo simile esse uidetur. Quinimo &
hoc omnium est absurdissimũ, quòd cum multi ex eis dogmata uestra exactè
calleant,ita tamen uiuunt, ac si ideo tantùm illa legerint,ac meditãdo operam
impenderint,ut contraria exercere possint. Cuncta enim quæ dicũt,ueluti pe-
cuniæ ac gloriæ contemptum, solumq; honestum bonum esse arbitrari,ira ua-
cuum esse,& splendida quoq; despici debere,bonis æqualiter perfruendũ esse,
honesta per deum admirãda: sapientiæ & ueritatis sunt plena: at ii qui hæc ipsa
sub mercede docent, & diuites admirantur, & argento inhiant, caniculis ira-
cundiores,leporibus timidiores,simiis blandiores, asinis petulantiores, felibus

rapaciores,gallis contentioſiores.ita igitur affecti,quid aliud quàm riſum mo- F
uent,inuicem circa diuitum ianuas ſe conculcantes,cœnasq; diuerſas appetentes,& in illis ipſis moleſtè laudantes,ac ultra honeſtatem ſe ingurgitãtes,cuncta reprehendentes,& inter calices illepida & abſona philoſophantes, merum denique minimè ferentes? Idiotæ uerò, quos conuiuio intereſſe contingit, rident ſcilicet,ac Philoſophiæ, quoniam piacula talia producat, inſultant. Eſt & illud omnium abſurdiſſimũ,quòd cũ unuſquiſq; nullius ſe rei indigere affirmat, ſed ſolum ſapiẽtem diuité eſſe uociferatur, paulò tamen pòſt accedẽs poſtulat: & ſi non accipit,indignatur, pariter ac ſi quis regiè ornatus arduam geſtet tiaram,necnon diadema,& reliqua ſigna regia, friuolarum tamen rerum indigus G
mendicet. Proinde cum ipſi quid accipere debent, multus quòd omnia communia eſſe conueniat,ſermo, & quòd indifferentes diuitiæ, & aurũ uel argentum nil à littoralibus differat lapillis. At cum uetus quiſpiã amicus & familiaris auxilii indigens accedit,& paucula quædam ex multis poſtulat,taciturnitas,& indigentia, & ruditas,& dictorum in contrarium palinodia, uariiq; de amicitia ſermones illi, necnon uirtus ac honeſtum quónam abeant,ignoro. Sunt enim uerba hæc uerè pennata,& penitus euaneſcentia,quæ illi fruſtra in quotidiana conuerſatione,umbratili inter ſeſe iactitãt pugna. Eouſque enim unuſquiſque eorum amicus exiſtit, quouſque nec de argento neq; de auro ſeu de commo- H
do agitur. quòd ſi quis obolum tantummodo oſtenderit, confeſtim pax ſoluitur,ac omnia turbantur,implacataq; redduntur:libri excidũt, & uirtus aufugit: quemadmodum & canibus euenit, inter quos ſi quiſpiam os proiecerit, confeſtim exiliunt,ac inuicem mordent,& illi qui prior os rapuit,allatrant. Fertur Aegyptius rex quidam ſimias ut tripudiarẽt inſtituiſſe,animaliaq;(nam admodũ ad res humanas imitandas ſunt apta)celerrimè didiciſſe ut perſonata ac purpurata ſaltarent:erátque admodum uiſu res digna,donec ſpectator quiſpiã urbanus nuces è ſinu depromptas in medium abiiceret. id ſimiæ uidentes, tripudii oblitæ,id quod erant, ſimiæ pro ſaltatoribus euaſerunt, perſonas conterebant,ueſtitum diſcerpebant,inuicemq; pro fructibus depugnabant, ita ut pyriches ordo diſſolueretur,à theatróque rideretur. Talia & hi perpetrant,quos ego cõuiciis inſectatus ſum, nec unquam redarguere & comicis morſibus impetere deſinam. Verùm non ita inſanio,ut in uos,ſeu uobis ſimiles (ſunt enim ſunt profectò nonnulli qui uerè philoſophiam amplectãtur)blaſphemiæ quid, uel ſiniſtrum euomam: quanuis ſi quid haberem quod dicerem, nunquid hoc uos ad uitam reducere deberet? At uerò ut glorioſi illi,ac deo inimici odio habeantur, admodum dignum exiſtimo. Proinde tu Pythagora, & Plato, & Chryſippe,& Ariſtoteles, nunquid tales uobis congruere, uel in humanæ ui- K
tæ uſum familiare ſeu conueniens quid oſtendiſſe dicitis? Ita per Iouem, inquiunt,Hercules,& ſimia. An quia barbas nutriunt,& ſeueritatem præ ſe ferre, philoſophiam quoque exercere uidentur,ideo uobis ſimiles erunt? Quinimo pertuliſſem ſi ad ſimulationem ipſam quoque apti fuiſſent: nunc uerò citius uultur luſciniam imitabitur, quàm illi Philoſophos. Proinde quæ pro me ipſo dicenda erant,expoſui: at tu ueritas, nunquid uera ſint, teſtificare. PHILOSOP. Nunc longius ô Parrhiſiade abſiſte. quid uobis agendum erit? quomodo uobis uir dixiſſe uidetur? VIRTVS. Ego quidem ô Philoſophia interim cum iſte peroraret, terram ſubire optabam. adeò uera omnia protulit.

Siquidem

A Siquidem audiens unumquemq; qui talia faceret, agnoſcebam, interimq; dicta aliqua in hunc,alia uerò in eum qui grauia perpetraret, referebam. etenim perquam manifeſtè uiros tanquam pictura quadam cuncta conferens,expreſſit,ac non ſolùm corpora,ſed & animas ipſas admodum exactè deſignauit. PHIL. Et ego quoque ô Virtus admodũ erubui: uos uerò quid dicitis: REVIVIS. Quid aliud,quàm à crimine eum abſolui,inter amicóſque & benefactores noſtros aſſcribi debere? Planè etenim nobis idem quod Ilienſibus euênit, qui hũc tanquam Tragœdum quempiam aduerſus nos excitauimus,qui Phrygum decantaret calamitates. Canat igitur, & dei inimicos tragicè exagitet. DIOG.
B Et ego quoque,ô Philoſophia,admodum uirum laudo,ac cuncta quæ illi obieci,execror:& quia generoſus eſt, amicum eũ facio. PHIL. Euge ô Parrhiſiades, quoniã in omnibus ſuperior euaſiſti, ab accuſatione te abſoluimus. dehinc uerò noſter eris. PARRH. Hanc primam adoraui: uerùm aliud magis Tragicũ opus mihi ſupereſſe puto: ſi quidem ô ualde uenerãda Victoria, quotidie uitam meã uenerabilem reddis,nec coronare deſinis. VIRTVS. Nunquid igitur & illos citemus,ac à ſecundo iam ordiamur cratere? ut pœnas ob ea propter quæ in nos iniurii fuere,expendant, Parrhiſiades autem unumquéque accuſabit. PARRH. Rectè,ô Virtus,elocuta es: quapropter heus tu miniſter
C Syllogiſme,ocyus in urbẽ deflectere, Philoſophoſq; ut præſtò ſint, citare pergas. SYLLOG. Audi, tace: philoſophos ut in arcem aſcendant,ac de uirtute, philoſophia,ac iuſtitia rationem reddant,cito. PARRH. Vidésne? pauci citationi obedientes conueniunt,partim uerò iudicium timent,ac plurimi ocioſi non ſunt, circa diuites enim uerſantur: ſi uerò cunctos aduenire cupis, de iis præconium ô Syllogiſme pronũcia. PHIL. Minimè: uerùm tu Parrhiſiade ex arbitrio tuo illos conuoca. PARRH. Atqui minimè hoc difficile erit. Audi, tace. quicunque ſe philoſophos eſſe dicũt, & quicunque nomẽ hoc ad ſe ſpectare arbitrantur,ad diſtributionem in arcem ueniant. ſingulis enim minæ da-
D buntur duæ,ſeſaminaq; placenta. Quicunq; uerò barbam profundam oſtenderit, ille & carycarũ maſſam accipiet. Nemo uerò ſeu modeſtiã uel iuſtitiam aut continentiam afferat. ſiquidẽ hæc ſi nõ aderint,neceſſaria ſunt minimè. Quinque præterea ſyllogiſmos unuſquiſq; apportet: non enim fas abſq; his ſapiẽtem eſſe. Duo denique auri talenta in medio exponẽtur,quibus illum donabimus,

Qui uerbis omnes poſſit contendere contra.

Papæ! quàm refertus eſt impellentium multitudine aſcenſus! quemadmodum ob duas tantùm accelerant minas,apud Pelaſgicum quidam,& iuxta Aeſculapii templum alii,circa Arion pagum quoque multi,nonnulli & penes Tali ſe- *Loca Athenis iuxta arcem.*
E pulchrum. quin reliqui admotis ſcalis per Geminorũ ædem turmatim, ut pœnas dent,irrumpunt, & per Iouem apum inſtar racematim, ut Homeri uerbis utar,ſed & hinc quamplures,illinc quoque innumeri,

Quot folia & flores naſcuntur tempore uerno.

Atqui breuiter conſidentium clãgore repleta eſt arx,ac undiq; pera, barba,aſſentatio,impudẽtia,baculi,guloſitas,ſyllogiſmus,auaritia: ac pauci illi quicunque ad primum illud conuenerant præconium, latentes & ignoti reliquorum multitudini intermixti, ſub aliarum formarum ſimilitudine deliteſcunt. Eſt & hoc ô Philoſophia moleſtiſſimũ,& in quo te maximè quis reprehẽdere queat, quòd minimè notas & ſigna illis inuſiſti. ſiquidem præſtigiatores iſti ſæpius

ad perſuadendũ,uerè philoſophãtibus ſunt aptiores. PHIL. Paulò pòſt hoc fiet: F
uerũ iã animũ aduertamus. PLATONICVS. Primos nos Platonicos ipſos accipere decet. PYTHAGORICVS. Minimè,ſed nos Pythagoricos. prior enim erat Pythagoras. STOICVS. Deſipitis. præſtãtiores nos,qui à porticu. PERIPATETICVS. Minimè quidẽ,uerùm nos de Peripato,in rebus ſumus priores. EPICVREVS. Nobis Epicureis placẽtas date, & carycarũ maſſas: de minis uerò expectabimus,donec ultimi accipere debeant. ACADEMICVS. Vbi duo ſunt talenta? ſiquidem nos Academici oſtendemus quantum aliis ſimus contentioſiores. STOICVS. Non, nobis Stoicis præſentibus. PHILO. A contentionibus deſiſtatis: uos uerò Cynici ne inuicem impellatis,néne baculis uerberetis. nã pro- G
pter alia uocati eſtis. Ego enim Philoſophia nunc unà cum Virtute & Veritate diiudicabimus quínam ſint qui uerè philoſophentur. inde qui noſtris inſtitutis uiuere inuenientur, felices erunt, & optimi eſſe iudicabuntur. At ſubdolos illos,nilq; ad nos ſpectantes,malos malè perdemus, ne dũ ſibiipſis cõtraria committunt,arrogantia tamen efferantur. Verùm quid hoc eſt? fugitísne? Ita per Iouem. multi per confragoſa deſiliunt, adeò ut penitus euacuata ſit arx, præter paucos illos qui iudicium haud formidantes remanſere. Vos uerò miniſtri peram quam Cyniculus fugiẽdo abiecit,tollatis. Sed quid in illa latet? num quid lupini,ſeu libri,uel panes toſti? PARRH. Minimè,ſed aurum hoc,& unguen- H
tum,ac culter ſacrificulus,ſpeculum quoque,& tali. PHIL. Euge ô generoſe, hæc tibi exercitii erant uiatica? cum illiſque omnibus conuiciari,ac alios docere audebas? PARRH. Nobis itaque illi tales. Cæterùm uos cõſiderare decet quo pacto error hic tollatur,ac homines cognoſci queant,quínam ex illis boni,& qui rurſus alterius uitæ exiſtãt. tu uerò ô Veritas inquire. tua enim intereſt,ne tibi mẽdacium præualeat,néue propter errorem uiri mali bonis intermixti deliteãt. VERITAS. Hac in re ex Parrhiſiadis arbitrio, quoniam probus ac nobis beneuolus eſſe uidetur, teq; Philoſophia præcipuè admiratur, ita agemus. ſecum Elenchum aſſumat, & omnes qui ſe philoſophari profitentur, conue- I
niat,ac quemcunque inuenerit legitimum & ueræ Philoſophiæ alumnũ,illum corona coronet oleaginã,& in Prytaneum conuocet. Si uerò alicui (quemadmodum multi ſunt) uiro execrando,ac Philoſophiæ hypocritæ, obuiam factus fuerit,attritam dilaceret ueſtem, barbamq; Tragica abradat nouacula, frontiq; ſtigmata imprimat,uel inter media inurat ſupercilia. ſit uerò deuſtionis figura, Vulpes uel Simia. PHILO. Euge Veritas, ſiquidem Elẽchus ô Parrhiſiade talis erit, quales & aquilarum pulli contra ſolem eſſe ferũtur,non per Iouem tamen ut ii quoque luminis ſplendore probentur, ac æſtimentur: uerùm coram illis aurum,gloriam,ac uoluptatem exponas: & quemcunque uideris ea negli- K
gere,ac minimè eorum aſpectu moueri, is erit qui oleagina coronetur. quem uerò fixè intuentem,manumq; ad aurum protendentẽ uidebis,hunc ut inuratur abducas,abraſa tamen prius barba. PARRH. Hæc ô Philoſophia ut cenſes erunt, ac confeſtim perquam multos eorum ſimia uel uulpecula notatos uidebis,paucos uerò coronatos. quinimo,ſi placuerit, nonnullos per Iouem uobis huc reduxero. PHIL. Quid ais? nunquid fugientes reduces? PARRH. Et maximè, ſi ſacerdos parum per funiculum hunc & hamũ, quos ex Piræo piſcator ſacrauit, mihi commodare uoluerit. SACERD. En accipe, pariter & calamum, ut cuncta habeas. PARRH. Nunquid ô ſacerdos & carycas aliquas mihi

A mihi ſuppeditabis, ac auri pauxillum? SACER. Accipe. PHILO. Quidnam uir hic facere intendit? PARRH. Hamum placenta & auro ineſcare, in ſummitateq; muri conſidens in urbem demittere. PHILOS. Quid agis ô Parrhiſiade? nũquid ex Pelaſgico lapides piſcari decreuiſti? PARRH. Tace ô Philoſophia, ac prædam expecta. Tu uerò Neptune uenator, ac optima Amphitrite, uarios nobis mittito piſces. Verùm lupum quẽdam maximum cerno,quin potius au- *Lupus marinus. meminit Ariſtoteles & Plinius.*
ratam. LIBERTAS. Minimè,ſed felis eſt. hians enim ad hamũ natare uidetur. aurum ſubolet. propè iam adeſt. tetigit. captus eſt. attrahamus. PARRH. Et tu ô Elenche pariter nunc funiculum apprehẽde. attractus eſt. Age ô optime, in- *Felis galeus, Gaza muſtelã interpretatur, eſt piſcis rapax.*
B ſpiciamus quíſnam piſcis exiſtat. hiat iſte. Hercules,qualésnam dẽtes! quid hoc rei eſt? Nunquid ô generoſe circa petras liguriendo diſcurrens,captus es? Vbi prædari ſperabas, ibi tu præda facta es. at nunc omnibus à branchiis appenſus, manifeſtus eris. Extrahamus illecebras huic, & hamum. uacuus en hamus, placenta iam cum auro in uentrem deſcendit. DIOG. At per Iouem euomuit. quapropter & alios ineſcemus. PARRH. Bene habet. quid ais ô Diogenes? tu hunc quísnam ſiet noſtin'? nũ ad te attinet? DIOG. Minimè. PARRH. Proinde quo precio dignum hunc afferere oportet? ego etenim paulò antè duobus obolis eum appreciaueram. DIOG. Nimium dicis. mollis enim eſt,& tur-
C pis,& moroſus,& iners. uerſo capite hunc tu à petra præcipitato,& alium demiſſo hamo attrahe. Atqui uideſis ô Parrhiſiade, ne tibi calamus inflexus abrumpatur. PARRH. Confide ô Diogenes. tenues ſunt,& Aphyis leuiores. *Aphyæ,piſciculi quos parit limus, uermiculorũ inſtar ſcaturientes. meminit Aelianus. Plinius uerò Aquas à latinis appellari dicit, quòd ex aqua & pluuia procreentur.*
DIOG. Et per Iouem leuiſſimi quoque. ſubinde tamen extrahe. PARR. En, quísnam alius hic latus tãquam ſemiſectus piſcis accedit? Pſetta quædam in hamũ impegit. deglutiuit. capta eſt. DIOG. Attrahatur. quísnam eſt? PARRH. Platonicũ ſe aſſerit. PLATO. Et tu execrande ad aurum accedis? PARRHI. Quid ais ô Plato? quid cum illo agamus? PLATO. Ab hac eadem petra & ille. DIOG. Ad alium capiẽdum confideas. PARRH. Proinde perquam bel- *Pſetta piſcis latus. meminit Ariſtoteles & Suidas.*
D lulum quendam accedere uideo (ueluti in profundo apparet colore uario) ac uittas quaſdam aureas in humeris habentem. cernísne ô Elenche? Ariſtotelem hic refert. acceſſit. atqui rurſus abiit. diligẽter arbitratur. iterum redit. deguſtauit. captus eſt. extrahatur. num hic tibi Ariſtoteles cognitus eſt? ARISTOT. Ne me ô Parrhiſiade de ipſo interroga. nam quis ſit ignoro. PARRH. Nunquid igitur & hũc ô Ariſtoteles per petras? ARISTOT. Et maximè. DIOG. Sed ecce multos hic conſpicio piſces paricolores, ſpinoſos, in ſuperficie aſperiores, Echinis magis aculeatos. uerriculo aliquo opus eſſet, uerùm non adeſt. ſatis erit ſi unum ex grege tantùm extrahamus. atqui ad hamum acceſſit, qui i- *Echinus latine Erinaceus, ſpinis aculeatis.*
E pſorum eſt ferociſſimus. ELENCHVS. Conſide, ſi uidetur, ac prius funiculum longè ferro circunda, ne dentibus adrodant,& aurum deglutiãt. PARR. Deſedi. at tu Neptune capturam ſecunda. Papæ! pro illecebris depugnant. partim congregati carycas circũrodunt, alii uerò deuorantes, ab auro detinentur. Benè habet, adhæſit quidam admodum robuſtus. Age dic, cuius tu cognomen refers? Atqui ridiculus ſum, piſcem loqui cogens. muti ſiquidem ſunt. cæterùm tu Elenche dic, quémnã hic magiſtrũ habet? ELENCHVS. Chryſippũ hunc. PARRH. Intelligo, quoniam aurum, ut arbitror, nomini conuenire uidetur. At tu Chryſippe per Mineruã refer, noſtíne uiros? uel talia ipſos facere doces? CHRYSIPPVS. Contumelioſe per Iouem ô Parrhiſiade interrogas, qui no-

bis quicquam cum iis qui tales exiſtant, conuenire ſuſpicaris. PARRHIS. F
Euge generoſus es ô Chryſippe. igitur & iſte cum aliis in caput præcipitetur,
quoniam ſpinoſus eſt,ac timendum ne ſi à quopiam comeſtus fuerit,guttur of-
fendat. PHILOS. Satis ô Parrhiſiade piſcatus, ne quis (ueluti multi ſolent)
abrupto auro & hamo aufugiat, indéque ſacerdoti abs te repetere ſit neceſſe.
Proinde nos ad deambulationem pergamus. Tempus quoque inſtat ut & uos
eò unde ueniſtis, reuertatis, ne ultra præſcriptum tempus moram ducere ui-
deamini. Tu uerò Parrhiſiade, & Elenche,per gyrum ad cunctos accedatis,&
quemadmodum iuſſi, illos aut coronate, aut inurite. PARRH. Fient hæc ô
Philoſophia. Valete uirorum optimi. nos uerò ô Elenche proficiſcamur,ac iuſ- G
ſa exequamur. Verùm quò primùm pergere neceſſum erit? nunquid in Aca-
demiam,uel Stoam? Ab Lyceo exordiũ faciamus. nil hoc refert. Attamen hoc
noui,quocunque gentium perueniemus,paucis equidem coronis,multis uerò
indigebimus cauteriis.

CATAPLVS SIVE TYRANNVS, Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

Vti ſuprà in Menippo,diuitum exitus ac pœnas deſcripſit, recitato etiam decreto, quo animæ illorũ in aſi-
nos migrare iubentur, ita hic ſub Megapenthis perſona, Tyrannorum uitam,mores,exitus, & quæ tandem H
poſt hãc uitam,animorũ ſupplicia & cruciatus illos maneãt,exponit,amplificatis etiã his antitheſi quadam,
dum ſutorem Micyllum, & Philoſophum Cyniſcum,utrunque pauperem, alterum etiam uirtuti ac ſapientiæ
deditum,cum illo componit. Illud uidelicet innuens, quòd qui potentiam & diuitias ſectantur, & uitam ple-
runque peßimam atque nequiſßimam agant, mortem quamgraui ßimo animo patiantur. Contrà autem qui
à rebus iſtis mundanis, iiſdemque malorum omnium principijs & cauſis, animum remotum ac liberum ha-
bent,quiq; uirtutem præ ijs quæ uulgus appetit & miratur,colunt, illos & mortem contemnere ſolere, ne-
que ullis conſcientiæ flagris facilè perterreri. Tractat autem hæc pro more ac inſtituto ſuo, fabuloſo rurſum
dramate quodam ficta umbrarum transfretatione apud Acherontem: in qua dum & tyrannus hic traijcien-
dus foret, mora cæteris, renitente ac mortem deprecante illo, inijcitur. Quam rem Charonte atque alijs gra-
uiter ferentibus, tandem Mercurius tollo attractum illum in nauem compellit, adiuuantibus ad id pauperibus
illis Cyniſco & Micyllo. Porrò ubi iam traiectum eſſet, rurſus apud Rhadamanthum eodem pacto iudicium I
ſubterfugere uelle idem fingit: ſed tamen & ibi in medium protractus, & à Cyniſco accuſatus, extremo
tandem ſupplicio damnatur.

CHARON. CLOTHO.

AGE uero ô Clotho,nauis quidem hæc iamdudum nos expectat pa-
rata,& ad nauigationem commodè admodum inſtructa. ſiquidem
& ſentinam exhauſimus,& malum ereximus,tum & uelum eſt paſ-
ſum,ac remi ſuo loco collocati omnes, ita ut (quod in me eſt) obſtet
planè nihil quin anchora ſubtracta iam huic ſoluamus. Verùm Mercurius,qui
iam diu adeſſe debuiſſet, ſolus eſt in mora. Itaque quum hodie iam ter traie-
ciſſe licuiſſet,uectoribus, ut uides,adhuc uacuum eſt nauigium: & iam ad ue- K
ſperã uergit dies: nos autem nondum ne obolum quidem demeruimus. Por-
rò Pluto,ſat ſcio,me huius moræ auctorẽ ſuſpicabitur, ídque quũ apud alium
ſit negocii culpa. Ille autẽ bonus & egregius umbrarum dux, quemadmodum
& alius quiſpiã ex umbris,hauſto apud ſuperos obliuionis fonte, ad nos redi-
re oblitus eſt: & ut coniicio,cũ ephebis luctatur,aut citharam pulſat, aut fabu-
las aliquas denarrat, ſcilicet quàm ſit bellus nugator,oſtentans: uel etiam inte-
rim dum regreditur, inter uiam furandi ſtudio forſan occupatur. nam ex arti-
bus quas profitetur,hæc uel præcipua eſt. Ad hunc ergo modum pro ſuo arbi-
trio liberè nobiſcum agit, nihil etiam ueritus quòd media ex parte eſt noſter.

CLOT.

A CLOTHO. At quid noſti ô Charon an negocio aliquo detineatur,Ioue ui-
delicet poſtulante ut in procurãdis Superũm rebus plus quàm iuſtum tempus
inſumat? Herus autem eſt & ille. CHAR. At non ita,ut ultra iuſtum modum
communi mancipio debeat imperitare: quandò nos, cum abeũdi tempus eſſet,
ne unquam quidem eum detinuimus. Sed ego rei cauſam propemodum con-
iecturis aſſequor: nempe apud nos malua tantùm eſt cum libamẽtis,& placen-
tulæ,ſilicerniáque: cætera uerò caligo,& nebula,tenebræq;: in cœlo autẽ, præ-
terquam quòd clara ac lucida ſunt omnia, ambroſia multa pariter & nectar
affatim ſuppetit, adeò ut mihi quoque hoc nomine ſuauius lubentiúſque apud
B illos cunctari uideatur. quin & à nobis ſubuolare cõſueuit,perinde ac ſi è car-
cere aliquo aufugeret. ubi uerò deſcendendi fuerit tempus, lentè admodum
& pedetẽtim uix tandem accedit. CLOTHO. Mitte iram iſtam ô Charon,
ſiquidem hic propè adeſt, complureis ſecum adducens: imò, ut cernis, denſam
turbam uelut gregem uirga præ ſe agit. Sed quid hoc? Vinctum hercle quẽdam
in ipſis conſpicio,tum alium riſu diffluentem, porrò alium quendam pera ſuc-
cinctum,ac baculum manu geſtantem, aſperumq; ac toruum quiddam obtuẽ-
tem, denique aliis,ut gradum addant, à tergo imminentem. An non & Mer-
curium ipſum uides ſudore perfuſum, pedibus puluere conſperſis, tum &
C brò anhelantem,adeò ut os ei ſuſpiriis ſit diſtentum? Quid hoc rei eſt ô Mer-
curi? Hem,quæ eſt hæc trepidatio? Nobis certè uehementer perturbatus uide-
re. MERCV. Quid aliud ô Clotho,quàm quòd dum ſceleſtum hunc aufu-
gientem proſequor, penè acciderit ut ego ad hanc nauem hodie non fuiſſem
rediturus? CLOTH. At quínam eſt? aut quid ſibi quærens,conatus eſt tranſ-
fugere? MERC. Hoc quidem eſt uel cuiuis manifeſtum, quòd diutius uiuere
cogitauit. Eſt autem uel rex quiſpiam, uel tyrannus, quantum ex eius eiulatu
coniicere licuit. nam ingenti quadam ex felicitate ſe deiectũ querebatur. CLO.
Et quum filum quod ei erat innexum,iam defeciſſet, ſtultus tamen ille, quaſi
D ſuperuiuere queat,aufugit? MERCV. Aufugit narras? Quòd ſi non genero-
ſiſſimus hic,qui baculum manu geſtat, mihi fuiſſet auxilio, ſicq; ipſum cõpre-
henſum uinculis alligaſſemus, è noſtris profectò manibus egregiè effugiſſet.
Etenim ex quo eum mihi tradidit Atropos, per omnem uiam retrahere atque
obniti nunquam deſtitit. Quin pedibus ſolo oppoſitis ita ſe offirmauit,ut inter
ducẽdum nobis non parum negocii exhibuerit. Aliquoties autem ſupplicabat
ac deprecabatur, ingentia daturum ſe pollicens, ſi uel paululum dimitteretur.
Ego uerò cum hominem ea quæ contingere non poſſent,ambire uiderem, ut
& me decuit, minimè dimiſi. At ubi iam ad ipſum oſtium uſq; peruenißemus,
E ipſeq; umbras,ut moris eſt, Aeaco adnumerarẽ, & ille uniuerſas ad ſummam à
ſorore tua tranſmiſſam recẽſeret, perditiſſimus hic neſcio quomodo clam no-
bis aufugerat. Itaque quum ſummæ unus deeſſet, Aeacus adductis ſuperciliis,
Non in omnibus,inquit, paſſim tu furandi artificiũ intende. Satis tibi ſit quòd
eiuſmodi ludos in cœlo reddere cõceditur: umbrarum autem res omnino ſunt
planæ, neque quicquam nos aliqua uia fallere poteſt. Quatuor ſupra mille,ut
uides,ſumma habet inſcriptos, tu uerò uno minus adducis: niſi forſan excuſas
quòd te circumuenerit Atropos. Ad hũc ego ſermonem rubore perfuſus,quæ
in uia acciderãt, in memoriam reuocare cœpi. Et cum oculis in orbem ductis,
hunc nuſquam cernerem, facilè animo collegi eum transfugiſſe. quare uiam

quæ rectà ad Tænarum reducit,quàm potui celeriter remetior:hic autem optimus uir ſua ſponte me comitabatur.Itaque uelut è carceribus emiſſi,celeri curſu uolantes ipſum iam in Tænaro deprehendimus.uſqueadeo parũ abfuit quin effugiſſet.CLOT.Et nos ô Charon Mercurium adhuc ignauiæ damnamus? CHAR.Quid ergo diutius cunctamur,quaſi non ſatis ſit moratum? CLO. Probè dicis.inſcendant.Ego uerò,ſumpto in manus libello, ingredientes ſingulos,qui,& unde nati,quóque modo uita functi ſint,ex more dignoſcam.Tu autem ô Mercuri ipſos excipe, & omnes ſuo ordine collocato. Verùm tu infantulos iſtos primùm iniice.quid enim mihi interroganti quiuerint reſpondere? MERCV. En tibi ô portitor ſunt hi numero trecenti, præter eos qui à parentibus ſunt expoſiti.CHAR. Papæ! quæ eſt hæc ſoli fertilitas?egregius es umbrarum ductor.uuas immaturas nobis adducis.MERCVR. Vin tu ô Clotho ab his indefletos introducamus? CLOT. Vetulos iſtos dicis? maximè.Quid enim attinet, ut quæ ante Euclidem hucuſque contigerũt, ſciſcitando,ipſa mihi negocia faceſſam? Vos qui plus ſexaginta annos nati eſtis, adeſte. Sed quid hoc?Itan' eorũ aures annis ſunt obturatæ, ut me nõ exaudiant inclamantem? Forſan & hos ſublatos importare oportebit. MERCV. En duodequadraginta flaccidi omnes, & apprimè maturi, ac in ipſo planè tẽpore decerpti.CLOTH.Per Iouem:quãdoquidem iam omnes ſunt uuæ paſſæ.Saucios ô Mercuri nunc adducito.Vos quo mortis genere uitam clauſeritis, mihi primùm dicite.Sed cur non ipſamet, quæ cuique ueſtrum ſint inſcripta, inſpicio?Octoginta in prælio cadere heri apud Medos decretũ erat,atque unà cum his & Oxyartæ filium Gobarem. MERCV.Adſunt. CLOT. Præ amoris impatientia ſibi ipſi mortem conſciuere ſeptem:in primis autẽ Theagenes philoſophus,propterea quòd ſcorto Megarenſi,cuius amore flagrabat,potiri non poſſet.MERCV.En tibi propè adſunt.CLOT. Porrò ubi illi qui de imperio certando,mutuis ſe cædibus cõfecere?MERCV.Hic adſtant. CLO. At quem adulter,in hoc iuuante uxore, neci dedit,is ubi eſt? MERCV. En I tibi hic adeſt.CLOT.Quos iudicum ſententia capitis damnauit, tandem adſint,eos inquam qui carnificinam ſenſerunt,quiq; in crucem ſunt adacti. Tum ſexdecim illi qui à latronibus ſunt iugulati, ubi ſunt ô Mercuri? MERCV. Adſunt ſaucii illi,quos uides. Mulieres porrò nõ & eas unà uis adduci?CLO. Maximè, pariter & eos qui naufragio perierunt. Simul enim & eadem mortis ratione uitã exiuerunt.Sed & quos febris interemit,hos ſimul adducito. Tum Agathoclem medicum. Sed ubinam philoſophus Cyniſcus, quẽ Hecates cœna ac ouis luſtralibus,cumq; his ſepia cruda deuoratis uitam finire decretum erat? CYN. Iamdudum hic tibi aſſiſto ô tu præclariſſima Clotho. Verùm hoc interim mecum admiror, quonã iniuriæ genere maieſtatem tuã læſerim, quôd me tam longo tempore apud ſuperos errare permiſeris. Nam uniuerſam colum ferè uni mihi adglomeraſti. Ipſe certè quanquam filum ipſum dirumpere ſæpe ſum conatus,tamen quum neſcio quomodo infragile eſſet, quod moliebar,efficere non potui.CLOT. Equidem te humanorum peccatorum uelut inſpectorem ac medicum relinquebam.Iam autem quod felix fauſtumq; ſit, inſcende. CYN. Minimè gentium, priuſquam uinctum hunc inſcendere compulerimus.uereor enim ne te precibus ſuis à ſententia dimoueat. CLOTH. Age,uidẽ quis eſt.MERCV.Megapenthes Lacydæ filius,tyrannus.CLO. Inſcende

Theagenes ſcorti amore mortem ſibi conſciuit.

Inſcende tu. MEGAP. Nihil minus ô regina Clotho, potius autem ad ſuperos me remeare pauliſper ſinito. Quod ſi feceris denuo, ultro me huc recipiam,uel nullo uocante. CLO. At quidnã eſt cuius gratia tantopere in uitam redire geſtis? MEG. Equidem domũ ſemiperfectã reliqui, quam ut prius per te liceat ad faſtigiũ perducere,uehementer oro. CLO.Nugas agis.quin mox inſcendis?MEGAP.Non multum temporis flagito ô Parca. diem hunc ſaltem mihi apud ſuperos agendum cõcede,quo tempuſculo de pecuniis noſtris uxori nonnihil iniungam,atq; ubi defoſſum theſaurũ habuerim,demonſtrem. CLO.Fruſtra laboras.ſtat ſententia.MEG.Ergo tantum auri peribit?CLO. Quin tu hac gratia animo es ocioſo. Nam Megacles potietur tuus conſobrinus. MEG. O inſignem contumeliam! ille mihi inimicus,quem ego præ ſegnitia non occidi?CLOT. Ille ipſe,qui non modò non paulo plures quàm tu uiuet annos,uerùm & pellices tuas,& ueſtes,& quicquid eſt auri,nanciſcetur. MEGAP.Præter æquũ facis ô Clotho,quòd hominibus inimicis,& hoſtiliter infeſtis meas fortunas attribuis.CLOT.Quaſi uerò tu non eadem hac uia quæ Cidimachi erant,nactus eſſes,non ſolùm ipſo occiſo,ſed & liberis eius in conſpectu ſpirãtis adhuc & palpitantis mactatis.MEGAP.Sed iam tum mea erant.CLOT.Itaque tui dominii tempus iam effluxit.MEGAP.Auſcultа ô Clotho, quæ tibi priuatim ſemotis arbitris dicere uolo . uos hinc pauliſper abſcedite.Si me effugere permiſeris,auri puri mille talenta me tibi hodie daturum repromitto. CLO. Ridiculum caput, adhuc aurum & talenta habes in memoria?MEGAP.Sedenim,quandò ita uis,duos cratẽras addam,quos occiſo Cleocrito mihi uendicaui.Eorum uterque auri puri defecatiq; centum æquat talenta.CLOT.Corripite hominem: neque enim apparet eum ſua ſpõte ingreſſurũ.MEGAP.Teſtor uos,murus manet imperfectus, & nauium ſtatio inchoata : quæ omnia, ſi quinq; ſaltem dies amplius uiuere licuiſſet, ad faſtigiũ perduxiſſem.CLOT.Securus es,alius extruet.MEGAP. Atqui hoc ſaltem æquum poſtulare uideor.CLOT. Quid hoc?MEGAP.Vt tantiſper ſupereſſe liceat,dum Piſides ſub iugum miſero, & Lydis tributũ imperauero, dumq; mihi ipſi magnificentiſſimo monumento erecto, inſcripſero quæcunque in uita geſſi uel magna, uel egregii imperatoris uirtute digna. CLOT. Quid?tu non unam poſtulas diem,ſed fermè uiginti annorum moram.MEG. Atqui ſponſores uobis exhibere ſum paratus & tam breuis moræ, & mei reditus.Quinetiam,ſi cordi fuerit,obſidem pro me relinquã Agapetum.CLO. O ſceleſtum! eúm ne,quem relinquere in terris ſuperſtitem ſemper tibi in uotis erat?MEGAP. Olim is erat animus: nunc autem, quod melius eſt, uideo. CLO.Veniet & ille tibi haud ita multò pòſt,ab eo qui nunc regẽ agit,è medio ſublatus. MEGAPEN. Cæterùm illud ſaltem non negabis ô Clotho. CLO.Quid hoc tandem eſt?MEGA.Equidé ſcire geſtio ut ſeſe res mea habitura ſit poſt me.CLO.Auſculta, tametſi ubi audieris,ſat ſcio, animo magis angẽris. Principiò uxore tua Midas ſeruus potietur, quam iam antè quoque non ſemel conſtuprauerat.MEGAPEN. Illẽ ne ſceleroſus,quem equidem dum uxori gratificari ſtudeo,manumiſi?CLOT.At filia tua in pellicum gregem,eius qui iam tyrannidem exercet,adnumerabitur. Porrò imagines & ſtatuæ quas olim ciuitas tibi erexit, iam euerſæ omnes, ſpectantibus riſum mouent.MEGA. Hoc mihi expedias uelim: nullus amicorum meorum illis qui

hoc faciunt,obſiſtit?CLOT. At quiſnã tibi amicus erat?aut ex qua cauſa iuſta ꝙ quempiam tibi conciliaras?Neſcio,quòd qui uos uelut deos adorant, & quæcunq; uel feceritis,uel dixeritis,laudant:aut timore,aut certè ſui compendii ſpe ea omnia faciunt, nimirum imperii ipſius amici,ac interim tempori ſeruientes. MEGAP. Atqui ſiquando in conuiuiis ex more uinum libarent,magna uoce omnia mihi bona precabantur,adeò ut ſi fieri poſſet,unuſquiſque eorum etiam pro me mortem ſubire paratus eſſet. In ſumma,per nihil aliud quàm nomen meum iurabant. CLOT. Propterea ex cœna quam heri cum quodã eorum cepiſti, ſtatim mortem oppetiiſti. Nam poculum tibi poſtremo temperatum,huc te demiſit. MEGAP. Hoc illud eſt, quòd amarum quiddam guſta- G ram. Sed quid ex eo ſcelere ſibi uoluit?CLO. Nimis multa percũctaris, quum iamdudum inſcendendi tempus fuiſſet. MEGAP. Vnus adhuc reſtat ſcrupulus,qui me omnium maximè ſolicitat, cuiusq; gratia in uitam uel tantillum reſpicere geſtiebam. CLOT. Quid hoc tandem eſt?ingens enim aliquod fore apparet. MEGAP. Carion famulus meus ſtatim ut me mortuũ aduertit,circa ueſperam conclaue in quo iacebam,ingreſſus,cum deſerta omnia offendiſſet (neque enim quiſquam mei curam gerebat) attractis foribus,tãquam nemo adeſſet, pellicem meam Glycerium ſubegit, cum qua,opinor, iam multò antè rem habere conſueuerat. Poſtea uerò cũ iam animum uoluptate expleſſet,ocu- H lis in me defixis,Tu quidem,inquit, homuncio ſceleſte,ſæpe mihi nihil cõmerito uerbera non pauca inflixiſti. Et cum dicto, comam mihi uellicabat, ac caput tuberibus opplebat. Tandem autem quũ rictu ampliter diducto in me deſpuiſſet,ac ut in impiorum regionem faceſſerem iuſſiſſet,abiuit. Ibi ego,quanquam ira ſuccendebar, tamen quia iam frigidus & exanguis eram, hominem ulciſci non potui. Porrò ſceleſta famula, cum aduenientium quorundam ſtrepitum ſenſiſſet,ſcilicet ut me lugere uideretur,oculis ſputo inunctis,eiulando, noménque meum lugubri uoce inclamando, abſcedebat: quos ſi prehendero. CLOTHO. Quin tu minis omiſſis celeriter inſcẽdis?Iamdudum enim tem- I pus,ut in iudicium concedas. MEGAP. At quis contra hominem regẽ pronunciare audebit?CLOTHO. Contra regem quidem nemo:uerùm contra umbram Rhadamãthus, quem in ſententiis pro cuiuſque merito ferẽdis mox æquiſſimum experieris. quare in præſentia non amplius cunctare. MEGAP. Priuatum ſaltem, & unum ex pauperibus iſtis facias licebit: imò pro rege ſeruum,modò reuiuiſcere ſinas. CLOTHO. Vbi is qui baculo armatus eſt? & tu Mercuri?Quin hominem correpto pede intrò trahitis?Neque enim uoluntarius inſcenderit unquam. MERCV. Sequere nunc fugitiue. cape hũc portitor unà cum illo altero,atque ut malo fortiter adalligetur cura. MEGAP. K Atqui conuenit honeſtiſſimo me ſedere loco. CLOT. Quid ita ueró? MEGAP. Quòd rex fuerim,per Iouem,& ſatellites habuerim cõplureis. CLO. Et iniuria te uellicabat Carion, hominem ſæuum adeò, ac intractabilem? Iam certè tyrannidem admodum acerbam experieris,nimirum huius guſtato baculo. MEGAP. Et Cyniſcus mihi baculum illidere audebit? Non ego te nuper,quòd liberius & aſperius quàm pro maieſtate,obiurgaſſes,tantùm nõ cruci adfixi?CLOT. Propterea & tu nunc hic manebis malo adſtrictus. MIC. Dic mihi ô Clotho,quandò uobis mei nulla eſt cura,an quia pauper ſum,propterea me poſtremum inſcendere oportet? CLOT. Tu uerò quis tandem es?

MIC.

MIC. Equidem ſum Micyllus ſutor. CLOT. Quid quòd tam grauiter fers morã?Non uides quàm multa ſe daturum polliceatur hic Tyrãnus, ſi uel paulum in uitam remittatur?Vnde mirari ſuccurrit,cur non & tibi mora ſit iucunda. MIC. Auſculta rem paucis Parcarum optima. Non admodum me delectat munus illud Cyclopis,uidelicet in hunc modum polliceri,

Poſt omneis alios tandem ipſe uorabitur Vtis.

Siue enim primum ſiue poſtremum,iidem me dentes manent. Sedenim neque aliàs meæ res ut diuitum ſe habent. Noſtra enim & illorum uita (quemadmodum aiunt)perpendiculo interſeſe diſtant: quandoquidem tyrãnus,qui in ui- B ta horrendus omnibus & ſuſpiciendus uidebatur,nunc auro, argẽto,ueſtibúſque exutus,tum & equis,cœnis, pueris floridis, & mulieribus formoſis poſt ſe relictis,eorum deſiderio non iniuria cruciatur, ac à tot cõmodis ſe abſtrahi fert grauiter: quibus, neſcio quomodo,anima ipſa uelut glutino hæret affixa, neq; ſe facilè ſinit auelli, ut quæ eis iamdiu inhæſerit: quin magis tanquam uinculum aliquod eſt infragile,cui ipſos illigari irretiriq; contingit,adeò ut ubi quiſpiam eos abducere pararit,plorent. Ac cum in cæteris ſint feroces,in hac tamẽ uia quæ ad inferos ducit,meticuloſi deprehenduntur. Itaque ſubinde dant terga,& ad ea quæ procul in luce apud ſuperos geruntur,reſpicere geſtiunt: ſicut C ſtultus hic faciebat,qui non ſolùm in itinere aufugere conabatur,uerùm etiam hic mortem fruſtra deprecatur. At ego, ut qui in uita pignus haberẽ nullum, non agrum,non domum magnificè extructam, nõ aurum, non ſupellectilem, non nominis gloriam, non imagines,ad mortẽ expeditus meritò eram. At ſtatim ut mihi ſolùm innuit Atropos,abiectis & ſubula,& loro geniculari, tantũ crepidam quãdam manu portans uoluntarius ſequebar, uſqueadeo haud grauatim, ut dum præ feſtinandi ſtudio ſubſulto,neque calceos ſubligarim,neque atramentum abſterſerim: imò uerò præcurrebam,quæ ante me eſſent, ſpectare geſtiens. Neque enim à tergo mihi erat relictum quicquã, quod me uel cõ- D uertere,uel reuocare potuiſſet. Et per Iouem,quæcunque hic apud uos uideo, mirum quàm mihi placeant: nam pares honorum gradus hic dari, nec quenquam uicino præſtare,res mihi omnium longè ſuauiſſima uidetur. Deinde cõiecturam facio, ne æs quidem alienum hic à creditoribus repoſci, neque tributum cuiquã pendi, neque, quod omnium maximũ eſt, hyberno tẽpore quenquam rigere,neque ægrotare, neque potentiores in humiliores pugnos ingerere. Poſtremò pace conſiſtunt omnia,& in contrariũ tota uitæ ratio uerſa. Siquidẽ nos pauperculi ridemus,diſcruciantur autem & plorant diuites. CLO. Ergo quum iamdudum ridentem te conſpexerim, quid tandem ſit quod po- E tiſſimum tibi riſum mouerit,audire percupio. MIC. Auſculta dearũ mihi maximè ueréda. Cum apud ſuperos propter tyrannum habitarem,quæ apud eum fierent, nimis quàm accuratè inſpectabam. Ac tum quidem feliciter ex æquo cum diis uiuere mihi uidebatur. Nam cum purpuræ florem ſpectarem, & comitantium turbam numerarem,aurum ac pocula gemmis diſtincta mirarer,lectos argenteis pedibus ſuffultos ſtuperem: beatum planè hominem prædicabam. Ad hæc eorum quæ in cœnam apparabantur, nidor ſæpe me prurire faciebat. Iam uerò quum pro maieſtate in publicum prodiret, & ſe ipſe ſubinde erigens uelut reſupinaret, obuiiſque ſtuporem iniiceret, cæteris mortalibus pulchrior, & fortunæ beneficio toto penè regio cubito ſublimior uidebatur.

Sed ubi iam uita functus esset, ipse quidem istis deliciis exutus ridiculo fuit o- F
mnibus:ego uerò meam stultitiam multo magis ridebam,qui eiusmodi nõ ho-
minem,sed hominis probrum, ad stupore usq; miratus fuissem, cuius felicitate
ex epularum tantùm nidore æstimassem, quemq; ob sanguinem qui Laconici
maris testudinibus innascitur,beatum prædicassem. Neq; uerò hic solùm mihi
ludo fuit,uerùm etiam cum Gniphonem illum fœneratorem gementem uide-
rem,& quòd pecuniis,dum licuisset,usus non fuisset,propriam sortem deplo-
rante: imò quòd ne semel quidé illis à se gustatis,uerùm luxu perdito Rhodo-
chari relictis,è uiuis excessisset(hic enim quia genere proximus erat,in hære-
ditatem lege uocabatur)hæc inquam cum cernerem, risum sistere nullo modo G
potui,præsertim recordatus quàm in uita pallidus semper & squalidus obam-
bulasset, & uultu præ curarum magnitudine tristi. Deinde quòd solis digitis
opulentus fuisset, quibus talenta & milliones supputare consueuisset, ea pau-
latim & minutatim corradendo, quæ fortunatissimus Rhodochares haud ita
multò pòst fuerat egregiè distracturus.Sed quid iam?non hinc soluimus ? Ete-
nim si quid reliquum est,hoc inter nauigandum ridebimus,quãdo & hos plo-
rantes uidere licebit.CLOT.Inscende tãdem, ut anchoram portitor subtra-
hat.CHAR.Quid hic?quò fertur?Inibi opperire.Cras te prima luce traiicie-
mus. MIC. Iniquus es ô Charon, qui me umbram iam penè exoletam relin- H
quis. Age age,ut lubet: equidem tibi diem dicam apud Rhadamanthum. Hei
misero mihi,iã nauigant,at ego hic solus relinquor. Atqui cur non ad eos na-
tando cõtendo?Neque enim cum iam antè sim mortuus,periculum est ne de-
nuo submersus præfocari queam.Deinde,ut maximè nauigare liceat, ne obo-
lus quidem est quo naulum reddam.CLOTH.Quid hoc rei ô Micylle?quin
isthic manes ? haud fas est Micyllum ista ratione transfretare. MIC. Et quid si
citius quàm uos,ripam attigero?CLOTHO.Nequaquam:potius naue ada-
cta eum recipiamus. Tu Mercuri corripe hominem. CHAR. At ubi nunc
sedebit,cum,ut cernis,plena sint omnia?MERCV.Si uidebitur,Tyrãni hu- I
meris insidat. CLOTHO. Quàm hoc appositè Mercurio uenit in mẽtem!
Ascende ergo, atque sceleśti huius dorsum fortiter proculca. Nos autem pro-
speriter nauigemus. CYNISCVS.Aequũ fuerit ô Charon, ut iam hic tibi,
quod uerum est,detegam. Equidem obolum quem pro traiectu debebo, sol-
uere non potero,quandò præter peram quam uides,& baculum,habeo planè
nihil.Cæterùm si uel sentina sit exhaurienda, uel agẽdus remus, en tibi adsum
paratus. Porrò Charontem Cynisci non pœnitebit, dummodo agilem & fir-
mum dederis remum.CARON.Remiga.Nam à te uel hoc lucri facere,fue-
rit satis.CYNIS.Non & cantu remiges accendere profuerit? CHARON. K
Per Iouem, si quidem nauticã aliquam cantilenam tenes.CYNIS. Teneo,&
quidem multas.Verùm,sicuti tute uides, obstrepunt hi plorando,sic ut cantus
ipse interturbetur. DIVES. Hei mihi, quæ reliqui prædia. ALIVS.Heu q̃
fertiles agros.Me miserum,qualem reliqui domum.ALIVS.Ve,ue infantu-
lis meis.AGRICOLA.Quis nunc uuas decerpet è uitibus quas hoc anno
plantaui? MERCV. Tu uerò Micylle,nihil ploras?Atqui fas non est quen-
quam citra lachrymas pernauigare.MIC.Bona uerba.Nam cũ secundo flatu
nauigem,quid plorem, non uideo.MERCV. Attamen pro more paulisper
ingemito.MIC.Quin hac gratia,quandò ita uis,plorabo: Hei mihi,quot lora
reliqui,

A reliqui,hei crepidas antiquatas.Eheu marcidos calceos.Non ego infelix post-
hac à mane ad uesperam usque sine cibo peragam, nec hyemis tempore sine
calceis & seminudus oberrabo, dentes præ frigoris acerbitate complodendo.
Quis tandem meam habebit subulam?quis aciculam?Satin' lamentatũ ô Mer-
curi?Iam enim iam ripam ferme attigimus. CHAR. Age uerò prius naulum
reddite.Tu redde.ab aliis omnibus habeo.Obolum redde Micylle. MIC. Io-
caris ô Charon,aut, quemadmodum aiunt,in aqua scribis, qui à Micyllo obo-
lum expectes. Ipse certè antequam huc ueniissem, quadrangulúsne esset obo-
lus,an rotundus,ne nouerã quidem. CHARON. Egregiam uerò & quæ-
B stuosam nauigationem hodiernam.Abscedite tamen.Ego uerò ad equos,bo-
ues & canes,reliquaq; id genus animalia me recipiam. nã & ea traiicere opor-
tet.CLOT.Mercuri,tu hos exceptos abducito. Equidem in aduersam ripam
renauigabo,Indopaten & Heramithren aduectura,quandoquidem hi de agro-
rum finibus rixando, mutuò se confecerunt.MERCV. Heus uos, progre-
diamur.imò uerò omnes uno agmine me sequimini. MIC. O Hercules, quæ
est hæc caligo ? Vbi nunc formosus ille Megillus ? Aut quónam indicio quis
Phryne formosiorem Symmachen hic dignosceret ? Hic enim paria & eius-
dem coloris omnia, adeò ut nihil sit neq; formosum, neque formosius. Quin
C palliastrum meum, quod antehac fœdum uidebatur, æquè nunc est in precio,
quàm ipsa regis purpura, nempe quòd ambo sint obscura, ac eisdem tenebris
obducta.Tu autem Cynisce ubi tandem es? CYNIS.En tibi Micylle hic ad-
sum: sed si commodum uidetur, pariter eamus. MICYLL. Probè dicis. de-
xtram mihi iniice. Dic mihi, quando Eleusiniis sacris initiatus es,non tibi hæc
similia uidentur illis quæ istic fiunt? CYNIS. Rectè confers. En adeò quæ-
dam facem gestans accedit, obtuens terrificum quiddam & minabundum.An
nõ est Erinnys? MICYLL. Apparet certè ex habitu. MERCVRIVS.
Excipe hos ô Tisiphone,supra mille quatuor. TISIPHONE.Atqui iam-
D dudũ Rhadamãthus hic uos expectat. RHADAMANTHVS. Adduc
ipsos ô Erinny. Tu uerò Mercuri, ut est præconis munus, editis nominibus
singulos accerse.CYN. ORhadamanthe, per patrem te obsecro, meam cau-
sam primùm omnium cognoscas.RHADA. Qua gratia?CYNIS.Omni-
no gestit animus accusare quendam de malis quæ in uita me conscio commi-
sit.Alioqui ni prius qui sim, & qua ratione uitæ cursum transegerim,fiat ma-
nifestum, non dignus ero cui fides adhibeatur. RHADAM. Quis ergo es?
CYNIS. Cynicus sum,ô præclare, professione Philosophus. RHADA.
Huc ades,& primum ad iudicium assiste.Tu uerò accusatores accerse.MER-
E CVR.Si quis Cynisci huius est accusator,huc prodeat.RHAD.Nullus ac-
cedit:quanquam hoc satis non est, ô Cynisce,sed uestimenta detrahe,ut de te,
notis tuis inspectis,pronũciem.CYNIS. At ubi Cynicus notis esset inustus?
RHADAM. Quot scelera quisque uestrum in uita patrarit, tot notas, sed
quæ non facilè appareant, in anima circumfert.CYNIS. En tibi nudus assi-
sto:quare notas quas dicis, inuestiges licebit. RHADAM. Hic per omnia
est purus, præter treis quatuórue cicatrices admodum obliteratas, ac uixdum
conspicuas. At at quid hoc ? uestigia certè , & inustionum signa. Verùm haud
scio quomodo sunt deleta, imò uerò in totum excisa. Quid hæc ô Cynisce?
aut quî denuo purus es factus?CYNIS. Equidem rẽ tibi indicabo.Olim cum

per imperitiam uitiosus essem, atque hoc nomine complureis commeruissem f notas, sapientiæ studio me ipse dedere cœpi: cuius beneficio haud ita multò pòst uniuersas maculas ex animo absterſi. RHADAM. Bono profectò & præsentissimo es usus remedio. Sed iam hinc in Beatorum insulas abito (illic enim inter optimos locum habebis) si prius Tyrannum de quo dicis, accusaris. Alios aduoca Mercuri. MIC. Quod ad meam causam attinet, parum sanè est, & breui cognitione indiget. Iamdudum enim hic tibi nudus adsum: quare me introspicias licebit. RHAD. At quis tandem es? MIC. Sum Micyllus sutor. RHAD. Euge ô Micylle, purus es omnino, & ne pūctulo quidem notatus. Concede & tu ad hunc Cynisc̄u. Accerse nunc tyrannum. MERCV. Megapēthes Lacydæ filius prodeat. Quorsum te agis? Accede. te uoco tyrāne. Quin ipsum ô Tisiphone in medium proiicis, capite in terrā statuto? Bene habet. Tu nūc ô Cynisce accusa, & hominē de sceleribus conuince. Iā enim hic tibi propter adest. CYN. Principiò quanuis in accusando ne uerbis quidē opus fuisset, quandoquidem cuius monetæ sit, uel ab ipsis notis agnoscere potes, tamen quò res fiat sole clarior, & ipse tibi uirum detegere, sermonéque depingere conabor. Ac flagitia quæ ter sceleſtus nebulo tantisper dum priuatam agebat uitam, peregit, equidem censeo prætermittēda. Sed ubi partim hominum perditissimorum atque audacissimorum, quos in hoc sibi conciliarat, fauore, partim satellitum collecta manu, tyrannidem arripuit, plus sexcentos indicta causa trucidauit. Deinde cum hac uia singulorum ciuium opes exhauriendo, diuitias summas corrasisset, nullam libidinis speciem intentatam reliquit. Quin genus omne cum iniuriæ tum crudelitatis in miseros ciues exercuit, uirgines uitiando, adolescentes stuprando, breuiter, modis omnibus in subditos debacchando. Iam pro fastu, pro superbia, proq; eius in obuios omneis fremitu, supplicium factis dignū sumere non possis, quandò minori periculo in solē quàm in hunc defixis oculis tueri licuisset. Porrò noua supplicia, & ad crudelitatem eius explendam recèns inuenta, quis poterit recēsere, qui ne ab intima quidem I familiaritate coniunctis abstinuerit? Quòd si ab eo interemptos huc aduocaris, facilè cōperies hæc haudquaquam à me calumniandi studio confingi. Imò uero non uocati, & uoluntarii, ut uides, hic adsunt, ipsumq; circunsistentes malè urgent. Hi omnes, ô Rhadamanthe, huius crudelitate uitam āmiserunt: quorum alii formosarum uxorum gratia insidiis sunt circunuenti: alii quòd liberorum suorum, quos ad iniuriam uiolenter abducebat, nomine stomacharentur, sunt trucidati: alii quòd opibus illorum insidiaretur: porrò alii, quòd boni essent & prudentes, quibus haudquaquam cum illius factis conuenire poterat. RHAD. Quid ad hæc dicis sacrilege? MEGAP. Cædes quas dicit, equidem perpetraui: cætera uerò omnia, nempe adulteria, læsam puberum pudicitiam, uirginum stupra, hæc omnia Cynisc̄us falsò criminatur. CYN. Quin & horum testes proferam ô Rhadamanthe. RHAD. Quos eos dicis? CYNI. Mercuri, eius mihi Lucernam aduoca, & Lectum. Hæc enim in medium progressa, quæ sese consciis hic ter sceleſtus patrarit, testabuntur. MERCV. Et Lectus & Lucerna Megapenthis huc assint. Bene sanè quòd obsequuntur. RHAD. Exponite ergo uos, quæ uobis testibus commiserit hic Megapenthes. Tu Lecte dic prior. LECTVS. Vera planè sunt omnia de quibus à Cynisco accusatur: me tamen ô here Rhadamanthe hæc dicere sanè pudet: eiusmodi

A modi sunt, quæ supra me patrauit. RHAD. Itaque eum testimonio tuo apertissimè damnas, cum eius facinora ne dicere quidem sustineas. Et tu iam Lucerna da testimonium. LVCERNA. Equidem quæ interdiu sint facta, nescio: neq; enim aderam. Verùm quæ noctu uel in alios fecit, uel ipse est passus, horreo dicere. Cæterùm nephanda multa, & quouis iniuriæ genere superiora sæpenumero spectaui, adeò ut & ipsa quidem aliquoties extingui gestiēs, oleum ultro non adbiberim. At ille quò mihi lucem modis omnibus conspurcaret, etiam abominādis facinoribus me inuitam adhibuit. RHAD. Satis est testimoniorum. Sed purpuram hanc exue, ut & notarum numerum cōspiciamus. Pa-
B pæ! hic totus est liuidus & insignis, imò præ cicatricum crebritate cœruleus. Nunc autem quo tormenti genere est puniendus? in Phlegethontem ne iniiciēdus, an tradendus Cerbero? CYN. Minimè, sed si tibi est cordi, nouū quoddam supplicium, & hoc planè dignum, indicabo. RHAD. Dic modò. nam ego tibi uel hoc nomine magnam habebo gratiam. CYN. Mos est, ni fallor, ut qui moriuntur, ex obliuionis fonte bibant. RHAD. Est quidē. Sed quid tum? CYN. Hic ergo solus à potu arceatur. RHAD. At qua gratia? CYN. Hac
C uia graueis sanè & molestas dabit pœnas: uidelicet cū recordabitur & qui fuerit, quantaq; apud superos potentia præualuerit: in primis autem ubi delicias illas suas in animo recolere cœperit. RHAD. Probè dicis. Itaque ad eum modum damnatus esto, & ad Tātalum uinculis alligator, semperq; in animis uersato, quæ, dum uixit, peregit iucundē.

DE IIS QVI MERCEDE CONDVCTI in diuitum familiis uiuunt,

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Aulicæ uitæ molestias & incōmoda, oratione hac depingit Lucianus, quamq; indigna ea sit homine, præsertim docto & liberaliter instituto, exponit, confutatis etiam caussis ijs, quibus sese tuētur qui hoc uitæ genus sectantur, & in seruitutem ultrò sese præcipitant. Exordium ab attentione incipit, amplificando rei magnitudinem, fidemq; faciendo dictis, ab eorum persona qui in eadem uita aliquādiu uixerunt. Mox & beneuolentiam captat Timoclis, eius ad quem scribit, ab officio amicitiæ, indicans se hæc propterea illi scribere, ut quia illū iam olim de hac uita suscipiēda cōsilia agitare intellexerit, ne quid olim, si res malè cadat, & illum consilij sui pœnitere incipiat, accusare sese possit, ut à quo admonitus aut reuocatus nō fuerit, præsertim quādò sciat hanc uitam non modò per se difficilem atque periculosam esse, uerùm etiam homini philosopho, aut quocunque denique disciplinarum genere docto, minime conuenire. Exordio in hunc modum peracto, confutationē statim subiungit earum causarū quibus sese tueri solēt qui hoc uitæ genus ultro amplectuntur. Diluit autē omnes eas per inuersionē, ostendens ea maximè uel sequi, uel negari, quæ illi cū primis euitare uel conse-
D qui studēt: ac postremò etiā turpe esse homini docto & ingenuo, ob solam spem uoluptatis alicuius, in uoluntariam seruitutē sese dare. Atq; hinc iam ad ipsam rem accedit, propositis per diuisionē ijs de quibus dicturus sit. Principiò igitur recenset quanta incōmoda, quamq; molestiæ perferēdæ sint antequā in aulam recipiaris: deinde quæ & quāta tolerāda, atq; adeo deuorāda, ubi iā receptus fueris, circa prima cōuiuia, circa pactionem mercedis, circa seruitutem reliquam, quæ mox exceptū atq; perdomitum, paulatim in contemptum adducit, & ad adulandū impellit. Præterea & metu periculisq; imbuit, ob quæ uariæ exinde querelæ, & uitæ mutatæ pœnitētia sequuntur. Atq; hæc omnia non domi solum perferenda esse indicat, uerumetiā foris, ubi
E interim multo sordidiora ministeria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac uiris adulandū est. Post hæc & circa munerū compensationes, quo pacto nuncij ac dispensatores cōciliandi: & circa mercedis solutionē, quanta cū molestia exigenda illa, quantaq; aliorū etiam inuidia accipiēda sit: & postremò quàm ignominiosi exitus plerosq; maneāt senes iam & exhaustos, cū clàm aut turpiter ab aula profugiūt, aut reijciūtur. Quæ omnia ad finē, uelut in tabella quadam proposita, breui sed eleganti admodū imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media passim oratione ijs quæ maximè urgere aut cōmendare uoluit.*

ECquid tibi primum,amice,aut quid poſtremum,quẽadmodum uul- F
go dici conſueuit,recenſeam, ex his quæ tum facere tũ pati cogun-
tur, qui mercedis gratia ſeſe in alienas domos, conuictũmque tra-
dunt alienum,quiq; in locupletum iſtorum amicitiam accenſentur,ſi
modò eiuſmodi illorum ſeruitutem conuenit amicitiam appellare?Noui enim
permulta,atq; adeò pleraq; omnia,quæ illis ibi ſoleant accidere, nõ per Iouem
quòd ipſe ea experimento cognorim (neq; enim mihi unquam experiundi in-
cidit neceſſitas,ac nequando incidat,Dii prohibeant)ſed quòd complures qui
in hoc uitæ genus inciderant,apud me ſoliti ſint commemorare: partim qui in
ipſis etiamdum malis conſtituti,quæ & quanta ferrẽt,deplorabant: partim qui G
tanquam è carcere quodam profugi,non abſque uoluptate recordabantur cõ-
memorabantq; ea quæ fuerant perpeſſi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas
ærumnas effugiſſent. Atq; hi quidẽ digniores mihi uiſi ſunt,quibus fides habe-
retur : ut qui eius ſacri ritus(ut ita dixerim)omneis, omniaq; myſteria perdidi-
ciſſent, cunctaq; ab initio ad finem uſq; perſpexiſſent. Hos igitur haudquaquã
indiligenter nec oſcitanter audire ſoleo,ueluti naufragium quoddam, ac præ-
ter ſpem obiectam ſalutem enarrantes : cuiuſmodi ſunt iſti, qui in templis de-
raſo capite,complures ſimul obambulantes, immanes undas, procellas, ſubla-
tos in cœlum fluctus,iactus,malos fractos, gubernacula reuulſa narrãt: in pri- H
mis autem geminos Caſtorem & Pollucem apparentes(nam hi peculiariter ad
hanc tragœdiam pertinent) aut alium deum quempiam repentè (quemadmo-
dum in fabulis fieri conuenit)exortũ,ſummisq; antennis inſidientem,aut iuxta
clauum adſiſtentem, qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad quod ap-
pellens futurum eſſet ut & ipſa paulatim ac lentè ſolueretur, & ipſi tutò in ſo-
lum deſcenderẽt,idq; ope fauoréque diuino. Atque iſti igitur permulta id ge-
nus ad præſentem commoditatem exaggerantes commemorant : quò uideli-
cet à pluribus ſtipem accipiant,ſi non calamitoſi modò,uerùm etiam diis chari
eſſe uideantur. Porrò ii dum eas quas in tectis tulerũt tempeſtates referrẽt, at- I
que immanes illas undas,quinetiã decumanos fluctus,ſi fas eſt dicere:& quem-
admodum primũ à littore ſoluerint mari tranquillo, quantumq; moleſtiarum
perpetua nauigatione ſint perpeſſi,dum ſitiunt, dum nauſeant, dum ſalo per-
funduntur : deniq; quemadmodum infelici nauigio in cautem quampiam ſub
undis latentem,aut in ſcopulum aliquẽ præruptum & aſperum illiſo fractoq;
miſeri ægrè enatarint,nudi, cũctarumq; rerum inopes: hæc inquã quum refer-
rent, mihi quidẽ uiſi ſunt permulta præ pudore ſubticere, uolentesq; ac ſcien-
tes obliuiſci. At ego etiam illa, præterea autem & alia nõnulla ex illorum nar-
rationibus coniectans,deprehendi quicquid ærumnarũ cum eiuſmodi cõuicti- K
bus coniunctum eſt. Quæ quidem omnia haud grauabor,optime Timocles,ti-
bi percenſere . Iampridem enim mihi uideor animaduertiſſe, te de capeſſenda
hac uitæ ratione cogitare. Nam olim quum his de rebus ſermo incidiſſet : mox
ex his qui præſentes erant,quiſpiam mercenarium hoc uitæ genus laudare cœ-
pit : fortunatiſſimos eos affirmans, quibus contigiſſet horum uti familiaritate,
qui apud Romanos eſſent optimates: tũ conuiuiis adeſſe opiparis, idq; immu-
nes : præterea ſplendidis in ædibus diuerſari : tum peregrinari omnigena cum
commoditate, uoluptatéque, alba interim in rheda (ſi forte libeat) reſupina-
tos . Inſuper ob hanc amicitiam , óbq̃e commoditates quibus afficiuntur,
etiam

A etiam mercedem capere:id uerò non mediocre uideri. Iſtis enim haud dubiè ci-
tra ſementem ac culturam(quod aiunt)cuncta prouenire. Hæc igitur atque id
genus alia quum audires, animaduerti quemadmodũ ad ea inhiaueris, quamq;
auidè ad eſcam os apertũ porrexeris. Proinde ne quid mihi certè in poſterum
poſſis imputare,neque expoſtulare queas, quòd quum te conſpiceremus tan-
tum unà cum eſca deglutientem hamum,non reuocaremus, neque priuſquam
in guttur demergeretur,reuulſerimus,neque præmonuerimus, uerùm poſtea-
quam ceſſaſſemus, donec eo iam adacto atque infixo,trahi iam ac ui duci con-
ſpiceremus,tum quũ nihil opis afferri poſſit, fruſtra adeſſe nos atque illachry-
B mari:hæc inquam nequãdo poſſis dicere:(quæ ſi dicantur,meritò profectò di-
cãtur,neq; à nobis refelli poſſent quò minus peccaſſe uideremur, ut qui prius
iſta non indicaſſemus) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipſum cuiuſ-
modi ſit,quamq; nullum habeat exitum:non intus mediis in ſinibus inuolutus,
ſed foris tutò atque per ocium antè contemplator,unci æris aculeum,reflexam
hami aciẽ,ac tridentis cuſpides manu tentans,malæq; admotas experiẽs. Quod
niſi uehementer acuta,niſi ſic illigantia,ut effugiendi nulla ſit facultas,niſi dira
uulnera factura uideantur, acriter trahentia,& inexplicabiliter retinentia: nos
quidem inter formidoloſos, atque ob id etiam pauperes famelicosq; adſcribi-
C to: ipſe uerò ſumpta fiducia,uenatum iſtum,ſi uidetur,aggreditor,Lari in mo-
rem totam eſcam hiatu deglutiens. Atque in uniuerſum quidem forſitan tua
cauſa omnis hic ſermo dicetur : quanquam non ſolũ de uobis philoſophis,aut
his quicunque uitæ inſtitutum ſibi delegerunt cum uirtutis ſtudio cõiunctius,
uerumetiã de grammaticis, rhetoricis,muſicis, breuiter de omnibus qui in do-
ctrinæ profeſſione uerſari,quæſtumq; facere propoſuerunt. Cæterùm quum o-
mnia ſint inter iſtos communia, eademq; prorſus accidant omnibus, palàm eſt
philoſophorum conditionem non eſſe à reliquis eximiam, imò hoc illis tur-
pius iſta contingere, quum ſint cum aliis communia,ſi ii qui conducunt, non
D aliis præmiis eos quàm reliquos dignos iudicent,nihiloq; magis quàm cæteros
in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis ſeries aperiet,eius cul-
pam potiſſimùm in ipſos conferre par eſt,qui eiuſmodi faciunt : deinde in eos
qui talia ſuſtinent. Ego uerò culpari non debeo,niſi fortè ueritas & libertas
in commemorando reprehẽſionem mereatur. Ac reliquũ quidem hominum
uulgus,puta palæſtricos quoſpiam,aut adulatores imperitos,ſordidoq; animo,
ac ſuopte ingenio humiles & abiectos homines,ne operæprecium quidẽ fuerit
ab eiuſmodi conuictu dehortari,quippe nequaquam obtemperaturos : neque
rurſum æquum ſit illis uitio uertere quòd non relinquant ſuos conductores,
E etiam plurimis ab illis contumeliis affecti.ſunt enim ad eã uitæ rationẽ accom-
modati factiq;,neq; ea uidelicet indigni. Præterea ne habeãt quidẽ aliud quip-
piam ad quod ſeſe conuertant,& in quo ſeſe exerceant,adeò ut ſi quis eam ui-
tam illis adimat, ignaui illico,cõſiliiq; inopes,deſidioſi atque inutiles reddãtur.
Quamobrem nec ipſi rem aliquam indignam patiãtur,nec illi cõtumelioſe fa-
cere uideantur, ſi (quod aiunt) in matellam imminxerint. Etenim ad eas ipſas
contumelias iam inde initiò præparati,conferunt ſeſe in familiam,atq; hæc ſo-
la illis ars ſuppetit,ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterùm eruditorũ no-
mine,de quibus inſtitueram loqui,meritò indignãdum, enitendumq; ut quàm
maximè fieri poteſt,eos inde reuocatos,in libertatem uindicemus. Videor au-

tem rectè facturus, si quibus de caussis se quidam ad hoc uitæ genus conferũt, F eas caussas excussero, parumq; idoneas atque efficaces esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripietur excusatio, summusq; ille titulus, quo suam spontaneam seruitutem solet obtexere. Iam igitur plerique paupertatem & rerum necessariarum inopiam proponunt, atque eam umbrã satis idoneam existimant, qua suum factum prætexant, quòd ultrò ad eam uitam accesserint: ac sibi sufficere credunt, quum aiunt se quiddam ignoscendum facere, qui id quod est in uita molestissimum, nempe paupertatem, studeant effugere. Postea in promptu Theognis, atque illud plurimum in ore:

Nam quemcunque uirum paupertas enecat. G

& siqua alia terricula abiectissimi quique poetæ de paupertate prodiderunt. Equidem si uiderem ex huiusmodi conuictu paupertatis effugium aliquod uerè contingere, non admodum anxiè cum eis de uehementer amplectenda libertate disceptarem. At posteaquam eiusmodi quædam accipiunt, cuiusmodi sunt ægrotantium alimenta (quemadmodum egregius ille dixit orator) quî queant effugere quò minus in hoc ipsum parum rectè sibi consuluisse uideantur, nimirum semper illis manente eodem uitæ illius argumento? Semper enim manet paupertas, semper accipiendi necessitas: nihil quod seponatur, nihil superest quod reseruetur: uerùm quicquid datum fuerit, ut detur, ut uniuersum H etiam capiatur, prorsus omne insumitur, ita tamen, ut ne id quidẽ in usus sufficiat. Rectius autem futurum fuerat, si nequaquam caussas eiusmodi comminiscerentur, quæ paupertatem seruant alúntque, atque eatenus duntaxat opitulantur, uerùm quæ illam tandem aliquando tollant. Ac forsitan tibi hoc uolebas Theogni, quum diceres eam in altum mare, ac præruptis de scopulis præcipitem dari oportere. Quod si quis semper pauper, semper egens, cum semper mercede conductus mereat, hoc ipso sese arbitretur aufugisse paupertatẽ: non uideo quî fieri possit quò minus hic ipse sese fallere uideatur. Rursum alii negãt sese paupertatem formidaturos, si modò reliquorum hominum in morem I possint suo labore suáque industria sibi uictum suppeditare: at nunc sibi fractas esse corporis uires, seu senio, seu morbis: eóque ad eam uitã mercenariam facilem uidelicet atque commodam confugere. Age igitur, inspiciamus num uera prædicent, & num ea quæ dantur, ex facili illis suppetant, ac non multo, neque adeò maiore labore constent, quàm uulgo suus uictus. Nam id quidem etiam uotis expetendum, uti citra laborem, citra sudorem, nullo negocio paratum argentum accipias. Verùm q̃ hæc absint à uero, istud profectò ut dignum est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorum in eiusmodi conuictibus exhauriendũ, ut hic ne ualetudo quidẽ ad id par sit, quippe quum K quotidie sexcenta non desint negocia quæ corpus conficiant, adq; extremam usque defectionem delassent. Verùm hæc suo loco dicemus, quum etiam reliquas illorum incommoditates commemorabimus. In præsentia sat erit ostendere, qui se aiunt hac de caussa in seruitutem addicere sese, ne istos quidem uera dicere. Superest iam ut eam caussam referamus: quæ quidẽ ut est uerissima, ita ab illis minimè profertur: nempe ipsos uoluptatis gratia, & amplis illis spebus incitatos, ultro inuadere familias diuitum, auri argentíque uim & copiam admiratos: præterea quòd felices sibi uideantur ob cõuiuia, & reliquas eius uitæ delicias: sperantes futurum uti mox nemine uetante affatim aurum bibant.

Hæc

A Hæc nimirum sunt quæ illos adducunt, atq; ex liberis seruos constituunt, non rerum necessariarum usus, quem prætexebant: sed rerum non necessariarum cupiditas, atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio. Enimuero quemadmodum miseros istos atque infelices amantes, callidi quidam & ueteratores amasii receptant, & fastidienter ducunt, lactantq; uidelicet, quò iugiter amantes ambiant ipsos, atque inseruiant. Cæterùm ex amoris fructu ne summo quidem osculo impertiunt. Intelligunt enim copia facta dissoluendũ amorem. id igitur ne fiat, præcauent, diligentérque sui copiam subtrahunt. Alioqui spe semper retinent amantem, metuentes ne desperatio minuat cupiditatis ar-
B dorem, amantémque ab se alienet. Proinde semper arrident, pollicéturq;, semper facturi sunt, semperq; gratificaturi: semperq; ingentium sumptuum rationem habituri: donec imprudentes ambo senuerint, atque utrique iam præterierit ætas, huic ad amandũ, illi ad dandum: atq; ita omni uita nihil illis peractum est ultra spem meram. Atqui uoluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidem forsitan non usqueadeo uicio uertendum: quin magis uenia danda, si quis uoluptate capiatur, & hanc undequaque consectetur, quò possit ea potiri: quanquam turpe forsan ac seruile, si quis ea gratia semet in ius tradat alienum: propterea quòd uoluptas quæ ex libertate percipitur, multo suauior est, quàm ea
C quã ille libertatis iactura sectatur. Attamẽ hoc quoq; aliquo pacto ignoscẽdum illis sit, si modò cõsequantur. Verumenimuero ob solã uoluptatis spem multas perferre molestias, equidem & deridiculum arbitror, & stultum: maximè quum uideant labores certos esse, manifestos, & ineuitabiles: porrò illud quod speratur, quod quidem nihil aliud tandẽ est quàm uoluptas, ne tam longo quidem tempore contigisse, præterea autẽ nec uerisimile uideri ut contingat aliquãdo, si quis modò rem recta reputet uia. At Vlyssis quidem socii, dulci quadam gustata loto, reliqua negligebant, ac præsenti uoluptate deliniti, honesta contemnebãt, ut non prorsus cum ratione pugnarit in illis honestatis obliuio:
D nimirum animo uoluptatis illius sensu occupato. Verùm si quis famelicus alii cuipiam loto sese ingurgitanti, neque quicquam inde impertienti, assistat, idq; solam ob spem, quòd credat fore ut & ipsi aliquando degustandam lotũ porrigat: assistat inquam ad hunc modum, recti atq; honesti oblitus, dii boni quàm hoc ridiculum, planéque uerberibus quibusdã Homericis dignum! Ergo quæ istos ad diuitum conuictum adducunt, & quibus impulsi sese illis dedunt, ad quodcunque lubitum fuerit utendos, hæc sunt, aut his ferme simillima. Nisi si quis & illos commemorandos esse iudicat, quos hæc una res ad id commouet, quòd glorioſum arbitrantur cum illustribus atque opulentis uiris habere con-
E suetudinem. Sunt enim qui hoc quoq; præclarum ac magnificum supraq; plebem esse existiment. Nam ego quidem, quod ad me propriè attinet, recusarim uel cum Persarum rege conuiuere duntaxat, conuictorq; uideri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque caussa eius uitæ susciplendæ sic illis habeat, age iam consideremus apud nosmetipsos, primùm cuiusmodi sint illis perferenda priusquam admittantur, priusquã obtineant: deinde cuiusmodi in ipsa iam uita constituti patiantur: postremò quæ tãdem cataſtrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neq; enim illud dicere possunt, hæc tametsi molesta sint, tamen assuesci facilè, neq; ad id multo opus esse labore: sat esse si uelis modò: postea reliqua omnia factu fore facilia. Imò necesse est ut primùm diu

ſurſum ac deorſum curſites, mane excitatus aſſiduè pro foribus obuerſeris, ut F
perdures quum protruderis, quum excluderis, quũ improbus interdum atque
importunus uideris, cũ ianitori malè Syriſſanti, ac nomenclatori Libyco ſubii-
ceris, quumq; nominis tui memoriã mercede redimere cogeris. Quin etiã ue-
ſtitus tibi eſt apparandus ſupra tuæ rei facultatem, pro dignitate eius cuius con-
uictũm ambis: deligendus color quo ille potiſſimùm gaudeat, uti ne diſcrepes,
nêue oculos illius offendas. Poſtremò uti gnauiter aſſectere neceſſe eſt, uel an-
tecedas potius, à famulis protruſus, ac ueluti pompam quandam expleas. at ille
interim cõplures iã dies ne aſpicit quidẽ te. Quòd ſi quando res tibi feliciſſimè
uerterit, ſi te reſpexerit, ſi accerſiuerit, dixeritq;, quicquid illud fuerit, quod illi G
fortè in buccam uenerit: tum denique, tum plurimus ſudor, tum multa oculo-
rum caligo, tum intempeſtiua trepidatio, tum ſannæ eorum qui adſunt, hæſitã-
tiam tuam ac perplexitatem ridentium. Qua quidẽ non rarò accidit, ut quum
oportuerit reſpõdere quis fuerit rex Achiuorũ, mille naues illis fuiſſe reſpon-
deas. Atque id, ſi qui ſunt modeſti, pudorem uocant: immodeſti timiditatẽ no-
minant: improbi inſcitiam. Ita fit, ut tu primam hanc diuitis comitatem, tibi pe-
riculoſiſſimam expertus, ita diſcedas, ut tantã animi tui imbecillitatem ipſe cõ-
dẽnes. Porrò ubi multas iã noctes inſomnes duxeris, ubi plurimos dies cruen-
tos egeris, haud quidem Helenæ gratia per Iouem, neque ob Priameia Perga- H
ma, uerùm ſpe quinque obolorũ, contigerit autem & deus quiſpiam tragicus
qui tibi ſit auxilio: iam illud reſtat, ut exploreris excutiarisq; num literas noris.
Atque ea quidẽ diſceptatio non iniucunda eſt ipſi diuiti, quippe qui laudatur
interim, ac felix eſſe prædicatur. Cæterùm tibi uidetur de uita ipſa, déque omni
fortuna tum certamen eſſe paratum: propterea quòd tibi uenit in mentem, idq;
meritò, futurum ut alius nemo ſit admiſſurus, ſi prius ab hoc reiectus ac repu-
diatus uideare. Interim in uarias curas diſtraharis oportet, dum inuides iis qui
pariter ex æquo tecum examinantur. Finge enim & alios eſſe qui eiuſdẽ for-
tunæ tibi ſint competitores: te uerò tibi uideri cuncta parum abſolutè reſpon- I
diſſe, metuentem interim ſimul & ſperantem, ac miſerè de illius uultu penden-
tem, qui ſi quid parum probet eorũ quæ dixeris, periſti. Sin arridens auſcultat,
hilareſcis, & ſpe bona fultus conſiſtis. Porrò conſentaneum eſt, eſſe non pau-
cos qui tibi aduerſentur, atque alios in tuum locum uelint inducere. Horum
unuſquiſque clanculum uelut ex inſidiis in te iaculatur. Iam uerò illud conſi-
dera, quale ſit, uirũ promiſſa barba, cana coma, examinari num quid bonæ rei
didicerit, & aliis quidem didiciſſe uideri, aliis ſecus. Superior interim uita, & o-
mnis anteacta ætas tua curioſius diſquiritur. Quòd ſi quis aut ciuis inuidia, aut
uicinus leui quapiam de cauſa prouocatus te deferat, & adulterũ dicat, uel pæ- K
deraſten: is protinus iuxta uetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis teſtis. Por-
rò ſi pariter omnes bene de te prædicent: ſuſpecti, leues, ac largitione redempti
uidebuntur. Nam admodũ omnia tibi conſtẽt oportet. nihil prorſus ſit, quod
tibi queat obſiſtere. alioqui nunquam obtinueris. Age ſanè, hoc quoque con-
tigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter ceſſerunt, & probauit ipſe
doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quibusq; ille huiuſmodi in rebus plu-
rimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc uult etiã uxor. Non refragatur
domus præfectus, neq; item diſpenſator. Nemo tuam inſimulauit uitam, dextra
omnia & omni ex parte bene promittunt ſacra. Viciſti igitur ô fortunate, &

coronatus

A coronatus es Olympia. Quin Babylonẽ magis cepiſti, aut Sardiũm arcem oc-
cupaſti. Habebis Copiæ cornu, & gallinaceũ lac emulgebis. Iam ſanè par eſt, ut
aliquãdo præmia capias, maxima uidelicet, & quæ laboribus tantis reſpondeãt,
ne corona tua frondea duntaxat ſit, ſimul ut merces haudquaquam conte-
mnenda præſtituatur, eaq; cõmodè ad uſum citraq; negocium perſoluatur, utq;
reliquus item honos tibi præter miniſtrorum uulgus ſuppeditetur. Cæterùm à
laboribus illis, à luto, à curſitationibus, à uigiliis, in ociũ te recipias, ut id quod
uulgò ſolent optare mortales, porrectis pedibus dormias, nihilque iam facias
præter ea ſola quorum gratia primùm receptus es, & in quæ conductus. ita e-
B nim cõſentaneum fuerat Timocles: neque ingens malum erat futurum, ſi quis
ſubdita ceruice ferat iugũ, leue nimirum, & portatu facile, quodq; eſt omnium
maximum, auro illitum. Atqui longè ſecus res habet, imò nihil horum reperie-
tur. Siquidem in mediis ipſis id genus conuictibus ſexcentæ res accidunt uiro
ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipſe tecum ordine repu-
tato, num quiſquam ea perpeti queat, cui quidẽ cum eruditione uel minimum
commercii fuerit. Exordiar autem, ſi uidetur, à primo conuiuio unde conſen-
taneum eſt te cõſuetudinem illam auſpicaturũ. Primùm igitur adeſt tibi quiſ-
piam qui te iubeat ad conuiuium accedere, famulus nõ incomis: qui tibi prius
C placandus, datis in manum, ne uidearis inciuilis, ut minimum quinque drach-
mis. At ille Acciſſans, ſeq; quũ maximè cupiat, cupere diſſimulans: Apage, in-
quit: Egóne quicquã abs te? Addit & illa, Abſit, dii prohibeãt. Tandem flecti-
tur atq; obtemperat, ac diſcedit, te latè diducto rictu ſubſannans. Tu porrò ni-
tida ſumpta ueſte, mũdiſſimeq; cultus, lotus accedis, ſolicitus interim ne prior
aliis aduenias: nam id inurbanum: quemadmodum poſtremum uenire, graue.
Proinde media inter utrunque obſeruata opportunitate ingrederis: teq; ſanè q̃
honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quiſpiam iubet accumbere, paulo
ſupra diuitẽ, inter duos ferme ueteres amicos. At tu perinde atq; in Iouis ædes *Inſolentia conuiuiorum.*
D ueneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ geruntur, ſuſpenſus inhias, pro-
pterea quòd noua tibi atq; inuiſa ſint cũcta. Interim familia te ſpectat, omnesq;
qui præſentes ſunt, quid agas obſeruant. Neq; uerò ea res curæ nõ eſt ipſi diui-
ti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negociũ dederit ut oculis obſeruẽt
quemadmodũ te geras in pueros, aut in uxorem, num ſubinde ex obliquo re-
ſpectes. Ac reliqui quidem cõuiuæ, ſimul atq; te uident propter imperitiam ad
ea quæ fiunt, attonitum ac ſtupefactũ, deridենt clanculum, cõiectantes te nun-
quam antea apud alium quempiam cœnaſſe, nouumq; tibi eſſe ut mantile ap-
ponatur. Proinde, ſicuti ueriſimilè eſt, præ hæſitãtia ſudes oportet, ac neq; cum
E ſitias, audeas potum poſcere, ne uinoſus uideare: neque uariis appoſitis opſo-
niis, & in ordinem quendam extructis, ſcire poſſes cui prius aut poſterius ma-
num admoueas. Quare ad eum qui proximus accumbit, reſpectes neceſſe eſt,
atque eundem imitatus, conuiuii rationem & ordinem diſcas. Alioqui anceps
ſedes, & uarians, animoq; penitus perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur
obſtupeſcens. Atque interim quidem diuitis admiraris felicitatem, propter auri
uim & eboris, tantáſque delicias. Interim tuam ipſe deploras infelicitatem, qui
quum nullius ſis rei, tamen uiuere te credas. Nonnunquam & illud in mẽtem
uenit, fore ut admirandam & expetẽdam quandam uiuas uitam, quippe qui ſis
omnibus deliciis illis fruiturus, cunctorumq; ex æquo futurus particeps. Arbi-

traris enim te ſemper bacchanalia feſta celebraturũ. Quin & adoleſcentuli for- F
moſi præminiſtrãtes,ac ſilentio arridentes,ſuauius in poſterum hoc uitæ genus
pollicentur:ut Homericum illud nunquam deſinas in ore habere:

Haud uitio uerti debet ſi Troïa pubes,
Armatiq; ſimul Danai,ſub Marte laborum

Pondera tanta ferant: ob tantam uidelicet felicitatem. Accedunt ad hæc
inuitatiunculæ ad bibendum: ac poſtulato perquam ingenti ſcypho quiſpiam
præbibit tibi,præceptorem aut aliud quiddam denique te appellans. At tu re-
cepto ſcypho quid uiciſſim oporteat reſpondere, propter eiuſmodi morũ im- G
peritiam ignoras,iamq; ruſticanus & inelegans eſſe uideris. Cæterùm ea propi-
natio multorum ueterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus non-
nullos iamdudum tuus accubitus clãculum urebat, quòd modò cum aduene-
ris,iis anteponare,qui multorũ annorum ſeruitutem exhauſerint. Protinus ita-
que talia quædam de te inter illos dicta feruntur:Illud ſcilicet malis noſtris de-
erat,ut etiam iis qui nuper in familiam commigrarunt, poſthabeamur. &,Solis
Græculis patet urbs Romana. &, Quid habẽt quamobrem nobis debeant an-
teponi?Num mirificã quandam utilitatem adferre uidentur,quũ uerbula quæ-
dam miſera dicunt? Rurſus alius hæc:An non uidiſti quantum biberit? quem- H
admodum cibos appoſitos auidè corripiens deuorarit? Homo inelegans,ac fa-
me enectus,qui ne per ſomniũ quidem unquã fuerit albo pane ſaturatus,mul-
to minus alite Numidica, aut Phaſiano, è quibus nobis uix oſſa reliqua fecit.
Porrò tertius,Fatui, inquit,priuſquã quinque abeãt dies,uidebitis hunc nihilo
Calcei noui. pluris fieri quàm nos. Nam nunc quidem non ſecus atque calcei noui ſolent,
in præcio eſt,& habetur charus:uerũ ubi crebrò iam fuerit calcatus, lutoq; de-
formatus,tũ miſerè ſub lectica abiicietur,cimicibus, quemadmodũ nos,opple-
tus. Atq; inter illos talia permulta de te iactantur, ex quibus aliquot iam tũ e-
tiam ad calumniandum inſimulandumq; te incitantur. Omne igitur illud con-
uiuiũ tui plenum, ac plerique de te ſermones. Tu uerò propter inſolentiã atq; I
inſuetudinem plus quàm ſat eſt, hauris uini tenuis & acris, eoq; iamdudũ aluo
tibi cita diſcruciaris: uerùm neq; decorum tibi ante alios è conuiuio diſcedere,
neq; rurſum manere tutum. At producta interim in longum potatione,dũ ſer-
mo alius ex alio naſcitur,dũ ſpectacula alia poſt alia proferuntur in conuiuium
(nam uniuerſum fortunæ ſuæ ſtrepitum tibi cupit oſtentare) non mediocriter
diſcruciaris, cui nõ liceat neque uidere quæ geruntur, neque auſcultare ſi quis
uoce citharáue canat egregiè dilectus adoleſcẽtulus. At laudas tamen inuitus:
cæterùm animo illud optas,ut aut terræmotus repens ortus ea cũcta diſcutiat,
aut incendium aliquod renuncietur,quo ſimul conuiuium tandem aliquando K
dirimatur. Habes amice primum illud ſcilicet & ſuauiſſimum cõuiuium,quod
mihi quidem haudquaquam ſuauius ſit cepis, candidoq; ſale,liberè quũ uelim
ex his,& quantum uelim edenti. Verùm ut ne tibi cõmemorem ructus acidos
qui deinde ſequuntur, ut ne nocturnos uomitus, mane uobis erit de mercede
Pactio mercedis. pacto tranſigendum,quantũ,& qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præ-
ſentibus duobus aut tribus amicis, accerſito te,& conſidere iuſſo,ſic loqui in-
cipit:Facultates noſtræ cuiuſmodi ſint,iam perſpicere potuiſti,quàm nullus in
his faſtus,ſed citra oſtentationem moderata ac popularia omnia,ſed mediocria
omnia ac plebeia. Sic autem animum inducas uelim,ut exiſtimes omnia nobis
fore

A fore communia. Nam ridiculum profectò, ſi quum chariſſimam poſſeſſionum
mearum partem,puta meam ipſius uitam,aut per Iouem liberorũ etiam(ſi fors
illi liberi fuerint erudiendi)tibi credam, non aliarum item rerum te mecum ex
æquo dominum ac poſſeſſorem exiſtimem. Cæterùm quandò certi quippiam
eſt præfiniendũ,equidem uideo uitæ tuæ frugalitatem,& animum paucis con-
tentum. Neque non intelligo haud mercedis adductum ſpe te in noſtram ue-
niſſe familiam,uerùm aliarum gratia rerũ,puta noſtræ in te beneuolentiæ cau-
ſa,tum honoris qui tibi præter omnes cõtinget. Attamen præfiniendũ eſt ali-
quid. Quin ipſe magis quod uidebitur ſtatuito, habita ratione, uir amiciſſime,
B munerum etiam illorum quæ quotannis feſtis diebus à nobis accepturus uide-
ris. Neque enim uel iſta nobis fuerint neglectui futura, etiam ſi nunc hæc pa-
ctione non complectamur. Scis autem complures per annum eiuſmodi mune-
rum occaſiones incidere. Horũ igitur habita ratione, moderatius nimirũ præ-
mium nobis præſcribas. Præterea decet etiam uos homines eruditos pecuniam
negligere. Hæc ille dicens,totumq; te uaria ſpe labefactans,mitẽ ſibi ac tracta-
bilem reddidit. Tu porrò qui dudum talẽta,ac multa nummũm millia ſomnia-
ras, ſolidos agros, & familias, ſentis quidem tacitus apud te hominis ſordes ac
parſimoniam:nihilominus bláditur tibi pollicitatio tamen,atq; illud, Cõmunia
C futura ſunt omnia,ratum & uerum fore arbitraris, ignarus eiuſmodi dicta

Summis è labiis,non imo è corde profecta.

Tandem præ pudore ipſe ſtatuendi ius defers. Verùm ille facturum ſeſe negat:
cæterùm ex amicis præſentibus quempiam in eo negocio ueluti medium in-
tercedere iubet, qui ſalarii modum pronunciet, eum, qui neque ipſum grauet,
ut cui plurimas tum alias in res magis his neceſſarias ſumptus ſit faciendus:ne-
que rurſus ei qui laturus eſt,ſit omnino indignus. Atque is ſeniculus quiſpiam,
diuitis æqualis,unà cum illo à pueris adulãdo educatus, Eho tu,inquit,num in-
ficias ire potes, quin unus ſis qui in hac urbe uiuũt omnium fortunatiſſimus,
D cui primũ cõtigerit, quod pluribus miſerè cupientibus,uix à fortuna dari poſ-
ſit,nempe ut in huius hominis conſuetudinem admittaris?ut communes pena-
tes habeas? ut in familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirũ tum
Crœſi talenta,tum Midæ diuitias ſuperãt,ſi modò modeſtus eſſe noris. Equi-
dem non paucos noui magni nominis uiros,qui cupiiſſent, etiam ſi quid ultro
dandum fuiſſet,gloriæ duntaxat cauſſa cũ iſto uiuere,& familiares apud hunc
atque amici uideri. Quapropter haud inuenio quibus modis tuam prædicẽ fe-
licitatem, qui quidem ad hanc tam expetẽdam fortunam etiam præmio addi-
to admitteris. Proinde mihi ſatis eſſe uidetur,niſi planè es inſolens,ſi tantũ ac-
E cipias. ſimulq; pronunciat ſanè minimum quiddã, præſertim ad ſpes illas tuas.
attamen boni conſulas neceſſe eſt. Neque enim iam poſſis effugere,quum in-
tra retia tenearis. Frenum igitur recipis, muſſitans,ac diſſimulãs, ac initiò qui-
dem non magnopere illi reluctans:facileq; ſequeris,ut quod non admodum te
torqueat, neque ſtringat, donec illi tandem paulatim aſſueueris. Tum uerò ii
qui foris ſunt mortales,hoc ipſo nomine tuam fortunam admirantur, quòd te
conſpiciant intra cancellos uerſantem, ac nullo prohibẽte introëuntem, pror-
ſus præclaris illis opibus deliciisq; domeſticum quendam ac familiarem eſſe fa-
ctum. At ipſe nondum uidere potes quam ob rem illi te felicem exiſtimẽt, niſi
quòd gaudes tamen,teq; ipſe fallis,ſemper futura meliora fore exiſtimans. Cæ-

terum contrà atq; ſperaris euenit,& quemadmodū adagio dicitur,iuxta Mandrabuli morem negocium procedit, in ſingulos (ut ita dixerim) dies deterius ac retro relabens. Vnde paulatim uelut in luce dubia, tum demū diſpiciens intelligere incipis, aureas illas ſpes nihil aliud fuiſſe, quàm ampullas quaſdam inauratas,labores autem eſſe graues,feros,ineuitabiles,ac perpetuos. Sed quinam iſti ſint,forſitan me rogabis. Neque enim uideo,inquies,quid in hac conſuetudine ſit adeò moleſtum, neque intelligo iſta quæ commemoras grauia atq; intoleranda. Audi igitur uir egregie, non moleſtiam modò negocii perpendens, uerùm fœditatem,humilitatē,prorſusq; ſeruilitatem uel præcipuè interim cōſiderans. Principiò memineris ex eo tempore te iam neque liberum neque ingenuum poſſe uideri. Noueris enim te hæc omnia,genus,libertatem,progenitores ante limen relinquere,quum in huiuſmodi ſeruitutem temetipſum addicēs in ædes ingrederis. Siquidem libertas tibi comes ire recuſarit,ad uitam tam indignam,tam humilem te cōferenti. Seruus itaque(tametſi nomine ipſo grauiter offenderis)ſeruus inquam,uelis nolis,futurus es:neque unius ſeruus, uerùm complurium,operamq; ſeruilem præſtare cogēris obſtipo capite,à diluculo in ueſperam uſque, idque mercede uili atque indigna. Adde quòd ne placebis quidem admodum, neque domino ſatisfacies, neque ab illo magnifies, ut qui nō à puero fueris ad ſeruitium inſtitutus, ſed ſerò didiceris,atq; ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te priſtinæ libertatis memoria animo recurſans, facitque ut interdum reſilire conere,reluctériſque, atque ob id ipſum ſit ut ſeruitus tibi moleſtior accidat. Niſi fortè illud tibi ad libertatem ſufficere putas, quòd non fueris Pyrrhia aut Zopyrione patre prognatus: aut quòd non ſic uti Bithynicum aliquod mancipium uociferāte præcone diuendaris. Atqui tum uir egregie,cum inſtante nouilunio Pyrrhiis & Zopyrionibus immixtus, manum itidem ut alii ſeruuli protendis,capisq; quodcunq; illud tandē eſt quod datur,hæc uidelicet eſt auctio. Nam præcone nihil opus erat homini qui ipſus ſui fuerit præco,quiq; ipſe ultro ſibi multo tēpore dominum ambierit. Age iam ô ſceleſte(cur enim nō dicam,præſertim in eum qui ſe philoſophū eſſe dicat?)ſi quis te pirata inter nauigandum captum,aut ſi quis prædo in ſeruitutem tradidiſſet,teipſum deplorares,tanquam indignā fortunæ iniuriam patientem : aut ſi quis manu iniecta te duceret in ſeruitutem aſſerens, leges inclamares,omnia faceres, acerbè ferres,&, ô terra,ô dii,magno clamore uociferareris : nunc uerò quum ipſe te ob paucos obolos id ætatis in qua etiam ſi ſeruus natus eſſes, tamē tempeſtiuum fuiſſet iam ad libertatem aſpirare, cum ipſa uirtute ac ſapientia ultro addictū uendideris, nihil illa reueritus, quæ permulta ab egregio Platone, Chryſippo,Ariſtotele diſſerūtur,quum libertatem laudant,ſeruitutem damnant:an non te pudet,quum inter homines aſſentatores & emptitios ac ſcurras uerſans,ex æquo cum illis æſtimaris:quum in tanta Romanorum turba ſolus peregrino in pallio uerſaris,quumq; Romanam linguam perperam ac barbarè ſonas : præterea quum agitas conuiuia tumultuoſa,magna hominum turba conferta,quorum pleriq; collectitii,quidam ſunt & improbi? atque inter hos laudas odioſe, bibisq; præter modum : deinde mane ad tintinnabulū expergefactus, diſcuſſa ab oculis dulciſſima ſomni parte, unà ſurſum ac deorſum circuncurſas,heſterno luto etiamdum tibiis adhærente? Vſqueadeó ne te lupini aut holerū agreſtium tenuit penuria? Vſqueadeo tibi defuerunt

Seruitus conſequēs cōditionē acceptam.

fuerunt fontes frigida manantes aqua, ut per deſperationem ad iſta deuenires? Haud puto: quin potius palàm eſt, te non frigidæ aquæ, neque lupini, ſed bellariorum atque obſoniorum, uinique odorati cupiditate captum eò ueniſſe: quæ dum Lupi piſcis in morem auidius appetis, tuo merito euēnit ut hamus tibi fauces tranſfixerit. Itaque præſtò ſunt huius intemperantiæ gulæque auctoramenta. Ac perinde atque ſimia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus riſui es: at ipſe tibi deliciis affluere uideris, cui contigerit affatim expleri carycis. Cæterùm libertas, ingenuitas, unà cum ipſis gentilibus ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta : atque iſtarum rerum ne memoria quidem ulla : quanquam hoc quoque ferendum, ſi uita iſta cum hac turpitudine duntaxat eſſet coniuncta, quòd è libero ſeruum uideri facit: non labores etiam accederent,cum illa ſeruorum colluuie communes. Sed uide num quæ tibi imperantur, leuiora ſint his quæ Dromoni aut Tibio mandantur. Nam doctrinæ quidem (cuius rei cupiditate ſimularat te in familiam ſuam accerſiſſe ſeſe) perquam exigua illi cura eſt. Quid enim (ut dici ſolet) commercii aſino cum lyra? An non uides uidelicet quàm miſerè macerentur immodico deſiderio uel Homericæ ſapientiæ, uel Demoſthenicæ grauitatis ac uehementiæ, uel Platonicæ ſublimitatis? Quorum mehercle ex animis ſi quis aurum, argentum, atque harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquum præter faſtum, mollitiem, laſciuiam, luxum, ferocitatem, imperitiam. Atque ad iſta nihil prorſum opus te. Verùm quoniam tibi barba ingens propendet à mento, quoniámque uultu ipſo graue quiddam & uenerandum præ te fers, tum quia pallio Græcanico decenter amictus es, norúntque iam omnes te grammaticum eſſe, ſeu rhetorem, ſeu philoſophum: pulchrum ille ſibi putat, ut & eiuſmodi quiſpiam, anteambulonum ſuorum pompæ permixtus eſſe uideatur. Futurum enim hac re, ut Græcanicarum diſciplinarum ſtudioſus, reliquæque omnis doctrinæ neque negligens neque rudis eſſe putetur. Vnde fit ut in periculum uir egregie uenias, ne non tam ob admirandas illas artes,quin magis ob barbam palliumq; conductus eſſe uideare: proinde ut perpetuus apud illum conſpiciaris oportet, neque abſis unquàm, uerùm ut diluculo relictis ſtratis in famulitio temet exhibeas conſpiciendum, neque locum in acie deſeras. Porrò ille iniecta nonnunquā tibi manu, quicquid fortè in mentem inciderit, de hoc tecum nugatur, obuiis oſtentans quàm ne per uiam quidem ingrediens, incurius ſit literarum, quin ut illud ipſum etiam ocium quod inter inambulandum datur, in re quapiam honeſta collocet. At tu miſer interim, nunc curſim, nunc gradatim, nunc ſcanſim plerunque, nunc deſcenſim (nam ſcis huiuſmodi eſſe urbem) obambulans, tum ſudas, tum ſpiritum anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quopiam, ad quem acceſſit, confabulante, quum tibi interim locus deſit ubi uel aſſidere queas,librum uidelicet ſtans in manum ſumis,quoq; fallas tædium,legis. Pòſt ubi ieiunum te ſitientemq; nox occupauit, incommodè lotus, intempeſtiuè,puta nocte ferme concubia,ad cœnam accedis,haud perinde deinceps in precio habitus,neque conſpiciendus his qui adſunt. Verùm ſi quis aduenerit recentior,tu poſt tergum reiiceris. Itaq; in angulum aliquem abiectiſſimum retruſus,accumbis, teſtis duntaxat ac ſpectator eorū quæ apponuntur,canum

ritu ossa circumrodens, si fors ad te perueniat, uel aridum maluæ folium, quo F
reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab iis qui supra te accumbunt, præ fame liben-
Quotidianus uictus. ter arrepturus. Audi iam & aliud contumeliæ genus. Quid quòd ne ouum
quidem soli tibi apponitur? Neque enim conuenit, ut tu semper eadem re-
quiras, quæ hospitibus atque ignotis ministrantur, quandoquidem hæc tua sit
inscitia atque inurbanitas. Neque auis eiusmodi tibi apponitur, qualis aliis,
uerùm diuiti illi pinguis & succuléta, tibi pullus dimidiatus, aut palumbus ali-
quis aridus atque insipidus, non auis uidelicet, sed manifesta contumelia, lu-
dibriúmque. Neque uerò rarò fit, ut siquando desit alibi, minister repentè te
inspectante submouens ea quæ tibi erant apposita, aliis apponat, illud tibi ad G
aurem immurmurans, Tu profectò noster es. Quod siquando interim dissece-
tur uel porca fœta, uel ceruus: aut structorem tibi modis omnibus propitium
habeas oportet, aut certè Promethei partem feres: nempe ossa adipe circun-
tecta. Nam quòd ei qui supra te accumbit, patina sinitur adstare quoad satia-
tus repudiet, te contrà tam celeriter prætercurrat, quis tandem isthuc ferat, qui
modò sit ingenuus, cuíque tantum insit bilis, quantum uel ceruis adest? At-
que illud equidem nondum dixi, quòd reliquis suauissimum ac uetustissimum
uinum bibentibus, tu solus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud
semper curas, ut auro argentóue bibas, ne colore prodente palàm fiat te us- H
queadeo contemptum neglectúmque esse conuiuam: quanquam bene tecum
ageretur, si uel illud ipsum ad satietatem usque bibere liceret. At nunc ubi cre-
brius poposcerís, minister audisse dissimulat. Adde iam multas interim & alias
esse res quæ te discrucient: imò nihil esse ferme, quod non sit acerbum, maxi-
Cõtemptus & reiectio post Cinædos & saltatores. mè quum tibi cinædus aliquis antefertur: quin pluris te fit is, qui saltandi do-
cet artem, qui iocos Ionicos contexit Alexandrinus quispiam homunculus.
Nam quî tibi speres tu ut in accubitu æqueris iis qui uoluptates & amatoria
subministrant? qui literulas in pectore gestant? Proinde in obscuro quopiam
conuiuii latibulo tectus, præq; pudore abstrusus, suspiras, uti coniectandum est, I
téque ipsum deploras, ac fortunam incusas tuam, quæ tibi ne pauxillulum qui-
dem lepõris ac uenustatis asperserit. Tprorsus ita uideris affectus, ut optes
poëta fieri, ut amatorias conscribas cantiones: aut si id non contingit, uel eam
assequi facultatem, ut possis ab aliis conditas dignè canere. Vides enim quibus
in rebus situm est ut quis efferatur, plurimique fiat. Quin & illud ferre queas,
ut magi quoque aut arioli personam (si necesse sit) induas, ex horum gene-
re, qui amplas hæreditates, qui imperia, qui cumulatas opes pollicentur: quan-
doquidem hos quoque uides non mediocriter à diuitibus amari, plurimiq; fie-
ri: eoq; uel unum quodlibet horum fieri percupias, uti ne prorsus reiiculus at- K
que inutilis appareas. Atqui ne ad ista quidem docilis es, infelix: proinde sub-
mittas te oportet, mussitesq; ac tacitus feras, clàm apud te plorans, ac neglectui
Adulatio ridiculorum. habitus. Etenim si te famulus aliquis susurro deferat, qui solus omniũ non lau-
daris puerum heræ saltantem, aut cithara canentem, ista scilicet ex re non leue
discrimen impendet. Quapropter terrestris in morem ranæ sitiens uocifereris
necesse est, id operam dans, ut in laudantiũ numero insignis ac præcipuus ap-
pareas. Quin sæpicule silentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda,
quæq; multam sapiat assentationem. Iam uerò magnopere ridiculum est, cum
esurias

A esurias interim sitiásque, unguentis collini, ac uertice gestare coronam. Siqui-
dem id temporis non dissimilis uidere sepulchrali columnæ uetusti cuiuspiam
cadaueris, quæ gestare solet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuso un-
guento, impositaq; corona, ipsi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò si *Pericula & metus.*
etiam zelotypus quispiam fuerit, sintq; illi uel pueri formosi, uel uxor puel-
la, neque tu prorsus à Venere Gratiisque fueris alienus: profectò non satis tu-
ta res, neque periculum negligendum, propterea quòd regis plures sunt ocu-
li, qui quidem non uera solùm uident, sed semper ueris aliquid addunt ad cu-
mulum, ne conniuere uideantur. Quas ob res uultu demisso tibi est accum-
B bendum, quemadmodum in Persicis conuiuiis fieri mos est, uerito, ne quis
eunuchus sentiat te in concubinam aliquam coniicientem oculos: móxque
alter eunuchus, cui iamdudum arcus in manu tensus est, quia uideris quæ ui-
dere nephas, inter bibendum malam iaculo transfigat. Iam peracto conui-
uio, ubi paululum dormieris, ad galli cantum expergefactus, O me miserũ, in- *Pœnitentia.*
quis, ô infortunatum! Cuiusmodi quondam conuictus, quos amicos reliqui!
tum uitam tranquillam, & ocii plenam, somnum quem meapte cupiditate me-
tiri soleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet
præcipitem dedi? &, deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quód-
C nam istud magnificum præmium? At ne fieri quidem potuit, ut mihi un-
quam aliàs plures commoditates suppeterent, quàm tum suppetebant. Tũ au-
tem accedebat libertas, atque omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas.
Nunc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum est, Leo chordula uinctus sur-
sum ac deorsum circumferor. Quódque omnium est miserrimum, maximé-
que deplorandum, neque efficere possum ut placeam, neque gratiam emere-
ri queo: propterea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè com-
positus collatúsque cum his qui hæc uelut artem profitentur. Proinde iniu-
cundus sum, ac neutiquam aptus cõuiuiis, quippe qui ne risum quidem con-
D citare norim. Quinetiam sentio me non rarò molestum esse & importunum
quum adsum, maximè quum ipse sibi ipso festiuior esse conatur. nam illi tetri-
cus uideor. In summa, nullam inuenio uiam, qua me illi accommodem. Ete-
nim si meam ipsius auctoritatem ac seueritatem tueri pergo, iniucundus ui-
deor, ac propemodum horrendus ac refugiendus. Contrà si risero, uultúmque
quàm possum maximè ad hilaritatem cõposuero, fastidit illico ille, & auersa-
tur. Ac prorsus tale quiddam mihi uidetur, quale sit si quis in persona tragica
Comœdiam agere tentet. Postremò quam tãdem aliam uitam mihi uiuam de-
mens, posteaquam hanc præsentem alteri uixerim? Dum hæc tecum loqueris,
E iam sonuit tintinnabulum, iámque ad eadem tibi redeundum est, obambu-
lãdum, standum, sed ceromate inunctis antè femoribus poplitibúsque, si modò
uelis par esse certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde cõuiuium idem
& eadem apparatum hora. Iámque adeò diuersa uiuendi ratio, superiorique
contraria, tum insomnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis cuniculis
inducunt uel tabem, uel pulmonis exulcerationem, uel intestini tormina, uel
egregiam illam podagram. Reluctaris tamen sedulò: ac frequenter quum ua-
letudo poscat uti lecto decumbas, ne hoc quidem licet, eò quòd assimulari
morbus, quò munia officiaq; iusta defugias, existimatur. Hinc præter omneis

perpetuò palles,ſempérque iamiam morituro uidere ſimilis. Et hactenus quidem de his quæ domi ferenda ſunt. Quòd ſiquando fuerit peregrinandum: ut ne interim referam alia incommoda, ſæpe fit ut pluuio cœlo, ubi poſtremus ueneris (nam is locus tibi ſorte contigit) uehiculum opperiaris, donec nullo iam reliquo loco ubi diuerſeris, proxime coquum, aut heræ comptorem te reclinant, ne ſtipulis quidem affatim ſubſtratis. Neque uerò tibi referre grauabor, quod mihi Theſmopolis iſte Stoicus narrauit ſibi accidiſſe, rem profectò nimiſquam ridiculam, quæ tamen eadem poſſit & alii cuiuis accidere. Conuiuebat enim cum opulenta quadam ac delicata muliere ex illuſtribus iſtis & urbanis. Eam, quum aliquando peregre proficiſceretur (nam id primum aiebat ſibi maximopere deridiculum accidiſſe) in curru ſibi uiro nimirum philoſopho adiunxiſſe cinædum quempiam picatis cruribus, deraſa barba: quem illa honoris (ut coniicio) gratia ſecum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat. aiebat enim Chelidonium uocari. Iam primùm illud cuiuſmodi fuerit, uide, iuxta uirum ſeuerum tetricúmque, tum ſenem, canóque mento (ſcis autem quàm profundam ac uenerabilem barbam habuerit Theſmopolis) aſſidere nihili hominem & effœminatum, picturatis oculis, lubrico uultu, fracta ceruice, non Chelidonem per Iouem, id eſt hirundinem, ſed uulturem magis, reuulſis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuiſſet deprecatus ne faceret, futurum fuiſſe ut flammeum etiam in capite geſtans aſſideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere moleſtias innumerabiles pertuliſſe ſeſe, illo cantillante garrientéque, demum (niſi idem hominem coërcuiſſet) in rheda etiam ſaltante. Addebat ſecundo loco tale quiddã ſibi fuiſſe mandatum. Accerſito illi mulier, Theſmopoli, inquit, ita tibi dii bene faciant, magnum quoddam officium abs te requiram, quod caue recuſes, neque expectes ut quicquam te ſim rogatura ſtudioſius. Atque hoc (ut eſt credibile) omnia ſe facturum pollicito, hoc, inquit, te rogo, quandoquidem uideo te uirum probum, diligentem & amantem, caniculam quam noſti Myrrhinam in uehiculum recipe, eámque mihi ſerua, curans ne quid illi deſit. Nam miſera grauida eſt, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At iſti ſceleſti & immorigeri miniſtri, non dicam huius, ſed ne mei quidem ipſius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturum, ſi chariſſimam mihi iucundiſſimamq; caniculam ſeruaris. Recepit Theſmopolis quum illa tantopere rogaret, ac propemodum etiam fleret. Porrò ſpectaculum erat ſupra modum ridiculum, Canicula è pallio prominens proſpectánſque paulò infra barbam, ac ſubinde immeiens (tametſi hæc quidem Theſmopolis reticuit) ac gracili uoce latrans (huiuſmodi enim catellæ iam in deliciis ſunt) neque non philoſophi mentum oblingens, maximè ſi quid pridiani iuris inhæreret. Porrò Cinædus aſſeſſor ille, quum non inſulſe ſuper conuiuium dicteria quædam ieciſſet in eos qui aderant, ac denique & ad Theſmopolim uſq; dicacitas perueniſſet: de Theſmopolide, inquit, unum hoc poſſum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis eſſe factũ. equidem audiui caniculam etiã peperiſſe in Theſmopolidis pallio. Huiuſmodi deliciis illudunt, uel (ut uerius dicam) huiuſmodi contumeliis ac ludibriis tractant eos qui cum ipſis uiuunt, paulatim eos cicures ac manſuetos ad ferendas contumelias

melias reddentes. Præterea autem & Carcharorum oratorem noui, qui iuſſus ſuper cœnam declamabat, neutiquam ineruditè per Iouem, imò grauiter & abſolutiſſimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, ſed ad uini amphoram oraret. Atq; eam moleſtiam ob ducẽtas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortaſſis utcunq; toleranda. Porrò ſi dies ipſe aut poëticus fuerit, aut hiſtoricus, qui ſua ipſius ſcripta in conuiuio recitare gaudeat: tũ uerò maximè futurũ eſt ut diſcrucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum aſſentari, quum nouos quoſdam laudãdi modos cõminiſci neceſſe habes. Sunt autem qui & formæ nomine ſtudeant admirãdi uideri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles neceſſe eſt, etiã ſi illis naris nonnunquam cubitali hiet ſpecu. Quòd ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionyſiacas aſportaberis, tanquam qui illi tum inuideas, tum inſidieris, maleq; uelis. Ad hæc & ſapiẽtes & rhetores ſint neceſſe eſt. Quòd ſi etiã ruſticè quippiam dixerint, tum uerò iuxta illud quod dici ſolitum eſt, Atticæ atq; Hymetti plenam orationem uideri uolunt, atque in legẽ abire, ut deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ uiri faciunt, ferri forſitan queant: at uerò mulieres (nam mulieribus etiam illud ſtudio eſt, ut doctos aliquot in ſuo conuictu conductitios habeant, quiq; ſeſe mercede affectentur) quandoquidẽ hoc quoque ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, ſi dicantur eruditæ, ſi philoſophæ, ſi carmina componere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc ſanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philoſophos circumferunt. Hos autẽ audire ſolent (id quod ipſum eſt ridiculũ) tum temporis, quum uel comuntur, aut capillos in orbẽ religant, uel in conuiuio. Nam aliàs nõ ſuppetit illis ociũ. Porrò ſæpenumero fit, ut interim dum philoſophus quippiam differit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de pudicitia ſermones intermittũtur, opperientes donec illa reſcripſerit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò ſiquando poſt multum temporis inſtãtibus Saturnalibus, aut Panathenæis, miſera quæpiã umbella tibi mittatur, aut tunicula ſemiputris ac detrita, tum deniq; plurima miſſitẽtur oportet. Atq; aliquis qui ſtatim ſubauſcultarit herum id facere deſtinátem, prærcurrit, ac primus rei index, abienſq;, non exiguum precium aufert, qui renũciarit. At mane plus tredecim te adeunt idem apportantes nuncii: quorum quiſque commemorat q̃ multa dixerit, quemadmodum ſubmonuerit, quemadmodũ adhortans commodiora ſubiecerit. Omnes itaq; donati præmio diſcedunt, at nõ ſine murmure tamen, qui non plura dederis. Porrò ſalarium ipſum, ſex ferme obolorum: idq; ſi tu poſtules, grauis atq; importunus haberis. Proinde quò illud aliquando auferas, primùm ipſi hero aduleris ſupplexq; fias neceſſe eſt: deinde captandus & diſpenſatoris fauor. nam hoc quoq; quoddam eſt ſeruitutis genus. Neque uerò negligendus is quem in cõſilium adhibet, neq; item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudũ debebatur uel ueſtiario, uel medico, uel cerdoni cuipiam. Vnde fit ut ſera atq; intempeſtiua, eoq; inutilia præmia tibi accedant: cæterùm inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim ſtruũtur in te, apud hominem qui iam non inuitis auribus accipiat ſi quid aduerſum te dicatur: quippe qui perſpiciat te laboribus aſſiduis iam detritũ, & ad obeunda munia famulatus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra ſubinde grauari. Proinde poſteaquã id quod erat in te florentiſſimum decerpſit, æuiq; partem

Adulatio dominorum doctos ſe uideri uolentium.

Compenſatio munerum.

Difficultas exigendæ mercedis.

Exitus ac miſſio ignominioſa.

maximè frugiferam,ac præcipuum corporis uigorem detriuit,iamq; te lacerum F
panniculum reddiderit, tum modis omnibus circunſpicit in quod ſterquilinium te portatum abiiciat,atque alium perferēdis laboribus idoneum, in tuum ſubſtituat locum.Ibi inſimulatus uel quòd puſionem illius tentaris, uel quòd homo ſenex uxoris ancillam uirginē uitiaris,uel alio quouis impoſito crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, diſcediſque deſertus ab omnibus,atque omnium inops rerum,optimam podagram unà cum ſenecta comitem ducens : cum interim quæ quondam ſciueris,tanto temporis ſpacio dedi-
diceris, tum uentrem culeo reddideris ampliorem, tibiq; paraueris inexplebile quoddā & implacabile malum. Etenim gula, ea quibus aſſueuit, flagitat: quæ G
cum negantur, indignatur. Adde quòd præterea nemo te poſthac recepturus eſt in familiam,utpote cuius iam præterierit ætas,quiq; ſimilis euaſeris equis ſenio affectis, quorum ne pellis quidem perinde ut aliorum animātium eſt uſui. Quin ex hoc ipſo quòd eiectus es,calumnia quàm poteſt proximè ad ueriſimilitudinem conficta,facit ut aut adulter,aut ueneficus,aut aliud quippiā tale uidearis. Nam accuſatori uel tacenti fides habetur : tu uerò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiuſmodi nos omnes eſſe ducunt, idq; iure optimo. Videor enim mihi cauſam aduertiſſe quamobrem eiuſmodi de nobis obtineant opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, H
propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationem ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hoſtes:atq; id quum faciunt,doctos ſeſe affirmant,palliis amicti, barbiſque neutiquam contemnendis onuſti. His rebus fit, ut non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quandò eos quos præcipuos eſſe iudicant,uideant tales: maximè uerò poſteaquam animaduerterint quàm ſint in cōuiuiis reliquoq; cōuictu adulantes,quàm ad lucrū humiles ac ſeruiles. Deinde eiectos eoſdem iam oderūt: neq; id iniuria: ac modis omnibus adnituntur, ut eos funditus perdant, ſi quo modo poſſint. Verentur enim, ne cuncta illa uitæ ſuæ myſteria in uulgus effe- I
rant,quippe qui nihil non exactè norint, quiq; illos nudos cōſpexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim ſimiles ſunt pulcherrimis iſtis libris, quorum aurei quidem umbilici,purpurea foris pellis: cæterùm intus aut Thyeſtes eſt liberos in conuiuio comedens,aut Oedipus matris maritus,aut Tereus cum duabus pariter ſororibus rem habens. Eiuſmodi ſunt & illi,ſplendidi, conſpicuique: porrò intus ſub purpura uarias occulunt tragœdias. Quorum unumquemque ſi euolueris,explicueriſq;, fabulam nō mediocriter longam reperies Euripidis cuiuſpiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil niſi purpura ſplendida, aureiq; umbilici. Harum itaq; rerum ſibi conſcii oderunt illos, atq; inſidias pa- K
rant ſiquis penitus ab illis defecerit,qui eos probè cognitos depingat, qualesq; ſint,euulget. Iam uerò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginē quandam huius uitæ tibi depingere,ut eam contemplatus,ſcire queas num ex uſu tuo ſit eam adire. Equidē magnopere cupiam uel Apellē quempiam,uel Parrhaſium, uel Aëtionem,uel Euphranorem ad hanc depingendā tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non eſt,ut aliquem artificem tam egregiū atq; abſolutum nanciſcamur,in præſentia tenuem quandā pro mea uirili imaginē adumbrabo. Ergo pingatur ueſtibulum ſublime atq; inauratum,neq; id humi ſitū in ſolo, uerùm procul à terra in edito collis faſtigio: præterea inacceſſum ferme

& abru-

A & abruptum,lubricóque aditu,ita ut plerunque qui ſe iam ad ſummum uſque uerticem penetraſſe ſperant, lapſo pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulētia ſedeat, tota(ſicuti uidetur)aurea,maiorem in modum formoſa,atque amabilis. Porrò Amator ubi uix tandem cōſcendit,iamq; ad fores acceſſit, obſtupeſcat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipſa ſpecioſo uultu eſt,ac uerſicoloribus amicta,manu prehenſa introducat,mirè iā ipſo ingreſſu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes uſque illum antecedat, ducatq;:tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia,Seruitusq;, tradant Labori. At is miſerum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam mor-
B bidum,coloreq; commutato. Poſtremò Cōtumelia arreptum illum ad Deſperationem pertrahat: & hoc quidem tempore Spes auolans euaneſcat. Tum ille non per aureum illud atriū,per quod ingreſſus fuerat,ſed per poſticum quoddam & occultum exitum extrudatur nudus,uentricoſus,pallidus,ſenex, læua quidem pudorem occultans,dextra uerò ſeipſum ſtrāgulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo fruſtra lachrymans,& miſerum bis etiam conficiens. Atque hic quidē eſto picturæ finis. Cæterùm tu Timocles optime,ipſe diligenter cō-
ſideratis ſingulis expende, num è re tua ſit ut in hanc imaginem per aureas illas fores ingreſſus, per illas longè diſſimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid
C autem feceris,memineris ſapientis illius qui dixit,Deum in culpa non eſſe,ue- *Deus,malorū*
rùm qui ſua ſponte delegerit. *cauſa non eſt.*

APOLOGIA PRO IIS QVI MERCEDE conducti ſeruiunt,

Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

D *Hæc apologia eſt non in genere omnium eorum qui mercede conducti ſeruiunt, ſed libri ſeu orationis ſuperioris propriè,& auctoris ipſius Luciani. Nam poſt ſcriptum illud editum,ſenior iam in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulerat, & conditionem procuratoris (ut uidetur) principis in Aegypto acceperat, ut infra ex ipſa quoque oratione patet. Hoc igitur factum ſuum,quia cum ſuperiore ſcripto prorſus pugnare uidetur,defendit,primùm à diuiſione ſeu diuerſitate conditionum, quòd longè alia res ſit principi operam ſuā locare,quàm apud diuitem aliquem priuatum ſeruire. Deinde quòd nō omnes mercenarios miſeros dixerit,ſed ſolùm eos qui prætextu doctrinæ & literarum ſeruiant : ſe uerò alio pacto mercedem accipere, quàm illos, nempe cum præter ſalarium ingens,etiam in magna exiſtimatione uiuat, publicisq; rebus procurādis præſtitutus,tam certā quoque ſpem totius alicuius prouinciæ,aut regni aliquando adminiſtrandi, propoſitā habet. Denique quòd cum nemo quicquam ferè gratis faciat,& tamen bonum uirum cōueniat certo alicui operi intentum eſſe,neque ignauiter feriari, neque ipſe adhucdum eò perfectionis uenerit, ut omnem mercedem aut honorem prorſus contemnere queat. Atque huic defenſioni præmittit Sabini(eius ad quem ſcribit) accuſationem per proſopopœiam, qua ſeipſum fingit ab illo grauiter accuſari,ut qui ſuprà quidē de ſeruitute apud diuites,optimè atque utiliſſimè ſcripſerit: nunc autem contrà,quaſi mutata ſententia, idem uitæ genus ingreſſus ſit,perinde quaſi aliud lingua ſonare uoluerit,aliud animo ſenſerit,exaggerata hac uitæ ſcriptorumq; diuerſitate ac repugnantia,multis uarijsq; tum ſimilibus,tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à ſimulatione admirationis,quam & ipſam à circunſtantijs ætatis & cauſſæ amplificat.*

E IAmdudum apud me ipſe cogito, præclare Sabine,quæ tibi noſtrum de iis qui mercede conducti ſeruiunt, libellum legenti ueriſimile eſt in mentem ueniſſe,quæq; credibile eſt te dixiſſe. Nā quòd in eo legendo riſum non tenueris,mihi uel in primis conſtat. Sed quæ inter legendum ad ſingula à te ſubinde ſint obiecta,ea nūc noſtris à te iā lectis conor accōmo-

dare. Quare si non frustra diuinandi artem didici,audire mihi uideor te sic te- F
cum submurmurantem: Ecquis hic tandem est, qui cum hæc ipse scripserit, &
graui adeò accusatione aulicam uitam inceſſat, postea tamen omnium oblitus,
uelut testula, quod aiunt, transmutata,sua sponte in seruitutem manifestariam
adeò & illustrem se ipse coniecit? Quot Midæ, quot Crœsi, quot Pactoli uel
toti hunc hominem à sententia diducere adeò potuerunt, ut dulcissimam illam
libertatem,in qua iam inde à pueris est enutritus,repudiet? & tametsi iam non
procul ab ipso abest Aeaco,imò tantùm non alterũ pedem in Charontis cym-
ba habet,tamen præbeat-sese alieno arbitrio huc atque illuc distrahendũ, per-
inde ac si collario quopiam aureo foret innexus, nõ aliter quàm à diuitum il- G
lorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependẽt? Longè ergo la-
teq; hoc uitæ genus in quo nunc es,à scriptis dissidet tuis:iamq; hoc sanè uide-
ri posset,quod prouerbio dicunt, flumina sursum incedere, omniumq; rerum
ordinem inuerti,atque cuncta in deterius recantari, idq; non Helenæ placan-
dæ gratia per Iouem,neque eorũ quæ apud Ilium gesta sunt,nomine,sed quòd
uerba quæ antè probè dici sunt uisa, nunc ipso auctoris opere subuertantur.
Hæc sanè te uerisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsan te & ad meipsum
eius generis consilium adferre, idq; non intempestiuum, neque importunum, H
sed amicum,& quale tibi uiro cum bono tum erudito cõgruat. Itaque si tuam
personam,quam induere iam paro,feliciter gessero,optimè quidem nobiscum
actum putabo,atque in hoc eloquentiæ præsidi Mercurio sacrificabo. Si uerò
quod sequor,parum assequor,tuæ partes erunt,quæ mihi desunt,explere. Iam
ergo fuerit tempus, ut quasi scena transformata, & actoribus permutatis, ipse
quidem uocem teneam, mẽque tibi salutis gratia secũdum,&,si & hoc necesse
fuerit,urẽdum præbeam:tu uerò medicinas adornes, simũlque acum unà cum
ustorio habeas in promptu. Nunc igitur tu ô præclare Sabine, dicendi uice à
me accepta,sic mecum agis:Olim quidem,ô amice,hic tuus libellus nõ imme-
ritò erat in precio,& quemadmodũ qui tum audiuerunt,nobis narrarunt,cum I
uulgo ceu magnum quiddam ostentabatur,tum præcipuè eruditorum manus
occupabat, quotquot eiusmodi rerum studiosi literas tractare operæprecium
ducunt. Neque id admodum est mirum,quandoquidem præterquã quòd ipse
dictionis tuæ color culpa caret,& narratio planè est uaria,miraq; est rerum ex-
perientia:maximam quoque habet gratiam,quòd omnia à te non scitè solum,
sed & dilucidè recẽsentur. Super omnia uerò est,quòd quæ scripsisti,utilia sunt
cum omnibus,tum maximè eruditis, uidelicet ne per rerum inscitiam in seru-
tutem posthac sese coniiciant. At cum iam sententia planè in diuersum muta-
ta,aulicam hanc uiuendi rationem præstare statueris, & libertati longum ua- K
lere dixeris,tum iambicum illud seruile nimis, & generoso animo indignum,
sumpseris imitatione exprimendum,

Vbi est lucrum,natura adacta seruies:

uidendum tibi erit, ne quispiam te id libelli legentẽ forte auscultet: imô sum-
ma ope curandum, ne cuiquam ex iis qui præsentem uitæ tuæ statum norunt,
tua scripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæprecium, si à Mercurio illo
inferorum legato,uotis impetres,quò is omnium aures qui antè de hoc libello
quippiam audiuerunt, obliuionis fonte aspergat. Alioqui simile quiddam ti-
bi accidet,quod iuxta fabulam illam Corinthiã Bellerophonti. Vt enim ille li-
teras

A teras in suam perniciem tulit,ita tu librũ aduersum te ipse scripsisti. Quod ad
me attinet,qua defensionis facie saltem æqua aduersum accusatores uti possis,
non uideo, præsertim si actionem suam nonnihil iocis & ridiculis condiant:
nimirum ut scripta tua, atq; item libertatem,quam præ se ferunt,laudẽt:te ue-
rò scriptorem seruientem uideant,& sponte tua collum iugo subdentem. Itaq;
non iniuria agerent,si libellum ipsum uel alteri,generosiori scilicet,assererẽt,
te uerò interim uelut graculum alienis exultare plumis:uel si tuus esset, simi-
lem quidem tuam esse causam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cum contra
adulteros legem durissimam Crotoniatis tulisset,& per hoc multis admiratio-
B ni esset,paulò pòst cum fratris sui uxore in adulterio fuit deprehensus. Quare
non ineptè quispiam te Salæthum illum diceret, nisi quòd illius factum non
paulo est tolerabilius,qui quod fecit (ut & ipse dum causam diceret,fatebatur)
amore captus fecit:& uoluntarius,nihil reluctans,in ignem animo magno in-
siliit: tametsi Crotoniatæ hominis miserebantur:&,si luberet,exulandi facul-
tatem permittebant. At tuum negocium multis partibus est absurdius, qui ui-
tæ quidem eiusmodi seruilem conditionem accuratè etiam libris editis es per-
secutus,& grauiter incusas si quis in diuitis alicuius famulitium incidat, sẽque
ipse uelut uinculis astringi sustineat,interim nihil non molestum cum faciens,
C tum patiens: attamen ipse in extremo senectutis gradu, & certè longè ultra li-
men illud Homericum progressus, ingenerosum adeò & abiectum seruitutis
genus elegisti,atq; ob id tantùm non seriò triumphas. Ergo qui tibi malè uo-
lunt,quanto magis insignis ac cõspicuus appares,tanto te aiũt magis omnium
risui obnoxium: uita nimirum tua tantum scriptis ipsis reclamante. Et quid at-
tinet nouam accusandi rationem aduersum te quærere, post celebrem illam &
admirandam Tragœdiam,quæ dicit:

Sapientem eum odi,qui sibi ipse non sapit?

Tametsi & alia multa quibus te adoriantur,accusatoribus tuis suppetũt. Nam-
D pe alii similem te facient Tragicis actoribus, quorum quisq; in scena quidẽ est
uel Agamemnon,uel Creon,uel etiam Hercules ipse:foris autẽ depositis per-
sonis fiunt Polus aut Aristodemus, scilicet ad agendas fabulas mercede cõdu-
cti:qui,ut uisum fuerit spectatori, iam eiiciuntur,iam exibilãtur, interim aliqui
& flagris cæduntur. Porrò alii idem tibi contigisse dicent quod simiæ quam
magna illa & celebris Aegypti Regina Cleopatra habuisse dicitur. Ea enim
saltationum genera probè edocta,cum aliquandiu compositè modulateq; non
sine magna spectantium admiratione saltantis habitum exhibuisset, ac deco-
rum seruasset,iamq; Hymenæũ uoce ac cithara canentibus respõdisset: postea
E quàm carycás ne an nucem nescio,procul iacentem conspexisset, persona ab-
iecta, imò præ festinatione discerpta, modulis & saltationibus longum ualere
iussit,nucem uerò correptã arrodere cœpit. Non aliter & tu non histrio quis-
piam, sed ipse pulcherrimarum rerum auctor,& uelut legumlator, ostenso al-
terius uitæ splendore quasi nuce quadam, te ipse simiam esse prodidisti, ut qui
summis tantùm labiis sis philosophus,quiq; nihil quidem ueritus inferorũ por-
tas,alia quidem mente occultes,alia uerò lingua depromas: ut non immeritò
quis de te diceret,quæ scribas,quibusq; te uẽdites, ea labra quidem tua rigasse,
palatum autem interius aridum reliquisse. Quamobrẽ statim ante pedes quoq;
ultricem pœnam sensisti,qui cum antè audacia procaci humanarum rerum ne-

ceſſitatibus inſultaris,ipſe tamen haud ita multò pòſt libertatem uelut ſub præ- F
conibus abiuraris. Atqui apparet Adraſteam iam tum tibi à tergo aſſiſtentem,
ea quibus tu partim te ipſe uenditabas, partim alios incuſabas, egregiè riſiſſe:
quippe quæ,dea cum ſit, non ignorarit futurum ut & ipſe mutata ſententia in
ſimile uitæ genus tranſires. Tum quòd non prius in tuum ipſius ſinum inſpue-
ris, q̃ eos accuſares, qui ob uarias fortunæ uiciſſitudines eiuſmodi facere ſuſti-
nent. Iam ſi quis uerbi gratia Aeſchinem poſt graué illam orationem qua Ti-
marchum accuſauit, fingat ipſum in idem incidiſſe ſcelus, ac per hoc in ſimile
crimen uocatum: quantus quæſo hinc ſpectantium riſus fuerat futurus, quòd
Timarchum quidem eius peccati gratia,ad quod hominem ætas tulit,grauiter G
inceſſuit, ipſe uerò iam ſenex eadem in ſeſe commiſit? Denique ſimilis uideris
illi Pharmacopolæ, qui cũ remedium contra tuſſim uenditaret, & qui eo ute-
rentur,eos ſtatim eo malo liberari polliceretur:miſer tamẽ ipſe eius morbi ue-
hementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quiſpiam accu-
ſando tibi obiiceret, præſertim in hac materia adeò copioſa, quæq; mille anſas
aduerſario præbeat. Cæterùm nũc apud me ipſe cogito,quam uiam expurgan-
di mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, ut me ad malum
hoc mea uoluntate coactum confitear,dorſum uerberaturo aduertã,improbi-
tatem non negem,ſed ad communem illam excuſandi rationem confugiã,ni- H
Fortunæ ac fati uis. mirum fortunæ fatiq; ineuitabilem neceſſitatem meo facto prætexens? Atq; in-
terim ab obiurgantibus ueniam deprecer,ob id, ſpero, noſtræ cauſæ æquiori-
bus,quòd non ignorent quàm nihil ſit in noſtra ipſorũ manu,quodq; potẽ-
tioris alicuius numinis,Fortunæ ſcilicet aut Fati,arbitrio,uel contra noſtrã uo-
luntatem impellimur, adeò ut crimen nullum in nos hæreat, quantumuis ali-
quid uel dicamus uel faciamus. Aut hæc uia nimis eſt uulgaris, ut ne tu quidẽ
(quanquã amiciſſimus)huiuſmodi excuſationis obtentu me ſinas elabi,etiamſi
patronum habeam Homerum,eiusq; carmina hæc decantem:

Fatorum nexus fugiſſe,haud dixero quenquam. Tum illud: I
Filum Parca dedit naſcenti matris ab aluo.

Itaque ſi hac ratione tanquam parum proba neque fide digna poſthabita,illud
dicerem,neque pecuniæ cauſa,neque ſpe aliqua alia ineſcatum me, præſentem
ſeruitutem ferre,ſed ipſius principis prudentiam fortitudinem & magnanimi-
tatem admiratum, rebus eius intereſſe uoluiſſe: hîc uereor ne ad prioris crimi-
nis inuidiam,adulationis quoq; nota accedat,uidearq;, quod aiunt,clauum cla-
uo pellere, & crimẽ minus maiori uelle obſcurare,quatinus adulatio malorum
omnium maximè eſt ſeruile, & ob hoc peſſimum cenſetur. Quid ergo ſi neq;
hæc neq; illa uidentur dicenda,nobis reſtat,niſi ut ingenuè fateamur,nihil no- K
bis eſſe ſyncerum ac ſanum,quo deinceps uitium noſtrum palliemus? Vna for-
ſan anchora ad hoc nobis ſupereſt, quã in aquam nondum demiſimus, uidelí-
cet ſenectutem noſtram ac morbum in miſerationem uocare,pariterq; pauper-
tatem cauſari, quæ ut euitari queat, hominem nihil non tum facere tum pati
perſuadet. Quo loco non intempeſtiuum fuerit Medeam illam quæ eſt apud
Euripidem,in auxilium aduocare,quæ huc progreſſa,Iambica illa nõnihil huc
detorta,pro me tibi occinat:

Haud neſcio quàm ſint mala hæc quæ nunc paro,
Sed mentis imperio reclamat pauperies.

Nam

A Nam illud Theognidis quis ignorat,tametſi nullus citẽ, non uitio dari, ſi quis
ſe ipſe uel in profundum mare demergat,uel è rupe præcipitet, modò pauper-
tatis onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè ſunt quæ quis in eiuſmodi cauſa pro ſe
dicere poſſet,etiamſi nihil eorum admodum decoram gerat perſonam. Tu ue-
rò ô amice,quantum ad me attinet,bono animo es,quãdoquidem in mea de-
fenſione id genus auxiliis nullis ſum uſurus. Neq; enim,ſpero,tanta fames un-
quam urgere poterit Argiuos,ut de caua Arabia ſerenda cogitent: neq; ipſi nos
iuſta adeò excuſatione deſtituemur unquam, ut ſiquando accuſemur, eiuſmo-
di latebras quærere cogamur. Quin illud mihi conſidera, q̃ magno hæc inter
B ſeſe diſcrimine diſtent, uidelicet in prædiuitis alicuius familiam adſcriptũ, ſer-
uire ſeruitutem,eaq; omnia perferre,quæ libellus ille meus recenſet,& publicè
rem populi tractantem, ac pro uirili rempub. adminiſtrantem,hoc nomine ab
Imperatore ſalarium accipere. Age contemplare hæc,& utrunq; per ſe ac ſeor-
ſim perpende: reperies certè res ipſas,iuxta illud Muſicorum prouerbium, δὶς
πασῶν,hoc eſt longiſſimo interuallo inter ſeſe diſſidere: tum duas has uitæ
rationes tantum inter ſe conuenire,quantum eſt affinitatis plumbo cum argẽ-
to,æri cum auro,anemonæ cum roſa, homini cũ ſimia. Siquidem ut illic, ita &
hic merces accipitur, & accidit utrobique ut alteri ſit parendum. Cæterùm in
C ipſa negocii ratione ingens eſt diſſonantia: quãdoquidem illic ſeruitus eſt ma-
nifeſta, & qui illorum conditionem accipiunt, emptitiis illis & manuariis ſer-
uis non admodum præſtant. At qui remp. tractant, & in uſum ciuitatis natio-
numq; totarum ſtrenuam operam collocant, nullo iure, ob ſolam mercedẽ in
calumniam uocari poterũt,inq; crimen cum illis commune trahi. Alioqui fieri
non poterit,quin hac ratione & præfecturæ omnes exauctorentur,ut neq; tot
ac tantarum gentium præſides,neque ciuitatum rectores,neq; ordinum milita-
rium ductores,imò nec ipſi totius exercitus imperatores rectè facere uideãtur,
quandò horum omniũ laboribus propoſita ſunt præmia. Cæterùm unius mer-
D cedis nomine nõ oportet opinor uel bona omnia euertere, uel mercedem ac-
cipientibus,æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios mi-
ſeræ uitæ obnoxios illic dicebã, non omnes, ſed qui doctrinæ prætextu in di-
uitum famulitio ſeruiunt,eos tanquam ærumnoſos miſerabar. At noſtrum ne-
gocium,ô amice,modis omnibus eſt diuerſum. Quãquam enim quæ ad dome-
ſticam uitam pertinent, nobis cum illis ſunt communia, publicè tamen ſummi
imperii participes ſumus,eiusq; adminiſtrandi prouinciam cum rege partimur.
Ipſe ego,ſi diligenter expendas, Aegyptiaci regni portionem non minimã ſub
manibus habeo,dũ nunc pœnas ſtatuo,nunc iuſta tributa impero, nunc dicto-
E rum factorumq; omnium rationaria conſcribo,nunc litigantium acta certa le-
ge perpendo. Ad hæc principis ipſius decreta ad certiſſima ſimul & rectiſſima
quæq; ſumma fide perduco,eademq; diligẽter adſeruata,ſubditis trado,reipub.
cura in omne æuũ conſeruanda. Deinde proponitur merces non uulgaris,ſed
à principe: nec ea exigua,ſed talentis numerata. Poſt hæc, modò recta uia res
procedat,ſupereſt ſpes,neque hæc contemnenda uidelicet, ut prouinciæ alicui
quaſi iam emeritus præficiaris, aut Regium aliquod negocium tibi demande-
tur. Iam uerò geſtit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi,&
crimen ab accuſatoribus ſupra modum exaggeratum,itidem copioſius refelle-
re. Equidem apertè pronuncio,neminem quicquam facere gratis,ne ſi uel ma-

ximarum rerum administratores obieceris:quandò nec ipse princeps mercedis F
est expers. Non hic dico tributa, nec uectigalia,quæ per singulos annos à sub-
Principis maxima merces. ditis penduntur:uerùm principi maxima fuerit merces,si à laudatis laudetur, si
nomẽ eius ab omnibus celebretur,si beneficiorũ nomine numinis uice adore-
tur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis
habent, mercedis loco sunt & ipsa, nimirum pro curis, proq; solicitudine qua
commune ciuium bonum procurant,cunctaq; in melius prouehunt. Et,ut ma-
gnis parua componam,si initio iam inde ab ipsius uelut acerui cacumine sum-
pto,per singula quibus cõpositus assurgit,descendas,uidebis sanè nos non ni-
si magnitudine & paruitate à summis differre: cætera mercenarii simul omnes G
sumus. Itaque si hanc tulissem legem, neminem quicquam facere debere, non
iniurià iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo à me est di-
Bonus uir ubi maximè operam suam colloret. ctum, & bonũ uirum operi alicui intentum esse decet, quî posset operã suam
collocare quis rectius,quàm ut ad optima quæq; promoueat amicos,ac in me-
dio omnium luceq; de se det periculum,quanta fide, quáue diligentia,qua po-
stremò animi beneuolẽtia,negocia commissa queat expedire? ne uidelicet lo-
cum habeat illud Homericum: Telluris inutile pondus.
Atqui meos obiurgatores meminisse oportet, quòd cum me reprehendunt,
haudquaquam sibi res est cum sapiẽte quopiam(si modò est aliquis hoc dignus H
nomine) sed eo qui sit unus è media plebe, ex literarum exercitatione media-
crem nominis celebritatem nactus: attamen qui ad supremam illam uirtutem,
quò non nisi summatibus datur aditus,non admodũ sit institutus. Quanquam
ne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem, cum in nullum un-
quam inciderim,qui omnes sapientiæ quam profitebatur, numeros expleret.
Te uerò,quòd hanc uiuendi rationem nobis uitio uertis,non possum non mi-
rari,qui iam olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris,cum non sine in-
Lucianus causas aliquãdiu egit. genti mercede dicendi facultatem publicè agendis causis locarem. Quo tem-
pore tu peragrata simul Gallia, ad occidentalis oceani spectaculum profectus, I
forte fortuna in nos incidisti cum inter quæstuosos Rhetores & nobis erat lo-
cus. Hæc sunt,mi amice,quæ obiiciẽti tibi, quãquam mille negociis districtus,
utcunque respondi: nimirum ut uideas quàm non in postremis habeam,si tuo
suffragio candido plenoq; nostra causa probetur. Nam quod ad alios pertinet,
etiãsi simul õnes accusent,mihi tamẽ suffecerit illud: Haud curat Hippoclides.

PRO EO QVOD INTER SALVTANDVM uerbo lapsus fuerat,

K

ARGVMENTVM.

Respondet hac apologia pro errato quod inter salutandum ipsi exciderat,cum mane & in prima salutatione, quando χαῖρε,hoc est aue seu salue dicendum fuerat, ipse ὑγιαίνε,hoc est uale dixisset. Orationis status est iuridicialis assumptitius. Fatetur enim & ipse peccasse se,quia ordinem inuerterit,& quod postremũ dici conueniebat, à principio usurparit: sed tamen culpam hanc mitigat atque eleuat, primùm usu ac potestate ipsorum uerborũ ostendens & χαίρειν non in principijs tantùm à ueteribus,sed etiam fine atque discessu usurpatum fuisse,ὑγιαίνειν autem utroque loco frequenter à multis, à quibusdam etiam in principio semper positum fuisse: deinde & efficaciorem atque auspicatiorem uim ac significationẽ habere: idq; probat multis & poëtarum & aliorum testimonijs, adductis item historiarũ exemplis,ubi uel eodẽ errore ὑγιαίνειν pro χαίρειν positum fuisset,uel aliàs usurpatum,cõmodum aliquod utẽtibus attulisset. Post hæc ordinis inuersioni opponit euentum

A *euentum errorꝰ,quòd tale uerbum pro alio dixerit,cuius uis seu potestas,hoc est ualere seu sanum esse,cuiuis tempori,non matutino tantùm cõueniat,& quòd hæc salutatio cæteris potior atque efficacior sit. Deniq; & principes hoc idem primum atque præcipuum suis mandant,ut salutis seu ualetudinis curam gerant: & priuati quoque in resalutando saluos esse iubeant. Hinc & causam errorꝰ siue euentus huius in deum aliquem transfert. Animi autem consternationem, quæ causam errori dederit, à consueto & obiecto seu casu defendit. Deinde & uoluntatem principis pro se interpretatur ficta conformatione,idq; argumento à consequentibus & exemplo ducto. Ad finem,ficta alia ac noua obiectione,orationem in uotum seu precationem desinit. Exordium à loco communi sumitur.*

Verbum χαίρειν ubique saluere exposuimus,propter commodum uersionis: quanquã non ignorem à Martiale atque alijs frequentius per Auere reddi, quando salutantis est. Nam alioqui & gaudere significat, interdum & ualere,ut infra,cum discedentium mutuo est: ut & ὑγιαίνειν,quod nos ubique ualere uertimus,

B *& saluum siue sanum esse interim significat,ad quas significationes infra in græcis testimonijs quæ citãtur, crebræ allusiones fiunt,præsertim cum à principio ponitur.*

DIFFICILE sanè est,homo cum sis,alicuius Dei impulsionem ac uim euitare. Multo autem difficilius,defensionem inuenire erati eius,quo quis præter rationem,& ceu numine quodam impellente lapsus est. quod utrunque mihi nunc accidit,qui cum ad te uenissem, quò te ex more primo mane salutarem, deberemq; cõsueta ista uoce uti,ac te saluere iubere:ego aureus ille, nescio quo pacto ob-
C litus,ualere te iussi,uerbo & ipso non malo aut ominoso,sed intempestiuo tamen,ut quod uesperi,non auroræ conueniat. Ipse igitur confestim sudaui atq; erubui,uarieq; meipsum gessi,cũ quid agerem, non haberẽ. At cæteri qui tum aderãt,alii quidem lapsum me esse lingua,ita ut consentaneum erat,alii præ ætate delirare, alii uerò ex hesterna crapula repletum atque ebrium adhuc esse existimabant:tametsi tu ipse animo maximè æquo accipiebas id quod tum acciderat, ne risu quidem modico notando linguæ erratum. Visus igitur mihi sum, operæ quoddã precium facturus esse, si consolationem aliquam mihi ipsi componerem, ne nimis ægrè ob lapsum hũc animo afficerer,néue intolerabi-
D le putarem, si senex aliquis præsentibus tot testibus nonnihil ab eo quod decorum fuerat, aberrando deflexissem. Nam quantum quidem ad ipsam linguam attinet,defensione aliqua opus puto non erat,præsertim quãdo in tam bonam & auspicatam precationem errando prolapsa fuerit. Incipienti itaque mihi,ab initio statim uidebar in difficilem quæstionem incursurus esse: at uerò ubi iam progressus aliquantulum fuissem, offerebant se multa quæ commodè dici posse uidebantur. Quæ tamen nõ antea dicam,quàm de ipso uerbo Saluere,de uerbo Bene agere, & de uerbo Valere, quæ consentaneum atq; æquum erit,exposuero. Verbum igitur χαίρειν (quod saluere nos dicimus)antiqua uox *χαίρειν, & eius usus.*
E est,& in salutationibus iam olim usurpata,ueruntamen non mane tantùm,neque in primo solùm congressu,sed etiam cum qui antea se mutuò nunquã uiderant,alius in alium incideret,salutatione hac uti solebant, quale illud est:

Salue ô soli rex istius Tirynthii.

Deinde & à cœna,cum iam ad mutuas confabulationes uentum esset, ut apud Homerum: Salue Pelide, nil cœnæ æqualis eges nunc.

quo tum Vlysses usus est,quando in legatione missus,oratorio modo mãdata illi exponebat. Præterea & cum à se mutuò iam discedere uellẽt,eadem utebantur,quale est illud: Saluete,atq; deum me agnoscite,morte carentem. *Sic & apud Virgil. Salue æternum mihi maxime Palla*

Certum autẽ tempus nullum præfinitum fuit salutationi huic,neque ut nunc, matutino solùm tempore usurpabatur,quandoquidẽ & in infaustis & abomi-

nabilibus rebus eadem aliquando usi quidam reperiuntur: ut apud Euripidem F
Polynices iã moriturus, Saluete(inquit)nam totus tenebris iam tegor.
Neque etiam amicorum inter se nota tantùm siue indicium erat, sed & ad eos
quibus infensi erant, adhibebatur, cum significare uellent nihil rei sibi mutuò
Virgil. Et longum formose uale, uale inquit Iola. cum illis posthac fore. nam hoc, cum μακρὰν χαίρειν, hoc est longum saluere di-
cunt,intelligunt,nempe nullam amplius curã alterius alteri futuram esse. Pri-
mus autem hoc uerbo usus fertur Philippides, is qui uno eodemq; die narratur
ex Marathone cursu itinere peracto Athenas uictoriam annũciasse, & ad ma-
gistratus quo loco confederant, atque anxii de euentu pugnæ cogitabant, di-
Quãquam hic ἃ χαίρετε nõ= *nihil & ad gaudendi significationem alludit, ut & in sequẽti exemplo.* xisse: Saluete, uincimus. eóque dicto statim concidisse mortuus, peracto iam G
nuncio,unà cum ipso illo uerbo expirans. In epistolæ autem initio Cleon ille
Athenien sium tribunus, cum ex Sphacteria scriberet, primus omniũ hoc uer-
bum præposuit, gratulari uidelicet illis uolens ob uictoriam eo loco partam,
& quòd Spartanos captos in potestatẽ redegisset. Ac prorsus certè post illum
Nicias dux cum ex Sicilia scriberet, antiquam epistolarum formam retinuit,
statim ab ipsis rebus exordiẽdo. Quin & admirabilis ille Plato,uir fide dignus,
ac legislator huiuscemodi rerum, uerbum hoc saluere, planè ualere iubet, at-
que omnino improbat ueluti malum ac prauum, & quod nihil serium aut di-
Εὖ πράττειν. gnum præ se ferat: contrà autem ἃ δὴ πράττειν, hoc est bene agendi uerbum, prò H
eo introducit,tanquam commune tam corporis quàm animi bene rectéque af-
fecti symbolum siue indicium: ac missis ad Dionysium literis, reprehendit i-
Et hic ad gaudendi significationem Plato alludit.uide epistol.3. psum, quòd cum ad Apollinem uersus quosdam cõposuisset, deum ipsum sal-
uere iussisset, quippe quod hoc ipso Pythio indignũ foret, & non modò diis,
uerumetiã ne hominibus quidem paulo dexterioribus decorum. Diuinus cer-
tè quidem Pythagoras ille, tametsi ipse nihil proprium suorum scriptorũ no-
bis relinquere post se uoluerit, quantũ tamen ex Oecello,Lucano & Archyta
& cæteris ipsius discipulis coniecturã facere licet,nec uerbũ bene agere, ab ini-
ὑγιαίνειν. tio literis suis præmisit, sed ab ὑγιαίνειν, quod est ualere seu sanum esse, exordi- I
ri iubebat. Cuncti itaque illi qui professionem atque doctrinam ipsius secuti
fuere, quoties missis inter se mutuò literis graue aut serium aliquid scriberent,
ualere siue sanos esse sese, statim ab exordio iubebant, tanquam & hoc ipsum
uerbum tam animæ quàm corpori accommodatum maximè foret,summatim-
que comprehenderet uniuersa hominis bona. Præterea & triplex ipsorũ trian-
gulus ille,qui alternatim inter se iunctus, quinquelinearem figuram cõstituit,
quo symbolo ac ueluti nota quadam iidem ad eos qui eiusdem professionis e-
rant,eandémque doctrinam sectabantur,uti solebant,ualetudo siue salus ab i-
psis appellatur. Et in summa, ipsum quidem ualere,putabant esse: uerùm ne- K
Et huc fortasis pertinet quod in carmine illo Pythagoræ aureo legitur, que bene agere, neque saluere,omnino idem quod ualere. Sunt autem & qui
quaternionem, maximum ipsorum iusiurandum, aut perfectissimum ipsis nu-
merum perficere * dicãt: alii uerò etiam salutis seu ualetudinis principium uo-
carunt, inter quos & Philolaus est. Et quid attinet uetustiores commemora-
re, quandò & Epicurus, qui alioqui ϑ χαίρειν, hoc est gaudendi uerbo, admo-
dum gaudebat,uoluptatémque cæteris rebus omnibus anteponebat,in epistо-
lis quas de rebus paulo grauioribus scribebat (sunt autem earũ perquam pau-
cæ, & non nisi ad præcipuos amicorum datæ) statim à principio ualere iube-
bat? Frequens autem & in Tragœdia & Comœdia,ueteri illa quidem, reperias
idem

καὶ μὰ τὸν ἁ-
μετέρᾳ ψυχᾷ
παραδόντα τε-
τρακτύν, παγὰν
ἀενάου φύσεως
ῥίζωμ'.

A idem hoc uerbum à principio ferme positum. nam illud,
Vale,& multum mihi salue: doctè prudenterq; ualendi uerbum,auere,
siue saluere,illi præpositum habet. Alexis autem,
O here,uale(inquit)ut tardè admodum aduenis! Et Achæus:
Venio peracta re graui: at tu mihi uale. Philemon quoque,
Primùm(inquit)ualere cupio,dein agere bene:
Saluere tertiò,ultimò debere nil.
Nam qui conuiuiale illud carmen composuit, cuius & Plato meminit,an non
& ille ait, Equidem hoc iudico primum,
B Valere,dein pulchrum uideri, Pòst esse ditem?
Verbi autẽ saluere siue auere,omnino ne meminit quidem. Et ut notissimum
quoque illud,& quod omnibus in ore est,tibi dicam,
Superũm antiquissima diua Salus,
Tecum mihi liceat Viuere quod supereſt.
Quare si antiquissima salus seu ualetudo est, meritò etiam ipsius opus, hoc est
ualere, saluumq; ac sanum esse,reliquis omnibus anteponendũ est. Infinita au-
tem & alia exempla tum ex poëtis tum ex historicis & philosophis cõmemo-
rare tibi possim,ubi idem hoc uerbum ualere,antepositum reliquis atque præ-
C latum reperitur. Quæ tamen omnia in præsentia omittam,ne mihi scriptũ hoc
in loquacitatem quandam ineptã ac puerilem adeò prolabatur, uideárque ipse
clauo alio alium trudere uelle. Pauca uerò ueteris historiæ,quãtum adhuc me-
moria teneo, quãtumq; ad hanc præsentem causam pertinere propriè uidetur,
non incommodum huc adscribi posse existimaui. Nam cũ Alexander Magnus
pugnam illam ad Issum initurus esset, quemadmodum Eumenes Sardianus in
epistola ad Antipatrũ refert, mane in tabernaculũ eius ingressus Hephæstio,
siue tum ita oblitus sui fuerat, siue consternatus, quemadmodum & ego, siue
etiam numine aliquo impellente,idem tum quod ego dixit, ὑγίαινε βασιλεῦ, hoc
D est,Vale rex:tempus iam est in aciem educi exercitum. Conturbatis autem cæ-
teris qui tum aderãt,ob inopinatam ac nouam salutandi formam, ac ipso He-
phæstione propemodum præ metu emoriente,Alexãder respõdens, Recipio,
inquit,omen. nã nos saluos atque integros è pugna reuersuros esse, hoc uer-
bum mihi nunc pollicetur. Antiochus autem cognomento Soter, quãdo cum
Gallis conserturus prælium esset, per quietẽ uidit adstare sibi Alexandrum,&
iubere ut tesseram hanc ante pugnam militibus daret, ὑγιαίνειν uidelicet. ac sub
hac tessera seu nota militari præclarã illam uictoriam mox cõsecutus est. Præ-
E terea & Ptolemeus Lagi missis ad Seleucum literis planè ordinem inuertit,à
principio quidem epistolæ ualere illũ iubẽs,pro eo autem ubi alii uale scribũt,
in fine ἃ χαίρειν, hoc est auere subscribens, quemadmodum Dionysodorus tra-
dit,is qui epistolas illius collegit. Non iniquum autem fuerit & Pyrrhi Epiro-
tæ illius mentionem facere, qui post Magnum Alexãdrum secundas in re mi-
litari tenuit, uariásque fortunæ mutationes ac uices pertulit. Hic igitur cum
deos precando,sacrificando,donariaq; cõsecrando quotidie ueneraretur,nun-
quam tamen uel uictoriam ab illis,uel regni alicuius ampliorem maiestatẽ, uel
gloriam, uel diuitiarum abũdantiam postulauit, sed unum hoc ὑγιαίνειν, hoc est
ualere ac sanum esse,precari solebat:ut qui putaret, quamdiu hoc uno fruere-
tur,& cætera facillimè euentura sibi esse. Ac rectissimè,opinor,sentiebat, illud

Quo loco ὑγίαινε ponitur, ut apud latinos,Saluus sis. Hoc est χαίρειν, quod & gaudere significat.

nimirum ſecum reputans, quòd cæterorum bonorum omnium nullus fructus F
foret, quàdiu unum ὑγιαίνειν, hoc eſt ſanitas iſta corporis atq; animi ſola abeſſet. Sed iam ſatis de eo, quo quicque horum uerborum tempore propriè dici ſolitum fuerit, à nobis expoſitum eſt. Fortaſſis autem dixerit quiſpiam, Tu uerò immutato ordine illo, etiam ſi nihil aliud dixiſſes, tamen iure optimo accuſandus ac reprehendendus fores, perinde ac ſiquis galeam tibiæ, aut rurſum ocreas capiti alligatas imponat. Verùm, ô optime (reſponderem & ego illi) meritò ſanè hæc diceres, ſiquod in uniuerſum tempus foret, quod ſanitate ſiue ſalute opus non haberet. Nunc autem & mane, & meridie, & noctu quoque ſalute ac ſanitate ſemper opus eſt, & maximè principibus uobis, qui multis oc- G
cupati negociis eſtis, eóque ad plura corpore integro ac ſano neceſſe habetis. Præterea autem ille qui χαῖρε, hoc eſt aue ſeu gaude dicit, auſpicato tantùm principio utitur, ipſaq; res non aliud quàm precatio ſiue optatio quædam eſt: at qui ualere iubet, ille & utile quiddam facit, & omnium eorum admonet ſimul, quæ ad ſanitatem ſiue ſalutem aliquid conferunt: neque ſolùm comprecatur, uerùm etiam denunciat atque imperat. Quid autem? an non & in libello mandatorũ ſeu negociorum, quod ſemper & à rege quoque accipitis, hoc primum eſſe ſolet quod uobis præcipitur, quò ſanitatis atque ſalutis ueſtræ curam habeatis? Ac meritò ſanè. Neque enim ulla ueſtri utilitas ad res cæteras ob- H
eundas foret, niſi integri ac ſalui eſſetis. Sed & ipſi uos (ſi modò Romanum ſermonem ego quoque nonnihil intelligo) cum ſalutãtes uiciſſim uerbis accipitis, ſalutis nomine plerunque reſpondere illis ſoletis. Atque hæc omnia dixi, nõ quòd de induſtria omiſſo uerbo χαίρειν, pro eo ὑγιαίνειν dicere ſtudio quodam affectarim, ſed quia hoc ipſum inuito mihi accidit. Aut quomodo enim nõ ridiculus forem, ſi & aliena lingua loquerer, & tempora ſalutationũ immutarem? Gratiam autem & Diis ago, quòd mihi erratum hoc in aliud longè auſpicatius uerbum conuerſum fuit, atque ipſe in melius, errando prolapſus ſum. Et quid ſi hoc Salutis aut etiam Aeſculapii ipſius prouidẽtia quadam factum eſt, I
qui tibi per me ſalutem ac ſanitatem promittere ita uoluerit? Nam quo pacto ipſe equidem, niſi à Deo aliquo impulſus, quicquã eiuſmodi cõmitterem, qui antea per omnem ætatem nullo ſimili pacto turbatus atque animo perculſus fuerim? Quòd ſi uerò & humanam quandam defenſionem pro eo quod accidit, afferre conuenit: nihil nouum aut peregrinum hoc eſt, ſi cum admodum in eo elaborauerim, ut ex optimo atque potiſſimo tibi notus fierẽ, deinde ex nimia cupiditate ac feſtinantia in diuerſum animi conſternatione quadam incido? Iam & à recta cogitatione atque animi conceptu facilè etiam deturbauerit aliquem, militum multitudo atque frequentia, quorum alii quidem aduer- K
ſos protrudunt & impellunt, alii autem ordinem ſalutantium impediũt & diſturbant. Tu uerò, ſat ſcio, quantumuis alii dementiam, aut inſcitiam, aut etiam delirationem quandam, factum hoc interpretantur, pro uerecundiæ & ſimplicitatis quodam ſymbolo atque indicio ipſe accepiſti, animiq; nihil forenſe aut uafrum, nihil artis aut calliditatis habentis ſignum eſſe exiſtimaſti, quãdò certè nimia in his rebus audacitas, non multum à temeritate atque impudẽtia diſtat. At ipſe quidem optarim, ut ne unquam contingat mihi in hunc modum errare: quòd ſi uerò aliquando contingat, ut id in fauſtam & auſpicatam comprecationem aliquam ſemper euadat. Temporibus igitur primi Auguſti etiam

tale

Lucianus ſermonis Latini nõ imperitus.

Intelligit, q̃ cum ſaluere aliquem latini iubent, illi cõtrà ſaluum eſſe, quod & ipſum ὑγιαίνειν ſignificat, iubent.

A admodũ & ipſe dolium ſuum, in quo tum fortè habitabat, ſurſum ac deorſum per Cranium uolutare cœpit: ac rogante quopiã ex familiaribus, et, quid hoc, inquiente, Diogenes agis? Voluto, reſpondit ille, etiam ego dolium meum, ut ne ſolus ocioſe feriari uidear inter tot laborantes. Et ego igitur, ô Philo, ut ne ſolus mutus forem in hoc loquaci ac ſtrepero ſeculo, neque perinde ac comicum aliquod ſatellitium cum ſilentio hiãs præterueherer, nõ abs re facturum me eſſe arbitratus ſum, ſi, quoad poſſibile mihi eſſet, etiam ipſe dolium uolutarẽ: non hiſtoriam ſcribendo, neque etiam ipſas res geſtas cõmemorando, non ita temerarius equidem ſum, neque etiam hoc de me timeas licet. Noui enim
B quantũ periculũ hoc ſit, ſi quis per ſaxa ac rupes uolutet, & maximè tale, quale meum eſt doliolum, ne ualidè quidem ſatis etiam fictum ac coctum, adeò ut ſi quis exiguum aliquem lapillum ipſi illidat, ſtatim admodum teſtæ colligendæ illi ſint. Quid igitur decretum mihi eſt? & quo pacto bellum tutò capeſſam, ipſe extra teli iactum conſtitutus? Dicam equidem tibi. A fumo quidem, & fluctibus, & curis, quæcunque hiſtoriam ſcribentem circunſtant, abſtinebo meipſum: admonitionem autem quandam paruam, & præceptiones haſce modicas ſcribentibus ſubminiſtrabo, ut exædificationi ſaltem unà cum illis adſim, etiamſi ab inſcriptione abfuero, ſummo tantùm digito uidelicet lutũ attingen-
C do. Quanquam neq; admonitione plerique opus eſſe ſibi ad hanc rem putant, non magis quàm arte aliqua ad uadendum, aut uidendum, aut edendũ, ſed planè facillimum ac promptum, & cuiuſuis hominis eſſe exiſtimant hiſtoriã ſcribere, ſi quis modò exponere uerbis poſſit quod utcunq; in mentem uenit. Cæterùm noſti & ipſe, ô amice, quòd hoc neq; facillimorum quippiam ſit, neque eorum quæ negligẽter ac temere componi poſſunt, ſed ſi quid aliud uſquam inter ea quæ oratione tradũtur, multa cura opus habet, hoc certè habet, ſi quis, ut Thucydides ait, hiſtoriam quaſi perpetuam poſſeſſionem adornet. Scio igitur paucos fore, quos mea hæc oratio conuertet, imò quibuſdam etiam mole-
D ſtus uidebor, illis maximè, quibus iam opus ſuum abſolutum eſt, & hiſtoria in publicum emiſſa. Quòd ſi uerò etiam laudata eſt ab iis qui tum audierunt eam, inſania profectò fuerit ſperare illos immutaturos aliquid aut tranſcripturos eſſe eorum quæ iam ſemel edita atque auctorata, & quaſi in regiam aulam relata ſunt. Sed tamen non abs re fuerit etiam eos ipſos admonere hic, ut ſiquando bellum aliud exortum fuerit, uel Galatarum contra Getas, uel Indorũ contra Bactrianos (neq; enim aduerſum nos puto quiſquam aliquid mouere ſuſtinebit, cũctis iam perdomitis & ſub iugum miſſis) melius ac rectius componere tamen poſſint adhibita hac quaſi quadam regula, ſi modò recta eadem ipſis uide-
E bitur: ſin minus, ipſi quidem tamen eodem cubito, quemadmodum & nunc, metiantur negocium: medicus autem non admodum ægrè feret, ſi omnes Abderitæ iſti uolentes ac ultro Andromedæ fabulã agant. Porrò quandò duplex huius conſilii opus eſt, (alia enim eligere ac ſequi docet, alia uerò uitare) principiò age dicamus quænam fugiẽda ſint ei qui hiſtoriam ſcribet, & à quibus integrum ac purum maximè præbere ſe debeat. Deinde quibus rebus utẽdo non aberrauerit à recta uia, & eò quò tendit, ducẽte: nempe quo exordio incipiendum ſit, quo ordine res quæque iungendæ inter ſe & componendæ ſint, quis modus ſingulis adhibendus, quæ ſilentio prætereunda, quibus immorandũ, & quæ curſu præteruehi ſatius ſit, quomodo exponenda eadem & coaptãda ſint,

Atque hæc quidem & his ſimilia poſteriore loco tractabimus, nunc autẽ uitia ꝑ
Vitia hiſtorico fugienda. ea commemorabimus, quæ malè ſcribentes aut componẽtes ſequi ſolent. Quæ igitur communia ſcriptorum uitia ſunt, in uerbis, in ſonoritate, in ſententia, & cæteris malè & inſcitè cõpoſitis, longum fuerit perſequi, & à præſenti inſtituto etiam alienum. Nam communia, ut dixi, omnium ſermonum uitia ſunt, quæ in uerbis & cõcinnitate uocum peccantur. Quæ uerò in hiſtoria peculiariter quidam peccant, ea facilè deprehendas obſeruando, id quod & mihi ſæpenumero uſu uenit, inter auſcultãdũ, & maximè ſi omnibus illis aures apertas præbueris. Sed nõ intempeſtiuum fuerit interea etiam exempli cauſſa quædam eiuſmodi repetere & commemorare, quæ iam ita cõpoſita atque edita habentur. Ac primũ quidem illud, quantum peccent, conſideremus. Nam plerique ipſorum ne- G
Hiſtoriæ proprium. glecto eo ut rem ipſam perinde ut geſta eſt exponant, in laudibus Imperatorum & ducum immorantur, ſuos quidem in cœlum extollentes, contrà autem hoſtes ultra modum deprimentes, ignari uidelicet quòd non anguſto aliquo Iſthmo diuiſa & interſepta ſint hiſtoria & encomiũ, ſed magno quodam muro per medium eunte diſtincta, & muſicorum illud, δι' ὅλης τῆς πασῶν, hoc eſt bis per omnes chordas, quod dici ſolet, inter ſe diſtant. Siquidem ille qui encomium ſcribit, hoc unum ſpectat, ut quibuſcunq; modis poſſit, eum quem laudandum ſuſcepit, extollat atque oblectet: etiam ſi per mendacium fortè id conſequatur H
quò tendit, parũ id curat. At contrà hiſtoria nihil falſum inferi ſibi, ne pauxillum quidem permittit, non magis quàm arteriam dicunt medicorũ pueri, eam quæ trachéa ſiue aſpera uocatur, quicquam potus aut cibi in ſe recipere. Rurſum neſcire iidem uidentur quòd & poëtice quidem & poëmata aliud promittunt, aliud hiſtoriæ, regulaſque diuerſas habẽt. Nã illic quidem libertas nullius alterius arbitrio ſubiecta eſt, unáque hæc lex eſt, quicquid poëtæ ipſi uiſum fuerit. Diuino enim ſpiritu agitur, & à Muſis dependet, illarum numine afflatus: & ſiue equos alatos currui iungere uoluerit, ſiue alios ſuper aquam, aut in ſummas ariſtas curſuros per illas attollet, nemo uetat: neque etiam quando Iu- I
piter ipſorum ex una catena alligata in ſublime attraxerit pariter terrã & mare, quicquã ex eo ſibi metuunt, ne uidelicet dirupta illa conterantur ac pereãt omnia illa deorſum præcipitata. Sed & ſi Agamemnonem laudare uolunt, nemo prohibet quo minus illum Ioui ſimilem faciant, & quod ad caput, & quod ad oculos pertinet: quod autẽ ad pectus attinet, fratri ipſius Neptuno: & quod ad balteum, Marti: & omnino compoſitum quẽdam ex omnibus diis oportet eſſe filium illum Atrei & Aëropes. Neque enim ſufficit Iupiter, neq; Neptunus, neq; Mars, ut ſinguli illius pulchritudinem ac formam compleant. At uerò hiſtoria ſi quam huiuſcemodi adulationem recipiat, quid aliud quàm pedeſtris K
quædam poëtice redditur, grandiloquentia iſta uerborum carens, cæterùm reliquas illas præſtigias ac uanitates nudas abſque uerſibus, & ob hoc etiã magis conſpicuas oſtentãs? Magnum igitur hoc, imò magis plus quàm magnum uitiũ fuerit, ſi quis neſciat ea quæ hiſtoriæ propria ſunt, ab iis quæ ſunt poëtices, ſeparare, ſed introducit in hiſtoriam alterius ornamenta & fucum, fabulas uidelicet & laudes, & eos qui in his rebus ueritatis exceſſus fiunt: nõ ſecus ac ſi quis athletæ alicui iſtorum ualidorũ & uehemẽter robuſtorũ purpurã induat, ac cæteris ornamentis meretriciis eum exornet, præterea & fuco & ceruſſa faciem eius oblinat. Vt enim, Dii boni, omnino ridiculum redderet, deformando

ipſum

A ipſum ornatu illo? Atqui non hoc dico, quaſi non & laudandum in hiſtoria interdum ſit, ſed ſuo loco & tempore laudandum, modumq; rebus adhibendum eſſe cenſeo, nequa moleſtia afficiantur ii qui in poſterum hæc eadem aliquando legent. Et in ſumma, ita hæc omnia moderanda ſunt, quaſi poſteris, nõ præſentibus ſcribantur, ut & paulò pòſt oſtendemus. Porrò qui putant rectè diuidi in duo hiſtoriam, puta in iucundum, & utile: & ob hoc & encomium in eam introducunt, tanquam quod & iucundum ſit, & delectet legentes: uides nimirum quantum à uero aberrent, Primùm quidem diuiſione mala atque adulterina utentes. Vnum enim opus eſt hiſtoriæ, & unus finis, utilitas, quæ ex ſo-
B la ueritate conciliatur. Iucundum uerò ſi & ipſum ſequatur, melius quidé hoc, perinde ut ſi forma ſeu pulchritudo athletã: ſin minus, nihil uetat ab Hercule prognatum eſſe Nicoſtratum illum Iſidoti filium, generoſus cum ſit, & utroq; colluctatore ſuo fortior, etiam ſi ipſe quidem quod ad faciem attinet, turpiſſimus uideatur, Alcæus autem formoſus ille Mileſius colluctetur cũ eo, amaſius quoq;, ut aiunt, ipſius Nicoſtrati exiſtens. Quare hiſtoria ſiquidé obiter, & uelut auctarii modo, iucunditatem additam habeat, complures amatores ad ſe alliciet: ſed quatenus perfectũ atque integrum, idq; ſolum habet, quod peculiare ac proprium ipſius eſt, ueritatis expoſitionem dico, non magnã pulchritudinis
C rationem aut curam habet. Præterea etiã illud dicere non indignũ fuerit, quòd neque iucũdum adeò in hiſtoria, quod ualde fabuloſum eſt, & ad laudem maximè inclinat, utrobique auditoribus eſſe ſolet, dum non de fece hominum, ac multa promiſcuaq; plebe hoc intelligamus, ſed de iis qui iudicantium more, atque adeò, per Iouem, ſycophantarum modo auſcultant, quos nihil ſubterfugere facilè poteſt, utpote ipſo etiã Argo acutius, ac toto corpore undiq; omnia intuentes, menſariorum autem more, ſingula eorum quæ dicuntur, accuratè ac diligenter explorantes, ita ut alia quidé uelut adulterina reiiciant, ea uerò quæ proba ſunt & legitima, & quæ typum ſeu formã accuratè & expreſſe referũt,
D recipiant atq; approbent. Ad quæ etiam reſpicere decet eos qui hiſtoriã componũt, aliorũ autem nullam aut paruã habere rationẽ, etiam ſi rumpantur laudatores. Si uerò neglectis hiſce ſtudebis hiſtoriã ſupra modũ delectabilẽ facere, admixtis fabulis, laudibus, & cæteris huiuſcemodi adulationibus, celerrimè ſimilem illam reddes Herculi in Lydia. Vidiſſe enim alicubi te cõſentaneum eſt pictum illum Omphalæ ſeruientem, atque admodum alieno ornatu ac habitu indutum, illa uidelicet pelle ipſius Leonina ueſtita, & clauam manu tenẽte, eóque Herculem ſcilicet præ ſe ferente, ipſo autem in crocoto & purpura lanam trahente, & uapulante ab Omphale ſandalio, &, quod turpiſſimũ ſpectaculum
E eſt, ueſtitu cum corpore non conueniente, neque ad proportionem illius quadrante, atque ipſo deo uirilem illum corporis habitum turpiter adeò effœminante. Ac multi quidé fortaſſis etiam hæc tua laudabunt, pauci uerò illi quos tu contemnis, ſuauiter admodum & ad ſatietatem uſque ridebunt, aſpicien-
» tes indoctam ac diſſonam maléque cohærentẽ rei compoſitionem. Nam quod
» uniuſcuiuſque rei proprium eſt, id pulchrum eſt. Hoc ſi mutaueris, deforme id
» ipſum uſu reddetur. Omitto hic dicere quòd ipſæ quoque laudes uni fortaſſis alicui iucundæ ac delectabiles ſunt, ei puta qui laudatur: cæteris uerò moleſtæ, & maximè ſi immodicos ueri exceſſus ſiue hyperbolas habuerint, quales ipſas pleriq; faciunt, dum beneuolentiam eorum quos laudant, uenantur, & eo

uſque immorantur illis,donec omnibus adulationẽ hanc manifeſtam reddant. F
Neq; enim ſecundum artem hoc facere norũt, neque adulationem tegunt,ſed
irruentes,conferta omnia & incredibilia & nuda expuũt : quare neq; illud cõ-
ſequuntur,quod maximè intendunt. Nã qui laudantur ab ipſis,oderunt mul-
to magis ipſos & auerſantur,ut adulatores: rectè ſanè faciẽtes,& maximè ſi ui-
rili ac generoſo animo præditi ſunt: quemadmodum Ariſtobulo accidit, qui
ſingulare certamen Alexandri & Pori conſcripſit. Eo enim ipſo legente hunc
potiſſimum locum quo pugnã hanc deſcripſerat, (putabat enim ſe maximam
apud regem gratiam hoc pacto initurum eſſe,aſſignatis illi falſò rebus quibuſ-
dam præclariſſimè geſtis,& effictis operibus ueritatem excedentibus) Alexan- G
der accepto libro(nam tum fortè in flumine Hydaſpe nauigabãt) proiecit præ-
cipitem in aquam,& te,inquiẽs, eodem modo decebat Ariſtobule præcipitari,
qui talia pro me ſingulari certamine pugnaueris,& elephãtos ſagitta interfece-
ris. Et certè indignaturus ita fuerat Alexander,ut qui nec architecti illius auda-
ciam ferre potuerit, pollicẽtis ſe montem Atho ad illius imaginem efficturum
eſſe,montemq; ipſum illius ſimilitudine exornaturum: ſed ſtatim pro adulato-
re homine illo agnito, non amplius neq; ad cæteras res eodẽ ut antea uſus eſt.
Vbi igitur delectabile illud in hiſce manet?niſi ſi quis uehementer amens adeò
foret,ut oblectaretur huiuſcemodi laudibus,quarum uanitas & cõfutatio ante H
pedes & in promptu eſſet, perinde ut homines deformes interdum ſolent, &
præcipuè mulierculæ, quæ pictoribus mandant ut ſe quampulcherrimas pin-
gant. Arbitrantur enim melius habituram ſibi eſſe faciem,ſi pictor ipſis & plu-
rimum ruborem illinat, & multum candoris intermiſceat pigmẽto. Tales ple-
rique ſcriptorum hodie ſunt,qui & proprium & utile quod ex hiſtoria ſperã-
dum fuerat,palpando tractant, quos odio habere conueniebat, ut qui in præ-
ſenti adulatores manifeſti & inertes ſint,& in poſterum ſuſpectum reddant to-
tum negocium propter nimios ueritatis exceſſus,& incredibilitatem. Quòd ſi
uerò quiſpiam exiſtimat omnino iucunditatem per totã hiſtoriam admixtam I
eſſe debere,præſtet cætera illa quæ re uera delectabilia ſunt,inter reliqua ornã-
menta orationis,quibus pleriq; neglectis,ea quæ nihil ad rem pertinent, inge-
runt atq; inuoluunt: ego uerò etiam narrabo quæ non ita multò antè memini
me audire, cum in Ionia hiſtoriarũ ſcriptores, atque adeò per Iouem in Achaia
quoq; nuper quoſdam auſcultaré idem hoc bellum exponentes. Ac per Gra-
tias,ne quis pro dubiis aut incertis ea habeat quæ dicentur. Nam uel iureiuran-
do affirmare auſim,ſi modò urbanum foret iuſiurandum inſerere commenta-
rio,uera illa eſſe. Ac unus quidem ipſorum ſtatim à Muſis exordiebatur,inuo-
cando deas,ut ipſæ ad opus hoc deſcribendũ adeſſe uellent. Vidés ne quàm ſci- K
tum principium, & in promptu hiſtoria,& tali orationis figuræ conueniens?
Deinde paulum progreſſus, Achilli quidem noſtrum Imperatorem comparabat, Therſitæ autem regem Perſarum : ignorans uidelicet quòd Achilles mul-
to melior futurus ipſi fuerat, ſi Hectoré potius quàm Therſitem interfeciſſet,
& ſi prior quidem bonus quiſpiam fugeret,perſequeretur autem ipſum multo
clarior alter. Poſt hæc adducebat & pro ſe ipſo encomium quoddam, quo di-
gnus eſſe qui conſcriberet res geſtas adeò præclaras ac ſplendidas, uideri uo-
lebat. Hinc autem deſcendens, etiam patriam ſuam Miletũ laudabat, illud ad-
dens,quòd rectius faceret ipſe quàm Homerus, quoniam ille nuſquam patriæ
ſuæ

ſuæ mentionem feciſſet. Poſtremò ad finem proœmii pollicebatur nominatim A
ac planis uerbis, ſeſe noſtras res in maius ſublaturum, Barbaros autem contrà
etiam ipſum per ſe debellaturum atque oppreſſurum eſſe. Ac hiſtoriam qui-
dem in hunc modum incipiebat, ſimul & cauſſas unde id bellũ cœpiſſet,com-
memorando: Nam ſceleſtiſſimus ac peſſimè perditus iſte Vologeſus bellũ mo-
uere cœpit ob talem cauſſam. Atque hic quidem in hunc modum. Alter uerò
quidam Thucydidis imitator ſummus quiſpiam,& ad archetypum ſeu primum
exemplar admodum bene comparatus, etiam principium perinde ut ille, ſuo
proprio nomine appoſito fecit, feſtiuiſſimum illud quidem omniũ principio- B
rum,& atticum animum planè ſpirans. Vide enim: Creperius, inquit, Calpur-
nianus Pompeiopolita conſcripſit bellum Parthorum ac Romanorum, quo
pacto illud inter ſe geſſerunt, ſtatim ab eo exorſus,quando illud primùm mo-
ueri cœptum eſt. Quare poſt tale utiq; principium,quid tibi cætera amplius di-
cam? quomodo uidelicet in Armenia perorauerit,Corcyrenſem illũ oratorem
ſe ipſum exhibendo,aut qualem Niſibenis peſtẽ immiſerit,quia partes Roma-
norũ ſequi noluerant: à Thucydide mutuatus omnia prorſus,excepto ſolo Pe-
laſgico, & longis muris,in quibus tum habitarũt illi qui temporibus illis peſte
laborabant. Cætera uerò etiam ab Aethiopibus exorſus eſt: quare & in Aegy- C
ptum deſcendit,& in terram regis multam,in illaq; ibi manſit. rectè ſanè faciés.
Ego itaque relicto illo ſepeliente adhuc miſeros Athenienſes Niſibe,abii, ſatis
ſciens etiam ea quæ me digreſſo dicturus poſtea eſſet. Nam rurſus etiam illud
abunde multũ nunc eſt, putare hoc eſſe Thucydidi conſentanea atque ſimilia
dicere,ſi parũ reueritus, ea quæ ſunt ipſius illius,dixerit quiſpiã,ut μικρὰ κἀκεῖνα,
hoc eſt,parua & illa. &,ὡς ἐγὼ αὐτὸς ἂν φαίην, id eſt,ut etiã ipſe dixeris. &,ὃ δὲ αὐτῶν
οὐ δίχα, id eſt,non ob eam cauſſam,per Iouem. &,κἀκεῖνα ὀλίγου δεῖν παρέλιπον. hoc eſt,
etiam illa parum abfuit quin præterirem. Nam idem hic ſcriptor multa quo-
que armorum & tormentorum genera iiſdem nominibus quibus ea Romani
D uocant,perſcripſit,& foſſam itidem ut illi,& pontem, & ſimilia dixit. Ac mihi
cogita,quanta hæc hiſtoriæ dignitas, & quàm Thucydidi hoc conueniens ſit,
inter Attica nomina,Italica iſta perinde ut purpuram interponi,exornantia,&
decentia, & omnino conſonantia. Alius uerò quiſpiam ipſorum, quaſi quod-
dam commentarium actorum nudum in ſcripta relatum,ualde pedeſtre ac hu-
mi ſerpens, perinde ac ſi miles aliquis, aut faber, aut caupo,qui unà cum exer-
citu circũuagaretur, ea quæ in ſingulos dies acta fuiſſent,annotaſſet, cõpoſuit:
niſi quòd priuatus hic modeſtior certè fuit, quippe qui ipſe quidé ſtatim qualis
eſſet,manifeſtè apparuerit: alteri autem alicui,maiori gratia prædito, quiq; hi-
E ſtoriam aliquãdo aggredi poſſet,materiam ſubminiſtrarit. Hoc unum in eo re-
prehendere ſoleo, quòd ita tragice inſcripſit libros ſuos,magis quàm pro ipſo-
rum ſcriptorum fortuna, in hunc uidelicet modum: Callimorphi, medici ha-
ſtatorum legionis ſextæ,hiſtoriarum Parthicarum &c. & ſubſcriptus infrà erat
unicuique libro numerus. Ac per Iouem etiam proœmiũ plus quàm frigidum
fecerat,ita colligens, familiare ac proprium Medici eſſe,hiſtoriã ſcribere: ſiqui-
dem Aeſculapius Apollinis filius foret,Apollo autem Muſarum dux,& omnis
eruditionis princeps. Deinde quòd & Ionica lingua exorſus ſcribere,mox ne-
ſcio qua ſententia, quóue animo ſtatim admodum ad communem tranſiit, ἰα-
τρόν, hoc eſt,medicam artem,& experientiam,& quæcunque,& morbum,pro

ἰατειχὴν, & πεῖραν, & ὀπὴν, & νόσον, ἰκμὰδα & πέλειω, & ὀχὸν, & νῆσον dicens, cætera autẽ F
cum multitudine cõsueta atq; eadem, ac plurima etiam uelut ex triuio desumpta. Si uerò & sapientis uiri meminisse me decet, ipsum quidem nomen in obscuro positum sit, sentẽtiam autem dicã, & scripta paulò antè Corinthi edita, omni spe potiora. A principio enim statim, in prima exordii periodo, disputabat cum lectoribus, sermonẽ omnino eruditum ac sapientem exhibere studens, quòd soli uidelicet sapiẽti conueniret historiam scribere. Deinde post paulum sequebatur alius syllogismus, deinde itẽ alius: & prorsus per omnes figuras disputãdo ratiocinabatur illi exordiũ istud adulatorium, uidelicet usque ad satietatem, & encomia ista molesta ac ualde scurrilia, syllogistica tamẽ & disputatoria, & contracta seu condensata etiã illa. Et sanè etiam illud perquam ineptum G
uidebatur mihi, & uiro philosopho, & barba cana promissaq; minimè dignum, quod in procœmio dicebat, principem nostrũ hoc præter cæteros præcipuũ & quasi seorsim habiturum esse, quòd eius res gestas etiã philosophi iam memoriæ prodere dignarentur. Nam tale, si modò fieret, conueniebat cogitandũ nobis relinqui potius, quàm ipsum dicere. At uerò neq; illius fas est obliuisci, qui tali principio exorsus est: Venio dicturus de Romanis ac Persis. & paulò pòst: Necesse enim erat Persis malè euenire. Et rursum: Fuit Osroes, quem Græci Oxyroën nominãt. & alia id genus multa. Vides igitur ut similis hic illi fuerit H
in eo, quòd ille Thucydidẽ, hic autem Hesiodũ bene admodũ assimulabat. Iam alius quidam celebris & decantatus ob dicendi uirtutem, Thucydidi & ipse similis, aut etiã melior paulo illo, omnes ciuitates, & omnes montes, cãpos præterea & fluuios interpretatus est q̃ planissimè ac ualidissimè, ut ipsi uidebatur. Illud autẽ in inimicorũ capita uertat malorũ auerruncator Hercules. Tanta enim frigiditas inerat, quæ & Caspias niues, & glaciem Gallicã superaret. Clypeus igitur Imperatoris uix toto libro ab illo describebatur, & Gorgon in umbone, & oculi eius ex nigro & albo & cæruleo cõpositi: præterea & balteus arcum cœlestẽ imitans, & dracones inter se implicati, & capillorũ more depen- I
dentes. Nam Vologesi bracca, aut frenũ equi, ô Hercules, quot millia uersuum unumquodq; horum absoluebat! deinde qualis fuerit coma Osroæ natantis per Tigrim, & in quale antrum effugerit, tectum uidelicet ex hedera & myrto & lauro, quæ eodem loco creuerant, & quasi in unum coaluerant, atque idem illud opacum & umbrosum fecerant. Considera igitur quàm hæc ad historiam necessaria sint, & quàm non absq; his, ea quæ illic gesta sunt, scire potueramus. Nam præ imbecillitate (qua inter ea quæ utilia sunt cognitu, discernenda laborant) aut præ ignorantia (dum quid potissimum dicendum sit, nesciunt) ad huiuscemodi locorum & antrorum descriptiones diuertuntur. Ac quoties in K
multas ac præclarè gestas res incidunt, similes esse uidentur seruo recèns locupleti facto, qui domino suo nuper in bonis successit, qui neq; uestẽ nouit quo pacto induere debeat, neq; cœnã ex more ac legitimè capere nouit, sed sæpenumero irruẽs gallinis & suillis & leporinis appositis, pro iis pulmẽto aliquo aut salsamento oppletur adeò, dum ingurgitando rumpatur. Hic igitur, de quo antea dixi, etiam uulnera descripsit admodũ incredibilia, & mortis genera aliena, puta quo pacto in digitũ pedis maiorem uulneratus quidã, cõfestim decesserit: & quòd inclamante solũ duce exercitus Prisco, septem & octo hostium mortui fuerint. Præterea & in numero occisorũ ab hac parte etiã contrà quàm

in

A in Imperatorum epistolis scriptum continetur, mentitus est. Nam circa Europum hostium quidem cecidisse millia trecenta septuaginta, & sex supra ducẽtos ait, Romanorum autem non amplius duobus, saucios autẽ factos fuisse nouem: quæ haud scio an ullus sanæ mentis ferre queat. Iam & illud dicendum, quod neq; ipsum paruum est. Nam præ nimio studio Atticæ elegãtiæ, & quòd uideri cupiebat uocem omnino ad eius linguæ proprietatem quamaccuratissimè emundasse, uolebat eodẽ pacto & Romanorum nomina efferre, eademq; inter Græca transcribere: ut Cronon quidem Saturninum uocabat, Phrontin autem Frõtonem: Titanium, Titianum, & id genus alia multo magis ridicu-
B la. Præterea idem hic de morte Seueriani scripsit, quòd cæteri quidem omnes decepti ac falsi sint, qui putarunt ipsum gladio interfectum esse, quandò inedia & cibi abstinentia perierit: nam hanc mortem illi facillimam, & minimè grauem uisam fuisse: nesciens uidelicet quòd totum illud quod ille passus est, triũ opinor dierum fuit: qui autem inedia moriũtur, etiam in septimum usq; diem plerique sufficiunt. Nisi si quis hoc credere uolet, quòd Osroës adstiterit expectans donec Seuerianus fame interiret, & ob hoc ante septimum diẽ in aciem non eduxerit. Porrò eos qui & poëticis nominibus, optime Philo, in historia utuntur, quónam loco ponamus? eos puta, qui dicunt, ἐλέλιξε, hoc est, stridorem
C dedit machina impulsa, & murus cadens uehementer ἐδούπησε, id est fragorẽ dedit. Et in altera parte præclaræ huius historiæ, Edessa igitur ita armis θόρυβος ἐφέρετο, hoc est, circumcirca personabat, & ὄπλοος erat, hoc est fremitus, qualis maris tempestuosi esse solet. Et, omnia illa κέλευθος, id est, tumultus ac strepitus erant. Et, ipse dux ἐμφρόνιζεν, hoc est, animo huc atque illuc uersabat, quo pacto potissimùm muros inuaderet. Deinde autem inter hæc, adeò humilia & abiecta nomina, adeò plebeia & mendicis conuenientia multa infarta erant, in quibus uelut rimæ aut lacunæ cæteræ obturarẽtur, quale est illud: ἐπέτειλεν ὁ στρατοπεδάρχης ᾧ κυρίῳ, hoc est, scripsit castrorum præfectus domino. Et, οἱ στρατιῶται ἐγόρε-
D ζον τὰ ἐγχειρίζοντα, id est, milites emebãt necessaria. Et, ἤδη πελάσαντες τοῖς αὐτοῖς ἐγίγνοντο. hoc est, iam loti ad ipsos uenerunt. & id genus alia. Vt mihi hæc res persimilis uideatur esse Tragœdo, qui altero quidem pede calciamento alto & grãdi incedat, alterum autem sandalio subligatum habet. At uerò & alios quosdam reperias, qui procœmia splendida ac tragica, & excellenter longa composita habent, ut speres ex eo, quæ sequentur, omnino mirabilia quædam auditurum te esse: at mox corpus ipsum historiæ exiguum quoddam & ingenerosum subtexunt: ut & hoc non dissimile uideatur puero aut infanti alicui, sicubi fortè uidisti Cupidinem ludẽtem, personam Herculis amplam & magnã, aut etiam
E Titani alicuius induentem. Statim igitur, qui auscultant, acclamare ipsis solent notum illud, Parturiunt mõtes &c. Decet autem non ita, sed similia inter se omnia, & eiusdem coloris esse, & capiti reliquum corpus respõdere, ut non aurea quidem sit galea, thorax autem omnino ridiculus, ex pannis alicunde uetustis aut pellibus putribus consutus: deinde & clypeus salignus, & tibialia cõchis incrustata, aut ex corio porcino facta. Videas enim perquã multos huiusmodi historiarum scriptores, qui Rhodii illius Colossi caput, nani alicuius seu pumilionis corpori imponant. Vt rursum alios, qui corpora sine capitibus introducunt, absque procœmiis, & statim ab ipsis rebus incipientes, qui & Xenophontis sectatores in hoc uideri uolunt, quoniam & ipse sic exorsus est, Darii

In Anabaſi Xenophontis

& Paryſatidis filii naſcũtur duo,&c. & aliorum ueterũ, ignorãtes quòd quædam procœmia ui ſeu poteſtate ſunt,quæ pleroſque latent,ut alibi oſtendemus. Quanquam hæc omnia adhuc tolerabilia ſunt,quæcunq; uel circa compoſitionem uerborũ,uel reliquam diſpoſitionem peccãtur: at uerò circa ipſorũ quoque locorũ deſcriptiones mentiri,idq; nõ ſolùm paraſangas aliquot,ſed & totas manſiones,quantũ unius diei itinere caſtra promoueri ſolẽt,illud quæſo cui honeſto aut pulchro comparabimus? Vnus igitur quidam adeò oſcitanter ac deſidioſe res ipſas collegit, utpote neq; Syro aliquo cõſulto, neq; notum illud quod uulgo dici ſolet,Epicureorum fabulis de his ipſis rebus auditis,ut cum de Europo mẽtionem faceret,in hunc modũ dixerit: Europus, inquiens,ſita quidem eſt in Meſopotamia, manſionibus duabus ab Euphrate diſtans. deduxerũt autem eam coloniã Edeſſæi. Neq; hoc illi ſatis fuit, ſed & patriam meã Samoſata, idem generoſus ille in eodem libro ſublatam unà cũ ipſa arce & muris in Meſopotamiam tranſtulit,ita ut tota ambiretur ac terminaretur utroque flumine,utrinq; altero quaſi cutem illius præterlabendo radente, & tantũ non ipſos muros alluente. Ridiculum autẽ etiam foret,ſi tibi nũc Philo apologiam aliquã contexam,quòd neq; Parthus neq; Meſopotamita ſim: inter quos relatum me egregius iſte ſcriptor collocauit. Quin & illud ualde ſcilicet credibile idem hic de Seueriano dixit, appoſito etiam iureiurando, quòd quæ dicat,ex quodã audierit eorum qui ex ipſo eo opere effugerunt. Neque enim gladio illum mori uoluiſſe,neq; uenenũ bibere, neq; laqueo collũ innectere,ſed mortem quandã excogitaſſe tragicã, &,quod ad audaciam attineret, omnino externam ac peregrinã. Fortè enim habuiſſe ipſum admodũ magna uitrea pocula,ex uitro pulcherrimo facta. Poſtquam igitur omnino decretũ illi fuiſſet mori,fracto ex ſcyphis maximo,uno quodam cruſtorum uſum eſſe ad cædem, inciſo uidelicet gutture,uitro. Atq; ita neque gladium,neq; lanceam reperit,quo moreretur, dũmodo uirilis ipſi & heroica mors obtingeret. Poſtea autẽ, quoniam Thucydides funebrem orationẽ quãdam habuit pro iis qui primi tum eo bello occubuerũt,ipſe quoq; Seueriano talem habendam eſſe cẽſuit. Omnibus enim ipſis cum Thucydide,eo qui nihil in culpa fuit eorũ malorum quæ in Armenia acciderãt,æmulatio atq; contentio eſt. Sepulto igitur Seueriano magnificè, adducit ad tumulũ Afranium quendam Centurionem, æmulum Periclis, qui talia ac tãta rhetorico more de illo perorauit,ut ego,per Charites,multum admodum lachrymarum præ riſu effunderem, & maximè quando rhetor iſte Afranius ad finẽ orationis lachrymans pariter cũ miſerabili ploratu,ſumptuoſarum cœnarũ & propinationũ illarum mentionem faciebat,deinde & Aiacis quẽdam colophonẽ imponebat. Nam gladio euaginato, generoſe admodum, & ut Afranium decebat,aſpicientibus omnibus ſeipſum ad tumulũ iugulauit, non indignus per Bellonam,qui multò antè mortuus fuiſſet,ſi talia rhetoricatus eſſet. Atque hoc dixit idem aſpicientes omnes tum qui aderant, admiratos fuiſſe, laudaſſeq; Afranium ſupra modũ. Ego uerò etiam cætera illius damnabam, ut qui tantùm non offarum & ollarum meminiſſet, & placentarum memoria illachrymaretur. Hoc tamẽ præter cætera reprehẽdi,quòd non ſcriptore ipſo & actore fabulæ huius ante ſe iugulato mortuus fuerat. Multos autem & alios conſimiles his cõmemorare tibi amice Philo poſſem: uerũtamen paucis quibuſdam adhuc additis,ad alteram promiſſionis partẽ tranſibo,puta ad id

Vitia rerum.

Mendacium.

Id eſt, duorum dierũ itinere.

conſilium,

Præteritio neãceſſariorum, & tractatio nõ neceſſariorum.

conſilium,quo pacto rectius ac melius hiſtoriam ſcribere quiſpiam debeat. Sũt enim quidam,qui, quæ rerum geſtarũ maximæ, & memoria digniſſimæ ſunt, prætermittant,aut quaſi in tranſcurſu tantùm attingant: præ imperitia autẽ & ineptitudine,& ignorantia eorum quæ dicenda uel tacenda ſint,ea quæ minima ſunt,admodum prolixè & laborioſe immorando uerbis exponunt,nõ aliter ac ſiquis Iouis Olympici uniuerſam pulchritudinem ac formam, quæ tanta ac talis eſt,non uideat,nec laudet,neque etiam iis qui de ea neſciũt, quicquam narret,ſed ſubſellii rectitudinem & expolitionem, & crepidinis cõcinnitatem admiretur,& hæc admodum cum multa diligentia & cura exponat. Equidem audiui quendam,qui pugnam eam quæ ad Europum cõmiſſa fuit,ne totis quidem ſeptẽ uerſibus prætercurrebat: uiginti autem menſuras aut etiam amplius aquæ conſumpſerat in frigidam & nihil ad nos pertinẽtem narrationem, quo uidelicet pacto Mauritanus quidam eques,Mauſacas nomine,præ ſiti errãs per montes,deprehenderit Syros quoſdam agreſtes prandium apponẽtes,& quòd principiò illi metuerint ipſum: deinde uerò intellecto quòd ex amicis unus eſſet,receperint ad ſe hominem,& cibum præbuerint. Nã & illorum fortè quendam aliquando in Mauritaniam profectum fuiſſe, cum ipſius frater in ea terra militaret. Poſt hæc fabulæ longæ & narrationes quo pacto ipſe in Mauruſia uenatus eſſet,& ut uidiſſet elephantos multos in eodẽ loco paſcentes,& quòd parum abfuerit quin à leone deuoratus fuiſſet: deinde & quantos piſces emerit Cæſareæ. Atque ita egregius iſte hiſtoricus relictis tot cædibus circa Europum factis, tot præliorum motibus, & fœderibus neceſſariis, & cuſtodiis aliis aliis oppoſitis, uſque in profundam ueſperam ſubſtitit aſpiciens Malchionem Syrum iſtum Cæſareæ Scaros ingentes uidelicet emẽtem. Et niſi nox occupaſſet ipſum,fortaſſis & ad cœnam cum illo ueniſſet, ſcaris iſtis iã apparatis. Quæ niſi ille tam diligenter hiſtoriæ tradidiſſet,magnas nimirum res ignoraturi nos fuiſſemus: & damnum hoc Romanis intolerabile fuiſſet,ſi Mauſacas iſte ſitiẽs potum nõ inueniſſet,ſed incœnatus ad caſtra reuerſus eſſet. Atqui quàm multa alia longè magis neceſſaria uolens ego nunc prætereo! quemadmodũ & tibicina quædam uenit ex propinquo uico ad eos,& ut dona mutuò inter ſe dederunt, Mauritanus uidelicet ille Malchioni lanceam, hic autem contrà Mauſacæ fibulam: atque alia multa talia, quæ pugnæ illius ad Europum ipſa adeò capita & ſummaria ſunt. Proinde meritò dixerit quiſpiam tales ſcriptores roſam quidem ipſam non uidere,ſpinas autem quæ iuxta radicem enaſcuntur,diligenter contemplari. Iam alius quidam,ô Philo, admodum & hic ridiculus, qui alterum pedem ne extra Corinthum quidem unquam protulerat, neq; ad Cenchreas uſque peregre profectus fuerat, nedum Syriam aut Armeniã conſpicatus,in hunc modum exorſus eſt: memini enim: Aures quàm oculi minus fide digni ſunt. Proinde ſcribo quæ uidi,non quæ audiui. atque ita diligẽter omnia uiderat,ut diceret dracones Parthorum(ſignum autem hoc multitudinis ipſorum eſt,mille enim dracones uiuos draco producit)ingentes eſſe, generariq; in Perſide paulò ſupra Iberiam. Hos autẽ antea quidem ex haſtis ſiue longuriis ſuſpenſos,illos in altum attollere,eoq; terrorem iis qui à longe aduentarent,facere ſolere: in ipſo uerò prælio,quãdo iam congreſſi ſunt,ſolutos illos in medios hoſtes immittere: nimirum multos noſtrorum hoc pacto deuoratos eſſe,alios autem,implicantibus & compungentibus ipſos illis, ſtrangulatos &

cõfractos: adſtitiſſe autem ipſum, atque hæc uidiſſe, in tuto tamen, nẽpe ab ar- F
bore quadam excelſa ſpectando. Et rectè ſanè fecit, quòd propius ad feras iſtas
non acceſſit. neque enim nos tam egregiũ ſcriptorem, & qui eminus ipſe præ-
clara ac magna adeò in hoc bello effecerit, nunc haberemus: nam & pericula
multa ſubiit, & uulneratus eſt circa ſurã, à Cranio uidelicet iter faciens ad Ler-
nam. Atque hæc Corinthiis audientibus recitabat, ſatis ſcientibus illis quidem
quòd ne in pariete pictum quidem bellum unquam uidiſſet. Sed nec arma ille
quidem norat, neq; machinas quales eſſent, neq; ordinum aut acierum nomi-
na. prorſus enim ſtudio habuit πλαγίαν, hoc eſt obliquam uocare phalangem,
ἐπὶ κέρως autem, hoc eſt protentis cornibus, id quod exporrecta fronte educere G
dicitur. Alius autem ſuauiſſimus quidam cuncta à principio ad finem uſque
geſta, quæcunque in Armenia, quæcunque in Syria, quæcunque in Meſopota-
mia, præterea quæ ad Tigrim, quæq; in Medis acciderant, ne totis quidẽ quin-
gentis uerſibus complexus ſcripto edidit, eoq; facto hiſtoriam compoſuiſſe ui-
deri uolebat: inſcriptionem uerò parum abfuit quin longioré ipſo libro inſcri-
pſerit, uidelicet hoc modo: Antiochiani certaminis Apollinis ſacri uictor (nam
curſus certamine, quod Dolichum uocant, puer olim uicerat) eorũ quæ in Ar-
menia, in Meſopotamia, & in Medis à Romanis nunc geſta ſunt, hiſtorica nar-
ratio. Iam & quendam ego audiui, qui quæ futura eſſent, hiſtoriæ cõmenda- H
rat, & Vologeſi captiuitatem uidelicet, & Oſroæ cædem, quemadmodum leo-
ni obiiciendus eſſet, & poſtremò omnium etiam multoties illum deſideratum
â nobis triumphũ. Adeò omnino uatis in modũ ſeſe gerẽs, properabat iam tum
ad finem ſcribẽdi. Quin & ciuitatẽ idem iam in Meſopotamia cõdidit, magni-
tudine maximã, & pulchritudine pulcherrimam: adhuc tamẽ ſpeculatur & de-
liberat an eam Nicæã à uictoria conueniat nominari, an uerò Homonœam, an
etiam Ireniam. Et ob hoc quidem adhuc in dubio pendet, & ſine nomine præ-
clara illa ciuitas nobis eſt, nugis multis & faſtu hiſtorico referta. Quæ uerò in
India poſthac agentur, etiam ea promiſit ſe iam nunc ſcripturum eſſe: præterea I
& deſcriptionem maris exterioris nauigãtibus traditam. Neque promiſſiones
modò hæ ſunt, ſed & procœmium Indicæ hiſtoriæ iam compoſitum eſt, & ter-
tium tagma, ſeu tertius liber. Ac Galli quidem, & Maurorum pars quædã mo-
dica cum Caſſio, omnes iſti iam Indum fluuiũ traiecerunt. Cæterũ quid facturi
ſint, aut quomodo excipient elephãtorum incurſus, non multò pòſt egregius
iſte ſcriptor à Muſuride aut ex Oxydracis ad nos ſcribet. Huiuſcemodi mul-
ta, præ inſcitia & imperitia nugantur, ea quæ uiſu digniſſima ſunt, neq; uiden-
tes, neque etiam ſi uideant, pro dignitate exponere ſcientes, excogitantes au-
tem & effingentes quicquid temere in linguam, ut aiũt, uenerit. Etiam nume- K
ro librorũ præterea ſuperbientes, & maximè inſcriptionibus. Nã rurſum & hæ
omnino ridiculæ ſunt, ut iſtius neſcio cuius Parthicarũ uictoriarũ libri tot, uel
tot: & rurſum Parthidos primus, ſecũdus, &c. ut Atthidos ſcilicet. Alius etiam
urbanius paulò. Nã legi Demetrii cuiuſdã Sagalaſenſis Parthonicica. Nõ quòd
pro riſu habeam, & illudam hiſtoriis adeò præclaris, ſed utilitatis cauſa hæc cõ-
memoro, quòd quiſquis hæc atque huiuſmodi alia euitarit, is bonam partẽ hi-
ſtoriæ rectè ſcribendæ conſecutus iam ſit, imò pauca adeò illi etiam deſunt, ſi
modò uerum illud eſt quod Dialectica tradit, quòd eorum inter quæ medium
nullum eſt, altero eleuato, alterum contrà deprimitur. At uerò area ipſa, dixerit
quiſpiam,

A quiſpiam, purgata probè iam eſt, ac ſpinarum quicquid fuit, & rubi exciſi, reli-
quorum autẽ ruinæ ac rudera iam exportata ſunt: & ſi quid aſperũ antea fuit,
id totum ſublatum & complanatum eſt: quare tempus iam eſt ut ædificium ali-
quod ſuperſtruas etiam ipſe, quo oſtendas non modò aliorum euertẽdis gene-
roſum eſſe te, uerùm etiam per te ipſum excogitando atque inueniẽdo tale ali-
quid præſtare poſſe, quod & dexteritatem quandam præ ſe ferat, & à nemine
ne Momo quidem reprehendi ac carpi queat. Aio igitur eum qui optimè con- *Hiſtorico po-*
ſcribere hiſtoriam uolet, duo hæc præcipua domo ſecum & de ſuo afferre de- *tiſſimum ſpe-*
bere: Prudentiam quandam ſiue intellectum ciuilem, & poteſtatem dicendi. *ctanda.*
B Quorum alterum quidem nulla doctrina traditum, naturæ donum quoddam
eſt: dicendi autem poteſtas, multa exercitatione, aſſiduoq; labore, & imitatione
ueterum comparanda erit. Atque hæc quidem extra artem ſunt, neq; me con-
ſultore opus habent. Neque enim prudentem ſiue intelligentem & acutum
reddere eum qui non natura talis fuerit, libellus hic meus promittit: quoniam
magni ſanè æſtimandus, imò omnibus anteferendus foret, ſi transformare, &
quaſi nouo quodam ornatu induere huiuſmodi ille poſſet, puta uel ex plum-
bo aurum reddere, uel ex ſtanno argentum, uel ex Conone Titormum, uel *Titormus Ae-*
ex Leotrophide Milonem efficere. Verùm artis & conſilii utilitas ea eſt, nõ ut *tolus quidam*
C ea ſuppeditent quæ antè adſunt, ſed ut illis rectè ac conuenienter uti doceant. *fuit corpore*
Quo pacto nimirum & Iccus, & Herodizes, & Theon, & ſiquis alius artis pa- *procero, &*
læſtricæ magiſter atque exercitor fuerit, pollicerentur tibi Perdiccam hunc ac- *robore in-*
ceptum (ſi modò hic eſt ille qui nouercam amauit, & ex eo contabuit, & non *credibili, qui*
potius Antiochus Seleuci filius, Stratonices illius amore captus) Olympionicẽ *& Milonẽ ui-*
reddere, qui cum Theagene Thaſio illo, aut Polydamãte Scotuſſæo, certami- *ribus ſupera-*
ne congrederetur, nõ ut naturam & ingenium ad eam rem ſuppeditarent, ſed *uit. uide Cæliũ*
ut materiam iam antè à natura datam, & ad hanc paleſtræ exercitationem ſuſci- *libr. 23. ca. 36.*
piendam idoneam atque habilẽ, per artem multo meliorem redderent. Quam- *Leotrophides*
D obrem abſit & nobis hæc inuidia promiſſionis, ut artem aliquam rei adeò ma- *uerò corpore*
gnæ ac difficili nos inueniſſe dicamus. Neque enim quemuis acceptum redde- *tenui ac maci-*
re hiſtoricum nos uelle dicimus, ſed ei qui natura intellectu bono præditus, & *lẽto fuit, unde*
ad dicendum quamoptimè exercitatus fuerit, uiam quandam oſtendere rectam *& prouerbiũ*
(ſi modò talis ulla apparet) qua utendo, citius atque aptius ad finem & ſcopum *Macilentior*
uſque quò tendit, peruenire poſſit. Non enim neque illud dixeris, eum qui in- *Leotrophide.*
telligentia præditus fuerit, arte ac doctrina earum rerũ quas ignorat, opus non *huius & Sui-*
habere. Nam ſi abſque doctrina & inſtitutione cithara ludere poſſet, etiam ti- *das meminit.*
bia canere, ac cætera omnia ſciret. Nũc autem, niſi doctus ab aliquo, nihil quic-
E quam eorum manu facilè attingit: at demõſtrante aliquo uiam ac rationem, &
diſcit facillimè, & rectè idẽ adminiſtrat per ſe ipſum. Proinde nobis quoq; nunc
talis diſcipulus tradatur, qui & ad intelligendas res, & ad dicendum non ſit de-
gener, ſed acutum tueatur, poſſitq; rebus uti, ſi committantur illi: ac animũ ha-
beat militarem, ſed tamen cum ciuilitate coniunctum: & experientiam, quam
ducis militaris eſſe conuenit. Denique, per Iouem, & in caſtris aliquãdo uerſa-
tus ſit, & milites ipſos, ſeu cum ad prælia exercentur, ſeu cum re ipſa in aciem
educuntur, conſpicatus ſit: præterea & arma norit, & machinas quaſdam, &
quid ſit diductis cornibus, & quid exporrecta frõte inſtruere aciem: quomodo
cohortes, & quomodo turmæ conſtituantur: unde, & quid erumpere, & quid

item circunducere equitem ſit,ſciat. Et in ſumma,neque eorũ quiſpiam ſit,qui F
domi deſidentes nuſquam foras ipſi progrediũtur: neque facilè credat iis quæ
Libertas hiſtorici. ſolùm ab aliis narrari audiet. Maximè autem & ante omnia libero animo ſit,
ut neque metuat quenquam, neque ab ullo ſperet quicquam: quoniam ſimi-
lis hoc pacto foret malis iudicibus, qui uel ad gratiam, uel ad odium accepta
mercede ſententiam ferunt. Quin neque curet magnopere neque Philippum
oculo ab Aſtere Amphipolitano iſto ſagittario priuatum circa Olynthum, ſed
talem qualis re ipſa eſt ſpectandum proponat:neque illi Alexander grauiter ſe
excruciet ob Cliti cædem crudeliter in ipſo conuiuio perpetratam, ſi planè ac
manifeſtè coloribus ſuis depingendus ſit:neque item Cleon illum perterrefa- G
ciat,eò quòd multum in concione potens ſit,& ſuggeſtum ſiue tribunal qua-
ſi poſſeſſionem ſuam detineat,quò minus hominem exitioſum & inſanũ hunc
eſſe dicat: denique neque tota Athenienſium ciuitas abſterreat illum, ne non
ubi de cladibus in Sicilia acceptis hiſtoriam compoſuerit,omnia iſta cõmemo-
ret, quo pacto & Demoſthenes captus fuerit,& Nicias mortem obierit, quo-
modo exercitus ſiti laborarit, & qualem aquam biberint,& ut inter bibẽdum
plerique trucidati fuerint. Exiſtimabitur enim (id quod iuſtiſſimum eſt) ab iis
qui ſana mente præditi ſunt,non ipſe in culpa eſſe,ſi ea quæ infeliciter aut ſtul-
tè geſta ſunt,ita ut geſta ſunt,narrabit. Non enim ipſe talia fingit,ſed uerbis tã- H
tùm indicat atque exponit. Quare etiam ſiue prælio nauali ſuperati fuerint,nõ
ille tamen is eſt qui eos ſubmergit:ſiue in fugam conuerſi fuerint, neque idem
ille eſt qui eos perſequitur: niſi ſi cum optandum fuerat ne quid tale eueniret,
ille hoc intermiſit: quandoquidem ſi tacendo hæc, aut in diuerſum narrando,
corrigi aut emendari poſſent, facillimum fuerat Thucydidi,uno ac tenui cala-
De Epipolis, Hermocrate, & cæteris, Thucydides lib.6.& 7. mo inuertere quidem Epipolarum munitiones,ſubmergere autem Hermocra-
tis triremem, & execrabilem iſtum Gylipum confodere interea dum uias ob-
ſtruit,& foſſis intercludit. Denique & Syracuſanos in lapicidinas coniicere,A-
thenienſibus uerò copiam facere tum Siciliam tum Italiam cum prima illa Al- I
cibiadis ſpe circumnauigãdi. Verùm enim,opinor,ea quæ ſemel facta ſunt, ne-
que Clotho reuoluet denuo, neq; Atropos in diuerſum mutabit. Proinde hi-
ſtorici opus unum eſt,ut quæq; perinde ac facta ſunt,exponat. Hoc autem face-
re non poterit,donec uel Artaxerxẽ metuerit,medicus ipſius exiſtens,uel ſpe-
Niſæi equi uelocitate cõmendantur,à loco Perſidis Niſæo uocati. Suidas. rat Candyn purpureum,& torquem aureum, & equũ ex Niſæis illis aliquem
ſe accepturũ eſſe, mercedem uidelicet laudum earum quas ſcriptis inſeruiſſet.
At neque Xenophon illud faciet, iuſtus ſcriptor, neque Thucydides, ſed ſiue
priuatim oderit quoſdam, multo magis neceſſariũ putabit eſſe id quod publi-
cum eſt:ueritatemq; pluris faciet,quàm inimicitiam:ſiue etiam amauerit,tamen K
non parcet illi, quiſquis peccauerit. Vnum enim hoc,ut dixi, proprium hiſto-
riæ eſt,ac ſoli immolãdum ueritati, ei qui ad hiſtoriam ſcribendam accedet,cæ-
tera uerò omnia poſtponẽda. Et in ſumma,ulna una & menſura certa eſt,aſpi-
cere non ad præſentes auditores, ſed ad eos qui in poſterum in his ſcriptis le-
gendis uerſabuntur. At ſiquis continuò beneuolentiam & fauorẽ captat,meri-
tò in parte adulatorum recẽſebitur,quos olim hiſtoria ſtatim ab initio auerſata
Alludit ad locum Platonis in Gorgia,qui comẽdi artem eſt, non minus quàm comendi artem Gymnaſtice. Alexandri igitur hoc quo-
que dictum refertur:Libenter,inquit,in uitam pauliſper rediré ô Thneſicrates
poſt mortem, ut cognoſcerẽ quo pacto hæc legerent homines,qui tum erunt.

Nam

A Nam ſi nũc ea laudant & amplectuntur,mirum non eſt. putãt enim non paruo *gymnaſticæ opponit,inter adulatorias artes uidelicet* illectamento uidelicet iſto quiſque ſibi beneuolentiam apud me conciliaturos
eſſe. Homero itaque,quãquam fabuloſa plurima de Achille ſcripſerit,nonnul-
li tamen eò adducuntur ut illi iam & fidem adhibeant,unum hoc argumẽtum
ad demonſtrationẽ ueritatis magnum exiſtimantes, quòd nõ de uiuo illo ſcri-
pſit. Non enim cauſam aliquam uident cuius gratia mẽtiretur. Talis igitur mi-
Hiſtoricũ qualis eſſe debet. hi ſit hiſtoricus ille,ut & metu careat, & nullis muneribus corrumpatur, & li-
ber ſit,& dicendi libertatem,ac ueritatem amet, & quemadmodum Comicus
ille ait, ficus ficus, ligonem ligonem nominet:non odio neque amicitiæ quic-
B quam tribuens,non parcens aut miſereſcens,aut erubeſcens, aut exorari ſe fa-
cilè patiens:æqualis iudex,ac beneuolus omnibus,eò tamen uſque,dum ne al-
teri plus æquo aliquid tribuat:hoſpes in libris ac peregrinus:ſuis legibus uiués:
nullius imperio ſubiectus:nõ quid huic aut illi placiturũ ſit, ſecum cogitãs,ſed
id quod actũ eſt,exponens. Thucydides igitur bene admodum lege hoc con-
ſtituit,& uirtutes ac uitia hiſtoricorum inter ſe diſcreuit, qui cum uideret He-
rodotum in ſumma admiratione eſſe,adeò ut & Muſæ uocarentur ipſius libri, *Herodoti libri Muſæ inſcripti.*
poſſeſſionem tamen ait ſe ſcribendo compoſiturum eſſe quæ in perpetuũ du-
ret,potius quàm quæ ad præſens certamen comparetur: neque ſe id quod fa-
C buloſum ſit,amplexurum, ſed ueritatem rerũ geſtarum relicturum poſteris eſ-
ſe:deinde & utilitatem addit,& quem finem is qui rectè ſapit,hiſtoriæ ſtatuere
debeat, ut ſiquando etiam rurſus ſimilia quædam incidant,inquiés, ad hæc de-
ſcripta reſpicientes,rebus ciuitatis rectè uti poſſint. Ac animo quidem & ſen-
tentia tali præditus hiſtoricus ille mihi accedat:uoce autem, & expoſitionis ui, *Quæ in uerbis & cõpoſitione ſpectari debent.*
uehementi illa quidem & aſpera,& circuitionibus continua,deinde & aggreſ-
ſionibus flexa & rotunda. Præterea & reliqua oratoriæ facultatis grauitate nõ
ita ualde inſtructus & acuminatus ſcripturã exordiatur, ſed ſedatior paulò &
tranquillior ſit. Ac ſententiæ quidem inter ſe iunctæ ac ſociatæ & denſæ ſint:
D dictio autem plana & ciuilis,quamſignificãtiſſimè manifeſtãs id cui adhibetur.
Nam ut mentis ſcriptoris ſcopum hunc proponimus,libertatem dicendi uide-
licet,& ueritatem,ita & uoci eius unus hic ſcopus & primus propoſitus ſit, ut
planè indicet, & quamlucidiſſimè rẽ ipſam declaret,uerbis neque obſcuris, &
extra communem uitam poſitis, neq; etiam uulgaribus iſtis & tabernariis, ſed
ita ut & à pleriſque intelligantur,& ab eruditis laudentur. Iam uerò & figuris
& exornationibus utatur minimè moleſtis,minimeq; affectatis: quoniam per-
inde ut ius aliquod,orationem quoque rectè cõditam exhibere debet. Ac ſen-
tẽtia quidem etiam cum poëtice cõmunicet,eiusq; partem aliquã contingat,in
E quantum grandiloqua & in ſublime elata etiã illa eſt,& maximè quoties acie-
bus & pugnis & naualibus præliis cõcurret. Opus enim tũc erit poëtico quo-
piam uento,qui ſecũdo flatu uela impleat, & ſublimem ac per ſummos fluctus
nauem ſublatam prouehat. At dictio tamen humi incedat, cum pulchritudine
quidem ac magnitudine eorum quæ dicuntur,ſimul elata,& iiſdem quamma-
ximè licet,aſſimilata,cæterùm neque peregrinitatem præ ſe ferens,neque intẽ-
peſtiuè exultans quaſi quodam furore concitata. Periculum enim eſt ipſi, ne,
quod uel maximum eſt, prorſus de ſtatu mentis emoueatur, & in Corybãtem
iſtum poëtices impingat. Quare maximè tum fidendum freno eſt, & ratione
utendum:illud ſcientes, quòd & in uerbis non mediocre malum hippotyphia *Hippotyphiã*

Græci pro ingenti fastu & nimia gloriæ affectatione accipiũt. Nam ἰωσ in cõpositione auget, τύφος autem superbiã & fastum significat.

est. Proinde satius fuerit, sententia tũc super equo incedente, expositionem seu dictionem humi iuxtà currere, ephippio adhærentem, ut ne à tergo relinquatur cursu præteruecta. At uerò & cõpositione uocũ temperata, ac media quadam utendum est, ita ut neque nimium distrahantur ac dissocientur (nam hoc asperum foret) neque rursum numerosè omnia, id quod plerique studẽt, continuentur. Alterum enim uitiosum, alterum autem auditoribus molestum est. Ipsæ uerò res non ut fortè sese offerunt, ita construendæ statim sunt, sed diligenter ac laborioſe de iisdem sæpius etiam interrogare decet, ac maximè præsentem, & coràm intuentem. Quòd si autem hoc fieri nequeat, tum iis aduertere animum, qui syncerè & incorruptè magis narrare uidebuntur, & quos putaueris minimum uel ad gratiam, uel odio detracturos aliquid, aut etiam addituros esse rebus gestis. Iamq; etiam hic quispiam sit, qui & coniecturis colligere facilè, & quod probabilius fuerit, constituere possit. Ac posteaquã iam omnia, aut etiam plurima collecta habuerit, principiò capita rerũ, & quasi summarium aliquod cõtexat, delineetq; corpus quoddam rude & informe, & nullis adhuc articulis expressum. Postea autem superaddito ordine, & formam inducat, & colorem dictione adhibeat, & singulis explicãdis immoretur, & eadem numerositate quadam concinnet: & in summa, similem se tum gerat Homerico Ioui illi, qui nunc quidem equestrium Thracum terram aspicit, nunc autem rursum ad Mysorum terram oculos deflectit. Eodem enim pacto & ipse nunc quidem ad res Romanorum seorsim aspiciat, indicetq; nobis quales eæ apparuerint ex alto intuenti sibi: nunc autem rursum ad res Persarum se conuertat: postea etiam utroſq; pariter contempletur, puta cum inter se pugna congressi fuerint. Etiam in ipsa acie non ad unam tantùm partem respiciat, neque ad unum aliquem equitem aut peditem, nisi Brasidas quispiam fuerit, qui de naui prosiliat, aut Demosthenes, qui scalas rescindat, & ascẽsum in terram prohibeat. Ac duces quidem primùm omnium intueatur, & siquid hortati fuerint, illud quoque audiat, & quomodo, & qua sententia atq; consilio aciem instruxerint, uideat. Postquam autem iam manus consertæ fuerint, communis utriusq; partis contemplatio sit, ac tum uelut in trutina appendat & examinet ea quæ geruntur, simulq; & persequatur fugientes, & fugiat cum cedentibus. At omnibus hisce modus quispiam adhibeatur, ne ad satietatem usque, néue ineptè, néue etiã iueniliter progrediatur, sed cum facilitate quadam absoluat sese. Atque his hic alicubi subsistere iussis, ad illa transgrediatur, si festinat. Deinde rursum huc redeat, absolutus atque paratus futurus quandocunque illa reuocauerint. Ac ad omnia festinet, & quatenus fieri potest, eadem tempora omnibus tribuat, trãsuoletq; ex Armenia quidem in Medos, hinc autem curriculo uno in Iberiam, inde in Italiam, ita ut nullam occasionem prætermittat. Præcipuè autem speculo similem animum gerat, liquido uidelicet ac splendido, & qui cẽtrum accuratè impressum habeat, & qualescunq; operũ formas receperit, tales easdem etiam spectandas exhibeat: peruersum autem & obtortũ, aut colore diuersum, aut specie mutatum nihil reddat. Non enim perinde ac oratoribus scribũt, sed ea quidem quæ dici debent, sunt, & mox dicentur: facta enim iam sunt: cæterùm ordinare oportet & exponere ipsa. Quare non quid dicant, quærendum ipsis est, sed quomodo dicant. Prorsus autem putandum est, eum qui historiam scribit, Phidiæ, aut Praxiteli, aut Alcameni, aut alteri cuipiam illorum similem esse

Intelligit ea q̃ in oppugnatione Pyli acciderunt, de quibus Thucydides lib. 4.

A esse oportere. Non enim neque illi aurum, aut argentum, aut ebur, aut aliam materiam faciebant, sed illa antea præexistebat, & quasi ad eam rem præparata erat, suppeditantibus illam Eleis, aut Athenien sibus, aut Argiuis: illi uerò fingebant tantùm & secabant ebur, & poliebant, & conglutinabant, & concinnabant, atque auro incrustabant. Et hoc artis illorum erat, materiam uidelicet commodè exædificare. Idem ferme igitur & historici opus est, ut uidelicet ea quæ facta sunt, bene ac rectè componat, & quàm fieri potest clarissimè spectãda exhibeat. Ac quãdo is qui ea sic scripta recitari audiuit, putat se postea etiam uidere quæ dicta sunt, atque inde ea laudat: tum demum opus hoc exactum &
B absolutum erit, propriamq; ac ueram laudẽ historico illi Phidiæ siue artifici suo retulit. Porrò omnibus iam ita adornatis atque paratis, etiam absque procœmio interim exordiri licebit, quando uidelicet nõ admodum urget ac postulat ipsa res præoccupari quædam, & quasi ad futurum opus præfatione aliqua præparari. Potentia uerò seu tacitè etiam tunc procœmio utetur, indicãte uidelicet ac manifestum faciente de quibus rebus dicendum sit. Quando autem etiã apertè procœmio utetur, à duabus rebus tantùm exordium sumat, non ut Rhetores à tribus, sed beneuolẽtiæ loco prætermisso, attentionem & docilitatẽ pariat auditoribus. Aduertent enim ipsi animum, si ostenderit quàm de magnis, aut ne-
C cessariis, aut ad ipsos pertinentibus, aut utilibus denique rebus dicturus sit. Docilia autem & plana posteriora faciet, si causas præmittet, ac rerum quæ gestæ sunt, capita ac summas quasdam præscribet. Atq; huiusmodi procœmiis optimi historiarũ scriptores usi sunt: ut Herodotus quidem, ne res gestæ longinquitate temporis interirent, magnæ adeò, & admiratione dignæ, & præterea Græcorum uictorias & barbarorum clades declarantes &c. Thucydides autẽ, quòd magnum etiam ipse bellum illud futurũ existimaret, & memorabile maximè, & maius quàm omnia ea quæ antea gesta fuissent. Magnũ autẽ procœmiũ erit, quando rebus æquale & consonum erit, siue productum fuerit, siue abbreuia-
D tum. Transitio uerò ad narrationem mollis ac placida sit. Nam omnino omne reliquum corpus historiæ, longa quædam narratio est: quare & narrationis uirtutibus exornari debet, leniter atque æqualiter procedens, atque ipsa sui similis, ita ut neque extet alibi, neq; hiatus aut cõcauitates aliquas habeat. Deinde & perspicuitas eluceat, dictione (quemadmodum dixi) & complexione rerũ adornata. Absoluta enim & perfecta omnia faciet: & primo ad finem perducto, mox secundum inferet continuatum illi, & in morem catenæ coaptatum, ut neque pertusum aut interruptum sit, neq; narrationes plures mutuò sibi adiacere uideantur, sed semper quod primum est, secundo non modò uicinum ac
E proximum sit, uerùm etiam cum eo communicet, & per extrema cõmiſceatur. Breuitas in omnibus utilis est, & maximè si non inopia quædam fuerit rerum dicendarum. Et hãc suppeditari oportet nõ tam à nominibus ac uerbis, quàm ex ipsis rebus. Dico autem, si præterueharis cursu ea quidem quæ parua sunt & minus necessaria, exponas autem & explices copiosè ea quæ sunt magna. Imò uerò & prætermittenda multa. Neque enim si conuiuio accipias amicos, atq; omnia apparata fuerint, ob hoc inter media bellaria, & auiculas, & patinas tam multas, & sues feros, & leporina, & sumina uel uuluas, saperdam quoque appones, & pulmentum, etiam si & illud apparatũ & coctum habeas: sed quæ uiliora sunt, missa facies. Maximè autem temperantia quædam adhibenda est

Procœmiũ historicũ, & cæteræ partes.

Modus in dic.

scriptionibus adhibendus.

in descriptionibus montium, aut murorum,aut fluuiorum,ut ne uim ac pote- F
statem uerborũ ineptè ac præter rem ostentare uelle uidearis,tuumq; ipsius negocium agere historia omissa,sed modicè adhibitis illis, utilitatis & perspicuitatis tantùm gratia,mox inde digrediaris,uisco seu glutino quod in hac re est, atque uniuersa tali gulositate euitata: quemadmodũ & Homerus, utpote magnanimus,fermè,ut uides, facit. Quanquã enim poëta est, prætercurrit tamen Tãtalum,& Ixionẽ,& Tityum,& reliquos. At si Parthenius,aut Euphorion, aut Callimachus eadem tractaret,quàm multis putas uersibus aquam ad usque labia Tantali adduxisset?deinde quàm multis idem Ixionem uolutasset? Quin & Thucydides ipse modicè hac orationis figura usus, uide quàm mox ab ea- G
dem iterum recedat, quoties uidelicet aut machinamentum aliquod exponit, aut obsidionis speciem,quæ necessaria atque utilis sit,declarat, aut etiam ciuitatum formas,aut Syracusanum portum describit. Nam cum pestem illam narratione prosequitur, atque etiam longior esse uidetur: tum ipsas res considera. cognosces enim hoc pacto breuitatem, & ut fugiẽtem illum res gestæ tum apprehendant ac retineant,ut quæ multæ sint. Quòd siquando autẽ & dicentem aliquem introducere opus erit, curandum est ut maximè personæ decora, & rei conueniẽtia ac propria dicat, deinde ut quamplanissimè etiam hæc. Nisi H
quòd tibi permittitur tunc rhetoricari quoque,& ostentare uerborum & orationis grauitatem. Nam laudes quidem aut reprehensiones,omnino parcæ,& circunspectæ, & calumniis minimè obnoxiæ, præterea & cum demonstratione quadam,& breues & nõ intempestiuæ texendæ sunt. Nam extra iudicium ac forum illi sunt de quibus hæc dicuntur. Alioqui in eãdem cum Theopompo culpam incurres, qui inuidiosè nimis accusat plurimos, & eam rem in studium & exercitationem quandam uertit,ut accusare magis,quàm historiæ tradere res gestas uideatur. Iam uerò & fabula siqua fortè incidat, dicenda quidem erit,non tamen credenda omnino,sed in medio relinquenda iis qui quoquo modo uolẽt,coniecturam de ea facturi sint. Tibi uerò extra periculum sit, I
neque in hanc uel in illam partem magis inclines.In uniuersum autẽ illud memineris(sæpius autem idem dico) & non ad præsens solum tempus respiciens scribas,ut ii qui nunc sunt,te laudent,& honoribus afficiãt,sed in omne æuum intẽtus,illis potius qui in posterum uicturi sunt,historiam componas,atque ab illis mercedem scriptionis deposcas,ut dicatur & de te aliquando: Ille uerò uir liber fuit,& ad dicendum fiducia plenus,nihil neque adulatorium,neq; seruile, sed ueritatẽ in omnibus secutus. Atque hoc,siquis modestè sapiat, ante omnes præsentiũ spes meritò ponat,breues adeò ac momentaneas existentes. An non uides Gnidium illum architectum,cuiusmodi fecerit?Cum enim extruxisset il- K
lam in Pharo turrim,maximum atque pulcherrimum operum omnium,ut ex ea faces incensæ nauigantibus uiam dirigerent in multum usque maris, & ne deferrentur illi in Parætonium,locum omnino(ut aiunt)periculosum,& unde non facilè redire atque effugere licet,siquis intra angustias ac septa illius delatus fuerit:Hoc igitur opus postquam exædificasset,intus quidem in saxis suum ipsius nomen inscripsit,supernè autem calce illita,atque ita priore inscriptione occultata,nomen eius qui tum regnauit,superinscripsit,ratus (id quod & euênit postea) paruo admodum tempore futurũ esse ut literæ istæ foris inscriptæ, unà cum calce illita reciderent & euanescerent,appareret autem interior titulus,

De hac turri uide Strabonẽ lib. 17. Fuit autem Parætonii locus paulò supra Alexandriam uersus Libyam,ut Plinius ait.

A lus, hic uidelicet: Sostratus Dexiphanis filius, Gnidius, Diis seruatoribus, pro salute nauigantium,&c. Hoc pacto neque hic ad illud tempus quod tum erat, neque ad uitam suam, quæ modica ac breuis erat, respiciebat, sed ad hoc præsens,& in perpetuum, donec turris ea superstes futura est, ars quoq; illius manebit. Oportet igitur & historiam eodem modo componi,cum ueritate magis in futuram spem, quàm cum adulatione ad gratiam & dulcedinem iis qui eam in præsentia nunc laudant. Atq; hæc tibi regula & amussis historiæ iustæ. Qua quidem si qui examinando ac perpendendo utentur, bene res habet, & commodùm hæc à nobis scripta sunt: sin minus,uolutatũ est in Cranio dolium.

B

HISTORIAE VERAE LIBER PRIMVS.

ARGVMENTVM.

Vt suprà Historiæ præcepta & regulas tradidit,ita in his duobus libris exemplum eiusdem proponit,non quidem rerum uerè gestarum,sed fictarum, simul ut formam aliquam operis, ceu uidetur,proponeret, simul ut animos à rebus seriis auocatos, paulisper reficeret & delectaret. Quid autẽ in his narrationibus potissimum spectandũ sit,nempe qua occasione,quóue consilio argumentũ hoc tractarit,ipse in proœmio exponit.

C MOS est athletarum,ac eorum qui summa diligentia corpus exercẽt, non modò bonæ habitudinis ac exercitationis habere rationem,uerumetiam (quod magnã exercitationis uim habere arbitrãtur) nonnunquam remissioni corporis acquiescere. Idem literarum studiosis fieri oportere censeo, ut cum grauibus ac seriis legendis defatigati fuerint,ad animi laxamentum aliquantisper declinent, donec ad futurum laborem robustiores ac uegetiores efficiãtur. Maximum uerò ex hoc ocio atque quiete fructum caperent,si talium rerum lectioni uacarẽt,quæ non modò tenuem ac ieiunam,uerùm neque rudem neque inconcinnam speculationem præ se ferent, quale quiddam & de his scriptis sensuros suspicor. Neque enim solùm materiæ nouitas atque festiuitas, neque id quòd multa ac uaria mendacia uerisimiliter ac probabiliter confinguntur, eos ad legendum alliciet, uerùm id præcipuè, D quòd omnis ferme narratio neminem ex antiquis aut poëtis aut historicis aut philosophis,qui monstrosa quædã, & fabulis similiora quàm ueris, literis mãdarunt,sine morsu reprehensionis prætermisit. Quorum quidem omnium nomina subiecissem, nisi ea tibi ex ipsa lectione perspicua & manifesta fore intelligerem. Ctesias enim Ctesiochi filius Cnidius mira quædam de Indorum re- *Ctesias historicus.*
gione cõscripsit,atq; ea quidẽ quæ neque ipse audiuerat,neque ab alio qui uera narraret, acceperat. Iambulus quoque de his quæ in mari magno sunt, multa *Iambulus.*
præter fidem ac opinionem hominum suis libris inseruit,omnibus quidẽ apertum commentus mendacium,non tamen insuauis materiæ compositor. Multi E
præterea hos imitati in eadem ratione scribendi uersati sunt,qui errores suos ac peregrinationes,ac immensa beluarum corpora, & feritates hominum, & inusitatos mores enarrarunt. Huius uerò scurrilitatis artifex & inuentor extitit Homericus ille Vlysses,qui apud Alcinoum uentorum seruitutem,& uno- *Vlysses Homericus.*
culos crudáque uorantes homines,& multorum capitum animalia, sociósque meretricum ueneficiis permutatos, multáque monstris similia rudi Phæacum populo est ementitus. In quæ quidem cum incidissem, non multum sanè his ob mendacium succensebam, quum hoc genus sermonum ab his qui se philosophos esse profitentur,usurpari uiderem:illud uerò non parum in eis admiratus sum,si quum falsa dicerent,id alios latere existimarent. Quapropter & ipsẽ

præ rerũ nouarũ ſtudio,uolens poſteris aliquid relinquere,ne ſolus expers ſim F
libertatis in fabulis dicendis(nihil enim memoratu dignum,quod uerè narra-
re poſſem,mihi contigerat) ad mendacium me tranſtuli,atque,ut mea quidem
fert opinio,multo tolerabilius quàm cæteri. Nam quũ hoc ipſum quòd men-
tior,uerè dicam,idcirco me aliorum reprehẽſiones iure ac meritò effugere exi-
ſtimaui,quoniam nihil me ueri narraturũ polliceor. Ea igitur ſcribo, quæ ne-
que ipſe uidi, neque paſſus ſum, neque ab aliis audiui, quæ præterea omnino
non ſunt, neque ab initio eſſe potuerunt. Quare qui hæc legerit, nullam his
fidem adhibeat oportet.

Narrationis initium.

Egreſſus olim ab Herculeis columnis,& in occidentalem Oceanum dela- G
tus,ſecundis quidem uentis nauigabam. Cauſa autem peregrinationis & argu-
mentum, animi curioſitas,& nouarum rerum deſiderium,quodq; ſcire cupie-
bam qui ſit Oceani finis,quiq; homines ultra Oceanum inhabitent. Huius igi-
tur gratia commeatum & ſupellectilem multam impoſui,aquæq; quantum ſa-
tis erat, ac coætaneos quinquaginta eiuſdem animi mecum adiunxi, & armo-
rum copiam paraui, gubernatoremq; optimum magno precio conducens ac-
cepi in nauem. Erat autem nauis mediocris,ad magnam ac uiolentam nauiga-
tionem robuſta. Die igitur & nocte ſecundè nauigantes,terra adhuc apparen-
te,non adeò multa ui agebamur. Sequenti die ſimul ſole oriente uentus increu- H
uit,& fluctus intumuere,caligoq; ſuborta eſt, neque iam demitti uelum pote-
rat. Cum uento igitur conuerſi,& committentes nos ipſos tempeſtati,hyema-
uimus diebus nouem & ſeptuaginta. Octogeſima uerò die,oriẽte iam ſole re-
pentè conſpicimus non longè inſulam ſublimem,& arboribus conſitam. Circa
eam fluctus nõ aſperi frangebãtur. etenim procellæ iam maxima pars quie-
uerat. Adeuntes igitur,& deſcendentes, ut ex multa maris moleſtia,ſuper ter-
ram ſtrati diu iacuimus. Tandẽ exurgentes,ex nobis ipſis quidem ſtatuimus tri-
ginta cuſtodes qui naui adſtarent:uiginti autem mecũ qui aſcenderent quæ in I
inſula erant exploratum. Progredientes igitur circiter ſtadiis tribus à mari per
ſyluam, uidemus columnam quandã æream græcis literis inſcriptã,caducis ta-
men,& conſumptis,quæ indicaret eò uſq; Herculẽ & Bacchũ deueniſſe. Erãt
autẽ & propè ueſtigia duo in ſaxo,unum quidẽ inſtar iugeris magnũ, alterum
autem minus:ut mihi quidẽ uideretur Bacchi fuiſſe quod minus erat,Herculis
autẽ quod maius. Venerantes igitur locum proceſſimus. Non iam longè abe-
ramus,quũ ecce flumini adſtitimus uino fluẽti, ſimillimo profectò illi quod in
Chio Inſula naſcitur. Erat & fluxus inundans & multus,ita ut alicubi nauibus
eſſet trãſitus. Nobis ergo maior addita eſt fides ut literis crederemus quas an-
tea ſculptas in columna uideramus, animaduerſis ſignis de Bacchi peregrina- K
tione. Cupiens tamen & fluminis initium inueſtigare,aſcendebam contra flu-
ctum:& fontem quidem nullũ,multas tamen ac magnas uites uuis onuſtas in-
uenimus. Earum autẽ cuiuſq; è radicibus uinũ ſcatebat lucens, quod in unum
confluens,flumen efficiebat. Videbamus & in eo piſces & colore & guſtu ui-
no ſimiles. Nos igitur cum cepiſſemus ex illis aliquot ac uoraſſemus,continuò
temulenti euaſimus: quos etiam præcidẽtes,fece plenos inueniebamus. Deni-
que re animaduerſa cõmiſcentes eos qui ex aqua naſcuntur piſces,ac comedẽ-
tes,uinalem uehementiã temperauimus. Tunc & flumen traiicientes, quà ua-
dabile fuit,uitiũ portentoſam rem inuenimus. Nã truncus inferior,qui à terra
ſurgebat

A ſurgebat, ferax erat & craſſus, ſuperior autẽ mulieres erant, ab utero ferè ſurſum perfecta omnia habẽtes. Talem apud nos Daphnẽ ſcribunt Apolline iam comprehendente in arborem uerſam. A ſummis autem earum digitis exoriebantur palmites uuis pleni. Quin & capitibus pro comis inerãt clauiculi,& folia,& uuæ. Eæ ergo ad nos accedentes ſalutabãt,& dextras protendebãt, quædam quidem Lyda,quædam Indica,plurimæ Græca lingua loquẽtes:oreq; nos deoſculabantur:uerũm qui oſculũ ſuſceperat,illico ebrius ac nutabundus reddebatur. Fructum autem decerpi non ſinebant,ſed eo euulſo dolebant,& quidem cum clamore. Gliſcebant autem uehementer nobis commiſceri:duoq; ex
B nobis cũ illis coiuiſſent,ab eis non amplius ſoluti,ſed ex pudẽdis cõnexi ſunt. Traxerunt enim repentè ex eadem ſpecie naturam, & conradicati manſere. Iã & ipſis palmites digiti emittebant, & clauiculis circumplexãtibus uuæ plenæ erumpebant. Derelinquentes igitur eas, in nauim confugimus, & cũ conueniſſemus, iis qui ibi remanſerant,cũ alia, tum & derelictorum comitũ commixtionem cum uitibus enarrauimus. Acceptis ergo amphoris aquas hauſimus,item & è flumine uinum: inque uicino littore noctẽ duximus. Mane autem ferebamur, & non uiolentis flatibus. Circa meridiem uerò,non iam apparente inſula,repentè turbo factus eſt, qui nauem circumuoluens,& in ſublime
C eleuans ad ter mille ferè ſtadia,non iam in pelagus depoſuit, ſed ſublatam ſuſpendit, ingruensq; uelis uentus, & ſinu facto deferebat carbaſum. Septẽ igitur dies ac totidem noctes per aëra decurrentes,octaua die inſpicimus terrã quandam magnam in medio aëris,uelut inſulam lucidam,& circularem, multa luce micantẽ. Ad hanc ergo delati, portumq; ingreſſi deſcendimus. Explorãtes autem regionẽ, inuenimus eam habitatam, & cultam: & die quidem nihil uidebamus,nocte autem apparebant & aliæ non procul inſulæ, quædam,ut uidebantur,maiores, minores quædam,igni colore ſimiles. Erat & alia ſubtus terra,urbes in ſe habens & flumina,& maria,& ſyluas, & montes,quam hãc quæ
D à nobis incolitur, imaginabamur. Volentes ergo ulterius procedere,comprehenſi fuimus, in Equiuultures (ſic enim illos dicũt)incidentes. Hi autem Hippogypi homines ſunt, equorũ loco uulturibus inſidentes. Magni etenim ſunt uultures,& ut plurimum tribus capitibus innixi. Hinc autẽ diſcat quis illorum magnitudinem. Malo etenim onerariæ nauis unaquæque ala maior & robuſtior eſt. His igitur Equiuulturibus imperatum eſt circumuolantibus terram,ſi quis aduena inueniretur, ad regem agere. qui & nos comprehendentes ad regem duxere. Is uerò ut inſpexit, ex ipſis,ut opinor,ueſtibus coniecturã capiẽs, Græci certè, inquit, uos aduenæ. Aſſentientibus autem nobis, quomodo, in-
E quit,adueniſtis,tantum aëris ſuperantes? Et nos illi omnẽ rem retulimus. Tum ille incipiens,nobis,quæ ſibi contigerant,narrabat,quòd uidelicet homo eſſet nomine Endymion,in noſtra ortus terra,raptũſque olim dormiens eò delatus *Endymion.* fuerit,ubi & regioni imperaret. Eſſe autẽ terram illam dixit, quæ infrà à nobis luna uidetur. Sed bono animo nos eſſe iuſſit,neq; periculũ ullum ſuſpicari. etenim,ait,cuncta uobis aderunt neceſſaria. Si autem uicero bellum,inquit,quod nunc ſolem incolẽtibus infero,omnium feliciſſimè apud me uiuetis. Hinc nos interrogauimus qui eſſent hoſtes,& quæ odiorũ cauſſæ. Tum ille, Phaëthon, *Phaëthon.* inquit,eorũ qui in ſole ſunt,Rex (etenim ille etiam habitatur,quemadmodũ & luna)multo iam aduerſum nos bellum gerit tempore. Cœpit autem ea quã au-

dietis ratione. Ego olim pauperrimis quibuſque qui in meo erant regno,col- F
lectis,uolui coloniam in Luciferum deducere,deſertum tunc,& nullis habita-
tum:Phaëthon autem inuidia ſtimulatus, trāſitum prohibuit,medio in itinere
occurrens,Equiformicis aduectus. Tunc quidē uicti(non enim apparatu æqua-
les eramus)ſeceſſimus. Nunc autem iterum uolo bellum inferre, & coloniam
emandare. Quòd ſi uultis mecum communicare cū exercitu, ex regiis uultu-
ribus dabo unum unicuique,& cæteram armaturam. Cras autem faciemus exi-
tum. Ita,inquā,quandò tua hæc eſt ſententia,fiat. Tunc apud eos conuiuio ex-
cepti manſimus. Mane autē exurgentes ſtatuebamur in aciem. nunciabāt enim
exploratores,hoſtes appropinquare. Magnitudo quidē exercitus centū mil- G
lia erant,abſq; peditibus & externis auxiliis, item abſq; impedimentis, & ma-
chinarum fabris. Horum autem octoginta millia Equiuultures erant: qui au-
tem ab Lachanopteris ferebantur, uiginti millia. Eſt autem ales hæc maxima,
oleribus pennarum loco obſita. Qui uerò ex his uelociores erāt,pennas habe-
bant lactucæ foliis maximè ſimiles. Ibi uerò & cum his Cenchroboli ordinati
ſunt,& Scorodomachi. Aduenerūt & à ſeptētrione auxilia Pſyllotoxotæ qui-
dem numero triginta millia,Anemodromi autē quinquaginta millia. Horum
ſanè Pſyllotoxotæ magnarum pulicum ſeſſores ſunt, unde & appellationem
trahunt. Pulicum uerò magnitudo, ut duodecim elephantes. Porrò Anemo- H
dromi pedeſtres quidem ſunt, feruntur autem uento abſque alis per medium
aëra. Modus autem quo feruntur,talis eſt:Subcingunt ſe talares tunicas,eáſque
uento ſinuantes,uelorum in morem,ac uelut naues agūtur. Hi in pugna ſcu-
tis armati plurimū ualent. Dicebātur autem aduentare ab his quæ ſupra Cap-
padociam ſunt ſtellis,Struthobalani quidē numero ſeptuaginta millia,Equo-
grues quinquaginta millia. Hos ego non uidi, non enim uenerant,quare ne-
que eorum naturas ſcribere auſim. Portētoſa quædam ac incredibilia de his di-
cebantur. Et is quidem erat Endymionis exercitus. Omnium autem armatura
eadem erat. Galea quidem è fabarum ſpoliis. Magnæ autem apud illos fabæ & I
duriſſimæ. Thoraces autem ſquamei omnes, & ſquamis quidem lupinis. ete-
nim lupinorum ſiliquas conſuentes,thoracas faciunt. Sunt autem ſiliquæ ipſæ
ut cornu duræ: ſcuta & enſes,quales Græcorum. Vbi uerò occaſio data eſt,ſic
in aciem deducti ſunt. In dextro quidem cornu Equiuultures, & rex optimos
quoſque circa ſe habens, cum quibus & nos eramus:in læuo uerò Lachano-
pteri. Porrò inter utrumque auxilia,ut cuique magis placuit. Erat & peditatus
myriadum ſex milliū. Hunc ſtatuēre in aciem in hūc modū, Araneæ apud illos
multæ ac magnæ ſunt: nā Cycladibus inſulis unaquæq; multo maior. Has iuſ-
ſit intexere mediū aëris quod à Luna in Luciferū diffunditur. Idq; ut primùm K
perfecerunt,campus ſubſtratus apparuit, in quo peditatum ſtatuunt. Ducebat
autē hūc Nycterion Eudianactis filius. Hoſtiū autem læuū quidē Equiformi-
ci,& in his medius Phaëthon. Beſtiæ autem magnæ ſunt alatæ, hiſq; quæ apud
nos ſunt formicis,præter magnitudinem non diſſimiles. Harum maxima duo-
rum iugerum menſuram implet. Pugnabant autem non ſolùm qui deſuper
inſidebant,ſed & ipſæ,cornibus maximè. Dicebant eſſe horum numerum pe-
nè quinquaginta millium. In eorum autem dextro Aëroculices ferè quinqua-
ginta millia,ſagittarii omnes,magnis in culicibus inſidentes. Poſt hos autē Aë-
rocoraces, expediti quidem illi ac pedeſtres, uerùm bellicoſi. Etenim procul

raphanos

A raphanos iaculabantur maximos,percuſſuſq; neque parum ſubſiſtere poterat.
moriebatur enim cōfeſtim uulnere quodam fœtore infecto. Namque ſagittas
maluæ ueneno delibutas ferebant. Hos iuxta Caulomycetes poſuerunt armis *Maluæ uene-*
accinctos,& comminus pugnantes,numero decem millia. Dicuntur autē Cau- *num.*
lomycetes, quoniam ſcutis quidem fungeis utuntur, haſtilibus uerò aſparago-
rum uirgultis. Steterūt autem poſt hos & Cynobalani, quos ii miſerūt qui Ca-
nem ſtellam inhabitant, quinquaginta millia numero: & hi uiri non humanis
ſed caninis uultibus ſuper alatas glandes pugnabant. Dicebant autem ab ipſis
hoſtibus & alia auxilia defeciſſe à lacteo orbe emittenda, iaculatores ſcilicet ac
B Nubecenaturi: ſed hi commiſſo iam prælio aduenerunt. quod utinam non fe-
ciſſent. Qui uerò funda utebantur, omnino non aduenerunt: quare iratum
Phaëthonta tradunt omnem illorum regionem igne uaſtaſſe. Et is quidem
Phaëthontis exercitus erat. Poſtquā uerò ſigna erecta ſunt,& aſelli ruditu un-
dique conſtrepuere (nam his tubarum loco utuntur) committentes prælium
pugnabant: & Solariūm quidem læuum confeſtim fugit (neque enim ſuffer-
re ualuit inſtantes Equiuultures,nóſque inſequebamur cædētes) dextrum au-
tem illorum cornu ſuperius euadebat, noſtro, quod in læuo erat,propulſato.
Exeuntes autem Aëroculices inſequebantur uſque ad peditatum. Hinc auxi-
C liantibus illis, defecerunt è regione declinantes, idque maximè ubi ſenſerunt
ſuos, qui in læuo fuerant, manifeſtè deuictos. Fuga uerò inſigni facta, multi
quidem capti, plurimi uerò confecti occubuere, in ipſaſq; nubes ſanguis mul-
tus defluebat, ut inficerentur, ac rubræ apparerent, quales apud nos uidentur
occidēte ſole. Multus & in terram decidit:ut cogitarem num tale aliquid olim
contigiſſet quum Homerus ſuſpicatus fuerit Iouem in Sarpedonis morte ſan- *Iliad. 5.*
guineas guttas pluiſſe. Conuerſi autem à cæde,duo trophæa ſtatuimus,unum
quidem in aranearum telis, & pedeſtris pugnæ: alterum autem pugnæ in aëre
ſupra nubes. His iamdudum exactis, nunciatum eſt ab exploratoribus,Nube-
D centauros aduēnare,& irrumpere, quos Phaëthonti antea aduenisſe oportue-
rat. Iiq; ubi aduenere, ſpectaculum præbuere inſolitum & inexpectatum. ho-
mines erant alatis equis commixti. Magnitudo quidem hominum quāta Rho-
diorum coloſſi à medietate ſurſum, equorum autē ſimilis ualidæ onerariæ na-
uis. Equidem eorum numerū non ſcripſi,ne cui incredibile id fiat. tantus erat.
Ducebantur autem à Sagittario qui eſt in Zodiaco. Vbi autem amicos deui-
ctos ſenſere, ad Phaëthontem quidem miſerūt ut iterum rediret, ipſi autem in
aciem ſtructi in Lunares turbatos irruunt, inordinatos quidē, ob eam quā ho-
ſtibus fecerant fugam,& iam ſpolia diuidentes: omnemq; noſtrorum multitu-
E dinem in fugam uertunt. Ipſum autem regem inſequuntur uſque ad ciuitatem,
atque ex illius auibus conficiūt plurimas. Deiecerunt autem & trophæa,ac o-
mnem aranearum contextum. Campum decurrerunt,meq; ceperunt,& è co-
mitibus duos. Iam autem & Phaëthon aderat,& ſub illis alia trophæa ſtatuerūt.
Nos autem ad Solem ipſo die ducebamur,araneæ telæ fragmēto manibus poſt
tergum ligatis. Hi ciuitatem obſidere omnino noluerunt, conuerſi uerò me-
dium aëris uallauerunt, ut de cætero ſplendor à ſole ad lunam minus peruene-
ret. Vallum autem erat duplex nubeum, ut Lunæ defectio manifeſta fieret, &
iam continua nox cuncta teneret. qua in re preſſus Endymion,mittens orauit,
ædificium demolirentur,neque ſe paterentur in tenebris uerſari. Promiſit au-

tem & tributa perſoluere, ſeq; auxiliarem & amicum fore, neque in poſterum F
bellaturum. inſuper & obſides offerebat. Phaëthon uerò congregato bis cõcilio, primo quidem in ira perſtitit, poſtremo mutauit ſententiam, ac pacis conditiones acceptæ ſunt huiuſmodi: Fœdus inierunt Solarii & horum ſocii cũ Lunariis, eorumq; ſociis, his legibus, ut intermurale deiiciãt Solarii, neque poſthac Lunam inuadant: ſtatutoq; precio captiuos reddant: Lunarii autem dimittant ſtellas liberas, armaq; poſthac Solaribus non inferãt: uicißim autẽ auxilientur, ſi quis inuaſerit: uectigaliũ uerò cõditionem pẽdat annuatim rex Lunariorum regi Solariorũ amphoras roris decẽ millia, obſidesq; è ſuis det decies mille. Colonia in Luciferum cõmunis ſiat, & ex utriſq; qui uolet, participet. Sculpantur G
autẽ fœdera in columna electrina, erigãturq; in medio aëris in cõfiniis. Qui uerò pepigere, ex Solariũ quidẽ parte fuere Pyronides, & Therites, & Phlogius: Lunariũm autem Nyctor, & Menius, & Polylampes. & talis quidem pax ſequuta eſt. confeſtim autẽ murus euerſus eſt, & captiuos reſtituêre. Vbi autẽ ad Lunã ipſi regreſſi ſumus, obuiauerũt nobis ſocii, & cũ lachrymis ſalutauerunt nos, & Endymion ipſe. Atqui ſuadebat is quidem, nos ibi ſecum maneremus, & in colonia communicaremus. ſe enim daturum filium in uxorem mihi pollicebatur ſuũ quẽ habebat. Nam apud eos mulieres nullæ ſunt. Ego autẽ haud- H
quaquam parüi, ſed petebam dimitti in mare. Qui ut perſuaderi non poſſe animaduertit, ſeptẽ diebus conuiuio acceptos, tandẽ dimiſit. Quæ interea in Luna uerſatus uiderim, quæue noua & inaudita cognouerim, dicã. Primùm quidem eos non generari ex mulieribus, ſed maribus. nam maſculis nuptiis utuntur: ſed nec quid ſit fœmina, omnino ſciunt. Nam ad quintum & uigeſimum uſq; annum omnes mulierum habentur loco, eo autẽ ſupra non habentur, ſed habent. Cõcipiũt autẽ non in uẽtre, ſed in cruriũ poſteriori parte. Vbi enim fœtus cõceptus eſt, tumet crus, & tãdem ſuo tẽpore præcidentes educunt mortua: tum eadem ad uentũ hiantia exponentes mulcent, & ad uitam excitãt. Inde & mihi uidetur ad Græcos illud gaſtrocnemiæ uocabulum deueniſſe, quòd apud illos I
uentris loco ſura concipit. Maius quiddã & his enarraho: Genus hominũ apud illos eſt, qui dicuntur arborei: idq; hoc modo naſcitur: Teſticulũ hominis præcidentes, in terram plantantium more defodiunt. Inde autem exoritur arbor carnea maxima, ut phallus. Ramos quidem habet & frondes, fructus uerò cubitales glãdes. Vbi autem eæ maturæ fuerint, decerptas cudũt, atq; in homines effingunt. Pudẽda autem habẽt appoſititia, quidam eburnea, pauperes autẽ lignea, quibus coëant, & uxoribus miſceantur. Poſtquã autem ſenuerit aliquis, nõ moritur, ſed ut fumus ſolutus euaneſcit in aërem. Cibus eſt omnibus unus: ſtructo etenim igne ranas aſſant ſuper prunas. Multæ apud illos ſunt ranæ per K
aëra circumuolantes. His autem aſſatis circumfuſi uelut ad menſam lambunt euaporatum ex illis fumum, ac ueſcuntur. Et cibo quidem tali aluntur. Potus autem illis eſt aër expreſſus in calicem, liquorem ex ſe ut rorem reddens. Non égerunt autem, neque mingunt, neque perfoſſi ſunt ea parte qua nos: ſed ne pueri quidem natibus rem obſcœnam præſtant, uerùm poplitibus ſupra ſuram. nam illic perfoſſi ſunt. Pulcher apud illos habetur caluus, & ſine coma. comatos autem abominantur. Apud eos uerò qui cometas inhabitant ſtellas, comati contrà formoſi habentur. Aduenerunt enim quidam qui nobis illorum mores narrauerunt. Barbam autem ad genua demittunt, & in pedibus ungues

non

A non habent, ſed unodigiti ſunt omnes. In ſpeciem caudæ braſſica natibus cuiuſque illorum innaſcitur prolixa, ſemper germinans, quæ & reſupino cadente non frangitur. Emungunt & mel amariſſimum: qui ſiquando uel labori inſudant, uel luctantur, corpus lacte oblinũt, ut & caſeus ex eo coaguletur, melle paululum diſtillante. Oleum autem è cepis educũt maximè pingue, ac redolens ut unguentum. Vineas habent plurimas, & aquæ feraces: uuarum autem acini ſunt uelut grando quæpiam: & mihi quidem uidetur ubi uentus inciderit, uites illas quati, fractisque uuis grandinem huc ad nos mitti. Ventre ut ſaculo utuntur, in eum quantum cupiunt mittentes. Apertilis etenim uenter eſt
B illis, & iterum clauſilis, neq; in illo inteſtinum ullum aut hepar apparet, ſolùm autem denſus eſt intus, & pilis obſitus. ita ut & paruuli ubi frigent, in eum ſubeant. Amictus autẽ diuitibus quidem uitreus & mollis, cæteris æreus cõtextus. Nam ea loca metallorũ ſunt fœcũda, iidemq; aqua macerata metalla ut lanam exercẽt. Quales autẽ habeant oculos, omnino non auſim ſcribere, ne forte me quis mẽtiri putet ob ſermonis abſurditatem. tamen & id quidem dicam. Oculos exemptiles habent, ut qui uelit ſuos exemptos, ſeruet eos apud ſe donec illis ad uiſum egeat: quos cum repoſuit, cernit. Et multi cum fortè proprios perdiderint, ab aliis mutuantur, & uident. Sunt & locupletes qui plures habeant,
C occultos quidem & reconditos. Aures illis ſunt platani folia, præter eos qui ex glandibus formantur. illi enim ſolùm ligneas habent aures. Cæterùm & miraculum aliud in regia conſpicatus ſum: Speculum maximum ſupra puteum poſitum eſt, non adeo altum. In puteũ ſi quis deſcenderit, omnia audiet quæ apud nos in terra dicuntur. Si uerò ſpeculum intueris, omnes quidẽ urbes, omnesq; gentes uides, nõ ſecus ac ſi omnibus intereſſes. Tunc & ipſe meos uidi, & patriam omnem: an uerò & illi me uiderint, ſatis exploratum non habeo. Quod ſi fortè quis non credet hæc ita ſe habere: cũ eò peruenerit, ſciet me uera dixiſſe. Tunc ſalutato rege, & iis qui circa illum erant, nauem aſcendentes ferebamur.
D Abeunti autem mihi dona dedit Endymion, ueſtes quidem uitreas duas, æreas autem quinque, lupineamq; panopliam: quæ omnia poſtea in ceto amiſi. Miſit & nobiſcum Equiuultures mille, qui nos deducerent ſtadiis quingentis. Nauigantes autem circa terram illam, prouincias quidẽ plurimas & alias præterlapſi ſumus, appulimus uerò ad Luciferũ nuper inhabitatum: ubi deſcendẽtes, aquas hauſimus. Hinc Zodiacum introëuntes, ad læuam quidem ſolem prętergrediebamur, circa illius terræ marginem nauigantes. Neq; enim deſcẽdimus, & quidem ſociis id ſummè cupiẽtibus. Erat enim uentus qui nos à terra propelleret, quãquam uideremus regionem fœcundam, ac pinguem, & irriguam, ac bono-
E rum multorum plenam. Atqui Nubecẽtauri, hi uidelicet qui Phaëthonti militabant, ſpeculati nos longè, ac delapſi uolauerunt ad nauem: quumq; ſocios eſſe didiciſſent, abiere. iam enim & Equiuultures diſceſſerant. Nauigãtes autem ſequenti nocte ac die, circa ueſperam peruenimus ad Lucernarũ urbem (ſic enim illam uocant) iam iter noſtrũ ad inferiora ſecãtes. Hæc autem ciuitas medio inter Pleiadas ac Hyadas ſtellas aëre ſita eſt, zodiacoq; multò inferior. Deſcendentes autẽ neminẽ quidem inuenimus, lucernas uerò multas decurrẽtes, & in foro & ſecus portũ deambulantes, nõnullas quidẽ paruas, & ut ita dicã, egenas, ex magnis autem ac potentibus paucas, & has ualde illuſtres ac nobiles. Domus illis & lychneones ſeorſum unicuique erant, & hominum more

appellabantur,& uocem emittentes audiebamus:neque nocebant, sed potius F
ad diuertẽdum inuitabant. Nos tamen formidare,nec nostrum uel unus apud
illas cœnare, aut capere somnum est ausus.Palatiũ autem illis in media ciuita-
te extructum est,ubi per totam noctem earum sedet princeps,nomine unam-
quanque compellans. Quæcunque uerò non paret,condemnatur ad mortem
ut transfuga. mors autem est extingui. Astantes autẽ nos considerabamus quæ
fiebant, simulq; lucernas respondentes audiebamus , causasq; quare abfuissent
dicentes. Hic & lucernam nostram agnoui, & allocutus rogabam quomodo
se haberent domestici nostri.ea autem mihi omnia enarrauit. & noctem qui-
dem illam ibi mansimus. Sequẽti uerò die soluẽtes,secus nubes nauigabamus. G
Hic & Nephelococcygiam uidimus urbem, uidentesq; admirati sumus:neque
in eam descendimus. non enim permittebat aura. Imperat autem illis Coronus
Aristophanes in auibus. Cottyphionis filius. Tum ego Aristophanis poëtæ recordatus sum , hominis
quidem sapientis & ueri,ac in his quæ scripsit,frustra non crediti. Tertia autem
ab illa die,& oceanum iam manifestè uidebamus, terrã autem nusquam, præ-
ter aërias illas,quæ iam ipsæ quidem igneæ & micãtes mihi uidebantur. Quar-
ta autem die circa meridiem molliter aspirante aura & subsidente,in mare de-
ponimur. Vt uerò aquam attigimus, mirè ac supra modum læti fuimus , & o-
mnibus prandiũ ex iis quæ suppetebant exhibuimus , & descendentes nataba- H
» mus.erat enim tranquillum mare. Sed,ut uidetur,sæpenumero mutatio in me-
» lius,maiorum malorum consueuit esse principium. Etenim nobis duos tãtùm
dies feliciter nauigantibus, illucente tertia ad orientem solem repentè beluas
uidemus,& cete cum multa alia,tum omnium maximũ, & quingentorum &
mille stadiorũ magnitudine.adueniebat autem hians,& mare procul turbans,
spumaq; undique circunfusum. Dentes exerebat phallis nostris multo longio-
res,acutos omnes ut pali,ac ebore cãdidiores. Nos igitur cum postremum no-
bis mutuo uale dixissemus,& amplexi essemus,præstolabamur: & cum resor-
beret,unà cum naui ipsa nos deglutiuit . Non autem contigit in dentes offen- I
dere,sed per eorum raritatem nauis delapsa intrò decidit. Vbi autem intus fui-
mus, primò quidem obscurũ erat,& uidebamus prorsus nihil. Tandẽ eo hian-
te uidemus cetum magnũ undequaq; altum latumq;,& ciuitatis capacem, quæ
uel decem hominum millia capere possit. Erãt præterea passim & parui pisces,
& alia quædam animalia concisa multa,nauiúmque uela,& ancoræ, & homi-
num ossa & onera. Circa medium uerò & terra & colles erant,ut coniicio,ex
eo quem absorpserat limo,accumulati. Igitur & sylua in his innata erat, & ar-
bores omnigenæ,oleráque accreuerant,ac cuncta cultis agris similia. circuitus
autem terræ stadia ducenta & quadraginta. Erat autem uidere & marinas aues K
laros & alcyonas in arboribus nidificantes. Tunc uerò plurimum lachrymati
fuimus.Denique cum erexissem comites,nauem fulcimus,ipsiq; è silicibus ex-
citantes ignem & accendentes, cœnam ex his quæ aderant fecimus . Aderant
enim omnigenûm piscium carnes , aquamq; adhuc ex Lucifero etiam habeba-
mus.Sequenti uerò exurgentes die, siquãdo hiasset cetus,nõnunquam mon-
tes uidebamus,quandoque solum cœlum,quãdoque insulas.nam sentiebamus
eum cõcitè ferri ad omnem pelagi partem. Postquam autem mansioni iam as-
sueti eramus,accipiens è comitibus septem,deambulabã per syluam,cuncta lu-
strare ac explorare uolens. Necdum quinque stadiis totis digressus, inueni sa-
cellum

A cellum quoddam Neptuni,quemadmodum testabatur inscriptio:ac paulò pòst
& sepulchra multa, & columnas desuper, iuxtaq; fontem perspicuæ aquæ : &
canis etiam latratum audiuimus:longeq; apparebat fumus: & domum quam-
piam coniiciebamus. Festinanter igitur accedentes, offendimus senem & ado-
lescentem sedulè ac diligenter sulcum quendam facientes, ac per eum aquam
de fonte deriuantes . Læti ergo simul ac territi constitimus : illi uerò idem &
B nobiscum meritò passi,sine uoce stetere. Tandem uerò aliquãdo,Qui uos estis
aduenæ,inquit senex, num ex marinis estis diis, an infelices homines nobis si-
miles? Etenim nos homines,& in terra nutriti,marini nũc sumus,fluctuamusq;
hac belua circunclusi,neque quid de nobis sit,satis nouimus. Mori quidem ui-
demur,uiuere tamen arbitramur. Ad hæc ego, Et nos,inquã,ô pater,adsumus
hic homines aliunde profecti,ipsa cum naui nuper absorpti. Accessimus autem
nũc uolentes scire,quæ in sylua sint,quomodo se habeãt. multa enim nobis &
dẽsa uisa est. Deus autem,ut uidetur,nos duxit te ut uideremus, sciremusq; nos
in hac belua inclusos esse non solos. Sed narra nobis tuã ipsius fortunam,quis-
quis es,& unde huc introieris. Is autem inquit: Non dicam, neq; quæ apud me
sunt,scietis,ni prius hospitio recepti,ex præsentibus bonis fruamini. simulq; ac-
ceptos nos duxit in domum. Cum autem nobis olera & glandes apposuissent,
C ac pisces,uinumq; infudissent:postquam saturi fuimus,rogabat quid nobis acci-
disset. Cui ego omnia ut sese habebant enarraui, nimirum tempestatem illam,
& quid in insula contigisset,tum nauigationem in aëre,atque bellum,cum re-
liquis aliis,usque ad id quòd à ceto absorpti fuerimus. Ille uerò supra modum
admiratus,& ipse ex parte quid sibi contigisset enarrabat,aiebatq;: Genere qui-
dem,hospites,sum Cyprius. Egressus autem ad mercatum cum filio quem ui-
detis,aliisque meis familiaribus multis,nauigabam in Italiam,naui quidem ma-
gna,ac uariis mercibus onusta,quam fortè in ore ceti dissolutam uidistis. Igitur
in Siciliam usque feliciter nauigauimus:inde uiolento flatu ablati,post tertiam
D diem in oceanum delati fuimus,hic in cetũ incidentes, & ipsa cum naui ac co-
mitibus absorpti,cæteris morientibus,duo nos euasimus. Sepultis autem sociis
templum Neptuno ereximus,& eam quam uidetis agimus uitã. Olera quidem
ex horto legimus,uescimur uerò piscibus ac glandibus. Multa autem,ut uide-
tis,est sylua,& sanè uineas habet plures,è quibus nobis uinum exoritur dulcis-
simum,fontemq; non minus optima quàm frigidissima aqua. Lectulum autem
substernimus è frondibus, ignemq; succẽdimus copiosum, aduolantesq; uolu-
cres aucupamur, piscamur & uiuos pisces , ad beluæ branchias solicitatos , ubi
abluimur siquando cupimus . etenim stagnum salsum est non procul , uiginti
E stadiorum circuitu,quoduis piscium genus continens,in quo & namus,& na-
uigamus parua in cymba,quam ipse compegi. Annos autem à ceti absorptu se-
ptem & uiginti numeramus:& alia quidem utcunque ferre possemus:sed in-
colæ & uicini molesti uehementer sunt & onerosi,feriq; & agrestes. Papæ,in-
quam ego,& alii etiam sunt in ceto? Multi quidem,inquit,& inhumani,ac ui-
su deformes. Nam occidẽtalem & extremam syluæ partem Tarichanes inha-
bitant,gens oculis anguillinis,& facie Carabea,bellatrix,temeraria ac mordax.
Aliam quæ ad dextrum est latus,Tritonomendites tenent,superioribus quidẽ
partibus hominibus similes,inferioribus uerò felibus: atqui aliis minus immi-
tes sunt. Ad læuã uerò Carcinochires, & Thynocephali, mutua inter se ami-

citia & fœdere iuncti. Mediterraneam denique Paguradæ ac Pſittopodes, genus bellicum, ac celerrimum. Quæ ad orientem, ad beluæ uidelicet os uergũt, deſerta ut plurimum ſunt, & à mari ſtagnantia: tamen & hæc ego teneo, uectigal pendens Pſittopodibus, oſtrea quingenta. Hæc autẽ ſic ſe habet regio. Nos autem proſpicere oportet quomodo poſſimus tot cum gentibus congredi, & quo iure uiuere. Quot, inquam ego, omnes hi? Plures, inquit, mille. Armis autẽ quibus utuntur? nullis, inquit, niſi piſcium oſſibus. Igitur, inquam ego, feliciter dimicabimus, ſi nos his bello cõgrediamur, utpote nos armati cum inermibus. Si enim eos ſuperabimus, poſthac ſine timore uiuemus. Quæ ut probauimus, abeuntes ad nauem accingebamur. Belli autem cauſa futura erat, quòd penſio non perſolueretur, iam pacti tempore imminente. Et illi quidem miſẽre tributa poſtulantes: is uerò ſuperbè reſpondens, nuncios perſequutus eſt. Primi igitur Pſittopodes & Paguradæ Scintharo (ſic enim uocabatur) indignati, cũ tumultu ingruebãt. Nos uerò aggreſſum præuidentes, ſtetimus armati, inſidias ſtatuentes hominum quinque & uiginti. Præceptum autem erat his qui ex inſidiis erãt, ubi prætergreſſos hoſtes uidiſſent, inſurgerẽt. quod & fecere. Nam inſurgentes à tergo cædebãt illos, nos uerò & ipſi uigintiquinque (ſiquidem Scintharus eiuſq; filius commilitabant) obuiauimus, committẽtéſque manum ira & uiribus decernebamus. Denique conuerſos in fugam, ad ſuas uſque latebras inſequuti ſumus. Cæſi autem ex hoſtibus ſunt nonaginta, è noſtris uerò unus, & gubernator, tergũ triglæ coſta perfoſſus. Die igitur illa & nocte manſimus in prælio, trophæumq; ſtatuimus, arida Delphini ſpina in ſublime erecta. Sequenti uerò die aderant & alii, quæ facta fuerant ſentientes. Dextrum quidem cornu Tarichanes, quos & Pelamus ductitabat, læuũ Thynocephali, medium Carcinochires tenebant. nam Tritonomendetes quieſcebãt, neutri parti addicti. Nos uerò congreſſi apud Neptuni templum obuiauimus, manúmque conſeruimus, multo clamore uſi. Reſonabat autem cetus, ut antra ſolent. His item in fugam uerſis (erant enim expediti undique) & in ſyluam fugatis, ex illo terra potiti ſumus, neque poſt multum præcone miſſo ſuſtulerunt ſuos in bello mortuos, fœdera & amicitias poſtulantes. Nobis uerò de amicitia uel fœdere non eſt uiſum, ſed poſtera die conuerſi in eos, funditus omnes cecidimus, præter Tritonomẽdetes. Siquidem hi ut uidere quæ contigerãt, dilapſi per ceti branchias, deſiliere in mare. Igitur prouinciam ingreſſi iam hoſtibus uacuam de cætero abſque timore habitabamus, palæſtris, aliiſq; gymnaſiis plurimũ ac uenationibus dediti. Quandoque uineas exercebamus, aut ex arboribus poma legebamus, omnino his ſimiles, qui in maximo & ineuitabili carcere concluſi deliciis & uoluptatibus indulgent. Annũ autem & menſes octo ibi exegimus. Nono autem menſe, quinta die menſis, circa ſecũdum oris hiatum (tunc enim id ſemel unoquoque anni tempore faciebat, ita ut nos coniectura aſſequeremur quatuor ea eſſe anni tempora) Ad ſecundũ igitur, ut prædiximus, oris hiatum, confeſtim uocem ac tumultum audiebamus ut nautarũ præcipientium ac remigantium. Turbati igitur ad ipſum beſtiæ os prorepſimus, ſtantesq; intra dẽtes, aſpiciebamus omnia, ſpectaculum, quod quidem uiderim, inuſitatiſſimũ: homines magnos dimidii ſtadii ſtatura, magnis inſulis non ſecus quàm triremibus nauigantes. Et quanquã ſciam me nõ ueriſimilia narrare, dicam tamen. Inſulæ erant in longum quidem porrectæ, arduæ tamen, ſingulæ centũ ſtadiorum

rum ambitu, in quibus nauigabant ex uiris illis circiter uigintiocto. Horum aliqui utrinq; inſulæ lateribus inſidentes ordine remigabant cupreſſis magnis ipſis cum ramis ac frondibus tanquam remis. Ponè autem ad ipſam puppim, ut uidebatur, gubernator ut in colle quodam ſublimi ſtabat, æreum regens gubernaculum, longitudine ſtadii unius. Ad proram uerò ex his armati circiter quadraginta pugnabant, hominibus, præter comam, omnino ſimiles. Ipſa enim coma ignis erat, & ardebat, ut galearũ uſu non ſanè opus eſſet. Pro uelis uerò uentus in ſyluam incidens, quæ plurima cuique inerat, ſinuabat inſulam, & deferebat quò gubernator ipſe cupiebat. Erãt & in his præfecti ad remigium incitantes: ac ocyus mouebantur, quemadmodum longæ naues conſueuerunt. Primùm igitur duos uidebamus aut tres, poſtremò autem ſexcenti apparuere, ſtantesq; ſeorſum committebant prælium, ac pugnabant. Multæ quidem inter ſe commiſſæ obtritæ ſunt, multæq; diſſolutæ ſubmerſæ ſunt. Aliæ cõnexæ certabant fortiter, neque facilè abinuicem ſoluebantur. Qui autem ad prorã conſtituti pugnabant, omnem oſtendebant induſtriam, cõſcendentes & cædentes. neminem autem uiuũ ceperunt. pro ferreis autem roſtris polypos magnos inuicem connexos iaciebant, qui & ſyluis complicati tenebant inſulas. Iaciebant etiam ac cædebant oſtreis; quorum unum currum impleat: & ſpongiis iugereis. Hos autem ducebat Aeolocentaurus, illos Thalaſſopota. Pugnare autem ipſis, ut uidebatur, cõtigit prædæ gratia. etenim dicebatur Thalaſſopotes multos Aeolocentauri delphinorum greges ſurripuiſſe, ut erat audire ex eo quòd ſibi inuicem exprobrarent, & regum nomina conclamarent. Tandem uicerũt qui ab Aeolocentauro ſtabant, & inſulas ſubmerſerunt centũ circiter & quadraginta, tresq; ipſis unà cum hominibus ceperunt. cæteræ uerò puppi colliſa fugerunt. Sanè hi paululum illos inſecuti, ueſpere facto ad naufragia conuerſi, plurima obtinuere, ſuaq; recepere. etenim inſulæ non minus octoginta perierant. Statuerunt autem trophæum inſularis pugnæ in capite ceti, unã ex hoſtium inſulis ſuſpendentes. Nocte quidem illa circa beſtiam commorati ſunt, retinacula ad illam alligantes, & ancoris non procul iactis. Nam utebantur ancoris magnis uitreis fortiſſimis. Poſtera autem die ſupra ceti tergum litantes, ſuosq; ibi tumulantes, abiere læti, & ut pæana canentes. Hæc igitur in inſulari pugna geſta ſunt.

HISTORIAE VERAE LIBER SECVNDVS.

INTEREA non iam amplius illum ferens in ceto uictũ, manſionisq; illius tædio affectus, quærebã quánam arte nobis pateret exitus. Et primùm quidem non inutile uiſum, ad dextrum latus fodere, perq; defoſſum foramen tentare fugam. Incipientes igitur pertũdebamus. Vbi uerò progreſſi ad quinque ſtadia etrodimus, nihil proficientes, ab opere deſtitimus. Tum ſyluam exurere uiſum eſt, ut ſic cetus moreretur. quod ſi fieret, facilè liceret egredi. Igitur ab extremitate incipiẽtes comburebamus: & dies quidem ſeptẽ, ac totidem noctes calorem non ſenſit. Porrò octaua ac nona intelleximus illum ægrotare, quum hiabat non ſolita cum uehementia, cum neque hiatum ſuſpendebat ac protrahebat, ſed confeſtim comprimebat. Decima autem & undecima moriebatur, ac

malè olebat. At duodecima uix ſenſimus periclitari nos,& in cadauere cõclu- F
di,ni hiante ceto cuneos ſubmitteremus, quò fauces in poſterum non præclu-
derentur. Itaque maximis trabibus illius diuulſo ore,nauem parabamus, aquæ
plurimum inferentes,& ad neceſſitatem cætera. gubernator futurus erat Scin-
tharus. Poſtera autem die iam ille mortuus erat. Nos uerò attrahentes nauem,
& per raritatem dentium educentes ac explicãtes, leniter in mare demiſimus.
Aſcendentes autem in dorſum apud trophæum Neptuno immolauimus, ibiq;
tribus diebus manſimus (erat enim trãquillitas) quarta uerò nauigantes abſceſ-
ſimus. Hinc nos multis ex nauali pugna cadaueribus obuiauimus, & impegi-
mus,ubi & corpora dimenſi mirabamur. Diebus autem quibuſdam nauigaui- G
mus multa aëris temperie uſi: tandem uiolento ſpirante Borea frigus magnum
ſecutum eſt,ab eoq; totum glacie aſtrictum eſt pelagus,nõ modò in ſuperficie,
ſed & in profundum & altè ad paſſus trecentos, ut deſcendentes ſuper glaciẽ
curreremus. Quum autem uentus perſtaret, neque amplius ferre poſſemus,ta-
le quiddam commenti ſumus. Qui uerò in ea re conſilium dederat, erat Scin-
tharus. Igitur in aquam antrum maximum fodientes,in eo latitauimus diebus
triginta,ignemq; accendebamus,ac ueſcebamur piſcibus: ſiquidẽ fodiẽdo plu-
rimos inueniebamus. Vbi uerò commeatus defecit,egreſſi infixã nauem euul-
ſimus, ac uelum expandimus, trahebamurq; ut nauigantes molliter ac leniter H
per glaciem delapſi. Quinta autem die tepore glacies ſoluebatur,iterũmque o-
mnia in aquã ſoluta. Iam uerò & circiter ſtadia trecenta nauigaueramus,quum
ad inſulam delati,non adeò magnam,& eam deſertam,aquas hauſimus (iam e-
nim defecerãt) tauróſque ſylueſtres ibi duos arcu confecimus. Ipſi autem tau-
Momus. ri cornua non in fronte, ſed in ipſis habebant oculis, ut Momo placuit. Poſt
paulum in pelagus deuenimus, non aqueum, ſed lacteum: & in eo inſula ap-
parebat alba referta uitibus. Erat autem inſula caſeus maximus, uehementer
coagulatus,quemadmodum poſtea comedentes didicimus. Eius autem circui-
tus ſtadiorum uigintiquinque: & uites uuis ſcatebant,ex quibus lac,non uinũ I
expreſſimus. Tẽplum autem erat in media inſula Galateæ Nereidi ſacrũ, ſicut
oſtendebat epigramma. Quandiu igitur in inſula conſedimus, eſcam quidem
nobis ac cibum terra ſuppeditauit: lac autem ex uuis expreſſum,potũ. Regna-
re autem in regionibus illis dicebatur Tyro Salmonei filia, cum è uita diſceſ-
ſiſſet,eo à Neptuno honore accepto. Exactis autem in inſula diebus quinque,
ſexta egreſſi ſumus portum,tranquillo quidem mari ab undis,ac aura quadam
impellente. Porrò octaua die nauigãtes non amplius per lac,ſed in ſalſa ac cœ-
rulea aqua, uidemus homines multos ſupra mare decurrentes, omnino nobis
ſimiles & corporibus & magnitudine, præter ſolos pedes, ſiquidẽ hos ſuberi- K
nos habebãt. Quare,ut exiſtimo,& Phellopodes appellati ſunt. Mirabamur au
tẽ cũ uideremus eos nõ demergi,ſed ſupra fluctus extare,intrepideq; incedere.
Qui & accedentes,ſalutarunt nos Græca uoce. dicebãt autem ſe in Phello pa-
triam ſuã properare. Comitabantur autem aliquouſq; nos præcurrẽtes, poſtea
cõuerſi ab itinere ibant,felicem nobis nauigationem comprecati. Poſt paulu-
lum uerò & inſulæ multæ apparuere. Propè quidem à læua Phello, ad quã illi
properabant,quæ ciuitas ſuper magno ac rotundo ſubere habitabatur. Longè
autem,& ad dextrã magis,quinque maximæ inſulæ & altiſſimæ,ubi ignis ac-
cendebatur multus. Ad proram autem una lata & humilis, diſtans ſtadiis non
minus

A minus quingentis. Iam uerò non procul aberamus,cum mira quædam nos af-
flauit aura, dulcis & odorifera, qualem hiſtoricus Herodotus à felice Arabia
ſpirare dicit. nam qualis à roſis, narciſſis, hyacinthis, liliis, uiolis, myrto,uel
lauro redolere conſueuit, talis nobis odor aſpirauit, à quo deliniti, boníque
aliquid longis ex laboribus ſperantes, iam in inſulam propè adueneramus. Hic
& portus uidemus plurimos tranquillos,& magnos,nitentiaq; flumina leniter
in mare prorumpere,prataq; & ſyluas,& canoras aues,partim quidem per lit-
tora canentes,multas autem ſuper ramis. Aër autem lenis ac placidè ſpirans re-
gioni circumfundebatur. Hinc ſuaues quædam auræ ſpirantes leniter ſyluam
B mouebant, ut ex motis ramis dulces & perpetui cantus ederentur, ſimiles iis
qui in locis deſertis obliquis fiſtulis reddi ſolent. Atqui audiebatur uox quædã
promiſcua non tumultuoſa, ſed qualis in conuiuio reddi poſſet, cum quidam
fiſtula canunt,alii probant,alii ad fiſtulam aut citharam ſaltant. His illecti dife-
rebamur in portum: egreſſiq; nauem,Scintharum in ea & ex ſociis duos dimi-
ſimus. Procedentes autem per florens quoddam pratum, in cuſtodes incidimus
ac miniſtros,qui nos roſeis uinculis uinciẽtes (id enim apud eos maximum eſt
uinculum) ad principem adduxere: à quibus & per uiam intelleximus eam eſ-
ſe beatorum inſulam, regnareq; in ea Creticum Rhadamãthum: ad quem ubi
C adducti fuimus,ſtetimus in ordine iudicãdorum quarto loco. Erat autem pri-
ma cauſa de Aiace Telamonio,an illi in heroum numero eſſe liceat,an nõ. Ac-
cuſabatur autem quòd furiis actus ſeipſum necaſſet. Denique multo prius ha-
bito ſermone uiſum eſt Rhadamantho,hauſto elleboro,ac demum reſipiſcen-
tem,tradere eum Hippocrati Coo medico, indeq; iam in heroum conuiuium
recipi. Secunda autem cauſa amoris erat, Theſei ſcilicet ac Menelai pro Hele-
na certantium,utri illa cohabitare debeat. Et Rhadamãthus quidem eam Me-
nelao adiudicauit, qui coniugii huius gratia tantis olim laboribus ſeſe obiece-
rit, periculisq;. Etenim Theſeo ipſi alias eſſe mulieres, Amazonem,ac Minois
D filias. Tertia uerò de præeminentia inter Alexandrum Philippi filium,& Hã-
nibalem Carthaginienſem. uiſum eſt Alexandrum præcellere,eiq; ſedes poſita
eſt apud Cyrum Perſem primũ. In quartam autem cauſam nos adducti ſumus.
& is quidem interrogauit,quídnam in cauſa eſſet quòd adhuc uiui ad ſacrum
illum locum deueniſſemus. Nos autem ex ordine cũcta illi enarrauimus. Tum
nobis paululum è loco ſummotis,ſecum diu penſitabat,& de nobis communi-
cabat cum aſſeſſoribus. Conſederant autem ei cum alii multi, tum & Athe-
nienſis Ariſtides,cognomẽto iuſtus,cui ut placuit decreuit,ut ɗaremus pœnas
curioſitatis & peregrinationis, poſtquam moreremur. Nunc uerò præſcripto
E tempore licere nobis in inſula apud heroas uerſari,indeq; abire. Præſcripſit au-
tem receſſus terminum,non amplius quàm menſium ſeptem. Hinc ſua ſponte
defluentibus ſertis à nobis,ſoluebamur, ac in urbem adducebamur, ad beato-
rum cõuiuium. Ipſa autem ciuitas tota aurea,murus uerò ſmaragdo lapide cin-
gitur. Porrò portæ ſeptẽ ſunt,omnes ex integro ligno & amomo. Pauimen-
tum uerò ciuitatis,& quæ intra mœnia eſt,terra eburnea: omnium autem deo-
rum templa,beryllo lapide conſtructa ſunt,& altaria in eis maxima,uno è ſim-
plici lapide Amethyſto conſtant, in quibus & diis immolant. Circa ciuitatem
uerò fluuius defluit unguento optimo: huiusq; latitudo regalium cubitorum
centum: altitudo, ut commodè nare poſſes. Porrò ipſius balnea, domus ma-

gnæ ſunt uitreæ,cynnamomo ſuccẽſæ. Atqui pro aqua ros tepidus in peluibus F
ſeruatur. Vtũtur autem ueſtibus purpureis,tenuiſſimis aranearum telis. Hi corpora non habent,ſed & impalpabiles ſunt,& abſque carne. Formam autem & effigiem ſolam habent ac oſtendunt. Incorporei tamen cum ſint,ſtant,mouentur,intelligunt,uocemq; emittunt: omninoq; uidetur eorũ anima nuda quædã circũuagari,corporis ſimilitudine circundata. Si quis autem non tetigerit,non credet quòd uidetur non eſſe corpus. Sunt enim ut umbræ rectæ,non nigræ. Seneſcit nemo,ſed ea ætate qua ſe eò cõtulit,permanet. Denique hic haudquaquam eſt nox,neq; dies admodum clara, ſed quale crepuſculum eſſe ſolet, iam aurora apparente ante orientem ſolem. talis lux terram habet. quare & unum G
ſolum anni tempus nouere. Semper enim apud eos uer eſt,unusq; uentus ſpirat Zephyrus. At locus cunctis quidem floribus,omnibus manſuetis plantis & umbroſis uiret. Quæ illic ſunt uineæ, duodecies quotannis ferunt,& ſingulis menſibus uuas reddunt: mala uerò granata ac malos, cæteraq; poma terdecies
Minous mẽſis. ferre dicebant. Nam mẽſe qui apud eos Minous appellatur, bis ferre fructum. pro frumento uerò ſpicæ in ſummitate paratos panes emittunt,ut fungos. Fontes ſunt per ciuitatem, aquæ quidem quinque & ſexaginta ac trecenti: mellis uerò alii totidem:unguenti quingenti: uerùm & hi minores ſunt: flumina lactis ſeptem,& uini octo. Cõuiuium autem celebratur extra ciuitatem in cam- H
Elyſius cãpus. po qui Elyſius uocatur. Etenim pratum eſt pulcherrimum, & circa illud nemus omni arborum ſpecie conſitum,umbram diſcumbentibus faciens. ſtratum autem ſubſternunt è floribus. Miniſtrant quidem ac cuncta afferũt uenti,præterquam quòd uinum non miſcent. ſiquidem eo non indigent. nam circũ conuiuium arbores ſunt uitreæ magnæ, è micante uitro. harũ fructus pocula ſunt omni ſpecie operis ac magnitudinis. Vbi autem quis ad conuiuium acceſſerit, unũ ex illis uel duo decerpta menſis apponit:ea confeſtim uino replentur. Profertis uerò,luſciniæ canoræq; uolucres cæteræ, flores è proximis pratis ore legentes,cum cantu eos ſuperuolant,aſperguntq;. Porrò unguntur ad hũc mo- I
dum: Denſæ nubes unguẽtum cõbibentes è fontibus ac flumine,ſupraq; conuiuium ſparſæ,ſenſim èxprimentibus uentis, tenuiſſimum quiddam uelut rorem diſtillant. In cœna autem muſicæ & cantilenis uacant. Canuntur autem in primis Homeri uerſus,qui & ipſe adeſt,& cum illis conuiuatur,ſupra Vlyſſem diſcumbens. Choreæ autem ſunt è pueris & uirginibus. præſunt uerò illis & concinunt Eunomus Locrus,& Arion Lesbius,& Anacreon,& Steſichorus. nam & hunc apud eos uidi,iam ipſi Helena reconciliata. Vbi autem ii quieuerunt,ſecundæ choreæ ſuccedunt è cygnis,philomenis, ac hirundinibus. Poſtquam & illæ canere cœperint,iam tota ſylua reſonat,præſidentibus uẽtis. Hoc K
autem maximum ad lætitiam habent, fontes duo ſunt circa conuiuium, unus quidem riſus,alter uerò uoluptatis. Ex horũ ambobus in initio cõuiuii omnes bibunt, deinde reliquum læti ac ridentes exigunt. Volo & ex inſignibus uiris quos apud eos uidi,dicere. Omnes quidẽ ſemideos, & qui ſub Ilio militauere, præter Locrenſem Aiacem. nam hunc ſolum dicebant in impiorum loco ſupplicio affici. Barbarorum autem utrunque Cyrum, Scythamq; Anacharſim,& Thracem Zamolxim,Numámque Italicum,nécnon & Lacedæmoniũ Lycurgum,& Phocionem & Tellum Athenienſes, & præter Periandrum ſapientes omnes. Vidi & Socratem Sophroniſci filiũ cum Neſtore & Palamede nugantem;

A tem: circa quem Hyacinthus Lacedæmonius, & Theſpieus Narciſſus, Hylas, aliiq; formoſi. Videbatur autem Hyacinthũ amare,idq; multis argumentis. Ferebatur autem illi ſuccenſere Rhadamanthum,& ſæpenumero comminatum, ſi pergeret ineptire, ſe illum ex inſula iecturum, aut niſi omiſſa ſimulatione conuiuaretur. Solus Plato non aderat, ſed conditam à ſe ciuitatem habitare dicebatur,ubi repub. & legibus quas tulerat, uteretur. Porrò Ariſtippus & Epicurus primi apud illos habebantur,cum hilares eſſent, & læti,compotoréſque ſuauiſſimi. Aderat & Phryx Aeſopus,quo homine pro morione utuntur. Atqui Diogenes Sinopẽſis tantum à priſtinis moribus degenerauerat,ut Laidem
B meretricem duceret uxorem, & ſubinde ſurgeret, ac temulentus ſaltaret, debachareturq;. Stoicorum autem aderat nemo: nam adhuc illos rectum uirtutis uerticem aſcendere aiebant. Quin & id de Chryſippo audiuimus, illi nõ prius fas eſſe ut inſulam ingrederetur, quàm iam quarto ſe elleboro purgaret. Academicos dicebant uelle quidem uenire,continere ſe tamen,& adhuc conſiderare: neq; enim ſatis adhuc capere num uſquam talis inſula ſit, nécne. Verùm, ut coniicio,Rhadamanthi iudicium haud dubiè metuerunt, utpote qui forum iudiciarium ſuſtulerint. Quanquam non paucos ex illis excitatos fama erat, ut eos qui illuc præceſſerãt,ſubſequerentur,uerùm præ pigritia defeciſſe, neque
C potuiſſe aſſequi,ſed è medio itinere rediiſſe. Hi igitur inter eos qui aderãt,erãt maximè memorabiles. Enimuero Achillem, & poſt illum Theſeum in primis colunt. Quòd uerò ad coitum & Venerem pertinet, commiſcẽtur fœminis ſimul & maribus palàm,& ſpectantibus omnibus, idq; haudquaquam turpe arbitrantur. Solus uerò Socrates deierabat ſe innocenter cum iuuenibus uerſari, & quidem cum omnes illum peierare ſcirẽt. Siquidem Hyacinthus & Narciſſus fatebantur,ille autem negabat. Fœminæ ſunt omnibus communes, neque quiſquã uicino inuidet,ſed ſunt certè in hac re maximè Platonici. Pueri quoq; uolentibus ſe exhibent,nihil reluctantes. Vix autẽ duos aut tres totos dies ue-
D neram, cum accederem Homerum poëtam: nam utrique ocium erat: & cum alia multa, tum illud rogabam, cuias eſſet, dicens illud maximè apud nos ad hunc uſq; diem eſſe in controuerſia. At ille ſe neſcire reſpondit. Nam quidam Chium,alii Smyrnæum,alii Colophonium eum arbitrãtur, ipſe uerò ſe Babylonium eſſe aiebat: ſiquidem à ciuibus ſuis non Homerum,ſed Tigranem uocatum fuiſſe: poſtea uerò cum apud Græcos obſidis officio functus eſſet,priſtinam appellationẽ mutaſſe. Rogabam præterea, nũ & ii uerſus qui uulgo reiiciuntur,ab ſe conſcripti eſſent,nécne. Ille autẽ omnes ſuos eſſe aſſeuerabat. Ibi ego Zenodoti & Ariſtarchi grãmatici frigidas ratiocinationes non potui non
E damnare. Vbi autem hæc abunde diſſeruit, iterum rogabam quamobrem ab ira poëmatis ſui initium ſumpſerit. Sic enim, inquit,mihi in mentem uenit, nihil ſtudio agenti. Tum & illud ſcire cupiebã,an,quod multi uolunt,Odyſſeam Iliade priorem ſcripſiſſet. Ille uerò negabat. Nam quòd cæcus non eſſet, quod & de eo affirmant,mox cognoui. uidebam enim: quare non erat opus illũ percontari. Quin idem aliàs ſæpe agebam, ubi illi uacare uiderem. Cum autem illum adirem, rogaremq;, ipſe contrà promptè ad omnia reſpondebat, maximè uerò poſt cauſam quam uicit. Nã illum calumniæ Therſites accuſauerat, quòd ſe in poëſi conuiciis agitaſſet. Vicit autem Homerus cauſam, agente Vlyſſe. Aduênit & circa illa tempora Pythagoras Samius ſepties mutatus, qui in tot

animalibus uixit, & animæ errores consummauit. Erat autem eius dextra pars F
aurea: & uisum est ut communi cum illis republica uteretur. Dubitabatur autem adhuc, utrum Pythagoræ, an Euphorbi nomine appellãdus esset. Empedocles uerò (nam & ipse uenit semielixus, & toto corpore excoctus) nõ receptus est, quanquam id multis precibus postularet. Procedente autem tempore
Thanatusia. instabat certamen quod apud illos Thanatusia appellantur. Præfuit Achilles iam quintùm, Theseus uerò septimùm. Porrò quid in totum actum sit, lõgum esset commemorare: uerùm summam ac capita rerum perstringam. Lucta quidem uicit Carus, qui ab Hercule stabat, & pro corona cum Vlysse decertabat. Pugilum æqualis fuit pugna, Arii Aegyptii, qui Corinthi sepultus est, & Epii, G
qui sibi mutuò congressi erant. Nã apud eos Pãcratii nullum præmiũ proponitur. Porrò quis cursu uicerit, non satis memini. Ex poëtis, ut uerè dicã, quanquam longè excelleret Homerus, uicit tamẽ Hesiodus. Præmia autẽ omnibus erat corona ex pauonum pennis contexta. At iam absoluto certamine nũciatum est, eos qui in impiorum loco plecterentur, ruptis uinculis, & superata custodia, in insulam irrumpere. eorum duces esse Phalaridem Agrigentinum, & Busyridem Aegyptium, Diomedem Thracem, & Scironẽ, & Pityocampten. Vt uerò hæc animaduertit Rhadamanthus, statuit heroës in aciem super littus. Ducebat autem exercitum Theseus & Achilles, & Aiax Telamonius iam iam H
ad se reuersus. Commixti ergo inter se pugnabant, uiceruntq; heroës, Achille uel in primis rem strenuè gerente. Fortiter se gessit & Socrates in dextro cornu constitutus, multóque fortius, quàm quum adhuc apud Delium pugnaret. Nam ingruentibus hostibus haudquaquam fugit, sed uultu intrepido cõstitit. quamobrem præmio donatus est, nimirum luculẽto & amplo horto, in quem conuocatis aliis differebat: quem locum Necracademiam appellauit. Comprehensos igitur & colligatos eos qui uicti fuerant, remiserunt multo grauius puniẽdos. Eam autem pugnam scripsit & Homerus, & mihi abeunti libellos dedit ad nostros homines deferendos. Verùm hos unà cum reliquis postea amiI
si. Erat poëmatis initium ferè in hunc modum : Nũc mihi Musa refer pugnam heroum extinctorũ. Cum igitur fabas coxissent, quemadmodum illis mos est ubi bello rem præclarè gesserint, Epinicia celebrarunt, & festum solenne egerunt. Solus Pythagoras à conuiuio illo abstinuit, & ieiunus procul desidebat, abominatus fabarum esum. Iã uerò mensibus sex exactis, septimoq; ad medium deducto, res nouæ ac insperatæ exortæ sunt. Nam Cinyrus Scinthari filius, iam grandis & formosus, Helenam multo iam tẽpore deperibat: ipsa autem contrà manifestè adolescentẽ ad insaniam usq; redamabat. Siquidẽ in cõuiuio subinde alter alteri annuebat, & præbibebat: soliq; ex cæteris surgentes in sylua deerraK
bant. Tandẽ præ amore & impatiẽtia consiliũ cepit Cinyrus rapiẽdi Helenam. Illa uerò hoc probabat, ut cederent, ac in uicinam quampiã ex insulis proficiscerentur, nimirũ in Phello, aut Tyroëssam. Addiderunt & huic consilio cõiuratos è meis comitibus tres audacissimos. Nam hæc patri non indicauerat. sciebat enim quòd ab illo acriter increpararetur. Itaq; cum ipsis opportunũ uisum esset, facinus perpetrarũt. Vbi enim nox aduênit, (nam tum fortè non intereram, sed in conuiuio distertebam) illi clàm aliis correpta Helena, maturè se proripuerunt. Menelaus autem cum circa medium noctis excitatus torum uacuum sensisset, protinus clamore sublato, & fratre secum accepto, ad regiam

Rhadamanthi

A Rhadamanthi profectus est. Porrò illucescente die aiebãt exploratores nauem procul distantem apparere. Itaq; Rhadamanthus, cum quinquaginta heroës in nauem Asphodelinã, & ex integro & solido ligno constructã, collocasset, iussit eos persequerentur. At illi cum magna alacritate remis incumberẽt, tandem circa meridiem eos deprehendunt, cum iam in lacteum Oceanũ subirent, haud procul à Tyroëssa insula. tantum enim aberant ut elaberentur. Cum igitur nauem rosea catena reuinxissent, reuersi sunt. Helena itaq; flebat & erubescebat, operiebaturq;. Verùm Rhadamanthus habita prius cum Cinyro diligẽti quæ-
B stione, num & alii quipiam cõscii fuissent: postquã ullum fuisse negauit, uinamandauit. Decreuerunt & nos ante præscriptum tempus ex insula ablegare, data unius proximæ diei mora. Ibi ego grauiter ferre, & lachrymari, utpote qui eiusmodi felicitate relicta rursus erraturus essem. At illi contrà consolabantur me, quòd futurum dicerent ut propediem ad se essem rediturus. Iamq; mihi in futurum sedem & locum optimis quibusque uicinum ostendebant. Ego uerò accedens Rhadamãthum, obnixè orabam, ut quæ mihi futura essent, prædiceret, & de nauigatione certiorem redderet. Is autem me quidem in patriam rediturum respondit, uerùm multis prius erroribus & periculis exantlatis. Tem-
C pus autẽ quo essem rediturus, addere noluit, sed ostensis uicinis insulis, (apparebant autem numero quinq;, & alia sexta longius) hæ, inquit, adiacentes sunt impiorum, in quibus uides ignis plurimum accẽsum. Sexta autem illa somniorum est ciuitas. Post hãc & Calypsus est insula, uerùm nondum tibi adhuc apparet. Vbi uerò has præternauigaueris, tum deuenies in magnam illam continentem, quæ è regione est ei quæ à nobis incolitur. Illic multa passus, multásq; gentes prætergressus, & inter Barbaros incultosq; homines peregrinatus, tandem in alteram terram deuenies. Hæc ubi dixisset, euulsam è terra maluæ radicem mihi porrexit, iubens ut hanc adorarem cum in maximis periculis uer-
D sarer. Admonuit autẽ, si unquam in hanc terrã incolumis redirem, ignẽ gladio ne foderem, néue lupinis uescerer, néue puero supra decẽ & octo annos nato congrederer. quorum si memor essem, bene sperarem de reditu ad insulam. Ibi demum quæ ad nauigationẽ pertinent, paraui: cumq; opportunũ esset, cum illis cibum cepi. die deinde proxima accedens Homerum orabam ut mihi duorum uersuũ epigramma conderet. Quod ubi fecit, columna berylli lapidis erecta iuxta portum inscripsi. Erat autem epigramma huiusmodi:

Lucianus charus diuis hæc cuncta beatis
Vidit, & hinc iterum patrias remeauit ad oras.

E Manens autẽ & diem illam, sequenti proficiscebar, deducentibus heroibus. Hic & Vlysses accedens nesciente Penelope, mihi literas dat in insulam Ogygiam ad Calypso ferendas. Misit & mecum Rhadamanthus portitorem Nauplium, ut si ad insulas appelleremus, nemo nobis manũ iniiceret, uelut iis qui ad mercatum quempiam alium nauigarẽt. Vbi uerò progressi odoratum aërem præterissemus, continuò nos teterrimus nescio quis odor excepit, uelut bituminis & sulphuris picisue, cum simul ardent. Nidor autem erat grauis, intolerabilisque, uelut ab exustis hominibus. Erat & aër obscurus & caliginosus, à quo distillabat ros quidã piceus. Quin & uerberũ strepitus exaudiebatur, & multorũ hominum eiulatus. Ad alias igitur non applicuimus: illa uerò quã ascendimus,

talis erat. Tota in gyrum præceps eſt,& exuſta,cautibus & ſaxis aſpera. Arbor F
autem aut aqua ne inerat quidem. Irrepſimus tamen per præcipitia, & per ſpi-
noſam & aculeis plenã ſemitam euaſimus, tranſiuimusq; regionis tetram fœ-
ditatem. Procedentes autem ad carceres,& ſupplicii locum,primùm quidẽ lo-
ci naturam admirati ſumus. Siquidem uniuerſum ſolum gladiis & mucronibus
efflorebat,circum quod fluuii duo decurrebant,unus cœno,alter uerò ſangui-
ne,& item alius intus igne,& quidem ingẽs & immenſus. fluebat autem uelut
aqua,& inſtar maris agitabatur. Habebat etiamnum & piſces permultos, quo-
rum aliquot torribus erant ſimiles,nõnulli uerò minuſculi carbonibus ignitis,
quos Lychniſcos uocabant. Aditus autem unus erat,& perquã anguſtus. Iani- G
tor adſtabat Timon Athenienſis. Ingreſſi tamen duce Nauplio,uidebamus eos
qui ſupplicio afficiebantur, inter quos reges & priuati erant plurimi, quorum
etiam nonnullos agnouimus. Vidimus & Cinyrum fumo enecari,& à puden-
dis pendẽre. Addebant & ductores ſingulorum uitas,& cauſas ob quas ſuppli-
cio afficerẽtur. Maxima uerò omnium pœna eis imminebat, qui in uita quip-
piam ementiti eſſent,neq; ueritatem literis mandaſſent: inter quos erat Cteſias
ille Cnidius,& Herodotus,& alii non pauci. Hos ergo cũ uiderem,bono ani-
mo eſſe cœpi. nam nullius mendacii mihi conſcius eram. Itaque ad nauẽ matu-
rè reuerſus,(neque enim tale ſpectaculum ferre amplius poterã) ſalutato Nau- H
plio diſceſſi. Neq; ita multum poſt apparebat nõ procul ſomniorũ inſula, obſ-
cura illa, & uix uiſu perſpicua. Habebat autem & ipſa ſomniis aliquid ſimile.
cedebat enim accedentibus nobis,& ſubterfugiebat,ac longius ſe ſubducebat.
Cum ergo tandem eam comprehendiſſemus, & in portũ qui ſomnus dicitur,
delati eſſemus,prope eburneas portas,ubi ædes eſt Gallinaceo ſacra,ſub obſcu-
ram ueſperã deſcendimus: cumq; in portã progreſſi fuiſſemus, ſomnia multa
uariaq; uidebamus. Verùm de ipſa ciuitate libet ante omnia cõmemorare,quo-
niam de ea nemo adhuc conſcripſit: ſolus autem Homerus eius meminit,non
ita accuratè exacteq; deſcripſit. Circa hanc undique circumiacet ſylua. Arbores I
autem ſunt papauera procera,& mãdragoræ,in quibus magna uis ueſpertilio-
num ſedet. Sola enim hæc auis in ea inſula naſcitur. Flumen autem iuxta præ-
terlabitur,quod ab illis Nyctiporus appellatur. Sũt & fontes duo iuxta portas,
quibus & nomen eſt uni quidem Negretus,alteri uerò Pannychia. Ipſa autem
ciuitatis mœnia alta ſunt,uariaq;,iridis colore ſimillima. Enimuero portæ ſunt,
non duæ, ut uoluit Homerus,ſed quatuor. Nã duæ Mollitiei campũ reſpiciũt,
hæc quidem ferrea,illa uerò teſta conſtructa,per quas horrenda & ſæua immi-
tiaq; ſomnia emitti aiebãt. Duæ uerò alteræ ad portũ & mare,ex quibus quæ-
dam corneæ erant,quædam,per quas tranſiuimus,eburneæ. Ingreſſis autem ci- K
uitatem ad dextram eſt templum Noctis. Nam illam ex deis in primis colunt,
& Gallinaceũ, cui iuxta portũ ſacellum dedicatũ eſt. Ad ſiniſtram uerò Somni
regia. Is enim apud eos regnat,duobus à ſe ſatrapis & præfectis conſtitutis,Ta-
raxione Matæogenis, & Plutocle Phantaſionis filio. In medio autẽ foro fons
eſt quem Careotin appellant: delubra duo adiacent, Impoſturæ uidelicet, &
Veritatis: ubi & illorum eſt adytum & oraculum,cui præfectus erat Antipho
ille ſomniorum hiſtrio, hunc apud Somnum honorem ſortitus. Somniorum
autem neque natura neque forma eadem eſt. Nam quædam procera erant &
formoſa,ſuauiaq; : quædam uerò breuia & deformia. Nonnulla etiam aurea,ut
uidebantur,

A uidebantur: ſordida item & abiecta nonnulla. Erant & inter illa alata aliquot,
& monſtroſa,alia uelut in pompam inſtructa,nimirum in Reges,aut Deos,aut
aliquid eiuſmodi. Quin & ex illis non pauca agnouimus, utpote ea quæ olim
apud nos uideramus. Quædam etiam nos accedebant,ſalutabantq;,uelut fami-
liaria iã & domeſtica. Quæ cũ nos excepiſſent,ac ſopiuiſſent,ſplẽdidè planè ac
elegãter tractauerũt,apparato magnifico alio diuerſorio,pollicita reges aut ſa-
trapas ex nobis ſe factura. Nonnulla & in ſuam quemq; patriam abduxere, &
domeſticos oſtẽdêre,rurſusq; eadem die reduxere. Diebus ergo triginta,& to-
tidẽ noctibus dormiẽtes comeſſantesq; apud ea manſimus. Hinc tonitru cum
B ingenti fragore repentè edito excitati ac conſternati, ſaturi diſceſſimus. Inde
poſt tertiam diem in Ogygiam delati deſcendimus. Hic ego primùm reſignatis
literis,quæ ſcripta erant legebam. Erant autẽ ferè huiuſmodi: VLYSSES
CALPYSÕ S. Nolim te ignorare,quòd ubi primum abs te diſceſſiſſem
rate inſtaurata,poſtquã naufragium feciſſem, & uix à Leucothea in Phæacum
regionẽ ſeruatus fuiſſem,à quibus domũ remiſſus fui, me multos uxoris pro-
cos deprehendiſſe,qui rebus noſtris abuterentur ad uoluptates ſuas: quos cum
omnes confeciſſem,tandem ipſe à Telegono,quẽ ex Circe ſuſceperam, è me-
dio ſublatus ſum. Nunc autem in beatorum ſum inſula,uehementer dolens ob
C relictam, qua apud te uſus ſum,cõſuetudinem,& oblatam abs te mihi immor-
talitatẽ. Quòd ſi per occaſionem licebit, hinc arrepta fuga ad te ueniam. Et
hæc quidem quæ per literas ſignificabantur: de nobis præterea,ut hoſpitio ex-
ciperemur. Ego autem procedens parumper à mari, inueni antrum tale quale
Homerus deſcripſit,ipſamq; lanificio dantem operam. Poſtq; uerò literas acce-
pit,admiſitq;,primùm quidẽ abũde ſteuit,tum nos ad hoſpitiũ inuitauit, ſplen-
dideq; excepit, interim de Vlyſſe multa ſciſcitata, & Penelope cuiuſmodi for-
ma eſſet,num ita caſta eſſet, quemadmodum de ea Vlyſſes iactauerat. Nos au-
tem ea quibus potiſſimùm eam delectari cõiiciebamus, reſpondimus. Digreſſi
D igitur ad nauem prope littus obdormiuimus. Mane autem ſoluimus uehemẽ-
tius uento inſurgente. Tandem poſt biduí tempeſtatem die tertia incidimus in
Colocynthopiratas. Homines autem immanes ſunt hi, feriq;,qui ex uicinis in-
ſulis nauigantes infeſtant. At uerò naues magnas habent cucurbitinas, ſex cu-
bitorum longitudine. Nam ubi exaruerint,excauata una,& medulla illius ege-
ſta nauigant. ſiquidem malis arundineis utuntur,& pro uelo, cucurbitæ folio.
Impetu ergo in nos facto,duabus inſtructis claſſibus oppugnabãt, & è noſtris
complures ſauciabant,uice lapidum cucurbitarum grana iaculati. ut plurimum
enim cõminus depugnabãt. Circa meridiem uerò à tergo Colocynthopirata-
E rum uidemus adnauigare Caryonautas. erant autẽ inter ſe hoſtes,ut poſtea de-
clarauerunt. Nã ut eos adeſſe ſenſerunt, nobis neglectis in eos conuerſi, nauí-
bus conflictabantur. At nos interea ſublato uelo,illisq; pugnãtibus inter ſe re-
lictis,cepimus fugam. Manifeſtò autẽ uidebantur ſuperiores futuri Caryonau-
tæ,utpote qui numeroſiores eſſent. Nã illis claſſes erãt quinque,pugnabantq;
nauibus aliquanto fortioribus. Siquidem naues habebãt corticeas, è putamine
nucum per medium ſecto excauatóque. Magnitudo autem putaminis cuiuſq;
in longum decem & octo cubitos protẽdebatur. Vbi uerò ab his ſubducti fui-
mus,eos qui ſaucii fuerant,curauimus,& poſtea in armis ferè ſtetimus,ſemper
inſidias quaſpiam ſubueriti. neq; id quidem immeritò. Nõdum enim occiderat

sol,cum ab insula quadam deserta circiter uiginti uiri delphinibus prægrandi- F
bus insidentes nobis adequitabant. Erant autem hi prædones, quos firmos ac
stabiles ferebant Delphines,perinde ac equi subsultantes,& hinnientes. Cum
autem iam propè adstarent hinc atq; hinc diuisi,nos aridis sepiis, & cãcrorum
oculis feriebant. Verùm cum nos sagittaremus & iacularemur,non potuerunt
subsistere,sed magna parte eorum saucia,ad insulam confugerunt. Circa me-
diam uerò noctem cum tranquillum esset mare,non aduertentes in Alcyonis
nidum miræ magnitudinis incidimus. Erat enim eius circuitus stadiorum sexa-
ginta. Insidebat autem illi Alcyon,fouebatq; oua,nido haud multo maior:quæ
cum auolaret,parum abfuit quin alarũ uento nauem submergeret. fuga enim G
se proripuit,edita tristi quadam & lamentabili uoce. Nos igitur iam die appa-
rente uidemus nidũ ingenti nãui similem ex arboribus congestũ. Inerant autẽ
& oua,quorũ unumquodq; Chio dolio erat capacius. Atqui & pulli iam intus
conspiciebantur,& crocitabant. Cum igitur unũ ex ouis securibus præcidis-
semus,pullum implumẽ uiginti uulturibus ampliorẽ eduximus. Vbi uerò pro-
pè ducentis stadiis à nido digressi fuimus,mira & inusitata prodigia nobis ob-
uenere. Nã qui in prora erat chenisçus,subitò alas emisit,& exclamauit. Porrò
gubernator *Scintharus* cum iam caluus esset,capillos produxit,& quod est o-
mnium inusitatissimũ, ipse malus nauis germinauit, & ramos propagauit,atq; H
in uertice fructum edidit. Erant autẽ eius fructus fici,& uuæ permagnæ,necdũ
satis maturæ. Hæc posteaquã uidimus, non iniuria turbati sumus,deos precati
ut portentosam uisionẽ auerterent. Nondum autẽ quingentis stadiis proceſſe-
ramus,cum uideremus syluã magnã & frondosam pinis & cupressis. Nos au-
tem arbitrabamur continẽtem esse, uerùm erat gurges,cui fundus nõ erat,ar-
boribus quæ radices non haberent,totus cõsitus. Ipsæ tamen arbores immobi-
les stabant ac erectæ,ac si supernatarent. Cũ ergo accessissemus propius,& to-
tam rem animaduertissemus,dubitabamus quidnam fieri cõueniret. Nam per
arbores nauigare haud facile erat,quòd densæ ac contiguæ essent: neq; reuer- I
ti facile uidebatur. Itaq; ascẽdens in altissimam arborẽ, contemplabar quomo-
do se haberent quæ sequerẽtur, atque syluam uideo supra quinquaginta stadia
aut paulo pauciora porrectam, aliumq; uidi Oceanum succedere. Tum ibi ui-
sum est nobis nauem in arborũ frondes,(erant enim densæ)&,si fieri posset,in
aliud mare trãsferre. quod & fecimus. Nam nauem magno fune colligauimus,
ac in arbores conscendimus, eamq; ægrè in altum eduximus. quam cum super
ramis demisissemus, explicatis uelis uelut in mari uento impellente nauigaba-
mus. Hic & mihi Antimachi poẽtæ uersus in mentem uenit. Nam & quodam
Antimachus. loco ille ait: Iis qui syluosum tentant per cœrula cursum. K
Superata tamen aliquãdo sylua ad aquam deuenimus,ubi demissa naui per pu-
ram & lympidam aquam nauigabamus, donec ad hiatum quendam magnum
qui aqua hinc atq; hinc diuisa contigerat,peruenimus, quemadmodum in terra
â terræmotu nonnunquam uoragines fieri uidemus. Nauis autem mox detra-
ctis uelis facilè constitit,quanquam parum abfuit quin in præceps delaberetur.
At nos prospicientes uidemus uoraginem perquam horrendam & incredibi-
lem,ad mille ferè stadia patere. Nam aqua uelut utrinque diuisa stabat. Circun-
spicientes autem ad dextram uidemus procul pontẽ extructum,aqua duo ma-
ria iungente,quantum ad superficiem attinet,& ex alio mare in aliud defluen-
te.

A te. Incumbẽtes igitur remis ad illud delati sumus, ac multo labore præter spem
traiecimus. Hinc nos suscepit mare placidum ac mite, insulaq; non magna, ad
quam facilis erat accessus. Hanc autem incolebant Bucephali homines feri ac
agrestes, cornutiq;, cuiusmodi apud nos Minotaurum fabulantur fuisse. De-
scẽdentes igitur ibamus aquatum,& si usquam fieri posset, commeatum com-
paraturi. iam enim nobis defecerat. Et aquas quidem illic non procul inueni-
mus,& præterea nihil apparebat,nisi fortasse quòd mugitus creber non longè
exaudiebatur. Arbitrati igitur boũ esse gregem, paululum procedentes in ho-
mines incidimus. At illi ubi nos uiderũt,mox infectati sunt,& tres è comitum
B numero ceperunt, reliqui uerò ad mare confugimus. Hinc nos unà omnes ar-
mis instructi (neque enim socios inultos negligere consilium erat)irruimus in
Bucephalos,qui iam interfectorũ carnes inter se diuidebãt. Terrefactos igitur
ad unũ persequuti sumus,& circiter quinquaginta interfecimus, captis ex illis
duobus uiuis:ac iterum reuersi sumus, captiuos nobiscum trahẽtes. Porrò cõ-
meatus nihil offendimus: quare nonnulli suadebant ut captiui iugularentur.
at mihi non probabatur, uerùm uinctos seruaui,donec legati à Bucephalis re-
peterent redimerentq; captiuos. Intelligebamus autem eos ex nutibus,& tristi
quodam mugitu quem edebant uelut supplicantes. Erat autem redemptionis
C precium,multi casei,& sicci pisces,& cepe cum ceruis quatuor,quorũ unicuiq;
tres duntaxat essent pedes : duo quidem in parte posteriore : nam qui in ante-
riore erãt,in unum concreuerant. His conditionibus redditis captiuis,unũ tan-
tùm diem cõmorati,recessimus. Iam inde nobis pisces apparebant,& aues præ-
teruolabant: & eiusmodi alia quæ terræ uicinæ signa solent esse, occurrebant.
Neq; uerò multò post homines uidimus,qui nouo & insolito more arte nau-
tica uterentur. Ipsi enim simul & nautæ & naues erãt. Libet autem nauigatio-
nis modum indicare. Resupinari super aquam iacebãt,erectis in altum puden-
dis. nam illa grandia ferunt. ex illis linteum extendebãt,& manibus pedem te-
D nebant,ac incidente uento nauigabãt. Post hos & alii suberibus insidẽtes,iun-
ctis duobus delphinis remigabant equitabantq;,alii præcedentes subera trahe-
bãt. Hi nulla nos iniuria affecere,neq; fugerũt,sed intrepidè & pacatè uehebã-
tur,nauis nostræ figurã admirati,& undiq; circunspectãtes. Sub uesperã autem
appulimus ad insulam nõ admodum magnam,quæ,ut arbitrabamur, à mulie-
ribus græca lingua loquentibus habitabatur. Nam nos accesserunt,& excepe-
runt,salutaruntq;,meretriciè admodum comptæ ornatæq;, ac formosæ omnes
& iuuenculæ,talares tunicas secum trahẽtes. Insulæ quidem nomen erat Caba-
lusa,ciuitatis uerò Hydamardia. Susceperũt itaq; nos mulieres, & secũ quemq;
E singulæ abduxerunt,ac hospitem fecerunt. Ego uerò cunctabũdus subsiti. ni-
hil enim fausti ominabar:circunspiciẽsq; diligentius,uideo multorũ hominum
ossa & caluas passim iacere. Vt autem clamorem suscitarem, & socios conuo-
carem,ac ad arma prosilirem,non placuit:uerùm accepta in manus malua,eni-
xè orabam eam, ut ex præsentibus malis euaderem. ac paulò pòst cum mini-
straret hospita,uidi non mulieris crura,sed ungulas asini. Ibi mox & eam edu-
cto gladio corripio, & uinctam de omnibus interrogo. Illa autem, etsi inuita,
fassa est tamẽ se mulieres esse marinas,quæ Onoscelæ appellantur,uescisq; pe-
regrinis hospitibus. Vbi enim,inquit,eos iam temulẽtos reddidimus,illis con-
cumbentes,dormiẽtes inuadimus. Hæc postquam audissem ego,illam quidem

uinctam reliqui,uerùm ſupra tectũ aſcendi ipſe,& uociferabat,comitesq; con- F
uocabam. Qui ubi conueniſſent,illis totam rem indicabam,& oſſa oſtendebã,
atque intrò ad uinctam ducebam. At illa protinus in aquam uerſa eſt, & eua-
nuit. ego uerò experiri uolens,gladium in aquam condidi, illaq; mox ſanguis
effecta eſt. Ocyus igitur nauem repetentes abnauigauimus. Hinc poſtquam il-
luxit dies,conſpecta terra, coniecimus eſſe eam quæ noſtro orbi oppoſita eſt.
Procidentes itaque,atque precati,quid eſſet futurum diſpiciebamus. Quibuſ-
dam autem placebat aſcendere duntaxat,& rurſum redire:aliis uerò illic reli-
cta naui,ad terræ meditullium proficiſci exploratum incolas. Interea cum hæc
cogitaremus,oborta uehemens tempeſtas, nauem littori impactam cõminuit. G
Nos uerò ægrè enatauimus, armis, & quod quiſque poterat, ſecum correptis.
Hæc autem & huiuſmodi fuere,quæ mihi, donec ad alteram terram uenirem,
contigere : nimirum quæ in mari, & inter nauigandum, in inſulis, & in aëre,
& quæ poſtea in ceto,& cum ab illo exiſſemus, quæ apud Heroës & Somnia,
poſtremò quæ apud Bucephalos,& Onoſceleas: cætera autem quæ in terra ac-
ciderunt,ſequentibus libris enarrabo.

TYRANNICIDA, Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod ad argumentum declamationis attinet, infrà ab ipſo auctore ponitur. Cæterùm genus orationis iu- H
diciale eſt,ſtatus qualitatis. De eo enim potiſſimùm quæritur, dignúſne ſit præmio Tyrannicidæ, qui filiũ ty-
ranni occidit, an non. Incidit tamen legalis quoque. Nam & de eo qui tyrannicida uocandus ſit, & de le-
gis ſententia diſputatur. Exordium attentione & docilitate comparanda ferme conſumitur,dum & ſummã
petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatem exponit. Niſi quòd interim & beneuolentiam ſibi ex
merito facti,& aduerſario ex ſuſpicione inuidiam parat. Narratione grauitatem atque ſæuitiam tyrannidis
primùm perſequitur,eiusq; omnem cauſſam in filium tyranni transfert,ut uideatur uidelicet certo cõſilio fi-
lium ante patrem aggreſſus eſſe: deinde & modum peractæ cædis & conſilium ſuum exponit. Hinc propo-
ſitio ſiue petitio ſequitur: poſt quã cõfirmatio,in qua principiò petitionem ſuã cõmendat amplificatione euen-
tus,& bonorum quæ ex hoc facto ſecuta ſint,cum aduerſarij obiectione comparata. Deinde uerbis legis op- I
ponit definitionem tyrannicidæ,à genere comprobatam,puta quòd non ſolùm is qui ſua manu & gladio ty-
rannum occidit,hoc nomine dicẽdus ſit,ſed etiam qui per alium,& quocunq; modo illum tollit. Poſtea etiam
à fine legis argumentatur contra ſcriptum. Vltimo locum quem Rhetores à ſummo ad imum uocant,ſiue etiã
communem,tractat: in quo conſilium ſiue uoluntas,conatus,actio,eaque per comparationem aut efficionem
amplificata. Poſtremò & euẽtus conſiderantur. Peroratio autem locis patheticis cõſtat. nam ipſe quidem pro
ſe affectus mouet à modo & inſtrumento actionis: à tyranni autem perſona,hypotypoſi quadam ſeu deſcri-
ptione dictorum ac factorum illius. Ad finem propoſitionem repetit, & ſui beneficij ueluti memoriã quan-
dam in auribus auditorum relinquit.

Exordiũ, quo dociles & attentos facit.

VVM duos eodem die tyrãnos occiderim Iudices, alterum quidem
ætate iam affecta,alterum æuo florentem, & ad ſcelerum ſucceſſio- K
nem capeſſendam paratum:unicum tamen pro ambobus præmium
petitum uenio,qui quidem unus omnium quotquot unquam tyrãnicidæ fue-
runt,unico uulnere duos maleficos fuerim amolitus,neciq; dederim,filium ui-
delicet enſe,patrem indulgenti charitate,qua filium adamabat. Itaque tyrãnus
pro his quæ commiſit, abunde magnas pœnas nobis dependit: quippe qui &
uiuus aſpexerit filium prius morte ſublatum,& quod eſt omnium maximè no-
uum,compulſus ſit deniq; ipſe ſui tyrannicida fieri. At filius illius mea quidem
manu peremptus eſt,cæterùm occiſus alteram ad cædem operam mihi ſuã cõ-
modauit,dum qui uiuo patri ſcelerum ſocius fuerat,eiuſdẽ poſt mortem(qua-
Tene.tolẽtiam tenus licuit)extitit parricida. Ego itaque ſum is qui tyrannidẽ ſuſtuli,pariterq;
mecum

A mecum gladius,quo cuncta confecta ſunt,meus:tametſi cædis ordinem cõmu- *captat à ſuã perſona.*
tarim,ac moré modumq; nouarim conficiendi ſceleratos: nempe hunc qui ua-
lentior erat, ac ſeſe defendere poterat,ipſe perimens, porrò ſenem ſoli gladio
reſeruans. His igitur de cauſis & amplius quiddam à uobis me conſequuturum
arbitrabar,præmiaq; laturum, quæ numero æquarét eos qui eſſent interempti:
utpote qui non præſentibus modò malis uos leuarim,uerùm etiam futurorum
formidine: quiq; ſtabilem pepererim libertatem,nullo relicto qui ſcelerum ca-
peſſat ſucceſſionem. Verùm interim tantis rebus ſtrenuè peractis,in diſcrimen
adducor,ne præmio fraudatus à uobis diſcedam,ac ne ſolus non feram merce-
B dem,quam leges à me ſeruatæ præſtituunt. At qui contra dicit,is mihi uidetur *Aduerſario inuidiam conciat.*
non Reipub. ſtudio(quemadmodum ait)hoc facere,ſed quòd extinctos eſſe il-
los grauiter ferat,atque eum qui illis mortis auctor extitit,ulciſci conetur. Vos
igitur Iudices mihi pauliſper attendite, dum tyrannidis mala,tametſi ipſi opti-
mè noſtis, cõmemoro. Siquidem hoc pacto futurũ eſt ut & beneficii mei ma-
gnitudinem intelligatis, & ipſi plus capiatis uoluptatis,reputantes nimirũ qui-
bus ſitis leuati malis. Neque enim quemadmodũ aliis quibuſdam ſæpenumero
accidit, itidem & nos ſimplicem tyrãnidem atque unicam ſeruitutem ſuſtine-
bamus,nec unius domini uiolentiã tolerabamus: uerùm ſoli omnium quos ſi-
C milis habuit calamitas,duos pro uno tyrannos habebamus,& in geminas con- *Narratio,qua magnitudinẽ tyrannidis exaggerat,& omnem eius cauſſam in filiũ transfert.*
tumelias diſtrahebamur infelices. Porrò ſenex multo erat moderatior, quippe
ad iras lentior,ad ſupplicia ſegnior,& ad cupiditates tardior: utpote cui iã ætas
uehementiam impetus cohiberet, uoluptatumq; cupiditates refrenaret. Quin
ad ſuſcipienda maleficia filii inſtinctu nolés impelli ferebatur, ipſe alioqui non
admodum tyrannicus,niſi quòd illi morem gerebat. Siquidem indulgens in fi-
lium ſupra quàm credi queat,erat: id quod re declarauit,ita ut filius illi eſſet o-
mnia. Illi parebat: per uim faciebat quicquid ille iuſſerat : ſupplicio afficiebat
quoſcunque præceperat,ac prorſus in omnibus illi obſequundabat. In ſumma,
D filius in patrem tyrannum quendã agebat, pater filii cupiditatum ſatelles erat.
Tametſi huic propter ætatem honorem cedebat adoleſcens,ſoloq; imperii no-
mine temperabat,tamen res & caput tyrannidis erat ipſe. Et quanquam tuta-
mentum præſidiumq; principatui ab illo mutuaretur, ſcelerum tamen emolu-
métis ſolus fruebatur. Ille erat qui ſatellites cõtinebat,qui cuſtodias obtinebat,
qui tyrannidem affectantes è medio tollebat, qui inſidias formidabat. ille qui
caſtrabat ephebos, qui coniugia uiolabat. illi uirgines producebantur. Tum ſi
quæ cædes,ſi qua exilia,ſi quæ pecuniarum expilationes,delationes,contume-
liæ,ea omnia iuuenis temeritate gerebãtur: porrò ſenex illi obſequebatur,co-
E mitemq; ſcelerum ſeſe præbebat,ac comprobabat duntaxat filii ſui flagitia. Ita-
que quum ea res nobis erat intoleranda,propterea quòd quum animi cupidi-
tatibus ex imperio poteſtas accedit,nullum flagitiis modum imponunt:tum il-
lud in primis diſcruciabat, quòd proſpiceremus diuturnã, uel æternam potius
ſeruitutem eam futuram, & per ſucceſſionem alii poſt alium domino traden-
dam Rempub. populumq; homini ſceleſto hæreditatis inſtar obuenturũ. Nam
id aliis ſpem non exiguam facit,quod apud ſeſe reputant,quod inter ſeſe dicũt:
At mox coercebitur,at mox demorietur, paulò pòſt liberi ſumus futuri. Ve-
rùm de his nihil eiuſmodi ſperabatur,quin potius iã intuebamur paratũ tyran-
nidis hæredem. Vnde factum eſt, ut ne aggredi quidem quiſquam fortium ci-

uiũ,& qui eadem quæ ego,animo ſtatuiſſet,auderet : ſed deſperabatur ab uniuerſis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis uidebatur: quippe quum eſſet cum tam multis confligendum ac dimicandum. At me nihil iſta deterruerunt, neque perpenſa negocii difficultate refugi, neque ad ſuſcipiendum diſcrimen trepidaui : uerùm ſolus, ſolus inquam,aduerſus adeò ualidam uariamq; tyrannidem: uel non ſolus potius, ſed gladio comite conſcendi: quippe qui mihi ſit auxiliatus,mecumq; ex parte tyrannum interemerit, quum mors mihi interim ob oculos obuerſabatur, at è diuerſo perpendenti, quòd publicam libertatem mea cæde redempturus eſſem. Ergo ubi in primam irruiſſem cuſtodiam,neque mediocri negocio ſatellites ſubmouiſſem:occidens interim in quẽ incurriſſem, & quicquid obſiſteret amoliens, ad ipſum negocii caput ferebar, ad unicum tyrannidis robur, ad noſtrarum calamitatum fontem.atq; irrupto arcis propugnaculo, quum uiderem illum fortiter tuentem ſeſe, multisq; uulneribus reſiſtentem, tamen occidi. Et iam tum erat ſublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes,niſi quòd reliquus adhuc erat ſenex ſolus,inermis,nudatus cuſtodiis,iamq; amiſſo magno illo ſuo ſatellite deſertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipſe Iudices hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta ſunt,cuncta eò quò deſtinaram, perducta : at eum qui reliquus eſt, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem meaq; dextera nequaquam eſt dignus, præſertim ſi poſt ſplẽdidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex aliquis quærẽdus eſt illo dignus,uerùm poſt calamitatem,ne uel hãc ipſam lucrifaciat. Videat,diſcrucietur,appoſitum habeat enſem. huic reliqua mando. Hæc ubi mecum ſtatuiſſem,ipſe quidem illinc diſcedo: at ille peregit id quod ego prædiuinauerã:tyrannum occidit,ſummamq; meæ impoſuit fabulæ. Adſum igitur,popularem adminiſtrationẽ uobis apportans, cunctisq; bono iam ut animo ſint edicens, ac libertatem annuncians. Iam meis fruimini factis. Vacua, ſicut uidetis,ſceleratis hominibus arx. imperat nemo. quin & magiſtratus creare liberum eſt,& cauſſas agere,& ex legibus contradicere. Atq; hæc omnia uobis mea contigerũt opera,meaq; fortitudine, uidelicet ex una illa cæde,poſt quam pater iam uiuere non quibat. Aequũ itaque cenſeo,ut his pro meritis debitum mihi à uobis præmium donetur, non quòd lucri auidus,aut ſordidus quiſpiã ſim, nec is qui mercedis gratia de patria bene mereri ſtatuerim: uerùm quòd præmio cupiam officia mea comprobari,neque repudiari aut inglorios fieri conatus meos,ſi uelut irriti præmioq; indigni iudicẽtur. At hic contradicit,negatq; æquum facere me, qui decorari munere, præmiumq; ferre cupiam. Neque enim tyrannicidam eſſe me,neq; quicquam à me pro legis ſententia confectum eſſe,uerùm facinori meo deeſſe quiddam ad hoc ut præmium poſtulem. Percõtor igitur illum,quid præterea requiris à me? nonne uoluì?nonne aſcendi?nonne occidi?nonne libertatem peperi?num quis imperat? num quis iubet? num quis minitatur dominus? num quis nocentium manus effugit meas?Haudquaquã dixeris,ſed omnia plena pacis,omnes reſtitutæ leges,libertas manifeſta, democratia ſtabilis,inuiolata connubia,pueri tuti, uirgines abſque periculo: publicamq; felicitatem ſolennibus feriis celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis eſt qui illa ſuſtulit,hæc peperit? Etenim ſi quiſquã præ me dignus honore ſit,cedam præmium, deſiſtam à petendo

Conſilium & modus cædis.

Petitio.

Confutatio.

Frequentatio.

tendo munere. Quòd ſi ſolus omnia peregi, audens, periclitans,aſcendens,interimẽs,excruciãs, alterũ ultus in altero,quid mea calumniaris officia? quur facis ut populus parum erga me gratus exiſtat? Atenim num occidiſti tyrãnum? Porrò lex tyrannicidæ præmium decernit. Verùm dic mihi, nunquid intereſt utrum ipſe interimas, an mortis cauſam miniſtres? Mea profectò ſententia,nihil: uerùm hoc ſolum ſpectauit legis conditor, libertatem, democratiam,ſceleratorum ſublationem. Huic honorem decreuit,hoc præmio dignũ iudicauit, quod quidem inficiari non potes quin mea contigerit opera. Etenim ſi occidi eum,quo occiſo ille non poterat uiuere: nimirum ipſe cædem peregi,ego occidi,ſed illius manu. Itaq; ne diſcepta de cædis modo, neq; illud expẽde, quemadmodũ interierit, uerùm an iam perierit, & an quod periit, id à me ſit profectum: quandoquidem & illud excuſſurus mihi uideris, atque his aduerſus bene de Repub. meritos calumniis uſurus, Si quis non gladio, uerùm lapide,lignóue,aut alio quouis pacto peremerit. Quid porrò ſi fame tyrãnum obſediſſem, ad mortis neceſſitatem compellens, num ibi quoque requiſiturus eras à me cædem mea ipſius manu peractam ? aut deſiderari adhuc quiddam diceres ad id ut legi factum à me ſatis uideatur : atque id, quum ſceleſtum acerbius etiam atq; atrociore mortis genere trucidaſſem? Vnum hoc duntaxat ſpecta,hoc require,hoc exute: Quis nocentium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum ueſtigium ? Quòd ſi purgata omnia,ſi pacata, profectò ſycophanticum eſt,modum rei geſtæ calumniãtem, præmio fruſtrari uelle, quod iis quæ uirtute confecta ſunt,debeatur. Equidem & illud memini diſſertum in legibus, (niſi fortè propter diutinã ſeruitutem oblitus ſum eorum quæ ab illis dicuntur)cauſſam mortis eſſe duplicem : puta ſi quis ipſe occidat:aut ſi nõ ipſe quidem occidit,neque manu facinus peregit,uerùm compulit,præbuitq; mortis occaſionem: ex æquo & hunc quoque lex cenſet ſupplicio affici oportere, ídque iure optimo. Neq; enim ſtatuit minus ualere oportere audaciam, quàm facinus: ac poſtea ſuperuacaneum eſt cædis rationem uiamq; ſpectare. Deinde hunc qui ſic occiderit, tanquam homicidam pœnas oportere dare cenſebis, ac nequaquam abſoluendum eſſe. At me qui per omnia cõſimili modo Rempub. iuui,non cenſes ea capere oportere, quæ iis debentur qui beneficio iuuerunt. Neque enim illud dicere poſſis, me quidem imprudentem feciſſe, ſed exitum quendam commodum fortuitò fuiſſe conſequutum præter animi ſententiam. Nam quid præterea iam formidaſſem,eo qui ualidior erat,interempto? Cur autem gladiũ in uulnere reliquiſſem, niſi planè quod erat euẽturũ, idipſum prædiuinaſſem? Niſi forſan illud dices, hunc qui extinctus eſt,tyrannum non eſſe, neque hanc appellationem in illum competere : neque uos multũ præmii hoc nomine,ſi ille fuiſſet occiſus,decreturos fuiſſe. Atqui iſtud dicere nõ queas. An tyranno interempto,ei qui cedis cauſſam miniſtrauit,præmium negabis? O curioſitatem ! de illo laboras quo pacto interierit, quũ interim libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiam reſtituit, neſcio quid ſuperuacaneum præterea requiris? Atqui lex (uti fateris) caput rei geſtæ ſpectat: quæ uerò ad id conducũt, ea omnia miſſa facit,neque iam ultrà curioſius excutit. Quid enim?an ſi tyrannum exegerit quiſpiam,non is iam tyrãnicidæ præmium cepiſſet?cepiſſet opinor,idq; iure optimo:ſiquidem & hic pro ſeruitute libertatem peperiſſet. At id quod à me patratum eſt,non exilium habet, non in poſterum inſtaurandæ ty-

I. Argumentũ à finitione tyrannicidæ.

Amplificatio à collatione effectus.

Finitionẽ probat à genere & cauſſa efficiente.

A uoluntate.

II. Argumentum à fine legis. à minore.

rãnidis metum: uerùm absolutam sublationem, totiusq; generis internicionem, E
III. *Locus à summo ad imum.* omneq; malum radicitus excisum. Et mihi per deos iam ab initio ad finem usq; (si uidetur) rem totam perpendite, num quid eorum quæ ad leges pertinent, sit prætermissum, & num quid in me desideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principiò mentẽ prius oportet suppetere fortem, & amantẽ Reip.
I. *Voluntas & consilium.* quæq; pro communibus commodis periculum adire non recuset, quæq; priuato suo interitu, multitudinis incolumitatẽ ausit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frangebar animo? Num quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere. In hac interim parte tantùm commorare, atque æstima, an nõ uel uoluisse G
tantùm ista, ac statuisse, præclarum facinus futurum fuisse uideatur. Ac putato me solius animi uoluntatisq; argumento præmium postulare, tanquam qui beneficio iuuerit. Tum si uoluntati meæ facultas defuisset, uerùm alius post me tyrannum occidisset, dic mihi, num absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem, ciues, uolui, statui, aggressus sum, uolũtatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram: quid tum respõsurus
II. *Conatus.* fueras? Nunc porrò non hoc dico, sed insuper, ascendi, periclitatus sum, atq; innumerabilia priusquam iuuenem occiderem, patraui. Neque enim usque adeò facilem, factuq; procliuem esse rem existimetis, custodias perrumpere, satellites H
opprimere, ununq; hominẽ tam multos amoliri. Quin isthuc penè maximum est omnium quæ sunt in tyrannicidio, totiusq; negocii caput. Nam ipse iam tyrannus non magna res est, neque expugnatu neque confectu difficilis: uerùm ea quæ tuentur continentq; tyrannidem: quæ quidem si quis superarit, is nimirum cuncta quæ destinauit, peregerit, & perpusillum est id quod supereſt. sed ad tyrannos peruenire nunquam mihi contigisset, ni prius qui illum cingunt custodes oppressissem, omnesq; satellites antè debellassem. Nihil adhuc addo: uerùm in his rursum immoror. Custodiã oppressi, satellites superaui, tyrannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. Vtrum his rebus confectis nõ tibi uiI
deor honore dignus? an adhuc cædẽ ipsam à me requires? Quin etiam si cædem quæris, ne ea quidem desiderabitur. Non sum incruentus, uerùm cædem peregi, magnam ac strenuam, nempe iuuenis ætate ac uiribus florentis, atq; omnibus formidãdi, per quem ille ab insidiis erat tutus, cui uni fidebat, qui complurium satellitum instar erat. An non igitur, quæso te, præmio dignus uideor, sed
III. *Amplificatio rei per comparationem.* tantis rebus gestis honore fraudabor? Quid enim si satellitem unum, atq; adeò quid si tyranni ministrum quempiam interemissem? quid si seruum aliquem charum? an non hoc quoque magnum uisum fuisset, conscendisse, mediaq; in
K
arce, mediis in armis, aliquem è tyranni familiaribus iugulare? Nunc & hunc ipsum qui occisus est, cuiusmodi sit, considera. Filius erat tyranni, uel tyrannus potius crudelior, dominus intolerabilior, ad supplicia dirior, ad cõtumelias uio lentior, quodq; est maximum, hæres ac successor omnium, quiq; in lõgum nostras calamitates posset prorogare. Vin' hoc solum mihi confectum esse, ipsum uerò tyrannum uiuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine præmiũ postulo. Quid dicitis? Non dabitis? An non & illum uerebamini? An non dominus, an non grauis, an non intolerandus erat? Porrò nunc negocii caput deniq;
IIII. *Euentus.* ipsum perpendite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quàm fieri potuit, pulcherrimè confeci, tyrannumq; aliena cæde occidi, non simpliciter, nec uulnere

uno

A uno, id quod fuerat optatissimum illi, uidelicet tantorũ facinorum sibi cõscio, sed posteaquam illum prius multo dolore excarnificassem, tum, quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratum coram oculis ostendens, puta filium in *Amplificatio à modo.* ipso æui flore, tametsi sceleſtum quidem illum, attamen & ætate uigentem, & patri similem, sanguine taboq; oppletum. Hæc nimirũ sunt parentum uulnera, ii gladii uerorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc ultio tantis sceleribus congruit. Cæterùm protinus interire, protinus excidere sibi, neque huiusmodi ullum spectare spectaculum, profectò nihil habet tyrannico supplicio dignum. Neque enim ignorabam uir egregie, non ignorabam
B inquam, neq; quẽquam alium latuit, quanta ille charitate filiũ sit prosequutus, adeò ut illo extincto ne paululum quidem temporis sibi in uita morandũ esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc ad modum affecti sint erga liberos: uerùm hic etiã ultra reliquos habebat quiddam, idq; meritò, quippe qui cõspiceret illum unicũ esse qui curaret seruaretq; tyrannidem, quiq; solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio adderet. Itaque si non ob charitatem, certè ob rerum desperationem sciebam illum protinus exiturum è uita. perpensurũ enim, iam nihil esse quur uelit uiuere, adepto tutamine quod illi filius ministrauerat. Nimirũ effeci, ut hæc omnia illum agminatim circum-
C sisterent, forma, dolor, desperatio, formido, quiq; in posterum imminebant metus. his aduersus illum auxiliis sum usus, atque ad id extremum illum cõsilium adegi. Interiit itaque uobis orbus, excruciatus, plorans, lachrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnum, uerùm qui satis magnus esset patri. Po- *Peroratio amplificata affectibus.* stremò, quod est omnium acerbissimũ, ipse sibi necem cõsciuit: quod quidem mortis genus, præ cæteris miserrimum, multoq; atrocius, quàm si per alium inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eum agnoscit? Nũ cuius alterius hoc *Confirmatio.* gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrannum quis eo est usus? Quis eum ad illum misit? O ensis particeps successorq; meorum egregiè facto-
D rum: post tanta pericula, post tantas cædes cõtemnimur, & indigni præmio iudicamur. Nam si huius tantùm nomine præmium à uobis postularem: si sic dicerem Iudices: Tyrannum, quũ mori uellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad consequendam libertatẽ auxilio fuit uniuersis: hunc quoque laude præmióque dignum iudicassetis. Porrò domino tam popularis rei non gratiam retulissetis? Nónne inter eos qui de Republica benemeriti sunt, scripsissetis? Nónne gladium inter sacra monumẽta consecrassetis? Non illum secundum Deos uenaremini? Nunc mihi considerate, quæ uerisimile est feciſſe tyrãnum, quæ dixisse priusquam sibi mortem
E cõscisceret. Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam uulneribus con- *Hypotyposis & pathopœia patris.* foderetur, idq; in iis corporis partibus, quæ cõspicuæ magis, magisq; sint oculis obuiæ, uidelicet ut quammaximè discruciaret eum qui genuerat, quóque primo statim cõspectu perturbaret, miserabiliter inclamabat, parentem implorans non adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui senex iam esset, atque inualidus: uerùm domesticarum cladium spectatorem. Nã ego interim discesseram, auctor qui fueram totius tragœdiæ, relinquẽs actori cadauer, scenam, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant. At ille adstans ubi filium conspexit, quem habebat unicum, semiuiuum, sanguinolẽtum, cæde conspersum, tũ uulnera perpetua, plurima ac lethalia, hũc ad modum exclamauit: O nate, extincti

sumus,interempti sumus, tanquam tyranni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui F
me seruat? Cui me relinquit? qui quidé iamdudum propter occisum te fili sum
extinctus,nisi fortè me tanquam senem contemnit,ac lento supplicio me con-
ficit: producítque mihi mortem, redditque mihi cædem longiorem. Atq; hæc
locutus,ensem quærebat. Nam ipse inermis erat, propterea quòd per omnia fi-
lio fideret. Verùm ne is quidem deerat, ut qui iamdudum fuerit à me paratus,
atque ad facinus futurum relictus. Euulso igitur è cæde gladio,atque è uulne-
re exempto,ait: Dudum me occidisti: nunc finé malis impone gladie. Ades pa-
tri lugenti solamen,senilemq; manum & infelicem adiua, iugula, Tyrannum
occide,luctu libera. Vtinam prior in te incidissem,utinam in cæde priorem oc- G
cupassem locum. Occidissem quidem,sed tanquam tyrannus duntaxat,sed qui
crederem mihi superesse ultorem: nunc autem tanquam orbus occumbo,nunc
tanquam cui desit etiam mactator. Atq; hæc ubi diceret,gladium adegit,tre-
mens,neque sat potens. Cupiebat quidem,uerùm nõ suppetebant uires ad fa-
cinus exigendum. Quot hic supplicia? Quot uulnera? Quot mortes? Quot ty-
rannicidia? Quot præmia? Postremò spectastis omnes iuuenem dudum prostra-
tum,nec exiguum profectò, neque mediocriũ uirium opus,ac senem huic cir-
cumfusum,atque amborum sanguinem commixtum,libertatis illam & uicto-
rialem uictimam,meiq; gladii facinora. At gladius ipse in medio amborum,de- H
clarans quàm non indignum se domino præstitit, testánsque quòd mihi fidam
nauasset operam. Id si à me ipso fuisset patratum, minus fuerat futurum: nunc
Concludit repetitione petitionis, & cõmemoratione meriti sui. autem illustrius est ipsa nouitate. Atque ego quidé sum is, qui tyrannidé sustu-
li: cæterùm actio in multos est distributa, quemadmodum in fabulis fieri con-
sueuit. Ac primas quidem partes egi ipse, secundas autem filius, porrò tertias
Tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inseruiuit.

DECLAMATIO D. ERASMI ROTERODAMI, non illa quidem uersa, sed quæ superiori Declamationi è Luciano uersæ respondeat. I

ARGVMENTVM.

Eiusdem generis hæc cũ superiore,eiusdemq; status est,sed aduersaria. Vt enim illic contenditur præmium esse dandum tanquam tyrannicidæ, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hic negatur eum satis fecisse legi, aut tyrannicidam esse, qui non ipsum tyrannum, sed filium tyranni occidisset. Exordio beneuolentiam captat à persona Iudicum: deinde calumniæ aduersarij, qua in suspicionem adductus fuerat, quasi ipse quoq; tyrannidi faueret, quia illi præmium dandum negabat, respõdet per absolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis coniecturalibus, eleuata interim illius persona, atq; ipso uicißim in suspicionẽ ex modo actionis uocato. Post exordium propositio sequitur cum attentione & admonitione Iudicis, quorsum in hac causa maximè spectare debeat. atq; inde ad cõfutationem uenitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa K
quæ alter in argumẽto ab imo ad summum tractarat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac uoluntati quidem opponit uoluntatem legis, ut quæ non quid quisq; uoluerit, sed quid effecerit, spectet: neque cogitationes, sed facta præmijs compenset. Conatum uerò eleuat uarijs ac multis similibus & exemplis, ostendẽs in nullo pacto, aut cõtractu, aut certamine, aut alijs deniq; id genus rebus satis esse conari aliquid et cœpisse, sed præstari oportere. Effectum conditiones sequi, non conatum. Et quòd alter etiam conatũ in legibus spectari dixerat, id distinguit, ostendens diuersam esse rationẽ præmiorũ & pœnarũ. In maleficijs interim & uoluntatem puniri, in beneficijs autẽ nunquã præmiũ dari, nisi ei qui quod lex proponit, re ipsa effecerit. Postremò & patriæ gratis inseruire ac officiũ præstare ciues debere: et illũ satis mercedis pro conatu suo retulisse, laudẽ & gloriã. Effectũ autem refellit, quia non simpliciter id effecerit quod lex iubet, sed fortuna seu numine ita ferente, cædem filij, mortẽ patris consecutã esse. Non enim quia ipsius gladio tyrãnus postea se ipsum cõfecerit, ob id ipsius hoc factũ esse. Deinde etiã incertũ fuisse exitum, & quidnam pater occiso filio facturus fuerit: & hic

A *& hic consilium quoque petituris subuertit, primò ut incertum & periculosum, neque certis rationibus firmatum, deinde etiam ut fictum, & post euentum rei demum simulatum. Denique non idem esse occidere, id quod lex iubet, & mortis caussam qualemcunque præbere. idq; iterum multis similibus probat. Atque hoc loco disputationem suprà cœptam renouat, de eo quatenus uoluntas in legibus spectatur, & in quibus per se sufficiat, nempe in maleficijs, & non in beneficijs, et ob id neque hic præmium illi deberi, ut qui cœperit, non absoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto uoluntate, conatu & effecta, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potißimum amplificat, puta filiũ fuisse caput & causssam tyrannidis, eoq; sublato etiam tyrãnidem sublatam fuisse. Ac primo quidem filium ostendit non fuisse tyrannum, neque tyrannidis caput, confutatis signis & cæteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, ut maximè fuerit, legem iubere ipsum tyrannum, non ut quisque tyranno similis, aut nocentior etiam est, occidere. Et*
B *hic multis uerbis de auctoritate legum disputat, & quòd non temere uerba legum huc aut illuc deflectẽda sint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo secutura esse. Postremò etiã ipse locum ab imo ad summum tractat: & ut alter uoluisse, egisse, effecisse se dixerat, ita hic contra neque animum ad rem gerendam habuisse illum, neque recta uia aggressum esse, neque denique id quod lex iubet, perfecisse ostendit. Et sub hæc orationẽ concludit breui ἀναμνήσει, & conformatione seu prosopopœia legum, reipub. & deorum quoq; expostulantium cum petitore, ut iniquè & præter meritum, præmium petente.*

SI mihi caussa hæc, Iudices, apud concionem popularem, quæ studiis potius quàm exacto rerum iudicio duci consueuit, esset agenda, ac non magis apud Iudices ex honestissimis ordinibus delectos, nimi- *Captat beneuolentiã à persona Iudicum.*
C rum grauissimos, sapientissimosq;: nonnihil profectò uererer, ne o-
mnium animis noua hac & inperata lætitia gestientibus, atque (ut ita dixerim)
exultantibus, nec satis attentos, nec dociles essem auditores habiturus: porrò
fauentes, beneuolósque multò minus: quippe qui frontem modò, qualiq; per-
sonam huius negocii intuentibus, non faciem ipsam propius cõtemplantibus,
uideri fortasse possim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in caus-
sa tã populari, uelut importunius obstrepere atq; obturbare. Enimuero quum
omnis affectus inutilis est ad rectè iudicandum, tum ingens, intemperans, atque *Locus communis.*
exũdans lætitia, non solùm iudicium omne funditus tollere solet, uerumetiam
nostri sensus non rarò nobis eripere: præsertim si (quemadmodũ hæc nostra)
D post graues diuturnasq; calamitates, ac ueluti tempestatem sæuissimam, repentè
prætérque spem quasi portus quidam fuerit obiecta. Quid autẽ tam acerbum
liberæ multitudini, quàm seruitus? Quid tã dulce, quid tam exoptatum, quàm
libertas? Itaque nõ rebus modò ipsis, sed uel inanibus harum rerum uocabulis,
plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus,
dum gaudiorum adhuc uelut æstus quidam impotens, omnia sursum ac deor-
sum miscet, dum lætitiæ temulentia, dũ gratulandi dulcis quædam ebrietas pe-
ctus occupans, animũ ad cogitandum instituere non finit. Verùm uestra Iudi-
ces singularis sapientia perspicacitásque, nõ hoc tantùm scrupulo me leuat, ue-
E rùm & hanc mihi fiduciam suppeditat, uti sperem futurum, ut hoc contradi-
cendi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in Tyrannidem (sicut
iste calumniabatur) sed solita mea, & (ut opinor) nota Reipub. charitate susce- *Respondet ad-uersarij calumniæ, per absolutionem.*
pi, uobis nõ modò nõ inuidiosum, sed fauorabile plausibiléque uideatur. Et e-
nim postquam uiderem manifesta quadam Deorum beneuolétia, post diutur-
nam ac miserrimam illam seruitutem, toties Reipub. uotis expetitam liberta-
tem aliquando contigisse: nihil prius curandum nobis esse iudicaui, quàm ut
gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset pro-
fecta, quò uidelicet munus suum huic urbi proprium perpetuumq; facere uel-
lent, & constabilire tueriq; quod largiri non essent grauati, meminissemúsque

iisdem in manu esse ut eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt au- F
tē uel primæ gratitudinis partes, intelligere uidelicet cui beneficiū acceptum
Amplificatio à loco communi. ferre debeas. Et hac una ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre
possumus, si beneficium acceptū agnoscamus: si celebremus: si ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, ut dum nimium candidi in
ciuem esse uolumus, in deos ingrati impiiq; reperiamur. Neq; enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmii pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoque longa iam tyrannide exhaustius est, quàm ut inde temere dari præmia conueniat immerentibus) Illud agitur, ne dii immortales, qui huius malè consulta, nobis uerterunt bene, hoc tantum munus à no- G
bis tanquam ingratis reposcant, si, quod ipsis solis debetur honoris, laudis, gra-
Eleuat personam aduersarij, & factum ipsum. tiæ, id illis fraudatis, in hominem contulerimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui quum priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeritate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò præbuerit, idq; adeò imprudens (uti mox docebimus) non ueretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum diis eripere, sibi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius uocare: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem Iudices facinus speciosius tyrannicidio, nullum diis dignius: uerùm hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam usurpat imme- H
ritus. Nullum præmium honestius illustriusq;, quàm quod tyrānicidæ debetur: sed hoc impensius accuratiúsque spectandum, ne temere decernatur indigno. Permulta siquidem, permulta ad id requiruntur, ut hoc tam egregio titulo, ut hoc tam diuino præmio dignus quis esse uideatur: quorum nihil in hunc competere, paulò pòst euincemus. Proinde quum nō tolerandæ improbitatis mihi uideatur, qui legibus tum homicidii, tum temeritatis pœnas debeat, eum à legibus præmium omniū maximum petere: petere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, ut etiam si unum ex huius arbitrio dependerint, tamē multa insuper isti
Suspicionē mouet eidē à modo actionis. creditori sint debituræ. Quæ cuncta quum postulare iure potuisset, maluit ta- I
men homo uerecundus, unico persoluto, reliqua sibi deberi: ut haberet nimirum quod obnoxiæ Reipub. quoties libido sit, possit improperare. Tum illud utrum risu potius, an odio dignū existimem, quòd in tribunalibus, quòd apud ornatissimum seuerissimorum Iudicum consessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia retulit? Sensistis Iudices, ut è corona plerique risum tenere nequierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam suam nobis recitabat de sese terq; quaterq; tyrannicida, de sapiente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit: digno uidelicet, qui inter sydera collocetur, domino in deorū numerū relato. Dii boni, quibus phaleris, quibus fucis, qui- K
bus ampullis facinus illud nobis suum ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea uoce, quàm fastuoso uultu, quàm arrogantibus superciliis, q̄ stupidis oculis, suum ipse uobis encomium detonabat? Quæ-
Effictio. so Iudices, ut etiam nunc hominis uultū diligenter attendatis: nónne uobis minitari uideturnónne dicere, ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo, ac fortissimo gladio, qui uel sine me meas uices ubi lubebit, acturus est? Quis tandem istam ferat iactantiam uel in eo qui uerè tyrannum occidisset? Hæc quoque me caussa Iudices (neque enim inficiandum est) commouit, ut huius obsisterem petitioni, uel magis ut immoderatam arrogantiam,

A gantiam, ut odiosam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quū certatim uniuersa ciuitas diis libertatis auctoribus grataretur, ut hic sese ira tumens in medium ingesserit, quàm indignè tulerit uictimas diis seruatoribus immolatas. Sibi hunc honorem eripi, sese unicum esse restitutæ libertatis auctorē proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuataq;, suæ dextræ, suo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum denique Iudices auguramini, si ad huius intolerabilem iactātiam, uestra auctoritas, uestra comprobatio, si
B præmium quasi pignus accesserit? Quid, nisi ut tyranno submoto alter quidam huic ciuitati paretur, qui uentosæ linguæ, gloriæq; quasi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odiosam istam suam tragœdiam ingerat, quotidie dextram istam Herculanam, & gladiū prodigiosum minitetur? Vtrum est hoc Iudices tyrannide liberari, an mutare tyrannū? Videtis ipsi quàm minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi succensesQuid minitaris oculis? Quid terres
Apostrophe, qua calumniæ aduersarij reā spēdet, iterum ex locis cōiecturalibus. supercilio? An mihi non licebit libertate in cōtradicendo (tuo scilicet munere) uti, quum tu sic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiam in proscenio leges fieri uetant) crimen tam atrox, tam capitale in ciuem impingere, tantùm quia libuit, idq; apud Iudices iratos, in tam frequenti ciuium corona, quod ne-
C queas uel leuissimo confirmare argumento. Siquidem quàm reliqua gloriose, tam illud impudenter dicebas, mihi nullam fuisse caussam quare tibi contradicendi partes susciperem, nisi quò tyranni necem, quæ me discruciaret scilicet, ulciscerer. Quo quidē tuo exemplo si uicissim in te libēret uti, mox intelligeres quàm atrocia, quanto probabilius in te possint retorqueri. Nam tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuicium, me longè minus etiam territabat, quàm (quod uulgo dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque necessitudo, neque emolumentum, neque prorsus alia res ulla mihi cum tyrāno intercessit, quur mea referret illum uiuere, sine quibus rebus nullam in quēquam
D criminis hærere suspicionem tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia uidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultū: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totamq; meā uitam sic huic Reipub. spectatam esse, ut isto crimine tibi potius improbitatis odiū, quàm mihi suspicionem ullam conciliaris. Vides quàm multis adductus sim caussis ut tibi obsisterem? Deniq; (si scire uis) bona ciuium pars id à me enixissimè flagitauit, ut sui
Translatio, qua actionem suam defendit. patrociniū aduersum te capesserem, negantes sibi uideri tyrannide liberos sese, nisi te à tyrannicidæ præmio deiicerem. Non quòd pudeat homini debere hāc felicitatem: tametsi id quoq; durum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arro-
E ganti, sanè quàm molestū est: at debere cui non debeas, isthuc uerò nō grauissimū modò, uerùm etiā stultissimum. Equidē ne lenoni quidem uel uerbo refrager, si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id uerò bis miserum est, bis stultū est. Nullus enim insolentius exprobrat beneficium, quàm qui quod non dedit, id uult dedisse uideri. Sed finge mihi nullam esse causam quur tibi me opponerē, nisi quia sic ani-
Frequentatio causarum. mo lubitum sit meo: profectò nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim quum apud Iudices tam sanctos agatur: si uerè præmiū meruisti, nō tibi honorem eripio, uerùm etiam uehementer illustro, quandò non paulo magnificentius est tyrannicidæ præmium euicisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus ueniam

dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumẽto Remp. debiti præ- F
mii ream defendo, si ſtultitiæ crimen, si imprudẽtiæ infamiam à ciuitate depel-
lo, si nõ ſino ut noſtro omnium periculo hæc urbs in deos exiſtat ingrata. Po-
ſtremò ſi deorum immortalium cauſſam ago, quibus honorem debitum tu co-
naris interuertere, ut uel hinc ſat liqueat quãta religione reliquã cauſſam ege-
ris, qui ſtatim ingrediens tam impudenter ſis calumniatus. Contradicit, igitur
contra Rempub. fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis
eſſe iudico, hoc loco uel tyrannorum cauſſas citra fraudem agere licere. Neq;
tamen à uobis poſtulo Iudices, ut uel mihi proſit in cauſſa hoc meũ erga Rẽp.
ſtudium, uel huic obſit tam inſolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ G
ſuſpicionem, non refugio uel atrociſſimam illam, quã iſte mihi conabatur im-
pingere, inuidiã, ut tyrãno fauiſſe uidear, niſi certioribus, quàm ut à quoquam
refelli poſſint, argumentis euinco, niſi demum & aduerſario perſuadeo, modò
ne tergiuerſetur, ut quammaximè ciuiliter quis agat, nullũ ei deberi præmium:
Propoſitio cũ admonitione, quorſum animus in hac cauſa intendendus ſit.
Sin exactius, ſeueriusq;, pœnam etiam ab ipſo deberi. Quæ quidem dum quàm
poteſt breuiſſimè facio, quæſo Iudices, ut me attentis animis atque auribus au-
diatis. Meminiſtis Iudices, ut iſte inter dicendum ſubinde nobis conatus ſit ob
oculos ponere, id unum ſpectare iuſſerit, quantis malis tyrannide ſimus leuati.
Hoc paſſim inculcabat, hac re bonã orationis partẽ occupabat, nihil nos aliud H
perpendere uoluit, niſi quòd grauem ſeruitutem toleraſſemus, nunc optata li-
bertate frueremur. Nimirum id tantum uos ſpectare uoluit, quod ad hoc iudi-
cium nihil attinebat. Neque enim hoc in quæſtionẽ uenit, quàm miſera ſit ty-
rannis, quàm optãda libertas: ſed de illo cognoſcitis Iudices, quũ libertas huic
urbi ſit reſtituta, quãta hinc laudis portio huius uirtuti debeatur: & an id quod
euentu cum huius facto coniunctum eſt, idem cum eius merito cõiunctum ui-
deri oporteat. Relegã autem eadem ueſtigia, quibus ipſe in cauſſam ingreſſus
eſt: quod equidem refellendi genus ſimpliciſſimũ eſſe puto: ſequarq; partes il-
las, quibus iſte rem ſecuit, id nimirum agens, ut quemadmodũ ingenioſi con- I
uiuatores iiſdem carnibus alio atque alio modo coquendis condiendisq; effi-
ciunt ut multa opſoniorum genera uideãtur, itidem iſte nobis ex unico homi-
cidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iſte
facinus ſuum ſibi uiſus eſt mirificè attollere, & in quibus identidem reſtitabat.
Quòd ſi me deturbante uel in uno quolibet conſiſtere poterit: tum ipſe ſeſe ui-
Diuiſio capitum. Confutatio.
ctorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primùm
quòd uolui, deinde quòd conatus ſum. Tum autem quòd filium occidi plus
quàm tyrannum. Poſtremò, quòd pater ob mortẽ huius ſibi necem conſciuit.
I. Voluntatis, cui opponit uoluntatem legis, quæ facta non cogitationes ſpectet.
Principiò quòd uoluit Iudices, quis nõ leuius eſſe uideat, quàm ut ſit refellen- K
dum? niſi quòd iſte tanta uoce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannũ uo-
luiſſet occidere, atque id (ut nihil iam accideret) tamẽ præmio dignum aſſeue-
rabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nudæ uoluntatis præmium à lege fla-
gitare? quæ adeò nihil ad ſe pertinere putat quid uelint aut in animo ſtatuant
homines, ut neque pœnam irrogent ſi quid uelis, modò perperam: neque præ-
mium oſtendant, ſi quid officioſe uelis: uerùm id unumquenque uoluiſſe inter-
pretantur, quod nulla ui coactus effecerit. Ergó ne, inquies, nõ magna facti pars
eſt uoluiſſe, quod quidem arduis in rebus uel ſolum ſufficere ſolet? Rectè ſanè:
ſed apud deos modò: quippe quibus ſolis perſpicuum eſt quid nolis aut uelis.

A ab his præmium expectandum, ſi quid præclarum animo conceperis. Lex, ho-
minũ uices agit, & quid in obſcuris illis ſinuoſi cordis ſpecubus mortales agi-
tent, adeò ſua referre nihil putat, ut non dicam abdita aut ſuſpicioſa, ſed ne ea
quidem admittat quæ populari ſunt opinione famaq; iactata. Poſtremò ut non
niſi comperta recipiat, non audiat niſi quæ ſunt certiſſimis argumentis depre-
henſa, probata, euicta. Cedo, quod eſt facinus tam nefarium, cuius ſimplex uo-
luntas in crimen unquam eſt uocata? Iſta iudicia, Aeaci Rhadamanthique tri-
bunalibus ſeruãtur. Hic mihi non quid uolueris, ſed quid feceris adferto. Quòd
ſi nulla lex ulli flagitio ſupplicium minatur, quod in animo ſtatueris: quæ tan-
B dẽ eſt impudentia, pro merito quod præſtare uolueris duntaxat, perinde quaſi
præſtiteris, à lege quaſi præmium poſtulare? Quæ quidem quum ad id unum
ſit comparata, ut maleficia uel deterreat, uel coërceat, multóque magis ad eius
partes pertineat, nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri
præmia (id quod mox copioſius demonſtrabimus) poſteaquam in criminibus
non accipit inſimulationẽ meræ uoluntatis, quæſo te, in petẽdis præmiis oſten-
tationem uoluntatis admittet? Quis autem eſt ciuium uel quantumlibet igna-
uus, qui non uelit tyrannum occidere, ſi tutò liceat? Quis non uel leno ſaltem
emolumenti cauſa uelit? Denique quis non facilè ſimulare poſſit uoluiſſe ſe, ui-
C delicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quãtum hoc totum ha-
beat momenti, uoluiſſe occidere? Nempe perinde eſt, quaſi te ſomniaris occi-
diſſe. Par pari penſari conuenit. Qui præſtitit beneficium, ei lex beneficium re-
pẽdit: at qui bene uoluit tantùm, ei quid debetur, niſi ut uiciſſim bene uelit reſ-
publicæ? I nunc, & hoc in gradu nos iube cõſiſtere. Rem tam eximiam, inquis,
animo uerſaui, ſtatui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis præmio,
ſi iſthoc nomine poſtules: uerũ illud interim præmii feres: uelut homo nimium
perfrictæ frõtis, irriſus, exploſus, exibilatus diſcedes, quẽ nõ puduerit id à lege
poſtulare, quod ne leno quidem auſit à quoquam petere, ut rem pro uolũtate
D auferat. Nemo tam uecors, qui cõcedat, ut uoluntatẽ neſcio quam, hoc eſt, mi-
nus quàm uerba precio redimat. At non uolui tantũ, inquis: uerùm & periclí-
tatus ſum: aſcendi, ſubmoui ſatellites. Primùm iſthuc tu quidem conſultè facis,
II. Conatus, cui opponit ius pactorum.
quòd de gradu illo deſiliſti, in quo nimis profectò incõmodè ſtabas. quãquam
ne in hoc quidem multo commodius cõſtiteris. Nam etiam ſi paulo minus ab-
ſurdum uideatur, haud ita multo minus impudens tamen eſt, quum lex palàm
præmium decernat ei qui factũ præſtiterit: te, quòd conatus modò ſis, præmiũ
poſcere. Ergo ne hoc quidẽ iuris erit apud te legibus, quod per illas eſt ciui pri-
uato cum ciue priuato? Age quid ſiquis ciuium tecum iniiſſet contractum, ita ut *A ſimili.*
E ille pecuniam ſtipulatus, tu conditionem pactus eſſes: mirum ni ſuo utercq; pe-
riculo, atq; is nondum præſtita conditione nummos his uerbis abs te petat: Ce-
do mercedem, conatus ſum, tentaui, adniſus ſum: an non protinus impudenti
homini reſpondebis: Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea re-
fert? quandoquidem effectum abs te pactus ſum, non conatum. Puta totidem
uerbis tibi nunc reſpondere legem: Agnoſco contractum, non muto pacta: de-
beo præmiũ, ſed ſi tu conditionem præſtitiſti, ſi tyrannum occidiſti. Verbis aut
obligantur aut abſoluuntur homines. Si conato pollicita ſum præmium, non *A minori.*
grauabor dare: ſin ei qui facinus peregiſſet, quod tandem ius eſt te ferre quod
es ſtipulatus, me non ferre quod ſum pacta? In priuatis ac minutis contractibus

nemo tam improbus inuenitur,ut lucrum cõditione promiſſum poſtulet non F
præſtita conditione:nemo tam ſtultus ut det,ſi quis poſtulet:& tu à Rep.maximum omniũ præmium poſtulas,quòd conatus modò ſis? Nihil mihi niſi nugas adfers,donec illud unum audiã,quod te præſtare oportebat. Volui,inquis, aſcendi,perrupi cuſtodias,ſubmoui ſatellites:quantulum iam eſt illud quod ſupereſt? Quid adhuc deſideras? Nempe nihil in te deſidero præter illud,cui ſoli debebatur præmium. An non intellexiſti in iſtiuſmodi contractibus duplex eſſe periculum:quorum alterum ad hunc tantùm,alterum ad illum propriè pertineat:uidelicet perſoluendæ mercedis,& præſtãdæ conditionis? Ego meo periculo præmii dependendi onus recipio,neque tua referre putes,neque refert, G
quàm anguſta mihi res unde corradendum quod debeam precium. Tu itidem conditionem tuo ſuſcipis periculo, neque mea quicquam intereſt quo ſudore quo periculo ſit ea tibi præſtanda. Totam iſtam curam,totum hoc negociũ tibi
Aliud ſimile. relinquo. Quòd ſi ego iam præſtita abs te conditione cõmemorem tibi in agris meis malè proueniſſe ſegetes,merces naufragio periiſſe,nihil auelli à malis debitoribus,nõ ſine graui diſpendio conflari poſſe pecuniam quam tibi debeam: dic obſecro,nonne nugas agere me dices,negans horum quicquam ad te pertinere? Hoc uno modo poſſe ſatisfieri tibi,ſi pecunia numeretur. Neque quiſquam eſt iudex tam iniquus, quin te tuo uti iure fateatur. Et mihi pulchrè ſa- H
tisfactum exiſtimas,ſi tu mihi tragœdiam adferas,quantũ adieris periculi,quantum ſudorum,quantum uigiliarum exhauſeris,dum ſtudes præſtare conditionem? Res eſt(mihi crede)calumnioſior,ſcrupuloſiorq;,quàm ut legibus tã occupatis conueniat alienam expendere uoluntatẽ, alienos penſiculari conatus: quorum ſuos quiſq; nimio ſolet æſtimare,non ſuos difficile eſt adamuſſim perpendere. At facti,facilis eſt æſtimatio. Proinde ea in legis cognitionẽ cadit:hinc reliqua omnia cõſueuit metiri. Tametſi non piget interdum æqui boniq; rationẽ habere. Verùm in his litibus quæ de uetere illa formula pendẽt,inter bonos bene agier oportet:at in contractibus, quæ neq; ui,neq; dolo coierunt, quid eſt I
Ab exemplo certantium in ludis ſolennibus. quod à præſcripto recedatur,niſi quis uelit omnino à pactis diſcedere? Quiduis circunſpice : & ſi potes uſquã inuenire exemplũ,non nego præmiũ. Sæpenumero in pugilũ Olympicis, ſæpe in certamine ſpectator (opinor) ſediſti:cedo, numquãdo uidiſti quẽquam tam impudentẽ, qui palmam ſibi hoc nomine uendicaret,quòd ſtrenuè certaſſet? Nõ arbitror,atq; id in re penè ludicra,certe ad uoluptatẽ cõparata. Et tu in tam ſerio omniumq; ſplẽdidiſſimo negocio id tibi poſtulas,quod in ſcenicis illis pudeat uel impudentiſſimũ tẽtare? Age quoties & illud uidiſti euenire,ut qui ſeſe fortiſſimè doctiſſimeq; geſſiſſet in curſu, is à præmio longiſſimè abeſſet,& ignauiſſimo faueret euentus? Habeat ille ſa- K
nè quod cauſetur,excidiſſe habenas,cõſternatum equum,fractam rotam,iactet ſe uel arte uel uiribus tanto præcellentiorem,quanto Therſitæ præſtitit Achilles:niſi metã prior attigerit,profectò poſtulandi præmii ius nullũ habebit:fortunã ſuam incuſare licebit. Cæterùm Agonothetæ non indignabitur,propterea quòd hoc animo in certamen deſcenderit, ut eius uteretur cõditione, id eſt, ita demũ præmium ferret,ſi uirtuti fortuna fauẽte uiciſſet. Alioqui ſi conatui, nõ tantùm effectui præmium deberetur,tot palmis eſſet opus,quot in Olympicum certamen ueniſſent. Quanquam in huiuſmodi ludis qui ſolennitatis uoluptatíſque gratia proponũtur,ſit interdum,ut uictis quoq; præmia ſtatuantur,

non

A non honotis,ſed ſolatii gratia:uerùm feriis in rebus,atq; adeò periculoſis,quænam obſecro lex unquã mercedem ſtatuit, niſi ſi quis facinus peregiſſet, & ita peregiſſet,ut omnes numeros implerit? A quo tu quantũ abſis,mox audies: nã nunc de conatu tantũ agimus. Lex igitur ciuicã promittit coronã ei qui ciuem *Ab exemplis militariũ donorum.*
in bello ſeruarit. Quis unquã ad hunc honorẽ uel aſpirauit,quòd ſe telis obiecerit,quòd nõ ſine multis uulneribus diſceſſerit? Profectò niſi ciue ſeruato nemo ciuicã petit. Quis unquã his uerbis muralem petiit, Acriter cõtendi Iudices ut mœnia ſuperaré, omnia feci,ſed depulſus ſum? Quantumlibet eniſus ſit, niſi conſcenſo muro,nemo tã inuerecundus eſt ut muralẽ coronã ſibi deberi dicat.
B Obſidionalẽ nemo flagitat,niſi depulſa obſidione. Poſtremò nullus honos petitur,niſi ab eo qui id effecerit,ad quod honor inuitat. Qui nauim in tempeſta- *A ſimili aliud*
te deſertam ad littus perduxerit,huic ex lege uendicatio eſt earũ rerũ quæ naui uehebantur. Quorſum attinet hîc tuã iactare peritiã,ſudores,pericula,conatus? Nihil non feceris quo nauem in tutum reduceres,ſed uictus tempeſtate deſeruiſti:audebis quicquã ex his quæ ſunt in naui,tibi uendicare? Aut ſi auſis,futurum ſperas ut quiſquam te uel pilum ſinat attingere? Non opinor. Si quis unquam ouationẽ,ſupplicationem,triumphum obtinuit,quòd ad uictoriã omnibus neruis eſſet eniſus,quòd gnauiter ſe geſſerit in bello:niſi ſuperior diſceſſe-
C rit,niſi præſcriptũ à lege numerum hoſtiũ fuderit : aude & tu tibi præmiũ promittere,quòd tyrannicidium ſis aggreſſus. Quod ſi nemini hominũ memoria contigit,deſine tibi noua ſpe blãdiri,deſine inaudito exemplo poſtulare,quod ſperare ſit improbiſſimum,dare poſtulanti ſtultiſſimum. Noli nobis cõmemorare quanto capitis periculo murum arcis conſcenderis,qua uirtute ſatellitium tyrannicum perruperis,alios depuleris,alios occideris:quorum maximam partem tibi liberum eſt fingere. Ad obtinendũ tyrãnicidæ præmium,duobus duntaxat uerbis eſt opus, tyrannum occidi. Quantumuis conatum exaggeres,alleues,attollas,non niſi tyrãnicidæ debetur præmium. Alioqui quid dices ſi eo-
D dem illo die quo tu arcem cõſcendiſti,permulti pariter aggreſſi,ſua quiſq; uirtute freti,quorum nemo tamẽ tyrannũ interemiſſet: utrum omnes tyrãnicidæ præmio potientur ex æquo, nẽpe quia conati? Age quid ſi multis ſtrenuè rem aggreſſis,uni cuipiam,qui ſit omnium ignauiſſimus(ut non ſemper uirtuti reſpondet fortuna)eum contingat interficere,an nõ præteritis reliquis hic unus honorem auferet? Quamobrẽ tandem? Non quia plus adierit periculi,ſed quoniã id confecit,cui lex honorẽ decreuit. Hic tu fortaſſe rurſus incipies deplo- *Obiectio.*
rare fruſtra ſumptã operam:negabis æquũ eſſe uirtutis egregios conatus merito fraudari præmio, niſi fortunæ ſuffragio adiuuentur. Sed quæ tandem poteſt
E eſſe iniqua cõditio,quam nemo compellitur accipere,niſi cui cordi ſit? Quan- *Aequitati opponit deliberandi potestatem.*
tumlibet iniqua conditio proponitur,eam nimirum facit æquiſſimam,quiſquis ſuapte ſponte recipit. In aleæ ludo(ſi fas eſt hoc exemplum conferre)quid iniquius,quàm uel ſummũ artificem ab imperitiſſimo ſuperari,ſi modò iactus cõmodè cadat? Atque id adeò nemo tanquam iniquum cauſatur:propterea quòd cui luſus huius lex nõ probatur,ei liberũ erat non ſuſcipere. Itaq; lex quid præſtari uelit,id palàm atque in medio proponit: quid abs te præſtari poſſit,id tibi relinquit expendendũ. Illa nihil mauult,quàm ut res quamoptimè cadat:quòd ſi poſteaquã nihil iam intentatũ reliqueris,quò minus effeceris, per fortunam ſtetit,intelligis(opinor)nihil habere te quod legi ſuccẽſeas. Fortunam,ſi ita lu-

bet,in ius uoca:cũ lege nihil tibi rei:quæ ut nihil promittit,ita nihil debet, niſi F
A conſilio legislatoris. præſtãti. Neq; uerò exiſtimemus Iudices,iſtud à maioribus qui hanc legem tulerunt,ſine ſumma ratione fuiſſe factum,ut conato præmium non eſſe ſtatuendum putarint:uidelicet illud cauerunt,nõ tantùm ne ancipites iſtas & inexplicabiles huiuſmodi de conatu lites inuitarent,uerumetiã quòd intelligerent tyrannicidii conatum non poſſe niſi ſummo ciuitatis periculo ſuſcipi. Vnde futurum proſpiciebant, ut ſi conatui præmiũ ſtatuiſſent,temeritate conantiũ Reſp.
Finitio tyrãnidis. ſubuerteretur potius quàm reſtitueretur. Etenim tyrannis quid aliud eſt quàm graue capitaleq; ciuitatis hulcus:huic ſi quis medeatur,ei merces digna propoſita eſt,quam ita demum ferat,ſi remediũ præſentaneum attulerit. Verùm huic G
malo neminẽ oportet admoliri manum,niſi certum artificem,qui ſua diligẽtia peritiaq; fretus, non ſinat hoc licere fortunæ,ut dũ ipſe ſalutem dare conatur,
Cõfutatio obiectionis à diſſimili & periculo. illa uitã penitus eripiat. Quid:utrum tu igitur in eiuſmodi diſcrimine conatum præmio iudicas inuitandum eſſe:an potius pœna deterrendũ, niſi quod conatus eſt quiſpiam,idem præſtiterit?Nec illud te ſubleuat,quòd mihi uidebare ratiocinãdo colligere, quũ lex in maleficiis pœnam irroget ſimplici ſceleris molitioni,par eſſe ut multo magis in benefactis conatus habeat rationẽ.nã oportere legem multo propenſiorẽ uideri ad compẽſandã uirtutem, quàm ad retaliandã culpã. Atq; uide quã hic tota erras uia. Principiò non animaduertis hoc H
tyrannicidii facinus toto genere à reliquis diſcedere, propterea quòd aliorum molitio cũ priuato molientis periculo modò coniuncta eſt,huius cum publico reip. diſcrimine copulata:ut temere moliri tyrannicidiũ nihil aliud ſit,quàm temeritate priuata rẽ omniũ prodere. Deinde lex nec in quouis crimine,nec qualemcunque conatum in quæſtionẽ uenire ſinit, uerùm in paucis duntaxat,quæ uel propter inſignem atrocitatẽ hoc odii merentur,uel eiuſmodi ſunt,ut prius exitium adferãt,quàm conatus dent ſignificationem:quod genus parricidium, ueneficium,proditio. Poſtremò non uides nihil eſſe ſimile,totaq; natura rationeq; diſcrepare,pœnæ legitimam irrogationem,& honoris largitionem. Nam I
alterum quidem propriè legum munus,alterum quaſi quædam de iure cõceſſio,legisq; candor(ut ita dixerim)quidam eſt. Hoc ita habere ſic demum intelliges,ſi reputes quàm multa ſint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item uetet,niſi obtemperaris,ſupplicium minitans:contrà uix unum atq;
Locus de cõparatione præmiorũ & pœnarum. alterum eſſe,ad quæ præmio ſolicitet. Quædam enim eiuſmodi ſunt,ut durum ac ſeruile uideatur ad ea metu mali adigi:quo de genere ſunt,uxorem ducere, operam dare liberis. Hic lex nimirum urbanius ac uerecundius tecum agit:patris,nõ magiſtratus ſumit habitum: precio ad id inuitat,quod alioqui gratuitò te præſtare decebat. Rurſus alia tametſi id genus ſunt,ut à quouis non impro- K
bo ciue præſtari uelle oporteat, tamen & fortiora uidentur, q̃ ut à multis præſtari queant:& periculoſiora,quàm ut multi uelint ſuſcipere. nam inhumanum uidetur cuiquam uitæ ſuæ cõtemptũ imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quaſiq; calcar addit uirtuti. Proinde nõ oportet hanc legum indulgentiã longius trahere,quàm ad quæ ſemel ipſa adſtringit. Nec mirãdum eſt ſi attẽtior,ſi uigilantior,ſi exactior eſt in proprio naturaliq; munere ſuo,quàm in eo in quo pro temporis ratione in alienas partes deſcendit. Huic adſtipulatur illud,quòd nouis etiam criminibus exemplum aut nouum noua lege ſolet inſtitui,aut à ſimili lege mutuò ſumi. Neq; tamen idem fieri conſueuit,ſi quis quid noui facinoris

A noris cum laude patrauit,ut præmiũ à ſimili conſtitutione decernatur. Niſi lex extet,quæ nominatim honorẽ ſtatuat eius facto: quod roget,uix habebit:quod poſtulet,haudquaquam. Cur enim legi neceſſe ſit paſſim ciuium ſuorum officium mercede redimere? quandoquidem ne ſit impunita improbitas,id publicitus omniũ refert:at probus eſſe nemo gratis poteſt. Quid autẽ eſt quod non *De officio patriæ gratis præſtando.*
uel gratus patriæ debeat ciuis?cui ſi uel animam impenderis,quid mirandum,ſi quod acceperas,id reſtituis? Vt ſupplicio dignus ſis,niſi parẽti pietatis officium perſoluas:nõ præmium illico tibi debeatur,ſi perſoluas: itidem ſi quid in leges
B committas,non potes effugere ſupplicium : at non ſtatim illæ tibi præmiũ deburæ ſint,ſi quid cum officio feceris. Nam ſi ciues omnes ſeſe in officio continerẽt, ne opus quidem eſſet ullis legibus: quippe quæ nõ ad bonos mores cõparatæ,ſed malis è moribus natæ ſunt, id quod uerè uulgò dictitãt,ac pharmaci uice fungantur. Finge itaque nullas eſſe leges,quemadmodum de aureo Saturni ſeculo fabulantur poëtæ:ſuo quenque ſponte fungi officio:an tu hic clamabis perire benefacta,quòd nulla lex præmiũ decernat? Vti lex non minatur niſi improbis,ita non pollicetur optimis ciuibus. Quorſum enim opus promiſſo,quum uirtus abſoluta abunde ſeipſa contenta ſit? Proinde petere quod illa non ſit pollicita, profectò plus quàm impudentiſſimum eſt. improbè flagitare
C quod ea candidè ciuiliterq; promiſerit,ciuis eſt probitatis nõ ſatis ſpectatæ. Tu quid mereueris,paulò pòſt excutietur: interim finge ſanè præcipuam quandam utilitatem attuliſſe,cui tamen ex lege præmium non debeatur:utrum protinus clamitabis infrugiferũ fuiſſe officium,ciuitatẽ in ius uocabis, plebem ingratam uociferabere,minitabere iudicibus niſi tibi mercedẽ ex animi tui ſententia decernãt:an potius ipſam uirtutem abunde magnum ſui præmiũ iudicabis: oblectabis te conſcientia recti: hũc eſſe maximũ fructum officii duces,quòd de aliis citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatẽ uidearis accedere?Nimirũ hæc tibi futura ſunt ſatis,ſi modò ciuis ſis optimus. Quòd ſi nõ
D cõtentus iſtis,aliud adhuc neſcio quod præmiũ deſideres,certè maximo proximum eſt gloria: hoc tu iam propemodũ tuliſti. Quanto metiris precio,uolitare *Collatio mercedis & gloriæ.*
per ora mortaliũ,celebrari,laudari,digitis notari mille, oculos omniũ in te cõiectos circumferre?Iſta inquã uel maxima præmii pars:nam pecunia ſanè quàm exiguum momentũ adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio,uel caput potius ipſum tuo deeſt facinori. At cũ interim his rebus frueris,dũ nõ occiſo tyrãno tamẽ uelut tyrãnicida celebraris, quæſo te,quãtula pars abeſt à tuo præmio quod laturus eras etiã ſi tyrãnũ occidiſſes?Poſtremò iſthuc ipſum præmium,penè dixerim,inuidendũ mihi uidetur, quòd iam tibi licuit toties Reip.
E tyrannicidiũ imputare,quòd in celebri iudicio tibi contigit honeſtiſſimũ præmium flagitare,& in tam frequẽti theatro ſpectante rep. magnificã iſtam tuam tragœdiã peragere. Mihi uidetur,Iudices,beneficii tuliſſe gratiam,quiſquis exprobrare beneficiũ potuit. Tu fortunæ,tu deorum munus imputas ciuitati, & ſunt fortaſſis qui tibi libertatẽ acceptam ferant.an hæc tanta præmia cõtemnis, quæ uel uero tyrãnicidæ ſufficere debuerant, niſi lex maluiſſet præmio conatum ab effectu diſtinguere?.Quanquam nullũ mehercle præmiũ magis cõgruit ei qui tyrannũ conatus ſit occidere, nec occiderit, q̃ ut illi cõtingat tyrãnicidæ præmiũ ſperare,nec ferre tamẽ. Hiccine erat ille gradus,in quo nos tecũ cõmorari iubebas?Quãquã hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium,

quòd aliorũ propoſito fortuna modò defuit,tibi uolũtas,ut ais. Effeciſti quod F
uoluiſti:id quod erat neceſſe,nec feciſti, nec uoluiſti. Sed iamdudũ alium gradum(ut uideo)circunſpectas, in quem te recipias. nã in hoc q̃ citra omnẽ præ-
III. *Effectus et cædes filij.* mii ſpem conſiſtas,intelligis. Age ſequemur te per omnia,& aliunde aliò fugitantẽ perſequemur, nec ulquam ſinemus cõſiſtere. Atqui non tantùm aggreſſus ſum,inquis,uerumetiam occidi,nempe filium:atque id facinus in duo ſecas tyrannicidia,& quòd filium ſuſtuleris pluſquam tyrannum,tum tyrãnidis ſucceſſorem:& quòd parenti,necato filio,mortis cauſam miniſtraris. De illo mox: nunc hoc,cuiuſmodi ſit,inſpiciamus. Parentem ais abs te,iugulato filio,eadem occiſum opera. negas enim referre qua uia peremeris, modò ſuſtuleris: imò G
ſplendidius iſthuc uideri uis,quòd tuo quidẽ enſe, uerùm ipſius dextera ſit interemptus. Hæc tam honeſta,Iudices,oratio poſſit parũ attentũ fallere, præſertim hoc rem fucis illis ſuis & phaleris uenditãte,dũ nobis ob oculos ponit ualidum illũ florentemq; iuuenem,ſic patri adamatũ,crebris uulneribus confoſſum: parẽtem ſenem miſerum illi circumfuſum,eodem exanimatum enſe, ſanguinẽ utriuſq; inter ſe confuſum. Iſta quidem dictu ſplẽdida, ſed quid ad tuam cauſſam attinent? Nemo tam cæcus qui non uideat,nemo tã effrons qui neget, ſpectaculum illud *multo omnium iucundiſſimum* extitiſſe ciuitati, quũ ſenem tyrannum iuueni uideret incumbentem exanimem exanimi:& in altero gau- H
deret ſeſe leuatum malis præteritis,in altero futurorum metu. Hæc quum per ſe maxima,quum Reipub. ſint gratiſſima,quid attinet uerbis exaggerare? Illud unum in hoc iudicio uertitur, utrum tibi acceptũ ferri oporteat quòd pater ſine controuerſia tyrannus occiſus eſt,an fortunæ,ſuperũmq; dexteritati. Quòd
Eleuatio inſtrumenti. enim tuo gladio peremptus eſt,id uerò quã eſt futile,nihiliq;! Quid ſi tuo gladio ab eo qui eum utendum abs te rogaſſet,tyrannus eſſet necatus,nũ tu pro-
A ſcripto ſeu uerbis legis. tinus tyrãnicidæ præmium petitum uenires? Lex occiſori pollicetur honorem: tu eum iugulaſti,de quo certè controuerſum eſſe poterat,tyranni nomine cenſendus eſſet, nẽcne: eum de quo nihil erat dubitationis,reliquiſti. Si prudens, I
prudens excidiſti à præmio. ſin metu,multo minus etiam cauſſæ eſt poſtulandi muneris. Verùm illud tute uehementer urgebas,uti prudens uolensq; reliquiſſe uiderere. Sed quod tandem erat iſtud tuum conſilium, quum tibi ſic in manu eſſet,non toto metu liberare Rempub. ſed ultorem tui facinoris, & uerum certumq; tyrannum relinquere? Intelligebas(ut ais)omne negocium cõfectum extincto iuuene, propterea quòd modis omnibus futurum præſcires ut ſenex illico ſibimet eodem gladio necem conſciſceret. Videte Iudices,in manifeſtiſ-
Contra conſilium aduerſarij ut periculoſum & incertum. ſimo mẽdacio qua rima conatur elabi: niſi diuinandi ſcientiam cõmentus fuiſſet,nõ poterat hinc explicare ſeſe. Si quidẽ hæc uel augur,uel haruſpex,uel ua- K
tes diceres, fortaſſe nonnullos inuenires qui iſta prædicanti fidem eſſent habituri. Nunc quid impudentius,quid uanius, quid ueri diſſimilius, quàm aſſeuerare id certũ præſciſſe te,quod tale ſit,ut quiuis alius exitus potius fuerit expectãdus? An cõiecturis es aſſequutus id euẽturũ quod euẽnit? At quid aliud efficiconiecturis poterat,niſi ut uel ſperares, uel ſuſpicarere? Porrò in re tam anci-
Eleuat coniecturas & rationes aduerſarij. piti,quæ dementia erat ſpem incertam ſequi,diſcrimen certum negligere? Sed audiamus obſecro certas illas cõiecturas,quibus hic noſter uates præſenſit inopinatũ omnibus exitum. Iam ætate feſſus erat,inquis,iam uiribus defectus, nec obtineri iam autumabat poſſe tyrannidem adempto filio. Tum indulgentius amabat,

A amabat,quàm ut filio uellet eſſe ſuperſtes. Nónne ſentis hæc adeò non eſſe naturæ rerum conſentanea, ut iam omnibus uideantur eſſe confutata uel prius quàm refellantur? Vtrum ſeni mentem ullam fuiſſe putas,an nõ putas? Si non putas,fieri potuit ut illi tutum uideretur, quod neutiquam erat tutũ: atque ita protinus toto falleris augurio. Sin putas ſapuiſſe, quur erat quòd uſqueadeo diffideret? Quaſi uerò tyrannis uiribus duntaxat unius hominis,ac non multo magis ingenio,uerſutia,calliditate, largitione, crudelitateq; contineatur: quæ omnia ſi magis in ſenem quàm in adoleſcentem competunt,quur tu in diuerſum torques augurium? An nõ illa ætas uſu rerum callentior eſt? an non altius
B diſſimulat? an nõ cauet diligentius? an non proſpicit oculatius? iraſcitur implacabilius? tenacius iniuriæ meminit? meliusq; in longinquum conſulit? His ſolis rebus imperium tyrannicum adminiſtratur. In militiæ duce quãtulum eſt illud momentum,quod corporis uires afferunt? at in tyrannide profectò multo minus. Cur magis illum terreret adẽptus filius, quàm extinctus ſatelles quiſpiam audacior,quum arx ſupereſſet approbè munita,ſupereſſent opes,arma, ſatellitum ingens agmen, tot in ciuitate factioſi potentesq;, qui non ſolùm tyranni partes adiuuabant,uerùm etiam tyrannos agebant? quos equidem ſpero nunc nobis non eſſe metuendos (nolim enim infauſta ominari) at ita tamen, ne ni-
C miũ ſecurè negligantur. Vſqueadeóne ſenem cruda uiridiq;(quod omnes norunt)ſenecta,callidum,animoſum,ambitioſum,non ſtultum,una filii mors cõſternauit,ut rebus deſperatis protinus è uita ſibi migrãdum duxerit, præſertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem,ſed multo inuidioſiorem,idq; ob libidinem, atque ætatis inſolentiam,temeritatemq;, adeò ut expedierit propemodum illi ad ſtabiliẽdam tyrannidem filiũ è medio tolli? Etenim quo propius ad iuſti regni ſpeciem acceſſerit tyrannis, hoc minus eſt inuidiæ obnoxia,magisq; tuta. Iuuenis ille ſolum hoc augebat,quod maximè tyrannos ſolet euertere: uera illa tyrannidis munimenta in callidi ſenis pectore erãt col-
D locata. Sed tenerius adamabat filium,quàm ut defuncto poſſet ſupereſſe. De matercula quapiam priuata loqueris,an de uiro ſene, callido,crudeli, denique tyranno? Quid ego Iudices,in eo ſermone argumentis coarguendo ſumã operam,quem ipſa natura,quem mos,quem communis omnium ſenſus repudiat? Quis unquam iſthuc audiuit,tyrannum uſqueadeo pio in liberos fuiſſe animo, ut non dicam commori uoluerit,ſed conuiuere cõmodè quiuerit? Credite mihi,priuatorum iſti ſunt affectus: Tyrãnus neque quid natura,neq; quid pietas, neq; omnino quid ſit officium,nouit. Exuit hæc omnia ſimul atque tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia neceſſitate metitur. Solos hos
E amat(ſi quos tamen ille amat,qui uel deos ipſos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit,aut quorum opera miniſterioq; ad fulciẽdum imperium indiget. Quòd ſi ullos ille poſſet amare, ſimiles certè ſui diligeret,impios, uio-
» lentos, rapaces, ſceleſtos: quandò nihil ad conciliandam charitatem efficacius
» morum ſimilitudine. Atqui ne improbi quidẽ illi chari ſunt, niſi quatenus adiuuant: adeò ut præpoſterum uel peruerſum potius quendam Stoicum tyrannus exprimat. Neque enim quiſquam tam Stoicus fuit, ut æquè uacarit omnibus affectibus,atque tyrãnus: hoc modò illos diſcernit,quòd philoſophus honeſto metitur ſua conſilia, hic commodo. An ille ullum pietatis igniculum in quenquam mortalium ſentire potuit,qui in patriam,uitæ parentem altricemq;,

I. *Ab accidentibus,et ijs quibus conſeruatur tyrannis.*

A perſonæ cõditione.

II. *A remotione cauſæ.*

Locus cõmunis, & deſcriptio tyranni.

Collatio cauſæ & effectus.

Collatio cauſæ et effectus.

qui in cœlites omnium bonorum auctores tam ſit impius, ut illam crudeliſſi- F
ma opprimat ſeruitute,horum phana deſpoliet,iura contemnat? Verùm ut lar-
giamur tibi nonnihil,ſinamusq; te priuatos affectus in tyrannicum pectus,hoc
eſt,ignem in flumẽ transferre: an tandem perſuadebis illud, uſqueadeo indul-
genter illum adamaſſe filium, uſqueadeo in eũ omnes uitæ ſuæ ſpes, uolupta-
tes,opesq; ſemel contuliſſe,ut illo ſublato ne minimã quidem uitæ cauſam ſibi
reliquam eſſe putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, uerùm ex uniuerſo
mortalium genere: nõ ex hoc ſeculo,ſed ab orbe cõdito,& ab ipſo(ſi uis)Pro-
methei ſimulachro: quotus quiſque fuit pater,quota quæq; matercula,quæ ob
liberorum necem ſibi fatum accerſiuerit? Naturalis hic dolor, & quem nemo G
ferè non modeſtè ferat. Priuatis parentibus uel indulgentiſſimis, mulierecula-
rum intemperantiſſimis affectibus mediocris luctus ſufficit: tyrãni in filiũ cha-
ritati non niſi ſolam mortem ſatisfacturam eſſe tu Lynceus præuidebas? Age,
hoc quoque tibi donamus, uicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pie-
tatem,uicerit indulgentia materculas omneis: quî tibi compertum eſſe potuit
utrò ſe dolor paternus inclinaret,in rabiem,an in deſperationem? Quo dilige-
bat impotẽtius,hoc erat probabilius,ut ſenex natura ferus,ciuibus infenſus,uel
maximè uellet eſſe ſuperſtes,uel ob id deniq;,quò ueterem illam iram,nunc fi-
lii nece acerrimè exaſperatam irritatamq;, Reip. ſuppliciis ſaturaret. Quôd ſi H
aliàs uitæ pertæſum fuiſſet, hæc nimirum una cauſa poterat illum in uita reti-
nere. Quid autem ſenili animo uindictæ cupidius? An neſcis quàm impotentes
ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æſtu, quo flagrare ſoleat incendio, ſi
quando atroci inſignique contumelia laceſſatur? Quæ uerò potuit eſſe atro-
Amplificatio à periculo rei. cior,quàm filii cædes ſic amati,ut tu quidem ais? Hæc nimirum quicquid in il-
lo fuerit unquam crudelitatis, quicquid ſæuitiæ, quicquid immanitatis: ſiqua
ſanguinis ſitis,ſiqua ſuppliciorum fames,denique ſi quid tyrannicum:id omne
ſemel de integro poterat excitare, quaſiq; renouare. Mitiora etiam animalia,
datæ orbitatis iniuria in rabiem ſolet agere: & tu in tyranno(quo nullum ani- I
mal immitius) nihil tale metuendum eſſe certiſſimus augur exiſtimaſti, quod
in Tigribus uidemus euenire? Quòd ſi tibi uni compertum erat,tyranno ſic in
deliciis eſſe filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, niſi ut ſæuiſſima illa Ti-
gris rapto catulo in rabiem uerſa, in miſeram hanc ciuitatem dilaniandam diſ-
cerpendámque inſiliret? Id ſi non euênit, magna diis gratia, tibi magnum de-
betur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in noſtra capita
fortunáſque immiſeris. Elige nũc utrum malis, an uerum fateri,nihil fuiſſe ty-
ranno cum noſtris affectibus commune,an confingere ſic adamaſſe, ut mater-
cularum quoque uicerit delicias. Certè neutro modo tua conſtabit diuinatio: K
quæ niſi conſtiterit,non eſt quod ad eius rei laudem aſpires,quæ fortunæ com-
moditate te imprudente euenerit. Poſtremò donemus & hoc tibi,ut præſciue-
ris, & certum præſciueris, deo uidelicet quopiam te certiorem faciente (nam
alioqui fieri nequaquam potuit) perinde eſt ac ſi non præſcieris, quum præ-
ſcientiæ tuæ fidem legi facere non poſſis. Profer quibus prædixeris id euentu-
rum quod euênit: doce quis deorum quãdo iſthuc tibi prænunciarit. Nihil ha-
bes quod dicas. Verùm poſteaquam rem feliciter eueniſſe uideres, tũ demum
poſt factum uates eſſe cœpiſti, quemadmodum uulgò tum fieri tum dici con-
ſueuit,poſt euẽtum ſtultos etiam ſapere. & quò fortunæ beneficiũ uerbis in te
tranſmoueres,

A tranſmoueres,tragœdiam iſtam nobis comminiſci cœpiſti,cauſas reperiſti,qui-
bus præſciſſe uideare. Sed dii boni,quàm non bonum poëtam te præſtitiſti,qui
tam inconſiſtentia,tam cum natura pugnantia finxeris,ſæuiſſimum tyrannum
ob pietatem erga filium,ultro uitam fugiſſe: ob unius capitis necem tutum ſi-
bi non putaſſe in uita commorari,quum omnia ſupereſſent quibus tyrãnis &
paratur & obtinetur, ſublato eo in quo omne tyrãnidis præſidium collocarat,
repentè rebus ſuis diffiſum ad inferos abiiſſe! Age,mitto nunc argumenta. hæc *Aliud argumentum à deſcriptione tyrannorum,& eorum ſatelliti cõtra cauſam.*
omnia uera, non ficta credemus eſſe, tametſi ne fucum quidem ullum habent
ueri, ſi mihi ex omni hominum memoria uel unum tyrãnum potes nominare,
B qui liberos ſuos ſic adamarit,ut non ſpadones ac pallacas longè prætulerit: qui
ſic illis indulſerit,ut non ſuſpectos haberet obſeruaretq;: qui ſic illis ſit fiſus,ut
nõ in barbaris quibuſdam latronibus, ac ſeruis ſtigmaticis plus quàm in illis fi-
duciæ poſuerit. Ego tibi permultos referre poſſim, qui filios ſic oderint,ut ui-
uos eſſe pati nõ poſſent: adeò metuerint,ut ne cibum quidẽ unà capere uellẽt:
adeò diffiderent, ut tum demum ſe tutos eſſe putarẽt,ſi quis illos è medio ſub-
mouiſſet. Nullus inutilior tyrãni ſatelles,quàm filius. Ex extrema barbarie cõ-
ductitios mauult ille ſicarios, fugitiuos, homicidas, ſacrilegos: his uitam ſuam
mauult committere,qui ſua patria frui non poſſint,& aliena euertere gaudeãt,
C qui barbaricis ferinisq; uiribus antecellant,& Gigantes illos impios referãt,qui
propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi ſuſcipiendum per-
ducuntur,& propter ingenii feritatem à nullo facinore abhorrẽt. Hi ſunt ido-
nei tyrãnorum miniſtri,hi fiducia,munimentum,præſidiumq; tyrannidis mul-
to tutiſſimum. hos ſiquis ademerit,cauſam uideatur dediſſe cur rebus tyrannus
diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum ſuſtinebat? Aetate? at uti- *Aliud à perſona filij.*
lior ætas grandior. Robore? unus erat. Prudentia? magis ſapit ſenecta. Cuſtodiis
quas obtinebat? at ſi aduerſus patrem obtinebat, mors illius ſeni etiam optan-
da. Si patris nomine, quid niſi unus ſatelles ademptus erat? Nam cuſtodiæ quò
D deficerent,niſi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amo-
to filio. Res enim tyrãno ſuſpecta,filius uiolentus & inſolens,propterea quòd
reliqui illi Barbari ſolo lucro contenti ſunt: filius illud præmium ſpectat, ty-
rãnidis ſucceſſionem. Nec ullus pietati locus,ubi mentẽ poſſidet dira regnan-
di libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris inter-
itum optat filius. Sed dicturis iamdudum neſcio quid: mane, præſenſi. nihil in- *Obiectio,quã diluit alia cauſa cuentus allata.*
expugnatum omittam. urges,Niſi præter modum adamauit filium,niſi diffiſus
eſt,cur ſibi mortem conſciuit? Iſthuc uerò meritò demirandum, quippe quod
præter omnium,ac tuam etiam ſpem euênit. Verùm ego nihil ad me pertinere
E puto,ut tibi rationem reddam,quid illi dii in mẽtem immiſerint ut ſibi uim af-
ferret: hoc tantùm euincere ſat eſt, te nullis coniecturis hunc exitũ certò præ-
ſcire potuiſſe,quantumlibet amarit filium: tametſi cauſa non admodum obſcu-
ra. Iam deorum ſi qui fuerunt huic infenſi Reipub. iras diuturna noſtra calami-
tas ſatiauerat. Iam propitios noſtra uota,noſtra ſacra commouerant: aderat il-
lud fatale tempus,quum impius ille ſenex diis atque hominibus dignas admiſ-
ſorum pœnas daturus erat. Iam aderant ultrices Erinnes, aderant Furiæ faci-
bus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ uanam formi-
dinem incuſſerunt,hæ attonitum ad ſpontaneam ſui cædem impulerunt. Nihil
minus arbitrabatur quàm fugiſſe qui filium peremerat, quàm una cæde con-

tentum fore. qua quidem una in re iure potes gloriari, quòd tyrannum uehementer fefelleris. Virum esse putabat, qui hoc facinus peregisset. Credebat esse talem, quales audierat esse solere tyrannus, qui magno suæ uitæ contemptu tyranni caput impeterent: qui non adorirentur facinus, nisi ratione probè perspecta, qua possent perficere. Hãc suspicionẽ Pan ille, aut siquis alius est deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur instare sibi carnificẽ, sensit adesse necessitatem illam fatalem, quam nemini nocentium uitare licuit. Itaq; quod huius urbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi discrimen erat subeundum, ibi fugitabas: nunc ubi res præter spem pulchrè cecidit, tutumq; putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuersum exitum fuisse consequutum, pone tyrannum ira percitum, passim ciues ad exquisita supplicia rapere, proscribere, iugulare, in exilium agere, possessionibus exuere: quid hic dices? Non sines, opinor, eorum malorũ causam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputãdum esse, si quid fortuitò præter propositum euenerit. At nunc nónne iniurium est, quòd boni, fortunæ commoditate præter spem euênit, id totum in te uelut auctorẽ uelle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quàm id quod euênit, uel ipsa res clamitat. Si hoc animo conscendisses arcem, ut filium non patrem occidisses, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potius in iuuenem incidisti, & tum denique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quæ non nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quũ esset fugiendum, ibi demũ Iudices, in re tam tumultuosa, secum uelut ociosus consultare cœpit, utrum senem sua dextra dignum existimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore ut pater ipse sibi manus afferret. Et quò commentum tam impudens Iudices efficiat paulo probabilius: quæ nec uidit, nec uidere potuit, ea perinde descripsit, nimirum ut iactat poëta, quasi spectator adstiterit, quid in mentem uenerit tyrãno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profectò impudentiæ, fingere præsciisse se, quod esset euẽtu consequuturum: & quod non uideris, id ita narrare quasi uideris. Quanto melius tuo commento, id est fabulæ, sua fides constitisset, si ita finxisses: te quum perempto iuuene, stricto gladio ad senem ire destinasses, repentè à tergo affuisse Palladem illam Homericam, & iam euntem capillis reuocasse te: uetuisse ne tam luculentum facinus senili cæde obscurares: sese citra tuam operam curaturã, ut ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, sed multum etiam adderet lucis: dehinc abditum te per rimam contemplatum, uel (quod est te dignius) repentè deam sepsisse te nebula, ut tyrãnicæ necis tutus & ociosus spectator assisteres: nec prius illinc discessisse, quàm negocium omne confectum uidisses. Hæc si confinxisses, paulo minus malum poëtam te præstitisses. Sed ocium, opinor, non suppetebat ad omnes fabulæ parteis commodè tractandas, uidelicet lucri cupiditate te protinus ad præmium postulandum rapiente. Nũc uel ipsa te prodit inconstantia, figmentiq; coarguit. In arcem ascendisti, quò tyrannum occideres: neque tum præuidebas, quod sole ipso clarius uideri uis. In medio negocio subitò nescio quis deus oculos tibi restituit, ut uideres futurũ id quod accidit. Porrò si ueris fidẽ facere uoluisses, narrare debueras quemadmodum nocturnus explorator furtim arcem conscenderis, in ædes clanculum irrepseris,

Contra consilium petẽtis ut fictum, ἀπὸ σκόπου.

Aliud argumẽtum à qualitate fictionis

A irrepseris, forte fortuna obuio nemine, nõ dicam ut tolleres aliquid, sed ut experireris siquod tutò facinus posses designare: hæc molienti, commodùm fauisse fortunam: itaque quum adolescentem solum atque incustoditum offendisses (ut est ea nimirum ætas securior, periculiq; minus cogitans: præterea diuturna tyrannis iam magnam metus partem exuerat) tum haud scio (ut mores illius erant) multo uino sepultũ, atque immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet, & somnum illi cum morte, id est germanum (ut ait Homerus) cum germano coniunxisse: deinde ubi iam cardines procul stridere cœpissent, exaudito uidelicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugisse, ut nõ
B uacarit gladium è uulnere tollere, quem nec parricidæ, nec sicarii solent relinquere, ne deprehendantur. Interea domi latitasse te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas semotasq; mũdi latebras animo circunspectantem, in quibus abditus posses irritati patris sæuitiam fallere. Iámque te ad spontaneum exilium accincto, repentè in uulgus exiisse famam, liberam esse ciuitatem, tyrãnum unà cum filio iugulatum, reliquos metu fugisse, auctorẽ ignorari facinoris. ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ catastrophẽ immutasse te animum, & qui prius de salute fueras solicitus, protinus ad præmii spem arrectum fuisse, lucriq; auiditate, priusquam tibi satis esset excogitata ratio qua totã hu-
C ius inopinati euẽtus laudem in te traduceres, profiliisse in medium, id quod uidimus, clamitasse tuum illum esse ensem, tuum facinus, non unum præmium tuæ uirtuti fore satis. Hæc nemo non credidisset, sunt enim rerum naturæ cõsentanea, usu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum sedulò quidem, sed tamẽ parum ex arte, tuam nobis præscientiã niteris persuadere, quàm multa comminisceris, non dicam tota facie à uero distantia, uerumetiam cum sensu communi, cum more, cum natura penitus pugnantia? primùm tyrãnum tam maternè filium adamasse, ut sine eo uiuere noluerit: sic ob unius mortem metu fuisse consternatum, ut in uita manere non sit ausus: sic illi toto pectore
D fisum, ut ipse nullas circum se custodias haberet: adeò fracti animi fuisse, ut tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad ultionem inflammari: tam inualidum, ut tua dextra fuerit indignus: tam inermem, ut ni tu illi gladium reliquisses tuum, defuturum fuisset quo se iugularet. Non uides quàm non cõpetat tam insignis in tyrannum pietas, tam secura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem excepto filio reliquis omnibus præsidiis munitum, tanta consternatio in hominem tot periculis exercitatissimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu senem illum tantopere contemptus, ut indignũ habueris qui tua ista magnifica dextera iugularetur? Túne indignum iu-
E dicabas quem occideres, quum eum Respublica non putarit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret? Non talẽ illum Iudices, non talem sensimus, ut cuiquam contemnẽdus uideri debuerit. Neque tu eum unquam contempsisti, nisi fortè contemnere est, miserè formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas supersse satellites, quorum uel unus (si seni uires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Nõ ignorabas (id quod nemo nostrum nescit) quãtum uirium illi partim exercitatio, partim ingenii feritas etiam in illa senecta reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdũ acri dolore inflammari, ut iuuenibus etiam ualidissimis sæpenumero fuerit intolerandum, siquãdo solitum illud robur quod ætatis gelu uelut obtorpuerat, magno

Aliud ab incredibili ex circunstantijs.

Personæ.

aliquō animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus eſt, ut non illi pudor, F
ira,dolor ingẽs uires ſuppediteti Hoc erat uidelicet cur tu filium quàm patrem
malueris occidere,quòd illum inopinantem,inermem,dormientẽ fortuna ob-
iecit. Cum hoc pugnandum erat,armato, uallato, irato denique. Hoc erat cur
gladium relinqueres,ratus ne tantiſper quidẽ morari tutũ, dum reciperes,me-
tuens uidelicet ne tantillum ſarcinæ te redderet in fuga tardiorem . Reliquiſti
inuitus,quo tyranno prodi poſſes: ſed prodi maluiſti quàm deprehẽdi. Neque
ego nunc formidinem tuam accuſo, imò miror magis quòd pedibus cõſiſtere,
Rei. quòd fugere potueris,quum audires moueri tyrannicam familiam,ſtridere ar-
ma:intelligeres tibi non cum puero,ſed cum uigilantibus uiris,accinctis,arma- G
tis,ſobriis,irritatis,deniq; cum rabioſo patre dimicandum eſſe:non quòd illum
uſq; adeò filii mors commoueret,ſed quòd arbitraretur,& haud ſcio an uerè,ſe
petitum fuiſſe,dexteram tuam erraſſe tantùm in filio. I nunc & ſpera,non di-
cam hos Iudices uiros omnium perſpiciẽtiſſimos, ſed uel è media plebe quen-
quam eſſe tam muccoſis naribus,cui non ſuboleat, imò qui non planè odore-
tur præſentiatq; totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poëtæ ſolent,
quum hærent in explicãdo tragœdiæ argumento, hãc ueluti deam diuinatio-
nem arte quadã induxiſti, quò præſenſionem tuã Iudicibus probares, ſine qua
uidebas præmium obtineri non poſſe. Sed occaſionem, inquit, miniſtraui pa- H
ternæ mortis,qui gladium quo ſe feriret,reliquerim:atq; id ſolũ non modò ſa-
tis eſſe putat ad petẽdum præmium,uerùm etiam meritum eſſe ut ipſe enſis in-
ter arma deorum conſecretur,dominus pro deo præſenti colatur. O hominem
ſuauem, ſi has ſpes uerè concepit: impudentem,ſi quum non ſperet, poſtulat.
Itáne tyranno gladius erat defuturus,niſi tuum illum reliquiſſes? Tu in arcẽ ar-
ma,hoc eſt,in ſyluam ligna portanda putaſti? Niſi fortè tuum illud ferrum ma-
Inſtrumenti. gicis precaminibus erat imbutum, ut ultro ad mortis adegerit neceſſitatẽ. An
uerò nihil referre putas quam præbeas occaſionẽ,quomodo,quo animo? Pri-
mùm,gladium reliquiſti,quo nihil minus deeſt Tyranno. nũquam ferrum ab- I
eſt,nõ in cubili,nõ in triclinio,nõ in ſacris. Reliquiſti metu trepidus. Tua qui-
dem in re illud interim demiror, qua fronte eum gladium tuum auſis appella-
re, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus reliquiſti, quem
poſtea receptũ optabas. Reliquiſti rem ancipitem. Quid ſi tyrannus illum eun-
dem enſem in ciuium iugulos diſtrinxiſſet? quid ſi eodem lectos aliquot ex hu-
ius urbis iuuentute adoleſcentes filio ſuo inferias mactaſſet? Si tyrannum occi-
diſti,quia tuo occiſus eſt gladio, & horum omnium indigna cædes ad te per-
tinebit: quippe cuius enſe peracta eſt. Id ſi non euẽnit,nihil ad te pertinet. nam
anceps occaſio quam in partem cadat, id diis in manu eſt. ſi bene uerterit, nihil K
gratiæ debetur ei qui dedit imprudẽs. ſin malè,temeritas imputatur. Neq; enim
culpa uacat,qui periculoſam miniſtrat occaſionem: quæ ſi feliciter, mirẽtur o-
mnes: ſin infeliciter, meritò accidiſſe dicant. At quanto probabilius erat, futu-
rũ ut tyrannus tuo enſe alios in uſus abuteretur? Scio me Iudices hæc pluribus
refellere uerbis,quàm neceſſe uideatur, quippe tã friuola: uerùm id mihi pro-
poſitũ eſt,nullum illius argumentum non excuſſum,non exagitatum,non re-
uictũ prætermittere. Quare quæſo ne pigeat ita ut antehac feciſtis, patiẽter atq;
An idẽ ſit cau- attẽtè cognoſcere, dũ hũc ab gradu firmiſſimo deiicio. Hîc ſibi uehemẽter fi-
ſam mortis debat, hũc acriter urgebat locũ. Negabat uitari poſſe, quin præmiũ deberetur,
quòd

A quòd patri necis cauſam miniſtraſſet, ſi non relicto gladio (nam hoc opinor ar- *præbere, aliq. occidere.*
gumentum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus diſ-
ſertum aiebat, nihil intereſſe utrum manu ſua quis occidat, an mortis cauſam
præbeat. Addebat,æquum eſſe,ut quum in maleficiis cauſam datam imputarẽt
leges ad ſupplicium, multo magis idem obſeruarẽt in benefactis ad præmium.
Hæc aiebat meminiſſe ſeſe in legibus eſſe diſputata,illud addẽs Thraſonicum,
niſi ſibi diuturna ſeruitus, legum memoriam obliteraſſet. Non tu legum obli- *A diſſimili.*
tus propter diutinam deſuetudinem,ſed nũquam quid ſibi uelint leges, inqui-
ſiſſe uideris. Bis enim hic erras,qui neque cauſæ datæ rationem,neq; dantis ani-
B mum diſcernas, id quod legibus traditum eſt: nec animaduertis lõgè diuerſam
eſſe rationem maleficii & beneficii imputandi. Quid ais noue iuris interpres?
Itáne ſatis eſſe iudicas uel ad pœnam uel ad præmium,qualemcũque quomo-
docunque cauſam dediſſe? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit ma- *Amplificat exemplo.*
nu,an gladium illum dederit quo ſe poſtea confodit? Atqui hanc laudem nun-
quam ille ſibi uendicaſſet: tametſi probabile uideri poterat, in eum uſum hoſti
ab hoſte datum fuiſſe ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes uel ad pœnam *A cõſequenti.*
uocamus,uel ad præmium,quoties armis in eorum officina perfectis aut iugu-
lantur ciues, aut ſeruantur? Poſtremò quur hoc quod tu petis præmium, non
C enſis iſtius tui opifex petit potius? Tyrannus gladiũ erat habiturus te non por-
rigente : tu porrigere non poteras, niſi huius induſtria tibi miniſtraſſet. Age,ſi
telo inter uenandum temere miſſo fortè tyrannum uicinum interfeciſſes,cla- *Simile.*
mares tibi tyrannicidæ deberi præmium, an potius nihil tibi deberetur laudis,
quòd imprudens & inſcius iaculum torſiſſes? Imò in ius potius uocãdus eſſes,
qui miſſi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris. Nam quòd in tyran-
num incidit,id nihil ad te. Quid ſi caupo uinum lene ac ſuaue,quale Polyphe- *Aliud.*
mo dedit Vlyſſes, tyrãno uendidiſſes,atque ille eius dulcedine captus, auidius
ſeſe ingurgitaſſet,eaq; re concepta febri deceſſiſſet,auderésne caupo,uini titu-
D lo tyrannicidæ præmium flagitare? At quis nõ te cum tua flagitatione ut temu-
lentum uinoq; madidum exploderet? Cæterùm quanto frigidiore titulo nunc
idem poſtulas? Vtcunque coniecturis præcipi poterat ut ætas uinoſa tam illici-
bili uino auidius intemperantiusq; frueretur, crapulam conſequeretur mor-
bus, præſertim in ſene:morbum mors : uulgò hæc eueniunt. Tu eam tyranno
mortis cauſam dediſti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum.
Quis enim antehac ob filii necem ſibi manus intulit? Accedam propius. Finge
te tyranni coquum eſſe:probè callere palatum domini:medicos interdicere ci-
bum,quo tamen ille oppido quam lubens ueſcatur: interminari morbum capi-
E talem,ni temperet:id te non fugere. eum cibum tu arte tua, cupediiſq; & con-
dimentis magis ac magis illecebroſum reddis. conſequitur edentem morbus,
quem prædixerãt medici. emoritur tyrannus. liberatur ciuitas. Hiccine coquus
è culina in forum proſiliens,& adhuc iure madens,fuligine niger,tyrannicidæ
præmiũ poſtulabis? Mortarium,tonſillum,& ollas oſtentabis,arma ſcilicet qui-
bus tyrannidem expugnaris? Non eris (opinor) tam impudens in ea cauſa, qua
tamen iſta tua multo eſt abſurdior. Nã illi uoluntas occidendi non defuit,pro-
babilem præbuit cauſam. Tu nec in hoc iugulaſti filium,quò pater ultro uitam
relinqueret,& cauſam dediſti ad quiduis potius quàm ad iſtud idoneam. Accí-
pe exemplum tuo ſimilius,quàm ouum ſit ouo (quod aiunt) ſimile. Quid ſi ty- *Aliud.*

ranni amicam,quam ille miserè ac perditè deperisset,occidisses:eaq; cognita re tyrannus sibi uitam abrumperet,auderes ad præmium aspirare?auderes dicere, te certum præsciisse, fore ut tyrannus sponte fugeret è uita ? Certè quanquam plures amicas extinctas sequuti sunt quàm filios: nemo tamè tibi crederet, nemo tibi præmium decerneret:tuum factum periculosum & anceps dicerent:omnes fortunæ gratias haberent,cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abunde magnum præmium existimarent, si commissi uenia donatus discederes. Primùm igitur diuersam imputandi maleficii,& ascribendi beneficii rationem conueniet distinguere,deinde causæ æqualitatem, postremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem prolixiorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligẽdam pœnam: id in priuilegiis,quæ in exemplum non uocantur,fortasse locum habet:in iure communi longè secus est. Siquidem(uti superius demõstrauimus)nulli nocenti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficiis etiam conatum simplicem supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum,nec iniquum, si lex est diligentior in eo negocio ad quod unum est nata atque instituta,quàm in eo in quo tẽporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in utroque communiter spectat, ut causa sit idonea:deinde ut animus adsit,non tantũ casus. Hoc rursum interest, quòd in benefactis nec causa idonea,nec animus idoneus satisfacit legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis siquid nocẽdi animo tentes,non expenditur nec euentus,nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse præter fortunã: qua te subleuari, quod tandem ius sit?In euentu simul & causam datam, & animum expendit. Si animum uitiosum cõperit,nihil moratur causam,quàm sit idonea: putat animum & euentum ad pœnam commerendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea,& non consequitur euentus:lex quasi cõniuet ad id,& non putat ad suam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus est consequutus,etiam si de animi uitio doceri non potest,tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat,partim propter suspectam dantis uoluntatem, partim ut hæc latebra peccãtibus eripiatur,Imprudens feci:discantq; homines uel suo periculo cauere,quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens,certam atque euidentem noxæ causam dederit:eum perinde lex censet,quasi facinus manu peregerit:ueluti siquis hostem opibus copiisq; iuuerit,perinde est ac si ipsius arma contrà ferat. Siquidem id suppeditauit,sine quo bellum geri non poterat. Aut siquis inimicum suum per dolum nauigio solutili imponendũ curet,ut naufragio intereat:aut in cõclaue pensili testudine inducat, ut ruina opprimatur:aut iuxta lectulum ægroti,loco pharmaci uenenum ponat, futurum sperans ut eo hausto pereat,tametsi non bibit ægrotus, tamen ueneficii postulari potest qui posuit, propter uitiosam animi uolũtatem. Nam uehementer erat probabile id euenturũ,quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocendi uoluntatem,nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi uoluntate,apponas euentum:non effugiet temeritatis crimen,nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porrò si in loco non ad id destinato, puta in uia publica,aut in fundo alieno, arcu temet exerceas: lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut uulneraris,aut si cui damnum dederis. Cæterùm quod facis,tuo facis periculo.

Nouã disputatio, quatenus causa & uoluntas in legibus sufficiant, & quãdo euẽtus spectari soleat.

culo. Quòd si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia:quippe quæ culpa temeritatis nõ uacet. Siquidem in te fuerat præcauere,quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quãto discrimine dissita sint,inter quæ tu nihil interesse dicebas? Primùm non statim imputatur ad præmium,quod ad pœnam: idq; non à malignitate legumlatoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim à legum officio. Deinde discernitur animus:causa data diiudicatur:spectatur euentus. Age nũc,si libet, tuam causam, qua tuum facinus æstimari uis, expendamus. Finge te certã,inuitabilem mortis causam tyrãno dedisse, sed imprudentem. nulla tibi sit præmii petitio. Quis enim insciens benemereri dicitur? Fortibus uiris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudum, opinor,ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium,ut pater sibi necem consciscceret, quod euenturũ ne uates quidẽ quisquam præscire poterat,tu nec suspicari:imò posteaquã rem plenã discriminis,fortunæ arbitrio commisisti,quia bene successit,hoc nomine lex te nõ postulat:at idem si malè euenisset, temeritatis pœnas eras debiturus. Neque enim tibi succurreret inculpata ignorãtia. Quid enim æquè formidandum erat,quàm ne tyrannus simul atque occiso filio se peti insidiis persensisset,omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam ut de animo res tibi constet,causam dedisti non solùm nõ idoneam,uerumetiam periculosissimam Reip. Vin' hoc tibi argumẽto euidentissimo demonstrari? Finge te quempiam ẽ ciuibus uitio occidisse:tum extincti patrem id facere,quod modò fecit tyrannus. Vtrum tu duplici cædis crimine teneberis,an simplici?Simplici opinor. At uxor & mariti mortẽ imputabit, qui necato filio, seni causam mortis dederis: atq; his ferme tuis argumentis utetur: Indulgentissimè filiũ adamabat,in illum omnem familiæ curam reclinauerat,illo se oblectabat. Atq; hęc de priuato sene cum fide dicet,quæ tu de tyranno nimis durè(ne dicam ridiculè) dicebas. Addet ea te sciisse,præuidisse futurũ,ut ille uitam fugeret orbatus filio,in quo uno omnia uitæ oblectamenta collocarat. Non tibi defuisse iugulandi senis uoluntatẽ,sed hoc tantũ egisse,ut miserabilius sua dextra perimeretur, ut odiũ tuum plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse,in hũc usum gladium in uulnere reliquisse. Vides quãto sunt hæc probabiliora in hoc,quàm in tuo negocio:& tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atq; animi suspicionẽ,causæ qualitate purgabis. Negabis causam idoneã fuisse cur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire nec timere potuisse id quod sit cõsequutum:quòd rarum extet exemplum patris ob filii necem sponte fugientis è uita. Alioqui futurũ fuisse ut & mater sibi fatum accerseret: quippe quã impotentius amare sit consentaneũ,ac minus aduersum dolorem animi uiribus ualere. Hæc non dubitares tibi profutura ad alterũ crimen depellendũ, & prodessent dubio procul. Atqui quod in maleficiis ualet ne quid imputetur,id multo magis in hac causa ualet ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à uolũtatis suspicione, quòd causas parũ idoneas dederis:hic ex causis multo minus idoneis propter personã tyrãni,uideri uis nõ modò quod euênit, fuisse suspicatus,uerumetiã certũ prẹscisse. Ibi temeritatis postulari nõ poteras,propterea quòd tametsi uitio abs te data est causa, tamen idonea non sit ad id quod euênit: imò ipsi tota res imputabitur,& legibus pœnas dabit,sepultura prohibitus, quòd ei uitati citra causam idoneã ciuem unum ademerit. Tibi non nisi unius filii mors

Adaptatio præsentis causæ.

IIII. *An propter filiũ, ut tyrãnidis omnis auctorẽ & causſam, occiſum, præmium debeatur.*

imputabitur,etiam ſi mater quoque,& filiæ & ſorores,& tota tribus huius ne- F
cem fuerit imitata. Hic poterat,niſi feliciter euenisſet:quippe ubi ſummũ Reip.
periculum & uerteretur,& prætimeri probabiliter poſſet. Venio nũc ad quar-
tum illud præſidium,Iudices,quod iſte tutiſſimum,ac penè inexpugnabile iu-
dicabat:unde ego illum ita deturbabo,ut non ſolùm ſit non habiturus quo ty-
rannicidii & huius laudis arcem obtineat: uerùm uix etiam latebram inuentu-
rus,ubi temeritatis ac maleficii pœnam effugiat:quò nimirum intelligat,quàm
non inimicè,non curioſe(ut aiebat)ſecum agam:ut quum poſſim in crimen ac
pœnam uocare,ſat habeam ab honore nõ promerito ſecludere. Ait ſibi debe-
ri præmium uel hoc uno nomine,quòd iuuenem occiderit iam pluſquã tyran- G
num,tum tyrãnidis paratum hæredem,etiam ſi hunc euẽtum dii nõ dediſſent,
ut ſenex ipſe uitam abrumperet. O deploratam impudẽtiam. Tu tibi præmium
peteres,ſi tyrãnũ ſuæ furiæ non eſſent ultæ? Dii quiduis potius dederint, quàm
iſthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim oratione,quãdoquidem id
Confutatio à conſequentibus. tutò licet:tametſi ad ſolam mentionem inhorreſcit animus. Tũne,inquam,oc- H
ciſo filio, relicto ſene uiuo, tyrannicidæ præmium peteres? An potius nec ipſe
ſupereſſes,qui poſſis petere:nec eſſet Reſp. quæ dare poſſet? Nã tu aut exquiſi-
tis ſuppliciis exanimareris, aut in extremis Orcadis exul deliteſceres : nos pro
tyranno iam immaniſſimũ carnificem pateremur:& tuũ caput,ubicunq; terra-
rum latitares,diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitãtia,uel
præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempeſtatem conieciſſes.
A conditione filij,à quo tyrannidem remouet ab incredibili. Sed re filius erat tyrãnus, inquis: patri præter inane nomẽ nihil erat reliquum.
Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo
unquam dubitauit,quin tyranni uocabulum mereretur. Quando autẽ antehac
unquam fando auditum eſt,duos una in ciuitate ſediſſe tyrãnos? id quod magis
etiã natura repudiat,quàm eodem in corpore gemina capita. In iiſdem alueari-
bus duo ſe reges pariter non ferunt. In armẽtis taurus tauro cedere cogitur. In
iiſdem luſtris non conuenit duobus inter ſe leonibus:& tyrannus(quo nullum I
animal efferatius)parem in eadem urbe patitur? Non uides neceſſariò fieri,ut è
duobus aut alter alterũ oppugnet,aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuiſſe mauis
in patre,an in filio? Si iuuenis aduerſus ſenẽ obtinebat tyrãnidem, quid à Rep.
præmium poſtulas? Tyranni partes adiuuiſti,non Reipub. Sin patri ceſſit:quid
tandem illum uocare potes,niſi tyranni uel præfectum,aut ſatellitem? Quãdo-
quidem ſeniori tyrannicam appellationem ne tu quidem audes detrahere. Ve-
rùm ut quoquo modo tyrannidem omnem in adoleſcentem oratione deriua-
res, quàm multa tu quidem non ex re,ſed pro cauſæ tuæ commoditate cõmi-
Ab abſurditate fictionis. niſcebaris? Cæterùm quàm in his cõfingendis decori quod in perſonis ſitũ eſt, K
nullam habuiſti rationem? Sic enim (ut memini) inducebas in fabulam ſenem
iam ætate mitem, & qui omnem tyrannidis acerbitatem ob ſenectam exuiſſet:
non ſecus atque mala,quæ natura acerba,tempore miteſcunt,& in alium abeũt
ſuccum: porrò iuuenem ferocem illo incolumi gerentem tyrannidem,iámque
patri uiuo ſuccedentem. Priuatus paterfamilias non fert filium ſe uiuo ſucceſ-
ſorem: & tu uis iſthuc credi in tyranno? Ille non ſinit ullum è liberis rem do-
meſticam ex animi ſui libidine moderari: & tyrannus ſeſe ueluti abdicans im-
perio,negocium omne in adoleſcentem reiecerat? Non dubito quin & ipſe uí-
deris quàm dura ſint iſta,& quàm à communi ſenſu abhorrentia. Verùm quid
faceres?

A faceres? niſi tales perſonas induxiſſes,exitum inuenire tragœdia tua non pote-
rat. Quæſo te,an unquam auditum eſt Tyrannum ætate miteſcere? Quando tu *Ab ætatis accidentibus ex perſona patris.*
deſines ea quæ ſunt priuatorum,quæ bonorum principum, tyrannis tribuere?
Vt eodem igni cera molleſcit, limus dureſcit : ita ætate plerique redduntur mi-
tiores ac tẽperantiores, tyrannus magis exaſperatur. Vt tempus nonnullis po-
mis amaritudinem adimit,ut uinis nonnullis acorem conciliat : itidem tyran-
nis non adimit ſæuitiam ætas,ſed exaggerat. Vis ipſiſſimã tyrannici ingenii tibi
demonſtrẽ imaginem? Spinã cogita,quæ quo magis ſeneſcit,eo pungit acrius.
Echinos cogita,qui quo plus habent ætatis,hoc teſta ſunt aſperiore. Vulgari-
B bus ingeniis fortaſſe nõnulla uitia ſenecta uel detrahit,uel certè mitigat, etiam
ſi plura irritat,nonnulla parit:at tyrannorum mentibus ad ſcelus,ad crudelita-
tem natis, ſcelere & immanitate imbutis atque educatis, præter uitiorum o-
mnium incrementum adferre ſenecta quid poteſt? Niſi fortè libidinem adimit.
Quanquam iſta Tyrannidis quantula tandem eſt portio? Sed eſto fuerit ſanè
propter ætatem ad uoluptates ſegnior,uerùm erat faſtidioſior: unde fit ut im-
becillior ſit ad coitum,ad raptum auidior. Fortaſſe pauciores huic execabantur
ephebi, ſed inſigniores. Pauciores producebantur uirgines, ſed exquiſitiores.
Quur non autem & plures, uidelicet quò ſenile faſtidium optione & uarieta-
C te uinceret? Hoc ita eſſe,quot ego tibi teſtes citare poſſem,qui quo nobiliores
ſunt, quo fortuna præſtantiores habent liberos, hoc magis eis à flagitioſiſſimi
ſenis cupiditate metuebant? An tu putas unà cum uiribus ſeneſcere libidinem? *Libido cũ uiribus non ſeneſcit.*
Multò ſecus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detra-
hit,tantum adiicit cupiditati. Quanquam tyrãnicum animum his in rebus non
tam uoluptatis uſus capit, quàm noſtra delectat contumelia. Vt frigeat in ſene
tyranno Venus, certè feruet uigetq; malitia, ſæuitia,nocendi libido. Poſtremò
totum illud uitiorum agmen, quæ propria tyrannorum ſunt,cupiditas,rapaci-
tas,improbitas, impudentia, impietas, iracundia,uiolentia, impotentia, ſuſpi-
D cio,fraus, perfidia,crudelitas,implacabilitas,immanitas,periurium (quid autem
oportet omnia commemorare nobis omnibus heu nimium nota?) horum in-
quam nullum non ætate fit acerbius,propterea quòd iuuenta nonnunquã na-
turæ bonitate uincitur : præterea quædam mala nondum didicit : at ſenecta, ſi
quid pudoris,ſi quid humanitatis, ſi quid melioris ingenii à natura inſitum eſt,
id omne multo ac diuturno flagitiorum uſu penitus exuit, & prorſum in im-
maniſſimam quandam feram abiit. Id ita eueniſſe,Iudices,in execratiſſimo illo
ſene,quid ego coner argumẽtis docere,quum ſua cuique memoria abunde ſa-
tis exemplum ſuppeditet? Quòd ſi iuuenis ſeſe gerebat inſolẽtius,uidelicet pa-
E tris abutens imperio:num tu hunc cõtinuò tyranni nomine donabis? Ergo ex
eadem tyrannide ſexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam quis eſt omnino in
tyranni familia, uel extremum mancipium, qui non ipſe penè tyranno ſit fe-
rocior, uiolentior, ſceleratior? Filius, inquit,emolumentis imperii potiebatur: *Cõfutatio ſignorũ à proprio tyrannorum.*
patri præter nomen nihil ceſſit. Quaſi uerò non ſit iſthuc omni tyrãnidi com-
mune. Longè minima fructuum pars,qui ſolent ex tyrãnide capi,ad ipſum re-
dire tyrannum : quemadmodum in latrocinio fieri conſueuit:prædæ commu-
niter in omnes diſtribuuntur,uel in eos potius quorum opera capiuntur. Alio-
qui non cohærebit cohors illa ſcelerata:niſi dux ille,quiſquis fuerit,plus etiam
permittat ſuis,quàm ſibiipſi. Solum nomen ſibi propriè uendicat. Et in nullos

est tyrannus indulgentior,quàm in scelerum ministros: quippe quorum opera F
sentiat suum imperium contineri. Proinde sub unius umbra satelles omnis,o-
mnis minister,familiaris,leno,tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè
fecero,si hoc quoque coner argumentatione probare,Iudices. Vidimus,sensi-
mus, experti sumus, nisi fortè tam diutinæ calamitatis memoriam,tam pauculi
dies obliterauerunt. Neque enim esset res usqueadeo misera tyrannis, si unius
modò foret toleranda uiolentia. Quot ferendi latrones,quot sacrilegi,quot ex
extrema barbarie aduenæ,feris quàm hominibus similiores? Neque desunt qui
se simulent apud tyrannum sceleribus suis gratiam promeritos esse, quò nimi-
rum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur unumquemlibet tyran- G
num appellabis,& pro quolibet occiso tyrannicidæ præmiũ petes? Non in tan-
II. tum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate fessus, omnẽ dominatum
in filium transtulerat: quicquid tyrannicum in urbe gerebatur, id iuuenis uio-
lentia committebatur. Sed isthuc quantũ absit ab imagine ueri,quis tam cæcus,
ut non uideat? quis tam obliuiosus, ut non possit experimento refellere? Ego
tibi complures nominare satellites possum filio insolentiores. Ad hæc, uerisi-
millimum est nullius insolẽtiam minus approbasse senem, quàm filii,uel quòd
odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus,uel quòd intelligit ex il-
lius facinoribus longè plus inuidiæ odiiq; sibi conflari(Callidissimi autẽ tyran- H
ni est,eatenus legitimum imitari regnum,quatenus obtineri tyrãnis possit) uel
quòd pater etiam pessimus, tamen liberorum nonnihil offenditur uitiis, & ad
crudelitatis ministeria alienis q̃ suis uti maulit. Quòd si clã patre rapinas, ra-
ptus,atq; id genus facinora designabat filius: profectò non tyrannũ agebat,sed
insolentem satellitem. Sin approbãte patre,quasiq; per illum exercente tyran-
nidem,utri tandem par erat imputari commissa, huic per quem gerebantur,an
ei cuius auctoritate arbitrioq; fiebant? Non arbitror obscurum,quin huic,cui in
manu erat,nutu,ne fierent,uetare. Quid autẽ non agunt per alios tyrãni? Nam
ipsi quidem neque pueros emasculant, neque uirgines abripiunt, neque pro- I
scribunt,neque bona diripiũt, neq; phana dispoliant,neque hæreditatibus ma-
num iniiciunt,neq; compilant ærarium,neq; tormentis excruciant,neq; quen-
quam iugulant,neque armis uicos expugnant,neq; incendunt uillas. Totũ hũc
tyrannicum ludũ per ministros exercent. In unũ tamen tyrannici nominis in-
uidia competit, in unum occidendum lex præmium instituit,in unũ stringen-
di ferri ius facit,illos suæ cognitioni reseruat. Quorũ ut quisque sua opera ty-
ranno profuit, ita aliud atq; aliud uocabulum imponi potest:certè tyranni uo-
cabulũ nemini congruit, nisi uni illi sub cuius ueluti clypeo tota illa pernicio-
sissimorum hominũ colluuies latitat. Arbitror uobis,Iudices,sæpenumero au- K
ditum esse,id quod eleganter à doctissimis uiris est scriptum, tyrannis nõ lon-
gas modò,uerumetiã plurimas esse manus, plurimos oculos, eosq; acerrimos,
plurimas aures, easq; longissimas. Omnino prodigiosum quoddam est animal
tyrãnus,multoq; Titanibus illis Briareo & Encelado portentosius, cẽtenis ca-
pitibus,centenis linguis,centenis manibus,pedibusq;. Quot enim habet scele-
rum ministros, totidẽ habere membra uidetur. Atq; ut ex membris corpus, ita
tyrannis ex huiusmodi constat ministris. Verùm ut illud quod corpus appella-
tur,nihil est aliud, quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum,ita in ty-
rãnide unumquippiam est,quod neq; pes sit,neq; manus,neq; ullũ aliud mem-
brum,

A brum,contineat autem uniuersa:at ita cõtineat,ut ab iis possit separari: idq; ty-
rannus uocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis insolentiam,uiolen-
tiamq;, præfectũ arcis uoces licebit,oculũ nomines licebit, aut si mauis dextrã:
aut si ne id quidem satis,præcipuum tyranni caput dicas licebit:tyrannum cer-
tè uocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyrãni nomine cẽ-
set,cuius auctoritate tituloq; cuncta hæc membra uelut animantur: idq; unum
forti ciui permittit occidere. Non uult te in oculum aliquem inuolare:nõ sinit
ut caput aliquod amputes,ne tale quiddã eueniat, quod de Lernæa Hydra fa-
bulantur poëtæ,ut pro uno capite resecto, duo pestilentiora subnascãtur: pro
B uno excusso oculo,plures acriores succedãt: pro una rescissa dextera,multæ ro
bustiores subpullulent. Vnius uitæ te dominum arbitrumq; cõstituit,qui sibi sit
ausus tyranni uindicare nomen:quo sublato futurũ sit ut membra reliqua quasi
destituta spiritu, emoriantur, aut certè sanentur. At quid ego tecum iam accu-
ratis argumentationibus ago? Possum illico tuis te uerbis reuincere, ac ueluti
tuo te laqueo capere. Iuuenem paulò antè magnum patris satellitem nomina-
bas. non inficiabere. rursum alio loco dicebas omnem tyrannidem occupasse
filium: solius appellationis honorem cessisse. Quî conuenit eundem & satelli-
tem & tyrannum appellari? Tum si cessit,non igitur usurpauit tyrãni nomen.
C Contractus autem uerbis aut rati sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecum for- *Opponit uer-*
mula cõtraxit, *Si* quis tyrannum occiderit,præmium ferat. Quid tu mihi iuue- *balegis.*
nis flagitia commemoras? Id te lex uoluit occidere, quodcunq; illud esset ani-
mal,quod tyrãnus diceretur. Magnum(ut ipse fateris)satellitem occidisti,non
tyrannum:quid tibi cum lege rei est? At rem,inquis,legis sequutus sum,nõ syl-
labas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni domina-
tus:libertatem peperi, seruitutem sustuli:hoc lex sensit: huius rei auctori præ-
mium præstituit. Satellitem, inquam,occidisti, nihil moror quantũ,quàm gra-
uem,quàm ferocem,quàm scelestum: satellitem tamen occidisti tyrãnidis,non
D caput: aut si caput,unum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi sentẽtia lar- *Concessio, e-*
giamur: fuerit sanè res tota tyrannidis filius:pater nihil nisi uocabulum quod- *tiãsi filius ty-*
dam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, Echo nympham nihil *rannus maxi-*
aliud quàm meram quandam fuisse uocẽ sine corpore. Quî tibi licuit in re tan- *mus fuerit,tã-*
ta à uerbis legis discedere? præsertim ita dilucidis,ut perspicuum magis nihil es- *mẽ occidẽdum*
se possit,& commentitiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium ad- *non fuisse.* Lo-
ferre? Ego Iudices, nullum in Rempub. exemplum perniciosius induci posse *cus pro legi-*
iudico, quàm si consuescant homines calumniosi à præscripto legum recede- *bus, eas nõ tã-*
re: & interpretamento, quod ad prætexendum facinus quisque suum maximè *mere à uerbo-*
E idoneum comminisci queat,id iudicibus obiicere. Quis autem unquam memi- *rũ ui deflectẽ-*
nit de legis sentẽtia quæri solere, nisi quum in scripto quiddam apparet ambi- *das & inter-*
guè obscuréue dictum:aut quum ex uerbis & euentu absurditas quæpiam ex- *pretãdas esse,*
titit,eaq; manifesta? In priore non cuiusuis commentum,sed iuris prudentiũ re-
sponsa,sed Iudicum sentẽtia recipi solet. In hoc posteriore necessitas ipsa com-
pellit aliquantisper à legis uocibus deflectere, & æquitatẽ iuris potius q̃ uerba
spectare. Duplex itaq; periculum uidetis Iudices:alterum,ne superstitiosa cauil-
latione literarum legis,ab eo quod lex spectauit, abducamur: alterũ,ne passim
à præscripto discedẽdo,leges omneis & iudiciorum religionem subuertamus.
Quorum illud quidem multo leuius est, propterea quòd uix unquam accidat

ut legislator obscurè quid uoluerit, explicuerit: aut absurdū quiddam exoriatur. Hoc multò periculosissimum, pernicioſissimumq;. Etenim quæ tandē lex futura est, quam uersutus calumniator, quò pœnam effugiat, non facilè possit aliquo commento subuertere? Neque quisquam non elabetur è iudicio uestro nocens, nisi qui sit usqueadeo nullius ingenii, ut ne friuolam quidem aliquam commentatiunculam queat inuenire. Atque ut cuique commodū erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenem, pro tyrāno satellitem, pro homicidio tyrānicidium, & passim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim Iudices religio, uestrum iusiurandum, qua tandem ratione seruabitur, quibus nihil futurum est certi, quod in cognoscendo sequamini: uerùm ambiguas diuersasq; litigatorum cōiecturas spectare necessum erit? Ergo quum in omni caussa maximopere cauendum sit, ne sine grauissima ratione à legis præscripto discedatur: tum in hac non periculosum modò, uerùm etiam absurdissimum: quum legis uerbis nihil possit esse dilucidius: sententia nihil æquius: interpretamēto quod præter legis mentem inducitur, nihil pestilentius. An credimus legis huius auctorem usque adeò infantem, & uerborum inopem fuisse, ut dicere nō potuerit: Qui quouis modo tyrānidem sustulerit, huic præmium esto, si modò isthuc sensisset? Neque uerò fugit illum, totam tyrannidem per satellites & præfectos exerceri solere, permultosq; in his esse uel Tyrannis ipsis sceleratiores, atq; ut ita dixerim, Tyrannicos magis, & omnino supplicio digniores: nisi & omnium omnia ministrorum scelera Tyranno imputarētur. In unum tamen illum, qui hoc nomine censetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos uita dignos iudicet lex, sed quòd unius cæde totam tyrannidem tolli uelit, non multorum cæde reddi duriorem. Tuum erat legi simpliciter parēre: neq; eius uerba quasi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare, uerùm ad illius præscriptum factorum tuorū rationem instituere, præsertim in hoc exēplo, quo non aliud potest admitti pestilentius, ut ex legis arbitraria interpretatione, quē uelis, interficiēdi tibi pro tua libidine licentiam sumas. Non illud hic spectandū, Iudices, quàm inuisus Reip. sit qui occisus est, quàm maiore etiam supplicio dignus: uerùm id etiam atque etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulādi homines, semel in ciuitatem receptum, semel uestris sententiis approbatum, deniq; præmio compensatum, quò tandem licentiæ sit processurum. Quod iste sibi in tyrāni filium licere uoluit, hoc alius sibi uolet in ditissimum quenque ciuiū licere. Quisquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinus tyrannum eum appellabit, & ueneno aut ferro adorietur. Postremò si cui magistratus non placebit, si cui iudex erit inuisus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defensionem, Sophistam quempiam aut sycophantam cōsulet (si ipse ingenio stupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem uobis adducet: dicet nihil aliud sensisse legislatorem, quàm ut huiusmodi ciuiū genus non nomine sed re tyrannidem agentium, ferro, igni, ueneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum est, ut quod in uno factū semel & probauimus, & gauisi sumus: id in multis sæpius & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre discrimen neque conueniēter accipiendum, ut titulo reperto priuatus hominem indemnatū interficiat. Id ita esse facilè liquebit, si quidē animaduertimus nihil omnium esse quod lex parcius circunspectiusque permiserit. Etenim (si memini) tribus

A periculo.

A consilio legislatoris.

Aliud à periculo.

A uoluntate et fine legis.

duntaxat

dūtaxat temporibus lex indulsit ut quis citra iudicium hominem occidat. Primùm adulterum, sed in uxore deprehensum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatum est: at ita, si corpus utrunque pariter interimat, si argumentis idoneis deprehensum fuisse doceat. Deinde in ui depellenda: at ita, si demōstres te mortem effugere nequiisse, nisi mortem intulisses. id lex ita interpretatur, quasi sese tueri potius sit isthuc, quàm alium occidere. Vterque tamen facti sui rationem reddere compellitur, statim sese prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atque (ut ita dicam) ultro semet reum facere cogitur. Quòd si omnia constabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, ut uenia non laude dignus esse uideatur. Postremò in tyrannicidio: ubi propter periculi susceptī magnitudinem lex præmiū quoque proponit: at ita, si eum quem tibi lex isto uelut insigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: non si sceleſtum alio scelere sustuleris: neq; patietur te ius occidendi permissum, latius quàm ad unicum tyranni caput trahere, nisi si quis obsistat, ut per illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare. Iámque hoc factum tuum secūda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortasse proxima uideatur hostem in bello feriendi facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permisit. Nisi palàm hostis sit declaratus, nisi in Imperatoris uerba iuraris, nisi ille aciem eduxerit, nisi signa canere iusserit, tibi fraudi futurum est hostem interfeciſſe. Tu dicturus es: Hostem occidi, nam plus quàm hostilia faciebat: nomen hostis tantùm aberat, re hostem agebat. Lex respondebit, suarum partiū fuisse, hostem declarare: ac tuo fortasse scelere fruetur: uerùm ne serpat exemplum, pœnas de te sumet. Quid autem aliud abs te factum est? Vnum tibi lex nominatim designauerat: tu illius uocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod nisi in unū non potest competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas sit aliquando quem uoles magistratum, quem uoles iudicem, quem uoles ciuem, tyrannū appellare. Neque uerò sine grauissimis causis lex tot uinculis astrinxit hanc in uitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam posse, quàm uitam: uidit in extinctum facilè uarias causas confingi etiam impune posse, quandoquidem ille non sit resutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis titulis suum quisque dolorem posset prætexere, si post occisum hominem ulla causa recipiatur præter eas quæ legibus sint expressæ. Quid quòd grauatim sibi quoque lex permisisse uidetur ut homini uitam eripiat? quàm comperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non nisi suo periculo uult accusare? quantum spacii largitur ei qui defertur? quàm liberam Iudicum reiectionem? Quantum igitur à mente legis abesse putes, ut cuilibet permittat, uel pro suo priuato dolore, uel domestica iuris interpretatione, hoc est, subuersione, in cuiusquam uitam grassari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum aceruum exaggeres, quantumuis etiam uerorum, addo notorum: dicas, parricidam, sacrilegum, incestum, proditorem, peculatorem, ueneficum interfeci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic unus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiórque ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi uerbo respondebit: Nihil moror quàm fuerit sceleratus, qui periit: in unum tyrannum tibi ius feceram occidendi, in reliquos in ius trahendi. Si detulisses: auditus, reuictus, damnatus à me palàm pœnas dedisset, omníque Reipublicæ salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine in-

Amplificatio à rei qualitate

Epilogus.

Amplificat cō firmatione.

terficiens, pro ſaluberrimo exemplo perniciſſimum in ciuitatem induxiſti, & F
legum inſtaurationem à legis uiolatione auſpicaris: hoc eſt, malis malo mede-
ri ſtudes. An me clam eſſe putas, q̃ multi ſint in hac turba uita indigni, morte
digniſſimi? At eos meæ cognitioni, non tuis manibus ſeruo: ſunt fora, ſunt tri-
bunalia, ſunt iudices, ſunt carceres, ſecures, carnifices. Quur tu mihi præire co-
naris? quur nullo mandante magiſtratum occupas? & dum Tyrannicida ui-
deri uis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi eſt inuiſus
ille, niſi quòd mihi parêre recuſat, & præire conatur? Ei demum ferrum tracta-
re licebit, cuius manibus ego permiſero. Si iuuenem occidiſſes, quòd non alia
patuiſſet ad tyrannum uia, darem ueniam neceſſitati: nunc occidiſti non obſi- G
ſtentem, non auxilium ferentem patri, ſed patris opem implorantem. Huius u-
nius cæde contentus diſceſſiſti, tyrannum nec impetiſti, in quem unum tibi ius
feceram. Meum erat expendere, utrum ex uſu Reipub. fuerit, an iuuenis occi-
deretur: malueram illum exquiſitioribus excruciatum ſuppliciis, exemplum o-
Præoccupatio. mnibus edere. Neque hæc dico Iudices, quaſi parum gaudeam pariter cum pa-
tre ſublatum filium: utinã eadem opera ſimul omnes ſint oppreſſi, quibuſcun-
que tyrannus placet. Sed quis prohibet ſimul & gaudere quòd deorum boni-
tas nobis hanc rem bene uerterit, & tamen nõ committere ut huius temeritas,
ſi iudicio comprobetur, in legem atque in exemplum trahatur? Nec de iuuenis H
iniuria uindicanda nunc agitur, ſed de legis uiolatæ maieſtate. Non enim par
eſt, ut cuiquam perſonæ præter ius extincti odium in ſcelere ſuffragetur. Neq;
tam ſpectandum in quem cõmiſſum ſit facinus, quàm quo exemplo cõmiſſum.
Redit ad argumẽtum ſuperius. Non quicquid tyrã no nocentius, aut æquè nocens, occidendum eſſe. Alioqui quur non eadem opera fas ſit in tyrãni nepotes, pallacas, pueros, uxo-
res, liberos, lenones graſſari? Bonam tyrãnidis partem uxor ſæpenumero ſug-
gerit. Ad ſummam immanitatem nonnũquam libertus aliquis, aut uernula in-
ſtigat: quur non & hos iugulas, ſi tibi ius eſt æſtimatione priuata meritorum ci-
uem iugulare? Quid quòd eſt aliquid tyranno nocentius, in quod tamẽ haud- I
quaquam tibi ius ſit occidendi? Finge eſſe qui totam hanc urbem, templa, do-
mos, curiam conatus ſit incẽdere, imò qui iam compluribus locis ignem ſubie-
cerit, ſed incendium ſubitò exorto imbri reſtinctum: auctorem nõ obſcurum,
uerum abditũ latitare. Eum forte fortuna repertum, manu tua trucidas. Num
lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quanto erat no-
centior? Tanto nimirum, quãto eſt atrocius ciuitatem ſemel funditus euertere,
quàm expilare: ciues uniuerſos uno igni finire, quàm in pauca quædam ſæuire
capita. Et tamen in unum tyrannum ſtringendi ferri poteſtas priuatim permit-
Redit ad auctoritatẽ legũ titur: illum deferendi modò ius habes. Hic in re tam aperta legis mentem calu-
mniari, & nouo interpretamento tuũ facinus palliare, quid tandem aliud eſt, q̃ K
legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quoſdam agere, quod ty-
rannus palàm ac ui facere conſueuit? In recipienda lege fas eſt populo cauſam
æquitatemq; legis excutere: cæterùm receptæ, & longo iam uſu comprobatæ,
ſimpliciter oportet obtemperare. Neque enim exiſtimandum eſt maiores illos
noſtros, uiros ſine cõtrouerſia ſapientiſſimos, ita ſine grauiſſimis rationibus in-
ſtituiſſe, ut priuatim interficiendi Tyranni facultas unico capite finiretur. Pri-
mùm ad iugulandi licentiam, feneſtram aperiendam ciuibus non putauerunt:
deinde perſpiciebant tyrannidem fatale quoddam eſſe Reipublicæ malum,
quod minore noxa toleraretur, quàm malè exagitaretur: neque poſſe ſemel
tolli,

A tolli, niſi tyranni ipſius cæde. Quo ſubmoto, uidelicet qui legibus imperabat,
non parebat, iam nihil opus eſſe priuata audacia, nimirum illis in reipub. admi-
niſtrationem uindicatis. Quod ſi tyrannus in ius uocari potuiſſet, ne hũc qui-
dem tuæ dextræ arbitrio permiſiſſent. Videbant & illud: tyrãnidem, nõnullam
habere monarchiæ legitimæ ſpeciem: hoc tãtùm intereſſe, quòd in monarchia
populus regi paret, rex legibus: in tyrãnide omnia unius libidini ſubiecta ſunt.
Rex publicam ſpectat utilitatem, tyrannus priuatim ſuam: unde publicitus ex-
pedit ut tyranno ueluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis
uindex extiterit, qui legum auctoritatem in priſtinum ſtatum reſtituat, atque id
B unius (ſi fieri poteſt) capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis pe-
ſtibus, quæ totum Reipub. quaſi corpus corripiunt, legum prudentia cõſueuit
uti: ut exemplo magis, quàm admiſſi talione, morbo medeatur: ne dum ciuita-
tem ſanare ſtudet, magnã ciuitatis partem interimat. Hinc eſt quòd in ſeditio-
nibus publicis non niſi in ipſos auctores conſueuit animaduerti, reliquis quos
tempeſtas illa commouerat, dari uenia: aut uix etiam dari uenia, qui in publico
Reipub. tumultu quietem egiſſent. Quæ poteſt autẽ peſtis eſſe fatalior, quàm
tyrannis? Quæ ſeſe latius in ciuitatis membra diffundit? Quota quæque urbis
pars ab hoc uitio ſyncera poteſt eſſe? Omitto iam quicquid eſt ambitioſorum,
C ære alieno obſtrictorum, ſcelere contaminatorum, barbarorum (nam hæc to-
ta ſentina hominum tyrannide gaudet, ut in qua nullis maiora quàm ſceleratis
ſint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit, dum uel timent fortunis
ſuis, uel rectum iudicant ſeruire tempori. In hoc itaque rerum ſtatu leges non
extinctæ, ſed oppreſſæ modò, cautim & circunſpicienter agunt: intelligũt hoc
hulcus citra ſummam ciuitatis perniciẽ exaſperari non poſſe, unius capitis diſ-
pendio commodè ſanari poſſe. Quare docto cuipiam medico præmiũ oſten-
dunt, digito demonſtrant quod membrum ſecari uelint, quibus abſtineri. Ca-
put indicarũt illæ, tu dextram ſecuiſti. Illæ tyrannum, tu tyranni ſatellitem oc-
D cidiſti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inſcitè exagitato, to-
tum hominem in extremum uitæ diſcrimen adducat, quo qui hominem legi-
bus uetantibus occidat. Neq; ego nunc te cædis reum ago, aget alius fortaſſis, *Correctio.*
cuicunque lubitum erit: uerùm illud modò conſilium fuit, oſtendere tibi quàm
inſignitæ ſit impudentiæ, in ea cauſſa tam eximiam tibi uendicare laudem, tam
egregia poſcere præmia, in qua nequeas obtinere, ſi modò tecũ exactius ac ſe-
uerius agatur, ut graueis pœnas effugias. I nunc & curioſum me uoca, qui tam
cãdidè tamq; ciuiliter tecum agam, ut quum te poſſim in graue diſcrimen uo-
care, ſat habeam legis & Reipub. cauſam defendere, ne circumuenta præmium
E dare cogatur ei, qui nihil boni ſit promeritus. Id quod nõ iudicibus modò (qui-
bus iſthuc iam dudum liquere puto) uerùm tibi etiam ipſi cupio perſuadere: &
facturum me confido, ſi modò tantiſper animum poſſis attendere. Vin' igitur,
ut quemadmodũ tu faciebas, itidem & nos ſummatim totam cauſſam ob ocu- *Locus ab imo ad ſummum.*
los reuocemus: diſpiciamusq; quàm multa tuo in facto deſiderentur ad id, ut le-
gi ſatisfeceris: & quantum tu ſis hallucinatus, quum multa diceres etiam ſuper-
eſſe? Tria quædam requirit lex, & ita requirit, ut ſi quodlibet horum deſit, aut
pœnam te, aut certè nihil gratiæ debere ſe credat. Quorum ego non unũ ali-
quod, ſed unumquodq; deeſſe docebo. Quod ſi facio, utrum æquo animo ce-
des præmio, an impudenter petere perſiſtes? Ergo rem accipe. Niſi tria hæc tibi

constiterint,non est quòd tyrānicidæ præmium petas:Animus,uia,& effectus. F

I Animus. Animus duo quædā cōplectitur, uel quid ſperaris,uel quid propoſueris.Nam ſi tyrannū per imprudētiam occidiſſes,ſi præter propoſitum, non magis profectò præmium tibi debeatur,quàm ſi quis tyranno amiciſſimus idem feciſſet. nam idem potuit accidere.Tu porrò quid propoſiti in arcem attuleris,ipſe uideris:ita demū legi perſuaſum erit te uoluiſſe occidere tyrannum,ſi occideris. Non occidiſti,atq; id etiam quum tibi in manu fuerit(ut ais)ſi libuiſſet,interficere.Lex negat ſua referre,utrum tyrannicidii propoſitum in arcem non attuleris,an allatum repentè mutaris.Iam quid ſperaris,excutiamus. Quāquam iſthuc leges non ita ualde curioſe penſiculantur:ſed tamen in tam abſoluto faci- G nore partes omneis conſtare oportet.Quid enim ſi tyrannū interfeciſſes, quò tyrānidem ipſe occupares,utrum præmium ſperares, an ſupplicium metueres? Quid ſi quò priuatum animi tui dolorem ulciſcereris, tyrannū occidiſſes,atq; id eſſet palàm,num præmium auderes poſcere?Quid ſi latrones tyrannū forte fortuna obuium obtruncaſſent,num ad hunc honorē aſpirarent? Quid ſi quis tyranno priuatim infenſus,magna te pecunia conduxiſſet quò ei tyranno uenenum dares,dediſſesq;,num quæſo tyrannicidæ præmiū poſtulares? Ego hîc tecum non ago coniecturis: nihil dico in uitam tuam, quæ quidem obſcurior H eſt,quàm ut tu,alioqui tam glorioſus,quicquam de ea auſus fueris dicere:illud unum affirmare non dubitem,qui tyrannum quum tutò licuerit, non occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremum exitiū Reip. uideretur allatura,potius quàm ullam cōmoditatem: is aut priuatum dolorem ulciſci uoluit,non libertatem publicam uindicare:aut emolumentum ſuum ſequutus eſt Reipub.periculo,non ſuo periculo Reipub. ſtuduit prodeſſe. Poſtremò nō poteſt niſi gloriæ ieiunio adductus uideri,qui tam inſolenter ſe iactat.Non poteſt non uideri lucrū ſequutus,qui tam improbè præmiū flagitat. An non uides igitur quantopere hac parte à tota legis mente diſſentias? quem illa tuæ uitæ periculo ſua cauſa uoluit occidere,eum tu non ſolùm uolens præ- I teriſti,uerumetiam periculoſè in Rempub.irritaſti.quē ſua cauſa noluit occidi, eum tu maximo noſtro periculo tui compēdii aut animi fortaſſe gratia iugulaſti.Sed finge te animum tyrannicida dignū ad facinus attuliſſe, lucri perinde ut uitæ cōtemptorē:magni tamen refert, qua ratione tyrannidē tollere aggrediaris.Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior, quæ tamē nemo alius tibi conceſſurus eſt. Te in filio iugulaſſe patrem,in non tyrāno tyrannū. Largior iſthuc,Delium aliquem tibi prædixiſſe,ut certum præſcire potueris,quod ipſe etiam uix diuinare Delius potuerit.Licuiſſe tibi patrem occidere,ſi libuiſſet, uerùm hoc pœnæ genus tibi magis placuiſſe. Suſtuleris ſanè tyrannidem, K idq; noua quadā & inuſitata ratione.Vides quàm multa tibi dono.Tamen obſiſtam tibi,nec ſinā ferre præmiū,propterea quòd ea uia ſuſtuleris, quæ legi nō probatur,quæ non expediat moribus ciuitatis,quæ nō ſit forti uiro digna.Age quid ſi tyranni filiū infantem in cunis iugulaſſes,& rurſum adfuiſſet Delius ille,per quem certū præſcire poſſes,fore ut necato puero pater ſibi mortem accerſeret,atq; id eueniſſet,utrū te tanquam tyrannicidam ſuſpiceret Reſpub. an potius tāquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam ſæuieris ætatem,cui etiam ab hoſte armato parcitur, quæ leonibus etiam miſeranda uideatur?Quin ergo?Vtetur tuo maleficio Reſpub.cæterùm exēplum haudquaquam

II Actio.

A quam probabit.Quid ſi tyranni uxorem, quam ille miſerè deamaret, per uim conſtupraſſes,atq; ille eius impatiens contumeliæ,fugerit è uita: utrum tyrannicidii laudem flagitabis, an raptus & adulterii ſupplicium potius formidabis? Res obſcura non eſt. Conferam tuo facto propiora. Quid ſi tyranni medicus quum eſſes,ueneno ægrotāti dato,illum ſuſtuliſſes, utrum ut ueneficum oderit te Reſp.an ut uirum fortem admirabitur?Tyrānum ſublatum gaudebit,facti rationem modumq; deteſtabitur.Quid ſi quum te tyrānus familiariter uteretur,tu in conuiuio prætextu neceſſitudinis uenenum porrigeres?Denique ſi per magicas imagines ac maleficas quaſdam deuotiones tyrāno uitam ademiſ-
B ſes,utrum à lege præmium,an pœnam expectares? Atqui tyrannidem utcunq; ſuſtuliſti.Euentu gaudet lex: uerùm exemplum tam perniciosum in Rempub. non recipit,ut conſueſcant ciues ſcelus ulciſci ſcelere,patrem in filio iugulare. Vides quantum momenti ſit in modo uiaq; ut factum tuū approbetur?Quod lex permittit ut fiat,non ſtatim permittit ut id uia qualibet efficias.Adulterum ferro occidere licet,ueneno aut incantamētis non licet.Cur ita?Quia peſtilens exemplum omnino tractare uenena: nec id ulla cauſa quantumuis honeſta ſinit in ciuitatem irrepere.Quid quòd ne hoſtem quidem ueneno aut malis artibus interficere fas eſt?Nam nuſquam non improbat maleficia lex:& ueneno
C tincta tela etiam in bellis interdicta ſunt. Quòd ſi modus facti ſpectatur in his, in quibus nullum petitur præmium:quanto magis id fiet in his,in quibus ſummum petitur? Lex triumphum ſtatuit ei,qui certum hoſtium numerum fuderit.Fuderit aliquis non acie,ſed aquis & pabulo ueneno tinctis: utrū ciues hūc æquis oculis ſpectare poterunt triumphātem, an potius ſicuti ueneficum oderint,auerſabuntur,execrabuntur? Quid quòd priuatis etiam in rebus uia moduſq; perpenditur?quo magis idem oportebit tum in publico,tū in ſplendidiſſimo facinore,ut à quo conueniat omnem ſceleris ſuſpicionem abeſſe?Age illud tecum reputa,ſi medico mercedem pactus eſſes,quò te morbo leuaret,at-
D que ille non pharmacis,ſed maleficiis & incantamentis morbū exemiſſet,utrū præmium dabis,an magis hominem in ius trahes?iniuriæ malis artibus datæ reū ages?Clamabit ille,Morbo te leuaui:qua uia,quid iſthuc tua refert?Hoc tātùm ſpectabas,ut morbo liber eſſes.ei rei merces eſt promiſſa.Ingratum te uocabit, qui niſi ſua opera, ne eſſes quidem qui præmium negare poſſes. Tu protinus reſpondebis opinor,Medico te præmiū eſſe pollicitum,non mago: neque debere quicquam,niſi rem malam ei qui beneficium malè dederit.Quanquam ne dediſſe quidem uidetur, qui malum malo tollit. Id enim mutare eſt incommodum,non amouere.Dices enim animo nocitum,dum corpori ſubuenitur.At-
E que iſtam litem uinces etiam iniquo iudice.Atqui eadem,aut melior etiam & uincibilior eſt tecum cauſa legi,quàm quæ tibi futura fuerat cū medico. Nā ibi de priuata mercedula diſceptaretur,hîc de publico honore. Ibi falſus eſt unus, hîc legi fraus facta,per quam cautum oportuit ne quiſquam ciuium circumueniatur.Ibi ſalus data,certa quidem & efficaci,ſed ſuſpecta & improbata uia:hîc nefario ſcelere(quur enim nō ſic appellatur homicidium,quod in ciuem contra legem admiſſum ſit?)non libertas reſtituta,ſed in extremum diſcrimen adducta Reſp.quandoquidem tuū factum perinde habet, ac ſi medicus quiſpiam ad curam mercede conductus,uenenum pro remedio miniſtret : quod tamen ægrotanti(ita ut non rarò conſueuit accidere) per occaſionē morbum adimat.

Qui reualuit,ſuis fatis acceptum feret quòd uiuat.tibi mortem,tametſi uitarit, F
imputabit.Neq; ſua referre putabit, utrum imperitia, an perperam ac ſtudioſè
pro pharmaco uenenum porrexeris:propterea quòd tui fuerat officii,aut non
ſuſcipere negocium,aut fidem ſimul,& artem,& induſtriam, ac diligẽtiam, &
quicquid à probato artifice ſolet requiri,ad curã adferre. Sed age, ſinimus ad-
huc poſſidere te,quod dudum ſumus largiti: ut planè iſta uia tyrãnum occide-
ris citra ullum Reipub.diſcrimen.Lex non approbabit facinus tuum,niſi non
tantùm à crimine,uerùm etiam ab omni criminis ſpecie procul abfuerit:ne ui-
delicet ea quæ in hoc potiſſimùm adhibita eſt in ciuitatem,ut maleficiũ omne
ſecludat, incolumitatem ſuam, quam conueniebat aut Deo cuipiam, aut certè G
Diis ſimillimo homini acceptã referri,ſceleri debere dicatur.Non approbabit,
inquam,niſi tyrãnum ipſum, quem nominatim indicauit ipſa, quáque permit-
tit uia ſuſtuleris:ne per rimam iſtam periculoſum exemplum in Rempub.irre-
pat.Poſtremò non niſi ferro,non clancularíis ac maleficis artibus,niſi uirtute,
niſi manu,niſi uitæ tuæ manifeſto contemptu tyrannum trucidaris.Neq; enim
hoc tantùm ſpectat lex,ut tyrãnus in præſens ſubmoueatur:uerùm illud mul-
to magis reſpicit,ut omnes mortales intelligant in ea ciuitate uiros eſſe fortes,
qui non uereantur uitæ ſuæ diſpendio patriæ commodis conſulere:ac præcla- H
ri exemplo facinoris,omnes etiam in poſterum ab affectatione tyrannidis de-
terreantur: cum uideant in ea ciuitate nullum eſſe tyrannis ſatis tutum præſi-
dium:quandoquidem illud nemo neſcit, qui uitæ ſuæ ſit cõtemptor, eum eſſe
alienæ uitæ dominũ. Nam quod omnino ſatellitiũ,quæ excubiæ, qui parietes,
quæ arx,quæ arma aduerſus huiuſmodi animum tyranni caput defendant, qui
patriæ libertatẽ ſua uita bene credat emi? Poſtremò autẽ, ut maximè tibi con-
III Effectus. ſtet animus,ut cõſtet uia:id quod eſt totius negocii caput,non effeciſti. Tantũ
enim abes ut tyrannum occideris:ut quantum in te fuit,tyrannidem maiorem
in modum auxeris,interfecto tyranni filio. Quid autem refert,malitia an ſtul-
titia Rempub.in diſcrimen adduxeris? Nam illo quod uulgò dicunt,nihil ue- I
rius,Intempeſtiuam beneuolentiam nihil à ſimultate differre. Tantum abeſt ut
occideris tyrannum,ut ne ſuſpicari quidem potueris id euenturum,ut ipſe ſe-
met occideret. Sed iuuenem occidiſti patre inſolentiorem: quid tum poſtea, ſi
patri & huius ſcelera lex imputat?Magnum proinde tyrãni ſatellitem,non ty-
rannum occidiſti.Sed paratũ tyrannidis hæredem occidiſti:in tyrannidem ſuc-
cedit,qui prior,qui potior eſt in occupãdo.Verùm eſto ſanè, certum hæredem
ſuſtuleris,igitur qui tyrannus erat futurus,interemiſti. Atqui quod futurũ eſt,
id nondum eſt.Porrò lex eum qui iam tyrannus ſit, tolli iubet: non quem ali-
quando futurum diuines.An qui ſtatuam ex pacto debeat,& rudem truncum K
Peroratio. præſtiterit,fidem perſoluiſſe uideatur?Non arbitrabor.Vbi nunc igitur ſunt il-
la tam multa, quæ tibi ad præmium poſtulandum ſupererant? Vides quàm ne
unum quidem omnium tibi conſtet,quorum nihil oportebat deeſſe.Volui,in-
quis.Id demum uoluiſſe te lex credit,quod effeceris.Poſtea è re nata propoſi-
tum eſt commutatum. Hoc igitur præmii tibi debetur, quod ei qui in Olym-
piis medio è curſu,relicta meta,ad carceres reflectit habenas.At periclitatus es.
Proinde id laudis auferes,quod is qui ſudauit in Olympiis,nec uicit.Sed occi-
diſti deniq;:uerùm eum,quem neq; lex permittebat arbitrio tuo,neque ex uſu
publico fuerat occidi.At bene uertit ciuitati,quod feciſti.Numini igitur gratia
debetur

A debetur,tali,qualem Palladem Atticis fuiſſe ferunt:de qua prouerbium extat,
quòd Athenienſium malè conſulta, in bonum exitum uertere cõſueuit. Non
tu leges ſeruaſti,ſed ſuſtuliſti:nõ libertatem reſtituiſti, ſed numen aliquod huic
urbi propitium,quod euẽtum tuæ temeritati debitum, ſua commoditate à no-
bis auertit,quod tuam ſtultitiam nobis uertit in occaſionem reſtituendæ liber-
tatis.Non ego ingratum erga te populum conſtituo,imò tu populum ingratũ
in Deos reddere laboras:quem quum ſemel in periculum uocaris,ne pro ſim-
plici tyrannide duplicatam pateretur:nunc rurſum in diſcrimen trahere cona-
ris,ne ab iratis ſuperis in priſtinam ſeruitutem aut grauius aliquod infortuniũ
B retrudatur.Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienũ meritũ inſinuas?Quid
tibi in eo negocio laudem uniuerſam uendicas,ex quo præter pœnam temeri-
tatis nihil ad te redire meritò poſſit? Si Reipub. ſi Iudicibus probare potes a-
nimum tuum tyrannicida dignum,qui nullum periculum uitæ Reipub.cauſſa
recuſarit:ſi facinus non ſcelere,non pernicioſo exemplo,ſed legitima uia pere-
giſti,ſi fortuna tuis egregiis conatibus bene expeditum dedit euentum: aude
tyrannicidam te uocare:aude pulcherrimũ ac penè diuinum munus à Repub.
poſcere:aude nobis ſeruatas leges,reſtitutam ciuitatem:aude tẽpla,aras, focos,
fortunas omneis,tutos pueros,inuiolatas uirgines,impolluta matrimonia, de-
C niq; hoc ipſum quòd hîc lege & apud Iudices agimus,exprobrare: aude mihi
minari,quòd obſtiterim:aude ciuitatem ingratitudinis inſimulare, niſi laudem
promeritam perſoluerit: aude Iudices uel iniquos uel corruptos clamitare,niſi
ſuis ſententiis præmium tibi decreuerint.Contrà ſi ſuſpectum quid uolueris,ſi
periculoſum,ſi contra leges,ſi cum ſcelere coniunctum quod feceris:ſit pudor
ac deſine tãdem improbè præmium flagitare,quod nulla ratione promerueris:
pœnam,ſi ſapis,incipe deprecari.Iſthuc fortaſſis ab æquitate Iudicum, à ciuita-
te deorum munere læta,queas impetrare. Neq; enim putes unum me te à præ-
mio deterrere.Imaginare iſthac in cauſſa pariter & leges,& Rempub.& deos
D tibi aduerſari.Puta leges his tecũ uerbis agere:Si nos uerè reſtitutas uideri uis,
ſine noſtram auctoritatem primùm in hac tua cauſſa ualere.Longè plus laudis
ex hoc iudicio referes,ſi nobis ceſſeris, ſi parueris, ſi tuam cupiditatem noſtro
ſubmiſeris arbitrio : ſi primum exemplum in te ciuibus edideris, reuixiſſe nos:
ſi monſtraris ciuitati iam non ex ſceleratorũ libidine,ſed ex noſtro præſcripto
cuique uiuendum eſſe.Atque altera ex parte Rempub.hac tecum oratione uti
puta:Si ciuem bonum mihi præſtare ſtudes,noli hanc ſtultitiæ notam mihi in-
urere,ut in poſterum re cognita,dicar ebrietate quadam gaudiorum ei præmiũ
decreuiſſe, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos,quos uix deniq; tã diu-
E tinis uotis,tot ſacris,tot precibus, tot meis malis placaui, commoui, propitios
reddidi, denuo per ingratitudinem iratos atque infenſos reddere.Sine ut mihi
per te liceat ſaltem illorum beneficio frui.Quòd ſi te neq; leges,neq; Reſpub.
cõmouet:certè deorũ orationẽ uereri debes,quos ita tecũ agere putato: Quid
tu te in noſtræ laudis poſſeſſionem ingeris? Quid honori noſtro inuides?Quur
non ſinis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos eſſe? Quur tu ipſe tam in-
gratus exiſtis ? Ciuitas hæc ſemel mihi reſtitutam libertatẽ debet, tu bis debes
cõmoditati noſtræ,& quòd Remp.ſeruauimus,cuius tu pars es:& quòd com-
moditate noſtra tuam periculoſam ſtultitiam, uel ſcelus potius,in maximã fe-
licitatem uerterimus.Etenim niſi nos dextri propitiiq; adfuiſſemus,quid aliud

tu quàm perieras,& per te Reſpub? Quod ſi planè contendis,ut præmium ali- F
quod feras:abunde magnum præmium à nobis perſolutum eſt, quòd per nos
res à te malè inſtituta,bene uerterit. A legibus meritò maior relata gratia,ſi no-
ſtræ proſperitatis reſpectu,temeritatis ſimul & ſceleris ueniam condonarint. A
ciuitate ſatis amplam laudem feres,ſi ea patiatur,ut in reſtitutæ libertatis hiſto-
ria tuum quoque nomen admiſceatur. Hac laudis parte contentus deſine no-
bis debitum uelle præripere, ciuitati munus noſtrum eripere, legibus auctori-
tatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillata iam aqua. Quod ſupereſt, G
nunc ueſtræ partes ſunt Iudices,ſtatuere,utrũ ſecundum leges,ſecundũ Deos,
ſecundum Rempub.ſententiam dicere, an ſecũdum hunc glorioſum oſtenta-
torem pronunciare uelitis. Vtrum hanc urbis felicitatẽ huius temeritati, huius
ſceleri acceptam ferre malitis,ſæpius exprobrãdam, & breui fortaſſis à ſuperis
iratis(id quod abominor)auferendam:an in Deos,quibus ſine controuerſia to-
ta debetur,referre,eorundem pietate ſeruandam,augendam,beneq; fortunan-
dam. Vtrum magis ex uſu ſit, ut primo hoc iudicio ſtatim leges circunuentæ
dicantur,an ut appareat legum reſtitutarum ſeueritatem,& Iudicũ ſapientiam
aduerſus unius iniquam poſtulationem ualuiſſe.

ABDICATVS, Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM. H

*Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem inſania laborantem, reliquis medicis deſperantibus, dato pharmaco cum ſanaſſet, denuo receptus eſt in familiam. poſt hæc nouercam inſania correptam ſanare iuſſus, abdicatur. Porrò genus orationis iudiciale eſt, ſtatus qualitatis. Sub hac enim & Abdicationis cauſ-
ſas Quintilianus ponit, quarum duas ſpecies facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad
quam & præſens cauſſa hæc pertinet. Exordium maxima ex parte querela conſtat. Nam & de iniquitate
patris conqueritur, qui ſe non ſecundum artem, ſed ad præſcriptum curare iubeat: & de ingratitudine, ut
qui pro beneficio reſtitutæ ſanitatis, eam ſibi nunc gratiam referat, ut iterum abdicare cogitet. Hanc quere-
lam,perſonarum, ſuæ & nouercæ uidelicet,conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accuſationis etiam oc-
currens à conſueto & more patris: id quod ſtatim ab initio facit. Exordium propoſitio ſequitur, cui Narratio- I
nem ſubmittit,non tam exponẽdæ actionis gratia,quàm ut anteactam uitam ſuam, & beneficium in patrem
collatum,iudicibus commendet. Confirmatio tribus locis conſumitur: primo,quo oſtendit non licere patri,ut in
familiam receptum,denuò abdicet,à cauſſa legis,& uoluntate legislatoris:quod argumentũ ſimilitudine &
fictionibus,ſeu κατ' ὑποθεσιν amplificat. Secundo,quo iniquum eſſe docet, ſe,tam bene meritum de patre,iterũ
abdicari,& pro præmio pœna affici. Hic locus uariè amplificatur,ex qualitate beneficij,à conditione perſo-
næ,à difficultate & accidentibus artis,à natura & lege & cæt. Poſtremò, neque cauſſas abdicationis ſatis
idoneas aut efficaces eſſe probat. Neq; enim ſe quicquam peccaſſe, neq; nunc cogi debere ut arte ſua ubiuis
utatur,idq; exẽplo reliquarum artiũ, & ob artis huius cõditionẽ & præſtantiã,deinde ex ſua perſona, qui
illam non impẽſis patris,ſed tũ cum à familia alienus eſſet,didicerit,alioqui etiam neceſſitatem quandam rei
abſurdam conſecuturã eſſe. Deniq; non poſſe curari hunc morbũ:quo loco multa de qualitate corporũ, mor-
borũ & medicinæ in genere diſputat, oſtenditq; etiã ſi aliàs ſanabilis hic morbus eſſet,in nouerca tamẽ ſu- K
ſpicionis periculũ ſibi metuendũ eſſe,ſi quid ipſum fallat,aut ars deſtituat: atq; ita orationẽ cõcludit,admo-
nens patrem periculi ſuperioris,in quod ne iterum per iram & indignationem recidat,cauere ipſum iubet.*

Inuidiã pater næ actionis r. mouet à cõ- ſueto.

HAVDquaquam noua ſunt hæc Iudices, neq; mirãda, quæ in præ-
ſentia facit pater,neq; nunc primùm ad hũc iraſcitur modum, ue-
rùm hæc lex illi facilis eſt, & aſſuetus ad hãc cauſſam accedit. Ve-
rùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit,quòd cum nullum
proprium ſit crimen, quod mihi poſſit imponi,tamen in periculum uocor ne
pœnas dem artis nomine, niſi huic iubenti per omnia parêre poſſit. Qua qui-
dem re quid fieri poſſit abſurdius? uti curem ex præſcripto, non iam quatenus

Querela de in:ignitate rei,& ingra- titudine patris

ars

A ars ualeat,ſed patris arbitratu. Quare optarim equidem ut medicorũ ars eiuſ-
modi quoque remedium aliquod haberet, quòd non modò laborãtes inſania,
uerumetiam præter æquum iraſcentes,liberare poſſit,nimirũ quò liceat & pa-
tris iracundiæ mederi. Nunc autem ipſa quidem inſania leuatus eſt,cæterũ ira-
cundia magis etiam exaſperatur. Quodq; eſt omnium grauiſſimum,erga cæte-
ros omneis ſanus eſt,in me unum inſanit, à quo morbo fuit liberatus. Videtis
igitur cuiuſmodi mercedem curationis feram,cum rurſum ab illo abdicor,ite-
rum alienor à familia,ceu ob idipſum ad breue tempus receptus,ut maiore in-
famia ſæpius eiicerer domo. At ego quidem in his quæ præſtare queam,ne ex- *Amplificatio à ſua perſona.*
B pecto quidem patris iuſſum,ut qui pridem non accerſitus ad opitulandum ac-
ceſſerim. Verùm ubi res eſt eiuſmodi,ut nulla omnino ſpes ſit,tũ nec aggredi
uelim. Porrò in hac muliere multo etiam minus auſim,neq; id temere. Siqui- *A perſona no uercæ & peri culo.*
dem reputo quæ in me facturus ſit pater ſi res nõ ſucceſſerit,cum iam abdicet *Docilitas.*
nondum aggreſſum curationem. Quare doleo Iudices nouercæ uicem, grauı-
ter laborantis. Erat enim proba. Deinde patris nomine,quẽ huius morbus ex-
cruciat. Maximè tamẽ mei ipſius cauſſa,qui uidear immorigerus patri,cũ non
poſſim quæ iubeor præſtare,partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis
imbecillitatem. At ſanè non arbitror æquum eſſe ut abdicer, ſi quod efficere *Propoſitio.*
C nõ queam,id ne recipiam quidem. Itaque quibus de cauſſis prius abdicarit me,
facile fuerit ex hoc negocio coniicere. Quãquam ad illas,opinor,ſatis reſpon-
di ipſa pòſt acta uita. Ad hæc autem quæ nunc obiicit,pro uirili ſum reſponſu-
rus,ſi prius de ſtatu meo pauca uobis expoſuero. Ego intractabilis ille, & im- *Narratio.*
morigerus,patrẽ dedecorans,& indigna genere meo patrans,id quidem tem-
poris multa id genus uociferanti,ac ſine fine occlamanti,paucis contrà dicen-
dum eſſe duxi. Verùm domo cedẽs,exiſtimaui mihi grauiſſimi iudicii inſtar fo-
re, uerumq; calculum, ita actam deinde uitam, ut appareret me à paternis illis
criminibus quamlongiſſimè abeſſe, ſed potius honeſtiſſimis ſtudiis dediſſe o-
D peram,cumq; optimis uiris habuiſſe cõſuetudinẽ. Iam uerò & eiuſmodi quid-
dam proſpiciebam,ac ſuſpicabar fore, ut aliquando pater, qui non admodum
animo conſtaret,mihi ſine cauſſa ſuccẽſeret, falſaq; in filium crimina ſtrueret.
Neque deerant qui iſta morbi initium interpretarentur, minasq; ac tela paulò
pòſt irruituri mali, nempe odium abſq; cauſſa, mores aſperos, conuicia parata,
cenſuram ſeueram,clamorem,iracundiam, in ſumma, omnia plena bilis, unde
uſu uenturum credebam, ut mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proin-
de foras profectus,ac probatiſſimorum, quos in peregrinis regionibus nãciſci
potui,medicorum uſus doctrina, plurimo labore, uehemẽtiq; animi ſtudio ar-
E tem perdidici. Porrò domũ reuerſus,offendo patrem manifeſta iam inſania la-
borantem,& ab huius loci medicis deſperantibus deſtitutũ, qui non altius in-
troſpiciunt, nec admodum exactè morbos diiudicant. At ego ſanè, ſicuti par
erat facere frugi filium,neque ſuperioris abdicationis iniuriã recordabar, neq;
ut accerſerer opperiebar. Neque enim erat quicquam quod illi propriè impu-
tare poſſem,uerùm peccata illa omnia fuerant aliena: nempe,quemadmodum
modò dicebam,ipſius morbi. Ergo cum inuocatus acceſſiſſem,non ſum equi-
dem protinus medicatus,neque enim hic nobis mos eſt,neque id præcipit ars,
uerùm illud omnium primũ iubemur obſeruare,ſanabilis ne ſit morbus,an in-
ſanabilis,atq; artis terminos prætergreſſus. Ac tum ſi eiuſmodi fuerit malum,

ut cõmodè poſſimus aggredi,aggredimur, totoq; adnitimur ſtudio ut ægrotũ F
ſeruemus. Quòd ſi uiderimus iam inualuiſſe,ſuperaſſeq;,nec manum admolimur omnino, idq; uetuſtam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem,ſecuti:qui negant tentandos eſſe morbos qui iam inualuerũt. Itaque cum patrem adhuc intra ſpem eſſe perſpicerem, neq; malum ſupra artis uires eſſe, diu obſeruatis ac penſitatis ſingulis: ita demum aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi ſanè eorum qui tum aderant,ſuſpectam habebant adminiſtrationem pharmaci, calumniantes curationem meam: iamq; parabant in ius uocare me. Aderat autem & nouerca pauida atque diffidens,non id quidem odio mei, ſed quòd metueret, utpote probè ſciens illum G
grauiter laborare. Nam ſola nouerat omnia,quippe familiaris & aſſiduè cõuiuens ægrotãti. Attamen ego nihil his rebus deterritus (ſciebam enim futurum ut mihi ſigna non mentirẽtur,neq; falleret ars)adhibui curam,obſeruato tempore idoneo. Quanquam erant amici nonnulli, qui mihi conſilium darent ne fiderem, ne fortè ſi res malè ſucceſſiſſet, maiorem aliquam calumniã mihi acerſerem,quaſi patrem ueneno ultus eſſem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In ſumma,ille protinus conualuit,priſtinæ redditus ſanitati:cognouitq; omnia. Familiares admirabãtur: denique laudabat & nouerca,ac palàm omnibus utriuſque nomine gaudebat,tum mihi laudem aſſecuto, tum illi ad ſanam H
mentem reuerſo. Atque hic quidem(nam illud de eo teſtari poſſum)neq; contatus, neque quopiam his de rebus in cõſilium adhibito, ſimul atq; rem omnẽ è familiaribus cognouit, irritam fecit abdicationem, ac denuo me filium fecit, ſeruatorem ac beneficum appellans,confitens ſeſe certum experimentum mei cepiſſe,deq; illis antè factis ſemet excuſans. Id factum compluribus attulit uoluptatem,nimirũ quotquot aderant probi. Cæterùm urebat eos, quibus abdicatio filii iucundior fuerat reuocatione. Proinde uidebam tum non eodem modo ea re gaudentes omnes, ſed erat cuius & colorem illico uerti ſenſi,& oculos turbari,& uultum iracundum,quemadmodum ex inuidia odióque ſolet I
accidere. Nos igitur,ut eſt conſentaneum,in cõplexibus & animi gaudiis uerſabamur,utpote utroque alteri reddito. Cæterùm nouerca paulò pòſt ægrotare protinus cœpit,morbo,Iudices,graui & impotẽti. Nam ſtatim obſeruabam ut naſcebatur malum. Neque enim ſimplex erat aut leuis inſaniæ ſpecies: quin potius uetus quidam morbus,qui iam pridem delituerat in animi domicilio,erupit,uictorq; in apertum prodiit. Sunt autem nobis cum alia multa ſigna inſanabili laborantis inſania,tum illud cõmune in hac obſeruaui muliere. In cæteros placatior eſt ac mitis, atque illis præſentibus conquieſcit morbus: quòd ſi quem conſpexerit medicum, imò ſi uel audierit tantùm de medico, in hunc K
ſupra modum incenditur. Quod & ipſum argumento eſt, illam graui & inſanabili teneri malo. Hæc cum perſpicerem,equidem acerbè ferebã, miſerebarq; mulieris,ut debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater uerò ob imperitiam, (neque enim nouit uel originẽ mali quo tenetur, uel cauſſam, uel morbi magnitudinem) iuſſit uti medicarer, ac ſimile pharmacum exhiberem: arbitratus idem eſſe inſaniæ genus ,eundem morbum,eandem ægrotationem, quæ ſimilem curandi rationem admitteret. Verùm ubi,id quod erat ueriſſimũ, dico fieri nullo pacto poſſe ut mulier ſeruetur, fateorq; me morbo imparẽ eſſe,indignatur ac ſuccẽſet,aitque me ſtudio detrectare, ac mulierem deſtituere,
mihi

A mihi crimini uertens artis imbecillitatem. Atq; huic quidem accidit, quod ſolet iis qui dolent. Succenſent enim omnes iis qui liberè uerum loquuntur. Tamen ego ſanè pro uiribus illi reſpõdebo,tum meo ipſius nomine,tum artis. Ac primùm quidem à lege ſumam initium,per quam hic me parat abdicare,ut intelligat ſibi non eſſe poſthac eandem abdicandi facultatem, quæ prius fuit. Neq; enim legislator omnibus,ô pater,iſtam poteſtatem permittit,neq; uti quoſlibet filios,neq; quoties libuerit,abdicent,neq; quibuſlibet de cauſſis. Verùm quemadmodũ patribus conceſſit certis de cauſſis iraſci,ita proſpexit & liberis,ne id immerentibus accidat. Eaq; gratia iuſſit ne libera eſſet ac citra iudicium uin- *Confirmatio.*
B dicta:ſed ad iudices uocat,æſtimatores conſtituit,qui neque per iracũdiam,neque per calumniam,quod iuſtum ſit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, ut ob cauſſas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falſæ calumniæ credens: ille famulo fidem habens, aut uxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rẽ iniudicatã agi,neq; indefenſa cauſſa liberos ſtatim capi uinciq;: uerùm & aquam infundit, & ratio redditur , & nihil inexcuſſum relinquitur: quandoquidem ſolùm hoc auctoritatis datur patri,ut ad iudices uocet: uerùm iudicandi auctoritas,an meritò accuſet,id penes uos,qui iudicio præſidetis. Ac *Locus cõmunis de cauſſa & poteſtate iudiciorum.*
nondum ſpectate crimen quod mihi imponit,cuiusq; gratia nunc indignatur:
C uerùm illud prius expendite,num poſthac illi ius ſit abdicandi,qui ſemel abdicauerit, iamq; ſit uſus facultate quam lex concedit, atque hanc paternam poteſtatem expleuerit,deinde rurſum in familiam receperit, ac ſuperiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certè iniquiſſimum iſtud eſſe dico, ut liberorum quoque ſint infinitæ pœnæ,ut multę condemnationes,ac metus perpetuus: utq; lex nunc irato inſeruiat , mox deinde faciat irritum quod actum eſt: rurſum ut eodem modo ualeat. In ſumma, ut ius ſurſum ac deorſum torquea- *A cauſa et uoluntate legis.*
tur, utcunq; patribus pro tempore uiſum fuerit. Verùm initiò quidem æquum erat uti concederet,cumq; indignante pariter indignaretur,ac puniendi ius fa- *I. Locus. Nõ licere patri ut iterum abdicet.*
D ceret ei qui genuiſſet. Porrò ubi ſemel poteſtatem abſumpſerit,ac lege ſit abuſus, iracundiam expleuerit, poſt hæc rurſum in familiam receperit, & in hanc opinionem diſceſſerit,ut frugi putet:in his perſeueret neceſſum eſt,neq; poſtea reſiliendum,aut retractanda ſententia,neque reſcindendum iudiciũ. Neque enim ſcire poterat,opinor, is qui natus fuerat,frugíne,an contrà eſſet euaſurus. Atq; hanc ob cauſſam permiſſum eſt ut genere indignos abdicent, quos cum educabant,cuiuſmodi eſſent futuri,neſciebant. Cæterùm ubi non coactus, ſed ſuapte ſpõte atq; auctoritate ex ſeſe comprobatum recipit, qua deinde ratione poſſit mutare factum,aut quis legis uſus ſupereſt? Et enim ipſe legislator hunc *Confirmatio legiſlatoris.*
E ad modum tecum egerit: Hic ſi improbus erat, dignusq; quem abdicares, quid accidit uti reuocares? Cur denuo in familiam reduxiſti? Cur legem irritam feciſti? Nam liber eras,tibiq; in manu erat iſta non facere. Neq; enim tibi cõcedendum eſt,ut legibus tuo arbitratu abutaris, utq; iudicia,utcunq; mutatus ſit animus tuus,eò trahantur. Neque uti nunc irritentur leges,nunc rurſum ualeant, iudices interim teſtes ſedeant,uel ut rectius dicam,miniſtri tuæ uoluntatis,modo punientes,modo abſoluẽtes,quandocunq; tibi uiſum fuerit. Semel genuiſti,ſemel educaſti: pro his ſemel item abdicare potes,atq; ita potes,ſi iſtud meritò facere uidearis: uerùm ut hoc fiat ſine fine,ut perpetuò,ut frequenter,ut facilè,id uerò ſupra patris ius eſt. Quare per Ioué iudices ne permittatis huic, ut

qui ſua ſponte receperit,ſuperioris iudicii ſententiam irritarit, iram damnarit, F
rurſum ad eandem prouocet pœnam,& ad patriam recurrat poteſtatem, cuius
tempus iam exceſſit,euanuitq; priuilegium,nec huic uni quicquã ualens,quip-
Amplificatio à ſimili. pe antehac conſumpta. Etenim illud conſiderate, quemadmodum in reliquis
iudiciis,*ubi iudices ſortibus ferunt ſententiam*,ſi quis perperam pronũciatum
exiſtimat, permittitur alios adire iudices. Porrò ſi qui ipſi ſuapte ſponte iudi-
ces conſtituerint, delectisq; arbitris cauſſam commiſerint, poſthac non idem
licet. Etenim ſi quis,quorum ſententiis initiò ſtare non cogebatur,hos ſpontè
delegerit, iam æquum eſt boni conſulere quæ ſtatuerint. Itidem ſanè tu quo-
que, quem antea liberum erat non recipere, niſi dignus maioribus uideretur, G
hunc ſi probum arbitratus eſſe,denuo recepiſti,iam deinde non erit abdicandi
ius. Siquidem indignum eſſe in quem iſta denuo fiant, ipſe teſtatus es, iam de
Epilogus. integro frugi filium eſſe confeſſus. Itaque non cõuenit pœnitere receptionis,
ſed firma reconciliatio ſit oportet, nimirum poſt toties pronunciatam ſenten-
tiam, ac rem bis iudicatam: primùm cum abdicares: iterum, cum ipſe mutaſti
conſilium, meq; in familiam reuocaſti, reſciſſis decretis ſuperioribus confir-
mans illa quæ poſtea ſunt placita. Proinde perſeuera in his quæ proximè ſta-
tuiſti,tuumq; ipſius iudicium ſerua. Pater ſis oportet, quandoquidem id abs te
A fictione. decretum,id probaſti,id ratum feciſti. Ego quidem ſi natura non eſſem filius, H
ſed adoptatum abdicare uelles, ne tum quidem exiſtimarim tibi licere. Quod
enim initiò liberum erat non facere, id ſemel factum, iniquum eſt reſcindere.
Porrò eum qui primùm natura ſit filius,poſtea iudicio ſententiáque accerſitus,
quæſo num par eſt rurſum expellere, & eadem familiaritate priuare ſæpius?
Aliud à fi- Age quid ſi forte ſeruus eſſem,ac tu quidem primùm improbum eſſe ratus, in
ctione. uincula cõieciſſes,deinde ubi cognitũ eſſet me nihil peccaſſe,manumiſiſſes:nũ
tibi liceret,utcunq; contigerit iraſci,rurſus in eãdem reuocare ſeruitutem? Mi-
nimè liceret.Iſtiuſmodi igitur acta,leges firma uolunt eſſe,ac perpetuò ualere.
Ego cũ pluribus etiam argumẽtis docere poſſim nõ eſſe ius huic abdicare de- I
Tranſitio. nuo, quem ſemel abdicatum, ſponte ſua receperit:tamen finem faciam. Nunc
ſpectate cuiuſmodi filium parat abdicare. Atq; illud nondum dicã,me tum im-
II. Locus, Iniquũ eſſe ſe abdicari. peritũ abdicatum fuiſſe,nunc abdicari medicum (nihil enim mihi in hac cauſſa
ſuffragetur ars) tum iuuenẽ, nũc ætate prouectum,ut ætas etiam ipſa fidem fa-
ciat me nihil peccaſſe. Nam leue fortaſſis hoc quoq;,uerùm tum quidem,etiã ſi
A meritis. nullo cõmiſſo peccato,ut ego quidem dixerim,ſed nec benemeritus alienabar
à familia. Nũc porrò cum nuper ſalutem dederim,ac beneficus extiterim,exi-
gor. Qua re quid fieri poteſt ingratius?ut mea ſeruatus opera,tantoq; elapſus à
diſcrimine,protinus ſanationem illam huiuſmodi factis pẽſet,nulla meritorum K
habita ratione,ſed uſqueadeo facilè mandarit obliuioni,atq; in ſolitudinẽ abi-
gat eum,qui iure ſit obſecutus,cum præter ius eiiceretur, neq; ſolùm non me-
minerit iniuriæ, uerumetiam & ſalutem attulerit, & ſanæ menti reſtituerit?
Amplificatio beneficij à morbi difficultate. Neque enim exiguo Iudices,neq; uulgari in hũc collato beneficio, tamen hu-
iuſmodi malis nunc uideor dignus. Porrò quanquam hic ignorat quo in ſtatu
tunc fuerit,uos tamen omnes noſtis quid facientem hunc,ſimul & patientem,
& quibus affectum modis,ego curãdum ſuſceperim,ac medicis reliquis deſpe-
rantibus,fugiẽtibus familiaribus,nec propius accedere audentibus, talem red-
didi,ut etiam accuſare poſſit,ut de legibus diſſerere. Quin magis ſi exemplum

quæris

A quæris pater,cum propemodum talis eſſes, qualis nunc eſt uxor, ad priſtinam
ſanitatem reuocaui. Quare non eſt æquum,ut pro his officiis, huiuſmodi mihi
gratia reponatur,utq; in me unum tantummodo ſanus ſis. Etenim te non me-
diocribus à me beneficiis affectum eſſe,uel ex his ipſis liquet,quibus me crimi-
naris. Nam quem ob hoc odio perſequeris, quòd uxorem extremo laborantẽ
periculo,grauiſſimeq; affectam non ſanem,quî fit ut eundem non multo potiu
chariſſimum habeas,quum ſimili morbo liberarim?non gratias agas,tam a-
cerbis ereptus malis? At tu, quod quidẽ eſt ingratiſſimum, ſimul atq; ad te re-
diſti,protinus in ius trahis:ſalute donatus,punis,& ad uetus recurris odiũ,ean- *Obiectio ingratitudinis.*
B dem recitas legem. Egregiã igitur mercedem perſoluis arti, dignamq; pro re-
mediis refers gratiam,qui quidem aduerſus medicũ tantùm ſanus es. Vos autẽ
Iudices huic cõcedetis,ut de benemerito pœnas ſumat? ut ſalutis auctorem ex-
pellat?ut eũ qui ſanitati reſtituerit,oderit?ut per quem reuixit,ulciſcatur? Haud
profectò concedetis,ſi quidem quod æquum eſt,facietis. Etenim ſi maximum *A fictione.*
aliquod flagitium in præſentia cõmiſiſſem, tamen ſuperioris beneficii nomine
non mediocriter mihi debebat:cuius reſpectu memoriáque conueniebat hunc
præſentem iniuriã negligere, & ob illa priora facilè ignoſcere: maximè ſi tam
ingens ſit beneficium,ut omnia ſuperet quæ poſtea poſſint accidere. Quod e-
C quidem mihi in hũc cõpetere puto,quem ſeruaui, qui mihi totius uitæ debitor
eſt:cui præſtiti ut ſit,ut ſapiat,ut intelligat: præſertim cum cæteri omnes iã de-
ſperarent, ſeq; morbo impares eſſe faterentur. Nam & illud opinor ad meriti *Alia amplifi-*
mei cumulum accedit,quòd cum id tẽporis filius non eſſem,cũ nihil eſſet cauſ- *catio à ſua cõ*
ſæ quæ me cogeret curationem ſuſcipere,uerùm cum liber eſſem,atq; alienus, *ditione,& dif*
à naturali cauſſa ſolutus,tamen haud diſſimulaui,ſed ultroneus,inuocatus,in- *ficultate artis.*
iuſſus adii,ſuccurri,adniſus ſum,ſanaui,reſtitui,meum ipſius patrem ſeruaui,de
abdicatione me purgaui, iram beneuolentia ſedaui, legem pietate ſuſtuli, ma-
gnoq; beneficio reditum in familiam emi,atque in tempore adeò periculoſo fi-
D dem erga patrem demõſtraui,meq; ipſum artis auxilio inſinuaui,ac triſtibus in
rebus legitimus filius apparui. Quàm multa enim me fuiſſe paſſum arbitramini, *Enumeratla-*
quantum & exhauſiſſe laborum,dum aſſideo,dum obſeruio,dum opportuni- *bores & moa-*
tates capto,nunc cedens patris uehementiæ, nunc artem admouens, ad breue *leſtias artis*
tempus concedente morbo? Eſt autem hoc omnium quæ ſunt in arte medico- *medicæ.*
rum,periculoſiſſimum,huiuſmodi medicari,ac propius accedere ad hos,qui ad
eum ſunt affecti modum. Fit enim non rarò,ut exæſtuante malo,rabiẽ in pro-
ximos exerceant. Me tamen nihil horum piguit, neque grauatus ſum, uerùm
aderam modis omnibus cum morbo luctãs,poſtremò ſuperaui pharmaco. Ne
E uerò quiſquã hoc audito protinus apud ſe cogitet, Quis aut quãtus labor mi-
ſcere pharmacum? Etenim multa prius ſunt facienda, præſtruenda uia dando
pharmaco, præparandum corpus, quò facilius recipiat medicationem, deq; o-
mni corporis habitu ſolicitus ſit medicus oportet, inaniens, extenuans, cibis
idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, ſomnos accerſendi rationes
excogitans,ſolitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pa-
reant: at qui laborant inſania, ob animi libertatem intractabiles ſunt, ac gu-
bernatu difficiles,ipſiq; medico periculoſi,neque qui facilè cura expugnentur.
Proinde ſæpenumero cum effecerimus ut iam ſperemus proximè adeſſe mor-
bi finem,leue aliquod erratum incidens, renouato malo, cuncta illa ſuperiora

facilè ſubuertit,curationẽ impedit,artem fallit. Eum igitur qui hæc omnia ſuſtinuerit,qui cum morbo tam graui ſit luctatus,qui malum malorum omnium expugnatu difficillimum uicerit,huic ut iterum abdicet, permittetis, utq; leges in benemeritũ interpretetur ſuo arbitratu,concedetis,atq; eum cum ipſa natura bellum gerere ſinetis? Ego naturæ parẽs,Iudices,patrem mihiipſi ſeruo, cuſtodioq;,etiam ſi hic quidem iniuria me afficiat. Quòd ſi filiũ benemeritum,leges,ut ait,ſecutus,perdit,& à familia alienat: hic nimirum liberorum oſor erit: ego pius in patrem. Ego naturam amplector, iſte naturam contemnit, faſq; & ius uiolat. O patrem iniuſtè proſequentem odio. O filium iniuſtius amantem. Nam mihiipſi uitio uerto,patre compellente, quòd odio habitus, eum præter cauſſam amo,& magis amo quàm oporteat. Atqui natura comparatum eſt, ut patres liberos ament magis,quàm liberi parentes. Verùm hic ſtudio tum leges contemnit,quæ filios nihil commeritos familiæ ſeruant: tum naturam,quæ parentes ad uehemens natorum deſiderium incitat. Non ſolùm enim cum plures habeat in me beneuolẽtiæ cauſſas, maiorem,uti debebat,beneuolentiã nõ adiungit atq; addit,aut quod eſt minus,me ſaltem imitatur,meumq; æmulatur amorem: ſed ô calamitatem,quin inſuper odit amantem, charitate proſequentẽ expellit,benemerentem lædit,complectentem abdicat,legesq; liberis fauentes, ceu liberis infenſas,in me torquere conatur. O bellum,quod contra naturã legibus moues pater. Non ſunt iſta,nõ ſunt inquam,quemadmodum tu uis. Leges bene conditas,malè interpretaris pater. Non pugnat natura cũ lege,in his quæ ad beneuolentiã pertinent. Hic inter ſeſe conſentiunt,& altera utriq; auxilio eſt ad delendas iniurias. Cõtumelia afficis benemeritum, offendis naturã. Cur legibus quoq; ſimul cum natura facis iniuriam? Quæ cum honeſtæ,iuſtæ, liberorum amantes eſſe cupiant,non pateris eſſe: quippe quas aduerſus unum filium tanquam aduerſus multos ſæpius tentes. Nec finis in ſuppliciis quietem inuenire,quæ uelint in beneuolentia liberorũ erga parẽtes cõquieſcere: quanquã alioquin ne poſitas quidem aduerſus eos qui nihil peccarint. At ſanè leges ingratitudinis actionem concedunt in eos qui benemeritis nõ retulerint gratiam. At qui non ſolùm non refert gratiã,uerumetiã punire conatur ob ea ipſa quibus adiutus eſt beneficio, conſiderate num quicquã facere poſſit iniquius. Itaq; non poſſe hũc iam abdicare denuo, qui paternam poteſtatẽ ſemel expleuerit,ac lege ſit uſus: præterea non eſſe æquũ,eum qui tanta præſtiterit beneficia,expellere,familiaq; exigere,ſatis opinor demonſtratum. Nunc autem ad ipſam abdicationis cauſſam ueniamus,& crimen cuiuſmodi ſit,expẽdamus. Ac rurſum ad mentem eius qui legem condidit,recurramus neceſſe eſt. Etenim ut iſtud tibi donemus ad breue tẽpus,licere quotieſcunq; uelis abdicare,utq; præterea poteſtatem iſtam tibi largiamur etiam aduerſus benemeritũ,haud tamen ſimpliciter opinor,neq; quibuslibet de cauſſis abdicabis. Neque hoc dicit legis cõditor: Quicquid utcunq; criminatus fuerit pater,abdicato: ut ſatis ſit tantùm uoluiſſe queri. Nã ſi id eſſet,quid opus erat iudicio? Verũ uos iſtud expendere iubet Iudices, num grauibus ac iuſtis de cauſſis iraſcatur pater,nẽcne. Hoc igitur in præſentia conſiderate. Exordiar autem ab iis quæ protinus huius inſaniam ſunt conſecuta. Iam primum omniũ quod fecit ſanæ menti redditus,illud erat: Reſcidit abdicationem. Ego ſeruator,beneficus, breuiter omnia eram. In his (niſi fallor) nihil adhuc eſſe poterat quod cũ crimine uideretur eſſe cõiunctum.

Alia amplificatio à natura & honeſtate.

Alia à lege.

Tranſitio. III. Locus, Nullo iure ſe abdicari.

Ab anteacta uita.

Actum. Deinde quid eſt omnium quod accuſat: Quod obſequium,quam curam filio dignam prætermiſi? Quando foris cubui? Quas intempeſtiuas potationes, quas comeſſationes obiicis? Qui luxus? Quis leno pulſatus eſt? Quis accuſauit? Nemo profectò. Atqui hæc ſunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit ægrotare nouerca. Quid iſtud mihi uertis crimini? morbíque pœnam à me repoſcis? Non repoſco,inquit. Sed quid? Quòd eam curare iuſſus recuſas, ob hoc dignus fueris qui abdiceris, quippe immorigerus patri. Aſt ego quidem cuiuſmodi ſint iſta quæ iubet,in quibus quia non poſſim obſequi,uideor immorigerus,pauliſper diſſeram. Sed illud prius in totũ dico. Neque lex huic concedit ut quiduis imperet,neque mihi neceſſe eſt in omnibus omnino parẽre. Quædam enim mandata ſunt huiuſmodi,ut ſi non parueris,non ſis obnoxius pœnæ. Quædam id genus,ut niſi obtẽperaris,ira ſupplicioq; ſis dignus: ueluti ſi ægrotes ipſe,& ego non curem. Si quid rerũ domeſticarum curãdum ſit,& ego negligam. Si quid rem ruſticam curandam mandes,atque ego recuſem. Hæc omnia,atque id genus alia,probabiles adferunt cauſſas paternæ querelæ. Porrò cætera noſtri ſunt arbitrii,nẽpe quæ ad artes,& artium uſum pertinent: maximè ſi nulla in re fiat iniuria patri. Iam ſi cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili,illa nequaquam. Rurſum muſico, Hãc pulſa harmoniam,illam ne pulſa. Tum fabro ærario, Iſta cude,illa ne cude: num quiſquam hunc patietur abdicare filium propterea quòd non ex ipſius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. Atqui medendi ars quanto eſt honoratior, uitæq; conducibilior, tanto conuenit eſſe liberiores qui hac utuntur: ac iuſtum eſt ut ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, ut neque cogatur uſquam, neque ferat imperium,res ſacra,deorum doctrina,uirorum eruditorum cura: neque in ſeruitutem trahatur legis: neque timori pœníſque tribunalium,neque calculis ac patris minis,& indocti hominis iræ ſit obnoxia. Proinde ſi tibi palàm ac ſimpliciter ad hunc modum reſpondiſſem, Nolo curare cum poſſim, ſed artem ſoli mihi didici,ac patri,cæteris omnibus imperitus eſſe uolo: quis eſt tyrannus uſqueadeo ferox, ut cogat etiam nolentem uti arte? Siquidem iſtiuſmodi officia blanditiis precibuſq;,ni fallor,non legibus,ira,iudiciis conuenit elicere. perſuadere medico oportet,non iubere,ut uelit,non ut metuat: neque ad ſanandum adigendus eſt,ſed ultro ac lubens accedat oportet. Immunis à cõpulſione patris, immunis eſt ars ipſa, quandoquidem ciuitates quoque publicitus honores,præeminentias,immunitates,priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine reſpondere, etiam ſi tu me illam docuiſſes, ſi multum ſtudii, multum pecuniarum inſumpſiſſes ut diſcerem, & unam hanc curationem, etiam ſi eiuſmodi eſſet ut præſtare poſſem, recuſaſſem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non ſinas me à meipſo mihi partis liberè uti. Hanc ego artem tum cum non eſſem filius tuus,perdidici,neque tuis ſubiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didici. Huius fructum primus ſenſiſti, quum nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem præceptorem mercede conduxiſti? Quem pharmacorũ apparatum comparaſti? Nullum omnino. Verùm inops,ac rerum neceſſariarum indigens,à præceptoribus mei miſertis ſum edoctus. Nã abs te patre huiuſmodi mihi dabatur ad diſcendum uiaticum,moleſtia,ſolitudo,egeſtas,familiarium odium,cognatorum auerſatio. Pro iſtis itaque factis poſtulas uti arte mea, uisq;

A qualitate cauſſæ.

A ſimili.

A conditione artis.

A ſua perſona, & inſtrumento artis.

earum rerum esse dominus, quas mihi paraui tum, cū mihi non esses dominus. F
Boni consule, si quid antehac ultro, nullo prouocatus officio, bene de te sum
meritus, cū nullo nomine ullam abs te gratiā possem reposcere. Cæterùm non
conuenit sanè, ut meum beneficium mihi in reliquum tēpus pariat necessita-
tē: ut quod uolens beneficio iuui, uertatur in occasionē, ut postea nolenti præ-
cipias: iamq; in cōsuetudinem trahatur, ut qui semel sanauerit aliquem, semper
A consequen tibus. deinde curet omnes quoscunq; uoluerit is qui sanatus est. Etenim ad istū mo-
dum fieret, ut quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nosq; metipsos
illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusse-
rint, obtēperaturi. qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeò G
laborantem restitui, ob id existimas tibi ius esse arte utendi mea? Atq; hæc qui-
dem dicere poteram, si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis, atq; ego
non omnino modis omnibus uel inuitus obtēperassem. At nunc tandem per-
A qualitate rei imperatæ. pendite *cuiusmodi* sint huius imperata. Quandoquidem, inquit, me laborantē
insania, sanasti: insanit autem & uxor, eodemq; tenetur morbo (sic enim opina-
tur) & à cæteris medicis ad eundem modum destituta est: tuq; potes omnia, id
quod re demōstrasti: sanato hanc quoq;, ac morbo leuato. Id si quis simpliciter
ad hunc audiat modum, uehementer æquum uideatur, præsertim illiterato, ar-
tisq; medicinæ imperito. Sinautem me auscultetis artis nomine respōdentem, H
intelligetis nimirum nec omnia esse nostræ facultatis, neq; consimiles morbo-
rum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus
efficacia. Ac tum palàm fiet, quantū intersit, nolis quippiam, an non possis. Vos
Locus cōmu- nis de natura et genere mor borū & medi cinarum. interim patienter auscultate me hisce de rebus philosophantem: existimantes
nec inelegantē fore, nec extra causſam, nec alienam à re, nec intempestiuam de
his disputationem. Iam primùm naturæ corporum ac temperaturæ, haudqua-
quam eædem sunt: tametsi maximè in confesso est, iisdem ex elementis consta-
re. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minus participāt: idq; loquor adhuc
de corporibus uirorum, quæ neque similia sunt omnibus, neq; eadem tempe- I
ratura, neq; eadem constitutione. Vnde necessariò consequitur, ut morbi quo-
que tum magnitudine tum specie differentes, his accidant: utq; alia sanatu sint
facilia, atq; ad curationē sponte propensa: alia rursum prorsus desperata, ut quæ
& facillimè corripiātur, & grauissimè à morbis prehendantur. Proinde si quis
existimet, quamlibet febrim, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut in-
saniam, quolibet in corpore unam atque eandem esse genere: is non uideatur
ponendus inter sobrios, neque doctos, neq; inter eos qui in rebus huiusmodi
exquirendis elaborarunt. Quin idem malum in hoc corpore facilè sanabitur, in
hoc minimè: quemadmodum uidelicet triticum, si idem in diuersos eiicias a- K
gros, aliter proueniet in plano solo, profundo, irriguo, aprico, uētis salubribus
exposito, exculto, nimirū ubere, læto, copiosoq; fructu: rursum aliter in mon-
tosa petricosaq; terra: aliter in opaca, aliter in subiecta mōtibus. In summa, pro
cuiusque loci diuersa natura, uariè proueniet. Itidē & morbi, pro ratione cor-
porum in quæ inciderint, aut maiores & uberiores, aut minores eueniunt. Ve-
rùm his omissis pater, nec omnino discussa re, uult quāuis insaniam in quouis
corpore cōsimilem esse, similemq; desiderare curationem. Super hæc tam mul-
ta, muliebria corpora plurimum differre à uirorum corporibus, uel ad morbi
corruptionem, uel ad sanandi spem aut desperationem, facile fuerit cognosce-
re.

A uulgus ferè non sentisceret imitatam asciritiamq; esse. Oculi uehementer acres
ac uersatiles, tum diuinum quiddam relucētes. Vox dulcissima, pariterq; clarissima. In summa, quo ad has res nulla ex parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiusmodi: cæterùm mens atq; animus, ô malorū depulsor
Hercules, & auersor tristiū Iupiter, seruatoresq; Dioscuri, in hostes potius contingat incidere, q̄ cum eiusmodi quopiā habere cōmercium. Siquidē ingenio,
solertia, acumine lōgè præstabat cæteris mortalibus. Tum curiositas, docilitas,
memoria, & ad disciplinas ingenii felicitas, horū unūquodq; suprà q̄ dici pos-
sit, illi suppetebat, quibus tamē pessimam in partem est usus. Et quum haberet
B arma tā egregia sibi suppeditata, illico nimirum omnium qui essent sceleribus
nobilitati, facilè summus euasit, uel superior, Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Aristodemo, Sostrato. Nam ipse cum aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissimeq; de se loqueretur, Pythagoræ semet assimilabat. Atqui ueniam mihi dabit Pythagoras, uir ille quidem sapiens, ac mente diuina: cæterùm
si huius ætate uixisset, puer (sat scio) præ hoc uisus fuisset. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliam me dicere, quasi uelim eos similitudine rerum gestarum committere. Verùm si quis deterrima quæque &
probrosissima quæ de Pythagora per calumniam feruntur (quibus equidem
C haudquaquā fidem perinde ut ueris habuerim) si quis tamen cōferat in unum,
ea nimirum omnia uix etiam minimā particulam adæquent Alexandrinæ uersutiæ. Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quammaximè uariam ingenii temperaturam, indolemq; ex mendacio, dolis, periuriis, maleficiis
cōfusam, promptam, audacem, uersatilem, & ad efficiendū quæ cogitasset, nullum refugientem laborem, appositam ad persuadendum, cuiq; facilè fides habenda uideretur: tum quæ mirè simularet optima quæque: ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primū igitur nemo cum illo congressus est, qui
nō hac cū opinione discesserit, ut eum mortaliū omnium optimū æquissimūq;,
D præterea simplicissimū, minimeq; fallacem iudicaret. Accedebat ad hæc omnia
grandium rerū conatus, quum nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper
appelleret animū. Ita quum esset adolescētulus adhuc formosus admodū, ætate uidelicet tenera, ac uelut herbescente: id quod licebat partim è stipula cōiicere, partim audire ex his qui ita prædicabant: passim seſe prostituebat, ac mercede sui copiam faciebat iis quibus lubitum fuisset. Inter multos autē incidit in
hunc amans quidam præstigiator, ex eorū numero qui magiā & diuinas incātationes profitentur, tū illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiā, malorum immissiones in hostes, rationem eruendi reperiendiq; thesauros, hæredi-
E tatum successiones. Hic ubi conspiceret bene ingeniatum puerum, atq; ad subministrandum arti negocioq; suo propensissimum, utpote qui nō minus illius
adamaret maleficium, quàm ipse huius formam: erudiit eum, semperq; deinceps
pro adiutore ministroq; est usus. At is publicitus quidem & apud uulgus medicum scilicet agebat: didicerat autem apud Thoonis Aegyptii coniugem

Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.

Quorū omnium successor hic atq; hæres factus est. Porrò doctor ille & idem
amator natione Tyaneus erat, uidelicet ex eorū numero, qui cū egregio Apollonio Tyaneo illo erant uersati, totamq; illius tragœdiam pernouerant. Vides
quānam è schola tibi hominē refero? Verùm ubi iā barba plenus esset Alexā-

der, Tyaneo illo uita defuncto, in egestatẽ redactus, defloreſcente ſimul & forma unde uictum parare licuiſſet, nihil poſtea paruum agitabat animo: ſed inito commercio cum Byzãtino quopiam, annalium ſcriptore, uiro, qui in certamina deſcẽdunt, omnium, ingenii longè ſceleratiſſimi: (Cocconas, opinor, erat cognomen) circumibant impoſturis ludificãtes, ac pingues homines (ſic enim illi peculiari Magorum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Macetin mulierem opulentam nacti ſunt, natu quidem grauiorem illam, quàm ut amoribus eſſet idonea, ſed quæ ſtuderet etiamdum amabilis haberi. Ab hac uictus copia ſuppeditabatur, atque hanc ex Bithynia in Macedoniam uſque ſunt cõſequuti. Nã illi patria erat Pella, qui locus olim floruit ſub Macedonicis regibus: nunc à paucis, iiſq; obſcuris & humilibus incolitur. Ibi quum conſpicerent immani magnitudine dracones, placidos admodũ ac manſuetos, adeò ut à mulieribus alerentur, & cum pueris unà cubarent, & calcantes ferrent, neq; commouerentur ſi quis ſtringeret premeretq;: denique perinde atque infantes lac è papilla ſugerent (nã ſunt id genus apud illos permulti: unde ueriſimile eſt olim illam de Olympiade fabulam increbruiſſe, quum Alexandrum conciperet, huiuſmodi dracone quopiam opinor cum ea concũbente) mercati ſunt ex his ſerpentibus unum, qui eſſet pulcherrimus, obolis ſanè paucis. Atque (ut Thucydidis utar uerbis) hinc iam bellum oritur. nimirum quũ duo facinoroſiſſimi, & immani audacia pręditi, neq; non ad maleficia promptiſſimi, ſocietatẽ iniiſſent, facilè perpenderunt, hæc duo potiſſimùm in hominum uita tyrannidem obtinere, ſpem, ac metum: quorum utroque ſi quis ad commoditatem uteretur, fore ut is illico diteſceret. Siquidem utrique iuxtà, uel ei qui metu laboraret, uel huic qui ſpe teneretur, uidebant præſcientiam quammaximè neceſſariam eſſe, ſummeq; deſiderari: atq; hac uia Delphos olim fuiſſe ditatos, factoſq; celebres: præterea Delum, Clarum, & Branchidas: nimirum hominibus per hos quos modò dixi tyrannos, nempe ſpem ac metum, ad ſacra confluentibus, ac futura prædiſcere cupientibus, atque huius rei gratia hecatombas immolantibus, aureoſq; dedicãtibus lateres. Hæc ubi inter ſeſe uerſaſſent, ultroq; ac citro agitaſſent, uiſum eſt uaticiniũ oraculumq; cõſtituere. etenim ſi res ea proceſſiſſet, ſperabant ſe protinus diuites atque felices fore. Quod quidem negocium magnificentius etiam illis ſucceſſit, quàm expectauerant initiò, & uel ſpe melius euênit. Hinc iam ſpectare cœperũt, primùm quidem de loco, deinde quonã exordio, quáue ratione negocium oporteret auſpicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam eſſe cenſuit, utpote regionẽ à negociatoribus frequẽtatam, tum Thraciæ Bithyniæq; confinem, neque longè diſſitam ab Aſia Galatiáque, cunctis item imminentibus populis. At è diuerſo patriam ſuam prætulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiuſmodi negociorũ auſpicationem aggreſſionẽmque hominibus opus eſſe craſſis & ſtolidis, & qui uiderẽtur admiſſuri: cuiuſmodi Paphlagones affirmabat eſſe hos qui ſupra Aboni murum incolũt, nempe ſuperſtitioſos pleroſq; ac ſtolidos: qui ſi quis tãtùm apparuiſſet tibicinem aut tympaniſtam, aut qui cymbala pulſaret, ſecum adducens, cribro (quod aiunt) uaticinans, illico uehementer omnes in illum inhient, & perinde ut cœlitum quempiam intueantur. Hac de re quum controuerſiæ nonnihil inter illos fuiſſet, tandem ceſſit Alexãder. Itaque profecti Chalcedonem (nam id oppidum uiſum eſt hac parte habere nonnihil ipſis conducibile) in Apollinis templo,

templo, quod eſt apud Chalcedonios uetuſtiſſimum, æreas deſodiunt tabellulas, quæ dicerẽt, breui admodum Aeſculapiũ unà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturũ. Eæ tabellæ quum eſſent de induſtria repertæ, facilè effecerunt ut hic rumor in omnẽ uſque Bithyniam ac Pontum dimanaret, multò autem ante alios in Aboni murum. nam hi protinus ſtatuerant etiam templum erigere, iamq; fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas, ancipitia quædam atq; ambigua obliquaq; cõſcripſit reſponſa. Deinde paulò pòſt diem obit, à uipera (ſicut opinor) ictus. In huius demortui locum accerſitur Alexander, ac ſuccedit iam comatus, cæſarieq; promiſſa, tunicam indutus purpuream albo intermixtã, ſupra eam ueſte amictus candida, falcem tenens exemplo Perſei, à quo ſe maternum genus ducere prædicabat. At perditiſſimi illi Paphlagones quum ambos illius noſſent parentes obſcuros atq; humiles, tamen oraculo crediderũt ita canenti:

Perſides genere gratus Phœbo iſte uidetur:
Diuus Alexander, Podaliri ſanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinoſus erat, ac natura mulieroſus, adeò ut à Tricca ad Paphlagoniã uſque in Alexandri matrem ſit incitatus illectusq;. Repertum eſt aliud oraculum quaſi Sibyllæ prædiuinantis:

Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam
Tyrſide erit quidam Auſonia de gente ſacerdos:
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit
Quinque alias monades, uicenaq; ter repetita
Quadrorbem numerum, referentem nomina diui,
Qui ueniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexander itaque multò pòſt in patriam irruens cum eiuſmodi Tragœdia, cõſpicuus erat ac ſplendidus: quum interim furore afflatum ſeſe nonnunquam aſſimulabat, ore ſpuma cõpleto: id quod ille facilè efficiebat, radiculæ (ea eſt herba lauandis lanis idonea) radice commanducata. Cæterùm illis diuinum quiddam ac formidandum ſpuma uidebatur. At multò antea ſibi finxerant paraueránque è linteis confectum draconis caput, quod ſpeciem quandam humanam præ ſe ferret, colorũ fucis mirè adſimulatum, quódque pilis equinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (ſicut eſt draconũ) biſulca atra prominebat, quæ & ipſa pilis agebatur. Porrò Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domiq; alebatur: quũ res poſtularet, tum ab illis proferẽdus, unaq; in partem Tragœdiam acturus, uel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam uerò ut erat maturum aggredi, tale quiddam machinatur: noctu ueniẽs ad templi fundamenta nuper effoſſa (cõſtiterat autem in eis aqua, ſiue quòd ea indidem alicũde deſtillauerat, ſiue quòd ex æthere deciderat) illic ouum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recèns editũ ſerpẽtis. Id quum altè demerſiſſet in abditas luti cauernas, rurſum illinc diſceſſit. At mane quum in forum proſiliiſſet nudus, niſi quòd ſubligari circum pudẽda tectus erat, eoq; inaurato: tum falcem illam geſtans, ſimúlque ſolutam uentilans iactánſque comam, eorũ more qui à Cybele deorum matre afflati cõueniunt, ac numine rapiuntur: conſcenſa ſublimi quapiam ara concionabatur, ciuitatem eam beatam eſſe prædicans, quæ mox deum propalàm eſſet oſtẽſura mortalibus. Porrò qui aderant (nam cõcurrerat uniuerſa propè ciuitas) unà cum mulieribus, ſenibus,

Lq; propter A. A. E. Z. cum quibus literis hæc cõpoſitum, Alexandrum cõſtituit. ſignificat autem A 1. A 30. E 5. Z 60. qui numeri additi 96. conſtituũt, numerũ in quæ tuor & uiginti quater diuiſibilem.

pueris,admirabantur,ac uota facientes adorabant. At ille uoces quaſdam ſonãs F
incognitas, nihilq; ſignificantes, cuiuſmodi ſint Hebræorum aut Phœnicum,
attonitos eos reddebat,ut qui nihil intelligerent eorum quæ dicebat,niſi ſolum
hoc,quòd Apollinẽ Aeſculapiumq; paſſim admiſcebat. Sub hæc ad inſtitutum
templum curriculo fugiebat, accedensq; ad foſſam ac fontem illum quem iam
ante conditum oraculum præſtruxerant, ingreſſus aquam, magna uoce cane-
bat laudes Apollinis & Aeſculapii,inuitabatq; deum,uti dexter ac felix in ciui-
tatem aduenire. Deinde phialã poſtulat. eam porrectam à quopiam,facilè im-
mergẽs,unà cum aqua lutóque haurit & ouum illud, in quo nimirũ ille deum
concluſerat,cãdida cera ceruſſaq; cõmiſſuram operculi ferruminans. Id quum G
manu cepiſſet,affirmabat iam Aeſculapium tenere ſeſe. Interim illi ſtupidis de-
fixíſque intuebantur oculis, expectantes quídnam eſſet futurum poſtea, iam-
dudum admirantes ouum in aqua repertum. Porrò poſteaquam fregiſſet idem
caua uola compreſſum, ac ſerpẽtis illius fœtum excluſum excepiſſet,ſimul at-
que mouentem hunc ſeſe conſpicerent ii qui aderant, ac digitis circumuoluen-
tem,protinus uocem tollebant,deúmque conſalutabant,ac ciuitatem eam for-
tunatam eſſe dictitabant: ſingulíque affatim uotis implebãtur,theſauros,opes,
proſperam ualetudinem,aliáque id genus ab illo flagitãtes bona. Hic ille rur-
ſus curſim ſeſe domum abripuit, unà ſecum aſportans modò editum in lucem H
Aeſculapium,bis natum ſcilicet,cum ſemel duntaxat naſcãtur homines: atque
nõ ex Coronide per Iouem,id eſt cornicula (nam id matris nomen fertur)ne-
que ex cornice,uerùm ex anſere progenitum. Populus autem uniuerſus cõſe-
quebatur,omnes afflati deo,atque ob ſpes animo cõceptas furore correpti. In-
terdiu igitur ſe domi continebat,ſperãs fore,id quod & euênit,ut fama permo-
ti Paphlagonum pars maxima concurreret. Ergo poſteaquã urbs ita eſſet ho-
minibus referta,ut iam redundaret,ſed quibus omnibus iam tum cerebrũ,tum
cor eſſet exemptum,nec ulla parte ſimiles uiderẽtur uiris pane uictitãtibus(ut
loquuntur poetæ) uerùm qui præter ſolam figuram nihil à pecudibus diſtarẽt: I
in ædiculis quibuſdã in lecto reſidens, eo uidelicet ornatu qui uatem mirè de-
ceret,imponit in ſinum Pellæum illum Aeſculapiũ,qui quidem erat,ut dictum
eſt,maximus pulcherrimusq;. Hunc totũ ubi collo circundediſſet, caudam fo-
ras prominere ſinẽs(Erat autem ingens adeò,ut cum per pectus illius effunde-
retur,pars tamẽ humi traheretur) ſolum autem caput ſub alis abditum teneret,
illo nimirum omnia ferente:linteaceum illud draconis caput, altera in amictus
parte contextũ oſtendebat, quod prorſum illius eſſe draconis uideretur, qui à
pectore prominebat ſcilicet. Iam uerò mihi cogita ædiculas non admodũ illu-
ſtres,nec ad ſatietatem uſque luminis capaces: tum turbam hominum cõuena- K
rum,quiq; aliis ex locis alii concurriſſent,tumultuãtes,ac prius etiam q̃ iſta ui-
derent,mente attoniti ſtupefactiq;, deniq; ſpebus illis ſublati : quibus ingreſſis
non mirum ſi res uiſa eſt portentoſa, uidelicet ex modò puſillo ſerpente intra
pauculos dies tam immanẽ extitiſſe draconẽ humana ſpecie, atq; eum inſuper
mãſuetum tractabilemq;. Protinus autẽ ad exitum properabant, & priuſquam
exactius eſſent contemplati, protrudebantur ab iis qui noui ſemper ingredie-
bantur. Porrò è regione ianuæ per quam intrabatur, patefactum erat & aliud
oſtiũ,per quod exiretur: cuiuſmodi quiddã & Macedonas in Babylone feciſ-
ſe ferunt in Alexandri morbo,quũ ille grauiter iam ægrotaret:illi obſeſſa regia
deſide-

A deſiderarent eum intueri,ac ſupremùm alloqui. Atque hoc ſpectaculi ſceleſtus
hic non ſemel, uerùm crebrius exhibuiſſe dicitur, maximè ſi qui diuites adue-
niſſent recentiores ac nouitii. Hoc loco,mi chariſſime Celſe, ſi uera fateri uo-
lumus,æquum eſt ueniam dare Paphlagonibus ac Ponticis illis,hominibus ni-
mirum craſſis & ineruditis, ſi deluſi ſunt,quum draconem manu contingerẽt,
(nam hoc quoque largiebatur Alexander iis qui uoluiſſent)quumq; conſpice-
rent in dubia malignaq; luce imitatũ illud illius caput,os ſcilicet nunc aperiens,
nunc claudens,tãto artificio, ut res planè Democritum aliquem requireret,aut
certè Epicurum,Metrodorúmue,aut alium huiuſmodi quempiam, qui prorſus
B adamantinam aduerſus hæc atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo
pacto crederet:quiq; uel quid eſſet rei,coniecturis colligeret: uel ſi uiam etiam
modumq; præueſtigare non quiret,illud tamen antea ſibi perſuaſum haberet,
fugere quidem ſeſe modum rationemq; præſtigiaturæ:cæterùm quicquid eſſet
negocii,prorſus ſimulatum fucatumq; eſſe, ac ne fieri quidem ulla ratione po-
tuiſſe. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia,tum Galatia, Thraciaq;:eo-
rum qui renunciabant,unoquoque,ut fit,affirmante ſeſe primùm naſcentẽ ui-
diſſe deum, deinde paulò pòſt eundem contrectaſſe iam grandẽ admodum fa-
ctum, uultu etiam homini adſimilem. Accedebant ad hæc picturæ, imagines,
C ſigna deum referentia,partim ex ære,partim argento efficta. Poſtremò nomen
etiam inditum: nam Glycon appellatus eſt, idq; iuſſu diuino carmine prodito.
ad hunc enim modum eloquutus eſt Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux,ex Ioue tertia proles.

Aſt ubi iam maturum eſſet, ut (cuius rei gratia hactenus omnia fuerant excogitata) reſponſa quoque redderet iis qui requiſiuiſſent, diuinarétque, accepta
uidelicet anſa ab Antilocho,qui apud Cilices uatẽ egerat(nam is quoque poſt
patris Amphiarei interitum, poſteáque quàm ille inter Thebanos extare deſiiſſet,patria pulſus,atque in Ciliciam profectus, haud incommodè rem geſſit,
D quum Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro ſingulis accipiens re-
ſponſis) ab hoc, inquam, arrepta anſa, prædicit Alexander omnibus qui adue-
nerant,fore ut deus ipſe reſponſa daret: eiusq; rei diem quẽdam certum præ-
locutus eſt. Iuſſit autem ut quiſque quod uideretur, quodq; maximè diſcere uel-
let,id in libello conſcriberet,eumq; funiculis obuinctum,cera,argillãue,aut ſi-
mili re quapiam obſignaret. Se uerò receptis libellis, cum ſubiſſet adyta (iam
enim oraculum erat extructum,& apparatæ cortinæ) ordine per præconem ac
theologum euocaturum eos qui tradidiſſent: dehinc ubi de ſingulis eſſet edo-
ctus à deo,libellos redditurum,ita ut traditi fuerant obſignatos,ſubſcripto illis
E reſponſo pro cuiuſq; argumẽto,deo nimirũ reſpondente, quacunq; de re quis
eſſet ſciſcitatus. Erat autem hic dolus,homini cuiuſmodi tu es,aut etiã(ſi modò
dictu nõ eſt inuidioſum)cuiuſmodi ſum ego,manifeſtarius, neque difficilis ani-
maduerſu,uerùm idiotis,quibusq; nares eſſent mucco obſitæ,minimeq; emun-
ctæ,prodigioſum planeq; incredibile quiddam eſſe uidebatur. Etenim quũ ua-
rias eſſet cõmentus artes quibus ſigna tollerentur,quæ quiſq; ſciſcitabatur, ea
legebat: atque ita quæ uiderentur,ad interrogata reſpondebat. Deinde rurſum
obuincta obſignataq; reddebat, non ſine ſumma admiratione eorum qui reci-
piebant. Plurimus enim hic inter illos erat ſermo, quî tandẽ ſcire potuiſſet iſte
quæ ego illi tradidi, ſanè quàm diligenter obſignata ſignis imitatu neutiquam

facilibus, niſi reuera deus eſſet quiſpiam, cui cuncta ſint perſpicua. Sed iam quibus artibus effecerit, forſitan à me requires. Accipe, quò uidelicet impoſturas eiuſmodi deprehẽdere queas, & coarguere. Prima ratio ſic habebat, Celſe chariſſime. Eam ceræ partem quæ poſt ſignum hærebat, acu cãdefacta liquefactam diducebat: tum ubi legiſſet, rurſum calefactam acu ceram eam quæ à tergo funiculi fuerat, ſigno eodem manente facilè coagmentabat. Porrò ſecundus modus conſtat per id quod collyrium uocãt. Id cõficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perſpicuo trito, cum cera & maſtiche. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inũcto prius ſuillo pingui, ſigno applicabat, ac ſymboli figuram excipiebat. Id ſimul atq; ſiccũ eſſet factum (ſiccabatur autem protinus) cõmodè reſignabat libellos: quibus perlectis, impoſito ceræ denuo, perinde atque è lapide ſignum idem imprimebat, ad archetypi ſimilitudinem mirè effictum. Poſt hæc iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten iecta, quo uulgo codicillos agglutinãt, atque ex his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admouebat ſigno, ſtatimq; detrahebat. Nam illico ſicceſcit, adeò ut cornu uel ferro potius reddatur ſolidius. Hac ad imprimendũ ſignum uti conſueuerat. Sunt præter has & aliæ complures uiæ, quas omnes referre nihil neceſſe eſt, ne parum uidear modeſtus, maximè quum tu in his quos de Magorum artibus conſcripſiſti commentariis, tum pulcherrimis, tum utiliſſimis, quíque modeſtos reddere queant, ſi quis in eis euoluendis uerſetur, abunde multa retuleris, longeq; his noſtris copioſiora. Reddebat igitur oracula, diuinabátque, non mediocri ad eam rem utens ingenio, arteq; negocium reddens probabilius, dum aliis obliqua quædam & ambigua reſpondet ad ea quæ proponebantur, aliis penitus obſcura: quandoquidẽ & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout ſibi magis conducere coniectaſſet. Nonnullis remedia morborum, uitæq; rationes præſcribebat, cum ſciret (ut initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorẽ autem in modum Cytmides ab illo probabantur. id eſt nomen confictum emplaſtri urſino adipe confecti. Porrò ſpes, rerumq; ſucceſſus & incrementa, neque non hæreditatum obuẽtus, ſemper in aliud tempus reiiciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cum ipſe uolam, quúmque uates meus Alexãder me rogabit, proq; uobis uota faciet. Deniq; merces erat unicuiq; reſponſo præſtituta, nempe drachma cũ obolis duobus. Ne uerò puſillũ aut exiguum fuiſſe putes amice hũc quæſtũ, quũ in annos ſingulos ad ſeptuaginta aut octoginta millia redierit, uſq; adeo auidis & inſatiabilibus hominibus, ut ſinguli ſupra decẽ aut quindecim rogationes traderent. Cæterũ ea quæ capiebat, nõ ipſe ſolus ſolitus eſt inſumere, nec rurſum ad congerẽdas opes in theſaurũ reponere, uerùm cõplureis & alios habebat ſecum adiutores & miniſtros, tũ qui ſcitarentur, qui uerſibus oracula conderẽt, qui reſponſa ſeruarent, qui ſubſcriberẽt, qui obſignarent, qui interpretarẽtur: quorum unicuiq; pro dignitate meritoq; lucrum impartiebat. Ad hæc nõnullos foras & in longinquas regiones emandarat, qui famã eius oraculi inter gentes diſſiparẽt, affirmantes ipſum etiã prædicere reuocareq; fugitiuos, fures ac prædones indicare, theſauros effodiendos oſtendere, morbo laborãtibus mederi, quoſdam etiam uita defunctos in uitam reuocare. Cõcurrebatur igitur undequaq;, magnoq; tumultu concitati approperabant, ſacrificabatur, dicabantur munera, eaq; duplicata, prophetæ diſcipulóque

loq; dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum uatem atque miniſtrum
Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima uatis.

Verùm ubi iam plerique, quibus mentis pluſculum inerat, non ſecus atque ex alta ebrietate reſipiſcentes, conſpiraſſent in illum, præſertim ex his qui ſtudebãt Epicuro: iamq; paulatim in oppidis deprehẽderetur uniuerſa præſtigiatura, fictúſque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impiis & Chriſtianis impleri Pontum, qui non uererentur in ſeſe turpiſſimè maledicere. eos iuſſit lapidibus pellerent, ſi modò uellent propitium habere deum. Porrò ſuper Epicuro huiuſmodi quoddam oraculum prodidit: Sciſcitãti cuipiã quid ageret apud inferos Epicurus: plumbeis, inquit, cõpedibus uinctus in cœno deſidet. Et adhuc miraris ſi magnopere creuit eius celebritas oraculi, cum uideas interrogationes adeuntium, quàm ſint prudentes, quamq; eruditæ? Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro ſæuum & irreconciliabile: idq; iure optimo. Nam cum quo tandem iuſtius bellũ gerat homo præſtigiator, & monſtris ac portentis amicus, ueri inimiciſſimus, quàm cum Epicuro, uiro uidelicet qui rerum naturam perſpectam haberet, quiq; unus quid in his eſſet uerum, uideret? Nam Platoni, Chryſippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (ſic enim appellat eum) erat illi plurimum inuiſus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duceret. Quam ob cauſam inter urbes Ponticas Amaſtrim in primis habebat exoſam, eo quòd acceperat eos qui cum Lepido erant, alios item horũ cõſimiles quamplurimos ea in ciuitate uerſari. Neque unquam Amaſtrino cuiquam oraculum reddidit: quin ubi conaretur etiam fratri Proconſulis reſpondere, deridiculè profectò diſceſſit, cũ nec ipſe quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui ſibi in tempore poſſet componere. Nam cum illi de ſtomachi dolore conquerenti, uellet præſcribere uti ſuillũ pedem cum malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum ſacra cuminato Sipydno.

Crebrius autem (ut iam diximus) draconem oſtẽdebat iis qui uellent, haud totum tamen, ſed caudam potiſſimùm ac reliquũ corpus oculis exponens: caput uerò, ne uideri poſſet, abditum in ſinu ſeruabat. Verùm quò magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus eſt ſeſe exhibiturum ipſum deum loquentem, citraq; interpretem edentem oracula. Deinde non magno negocio, gruum arteriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adſimulatum, inſertis, alio quopiam per has foris inſonante, reſponſitabat ad ea quæ proponebantur, uoce nimirum per linteaceum illum Aeſculapium ad aures promanante. Huiuſmodi reſponſa ἐνυπόφωνα dicebãtur, id eſt ipſius uoce reddita: neque quibuſlibet, neque paſſim dabantur, uerùm ſplendidis modò atque opulentis, & qui grandia largirentur. Itaque quod Seueriano redditum eſt ſuper expeditione in Armeniam ſuſcipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incurſum eius regionis, ſic ait:

Parthis Armeniisq; citato Marte ſubactis,
Romam urbem repetes, & claras Tybridis undas:
Vertice ſerta gerens radiis diſtincta ſerenis.

Deinde poſtquam uecors ille Gallus perſuaſus incurſionem feciſſet, eueniſ-

fetq; ut unà cum exercitu cæderetur ob Othryade, hoc oraculũ à monumen- F
tis ſuſtulit, atque aliud in eius locum ſubſtituit, huiuſmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit iſthuc:
Ne tibi fœmineis uir amictus ueſtibus, arcu
Exitium immittat, uitaq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidiſſimè fuerat commentus, ut poſterioribus ſubſtitutitiisq; reſponſis, ea quæ perperã maléque eueniſſent, ſarciret ac mederetur. Sæpius enim ægrotis priuſquam morerentur, prædixerat fore ut reuale-
ſcerent: quibus morientibus, alterum oraculum illico paratum erat, quod ſu-
periori diuerſa caneret: G

Poſthac deſine opem morbo petere exitiali:
Mors etenim manifeſta, nec euitare licebit.

Porrò cum non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Malloq; reſponſa ferebãt, ipſos quoque huiuſmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos ſibi reddebat amicos, pleroſq; conſultores ad illos remittens, his uerbis:

Nunc Claron ito, mei uocem patris auditurus. Et rurſus:
Branchidica accedas adyta, atque oracula quæras. Et iterum:
Mallon abi, Amphilochi quærens oracula uatis.

Et hactenus quidem de iis quæ intra patriæ fines uſq; ad Ioniam, Ciliciam, Pa- H
phlagoniam, Galatiamq; deſignauit. Vt uerò & in Italiam oraculi fama permanauit, inq; ipſam Romanorum urbem: iam nemo omnium erat qui non alius alium anteuertere ſtuderet, dum hi quidé eò proficiſcuntur ipſi, illi uerò mittunt, potiſſimùm ii qui potentia atque auctoritate plurimum in Repub. polle-
bant: quibus princeps quaſiq; ſignifer extitit Rutilianus, uir aliàs quidem ho-
Rutilianus Romanus. neſtus ac probus, tum compluribus in præliis Romanorũ ſpectatæ uirtutis: ſed qui in iis quæ ad deos pertinẽt, parum ſanè ſaperet, ut cui prodigioſa quædam de illis eſſent perſuaſa, adeò ut ſicubi lapidem uel inunctum uel coronatũ cõ-
ſpexiſſet, continuò procideret atque adoraret, ac diutius aduolutus uota face- I
ret, bonaq; ac læta ab illo poſtularet. Hic igitur ſimul atq; de oraculo inaudiſ-
ſet, parum aberat quin omiſſo quem tenebat exercitu, in Aboni murum auo-
larit: alios autem poſt alios eò legabat. Porrò qui mittebantur, ſeruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decepti domum redibant, referentes partim quæ uiderãt, partim tanquam uidiſſent audiſſentq;, permulta inſuper accumulãtes illis, quò domino fierent commendatiores. Inflammarunt itaque ſenem infelicem, & in uehementem inſaniam impulerunt. At ille paſſim ad omnes amicos accedens, quos habebat quum plurimos, tum potentiſſimos, enarrabat partim ea quæ ab iis quos miſerat, accepiſſet, partim quæ ex ſeſe effinxerat. Et ad eũ modum K iſte compleuit urbem, concitauitque, quamplurimis item aulicis expauefactis atque attonitis: qui protinus & ipſi cupiditate flagrare cœperunt ut aliquid ſuis de rebus audirent. Porrò Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xeniis aliisq; magnificis donatos muneribus, ad eum remittebat: hoc agens, uti non ſolùm renunciarent oracula, uerumetiã dei laudes canerent, ac portentoſa quædã de oraculo, deq; ipſo mẽtirẽtur. Excogitarat autẽ ter ſceleſtus ille quid-
dam neutiquam inſcitum, & ingenioſius q̃ ut in uulgarem cõpetat latronem. Etenim reſignatis libellis ac perlectis, ſi quid offendiſſet in iis quæ proponebãtur, ita ſcriptum, ut cũ periculo ac diſcrimine eius qui ſcripſiſſet, ſi proferretur,

A tur, cõiunctum uideretur, apud ſe detinebat, neq; remittebat, quò uidelicet obnoxios ac propemodum ſeruos ob metum ſibi redderet eos qui miſerant, quũ in mentem illis ueniret, cuiuſmodi de rebus conſuluiſſent. Intelligebat autem eſſe conſentaneum, ut qui opibus ac potentia præcellerent, eiuſmodi rogationes eſſent propoſituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarẽt ſeſe intra caſſes eius teneri. Libet autẽ aliquot ex his reſponſis commemorare, que Rutiliano reddidit. Huic ſciſcitanti de filio ex uxore priore ſuſcepto, qui iam per ætatẽ maturus eſſet ut diſciplinis erudiretur, quem inſtituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita reſpondit:

B Pythagoram, egregieq; canentem prælia uatem.

Deinde, paucis pòſt diebus extincto puero, ipſe quidem hærebat, nec habebat quod incuſantibus reſponderet, oraculo uidelicet ita re præſenti confutato. At Rutilianus optimus ultro occupans, defendebat oraculum, affirmãs hoc ipſum portendiſſe deum, qui iuſſiſſet neminem quidem è uiuis adoleſcentulo deligi præceptorem, ſed Pythagoram potius atq; Homerũ, iam olim defunctos, quibũſcum credibile eſſet eum iam uerſari. Quid igitur Alexandro uitio uertere conuenit, ſi iſtiuſmodi homunculos dignos habuit quibus fucum faceret? Rurſum eidem percontanti cuius tandem animam eſſet ſortitus, ait:

C Principiò fueras Pelides, deinde Menander,
Deinde is qui nunc es: pòſt fax Phœbea futurus:
Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic ſeptuagenarius interiit, in inſaniam uerſus, haud expectato dei promiſſo: quanquã hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de uxore ducenda percontanti, aliquando incunctanter ac palàm reſpondit:

Ducito Alexandro natam Lunaq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem diſſiparat, filiam quã habebat, è Luna ſibi ſuſceptam fuiſſe. Lunam enim ipſius amore captam fuiſſe, quum dormientem ali-
D quando conſpexiſſet. nam id illi familiare eſt, & formoſos ſomno ſopitos adamare. Porrò Rutilianus uir prudentiſſimus, nihil cunctatus, protinus accerſit uirginem, nuptias conficit, ſpõſus iam ſexagenarius, concumbitq;, ſocrum ſuam Lunam ſolidis Hecatombis placãs. Iamq; ſibi unus è cœlitum numero uidebatur. At hic ubi ſemel in Italia rem eſſet aggreſſus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam eſſe peſtilentiã, incendia, terræmotus. ſe certa remedia traditurum ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamq; quum peſtilentia increbuiſſet, unum quoddam tale oraculum, autophonon & hoc, quo-
E quouerſum gentium prodiderat, unico carmine comprehenſum.

Intonſus nubem peſtis depellit Apollo.

Atque hunc uerſiculum uidere erat paſſim pro foribus deſcriptum, tanquam aduerſus peſtilentiam remedio futurũ. Verùm ea res plurimis diuerſam in partem euênit, propterea quòd fortuna quadam ſic accidit, ut eæ domus quibus hic uerſus eſſet inſcriptus, potiſſimùm deſolarentur. Neq; uerò me putes illud dicere, carmen in cauſſa fuiſſe ut interierint, uerùm caſu quodam ad hunc modum accidit. Et haud ſcio an plerique freti carmine, negligẽtius ac ſecurius uixerint, nihil aduerſum peſtem præter oraculum adhibentes: perinde quaſi ſyllabas pro ſeſe pugnantes haberent, & intonſum Apollinem telis peſtem pro-

pellentem. Exploratores item ex ſua cõiuratione quamplurimos Romæ con- F
ſtituerat, qui ſibi qua quiſque mente eſſet, indicarent: ac priuſquam oraculum
adiiſſent, illi ſignificarent quídnam eſſent percontaturi, quidq; potiſſimum cu-
pere uiderentur: ut etiam priuſquam adueniſſent ii qui mittebantur, ille iam ad
reſpondendum inſtructus ac paratus eſſet. Atque hæc quidem & id genus alia
machinaméta aduerſus Italicas urbes præſtruxerat. Nam præter hæc & initia-
tiones quaſdam inſtituerat, tædarum per manus tradendarum geſtationes, &
ſacrorum ceremonias, quæ quidem tribus ex ordine diebus continenter pera-
gerentur. Ac primo quidem die Athenienſium ritu denunciatio fiebat huiuſ-
modi: Si quis impius, aut Chriſtianus, aut Epicureus myſteriorum explorator G
acceſſit, diſcedat. Cæterùm qui deo credunt & parent, ſacris feliciter initien-
tur. Sub hęc protinus exigebantur illo præeunte, dicentéque: Foras pellantur
Chriſtiani. Tum multitudo acclamabat uniuerſa: Foras pellantur Epicurei.
Dehinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis
nuptiæ: demum naſcebatur Aeſculapius. Altero die Glycon in lucem emer-
gens, deíque exortus, Porrò tertio die Podalirii cum Alexandri matre con-
iugium agebatur. Dadis autem is appellabatur, îdque ex re, propterea quòd fa-
ces quædam incenderentur. Poſtremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac
naſcens Rutiliani coniunx. At uerò facem geſtabat, myſteriâque agebat En- H
dymion Alexander, cum hic dormiens ſcilicet in medio iaceret: deſcenderet
autem in eum è tecti faſtigio, tanquã è cœlo, Lunæ uicem agens Rutilia quæ-
dam formoſiſſima, cuiuſdam è Cæſareæ domus præfectis uxor, quæ nimirum ut
amabat Alexandrum, ita uiciſſim ab illo amabatur. Ac ſub oculis perditiſſimi
illius mariti, tum complexus agebantur, tum oſcula, îdque in propatulo. Quòd
niſi complures fuiſſent tædæ, forſan nonnihil & eorum quæ fieri ſolent infra
ſinum, patratum fuiſſet. Paulopoſt rurſum introibat ornatu ſacerdotali, multo
cum ſilentio. Deinde ipſe primus clara uoce ſonabat, Io Glycon. Aſſonabant
autẽ bene canori ſcilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, car- I
batinis calceati, plurimum allii nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò ſubin-
de inter geſtandas tædas, atque inter myſticas ſaltationes, femur illius de indu-
ſtria renudatum, aureum apparebat: pelle, ſicuti coniicio, inaurata circundata,
atque hac ad tædatum fulgorem relucente. Itaque quum duobus quibuſdam
ex eorum numero qui deſipiẽter ſapientes ſunt, ſuper hac re uerteretur alter-
catio, utrum Pythagoræ animũ poſſideret, uidelicet ob femur aureũ, an alium
Pythagorico illi conſimilem, atque eam controuerſiam ad ipſum Alexandrum
retuliſſent: rex Glycon oraculo litem diſſoluit:

Pythagoræ mens emoriturq; oriturq; uiciſſim, K
Vatis at eſt animus diuina ẽ mente profectus.
Hunc pater auxilio miſit iuſtisq; piisq;. Et rurſum:
Tecta Iouis repetet, Iouiali fulmine tactus.

Porrò cum cunctis aliis denunciaret ut à puerili concubitu temperarent, ceu re
nefaria, uir ille egregius tale quiddam ipſe machinatus eſt. Ponticis ac Paphla-
gonicis urbibus imperabat, ut tertio quoque anno mitterent qui deo dicaren-
tur, eiusq; laudes apud ſe canerent. Verùm mitti oportere ſpectatos ac ſelectos:
nempe nobiliſſimos, & ætate florentiſſimos, formaq; eximios. Quibus incluſis
perinde ut emptitiis ad libidinẽ abutebatur, modis omnibus in eos debacchari
ſolitus.

A ſolitus. Præterea legem quoque condiderat, ne quis maior annis octodecim ſe-
ſe admoto ore complecteretur, néue cum baſio ſalutaret: ſed reliquis manum
duntaxat oſculandam porrigẽs, ſolis ætate formaq; floridis oſculum dabat: atq;
his quidem inde cognomen inditũ, ut intra oſculum cõſtituti dicerentur. At-
que in hunc modum uecordibus ac ſtupidis mortalibus illudens, perpetuò de-
inceps ſuas nequitias exercebat, paſſim conſtuprans uxores, paſſim liberis ab-
utens. Quin magnum quiddam, cunctisq; optandum uidebatur, ſi cuius uxorẽ
uel aſpexiſſet modò. Porrò ſi quam etiam oſculo dignatus fuiſſet, nemo non
ita putabat, quicquid eſſet bonarum felicitatum, id omne ſemel in eam domũ
B influxurum eſſe. Erant inſuper, atq; eæ non paucæ, quæ ſeſe etiam peperiſſe ex
illo iactarent: quod ita eſſe mariti ſuo teſtimonio confirmabant. Lubet etiam
dialogum tibi referre Glyconis & Sacerdotis, uiri cuiuſdam Tianei, cuius ſa-
pientiam ex his quæ ſciſcitatus eſt, coniicias licebit. Hũc equidem legi pridem
aureis deſcriptũ literis Tii, in ipſis Sacerdotis ædibus. Dic, inquit, mihi rex Gly
con, quíſnam es? Sum ille, inquit, minor Aeſculapius. Num alius ab illo priore?
quid ais? Haud fas eſt ut iſthuc audias. Sed quot annos apud nos permanſurus,
atque oracula redditurus? Ad milleſimum tertium. Deinde quò demigraturus?
Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo cõuictu
C meaq; præſentia frui. At reliquæ ſortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphíſ-
que redduntur, utrum ab auctore proficiſcuntur Apolline, an uana ſunt quæ
illic eduntur oracula? Ne iſthuc quidem ſcire quæſieris. nefas enim. Cæterùm
ego quis tandem poſt hanc uitã futurus ſum? Camelus, deinde equus, poſt hæc
uir ſapiens, ac uates non inferior Alexãdro. Atque hæc Glyconis cũ Sacerdo-
te confabulatio. Poſtremò & oraculum carmine comprehenſum edidit, quum
non ignoraret illum amicum eſſe Lepido:

Ne pare Lepido, nanque huic fatum inſtat acerbum.

Mirum etenim in modum metuebat Epicurum, ſicuti ſuperius dictum eſt, ni-
D mirum ut artificem ac ſapientem, ſuis artibus atque impoſturis hoſtem atq; in-
feníum. Itaque ex Epicureis quempiam auſum ſe multis præſentibus coargue-
re, propemodum in uitæ diſcrimen adduxerat. Siquidem adiens ille, clara uo-
ce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam perſuaſiſti ut ſeruos
ſuos apud Galatiæ præfectum capitis accerſeret hoc nomine, quaſi filium ipſius
qui tum Alexandriæ erudiebatur, occidiſſent: atqui uiuit adoleſcens, incolu-
misq; reuerſus eſt, famulis iã ſupplicio affectis, qui tua opera beſtiis traditi perie-
runt. Porrò huiuſmodi quiddam acciderat. Cum adoleſcentulus amne aduerſo
in Aegyptum nauigaſſet, ad inundationem uſque ſubducto nauigio, perſuaſus
E eſt uti pariter in Indiam nauigaret. Itaque dum diutius abeſſet, infelices illi eius
miniſtri rati uidelicet uel in Nilo nauigantem interiſſe puerum, uel à latroni-
bus (nam id temporis permulti graſſabantur) eſſe peremptum, reuerſi ſunt do-
mum, renunciantes quemadmodum è medio ſublatus eſſet. Deinde proditum
oraculum, damnati ſerui. ſub hæc adeſt adoleſcentulus, peregrinationem ſuam
enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd
coargueretur, neque ferens opprobratam ſibi uanitatem, iuſſit ut qui adeſſent,
lapidibus illum impeterent: alioqui & ipſos impios futuros, atque Epicureos
appellandos. Dumq; illi iam lapidare cœpiſſent, Demoſtratus quidam, qui di-
uerſabatur in ponte, primus hominem ſui corporis obtegens obiectu, morti

subduxit, alioqui lapidibus obruendum, idq; iure optimo. Quid enim oportebat unũ inter tam multos insanientes sanũ esse, atq; à Paphlagonũ stultitia malum sibi accersere? Et illi quidem hæc euenerũt. Cæterùm aduocatis iuxta oraculorũ ordinem iis qui proposuerãt (nam id fiebat pridie q̃ responsa redderet) præcone rogante an uaticinari uellet, si cuipiam illorum ex adyto respõdisset, in malam rem: huiusmodi hominem neq; tecto quisquam excipiebat, neq; igni aquáue impertiebat: uerùm erat illi solum aliud alio uertendum, tanquã impio, deorumq; contemptori, atque Epicureo: quod quidem probrũ omnium erat grauissimum. Quapropter unum etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Nactus peculiares Epicuri sententias, librum (ut scis) longè pulcherrimum, summatim Epicureæ disciplinæ decreta complectẽtem, medium in forum deportauit, ac lignis siculnis exussit, tanquam auctorẽ ipsum exureret scilicet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo insuper eam in rem edito:

Edico decreta senis comburere cæci.

Haud perpendit scelestus ille quantum adferret is liber commoditatum iis qui in eo legendo uersarentur, quantamq; illis quietem, tranquillitatem, libertatemq; pareret, propterea quòd à pauoribus, spectris, ac prodigiis liberaret: tum spes inanes atque immodicas adimeret cupiditates, mẽtem sanam ac ueritatem insereret, planè lustraret animum, non tæda quidem, aut squilla, aut aliis id genus nugamentis: imò recta ratione, uero, ac libertate. Accipe iam facinus quoddam hominis sceleratissimi, unum inter omnia multo impudentissimum. Quũ iam non mediocrem in Regiam aditum sibi patefeciſſet, inq; aulam Cæsaream, præsertim Rutiliano rem adiuuante, atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè flagraret, diuo Marco cum Marcomannis & Quadis conferente, oraculum diuulgauit, quo iubebat uti duos leones uiuos in Danubium immitterent, uariis cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis. sed præstat ipsum oraculum referre:

Gurgitibus fluuii turgentis ab imbribus Istri
Immisisse duos Cybeles edico ministros,
Monte feras alitas: tum quantum alit Indicus aër
Florum atque herbarum bene olentum: moxq; futura est
Et uictoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum essent facta quẽadmodum ille prędscripserat: leones quidem simul atque in hostium regionem enatassent, Barbari canes quospiam aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages est consequuta, uiginti fermè millibus simul extinctis. His consimilia sunt ea quæ in Aquileia contigerunt, quum parum abfuerat ut urbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat, Delphicam illam respõsionem, Crœsoq; redditum oraculum, frigidè sanè detorsit, dicens deum quidem prædixisse uictoriam, haud tamen explicuisse utrum Romanorum esset futura, an hostium. Tandem quum plurimi iam eam in urbem confluerent, premereturq; Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum qui ad oraculum uentitabant, neque sufficeret suppeditandis iis quæ ad uictum erant necessaria, comminiscitur oraculorum genus quoddam id quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire solebat, ut aiebat ipse, deinde tanquam in somnio diuinitus edoctus respondebat: nihil certi tamen, sed ambiguè plerunque, ac confusim: maximè si quos libellos conspexisset

Nocturna oracula.

A xisset accuratius atque obseruantius obsignatos. Ad hunc enim modum citra ullum resignandi periculum, quicquid temerè in mentem ueniſſet, subscribebat: ratus & hoc ipsum oraculis conuenire. Erant autem ad id nonnulli constituti interpretes, qui mercedem non exiguam colligebant ab iis qui eiusmodi capiebant oracula, ut enarrarent ea, explicarentq;: atque hoc illorum munus conductitium erat. Nam interpretum quisque talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnunquam, quum neque cõsuleret quisquam, neque missus esset aliquis: imò quũ ne esset quidem huiusmodi quippiã: tamen oraculum edebat, uti stultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat:

B Hunc age quære, tuam qui, tectus in ædibus, ac te
Clam prorsum, uxorem uultuq; oculisq; decoram
Stuprat adulterio, seruorum ex agmine primus,
Ipse cui solus suasisti hæc omnia demens.
Eius enim florem libasti. hoc dedecus ille
Nunc tibi compensans, cum coniuge dormit herili.
Quin iidem tibi iam pridem lethale uenenum
(Vt neque quæ faciant, possis audire, nec unquam
Cernere luminibus) tectè furtimq; pararunt.
C Inueniesq; tuo sub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, sub ceruicali condita. porrò
Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.

Quis Democritus principiò non commoueretur, ubi nominatim & auctores & loca palàm audisset designari? Verùm illico despuisset, simul atq; cognouisset quo hæc artificio gererentur. Insuper & Barbaris non rarò respõdit, si quis patria lingua scisciteretur, puta Syriacè aut Gallicè, quoties difficile erat inuenire conterraneos eorũ qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis, multũ intercedere solebat interualli priusquã oraculũ redderet, quò uidelicet
D interim per ociũ posset & soluere tutò libellos, & nanciſci qui cuncta possent interpretari. quod genus erat & illud Scythæ cuiusdam redditum oraculum:

Morphi ebargulis in umbram chnenchicranc, relinquet lucem.

Aliàs rursum quum nec adesset item quispiam, neque tale quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est: Redito unde ueniſti. siquidem is qui te misit, hodie periit, interemptus à Diocle uicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere, ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in uinculis. Cæterùm pauca nunc accipe ex his quæ mihiipsi respõdit. Scisciteto an caluus esset Alexander: quũ libellos palàm atq; accuratè obsignassem, responsum nocturnum subscribitur: Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum quũ di-
E uersis libellis eandem rogationẽ proposuissem, puta cuiatis esset uates Homerus, idq; alio atq; alio nomine: alteri subscripsit, uidelicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia uenit, ut remediũ, inquit, peteré aduersus laterum dolorem:

Cytmide te iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri uerò ubi scisciranti ei dictum esset, utrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficiscì, respondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe uiam pedibus, rate ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorum de numero fuit & il-

lud,unica rogatione propoſita libello pro more inſcripto,talis cuiuſdam roga- F
tiones octo,nomen aliquod emẽtitus,miſſis drachmis itẽ octo: præterea quod
fieri ſolitum eſſet,adiũgens. At ille perſuaſus partim miſſa mercede,partim in-
ſcriptione libelli,ad unicã rogationem(ea erat huiuſmodi,quãdo deprehẽden-
dus eſſet impoſtor Alexander)octo miſit oracula,ſed quæ neq; cœlum(quod a-
iunt)neq; terrã attingerent,uerùm abſurda,& intellectu difficilia omnia. Quod
ille ubi in poſterum perſenſiſſet,præterea quòd Rutilianum à matrimonio co-
natus eſſem auertere,ſuaſiſſemq; ne prorſus in diuinatione ſpes reponeret ſuas,
oderat me uidelicet,ita uti par erat,ſibiq; acerrimũ hoſtem iudicabat. Quodam
itaque tempore percontanti de me Rutiliano ita reſpondit: G

Noctiuagis gaudet ſcortis,ſpurcoq; cubili.

In ſumma, iure optimo me inuiſiſſimũ habebat. Proinde quũ me in oppidum
adueniſſe ſenſiſſet, mẽque Lucianum eſſe illum cognouiſſet:(adduxeram au-
tem milites duos,alterum lancea,alterum conto armatũ, quos quidem à Cap-
padociæ præſide mihi tum amico acceperam,quò me ad mare uſq; deducerent)
accerſit illico,ſanè quàm comiter,multaq; cum humanitate. Ego quum adue-
niſſem,complures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & milites
unà mecum adduxeram. Tum ille manum mihi porrigit oſculandam, quẽad-
modum uulgò facere cõſueuerat. ego admotus perinde atq; oſculum daturus, H
acri morſu corripio,ita ut parum abfuerit quò minus illi manum mancam red-
diderim. Itaq; qui præſentes erant,præfocare me accedere conati ſunt,tanq̃ ho-
minem ſacrilegum:quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant,quòd Ale-
xandrum illum,non autem prophetã compellaſſem. At ille oppidoquàm gene-
roſè obnitens cõpeſcuit illos, pollicitusq; eſt ſe facilè me placidum redditu-
rum,declaraturumq; quantum poſſet Glycon,qui nimirum & hos qui maxi-
mè ſæuirẽt ferocirentq;,ſibi redderet amicos. Móxque ablegatis omnibus, me-
cum expoſtulauit,negans ſe clam eſſe quæ ſuaſiſſem Rutiliano:Ecquid me læ-
ſiſſet ut iſta in ſeſe facerem , quum poſſem illius opera apud illum magnas ad I
res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatem commoditatemq; liben-
ter accipio,perpendens nimirum quo forem in periculo conſtitutus. paulóque
pòſt prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò iis qui uidebant, uehe-
menter erat ſtupenda, quòd tam facilè fuiſſem commutatus. Poſt hæc quum
iam nauigare ſtatuiſſem, miſſis xeniis ac muneribus permultis (eram autem
fortè ſolus cum Xenophonte,patre cum reliquis meis in Amaſtrim præmiſſo)
pollicetur & nauim præbiturum ſeſe,& remiges qui nos aueherẽt. Etenim ar-
bitrabar hæc animo ſimplici,atque officioſè fieri:uerùm ubi iam in medio eſſe-
mus mari,uiderémque gubernatorem lachrymantem, & neſcio quid reliquis K
nautis contradicentem,non optimæ de euentu ſpes me ceperunt. Erat autem
illis ab Alexandro mandatum,ut tollentes nos in mare præcipites darẽt. Quod
ſi contigiſſet,facilè quod mecum gerebat bellum,illi debellatum fuiſſet: ſed is
qui lachrymabatur, effecit ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidem
ita loquutus eſt:Annos natus,uti uides,ſexaginta, quum antehac piè atque in-
culpatè uixerim,haudquaquã uelim in hac tam grandi ætate, præſertim quum
uxorem & liberos habeam,homicidio manus impiare. indicans uidelicet,cuius
rei gratia nos ſuſcepiſſet,quæq; ſibi mandaſſet Alexãder. Expoſitis autem no-
bis in Aegialos,quorũ etiam egregius meminit Homerus,retrò legit curſum.

ibi

A bus oppletas habere. LVC. Ignoſce amice : nam multum affinitatis inter ſe ha-
bent calor & ſqualor. Sed dic mihi, quodnã argumentũ ſcripti iſtius eſt? LEX.
Conuiuium in eo uiciſſim inſtituo contra Ariſtonis illud. LVC. Multi qui-
dem Ariſtones ſunt,ſed tu,quantum ex ſympoſio colligere licet,Platonem ui-
deris mihi dicere. LEX. Rectè ſentis: cæterùm quod dicitur,ut facilè cuiuis al-
teri inexplicabile fuiſſet. LVC. Proinde mihi pauca ipſius libri recita, ut ne
omnino expers ſim epuli iſtius. Nectar enim quoddã pocillaturus ex ipſo no-
bis eſſe uidere. LEX. Cauillatorem igitur hunc abs te in humum proiice. Ipſe
uerò auribus factis permeabilibus, auſcultа iam, abſit autẽ obturatrix iſta Cy-
B pſelis. LVC. Dic audacter. Nam mihi quidem neq; Cypſelus neq; Periãder in
auribus reſidet. LEX. Aduerte itaq; interea quo pacto peragã, Lycine, oratio-
nem, an ea principium cómodum utiq; habeat, ac multũ eloquentiæ præ ſe fe-
rat, ſtilo haudquaquam trito atque obuio compoſita, præterea autem & uerbis
bonis ornata. LVC. Apparet huiuſcemodi eſſe, præſertim tua cum ſit: ſed in-
cipe tandẽ. LEX. Proinde cœnabimus poſtea, inquit Callicles. Exin ueſpertinum illud (quod ſolet) in Lycẽo obambulabimus. Iam nunc autem tempus eſt
ungendi, pro meridiano atque æſtiuo more, & ad ſolis ſplendorem apricandi,
ac poſtquam lauerimus, panem eſitandi. Atque adeò abeũdum iam eſt. Tu ue-
C rò puer ſtrigilem mihi, ac ueſtem pelliceam, linteaq;, & ſaponem, ut mittas in
balneum, atque ablutoriam ut afferas. Habes autem humi iuxta armariolũ duos
obolos. Sed & tu quid ages Lexiphanes? Veniẽs ne, an amplius hic demora-
beris? Tum ego, iam olim, inquam, lauaturio. Nã & ægrè incedo, & ex iis quæ
circa anum ſunt, malè habeo, mula clitellaria uectus uidelicet. Approperabat
enim mulio, tametſi claudicaret ipſe. Sed & in ipſo agro abſque labore non
fui. Deprehendi enim operarios cantillantes æſtiuam cantionem, eos nimirum
qui patri meo ſepulchrum extruebãt. Poſtquam igitur cum illis unà fodiſſem,
& cum iis quoque qui ripam aggerebant, ipſe parumper manum operi admo-
D uiſſem: illos quidem reliqui & frigoris cauſa, & quia uredo quædam erat. Scis
autem quòd in frigore uehementi uredines generentur. Ego uerò obambulás
culta agrorum, etiam allia reperi inter ipſa enata. Ac terræ clauis aliquot effoſ-
ſis, Scanariisq; herbis & Bracanis eſui collectis, præterea & hordeo coëmpto
(nondum autem prata floreſcentibus uitibus fragrabant, ut pedibus incedere
liberet) ſublatus in mulam, attriui ſummum podicem. Et nunc ex eo ægrè &
cum dolore incedo, & ſudo frequenter, & corpore langueſco, opusq; habeo
quamplurimum in aqua pernatare. Iuuat autem poſt laborem ablui. Proin &
ipſe puerum curriculo ablegabo, quem ueriſimile eſt aut apud Lecithopolidẽ,
E aut certè apud eum qui ſacculos diſtrahit, me expectare. Atqui edictũ illi fue-
rat, ut ad Selga obuiam ueniret. Sed in tempore eccum ipſum, adeſt, mercatus
panem coloſtratum, & alios ſubcinericios, & cepas uireſcentes, & Fucas, &
œbum iſtum, & leporinam, & bouis inteſtinum illud multiplex & rugoſum,
& Phoctas. Euge ô Atticion, rectè abs te factũ, quòd magna itineris peragen-
di parte me ſubleuaſti. Ego uerò, inquit ille, Sillus propemodum here factus
ſum, dum te circunſpicio. Cæterùm ubi tu heri cœnaſti? Num apud Onoma-
critum? Haudquaquam per Iouem, inquam ego, ſed rus ibam, ubi ripæ agge-
rem protẽdi. Scis autem quàm ſtudioſus agrorum ſim. Vos autem fortaſſe pu-
tabatis Cottaborum ſtrepitus exercuiſſe me. Sed ingreſſus, hæc atque alia ſua-

Z

uiter condito, ac mactram emunda, ut Thridacinas nobis pinſatis. Ego autem F
abiens,in ſicco & ad ſolem ungar. Et nos,inquit Philinus,ego uidelicet & O-
nomarchus,& Hellanicus hic ſequemur. Nam & gnomon medium iam horo-
logium umbra deſignat,& periculũ eſt ne in aqua iſta impura,& aliorũ eluuie
coinquinata, lauandum nobis ſit à tergo Carimantum inter fecem uulgi, con-
fertis illis undiq; nos trudentibus. Ibi tum Hellanicus, Ego uerò, inquit, etiam
ægrè intueor, & mihi pupillæ oculorum quaſi quodam atramento offuſcatæ
ſunt,& nicto frequenter,& lachrymas ſubinde emitto:atq; ipſi mihi oculi me-
dicinã geſtiunt, ac opus habeo Aeſculapii filio aliquo, medicinæ ocularis pro-
bè perito, qui miſcendo atq; infundendo medicamẽtum aliquod, rutilare mihi G
faciat oculos, & non amplius lippitudine laborare, aut humidum & aquoſum
uidere. Atq; huiuſcemodi quædam inter nos uerbis proſecuti, omnes qui tum
aderamus,abiuimus. Et poſtquam uenimus ad gymnaſium,exuti ueſtibus,alius
quidem pãcratio,alius autem lucta & palæſtra recta exercebatur,alius pingui-
ter perunctus mẽbra uariè diſtorquebat, alius iaculo contendebat, alius plum-
beos quoſdam lapides obnixè atque uibratim tenens manu iaciebat. Deinde
ubi mutuò exercuiſſemus nos, atq; alter alterum poſtergaſſemus, gymnaſioq;
ſatis illuſiſſemus: ego quidem & Philinus poſtquã in labro calido abluiſſemus
nos,abiuimus. Reliqui uerò,ubi caput frigida tinctum, Delphinum more im- H
merſiſſent,mirabili quodã modo inter aquas iuxtà adnatabant. Reuerſi autem
iterum,diuerſis locis diuerſa agitabamus. Ego quidem ſubligatis crepidis,caput
fricabam dentato ſtrigile. Non enim in Cepii,ſed in Scaphii modum tonſus e-
ram,ut qui non multò antè mẽtum ac uerticem detondiſſem. Alius autem ca-
lida glutiebat,alius uentrem reiectabat,alius raphanis in tenues partes conciſis,
abſorbebat ſalſas ac piſculentas illas ofellas, alius agreſtes oliuas commandu-
cabat, alius etiam hordeum ingurgitabat. Atq; ubi iam tempus erat, in cubitos
inclinati cœnabamus. Poſitæ autem erant & ſellæ & grabatula quædam. Pro-
in cœna quidem collatitia erat. Apparata autem erant multa,& uaria,bifida ui- I
delicet ſuilla,& laterum pulpamenta,& ſuminis quædam, & ſuis nuper enixæ
inteſtinum illud quo fœtus recipit, & hepar è ſartagine, & alliatũ,& Abyrta-
ce,& ſimilia quædam condimẽta opipara,deinde & Thrymmatides, & frictil-
læ ficulnis foliis inuolutæ,& ex melle dulciaria. Ex natatilibus autem & ma-
rinis cartilaginea multa,& quæcunque oſtraceis teguntur, & offæ ponticæ,eo-
rum quæ ſportulis ſiue naſſis excipiuntur,& anguillæ copaides,& gallina alti-
lis,& gallus qui canere deſiit. Etiam piſcis erat paraſitus, & ouẽ totam in fur-
no aſſatam habebamus, bouisq; iam grandioris atque æuo cõfecti pernam an-
teriorẽ. At uerò panes aderant ſiliginei, non mali, & alii nouilunares, poſt fe- K
ſtum ceu præterito uadimonio dilati, & holera tum ſubterranea, tum in al-
tum excreſcentia. Vinum autem erat non uetus,ſed ex iis quæ in utribus of-
feruntur, quod iam muſtum quidem deſierat eſſe,nondum tamen ad plenum
coctum erat. Pocula uerò poſita erant omnis generis in Delphinide menſa,
puta crater ille occultator frontis,& clauatus, Mentoreũ opus, habens anſam
prehenſu facilem,& Bombylius,& Dirocypelum,& fictilia multa,qualia The-
ricles coquebat, multicapaciaq;, atque alia lati oris,quorum quædam ex Pho-
cæa,alia uerò è Gnido aduecta fuerunt. Omnia uerò tenuia, fragiliâque, ac te-
neras teſtas habentia. Erant autem ibi & cymbia,& paruæ phialæ quædam,&
pocula

A pocula quædam grammatica,ita ut plenus eſſet abacus. At uerò lebes furnarius
ebulliens,in caput nobis euertit carbones. Bibimus autem continuis hauſtibus,
& iam inebriati eramus,atq; exinde ungebamur cancharide, & introduxit no-
bis quiſpiam podoctypam, & trigoniſtriam, atque exinde alius quidam in ta-
bulatum aſſultans,irrumpendi locum quærebat, alius autem crepitu ac plauſu
digitorum ludebat, alius porrò cum riſu lumbos laſciuiter agitabat. Atque in-
terea ubi iam lauiſſemus, comeſſantes ad nos intrò irruperunt, ultro,non ac-
cerſiti, Megalonymus cauſſarũ ac litiũ ſectator ille, & Chærea aurifex, is qui
tergum uariegatum habet, & Eudemus Ocataxis. Ego uerò interrogabam
B eos, quídnam accidiſſet eis cur tam ſerò uenirent. Chærea igitur, Segmentum
quoddam,inquit, & inaures & pedicas filiæ meæ apparabam, & ob hoc ad re-
potia uobis ueni. At ego,inquit Megalonymus,aliis rebus occupatus fui. Dies
enim fuit haudquaquam iudicialis,ut ſcitis, & nefaſtus: pròinde, utpote ſilẽtio
in foro exiſtente,neque perorare licuit, neque per diem dicẽdo,aquam & cle-
pſydram diſpenſare. Cum audiſſem autem quòd Imperator conſpiciẽdum ſe-
ſe præberet acceptis ueſtibus inuſitatis,& bono ſtamine textis, ſubligatíſq; cal-
ceis antea non geſtatis, proripui me ipſum foras: atque exinde ſtatim incidi in
Daduchũ & Hierophantem,ac cæteros arcanis ac turpibus operantes, qui Di-
C niam obtorto collo ad magiſtratum rapiebant,reũ facientes,quòd ipſos nomi-
naſſet,idq; cum ſciret quòd ex eo tempore quando initiati fuiſſent,& ſine no-
mine forent,& innominabiles,utpote ſacrinomines iam facti. At neſcio,inquã,
quémnam hunc Diniam dicas. Vocabat igitur me nomine. Eſt,inquit,in taber-
nis aleatoriis homo perditus,ex egenis ac uilibus iſtis,ſemper comatus ac ſqua-
lidus,endromidum aut baucidarum calceamento ſubligatus,ac ueſte manicata
indutus. Quid igitur,inquam, deditne pœnas aliquo modo? an calcibus inſul-
tans aufugit? At uerò ille,inquit Megalonymus, qui antea inter tibias & cãto-
res perſtrepebat,iam immobilis ac tacitus eſt. Nam imperator ſegregatum,& à
D reliquo grege ſeorſim amotum, circũdatis illi manicis, & intento uinculo col-
lari, in pedicis ac tibialibus tormentis degere hominem fecit. Quare in uincu-
lis exiſtens, pedebat nonnihil miſer ille præ timore,& crepabundus erat,pecu-
niamq; pro redimenda uita dare uolebat. At me, inquit Eudemus, ſummo di-
luculo accerſiri ad ſe fecit Damaſias, is qui olim quidem athleta fuit, multasq;
uictorias retulit, nunc autem præ ſenectute iam à certaminibus abſtinet. Noſti
æream ſtatuam in foro poſitam. Ac alia quidẽ picando,alia inflammando pere-
gi. Domum enim deducturus hodie fuerat filiam ſuam ad nouum maritum,
iamq; adeo exornabat illam, cũ interea anxium quoddam malum interueniẽs,
E diremit feſtum. Nã filius ipſius Dion neſcio qua cauſſa mœrore affectus, imò
deorum odio aliquo agitatus,ſtrangularat ſe ipſum. Ac ſatis ſcitote,periiſſet il-
le,niſi ego ſuperueniens ablaqueaſſem ipſum, & à reſti ſoluiſſem, diu genicu-
latim aſſidens, & compungẽs hominem, huc illuc ceũ infantem in cunis uer-
ſans,& undequaque explorans ac tentans ſicubi concretum adhuc guttur ha-
beret. Quod autem potiſſimùm profuit,illud erat,quòd ambabus manibus cõ-
prehendens illius latera ui compreſſi. Tum ego,num illum,inquam,Diona di-
cis,cinædum, & ſcrotum propendens habentem,mulieroſum,& lentiſcũ ſub-
inde rodentem,adoleſcentẽ maſtrupantẽ,& obſcœna tractantem,ſi quẽ probè
mutoniatum ſenſerit,ipſum admittentẽ? At ille,certè etiã delicatus & guloſus.

At deã, inquit Eudemus, admiratus. Diana enim ipsis est in media aula posita, ꝑ
Scopadéum opus. Ad hanc procidentes & Damasias, & uxor eius uetula iam,
& capite admodum cano, supplicabant ei ut misereretur sui. Illa autem statim
annuit. Et nunc Theodorum, seu potius Artemidorum adolescentem hũc ha-
bent. Consecrarunt autem illi cum alia quædam, tum sagittas & arcus, quo-
niam his delectatur. Sagittaria enim & iaculatrix & bellatrix Diana est. Bibi-
mus igitur, inquit Megalonymus. Etenim & lagenam hãc uini uetustioris ue-
nio uobis afferens, & recentis casei massas, & oliuas humi collectas. Custodio
autem ipsas sub sigillis carioſissimis, & oliuas alias natatiles, & lutea hæc pocu-
la, ac uti testacea ac destillantia, ut ex ipsis bibamus, præterea & placentam ex G
intestinis concinnatam, & quibusdam quasi Crobylis intextam. Tu uerò puer
plus aquæ infunde mihi, ne capite grauari incipiam, & exinde ob id mango-
nem seu castigatorem contra te accersam. Scitis enim quàm grauiter concitari
soleam dolore, & caput habeo densum, nec facilè uaporibus peruium. Post po-
tum autem nugabimur mutuò, qualia & quæ consueuimus. Non enim intem-
pestiuum scilicet hoc, temulenter agere. Tum ego, Laudo, inquã, isthuc. Emo-
lumentum enim quodcunque etiam sumus Atticæ proprietatis haud postre-
mũ. Rectè dicis, inquit Callicles. nã nugis mutuò prouocare nos, uoluptatem
quandã affert. Ego uerò, inquit Eudemus, frigus enim est, meraciori uino ma- H
lim intus stipari. Nam frigoris impatiens sum, & tepefactus libentius audiuero
digitis gesticulantes istos, tibicinem puto & Barbitœdum. Quid hæc ais Eude-
me, inquam, an tu silentium nobis imperas, tanquam ore carentibus, & lingua
spoliatis? Mihi uerò & lingua iampridem dicturit, adeóque iam animo proue-
hebar quasi antiqua uobis narraturus quædã, & ablaturus omnes uos lingua.
Sed tu simile quiddam feciſti mihi, ac siquis nauem onerariam tribus instructã
uelis, secundo uento nauigantem, implentibus lintea Notis, prosperè laben-
tem, & per summos fluctus euntem, retinaculis quibusdam ancipitibus, anco-
ris ferreis, naualibusq; pedicis demissis retineat, & cursus impetum inhibeat, in- I
uidens uidelicet tranquillitati. Proinde, inquit ille, tu quidem, si placet, naui-
ga, & nata, & curre per undas intempestas: ego autem interea bibens, de terra,
ut Homericus ille Iupiter de rupibus alicunde, aut de summo cœli uertice, spe-
ctabo & te iactari fluctibus, & nauem ipsam de puppi à uento aquis immersa-
ri. L V C. Satis ô Lexiphanes & potus & lectionis istius. Ego enim tibi ebrius
iam sum, & nauseo: & nisi quamprimum euomuero ista omnia quæcũque re-
citãdo persecutus es, sat scias, uideor mihi mox insanus ac furiosus fore, obstre-
pentibus mihi undique uerbis istis, quæ mihi modò offudisti. Quanquã à prin-
cipio ridere in mentẽ ueniebat mihi illorum gratia. Verùm postquam ea mul- K
ta atque omnino similia erant, miserebar tui ob miseriã & infelicitatem istam,
cum uiderem in labyrinthum quendam irremeabilem incidisse te, morbumq;
ægrotare maximũ, imò uerò atra bile percitũ. Cogito itaque apud me ipsum,
unde tam multa mala collegeris, & quàm longo tempore, & ubi denique cõ-
clusum habueris tantũ examen absurdarum ac distortarum uocũ, quarum alias
quidem ipse finxisti, alias autem defossas alicunde eruens, iuxta Iambicũ illud,

Pereas, miserias qui eligis mortalium. tantum cœnum undequaq; co-
gens, in me exhausisti. Porrò uideris mihi neminem amicum, aut familiarem,
aut beneuolum habere, neque etiam in uirum liberum, & qui loquendi liber-
tate

A tate uteretur, incidisse unquam, qui uera monẽdo, liberaret te à morbo isto in-
tercutaneo, quo quidem correptus es, & præ malo illius, periculum ne disrum-
paris, sustines, tibi ipsi autem bene habito corpore esse uideris, & calamitatem
istam pro bona ualetudine ducis, ac ab iis quidem qui nihil intelligunt, lauda-
ris, quandò illi quid tu patiaris, ignorant: à doctis autem miseratione dignus
putaris. Sed commodùm Sosipolim hunc medicum accedere uideo. age huic
tradendo te, & super morbo differendo, remedium aliquod inueniamus tibi.
Intelligens enim uir est, ac multos iam ad se receptos, itidem ut te, semisanos
& infatuatos à morbo infuso pharmaco liberauit. Salue Sosipoli, atque hunc
B Lexiphanem quæso ad te receptum, sodalem, ut scis, nostrum, nugis autem in
præsentia quibusdam, & peregrino circa sermonem morbo correptum, perí-
culúmque sustinentem ne prorsus pereat, serua, quocunque tandem modo.
LEX. Nequaquam Sosipoli me, sed hunc Lycinum, qui manifestè desipit, &
homines mente præditos parum sapere existimat, ac iuxta Mnesarchi filium,
Samium illum, silentium ac linguæ ignauiam nobis intendit. Sed per Miner-
uam haud unquam erubescentem, aut trepidam, & per magnum ferarum de-
bellatorem Herculem, ne tanti ipsum quantum Gry uel Phuy faciamus. Mo-
neo autem omnino ne obuiam quidem ueniendum ipsi esse. Videor mihi ue-
C rò etiam ringi, cum talia increpantem audio. Ac iam utique abeo ad sodalem
Cliniam, quoniam audio uxorem eius iamdiu mẽsibus non laborasse, & ex eo
ægrotare illam, quia non fluit. quare non amplius ne inscenditur quidem, sed
inaccessa & inarabilis est. SOSTR. Quid autem? an ægrotat, Lycine, Lexi-
phanes? LYCIN. Ipsa hæc, Sosipoli, an non audis qualia loquitur, ac nobis,
qui nunc cum eo conuersamur, relictis, quasi ante mille annos nobiscum ser-
mocinatur, distorquens linguam, ac aliena atque externa hæc componens, o-
mnemq; operam in illis sumens? perinde ac si magnum quiddam foret, si pere-
grinis uerbis utatur, & consuetam atque receptam monetam sermonis adulte-
D ret. SOS. Per Iouem haud paruum quendam morbum narras Lycine. Subue-
niendum itaque homini est quauis arte. Atque adeò diuino quodam instinctu
insanorum ac bile percitorum alicui pharmacum hoc mixturus, domo abii, ut
epoto hoc uomeret. Age primus ipse bibe Lexiphanes, ut sanus nobis & mũ-
dus fias, tali uerborum absurditate euacuatus. Verùm obedi mihi, ac bibe,
& minus difficilis eris. LEXIPH. Nescio quidnam etiam facietis mihi, Sosi-
poli, tu & Lycinus hic, obtrudentes mihi pharmacum hoc epotandum. Metuo
itaque ne ruina quædam mihi sit sermonum potio hæc. LYC. Bibe, & ne cũ-
ctãre, ut humana deinceps sapias ac loquaris. LEXIP. Ecce obedio, & bibo.
E Pheû! Quid hoc rei est? Quantus tumultus uentris? Equidem diuinatorem
quendam dæmonem uideor mihi imbibisse. SOS. Incipe igitur uomere. Pa-
pæ! Primùm hoc μᾶν. deinde post illud exiuit κἆπα istud. postea & ἰὴ ὄς, & ἀμη-
γέπη, & λῶπε, & δἰαπαθοῦ, & continuum illud ἄπαξ. At coge tamen & insere in fau-
ces digitos. Nondum uerò ἵκταρ istud euomuisti, neque σκορδινᾶσθαι illud, aut τδν-
τάζεσθαι, aut σκύλλεσθαι. multa adhuc intus abdita latent. Satius autem fuerit, si per
inferiora quoque secernantur nonnulla. σπλαπορδία siquidem ista magnum stre-
pitum faciet, unà cum spiritu erumpens. At iam quidem mundus hic est, nisi si
quid remansit reliquum in inferioribus intestinis. Tu uerò posthac acceptum

eum Lycine dedoce,atq; inſtitue quæ decet loqui.L Y C.Ita faciemus Soſipoli, poſtquam nobis uia iam ad eam rem abs te patefacta eſt. Ac tecum deinceps, Lexiphanes, cõſultatio mihi eſt. Quòd ſi igitur cupis uerè ob dicendi poteſtatem laudari,ac in multitudine hominũ celebrari, huiuſcemodi quidem omnia fuge atque auerſare. Vbi autem exorſus fueris ab optimis poëtis, & ſub præceptoribus eos legeris, tranſi inde ad oratores. Cũ iam cum illorũ ſermone quaſi educatus unà fueris,ad Thucydidis & Platonis ſcripta in tẽpore accede,multum adeò & in pulchra comœdia, & in graui tragœdia te ipſum exercitando. Ex his enim ubi pulcherrima quæq; decerpſeris,eris aliquis dicendo. Nam nũc certè, non animaduertens, ſimilem te præbuiſti iis quæ à luti figulis ad forum G
finguntur,foris quidem illitus minio ac cæruleo, intus autem & luteus & fragilis exiſtens. Hæc ſi feceris,& non recuſaueris aliquandiu ob inſcitiam refelli, neque etiam dediſcere erubueris,bono animo eſto,uerſaberis in multitudine: & non quemadmodum nunc irrideberis,neque etiam in ore peiore conditione melioribus eris,Græcum atque Atticum uocitantibus te,qui ne cum barbaris quidẽ inter manifeſtiſſimos recẽſeri dignus ſis. Ante omnia uerò illud memineris mihi, ne imiteris Sophiſtarum eorum qui paulò ante noſtram ætatem fuere,uiliſſima quæq;,néue etiam depaſcas illa,perinde ut nunc,ſed talia quidẽ proculca pedibus:imitare autẽ uetera exempla. Neq; uerò demulceant te ane- H
monæ uerborum,ſed iuxta legem athletarum,ſolidus tibi cultus, conſuetus ac familiaris ſit. Præcipuè autem Gratiis & Perſpicuitati ſacrifica: à quibus plus q̃ nimis nunc à tergo relictus es. Et faſtus autem,& iactantia, & mala iſta ſcribẽdi cupiditas,præterea & tumidum iſtud,atq; inſolentem te gerere, uerbaq; plus æquo dilatare,procul abſit, & acerbum illud,irridere aliorum ſcripta, & putare quòd tum demum primus ipſe futurus ſis,ubi aliorum omniũ uerba & orationes calumnioſè reprehenderis. Iam uerò neq; illud paruum,imò uerò maximum uitium committis,quòd non antea ſententias ac res,quàm uerba,paratas habes, ac poſtea uerbis eas exornas, ſed ſicubi uerbum alienum ac peregrinum I
reperiſti, aut ipſe fingens, pulchrum putaſti eſſe,huic poſtea quæris ſententiam accommodare:ac damnum quoddam exiſtimas, ſi illud non alicubi intruſeris, etiam ſi ad id quod dicitur,minimè eo opus ſit: quemadmodũ paulò antè ὑμαλώπα illum,neſciens quidem quid ſignificaret,proieciſti,cum ille cum argumẽto nihil conueniret. Atqui idiotæ & indocti quidem omnes obſtupuerant,præ peregrinitate perculſis atq; attonitis illorum auribus:at qui docti erant,amborum cauſſa,& tui,& eorum qui te laudabant,ridebant. Illud uerò omnium maximè ridiculum eſt,quòd cum plus quàm Atticus uideri cupias, & ſermonem ad uetuſtiſſimam dicendi formam diligẽter exercuiſſe,talia quædam, imò uerò K
plurima intermiſces uerba, quæ ne puer quidẽ qui nuper diſcere cœpit, ignorare queat, qualia ſunt illa, πῶς οἰδ,κατὰ γῆς δῦναι ηὐχόμην, ἀκάων σε ἐπιδεικνυμένε. Cũ χιτώνιον quidem etiam uirilem ueſtem dici putabas,δουλάρια autem maſculos pediſequos appellabas. Quæ quis nõ nouit? quòd uidelicet χιτώνιον quidem muliebris ueſtitus,δουλάρια uerò de fœminis tantùm dicantur? Atq; alia multa longè his clariora,quale eſt ἴπταζ,& ἀπαντώμενος,& καθεσθείς illud,quæ ne inquilina quidem Attici ſermonis ſunt. Nos autẽ ne poëtas quidem laudamus qui uerbis obſcurioribus & minus uſitatis poemata ſcribunt. Tua uerò, ut pedeſtrem orationem

A orationẽ cum carmine conferamus, perinde ut Doſiadæ ara, & Lycophronis Alexandra ſeſe habet,& ſi quid iſtis ſermone etiam miſeriore ſcriptũ eſt. Quòd ſi igitur hæc imitatus fueris, & dedidiceris, optimè de te ipſo ſtatueris. Sin autem nihil animaduertens,iterum in auiditatem iſtam prolapſus fueris:ego quidem admonitioni atque officio meo ſatisfeciſſe uidebor, tu uerò te ipſum accuſabis,ſi utique etiam intellexeris deteriorem eſſe te factum.

SCHOLIA IN PRAECEDENTEM ORATIONEM.

Νεοχμόν calidum uerti propter conſonantiam uocum caloris & ſqualoris.nam αὐχμὸς eum ſqualorem ſignificat, Fo.17.K. *uet-*
qui ex nimia ſiccitate prouenire ſolet : unde & pro peſte quæ ex nimio æſtu contrahitur, poſitum reperitur. νεοχμὸν *ſu.*7.
B *autem,id quod nuper factum eſt. Videtur autem & prauam pronunciationem affectatoris iſtius notare. κυψελὶς au-* 177.B.1.
rium ſordes ſignificat. Cypſelus autem & Periander Corinthiorum reges uetuſtiſſimi fuere, quorũ & Pauſanias meminit. ſtilo haudquàquam trito, ἔυλεξις, quam uocem ipſe infra in Rhetorum didaſcalo exponit τὸ δεινὸν ἑρμηνεῦσαι. B.4.
obambulabimus,περιδινησόμεθα, quod uolutabimur propriè magis ſignificat. Veſtem pelliceã,βύρσαν græce. ab- B.7.C.1.
lutoriam,τὸ ἐπίλουτρον. armariolum,ἐγγυοθήκην græce, & notat Heſychius ἐγγύαν etiam ὀψωνίαν ſignificare. mula C.2.5.
clitellaria.In græco eſt ἀστράβη & ἀστραβηλάτης:quorũ alterum nõnulli pro mulo ſeu iumento,alterum pro ephippio ſeu ſella,non pro mulione accipiunt. uide Suidam. uredo quædam, καῦμα, cuius uocis & Athenæus in hac ſignificatione D.1.
meminit lib.3.ubi & ipſe de affectatoribus huiuſmodi tractat. terræ clauis,γηπάτταλος græcè. apparet autem bul- D.3.
bi genus eſſe. Bracana uerò agreſtia holera ſunt, ut apud Suidam. lecithopolidem, hoc eſt, quæ piſa uel etiam oua D.9.
uendit. qui ſacculos diſtrahit. Nam Suidas γρυμαῖα ἡ σκευοθήκη ait, & Pollux à quibuſdam peram dici affirmat. Vt E.1.
ad Selga. Vtrum corruptum hic aliquid ſit neſcio:certè quid uelit, non puto facilè à quoquam intelligi poſſe. panem E.2.3.
coloſtratum.Sic interpretari placuit πυριάτην, quem tamen alij pro ipſo πύε, hoc eſt coloſtra accipiunt. Idem & πυρίεφθος dicitur. Commenta. in Ariſtoph. Veſpas. Athen.lib.14. & Pollux lib.2.cap.12. Et fucas.Gaza interim fu-
C *cas, interim ſquillas uertit apud Ariſtotelem. Athenæus lib.7. φυκίδας uocat. & œbum.Neque de Oebo, neque de* E.4.
Phoctis reperio quicquam. pro λωγάνιον autem λαγώνιον lego, quod & apud Heſychiũ legam,quanquam neque de hoc adeò contendo. Sillus propemodum, hoc eſt ſtrabus,à σιλλαίνειν, quod propriè ſignificat ſubſannandi cauſſa oculos E.6.
recutere,ſeu retorquere, unde & Silli uerſus. Pollux. ripæ aggerem,ψύτταν, id eſt πρόχωμα, quod contra aquæ im- E.8.
petum opponitur.Supra ἄνδηρα idem dixit.Vide Heſychium. Cottaborum ſtrepitus.De Cottaborum ludo Athen.lib. E.10.
10.11.& 15.Pollux lib.6.cap.19. & Suidas meminit: & Plautus, Vide ne crebri in te Cottabi crepent. ut thridaci- F.1.
nas.Hoc nomine μάζης quoddam genus Attici uocant. ad ſolem ungar,ξηραλοιφήσω.Inde ξηράλοιφος locus Conſtanti- F.2.
nopoli fuit, cuius alibi mentio fit. in aqua iſta impura, ἐν λουτίῳ. Vide Heſychium. à tergo Carimantum. Cari- F.3.4.
mantes quos dicat, non ſatis intelligo, niſi ſi accipiamus ſordidos quoſpiam & mercenarios, qui caput obligatum habeant, aut onera geſtent, quales ab Heſychio & κεσιμοίροι dicuntur. alius iaculo contendebat, τῷ κωρύκῳ ἀντί- G.6.
βαλε.Vide Heſychium. Non enim in cepij, & c.κῆπος & σκαφίον tonſuræ ſpecies erant.Scaphium quando tota coma H.4.
ad cutem uſque detonſa erat. Cepiũ autem ſeu cepus quando ad frontis ornamentum capilli reſecti erant,ut Comment.
D *Ariſtoph.in Aues tradit. calida glutiebat,ἐθερμοπότει,fortaſſe id quod Plautus dixit thermopotare. uentrẽ reiecta-* H.6.
bat, τὴν νῆστιν ἤμει. ſignificat autem νῆστις ieiunium, & item inteſtinum ieiunum inter ſtomachum & uentrem. agre- H.7.
ſtes oliuas,φαυλίας.Ita Suidas exponit, quanquam Heſychius genus mali grandioris eſſe dicat. bifida uid.ſuilla.In- I.1.
telligo pedes,eò quòd bifidi ſunt. hepar è ſartagine,id eſt frixum.Propriè tamẽ λοβὸν extremã partem hepatis uocãt. I.3.
abyrtace,Intritum quoddam barbaricum eſt. Vide Suid. thrymmatides.Pollux inter placentas recenſet θρυμματίδας. De Thrijs autem Cõmentator Ariſtophanis in Equitibus copioſè. I.4. *quæ ſportulis ſiue naſſis,τῶν ἐκ σαργάνης,de* I.7.
cuius ſignificatione Heſychius. qui canere deſiit, Capũ intelligo. piſ.erat paraſitus.Ipſa quidem uox paraſiti quid I.8.
ſignificet,notum eſt,ſed quorſum ſpectet piſcis paraſitus,puto obſcurũ eſſe. pa.ade.ſiliginei, σιφαῖοι ſcilicet pro τιφαῖοι K.1.
Atticè.Eſt autem τίφαι, ut Heſych. exponit,ὄλυρα, quæ à Latinis quoque olyra, quibuſdam autem ſiligo dicitur. Vnde τιφαῖοι panes, quorum & Athenæus meminit lib.3. tum ſubterranea,ὑπόγεια τε καὶ ὑπερῷα. niſi quis malit parua ac K.2.
magna accipere. delphinide menſa. Obſcurum quàm intelligat, niſi ſi tripodem, qualis ἡ Δελφικὴ fuit. Bombylius, K.5.6.
Poculũ eſt anguſti oris,inter bibendum ſonũ edẽs. Athenæus & Pollux. dirocypelũ,Vt apud Homerũ ἀμφικύπελλον. K.7.
E *de cuius etymologia Athenæus li.11. qua Theri.coq. De Thericleo poculo uide item Athenæum. tenuia fragiliaq;,* K.8.9.
ἀνεμοφόρητα, hoc eſt quæ uento ferri queant. poc.q.grammatica, hoc eſt, literis inſcripta,quorum ipſorum quoque Fol.178. A.1.
meminit Athenæus eodem lib.11. abacus,τὸ κυλίκειον, ſic enim malim, niſi quis κυλίκιον pro ora ſeu labro poculi accipiat,& τὸ μεσὸν ad γράμματα referat. lebes furnarius ἰπνολέβης,quod Athen.lib.3.à Romanis miliarium dici ait,uas ad calefaciendam aquam comparatum. Vng.cantharide.Quodnam unguentum hoc ſit, obſcurum. Podoctypa au- A.3.
tem & Trigoniſtria, nomina pſaltriarum uidentur eſſe. Nam Trigonis & Heſychius & Pollux meminere. plauſu A.5.
dig.lud.λαικίνδα,à λαικάζειν uidelicet,cuius uerbi Athenæus meminit lib.1. lumb.laſc.ag. Pollucem uide lib. 4.cap.14. A.6.
Ocataxis,Suidas proprium hoc eſſe tradit,quanquam apud illum ὠοτοκάταξις legitur. ego tamen cognomentum ma- A.9.
gis eſſe puto ab ouis uel frangendis, uel deuorandis, uel ſimili aliquo factum. ſegmentum quod. λαῖρόν τινα. Pollux B.1.
tamen λῆρον per η habet. ueſtib.inuſit.ἄχρηστα & ἀφόρητα,tametſi eæ uoces propriè inutiles & geſtu inhabiles ſigni- B.7.
ficent. in daduchum, eum qui geſtat lampada, ut ſacerdotes Promethei, Vulcani, &c. Ex egenis,ἐγκαψικίδαλος, B.9.C.5.
quod ſi ab ἐγκάπτειν & κιδάλε deriuetur,ceparum helluonem ſignificabit.Sed tamen apud Heſychium καψικίδαλος per ψη legitur, pro eo,ut ipſe ait,ὃς μετὰ τῶν τὰ ἄλφιτα μὴ διδόντων τυγχάνει ἀλόμενος.quod neque ipſum quale ſit,ſatis planum eſt. ἀνθήλικος autem & ἀυτοκάβδαλος ab Heſychio exponuntur. Endromidum.Endromides curſorum C.6.

Fol.178. D.8. *sint, & proprie Dianæ. Baucides autem croceæ muliebres. Pollux. Domum enim. Nescio corruptúsne sit locus, an* F
D.9. *mutilatus. Anxium quoddam ma.* μίρμιρον. *sed haud scio an* πρμίριον *potius legendum, de quo etiam in prouerbijs*
E.7. *Eras. illius latera.* τὰ ἄπρα, *latera uerti, propterea quòd & in acie latera,* τὰ ἄκρα *dicuntur, ut ait Pollux. mulie-*
E.8. *rosum,* μύρτωνα, ἀπὸ μυρτίς, *scilicet genitali muliebri. lentiscum subinde rodentem,* σχινοβώκτην, *quo nomine notabã-*
E.10. *tur qui elegantiæ & cultui muliebriter studebant. delicatus & guloſus,* λεκκαῖος, ἀπὸ λεκίδος, *seu* λίκις, *quod pa-*
tinam significat, ut Pollux. coniecturaliter tamen: quanquam haud scio an corruptus locus sit. uidentur enim deesse
F.4.9. *quoque nonnulla. Theodorum, seu potius Artemidorum, ut à dea seu Diana restitutum, & uita donatum. Cario-*
ſſimis, pro antiquiſsimis accipio. olivas alias natatiles. Fortaſſe eas quæ & hodie ex uino uel aqua aſſatis carnibus
G.1.2. *pro ſalſamento adhibentur. teſtacea ac deſtillantia,* ἐμπυδλάκωτα, ἀπὸ ἰδλακος *uidelicet. Crobylis intextã. Fuerunt au-*
tem Crobyli certæ quædam texturæ capillorum in acutum deſinẽtes, antiquorum Athenienſium geſtamẽ, ut Comment.
G.3. *Thucydidis in lib.1. mangonem ſeu caſtigatorem,* κωδωλοδούλην, *quo nomine & mangonem & puerorum modera-*
G.9.H.3. *torem intelligi poſſe puto. uoluptatem quandam affert. fortaſſis à* λακᾶν ὕδλαξ *&* γάννυδαι. *digitis geſticulantes,*
Fo.179.C.1.2. χειροσόφους, *quos ipſe infra in Rheto. didaſc. exponit* ὀρχήσεως, *id eſt ſaltatores. etiam ringi,* ῥίγνασι ὀδόντων. *menſibus non* G
E.1. *laborasſe,* ἐκπεδαρῶν ἦναι, *cuius uerbi etiam Athenæus meminit lib.3. diuinatorem quendam dæmonem,* ἐγγαστρίμυθον
E.3. *ναι, quos & Eurycles græci uocant. Suidas.* μᾶν, *id eſt num.* κἄτα, *atq; exinde.* ἦδη δ', *Inquit.* ἀμυγίσιν, *aliquo*
E.4.5. *modo.* ὥστε, *optimè.* ἀπόδιπτον, *uidelicet.* ἄπαν, *quædam.* ὡς ἔπος, *prope.* σκορδινᾶται, *protendere membra cum oſci-*
E.6. *tatione.* πυτάζεται, *curioſè agere.* σκύλλεται, *unguibus rapere, & infeſtum eſſe, unde & Scyllæ nomen uidetur fa-*
E.7.F.3.I.4. *ctum.* σκληροφρόνια, *id eſt petulantia & laſciuia. Quod ſi igitur. Paræneſis de recta dicendi ratione.* ἐμμελῶπα,
K.3. *Heſychius meminit* μακαπικὰ *cuiuſdam, aitq; paræmiã eſſe qua* ὁ μηδὲν *ſignificetur.* ὧδε δίει, *id eſt quomodo pu-*
K.4. *tas.* κατὰ γῆς δῦναι ἠυχόμην *&c. Id eſt ſub terram ire optabam quãdo audiebam te recitãtem.* χιτώνιον, *id eſt tunicalam.*
K.7.8. *ἀσκάρια, ſeruulas.* ἵπταδο, *Volauit.* ἀπαντάμενος, *Obuiam ueniens.* καθεζόμενος, *Sedens. qui uerbis obſcurioribus & minus uſitatis,* κατὰ γλῶτταν, *ut etiam Quintilianus lib.1.cap.14.*

EVNVCHVS, SEV PAMPHILVS, Eraſ. Roterod. interp.

ARGVMENTVM. H

Hiſtorica quædam narratio eſt, qua Dioclis & Bagoæ Peripateticorum philoſophorum inter ſe contentionem exponit. Eunuchus autem inſcribitur, quòd potiſsima contentionis pars in eo uerſetur, utrum Eunuchus debeat aut poſsit philoſophum agere: cum alter ab indignitate rei, & ab accidentibus philoſophicæ profeſſionis hoc negaret, alter autem exemplis, & fine ſcu officio philoſophi, item à conſequentibus ſeſe tueretur. Vbi interim tacitè illud quoq; indicat Lucianus, quòd ea tum ætate philoſophi ex uitijs & ſceleribus magis quàm ex doctrina & uitæ integritate cenſebantur. Exordium ab admiratione trahitur, qua attentos facit, amplificando conditionem & profeſsionem perſonarum, & rei qualitatem.

PAMphilus. VNDE nobis aduenis Luciane, ſeu quidnam rides? Semper tu quidem & aliàs conſueuiſti nobis hilaris ac feſtiuus occurrere: uerũ iſtuc maius aliquid ſolito uidetur eſſe, de quo riſum nec cõpeſcere queas. I
LVCIA. E foro tibi adſum ô Pamphile: porrò mox efficiam ut tu quoque mecum rideas, ſimul atque audieris cuiuſmodi litis adfuerim actioni, duobus philoſophis inter ſeſe contendentibus. PAM. Iam iſtuc ipſum profectò ridiculum eſt quod ais, philoſophos inuicẽ lites agitare. Nam etiam ſiquid magni fuiſſet negocii, inter ipſos modeſtè citraq; pugnam controuerſiam compoſitam oportuit. LVC. Quid ais? tranquillè componant illi, qui quidem ſolida plauſtra cõuiciis onuſta alter in alterum effuderint, uociferantes, miraq; peruicacia contendentes? PAM. Videlicet de diſciplinis atque opinionibus Luciane, ita ut aſſolent, diſſentiebant, quòd erant diuerſę factionis? LVCIA. Nequa- K
quam, imò aliud quiddam erat hoc de quo diſſidebant: nam eiuſdem ſectæ erant ambo, eiuſdemq; ſcholæ, & tamẽ orta inter eos lis erat. Porrò iudices qui cognoſcebãt, primates erant huius Reipub. natuq; maximi, ac ſapiẽtiſſimi, breuiter, apud quos pudeſcat aliquis etiam parum aptè quippiã eloquutus, nedum ad tantam prouectus inuerecundiam. PAM. Quin tu igitur litis argumentum exponis, quo uidelicet ipſe etiam cognoſcam quæ res tibi tantum riſum concitarit? LVCIA. Scis Pamphile, ſalarium, idq; neutiquam exiguum, ab imperatore fuiſſe conſtitutum ſingulis philoſophorum generibus, puta Stoicis, Platonicis, Epicureis, cúmque his etiam Peripateticis: ita ut unicuique ſectæ præmium

A mium eſſet æquale. Cæterùm demortuo ex his quopiã, alius aliquis in eius locum ſubrogandus eſt, qui ſit optimatum calculis probatus. Porrò præmium illud neque bubula pellis erat quæpiam, quemadmodum ait poëta, nec porcellus: uerùm ſingulos in annos decies mille nummûm, quos accipiunt uti doceant iuuentutem. PAM. Memini quidem iſta. Quin aiunt nuper ex illis diem obiiſſe quempiam, alterum (ni fallor) è Peripateticis. LVCIA. Hæc ipſa Pamphile Helena, propter quam illi inter ſeſe ſingulari certamine conflictabant. Et hactenus quidem nihil etiam ridendum erat in illis præter hoc, quòd quũ philoſophos eſſe ſe profiterentur, ac pecunias pro nihilo ducere: tamen
B earum gratia perinde atque pro patria in diſcrimẽ adducta, pro religione maiorum, pro monumentis progenitorum, decertarent. PAM. Atqui Peripateticorum iſtud eſt decretum, non admodũ eſſe negligendas pecunias, uerùm eas in tertio quodam bonorum ordine eſſe ponendas. LVCIA. Rectè dicis. Nam iſta quidem aiunt. Proinde bellum hoc ex maiorum iudicio ſentẽtiáque illis extitit: uerùm quæ poſtea conſequuta ſint, iam auſculta. Primùm complures quidẽ alii in defuncti illius funebribus ludis decertabant: ſed inter hos præcipuè duo uiribus pares: puta Diocles ille ſenex: noſti quem dicam, contentioſum illum inquam: præterea Bagoas, qui quidem ea ſpecie eſt, ut Eunuchus
C eſſe uideatur. Inter hos initiò de doctrina, déque philoſophiæ decretis atque opinionibus eſt decertatum. uterque ſui ſpecimen ac documentum dedit, quòd eſſet Ariſtotelicæ factionis, quódque eius placita ſequeretur, oſtendit. At per Iouem in hoc certamine neuter altero ſuperior erat. Lis igitur huc deflexit denique. Diocles deſinens iam eruditionis ſuæ periculum ac ſpecimen oſtendere, ad Bagoam deſcendit, ac uitam illius in primis carpere eſt aggreſſus: Bagoas itidem huius uitam uiciſſim taxabat. PAM. Idque meritò Luciane. Siquidem eius rei magis erat habenda ratio. Proinde ſi ego fortè iudex cauſſæ ſediſſem, magis in hoc, ut mihi uidetur, futurus eram occupatus, potiúſque ſpectaſſem
D uter moribus eſſet præſtantior, quàm uter ad diſputãdum ac dicendum promptior: atque illi potius quàm huic uictoriam adiudicaſſem. LVCIA. Rectè dicis. Equidem iſti tuæ ſententiæ meum & ipſe calculum addo. Verùm ubi iam conuiciis, ubi maledictis eſſent ſatiati, tandem Diocles illud aiebat, nefas eſſe uel conari aut proponere Bagoam, uti cum philoſophiæ ſtudio, cúmque pul- *Vtrum Eunuchus debeat aut poſsit philoſophũ agere*
cherrimis illius præmiis commerciũ haberet, qui quidem Eunuchus eſſet: imò hoc hominum genus non ſolùm ab eiuſmodi contubernio ſecludi oportere, uerùm ab ipſis etiam ſacris, ac uaſis puris, breuiter ab omnibus publicis cœtibus
E eiici: oſtendens inauſpicatum quoddam & occurſu infauſtum ſpectaculum fore, ſi quis mane domo egreſſus uel uideat iſtiuſmodi quippiam. Atque hac de re multis uerbis differebat, affirmans Eunuchum neque uirum eſſe, neque mulierem, ſed quiddam utrinque compoſitum & conflatum, planéque monſtrum ab hominum natura ſpecieq; alienum. PAM. Nouam accuſandi rationẽ nobis narras Luciane. Iámque & ipſe ridere compellor, crimen audiens tam inauditum. Sed alter ille quid? Num obticebat? an uiciſſim & ipſe quiddam auſus eſt ad iſta reſpondere? LVCIA. Initiò quidem pudore ac metu (nam id eſt iſtis familiare) diutius obticebat, erubeſcens interim, palamq; præ ſe ferens id quod erat. Tandem autem tenuem quandam ac muliebrem edens uocem, negabat æquum facere Dioclem, qui ſe quòd Eunuchus eſſet, ob id à Philoſophia ſe-

cluderet, cum qua fœminis etiam esset commercium. Allegabantur Aspasia, E
Diotima, Thargelia, quæ causſam illius adiuuabãt. Præterea Academicus quidam Eunuchus natione Gallus, qui paulò ante nostram ætatem maximi nominis apud Græcos floruisset. Porrò Diocles etiam illum ipsum, si quidé extaret, ac simili negocio sese misceret, prohibiturũ sese respondit, nihil expauefactum opinione quam apud uulgus obtinebat. Ad hæc quũ ipse quædam dicteria in illum iaciebat, tum referebat in eum quæ à Stoicis maximeq; Cynicis dicta ad risum concitandũ erant idonea, de corpore mutilo atq; imperfecto. Hac in re iudicũ cognitio uersabatur. Deniq; totius causſæ iam illud caput esse cœpit, num Eunuchus idoneus esset censendus qui ad philosophiã admitteretur, G
quiq; iuuenibus præfici postularet, quũ alter interim formam etiam ac corporis integritatem in philosopho requirendã esse diceret. Maximè uerò uti barbam altam ac promiſſam gerat, quò uidelicet iis qui discendi cupidi aduenirent, uir grauis appareat, & is cui fides haberi debeat, neq; indignus uideatur decem illis drachmarũ millibus quæ forent ab Imperatore capienda. Cæterùm Eunuchorũ conditionem etiam q̃ Spadonum esse uiliorem. Nam illos aliquando uirile quiddã expertos fuisse, at hunc ab ipso statim ortu fuisse exectum, planeq; animal esse quoddam uarium atque anceps, non aliter q̃ cornices, quæ neq; inter columbas, neque inter coruos numerari queant. Alter contrà responderet, eo H
iudicio nõ de corporis agi figura, uerùm de animi uirtute, proinde mentis qualitatem expendi oportere, deq; dogmatum cognitione quærendum esse. Eius rei testis citatus Aristoteles, qui quidé Hermeam Eunuchũ Atarne oriundum tyrannũ supra modum sit admiratus, adeò ut illi perinde atq; Diis sacra fecerit. Ausus est & illud addere Bagoas, multo magis idoneũ esse Eunuchũ cui adolescentes erudiendi credantur, quòd ab hoc nulla in illos calumnia possit hærere, neq; Socraticum illud crimen in hunc competat, quòd adolescẽtulos corrumpat. Deinde quæ ille potissimùm in mentũ imberbe fuerat cauillatus, ea hic facetè, ut ipsi quidem uidebatur, reiecit. Etenim si è barbæ prolixitate, inquit, I
philosophos æstimare conuenit, nimirum hircus ante omneis primas tenebit. Hic tertius quidam assistens (nomen hominis silebitur) Atqui iudices, inquit, hic malis leuibus, ac fœminea uoce, reliquóque corporis habitu Eunucho adsimilis, si quis uestes detrahat, egregiè uir esse uidebitur. Alioqui mentiuntur qui ferunt eum aliquando in adulterio deprehensum, membra in membris, ut legum tabulæ loquuntur, habentem: atque id quidem temporis ad Eunuchum confugisse, eáque reperta latebra absolutum fuisse, quũ iudicibus crimen persuaderi non posset, ut qui è specie hominem iudicarent Eunuchum. At nunc mihi palinodiam canturus uidetur, ídque propter ostentatum præmium. Hæc K
quum dicerentur, omnibus, ut par erat, risus est obortus. Porrò Bagoas magis etiam perturbabatur, omnem in speciem sese uarians, atque in innumerabiles uersus colores, tum frigido sudore fluens: ac neque decorum sibi existimabat adulterii crimen agnoscere, neque rursum eam accusationem inutilem ad præsens certamen arbitrabatur. P A M. Profectò deridicula sunt ista Luciane, neque uulgarem uobis, uti cõiectandum est, uoluptatem præbuerunt. Verùm quò tandem res euasit, & quid super his pronunciarunt iudices? LVCIA. Non erat eadem omnium sententia: uerùm aliis quidem uisum est, uti nudato illo, quemadmodum in emptitiis seruis fieri consueuit, inspicerent, num in

iis quæ

A iis quæ ad penem pertinent, philosophari posset. Alii uerò sententiam dixere multo magis etiã hac ridiculam, nempe ut accersitis è lustro mulieribus aliquot, iuberent illum cum illis congredi, ac uiri officio fungi, astãte interim è iudicibus quopiam, qui quidem esset natu maximus, fideq; spectatissima, qui inspiceret num philosophũ præstaret. Hæc ubi omniũ risu fuissent excepta, neque quisquam omnino adesset cui non doleret aluus risu concussa, uisum est ut integra causſa in Italiam reiiceretur. Et nunc alter, ut aiũt, ad eloquẽtiæ ostẽtationem semet exercet atque instruit, & accusationem quamelaboratissimam meditatur, adulterii crimen aggrediens, id quod ipsi maximè aduersatur. Quod
B quidem & hic facit iuxta malorum rhetorum morem, quum ex ipso crimine aduersarium inter uiros recenset. Cõtrà Bagoas diuersa cura, quemadmodum audio, & assiduè uirum agit, negociumq; præ manibus habet. Postremò uicturum sese sperat, si modò docere possit, se nihilo deteriorem esse equas ineuntibus asinis. Id enim amice uisum est optimum philosophiæ documentum, atque una demonstratio, quæ refelli nõ queat. Proinde optarim ut filius qui mihi est adhuc admodum adolescens, non animum & linguam, sed penem haberet ad philosophiam idoneum. *Amarum in philosophos.*

C

DE ASTROLOGIA, D. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Astrologiæ defensio quædam est, à dignitate uidelicet, quam ab antiquitate & præstantia eorum qui illam ab intio coluere, trahit, & à certitudine, quam ex similibus & signis ratiocinatione quadam colligit. Recenset autem principiò uarias gentes & populos à quibus illa inuenta, tractata, ac locupletata fuerit. Deinde & homines, & quid quisque in illa singulatim uel obseruarit, uel tractarit: quo loco & fabulas pleraſque Græcorum poetarum de Orpheo, Tiresia, Atreo, Thyeste, Bellerophonte, Phryxo, Dædalo, Endymione, Phaethonte, ac cæteris quibusdam explicat. Postremò & utilitatem artis tradit, quò futuris rebus per hanc obseruatis, & mala facilius tolerare, utpote præuidentes illa, possimus: & bonorum spe nos ipsos confirmare. Exordiò dociles facit, statim proposito de quo & qualiter dicturus sit: & obiurgat eos qui artem ob imperitiam utentium ac profitentium reprehendunt.

D DE cœlo, deq; astris est nobis institutus sermo: non de ipsis quidem astris, neque ipso de cœlo, uerùm de diuinatione ac ueritate quæ ab illis in hominũ uitam proficiscitur. Neque rursum mihi libellus hic se traditurum aut docturum profitetur quo pacto diuinationem hanc assequi liceat: sed illud queror, doctos omneis cum in cæteris omnibus exerceant sese, suisque omnibus tradãt, solam Astrologiam nec habere in precio, nec exercere. Atqui hoc doctrinæ genus uetustũ est, neque nuper ad nos peruênit, sed inuentum est priscorum regum, quos Dii amabant. At
E huius ætatis mortales non solùm inscitia socordiáque, uerumetiam odio laboris diuersa ab illis sentiunt. Cúmque fortè inciderint in eos qui falsa prædicunt, tum & astra culpant, & ipsam Astrologiam habent exosam, neque salutarem eam neq; ueridicam arbitrantes, sed autem magis falsam atq; inanem, haud rectè, sicuti mihi quidem uidetur, sentiẽtes. Neq; enim ob imperitiam fabri, ars ipsa culpatur: neq; ob cantoris inscitiam, ipsa musica parum est erudita: quin illi potius artium sunt ignari: cæterùm ars unaquæq; suapte natura scita est. Primùm igitur Aethiopes hanc rationẽ mortalibus tradiderunt. In causſa fuit par- *Aethiopes.*
tim gentis eius sapientia (nã cæteris quoq; in rebus Aethiopes reliquos homines antecellũt sapientia) partim regionis quã incolunt, opportunitas, propter-

ea quòd apud eos perpetua ſit cœli ſerenitas, tranquillitáſque, neque patiun- F
tur anni mutationes, ſed eadem temperie uiuunt. Itaque cum primum uident
lunam non ſemper eodem uultu apparentem, ſed uaria ſubinde ſpecie, & in
aliam atque aliam uerti formam, uiſa eſt illis ea res admiratione atque diſquiſi-
tione digna. Deinde cum inquiſiſſent, repererunt hanc eſſe earum rerũ cauſ-
ſam, quòd lunæ non eſſet lumen proprium, ſed à ſole mutuatum. Inuenerunt
autem & reliquarum ſtellarum motus, harum quas nos errones appellamus:
(nam ſtellarum hæ ſolæ mouentur) naturámque earum ac poteſtatem, & effe-
ctus quos unaquæque præſtet, nominibus quoque inditis, non illis quidem ut-
cunque uiſum eſt, confictis, ſed quà notæ rerũ eſſent. Hæc igitur in cœlo per- G
ſpexerunt Aethiopes: mox Aegyptiis finitimis artem imperfectam tradiderũt.

Aegyptij. Porrò Aegyptii diuinandi rationem, quam ab illis dimidiatam acceperant, in
maius prouexerunt: quippe qui menſuram etiam ad quam unaquæque ſtel-
la moueretur, indicarint. Ad hæc annorum, menſium, horarúmque numerum
inſtituerunt. Ac menſes quidem illi luna metiuntur, atque eius recurſu finiũt:
annum uerò ſole, & huius circuitu metiuntur. Quin his etiam maiora oſten-
derunt. Nam ex uniuerſo cœlo, reliquiſque ſtellis & errantibus, & fixis, ne-
que ſimul cum cæteris ſeſe mouentibus, duodecim partes effecerunt in his quæ
mouentur, & unamquamque ſuis animantibus repræſentarunt, partim mari- H
nis, partim homine, partim feris, partim uolatilibus, partim pecudibus. Vnde
& ſacra Aegyptiorum uariè fiunt. Neque enim omnes Aegyptii ex omnibus
duodecim partibus diuinabant, ſed alii aliis utebantur partibus. Itaque arie-
tem colunt, qui ad Arietem ſpectabant: piſcibus non ueſcuntur, qui Piſces an-
notarant. Nec hircum mactant, qui Capricornum uiderant: atque alii item
alia uenerabantur, quæ quiſque inuenerat. Quin taurum etiam ob honorem
cœleſtis Tauri colunt. Nam Apis apud illos res in primis ſacra, regionem ſor-
titus eſt: & qui eam incolunt partem, oraculum quoque dicarunt, ſignum ui-
Libyes. delicet diuinationis, quam à cœleſti Tauro petunt. Ac non multò poſt Libyes I
quoque artem hanc ſunt aggreſſi. Siquidem & oraculum quod eſt apud illos
Ammonis, ad cœlum, & huius ſententiam refertur, iuxta Ammonem, quem
Babylonij. illi arietis ſpecie fingũt. Calluerũt autem hæc omnia & Babylonii: atq; hi qui-
dem affirmant ſe primos omnium fuiſſe. Verùm, ut ego exiſtimo, multo poſte-
Græci. rius ad hos ſcientia peruenit. At uerò Græci nec ab Aethiopibus nec Aegy-
ptiis de Aſtrologia quicquam audierunt: uerùm illis Orpheus Oeagro Callio-
péque prognatus, primus iſta monſtrauit. non ille quidem admodum dilucidè,
neque rem clarè docuit, ſed præſtigiis ac myſticis inuolucris obtexit. Sic enim
illi uiſum eſt. Nam concinnata lyra Orgia inſtituit, ſacrasq; cantiones decanta- K
Orphei Lyra quæ ſit intelligenda. bat. Porrò lyra cum ſeptem haberet chordas, concentum mobilium ſtellarum
repræſentabat. Hæc conquirens atque hæc agitans Orpheus, omnia delenibat,
omniáq; uincebat. Neque enim illam hominis lyram ſpectabant, neq; illi alte-
rius muſices ſtudium erat, uerùm hæc magna illa Orphei lyra. Hiſce rebus cum
Græci honorem habere uellent, locum illi in ipſo cœlo deſignarunt, & cópluſculæ ſtellæ uocantur Orphei lyra. Quòd ſiquando Orpheum uideris uel ſaxo
expreſſum, uel coloribus effictum, ſedet in medio, canenti ſimilis, manibus te-
nens lyram. circũ hunc animãtium innumera multitudo, inter quæ & homo,
& tau-

A & taurus, & leo. Cumq; horum ſingula uideris, fac horum mihi memineris, cu-
iuſmodi ſit illius cãtus, cuiuſmodi lyra, cuiuſmodi taurus & cuiuſmodi leo Or-
pheum audiant. Quòd ſi eorum quæ dico, cauſſas intelligas, tũ & in cœlo ho-
rum unumquodq; cõtemplator. Fertur autem & Tireſia genere Bœotius, di- *Tireſias.*
uinandi gloria multũ celebris fuiſſe. Hunc Tireſiã ex Græcis aiũt dixiſſe, ſtel-
larum erraticarum alias eſſe fœminas, alias mares, nõ tamen eadẽ efficere. Vn-
de eundem ancipiti quoq; ſexu fuiſſe fabulantur, aliquando fœminã, aliquando
marem. Porrò Atreo & Thyeſte de regno paterno decertãtibus, iam tum ma- *Atreus &*
ximam Aſtrologiæ cœleſtisq; doctrinæ curam fuiſſe Græcis, palàm eſt. Ac pu- *Thyeſtes.*
B blico conſenſu ſtatuerunt Argiui, ut uter ſcientia præcelleret, is imperio poti-
retur. Ibi Thyeſtes arietem illis in cœlo demõſtrauit, atq; hinc aureum arietem
Thyeſtæ fuiſſe proditum eſt fabulis. At Atreus de ſole, deq; uario illius exortu
locutus eſt, oſtendens non eodem modo ferri ſolem & mundum, ſed cõtrario
inter ſe curſu rapi: & qui nunc uidetur occaſus, cum ſit occaſus mundi, Solis
exortum eſſe. Hæc locutum Argiui regem crearunt, magnamq; doctrinæ lau-
dẽ eſt aſſecutus. Equidem & de Bellerophõte ſimilia ſentio. Nam alatũ equum *Bellerophon.*
illi fuiſſe, non admodum credo: uerùm arbitror illum hanc diſciplinam ſectan-
tem, ſublimiaq; cogitantem, & inter aſtra uerſantem, in cœlũ non equo aſcen-
C diſſe, ſed animo. Eadem de Phryxo Athamantis filio dixerim, quẽ aureo arie- *Phryxus.*
te per aërem uectum fabulantur. Quin & ipſum ſanè Dædalum Athenienſem, *Dædalus.*
etiam ſi res eſt noua auditu, tamen haud exiſtimo eũ ab Aſtrologia fuiſſe alie-
num: ſed cum ipſe ea maximè eſt uſus, tum filium ſuũ eandem perdocuit. Aſt
Icarus cum iuuentutis calore & inſcitia, non ea diſquireret quæ conueniebant,
ſed ad ipſum uſq; polum animo tolleretur, delapſus eſt à uero, totaq; aberrauit
arte, & in mare præceps decidit rerum immenſæ profunditatis: de quo Græci
ſecus fabulantur, qui ex huius nomine ſinum eius maris Icarium fruſtra uocãt.
Fieri poteſt, ut Paſiphaë quoq; cum ex Dædalo de Tauro audiſſet inter ſtellas *Paſiphaë.*
D apparente, deq; ipſa Aſtrologia, in artis amorem inciderit. ob id exiſtimant fa-
ctum, ut Dædalus illam tauro copularit. Sunt autem qui ſcientiam in portiones *Quæ quis ſin-*
partiti, in ſingulis partibus ſinguli elaborarint, alii in iis quæ ad lunam, alii quæ *gillatim ob-*
ad Iouem, alii quæ ad ſolem pertinẽt, congerẽtes, neq; non curſum ac motum *ſeruarit.*
& uim illorum. Atq; Endymion lunæ rationẽ tradidit, Phaëthon ſolis curſum *Endymion.*
deprehendit, non ille quidem uerè, ſed moriens imperfectã artem reliquit. Hęc *Phaëthon.*
qui ignorãt, Phaëthontem ſolis filium credũt, fabulamq; de illo haudquaquam
ueram narrãt, adiiſſe Solem patrem, ac poſtulaſſe ab eo ut ſibi liceret lucis cur-
rũ moderari. illum id conceſſiſſe, monuiſſeq; qua ratione foret aurigandum,
E Phaëthontem uerò conſcenſo curru, partim ob ætatem, partim ob imperitiam
ita egiſſe, ut aliquando eſſet uicinus terræ, aliquando longo ſemotus ſpacio à
terra. interim mortales frigus atque æſtus intolerabilis conficiebat. Ob hæc
indignatum Iouem ingenti fulminis telo percuſſiſſe Phaëthontem. eum deie-
ctum ſorores circunſtantes magno luctu proſequebantur, donec immutarent
formas, quæ nunc ſunt Populi, ac lachrymarum uice quibus fratrem deplora-
bant, electrum deſtillant. Haudquaquam hæc ita geſta ſunt, neque pium eſt his
habere fidem, neque Soli fuit filius, neque illi filius interiit. Sed narrant Græci
& alia permulta fabuloſa, quibus ego non admodum credo. Nam quî cõſenta- *Æneas.*
neum eſt, credere Aeneam Veneris fuiſſe filium, aut Minoa Iouis, aut Aſcala- *Minos.*

Aſcalaphus. Autolycus.

phum Martis, aut Autolycũ Mercurii? Verùm hi homines pii diiſq; grati fue- F
runt,eoſq; naſcentes, hunc Venus, illum Iupiter, alium reſpiciebat Mars. Etenim qui patresfamiliâs ſunt mortalibus in hoc progignẽdi genere,ii ueluti parentes ſibi ſimilia producunt omnia,& colorem,& formã,& facta,& animum. At rex quidem Minos Iouis auſpiciis,Aeneas formoſus Veneris fauore natus eſt, fur Autolycus. at ea furacitas illi ex Mercurio contigit. Iam uerò nec Saturnum Iupiter coniecit in uincula,nec in tartara præcipitem dedit,neque cætera machinatus eſt quæ putant homines: uerùm Saturnus extremus mouetur, proculq; à nobis ſemotus eſt. Segnis illi motus, neque facilis animaduerſu mortalibus: atque hanc ob cauſſam illum ſtare dicunt, ceu uinculis alligatum. G

Saturnus,& cur ligatus dicatur.

Quis ſit tartarus.

Cæterùm ingens aëris altitudo, tartarus appellatur. Sed potiſſimũ ex Homeri poetæ Heſiodiq; carminibus liceat intelligere priſcorũ fabulas cum Aſtrologia cõſentire. Siquidẽ ubi Iouis catenam narrat,ac Solis iacula,(quæ quidẽ ego radiorum ictus eſſe coniicio) tum urbes quas in clypeo finxerat Vulcanus,præterea choreã, & uineam, ad hæc quæcũq; de Veneris ac Martis adulterio dixit, deq; detectione, haud aliunde q̃ ex hac ſcientia ſunt conficta: quandoquidem Veneris & Martis concurſus,Homericæ cantilenæ præbet argumentũ: in aliis autem uerſibus utriuſq; diuerſum effectum deſcripſit: Veneris,cum ait illi:

Concubitus Veneris & Martis.

Tute Venus iucunda magis connubia cura. Porrò de belli negociis, H
Cuncta citò hæc curæ fuerint Marti atque Mineruæ.

Hæc cum intelligerent ueteres illi,maximè diuinationibus utebantur,nec eam ocioſam eſſe putabant,adeò ut nec urbes conderent, neque mœnia circunducerent,neque quenquam occiderent,neque ducerent uxores,priuſquã de ſingulis à uate reſponſum accepiſſent. Denique nec ipſa deorum oracula ab arte aſtrologica erant aliena: uerùm apud Delphos uirgo prædicendi munus adminiſtrat, quæ cœleſtem illam uirginem repræſentat:ac Draco ſub tripode uocem edit, quoniam & inter ſtellas Draco conſpicitur:in Didymis uerò tẽplum eſt Apollinis,& hoc, ſicuti mihi uidetur, ex his Didymis, id eſt geminis qui in I
cœlo ſunt,appellatũ. Vſqueadeo uerò diuinatio uiſa eſt illis res ſacra,ut Vlyſſes etiam cum errando feſſus uellet certò de rebus ſuis cognoſcere,ad inferos penetrarit, nõ quò uideret umbras,& locum inamœnum, ſed quòd cuperet cum Tireſia colloqui. Qui ſimul atque in locum perũenerat quem Circe mõſtrarat, foueam fodit, oues mactauit: cumq; complures eſſent umbræ, atque inter has matris quoque, ſanguinem bibere cupientes: non prius permiſit ulli, ne matri quidem, quàm Tireſia guſtaſſet, coactuſq; eſſet ſibi uaticinium edere: potuitq; interim matris umbram uidere ſitientem. Ad hæc Lycurgus Lacedæmoniis o- *Lycurgi leges*
mnem Reip. adminiſtrationẽ è cœlo temperabat,ac legem illis dedit, nequan- K
do in bellum prodirent ante plenilunium. Non enim exiſtimabat eandem eſſe ciuitatis adminiſtrationem creſcente Luna,& euaneſcente,propterea quòd omnia ab illa regerentur. Porrò Arcades ſoli hæc non receperunt,nec in precio habuerũt Aſtrologiam, ſed iidem ob imperitiam & ſtultitiã aiunt ſe luna antiquiores eſſe. Proinde cũ noſtri maiores uſqueadeo fuerint Aſtrologiæ ſtudioſi, huius ætatis homines partim aiunt fieri non poſſe ut homines finem inueniãt diuinandi ſcientiæ,propterea quòd neque certa ſit,neque uera,neque Martem aut Iouem noſtra cauſſa moueri in cœlo, uerùm illis humanarum rerum nullam eſſe curam,neque quicquam eſſe eis cum his negociis commercii,uerũ ſecundum

De ui ac poteſtate aſtrorum.

Etiam oracula ad aſtrologiæ rationem relata fuiſſe.

A TOX. Et iſta quidem Mneſippe præclara ſunt uirorum illorum facinora,quæ commemoraſti: uidelicet,duo cum eſſent,tam ingentem auſum audere, ut tam procul à ſua patria profecti,mare tranſmitterent, Græcis ad id uſque temporis intactum,niſi ſolis his qui Argo in Colchidem traiecerũt exercitum, nihil expauefacti, neq; fabulas quæ de illo feruntur, neque appellationem ueriti quòd inhoſpitum uocaretur, uidelicet (opinor) quòd feræ undiq; gentes accolerent: deinde quum iam capti eſſent, uſq; adeò ſtrenue ſeſe geſſerint: neq; ſat habuerint ſi tantùm incolumes euaderẽt, niſi & à Rege acceptam contumeliam ulti, & Diana ſublata abnauigaſſent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino
B quodam honore digna iudicent,quicquid eſt hominum qui uirtutẽ ſuſpiciunt? Quanquam non iſta ſpectantes in Oreſte ac Pylade, pro heroibus illos habemus. M N E. Atqui iam dices quidnam præter iſta ſuſpiciendum patrarint atq; diuinum. Nam quãtum ad nauigationem & peregrinationem attinet, nõ paucos profectò diuiniores iſtis oſtendero negociatores,atque inter hos præcipuos Phœnices, qui nõ in Pontum, neque ad Mæotidem uſque,aut Boſporum tantùm enauigant, uerùm quaquauerſus Græcum ac Barbarum mare permetiuntur. Hi ſiquidem omnẽ oram,& omne littus (ut ita dixerim) perſcrutati in an-
C nos ſingulos,extremo demum autumno in ſuam patriam reuertũtur: quos ſicet ad eandem rationem pro diis habeto,idq; etiamſi complures illorum caupones ac ſalſamẽtarios eſſe reperies. TOX. Audi nunc ô uir admirande, conſideraq; quãto nos, qui Barbari uocamur, rectius uobis de bonis uiris ſentiamus. Siquidẽ in Argo atque Mycenis ne ſepulchrum quidem ullum inſigne uidere eſt Oreſtis ac Pyladis: apud nos uerò & templum oſtenditur ambobus illis cõmuniter ſacrum,ita ut par erat amicis: & hoſtiæ offeruntur, reliquúſque omnis honos. Porrò quòd hoſpites erant,non Scythæ,id uerò nihil obſtat quo minus boni uiri iudicentur. neque enim perpendimus cuiates ſint uiri honeſti ac pro-
D bi: neque inuidemus,ſi cum amici non fuerint, res egregias geſſerũt: quin magis admirantes ea quæ patrarũt, ab ipſis factis domeſticos ac noſtrates illos ducimus. Quòd autem potiſſimum ſtupentes in illis uiris efferimus,illud eſt,quòd nobis uiſi ſunt amici inter ſeſe longè optimi extitiſſe,atque aliis exemplo fuiſſe,quaſiq; legem ſtatuiſſe quemadmodum oportet amicos omnẽ inter ſe communicare fortunã: ſimulq; promeruiſſe ut à Scythis, qui in amicitiæ laude primas tenerent, colerẽtur. Itaque quæcũque alter cum altero,uel alter pro altero tulit, ea maiores noſtri deſcripta in columna ærea repoſuerunt in tẽplo Oreſtis: ac leges ſtatuerunt,ut ea columna prima eſſet inſtitutio diſciplinaq; liberis ſuis, ſi meminiſſent quæ in illa eſſent aſſcripta. Itaque penè patris quiſque
E ſui nomen citius obliuiſceretur, quàm res geſtas Oreſtis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadem quæcunque in columna notãtur,priſcorum picturis adumbrata uiſuntur: nempe Oreſtes unà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipſorum naue comprehẽſus, & ad uictimam adornatus: iamq; Iphigenia initiat eos. Ex aduerſo uerò in altero pariete idẽ iam uinculis exutus depictus eſt,ac Thoantem occidens,multoſq; ex Scythis alios. Poſtremò ſoluentes abducta Iphigenia, ac dea. Porrò Scythæ fruſtra ſcapham adoriuntur iam nantem,hærentes gubernaculis,ac conſcendere conantes. Deinde re fruſtra tentata,alii quidem ex eis ſaucii,alii uerò eius rei metu compulſi, natatu ſemet in ſolum recipiunt: ubi uel maximè liceat perſpicere quantã alter

in alterum beneuolentiam præſtiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pi- F
ctor utrunque de hoſtibus in ſemet ruentibus ſecurum,propellẽtem autem eos
qui in alterum feruntur,ac præ illo iaculis occurrere conantem,pro nihilóque
ducentem ſi intereat ipſe, modò ſeruet amicum, uel ſuo ipſius corpore præue-
niens excipiensq; ictus in illum intentos.Iam uerò tantam illorum beneuolen-
tiam,atque in rebus triſtibus communionem, fidem,humanitatem, ueritatem,
denique conſtantiam alterius in alterum amoris,hæc haudquaquã humana pu-
tauimus eſſe, uerùm animi cuiuſdam præſtantioris, quàm pro more uulgarium
iſtorum mortalium, qui donec ſecundis uentis nauigatur, amicis indignantur
niſi ex æquo participes fiant rerum lætarum:quòd ſi uel paululum eis uenti re- G
flare cœperint,aufugiunt, ſolos in periculis deſerentes. Enimuero & illud no-
ueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neque eſt in quo Scytha magis
glorietur,quàm in adiutãdis amicis,communicandisq; rebus acerbis: quemad-
modum neque probrum apud nos maius ullum,quàm amicitiæ deſertorem ui-
deri.Has ob res Oreſtem ac Pyladem ueneramur, quòd præſtãtes extiterint in
Scytharum uirtutibus, atque in amicitia præcellentes: id quod nos omniũ ma-
ximè admiramur. Appellationẽ quoque ex his illorum factis impoſuimus, ut
Coraci uocentur, quod quidem noſtra in lingua perinde ſonat, ac ſiquis dicat
dii amicitiæ præſides. M N E. Hui Toxaris,profectò non arcu modò ualuerũt H
Scythæ, bellicisq; in rebus cæteris antecelluerunt, uerùm uidentur & ad oran-
dum perſuadendumq; omnium aptiſſimi : unde mihi quum dudum ſecus uide-
retur,nunc eidem meritò feciſſe uidemini,qui ſic Oreſtem ac Pyladem in deo-
rum numerũ retuleritis.Verùm illud me fugerat uir optime,quòd pictor quo-
que bonus eſſes. Admodum enim euidenter oſtẽdiſti nobis quæ ſunt in Ore-
ſtis templo, picturas pugnamq; uirorum, alteriq; pro altero ſuſcepta uulnera.
Tametſi non putaram amicitiam uſqueadeo cultam fuiſſe quondam apud Scy-
thas:magis autem,quòd barbari eſſent atque agreſtes,ſimultate quidem,ira,ra-
biêque perpetuò cõmitti : amicitiam uerò ne in familiariſſimos quidem exer- I
cere ſolitos:idq; coniiciens quum ex aliis quæ de illis audimus,tũ ex hoc,quòd
progenitores ſuos uita defunctos deuorant. T O X. An nos Græcis quum aliis
in rebus, tum in his quæ ad parentum attinent cultum, ſanctiores magisq; pii
ſimus,in præſentiarum haudquaquam contenderim : quòd autem noſtrates a-
mici lõgè fideliores ſint amicis Græcis, quodq; amicitiæ ratio maior apud nos
quàm apud uos,haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorũ,ne tibi mo-
leſtum ſit audire,ſi quæ perſpexi, dixero, multũ iam tẽporis apud uos uerſatus.
uos enim mihi uidemini præclarius cæteris de amicitia uerba poſſe facere, uim K
uerò factaq; illius adeò non ſolùm pro ſermonũ dignitate non exercere,ut ſat
uobis ſit prædicare eam,& quãtum ſit bonum, oſtendere : at ubi uſu uenit, de-
ficientes à ſermonibus,neſcio quomodo, è medio negocio aufugitis. Cæterùm
quũ Tragœdi in ſcenã progreſſi,iſtiuſmodi amicitias uobis repræſentant, ple-
rique laudatis,atq; applauditis, ac pro ſe mutuò periclitãtibus illis lachrymatis,
ipſi uerò nihil dignũ laude pro amicis præſtare audetis:quin ſiquando fortè ac-
cidat ut egeat amicus, ibi protinus non ſecus atque inſomnia procul auolantes
euaneſcunt uobis multæ illæ tragœdiæ, uosq; ſimiles relinquũt inanibus iſtis ac
mutis perſonis,quæ diducto rictu,atque immane hiãtes,ne minimũ quidem lo-
quuntur. At nos è diuerſo, quo ſumus in dicendo de amicitia poſteriores, hoc
in

A in præſtanda ea præcedimus. Quare ſi uidetur,ita in præſentiarum agamus,pri-
ſcos illos amicos ualere ſinamus, ſi quos uel nos uel uos ex his qui olim fuere,
recenſere ualemus, quandò iſta quidem parte uos nimirum ſuperaueritis com-
pluribus ac grauibus adductis teſtibus, nempe poëtis, qui Achillis & Patrocli
amicitiam,tum Theſei Pirithoiq;, neque non aliorum neceſſitudinẽ, pulcher-
rimis uerſibus carminibuſq; contexuerunt. Quin paucos quoſdam in medium
afferamus ex his qui noſtra ipſorum memoria fuerunt, atque eorum res geſtas
exponamus: ego quidem Scythicas,tu uerò Græcanicas. Et in his uter ſupera-
rit,melioraq; produxerit amicorũ exempla, is & victor eſto, ac ſuam ipſius ui-
B ctoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honeſtiſſimumq; certamen
decertarit:adeò ut ego quidem non paulò malim mihi in ſingulari uicto certa-
mine dextram amputari (nam ea eſt apud Scythas uicto pœna)quàm in amici-
tia quopiam inferior iudicari,præſertim Græco,ipſe Scytha quum ſim. M N E.
Quanquam eſt haud mediocris negocii,cum uiro, ita ut tu es,bellatore, ſingu-
lari certamine congredi,tũ admodum inſtructo miſſilibus ac penetralibus nar-
rationibus,haud tamen uſque adeò ignauiter tam citò uniuerſam deſerẽs Grę-
ciam, tibi ceſſero. Etenim uehementer abſurdum fuerit, quum duo illi tantùm
uicerint Scytharum,quantum fuiſſe declarant tum fabulæ, tum uetuſtæ ueſtræ
C picturæ, quas paulò antè ſcitè admodũ repræſentabas: Græcos omneis,tot na-
tiones, tot ciuitates, nullo defendente uinci abs te. Nam iſtuc ſi fiat, non de-
xtram,quemadmodum apud uos ſolet,ſed linguã execari cõueniat. Sed utrum
ſpectare nos oportet, numerũm ne eorum quæ amicè quis geſſerit, an magis
quo plures alteruter amicos referre poterit, hoc uictoria dignior uidebitur?
T O X. Nequaquam,imò non multitudine uis horum ſpectetur,uerùm ſi quæ
tu narrabis facta,his quæ narrabo,uideantur præſtantiora,magisq; penetrantia:
tum nimirũ etiam ſi numero paria ſint,opportuniora magisq; lethalia mihi fa-
cient uulnera : ac penè memet ad ictus accommodabo. M N E. Probè loque-
D ris. Statuamus igitur quot erunt ſatis. T O X. Mihi quidem ſatis fore uidetur
ſi uterq; quinque narret exempla. M N E. Itidem mihi uidetur. ac prior dicito,
uerùm adiuratus,nimirum non niſi uera dicturũ. alioqui fingere eiuſmodi,non
admodum fuerit difficile,palàm autem refelli non queant. Porrò ſi iuraris, ne-
fas ſit non habere fidem. T O X. Iurabimus,ſi quid etiam iureiurando opus eſſe
cenſes. M N E S. At quis tibi è diis noſtratibus,num ſatisfaciat Iupiter Philius?
T O X. Et maximè. Ego quoque tibi noſtratẽ iurabo,meapte in lingua. MNE.
Teſtis igitur eſto Iupiter Philius,quæcunque dicturus ſum apud te,ea nimirum
uel quæ uiderim ipſe,uel quæ ab aliis, quoad fieri potuit, diligentiſſimè perce-
E perim,narraturum,nihil ex me ipſo comminiſcentem,alleuantemq;. Ac primo
quidem loco, Agathoclis Diniæq; amicitiam referam,quæ apud Ionas eſt cele- *Amicorum I. par, Agathocles & Dinias.*
bratiſſima. Nam Agathocles hic,qui Samius fuit,non ita pridẽ uixit,uir in ami-
citia quidẽ præcipuus,ita ut re declarauit: cæterùm reliquis in rebus uulgo Sa-
miorum nihilo præſtantior,neque genere,neq; cæteris item opibus. Huic cum
Dinia Epheſio Lyſionis filio amicitia à puero interceſſerat. Porrò Dinias ſu-
pra modum ditatus eſt, & quemadmodum ſolent ii qui nuper opes nacti ſunt,
complures & alios ſecum habebat,ſatis quidem idoneos illos & ad compotan-
dum, & ad uoluptariam conſuetudinem, ab amicitia uerò longè alieniſſimos.
Atque inter hos interim habebatur Agathocles,conuiuebatq; & compotabat

illis,non admodum approbans eam uiuendi rationẽ. Dinias autem nihilo hunc F
potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tandem etiam offendere cœpit
crebrius obiurgans,moleſtusq; uidebatur,quippe qui admoneret eũ maiorum,
præciperétque ut ſeruaret quæ multo labore parta pater illi reliquiſſet:adeò ut
ob hæc ne ad comeſſationes quidem illum deinceps adhiberet, ſed ſolus cũ il-
lis comeſſaretur, celare cupiens Agathoclem. Demũ ab aſſentatoribus illis mi-
ſero perſuaſum eſt quòd adamaretur à Charicléa Demonactis uxore, uiri illu-
ſtris,atque inter Epheſios in honoribus ciuilibus primarii. Iã & literulæ à mu-
liere ad illum uentitabant, & ſerta ſemimarcida, & mala quædam admorſa,de-
nique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adoleſcentes, quò paulatim illis G
amorem artibus quibuſdam inſerant,primumq; hac incendant opinione,quòd
ſeſe credant amari. Nam plurimum illicit & hoc,præſertim eos qui ſibi formo-
ſi uidentur, donec imprudentes in caſſes inciderint. Erat autem Charicléa ur-
bana quidem & elegans muliercula, at ſupra modum meretricia, ſemperq; il-
lius,quicunque fortè adiiſſet,etiam ſiquis admodum leuiter cõcupiuiſſet:quin
ſi uel aſpexiſſes duntaxat,protinus adnuebat: nec ullo pacto metuendum erat
ne quãdo recuſaret Charicléa: admirabilis autem alioqui artifex, quauisq; me-
retrice doctior allicere amatorem,& ambiguus quum adhuc eſſet,totum ſubi- H
gere:at quum iam teneretur,incitare,ac magis magisq; accendere,nunc ira,nũc
blandimentis,ac mox faſtidio, deinde iniecta ſuſpicione,quaſi ad alium ſeſe de-
flexura eſſet:poſtremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & abſoluta,ar-
tibusq; omnigenis in amãtes inſtructa. Hãc igitur tum Diniæ adulatores acer-
ſiuerant in adoleſcentulum,multaq; aſſimulabãt quò eum in amorẽ Charicléæ
impellerent. Illa porrò quæ complureis iam adoleſcẽtes iugularat, & innume-
rabiles amores fuerat mentita, domosq; opulentas euerterat, uarium quoddam
atque inexpugnabile malum: ubi nacta manibus eſt ſimplicẽ, & huiuſmodi ar-
tium imperitũ adoleſcẽtulum,haudquaquã amittebat ex unguibus: ſed undiq;
oppugnans tentansq;,ubi iam omnium eſſet compos, tum ipſa dum captat,ca- I
pta periit, tum infelici Diniæ innumerabilium malorũ extitit cauſſa. Nam pri-
mùm quidem ſtatim literulas illa ad illum dat, ac ſubinde miſſitat ancillulam,
quæ renunciaret ut fleret, ut uigilaret, poſtremò ut miſera præ amore ſuffoca-
tura eſſet ſeſe:donec iam beatus ille perſuaſus,ſibi formoſus eſſe uideretur,atq;
Epheſiorum uxoribus præter cæteros adamabilis. Ac tandẽ in congreſſum ad-
ductus eſt multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat
coniectura, fore ut caperetur à muliere formoſa, ad uoluptatem congredi do-
cta,& in loco flere, & inter loquẽdum miſerabiliter ſuſpirare, & iam abeũtem
amplecti,& adeunti obuiam occurrere,& formam colere ſic ut maximè placi- K
tura eſſet:interdum uel uoce uel cithara canere: quibus omnibus in Diniã uſa
eſt. At ubi ſenſit excruciari, iamq; amore illaqueatũ, ac ſubiugum eſſe factum:
aliud ad hæc excogitat,quo miſerum ſubuertat: grauidã ſe ex eo ſimulat (nam
hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum ſtultum amantem) Ne-
que poſtea commeabat ad illum,affirmans à uiro obſeruari ſeſe, qui iam amo-
rem perſenſiſſet. Hic uerò rem iam nõ ultrà ferre potis erat: neque durare qui-
bat,quum illam non aſpiceret:ſed lachrymabatur,adulatoresq; ad ſeſe accerſe-
bat,ac Charicléæ nomen inclamabat: imaginemq; illius amplexus (candido e-
nim lapide fecerat) eiulabat. Demum in ſolum abiiciens ſeſe,iactabatur: planeq;
res

A res extremæ dementiæ ſpeciem obtinebat. Siquidem munera reddita ſunt mu-
lieri,non pro malorum aut corollarum precio,ſed ſolidæ domus,agri,famulæ,
ueſtes florulentæ, auri quantum optaret. Quid multa? Breui Lyſionis domus
antea inter Iones nobiliſſima, exhauſta eſt,atq; exinanita. Deinde ubi iã exuc-
cus eſſet, eo relicto alium quempiam adoleſcentulum Cretenſem bene num-
matum uenata eſt,atque ad illum deſciuit. Iam uidelicet illum adamabat: atque
is quidem credebat. Itaque Dinias neglectus non à Charicléa modò, uerùm e-
tiam ab aſſentatoribus (nam iſti quoque ad Cretenſem amatorem iam deſciue-
rant) abit ad Agathoclem, iampridem non inſcium quàm illi res miſerè habe-
B rent. Ac pudeſcens quidem initiò,tamen expoſuit omnia:amorem,egeſtatem,
arrogantiam mulieris,riualem Cretenſem: in ſumma,non uicturũ ſeſe,niſi cum
Charicléa conſuetudinem haberet. Ille uerò intempeſtiuum eſſe ratus id tem-
poris exprobrare Diniæ, quapropter ex amicis unũ ſeſe nõ admiſiſſet,ſed tum
quidem aſſentatores ſuos ſibi antepoſuiſſet: diuendita, quam unam habebat in
Samo,domo paterna,precium illi attulit,talenta tria. Quæ ſimul atq; recepiſſet
Dinias,haud clàm erat Charicléæ. rurſus ſubitò formoſus factus: rurſus ancilla,
& literulæ,& expoſtulatio,quòd iam diu ſeſe nõ adiſſet. concurrerunt itẽ adu-
latores applaudentes,ut uiderunt Diniæ adhuc eſſe quod daret. Cum autẽ pol-
C licitus eſſet ſeſe uenturum ad illam, ueniſſetq; primo ferè ſomno,eſſetq; intus
Demonax Charicléæ maritus, ſiue quòd alioqui præſenſerat,ſiue de compoſi-
to proditioneq; uxoris (nam utrũque fertur) exiliẽs uelut ex inſidiis, & atrium
iubet occludere,& Diniam comprehendi,ignem ac flagra minitãs,neque non
gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputãs quibus in malis eſ-
ſet: uecte quopiam de proximo,ut iacebat, arrepto, tum ipſum occidit Demo-
nactem,in tempus adigens: tum Charicléam: atque hanc quidem nõ ictu uno,
uerumetiã & uecte ſæpius, & poſtea Demonactis gladio feriens. At famuli in-
terea muti ſtabant,rei nouitate attoniti: deinde comprehendere conati, quum
D in hos quoque ferro inſiliret, ipſi quidem aufugerunt, Dinias autem clàm ſeſe
ſubduxit, tanto patrato facinore. Et ad aurorã uſque apud Agathoclem diuer-
ſabatur: pariterq; & quæ facta eſſent reputabant,& quid in poſterũ eſſet euen-
turum,conſiderabant. Vt autem diluxit,milites aderãt (iam enim res erat diuul-
gata) comprehenſumq; Diniam,nec hunc inficiantem homicidium, adducunt
ad præfectum qui per id tẽpus Aſiam moderabatur. Hic eum ad Perſarum re-
gem remittit. Nec ita multò pòſt relegatus eſt Dinias in Gyaron inſulã ex Cy-
cladibus unam, damnatus à rege, ut in ea,quoad uiueret, exularet. Agathocles
autem cum reliquis in rebus nuquam abfuerat,tum pariter ſoluit in Italiam,&
E amicorum ſolus unà eſt in iudiciũ comitatus,neque uſquam defuit officio. Por-
rò ubi iam in exilium profectus eſt Dinias, ne tum quidem deſertus eſt ab ami-
co: quin potius ipſe ſuapte ſponte damnatus uerſabatur in Gyaro,ſimulq; cum
illo exulem agebat. At quum iam rerum neceſſariarũ omnium inopia labora-
rent,locãs ſeipſum purpurariis, unà cum aliis urinabat, quodq; hinc partum eſt
referens,Diniam alebat. Quin & ægrotãti diutiſſimè inſeruiuit: & ubi uita de-
functus eſt, noluit unquam in patriam reuerti, uerùm inibi perſeuerauit in in-
ſula, pudori ſibi fore ratus, ſi uel mortuum amicum deſeruiſſet. Hoc tibi Græ-
ci factum amici retulerim,quod quidem non ita pridem accidit. haud enim ſcio
ſi anni quinque præterierint quòd Agathocles in Gyaro mortẽ obiit. TOX.

At utinam iniuratus ista Mnesippe dixisses,uidelicet quò mihi fas esset eis non F
habere fidem. Adeò Scythicum quendam amicum Agathoclem istum descri-
psisti. quin uereor ne quem & alium isti similem narres. M N E. Audi iam &
alium Toxari,Euthydicum Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus
II. par, Euthydicus & Damon Chalcidenses. Nauclerus Megarēsis, adiurans profectò se teste rem factam esse. Aiebat enim
nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadū occasum, collectitios quos-
dam homines uehentem. in his fuisse Euthydicum, unaq; cum hoc Damonem
Chalcidensem eiusdem amicū. Ac natu quidem eos æqualeis fuisse:uerùm Eu-
thydicum ualentem, robustumq;: Damonem contrà suppallidum atque uale-
tudinarium;quasi qui nuper (ut apparebat)ex diuturno morbo reualuisset. Ita- G
que ad Siciliā usq; feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterùm ubi trans-
misso freto,in ipso iam Ionio mari nauigarēt,tempestatem maximam eis incu-
buisse. Quid autē attinet multa referre? immaneis quasdam procellas ac sinuo-
sas,tum grandines,& si quæ alia tēpestatis mala? Vt uerò iam haud procul abes-
sent à Zacyntho,nuda nauigātes antenna, præterea & funes quosdam trahen-
tes, quò nimirum uim impetumq; fluctus exciperent: circiter noctis medium,
Damonem,qui in tanta iactatione nausearet,uomuisse in mare propendentem.
Deinde,ut coniicio,naue uehementius in eam partem in quam ille propende-
bat,inclinata,simulq; propellēte fluctu,excidisse eum prono capite in pelagus: H
neque nudum tamē,uidelicet ut misero uel natare commodè liceret. Mox itaq;
succlamasse quum præfocaretur, uixq; sese ab undis sustolleret. Porrò Euthy-
dicum simul atq; audisset(nam forte fortuna nudus in strato tum erat)abiecisse
semet in mare,arreptóque Damone,qui iam deficiebat(diutius enim ista uideri
poterant,luna scilicet relucēte)unà iuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac uoluis-
se quidem illis opitulari sese,miseratos uirorum calamitatem, uerùm nequisse,
quòd uento prævalido raperentur. Illud tamē fecisse, subera complura ad illos
proiecisse,tum ex contis aliquot,ut ab his suspensi natarēt,si quem fortè ex eis
nanciscerentur,postremò scansoria quoque tabulata,quæ quidem erant neuti- I
quā exigua. Cogita iam per deos,quod aliud grauius beneuolentiæ documen-
tum quisquam edere queat in hominem amicū, qui noctu decidisset in mare
usque adeò sæuiens, quàm communicata morte? Iamq; adeò mihi ante oculos
pone imminentes procellas,fragorem aquæ sese agglomerātis,spumam undiq;
efferuescentem,noctem,ac desperationem,ad hæc illum iam præfocari incipiē-
tem,uixq; undis extantem,manusq; porrigentem amico:hunc autem incōtan-
ter insilientem, simulq; nantem,prorsusq; solicitum ne se prior Damon interi-
ret. Sic enim profectò cognosces quòd haud ingenerosum hunc quoque ami-
cum,uidelicet Euthydicum,retulerim. T O X. Vtrum perierūt uiri, Mnesippe, K
an salus quæpiam ex insperato illis contigit? Adeò ego illis non mediocriter ti-
mui. M N E. Bono animo es Toxaris,seruati sunt, quin hodieq; Athenis agūt
ambo,philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat,
quæ noctu uidere licuit,hunc delapsum,illū desilientem,simulq; nantes,quate-
nus per noctem dabatur aspicere. Porrò quæ pòst hæc acciderint, Euthydicus
ipse narrat. Primùm quidem,subera quædam fortè nactos,suspendisse de his se-
se,atque ita hærentes fluitasse,sanè quàm incommodè. Deinde ubi tabulata cō-
spexissent,iam sub auroram annasse,conscensisq; illis,commodè deinde nantes
appulisse Zacynthum. Post hos autem,qui neutiquā mali sunt,ut ego quidem
autumo,

A autumo,accipe iam tertiū, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Are- III. Eudamidas, Aretæus Corinthij, & Charixenus Sicyonius.
tæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis utebatur, & iis quidē opulētis,
quū ipse pauperrimus esset. Hic uita decedens,testamentū reliquit aliis quidem
fortasse deridiculum,tibi uerò haud scio an tale sit appariturum,uiro probo,&
apud quē amicitia in precio sit,quiq; uel cum præcipuis in ea certare queas. Sic
enim in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alēdam,atque
in senecta fouendam:Charixeno uerò filiam meam elocandam cū dote, quāta
ab illo maxima dari poterit. Erat autē illi mater anus, ac filiola iam matura nu-
ptiis. Si quid autem interim acciderit alterutri,huius quoque partem,inquit,al-
B ter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ii qui tenuitatem quidem Eudamidæ
nouerant,at amicitiam quæ illi cum his uiris intercesserat,ignorabant,rem pro
ludo iocoq; ducebant. Nemo certè aderat qui non cum risu discederet, quòd
eiusmodi hæreditatē Aretæus & Charixenus essent accepturi,felices uidelicet,
atq; ita aiebant:Si quidem persoluent Eudamidæ,superstites etiam ipsi hæredi-
tatem tradēt mortuo. At hæredes quibus ista erāt legata,ut audierunt, uenerūt
illico, agnoscentes rataq; facientes ea quæ erant testamēto mandata. Itaq; Cha-
rixenus quinq; dūtaxat dies superstes,diem obiit. Aretæus autem optimus suc-
cessor factus,tum illius, tū suo ipsius suscepto onere, & matrē alit Eudamidæ,
C & filiam non ita pridem elocauit,ex quinq; talentis quæ possidebat,duobus in
propriæ filiæ dotem,duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eo-
dem die fieri uoluit. Quid tibi,Toxaris,Aretæus iste uidetur? númnā leue ami-
citiæ argumentum exhibuisse,adita huiusmodi hæreditate,neque deserto ami-
ci sui testamēto? an hunc quoque in perfectis idoneisq; calculis ponimus, ut sit
unus è quinque? T O X. Et iste quidem egregius: quāquam equidem Eudami-
dam multo magis ob fiduciam admiratus sum,qua fuit erga amicos. declarauit
enim quòd & ipse eadem fuisset facturus erga illos, tametsi non essent ea scri-
pta in testamento,uerùm ante alios uenisset non scriptus talium hæres. MNE.
D Probè dicis. Sed quartum iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolēi, Massilia IIII. Zenothemis Massilienſis, & Menecrates.
oriundum. Commōstrabatur autem mihi in Italia,patriæ nomine legatū agen-
ti, uir decorus, procerus, ac diues, ut apparebat. Assidebat illi uxor in rheda
iter facienti,quum alioqui deformis, tum dimidia nempe dextra corporis par-
te manca,alteroq; capta oculo, teterrimum quoddam & refugiendum terricu-
lum. Deinde quum demirarer, si decorus ille quum esset ac uenustus, sustine-
ret eiusmodi mulierem sibi adiunctam:is qui mihi eum commōstrabat,caussam
exponit quare in id matrimonium incidisset. nouerat enim compertè omnia.
nam ipse quoque Massilienſis erat. Menecrati(inquit)huius fœdæ patri,amicus
E erat Zenothemis,uiro diuiti ac honorato ipse iisdē rebus par. Deinde aliquan-
to pòst facultatibus exutus est ex condemnatione Menecrates, quo tempore
pariter infamis, & ad capessendos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcē-
tis uiris, tanquam qui sententiam iniquam pronunciasset. Ad hunc autem
modum, inquit,nos Massilienses mulctamus, si quis corruptè iudicet. Grauiter
itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd esset condemnatus: deinde, quòd
è diuite pauper: postremò, quòd ex nobili repentè factus esset infamis ac reie-
ctitius. At præter cætera eum ipsa discruciabat filia iam nubilis, utpote an-
nos nata decem & octo, quam ne cum omni quidem patris substantia quam
ante condemnationem possederat, dignatus fuisset quisquam ingenuus ac

pauper facilè accipere,quæ tã infelici fuerit forma. Quin & cõcidere dicebatur, F
idq; circa lunam crescẽtem. Hæc ubi apud Zenothemin deploraret, Bono,inquit,animo es Menecrates. Neq; enim ipse egebis necessariis,& filia tua dignũ aliquẽ suo genere spõsum inuenerit. Atq; hæc eloquutus,statim apprehensa illius dextra,deduxit domum: ibiq; opes,quæ illi multæ erant,partitus est cũ illo: ac cœna parari iussa,conuiuio accepit amicos,& in his Menecratem,ueluti iam è necessariis cuipiam persuasisset ut puellam in matrimoniũ acciperet. Posteaq; autem conuiuiũ peregerant,libẽtesq; Diis,tum uerò plenum illi calicẽ porrigẽs, Accipe,inquit,Menecratẽs, à genero symbolũ affinitatis poculũ: nam hodie ducturus sum ego filiam tuã Cydimacham: dotẽ autem iam olim accepi ta- G
lẽta quinq; & uiginti. Illo uerò respõdẽte, Absit,ne feceris ô Zenothemis,néue ipse usq; adeò insaniam,ut te neglectum,qui & iuuenis es,& formosus, cõspiciam cũ deformi puella ac debilitata coniugatum: Hæc,inquam, illo loquente, hic sponsam adiunctã tollens,abduxit in thalamũ: ac paulò pòst prodiit, ea deuirginata: atq; ex eo tempore cũ illa uiuit,supra modum diligẽs,& quemadmodum uides,circumferens eam. Et nõ solùm nõ pudet matrimonii,uerumetiam perinde atq; glorians de eo,sic ostentat,propterea quòd negligit corporis formã ac fœditatem,ad hæc opes & famam. tantũ amici rationem habet Menecratis,neq; arbitratur eum sexcentũ uirũm sententia deteriorem esse factũ, quan- H
tum ad necessitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modũ. Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neq; diu est quòd tollens hũc pater intulit in curiam,frondibus oleaginis coronatũ, ac pullis amictum, quò plus miserationis auo cõciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus cõplodebat. Itaq; curia cõmota super illo, remisit multãtã Menecrati: atq; ille iam rei famæq; restitutus est,eiusmodi patrono usus apud iudices. Hæc affirmabat Massilienſis Zenothemin amici gratia fecisse, haud mediocria,sicuti uides,neq; qualia passim Scythæ factitant,qui cõcubinas formosissimas summa cura diligere dicũtur. Restat nobis quintus. Neq; uerò I
V. par, Demetrius Sunienſis & Antiphilus Alopecenſis. mihi uideor alium quempiam debere dicere Demetrio Suniẽsi præterito. Naiugarat in Aegyptũ Demetrius unà cum Antiphilo Alopecensi, quicũ illi iam inde à teneris annis fuerat amicitia, atq; ephebus ephebo conuixerat, pariterq; fuerat eruditus, ipse quidem Cynicam disciplinã sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus uerò medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis fortè profectus fuerat in Aegyptũ, ad spectaculum Pyramidum, Memnonisq;. Nam audiuerat illas,quum essent sublimes,umbram non iacere: Memnonem autem uocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, uidelicet ut Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: sextum iam K
mensem aduerso Nilo nauigabat relicto Antiphilo,quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularẽ quempiam amicum postularet. Nam puer eius ut nomine,ita & patria Syrus, inita societate cum sacrilegis aliquot,unà cum illis in Anubis templum irrupit: sublatóque Deo,ad hoc phialis aureis duabus,tum caduceo, aureo & hoc, neque non cynocephalis argenteis,atque id genus aliis, omnia apud Syrum deposuerat. Deinde fortè comprehensi, (capti enim fuerant diuendentes nescio quid) rem omnem protinus confessi sunt,districti in rota: deportatiq; uenerũt in ædes Antiphili: ibi res furto sublatas depromebant,sub lectica quadam in abdito condi-

tas.

A tas. Syrus itaq; illico uinctus, unaq; herus huius Antiphilus: atque is quidẽ interea dum præceptorẽ audit,auulsus. Nec opitulabatur quispiam: quin magis hi qui fuerant hactenus amici, auersabantur hominem,tanquam qui templum Anubis sacrilegio compilasset: sesẽq; impiari credebãt,si cum illo bibissent, aut edissent. Porrò duo qui reliqui erant pueri,quicquid erat in domo,conuasantes, fuga discesserunt. In uinculis igitur erat miser Antiphilus multũ iam temporis: habitus interim omnium,quãtum in carcere erat, sontium sceleſtissimus. Porrò præfectus carceris Aegyptius,homo superstitiosus, ratus sese gratum facere deo,atque illius ulcisci uices,grauis Antiphilo imminebat. Quòd siquan-
B do defenderet, affirmans se nihil eiusmodi patrasse, impudens habebatur: atq; hoc nomine multo etiam magis erat inuisus. Subægrotabat itaque iam,maleq; habebat: nec mirum: quippe qui humi cubaret, idq; etiam nocte, neq; crura sineretur protẽdere,ligno inclusa. nam per diem catasta stringebatur, altera manu uincta ferro: at nocte cogebatur totus in uinculis esse. Ad hæc insuper domicilii pædor ac præfocatio,multis ibidem uinctis,locumq; angustum prementibus adeò,ut uix respirarent,tum ferri stridor, ac somnus exiguus,hæc omnia molesta erant,atque intoleráda: nimirum homini eiusmodi rerum insueto, minimeq; ad tam durũ uitæ genus exercitato. Quum uerò iam deficeret, ac ne ci-
C bum quidem capere posset,reuersus est tandem & Demetrius,nihildũ sciẽs eorum quæ acciderant. Vt autem cognouerat quo in loco res esset, statimq; curriculo ad carcerem uenisset: tum quidem admissus nõ est,propterea quòd uespera iam esset, & carceris custos iamdudum occlusis foribus dormiebat,ministris excubias agere iussis. At mane quũ esset ingressus, multis uidelicet precibus admissus,accedẽs multo tempore,quærebat Antiphilum: quippe malorum multitudine sic immutatum,ut cognosci non quiret. Circumiens igitur,è uinctis unumquemque cõtemplabatur,eorum more qui familiarium cadauera iam marcida facta requirunt in stragibus. Quòd ni nomen fuisset eloquutus, Anti-
D philum Denomenis filium: ne longo quidem tempore potuisset agnosci quisnam esset: usqueadeo præ malis erat trãsfiguratus. Vt uerò ad uocem agnitam respondisset,atque adeunte illo comam diduxisset,eam à uultu abigens sordidam atq; impexam,ostendit sese quis esset. Hic ambo collapsi sunt, oculis oborta caligine in tã inopinato spectaculo. Verùm aliquanto pòst,posteaq; & ipse sibi redditus,& Antiphilum recipiens Demetrius de singulis esset illũ diligenter percõtatus,bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse,reliquum autẽ illi donat,detractis illi putribus atque detritis quibus erat opertus panniculis: atque ex eo die modis omnibus illi aderat, curam
E eius agens,inseruiensq;. Locans enim sese iis qui uersabantur in portu mercatoribus,à mane ad medium usq; diem oneribus gestandis nõ parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus,mercedis partem carcerario in manũ dabat,quò illi mansuetũ hũc ac pacatum redderet. De reliquo autem in amici curã affatim suppeditabat. Atque interdiu quidem aderat Antiphilo,quò illum cõsolaretur: ubi uerò nox occupasset, pro carceris foribus facto ex herbis torulo, substratisq; frondibus,acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebãt: ut Demetrius nullo uetãte ingrederetur,atque ob id mitius ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam,idq;,ut putabatur,ueneno: & custodiæ exactissimè obseruatæ, neque deinde quisquam admissus in

domicilium uinculis liber. Quas ob res dubius atq; anxius,quũ alia uia non pateret,qua liceret amico adesse:adito præfecti collega,seipsum defert,tãquam in irruptione templi Anubis communem operam addidisset.Id simul atq; confessus est,abductus est illico in carcerẽ, ac ductus ad Antiphilũ.Nam hoc magnis precibus uix obtinuerat à carcerario, ut proximè Antiphilo,atq; eadem in trabe uinciretur.Hic igitur uel maximè declarauit quanto in illum fuerit amore, quum sua ipsius incõmoda negligeret,cum & ipse interim ægrotaret:illud autem curæ haberet,quo pacto fieri posset ut ille & quamplurimum dormiret, & minimum angeretur. Atque ita commodè tolerabãt, communicatis inter ipsos malis:donec aliquanto pòst tale quiddam accidit,quod finẽ ferme eorum imponeret calamitati.Siquidem è uinctis quispiã haud scio unde nactus limam, adiunctis coniuratis captiuorum plerisque,catenam insecuit qua seriatim erant adstricti,cyphonibus in hanc insertis,soluitq; omnes.Qui quidẽ facilè trucidatis(quippe paucis) custodibus,cõglobati prosiliere:atque hi quidem illico quò quisque poterat,dissipati:postea plerique sunt comprehensi.Porrò Demetrius & Antiphilus inibi remanserunt,Syro quoque retento,qui iam aufugere parabat. Vt autem diluxisset: Aegypti præses cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem iis qui erãt cum Demetrio,soluit à uinculis,collaudatos,quòd soli non aufugissent.At illis haudquaquam sat erat ut hoc titulo dimitterentur:clamabat autem Demetrius,sibiq; non mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti,uiderẽtur uel cõmiseratione,uel ob id laudis,quòd nõ aufugissent,dimitti.In summa, cõpulêre iudicem ut caussam exactius excuteret. At hic ubi reperit nihil eos cõmeritos,collaudatos illos,Demetrium autem seorsum quoq; admiratus,liberos esse iussit,consolatus super pœnam quam tulerant præter ius in uincula cõiecti. Quinetiam ambos munere prosecutus est,idq; de suo: Antiphilũ drachmarum decem millibus: bis tãto Demetrium.Ac Antiphilus etiam nunc quidẽ in Aegypto est:Demetrius autem sua quoq; uiginti millia relinquens amico,cõcessit in Indiam,profectus ad Brachmanas,tantũ hoc loquutus Antiphilo, meritò sibi iam ignoscẽdum uideri quòd tum ab eo discederet: neq; enim sibi opus fore pecunia, quoad is perseueraret esse,qui erat,uidelicet qui possit paucis esse cõtentus:neq; illum amplius egere amico,quippe cui res iã feliciter haberẽt.Huiusmodi sunt,Toxaris,amici Græci.Quod ni initiò notasses nos,tanq; qui uerbis nos iactaremus:idem profectò relaturus erã tibi cõplures orationes,atq; eas egregias,quas Demetrius habuerit in iudicio: quũ interim pro se ipso nihil respõderet: pro Antiphilo uerò lachrymas funderet,atq; etiam supplex esset:totamq; caussam in sese reciperet,donec Syrus flagris cæsus,ambos eos liberos fecit.Hos igitur paucos è plurimis,quos mihi primũ memoria suggessit,tibi narrauerim præclaros ac firmos amicos.Quod reliquũ est,iã decedẽs à narratione, tibi dicẽdi partes trado.Tu porrò uti Scythas his nõ inferiores referas,sed lõgè præstantiores,tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra solicitus es,ne ea tibi præcidatur.Verùm oportet strenuũ præstare uirum.Etenim res quædã uehemẽter ridicula tibi cõtigerit, si cũ Orestem ac Pyladem admodum sophisticè laudaris, pro Scythia dicẽs,orator ignauus appareas. TOX.Rectè tu quidem Mnesippe: qui quidem ad dicendum etiam exhortaris : perinde quasi nihil solicitus sis ne tibi lingua execetur, uicto in narrationibus.Sed iam exordiar,nihil quidem quemadmodum

A quemadmodũ tu,uerbis phalerans atq; exornãs (neq; enim is Scytharum mos) præsertim quũ res ipsæ longè magis loquãtur,quàm uerba.Nihil autẽ eiusmodi expectaueris à nobis,cuiusmodi in cõmemorando laudibus extulisti: puta siquis sine dote duxerit deformẽ mulierẽ:aut siquis amici filiæ nubenti pecuniolam donauerit,duo talẽta:ac per Iouem,siquis sponte eat in uincula, quũ certò sciat se paulopost esse soluendũ.Admodũ enim leuia ista, neq; quicquam inest in his uel magni negocii,uel uirile quod sit.Cæterũ ego tibi referã multas cædes,bellaq; & mortes,amicorum caussa susceptas, ut intelligas uestra ista lusum esse si cũ Scythicis conferantur.Neq; tamen istuc sine caussa facitis,sed meritò
B parua ista miramini, propterea quòd nõ sunt uobis admodũ graues occasiones declarandæ amicitiæ,quippe in alta pace uiuentibus : quemadmodũ nec in trãquillitate queas scire, bonus sit gubernator, nécne. tempestate enim tibi opus fuerit ad hoc ut dignoscas.At apud nos bella perpetua,& aut inuadimus alios, aut cedimus inuadẽtibus,aut ubi fortè cõcurrimus,pro pascuis prædaq; pugnamus.Hic potissimũ opus est bonis amicis, eoq; quamfirmissimè constituimus amicitias,sola hæc arma inuicta atq; inexpugnabilia esse iudicãtes.Prius autem *Quomodo amicos eligãt Scythæ.* uolo tibi cõmemorare quo ritu faciamus amicos,nõ ex poculis,quemadmodũ uos,neq; siquis æqualis sit,aut uicinus:uerùm ubi strenuum quẽpiam uirũ con-
C spexerimus,quiq; præclara facinora patrare possit,in hũc omnes studio incumbimus: & quod uos in ambiendis cõiugiis, id nos in amicis non grauamur, diu quasi procos agentes,nihilq; nõ faciẽtes,ne uidelicet frustremur amicitia,neue reiecti esse uideamur.At ubi iam in amicitias cæteris repulsis delectus est quispiã,protinus fœdus initur,ac iusiurãdum, quod sit maximũ,nimirũ & uicturos eos pariter,& mortẽ oppeturũ, si sit opus,alterũ pro altero.Atq; ita facimus. Etenim simul atq; incisis digitis sanguinẽ in calicem destillauerimus,summisq; intinctis gladiis ambo pariter admouentes biberimus,nõ est quicquã quod deinde nos queat dirimere. Admittũtur autem ad huiusmodi fœdera ad summũ
D tres. Nam qui multis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes istæ atq; adulteræ uxores: arbitramurq; iam non perinde firmã illius amicitiam fore,posteaquam est in plures partes dissecta.Exordiar autem ab his quæ nuper Dandamis fecit.Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis, quum esset captiuus abductus eius amicus Amizocas. Quin potius antè tibi iurabo nostrũ iusiurandũ,quandoquidem istuc initiò sum pollicitus.Non enim per Ventũ & *Iusiurandum Scytharum.* Acinacẽ,quicquam mentiturus sum apud te de Scythicis amicis.MNE.Equidem tuum iusiurãdum haud magnopere desiderabam: proinde rectè facis, qui nullum deorum iures. TOX. Quid tu narras? An non tibi uidentur esse dii,
E Ventus & Acinaces? Adeóne te fugit quòd nihil sit maius mortalibus uita ac morte?Per hæc utique iuramus,quoties per Ventum & Acinacem iuramus:uidelicet per Ventum,tanquam qui uitæ sit caussa:per Acinacẽ uerò,ut qui mortis sit author.MNESIP.Atqui si ista idonea caussa est: profectò multos alios quoq; deos estis habituri tales,qualis est Acinaces:puta iaculum,lanceam,uenenum,funem, atq; his cõsimilia: quãdoquidem uarius est iste deus interitus, atq; innumerabiles aperit uias,quibus ad illum sit aditus.TOX.Vide quã contentiosè nunc,quamq; litigiosè istuc facis:dum medio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationem meam. At ipse loquente te, silentium agebam. MNE.Age,non sum istuc posthac facturus,Toxaris:& optimo iure obiurgas:

quare perge confidenter quod reſtat dicere:perinde quaſi nec adſim dũ loque- F
I. par, Dandamis & Amizoca. ris.adeò tibi ſilebo. TOX. Quartus igitur agebatur dies Dandamidi & Amizocæ,ex quo amicitiam inierant,ac mutuum ſanguinem pariter biberãt.Venerãt interea in regionẽ noſtram Sauromatæ cum equitum decem milibus:peditum autem ter tantũ adueniſſe ferebatur.Ii nimirũ quum in nos irruiſſent imparatos,neq; expectantes illorũ inſultum,omnes quidem cedere cogunt,complures autẽ repugnãtes occidunt,nonnullos & uiuos abducũt, niſi ſiquis effugerat tranans in ulteriorem fluminis ripam,ubi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat.Sic enim id temporis caſtra fueramus metati,haud ſcio quo cõſilio Archiplanorũ,id eſt ducum noſtrorum, ad utranq; Tanaidis ripã.Pro- G
tinus itaq; & prædas abigebant,& captiua abducebãt,& tentoria diripiebãt, & curribus potiebãtur,atq; iis pleriſq; cum uiris captis:& ſub oculis noſtris cõcubinas uxoresq; noſtras conſtuprabant.Nos porrò rem indignè tulimus. At Amizoca quũ duceretur(erat enim captus)nominatim inclamauit amicũ,miſerè uinctus, ſimulq; calicis & ſanguinis cõmonefecit. Quod ſimul atq; exaudierat Dandamis,nihil etiã contatus,ſpectãtibus omnibus tranauit ad hoſtes.Ibi Sauromatæ denſatis telis irruerunt in illum,iam confixuri,niſi ſucclamaſſet,Zirim. Hoc uerbi ſiquis ſonuerit,poſtea non interimũt, ſed recipiunt, tanquã dedentem ſeſe precio redimẽdum. Moxq; ad illorũ ducem adductus,repoſcebat ami- H
cum:Ille redemptionis precium poſtulabat. Neq; enim prius dimiſſurũ ſeſe,niſi maximũ pro illo recepiſſet. Tum Dãdamis:Quæ poſſidebã,inquit,ea omnia à uobis direpta ſunt : quòd ſi quid eſt quod nudus præſtare queã,id ſum paratus polliceri uobis: & imperato quicquid uoles: & ſi ita uis, meipſum huius in locum recipe,& abutere ad quodcunq; tibi lubitũ erit. Ad hæc Sauromata:Nihil,inquit,opus retinere te:præſertim quũ temet dedideris. Quin tu parte eorũ quæ poſſides,tradita,amicum abducito. Rogat illico Dãdamis, quidnam uellet accipere.Ille oculos poſtulat. Atq; hic protinus exhibuit eruendos. Deinde ubi eſſent execti,iamq; precium perſolutũ eſſet Sauromatis, recepto Amizoca,re- I
uerſus eſt innitẽs illi:unaq; tranantes,incolumes ad nos redierunt.Id factũ, animum reddebat Scythis omnibus,neq; iam uictos eſſe rebãtur ſeſe, quum uiderent, quod apud nos eſſet bonorum maximum, id nondum eſſe abductum ab hoſtibus:uerùm ſupereſſe egregiam mentẽ,& in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem non mediocrẽ incutiebat, reputãtibus cum cuiuſmodi uiris, ſi ſe præparaſſent, eſſent pugnaturi : tametſi tum quidẽ ex improuiſo ſuperaſſent. proinde ſub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incenſisq; curribus,fuga ſeſe ſubduxerũt.Porrò Amizoca nõ tulit diutius,ut uideret ipſe,amico cæco Dandamide,ſed ipſus ſemet exoculauit.Atque ita ſedẽt ambo, omniq; K
honore à populo Scytharũ publicitus alũtur . Quid tale Mneſippe uos referre poſſetis, etiam ſiquis tibi donet ut poſſis uel decem alios ad iſtos quinq; adiungere,etiã citra iuſiurandũ,ſi ita uis,ut & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudam expoſui.Tu uerò ſi quẽ talem narraſſes,nõ ſum neſcius,quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus, quemadmodũ ſupplicarit Dandamis:& quomodo ſit excæcatus,& quæ dixerit,& quo pacto redierit,& quemadmodum exceperint eum Scythæ,aggratulantes,beneq; ominantes,atq; id genus alia:cuiuſmodi uos ad demulcẽdas aures ſoletis artificio quo-
II. par, Belit- dam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ cõſobrinum

A brinum.Is ut detractũ ex equo à leone Baſthen amicum conſpexiſſet(nã fortè tas & Baſthes
ſimul erant in uenatu)iamq; leo circumplexus illum,iugulo admotus eſſet,atq; unguibus laniaret,deſiliens & ipſe,inuolauit in tergum beluæ,reflexitq;,in ſeſe prouocans,auertensq;,atq; inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Baſthen è rictu leonis eximere,donec leo omiſſo illo iam ſemimortuo, ad Belittã ſeſe conuertit,atque ipſum quoque circumplexus occidit.At ille moriens (nam tãto anteuertit) acinacem in leonis pectus defixit. Itaq; pariter exanimati ſunt omnes: nos autem ſepeliuimus eos, duobus aggeſtis tumulis inter ſe uicinis,altero amicorũ, altero è regione leonis. Iã tertio loco tibi referã Mneſip-
B pe,Macentæ,Lonchatæ,& Arſacomæ amicitiam. Hic enim Arſacomas deperi- III. Macẽtes, Lõchates & Arſacomas.
bat Mazæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Boſporo tum quũ legatione fungeretur ſuper tributo quod Boſporani ſemper nobis pendere ſoliti,id temporis tertium iam menſem ultra diem legitimum diſtulerant. In cõuiuio igitur quum Mazæam uidiſſet proceram atque decoram uirginem,amore captus eſt, grauiterq; diſcruciabatur.Iam itaq; quæ de tributis agebantur, erant tranſacta: reſponderatq; illi Rex,conuiuioq; accipiebat,mox illum dimiſſurus.Eſt autem mos in Boſporo, uti proci in conuiuio petant puellas, narrantes quinam ſint, quibusq; rebus freti decreuerint eas in matrimoniũ accipere. Atq; id temporis
C forte fortuna multi aderant in cõuiuio proci,reges,ac regum filii. in his erat & Tigrapates Lazorũ princeps,& Adyrmachus Machlynæ dux, aliiq; cũ his permulti. Oportet autẽ unumquenq; procum poſteaquã expoſuit quis ſit, & qua fiducia ad ambiẽdas nuptias acceſſerit,cõuiuari cum reliquis,tacitumq; accumbere : deinde peracto cõuiuio,poſtulata phiala uinũ in menſam effundere, atq; ita ſponſam ambire,multũ interea collaudantem ſeſe, quo genere,quibus opibus,qua ſit potentia.Ad hũc igitur modũ cũ multi iam libaſſent,poſtulaſſentq;, regna & opes commemorantes:tandẽ Arſacomas poſtulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos uinum effundere, quin magis contumelia iſta eſſe
D iudicatur in Deum)ſed hauſtim bibẽs,Da mihi rex,inquit,filiam tuã Mazæam uxorem, qui multo ſum potior iſtis, quantum ad opes ac poſſeſſiones attinet. Leucanore uerò admirante(ſciebat enim rex pauperem Arſacomam,ac de plebe Scytharum eſſe)percontãteq;, Quantum pecorum,aut quãtum habes plauſtrorũ Arſacoma,nam iis rebus uos diuites eſtis? Imò nec plauſtra, inquit,poſſideo,nec armenta,uerùm ſunt mihi duo amici,honeſti, probiq;,quales alii Scytharũ nemini. Ac tũ quidem iſta dicens riſus eſt,cõtemptuiq; habitus,uiſusq; temulentus : mane uerò reliquis prælatus eſt Adyrmachus: iamq; ſponſam abducturus erat in Mæotidẽ ad Machlyenſes.Porrò Arſacomas domũ reuerſus,ami-
E cis indicat quemadmodũ reiectus eſſet à Rege,riſuiq; habitus in cõuiuio, quũ pauper eſſe putaretur.Atqui dixerã, inquit,illi,quantas haberem opes, nempe uos,ô Lonchata atque Macenta: ueſtramq; beneuolẽtiam longè præſtare multóq; firmiorem eſſe Boſporanorum opibus. Verùm hæc dicentẽ me ſubſannauit,contempſitq;:& Adyrmacho ſcilicet Machlyenſi tradidit aſportandã ſponſam,quòd aureas phialas ſe diceret habere decem,præterea currus quaternis ſedilibus octoginta:ad hæc ouium boũmque multam copiam.Sic uidelicet antetulit fortibus uiris pecorum multitudinem, operoſa pocula, & currus graues. Proinde ô amici, dupliciter excrucior : nam & Mazæam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, non mediocriter mordet animum meum,

Arbitror autem & uos ex æquo iniuria affectos esse. Etenim ad unumquenq; F
è nobis tertia cõtumeliæ pars pertinebat: si modò ita uiuimus, quemadmodum
cœpimus quum coniungeremur: nimirum ut unus homo simus, iisdem dolen-
tes, iisdemq; gaudentes. Imò, inquit Lonchates, unusquilibet è nobis totus in-
iuria afficiebatur tum quum in te ista fierent. Quomodo igitur, inquit Macen-
tes, his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negocium suscipiamus.
Atque ego quidẽ recipio Arsacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu
uerò sponsam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: at tu Arsacoma,
inter hæc (nam his peractis uerisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane,
quò contrahas & appares arma, equos, atq; aliarum rerum uim quantam potes G
maximam. Facillimè autẽ plurimos adiunxeris: partim quòd ipse strenuus, par-
tim quòd nobis non pauci sunt familiares. Maximè uerò si desederis in tergore
bouis. Hæc ubi placuissent, hic quidem quantum potuit, rectà profectus est in
Bosporum, puta Lonchates: alter, id est Macentes, ad Machlyenses, eques uter-
que. At Arsacomas domi manens, & cum æqualibus contulit, & ex familiari-
Cõsuetudo se-dẽdi in tergore bubulo. bus uim hominum armauit. Demum & in tergore bouis desedit. Consuetudo
autem de sedendo in tergore bubulo, huiusmodi est apud nos. Vbi quis ab alio
læsus est, cupitq; ulcisci, neque par esse pugnæ uidetur: tũ boue immolato, car-
nes frustulatim concisas igni torret. Dehinc ipse porrecto humi corio, sedet in H
eo, in tergum reductis manibus, more eorum qui à cubitis uincti sunt. Et hoc
quidem apud nos maximum est supplicandi genus. Appositis autem bouis car-
nibus, adeuntibus domesticis, præterea siquis alius uelit, quisq; partem sibi su-
mit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidem
equites præbiturum se quinq; suopte cibo, suoq; stipẽdio: ille decem, alius plu-
res: alius armatos pedites quot possit: atq; qui pauperrimus, seipsum duntaxat.
Colligitur itaq; in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi
quidem exercitus & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficillimus est: nõ aliter quàm si iureiurãdo esset adactus. Nam in tergũ ascendisse, in- I
star iurisiurãdi est. Arsacomas igitur his in rebus procurandis satagebat: coie-
runtq; illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites pro-
miscuè uicies mille. At Lõchates ubi ignotus peruenit in Bosporũ, Regẽ adit,
tractantem quiddam de regni negociis, aitq; uenire quidẽ sese publico Scytha-
rũ nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille ubi dicere iussisset: De pu-
blicis, inquit, negociis, hæc impræsentiarum denũciant Scythæ, ne uestri pasto-
res in planitiem usq; transgrediantur, sed intra Trachonẽ pascant. Cæterùm la-
trones de quibus expostulatis, quòd regionem uestram incursent: negant eos
publico cõsilio emitti, sed priuatim sui quenq; lucri causa prædari. Quòd si quis K
illorum deprehẽdatur: tui arbitrii esse, ut in eos animaduertas. Hæc quidem illi
denunciant. At ego tibi indico, grauem in uos insultum futurum ab Arsacoma
Matiãtæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idq; opinor, quum filiam tuam
postularit, non assequutus sit abs te: ob id indignatur, sedetq; in tergore tauri-
no septimũ iam diem, cõtractusq; illi est exercitus haud exiguus. Audiui (inquit
Leucanor) & ipse, cogi uim copiarum in tergũ bouis. Quòd autem aduersum
nos cogerẽtur, quodq; Arsacomas huius rei dux esset, id uerò me fugerat. At-
qui in te, inquit Lõchates, hic apparatus cõstituitur. Mihi autẽ inimicus est Ar-
sacomas, grauiterq; fert quòd sibi præferar à natu maioribus, & quòd in omni-
bus

A bus illo uidear esse præstantior. Quòd si mihi spopõderis alterã filiam tuã Bar-
cetin, alioqui nec indigno uestra affinitate, breui tibi reuersus caput eius appor
tauero. Spondeo, Rex inquit, uidelicet supra modũ formidine correptus, pro-
pterea quòd non ignoraret quam ob caussam iratus esset Arsacomas: nimirum
ob nuptias: tum aliàs quoque metuerat semper Scythas. At Lonchates, Iurato,
inquit, te præstiturum pacta, neque inficiaturũ. Id quum fieret, iamq; resupina-
tus in cœlum iurare uellet: Absit, inquit, ut hic: ne quis spectantium coniiciat
qua gratia iuremus: quin potius hoc templum Martis ingressi, occlusis fori-
bus iusiurandum edamus, ubi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit
B Arsacomas, uereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc nõ parua cin-
ctus. Introëamus, inquit Rex. Vos autem absistite quamlongissimè: neq; quis-
quam ad templum adeat, quem ego non accersiuero. Posteaquã igitur ipsi qui-
dem introgressi sunt, satellites autem procul abstiterunt: uibrato gladio, simúl-
que altera manu obturato ore, ne uociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde
caput desectum, sub chlamyde tenens prodibat, quasi confabulãs interim cum
illo, breuique sese dicens affuturum, tanquam ad negocii quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuersus eò ubi equum uinctum reliquerat, conscenso il-
lo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo est eũ insequutus, quippe diu igno-
C rãtibus Bosporanis quod acciderat, tum ubi resciissent, factiosè de regno decer-
tantibus. Hæc itaque gessit Lonchates, præstititq; promissum allato Leucanoris
capite. Porrò Macentes in uia factus certior super his quæ in Bosporo accide-
rant, peruenit ad Machlyenses: primusq; illis nuncium attulit de Rege trucida-
to. At populus, inquit, te Adyrmache, gener cũ sis, ad regnum uocat. Proinde
fac ut ipse prior occupans, imperiũ arripias, in rebus perturbatis obortus, puel-
la uerò te sequatur à tergo in curribus. Facilè enim isthoc pacto tibi concilia-
ueris multitudinem Bosporanorum, ubi Leucanoris filiam conspexerint. Ego
porrò nõ solũ Alanus sum, uerùm etiam sponsæ tuæ cognatus maternus: si qui-
D dem nostra è gente Masteram Leucanor asciuit uxorem. Et nunc tibi adsum,
missus à Masteræ fratribus, qui sunt in Alania, denunciantibus ut quàm potes
ocyssimè te recipias in Bosporum, neque per negligentiam committas, ut im-
perium ad Eubiotũ deueniat, qui tametsi frater nothus est Leucanoris, tamen
Scytharum partibus semper fauit, cum Alanis simultates gerit. Hæc quidẽ di-
cebat Macentes. Erat autem eodem cultu eademq; lingua cum Alanis. Com-
mune enim horum utrunque Alanis cum Scythis, nisi quòd non magnopere
comati sunt Alani, quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoque illis
erat assimilis, uidelicet detonsa coma: quatinus conueniebat Alanũ minus esse
E comatum, quàm Scytham. Itaque his rebus factũ est, ut illi fides haberetur, pu-
tareturq; Masteræ ac Mazææ cognatus esse. Et nunc, inquit, ô Adyrmache, ad
utrumuis paratus sum: uel proficisci tecum in Bosporum, si uelis: uel manere, si
sit opus, ac sponsam adducere. Isthuc equidem, inquit Adyrmachus, longè ma-
lim, quandoquidem cognatus es, te puellam adducere. Nam si nobiscum unà
proficiscaris in Bosporum, unum duntaxat equitem numero addideris. Quòd
si mihi uxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est: & hic
quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazæam, quæ uirgo e-
tiamdum erat. At ille per diem quidẽ illam curru uehebat: uerùm ubi nox in-
cubuisset, imposita equo (nam id curarat, ut alius quidam eques sese conseque-

retur)tum insiliens & ipse,nequaquam deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed F
deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræorũ montibus, quum
uirginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduum
à Machlyensibus in Scythiam usque permensus est uiam: statimq; equus eius
ubi destitisset à cursu, paulisper astans exanimatus est. Porrò Macentes Arsa-
comæ Mazæam in manũ dans,Accipe, inquit,à me quoque id quod sum pol-
licitus. At illo ad insperatum spectaculũ stupefacto,gratiasq; agente: Desine,in-
quit,Macentes,ac noli me aliũ à te ipso putare:nam mihi profectò gratias age-
re ob hæc quæ feci,perinde est,ac si sinistra mea gratias agat dextræ,quòd uul-
neratæ sibi subministrauit,atque officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula ni- G
mirum & nos fecerimus,si iam dudum commissi,& quatenus licet,in unũ con-
flati, magnum adhuc esse credamus, siqua pars nostri officiosè quid egerit pro
toto corpore. Etenim pro se ipso fecit,quũ pars sit totius beneficio adiuti. At-
que ad hunc quidem modum Arsacomæ gratias agenti Macentes respondit.
Cæterùm Adyrmachus ubi sensit insidias, non perrexit ire in Bosporum: iam
enim Eubiotus rerum potiebatur accersitus à Sauromatis,apud quos fuerat di-
uersatus: uerùm in patriam reuersus, contractis ingentibus copiis, per mon-
tosa irrupit in Scythiam, pauloq; post irruit & Eubiotus, cum Græcos unde-
cunque poterat secum ducens, tum Alanos & Sauromatas accersitos, utrinq; H
uicies millenos. Coniunctis autem copiis Eubiotus atque Adyrmachus nona-
ginta milla confecerunt:atque ex his tertia pars equites sagittarii. Nos autem
(nam & ipse ad hanc expeditionem contuleram,addens iis qui in tergum tau-
rinum conuenerant,equites ad plenum instructos centũ)contractis haud mul-
to minus triginta millibus,unà cum equitibus operiebamur insultum,ductore
Arsacoma. Vt autem admouentes illos conspeximus,contra duximus agmen,
præmissis in hostem equitibus. Atque ubi iam diu acriter esset pugnatum,tan-
dem cessere nostri,interrupta phalãge. Postremò in duo dissectum est uniuer-
sum agmen Scythicum. pars subduxit sese,non omnino palàm uicta,uerùm ita I
fugiebat,ut locũ dare uideretur:adeò ut Alani ad multum tempus insequi non
auderent. partem alteram,quæ eadem erat imbecillior,cingentes Alani ac Ma-
chlyenses undequaque cædebant, confertim iaculis emissis, atque sagittis, sic
ut uehementer laboraretur à nostris, qui tenebantur obsessi. Et iam pleriq; ar-
ma proiecerant,quorum in numero fortè erat Lonchates,& Macentes:iámque
ambo uulnus acceperant, dum ante alios sese periculis obiiciunt, hic quidem
adusto femore,puta Lonchates:porrò Macentes securi sauciato capite,tũ con-
to in humerũ impacto. Quod simul atq; sensit Arsacomas,quũ in altero agmi-
ne esset nobiscum: turpe ratus si desertis amicis non adesset, subditis equo cal- K
caribus,cũ clamore in hostes tẽdere cœpit sublato gladio,adeò ut Machlyen-
ses uim animi non sustinuerint, sed uiam illi fecerint,ut trãsiret. At ille receptis
amicis,tum aduocatis & aliis, impetum fecit in Adyrmachũ, impactoq; in cer-
uicem gladio, ad zonã usque dissecuit. Quo fuso dissipata est omnis acies Ma-
chlyensium,paulopost & Alanorum. denique cum his Græci quoque. Atque
ita redintegrato prælio,nos superiores extitimus,diuque sumus insequuti tru-
cidantes,donec nox finem imposuit. Postero die ab hostibus uenerunt lega-
ti, qui supplices pacem atque amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tribu-
tum pensuros sese pollicebãtur: Machlyenses obsides daturos se confirmabãt.

Alani

A Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebãt, ut Sindianos nostro
nomine uellent aggredi,quibuscum multo iam tempore nobis fuerat simultas.
His de rebus auditis suffragiis, in primis autem Arsacomæ & Lonchatæ, pax
inita,duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi,Mnesip-
pe,audent Scythæ amicorum caussa facere. MNES. Tragica prorsus,ô Toxa-
ri, fabulisq; similia. Et propitius sit Acinaces & Ventus,per quos iurasti:si quis
ista non credat,non admodum reprehendendus esse uideatur. TOXA. At ui-
de,uir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia uestra proficiscatur. Quanquam
non me deterrebis non habendo fidem, quo minus & alia his consimilia refe-
B ram,quæ nouerim à Scythis esse gesta. MNES. Tantum ne longum facias, uir
optime, neque usqueadeo admissis uagisq; utare sermonibus, ut nunc sursum
ac deorsum Scythiam Machlyanamq; percurrens, deinde in Bosporum disce-
dens,postremò rediens,prorsus abutare silentio meo. TOXA. Parendum tibi
& hanc præscribenti legem,dicendumq; paucis: ne fatigeris unà nobiscum au-
diendo circumcursitans. Quin magis auscultа quæ in me ipsum amicus Sisin- IIII.
nes nomine præstiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiscerer, idq; *Toxaris & Sisinnes.*
cupiditate Græcanicarũ literarum,appuleram Amastrim Ponticam. Ea est urbs
haud procul à Carambe dissita in promontorio, obuia iis qui à Scythia naui-
C gant. Comitabatur autẽ Sisinnes,mihi à puero amicus. Nos igitur ubi res quas-
dã importatas in portu spectassemus, in eumq; è naui subduxissemus,emimus,
nihil suspicantes mali. interea fures quidam effracta sera sustulerunt uniuersa,
adeò ut non reliquerint quod uel in eum diem sufficere posset. Ergo quũ do-
mum essemus reuersi,cognito quod acciderat, non uisum est in ius uocare uel
uicinos qui plures erant, uel hospitem, ueriti ne plerisque sycophantæ uidere-
mur,si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Daricos quadringentos,tũ ue-
stium permultum,ad hæc tapetia quædam,deniq; quicquid habueramus. Con-
sultabamus igitur hisce de rebus,quid esset faciundum omnium rerum egenis,
D idq; in urbe peregrina. Ac mihi quidem ità uisum est tum temporis, statim de-
merso in ilia Acinace,uitã fugere, priusquam ignauum quippiã aut indignum
esset ferendũ uel fame uel siti enecto. Contrà Sisinnes consolabatur, obsecrãs
ne quid tale facerem. Aiebat enim excogitasse sese unde nobis uictus suppete-
ret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis allata mercede uictum suppe-
ditauit:mane autem obambulans in foro,pompam quandam aspexit iuuenum
(quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorum. Hi nimirum uiritim lecti
uti mercede proposita singulare certamen inirent,in tertium diem erãt decer-
taturi. Ergo quum omnes huius negocii conditiones audisset,accedens ad me,
E Caue posthac,inquit,Toxari,ne teipsum pauperem dixeris. siquidem tertio ab
hinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea ægrè parato uictu, quum
iam spectaculum esset institutum, spectabamus & ipsi. etenim assumptum me
duxit in theatrum, tanquam ad iucundum aliquod nouumque spectaculum
Græcorum. Ergo ubi cõsedissemus,spectabamus. Ac primò quidem feræ par-
tim iaculis confixæ,atque à canibus agitatæ, partim in homines quosdam uin-
ctos emissæ,nocentes quospiam,ita ut coniiciebamus. Vt autem prodierũt qui
erant ad singulare certamen conducti,ac producto iuuene quodam prægrãdi,
dixisset præco:Si quisquam uelit cum hoc singulari certamine congredi,pro-
deat in medium, præmium pugnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi

protinus assurrexit Sisinnes desiliens,polliceturq; se dimicaturum:simulq; po- F
scit arma. Tum acceptam mercedem,decem millia mihi deferens,in manu dat:
Si uicero, inquit, Toxaris,unà proficiscemur, suppetetq; commeatus. sin ceci-
dero,sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidē his auditis singultiebam.
At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit : at galeā nequaquam
imposuit,sed nudo cōsistens capite pugnabat. Et initiò quidem ipse uulnus ac-
cepit,retorto gladio, succiso poplite, ita ut multū sanguinis deflueret. Ego in-
terim iam metu præmortuus eram. At ille confidentius inuadentem aduersa-
rium obseruans,ferit in pectore,transfigitq;:ita ut protinus ad pedes illius pro-
cumberet.Ille fessus & ipse uulnere,mortuo incumbebat:parumq; aberat quin G
ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi,animumq; reddidi. Por-
rò ubi dimissus est iam uictor declaratus: sublatum illum, domum deportaui:
multumq; temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodiéque agit apud
Scythas,ducta in matrimonium sorore mea:claudus tamen adhuc est ex uulne-
re. Hæc res Mnesippe non apud Machlyenses,neque in Alania gesta est,ut te-
stibus careat, & ficta credi queat: uerùm complures extant Amastriani, qui de
pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciam,si tibi quinto loco factum Abau-
V. chæ retulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Borysthenēsium ciuitatem
Abauchas & Gyndanes. secum adducens & uxorem,quam unicè diligebat, liberos duos,alterum qui- H
dem masculum lactentem, altera uerò erat puella septem annos nata. Erat au-
tem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes,atque is quidem è uul-
nere laborans, quod in uia acceperat à latronibus qui eos fuerant adorti : cum
quibus dum pugnaret, ictus est in femore, ita ut ne stare quidē posset præ cru-
ciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuer-
sabantur)ingens ortum est incēdium, omniaq; circunclusit: iamq; flamma un-
dique domum circundedit.Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantī-
bus,repulsa uxore,quæ inhærebat,iussaq; ut ipsa sese seruaret,amico in hume-
ris sublato descendit,perrumpénsque euasit, ita ut nequaquam incendio læde- I
retur. Vxor infantem baiulans consecuta est,monens puellulam ut sese conse-
queretur. Ea uerò semiusta,abiecto ex ulnis infante,uix exilīit è flamma. Dein-
de puella unà cū illa ueniens,penè & ipsa extincta est. Post hæc quum probro
obiectaret quispiam Abauchæ, quòd desertis liberis, atque uxore, Gyndanem
extulisset:Imò liberos,inquit,denuo parare haudquaquam difficile:tum incer-
tum,an hi boni sint futuri: porrò amicum diu fuerit priusquā inueniam talem
qualis est Gyndanes:cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi
Mnesippe. è pluribus his quinque propositis iam tempus est pronunciari, utri
nostrum aut linguam aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus est K
iudex?MNES. Nemo.Neque enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed
scin' quid agemus ? Quandoquidem impræsentiarum nullo proposito scopo
sumus iaculati:deintegro delecto arbitro,alia amicorum paria apud illum refe-
ramus: deinde uter succubuerit,ei tum quidem amputetur,uel mihi lingua,uel
tibi dextera. At si hoc crudele, quandò tu amicitiam admirari uisus es:ego ni-
hilo secius puto nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorem, ne-
que pulchriorem:quin ipsi quoque in unum copulati,illud approbamus,ut ex
hoc die in totam usque uitam simus amici,utriq; uictores,utrique maximis po-
titi præmiis : uidelicet pro unica lingua,unaq; dextera, binas uterque habituri:
atque

A atque insuper oculos quoque quaternos,pedesq; quaternos: in summa,dupli-
cia omnia. Eiusmodi nanque quiddam est cum duo trésque copulantur amici,
qualem Geryonē scriptores depingunt, senis manibus, ternisq; capitibus ho-
minem. Siquidem(ut mea fert opinio)tres illi fuerunt,qui communiter omnia
gererent:ut dignum est his qui amicitia coniuncti sunt. TOX. Probè dicis. atq;
ita faciamus. MNES. Verùm neque sanguine opus est Toxaris,neque Acina-
ce,qui nobis amicitiam cōfirmet. Hæc enim confabulatio,& quòd eadē amā-
mus,id multo certius est calice illo quē bibitis: propterea quòd huiusmodi nō
obligationem,sed animum postulare mihi uidentur. TOXA. Placent ista:iamq;
B amici atque hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, siquando in Scy-
thiam perueneris. MNES. Nimirum ut sis sciens,nequaquā me pigeat uel lon-
gius etiam proficisci, si tales amicos nanciscī liceat, qualem esse te Toxari ex
tua oratione coniicio.

LVCIVS, SIVE ASINVS.

ARGVMENTVM.

Iocosa quædam & ficta narratio est, quo pacto uidelicet in Thessaliā profectus studio discēdæ artis Magicæ,ibi à puella quadam,dum in auem conuerti, eoq; periculum artis facere cupit,in asinum mutatur,ac deinde uaria fortunæ atq; locorum uicissitudine,rusticis,urbanis,sacris, profanis diuenditus,ad postremum cum
C *in theatrum quoq; spectaculi de se præbēdi caussa introductus esset, deuoratis quas ibi tum fortè conspexerat rosis, in pristinam hominis figuram iterum redierit. Præcipuè autem admiratione digna est, mira casuum atq; periculorum uarietas,quibus sursum atq; deorsum iactatum sese,interim etiam bene acceptum fingit: ut non immeritò prorsus putarint quidam uoluisse Lucianum,totius humanæ uitæ speciem atque imaginē quandā sub hoc lusu proponere,uidelicet quàm uarij casus,quàm fallax & inconstans fortuna,quàm incerti consiliorum etiam bene ac sapienter captorum exitus, quamq; insperati quandoq; earum rerum quas nunquam cogitaris,euentus esse soleant, asini huius exemplo (qui corporis quidē permutatione facta,ex homine transformatus fuerit,animum tamen & mentem hominis retinuerit)adumbrando. Hanc fabulam Apuleius undecim libris imitatus est,afflictis etiam alijs compluribus ad idem argumentum,quorum quædam mythologicè Fulgentius interpretatus est, is qui in cæteras quoque poetarum fabulas, mythologias scripsit.*

D QVVM in Thessaliam,ubi quædam mihi paternæ rationes erāt cum
eius gentis uiro,proficiscerer,in Thessalos quosdā incidi,qui in Hy-
patam Thessaliæ urbem redibāt. Vehebar equo, necessaria quædam
usui ferens,unico comitatus seruo,qui sequebatur pedes.Inter eundum,cū ua-
riis de rebus loquentes, iam urbi appropinquaremus,à Thessalis petii,nū eius
urbis ciuem nossent nomine Hipparchum.habere enim me ad eum literas,ut
apud ipsum uelut hospitem diuerterem.Illi & hominem sibi notum esse dixe-
runt,locupletem auarum,qui solùm domi uxorem,& unicam ancillam habe-
ret:& quo in loco urbis habitaret,describētes, hortum quempiam in quo esset
E eius habitaculum, data deinde salute acceptaq;, abierunt.ego domum Hippar-
chi adiens, ostium leuiter pulso. accessit uxor : quam rogo, an sit Hipparchus
domi.illa cum & quis essem, & quid mihi uellem,quæsisset,à Deciano Sophi-
sta Patarēsi habere me literas respondi. Mulier manere paulum hortata,occlu-
so ostio abiit: paulóq; post rediēs,me iubet introire. Ingressus salutato homine
epistolam trado. Erat ille in cœnæ principio, in lectulo sedens admodū paruo,
unà muliere discumbēte,mensa cibis uacua. Lectis literis,Amicissimus mihi,in-
quit, Græcorumq; excellētissimus Decianus fecit optimè,qui suos ad me ami-
cos fidēter miserit. Vides Luci habitaculum hoc paruum esse, sed quod satis sit
habitāti:uerùm reddes tua præsentia domū,si æquo animo tuleris,ampliorem.

Vocata deinde ancilla Palæstra: Des,inquit,huic hospiti nostro tunicam: & si- F
quid secum detulit,conde:dehinc mitte ipsum ad balneũ quod longa uia à no-
bis abest. Cepit me Palæstra,ostensaq; domo pulcherrima:In hoc,inquit, lecto
nocte dormies.huic puero tuo lectum substernam,& addam puluinar. Cũ hæc
dixisset,ego in balneum profecturus,hordeum in cibum equi ancillæ dedi. Lo-
tus cum rediissem, Hipparchus me benignè excipiens, penes se iussit sedere.
Cœna splendida fuit,uinum suaue & uetus:post cœnam & potus & sermo di-
gnus hospite. Ita potando uespere absumpto dormitum profecti sumus. Postri-
die rogat me Hipparchus, quò pergerem,& quot diebus essem apud se affutu-
rus. Larissam peto, inquam, sed hic ferè quinque diebus morabor. Id nequa- G
quam dixi ex animi sententia. optabam siquidem ibi aliquandiu esse,quoad ali-
qua à me maga reperta esset, cuius ueneficiis aliquod monstrum conspicerem,
hominem aut uolantem, aut lapidem factum. Huic curæ deditus cœpi urbem
perambulare: quanuis quo id modo inquirẽdum esset,nesciré. Interim mulie-
rem uideo accedentem,ut ex uia coniici poterat, iuuenẽ opulentã. uestis enim
erat floribus intexta, serui plures, aurũ sumptuosius. appropinquãs mulier me
cõpellat:Ego,inquit, Abrœa sum,amica,si qua unquã fuit,matris tuæ: quæ quũ
eius filios non secus ac meos diligam, uolo fili apud me diuertas. Magnas, in-
quam, gratias tibi ago mater. Cupio tecũ esse,sed pudore impedior,ne uidear H
hospitem amicum contemnere,si eius domum relinquam:animo autem & be-
nigno tecum ero. Nũquid Hipparchus auarus ille tuus est hospes? inquit. Non
his uerbis utaris mater,inquã: splẽdidus quippe ac sumptuosus in me fuit,adeò
ut ex nimia impensa lautitiaq; culpari soleat. Illa subridens,manuq; apprehensa
seorsum ducens: Caueas, ait, uelim omni cura Hipparchi uxorẽ. maga etenim
est præcipua, admodum ueneficiorũ potens,appetẽs uiros: atq; si quos in ado-
lescentes oculos coniecit, nisi quis uolũtati eius pareat,omni conatu illos ulci-
scitur,hos perimens,hos in beluas transmutãs. tu uerò fili adolescens es,ac for-
mosus,ut facilè placeas mulieri: præterea externus & aduena,qui ut plurimum I
contẽnuntur. Ad hæc animaduertens,me id quod iam diu quærito,habere do-
mi,fœminam relinquo: abiensq;, mecũ ipse cœpi de uia loqui: Age,inquam,tu
qui tantopere hanc mirandam artẽ te profiteris appetere, excita teipsum pau-
lò,atq; eam disciplinam condisce,qua quod libuerit,potieris. Et quãdoquidem
amici hospitis uxorẽ non licet,aggredere ancillam Palæstram: tibi illã omni ra-
tione concilia. Nam si illam expugnaris,absque labore quod cupis cognosces.
Seruis enim & honesta & turpia omnia dominorum nota esse consueuerunt.
Hæc mecum loquẽs,domũ intro,ubi neq; Hipparchũ neque uxorem offendo.
Palæstra penes focum sedebat,cœnam nobis parans. Hic ego: O pulchra Palæ- K
stra, inquam, quàm uenustè & admodum nates simul & ollam circumfers at-
que euoluis! Tum illa, Lumbis meis paulũ humoris superabundat,ex quo bea-
tus erit si quis paulũ degustarit. Illa lasciuior admodũ,& uultu grata, Abi hinc,
inquit,si sapis adolescens, nisi tibi mauis uitam eripi, & loca fuge ignis & fuli-
ginis plena. Nam si me tetigeris,uulnus tibi inferetur igneũ, quo apud me de-
ficies. ab hoc neque medicus alter,neq; Deus poterit te curare,sed ego te urens
mirũ in modum dolore afficiam,cuius curam haud facilè sustinebis,neq; lapidi-
bus pulsatus dulcem uitabis dolorem. Quid autem ridens ita respicis hominum
coctricẽ,doctam non solùm hos uiles parare cibos,sed homines quoque,quod
his

A his maius est,iugulare, pellem adimere,partiri in frusta, uiscera quoq; ipsorum
& corda rimari? Hoc,inquã, enarrasti rectè: nam me,quãuis procul à te remo-
tum, non solùm concalefecisti, sed ignem in mea uiscera absque aliqua iniuria
exurenda conieciſti. Itaq; te oro, ut mihi salutem afferas his asperis & suãuibus
quas dixisti medelis,meque iam mortuum excoria, ut lubet. Illa his uerbis ar-
ridens,cum iam mihi facta esset propitior, pollicita est, postquam domini issent
dormitum,se mecum esse concubituram. Interea cum rediisset Hipparchus,lo-
tissimus cœnatum. Potus fuit frequens nobis inuicem coëpulantibus. Ego so-
mnum fingens,cum surrexissem,abii dormitum: ubi omnia mihi optimè intus
B præparata erant: extrà lectus seruo stratus,mẽsa iuxta lectum sita, & in ea calix
ac uinum unà cum frigida calidaq; aqua: quæ singula disposuerat Palæstra: quæ
& lectum plurimis quoque rosis sparserat, & serta supermiserat ex eis cõfecta.
Ego sympoſium promptum uidens, compotricem censui expectandam. Illa ut
patronam in lecto collocauit, euestigio ad me uenit. Erat autem hilaritas inui-
cem nobis, & potum & oscula propinantibus, sumpto potu qui nos efficeret
in noctẽ paratiores. Tũ illa: Hoc præ cæteris,adolescens,memineris oportet,te
in Palæstram incidisse. nunc ostendas licet, an sis factus inter adolescentes agi-
lis,& huiusmodi certamina exercitatus. Cui, Haud,inquam,defugiam hãc pro-
C uocationẽ,ut iam nudari, & palæstræ exercitio incumbere sum paratus. Tum
illa: Volo obtemperes mihi,ait: ego doctoris & præsidis more, certaminũ qui-
bus te exerceri uolo,præscribam nomina: tuũ erit iussis promptè parêre. Man-
da, inquam, quod lubet: sed aduerte ut nostra certamina in tempore concin-
nè cum humore fiant. Illa stans nuda, & exuta ueste,imperat: Exue te adole-
scens,sumptoq; unguento aggredere contrà certantem. Femori coniuncto fe-
more,prosterne me resupinam, deinde super incumbens,meis in altum cruri-
bus erectis, femori inhære,& quaqueuersus percute uulnera,telũ etiam ferens,
quoad fueris defessus, & lumbi bellum egregium peregerint. tum educto te-
D lo,rursus illud in inguen iunge, ac ualidius percute, atq; insta quosque aduer-
sarium ad parietem impellas. Sed cum lapsus eris,paululum tibi indulge,neque
festines. postmodum communi marte pugnes. His dictis quum omnia quæ mã-
data erant,perfecissem diligenter, finisq; iam nostri certaminis adesset: tũ ego
paulò subridens Palæstram alloquor: Magistra,inquam, uides ut facilè prom-
pteq; paruerim tibi. Sed animaduertas uelim,an satis rectè has mihi imposueris
colluctationes. commutas enim luctãdi genus, aliud ex alio iubens. Illa me in
faciem percutiens, Quem nugatorẽ discipulum habeo? inquit· Videsis ne ua-
pules,ni dictis pareas. Dehinc surgens,seq; ad nouum certamen parans,Nunc,
E inquit, ostendes si uiribus ualidis luctator egregius existas, fisq; in eo luctandi
genere exercitatus,quod genicularium appellant. Tum subnixa genibus in le-
cto prona, Age tu luctator, mediam corporis partem ualẽter aggressus percu-
te, uulnusq; adige profundius. nudam uides. utere promptius. iniice introrsius
telum,deinde introrsius flectens iterum impellens abconde & comprime. nec
quicquam huic certamini adiicias interualli. Caue autem ne citius quàm iusse-
rim,telum extrahas,sed incuruans aduersarium insequere: quo prostrato rursus
certamini incũbe,quoad lassus uictusq; deficias, & sudore sis madefactus. Ego
in risum effusus, Vellem,magistra, inquam,à me quoque aliqua huiusmodi tibi
præcepta tradi,in quibus mihi obtẽperes uelim. sed iam te erige,poneq; sedens

data dextera mihi reconcilieris. nam tempus est iam dormiendi. His uoluptatibus atque exercitiis nox traducta, obliuionem penitus attulit itineris in Larissam. Cum autem in mẽtem uenisset occasio quæ cupiebam discendi: O dulcissima Palæstra, inquam, ostende, oro te, dominam tuam suis præstigiis usam in aliquam se formam uertentem. Iamdudum enim aliquod huiusmodi mirãdum spectaculum uidere exopto, sed à te præcipuè, si quod nosti, quam credo minimè huius artis ignarã. hoc à nullo alio te præter (quæ anima mea es) percipere cupio. Me quidem qui hactenus uelut adamãtinus (ut aiũt) in nullam unquam mulierem oculos amoris caussa conieci, seruum effecisti, animo amatorio deiectum. Tum Palæstra, Iocaris, inquit. Quis enim cantibus superare amorẽ potest eius artis magistrum? Ego per hoc caput, ac beneuolentiam erga te meam iuro, me (neque enim literas noui) insciam horum penitus esse: uerum si facultas dabitur, dabo operam ut uidere queas dominam in aliam formam transmutatam. His dictis quum dormissemus, paucis diebus pòst, quum nunciat mihi Palæstra dominam se in auem conuersuram, ut ad suum amatorem aduolet: Nunc tempus, inquã, adest, quo diutino nostro desiderio possis facere satis. Bono animo sis, ait. & quum iam nox aduentaret, me apprehensum ad ostium domus ducit in qua illi dormiebant, meq; iubet per rimulam ostii introspicientem quæ fierẽt, animum aduertere. Video patronam deposita ueste nudam prodire, accẽsa lucerna, duo tenentem grana, quorum altero thuris ardenti lucernæ imposito, multa in lumen locuta est. Deinde grandiusculã reserans arcam, plures cõtinentem pyxides, unam effert, quid in ea contineretur, incertum: sed quãtum oculi coniicere poterant, oleo plena uidebatur. Ex hoc assumens, à summo usque ad imas partes totum corpus perunxit: statimq; alæ innascuntur illi, & rostrum corneum & aduncum: omnisq; in auem conuersa est nocturnæ cornici persimilem. Vt uerò se uolantem aspexit, asperè cantans, prout hæ aues solẽt, perq; ostium euolans abiit. Ego, qui mihi uidebar insomnium uidisse, palpebras oculorũ tetigi, nequaquã oculis fidens aut quòd ea aspexerim, aut quòd essem excitatus à somno. Tandem ut uix sensi me haudquaquam dormire, Palæstrã rogaui, ut ego quoque eo unguento unctus in auem cõmutarer. cupiebam enim experimẽto discere, an ex hoc anima quoque auis possem fieri. Illa ostium domus aperiens, pyxidem profert, ex qua festinans exutus perungor totus: auis uerò infelix nequaquam sio, sed cauda è uestigio à posteriori innascitur parte. digiti omnes nescio quorsum abierint, ungues in quatuor ungulas uersi, manus ac pedes iumenti crura effecta, auriculæ longæ, magna facies: quæ omnia circunspiciens, cognoui me asinum euasisse. Vox hominis ad querendũ de Palæstra defecerat, sed labia demittẽs, ipsamq; qua poteram forma respiciens, accusabam, quòd me pro aue in asinum uertisset. Illa manibus demulcens caput, Miseram me, inquit, quãtum mali feci! festinãtem similitudo pyxidum me decepit, non capientem ea quibus homines in auem commutantur. Sed confide, anime mi, facilis erit huius erroris cura. nam si rosas comedes, statim exues iumenti formam, & in amatorem meum redibis. ac una nocte æquo feras animo: asini formam diluculo curabis. afferam sanè rosas, quas ut ederis, fies homo. Hæc quum dixisset, tractãs me, & aures, & reliquum corpus demulcebat. Ego corpore asinus, sensu tamẽ menteq; hominis fungebar, ipse ille Lucius, præter uocem. Mecum igitur multus erat tum Palæstræ conquestus, labiaq; mordens

abii ubi sciebam equũ meum & alium uerũ asinum Hipparchi esse. Qui ut me ingressum conspexere, ueriti ne fœnum ipsorũ comederẽ, demissis auribus parati erant ad me calcibus repellendum: quod ego perpendens, longè à præsepe recessi, stans ac mecũ ridẽs: sed risus ruditus erat. Cœpi uerò interim mecũ cogitare: Quid si lupus nunc aliquis ad nos intret, aut alia fera insultet mihi, qui nihil mali cõmisi? Hac detentus cura, timebam aliquã malam futuram esse fortunam. Nox enim intẽpesta cũ esset, ac silentiũ, & dulcis somnus, strepitus quidam exterius tanq; effossi parietis est factus. Iamq; adeò dirutus erat, ut ingressui hominis pateret. Tum unus & item alter, pluresq; intrant, armati omnes. Hipparchum, Palæstram, ac seruum meũ colligãt, domũ spoliãt: pecuniam, uestem, omnemq; supellectilẽ auferũt, adeò ut nil relinqueretur domi. Tũ me equumq; atque alterum educentes asinum strauerũt, impositisq; rebus quas apportauerant ad graue onus, ligno nos abigẽtes, ad mõtes uia desueta effugerunt. Ignarus eram quantũ pressi pondere mei socii paterentur laboris: ego desuetus absque soleis iter facere, saxis præacutis admodũ offendebar: ideoq; sæpius cespitans, deficiebam sub pondere: sed è uestigio uir subsequens me sæpius feriebat baculo, quum Cæsaris inuocans præsidium, pro uoce ruditum edebam, ô, solùm absurdè proferens uoce maxima: Cæsaris uerò nomen minimè sequebatur: & ob hoc uapulabam magis, ueluti qui ruditu proderem nocturnos fures. Nil ergo proficiens rudendo, statui uerbera silentio redimere. Iam dies aderat, & nos multos transieramus montes, religati ora, ne pascendo iter moraremur. Meridie ad diuersorium quoddam peruenimus hominum quibus cum nostris latronibus ueterem esse consuetudinem, tum ex mutua salutatione, tũ ex oculis poterat percipi. Iubẽt illi sarcinas deponere, & prandium parant. Nobis iumentis hordeum præbuere: quod quum cæteri comedissent, ego ualde esuriẽs (nam is cibus mihi esui difficilis erat) cogitans qua re famem sedarem, hortulum retro diuersorium conspicio multis oleribus plenum, in quo & rosæ esse uidebantur. Itaque uidens omnes prandio intentos, accedo ad hortum, tum ut pascerem olera, tum ut ederem rosas, quibus in cibũ sumptis sperabã me in hominem reuersurum. Hortũ ingressus, raphanos, lactucas, atq; apium, quibus etiã crudis utuntur homines, ad saturitatẽ comedi. Quæ uisæ fuerant, non erant rosæ, sed lauri syluestris flores. Laurũ uocant homines, malũ & asino & equo cibum, cum ferant ex eo edentes è uestigio mori. Hoc aspiciẽs horti custos, rapto ingressus ligno, ut olera ita depasta uidit, tanquã irati domini erga fures deprehensos solent, neq; natibus neq; lateribus pepercit: aures insuper ac totũ caput fuste contriuit. Ego iam uerberum impatiens, cũ ambobus calcibus resupinum super olera strauissem, aufugi ad montes: quod ille ut animaduertit, canes aduersus me incitauit. Hi cũ plures essent, atq; ad ursos expugnãdos ualidi, ueritus ne me dilaniarent si me comprehendissent: decreui satius esse domũ reuerti. itaq; eodem cursu ad stabulum è uestigio sum regressus. illi continuerunt canes currentes: me uerò haud prius percutere desiterunt, quàm ex dolore carerem olera comesta. Et iam abeundi tẽpus aduenerat, cũ illi grauioribus rebus quas furto surripuerãt, dorso meo impositis abierunt. Ego & uerberibus & onere admodum defatigatus, ungulis insuper de uia contritis, decreui me in uia prosternere, neque exurgere, etiam si me uerberando necassent. eo pacto speraui illos necessitate compulsos, sarcinam qua pressus eram, inter equũ & asi-

num partituros, meq; ut inutilem relicturos lupis. Sed nescio quis dæmon in- F
uidia motus, mea consilia in contrarium uertit. Nam alter asinus fortassis idem
cogitans, in uia cecidit: quem illi miserũ baculis percutientes, ubi exurgere ne-
quibat, neque prodessent uerbera, alii cauda, alii auribus apprehensum surgere
impellebant. Cũ uano labore incassum tẽpus tererent, (asinus enim in uia stra-
tus ueluti lapis iacebat) illi ad fugam intenti, ne frustra tardarent, dempta ab asi-
no onera, mihi & equo imposuerũt: asellum uerò miserũ, captiuitatis & one-
ris ferendi socium, absciss ense cruribus, adhuc semianimem è loco præcipiti
deiiciunt. mors illi attulit laborum finem. Ego uidens quorsum mea euasissent
consilia, statui æquo animo ferre sarcinam, & promptè iter conficere, sperans G
rosis aliquando repertis, me pristinam formam recuperaturum: præsertim cum
ex latronũ percepissem uerbis, parũ itineris superesse ad locum in quo depo-
sitis sarcinis manerent. meq; etiam cursu, si opus fuerit, ad proficiscẽdum paro.
Ante uesperam uenimus domũ. Anus uetula intus sedebat ad ignẽ. illi depositis
sarcinis uetulam rogant cur sedeat, ac nõ potius prandium paret. Illa omnia
esse prompta ait, panes plurimos, uinum uetus, ac syluestres carnes. Collauda-
ta uetula, uestibusq; depositis, ad ignem se oleo unxerũt. Vas erat aquæ plenum
calidæ, qua se lauerũt. Superuenere paulò pòst adolescẽtes, aurum, argentum,
uestes, ac muliebrem uirilemq; ornatum portantes, communem omnibus præ- H
dam: quibus rebus intus delatis, eodem & ipsi pacto se lauerunt. Erat illis pran-
dium fertile, sermo homicidarum uarius. Anus mihi & equo hordeũ præbuit.
Ille cibũ auidè uorauit, timens (ut par erat) ne essem in edendo socius. Vbi mu-
lier abest, ego panem qui intus erat, comedi. Postridie relicto cum uetula ado-
lescente quodam, ad opus suum abierunt. Ego sentiens custodes mihi impo-
sitos diligentes, ingemiscebam. Ac anum quidem contemnebam, cum facilè ex
eius conspectu aufugere possem. Sed adolescẽtem præcinctum ense, in me sæ-
pius respicientem, atq; adseruantem ostium, formidabam. Postridie circiter no-
ctem mediam reuersi fures, neq; aurum neq; argẽtum tulere, sed uirginem for- I
mosam sanè, flẽtem, capillis sparsis, ac scissa ueste. Hanc in straminibus positam
bono animo esse iubent, mandãtes uetulæ, ut continuò domi esset, uirginemq;
adseruaret diligẽter. quæ neque potum neque cibum capere uoluit, solùm ge-
mens, ac lacerans capillos, adeò ut ego quoq; illius commotus fletu, sibi iuxtà
propinquus lachrymarem. Interim extra domum fures in porticu cœnant. Fa-
cto die explorator quidam aduenies nunciat quendam aduenam ea die mul-
tis cum opibus transiturum. Hi ut erant armati consurgentes, me & equũ stra-
tos abeuntes ducũt. Ego infelix ignorans me ad pugnam & bellum duci, cum
tardè irem, ligno percutiebar. Postquam ad locũ peruẽtum est quà aduena ille K
profecturus erat, in uehicula & sarcinas incidentes, hominem cum familia occi-
dunt. preciosioribus rebus mihi & equo impositis, cũ reliqua in syluis absco-
dissent, reuersi sunt. Ego cum baculo sæpius ictus essem, ungula offendo in la-
pidem acutum. ex offensione fit summo cum dolore uulnus: quo factum est ut
reliquum uitæ conficerem claudus. Tunc illi: Quid opus est inuicem autẽ hunc
asinum nutrire sæpius cespitantem? Ex aliquo demus cum præcipitem loco, in-
utilem bestiam, tanquam futuram exercitus expiationem. Cum hæc aduersum
me machinarentur, ego intelligens omnia, quod itineris superfuit, oblitus uul-
neris peregi (timor enim mortis, omnem abstulit uulneris dolorem. Vt uerò ad

diuersorium

A diuersorium peruentum est, onera cũ deposuissent à nobis, discumbentes cœ-
nant. Deinde noctu cũ recedere uellẽt, quò reliqua è syluis deportarẽt: Quid,
unus inquit, hũc miserũ deducamus asinum, inutilem propter ungulæ uulnus?
hæc quæ supersunt, partim nobismetipsis, partim equo deferenda imponemus.
His dictis abierunt, unà equum ducẽtes. Nox cum luceret lunæ beneficio, ego
mecum loquutus, Quid amplius, inquã, expectas miser, esca uulturibus & eo-
rum pullis futurus? Nunquid non intellexisti quæ isti de te sunt inuicem collo-
quuti? Vís ne ex alta crepidine deiici? Nox resplẽdet, fures abiere, pete fuga ab
istis homicidis salutem. Hæc mecum cogitans, cũ uiderẽ me solutum (laqueus
B enim suspensus pendebat) ad fugiendum maximè sum cõmotus. Itaq; domum
exiẽs cœpi cursu fugere. Quod anus ubi cõspexit, me per caudã retinebat: ego
rem dignam præcipitio & alia quauis morte putãs si à uetula retinerer, mulie-
rem trahebã. illa magna uoce implorat uirginis opem. Quæ cũ prodissẽt, con-
specta re facinus est ausa nobile & memoratu dignum. Nã super me ascendẽs,
fugæ comes facta est. Ego tum fugiendi cupidus, tũ puellæ gratia, extẽto cursu
abibã, anicula post nos relicta? Virgo orabat pro salute deos: ad me uerò, Si me,
inquit, ad paternam domũ perduxeris, primũ ab omni opere te liberũ faciam,
tum hordei medimnus erit tibi singulis diebus cibus. At ego tum interfectores
C meos fugiẽs, tum pollicitationibus puellæ motus, neglecto uulnere currebam.
Vt uerò ad triuium quoddã peruenimus, in hostes nostros redeũtes incidimus,
qui à longe propter lunam infelices captiuos cognouere. Currentes cum me
cõprehendissent, in uirginẽ uersi, O speciosa uirgo, quid misella, inquiunt, per
ignota pergis loca? nunquid dæmones non extimescis? redi igitur. nã te tuis re-
stituemus. Quæ quũ ridentes dixissent, me retrouerterũt. tum pedis & uulne-
ris memoria quũ renouata esset, claudicare cœpi. Illi, Nunc tandẽ captus clau-
dus factus es, aiunt: cæterùm fugiens non sentiebas uulnus, sed sanus uidebare,
equo & auibus uelocior cursu. Hæc inter uerba adeò me lignis percutiebant,
D ut iam ulceribus posteriora infecta sint. Domum ingressi, anum laqueo è petra
suspensam inueniũt. Verita enim (ut æquum erat) latrones propter uirginis fu-
gam, laqueo uitam finierat. quod illi admirãtes, scisso fune in imum præcipitem
egere. Deinde ligata uirgine sunt ad cœnã profecti: qua multo potu traducta,
quum de uirgine colloquerentur, Quid, ait quispiam ex eis, de hac fugitiua a-
gendum? quid censes, alter, nisi eodem illam loco, quò uetulã nostram præcipi-
tem agamus? nam & pecuniã nobis auferre conata est, & nos artemq; nostram
prodere. Scitis enim, si ad suos peruenissẽt, in quanto periculo uersaretur uita
nostra. nam omnes à pluribus ex improuiso circundati fuissemus capti. Quare
E ulciscamur hanc uitæ nostræ insidiatricem: sed nõ ita, ut è saxo proiecta morte
pereat repẽtina: mortis genus quo longo dolore afficiatur, reperiundũ est no-
bis. Cũ de illius morte disceptarent, Adiiciam, ait, huic (quod & uos probabitis)
asini interitum, quoniã semper tardum, nunc uerò fictè claudicantem oportet
perdere. etenim fugæ uirginis factus est socius & minister. hunc interficiamus
primùm, tum scindamus uentrem, atq; intestinis abiectis, intus uirginem inclu-
damus, ita ut solum superextet caput, ne euestigio suffocetur: reliquum corpus
intra uẽtrem lateat: quo consuto, ambos uulturibus eiiciamus nouo more præ-
paratum cibum. Aduertite quæso ad hoc tormenti genus. primùm uiua mor-
tuo asino inhærebit, deinde sole urẽte in eius uentre decoquetur: insuper fame

ad mortem torquebitur, neq; poterit se ipsam perimere:cætera quibus excru- F
ciabitur,tum ex putrefacti cadaueris fœtore, tum ex uermibus scaturientibus,
prætermitto:uultures deniq; cadauer depasti,& uiuentem quoq; unà laniabũt.
Ad hoc monstro simile acclamantes omnes,rem comprobauere: ego meipsum
deplorabam tanquam iam moriturum: neque tantum meo interitu dolebam,
quantum quòd receptaculum essem futurus infelicis puellæ,quæ nihil admise-
rat mali. Iam diluculum aderat,quũ subitò manus aduentat militum ad hos sce-
lestos latrones capiendos: quos omnes uinctos ad eius oræ præsidem perdu-
cunt. Inter hos milites, qui puellam desponderat, latronum inuestigator ade-
rat. Hic uirginem dorso meo impositam,ad suos reduxit. Domestici nos etiam G
à longè conspectos ut agnouere, me illis aduentum nostrum uoce significan-
te, profecti obuiam,domum perducũt. Virgo multũ de me locuta, & captiui-
tatis & fugæ socio, & unà ad mortem destinato, cura mei demandata cæteris,
medimnum hordei præberi iussit, etiam fœnum quantum sufficeret camelo.
Ego conspectis canibus, qui in aulam introeuntes, multa ut in diuitis hominis
nuptiis uorabant,Palæstram sum execratus,quæ me non in canem,sed asinum
sua arte transmutasset. Haud multos post nuptias dies, uolens mihi uirgo pro-
missam gratiam referre, patrem,ut me liberum dimitteret, hortata est. Ille sub
diuum cum equarum armentis liberum in uoluptate,& equas subagitare cum H
uellem,permisit. Quæ tum mihi optima redhibitio uisa esset, si mei arbitrii res
fuisset. Aduocato itaque equarum pastore, me sibi permisit lætum, tanquam
non amplius farcinarum molestiam subiturum. Equabus pastor immiscuit,du-
cens simul ad pascendum. Oportebat autem & hic mihi accidere, quod olim
Videtur allu- Candauli. Sed contrà atque opinabar,accidit. nam qui armento præerat, inclu-
dere ad histo- sum me reliquit uxori:illa ad pistrinum illigatum,& triticum & hordeum mo-
riam Cãdau- lere cogit. Mediocris hic erat labor,grato præsertim asino,molere quantũ do-
lis,quæ est lib. mino sat esset. Sed mulier intenta quæstui,& in aliorum quoq;, qui plurimi in
I.Herodo. agris erant,opera ad farinæ mercedem miserum fatigabat collum. Insuper hor- I
deũ mihi debitum cibum confricans,ac molere cogens,placẽtas ex eo in suum
usum faciebat: dabatur mihi furfur pro hordeo. Siquando pastor inter armen-
ta ire ad pabulum equorum sineret,quia me uelut adulterum suspicabãtur,cal-
cibus & morsibus infestabar,adeò ut nullo pacto zelotypiam ualerem fugere.
Macilentus igitur paruo tempore factus sum ac deformis,neque domi à pistri-
ni labore quietus,neque in agris pascens, quum non essem ab equorum perse-
quutione tutus. Destinabar etiam quandoque ad montes,lignorum farcinas la-
turus:quod malum cæteris erat in omnibus deterius. nam primùm ascendẽdus
mons erat saxosus,aspera ac dura mihi(ut qui absq; soleis essem)uia. ducebar ab K
impuro puero asinario, qui me aliquando nouo more perderet. Is percutiebat
currentẽ,neq; simplici solùm ligno,sed eo cui frequẽtes atq; acuti stimuli essent
infixi. Is semper posteriora dorsi perurgebat,adeò ut nates ulceribus inquina-
tæ,semper ab illo eodẽ loco uapularent. Onus præterea imponebat & elephan-
to graue. Descensus montis licet esset præceps, tamen cõtinuis premebat uer-
beribus. Siquãdo farcina in alteram declinaret partem, nequaquam aut deme-
bat ligna, aut imponebat leuius, ut æquaret latera, sed graues addebat lapides
leuiori parti. ita redibam miser tũ ligna tum saxa inutilia ferens. Flumen erat
in itinere absque naui. ille calceis parcẽs,à posteriori parte pẽst ligna supra me,

quoad

A quoad fluuiũ transiuissem,insidebat. si uerò(ut sæpe contigit)labore atq; one-
re nimio lapsus cecidissem,tũ mihi calamitas aderat non ferenda. non enim de-
ses me subleuabat manibus, aut chamo erigebat, aut reddebat farcinã leuioré:
sed à capite atq; auribus incipiens, me ligno percutiebat continuè, quoad pla-
garum multitudo me cogeret ad surgendum. Aliud quoq; malum intolerabile
sum perpessus: spinarum quippe acutarum fascem,quem ferebam à posteriori
parte suspensum,caudæ alligauit,ut pendens crura mouentem(ut ambulãti ne-
cesse erat) acerrimè pungerent. Neq; uerò huic malo obuiare potis eram, hæ-
rentibus semper spinis, ac propter incessum repercutientibus. nam si remissius
B incedens deuitarem spinarum ictus, ligno ualde uapulabam. si baculum euita-
rem citius ambulans, grauius posteriora torquebantur à spinis. erat asinario il-
li omnino me perdendi animus. Itaq; cum illum aliquando calce percussissem,
nunquam est id oblitus. Iussus stuppam de una regione in aliam trãsferre, illam
super dorsum meum arctè alligauit,interitúmque ex eo mihi machinatus,cum
paululum processissem,raptũ ex igne torrem exustum,infra stuppam abscõdit:
qua subitò incensa, ego ignem sentiens me comburentem, in cõspectum for-
tè de uia stagnum me conieci, méque in aqua unà cum stuppa cõuolui sæpius,
quoad ignis extingueretur. ita absque discrimine reliquum confeci uiæ, cum
C non daretur illi facultas stuppam amplius incẽdendi, limo atque aqua plenam.
At scelestus ille asinarius domum reuersus,omnem in me culpam coniecit, as-
serẽs me mea sponte in ignem prosiluisse. Alter deinceps impurus puer ingens
aduersum me excogitat malum. nam cum me ad montem deduxisset, grandi
lignorum imposito onere, rediens uicino agricolæ ligna uendidit, méque ua-
cuum lignis domum reducens, apud dominũ ueluti inutilem accusat, inquiẽs:
Quid hunc asinum amplius nutrimus frustra,difficilem,tardum,grauem? Inspi-
ce quæ sit eius cura: si mulierem aut uirginem formosam conspicit, è uestigio
calcibus prosiliens,cursu ad eam fertur, tanquam homines ad mulieres dilectas
D solent,& morsu tanquã osculo appetens, nititur concumbere: ex quo lites tibi
& odia omnibus conquerentibus pauentibusq; insurgunt. Enimuero nunc li-
gna ferens,conspecta in agrum abeunte fœmina,ligna abiecta disperssit,mulie-
rem tanquam coiturus insequitur,donec aliis aliunde accurrentibus, mulier ab
huius formosi amatoris impetu liberata est. Hæc patronus credens,Posteaquã,
inquit,neque piger ire uult,neque farcinam ferre,sed mulieres appetens,amo-
res hominum imitatur: occidite eum,& intestinis uulturibus datis,carnes ope-
rariis seruate. Si quis quomodo sit mortuus, quæret, fingite à lupo interem-
ptũ. Ad hoc absurdus ille puer gauisus, me subitò parat iugulare. Sed fortè ac-
E cidit ut uicinus quidam agricola me ab interitu uindicaret, quædam consulens
aduersum me grauiora. Nequaquã hunc asinũ occidas,inquit, pistrino aptum,
atque oneri ferendo. Neq; etiam magnum, si in amores mulierum labitur. ca-
stra ipsum. summota enim ueneris cupiditate, mitis erit & pinguis, cui non sit
difficile etiam grauissimum onus ferre. Si,quomodo castretur, ignoras, triduo
aut quatriduo uirum adducam huius artis peritissimum. Approbatur à singu-
lis qui aderant,consilium. Hoc audiẽs, fundebam lachrymas, tãquam uir essem
in asino desiturus. neque enim uiuere amplius cupiebam,si fierẽ eunuchus. Po-
tius ergo aut inedia deficere decreui, aut ex mõte aliquo me præcipitem dare,
ut morte misera effugerem uitam miseriorem. At nocte intempesta superuenit

in agros & uillam nũcius,puellam à latronibus nuper raptam,& eius ſponſum F
meridie iuxta littus deambulantes,ab inundantis maris aqua raptos atq; abſorptos fuiſſe,hunc finem & rerũ & uitæ ſortitos. Serui nouis dominis uacua domo,decreuere omnes nequaquam decætero ſeruitutem pati: raptíſque quæ in agris erant,aufugiunt. Qui equis præerat,adſumptis quæ poterat,mihi & equis imponit. Aegrè ferebam nõ ferre me onus aſino dignũ:lætabar tamen me euaſiſſe id periculum exactionis. Vniuerſa nocte cõfecimus longum iter. tertia die in urbem Macedoniæ peruenimus Beroeam, quippe magnam ac populoſam,in qua habitare ſtatuerat qui me ducebat, & ſimul iumenta uendere. Præco medio ſtans in foro nos proſcribebat. emptores diligenter inſpiciebãt omnia,ape- G
rientes os, atq; ex dentibus ætatẽ cuiuſque coniectantes: & emerũt alii iumẽta reliqua, me ultimum relictum præco iuſſit reduci domum, inquiens: hũc ſolum uides non reperiſſe emptorem. At ſors multa reuoluens ſæpius & cõmutans, dominum minimè gratum parauit. Cinædus erat ſenex, unus ex iis qui deam Syriam per uillas & agros circumferẽtes, ſtipem deæ offerre impellunt. huic magno uendor precio, drachmis triginta: quẽ ligatus ſequor. Vbi domum Philebi (hoc emptori noſtro nomen erat) peruenimus, magna ad oſtium uoce, ô Coraſia, inquit, ſeruum uobis emi pulchrum ac grandem, genere Cappadocem. Erant ea Coraſia cinædorum turba Philebi coadiutorum. qui omnes ad H
illius uocem applaudentes, exiſtimabant uerum ſeruum emptum eſſe: ut uerò aſinum uidere, Philebum increpant, qui nõ ſeruum, ſed ſponſum ſibi adduxerit ſuis nuptiis dignum, ex quo certè pullos eiuſmodi quamprimũ pararet. Ad hæc cum riſiſſent omnes exercitio ſuo intenti, paratis domi ſacris, mihi deã ſuperimpoſuerunt. Ciuitatẽ ingreſſi, cũ patriam perambularemus, in quandã uillam peruenimus, in qua ego deam ferens conſtiti. Quidã qui rei ſacræ præerat, cum ueluti deo plenus nonnulla protuliſſet uerba, reliqui mitra proiecta caput ſubtus guttur ligãtes, enſibus laceratos feriunt, linguã inſuper foris dentes extenſam quiſq; incidit, ut breui tẽpore omnia ſanguine manarent. Hic ego ualde I
extimeſcebam, ne aſini quoq; ſanguine deæ opus eſſet. Eo pacto cũ ſibi ſanguinem eduxiſſent, drachmas & obolos à circuſtantibus colligũt. Alii carycas prębent,& uinum, caſeiq; fiſcellas, alii medimnos tritici atq; hordeũ in aſini cibum. Ex his & habebant uictũ,& ſacra deæ faciebant. Perambulãtibus illis aliquando uillam quandam, iuuenem grandiorem à ſe conſpectum expiſcati, domũ in quã fortè diuerterant, deducũt. Illi muliebria (ut illis nefariis cinædis mos erat) perpeſſi ſunt: ego dolens me in aſinum eſſe uerſum, cũ tantum ſcelus non poſſem ferre: O ſceleſti, cum uellem exclamare, pro uoce hominis magnum rugitum dedi. Quidam ex ea uilla amiſſum aſinum quærentes, repentè audito rugi- K
tu, nullo præmonito ingrediuntur domum, quum æſtimarent me ſuum aſinum eſſe. repertis qui infanda patrabant cinædis, multo cum riſu locum egreſſi, ſceleſtam ſacerdotum nequitiam per totã uillam diuulgant. Illi ob eorum ſcelera deprehenſa, pudore territi proxima nocte abeunt. Cum in locum ſolitariũ perueniſſent, increpabant me irati admodum, quòd eorum myſteria patefeciſſem. Tolerabile hoc erat damnum, uerbis mala audire: quod ſequitur, non ferẽdum. deam quippe deponentes, ſublata ſella, nudum arbori robuſtæ alligant, deinde fuſte ex neruis facto, me ad necem uerberant, iubentes in futurum eſſe taciturnum. & ſimul poſt uerbera me ſtatuunt iugulare, qui uillicorum iram in ſe in-

citarim,

A citarim, neq; per me licuerit facere cõſuetum quæſtũ: ſed ope iacentis humi deæ id prohibentis, ne deeſſet qui eam ferret, cædẽ effugi: poſt multas tamẽ plagas repoſita ſupra me dea, iter proſecuti ſunt. Veſperi in hominis opulenti prædium peruenimus, qui liberius nos domi excipiens, ſacra Deæ peregit. Hic ego ingens periculũ adii. Amicus quidã noſtri hoſpitis partẽ ſylueſtris aſini ei dono miſit, quã canes qui intus occluſi erant, coqui negligẽtia comederunt. Hic prẽter modum, ne domini iuſſu uapularet, cũ de morte cogitaret, conſilio mulieris pepercit uitę. Si mihi credes, inquit, & te ſaluabis, & reſarcies hoc damnũ. Habent hi cinædi aſinum, quem ſi deduxeris in deſertum locũ, facilè illum potes
B occidere, ſumptamq; ex eo partẽ parare in cibum domino: reliquũ corporis in præceps abiice. exiſtimabunt cinædi aufugiſſe aſinũ, neq; amplius deprehendi poſſe. hic uerò aſinus pinguis eſt, & perſimilis ſylueſtri. Approbato mulieris conſilio, coquus intelligens hoc pacto iram patroni declinaturũ, mihi propinquat, ut cõſultum facinus patraret. At ego quid de me futurum eſſet prævidẽs, optimum factu duxi id periculũ ſubterfugere. Igitur effracto quo ducebar loro, proſiliens feror intus curſu, ubi cinædi cũ hoſpite cœnabant. ſubitò eo aduentu & lumen & menſam ſubii, exiſtimãs hoc ſcitũ inuentum ſaluti mihi futurum, dominumq; è ueſtigio me ocioſum aliquo tuto in loco detenturũ: ue-
C rùm hæc res in extremũ eſt mihi uerſa diſcrimen. nam furioſum me opinati, enſibus, iaculis, lõgis baculis uelut occiſuri me appetiuerũt: quo periculo perſpecto, in interiora domus, ubi cinædi dormituri erãt, curro. Illi oſtium loci exterius occludunt. Diluculò nebulones illi, dea mihi ſupẽrpoſita, recedentes, ad aliam ciuitatem copiis & opibus potentem perducunt: in qua nouum interuenit prodigium. nam cum dea priuatæ domus diuerſoriũ abnueret, in templo ſe poni iuſſit eius loci, qui à ciuibus maximè coleretur. Illi libenti animo deã externam prope ſuum deũ in templo collocant: nobis tradunt pauperculæ hoſpitium domus. Hic plures cinædi dies cõmorati, cum abire uellent, deamq; à ci-
D uibus peterent, templũ ingreſſi deam aſportant: uerũ facinoroſi homines phialam aureã è templo ablatã furto, infra deam recõdunt: qua re palàm facta, ciues nos inſecuti, ut appropinquarũt, ex equis deſilientes, cinædos capiũt, impios illos ac ſacrilegos appellãtes, cũ phialã ereptã repeteret: & ſcrutati ſingula, eam reperiũt in ſinu Deæ abſcõſam. Quã ob rem hos muliebres uiros colligatos, in urbemq; traductos, in carcerẽ coniiciunt: deãq; alio in tẽplo ponẽtes, aurũ ſuo deo reſtituunt. Poſtera die & res eorũ & me inſuper uendũt. Ego à piſtore incola propinquioris uillæ emptus ſum, impoſitiſq; decẽ tritici quos emerat medimnis, in uillã difficili atq; aſpera uia perductus. Erãt domi iumẽta cõſerua, mo-
E læq; plurimæ ab illis agitatæ, omnia intus farinæ plena. me uerò, ueluti ſeruum nouũ ſolent, ac de uia propter grande onus feſſum, eo die quieſcere ſinunt. poſtridie me iugo molę alligatũ, linteo uelatis oculis, molere iubent. planè noram, id ſæpius expertus, quo pacto eſſet molendum: ſed ſimulans me eius operis rudem, fruſtra quietẽ ſperaui. nam plures qui aderant, acceptis baculis de improuiſo me id minimè expectantem (neque enim aſpicere poteram) adeò percuſ-
„ ſerunt, ut è ueſtigio more turbinis circunducerẽ molam: expertuſq; ſanè didici
„ ſeruum ad ea quæ fienda ſunt, promptũ eſſe debere, neq; expectare domini manum. Eo labore admodũ macer euaſi, & corpore debilis: quapropter hortulano me uendidit, qui hortum ceperat colendum. Is olera in forum mea opera

ferebat sæpius,agro deinde effodiendo,plantandoq; ac rigãdo intentus,ego in- F
terim ociosus,sed uita propter frigus (erat enim hyems)satis molesta,cũ patro-
nus nedum mihi,sed nec sibi lectum parare posset:me tum molle lutum,tũ du-
ra terra atque acuta multum offendebat. Cibus item lactucæ amaræ ac prædu-
ræ erant. Ambobus contigit aliquando nobis ad hortum adeuntibus,ut obuia-
remus generoso uiro, ueste induto militari: qui primùm uerbis Italis hortula-
num allocutus,petiit ab eo,quò asinum ducat.ille uocem militis(ut opinor)nõ
intelligens,nihil respondit.Miles id ueluti se contemptũ ferens molestius,hor-
tulanum fuste cũ percussisset : ille militem amplexus, ad terrã in uia prostrauit.
iacentem tum manibus,tũ pedibus,tum saxo ferit. Miles cum se tutaretur,mi- G
naretur q;,si exurgeret,se illum ense interfecturum : hortulanus quid de se futu-
rum esset præmonitus,extractũ è uagina ensem, additis uerberibus longè pro-
iecit. Miles uitæ periculo motus,se ob uerbera mortuum simulat.quod ueritus
hortulanus,iacentem q; relinquẽs, ense supra me posito,in ciuitatem pergit:da-
to q; alteri ad colendum horto,ob timorem,penes amicum unà me ducens, ibi
latenter diuertit : deinde amici consilio se in arca inclusit: me pedibus per gra-
dum attractum recludunt in superiori ædium parte. Miles ubi de uia surgens,
uix q; ambulans ob susceptas plagas,in urbem rediisset,narrat commilitonibus
qui obuiam fortè facti sunt,iniuriam hortulani. Hi cum nossent quo essemus in H
loco,sumpto magistratu uenientes domum, lictorem intus deducunt, iubentes
eos qui domi essent,educi. Cum lateret hortulanus,exclamant milites,illum &
asinum intus esse.qui domi erant,nullos esse alios præter se, neque uirum neq;
asinum,affirmant. Cum tumultus & clamor plurimus in paruo loco esset exci-
tatus,ego quídnam esset,cupidus sciendi,caput è fenestra extuli : quo illi uiso,
statim exclamant in mendacio deprehensos. Scrutantes singula,hortulanũ in-
uenerunt in arcula iacentem.extractum iudicibus tradunt,errati pœnam datu-
ru. Me inferius demissum dant militibus. Ridebant in me uersi omnes,qui meo
indicio prodissem dominum:ex quo id uerbum primùm prodiit in uulgus,Ex I
ex asino conspecto asino conspecto. Quid deinceps patrono acciderit,ignoro: miles me emit mi-
nis uiginti,qui minister erat uiri prædiuitis Thessalonicæ Macedoniæ ciuitatis.
Eius ministerium erat epulas parare diuiti. Cum isto cõseruus frater habitabat
pistor,placentas melle conficiens:communia suæ his erant artis utensilia atque
instrumenta. Hi mihi diuersorium dederunt in eo loco ubi reliquiæ cœnæ do-
mini ab ipsis importabantur perplures,ab altero carnes ac pisces,ab altero pla-
centæ. inter has me inclusum relinquentes,abeunt lauatum. Ego omisso hor-
deo, humano cibo uentrẽ refersi. Cum rediissent,tum ex ciborum multitudi-
ne non animaduertunt cibos à me comestos, tum quia parcè,ne quid percipe- K
rent,comedi. Vbi illos id non perspexisse sensi,eorum fretus ignorantia,melio-
ribus frustis corpus repleui. Tandem ut damnum cognouere,alter alterum illa
surripuisse suspicatus,pudore inuicem reticebant. Diligentius igitur adseruan-
tes,reliquas portiones deinceps & frusta adnumerant. Ego uitam uoluptuo-
sam in deliciis agens,factus sum corpore pinguior,adeò ut pellis ex pilis nitidis
admodum luceret.Illi me pinguiorem factum uidentes,hordeum uerò nequa-
quam minui,in suspicionem mei ducti,simulant se foras ire lauandi gratia.clau-
so ostio, quid agam,per rimulas aspiciunt. Ego ignorans dolum,ad prandium
proficiscor. Illi primò ridere incipiunt in cibo asini desueto. Conseruis deinde
ad

A ad id spectaculũ uocatis, ridẽt simul omnes uehemẽtius,adeò ut patronus pe- τῆς ἐξόδου
teret quídnam accidisset ut adeò efferrentur risu. Vt caussam percepit, surgẽs
à symposio, atque introspiciens, postea quã me uidit syluestris apri frusta eden-
tẽ,statim ridens se intus corripuit. Ego ægerrimè tuli me in furto & gula fuis-
se deprehensum.Ille suborto risu me iubet in conuiuiũ deduci,deinde mensam
parari adeò multis cibis , ut nullus alter asinus eos potuisset edere.* Cochleæ *κρέα,λοπάδας, ζωμούς, ἰχθῦς, τοῦτο μὲν χόρτῳ καὶ &c.
crudæ erant,pisces partim garo & oleo,partim sinapi cõditi.Fortunam ego ar-
ridentem mihi sentiens,cogitans q; his iocis salutẽ mihi afferri posse,mensæ ad-
stans prandium sumpsi:qua ex re uniuersum conuiuiũ se in risum effudit.Cum
B dixisset quispiam,Bibet hic asinus & uinum, si quis ministret:id q; patronus ius-
sisset afferri,oblatũ potaui.hoc ille præter modum admiratus,duplex eius quo
uenditus erã,precium annumerari emptori iussit,me q; dari adolescenti cuidam
liberto suo,tum nutriendum,tum instruẽdum, quæcũque illum oblectare pos-
sent. Facile fuit illi me docere,parentem sibi,facientem q; singula quæ monstra-
ret. Primùm flecti me in genua supra lectum uelut hominẽ docuit,tum sibi al-
ludere,ac stantem pedibus anterioribus erectis psallere,ad eius quoque uocem
annuere atque abnuere. omnia deniq; quæ poteram, imitabar. Vulgatum iam
per urbem erat, asinum uinum bibere,ludere,saltare, & quod mirabilius uide-
C retur,uocibus hominis obtemperare. Cum uellem bibere,oculorũ nutu admo-
nebam ministrum. Mirabantur hæc omnes ut rem insuetam,inscii hominem in
asino esse. Lætabar eorum stultitia, discens ambulare,ferre patronum, currere
absq; ulla sessoris molestia. Eram sumptuosius ornatus,purpureis phaleris, fre-
no auro atque argento distincto. Pẽdebant insuper tintinabula,suauem sonum
præbentia. Menecles patronus in Thessalonicam abiit,ob hanc caussam,ut fe-
rebat,quòd erat pollicitus patriæ,se gladiatorios ludos daturũ:qui cum ad pu-
gnandum parati adessent,nos mane profecti sumus. Ferebam dominũ uia dura
& uehiculis difficili. Vbi Thessalonicã uenimus, omnes ad spectaculum & me
D uidendum conuenerunt.iam enim fama diffusa longius uulgauerat,me in mo-
dum hominis saltantem, uarios ludos edere. Patronus post potum suis conciui-
bus(hi nobiles erant) in cœna me iocos illos incredibiles iubet edere. Libertus
qui mihi præerat,faciens ex me quæstum,tenebat inclusum,eos qui meos ludos
uolebant aspicere, aperta ianua datisq; nummis intromittens. illi, aliud alter in
meum cibum afferebant,& ea præsertim,quæ uentri asini minimè conuenirẽt.
Me & domini & aliorum ciuium epulæ & magnum & pinguiorem reddide-
rant. & mulier quædã externa mei uidendi cupida accedit,ut me aspiciat prã-
dentem,ut aspexit,è uestigio in cupidinem mei exarsit, tum asini specie addu-
E cta, tum impulsa ludorum uenustate. Hæc cum liberto ut unam noctẽ mecum
esse sinat,magno precio pacisciturqui parum curans mei iacturam, precio ac-
cepto,cum aduesperascere, post cœnam domini iussu abiens,me ad locum ubi
dormiebam, perducit. Ibi mulierẽ inuenimus lectũ ingressam. puluinaria mol-
lia importata erant, uestes quoque,& stragulæ,& stratũ decens humi positum.
Mulieris serui alio in loco abeunt iuxta domum dormitum : illa lumen intulit
permagnum igni simile: exutaq; ueste,nuda propter lumẽ stetit:deinde ex ala-
bastro profens unguentum,se primùm tum inungit,naresq; unguẽto replet:
postmodum exosculatur,ea loquens,quæ amor in hominem dilectum profer-
re cogit. Deinde me fune instratum trahit. Ego nequaquam tertio egẽs horta-

tore,quò ducor accedens, cum uino ueteri essem respersus, unguenti quoque F
odore incitatus, pulchritudine insuper puellæ commotus, inclino me, dubius
quónam pacto cõcumberem cum muliere. nam ex quo asinus fui, expers coi-
tus fui: neque cum asinis in ea re cõsueueram, neque asinam cognoram. Itaque
haud paruus mihi timor incessit ne scinderem dilacerarémq; in coitu mulierẽ, ac
postmodum tanquam homicida meritam subirem pœnam. sed hæc incassum à
me cogitabantur. nam mulier multis amatoriis me oculis prouocans, ubi me
ad opus paratum sensit, ut homini superincumbens me complectitur, ac pau-
lum eleuans, totum inguen accepit. Ego cum retrocederem, adhuc reformi-
dans, illa meos amplexa clunes, ad sese trahit, cedentem paulò: Quorsum, in- G
quiẽs, refugis: atque acrius complexui inhæret. Vt uerò sensi supellectilem iam
mihi deesse ad explendam fœminæ libidinem ac uoluptatem, timore deposito,
haudquaquam amplius insequenti cedens, eius obtemperaui libens cupiditati:
existimauiq; non esse me Pasiphaës adultero deteriorem. Hoc pacto uniuersa
nox ueneri data est, in uoluptatem coitus frequenter consumpta. Cum dies ad-
uenisset, abiens mulier custodem meum conuenit, precioq; noctem aliam redi-
mit. Ille ditior meo opere factus, quum rem domino significasset, cum fœmina
reliquit incluſum: quæ priori exercitio intenta, uoluptati operam summo cum
desiderio impẽdit. Libertus interim uesperi, me inscio, ad interioré in quo dor- H
miebamus locum perducto patrono, me per rimulam ostendit cum adolescen-
tula coëuntem. Eo aspectu oblectatus, rem prohibet efferri, cupiés me in thea-
trum duci ludorum tempore, quò id meũ spectaculum in aliqua ex his quæ ad
bestias damnatæ essent fœmina, in cõspectu omniũ uideretur. Ac ad me intro-
ductã mulierẽ mihi hærere, & demulcere manibus iubẽt, ut cum ludorũ instaret
dies, in theatrũ deduceremur, omnibus spectaculo futuri. Lectus erat magnus, ex
Indica factus testudine, atq; ornatus auro. in hoc me collocant, & iuxta ponunt
mulierem: deinde supra machinam lectũ positum in medium theatri ferunt, ma-
gna cum acclamatione populi plausuq;, manus aduersus me extẽdentis. Nobis I
mensa erat pluribus præparata rebus quæ in cœna deliciarum causſa hominibus apponũtur. Adstabãt nobis formosi pueri pincernæ, uinũ nobis aureo pocu
lo ministrãtes. Ibi custos adstans meus, iubet me prãdere. Verecũdabar in thea-
tro situs, & simul extimescebam ne quis ursus aut leo ad me dilaniãdum pro-
siliret. Hic ego inter alios flores recentium rosarum folia conspicatus, statim è
lecto prosilio. Arbitrabantur reliqui me ueluti saltaturum ad ludum præben-
dum surrexisse: at ego inter homines ad flores usque delatus, rosas selectas pa-
scor. tum singulis rem admirantibus, iumenti speciem depono, omníque prioris
asini sublata forma, in Lucium illum priscum ante eos nudus redii. Hoc inspe- K
rato ueluti mirando monstro stupefactus populus, magno coorto murmure, in
diuersas sententias distrahebatur. alii ut magum, inq; uarias formas mutari soli-
tum, statim igni comburendum: alii paulò expectandum, meq; prius audiẽdum
censebant, ac postea sententiam ferendam. At ego ad præfectum urbis, qui ade-
rat in theatro, currẽs, dixi me à serua Thessalæ mulieris, quæ maga erat, unguẽ-
to perfusum, in asinum fuisse conuersum. rogo me in custodia detineat, quo-
ad certior fieret me loqui uera. Dic, inquit præses, tuorum parentum & co-
gnatorum, si quos habes, & ciuitatis, nomen. Patrem esse mihi Lucium re-
spondi, fratrem Caium, eodem quo ego uocatum cognomine: me historiarum
aliarumq;

A Hæc quidem ex uoto ac iuxta fluxum succedunt Damidi, & iam plenis uelis
fertur ad uictoriam. IVPIT. Rectè putas ô Mome. Etenim nihil firmi Timo-
cles excogitat, sed communia illa & protrita & quotidiana, quæ nullo negocio refelluntur, alia aliis agglomerando ingerit. TIM. Proinde quandò exem-
plum de naui productum, parum firmum & uehemens tibi uisum est: audi iam
nunc sacram (quod aiunt) anchoram, & quam nulla machina perrupturus es.
IVPIT. Quídnam dicturus est? TIMO. Haud dubiè enim cognosces num
ista syllogismis probabilibus collegero, & nũ aliqua ratione ea cõfutare queas.
Etenim si sunt aræ, sunt etiam dii: atqui sunt aræ, sunt ergo etiam dii. Quid ha-
B bes quod ad ista uel mussites? DA. Vbi prius ad satietatem risero, respondebo
tibi. TIMO. At uideris nunquam ridendi finem facturus: attamen effare ob-
secro, quam ob rem ista tibi dicta tam ridicula uisa sunt? DA. Propterea quòd
non senseris à tenui chordula anchoram tibi esse alligatam, præsertim sacram
existentẽ. Siquidem ex hoc quòd coniunctim inferre postulas, propterea deos
esse, quia aræ sunt, firmam existimas ab illis impressionem te fecisse. Quocirca
quandò aliud te negas habere firmius, abeamus in præsentia. TIMO. Fate-
ris ergo prius ex arena discedens te uictum esse? DA. Ita profectò ô Timocles.
tu enim quemadmodum ii qui ad suppliciũ repetuntur ab aliquo, ad aras no-
C bis confugisti. Itaque per sacram illam anchoram ego iam oblatis sacris aduer-
sus te libare cõstitui, ac super ipsas quidem aras, ne posthac de his amplius con-
tendamus. TIMO. Ista quidem cauillaris illudendi mihi gratia, mortuorum de-
prædator sceleste, execrande, mastigia, propudium. Neque enim nobis cõper-
tum est quo patre natus sis: quomodo autem mater tua lasciua meretrix, pudi-
citiam in quæstu habuerit, scimus: tum quemadmodum fratris cæde ac sangui-
ne manus tuas impiaueris: qui mulieres ingenuas mœchus infamis constupra-
re, ipsos uerò iuuenes corrumpere soles, homo gulæ ac uentri deditissime, atq;
impudentissime. Ne igitur fuga te prius subducas, q̃ à me acceptis plagis con-
D tusus abieris. Iam enim hac testa tibi uulnus incutiam, omnibus modis scelerato
ac nefario existenti. IVPIT. Alter quidem, ô dii, risu ac cachinnis diffluens dis-
cedit, alter uerò à tergo sequitur affatim ingerendo conuicia, cauillis insultan-
tem Damin non perferens. Planeq; caput illius testa obuerberaturus esse uide-
tur. Cæterùm uos quid super his rebus faciendum consulitis? MERC. Præclarè
mihi illud Comicus dixisse uidetur: Graue passus es, nihil boni si cõsulas. Quàm
enim hoc nostris rationibus admodũ nocere potest, si pauci homines persuasi
eam de nobis opinionẽ obtinentes abierint? Sunt enim permulti diuersum sen-
tientes, plures profectò quàm Græci, nimirum promiscua illa uulgi multitudo,
E insuper omnes illæ gentes barbaræ. IVPIT. Atqui ô Mercuri Darii illud quod
de Zopyro dixisse memoriæ proditum est, nimium pulchrè se habet. Quare
ego quoq; unum talem præoptarim à me stare auxiliarẽ socium potius, quàm
infinitas Babylonas mihi superesse.

SOMNIVM, SEV GALLVS, Erasmo Roterod. interp.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo diuitiarum atque potentiæ incommoda molestiasq; persequitur, ostendens quàm contrà tranquilla res pauperta sit, si modò sit sorte sua contenta. Facit autem hoc ueluti collatione quadam. Nam in priore quidem parte dialogi Micyllus somnium exponendo suum, Eucratis cuiusdam opulenti cœnas, diuitias, luxum, & quæcunq; uulgo speciosa & expetẽda uidentur, extollit, adiecto etiam encomio auri, tũ ab exem-

plis,tum ab effectu & usu & cæteris amplificatio. In posteriore autem parte Gallus, qui ex Pythagora in F
auem transformatus,cum hero suo Micyllo colloquens introducitur,diuitum cum priuatorum ac ciuium, tum
regum atque potentū molestias,curas & pericula recenset,quæ illis & belli & pacis temporibus,præterea
etiam circa ualetudinem,quam luxus & crapulæ istæ labefactant,accidere solēt,additis etiam exemplis eius
rei,& hypotyposi quadam,dum fingitur idem ui pēnarum suarum referatis ædium foribus ad ipsas diuitum
cellas Micyllum perducere,& coràm illa quæ uerbis narrauerat,spectãda exhibere. Cæterùm omnia hæc ità
rursum Lucianus agit,ut non minus interim Pythagoram quoque ut impostorem ac præstigiatorem quendam
fugillet, quippe qui ridiculas & absurdas, & à natura quoque abhorrentes sui transformationes commen-
tus fuerit,& multa eiusmodi, docendi simulatione tradiderit, quibus hominibus deceptis, solùm sibi auc-
toritatem compararit. Deinde & Stoicos eodem more suo corripit ut arrogantes ac fastuosos, qui in rebus fri-
uolis sapientiam affectent, & officiorum obseruantes uideri cupiant,in cæteris uerò neque domesticis neque
publicis hominum conuersationibus appositi atque idonei sint. Omnino autem festiuissimus iocus est, gallum G
cū hero suo ridiculè adeo ac familiariter nugari, & interim tamen sapientius philosophari quàm quemuis in
schola philosophum.

Interlocutores, MICYLLVS, GALLVS.

MIC. AT te, sceleſtiſſime Galle, cum iſta tanta inuidentia,uoceq; tam acuta, ipſe perdat Iupiter,qui quidem opibus affluentem me, ac dulciſſimo in ſomnio uerſantem, & admirabili felicitate fruentem, penetrabile quiddã & clamoſum reſonans,expergefeceris,adeò ut ne noctu quidem effugere liceat paupertatem,uel te ipſo longè nocentiorem. Atqui ſi coniectandum eſt tum è ſilentio quod etiamdum ingẽs eſt, tum è rigore frigoreq; H quod nondum me,quemadmodum aſſolet,antelucanò morſicat titillatq;(nam hic mihi certiſſimus gnomon aduentãtis diei) ne medium quidem adhuc noctis eſt. Sed iſte peruigil,perinde quaſi uellus illud aureum ſeruet,ab ipſa protinus ueſpera uociferari cœpit. Verùm haudquaquã impunè: ſiquidẽ mox penas de te ſumam,fuſteq; comminuam, ſi diluxerit modò. nam nũc negocium mihi faceres,ſubſiliens in tenebris. GAL. Here Micylle,equidem arbitrabar me tibi gratum eſſe facturum,ſi quoad poſſem alta nocte lucem anteuertiſſem,quò poſſes antelucanò ſurgens, quamplurimum operis conficere. Etenim ſi priuſquam ſol exoriatur,uel unicam feceris crepidam,iſthuc laboris lucro tibi acceſ- I ſerit ad parandum uictum. Quòd ſi tibi magis libet dormire, equidem tuo arbitratu quietem egero,longeq; magis mutus fuero piſcibus. Cæterùm tute uideto,ne per ſomnium diues,eſurias experrectus. MIC. O prodigiorum auerſor Iupiter,ô malorum depulſor Hercules: quid hoc mali eſt? Vocem humanam ſonuit Gallus. GAL. Hoccine tandem tibi prodigium uidetur,ſi eadem qua uos lingua loquor? MIC. Quid? an non hoc portentum? Sed auertite Dii malum à nobis. GAL. At tu mihi uideris admodum illiteratus eſſe Micylle, nec euoluiſſe Homeri poëmata,in quibus equus Achillis, cui nomẽ Xanthus, poſteaquam hinnitus longum ualere iuſſiſſet, medio in prælio conſtitit diſſe- K rens,totosq; uerſus ordine recitans, non quemadmodum nunc ego proſa oratione loquens: quinetiam uaticinabatur ille,déque futuris edebat oracula:neque quicquam prodigioſum facere uidebatur:neque is qui tum audiebat, malorum auerſorem,ita uti tu facis,implorabat,quaſi rem abominandam & auertendam audiſſe ſeſe iudicaret. At quid tãdem facturus eras,ſi tibi nauis cui nomen apud Homerum eſt Argo, carina fuiſſet elocuta, ita ut olim in Dodonæa ſylua phagus perſe loquẽs oraculum edidit? Aut ſi tergora dempta ſerpere uidiſſes,ſi carnes boum mugire ſemiaſſas,coctasq;,uerubus tranſfixas? Ego uerò quum Mercurii ſim aſſeſſor loquaciſſimi, deorũmque omnium facundiſſimi:

humanã uocẽ sonat

præterea

A præterea contubernalis uobis & conuictor: haud mirum uideri debet ſi ſermonem humanum edidici. Quòd ſi mihi recipias taciturum te, haudquaquã grauabor ueriorem tibi cauſſam aperire, unde factum ſit ut eadem qua uos lingua loquar,& unde mihi ſuppetat huius orationis facultas. MIC. Modò ne iſthuc ipſum ſit ſomnium Galle,quod ita mecum loqueris: ſed dicito per Mercurium ô præclare,quid etiam aliud rei tibi ſit in cauſſa ut iſtam linguam ſones. Nam ut taceam,neque cuiquam proferam, quid attinet te ſolicitum eſſe? Quis enim fidem mihi ſit habiturus,ſi cui narrem,me Gallũ hæc loquentem audiſſe? GAL. Auſcultа igitur. nam orationem ex me audies omnium (ſat ſcio) maximè no- B uam atque incredibilem. Siquidẽ hic qui nunc tibi gallus appareo, non ita pridem homo fui. MIC. Profectò & olim iſtiuſmodi quiddam de uobis inaudieram, adoleſcentulum quempiam fuiſſe Gallum, Marti adamatum, atque hunc deo compotaſſe,colluſitaſſeq;, & in uoluptatibus geſſiſſe morem. Itaque cum Venerem adiret Mars cum ea cubiturus,hunc quoque Gallum unà ſecum adduxiſſe. Quoniam autem Solem potiſſimum metueret,ne ſi è ſublimi conſpexiſſet,Vulcano ſe proderet:foris ad oſtium adoleſcentulum ſemper relinquere ſolitum,cuius indicio certior fieret quando ſol emergeret. Deinde Gallum aliquãdo ſomno correptum,excubias deſeruiſſe inſcientẽ,Solemq; nullo præſen- C tiente imminuiſſe Veneri,ac Marti ſecurè dormienti,propterea quòd confideret Gallum indicaturum fuiſſe ſiquis interueniſſet. Itaque Vulcanũ à Sole edoctum,eos deprehendiſſe,implicitos atque irretitos iis uinculis quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porrò Martem ſimul atq; dimiſſus eſt, indignatum aduerſus Gallum fuiſſe,atque eum in auem tranſmutaſſe,iiſdem armis,ut in capite pro galea criſtam obtineret. Hãc ob cauſſam,quò uos Marti purgetis,quum iam nihil opus,ſimul atque Solem exorientem ſenſiſtis, multò antè uociferari, atque illius exortum prænunciare. GAL. Feruntur quidem & illa Micylle: at quod ego ſum narraturus, multo aliud quiddam fuit: atque adeò nuper admo- D dum in Gallũ transformatus ſum. MIC. Quónam modo? Nam iſthuc maximopere cupio cognoſcere. GAL. Audiſtin de Pythagora quodam Mneſarchida Samio? MICYL. Num ſophiſtam illum dicis glorioſum,qui inſtituit ne quis uel carnes guſtaret,uel fabas ederet, ſuauiſſimũ mihi edulium, ſalubre & parabile,à menſa ſubmouens? Præterea autem qui mortalibus ſuaſit ne intra quinquennium loquerẽtur? GAL. Scis nimirũ & illud,quemadmodum priuſquam Pythagoras eſſet, Euphorbus fuerit? MICYL. Præſtigiatorem & prodigiorum artificem hominem aiunt fuiſſe, ô Galle. GAL. Ille ipſe ego tibi ſum Pythagoras. Quare parce, quæſo, mihi conuiciari, præſertim quum ignores quibus E ſim moribus. MICYL. At hoc rurſum multo etiam quàm illud portentoſius: Gallus philoſophus? Attamẽ expone ô Mneſarchi gnate,quî factũ ſit ut ex homine auis,ex Samio Tanagræus repentè nobis prodieris. Neque enim iſta ueriſimilia, neque omnino facilia creditu: quandoquidem duas quaſdam res iam mihi uideor in te animaduertiſſe nimium alienas à Pythagora. GAL. Quas? MICYL. Alterum quidem, quòd garrulus es & obſtreperus, quum ille ſilere in ſolidos quinq; annos (ſi memini) præceperit. Alterum uerò planè cum illius legibus pugnat. Etenim cum nõ haberem quod tibi obiicerem,fabas heri (ſicut noſti) ad te attuli: ac tu nihil cunctatus protinus eas ſublegebas: unde fit ut neceſſe ſit aut emẽtitum eſſe tè Pythagoram eſſe, quum aliud quiddã ſis:

Gallus adoleſcens in auem conuerſus.

ſilentiũ quinquennium

Pythagoræ metamorphoſes & præſtigiæ.

aut ſi Pythagoras es,legem prætergreſſum eſſe te,iuſq; uiolaſſe,quũ fabas ederis,perinde ac ſi caput patris comederis. GAL. Nõ cognouiſti Micylle quæ ſit harum rerũ cauſſa,neq; quæ ad unumquodq; uitæ genus conducant. Ego tum quidem non eſitabam fabas,propterea quòd philoſophus eſſem. Nunc contrà comeſurus ſim,quippe auitio congruas, neq; nobis repudiandũ pabulum. Verùm ſi moleſtum non eſt, audi quemadmodum è Pythagora cœperim eſſe id quod ſum in præſentia, quamq; in multis uitæ generibus antehac uixerim, & quid ex unaquaq; transformatione ſim cõſequutus. MIC. Narra quæſo:nã mihi quidẽ auditu iucundiſſimũ fuerit, adeò ut ſi quis mihi deferat optionẽ, utrũ te iſta narrantem audire malim,an rurſum feliciſſimũ illud ſomniũ quod paulò G antè uidi,uidere,haud ſciã utrum electurus ſim:uſqueadeo cognata germanaq; uidentur eſſe iſta tua cũ ſuauiſſimis illis uiſis: & ex æquo uos æſtimo, te pariter ac præclarum illud inſomnium. GAL. Etiamnum tu ſomnium illud quod dudum tibi uiſum eſt,in animũ reuocas,& inania quædã obſeruas ſimulachra,atque(uti loquuntur poëtæ)euanidam quandã felicitatem memoria conſectaris? MIC. Imò illud ſcias Galle, ne ullo quidẽ tempore unquã uiſi illius mihi uenturam obliuionem. Tantum mellis ſomnium aufugiens in oculis mihi reliquit, ut præ illo uix queam palpebras attollere,rurſus in ſomnũ coëuntes. Itaq; qualem uoluptatem mouẽt pennæ in auribus uerſatæ, talem titillationẽ mihi præ- H bent ea quæ uidi. GAL. Nouũ quendã Hercule mihi narras amorem inſomnii. ſiquidem alatum quum ſit (ſicut aiunt) metasque uolandi præſcriptas habeat ſomnium, iam ſepta tranſilit, in oculis etiam uigilantis obuerſans. adeò mellitum & euidens apparet. Quare peruelim audire cuiuſmodinam ſit iſtud quod te ſupra modum delectat. MIC. Geſtio narrare. Nã dulce eſt hoc ipſum meminiſſe,& cõmemorare de illo quippiam. Verũ heus Pythagora,quando tu narrabis de tuis trãsformationibus? GAL. Vbi tu Micylle deſieris ſomniare, melq; illud ab oculis abſterſeris. Interim prior dicito,uti intelligã utrúm ne per portas eburneas,an per corneas tibi ſomniũ aduolarit. MIC. Neq; per has,neq; per il- I

Inſomniorum ratio ex Homero.

las,ô Pythagora. GAL. Atqui duas has tantùm commemorat Homerus. MIC. Valere ſinas nugatorem illũ poëtam,qui nihil de ſomniis intellexit. Pauperтina fortaſſis ſomnia per iſtas commeant portas, qualia uidebat ille, neque id admodum perſpicuè,quippe captus oculis. Mihi uerò per aureas quaſdam portas dulciſſimum hoc aduẽnit ſomnium,& ipſum aureum undiq;,& aureis circumamictũ,& auri plurimũ ſecum adducens. GAL. Deſine optime Mida de auro fabulari. Nam dubio procul ex illius uoto iſtud tibi accidit inſomnium, & ſolidas auri uenas mihi duxiſſe uideris. MIC. Multam auri uim uidi Pythagora, multam, quàm putas pulchri? quo fulgore coruſcantis ? Quid tandem Pinda- K rus in illius laudem dicit? nam in memoriam redige,ſi quidem meminiſti,quum aquam præſtantiſſimam dicens,poſtea aurum admiratur,idq; iure,ſtatim in initio carminis unius omnium belliſſimi. GAL. Num illud quæris?

Aqua eſt illa quidem optima:
Cæterùm aurum, uti candens
Ignis,ita enitens,noctibus eminet eximiè unum
Cæteras ſupra opes quæ
Gloriam ac decus addunt.

MIC. Per Iouem,iſthuc ipſum. perinde enim ac ſi inſomniũ meum uideat Pindarus,

A darus, ita prædicat aurum. Sed ut tandem cognoſcas quale fuerit, auſculta iam ſapiẽtiſſime galle. Meminiſti ut heri nullum domi cibum acceperim : ſiquidem Eucrates diues ille fortè mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad cœnam uenire iuſſerat. GAL. Iſthuc equidem planè memini. Nam totum eſuriebam diem, donec mihi profunda tandem ueſpera domum reuerſus ſubuuidus,uinóque madens, quinque illas fabas proferres, non admodum opiparam cœnam gallo,qui quondã fuerit athleta, quiq; Olympia non ſegniter olim decertarit. MICYL. Aſt ubi reuerſus à cœna fabas tibi obieciſſem,obdormii protinus. Tum mihi,iuxta Homerum, ambroſia ſub nocte diuinum quoddã haud B dubiè ſomniũ aſſiſtens. GAL. Sed prius quæ tibi apud Eucratẽ acciderint Micylle narra, & cuiuſmodi fuerit cœna, quæ que ſuper cœnam acta ſunt omnia. Nihil enim prohibet te denuo cœnare, ſi ueluti ſomnium quoddam eius cœnæ reducas,& quæ tum ederis, rurſum commemoratione quaſi rumines. MICYL. Credebam moleſtum futurum me, ſi hæc quoq; retuliſſem: uerũ poſteaquam tu deſideras, en id quoque narrabo. Quum nunquam antehac in uita cœnaſſem apud ullum diuitem,ô Pythagora, heri bona quapiã fortuna in Eucratem incidi: atque ego quidem ſimul atq; dominum illum ſalutaſſem,ita uti C conſueueram,ſubducebã me:ne pudori illi eſſem,ſi lacera in ueſte fuiſſem aſſectatus. At ille, Micylle,inquit,hodie natalitia filiæ celebro,plurimosq; ad cõuiuium amicos inuitaui:uerùm quoniã aiunt quendam ex his incõmoda eſſe ualetudine,neq; poſſe pariter ad conuiuium noſtrũ accedere:tu eius loco uenito lotus:niſi ipſe fortè qui uocatus eſt,ſemet adfuturũ renunciarit. nam nunc quidem ambigit. Hoc ubi audiſſem, adorato diuite diſcedebam, omnes obſecrans deos,ut algidã febrem aliquã, aut laterum dolorẽ, aut podagram morbi auctarium immitterẽt ualetudinario illi, cuius ego ſellæ occupator,cœnæq; uicarius & hæres eram uocatus. Interim hoc ſpacii quod uſq; ad balnei tẽpus interceſſit, longiſſimum ſeculũ eſſe iudicabam: dum ſubinde reſpicio quot pedum eſ- *Gnomonẽ horologij intelligit.* D ſet litera, & quando illos iam lauiſſe conſentaneum eſſet. Hic ubi tempus tandem aduenisſet,ocyus me corripio,atq; abeo,nitidè admodũ cultus,ſic obuerſo palliolo, ut qua eſſet parte puriſſimum,ea uideretur. Offendo autẽ ad fores & alios complures, in quibus etiã illum (geſtabatur autem à uiris quatuor) cuius eram ſubconuiua uocatus,qui malè habere dictus erat,atque id etiam præ ſe ferebat,quòd afflicta eſſet ualetudine: nam ex alto gemebat,tuſſiebatq; ac ſcreabat uelut ex abdito : quodq; ægrè graderetur,totus pallidus ac tumens,annos natus circiter ſexaginta. Ferebatur autem philoſophus quiſpiam eſſe ex his qui apud adoleſcentulos nugas deblaterant. At barba mirè erat tragica, id eſt hir- E cina,ſuprà q̃ credi poſſet tonſoris egens. Portò increpante Archibio medico, quamobrem quũ ita eſſet affectus,adueniſſet: Nõ oportet,inquit,promiſſa deſerere,præſertim hominẽ philoſophum,etiam ſi mille urgeant & inſtent morbi. Putabit enim Eucrates ſeſe à nobis haberi ludibrio. Haudquaquam, inquam ego:imò collaudabit te, ſi domi potius apud te uelis emori, quàm in conuiuio animam unà cum phlegmate excreans. Atque ille quidem præ arrogantia diſſimulabat ſeſe dicterium audiſſe. Haud multò pòſt acceſſit & Eucrates iam lotus: conſpectq; Theſmopolide (nam id erat philoſopho nomen) Præceptor, inquit,probè quidem factum abs te,qui ipſe ad nos ueneris:tametſi nihilo deterius tibi fuerat futurũ . ſiquidem etiam abſenti omnia ordine miſſa fuiſſent.

Hæc simul atq; dixerat,introgreditur,manus illi porrigẽs pariter & famulis in- F
nitenti. Ego igitur iam abire parabam:uerùm ille conuersus,ubi diu secũ hæsi-
tasset,posteaquã me tristem admodum uideret,Ades,inquit,tu quoq; Micylle,
ac nobiscum cœna. Nam filium in mulierũ cõclaui unà cum matre conuiuium
agere iubebo, quò tibi sit locus. Ingrediebar itaq;,quum parum abfuerit ut lu-
pus frustra hians discederẽ:uerùm ingrediebar pudefactus,quòd Eucratis filio-
lum è conuiuio uiderer expulisse. Ast ubi iam tempus esset ut discumberemus,
primum tollentes Thesmopolin composuerũt, haud sine negocio per Iouem,
quinq;(si Diis placet)proceri iuuenes, ceruicalia illi supponentes undiquaque:
quò nimirum in eodem habitu permanere,ac longum etiã tempus durare pos- G
set. Deinde ubi nemo iam tolerare posset ut iuxta illum accumberet,me addu-
ctum reclinant,ut eadẽ in mensa essemus. Deinceps cœnabamus,ô Pythagora,
opiparã quandã & uariam cœnam, multoq; in auro, multo item argento. Po-
cula erant aurea,ministri formosi:tum cantores,& concitandi risus artifices. In
summa,iucundissima quæpiam erat uita:nisi quòd unum quiddã me uehemẽ-
ter malè habebat, Thesmopolis obstrepens atq; obturbãs, uirtutẽ nescio quam
mihi cõmemorans, docensq; quòd duæ negationes unicam efficerent affirma-
tionem:quodq; si dies sit,nox nõ sit. Nonnunquam & cornua mihi dictitabat
esse:atq; id genus multa philosophabatur erga me,quibus eiusmodi nihil opus: H
planeq; uoluptatem interpellatione minuebat, quum non sineret exaudiri eos
qui cithara uoceq; canebãt. Habes galle de cœna. GAL. Non admodum suaui
Micylle: maximè posteaquam cũ illo deliro sene sortitus eras accubitũ. M I C.
Audi nunc insomnium. Visus enim mihi Eucrates ipse, quum orbus esset li-
beris,nescio quomodo è uita decedere. Dehinc ubi me accersissет,ac testamen-
tum condidisset, quo me in solidum hæredem omniũ scripserat,paulo tempo-
Diuitum spe-cioſa ac beata. re superstes emori. Porrò ipse uidebar adire facultates:& tum aurũ argentũm-
que ingentibus quibusdam scaphis exhaurire,perpetuò subscaturiẽs,& affatim I
affluens:tum autem uestes,mensas,pocula,ministros,omnia mea,ut par erat,es-
se. Postea candido uehiculo uectabar resupinus, cunctis qui intuebantur,con-
spiciendus & admirandus. Accurrebant permulti, ac circumequitabant:com-
plures sequebantur. Ego interim illius indutus uestitũ,& annulos gerens cir-
citer sedecim digitis insertos, epulum quoddam splendidum iubebam adorna-
ri, quo amicos acciperem. Iámque illi,ita ut in somnio fieri consentaneum est,
aderant:iam epulæ erant cõportatæ : iam potus ex animi sententia ministratus.
In his quum uersarer, & aureis phialis præbiberem omnibus qui aderant ami-
cis:quum iam inferrentur bellaria,intempestiuo tuo clamore perturbasti nobis
conuiuium,mensasq; subuertisti,ac diuitias illas ita dissipasti, ut in auras euane- K
scerent. Num tibi uideor iniuria stomachatus in te?nam uel treis noctes perpe-
tuas libenter adhuc somnium illud quod mihi accidit, uidere cupiam. G A L.
Adeóne es auri cupidus, & opum auidus Micylle? idque ex omnibus unum
admiraris, ac felicitatem unicam esse iudicas, si plurimum possideas auri? M I-
CYL. Equidem haud solus ita cogito Pythagora: quin ipse quoque,tũ quum
Euphorbus esses, auro atque argẽto comis intexto prodibas pugnaturus cum
Achiuis,idque in bello,ubi ferrum quàm aurum gestare satius erat. At tu e-
tiam tum uoluisti calamistris auro internexis in periculum descendere. Atq; ob
eam(opinor)causſam,Homerus comas tuas Gratiis similes dixit,quòd auro ar-
gentoq;

A gentoq; reuincirentur. Etenim longè nimirum meliores atque amabiliores ui-
debantur quòd essent auro religatæ,unaq; cum eo relucerent. Neq; isthuc no-
uum est auricome, si tu Pãtho patre prognatus, aurum in precio habuisti:quin
& ipse Deorum omnium hominumq; pater ille, Saturno Rheaq; progenitus,
quum Argolicam illam puellã adamaret,ubi nihil inueniret amabilius in quod
sese transformaret, neque quo Acrisii custodias posset corrumpere, audisti ui-
delicet ut aurum sit factus, atque ita per tegulas illapsus potitus est ea quã de-
peribat. Iam uerò quid tibi commemorem quàm multos usus præbeat aurum?
& ut eos quibus adfuerit, formosos & sapientes & potentes reddat, decus &
B gloriam illis concilians? utq; nonnunquam ex obscuris & infamibus claros ac
celebres repentè efficiat? Nam nosti uicinum mihi & eiusdẽ artificii Simonem,
qui paucis antè diebus apud me cœnauit, quũ legumen coquerẽ Saturnalibus,
duasq; extorum cæsuras immitterẽ. GAL. Noui, Simonem illum breuem:qui
fictilem ollulã, quæ nobis erat unica,suffuratus, peracta cœna abiit sub ala ge-
stans. Nam ipse uidi Micylle. M I C Y L. Atqui quum eam sustulerit,tam mul-
tos ille deos postea iurabat. Sed cur nõ prodebas, ac uociferabare tum ô Galle,
quum nos furto spoliari conspiceres? G A L. Coccizabam,quod mihi solũ li-
cebat id temporis. Verùm quid Simon ille? Nam uidebare de illo dicturus ne-
C scio quid. MIC. Ei consobrinus erat uir supra modum diues,nomine Drimy-
lus. is quoad uiuebat, ne obolum quidem donauerat Simoni. nam quî daret,
quum ne ipse quidem pecunias attingeret? At simul atque mortuus est nuper,
uniuersis illis opibus iuxta leges Simon ille, qui coria putria,qui patellam cir-
cumligebat, gaudens potitur, purpura ostróque circunctus: famulósque &
currus, & aurea pocula, & mensas eburnis innixas pedibus possidet: ab omni-
bus adoratur: iámque nos ne aspicit quidem. Etenim nuper quum illum pro-
cedentem conspexissem, Salue,inquam, Simon. At ille indignè ferens, Edici-
te,inquit,mendico isti,ne uocabulum meum diminuat. neque enim Simon,sed
D Simonides appellor. Porrò (quod est omnium maximum) mulieres etiam il-
lius amore capiuntur. Atque is quidẽ eludit eas, ac fastidit,& alias quidem ad-
mittit,comémque sese præbet:aliæ porrò quæ negliguntur, necem conscituras
sibi minitantur. Vides quantas commoditates pariat aurum : quandoquidẽ eos
qui sunt deformissimi, transfigurat & amabiles reddit, non secus atque cestus
ille poëticus. Audis insuper & à Poëtis dictum,

O aurum auspicata res,& ostentum optimum. Et rursum,
Aurum est quod opibus imperat mortalium.

Sed quid interim risisti Galle? G A L. Quoniam tu quoq; per insciciam Micyl-
E le simili modo falleris opinione de diuitibus, quemadmodum uulgus : uerùm
(crede mihi) longè etiam ærumnosiorem uitam uiuunt,quàm uos. Hæc autem
loquor,qui ipse & pauper,& diues aliquãdo fuerim, atq; omne uitæ genus sim
expertus. Porrò paulò pòst ipse quoq; hæc omnia cognosces. MIC. Per Iouem
tempestiuum iam est ut & tu referas quemadmodum sis trãsfiguratus, & quid
in unoquoq; uitæ genere perspexeris. G A L. Ausculta,hoc tantùm præmoni-
tus,me neminẽ feliciorem in uita,quàm tu sis,unquã uidisse. MIC. Quàm ego
sim ô Galle? Hanc felicitatem tibiipsi imprecor. Nam uidere me tibi ridendum
proponere. Verùm age,narra,exordiẽs ab Euphorbo, quo pacto fueris in Py-
thagorã transformatus : deinceps ordine ad Gallum usq;. Consentaneum enim

est te uarias res tum uidisse,tum tulisse,nimirũ tam diuersis uitæ formis.GAL. F
Quemadmodũ initiò ab Apolline profecta anima in terrã deuolarit,& corpus
humanũ subierit,ut illic pœnã quandã penderet,id lõgum dictu futurum sit:
præterea neque mihi referre fas est, neq; tibi eiusmodi audire. Verùm ubi Eu-
phorbus factus essem. MIC. Sed ego priusquam essem is qui nunc sum,ô præ-
clare,quisnam eram? hoc mihi prius dicito, nunquid & ego uersus fuerim iti-
dem ut tu?GAL. Maximè. MIC. Quis igitur erã?si quo modo potes dicere.
peruelim enim isthuc cognoscere.GAL.Tu formica fueras Indica,ex earũ ge-
nere quæ aurum effodiunt. MIC. Et postea neglexi infelix uel paucula frusta
in uitam importare, quum illo essem alitus? Sed age,quid post hæc futurus sim G
dicito:quandoquidẽ consentaneũ est scire te.Etenim nisi quid bonæ sit rei,iam
nunc suspendero me ab ista pertica in qua nũc stas. GAL. Isthuc profectò nul-
la ratione possis cognoscere. Cæterùm quũ Euphorbus essem(nam ad illa re-
deo)in Troia pugnabã:atq; à Menelao necatus, aliquanto pòst tempore in Py-
thagoram perueni. Porrò eousque absq; tecto perdurabam,donec Mnesarchus
aliquando mihi domum ædificaret. MIC. Obsecro te,num absq; cibo potuq;?
GAL. Maximè.Nihil enim istis rebus opus,nisi corpori duntaxat. MIC. Illud
igitur prius dicito,ea quæ ad Troiam gesta sunt,num ita se habent,qualia fuisse
dixit Homerus?GAL.Quinam ille scire potuisset,Micylle,qui quidem dũ ista H
gerebantur,ipse Camelus erat in Bactris?Cæterùm ego tibi tantum effabor di-
uinitus,nihil id temporis eximium fuisse, neque Aiacem usqueadeo magnum,
neq; Helenam adeò formosam,quemadmodum arbitrantur. siquidem uidi cã-
dida quandam & procera ceruice, ut hinc cygno prognatam esse adsimularẽt:
cæterùm uehementer anum, æqualẽ propemodũ Hecubæ.Hanc Theseus pri-
mùm raptã in Aphidnis possedit.Is uixit Herculis ferme ætate. Porrò Hercu-
les prius Troiam ceperat,patrum nostrorum memoria,qui per id temporis ma-
ximè florebant.Nam hæc mihi Pãthus narrauit,se, quum esset admodum ado-
lescens, uidisse Herculem. MIC. Quid autem Achilles? Num talis erat, nem- I
pe quauis in re præstantissimus?An & isthæc fabulamenta sunt?GAL.Cum il-
lo quidem congressus non sum: neq; queam adeò compertè de rebus Græco-
rum dicere. Etenim quî scire potui, quũ hostis essem? Certè Patroclum illius
amicum,haud ita magno negocio peremi lancea dissectum. MIC. Deinde te
Menelaus minore negocio. Verùm istis de rebus satis: nunc res Pythagoricas
refer. GAL. Illud in summa Micylle, sophista quispiam eram (oportet enim
Pythagorã ta cite perstrin- git ut sophistã & præstigia- torem. uidelicet fateri uerũ)alioqui non imperitus, neq; inexercitatus in honestissimis
disciplinis. Profectus sum autem in Aegyptum, quò cũ prophetis cõgrederer, K
de sapientia communicaturus. Hic adyta subii, atq; ibi Ori & Isidis libros per-
didici.Pòst rursum in Italiam renauigabã,ac Græcos iuxta ea quæ in Aegypto
didiceram,ita institui,ut me proinde ac deũ suspicerent. MIC. Equidẽ inaudie-
ram isthæc :præterea quemadmodũ creditus fueris defunctus in uitam rediisse,
utq; aureũ femur illis subinde ostenderis.Verùm illud mihi dicito,quid tibi ue-
nit in mentem, ut legem statueres, uti neq; carnibus neq; fabis uescerẽtur ho-
mines?GAL.Ne perconteris ista Micylle. MICYL. Quam ob rem ô Galle?
GAL. Nam pudet hisce de rebus uerum fateri. MIC. Atqui non conuenit uti
id facere graueris apud hominem contubernalem & amicum : nam herũ post-
hac absit ut dixerim. GAL. Nihil sani,neque præclari quicquam erat: uerùm
animaduertebam,

A animaduertebã,si consueta modò,ac eadem quæ uulgo tradũtur à multis, præ-
cepissem,nõ fore ut mortales in admirationẽ adducerem,sed quo peregrinio-
ra magisq; aliena proposuissem, futurum ut hoc magis nouus,magisq; uiderer
admirandus.Proinde institueram in animo, nouæ quiddam rei designare,eius-
modi proposito decreto, cuius caussa esset inexplicabilis, quò uidelicet aliis a-
liud coniectantibus,omnes redderẽtur attoniti: quemadmodũ in obscuris ora-
culis solet usu uenire. MIC. Illud uide,ut rides me tu quoque,non minus atque
Crotoniatas,ac Metaponticos,& Tarentinos, cumq; his alios,qui muti sequũ-
tur,tuaq; adorant uestigia, quæ tu calcata reliquisti. Verũ ubi Pythagorã exue-
B ras, quem post eum induisti? GAL. Aspasiam Miletensem illam meretricem.
MIC.Papæ! quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoq; fuit Pythago-
ras.Itáne fuit aliquando tẽpus,quo tu Galle generosissime oua pariebas,cumq;
Pericle rem habebas, iam Aspasia uidelicet, atque ex illo grauida facta es?Præ-
terea lanam tondebas,tramamq; deducebas?Postremò meretricum in morẽ ge-
stiebas,uultumq; componebas?GAL.Ista quidem omnia feci,tametsi non ego
solus:uerùm & ante me tum Tiresias,tum Elati proles Cæneus.Proinde quic-
quid in me conuitii dixeris,tantũdem & in illos dixeris. MIC.Age igitur,utra
tibi uita erat suauior,quum uir esses,an quum Pericles tecum haberet consue-
C tudinem?GAL.Vides cuiusmodi isthuc est quod percõtaris? nempe cui ne Ti-
resiæ quidem expedierit respõdere. MIC. Atqui si minus fateare tu,tamẽ isthuc
Euripides satis explicuit,quum ait se malle ter sub clypeo cõsistere, quàm pa-
rere semel. GAL.Imò præmoneo te paulò pòst puerperã fore: siquidem & tu
mulier es olim futurus,idq; sæpius,longo nimirum seculorum orbe atq; recur-
su. MIC.Non tu pendebis ô Galle,qui quidem omneis mortales Milesios aut
Samios esse ducas?Nam aiunt te etiam tum quũ Pythagoras esses,uenusta for-
ma decorum,sæpius Aspasiam fuisse tyranno. Verùm age,secundum Aspasiam
in quem uirum aut mulierẽ denuo renatus es? GAL.In Cratetem Cynicum.
D MIC. O Castor,& ô Pollux, quàm dissimile!ex scorto philosophus? GAL.
Deinde rex:deinde pauper : paulò pòst satrapes: dehinc equus,graculus,rana,
aliaq; innumerabilia.perlongum enim fuerit singula recensere. Postremò gal-
lus,atque id sæpius.nam hoc uitæ genere sum delectatus.Interea & aliis diuer-
sis mortalibus seruiui,regibus,pauperibus,diuitibus:postremò nunc tecum ui-
uo:rideoq; quotidie,quum uideo te paupertatis tædio complorantem, eiulan-
temq;,ac diuitum admirantem fortunas,propterea quòd ignores quantum illis
adsit malorum.alioqui si curas noris quibus illi distringũtur, teipsum profectò
riseris, qui antea credideris,eum qui sit opulentus, statim felicissimum esse o-
E mnium.MIC.Ergo Pythagora,aut quod maximè gaudeas appellari,ne cõfun-
dam orationem,si te nunc hoc,nunc illo nomine compellem. GAL. Nihil in-
tererit, siue Euphorbũ, siue Pythagoram,siue uocaris Aspasiã, siue Cratetem,
quandoquidẽ ista omnia sum unus:nisi quòd rectius feceris,si(id quod impræ-
sentiarum esse uideor) gallũ me uoces,ne auem hanc parui ducere contẽnereq;
uideare,præsertim quũ tam multas contineat animas.MIC. Ergo galle,quan-
doquidem omnia penè uiuendi genera iam expertus es,atq; omnia cognita ha-
bes,age dilucidè mihi narrato quæ sint peculiaria diuitũ ad uitæ rationem,quę
pauperum propria:quò uidelicet cognoscam,ueré ne isthuc affirmes, me diui-
tibus esse feliciorem. GAL.En hunc ad modum interim perpẽde Micylle.Te

quidē non magnopere tāgit cura belli, siquādo rumor sit aduētare hostes: neq; F
solicitus es ne in agros incursantes populētur, nēue hortum proculcent, proterantq;, aut uineas uastent: sed simul atq; tubam audieris, si tamē audieris, de te ipso uno circunspectas, quò deflexus seruari queas, ac discrimen effugere. Cōtrà illi tum de sese soliciti sunt, tū animo discruciantur, quū de mœnibus quicquid opum possidebant in agris, id omne tolli deportariq; conspiciunt. Ac siue inferendū est aliquid in ærariū, soli accersuntur: siue in prælium exeundū, periclitantur, aut peditum turmis, aut equitū alis præfecti. Tu interim uimineū gerens clypeū, expeditus ac leuis es ad saluti cōsulendum, paratus uictoriale conuiuium agere, siquādo uictor exercitus sacra fecerit. Rursum pacis tempore, tu G
quidē quum de plebe sis, ingressus in concionem, tyrannidē in diuites obtines: illi uerò trepidant pauitantq;, ac largitionibus choragiisq; te placant. siquidem quò tibi balnea, ludi, spectacula, reliquaq; id genus abūde suppeditēt, ea omnia curāt illi. At tu, cēsor & acerbus expensor, perinde quasi dominus, ne alloquio quidem interdum dignaris illos. quod si tibi collubitum sit, ingentibus saxis in illos degrandinas, uel facultates eorū publicas facis: ipse neq; calumniatorē metuis, neq; latronem, ne tollat aurū, uel ædium cōscenso fastigio, uel pariete perfosso: neq; necesse habes rationibus occupari, neq; exactionibus: neq; tibi cum sceleratis dispensatoribus conflictandū est: neq; tantas in solicitudines distraheris: uerùm simul atq; crepidam unam perfeceris, mercedemq; retuleris septem H
obolos, sero surgis crepusculo, & si libuerit, lauaris: tū empto saperda quopiā, aut mænide piscículo, aut paucis ceparū capitulis, temet ipse oblectas, canēs plerunq;, optimaq; cum paupertate philosophans, adeò ut eas ob res salubri sis ualentiq; corpore, obduruerisq; aduersus gelu. siquidem labores qui te exacuunt muniuntq;, certatorem haudquaquam contemnendum reddunt aduersum eas res, quæ compluribus inexpugnabiles esse uidentur. Atq; hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Quòd siquando leuis ceperit febricula: paulo negocio eam medicatus, protinus exilis, inedia temet inde excutiens. Illa porrò I
fugit illico: quippe metuens te, quem uideat etiam frigore ali, saturumq; fieri, ac medicorum certis illis recursibus longum plorare renunciantē. At illi ex aduerso propter intemperantiam uitæ, quid tandē mali non habent infelices? podagras, phthises, pulmonum exulcerationes, aquas intercutes. Nam hæc omnia à sumptuosis illis conuiuiis nascuntur. Proinde quicunque ex his Icari in morem (ut ferè faciunt) sese attollunt, propiúsque se Soli admouent, haud cogitantes quòd alas habeant cera agglutinatas, ingentem nonnunquam strepitu mouent. Cæterùm qui Dædali exemplo non admodum sublimia neque excelsa appetunt, uerùm humilia, terræq; uicina, adeò ut cera nōnunquam salis aspergine madescerēt, ii tutò plerunque ac citra discrimen transuolarunt. MICYL. Moderatos istos & cordatos narras. GAL. Verùm aliorum Micylle naufragia fœdissima conspicias: nempe ubi Crœsus reuulsis alis risum exhiberet Persis, conscenso rogo: aut Dionysius quum abdicatus tyrānide, Corinthiorū in urbe ludi literarii magistrum ageret, post gestum tantum imperium puellos compellens ut syllabas connecterent. MICYL. Dic mihi Galle: tu quum rex esses (nam ais te regem quoque fuisse) cuiusmodi tandem id uitæ genus experiebaris? Mirum ni tum felix eras, quandoquidem id quod est bonorum omnium caput, possidebas. GAL. Ne mihi in memoriam regeras ô Micylle: usqueadeo

supra

A supra modum infelix tum eram. Nam quo ad res externas, quemadmodum dixisti, planè fortunatus esse uidebar: at intus innumerabilibus curis distringebar. MIC. Quibus tādem curis? Nam rem prorsus absurdam neque credibilem narras. GAL. Equidem imperabam regioni neutiquā exiguæ Micylle, omniigarum rerum feraci, tum incolarum frequentia, neque non urbium pulchritudine cum primis admirandæ: præterea fluminibus nauigabilibus, ac mari portuoso commodæ. Ad hæc exercitus ingens, equitatus spectatissimus atq; excellens, satellitium haud exiguum, triremes, pecuniarum uis maior quàm ut posset numerari, uasorum argenteorum plurima copia, reliquaq; omnis illa principa-
B tus tragœdia, strepitusq; & apparatus suprà quàm credi queat, extructus atque accumulatus. Itaque quum prodirem, pleriq; adorabant, deū quempiam intueri sese rati: aliiq; trudentes alios concurrebant, quò me conspicerent. nonnulli conscensis tectis, magni æstimabant si plenè contemplari licuisset quadrigam, stragulam, diadema, tum anteambulones, & eos qui à tergo comitabātur. Ego inter hæc mihi conscius quantæ me res discruciarent, uerlarentq;: illos quidem propter inscitiam uenia dignos iudicabam, at mei ipsius miserescebat, qui prægrandibus illis Colossis uiderer persimilis, quales uel Phidias, uel Myron, uel Praxiteles fabricatus est. Etenim illorum quisque quo ad ea quæ foris apparēt,
C Neptunus ipse est, aut Iupiter, mirificè decorus, auro eboreq; compactus: & aut fulmen, aut fulgur, aut tridentem fuscinam dextra sustinet: cæterùm si immisso capite quæ sunt intus inspicias, uidebis uectes quosdam, paxillos, & clauos introrsum prominentes, neque nō uimina, cuneosq;, & picem sublitam, & aliam item id genus deformitatem intrinsecus inhabitātem. Omitto recēsere muscarum mustelarumq; uim, quæ nonnunquam in eis mansitant. Huiusmodi quædam res nimirum regnum quoque uidetur. MIC. Nondum explicuisti lutum & clauos, & uectes, quínam fuerint in imperio, neq; fœditatem illam plurimam quæ nam sit. nam istum ad modum uectari, tam multis imperare mortalibus, ac
D numinis instar adorari, hactenus quidem cum Colossi exemplo quadrat. Siquidem hoc quoque diuinum quiddam & admirandum: nūc autem quæ sunt intra Colossum, exponito. GAL. Quid primo loco tibi referam Micylle? utrum metus, curas mordaces, suspiciones, odium quo regem persequūtur ii qui cum illo uiuunt, insidias, atque eas ob res somnum rarum, & hunc ipsum pertenuē, ac plena tumultus insomnia, cogitationes perplexas, spes semper improbas: an ocii penuriam, & occupationes, iudicia, expeditiones, edicta, fœdera, consultationes? quibus rebus fit ut ne per somnium quidē aliqua re suaui frui liceat, uerùm ut omnibus de rebus solus dispiciat necesse est, milleq; negocia sustineat:
E Quippe nec Atriden Agamemnona dulcis habebat
Somnus, multigenas uersantem pectore curas.
idq; quum reliqui omnes Achiui sterterent. Addè quòd Lydum illum discruciat filius mutus: Persam uerò Clearchus ad Cyrum descíscens: atque alium quempiam Dion cum Syracusanis nōnullis ad aurem communicans. Rursum alium quendam urit Parmenion collaudatus. Item perdiccā Ptolemæus, Ptolemæum Seleucus. Quin illa quoq; molestiam afferūt, amasius per uim non spontè conuiuens, concu^ina alio gaudens, tū si qui defectionem parare dicantur, aut duo quatuórue satellites inter sese consusurrātes. Porrò (quod est omnium grauissimum) amicissimi quiq; uel maximè sunt formidandi, semperq; metuendum ne

quid magni mali ab illis exoriatur. Nam alius à filio ueneno necatus est: alius F
item ab amasio. Alium simile quoddam fortassis mortis genus eripuit. MIC.
Apagesis, atrocia miráque sunt ista quæ narras ô galle. Mihi igitur multo sit tu-
tius operæ cerdonicæ pronum incumbere, quàm ex aurea bibere phiala comi-
ter delatũ hausturn, cæterùm cicuta aconitoq; temperatum. Nam mihi quidem
hoc unum est periculi, ut si paulum aberret smilion, deflectatq; à recta incisio-
ne, summum secantis digitum exiguo sanguine tingat: at isti, quemadmodum
narras, lethifera agunt cõuiuia, atque id innumerabilibus in malis cõstituti. De-
inde ubi cõciderint, persimiles esse uidétur tragœdiarũ histrionibus. Nã multi,
sicut uidere licet, quoad Cecropes sunt scilicet, aut Sisyphi, aut Telephi, diade- G
mata gestãt, argenteisq; capulis gladios, comamq; uentilantẽ, & auro intertextã
chlamydem. quòd siquis (qualia nimirũ permulta solent accidere) impulsos il-
los media in scena præcipites det, risum profectò moueant spectatoribus, uide-
licet persona unà cum ipso diademate contrita, uero autem actoris capite luxa-
to, cruribusq; maxima ex parte renudatis: ut iam interioris amictus quàm misé-
ri sint panni, fiat perspicuum: ac cothurnorum quos pedibus induxerũt, appa-
reat deformitas, haudquaquam ad pedis modum respondentiũ. Vide ut me iam
similitudines conferre docueris optime galle. Cæterùm tyrannis talis quædam
res tibi uisa est esse: uerùm ubi equus esses, aut canis, aut piscis, aut rana, quo- H
modo eam uitæ rationem ferebas? GAL. Istum quem nũc susćitas sermonẽ, &
longior sit, neq; huius temporis. Illud autem unum in genere dixerim, nullam
ex omnibus uitam mihi non uisam tranquillioré uita humana, naturalibus dũ-
taxat cupiditatibus & usibus circunscriptam. Siquidem publicanum equũ, aut
sycophantam ranam, aut sophistam graculum, aut popinatoré culicem, aut ci-
nædum gallum, atque id genus alia, quæ uos studio comminiscimini, haudqua-
quam inter illos uidebis. MIC. Quæ dicis ô galle, fortassis uera sunt: uerùm nõ
me pudebit apud te fateri quod mihi accidit. Haud unquam quiui dediscere cu-
piditatẽ illam à puero mihi insitam, uidelicet ut diues euadã. Quin nunc quoq; I
somnium illud ob oculos uersatur, aurum ostentans: potissimùm autẽ sceleśtus
ille Simon excruciat, qui quidem tantas inter opes delicietur. GAL. At ego te
isto leuabo morbo Micylle, tametsi nox etiamdũ est. Surge modò, ac sequere
me. Siquidem ad ipsum te Simonem adducam, atque in aliorum diuitum ædes,
quò nimirum uideas quomodo res habeant apud illos. MIC. Isthuc quo pacto,
clausis foribus? Num me parietes transfodere compelles? GAL. Nequaquam,
uerùm Mercurius, cui sum sacer, hoc optanti mihi largitus est, ut siquis longis-
simam caudæ plumam, quæ ob mollitiem inflectitur. MIC. Atqui duas habes
eiusmodi. GAL. At dextram ex his auulsam cuicunque ego gestandam dede- K
ro, is quoad uoluero, fores omneis poterit aperire, cunctaq; uidere, ipse inuisi-
bilis. MIC. Equidem ignorabam, ô galle, te præstigiarum quoq; peritum esse.
Porrò si mihi isthuc semel præstiteris, uidebis illico Simonis uniuersas opes huc
deportatas. nam eas huc rediens transferam: at ille rursum circunrodet ebibét-
que putria coria, quibus consueuit soleas compingere. GAL. Atqui nefas sit
isthuc facere. siquidem Mercurius illud mihi mãdauit, ut siquis pennam tenẽs,
istiusmodi quippiam patrarit, uociferans furem proderem. MIC. Rem neuti-
quam ueri simílem narras, nẽpe Mercurium, quum ipse sit fur, non sinere alios
ut idem faciant. Sed tamen abeamus. Nam aurũ auferam, si modò possim. GAL.

Nulla uita molestior humana.

A Pennam prius reuellito. Quid hoc rei? ambas reuulsisti. MIC. Tutius hoc qui-
dem ô galle, tum tibi minus fœdum sit futurum, ne altera caudæ parte mutila-
tus claudices. GAL. Age sanè. sed utrum Simonem prius adimus, an aliũ quem-
piam diuitum? MIC. Haud aliò, imò ad Simonem, qui uidelicet pro disyllabo
tetrasyllabus esse affectet posteaquam dies euasit. Sed iam ad fores accessimus.
Quid igitur deinceps facio? GAL. Pennam seræ admoue. MIC. Ecce autem, dii
boni, ostium perinde atque claui resiliit. GAL. Perge porrò præcedens. Vides
illum uigilantem ac supputantem? MIC. Video per Iouẽ, & quidem ad obscu-
ram siticulosamq; lucernam. Præterea pallet, haud scio unde, galle, totusq; ex-
B aruit, atque extenuatus est, mirum ni curis. neque enim auditum est illum alio-
qui malè habere. GAL. Ausculta quid dicat. siquidé intelliges quibus de caus-
sis ad eum modum sit affectus. SIMON. Nimirum septuaginta illa talẽta tu-
tò admodum sub lectica defossa sunt, neque quisquam alius omnino uidit. At
uerò sedecim illa Sosylus equiso uidit me sub præsepe occultantem. Itaque de
curando stabulo non est admodum solicitus, quãquam nec aliàs admodum la-
boris appetẽs. Verisimile est autem illum multo etiam his plura sustulisse. Nam
unde alioqui Tibius heri tã ingens salsamẽtum illi obsonio proposuisset? Tum
autem aiunt illum monile emisse uxori drachmis quinque. Heu misero mihi.
C Hi omnia mea dissipabunt bona. Quid quòd ne pocula quidem sat in tuto mi-
hi recõdita sunt, quum sint multa? Vereor enim ne quis ea suffosso pariete tol-
lat. Complures mihi inuident, atque insidias parant: præter cæteros autem Mi-
cyllus iste uicinus. MIC. Ita per Iouem. Nam tibi sum similis, ac patellas sub ala
gesto. GAL. Tace Micylle, ne protinus ipso in furto nos prodas. SIMON.
Optimum igitur fuerit, ut ipse insomnis seruem. Omnem obibo domum, in or-
bem obambulans. Quis iste? Video te per Iouem ô parietum perfossor. posteа-
quam es columna, bene res se habet. Pernumerabo denuo refossum argentum,
ne quid fortè dudum me fugerit. Èn rursum obstrepuit mihi nescio quis. Nimi-
D rum obsideor, atque insidiis appetor ab omnibus. Vbi mihi gladius, si quẽquam
deprehendero? Rursum aurum defodiamus. GAL. Sic tibi habent, ô Micylle, res
Simonis. Sed abeamus ad alium quempiam, donec noctis adhuc aliquantulum
supereśt. MIC. O miser, cuiusmodi uiuit uitam! hostibus eueniat ad hunc modũ
diuites esse. Itaque pugno illi in maxillam illiso, uolo discedere. SIMON.
Quis me pulsauit? Latrocinio despolior miser. MIC. Plora ac uigila, auriq; si-
milis corpore reddaris, quandoquidem illi affixus ac deditus es. Nos autẽ, si ui-
detur, Gniphonem fœneratorem uisamus. Nam nec is procul hinc habitat. Ipsæ
nobis suapte sponte fores patuerunt. GAL. Vides hunc quoq; curis inuigilan-
E tem, & usurarum rationes iterãtem digitis contortis? cui propemodum relictis
his omnibus sit in silpham aut culicem aut muscam abeundum. MIC. Equi-
dem uideo miserum ac uecordem hominem, ne nũc quidem multo meliorem
uiuere uitam, quàm silphæ aut culicis. adeò totus & hic à curis & rationibus
est extenuãtus. Nunc ad alium eamus. GAL. Ad tuũ, si uidetur, Eucratem. En
tibi fores per se patuere. Quin introimus? MIC. Paulò antè hæc omnia mea e-
rant. GAL. At etiam nũc tu diuitias somnias? Vides igitur Eucratem ipsum qui-
dem à famulo uirum natu grandem? MIC. Video profectò quiddam haudqua-
quam uirile. Porrò altera ex parte ipsam item uxorem à coquo constuprari.
GAL. Quid ergo? Num optaris & horum hæres existere Micylle, cunctáque

possidere quæ sunt Eucratis? MIC. Haudquaquã galle: imò fame citius interierim, quàm id genus quippiam patrarem. Valeat aurum & conuiuia. Duo oboli mihi potiores diuitiæ sunt, q̃ si à domesticis mihi domus perfodiatur. GAL. Sed iam nunc, quãdoquidem dies fermè diluxit, domum ad nos redeamus. Reliqua rursus aliàs uidebis Micylle.

ICAROMENIPPVS, SIVE HYPERNEPHELVS,

D. Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod suprà in specie, idem hic in genere tractat. Reprehẽdit enim in uniuersum omniũ hominum tum priuatorum, tũ etiam regum ac principum, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiam ad cultum ac religionem deorum pertineant. præcipuè autem philosophos, ut semper aliàs, insectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac stulta docere, uerùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de deo, de prouidentia diuina, & id genus aliis, absurda atque impia quædam tradere, quæ neque uiderint ipsi, neque aliunde cognouerint. Atque hæc omnia sub Menippi nomine, quem aliàs quoque ut philosophis infestum atque inimicum exhibet. Hunc enim fingit, cum uideret hominum res incertas & ridiculas esse, cupereq; ueritatem naturæ ac uirtutem cognoscere, ad philosophos sese contulisse. Qui cum multa quidem ac speciosa habitu ac uerbis pollicerentur, doctrina autem inter se diuersa atque aliena quædam traderent, neque ipsi sibi consentirent, pro ueritate nugas quasdam docendo: postremò consilij inopem, de cœlo conscendendo, ac ipsarum illarum rerum experimento capiendo cogitasse. Assumptis igitur & afflictis alis, Dædali exemplo in cœlum subuolasse: ubi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, contemplatum esse omnia quæcũque in terris siue publicè siue priuatim & in occulto quoque geruntur, non modò à regibus & principibus, uerumetiam à ciuitatibus, populis, diuitibus & plebeis. Deinde autẽ in cœlo ea uidisse, quæ stulte ac ridiculè Iupiter circa hominum uota, sacrificia, iuramenta, & cætera officia dispensanda exercet, quæq; item alij Dij in conuiuijs, in concionibus, & cæteris, non quidem ipsi agere solent, sed à stultis & imperitis hominibus agere creduntur. Vtrobiq; autem grauem de philosophis querelam audiuisse. Nam Lunam quidem de contumelijs quibus ab illis afficeretur, conqueſtã esse: propterea quòd ab alijs lumen furtiuũ habere, ab alijs ceu speculum supra oceanum suspensa esse diceretur. Iouem autem omnem illorum uitam, mores, sectas, habitum, doctrinam, facinora domestica, & linguæ petulantiam, accusasse: præcipuè autem contra Epicureos, ut qui Deos omnino ullos negarent esse, incensum fuisse. Porrò tituli ratio hæc est, quòd ut Icarus alatus in altũ subuolasse dicitur, ita hic Menippus quoq; cœlum alatus conscendit, unde & alter titulus ὑπερνεφέλου additur, quasi dicas, eius qui supra nubes ascendit. In primis memorabilis & propria descriptio illa Philosophorum est, qua Iupiter in concilio deorum illos depingit. Fuit autem, ut hoc quoque addamus, Menippus quidem reuera Cynicus philosophus, natione Phœnix ac seruus natus, de quo Laërtium uide.

MENIPPVS. AMICVS.

MEN. ITER mille igitur erãt stadia à terra usq; ad lunam, ubi prima nobis fuit mãsio. Porrò hinc sursum ad solẽ parasangæ ferme quingentæ. Rursum ab hoc usq; ad ipsum deniq; cœlum, arcemq; Iouis in edito sitam, tantum ferè spacii fuerit, quantum aquila probè, succinctè, atque expeditè queat uno die peragere. AMIC. Dic K mihi per Gratias, Menippe, quæ sunt ista quæ de astris loqueris, ac tacitus tecũ supputas? Etenim iamdudũ te affectans, audio soles & lunas, præterea autem & magnifica ista, mansiones ac parasangas, peregrina quædam commemorãtem. MENIP. Ne mireris amice, si sublimia aëriaq; tibi uideor loqui. nam summam apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMICVS. Nimirum Phœnicum exemplo uiam stellis notaras. MEN. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipsis in stellis fum peregrinatus. AMIC. Papæ! longum profectò somnium mihi narras. siquidem totas edormisti parasangas insciens. MEN. Quid ais? somnium tibi referre uideor, qui modò ab ipso Ioue ipse reuersus adsum? AMIC. Quid audio?

A audio? Itáne Menippus nobis à Ioue delapsus ades è cœlo? MEN. Ita sanè: ego tibi ab ipso illo summo Ioue hodie uenio, rebus interim dictu miris & auditis & conspectis. Quod si non credis, equidem hoc ipso nomine supra modũ gaudeo, cum supra fidem esse uideo meam felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque olympie Menippe, mortalis cum sim ac terrestris, queam non credere uiro qui nubes superarit, quiq;, ut Homericis dicam uerbis, iam sis cœlitum è numero unus? Verùm illud mihi dicito, si molestum nõ est, quibus modis in altum subuectus es, aut unde nactus scalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum similis illi Phrygio: ut coniectare
B possimus te quoque ab aquila raptum fuisse, quò pocillatoris alicubi munere fungereris. MEN. Non me clam est te iamdudum irridere. Neque uerò id omnino mirum, si narrationis nouitas tibi fabulæ uidetur assimilis. Cæterùm ad consensum nihil mihi erat opus neque scalis, neq; uti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quòd alæ mihi essent propriæ. AMIC. Iam uerò istud quod narras, uel ipsum Dædali factum superat. Siquidem præter alia, nobis inscientibus miluius quispiam aut graculus ex homine factus es. MEN. Rectè amice, neque procul à scopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipse quoque sum machinatus. AMIC. At interim omnium audaciſſime, nõ ue-
C ritus es ne tu quoq; alicubi in mare delapsus, Menippéum aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodum ille Icarium? MEN. Nequaquam. Siquidem Icarus cum alas haberet cera agglutinatas, eaq; quamplurimum ad solem esset liquefacta: defluxis alis non mirum si decidit. At nobis citra ullam ceram erant pennæ. AMIC. Istud quî fieri potuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis ut uera uideantur quæ narras. MEN. Ad hũc ferme modum. Aquilam egregiè magnam, tum autem & uulturem ualidum arripui. His cum alas unà cum ipsis brachiis præsecuissem. Quin potius, si uacat, totius commenti rationem ordine tibi percensebo. AMIC. Mihi quidem uel maximè uacat.
D adeò sublimis à sermone tuo pendeo: iamq; ad narrationis finẽ inhio. Ne uerò me negligas, per Iouem amicitiæ præsidem, auribus in aëre suspensum ob tuam narrationem. MEN. Auscultа igitur. Neque enim ciuile fuerit, si spectem amicũ ore hiante relictum, eumq;, quemadmodum tu ais, ab auribus suspensum. Ego igitur cum expendens ea quæ sunt in uita mortalium, protinus omnes res humanas reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atque horum studio, adiectoq; animo ad ea quæ uerè sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad uniuersi naturã susspicere. Atq; hîc mihi multam attulit hæsitationem, primùm hic ipse qui à sapientibus appel-
E latur mundus. Neque enim inuenire poteram, neque quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neque quod esset illius uel initium, uel finis. Deinde cum particulatim contemplarer, multo etiam magis ambigere sum coactus, quippe qui uiderem stellas temere per cœlũ disiectas. Tum solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia uerò, quæ Lunæ accidebant, mihi uidebantur absurda, ac planè mira: putabamq; causſam aliquam arcanam & inexplicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; uariaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa, uidebantur hæc quoque omnia cõiectu difficilia, quæq; nullis notis deprehẽdi possent. Itaque cum ad eum modum essem affectus, optimum factu ratus sum, ut horum

unumquodq; à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabam illos ueritatem omnẽ docere posse. Quare cum ex illis præstantissimos delegissem, quãtum mihi coniectare licebat è uultus austeritate, êque coloris pallore, ac barbæ profunditate (mirũ enim ut mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos uiros præ se ferebant) his ubi memet docendum tradidissem magna pecunia (quam partim euestigio præsentẽ numeraui, partim tum me persoluturum sum pollicitus, ubi ad philosophiæ summam peruẽtum esset) non grauabar erectus ad nugas doceri, & uniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberant ut me pristina liberarent inscitia, ut in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, syluas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundẽtes. Verùm illud interim mihi uidebatur omnium esse grauissimum, quòd cum nihil inter illos conueniret, uerùm pugnantia diuersaq; inter se omnia loquerentur: tamẽ postulabant ut sibi fidem haberem: ac ad suam quisq; rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras, si uiri cum essent sapientes, inter sese de rebus factiose dissidebant, neque de iisdem eadem probabant. MEN. Atqui rideres amice, si audieris illorũ arrogantiam, & in differendo prodigiosam confidentiã: qui quidem cum humi ingrederẽtur, nihiloq; præstantiores essent nobis qui super terram ambulamus, ne cernentes quidẽ acutius quàm quiuis alius

De cœlo & rebus sublimibus.

adstans, nonnulli cæcutientes etiam senio atque inertia: tamẽ & cœli terminos perspicere sese profitebantur: solem quoque ipsum dimetientes: & ea quæ supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magnitudinem illarum & figuram explicabant. Ac sæpenumero cum fortè ne illud quidem certò scirent, quot stadiis à Megara abessent Athenæ: tamen spaciũ quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum, audebant pronunciare: tum aëris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hæc circulos depingebant, ac triãgulorum figuras super quadrangulos inducentes: neque nõ sphæras quasdam picturatas, cœlum scilicet ipsum metientes. Iam uerò illud an non insulsum, & insignis arrogantiæ, quòd cum de rebus usqueadeo incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi cõiecturis ducantur: uerùm supra modum contendunt, neque ullum uincẽdi locum aliis relinquunt: tantùm non iureiurando confirmantes, Solem massam esse candefactam: incoli Lunã: stellas aquam potare, idq; Sole ueluti situla quadam per funem demissa uaporem è mari attrahẽte, atque illis omnibus ordine potum distribuente. Nam quanta sit in dictis pugnãtia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi specta per Iouem, num illorum decreta inter se cõsentiant, ac non magis longissimis dissita interuallis: quandoquidem primũ de ipso mundo ua-

De mundo.

ria est sententia: cum aliis & ingenitus, & nunquam interiturus esse uideatur: rursum alii & opificem illius, & fabricãdi modum eloqui sint ausi. Quos equidem cum primis admirabar: propterea quòd cum Deum quendam rerum omnium opificem præposuissent, non illud etiam adderẽt, uel unde is esset profectus, aut ubi loci consisteret cum omnia fabricaretur. Nam ante uniuersi exortum non possis uel tempus uel locum imaginari. AMIC. Prorsus audaces quosdam Menippe homines, ac prodigiorum auctores mihi narras. MENIP. Quid autem si iam audias, uir optime, quæ differant & de ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugãtur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiantur,

digladiantur, dum alii fine circumscribunt uniuersum: alii contrà finẽ illud nescire existimant. Quin insuper quidam ex istis complures esse mundos demonstrabant, damnantes eos qui de hoc uelut uno quopiam illorum disputarent. Rursum alius, nescio quis uir, haudquaquam amicus paci, bellum rerũ omnium parentem esse censebat. Nam de diis quid iam attinet loqui? cum his Deus esset numerus: illi rursus per canes & anseres ac platanos deierarent: deinde alii reliquis omnibus diis expulsis, uni soli rerum omnium imperium tribuebãt: ita ut mecum etiam animo discruciarer cum tantam audirem deorum inopiam. E diuerso alii liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. Ad hæc alii incorporeum quiddam & informe putabant esse numen, alii corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, ut putarent diis esse curæ res mortalium: uerùm erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos cõsueuimus ætate defectos à ministeriis dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, quàm cuiusmodi in comœdiis induci solent satellitia. Iam alii superantes hæc omnia, ne esse quidem ullos omnino deos credebant: sed mundum nullo domino, nulloq; duce temere ferri iinebant. Atqui cũ hæc audiebam, uerebar nõ habere fidem uiris altifremis, ac probè barbatis: neque tamẽ inueniebam ad cuius dicta me uerterem, ut aliquam illorum sententiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. Itaque planè tandem Homericum illud mihi usu ueniebat. Nam sæpenumero animus incitabat, ut huic alicui illorum crederem, sed me mens diuersa uetabat. In quibus omnibus cum perplexus hæsitarem, desperabam futurum ut super his uerum aliquid in terris audirem: cæterùm unica tantùm uia, uniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in cœlum ascenderem. Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primùm ipsa cupiditas: deinde fabularum scriptor Aesopus: qui aquilis ac scarabeis, interdum & camelis cœlum adiri potuisse demonstrat. Verùm ut mihi ipsi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri posse uidebatur: cæterùm si uulturis aut aquilæ alas induissem (nam has solas sufficere ad humani corporis modum) futurum forsitan ut mihi succederet experientia. Itaque correptis auibus, alteri dextram alam, porrò uulturi sinistram amputaui: idque admodum scitè. Deinde quum obligassem, humerisque loris ualidis accommodassem, tum summis pènnis ansas quasdam manibus inferendis addidissem: mei ipsius periculum faciebam, primùm subsiliens, ac manibus interim subseruiens, & anserũ exemplo paulum adhuc à terra uolatu me sustollens, inter uolandum summis interim pedibus ingrediens. Postea quum res ex animi sententia succederet, iam audacius etiam experimẽtum aggrediebar: conscensaque arce demisi me ipsum per præceps, atque inde in ipsum ferebar theatrum. Mox ubi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraniam usque uolabam. Rursum inde ad Acrocorinthũ subuolaui: deinde supra Pholoën & Erymanthum ad Taygetum usque. Ergo quum tandem audax facinus satis essem meditatus, iamq; perfectus & altiuolus euasissem, non amplius de pullis imitãdis cogitabam: uerùm conscenso Olympo, cibo quamleuissimo pastus, inde rectà in cœlum tendere cœpi: initiò quidem oborta oculorum uertigine ob profunditatem: & postea ferebam & hoc quoq; facilè. Verùm ubi iam ipsi lunæ

uicinus eſſem,plurimumq; nubium eſſem emẽſus:ſentiebam me defatigatum, F
maximè in ala ſiniſtra, nempe uulturina. Huc igitur diuerti, ac ſuper eam inſi-
dens requieſcebam: in terram interim è ſublimi reſpiciens, neque ſecus quàm
Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem deſpiciens, nunc
Myſorum,mox(ſi libuiſſet)Græciam,Perſidem,Indiamq;: ex quibus omnibus
uaria quadam uoluptate perfundebar. AMIC. Ergo iſta quoque narrabis Me-
nippe,ne ulla prorſus peregrinationis parte fraudemur:quin potius ſiquid obi-
ter in itinere conſpexiſti,fac ut hoc quoq; ſciamus. Nam ego ſanè haud media-
cria dicturum te expecto, de terræ forma,deq; omnibus quæ in terra ſunt, cu-
iuſmodi tibi uiſa ſunt ex alto contemplanti. M E NIP. At tu quidẽ rectè con- G
iectas amice. Quamobrem quatenus licet,conſcenſa luna inter narrandũ pere-
grinanti comes eſto,ſimulq; mecum contẽplare totã terræ ſpeciem, habitumq;.
Atque initiò quidem admodum puſillã quandam terram mihi uidere uidebar,
multo, inquam, luna minorem: ita ut ego repentè intentis oculis diu dubita-
rem ubinam eſſent tanti illi montes,ac tãtum mare. Quòd ni Rhodiorum co-
loſſum conſpexiſſem, tum Phariam turrim, haud dubiè prorſus ubinam eſſet
terra,me prorſus latuiſſet:uerùm iſta quòd ſint ſublimia,præq; cæteris eminen-
tia,præterea oceanus paulatim ad ſolem reſplendeſcens,indicabant terram eſſe
id quod uidebam. Mox ubi fixius intenderem oculos, iam mihi omnis morta- H
lium uita cœpit eſſe conſpicua, nõ ſolùm ſingulæ nationes atq; urbes: ſed pla-
nè uidebam nauigantes, bellantes, agricolãtes, litigantes, mulieres,feras,& ut
ſummatim dicã,quicquid tellus educat alma. AMI. Iſta quæ nunc dicis,haud-
quaquam ſunt ueriſimilia,ac ſecũ pugnantia. Etenim quũ paulo antè Menippe
terrã requireres, propter ingens in medio interuallũ in arctũ contractam,adeò
ut niſi coloſſus tibi feciſſet indicium, forſitan aliud quiddã uidere te credidiſ-
ſes:quî repentè factus Lynceus,cũcta quæ ſunt in terra,dignoſcis,homines,fe-
ras, ac propemodum etiam culicum nidos? M E NIP. Rectè tu quidem ad-
mones:nam quod maximè dictum oportuit, id neſcio quomodo præterii. Si- I
quidem quum ipſam quidem terram conſpectam agnoſcerem, cæterùm reli-
qua non poſſem perſpicere propter altitudinem,nimirum iam non pertingen-
te oculorum acie: grauiter ea res me diſcruciabat, ac uehementer perplexum
habebat. Ego quum ad hunc modum eſſem ſolicitus, ac propemodum etiam
lachrymarer: adeſt à tergo ſapiens ille Empedocles, ea ſpecie,ut carbonarium
quempiam eſſe diceres,cinere oppletus, atque exuſtus. Hunc ego quum uidiſ-
ſem(dicendum eſt enim)nonnihil perturbabar,ratus dæmonem aliquem luna-
rem uidere me. At ille,Bono,inquit,es animo Menippe.

Nullum ego ſum numen: quid me immortalibus æquas? K
Sum Empedocles ille phyſicus. etenim ubi me præcipitem in crateras iniecis-
ſem,fumus ab Aetna raptum huc ſubuexit. Itaq; nunc lunam incolo,aëriuagus
plerunq;:ac rore uictito. Adſum autem hæſitantiam iſtam tibi adempturus:nam
illud(ni fallor) malè te habet, torquetq;, quòd non liceat tibi perſpicuè terram
cernere. Bene abs te factum eſt,inquã,optime Empedocles. ubi primùm deuo-
laro rurſus in Græciam, tui memor ſacrificabo tibi in fumario: atque in Nou-
luniis ter ad lunam inhians uota faciam. Imò per Endymionẽ,inquit ille, haud
huc acceſſi præmii gratia,ſed affectio quædam mouit animum meum, quum te
uiderem affectum moleſtia. uerùm ſcis quid facies,quò perſpicax fias? Non per
Iouem,

A Iouem,inquam,niſi tu mihi forſitan caliginem amoueas ab oculis. nam in præ-
ſentia uideor nõ mediocriter lippire. Atqui me,inquit ille,nihil erit opus. Et e-
nim ut acutè uideas, id ipſe tecum è terra allatum habes penes te. Quid igitur
eſt iſtud?inquam,neque enim noui. An ignoras,inquit,te dextram aquilæ alam
indutum eſſe? Scio, inquam,maximè, ſed quid alæ cum oculo? Quoniam, in-
quit, aquila inter animantia cætera acutiſſimi uiſus eſt: unde ſola ſolem aduer-
ſum obtuetur:atque ita demum eſt rex & ingenua aquila, ſi non conniuenti-
bus oculis aduerſos radios aſpiciat. Ita quidem aiunt,inquã. quare iam me pœ-
nitet, qui non meis exemptis oculis aquilinos inſeruerim cum huc aſcẽderem.
B Nam nunc ſanè dimidiatus aduenio, neq; omni ex parte ſatis regaliter adorna-
tus, quin magis adſimilis uideor nothis iſtis & abdicatis. Attamen in te eſt, in-
quit,ut protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim ſi aſſurges,ueliſque
cohibita uulturis ala, alteram ſolam mouere, iuxta proportionem alæ dextro
oculo cernes acutè: quo minus altero cæcutias, nulla ratione ſuccurri poteſt,
propterea quòd ad partẽ pertineat deteriorem. Mihi,inquam,ſatis eſt ſi uel de-
xtra ex parte aquilino more cernam. Nihilo enim fuerit deterius, cum mihi nõ
rarò uidiſſe uidear fabros altero oculo melius etiã ad regulam exæquãtes ligna.
Hæc locutus,ſimul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim pau-
C latim ſubducens ſeſe,ſenſim in fumum euanuit. At ſimul atq; mouiſſem alam,
ingens lumen mihi circumfulſit, adeò ut cũcta fierent in conſpicuo, quæ hac-
tenus latuerãt. Deflexis igitur in terram oculis, clarè uidebam & urbes,& ho-
mines,& quæ fiebant: neque ſolùm ea quæ ſub dio,uerumetiam quæ domi fa-
ciebant,rati ſeſe à nemine uideri. Ptolemæum uidi cum ſorore rem habentem, *Regũ uita & mores.*
Lyſimacho ſtruentem inſidias filium, Antiochũ Seleuci filium nouercæ Stra-
tonicæ clanculum innuentem, Theſſalum Alexãdrum ab uxore tolli è medio,
Antigonum filii uxorem adulterio ſtuprantem, Attalo uenenum porrigentem
filium. Rurſum ex altera parte Arſacem interficientem mulierculam,& Arba-
D cem eunuchum gladium educentẽ in Arſacem. Porrò Spartinus Medus è con-
uiuio foras protrahebatur a ſatellitibus,calice aureo in frontem impacto. Atque
his ferme conſimilia tum in Libya,tum apud Scythas ac Thraces in regiis geri
licebat cernere,nempe adulterantes,occidentes,inſidiantes, rapientes,peierã-
tes,trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negocia
huiuſmodi mihi ſpectaculum exhibebant. Cæterùm quæ factitabãt plebei,lon- *Plebeiorũ res ac ſtudia.*
gè magis erãt ridicula. Siquidem inter hos uidebam Hermodorum Epicureum
ob mille nummũm peierantem, Agathoclem Stoicum de mercede diſcipulum
in ius uocantem, Cliniam rhetorem ex Aeſculapii fano phialam auream ſuffu-
E rantem,Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios com-
memorem,qui parietes perfoderent,qui lites agitabant,qui fœnerabãt, qui re-
poſcerent? Nam uarium quoddam & undique mixtum erat ſpectaculum. AMI.
Atqui rectè facies Menippe,ſi iſta quoque retuleris. Conſentaneum eſt enim te
ex his non uulgarem cepiſſe uoluptatem. M E NIP. Ne fieri quidem poteſt
amice,ut cuncta ordine recenſeam,quum ſpectare modò iſta fuerit difficillimũ:
uerùm rerum faſtigia eiuſmodi ferme uidebãtur,qualia refert Homerus in cly-
peo, ubi erant conuiuia, nuptiæque, altera ex parte iudicia, & conciones:
rurſum alia ex parte ſacrificabat quiſpiam,in proximo uerò conſpiciebatur ali- *Gẽtiũ uitia & proprietates.*
quis luctum agens. Porrò quum ad Geticam reſpicerem, uidebam bellige-

rantes Getas. Rursum ubi ad Scythas deflecterem, cernere erat errãtes in plaF
ſtris. Mox ubi paululum in diuerſam partem deflexiſſem oculum, ſpectabam
agricolantes Aegyptios. Phœnix ſcortabatur, Cilix latrocinabatur, Lacon lo-
ris cædebatur, Athenienſis cauſſas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore
gererentur, cogita nunc cuiuſmodi uiſa fuerit rerũ confuſio. Non aliter quàm
ſiquis producat multos ſaltatores, uel potius multas choreas: deinde præcipiat
ut omiſſo concentu propriam quiſq; cantionem canat. Deinde ſi certatim ca-
nat unuſquiſque, & peculiarem ſuum cãtum abſoluere ſtudeat, uocisq; magni-
tudine uicinum ſuperare contendat: cogita tecum per Iouem, cuiuſmodi futu-
rus ſit eiuſmodi cantus. AMIC. Modis omnibus Menippe ridiculus ac confuG
ſaneus. MEN. Atqui, Amice, hoc genus ſunt omnes qui in terris choreas agũt,
omnisq; mortaliũ uita ex huiuſmodi conſtat diſcrepantia: quippe qui non mo-
dò ſonent abſona, uerùm & ornatu ſint diſſimili, diuerſaque moueant, neque
quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è ſcena exigat, negans diu-
tius choreas ducere oportere. Id ubi factum eſt, iam omnes ſunt inter ſe ſimiles,
taciti, nec amplius confuſam illam & incompoſitam canentes cantionem. Ve-
rùm in uario ipſo ac multiformi theatro uidelicet ridicula erant quæ gerebanH
tur omnia: præcipuè uerò mihi riſum mouebant ii qui de agrorũ finibus con-
tendebant, quíque ſibi placerent hoc nomine, quòd Sicyonium agrum cole-
rent: aut quòd Marathonis eam partem haberent, quæ eſt iuxta Oenoẽn, aut
quòd in Acarnania iugerũm mille poſſiderent: cum uniuerſa Græcia, quemad-
modum id temporis mihi è ſublimi deſpiciẽti uidebatur, quatuor digitorũ ſpa-
cium habere uideretur. Attica, niſi fallor, pro portione minima pars erat. Itaque
perſpexi quid eſſet reliquũ quod diuitibus iſtis animos tolleret. Etenim is qui
inter hos quamplurimum agri poſſidebat, uix unam ex Epicureis atomis cole-
re mihi uidebatur. Cæterùm ubi ad Peloponeſum flexiſſem oculos, deinde ter-
ram Cynoſuræ ſubiectam aſpexiſſem, ueniebat in mentem, pro quãtula regioI
ne, quæ nihilo eſſet latior lente Aegyptia, tam ingens Argiuorũ ac Lacedæmo-
niorum multitudo cecidiſſet uno die. Porrò ſi quem cõſpexiſſem auro ſuper-
bientem, quòd annulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere ridebam &
hunc. Nam Pangæum uniuerſum unà cum ipſis metallis, uix erat magnitudine
micæ. AMIC. O te felicem Menippe, qui tam nouum ſpectaris ſpectaculum.
Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates, atque homines ipſi, quãti uidebantur ex
alto contemplanti? MENIP. Equidem arbitror te ſæpenumero formicarum
concionem uidiſſe, aliquas in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, rur-
ſum has in ciuitatem redeuntes. Atque hæc quidem ſimum exportat, hæc ali-
cunde raptam fabæ tunicam, aut dimidiatum frumenti granum currens appor-K
tat. Conſentaneum eſt autem pro ratione uitæ formicarum, eſſe apud illas &
ædium fabros, & concionatores, & magiſtratus, & muſicos, & philoſophos.
Sed urbes ſanè cum ipſis uiris, formicarum nidis maximè uidebantur aſſimiles.
Quòd ſi tibi uidetur humilius exemplum, uiros cum formicarum republica cõ-
ferre, uetuſtas Theſſalorum fabulas ſpecta. Reperies enim Myrmidonas, gen-
tem bellicoſiſſimam, è formicis uiros natos eſſe. Iam poſteaquam ſatis ſpectaſ-
ſem omnia, ſatisq; riſiſſem, excuſſi meipſum, ſubuolaui ad reliquos diuos Iouis
altitonantis in ædes. Nondum ſtadium aſcenderam, cum Lun[illegible], fœminea ſo-
nans uoce, Menippe, inquit, ita tibi contingant quæ optas: inſerui mihi in re

quapiam

A quapiam apud Iouem. Dic, inquam. neque enim erit moleſtum, niſi ſiquid one-
ris ſit portãdum. Nuncium, inquit, quẽdam haud grauem, ac petitionem meo
nomine Ioui perferes. Enecor, Menippe, & multa & intoleranda ab iſtis phi-
loſophis audiẽs, quibus præterea nihil eſt negocii, niſi ut curioſi res meas ex-
quirant, quæ ſim, quanta ſim, & quam ob cauſſam diſſecer, dimidiataq; fiam,
curq; utrinq; gibboſa uidear. Tum hi me dicũt inhabitari: illi ſpeculi ritu ſupra
mare ſuſpenſam eſſe. Alii rurſus quod quiſque ſecum excogitarint, hoc mihi
tribuunt. Poſtremò ipſum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum eſſe, & adul-
terinum, quodq; ſupernè à ſole proficiſcatur: neque finem faciunt, etiam cum
B hoc qui mihi frater eſt, committere me, & factionem inter nos ſerere conantes:
neq; ſatis erat illis quæ de ipſo dixerunt ſole, ſaxum eſſe illum, & maſſam can-
dentem. Et tamen quàm multarum rerum illis ſum conſcia, quas noctu patrãt
turpiſſimas & execrandas, cum interdiu tetrici ſint, & aſpectu uirili, habitúque
graues, & imperitorũ oculos in ſe coniectos habentes! Atq; ego cum iſta uideã,
ſileo tamen. Neq; enim decorum arbitror, retegere atque in lucem efferre no-
cturnas illas diatribas, & quam quiſq; in operto uiuat uitã. Quinetiam ſi quem
conſpicerem adulterantem, aut furantem, aut aliud facinus quammaximè no-
cturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne uulgò oſtenderem
C uiros ſenes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque uirtutis profeſſioni
eſſent decora. At iſtis pro nihilo eſt oratione me diſcerpere, modíſque omnibus
cõtumelia afficere, adeò ut (teſtis eſt mihi nox ipſa) ſæpius in animo habuerim,
quàm poſſem hinc longiſſimè demigrare quopiam, ubi liceret curioſam iſto-
rum linguam effugere. Hæc igitur memineris ut Ioui renuncies: ſimulq; illud
addas, ne fieri quidem poſſe ut hoc in loco durem, niſi phyſicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exurat: quæ in Pe-
ripato habentur diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc denique modum
fiet, ut mihi paretur quies, deſinantq; me quotidie cõmetiri. Fient, inquam, quæ
D mandas. ſimulq; rectà ad ipſum cœlum tendebam, Nulli ubi comparent homi-
númue boúmue labores. Etenim paulò pòſt ipſa etiã Luna mihi perpuſilla ui-
debatur è ſublimi. Tandem & terram obtexerat. Porrò relicto ad dextram ſo-
le, per ipſas uolans ſtellas, tertio die ad cœlum perueni. Ac primùm quidem mi-
hi uiſum eſt, protinus ita ut erã, introire: ratus facilè fieri poſſe ut falleré, quip-
pe dimidia mei parte aquila. porrò aquilam ſciebam iam olim eſſe Ioui familia-
rem. Pòſt apud me perpendebã, illos quamprimum deprehẽſuros eſſe me, qui
alteram alam uulturinam indutus eſſem. Quapropter optimum factu ratus, nõ
temere uenire in periculum, adiens pulſaui fores. At Mercurius audito pulſu,
E ac nomen percontatus meum, feſtinatò abiit, Ioui renunciaturus. Nec multò
pòſt introſum accerſitus, magnopere pauitans ac tremens. Offendóque Deos
omneis pariter conſidentes, nec hos abſque ſolicitudine. Nonnihil enim ani-
mos illorum turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantum antea
nunquam; expectabant futurum ut mortales omnes mox aduenirent ad eun-
dem modum alati. Porrò Iupiter admodum terribili uultu toruoq; & Titani-
co me obtuens, inquit: Quíſnam es, & unde uenis? ubínam urbs tibi, quíue
parentes? Hoc ubi audiſſem, propemodum metu ſum exanimatus. Attamen
conſtiti ſtupidus, præque uocis magnitudine attonitus. Aliquanto pòſt ad me
reuerſus, omnia dilucidè expoſui, ab ipſo exorſus capite, quemadmodum

concupiſſem ſublimia illa cognoſcere: quemadmodum acceſſiſſem ad philoſo- F
phos: quemadmodum pugnantia loquentes audiſſem: quemadmodum deſpe-
raſſem diſtractus illorum dictis: deinde meum inuentum, tum alas, reliquáque
omnia uſque ad ipſum cœlum. Poſt omnia addidi quæ Luna mandarat. Itaque
ridens Iupiter exporrectis aliquantum ſuperciliis, Quid dicas, inquit, de Oto
& Ephialto, cum auſus ſit & Menippus in cœlum aſcendere? At in præſentia
quidem te ad hoſpitii conſuetudinem inuitamus. Cras, inquit, ſuper his quo-
rum gratia huc aduenisti, dato reſponſo dimittemus. ſimulq; cum dicto ſurgẽs,
ibat ad eam cœli partem, unde maximè omnia poterãt exaudiri. Iam enim tem-
pus erat ut uotis audiendis conſideret. Atque interim inter eundum percon- G
tabatur me ſuper his negociis quæ eſſent in terra: ac primùm quidem illa: Quan-
ti nunc uænit triticum in Græcia: Et num ſuperior hyems grauiter uos tetigit:
Et num holera egent imbre copioſiore. Sub hæc rogabat, nunquis adhuc ſu-
pereſſet è Phidiæ genere: Et quam ob cauſſam Athenienſes tot annos Iouia-
lia intermiſiſſent: Et num in animo haberent Olympium ſuum abſoluere: Et
num eſſent comprehenſi qui templum Dodonæum ſacrilegio ſpoliaſſent.
Ad ea cum reſpondiſſem: Dic mihi (inquit) Menippe, de me uerò quam habent
homines opinionem? Quam, inquam, ô here, niſi maximè piam? nimirum o-
mnium Deorum regem eſſe te. Ludis tu quidem, inquit. Cæterùm ego cõten- H
tionem illorum probè noui, etiam ſi nihil fatearẽ. Siquidem fuit olim tempus,
cum illis & uates eſſe uiderer, & medicus. In ſumma, unus eram omnia. Tũ Io-
uis plenæ erant & uiæ omnes, ſimul & mortalium conciones. Piſa ac Dodona
ſplendidæ erant, ac conſpiciendæ omnibus. Porrò præ fumo ſacrorum nec at-
tollere oculos mihi licebat. Verùm poſteaquam Apollo apud Delphos conſti-
tuit oraculum, Aeſculapius medicinæ officinam Pergami, ſimul atque Bendi-
dium natum eſt in Thracia, Anubis templum in Aegypto, Dianæ apud Ephe-
ſios: ad iſta quidem concurrunt omnes, ſolennes conuentus celebrant, Heca-
tombas offerunt: mihi uerò tanquam ætate defecto, abũde magnum honorem I
habuiſſe ſe putant, ſi ſolido quinquennio ſacrificarint in Olympia. Proinde ui-
deas aras meas frigidiores, quàm ſint uel Platonis leges, uel Chryſippi ſyllogi-
ſmi. Huiuſmodi quæpiam cõfabulati, in eum peruenimus locum, ubi confeſſu-
rus erat ad exaudienda uota. Erant autem ordine ſitæ feneſtræ, cuiuſmodi ſunt
ora puteorum, habentes opercula. iuxta unamquanque ſella poſita erat aurea.
Itaque Iupiter cum ad primam aſſediſſet, detracto operculo præbuit ſeſe pe-
tentibus. Optabant autẽ ex omni undique terra, diuerſa uariaq;. Nam ipſe quo-
que admotis pariter auribus ſimul audiebam uota. Erant autem huiuſmodi: O
Vota mortalium. Iupiter, contingat mihi regnum. O Iupiter, contingat cepas & allia mihi proue- K
nire. O Iupiter, utinam pater mihi breui moriatur. Rurſum alius aliquis dicit:
Vtinam exiſtam hæres uxoris. Vtinam nemo reſciſcat me ſtruxiſſe inſidias fra-
tri. Contingat mihi uincere litem, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauiga-
bãt, hic optabat ut ſpiraret Boreas, ille ut Notus. Agricola optabat plũuiã, con-
trà ſullo Solem. At Iupiter audiens, & ſingula uota diligenter expendens, non
omnibus pollicebatur, uerùm hoc conceſſit Saturnius, abnuit illud. Nam iuſta
uota per os feneſtræ ſurſum admittebat, admiſſa ad dextram ſtatuẽs: rurſus ini-
qua remittebat irrita, flatu deorſum redigens, ne poſſint ad cœlum accedere.
Super uno quodam uoto uidebam illum etiam ambigentem. Etenim cum eſ-
ſent

A ſent duo qui diuerſa peterent, æquales uictimas pollicitantes, non inueniebat
utri potius annueret. Itaq; iam Academicũ illud illi accidebat, ut nihil ſtatuere
poſſet: uerùm exemplo Pyrrhonis ſuſpenſus hærebat etiam ac conſiderabat.
Porrò quũ iam ſatis uota proponentibus dediſſet operam, ad proximam di-
greſſus ſellam, & ad ſecundam feneſtram, prono capite fœdera ferientibus ac
iurantibus dabat operam. Vbi his quoque reſponſum eſſet, ac Hermodorum
Epicureum fulmine comminuiſſet, ad proximam deinde ſellam ſeſe tranſtulit,
de diuinationibus omnibus & auguriis auditurus. Hinc ad ſacrificiorum fe-
neſtram tranſiit, per quam fumus aſcendens, denunciabat Ioui nomen uniuſ-
B cuiuſque qui rem diuinam faceret. Rurſum omiſſis his, uentis & horis manda-
bat quæ facere deberent. Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgurato, a-
pud Græcos ningito. At tu Borea ſpira in Lydia. Tu Note quieſce. Zephyrus
Adriani undas concitet. Tum in Cappadociã grandinis mille modii diſpergan-
tur. Tandem omnibus ferme ordinatis, diſcedebamus in eum locum ubi com-
potant Dii. Iam enim cœnæ tempus erat: meq; Mercurius arreptum iuſſit ac-
cumbere iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos iſtos
& ancipites Deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus uinum, Hercules
carnes, Myrtũ Venus, Neptunus Mænides. Simul interim & ambroſiam & ne-
C ctar furtim deguſtabam. Nam optimus ille Ganymedes, ut eſt hominum amãs,
ſiquando conſpexiſſet Iouem auertere oculos, nectaris cyathum unum, non-
nunquam etiam duos mihi infundebat. Dii uerò, quemadmodum alicubi dixit
Homerus, & ipſe opinor, ut ego, illic conſpicatus, neque frumẽtum edunt, ne-
que potant nigrantia uina: uerùm ambroſiam apponunt, & nectare inebriãtur:
præcipuè uerò gaudent ueſci ſacrificiorum fumo, unà cum ipſo nidore ſubuo-
lante: ad hæc ſanguine uictimarum, quem ſacrificantes artis infundunt. Cæte-
rùm inter cœnandum & Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacem ſalta-
bat, & Muſæ ſurgentes in medium, tum Heſiodi Theogonias nobis canebant,
D tum primam ex Pindaricis hymnis odam: deinde omnium ſaturi requieuimus
quo quiſque ſederamus loco, ſatis uuidi potu.

At reliqui noctem diuíque hominesq; per omnem
Dormibant, me nequaquam ſopor altus habebat:

uerùm mecum animo uerſabam cum alia permulta, tum illa præcipuè, quî fie-
ret ut Apollini tãto iam tempore non proueniret barba, aut quo pacto naſce-
retur nix in cœlo, quum ſol ſemper adeſſet, unaq; conuiuium agitaret. Ac tum
quidem puſillum obdormii: mane uerò ſurgens Iupiter, iuſſit indici concionẽ.
mox quum adeſſent omnes, ſic farier infit: Vti uos conuocarem, in cauſſa fuit
E hoſpes hic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus
communicare uobiſcum de philoſophis, maximéque uerò à luna, hisq; de qui-
bus illa queritur, commotus, ſtatui haudquaquam diutius prorogare conſulta-
tionem. Eſt enim hominum genus, quod non ita pridem in uita ſtuitare cœpit, *Contra philo-*
iners, contentioſum, gloriæ auidum, iracundum, gulæ ſtudioſum, ſtultum, fa- *ſophos.*
ſtuoſum, contumelioſum, & ut uerbis Homericis dicam, Telluris inutile pon-
dus. Iſti igitur in ſectas diuiſi, ac uariis rationum labyrinthis excogitatis, alii
ſeſe Stoicos appellant, Academicos alii, alii Epicureos, alii Peripateticos, aliis
item uocabu̇s his multo magis ridiculis. Deinde ubi uenerandum illud uir-
tutis nomen induerint, tum adductis in altum ſuperciliis, promiſſáque barba,

fucato habitu obambulant,deteſtandos mores ſecum circumferentes,ſimillimi F
nimirum iſtis Tragœdiarum hiſtrionibus,quibus ſi perſonas ſtolamq; illam auro ſparſam detraxeris,quod ſupereſt, id ridiculum eſt, nēpe homūculus ſeptem denariis ad agonem conductus. Atqui huiuſmodi cum ſint, mortales quidem uniuerſos aſpernantur,de diis uerò abſurda prædicāt,contractisq; cœtibus adoleſcentulorum(quos nihil negocii ſit fallere)nobilem illam uirtutem oſtentāt, & uerborum ambiguitates docent,atque apud diſcipulos temperātiam ſemper ac modeſtiā laudant, opes ac uoluptatē execrantur. Cæterùm ubi ſoli & apud ſeſe eſſe cœperint, quid attinet dicere quantopere ſeſe ingurgitent, quàm immodici ſint ad uenerem, quemadmodum autem etiam aſſium ſordes oblingāt? G
Iam illud eſt omnium grauiſſimum,quòd cum ipſi nihil agant, neq; publicum, neque priuatum, ſed inutiles ac ſuperuacanei deſideant : nuſquam in conſiliis, nuſquam numerentur in armis : tamen reliquos accuſant, ac uirulenta quædam dicta congerentes, neque non maledicta quædā meditati, obiurgant,proximisq; conuiciantur, adeò ut is inter hos primas tenere uideatur, qui clamoſiſſimus ſit,& impudentiſſimus, & ad maledicendum audaciſſimus. At ſanè ſiquis iſtum ſine fine iſta facientem,uociferantem,& cæteros incuſantē percontetur ad hunc modum:Tu uerò quid tandem facis? aut ,quid per deos dicemus te ad uitam conferre?nimirū reſpondebit,ſi modò recta ueraq; fateri uolet,hoc H
modo:Nauigare quidem,aut agros colere,aut militare,aut artem aliquā aggredi,ſuperuacaneum mihi uidetur:cæterùm clamo,ſqualeo,frigida lauo,incalceatus per hyemem obambulo: aç ueluti Momus ille,quæ ab aliis geruntur, calumnior:ac ſiquis diuitū ſumptuoſius obſonarit,aut amicam habeat: id exquiro, atque indignor.Quòd ſi amicorum quiſpiam aut ſodalium morbo decumbat, curaq; & obſequio egeat,id ignoro. Hoc genus ſunt nobis,ô dii,hæ pecudes.Iā uerò qui ex his uocantur Epicurei,uehementer ſunt etiam contumelioſi, neq; mediocriter nos mordent,affirmantes neque diis eſſe curæ res mortalium,neq; omnino conſiderari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tēpus eſt ut de I
his conſultemus: propterea quòd ſi ſemel ualeāt hæc perſuadere iis qui ſunt in uita,non mediocriter eſurietis. Quis enim pòſt uobis rem diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumēti?Nam de quibus Luna hos accuſat,omnes audiſtis heri narrantē hoſpitem.Super his conſultate,quæ pariter & hominibus ſint quamutiliſſima,& nobis quamminimè periculoſa. Hæc locuto Ioue,frequēs affremebat cōcio:mox clamatum eſt ab omnibus:effulmina,exure, comminue in barathrum,in tartarum,uti Gigantes. At Iupiter rurſum indicto ſilentio,Fiēt iſta, inquit, quemadmodum uultis.Omnes comminuentur cum ipſa ſua dialectica. Quanquam in præſentia ſanè fas non eſt punire quenquā. Eſt enim Hie- K
romenia,ſicuti noſtis, quatuor hos menſes : iamq; inducias promulgaui.Itaque proximo anno ineunte uere mali malè perdentur formidando fulmine.*Sic ait*, atque ſuperciliis pater annuit atris. Porrò de Menippo hæc mihi uidentur, inquit,ut ademptis illi alis,nequando denuo redeat, à Mercurio deferatur hodie in terram.Hæc locutus dimiſit cœtum.Me uerò Cyllenius dextra aure ſuſpenſum,heri circiter ueſperā depoſuit in Ceramico.Audiſti omnia:omnia inquam amice, quæ è cœlo mecum affero. Quare abeo iam eadem hæc renunciaturus philoſophis in Pœcila inambulantibus.

A BIS ACCVSATVS, SEV FOR

ARGVMENTVM.

Et hic Dialogus maxima ex parte cōtra philoſophos,idq; nominatim etiam inſtitutus eſt.Introducit enim iudicio inter ſe contendentes,primò Academiam & ebrietatem pro Polemone philoſopho,actione fugæ,quòd is cum antea per omnem ætatem ebrietati ac crapulæ deditus fuiſſet, audito fortè quodam Xenocrate, ſubitò relictis priore uita ac habitu,ad frugem redierit,ac philoſophari cœperit. Secūdò Stoam & uoluptatem pro Dionyſio Heraclienſi,iniuriarum: quoniam hic ab initio Stoicam profeſſionem ſecutus, mox cum morbo quodam correptus, ἀναδύεσθαι iſtam quam Stoici docent, cum corpore ac ualetudinis affectione pugnare uideret, eamq; præſtare non poſſet, ad Epicureos defecerat. Tertiò mollitiem & uirtutem pro Ariſtippo, conſimili actione. Nam & hic cum ab initio Socratis auditor & uirtutis ſectator extitiſſet, poſtea uoluptatem ut finem bonorum aſſerere cœpit. Quartò menſariam Diogeni Cynico actionem fugæ intendentem, quoniam hic B *cum à principio quæſtum patris ſecutus,pro menſario ſeſe geſſiſſet, poſtea cum ob adulteratam monetam ſolum uertere coactus fuiſſet,Athenas uenit,& philoſophiam ſectari cœpit. Quintò pictoriam artem,Pyrrhonem ut deſertorem accuſantem,quòd ab initio pictor fuerat,poſtea autem relicta ea arte ad philoſophiam ſeſe contulerat. Videtur autem uelle Lucianus oſtēdere & quàm ipſi homines abiecti ac uiles, quidam autem etiam perditi per ſe fuerint, qui apud alios de uirtute ac ſummis rebus philoſophari,& foris ſapientiæ titulo gloriari ſoliti ſint: & quàm à malis,interdum etiam turpibus principijs & cauſsis, ad tantarum rerū profeſsionem proſiluerint, cum alium uidelicet ex ebrio ſubitò Academicum factum, alium ex impoſtore Cynicum,alium autem etiam ex propria affectione bonorum finem & uirtutis naturam æſtimaſſe oſtendit. Poſtremò autem & ſe ipſum à Rhetorica & à Dialogo reum fieri fingit:ab illa,quòd ea à qua plurimū adiutus* C *& nobilitatus fuerat,deſerta,ad Dialogum trāſierit.ab hoc autem, quòd ueterem eius characterem & modum egreſſus, iocoſa & comica argumenta, contra uetus Platonis exemplum,tractare cœperit. Quo iterum uidetur & ſtudiorum ſuorum & inſtituti rationē quandam exponere uoluiſſe, & pariter illis reſpondere quoque, qui ob ſcribendi genus, & dictionis nouitatem,ipſum fortaſsis nonnihil corripuerant, quemadmodum & ſuprà in Prometheo fecit. Ab exordio autem longam querelam Iouis de curis & officijs deorum præmittit, qua occaſionem inſtituto dramati quærit, & quaſi quandam uiam ad futuram actionē ſternit. Deinde & alteram Iuſtitiæ, quæ ſe in terras iterum à Ioue ad præſidendū iudicijs uidelicet demitti grauatur.Vbi in genere quoq; philoſophorū initia ſiue creationes, & cōtentioſas atq; clamoſas diſputationes perſequitur,adhibita ad hoc Panos perſona, utpote liberioris dei,& ipſam rem,ut eſt,παχυμερέστερον etiā narrantis. Titulus alter ab eo qui bis,hoc eſt,à rhetorica,& à Dialogo,accuſatur,ſumptus eſt,alter à toto argumento.*

Iupiter, Mercurius, Iuſtitia, Pan, Athenienſis, Alius,& Alius, Academia, Stoa,
D Epicurus, Virtus, Mollities, Diogenes, Rhetorice, Syrus, Dialogus.

AT malè pereant, quicunque philoſophorum apud ſolos deos felici- IVPIT.
tatem eſſe dicūt. Quòd ſi igitur noſſent quàm multa nos hominum cauſſa patiamur,haudquaquam nos ob nectar aut ambroſiam beatos prædicarent,Homero uidelicet credentes,homini cæco,& præſtigiatori,beatos uocitanti nos,& ea quæ in cœlis geruntur,exponenti:cum ipſe ne illa quidem quæ in terris fiunt, aſpicere potuerit. Iam primū certè Sol quidem *Sol*
hic iuncto curru totam diem cœlum circumuagatur, indutus igne, & reſplendens radiis, ne tantum quidem ocii habens, quantum ad ſcalpendam aurem,
E ceu dici ſolet,ſufficiat.Nam ſi uel paululum ceſſauerit inſciens, arreptis habenis equi, & à uia tranſuerſe euntes, omnia miſcere incendiis ſolent. Luna autem *Luna.*
inſomnis & ipſa circumit, lumen exhibens iis qui nocturnis comeſſationibus atque laſciuiis indulgent, quiq; præter tempus à cœnis domum redeunt. Rurſus autem & Apollo negocioſam quandam artem profeſſus, parum abeſt quin *Apollo.*
totis obſurdeſcat auribus,tanta illi multitudine quotidie obſtrepente, atq; oracula efflagitante. Ac nunc quidem in Delphis illi eſſe neceſſe eſt, paulò autem pòſt Colophonem currendo petit.Inde & Xanthum tranſit,& curſu poſtea in Clarum abit, deinde uerò etiam in Delum,uel ad Brāchidas.Et in ſumma,ubicunque ſacerdos oraculorū interpres, poſtquam de ſacro latice biberit,& laū-

rum commanderit,ac tripodem impulerit,adesse iubet,impigrum ac strenuum F
quamprimũ assistere necesse est,connectétem oracula, uel intercidere artis hu-
ius gloriam sibi pati. Nolo enim dicere quàm multa,experiendæ artis,& pro-
Alludit ad ea quæ de Crœso scribit Herodotus lib. 1. bandorum uaticiniorum caussa, insidiose quidam contra ipsum machinantur,
dum carnes agninas testudinésque uno & eodem uase coctas illi apponunt: ut
Aesculapius. nisi nasum acrem & acutum haberet, abiisset eo etiam deriso Lydus ille. Nam
Aesculapius quidem, cum ab ægrotantibus quotidie uexetur,& tuetur graue,
& tractat iniucunda, alienisq; ex malis proprias sibi contrahit molestias. Quid
Venti. enim Ventos dicã plantas fouẽtes, & promouentes nauigia, iisq; qui frumen-
Somnus, & Insomnia. ta uentilant,ac paleas secernũt,aspirãtes? Aut Somnum,ad omnes uolantẽ? aut G
etiam Insomnium unà cum Somno pernoctans,ac ueluti interpretem quẽdam
illius se gerẽs? Omnia enim hæc humanitate ac beneuolentia quadã erga mor-
tales dii operantur,& ad uitam in terris agendam singulis contribuunt. Ac cæ-
Iupiter. terorum quidem negocia adhuc mediocria. Ego uerò ipse, omnium ille rex
ac pater,quàm multas molestias sustineo? q̃ multa autem negocia habeo,tot ac
tantis curis distractus? Cui principiò quidem necesse est cæterorum deorũ opera
inspicere,quicunque aliquid commune in administrando imperio nobiscum
agunt, ne desides sint, & ad res obeundas torpescant: deinde uerò seorsim ac
per me ipsum innumerabilia quædam peragere,eaq; quæ propè incomprehẽsi- H
bilia & inaccessa sint præ tenuitate sua. Nõ enim solũm generalibus illis admi-
nistrationibus,pluuiis uidelicet, grandinibus, uentis & fulguribus administra-
tis,ceu curarũ parte subleuato quiescere mihi licet, sed oportet me & hæc qui-
dem facere, & præterea autẽ aspicere eodẽ tempore in omnes partes, omniaq;
contemplari,non secus atque illum in Nemea bubulcum,furantes,peierantes,
sacrificantes,si quis libauit,unde nidor ac fumus ascendat,quisnã ægrotans aut
nauigãs inuocarit,& quod omnium acerbissimum est, uno eodemq; tempore
in Olympia Hecatõbæ adesse,in Babylone belligerãtes intueri,in Getis gran-
dinare,& in Aethiopibus conuiuari. Et tamẽ querelas ac reprehensionẽ ne sic I
quidem euitare facile est, sed sæpenumero dii quidem cæteri,atq; hominũ po-
pulus cauda cristatus equina,dormiunt totam per noctẽ: me uerò Iouem uide-
licet placidus sopor haud tenet unquam. Nã sicubi uel paululum nictauerimus,
uerus illico Epicurus iste est,qui nulla nos prouidẽtia,ea quæ in terris gerũtur,
prospicere affirmat. Atque adeò periculum hoc haudquaquam contemnen-
dum,si homines ei hæc credent,sed sine coronis quidẽ templa nobis stabũt,sine
nidore autem plateæ,sine libamẽtis cratẽres,frigidæq; passim aræ. Et in summa,
sine sacrificiis ac uictimis omnia,multaq; fames futura. Proinde ueluti nauium
gubernatores,sublimis solus in puppi stare soleo,clauũ tenens manibus: atq; alii K
quidem qui in naui uehuntur, inebriantur scilicet,& si fors ita ferat, etiã dor-
miũt: ego uerò insomnis atq; ieiunus pro omnibus illis cura exerceor, & soli-
citus sum mẽte animoq;, solo eo nomine honoratus, quòd omniũ dominus esse
uideor. Quare lubẽs equidem interrogarim philosophos istos qui solos Deos
beatos prædicant,quando tandem & nectari uacare nos & ambrosiæ putarẽt,
innumerabilibus adeò implicatos negociis. Ecce enim præ cõtinuis occupatio-
nibus q̃ multas controuersias intus repositas iam olim seruamus, situ adeò atq;
araneis iam propè corruptas,præcipuéque eas quas scientiæ atq; artes aduer-
sus homines quosdã habent,admodũ antiquas illarum nonnullas. Illi uerò uo-
ciferantur

A ciferantur undique,& indignantur, ac iustitiam inclamant, méque ob tarditatem accusant & pigritiam: nescii uidelicet quòd haudquaquã negligentia aliqua,iudicia ultra diem extrahi atq; differri hæc contingit,sed præ felicitate scilicet ista,in qua uersari nos credũt. Hoc enim nomine occupationes hasce perpetuas illi uocant. MERC. Et ipse,Iupiter,multa huiuscemodi audiens grauiter ferentes & indignantes illos,dicere tibi non audebam. At postquam tu ipse de his mentionem incepisti, eloquar sanè. Valde indignantur, pater, & animo ferunt iniquo, atq; etiam manifestè quidem profiteri non audent, submurmurant autem apud sese,inclinati & incuruati accusantes tempus: quos tamẽ con-
B ueniebat iam olim,propriis suis uiribus cognitis, cõtentum unumquemq; esse rebus iudicatis. IVPIT. Quid igitur uidetur Mercuri? Statímne illis forũ constituemus,& agendi potestatem dabimus: an uis ut in proximũ prorogato termino,diem illis dicamus? MER. Haudquaquam,sed iam agendi copiam faciamus. IVPIT. Ita igitur facias. Tu quidem deuolans proclama quòd forum atque iudicium constituetur, hoc pacto, omnes quotquot actiones atque libellos suos obtulerunt, uenire hodie debere in uicum Martium. Illic autem iudiciorum quidem præsidem Iustitiam, sortituram esse ipsis fora secundum rationem,ac litis æstimationem,ex cunctis Atheniésibus. Quòd si quis autem iniu-
C stum putauerit factum esse iudicium,seq; sententia grauatum, licere illi prouocanti ad me, deintegro tũ iudicio experiri,perinde ac si sententia prorsum lata nõ fuisset. Tu uerò filia, assidens iuxta deas uenerãdas & graues,actiones sorte distribue,& inspice iudicantes. IVST. Iterúmne in terram? ut eiecta ab illis,denuo fugitiua è uita abeam? ubi iniustitiam ferre non potero irridentem. IVP. Bene sanè sperare decet. Omnino enim iam persuaseruut illis philosophi, ut te iniustitiæ anteponãt,ac maximè filius ille Sophronisci,laudato eo quod iustum est,& uelut omnium bonorum maximo comprobato. IVST. Proinde & ipsi illi quem dicis, admodum multum profuerunt habiti de me sermones, ut qui
D traditus Vndecimuiris istis capitalibus,& in carcerem coniectus,aconitum miser biberit, ne gallo quidem Aesculapio persoluto. In tantum prævaluerũt accusatores contraria de iustitia philosophãtes. IVPIT. Peregrina adhuc plerisq; tum philosophia erat, paucíque etiamdum philosophabantur: quare meritò ad Anytum & Meletum fora tum inclinabant. At nunc an non uides quantum ubiq; palliorum & baculorum & perarum? & ut nusquam non barba profunda,& libellus in sinistra? atque omnes adeò pro te philosophantur. Plena autem & ambulacra,turmatim atque gregatim mutuò sibi obuiàm euntium, nemoq; prorsum est qui non uirtutis alumnus uideri cupiat. Multi igitur relictis arti-
E bus quas antea exercebant,ad peram prosilientes & pallium,& corpore ad solem ad Aethiopis modum infuscato, subiti & extemporales quidam philosophi ex coriariis aut fabris prodeuntes obambulant: teq; ac tuam uirtutem collaudant: ut iuxta prouerbium, citius aliquis in naui cadens ligno destituatur, quàm hic quocunque aspexerit oculus,philosophũ desideret. IVST. At uerò, Iupiter,hi me territant,dũ inter se altercantur,& improbè se gerunt in iis ipsis quæ de me commemorant. Aiunt autem & plurimos eorum in sermone quidem simulare me, re ipsa autem omnino ne in ædes quidem intrò admittere, sed manifeste præ se ferre quòd excluduri me sint, si unquam ad fores illorum propius accessero. Nam iam olim iniustitiam ab ipsis hospitio acceptam esse.

σεμνὰς θεὰς Erinnyes Atheniẽses appellarunt.

IVPIT. Non omnes, filia, flagitiosi adeò sunt. Et abunde satis est si uel paucos F
quosdam bonos reperias. Verùm abite iam, ut uel paucæ aliquæ actiones hodie
finiãtur. MER. Abeamus, Iustitia, rectà uersus Sunium, paululum sub Hymet-
to ad siniſtrã Parnethis deflectentes, ubi duo illi uertices. Tu enim uideris obli-
ta iam olim esse uiæ istius. Sed quid fles, atque indignaris? Ne metuas. Non am-
plius eodem pacto res humanæ se habent, ac mortui sunt omnes illi Scirones,
Pityocamptæ, Busirides, & Phalarides, quos tunc pertimescebas. Nunc autem
Sapientia & Academia & Stoa tenent omnia, & ubiq; te quærunt, & de te dis-
putant, hiantes & expectantes ſicunde ad ipsos iterum deuoles. IVST. Proin-
de tu mihi uerum Mercuri solus dicere poteris (utpote qui cũ ipsis degas ple- G
runq;, & conuerseris unà tum in gymnasiis, tum in foro. nam & forensis quoq;
es, & in concionibus præconem agis) quales tandem sint: & num uidear apud
ipsos commorari ac permanere posse. MERC. Per Iouem: iniustè enim equi-
dem agerem, si ad te, sororem utique meam, non dicerem. Non enim parũ uti-
litatis ex philosophia perceperunt plerique ipsorum. Nam etiam si nihil aliud,
illud saltem consecuti sunt, quòd pudore ac reuerentia habitus, modestius pau-
lo delinquunt. Veruntamen & in flagitiosos quosdam ipsorum incides (decet
enim, opinor, uerum quod est, fateri) nonnullos autem & semidoctos, & propè H
seruiles. Nam postquam acceptos eos alio colore infecit Philosophia: illi qui-
dem quotquot ad satietatem usque tincturam imbiberunt, exactè boni probiq;
effecti sunt, nullo alieno colore permixti. Et ad suscipiẽdam te, tales quamma-
ximè appositi sunt. Quotquot autem præ ueteri squalore atque illuuie, minus
altè, quantum medicamenti illius, imbuendi uim habet, intrò receperunt: aliis
quidem meliores, sed tamen imperfecti, & semialbi, & quasi compuncti, parda-
liumq; modo, quod ad colorem attinet, uariegati euasere. Sunt autem etiã qui
cum solùm attigerint foris lebetem summo digito, ac fuliginis nonnihil sibi il-
leuerint, abunde putent & ipsi sese tinctos denuo esse. Tibi uerò certum est
quòd cum optimis cõuersandum erit. Sed interea dum sermones cedimus, iam I
appropinquamus Atticæ: quare Sunium quidem ad dexteram relinquamus, ad
arcem autem iam hinc declinemus. Ac postquã descendimus, ipsa quidem hic
Pnyce locus Athenis fuit ubi conciones haberi solebãt. alicubi super uicũ sede, ad Pnycen aspiciens, & expectans, donec ea proclama-
uero quæ à Ioue imperata sunt. Ego uerò cõscensa arce, facilius hoc pacto uni-
uersos ex alto, & unde exaudire uocẽ omnes possint, illos aduocabo. IVST. Ne
antea abieris Mercuri, q̃ dicas quisnã iste sit qui huc accedit, cornutus uidelicet
ac fistulã habens, & hirsuta crura. MER. Quid ais? an non nosti Pana illum, ex
Dionysi ministris omniũ maximè Bacchicum? Hic antea quidem habitabat in
Parthenio monte: temporibus autem illis quibus Datis cum classe aduectus est, K
& Barbari in Marathonem egressi, ultrò atque inuocatus uenit Atheniẽsibus
auxilium laturus. Et ex eo spelunca hac sub arce uelut præmio eius rei acce-
pta, habitat paulum infra* Pelasgicum, inter aduenas & inquilinos census. Ac
**Locus in arce Athienſi fuit hoc nomine: cuius et Aristophanes meminit.* nunc quidem, ut uerisimile est, ex uicinis nos conspicatus accedit, salutatos ex-
cepturus. PAN. Saluete Mercuri, & tu Iustitia. MER. Et tu. IVST. Et tu utiq;
ô Pan, Musicorum studiosissime, & saltatorum inter omnes Satyros agillime,
Athenis autem & bellicosissime. P A N. Quid autem rei Mercuri est? aut quæ
uos huc necessitas appulit? M E R. Hæc tibi enarrabit omnia. Ego uerò in ar-
cem hinc, & ad præconium faciendum abeo. IVST. Iupiter, ô Pan, demisit me,
ut

A ut sortitò distribuerem actiones forenses. At tibi quo pacto res habent Athe-
nis? PAN. In uniuersum quidem haudquaquam pro dignitate apud ipsos ago,
sed multo deterius quàm speraram, & hoc, cum tantum depulerim tumultum
illum à Barbaris exortum. Sed tamen bis aut ter quotannis ascendentes, segre-
gato ad hoc hirco aliquo coleato, grauiter ac multum olente, sacrificant mihi:
deinde epulantur carnes illas, me lætitiæ eius uelut testem adhibentes, ac tenui
quodam honorantes applausu: quanquam me nonnihil animo oblectat risus
ipsorum & lusus. IVST. In cæteris uerò, ô Pan, ecquid meliores, & ad uirtu-
tem intenti magis redditi sunt à philosophis? PAN. Quósnam istos dicis phi-
B losophos? num tetricos illos, ac tristes uultu, congregatos pariter multos, quod
ad mentum ac barbam attinet, non dissimiles mihi, loquaces præterea? IVST.
Atque admodum. PAN. Non sanè intelligo neque quid dicãt, neque quæ sit
sapientia illorum. In montibus enim uersari ego soleo, & affectata ista uerba
atque urbana haudquaquam didici, Iustitia. Vnde enim in Arcadia sophista uel
philosophus foret? Vsque ad transuersum calamũ & fistulam doctus ego sum:
quod ad cætera attinet, pastor, & saltator, & bellator etiam, si opus sit. Sed ta-
men audio certè illos assiduè uociferantes, ac uirtutem nescio quam, & ideas,
& naturam, & incorporea quædam commemorantes, ignota mihi ac peregri-
C na nomina. Ac primùm quidem pacificè exordiuntur inter se sermones: cæte-
rùm procedente aliquantum disputatione, intendunt uocem usque ad tonum
seu modum quem* orthium uocant, ut exinde, cum nimium distenduntur, at- *Tonus quidã Græcorũ Mu ſicorum fuit, cuius & Gellius meminit in Arione.*
que eloqui magna contendunt, & facies illis rubescat, & collum intumescat, &
uenæ extantiores appareant, perinde ut tibicinum solent quando angustam ti-
biam inflare ui quadam coguntur. Conturbatis igitur sermonibus, & eo quod
à principio instituerant, cõfusaneo relicto, abeunt, cõuiciantes sibi mutuò ple-
rique, & sudorem ex fronte incuruo digito abstergentes. Atq; hic demum uin-
cere uisus est, qui ipsorum maximè clamosus, aut confidẽtior aliis fuit. Sed tum
D populus iste promiscuus admiratur eos, & maximè ii quibus alioqui necessa-
riæ rei nihil incumbit aut curæ est, qui tum astant confidentia atque clamore
illorum excitati. Proinde mihi quidem homines quidam arrogãtes ob hæc ui-
debantur esse, atque ægrè afficiebar propter barbæ similitudinem. Vtrum au-
tem utile aliquid, atq; in commune cõducens, clamori ipsorum inesset, & num
quid boni ex uerbis illis enasceretur ipsis, dicere sanè haudquaquam possum.
Quanquam si conuenit utique depositio metu quod uerum est proferre (nam
habito ueluti in specula quadam, ut uides) multos ipsorum sæpenumero iam
conspicatus sum circa profundã uesperam. IVST. Sustine, ô Pan: an non Mer-
E curius tibi iam proclamare uisus est? PAN. Admodũ igitur. MER. Audite po-
pulus: forum atque iudiciũ, quod felix faustumq; sit, constituemus hodie, men-
sis Februarii die septima. Quicunq; igitur actiones detulere, in uicum Martium
ueniunto. ibi Iustitia sortietur fora, atque ipsa præstò erit iudicantibus. Iudices
ex uniuersis Athenienſibus dabuntur. merces, tres oboli uniuscuiusque causſæ.
numerus iudicũ, secũdum æstimationem litis. Quotquot autem relictis actio-
nibus priusquam iudicio experiri potuere, fato functi sunt, & hos Aeacus re-
mittat. Quòd si uerò quispiam iniquè iudicatũ esse putauerit, appellatione fa-
cta denique [illegible]perietur: ipsa autẽ prouocatio ad Iouẽ fiat. PAN. Papæ! qualis
tumultus! quantum, Iustitia, exclamarũt! Vt autem seriò undique cõcurrunt,

trahentes sese mutuò per accliue sursum uersus Areopagum! Ipse autem Mercurius quoque iam adest. Quapropter uos quidem actionibus & iudiciis operam date, sortimini & disceptate pro eo atq; legitimum uobis est: ego uerò ad speluncam hinc digressus, fistula canam carmen aliquod amatoriũ, quo Echo soleo probris incessere. Cæterùm auscultationũ & orationũ iudicialiũ abunde habeo, quotidie contendentes ac litigantes in Areopago audiens. MERC. Age Iustitia, aduocemus istos. IVST. Rectè dicis. Conferti siquidem, ut uides, accedunt tumultuantes, & perinde ut uespæ circunstrepentes uerticem. ATHENIENSIS. Cepi te, ô sceleste. ALIVS. Sycophantam agis. AL. Dabis tandem iam pœnas. AL. Conuincam te, quòd grauia atque indigna perpetraris. AL. Mihi primo sortire. AL. Sequere sceleste ad Iudicem. AL. Ne suffoca me. IVST. Scis quid faciamus, Mercuri? Cæteras quidem lites in crastinum reiiciamus, hodie autem eas tantùm sortiamur, quæcunque ab artibus aut uitis aut scientiis contra homines promulgatæ sunt. Ac mihi has in medium profer actiones. MERC. Ebrietas contra Academiam pro Polemone, plagii. IVST. Sortire septem. MER. Stoa contra Voluptatem, iniuriarum, quòd amatorem ipsius Dionysium, seductũ ab ipsa abstraxerit. IVST. Quinq; sufficient. MER. Pro Aristippo Mollities contra Virtutem. IVST. Etiam his quinque iudicent. MER. Mensaria contra Diogenem, fugæ. IVST. Tres sortire solos. MER. Pictoria contra Pyrrhonem, ut desertorem. IVST. Nouem cognoscant. MERC. Visne & has sortiamur Iustitia, duas uidelicet istas paulò antè, nosti, cõtra Rhetorem institutas atque delatas? IVST. Antiquiores illas prius decidamus, hæc autem postea continuò disceptabuntur. MERC. Atqui similes etiam istæ superioribus sunt, & id quod intenditur, etiam si recens ac nouum, affine tamen illis est de quibus modò sortiti sumus: quare inter ea disceptari quoq; dignum est. IVST. Videris Mercuri indulgere nonnihil petitioni. Sed tamẽ sortiamur, si tibi uidetur: ueruntamen duas has solas. Sufficiunt enim hæ de quibus sortiti iam sumus. Cedo ipsas actiones. MER. Rhetorica contra Syrum, malæ tractationis. Dialogus contra eundem contumeliæ. IVST. Quis autem Syrus iste est? Neque enim nomen adscriptum est. MERC. Ita sortire: contra Rhetorem Syrum. Nihil enim uetabit etiam absq; nomine proprio. IVST. Ecce externas quoque iam & peregrinas Athenis in Areopago sortiamur, quas rectius fuerat ultra Euphratem disceptatas fuisse. Veruntamen sortire undecim, eosdemq; utrique liti. MER. Eia Iustitia, parce nimium adeò exhaurire fiscum tot mercede iudicum. IVST. Primi considento Academiæ & ebrietati iudicaturi. Tu uerò aquam infunde. Prior autem dic tu Ebrietas. Quid taces & nutas? Audi Mercuri accedens. MERC. Non possum, inquit, certamen hoc perorare, lingua mihi præ mero impedita atque illigata, ne etiam risui me exponam in iudicio. Aegrè autem, ut uides, constiti quoq;. IVST. Proinde patronum adducat ex uehemẽtibus ac grauibus istis aliquẽ. Sunt enim multi qui uel trioboli gratia disrumpi parati sunt. MERC. At nemo certè uolet manifestè patrocinari Ebrietati. Verùm æqua utiq; hæc postulare uidetur. IVST. Quænam? MER. Academia hæc semper in utranque parata atque instructa est orationem, idque etiã exercet sese, ut cõtraria probè possit dicere. Ea igitur, inquit, pro me prior dicat, atque ita deinceps pro se ipsa uerba faciat. IVST. Noua quidem hæc. Sed dic tamen Academia orationem utranque, quandoquidem hoc tibi facile est.

Sortitio iudicum secũdum genera actionum.

ACA.

ACA. Audite uiri Iudices priore loco illa quæ pro Ebrietate afferuntur. Illius enim est id quod nunc dicitur. Iniuria affecta est misera, ut cum maximè, à me Academia, mancipio quod solum habebat beneuolum ac fidele, quodq; nihil turpe eorum quæ ipsa imperasset putabat, spoliata, Polemone illo inquã, qui interdiu cum lasciuia ac petulantia per medium forum ferebatur, psaltriam secum habens, & cantu perstrepẽs, à summo mane ad uesperam usq; ebrius semper, & crapulæ indulgens, caputq; corollis ac floribus implicatum gerens. Atq; hæc quòd uera sint, testes sunt Athenienses uniuersi, qui ne unquam quidem Polemonem sobrium uiderunt. Postquam autem infelix ille ad fores Academiæ quoque comessabundus & per lasciuiã illudens accessisset, perinde ut ad omnes solebat: mancipatum illum, atque è manibus Ebrietatis ui ereptũ, & ad se adductum, aquam bibere, ac sobrium esse docuit, corollasq; capiti detractas discerpsit. Ac quoties bibendum atque accumbendum fuerat, uerba quædam perplexa ac misera, & multa curiositate referta, illi tradidit. Quare pro eo qui antea efflorescebat in illo, rubore, pallidus miser & incuruus corpore factus est, & cantilenis illis uniuersis obliuioni mandatis, sine cibo interdum & sitibundus ad mediã usque uesperam sedet, nugando uidelicet qualia multa Academia ego nugari doceo. Quod autem maximum est, etiam cõuiciatur Ebrietati, à me eò inductus, & innumera quædam mala de ea cõmemorat. Dicta ferme sunt quæ pro Ebrietate adduci possunt. Iam uerò & pro me ipsa uerba faciam: & exinde peroratum à me esto. IVST. Quid igitur ad hæc respondebit? Veruntamen infunde & huic parem uicissim. ACA. At hoc quidem pacto auditu admodum probabilia uidentur, uiri Iudices, quæ à patrono pro Ebrietate dicta sunt. Quòd si autem & me eadem beneuolentia audietis, intelligetis sanè quòd nulla ipsam iniuria affeci. Nam Polemonem hunc, quẽ seruum illa suum esse ait, natum haudquaquam seruiliter, neque ita ut ebrietatem referret, sed familiarem mihi, & natura similem, præreptum adolescẽtem adhuc atque teneru rum existentem, adiuuante ad hoc Voluptate, quæ illi in plerisque mutuã operam præstat, corrupit miserum, lasciuis comessationibus & meretricibus quasi in deditionem tradendo: ita ut ne paululum quidem uerecũdiæ in eo remaneret. Atque ea quidem quæ illa pro se paulò antè dici putabat, pro me dicta esse existimate. Circumibat enim miser ille à primo statim mane coronatus, ac crapula perditus, per medium forum, sonantibus undiq; circum ipsum tibiis, nunquam sobrius, lasciuus ac petulans in omnes, dedecus & contumelia maiorum & præterea ciuitatis totius, ludibrium autem peregrinorum ac hospitum. Posteaquam autem ad me uenit, ego quidem forte quadam, ut consueui facere, patẽtibus foribus ad amicos qui tum præsentes erant, sermones quosdam de uirtute atque modestia faciebam. Ille uerò cum tibia & coronis astans, principiò quidem uociferabatur, ac perturbare nos tentabat, conuersationem nostram clamore suo interturbando. At postquam nos nullam illius rationem habebamus, paulatim (neque enim omnino aut extremè uino madefactus erat) resipiscere cœpit ad sermones, & simul auferebat coronas, & tibicinam compescebat, & ob purpuram erubescebat: ac ueluti è profundo somno experrectus, cum seipsum aspiciebat, quo pacto ornatus atque affectus esset, tum uitam superiorem & anteactam damnabat. Et rubor quidem ille ex temulentia cõtractus defloresc̃ebat, euanescebátque: ipse autem præ pudore eorum quæ fecerat,

erubescebat. Postremò ab illa aufugiens, ita ut erat, ad me transiit, neque uocãte F
me, neque cogente, perinde ut illa de me ait, sed ultro ac uolens, meliora hæc
nostra esse credens. Ac mihi iam ipsum huc aduoca, ut cognoscatis quo pacto
à me immutatus atque affectus sit. Hunc ego, uiri Iudices, ad me receptum, ri-
diculè omnino sese gerentem, & neque uocem edere, neq; consistere præ mero
ualentem, conuerti, ac sobrium reddidi, & ex uili mancipio uirum modestum
ac temperantem precioq; dignum Græcis effeci. Et mihi nunc ipse gratiã pro
ea re habet, & propinqui eius pro ipso. Dixi. Vos autem iam spectate, Iudices,
utri nostrum satius fuerit illum cõuersari. MERC. Agite itaque, ne cunctemi-
ni. ferte sententiam, atq; inde exurgite. nam & cæteros iudicare oportet. IVST. G
Omnibus calculis superat Academia, excepto uno. MERC. Nihil nouum aut
mirum si quis sit qui & pro Ebrietate ferat. Sedete nunc uos qui Stoæ contra
Voluptatem sortitò electi estis, ad iudiciũ de amatore ferẽdum. Infusa est aqua.
Heus picturata, ac uaricoloribus induta, tu iam dic. STOA. Haud equidẽ ignoro, uiri iudices, quàm contra formosam aduersariam oratio habenda mihi sit.
sed & uestrum plerosque uideo ad illam quidẽ aspicere, & eidem arridere, me
uerò contemnere, quòd uidelicet ad cutem usque tonsa sum, & uirile quiddam
obtueor, tetricaq; ac tristis appareo. Sed tamen si me dicentem audire uolueritis, cõfido equidem multo iustiora, quàm hæc, dicturam me esse. Nã hoc ipsum H
illud est quod in præsentia accuso, quòd ita meretricio modo exornata, aspectus illecebris amatorem meum uirum tunc modestum ac temperantem, Dionysium uidelicet, fraude circumuẽtum, ad sese auulsum hinc abstraxit. Et quam
præcedentes illi causam iudicauerunt inter Academiam & Ebrietatem, quasi
quædam soror præsentis causæ est. Examinabitis enim in præsentia, utrũ porcorum more in terram deiectos uiuere nos deceat, uoluptati indulgentes, neq;
quicquam generosum in animo cogitantes: an uerò posteriore loco, eo quod
est delectabile, posito, prælata honestate, liberos liberè philosophari, neque dolorem ut ignauum quiddam pertimescentes: neque id quod dulce est, mancipiorum more sectantes, felicitatemq; in melle & caricis quærentes. Huiusmodi I
enim illecta menta hæc stultis obiiciens, & labore ceu quadã larua perterrefaciens, plerosque ipsorum ad se illectos adducit, inter quos & miserum illũ uelut
excusso iugo à nobis secedere fecit, cum ægrotãtem tacitè obseruasset. Neque
enim rectè ualentem ac sanum oratione sua unquam facilè adduxisset. Quanquam quid ego adeò aduersus illam indignata sim, quandò ne ipsis quidẽ diis
parcere soleat, sed administrationẽ ac prouidẽtiam illorum calumnietur? Quare si rectè sapitis, Iudices, etiam impietatis pœnas de ipsa sumetis. Porrò audiui
equidem quòd neque orationem ipsa habere parata sit, sed Epicurum istũ pa- K
tronum pro se huc adductura. Adeò scilicet illudit etiam ipsi iudicio. Veruntamen illa certè ipsam interrogate, qualẽnam putet fuisse Herculẽ, ac Theseum
nostrum, num etiam illi indulgentes uoluptati, laborem euitarint. Nihil enim
prohiberet quo minus plena iniustitiæ terra foret, si illi laborem non sustinuissent. Atque hæc dixi, ut quæ non admodũ longis orationibus delectari soleam.
Quod si utique uoluerit & parumper respondere mihi interrogata, celerrimẽ
cognoscetur quòd nulla sit. Veruntamen uos certè iurisiurandi memores, decernite iam quæ iusta ac pia sunt: haudquaquam Epicuro fidem adhibẽtes, qui
deos dicit nihil eorũ quæ apud nos geruntur, attendere. MERC. Transi hinc.

Heus

A Heus Epicure, pro Voluptate dicito. EPIC. Haudquaquã prolixius apud uos,
uiri Iudices, dicam. Nam multis uerbis ne opus quidẽ mihi est. Verùm si incantationibus aut medicamentis quibusdam Voluptas eum quem Stoa hæc amatorem suum ait, Dionysium uidelicet, coegit ab hac quidẽ abstinere, ad se autem conuertere sese, uenefica meritò uisa est, & iniuriam feciſſe huic coarguitur, tanquam contra alienos amatores præstigias ac dolos machinata. At si quis liber, in ciuitate libera, legibus non uetãtibus, molestiam atq; acerbitatem quæ ab hac proficiscitur, perosus, & felicitate quã quasi caput laborum inde prouenire aiunt, pro nugis ac nihilo habita, obliquos & incuruos huius sermones, la-
B byrinthisque similes reliquit, ad Voluptatem autem lubens transfugit, uerborum istorum retiis tanquam uinculis quibusdam abiectis, haudquaquam stolida, sed humana sapiens, laboremq; ipsum, id quod est, malum, Voluptatem autem suauem ducens: excluderé ne eum decebat quasi ex quodam naufragio ad portum enatantem, & serenitatis cupientem, præcipiti capite in laborẽ impellendo, & ceu dedititicium, inopiæ atque egestati miserum illum tradendo, idque
C cum ille supplicis instar ad Voluptatẽ tanquam ad misericordiæ aram aliquam confugeret? Nimirum, ut passim ac multis iactatam illam uirtutem, cum multo sudore in arduum progressus aspiciat, atque exinde per omnem ætatem laboribus exercitatus, demum post uitam peractam felix atque beatus fiat. Atqui quis quæso iudex iustior in hac causa fuerit, quàm ipse ille qui & ea in quibus Stoa uersatur, cognouit ut quisquam alius, & cum antea solum illud quod honestum est, bonũ putaret esse, postea quantum malum foret labor, cognito, id quod melius ex utroq; probauit esse, delegit? Videbat enim, opinor, eos qui de tolerandis ac perferendis laboribus multa cõmemorare solent, priuatim autem Voluptatem colũt, eò quidem usque iuueniliter sese iactare, domi autẽ secundum Voluptatis præcepta uitã degere, erubescẽtes quidem si deprehendantur remittere aliquid de firmitate & contentione, prodereq; professionẽ suam, pa-
D tientes autẽ miserè interea Tãtali illud: & ubi latere sese, ac tutò leges transgredi posse confidunt, hiãtibus faucibus uoluptatem ingurgitãtes. Proinde si quis ipsis Gygis annulum daret, ut eo inducto conspici non possint, aut etiam Orci galeam: sat scio quòd laboribus longùm ualere iussis, ad Voluptatẽ prosiliret, & cuncti imitarentur Dionysium: qui quidem antea quàm morbo correptus esset, sperare solebat illos de tolerantia sermones multum sibi profuturos esse. At postquã dolere atq; ægrotare cœpit, ac labor re ipsa illũ inuasit, animaduertens corpus suum diuersam à Stoa philosophiam sequi, & cõtraria statuere, illi magis q̃ istis credidit: atque ita sibi persuasit, homo cum esset, etiam corpus hu-
E manum habere sese: uixitq; exinde non ut statua illo utens, sed hoc sciẽs, quòd quicũque aliter dicit, ac Voluptatem accusat, uerbis quidẽ delectetur, animum autem illuc cõuersum habeat. Dixi. Vos autem ob hæc sententiã ferte. STOA. Nequaquam, sed pauca etiam interrogare mihi permittite. EPIC. Interroga: respondebo enim. STOA. Malúmne putas laborem? EPIC. Etiam. STOA. Voluptatem autem bonum? EPIC. Atque admodum. STOA. Quid autẽ? Scísne quid sit differens, uel indifferens, & promotum, uel reiectum? EPIC. Maximè. MER. Negãt se Iudices intelligere, Stoa, disyllabas istas interrogationes: quare silentium agite. Iam enim sententiam ferent. STOA. Atqui uicissem sanè, si interrogassem in tertia figura, eorum uidelicet quæ demonstrari non possunt.

Fuit hic Dionysius Heracliensis, filius Theophantæ, qui ab initio Zenonem & Stoicam professionẽ secutus, mox cum ægrotus factus, doloris acerbitatem sensisset, ad Epicureos trã siit. Vide Laertium.

Hypocrisis Stoicorum.

Vide Ciceronem in lib. de finibus bonorum & malorum.

IVST. Vtra ſuperauit? MERC. Voluptas calculis omnibus. STOA. Prouo- F
co ad Iouem. IVST. Bona ſanè fortuna, ut lubet. Tu uerò alios accerſe. MER.
De Ariſtippo contendentes Virtus atque Mollities, & Ariſtippus uerò etiam
ipſe adeſto. VIRTVS. Priorem me dicere conuenit, Virtutem uidelicet. Meus
enim eſt Ariſtippus, perinde atque indicant ſermones, & opera. MOL. Haud-
quaquam, ſed me potius. Meus enim eſt homo ille, quemadmodum uidere li-
cet ex coronis, & purpura, & unguentis. IVST. Ne ambitioſe adeò contendi-
te. differetur enim & hæc cauſſa eò uſque, dũ Iupiter de Dionyſio ſententiam
ferat. Non enim diſſimile quippiam hoc quoque uidetur eſſe. Quare tum qui-
dem, ſi Voluptas uicerit, etiam Ariſtippum Mollities habebit. Vincente autem G
contrà Stoa, & hic erit Virtuti condemnatus. Proinde alii adſunto. Iſtud autem
ne accipiãt hi, iudiciale præmium puta. Nam cauſſa hæc incognita & indiſcuſ-
ſa manſit ipſis. MERC. Fruſtrá ne igitur per lõgam adeò atque accliuem uiam
aſcenderint uiri hi ſenes? IVST. Abunde eſt ſi tertiam etiam partem accepe-
rint. Abite, ne indignemini, aliàs iterum iudicabitis. MERC. Diogenem Si-
nopenſem adeſſe tempus eſt. Ac tu itaque Menſaria dic. DIOG. At uerò niſi
deſinat moleſta eſſe, Iuſtitia, non amplius de fuga mecum apud iudicem aget,
ſed de multis atque altis uulneribus. Ego enim quamprimum adeò fuſte hanc
cõtundam. IVST. Quid hoc rei eſt? profugit Menſaria: ille autẽ ſublato baculo H
inſequitur. Haud mediocre malum aliquod uidetur miſera illa acceptura eſſe.
Pyrrhonem proclama. MERC. At pictoria quidem iamdudum adeſt, Iuſti-
tia: ipſe autem Pyrrho principiò ne aſcendit quidem huc. Ac uidetur hoc face-
re. IVST. Qua de cauſſa Mercuri? MERC. Quia nullum putat iudicium aut
forum uerum eſſe. IVST. Proinde cõtumaciæ ipſum condemnẽt. At iam ſcri-
ptorem proſæ orationis Syrum illũ accerſe. Quanquam nuper adeò actiones
contra ipſum hæ delatæ ſint, & nihil neceſſe erat tantopere feſtinari, atque eas
tam ſtatim diſceptari: ueruntamen quia ita uiſum eſt, priorem introduc Rhe-
torices cauſſam. Papæ, quàm multi ad audiendum conuenere! MERC. Meri- I
tò, Iuſtitia. Nam hoc ipſum quòd actio hæc minimè uetus aut obſoleta eſt, ſed
noua ac peregrina, heri, quemadmodum ais, primùm intẽtata: deinde quòd &
ſperant audituros ſe eſſe Rhetoricam quidem atque Dialogum per uices accu-
ſantes, utriſque autem Syrum reſpondentem, multitudinẽ tantam ad iudicium
contraxit. Veruntamẽ incipe tandem Rhetorica cauſſam dicere. RHETOR.
Principiò quidem, uiri Athenienſes, deos deasq; precor omnes, ut quanta ipſe
beneuolentia affectus ſum erga hãc ciuitatem, ergaq; uos omnes, tantã à uobis
ad præſens certamen hoc conſequi poſſim. Deindè, quod eſt æquum maximè,
id uobis in mentem à Diis immortalibus dari, ut aduerſarium quidem ſilẽtium K
agere iubeatis, me uerò, quemadmodum conſtitui, mecumq; ipſe deliberaui, ac-
cuſationem peragere poſſe faciatis. Cæterùm haudquaquam eadem in men-
tem uenit ſtatuere, quoties ad ea quæ paſſus ſum aſpicio, & ad orationẽ ac uer-
ba quæ audio. Nã uerba quidem quamſimillima meis iſte ad uos faciet: res au-
tem eò uſq; proceſſiſſe uidebitis, ut mihi iam neceſſe ſit ſpectare ne quid peius
etiam ab ipſo mihi accidat. Atenim ut ne longiore proœmio utar, aqua iamdu-
dum fruſtra effluente, accuſationẽ ipſam incipiã. Ego enim, uiri Iudices, hunc,
cum admodum adhuc adoleſcẽs eſſet, neque non barbarè etiam loqueretur, ac tantùm non Candyn indutus, Aſſyriorum more incederet, circa Ioniam inuentum,

Diogenes hic Iceſij menſarij filius, adulterata monetæ deprehenſus, ſolũ uertit, & Athenis ad philoſophos ſeſe contulit.

Ex oratione Demoſt. pro corona.

A inuentum, errabundum adhuc, & quid de ſe ipſo ſtatueret, neſcientẽ, ad me re-
ceptum, educaui: & quia uidebatur mihi ingenio admodum prompto, & ad di-
ſcẽdum appoſito eſſe, meq; fixis in me oculis intueri (nam & uerebatur adhuc
tum me, & colebat, ac ſolam in admiratione habebat) relictis cæteris quot-
quot nuptias ambibant meas, diuites atq; formoſi, & quod ad maiores attinet,
etiam illuſtres, ingrato huic me ipſam deſpondi, pauperi uidelicet, & obſcuro,
& adoleſcenti: dote haudquaquã exigua inſuper allata, multis & admiratione
dignis orationibus. Poſt hæc adducto eo ad cõtribules meos, nomen eius in ta-
bulas tacitè retuli, ac ciuẽ reddidi: ut ii qui à ſpe deſpõſationis meæ exciderant,
B exinde ſuffocarentur. Porrò cum ipſi uiſum eſſet terrarum orbem circumua-
gari, felicitatemq; coniugii paſſim oſtẽtare: ne tum quidem à tergo relicta ſum,
ſed quoquouerſum ſequens, ſurſum atq; deorſum circũducebar, clarũq; ipſum
ac celebrem faciebam, ornando pariter & componendo. Atque ea quidẽ quæ
in Græcia & in Ionia acciderunt, mediocria ſunt: poſtquam autem & in Italiam
proficiſci ſtatuit, unà cum eo Ionium mare traieci: & poſtremò uſque in Gal-
liam unà progreſſa, diteſcere ipſum feci. Ac in longũ quidem uſque per omnia
mihi obtemperabat, & conuerſabatur mihi, ne unam quidem noctem extra le-
ctum à nobis diuertens. At ubi iam abunde uiaticum ſibi comparaſſe uiſus eſt,
C & quãtum ad famam & exiſtimationem attinet, rectè ſibi omnia habere credi-
dit: adductis ſuperciliis, & elatum præ ſe animũ ferẽs, me quidem neglexit, imò
uerò prorſus miſſam fecit: ipſum uerò barbatũ illum, ex habitu conſpicuũ, Dia-
logum uidelicet, quem philoſophiæ filium eſſe perhibent, ſuprà q̃ decet aman-
do, atq; admodum amatoriè proſequendo, natu, quàm ipſe eſt, grãdiorem: cum
eo nunc conſuetudinem habet. Neq; pudet ipſum libertatem quidem hãc ora-
tionis meæ, qua ueluti laxatis habenis ſoluta ac libera fertur, concidere, in par-
uas autem & per breuia cõmata tractandas quæſtiones ſeipſum includere. Ac
pro eo quod licitum ipſi fuerat, quodcunq; libuiſſet, plena ac ſonora uoce elo-
D qui, breues quaſdam ſentẽtiolas inter ſe implicare, & quaſi per ſyllabas nume-
rare. Vnde ſanè cõferta quidem laus aut multus applauſus haudquaquam ob-
uenerit ipſi, irriſio uerò auditorum nonnulla, & attollere manũ, intra fines ta-
men, & longè annuere capite, & ingemiſcere dictis. Talia nimirum ſunt qui-
bus generoſus iſte amatus me contempſit. Aiunt autem ipſum ne cũ iſto qui-
dem amaſio ſuo pacem agere, ſed & erga illum cõtumelioſe, opinor, ſe gerere.
Quomodo igitur nõ ingratus, atq; obnoxius iis quæ de mala tractatione ſanci-
tæ ſunt legibus cenſendus fuerit, qui legitimè quidẽ nuptã, à qua tanta accepit,
& per quam nobilis & clarus adeò eſt, ita ignominioſe reliquit, ac nouas atque
E alienas res appetiuit, idq; nunc, quando ſolã me cuncti mirantur, & ueluti præ-
ſidem ſuum, ſcripto teſtantur? At ego quidem repugno tot procis ambiẽtibus
me: & pulſantibus ianuam illis, ac nomine inclamantibus me uoce elata ac ma-
gna, neq; aperire uolo, neq; etiam exaudire. Video enim illos nihil amplius cla-
more iſto hinc auferre. Iſte uerò etiã ne ſic quidẽ ad me reuertitur, ſed ad ama-
ſium illum ſuũ reſpicit, & quid tandẽ boni, ô dii, ab eo accepturum ſe ſperans,
quem præter palliũ habere uidet amplius nihil? Dixi, uiri Iudices. Vos autem ſi
meo iſte orationis atq; uerborũ modo reſpondere uoluerit, ne permittite. Ini-
quũ enim for[illegible] meam cõtra me machæram acui. Sed iuxta amatum à ſe Dialo-
gum illũ reſpõdeat, ſi poteſt. MER. At hoc quidẽ non perſuadebis, Rhetorica.

Neq; enim fieri poteſt ut hic ſolus iuxta formã & morem dialogi reſpondeat, F
ſed perpetua oratione ipſe quoq; dicat. SYRVS. Poſteaquam, uiri Iudices, hoc
quoq; malè habet aduerſariam, ſi longiore paulo oratione utar, ipſo quoq; eo
quod dicere poſſum, ab illa accepto, multa quidem uerba apud uos haudqua-
quam faciam: capita uerò ipſa diſſoluendo, eorum de quibus illa me accuſauit,
uobis uniuerſum negocium exinde inſpiciendum ac perpendendũ relinquam.
omnia enim quæcũque modò de me narrauit, ita ut ſunt, ac uerè narrauit. Nam
& educauit me, & mecum unà quocunque abii profecta eſt, & Græcorum ci-
uitati adſcripſit: eóque certè nomine etiam gratiam lubẽs egerim nuptiis iſtius.
Cæterùm ob quas cauſſas relicta ea ad Dialogum hunc diuerti, de eo quæſo, G
uiri Iudices, ut me pauliſper audiatis. Ac me cõmodi alicuius gratia nihil quic-
quam falſi dicere exiſtimetis. Ego enim cum uiderem hanc haudquaquam am-
plius temperantem eſſe, neq; etiam in eo modeſto habitu permanere, quo olim
ornatam ipſam Pæanienſis ille duxerat, comptam autem, & capillos mere-
tricio more collocantem, præterea fuco illitam, & genas ceruſſa quoque pin-
gentẽ: ſuſpicari ſtatim cœpi ac tacitè obſeruare quorſum uerteret oculum. Ac
cætera quidem miſſa facio: ſingulis autem noctibus angiportus quidem noſter
replebatur amatoribus temulentis, & laſciuè erga illã petulãterq; multa agen-
tibus, ac fores pulſantibus, quibuſdam uerò etiam ui introꝰ ſeſe citra omnẽ mo- H
deſtiam ferre audentibus. Hæc autem ridebat, & iis quæ agebantur, delectaba-
tur, ac plerunq; uel de tecto proſpiciebat, canentes illos aſpera uoce cantilenas
quaſdam amatorias auſcultans: uel etiã apertis clàm foribus, dum me latere iſta
putat, laſciuè ſe gerebat, & ſtuprabatur ab illis. Quod cũ ego ferre non poſſem,
accuſare quidem ipſam adulterii nõ placebat: ad Dialogum autem hunc in ui-
cino habitantem accedens, rogabam ut is me recipere uellet. Atq; hæc illa ſunt,
Iudices, quibus ego tanta iniuria Rhetoricam affeci. Quanquam etiam ſi nihil
tale ab ipſa commiſſum eſſet: tamen, puto, deceret me, uirũ iam propè quadra-
ginta annos natum, à tumultibus quidẽ iſtis & cauſſis agendis deſiſtere, ac ui- I
ros iudices pati quieſcere, cum Tyrannorũ accuſationibus, tum optimatiũ lau-
dibus euitatis: in Academiam autem uel Lycéum ingreſſum, cum optimo hoc,
Dialogo uidelicet, unà deambulare, paulatim ac ſenſim cũ eo diſputando. Mul-
ta adhuc habens, Iudices, quæ dicere poteram, in præſentia quieſcam. Vos au-
tem ſententiam iuriiurando iuſto conſentaneam proferte. IVST. Vter uincit?
MER. Omnibus calculis Syrus, excepto uno. IVST. Apparet rhetorem fuiſſe
aliquem qui contrarium tulit. Heus Dialoge, ſub iiſdem Iudicibus dic tu quoq;.
Vos autem ſedentes manete, duplicem accepturi mercedem, pro utraq; uidelicet
lite. DIAL. Ego uerò, uiri Iudices, longiorem quidem proferre orationem K
apud uos haudquaquam ſtatueram, ſed breuibus uerbis, ut conſueui, rem ex-
pedire: ueruntamen, uti lex eſt in iudiciis, ita peragam accuſationem: quan-
quam imperitus planè, atque iſtarum rerũ indoctus ſim. Atq; hoc ad uos exor-
dium peractum mihi ſit. Quæ uerò per iniuriam & cõtumelioſe ab hoc paſſus
ſum, ea ita ſe habent. Nam me, cum grauis antea ac uenerandus eſſem, ac de diis
pleraque, & natura, & uniuerſi huius ambitu conſiderarem, ſublimis ſupra nu-
bes alicubi per aërem incedens, ubi magnus ille per cœlum Iupiter alatum cur-
rum agens fertur: abſtractum inde ipſe, cũ iam in ſumma conue[illegible]tate uolarem,
atque ultra cœlum aſcenderem, & alis confractis, æqualẽ & eiuſdem conditio-
nis

A nis cum multitudine promiſcua fecit. Ac tragicam quidem illam atque mode-
ſtam perſonam abſtulit mihi: comicam uerò aliam, atq; ſatyricam quandam im-
poſuit, ac tantùm non ridiculam. Deinde in eundem locum ad me adducta, cõ-
cluſit mecum Conuicium, Iambum, Cynicam petulantiam: præterea Eupolin
& Ariſtophanem, uehementes uidelicet uiros ad exagitandum grauia illa, & ad
irridendum ea quæ præclara ac pulchra ſunt. Poſtremò autẽ & Menippo quo-
dam ex antiquis illis canibus admodũ latratu facili ac prompto, ut uidetur, de-
inde mordaci atque aſpero quoque effoſſo, hunc quoq; ad me introduxit, ter-
ribilem reuera canem, & morſu latenter inuadentem, eò nimirum quòd etiam
B ridendo pariter mordeat. Proinde quomodo non graui cõtumelia affectus ui-
dear, qui neq; familiari ac proprio habitu amplius cõſpicior, & comœdias agẽ-
do, ac riſus ciendo, argumentaq; aliena tractando, quaſi quendam hiſtrionẽ illi
me gero? Nam quod omnium abſurdiſſimum eſt, temperatura quadam aliena
ac noua mixtus ſum, & neque pedeſtris amplius ſum, neque in ſublimibus in-
cedo: ſed planè Cẽtauri modo compoſitum quiddam ac peregrinum ſpectrum
auditoribus appareo. MERC. Quid igitur ad hæc dices Syre? SYR. Inexpecta-
tum equidem, uiri Iudices, certamẽ hoc apud uos ſuſtineo. Quiduis enim citius
putaram Dialogum, quàm hæc de me dicturum eſſe. Quem ego ſuſceptum te-
C tricum adhuc pleriſque apparentem, & præ continuis interrogationibus præ-
fractum ac durum, eoq; nomine uenerabundum quidem aliquid præ ſe feren-
tem, haudquaquã tamen omnino ſuauem, aut etiam multitudini acceptũ, prin-
cipiò quidem ipſum per terram incedere ad humanum hunc morem aſſuefeci:
poſtea autem ſqualore iſto multo abſterſo, & ridere ipſo coacto, ſuauiorem ac
gratiorem aſpicientibus exhibui. Supra omnia autem Comœdiam cum ipſo
coniunxi, ac per hoc multam illi beneuolentiam apud auditores conciliaui: qui
antea ſpinas in eo iſtas metuentes, perinde ut Echinũ, in manus accipere ipſum
fugiebant. Cæterùm noui ego quod maximè ipſum malè habet, nempe quòd
D nõ tenuia illa atque exilia ſedendo cum eo argutari ſoleo, ſítne anima immor-
talis uidelicet, & quot heminas Deus quando mundum fabricauit, ſynceræ & *Platonẽ per-*
eodem modo ſeſe habentis ſubſtantiæ in craterem illũ in quo uniuerſa miſcen- *ſtringit in*
do temperabat, infuderit: & num Rhetorica politicæ particulæ imago, adula- *Phædone, Gor-*
toriæ pars quarta ſit. Delectatur enim neſcio quo pacto huiuſmodi argutias diſ- *gia, & delegi-*
putando, perinde ut illi qui ex pſora libenter fricantur. Ac cogitatio iſta & cu- *bus, &c.*
ra, dulcis ipſi uidetur: ac magnificè ſe effert ſi dicatur quòd nõ cuiuſuis homi-
nis ſit ea intelligere, quæ ipſe de ideis ſubtiliter & acutè ſpeculatur. Huiuſmodi
uidelicet à me quoque poſcit, & alas illas quærit, ac ſurſum aſpicit: illa interim
E quæ ante pedes ſunt, nõ uidẽs. Nã cæterorũ certè cauſſa haudquaquã, puto, ac-
cuſauerit me, quòd ueſte hac Græca detracta, barbaricã ipſi induerim, & hoc, cũ
barbarus ipſe uidear eſſe. Iniuriam enim feciſſem, ſi legibus præteritis in ipſum
talia commiſiſſem, ac patrio ueſtitu graſſatorũ more ſpoliaſſem. Reſpondi Iu-
dices, quantum poſſibile mihi fuit. Vos autem ſimilem priori ſententiam quæ-
ſo ferte. MERC. Papæ! omnibus decem uincis. Nam ipſe ille prior ne nunc
quidem eadem cum cæteris ſentit. Nimirum conſuetudo hæc illius eſt, atque
omnibus perforatum calculum ferre ſolet, nec facilè deſierit optimis quibuſq;
inuidere. Sed [illegible]os quidem nunc abite bona cum fortuna: in craſtinum autem
& de reliquis cognoſcemus.

DE PARASITO, SIVE QVOD ARS SIT PARASITICA, Vincentio Obſopœo interprete.

Argumentū. *Didaſcalici generis Dialogus, in quo contendit ac docet Paraſiticam artem eſſe, eamq; omnium aliarum præſtantiſſimam. Diſpoſitio & ſeries orationis plana eſt. Nam artem eſſe, principiò ex diffinitione artis oſtēdit, ſingulis eius partibus cum Paraſitica cōparatis, uidelicet quoniā & ſua ac certa principia habeat, exercitationeq; & uſu cōſtet, & ob finem uitæ utilem, nempe uoluptatem, exerceatur. Quòd autem uoluptas utilis uitæ finis ſit, auctoritate ac teſtimonio Homeri defendit. Et quòd hic finis Paraſiticæ magis proprius quàm Epicureorum philoſophiæ ſit, comparatione ſtudiorum ac uitæ utrorumq; probat. Deinde uerò hanc omnium aliarum artium præſtantiſſimam eſſe, primùm in genere docet, collatis omnibus accidentibus, effectibus & cauſsis aliarum artium, cum ijs quæ huic arti accidunt. Poſtea ſeorſim etiam Philoſophiæ & Rhetoricæ, utpote artium cæterarum ſummis, & maximè laudatis, anteponit: Primùm quia illæ incertæ, alijs aliter de illis ſentientibus atque tradentibus, Paraſitica autem ubique eadem ac certa ſit. Deinde quia nuſquam reperiantur paraſiti affectaſſe philoſophiam aut rhetoricam: contrà autem paraſiticam rhetores ac Philoſophi plurimi. Poſtremò ab uſu eorum qui artes has ſectantur & profitentur, duplici uidelicet, altero in bellis, altero in pace. Vbi ad utrunque tempus philoſophos & rhetores inutiles & ineptos eſſe, multis exemplis & rationibus docet: contrà autem paraſitos idoneos ac paratos maximè, idq; ex Homero, & item ex hiſtorijs probat, addita etiam hypotypoſi, qua paraſitum ad prælium parantem & expedientem ſeſe deſcribit. Præterea & priuatam atque domeſticam utrorumque uitam inter ſe comparat, multo meliores atque etiam beatiores eſſe paraſitos oſtendens, quàm uel rhetoras uel philoſophos. Sub finem ipſam artem ex locis finalibus commendat quoque, & ipſius nominis honeſtatem etymologia & analogia defendit.*

TYCHIADES. PARASITVS.

TYC. QVID tandem in cauſſa eſt Simo, quòd cum alii homines, ſiue ſerui ſint, ſiue ingenui, quiſque artem quandam calleat, qua cum ſibi ipſi, tum aliis ſunt utiles: tu uerò, quantū ego perſpicio, nulli rei aut negocio intentus es, unde aut tu aliquem fructum caperes, aut alteri benignè impertiēdo, adiumento eſſe poſſis? PAR. Quid hæc tua ſibi uult interrogatio ô Tychiade? nōdū enim capio. proinde planius ac manifeſtius me interrogato. TYC. Eſt'ne aliqua ars, cuius tu ſciens & peritus es, uidelicet Muſicæ? PA. Non per Iouem. TYC. Quid autem, Medicinæ? PAR. Ne illius quidem. TYC. Atqui Geometriæ? PAR. Nequaquam. TYC. Quid autem Rhetoricæ? Nam à philoſophiæ ſtudio uſque adeò abhorres, quantum ipſius uitii cōtagium à philoſophia alienum eſt. PAR. Atque etiam, ſi fieri poteſt, adde quiddam amplius. Proinde ne animum inducas hoc te mihi ignoranti exprobrare. fateor enim me ignauum eſſe, atq; etiam tua opinione longè peiorem. TYC. Sanè, ſed haſce fortaſſe artes propter illarum magnitudinem atq; difficultatem nō perdidiciſti: at ex popularibus illis quam tandem tenes? num architectonicā, aut ſutrinam? Neq; enim ea eſt rerum tuarum conditio, ut non talis alicuius artis egeas adminiculo. PAR. Rectè dicis ô Tychiade. neque enim ullam illarum calleo. TYC. Quam igitur aliam? PAR. Quam? Profectò, ut mea eſt opinio, generoſam, quam & te, ſi pernoueris, laudaturum planè exiſtimo. Eandē uerò opere atq; re ipſa perpulchrè obire poſſe me dico, tametſi illam oratione explicare mihi nō perinde promptum ſit. TYC. Quam tandem dicis? PAR. Nondum mihi uideor ſuperilla orationes ſatis ſtudioſe exercuiſſe. Quòd autem unius alicuius artis nō rudis ſim, hoc planè iam noſſe potes. Quare nihil eſt quòd hoc nomine mihi ſies infenſior. Quamcunq; autem teneā, alio tempore audies. TYC. Verùm ego omnis moræ impatiens ſum. PAR. Fortaſſe ſi audires, inopinata tibi ars mea uideretur. TYC. Atqui propter hoc ipſum tanto impēſius ſcire laboro. PAR. Alio tempore tibi exponetur, ô Tychiade. TYC. Nequaquam, ſed iam quamcunque tandem pernoſti exponito, niſi adeò te pudeat. PAR. Paraſiticam. TYC. Et quis

A quis ita ueſani atque dementis eſt animi, ô Simo, qui hanc artem eſſe prædicet? PAR. Ego. Si uerò ob hoc ipſum quòd aliam artem non teneam, tibi inſanire uideor, huius ipſius cauſſam mihi putato fuiſſe inſaniam, meq; iam durius increpandi finem facito. Aiunt enim hanc Deam cum aliàs difficilem eſſe habētibus, tum quòd delinquētes erratorum excuſare ſoleat, quaſi horum omnium magiſtram atque auctorem culpam uniuerſam in ſe transferentem. TYC. Ergo Simo Paraſitica ars eſt? PAR. Sanè ars: atq; ego illius auctor & inuentor ſum. TYC. Proinde tu paraſitus es? PAR. Tu quidem Tychiade probro me afficis. TYC. Atqui non erubeſcis te ipſe Paraſitum compellando? PAR. Sanè ue-
B rò: puderet enim me, niſi dicerem. TYC. Atque per Iouem, ſi tibi notores eſſe uelimus, erga alios te ignorantes quod tibi nomen eſſe teſtabimur? num Paraſitum te eſſe affirmabimus? PAR. Hoc nomine compellantes longè magis me oblectabitis, quàm ſi Phidiam ſtatuarium me eſſe dixeritis. Quippe mea arte non minus gaudeo, quàm ipſe Phidias Ioue à ſe fabricato gauiſus eſt. TYC. Atqui hoc mihi attentius conſideranti, res perridicula perſpecta eſt. PAR. Quænam? TYC. Si externè ſcribentes ad te in epiſtolis, hunc tibi adiiciamus titulum: Simoni paraſito. PAR. Atqui impenſius mihi gratificaberis, quàm ſi hoc titulo nobis ſcripſeris, Dioni philoſopho. TYC. Quantum tu quidem hac com-
C pellatione gaudere ſoleas, mihi parum curæ eſt. Sed & aliud quiddam abſurdi conſiderandum uenit. PAR. Quódnam? TYC. Num & hæc in aliarum artium numero nobis recenſenda ſit, ut interrogante quopiam cuiuſmodi ars ſit, reſpondeamus, ueluti de grammatica aut rhetorica interrogati ſolemus, paraſitica? PAR. Ego uerò Tychiade, longè iuſtius hanc quam profiteor, quàm ullam aliam, artem dicēdam eſſe contendo. Quòd ſi tibi iucundum eſt auditu, ut opinor fore, ſententiam meam explicare non grauabor, quanquam ad hoc nō admodum, ut antè dixi, præparatus aut inſtructus ſum. TYC. Tametſi ſint exigua, ueritate tamen præcellent. PAR. Age, ſub initium artem ipſam, quo finitionis genere deſcribatur, ad calculos expendendam reuocemus. Ad hunc e-
D nim modum ſpeciatim & aliis artibus penſitandis, aſſequemur num & hanc rectè teneamus. TYC. Quid ergo ars eſt, ut compertum habeas? PAR. Ars eſt, ut ego memoria teneo, quodam ſapiente uiro audito, præceptionum exercitarum comprehenſio, ad unum exitum uitæ utilem pertinentium. TYC. Rectè ſanè illius auditi uerba commeminiſti. PAR. Iam ſi horum omnium particeps eſt Paraſitica, conſentaneum eſt & hanc nihil aliud quàm artem habendam eſſe. TYC. Ita profectò ars habenda eſt, ſi quidem hæc ita ſe habuerint. PARA. Age iam ſingillatim ad omnes artis ſpecies paraſiticam accommo-
E dantes, num oratio illi conſonet, conſiderabimus: ſed non quemadmodum ollæ uitioſæ dum pulſantur, ne malignè reſonēt. Oportet itaque & hanc, quemadmodum omnes artes, præceptionum inuentionem in ſe complecti. Principiò enim præuidere atque diſcernere quis aptus & accommodatus ſit eum alere: atque ita facto paraſitandi exordio, haudquaquam pœniteat. Aut dicemus argentarios ſeu numularios artem quandam habere qua norint adulterina nomiſmata à probis ſagaciter deprehendere: hunc autem citra artis adminiculum diſcernere poſſe adulterinos homines & probos, præſertim cum ueluti nomiſmata, hominum mores cuiuſmodi ſint, nō ſtatim pateant. Eadem hæc & ſapiens reprehendit Euripides, dicens:

Diomedes lib. 2. hāc finitionem Ciceroni adſcribit.

In Medea. At quo malus noſcendus eſt mortalibus,
Innatus eſt nulli character corpori.

Ex quo & multo præclarior Paraſiti ars eſſe oſtenditur, qui res ita obſcuras & abditas magis q̃ uaticinãdi peritia perſpicit & cognoſcit. Noſſe uerò ſermones proferre accommodos, eaq; facere per quæ in familiaritatem adiũgitur, quibus ſemet quambeneuolentiſſimum ſuo alumno eſſe oſtenſurus ſit, nunquid non ſingularis intelligẽtiæ, atq; inuentionis uehemẽtiſſimæ tibi documentũ eſſe uidetur? TY. Admodum. PAR. Porrò autem in ipſis conuiuiis ut abeat per omnia plus habens, eoſq; exuperans qui eam artem ſua negligentia ſibi non parauerunt, an hoc citra rationem & ſingularem ſapientiam Paraſitũ facere poſſe arbitraris? TY. Nequaquam. PAR. Quid autem? noſſe obſoniorũ ciborumq; uirtutes & uitia, num tu rudis & indocti cuiuſpiam curioſitatẽ eſſe exiſtimas? præſertim Platone generoſiſſimo ita dicente: Qui conuiuas epulis accepturus eſt, nec rei coquinariæ ſcientiam habuerit, eius in adornãdo conuiuio pertenue eſt iudicium. Quòd autẽ Paraſitica non cognitionẽ ſolam, ſed exercitationẽ quoq; ſibi uendicet, inde perdiſces facillimè, quoniam aliarum artium cognitiones, & dies & noctes, & menſes & annos ſæpenumero inexercitatæ permanent, non tamen artes ipſæ apud poſſidentes depereunt. At uerò Paraſiti cognitiones niſi quotidie in uſu ſint atque exercitio, perdunt non artem ſolam, ut opinor, ſed ipſum quoque artificem. Paraſiticæ uerò utilitatem ad unum aliquem uitæ exitum tendentem uereor ne inſaniæ ſit perquirere. Ego uerò quàm edere & bibere, in uita mortalium nihil inuenio utilius aut præſtãtius, & citra quod uita non poteſt ſubſiſtere. TY. Maximè. PAR. Atqui ne eiuſmodi quidem res eſt paraſitica, cuiuſmodi eſt pulchritudo aut fortitudo, ut ars nulla eſſe uideatur, ſed quædam uis atque potentia. TY. Vera dicis. PAR. Verùm neque arte caret. Quod enim arte caret, nullo modo poſſidenti eſt conducibile. Age enim ſi tibi ipſe nauim in mari cõmiſiſſes fluctibus atq; procellis ingruentibus, gubernandi imperito, num euaſurus es incolumis? TY. Minimè gentium. PAR. Quid tandẽ obſtat? an quòd arte careas, cuius ope te ipſe ſeruare potuiſſes? TY. Sanè uerò. PAR. Proinde arte ſeruamur, imperitia uerò non item. T Y C. Admodum. PAR. Ergo Paraſiticam artem eſſe conſtat. TYC. Artem profectò, quantum apparet. PAR. Atqui gubernatores quidem præclaros, & aurigas eximios de curru non rarò delapſos eſſe comperi, ac nonnullos illorum luxatos atq; delumbatos, porrò nonnullos prorſus extinctos: cæterùm Paraſiti naufragium nullus eſt qui poſſit producere. Proinde ſi neque ab arte remota eſt Paraſitica, neque facultas eſt aliqua, comprehenſio autem præceptionum exercitarum: eandem artem eſſe hodie nobis fatendum eſt. TYC. Quantum quidem ex hoc cõiecturam facio. Sed in hoc tibi uigilandum eſſe intelligis, ut finem aliquem generoſum Paraſiticæ nobis attribuas. P A R. Rectè ſanè dicis. uidetur autem hac finitione potiſſimùm explicari poſſe: Paraſitica ars eſt ciborum atque potuum, & ſermonum qui horum conquirendorum gratia dicendi ſunt, cuius finis eſt uoluptas. TYC. Videre mihi tuam artem præclarè definiſſe. Illud tamen etiam atque etiam conſidera, ne aduerſus philoſophos aliquos de fine tibi oriatur pugna atque contentio. PAR. Atqui abunde ſufficit hunc eſſe finem & felicitatis & Paraſiticæ: neque aliter apparet. Siquidem Homerus ille ſapiẽs Paraſiti uitam admirans tanquam ſolam beatam atque felicem, ita inquit:

Paraſiticæ definitio.

Haud

Haud ego finem ullum meliorem ultrà arbitror eſſe,
Quàm ſi mente omnis populus lætetur ouanti,
Iuxtà autem menſæ ſint pane cibiſq; repletæ,
Atque pocillator dulce è cratêre falernum
Fundens diſtribuat per pocula parua bibendum.

Iam quaſi parum cumulatè hæc admiraretur, ſentẽtiam ſuam longè pleniorem apertioremq; hiſce uerbis facit, perfeſtiuè ſubiiciens:

Hic finis nobis pulcherrimus eſſe uidetur.

Haud aliud ex iis quæ dicit, beatũ ac felix, quàm paraſitari exiſtimans. Sedenim hæc uerba non cuilibet è uulgo attribuit, uerùm omnium ſapientiſſimo. Et ſanè ſi Vlyſſi fuiſſet in animo Stoicos ſecuto laudare finem uirtutẽ, potuiſſet illud dicere quando Philocteten ex Lemno adduxit, quando Troiam ſubuertit, quando Græcos fugam adornantes compeſcuit atque detinuit, quãdo Troiam ingreſſus eſt ſe ipſe indecoris uulneribus flagellatum afficiens, ac ſordido & planè Stoico indumento amictus. At tũc huius pulcherrimi finis nuſquã commeminit. Cæterùm ne tunc quidem cum in Epicureorum uita cõſtitutus apud uenuſtiſſimam Calypſo uerſaretur, illiq; liceret in ocio uoluptuoſe & molliter uiuere, ac in omnibus deliciis Atlantidis lectum conſcendere, neque non rebus quas animi libido ferebat, indulgere: illius pulcherrimi finis memor eſt, ſed cum apud Phæacas paraſitum ageret. Vocabantur autem tunc tẽporis paraſiti Dætymones. Quomodo enim dicit? Dignum enim eſt ut iterum atque iterum ſuauiſſimorum uerſiculorum recordaremur. neque enim ad ſatietatem audiri poſſunt, niſi ſæpius repetantur:

Dætymones.

Dætymones ſedeant ex ordine. &,
Iuxta menſæ adſint epulis & carne repletæ.

Porrò Epicurus nimium impudenter hunc finem detractum paraſiticæ, ad felicitatem ſuam detorſit. Quòd autem hæc res nõ abſit à furto, quodq; Epicuro uoluptas nihil curæ ſit, ſed paraſito, ita potes colligere. Ego uoluptatem exiſtimo primùm tranquillum ſtatum corporis: deinde neque mentem ulla perturbatione aut moleſta cura onerari. Horum utrunque paraſitus aſſequitur, Epicurus autem ne alterutrius quidem fit particeps. Etenim cũ curioſe ſatis de habitu terræ, de infinitis mundis, de magnitudine ſolis, atque diſtantiis, de primis elementis, atque etiam de diis, ſiue ſint ſiue non ſint, deq; ipſo fine perueſtigãs, nunquam non digladiari ſoleat, ſemper cum aliquibus contentioſe diſſidens: non humanis ſolùm, ſed & mundanis uexationibus atteritur atque cõſumitur. At paraſitus horũ omnium ſecurus, omnia bene ſe habere exiſtimans, credẽſque hæc meliori loco non eſſe poſſe q̃ ſint, cum multa ſecuritate & animi tranquillitate, nullo iſtiuſmodi nugarum ſcrupulo illi faceſſente negociũ, edit ſuauiſſimè, ac dormit ſupinus, porrectis & manibus & pedibus, quemadmodum Vlyſſes rate ad patriã nauigans. Atqui non propter illa tantùm nulla in re Epicurus uoluptatis potitur, ſed etiam propter hæc. Quippe Epicurus ille, quicũque tandem fuerit ille ſapiens, aut habet quod edat, aut nõ. Si non, ille quidem uoluptuoſe uiuet minimè, imò ne uiuet quidem. Sin autem habuerit, habebit aut à ſeipſo, aut ab alio. Itaque ſi ab alio quod edat habuerit, paraſitus eſt & ille, & non is quem ſe ſuperbè uenditat. Sin à ſeipſo, uoluptuoſe non uiuet. T Y C. Quomodo uerò non uoluptuoſe? P A R A. Si enim ſuppetiuerit illi apud ſei-

pſum uictus copia, multa, ô Tychiade, eiuſmodi uitam conſequi neceſſe eſt. F
Vide uerò qualia. oportet enim eum qui uoluptate duce molliter & delicatè
uicturus eſt, omnibus incidentibus cupiditatibus abunde indulgere. Aut quid
tu ais? T Y C. Et mihi idem uidetur. P A R A S. Proinde ei qui re familiari am-
pliter inſtructus eſt, fortaſſe unde libidinem ſuam expleat, nõ ægrè ſuppetet: at
qui æſtiuè atque tenuiter munitus erit opibus, illi harum rerum potiundi nulla
ſupererit copia. Itaque ſi pauper fuerit Epicurus, ſapiens eſſe non poteſt, neque
unquam uoluptatis finem ſibi propoſitum conſequetur. Sed ne diues quidem
copioſæ pecuniæ dominus, cui per facultates ſuas cupiditatibus prolixè ſuppe-
ditare atque inſeruire promptum eſt, præfixum uoluptatis finem nanciſcetur. G
Quid ita tandem? Propterea quòd neceſſe ſit eum qui ſumptum de ſuo fecerit,
in multas atque adeò odioſas illabi moleſtias. Iam enim illi cum coco rixandum
erit, quòd parum opiparè atque apparatè edulia adornauerit. Aut ſi citra rixam
coci negligentiam diſſimulanter habuerit, tum ferculis inconditis, & minimè
delicatis ueſcitur, ac per hoc ſperata uoluptate priuatur. Aut iam illi cum do-
mus præfecto rem familiarem indiligenter accurante delitigandum eſt. An ue-
rò hæc ita ſe non habent? T Y C H I. Per Iouem idem quoque mihi uidetur.
P A R A S. Hæc ergo omnia ut Epicuro accidant neceſſe eſt. itaque nunquam
uoluptatis fine miſer ille potietur. At uerò paraſito neque cocus eſt ullus cui H
propter incuriam iraſceretur, neque ager, neque uillicus, neq; argentum, quo-
rum nomine famuli excuſationem perferens doleret: & tamen omnia habet, ut
edat & bibat, ſoli illi nulla re exiſtente qua ut Epicurus perturbaretur. Iã quòd
ars ſit paraſitica, & ex his iam dictis, atque aliis ſatis ſupérque oſtenſum eſt. Re-
liquum eſt ut planum faciam quàm ſit etiam omnium optima, & hoc quidem
non ſimpliciter, ſed primùm declarabo quàm communiter omnes alias artes
ſua anteire ſoleat præſtantia: deinde quàm etiam priuatim præcellat cæteras.
Communiter ad hunc modum præſtat aliis. Etenim uniuſcuiuſque artis ſtu-
dium, diſcendi adducere laborem, timorem ac uerbera neceſſe eſt, quæ qui nõ I
deprecetur, nullus unquam inuentus eſt. Hanc uerò artem cuius ego profeſ-
ſor ſum, ſolam, ut uidetur, licet ſine labore perdiſcere. Quis enim unquam à
conuiuio flens digreſſus eſt, ueluti quoſpiam uidemus puerulos à præceptori-
bus diſcedere? Quis proficiſcens ad conuiuium unquam triſtis atque ſeuerus
conſpectus eſt, quemadmodum illi qui ludos literarios frequentare ſolent? At-
qui paraſitus ſua ſponte, atque adeò uolens ad cœnam uadit, artis conſequen-
dæ omnium cupidiſſimus. Cæteri uerò qui aliis artibus perdiſcendis nauant o-
peram, eaſdem proſequuntur odio, ita ut nonnulli aufugientes, artes ſuas ſum-
ma deteſtatione repudient. Et cur non hoc quoque conſiderandum tibi ue- K
nit, quòd eos qui in aliis artibus feciſſent aliquod operæprecium, parentes his
potiſſimùm honorare ſolent, quibus paraſitum quotidie cohoneſtant? Elegan-
tes, ita me Dii ament, inquiunt, puer pinxit literas, date illi quod edat. Mali-
gnas literarum notas deſcripſit, nihil date illi. Adeò res & honore penſanda, &
ſupplicio punienda eſſe uidetur. Quinetiam cum cæteris artibus ita comparatum
eſt, ut primum hoc poſterius habeant, poſtquam iam multo ſudore paratæ
ſunt, dulcem & expetitum uoluptatis fructum ſubminiſtrãt ſuis cultoribus, ad
quam rem multa eſt uia, nec minus aſpera. Cæterùm ſola ex omnibus paraſiti-
ca ſtatim initiò inter diſcendũ arte ſua fruitur, ac ſimul atq; incepta fuerit, quan-

tocyus

A tocyus eſt in quæſtu. Præterea reliquæ artes nõ ſaltem aliquæ, ſed omnes ſimul
tantùm uictus conquirendi gratia inuentæ ſunt: at paraſito actutum parata eſt
alimentorum felix copia, ſimul atq; artem exorſus fuerit. An uerò nõ animad-
uertis agricolam agros colere non colendi gratia, & fabrum fabricare nõ fabri-
candi gratia? At paraſitus nihil ſectatur aliud, ſed hoc ipſum quod illius nego-
cium eſt, & cuius gratia ei negocio intentus eſt. At hæc cui obſcura ſint, nemi-
nem eſſe arbitror, quòd ii qui reliquarum artium exercẽdo tractant cõmercia,
per omne tempus afflicti laboribus uiuunt ærumnoſe atque infeliciter, ac uix
unum atque alterum diem feſtum per menſem agunt, propterea quòd ciuita-
B tes aliàs quidem per annũ, aliàs per menſem indicta ſolennitate dies feſtos age-
re ſoleant, & tunc animo remiſſiore lætari dicuntur: at paraſitus ferè ſingulos
ſemper triginta dies agit in ocio. Omnes enim dies illi uidentur ſacri deorũ nu-
minibus. Præterea quibus conſilium aut animus eſt reliquis uti artibus cũ ali-
qua laude & exiſtimatione, illi tenui frugaliq; uictu & potu utantur neceſſe eſt,
tãquam qui morbis decumbunt impliciti. Nã qui uictu paulo copioſiore, po-
tũque largiore ſemet inuitat & oblectat, ille ſtudio minimè eſt accõmodus. Ac-
cedit his, quòd reliquæ artes ſine inſtrumẽtis, magiſtro ſuo nihil fructus affer-
re poſſunt. Neque enim citra tibiam tibia canere, neque citra lyram pſallere,
C neque abſque equo equitare quiſquam poteſt. Porrò hæc uſqueadeo bona eſt,
adeóque non oneroſa artifici, ut omnibus etiam inſtrumentis carenti, tamẽ uic-
tum largè ſuppeditet, eaq; commodiſſimè uti poſſit. Et ſicut uidemus, alias ar-
tes perdiſcentes, magiſtris mercedem perſoluimus: hanc autem diſcentes, præ-
mium accipimus. Præterea aliarũ artium omnium ſunt doctores quidã & pro-
feſſores: cæterùm qui paraſiticam tradat aut doceat, nullus eſt, ſed quemadmo-
dum Poëſis iuxta Socratẽ, & ipſa quidem fato quodam accedit. Quinetiam il-
lud apud animum tuum expendito, quòd alias artes, aut iter facientes aut naui-
gantes exercere nequeamus, hac uerò uti licet & in itinere, & inter nauigandũ.
D T Y. Admodum profectò. P A R. Atqui ô Tychiade, reliquæ artes omnes hu-
ius opem mihi deſiderare uidentur, hæc uerò nullius alterius egens eſt admini-
culo. T Y. Quid autẽ? nonne qui alienas res accipiunt, tibi iniuſtè agere uiden-
tur? P A R. Et quî non? T Y C. Quomodo ergo paraſitus aliena accipiẽs, ſolus
extra iniuſti noxiam habendus eſt? P A R. Huius quæſtionis cauſſam tibi non
poſſum reddere: uerùm aliarum artium principia plerunque ſunt uilia atq; ſim-
plicia, paraſiticæ autẽ principium admodum generoſum & illuſtre eſt. Etenim
omnibus modis iactatum ac tritum illud amicitiæ nomen, non inueneris aliud
quàm paraſiticæ eſſe auſpicium. T Y C. Quomodo dicis? P A R. Quoniam ne-
E mo inimicum aut ignotum hominem, ſed ne mediocriter quidem familiarẽ ad
cœnam uocat: ſed neceſſarium eſt ut antè cum illo amicitiam cõtraxerit, quàm
eum libationis & menſæ participem fecerit, atque ad huius artis myſteria admi-
ſerit. Audiui ego ſæpenumero dicẽtes quoſpiam, Cuiuſmodi ille amicus eſt, qui
neque edit neque bibit unquam nobiſcũ? quaſi eum qui unà cibum capiat atq;
combibat, ſolum fidum amicum eſſe exiſtiment. Quòd autem ars ſit omnium
præſtantiſſima, inde facillimè poteris cognoſcere. Etenim artes reliquas non
tantùm grauiter laborantes, & ſudore perfluentes, ſed per Iouem ſedentes aut
ſtantes exercẽt, quaſi artibus ſeruiliter mancipati ſint: at paraſitus ueluti addi-
cto mãcipio ſua arte utitur, ueluti rex accumbens ocioſus ab animo. Illa autem

quorsum recenſere attinet,certiſſima felicitatis paraſiticę documenta,quòd ſo- F
lus iuxta ſapientem Homerum, neque ullam plantam inſerit manibus, neque
terram uerſat aratro, ſed citra arationem, citraq; ſementem omnia paraſitando
conſequitur ? Præterea rhetori aut mathematico aut fabro ærario nihil obſtare
uideo quo minus artē ſuam exerceat etiam ſi improbus fuerit aut morio: por-
rò autem paraſitum agere nemo poteſt,qui aut ſtultus fuerit,aut improbis mo-
ribus. T Y. Papæ ! cuiuſmodi rem oſtendiſti eſſe paraſiticam! Itaque & me iam
ea inuaſit libido,ut paraſitus eſſe cupiam pro eo qui nunc in præſens ſum.PAR.
Itaque quemadmodum omnibus aliis artibus potior ſit paraſitica cōmuniter,
abunde mihi demonſtratum eſſe opinor. Age nunc deinceps quomodo priua- G
tim quoque excellat ſingulas,conſiderabimus. Vt autem hanc cum mechanicis
aut manuariis artibus conferam,ineptum mihi eſſe uidetur, aut potius eius qui
huiuſce artis dignitatem indignis modis ſubuerteret.Sed illud potius, quomo-
do maximas atque pulcherrimas ſua præſtantia exuperet, demonſtrandum eſt.
Eſt autem in confeſſo apud omnes,rhetoricā atque philoſophiam cæteris lon-
gè celebriores haberi, quas plerique propter generoſitatem atq; cognitionem
omnibus anteponunt. Proinde poſteaquam oſtendero & his longè potiorem
eſſe paraſiticam,ſatis conſtabit eandem quoque cæteris artibus uniuerſis longè
Odyſſ.z. latéque præſtare, ueluti Nauſicaa corporis uenuſtate atque proceritate omnes H
præcellebat famulas. Equidem cōmuniter utraſque excellenter anteit, & rhe-
toricam,& philoſophiam. Primùm quantum attinet ad artis ſubſtantiam.Illa e-
nim ſubſiſtit, hæc uerò minimè. Neque enim de rhetorica eadem omnium eſt
Quintil.lib.2. cap.17. ſententia, neque eandem idem omnes eſſe ſentimus, ſed nonnullis ars eſſe ui-
detur,nonnullis ab arte ſeiuncta. Plerique etiam prauitatem quandam artis ſeu
impoſturam eſſe exiſtimant, alii aliud. Haud alia eſt hominum de philoſophia
diſputantium opinio. Aliter enim Epicuro res philoſophicæ habere uidentur,
aliter Stoicis,aliter Academicis, ſecus quoq; Peripateticis. Et quid multis opus
eſt? Omnino alius aliam rem philoſophiam eſſe cōtendit & comminiſcitur: & I
ad hunc uſque diem neque illi ſuam obtinent ſententiam, neque ars illorū una
eſſe uidetur. Ex quibus omnibus hanc mihi coniecturam facere licet, quòd ſta-
tim ſub initium illam artem eſſe negem,cuius nulla eſt ſubſtantia: quoniam cur
tandem arithmeticam unam eſſe uidemus, quàm quòd bis duo & apud nos &
apud Perſas ſint quatuor,nec diſcrepant hæc neque apud Græcos,neque apud
Barbaros? At philoſophias uarias atque multiplices eſſe uidemus,præterea neq;
fines neque principia illarum concordare. T Y C. Vera dicis. Etenim unā phi-
loſophiam eſſe aſſeueranter affirmant,ipſi uerò multarum ſunt auctores. PAR.
Atqui in reliquis artibus,quanquam nonnihil diſcreparet, quiſpiam uerò pro- K
greſſus illud ignoſcendum eſſe contenderet, propterea quòd alioqui perfectæ
eſſent,earumq; cognitiones nō forent ambiguæ aut mutabiles, certè ille repu-
diandus non eſſet. At philoſophiam quis tāquam neceſſariam ſuſtineret unam
& ſimplicem non exiſtentem,ac ferè ubique ipſam ſecum diſcrepantem,longè
magis quàm inſtrumenta quæ ſunt diuerſiſſima? Siquidem non eſt una philo-
ſophandi ſcientia aut ratio,poſtquam innumeras eſſe cōſpicio. Multæ autē eſſe
non poſſunt, quandoquidem philoſophia una eſt. Non diſparia de rhetoricæ
quoque ſubſtantia quiſpiam dicere poſſit. Nam de una re propōſita omnes nō
idem ſentire & dicere, ſed ſuper præceptionibus diuerſis pugnare ſententiis,

documentum

A documētum eſt certiſſimum ne principium quidem illius artis eſſe probabile,
cuius non eſt una cognitio. Etenim quærere quid potiſſimū ex illis æſtimanda
ſit rhetorica,ac nondum fateri unam eſſe,omnem eius quod quæritur,tollit eſ-
ſentiam. Porrò autem ipſa paraſitica non perinde ſe habet, ſed & inter Græcos
& inter Barbaros ſui nunquam diſſimilis eſt, ſed una atque eadem paraſitandi
ratio ubique. Neque quiſpiam dixerit aliter hos, aliter illos exercere paraſiti-
cam. Neque ſunt inter paraſitos,ut uides,diſcrepantium ſectarum auctores,cu-
iuſmodi ſunt aut Stoici,aut Epicurei,dogmata habentes pugnantia, ſed una o-
mnibus apud omnes eſt profeſſio, operumq; & finis concordia. Itaque ut mihi
B uidetur,periculum eſt ne ex his omnibus iam à me adductis, paraſitica quoque
ſit ſingularis & præcipua quædam ſapientia. T Y C. Videre mihi iſta ſufficien-
ter diſſeruiſſe. Quòd autē & in aliis philoſophia tua profeſſione paraſitica de-
terior exiſtimanda ſit,quomodo planum facies? PAR. Ergo illud mihi ſub ini-
tium dicto perneceſſarium eſt, nullum paraſitum unquam philoſophiam amaſ-
ſe: at paraſiticæ deſiderio permultos arſiſſe philoſophos teſtantur hiſtoriæ: quo
deſiderio etiam nunc tenentur. T Y C. Et quóſnam memorare potes philoſo-
phos qui paraſiticæ operam dederint? P A R A. Eos quidem ô Tychiade, quos
neque tu ignoras,ſed data opera me quoque ignorare ciuiliter ſimulas,ueritus
C ne ea ex re dedecus illis potius quàm honorem conciliem. T Y C. Non per Io-
uem hoc mihi in mentem uenerat,ô Simo, attamen uehementer animi pēdeo
quóſnam ei rei unquam ſeruiētes poſſis producere. P A R A. O generoſe,equi-
dem tu mihi rudis & imperitus eſſe uidere eorum qui philoſophorū uitas me-
moriæ proditas ad poſteros tranſmiſerunt. omnino enim eoſdem quos dico le-
gere potuiſſes. T Y C. Atqui per Herculem iam mirabiliter audire geſtio qui
tandem illi ſint. P A R A. Ego tibi eoſdem demōſtrabo,& nominatim perſtrin-
gam,& quidem minimè malos,aut infimæ conditionis philoſophos,ſed ut ego
opinor, ferè ex omnibus præſtantiſſimos, & de quibus hoc uel ſuſpicari indi-
D gnū facinus eſſe putaſſes. Enimuero Aeſchines ille Socraticus, lōgis illis & le-
pidis dialogis ſummo ſermonis nitore atque munditia conſcriptis, ſemel uenit
in Siciliam,eoſdem unà ſecum ferens,ut ſi quo modo fieri poſſet,eorum opera
Dionyſio tyranno innoteſceret. Tandem uerò lecto Miltiade, uiſus ſibi non
mediocrem adiunxiſſe & laudem & opinionem, reliquum tempus permanſit
in Sicilia,paraſitans Dionyſio, Socraticis diſceptationibus lōgùm ualere iuſſis.
Quid autem? nónne & Ariſtippus ille Cyrenæus unus ex præſtantibus & exi-
miis philoſophis tibi eſſe uidetur? T Y C. Maximè. PAR. Et ille per id ætatis Sy-
racuſis uerſatus eſt paraſitando apud Dionyſium. Itaque ex omni paraſitorum
E numero ille in maximo precio habitus fuit apud illum. Erat enim præter cæte-
ros ad hanc artem ſingulari præditus induſtria: quare & coquos quotidie ad il-
lum miſſitare ſolitus eſt Dionyſius, quò apparatius tanto magiſtro artem per-
diſcerēt culinariam. Ille ſanè uidetur etiam artē pro dignitate excoluiſſe. Quin
etiam Plato ueſter generoſiſſimus, & ipſe nō aliam ob cauſſam in Siciliā profe-
ctus eſt: ac ſanè pauculos aliquot dies paraſitatus, ſtatim ab incepta paraſitatio-
ne propter artis imperitiam elapſus eſt. Rurſus autem Athenas regreſſus,cū ua-
riis ſemet ſtudiis exercuiſſet & adornaſſet, deinceps ſecūda uice in Siciliam na-
uigando cōtendit, ubi iterum pauculos aliquot dies cœnatus, ob paraſitandi
imperitiam Dionyſio excidit. Et hæc quæ Platoni in Sicilia parum ſcitè paraſi-

tanti accidit aduerſitas, perſimilis mihi eſſe uidetur Niciæ. TY. Et quis ea Simo
E de Platone tibi dixit? PAR. Equidem & alii complures, porrò autem Ariſto-
xenus Muſicus uir clarus atque memorabilis, & ipſe Nelei paraſitus fuit. Quòd
uerò Euripides apud Archelaũ paraſitum egerit uſque ad extremum uitæ diẽ,
Anaxarchus autem apud Alexandrum, planè tibi compertum eſt. Neq; Ariſto-
teles paraſiticam intactam reliquit, ſed eandem ut reliquas artes omnes exorſus
eſt. Philoſophos quemadmodum paraſiticæ operam dederint, oſtendi: paraſi-
tum uerò nemo unquam poteſt producere qui philoſophãdi captus ſit deſide-
rio. Et ſanè ſi felicitas putanda eſt, neq; fame diſcruciari, neque ſiti urgeri, neq;
algore torqueri: hæc nemini alteri quàm paraſito ſuppetunt. Itaq; philoſopho-
G rum non parum multos quiſpiam inuenerit & algentes grauiter & eſurientes,
paraſitũ uerò nequaquam. Aut alioqui paraſitus habẽdus non eſſet, ſed infelix
quiſpiam, aut mendicus circumforaneus, aut etiam philoſopho ſimilis. TYC.
Hæc equidem tibi ſatis ſuperq; diſputata ſunt. At philoſophia atque Rhetorica
etiam reliquis potiorẽ eſſe paraſiticam, quomodo comprobabis? PAR. Sunt in
uita humana tempora, ô optime, alia quidẽ pacis, ut opinor, alia uerò belli. Iã in
his omnibus modis neceſſarium eſt artes cuiuſmodi ſint manifeſtas fieri: ſed &
illi neceſſum eſt ut ſe aperiãt qui artibus ſunt imbuti. Primùm autẽ, ſi ita tibi ui-
H detur, tempus belli ſubducta ratione excutiamus, & quinam ingruẽte bello o-
mnium maximè tum ſibi ipſis priuatim, tum Reipub. ſint utiles. TYC. Quàm
non mediocre uirorum certamen annuncias! Et ego iamdudũ apud me ipſe ri-
deo, cogitabundo animo mecũ conſiderans cuiuſmodi futurus ſit philoſophus
cum paraſito comparatus. PAR. Ne uerò nimia capiaris admiratione, néue hãc
rem cauillo aut ſubſannatione dignam exiſtimes, age hoc totum expreſſis typis
oculis noſtris ſubiiciemus. Annunciatum eſt ex improuiſo hoſtes in regionem
irruptionem feciſſe: perneceſſarium autẽ eſt collecta manu illis exire obuiàm.
neq; enim per ſocordiam committẽdum eſt ut impune abactis pecoribus agros
I noſtros deuaſtent atque depopulentur. At dux belli denunciat ut ad delectum
faciendũ iuuenes confluant, alii uerò diſcedant. Sint autem inter hos nonnulli
& philoſophi, & rhetores, & paraſiti. Itaq; initiò abiectis ueſtimentis exuimus
nos. Quippe qui armis induendi ſunt, antè ſe denudẽt neceſſe eſt. Proinde in-
tentis oculis ſpecta ô generoſe unumquenq; ex ordine, habitoq; delectu pro-
bato corpora. Itaq; illos propter uictus indigentiã haud dubiè uiſurus es tenues
atq; pallidos, & planè corpore horrido, quaſi iam cõfecti ſint uulneribus. Quî
ergo nõ ſummè foret ridiculum, affirmare eiuſmodi uiros perferre poſſe certa-
men, aut pugnam ſtatariam, aut impreſſionem, aut puluerẽ atq; uulnera, qui cu-
ratione aliqua refocillandi ſunt? At iam contrà ab illis regreſſus, paraſitum quo
K corpore appareat, contemplare. Nunquid non ille membris præditus eſt planè
gladiatoriis, ac colore uiuo atq; iucundo, neq; nigro, neque rurſus peralbo? Hoc
enim muliebre eſſet, illud ſeruile. Deinde animoſus quoque, terribile quiddam
obtuens, uultu minaci & rubicundo, quod paraſitorum eſt propriũm. Neq; e-
nim cõſultum factu uidetur, hominẽ meticuloſum, aut fœmineis oculis prædi-
tum in aciem producere. Nunquid nõ igitur iſtiuſmodi ſit elegans & uiuẽs ar-
matus, elegãs etiam ſi honeſtè in prælio ceciderit? Sed quorſum iſtis collationi-
bus utimur, cum illorum exempla nobis in prõptu parata ſint? Vt enim ſimpli-
citer quæ ſentio eloquar, priorum rhetorum atq; philoſophorum partim extra
murum

A murum in bellum progredi nunquam auſi ſunt. Quòd ſiquis etiam neceſſariò
coactus militatũ egreſſus eſt, illũ ego deſerta acie turpiter aufugiſſe dico. TY.
Quàm admiranda omnia, & quàm nihil exiguũ aut mediocre polliceris! PAR.
Nihilo ſecus tamen orationem ſemel exorſus expediam. Equidem ex rhetorũ
numero Iſocrates, ne ſemel quidem in bellũ egreſſus eſt, at ne in foro quidem
iudiciali unquam orationem habiturus aſcendit, propter animi puſillanimitatẽ.
Opinor uerò & ob hoc ipſum illi uocem defuiſſe. Præterea nonne Demades
& Aeſchines & Philocrates timore ſtatim conſternati bellũ Philippo indicen-
te, urbẽ atque ſeipſos hoſti prodiderunt, neque non pertinaciter perſeuerarunt
B Athenis illius res atque negocia ſemper adminiſtrantes? adeò ut ſiquis etiam
alius Athenienſium eandem ſequeretur bellandi rationem, protinus in illorum
amicitiã adſciſcebatur. At uerò Hyperides, & Demoſthenes, & Lycurgus, qui
paulo uidebantur cæteris animoſiores, tametſi in concionibus ſubinde tumul-
tuarentur, ac Philippum contumelioſis dictis proſcinderent, quódnam memo-
rabile facinus in eo bello quod aduerſus illum geſſere Athenienſes, ediderunt?
Equidem Hyperides & Lycurgus nunquam egreſſi ſunt, ſed neque uel modi-
cum exerto è portis capite auſi ſunt proſpicere, uerùm intra murum clauſi ſe-
debant, iam apud ſe ipſi obſidionem perferentes, ſententiolas atque ſenatuſcõ-
C ſulta componentes. Sedenim anteſignanus illorum atque coryphæus, nẽpe De-
moſthenes, cui iſta pro concionibus ciuiũ auribus ſubinde occinere moris erat,
Philippus Macedonum exitium, à quo ne mancipium quidẽ aliquis emere ſuſ-
tineret: auſus uenire in Bœotiam, priuſquam uterque exercitus commixtus ad
manus deueniret, abiecto clypeo aufugit, magna cum ignominia atque dedeco-
re. An & hæc antea neminem commemorãtem audiſti, quæ nedum Athenien-
ſibus pro certo cõperta ſunt, ſed & Scythis & Thracibus, unde illud piaculum
profectum fuerat? TYC. Iſta equidem mihi compertè nota ſunt. At illi quidem
fuerunt rhetores, quibus ſtudio fuit concionari, & cauſſas perorare, non uirtu-
D tem armis exercere. Quid autem de philoſophis habes quod dicas? Neq; enim
hos quemadmodum illos accuſare potes ignauiæ. PAR. Illi equidem Tychia-
de, qui quotidianis diſſertationibus multa de fortitudine diſputare cõſueuerũt,
uirtutis nomen nunquam non in ore habentes, multo quàm rhetores apparent
fugaciores; ignauiores, atque etiam effœminatiores. Ad hũc uerò modum rem
conſidera. Principiò quidem nemo eſt uſquam qui pro certo affirmare poſſit
ullum philoſophum in bello oppetiiſſe: aut potius in uniuerſum nunquã me-
ruere ſtipendia: aut ſi meruerunt, omnes audita tuba aufugerunt. Equidem An-
tiſthenes & Diogenes, & Crates, & Zeno, & Plato, & Aeſchines, & Ariſtote-
E les, & illa uniuerſa philoſophorum turba, nunquam uiderunt aciem. Solus au-
tem ſapiens ex illorum numero Socrates ſumpta fiducia in bellum quod ciui-
tati fuit aduerſus Lacedæmonios, exire auſus, fuga inde ſaluti cõſulens, ex Par-
nethe in Taurei palæſtram diuertit. Exiſtimabat enim ſibi longè fore tutius at-
que ciuiliùs ſedenti cum puerulis ſtudioſe exornari, ac unà ſermonem ſociãtes
ſophiſticis captiunculis illaqueare, quàm cum uiro Spartano manus conſerere.
TYCH. Ego uerò iſta iam olim, ô generoſe, memorata accepi ab aliis, quibus
per Iouem nequaquam uoluntas erat hæc illis illudẽdi gratia exprobrare ſicut
tibi. Itaque p[illegible]um gratiæ arti tuæ conciliare uidere, tantos uiros falſis cõtume-
liis afficiendo. At ſi uidetur, age iam, ac mihi cuiuſmodi uir paraſitus in bello ſit

expedi, & nũquid omnino ex ueteribus illis quiſpiam paraſitus fuiſſe credendus eſt. PAR. Atqui ô amice, neminem uſqueadeo Homericæ poëſeos rudem atque imperitum eſſe exiſtimo, neque ſi prorſus à literis alienus aut idiota fuerit, qui neſciat apud illum ex heroibus omnium præſtantiſſimos paraſitos eſſe. *Neſtor.* Siquidem Neſtor ille, à cuius lingua perinde ut mel fluebat oratio, regis paraſitus fuit. Sed neque Achillem, quemadmodũ & uidebatur eratq; corporis forma atque uiribus excellentiſſimus, & iuſtiſſimus, neque Diomedem, neq; Aiacem Agamemnon tantis laudibus extulit & admiratus eſt, quanto laudis teſti- *Iliad.β.* monio ornauit Neſtorem. Neque enim decem Aiaces ſibi dari exoptat, neque decẽ Achilles. Quippe iam olim Troiam funditus exciſam cepiſſet, ſi eiuſmodi G decem alios milites cuiuſmodi paraſitus ille fuerat, quanquam iam cõfectus ſe- *Idomeneus.* nio, habuiſſet. Quin etiam Idomenea Iouis filium eadem ratione Agamemnonis paraſitum fuiſſe confirmat. TYC. Hæc equidem & ipſe nõ ignoro. Nondum tamen mihi intelligere uideor quomodo illi duo heroës Agamemnonis paraſiti fuerint. PARA. Perlege ô generoſe uerſiculos illos quibus ipſe Agamemnon Idomenea alloquitur. TYC. Quóſnam dicis? PARA.

Iliad.δ. Semper tibi plenior uni
Stare ſolet cyathus, uelut & mihi, quando bibẽdi Eſt mẽs ut potes.

Inde quod dixit, ſemper pleniorem adſtare cyathũ, non ita accipiẽdum eſt, quaH ſi ſemper poculum uino plenum Idomeneo & pugnanti & dormienti ſit propoſitum, ſed quòd illi per omnem uitam ſoli cum rege cœnandi facultas conceſſa fuerit, ſed non perinde ut aliis militibus certis quibuſdam diebus ad men- *Iliad.ν.* ſam uocatis. Etenim Aiacem quòd ſingulari certamine cõgreſſus cum Hectore, optimè ſe geſſerat, proceres ad Agamemnonem diuinum cœnatũ abduxiſſe commemorat, tanquam propter uirtutem in pugna editam honoratum, admodum ſera cœna apud regẽ apparata. At uerò Idomeneus atq; Neſtor ferè quotidie cum rege cœnitabant, ut idem auctor teſtatur. Porrò Neſtor regum paraſitus mihi fuiſſe uidetur multa arte induſtrius. Neq; apud Agamemnonem primùm hãc paraſitandi artem exorſus eſt, ſed multis retro temporibus apud CæI nea atq; Exadium. Viſus uerò eſt neque paraſitãdi finẽ antè feciſſe, quàm Agamemnon diem ſuum obiit. TYC. Equidem ille præclarus & inſignis fuit paraſitus. At ſi quos alios id genus heroas paraſitos fuiſſe noſti, hoc mihi nomina- *Patroclus.* tim explicare ne pigeat. PARA. Quid igitur ô Tychiade, nonne & Patroclus Achillis paraſitus tibi fuiſſe uidetur, præſertim cum nullo aliorum Græcorum fuerit deterior aut ignauior neque animi neq; corporis dotibus, tametſi iuuenis exiſtẽs? Mihi equidem nulla in re ipſo Achille uidetur fuiſſe inferior, ex eius o- *Iliad.π.* peribus coniecturam faciẽti. Etenim Hectorem perruptis portarum obicibus, K ac intra munitionem iuxta naues pugnantem, fortiſſimè repulit, & Proteſilai nauim iam incenſam & ardentem extinxit, quanquam in ea eſſent non ignauiſſimi, uerùm Telamone nati & Aiax & Teucer, alter haſta ſtrenuus, alter arcu ualens. Multos præterea ex Barbaris neci dedit: inter quos & Sarpedonem Iouis filium Achillis paraſitus peremit. Proſtratus uerò occubuit nequaquam ut alii, ſed ipſum quidem Hectorem uita ſpoliauit Achilles, at Achillem Paris, unus unum. Porrò autem paraſitum & Apollo & duo uiri occiderunt. Ac iam moriens eas uoces edidit, nõ quales generoſiſſimus Hector ille Achillem ſuppliciter precatus ut cadauer eius ſuis ſepeliendum redderet: ſed quales par eſt

paraſitum

A paraſitum expirantem emittere. cuiuſmodi tandem?

Si mihi uiginti duro in certamine tales
Antè occurriſſent, cunctos ego cuſpide cæſos
Strauiſſem letho.

TYCH. At de his quidem abunde ſatis multa uerba feciſti. Cæterùm Patroclum non amicum, ſed Achillis paraſitum fuiſſe, quo pacto teſtatum facies? PARAS. Ipſum, ô Tychiade, Patroclum quòd paraſitus fuerit, dicentem tibi exhibebo. TYCH. Admiranda dicis. PARAS. Audi igitur hoſce uerſiculos:

Ne mea Pelida condi patiare ſeorſim
B Oſſa, ſed amborum ſint uno tecta ſepulchro,
Sicut & antè domi nutriti uiximus unâ.
Et rurſum eodem in loco:
Nam me ſuſceptum Peleus ſtudioſus alebat,
Nomine meq; tuum noto Theraponta uocauit.

hoc eſt, paraſitum eſſe uoluit. Etenim ſi Patroclum Achillis amicũ dicere uoluiſſet, haud illum therapõta nominaſſet. Erat enim Patroclus liberalior, quàm ut Achillis ſeruus dici ſuſtinuiſſet. Quos igitur dicit eſſe therapontas? qui neq; *Θεράποντ.* ſerui ſunt, neq; amici, nempe paraſitos: quo nomine & Merionẽ Idomenei the-
C raponta compellat. Atque ita tunc paraſitos dictos eſſe planè coniectura auguror. Quinetiam hoc conſidera, quamobrem Idomenea Iouis filium non dignatus ſit Marti æqualem dicere, uerùm Merionem eius paraſitum. Nõne uerò & Ariſtides, uir popularis exiſtens & pauper, ut inquit Thucydides, paraſitus fuit *Ariſtides.* Armodii? nonne & amator? Sunt enim paraſiti ſuorum alumnorũ peramãtes. Huius itaque paraſiti opera, Athenienſium Reipub. tyrannide oppreſſæ libertas iterum recuperata eſt. Et nunc in foro ſtat æneus inter reliqua ciuitatis monimenta ſpectabilis. Illi equidem cùm tanta uirtute claruerint, tamen paraſitos agebãt. Tu uerò quônam animatum animo paraſitũ in bello eſſe putas? Nón-
D ne ſub initium talis curato probè corpore ſumpto ientaculo prodit in aciem, quemadodum & Vlyſſes fas eſſe cõtendit? Quippe cui ſtatim ſub aurorę exor- *Iliad.τ.* tum pugnandum erit, ille prius cibum ſumat neceſſe eſt. Et quo tẽpore alii milites, præ metu, hic quidem galeam diligenter adornat, ille thoracem curioſe induit, alius aliud quiddam malum belli ſuſpicans trepidat: paraſitus uultu prorſus hilaro & exporrecto indulget epulis: ac mox poſtquã in aciem progreſſus eſt, inter primos fortiſſimè dimicat: cæterùm qui alit paraſitum, tum in ordine ſubſequitur, quem ille non ſecus atq; Aiax Teucrũ, clypeo defendit. Cupit enim impenſius ſuum ſeruare alumnum paraſitus, quàm ſeipſum tueri incolu-
E mem. Quòd ſi etiã in bello cæſus paraſitus occubuerit, neq; imperatorem, neq; militum quenquam pudore afficit, tantùm exiſtens cadauer, quali corporis dignitate quondam in ſympoſiis accumbere ſolitus eſt: adeò ut indignum ſit facinus, philoſophi cadauer huic appoſitum conſpici, aridum & ſordidum, prolixo barbitio informe, hominẽ prorſus miſerãdum, & qui ante initum prælium mortuus ſit, imbellis atque inualidus. Quis uerò eam ciuitatem non extremè contemneret, cuius tã miſerandos atq; infelices cerneret ſatellites? Quis non eam urbem cum robuſtis tũ animoſis auxiliatoribus egere exiſtimet, qui adeò pallidos & comatos hũmũciones inter militum cadauera diſperſos intuitus fuerit, eosq; qui in excubiis ſtationes agitant, nullius in bello eſſe precii? Tales equidẽ ſunt

in rebus bellicis parasiti,cum philosophis atque rhetoribus comparati. Cæte- F
rùm in pace tantum præcellit philosophiam parasitica, quantum ipsa pax bel-
lo præstat. Ac primùm,si uidetur, pacis loca atque studia contemplemur. TY-
CHI. Nondum teneo quid hæc tua sibi uelit oratio. consideremus tamen.
PARAS. Igitur forum & iudicia, & palæstras, & gymnasia, tum uenationes
& symposia ego ciuitatis loca esse dixerim. TYCHI. Et rectè sanè. PARAS.
Quòd autem parasitus in forum causas acturus non prodit, quodq; in iudiciis
nulli clientulorum uocatus patronus præstò est,hanc ego subesse caussam opi-
nor, quòd ista loca magis sycophãtis & rabulis illis forẽsibus pateant atq; con-
ueniant,quodq; nihil moderati in illis fieri soleat. Palæstras uerò atq; gymnasia G
unà cum symposiis parasitus frequentat sedulò,quibus solus ille ornaméto est,
atq; decori: quoniam quisnam philosophorum aut rhetorum exutus uestimen-
tis in palæstra,dignè componẽdus esset cum parasiti corpore? Aut quis illorum
conspectus in gymnasio,non potius probro atq; dedecore locum afficeret? At-
qui ne in deserto quidem illorum quispiam irruẽtis alicuius beluæ impetũ sus-
tineret : at parasitus earundem uim atq; ferociam fidenter expectat,ac sine ne-
gocio compescit,quippe qui easdem in conuiuiis cõtemnere didicerit. Sed ne-
que ceruus neq; sus setis inhorrescens parasitum conterret,sed sue aduersus il- H
lum dentes acuente,parasitus aduersus suem cõtrà acuit terribilis. Cæterùm le-
pusculos magis insectatur,quàm ullus canis uenaticus. Porrò autem in cõuiuio
quis cum parasito certamen susciperet,aut iocos ciente,aut comedente? Et quis
magis conuiuarum tristitiam discutit? an ille cantillans ridicula,& ludens dicte-
riis: an homo potius nihil ridens, in sordida tritaq; lacerna accumbens, terram
tristis intuens,quasi ad luctũ non ad symposium uocatus ueniisset? Ac mihi pro-
fectò tale quiddã in symposio uidetur esse philosophus,quod canis in balneo.
Sed age istis posthabitis ad ipsam parasiti uitam nos conferamus, excutiẽtes at-
que comparantes illum . Primùm igitur quis est qui non uidet parasitum nun-
quam non cõtemptorem esse gloriæ,quippe cui nihil curæ est quam de se opi- I
nionem homines obtineant? At uerò ipsos rhetores atq; philosophos,nõ saltem
illorum aliquos,sed in uniuersum omnes,fastu atq; gloria transuersos agi quis-
piã inuenerit,ac non tantùm gloriæ deditos,sed quod adhuc turpius est,argen-
ti sitientissimos. Sedenim parasitus hoc erga pecuniam affectus est animo, quo
non aliquis negligẽtiore erga lapillos passim proiectos in littore animatus est.
Ac nihil illi inter aurum & ignem uidetur esse discriminis. Rhetores autem,&
quod absurdius est,etiam illi qui philosophiæ professione se uenditant,tam aui-
dè argento inhiant, quasi hac ratione maximam sibi nunc conciliarent & opi-
nionẽ & auctoritatẽ philosophi. De rhetoribus quid multa attinet dicere? cum K
ille corruptus largitionibus caussam orare soleat,alius dicendi artem profitens
à discentibus mercedem exigit. Tertius à rege similiter præmium flagitat, non
ob aliud,nisi quòd cum illo cõuersationem societ: nec pudore suffunditur. Est
præterea alius qui iam ætate confectus,nõ ob aliud peregre proficiscitur,quàm
ut lucrum faciat,aut stipẽdio mereat, non aliter atq; Indus quispiam aut Scytha
captiuus. Neque eundem pudet nominis, quòd merces sit illud quod accipit.
Non solùm uerò his uitiis eos inuenies obnoxios,sed sunt adhuc alii degeneris
animi affectus,quibus sunt pleniſſimi,nempe molestæ perturbationes, iracun-
dia, inuidentia, ac omnis generis concupiscentiæ. Parasitus autem his omnibus
uacans

A uacans affectibus,neq; irascitur,propter animi tolerantiam,tum etiam quòd illi
nemo sit cui irascereturAtq; etiam siquando uictus mentis impotẽtia,indigna-
tur,nihil tamen mali aut iniuriæ,iracundiæ impulsu designat perperã: quin po-
tius risum omnibus eius excandescentia excutit,ac oblectamento est cõuersan-
tibus. Minimè uerò omnium perturbatur tristitia, aut ulla mentis molestia dis-
cruciatur. Etenim tam præsens illi parasitica suppeditat aduersus omnes mole-
stias remedium,ut nulla etiam caussa existat quamobrem afficiatur tristitia. Ne-
que enim illi sunt opes,neq; domus,neq; famulus ullus,nõ uxor,nõ liberi,qui-
bus pereuntibus habentem discruciari animo omnino necesse est si horũ iactu-
B rã fecerit. Atqui neq; gloriæ ullius est appetens,neq; opulentiæ: sed nec formo-
sum quenq; desiderat. TYC. Veruntamẽ,ô Simo,planè consentaneũ est illum
ob uictus indigentiã perturbari animo. PAR. Ignoras,ô Tychiade,statim initiò
hũc non esse parasitum,quicunq; laborat uictus inopia. Neq; enim fortis,inopia
fortitudinis fortis perhibẽdus est: neq; sapiẽs,sapientiæ penuria sapiens putãdus:
alioqui parasitus esse non possit. Nos enim de eo qui re ipsa parasitum agit,lo-
quimur, non de eo qui solum parasiti nomen falsò obtinet. Iam si fortis nõ alia
ratione,quàm præsente fortitudine fortis,& sapiens præsente sapientia sapiens
habendus est: sequitur neque parasitum,nisi parasitandi facultas suppetat,para-
C situm esse posse. Quare nisi hoc illi suppeditatum fuerit ab alio,nequaquã pa-
rasitus existimandus est. TYC. Proinde parasitus nunquam alimenti laborabit
inopia? PAR. Ita quidem apparet. Itaq; neque huius neq; alterius cuiuspiam rei
gratia discruciatur animo. Verùm omnes ad unum philosophi pariter atq; rhe-
tores,maximo semper in metu sunt. Illorum igitur plurimos plerunq; ligno ar-
matos in publicum prodire uidemus: quod procul dubio non facerent, nisi ar-
matos metuerent. Quid quòd etiam ianuas probè oppessulatas cõcludunt,me-
tuentes ne quis noctu domum ingressus,illis perniciem machinetur? At parasi-
tus ædiculę suæ ianuam quidem claudit,sed planè incuriosè & temere,ne uide-
licet uenti uiolentia irruens aperiat. Cæterùm noctu orto tumultu, non magis
animo timore concutitur, quàm si nullus extitisset. Præterea per sola loca iter
faciens,nullo accinctus gladio ambulat. nihil enim prorsus uspiam gentiũ me-
tuit. At ego sæpenumero uidi philosophos nullius periculi ne suspicione qui-
dem existente arcus apparantes. Sẽper enim baculis armati incedunt,atq; etiam
siquando in balneas lotum abeũt,aut uocati ad prandium. Nullus uerò est qui
parasitum aut adulterii,aut uiolentiæ,aut rapinæ, aut alterius cuiuspiam delicti
insimulare possit: quoniam qui talibus uitiis esset cõtaminatus,iam nõ amplius
parasitus foret perhibẽdus, sed se ipse grauissimæ iniuriæ exponeret. Itaq; adul-
E terium flagitiosè committens,unà cum perpetrato delicto etiam flagitii nomen
incurrit. Quẽadmodum autẽ qui improbus fuerit,non bonus sed malus habẽ-
dus est,sic quoq; parasitus si quid turpiter in se admiserit,illud ipsum quod fue-
rat abiicit,assumit autem id quod deliquit per flagitium. Cæterùm eius generis
praua facinora permulta extant à philosophis & rhetoribus turpissimè perpe-
trata,quæ nõ nobis tantùm cõperta sunt,utpote quæ nostro tẽpore saltem de-
signata forẽt,sed libris editis relicta monumenta habemus eorũ facinorũ quo-
rum illi auctores extiterunt. Extat apologia Socratis, extat Aeschinis atq; Hy-
peridæ,neq; ꝛ Demosthenis. Ac ferme plurimorũ rhetorũ atq; philosophorũ
defensiones etiam hodie leguntur. At nulla extat parasiti apologia,nec ullus est

qui pro uero affirmare possit, parasito iniuriarum scriptam esse dicam. TYC. F
At per Iouem parasitus meliori quàm rhetores atque philosophi uiuendi conditione fruitur, fato tamen deteriore absumitur. PAR. Equidem longè diuersum est quod dicis. nam & fato multo feliciore functus è uiuis migrat parasitus. Quippe compertè exploratum habemus, philosophos ferè omnes, aut illorum maximam partem, malo extinctos esse exitio, nonnullos cõdemnatione iudicii in maximis flagitiis manifestò deprehensos, sumpto ueneno: alios toto corpore exustos, pleroſq; urinandi difficultate absumptos, alios ex fuga retractos atque occisos. At quis tãdem tali quopiam exitio parasitum sublatum esse referre potest? sed mors felicissima ferè illi contingit edenti atque bibenti. Quòd si quis e- G
tiam uiolenta morte defungi uidetur, mortuus auolasse creditur. TYC. Hæc equidem satis superq; tibi pro parasito contra philosophos decertata sunt. Superest ut & illud explices, num honesta & utilis sit hæc alenti possessio. Siquidem opulentiores mihi uidentur parasitos alere, tanquam officiosi, & beneuolè gratificantes illorum tenuitati: quod ego ei qui alitur, dedecus esse existimo. PARA. Quàm simpliciter fatuum te esse constat, ô Tychiade, si hoc nequeas intelligere, hominem diuitem, etiam si Gygis opulẽtiam possideret, solũ edentem, esse pauperem? Atq; ille progrediens in publicum nõ comitante parasito, H
mendicus est. Et quemadmodum miles sine armis habetur despectior, & uestis sine purpura uilior, & equus sine phaleris leuior: sic etiam diues egregiè & ampliter nummatus, lõgè apparet sine parasiti satellitio humilior atq; contẽptior. Atqui parasitus quoq; non parum ornamento est diuiti, diues parasito non itẽ. Alioqui neque probrũ est, ut tu ais, huic parasitari, ut præstantiori deteriorem. Quòd autem opulento utile sit parasitum alere, præterquàm quòd ornamentum non uulgare illi adiungit, etiam securitatem multam, parasiti præsentia & comitatus diuiti suppeditat. Neque enim quispiam temere pugna adorietur diuitem qui hunc illius lateri assistentem conspexerit. Sed neque metuendum est eum ueneno periturum, qui parasitum conuiuam habuerit. Quis enim auderet insidiis petere quempiã hoc præmandente atq; præbibẽte? Itaq; diues non tantùm à parasito ornatur, sed eius quoq; opera à maximis periculis tutus cõseruatur. Ita enim parasitus propter charitatis affectũ qua diuitem ex animo complectitur, omnibus semet obiectat periculis. Neq; tantùm concedit solum cibũ sumere, sed unà quoq; edens exoptat oppetere. TY. Omnia mihi, ô Simo, satis diserte disseruisse uideris, nec quicq̃ quod ad artem tuam commẽdandam pertinet, prætermisisti: neq;, ut tu dixisti, ad hãc rem inexercitatus accessisti, sed planè omnium instructissimus atq; exercitatissimus. Quod reliquũ est, scire gestio an parasiti compellatio nõ turpis & dedecorosa habenda sit. PAR. Vide quod re- K
sponsum à me exigas, si sufficienter super his uerba tibi feciſſe uideor. Respõde uerò mihi uicissim ad quæstionẽ, si rectè factũ existimas. Age τῶν prisci illi quo uocarunt nomine? TY. Alimenti uocabulo. PAR. Quid autem παρασίτου, nonne alere? TYC. Sanè uerò. PARA. Est ergo in confesso, neq; aliud esse parasitari. TYC. At illud ipsum Simo est, quod turpe esse apparet. PAR. Age iterũ mihi responde, quid tibi discriminis esse uidetur, aut utrisq; propositis utrũ electurus esses, num nauigare, an adnauigare? TYC. Ego quidem eligerem adnauigare. PAR. Quid autem, currere, an adcurrere? TY. Adcurrere. PAR. Quid autem, equitare, an adequitare? TY. Adequitare. PAR. Quid autẽ, iaculari, an adiaculari?

TYC.

A agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis fili, neque cũ æqualibus in compotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desiderare quidem, uerùm potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac cõcubinas, rursum alii qui pincernas etiam in funere mactarunt, qui uestem, reliquũmque mundum pariter in rogum iectum exusserunt, aut unà cum cadauere sepelierunt, perinde quasi illic sit usurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, hæc omnia atque his etiam plura quæ dicit, neque filii causſa iactare uidetur, ut quem sciat nõ auditurum, etiam si Sten-
B torem clamore uincat: neque rursum sua ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere uel sine uoce. Nihil enim opus est ut quis apud sese clamet. Supereſt igitur ut ad hunc modum deliret ob eos qui adsunt, cum nesciat neque quid acciderit ipsi filio, neque quò concesserit, imò cũ ne suam quidem ipsius uitam cuiusmodi sit perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret illum ex hac uita demigrasse. Filius igitur huic ita respondeſit, exorato Aeaco atque Orco, quò liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrem insanientem compescat: Homo infelix quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine uellicare comam, ac uultus etiam cutem lacerare. Cur mihi con-
C uicium facis, ac miserum appellas, & infortunatum, qui iam sim te multo tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia non sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus, segnis, in summa, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus, deniq; ad istum modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid tibi uidetur in uita boni, quo posthac non simus potituri? Nimirum* usuras dicis, ac *πότους, cõpotationes.
cœnas, uestémque, & concubitus: eoq; metuis ne rerum harum inopia peream? Non cogitas autẽ longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire, quàm edere: non algere, quàm uestibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignaD rus uideris, docebo te lugere uerius: iámque denuo incepto luctu, clama: Fili miser, non amplius sities, non amplius esuries, nõ amplius algebis. Peristi mihi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostẽ, non tyrannum. Non amor discruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei causſa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem, neque contemnẽris factus senex, neq; molestus eris iuuenibus, si quando conspiciaris. Hæc si dixeris pater, an non putas te multo ueriora, magisque ridicula dicturum, quàm ista quæ modó? At uide ne illud te malè habeat, dum noctem quæ apud nos est, magna mq; cogitas caliginẽ, proinde metuis ne tibi præfocer, concluſus in mo-
E numento. Verùm in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atq; adeò exustis (siquidẽ paulopost exurere me decreuisſtis) nihil opus erit nec ad tenebras nec ad lumen inspiciendum. Atque ista fortaſſis utcunque ferenda: uerùm eiulatus iste ueſter quid mihi confert? aut quid ista pectorum ad tibiæ modos percussio? aut quid mulierum immodica lamentatio? Quid autem saxum quod sepulchro imponitur coronis ornatũ? Aut quid ualet quòd merũ infunditis? Num putatis illud ad nos destillaturum, & ad Orcum usq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoque, ni fallor, uidetis, quod ex apparatu potissimùm ad nos ædire debuerat, id fumo correptum sursum in cœlũ abire, neque quicquã iuuare nos, qui infernè agimus. Porrò quod supereſt, puluis est inuti-

lis,niſi creditis nos cinere ueſci. Non eſt uſqueadeo ſterile neque infrugiferum F
Plutonis regnum, neq; nos deſtituit Aſphodelus, ut à uobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tiſiphonen, iampridem mihi libebat uehementer exclamare ſuper his quæ & faciebatis,& dicebatis,ſed uetabat linteũ ac lanæ quibus mihi fauces obligaſtis.

Atque ita profato, mors ultima lumina clauſit.

Sed dicito per Iouem: Si cõuerſus ad eos mortuus ille,loquatur hæc cubito innitens, an non uidebitur rectiſſimè dicturus? Attamen uecordes iſti uociferantur,& accerſito quopiam lamentorum artifice,qui multas antiquas calamitates in unum congerat,certaminis adiutore & amentiæ chorago abutũtur,ubicun- G
que cœperit ille, ipſi ad melos eiulatu reſpondentes. Verùm quantũ ad lamen-
Sepultura. tationes attinet,omnibus eadem eſt ineptiendi conſuetudo. At deinceps ſepulturæ rationem in uarios diuidunt modos. Nam Græcus exurit, Perſa defodit, Indus adipe ſuillo oblinit,Scytha deuorat,muria condit Aegyptius. Atque hic quidem(rem à me uiſam narro)deſiccatum cadauer, cõuiuam & compotorem adhibet. Fit autem frequenter,ut Aegyptium aliquem indigentem pecunię,leuet egeſtate pignus frater aut pater in tempore factus. Nam libationes,pyramides,columnæ,tituli,ad breue tempus duratura,an nõ ſuperuacanea, & ludicris
Ludi funebres. ſimillima? Sunt ueròqui ludos quoque conſtituãt ad ſepulchrum, ac funebres H
Cœnæ exequiales. orationes habeãt, perinde quaſi patrocinentur ac teſtimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Poſt hæc omnia ſupereſt exequialis cœna. Iámque adſunt neceſſarii,ut defuncti parentes conſolentur,ſuadentq; uti cibum capiãt: quanquam illi per Iouem non illibentes ad id cõpelluntur,quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quouſque quæſo flebimus? Sine quieſcant Plutonis manes. Quòd ſi tibi deliberatum eſt omnino flere, uel ob hoc ipſum cibus eſt capiendus, quò tanto luctui par eſſe poſſis. Tum denique,tum ex omnibus contexuntur duo uerſus Homerici:

Nam cœpit meminiſſe cibi Niobe auricapilla. Tum illud, I
Vita defunctos flere haud ſinit aluus Achiuos.

At capiunt quidem illi,ſed initiò pudibundi, uerẽtesq; ne poſt chariſſimorum obitum uideantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet,quiſquis obſeruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd uulgò exiſtiment mortem ſummum eſſe malum.

RHETORVM PRAECEPTOR, Bilibaldo Birckeimero interp.

ARGVMENTVM.

Inſectatur hoc ſcripto Lucianus corruptam ſuorum temporum eloquentiam,& affectatum dicendi genus eorum qui ſe maximè facundos eſſe,atque egregiè perorare exiſtimãt, cum uerba quædã ex ultima uetuſtate repetita,& uix ipſi Euãdri matri intellecta,orationi paſſim admiſcẽt,aut uerius infarciunt: quales fuerũt noſtra ætate non pauci cum apud Germanos alicubi, tum præcipuè apud Italos, quibus maximè ea cura fuit ita loqui,ut à nemine intelligerentur. In quorum gratiam & ſuperioribus annis dialogus ille qui Volſcorum & Oſcorũ titulo ferebatur,editus apparet. Cæterùm ipſa oratio didaſcalica eſt. Duas enim uias ad eloquentiam conſequendam adoleſcẽti à quo(ut fingitur)ad id impulſus fuerat, præſcribit,priorem quidem aſperam ac duram,& uix longo tempore peragendam, ceterùm ueram ac rectam,quam non modò ad eloquentiam, uerùm ad omnem uirtutem parandam ingredi opus eſt ei qui uolet uel mediocrem laudem aſſequi. Alterã autem planam & expeditam,ſed quæ ad improbitatem & petulantiam,non uirtutem,perducat: quã ipſe ironica quadam epitrope cõmendat,ac adoleſcenti obeundam proponit,ſcilicet ad temporum eorum morẽ alludens,quibus ut quiſq; indoctiſſimus & impudẽtiſſimus erat,ita pro præcipuo ac ſummo habebatur. Vtrique autem uiæ doctorem quendam addit: alterum uidelicet,ea quæ recta ſunt,& ad ipſam rem pertinẽt, monentem K

A *rem: alterum autem,quæ ad arrogantiam,improbitatem & temeritatem ſpectant,ueriusq; rabulam ac ſycophantam aliquẽ quàm oratorem efficiunt,docentẽ: qui primò quidẽ,quæ de ſe ipſo afferre conueniat diſcipulum,præcipit: deinde quibus maxime ſtudere publice, primùm in affectandis uerbis, & componenda oratione,deinde inter agendum,& in foro,& in frequẽtia hominũ: poſt hæc priuatim quoque,& domi inter ſuos idem debeat,docet. Quæ omnia eiuſmodi ſunt,ut mores ac uitia illorum temporum planè referãt,quemadmodum cum ex alijs pleriſque,tum ex Quintiliano multis in locis idem animaduertere licet,qui ipſe quoque huiuſmodi affectatores & arrogantes non ſemel perſtringit. Exemplum autem talis oratoris qualẽ hic deſcribit, ſupra in Lexiphane expreſſum habes, & hodie in multis coram & ob oculos uidere licet.*

B Ciſcitaris ô adoleſcens, quónam pacto rhetor euadere, & uenuſtiſſimum illud, ac oppidoquam honorificum nomen Sophiſta ipſe eſſe cenſeri poſſis? Tibi enim uiuendum eſſe negas, ni talem in dicendo uim quandam aſſequaris, ut inexpugnabilis ac intolerabilis exiſtat,omnéſque in admirationem & uenerationem rapiat,ac Græcis res celeberrimæ famæ eſſe uideatur. Ideo uias illuc perducentes, quænam tandem ſint, addiſcere cupis. Atque nulla inuidia, fili mi: præcipuè cum quiſpiam adoleſcens adhuc exiſtens, optima deſiderat,ignarus tamen unde hæc hauriat,ſitque res ſacra quædam conſilium, quemadmodum tu iam accedens,hoc expoſtulet. Igitur ex me audi,& admodum confide, quòd in perquam eloquentem euadas uirum, ita ut ea quæ deceant, & cognoſcere & ex-
C plicare poſſis,ſi tute interim memor eſſe illorum quæ à nobis audieris,aſſiduóque labore exercere, & alacriter uiam capeſſere uolueris. Ita enim ad optatum peruenies terminum. Cæterùm huius rei adeptio minimè eſt exigua,neque mediocri indiget ſtudio,ſed pro qua multos labores multáſque uigilias ſubire, ac quicquid euenerit, ſuſtinere decet. Conſidera igitur quótnam hucuſque,cum nullius eſſent momenti,ob ſermonem clari & opulenti, ac per Iouem nobiliſſimi quoque apparuere. Atqui ne timeas, neque ob ſperatorum magnitudinem deſperes,infinitos quoſdam labores ſubeundos exiſtimans. Siquidem minimè per aſperam quandam aut arduam,ſudoriſue plenam nos perducemus,ut
D ex ipſa media laſſus regredi cogaris, quandoquidem nil ab aliis differimus,qui per conſuetam illam deducunt, longam, inuiam, laborioſam, & ut plurimum deſperatam: ſed conſilii noſtri præcipuum hoc eſt, ut per iucundiſſimam pariter ac compendioſiſſimam facilémque & accliuem uiam, cum multa animi uoluptate deliciiſque inter florida prata umbráſque amœnas deambulans, ocio, ac greſſu placido, abſque ſudore in ſummo conſiſtas uertice, illícque citra laborem uenari, & per Iouem diſcumbens quoq; conuiuari poſſis, ac illos qui per aliam incedunt uiam, in aſcenſus cliuo ab edito deſpicias: quin per confragoſa & lubrica præcipitia uix ſurrepentes, ac nonnunquam in capita deuolu-
E tos,multâque uulnera cautium aſperitate accipientes. Tu uerò pridem antea in ſummo coronatus,feliciſſimus eris,breui uniuerſa quotquot in Rhetorica ſunt bona, tantùm non dormiendo accipiens. Atqui promiſſio hæc admodum magna eſt,uerùm per hoſpitalẽ Iouem ne diffidas, ſi facilè pariter & iucundiſſimè tibi hæc oſtendi poſſe aſſerimus. Etenim ſi Heſiodus cum pauca ex Heliconis folia ſumpſiſſet,confeſtim Poëta egregius ex paſtore euaſit,atq; Muſarum numine afflatus,deorum & Heroum genus decantauit: cur rhetorem, qui multò infra poëtices eſt magniloquentiã,in breui creare impoſſibile erit,ſi quis compendioſiſſimã didicerit uiam? quemadmodum & ego tibi enarrare uolo Sidonii cuiuſdã mercatoris cõſilium, quod ob incredulitatem imperfectum reman-

Heſiodus ex pa
tore poëta euaſit

sit,ac audienti inutile. Imperabat iam Alexãder Persis, postquam Dariũ in Ar- F
belis pugna deuicerat,ac oportebat undiq; per imperium nũcios emittere, qui
Alexandri ferrent edicta. Erat uerò ex Persis longissima in Aegyptũ uia.siqui-
dem montana circũire oportebat, hinc Arabiam per Babyloniam intrare,inde
longis emensis desertis uix tãdem in Aegyptum perueniebatur statiuis uigin-
ti prolixis uiro expedito. Ferebat id ægrè Alexander,quoniã Aegyptios non-
nihil tumultuari audiebat,nec habebat quo pacto quæ sibi agẽda uiderẽtur,Sa-
trapis annunciare posset. Tum mercator Sidonius,Ego,rex,inquit,uiam haud
longam ex Persis in Aegyptũ me tibi ostensurũ polliceor.etenim si quis mon-
tana hæc superabit (transgredietur autem triduo) cõfestim in Aegypto erit. Et G
sic se res habebat,uerùm Alexãder non credidit,sed deceptorem esse mercato-
rem existimabat.Ita quamplurimis promissiones admirãdæ incredibiles uiden-
tur. Sed ne id tibi accidat,caue. etenim experiẽtia cognosces quòd nil prohibe-
bit te Rhetorem censeri unius nec totius quidẽ diei, montem ex Persis in Ae-
gyptum transgressum. Proinde Rhetorices primo imaginẽ sermone describe-
re,& quemadmodum Cebes ille,utranq; uiam tibi ostẽdere uolo. Etenim duæ
sunt quæ ad Rhetoricam perducunt,quam haud mediocriter mihi amare uide-
Imago rhetoricæs. ris. Illa itaque in eminenti residet solio, admodũ formosa,ac aspectu elegãti: in
dextraq; Amalthææ retinet cornu,fructibus omnifariis refertum. Ex altera au- H
tẽ parte adstãtes mihi diuitias aspicere uidetur, penitus aureas,ac perquã ama-
biles:iuxta quas gloria quoq; & uehementia consistunt:ipsam uerò laudes per-
multæ, pusillis Amoribus similes,ac undiq; cõfertæ circumuolitant,instar Nili,
si quandoq; illum depictum uidisti,Crocodilo alicui,uel equo fluuiatili,quales
multi sunt in eo, insidentẽ,paruulos autem puellos,Peches illos Aegyptii uo-
cant,circa ipsum lusitãtes. tales & circa rhetoricã laudes. Tu uerò amator acce-
dis, desiderans scilicet quamcelerrimè in summũ euadere,ut tibi ascẽdenti nu-
bat,ac omnia ea possideas,diuitias,gloriã,laudes.lege etenim cũcta nubẽtis fiũt.
Inde cum monti appropinquas,sub initiũ de ascensu desperabis,resq; tibi simi- I
lis esse uidebitur quemadmodũ Aornos Macedonibus apparet,undiq; aspiciẽ-
tibus prærupta,& uix auibus transuolatu facilis,Dionysio aliquo,aut Hercule,
si complanari debeat,indigẽs. & ita tibi sub initium uidebitur.Inde paulò pòst
Duæ uiæ ad rhetoricam. duas quasdã uias cernes,uel potius altera semita est, angusta, spinosa & aspera,
multũ sitis ac sudoris præ se ferẽs, quam iam antea Hesiodus perquam egregiè
ostendit, ita ut nihil mei indigeas. Altera uerò lata est, florida, ac manantibus
aquis irrigua, & penitus talis,qualẽ paulò antè dixi,ne cadẽ sæpius repetens,te
qui iam Rhetor esse possES,detineã. Tãtùm hoc addendũ uidetur,quòd aspera
illa & ardua,nõ multa uiatorũ retinet uestigia:& si aliqua,ualde uetusta. per illã K
ego miser ascendi, tantum laborans, cum haud necesse esset. Altera uerò un-
diq; plana,ac nil confragosi habens, qualisnã sit,à longè tantùm mihi apparuit:
nõ tamen per illam incessi. Haud enim cũ adhuc iuuenis essem,quid optimum
foret cernebam,sed poëtam illum uera loqui existimabã,dicentẽ,Ex laboribus
germinare bona. Illud uerò minimè sic se habebat. multos enim uideo absque
labore maiori dignitate euectos, felici sermonum & uiarum electione tantùm.
Cũ uerò ad ingressum perueneris, rectè noui te hæsitaturũ, quin iam dubitare
ad quámnã sit uertendum. Quid igitur iam tibi faciundum sit ut facilè ad sum-
mum ascendas,fortunatus euadas,& nubas, omnibúsque admirabilis uidearis,

ego

A ego tibi expediam. Satis enim est me ipsum deceptum esse,& laborasse: tibi uerò citra sementem & arationem, tanquam Saturni seculo, cuncta prouenient. Cõfestim igitur tibi se obuium feret uir quidam robustus, prædurus, gressu uirili,multum Solis in corpore ostendens,aspectu masculo,uigilator,asperæ illius uiæ dux,nugas quasdam uanas prædicans,ut se sequaris cohortans,Demosthenis,Platonis,& aliorum quorundam uestigia demonstrans,magna quidem, & super præsentia,uerùm iam obscura,& ut plurimum à tempore obliterata. Addet te beatum fore,ac lege Rhetoricam tibi nupturam,si per illa incesseris, ueluti eos qui ad bona pergunt.at si parumper transgrediaris, uel extra rectũ tra-
B mitem,aut incessu aliquorsum magis declines,te à uera uia & ad nuptias deducente aberraturũ. Inde te priscos illos uiros imitari iubebit, inutilia sermonum proponens exempla,nec imitatu facilia,qualia uetustæ sunt constructionis Hegesii,& quæ circa Cratetem,Nesiotem quoque,seuera,neruosa & dura,diligẽterq; à literis amputanda. Laborem autem,uigilias,& puræ aquæ usum,squalorem quoq;,hæc cuncta necessaria & ineuitabilia dicet. Etenim impossibile esse absque illis uiam perficere. Et quod omnium molestissimum,perlongum tempus ad perficiendum iter tibi præscribet,annos multos,nõ per dies,neq; triennalia,sed per integras numerans Olympiades,ita ut priusquam audiẽs laborem
C subierit,& defatigatus fuerit,felicitati illi speratę longũ ualere dicat. Insuper ob hæc mala haud paruam expetet mercedẽ, sed neq; dux esse incipiet nisi magna prius acceperit. Et hæc tibi dicet superbus,& uerè antiquarius ac Saturnius homo,mortuos uetustos ad imitationem proponens,sermonésque pridem defossos eruere dignum ducẽs,ac si maximum esset bonum,gladiorũ fabri,& alium *Demosthenem & Aeschinem intelligit.* Atrometi cuiusdam grammatistæ filium imitari, & hæc in pace, neque Philippo ingruente,neque Alexandro cogente,quo tempore illorum sermones utiles sunt uisi:ignorans quænam sint nunc innouata,celeritas,laboris euitatio,& uia ad Rhetoricam perquam compendiosa. Tu uerò haud acquiescas, neq; illi-
D mentem adhibeas,ne te suscipiẽs alicubi præcipitet, uel demum priusquam tot labores exhaurias,in senium perducat. Sed si omnino amore flagras, ac celerrimè Rhetoricæ congredi desideras adhuc uigens, ita ut illi diligentem operam impendere possis, aspero huic homini, & ultra mediocritatem uirili,longè dic ualere:ipsum uerò ascendere, & alios quotquot decipere potest,secum ducere permitte,ut tandem anhelãtes, & multo sudore perfusos, destituat. Ad alteram uerò perueniens uiam,alios quoq; multos inuenies,inter quos perquã sapientẽ quendam ac perpulchrum uirum, incessu molli, ceruice infracta, uultu effœminato,uoce suaui, unguenta spirantem,ac summo digito caput scalpẽtem,ca-
E pillos quidem paucos adhuc, intortos tamen & hyacinthinos componentem, perquam delicatum Sardanapalum quendam, uel Cinyram,aut Agathonem ipsum, lepidũ illum tragœdiæ poëtam. Hæc ideo refero, ut ab iis eũ cognoscas signis, ac res tã diuina,Veneriq; & Gratiis amica, minimè te lateat. Sed cur hæc dico? etenim si ad cæcutientem te accedẽs,solum quid proloquutus fuerit, Hymettium os illud aperiens,& consuetam uocem tantùm emittens, quamprimũ intelliges eum nõ ex nobis quempiam,qui terræ fructu pascimur, esse,sed spectrum peregrinum, rore uel ambrosia enutritum. Ad hunc itaque si accesseris, teq; ipsum tradideris, confestim Rhetor eris egregius ac conspicuus, & ut ipse uocat,rex in sermonibus citra laborem cõstituêris,orationis moderans quadri-

gas.etenim ſuſcipiens te,prima illa docebit.ſed potius ipſe te alloquatur.Siquidem ridiculũ, pro tanto rhetore me uerba facere, malum forſitan talium tãtorumq; mimum,ne alicubi cadens,heroa quem repræſentare conor,atteram.Te igitur compellabit,comã interim quæ adhuc reſidua eſt,demulcẽs, ſubridensq; iucundum illud & tenerum,quemadmodum aſſueuit,comicam Thaidem, uel Malthacen, aut Glyceram in emittenda uoce imitatus.Siquidẽ ruſticana eſt uirilitas,& minimè ad mollitiem & blãditias rhetoris apta.Dicet igitur de ſeipſo perquam modeſtè loquens : Num ô præclarè te Pythius ipſe ad me miſit, rhetorum optimum diiudicans,quemadmodum Chærephõti olim perquirenti oſtendit quiſnam ex tum uiuentibus ſapiẽtiſſimus eſſet?At ſi non ideo, ſed propter gloriam aduenis, quoniam audieris noſtra omnia eſſe perquam ornatiſſima,decantata,ſtupenda & mirè expolita:cõfeſtim intelliges ad quàm diuinum acceſſeris uirum:expectabis autem nihil tale uiſurũ, ſicuti hoc uel illud accipere: uerùm ſiquis Tityus,aut Otus,ſeu Ephialtes, lõgè ſuper illos tibi res uidebitur immenſa & admiranda.me etenim tãtum alios uocalitate excellere inuenies,quantum tuba fiſtulas,cicadæ apes,choriq; eos qui remiſſe cãtare aſſueuerunt.Poſtquam uerò & ipſe rhetor euadere cupis,idq; haud facilè ab alio addiſcere potes,ſolum ô gloriolæ ſtudiũ ea quæ dico ſequere, ac omnia imitare:leges quoq; quibus te uti iubeo,mihi diligenter obſerua.quin potius nil cunctatus iam accede:neq; admireris ſi ante rhetoricã prius ea non didiceris,quæ alia præexercitatio multo labore ſtultis & uanis inculcat hominibus(nullius enim eorum indigebis) ſed illotis pedibus(inquit paræmia)irrue, nil minus ideo habiturus, neq; ſi tritiſſimum illud literas ſcribere ignoraueris. Etenim ultra hæc omnia aliud quid rhetor eſt.Primùm igitur referam quódnam te domi digreſſum uiaticum ad peragendũ iter afferre oporteat,qualiterq; commeatũ inſtruere,ut illud perquã celerrimè perficere poſſis.Inde ego ipſe quędam procedenti per uiam oſtendens,nonnulla uerò admonens,ante ſolis occaſum rhetorem te ſupra omnes,qualis ipſe ſum,efficiam, indubitanter prima, media & nouiſſima eorum qui declamare conantur,poſſidens.Igitur quod maximum eſt,ignorantiam affer:dein temeritatem,audaciam præterea,& impudentiam:uerecundiam autẽ,manſuetudinem,mediocritatẽ & erubeſcẽtiam domi relinque: inutilia enim ſunt,& negocio perquã contraria.Præterea clamorẽ ualidiſſimum,ac cantum turpẽ, inceſſum quoq; qualis meus eſt. Siquidẽ hæc ualde ſunt neceſſaria, & ſola quodãmodo ſufficiũt.Veſtitus autẽ ſit conſpicuus & cãdidus,opus Tarentini operis,ut corpus trãſpareat.Crepida uerò attica, & muliebriter effigiata.Solea ſicyonia,ligamẽtis albis decorata.Sectatores uerò quamplurimi,libellúſque ſemper.Hæc te ipſum conferre oportet: at reliqua per uiam iam procedens uide & audi. etenim iam tibi leges enarrabo, quibus ſi uſus fueris, rhetorica te cognoſcet, & accedet, minimeq; auertetur, aut quapiam afficiet contumelia tanquam haud initiatum, & arcanorum ſpeculatorem quendam . Proinde formæ ac ueſtitus decori permaximam curã adhibere oportet. inde quindecim, uel non ultra uiginti, attica quædam ſelige uerba, hæcq; diligenter exercens, in ſumma lingua prompta habe, utpote,quippe, nempe, quoniamquidem, igitur,utique,& heus optime,ac talia: in omnique ſermone illa tanquam condimẽtum quoddam inſperge. Aliorum nulla tibi ſit cura, ſi hi ſint diſſimilia,inconuenientia & incõcinna. Tantummodo purpura ſit pulchra ac florida, licet

licet pallium ex craſſioribus conſutũ ſit pellibus. Deinde ubi obſoleta & peregrina,raroq; ab antiquis uſitata collegeris uerba, hæc expeditè in eos cum quibus cõuerſaris eiaculare.ita enim te populus ille magnus uenerabitur,& admirandum ſuſpiciet. Doctrinam igitur quæ eorum exuperat intellectum, expertam,tãquam ex peritia habitam nominabis.Buttubata nugatoria,pro ualde dices antigerio,pro cito toper,pro beſtiæ ſimilẽ belutum. Nonnunquã tu quoq; noua effinge,& monſtroſa cõpone nomina.nã poẽtam uerificẽ appella, præſtantem præſtantem, uenerabilẽ uenerando habilem, certamina agoniſmata. Cum uerò ſolœciſmum uel barbariſmum committis, unum tibi ſit remedium impudentia, confeſtimq; in promptu ſit nomen poẽtæ cuiuſdam uel ſcriptoris qui nec eſt nec fuit unquam:ut cum ita dixeris,uir ſapiens eſſe cẽſearis.Vocem uerò data opera altiſſimè tolle.Proinde uetuſta minimè perlegeris tute, neque ſiqua nugator Iſocrates, uel gratiarum expers Demoſthenes,aut Plato frigidus ſcripta reliquere,ſed orationes eorum qui paulò ante nos fuere, & quas haſce exercitationes appellant,ut illis inſtructus,ac tanquam ex penu depromẽs,habeas quibus in tempore abuti poſſis.Poſtquam uerò orandum erit,præſentesq; argumenta quædã ac ſermonum occaſiones ſubiecerint,uniuerſa ea quotquot ſunt,cum indignatione dicantur,uilipendanturq;,tanquã nil penitus ex his uirile exiſtat. De illis uerò quæ tute eligeris,caue mediteris,ſed quicquid uerbi in linguam uenerit,effutias. Quin nec hoc tibi curæ ſit,ut primum quęadmodum primum eſt,debito proferas tempore,ſecundumq; dein,ac tertiũ poſt illud:uerùm quicquid primum inciderit,primũ quoque dicatur:& ſi ita euenerit,ocrea capiti,tibiæ uerò adaptetur galea.præterea accelera,& undiq; connecte.ſolummodo ne taceas.Quòd ſi de contumelioſo quodam uel mœcho Athenis uerba facies,quæ apud Indos ac Ecbatana gerantur, referas.In omnibus uerò ſit Marathõ & Cynægirus, ſine quibus nil fiat:ſemperq; Athos nauigetur,& Helleſpontus pedibus teratur,& ſol à Perſarũ ſagittis obumbretur, & Xerxes fugiat, & Leonides admirationi exiſtat,& Othryadę literæ legãtur,& Salamis,& Artemiſium, & Plateæ,multa hæc & inculcata.In omnibus uerò pauca illa uerba immiſceantur, & tanquam floſculi interſpergantur, aſſidueq; in ore ſit utiq; illud,& quoniamquidẽ igitur:etiam ſi illis minimè indigeas.pulchra etenim ſunt etiam fortuitò prolata.Proinde & ſi aliquando canendi tempus eſſe uidetur,omnia canantur, & melos fiant.Quòd ſi aliquando canendi quoq; ignarus fueris,uiros qui iudicio præſident,exactè ſonoroſe nominans,harmoniam explere puta.At illud,heu malorũ,ſępius repetatur,& femur percutiatur,& murmurillo interim ſuſurra,& dictis adgannias, ac incedẽdo clunes exagita. Quòd ſi te haud laudent, indigneris, & eos conuiciis inſecteris. ſi uerò ſurrexerint, & ob pudorem exire parati iam fuerint,eos ſedere iube, ſitq; penitus res tyrãnica.Vt uerò multitudo quoque ſermones tuos admiretur, ab Iliacis incipiens, uel per Iouem à Deucalionis,ſi uidetur, & Pyrrhæ nuptiis, ad præſentia ſermonẽ detorque.etenim qui hæc intelligant,pauci erunt:qui maximè, propter beneuolentiam tacebunt. Quòd ſi quid dixerint,ob inuidiã id facere uidebuntur:multitudo uerò & formam,& uocem, & inceſſum, & deambulationem,& cãtum, & crepidas,& utique illud tuum admirabitur.Præterea ſudantẽ te & anhelantem cernẽs,nec prohibebit quin te perquam aptum quẽdam in ſermonibus certatorem eſſe credat.Proinde celeritas illa haud paruam defenſionem habet,ad-

Qualem rhetorẽ & Martialis deſcribit epigram. li.6. cuius initium, Non de ui,neque de cæde, &c.

mirationemq; apud multos: ideo caue ne aliquando ſcribas, uel meditatus pro- F
cedas. Siquidem id manifeſtæ eſt redargutionis. Amici uerò ſemper applaudant,
ac cœnarum preciũ exoluant, ſiquando te à memoria excidiſſe intelligant, ma-
nus porrigentes, & inter laudes tuas ſpacium præbẽtes, ut rurſus inuenire poſ-
ſis quod dicendum erat. Siquidem hoc tibi præcipuè curæ ſit, ut chorum habeas
domeſticum, tibiq; concinentem. Et hæc tibi in ſermonibus obſeruanda erunt:
dein uerò ubi proceſſeris, ille te ſtipãs, ſatellitum uices expleat, & de quibus di-
cis, interim conferat. Quòd ſiquis obuiàm factus fuerit, admirãda de te ipſo re-
ferat, ac ſummis te laudibus extollas, grauemq; te illi oſtendas. quid enim Pæa-
menſis in mei eſt comparationem? & utinam mihi cum ueteri quopiam certa- G
mẽ foret! & alia huiuſmodi. Proinde, quod maximum eſt, & ad exiſtimationem
perquam neceſſarium, paulo minus prætermiſeram: omnia quæ dicũtur, irride:
& ſi quiſpiã bene loquutus fuerit, aliena & non ſua oſtentare uideatur. Quòd
ſi uel mediocriter contrà niti uoluerit, omnia carpantur. Præterea in auditoria
poſt cunctos ingredi oportet. id enim inſigne eſt, omnibusq; tacentibus, pere-
grinam quandam laudem, præſentium auditum auertẽtem & interturbantem,
inchoare: adeò ut omnes tantorũ nominum onere nauſeent, ac aures obſtruãt.
Interim manũ haud frequenter moueas. nam id factu facile. neque præterquam
ſemel, uel ut plurimum bis aſſurgas. Subſanna autem quamplurima, & palàm H
oſtende minus tibi placere quæ dicuntur. Abunde autem repreheſionum occa-
ſiones Sycophanticis aures ſuppeditabunt. at in reliquis confidere oportet. ete-
nim audacia, & impudentia, mẽdacium quoque promptum, ac ſemper in labiis
ſummis periurium, & inuidia erga cunctos, odium quoque & blaſphemia, nec-
non calumniæ frequentes, hæc te in breui celebrem & conſpicuum reddent. Et
talia quidem ſint quæ manifeſtè ac palàm fiant: priuatim uerò res omnes per-
petrare uidearis, ludere, inebriari, ſcortari, mœchari, iugulare quoq;: & ſi non fa-
cis, coram omnibus tamen te facere iactita, literasq; aliquando à mulieribus cõ-
ſcriptas oſtende. Nam & pulcher eſſe uelis, præcipuaq; tibi ſit cura ut à fœmi- I
nis celẽbrari uidearis. Nam per hanc uiam quamplurimi ad Rhetoricam uſque
aſcenderũt. Ideo & tu quoque per illam ad gynæcẽum uſque clareſcere pote-
ris. Atque iſtud ne uereare, etiam ſi à uiris ob aliud quiddam amari uidearis, &
hoc barbatus, aut etiam per Iouem caluus iam exiſtens: ſed adſint qui etiam ob
id tecum conſuetudinẽ habeant. At ſi nemo alius fuerit, uel ſerui ſufficiẽt. Nam
hinc multa ad Rhetoricam utilia oriuntur: augetur impudentia, & temeritas.
Cernis etenim ut loquaciores ſunt fœminæ, impotentiusq; ac ſupra uiros con-
uiciis debacchãtur. Quòd ſi itaq; & tu ſimilia patieris, aliis longè præſtabis. Iam
uerò & uolſum eſſe maximè oportet per omnia. Quòd ſi nõ, illa prorſum uti- K
que. Et ipſum autem os quoque ad cuncta libenter tibi diducatur, & lingua ſer-
monibus & reliquis quantum poteſt ſubſeruiat. poteſt autem nõ ſolum ſolœ-
ciſimum & barbariſimum cõmittere, nugari, peierare, conuiciari, criminari, mẽ-
tiri, ſed & aliud quid peragere noctu, & maximè quãdo unus tam multis ama-
toribus non ſufficies. Nam cũcta facere noſcat, ut expeditior reddatur, & peni-
tus à re nulla abſtineat. Hæc fili mi ſi rectè didiceris (poteris ſiquidẽ, nihil enim
ex his graue) confidenter polliceor te haud longo tẽpore rhetorem præſtan-
tiſſimum, nobisq; ſimilem euaſurũ. Quæ uerò ſequuntur, haud n[illegible] dicere opor-
tet quanta tibi bona breui à Rhetorica aderunt. Cernis etenim me, qui è patre
ſordido,

A ſordido, nec penitus libero, quiq; ſuper Xoin & Thmuin ſeruitutem ſeruierit,
natus ſum, matre uerò ſartrice, in biuio quodam. ipſe uerò forma non omnino
illiberali eſſe uiſus, ſub initium ob uictus penuriam, cũ infelici, ſuaui tamen cõ-
uerſabar amatore. At poſtquam uiam hanc quàm facilis eſſet conſpexi, & trã-
grediens in ſummum perueni, ſiquidem ò amicabilis Adraſtia, omnia quæ iam
enumeraui uiatica abunde mihi ſuppetebant, audacia, ignorantia, impudentia.
Primùm igitur haud amplius deſiderabilis appellor, ſed iam Iouis & Ledæ filiis
cognomine ſimilis ſum effectus. Dein cum anu mihi contubernium fuit, quam
primò uentris cauſſa amare ſimulabam, mulierem ſeptuagenariam, quæ adhuc
B dentes quatuor, & illos auro colligatos habebat. Veruntamen ob paupertatem
certamen ſuſtinebam, ac frigida illa ex ſepulcro oſcula, perquam ſuauiſſima mi-
hi fames reddebat. inde parum abfuit quin omnium bonorum quæ poſſidebat,
hæres euaſiſſem, niſi execrandus quidam illi indicaſſet famulus, quòd ob eam
tollendam uenenum comparaſſem. In caput igitur præceps eiectus, minimè ta-
men neceſſariis interea carui. Sed & rhetor eſſe uideor, ac in iudiciis me oſten-
to, multa prodens, ac iudices corrumpẽdo fatuis concilio hominibus. Vt plurí-
mum uerò ſuccumbo, fores tamen obiter uiridi coronantur palma. his enim il-
lecebris erga infelices utor: uerùm ab omnibus odio haberi, & morum prauita-
C te lõge prius quàm ſermonum eſſe inſignẽ, ac digito demonſtrarier, En ille qui
cunctis flagitiis præcellere fertur, non parua mihi res eſſe uidetur. His te admo-
nere uolui, longè prius per Venerem me ipſum admonẽs, ac gratiam haud me-
diocrem mihi ipſi referẽs, & egregiè quidem. Generoſus itaque hæc dicẽs ceſ-
ſabit. Tu uerò ſi dictis acquieſces, iam illic eſſe puta, quò ſub initium peruenire
deſiderabas, nec quicquam tibi impedimẽto erit ſi leges has obſeruaueris, quò
minus in iudiciis excellas, apud multitudinem clareas, acceptus quoque ſis, &
tibi nubat non uetula quædam comica, quemadmodum legislatori & præce-
ptori illi tuo, ſed mulier pulcherrima Rhetorica ipſa, ita ut cũ Platonis curru il-
D lo alato ueharis, magis te deceat de te ipſo loqui, q̃ illũ de Ioue. Ego uerò, nam
degener ſum & timidus, è uia uobis decedam, ac circa Rhetorices ſuperficiem
nauigare deſinam, ignarus quo pacto ueſtra cum illa conueniant, quin potius
iam deſino. Verùm citra puluerem uictores declarati, & admiratione digniſſi- ἀκονιτί
mi, hoc ſolum reminiſcamini, quòd non feſtinatione illa ueſtra celeriores appa-
rentes uictores euaſiſtis, ſed quia ad faciliorem & proniorem uiam declinaſtis.

PHILOPSEVDES, SIVE INCREDVLVS,
Thoma Moro interprete.

E ARGVMENTVM.

*Diſputatio eſt de ui magica, de incantamentis, de ſpectris, & mortuorum animis, an ea uidelicet ſuper ter-
ram ambulent, ſeſeq; quibus libitum fuerit, oſtendant, cuiuſmodi & hodie quædam ſuperſtitione atque illu-
ſionibus dæmonum uexati plerique credũt. Quanquam autem alia quadam ratione adductus* Lucianus *(eum
enim intelligo ſub* Tychiadis *perſona ſententiam ſuam hic exponere) omnia iſta pro nugis & impoſturis du-
cat, nempe* Democriti *auctoritatem (ut ipſe innuit) ſecutus, qui animas à corporibus ſegregatas nihil eſſe cen-
ſuerit, illa tamen interim contẽdit, quæ & noſtræ ætatis ac religionis homines ſaniores paulo, ac prauis ſuper-
ſtitionibus minus dediti plerique ſentiũt: uidelicet ſpectra atque phãtaſmata huiuſmodi omnino nulla eſſe, aut
ſi quæ etiam ſint, dæmonum illuſiones quaſdam eſſe, quæ ueritate ac rectis opinionibus munitis haudquaquã
nocere poſſint. Deinde autem & magicas uires, & incantationes, non aliud quàm meras præſtigias eſſe, qui-
bus imperitorum [illegible]li ac mentes circumueniantur. Fingitur autem res apud* Eucratem *philoſophum agi, quò
uidelicet iterum philoſophorum uanitatem perſequatur, ut qui ueritatem ac ſapiẽtiam apud alios profitentes,*

ipſi interim apud ſeſe nugis & incredibilibus huiuſmodi rebus animo adhæreant, nullis certis rationibus innitentes, ſed febricitantium apparitionibus ac ſomnijs, & meris anicularum fabulis fidem dantes. Tota enim *confirmatio philoſophorum exemplis & apparitionibus conſtat, quæ* Tychiades *partim ridendo, partim ab inconſequentibus & cauſſarũ defectu diluit.* Exordium *ab admiratione ſumitur, qua ille affectum mentiendi in pleriſque præſertim philoſophis & ſapientiæ profeſſoribus nulla probabili cauſſa impellente, miratur.* Titulus *ab utraque parte impoſitus eſt, hinc ab eo qui rebus huiuſmodi fidem negat: illinc ab ijs qui mendacia talia aſtruunt, & ex ijs quaſi quandam uoluptatem captant.*

TYCHIADES AC PHILOCLES.

TYCH. POTES mihi Philocles dicere quídnam id tandem ſit quod multos in mentiendi cupiditatem adducit, ut pariter gaudeant quum & ipſi nihil ſani loquuntur, & his qui talia narrant, maximè animum intendant? PHIL. Multa Tychiade ſunt, quæ nonnullos mortales mentiri compellunt, quia in rem uident cõducere. TYCH. Nihil ad rem hæc, ut aiũt. neque enim de his rogabam, qui quum uſus poſtulat, mentiuntur. Venia nimirum hi, imò laude plerique eorum digni ſunt, quicunque uel hoſtes fefellerũt, uel ad ſalutẽ tali quopiam pharmaco uſi ſunt in neceſſitatibus, cuiuſmodi multa Vlyſſes etiam fecit, ut & uitam ſuam, & ſociorum reditum redimeret. Sed de illis uir optime dico, qui nulla neceſſitate mendacium ipſum ueritati longè anteponunt, ipſa re uidelicet delectati, atque in ea ſine ulla idonea occaſione uerſati. Iſti ergo ſcire cupio cuius commodi gratia iſtud agunt. PHILO. An alicubi tales aliquos iam deprehendiſti, quibus hæc inſita ſit mentiendi libido? TYC. Et quidem admodum multi ſunt huiuſmodi. PHIL. Quid aliud ergo in cauſſa ſit quòd mentiuntur, niſi dementia? ſiquidem rem peſſimam optimæ loco præoptant. TYC. Hoc nihil eſt. nam ego tibi multos oſtenderim ad cætera prudentes, ac ſapientia mirabili: neſcio tamẽ quo pacto captos hoc malo, mendaciiq; ſtudioſos, adeò ut ego certè moleſtè feram, quòd uiri tales, omnibus cæteris in rebus optimi, gaudent tamen & ſe, & eos in quos inciderint, fallere. Nam ueteres illi, id quod tibi notius eſt quàm mihi, Herodotus, Cteſiasq; Cnidius, atq; his ſuperiores, deniq; Homerus ipſe, uiri celebres, mẽdaciis etiam ſcriptis utebantur, ut non ſolũ eos fallerent à quibus tunc audiebantur, uerùm uſque ad nos etiam mẽdacium per manus traditum perueniret, in pulcherrimis uerſibus metriſq; ſeruatum. Me ergo ſæpe illorum uerſuum nomine ſubiit pudor, ſiquando cœli ſectionem, ac Promethei uincula recenſent, Gigantúmque rebellionem, atque omnem illam de Inferis tragœdiam: & quo pacto ob amorem Iupiter in taurum & cygnum uerſus ſit: & quemadmodũ ex muliere quiſpiam in auiculam urſámue mutatus ſit: Pegaſos præterea, Chimærasq; & Gorgonas, ac Cyclopas, atque id genus omnia, admodum abſurdas monſtroſasq; fabulas, & quæ mentes afficere puerorum queant, qui laruam adhuc lamiamq; metuunt: quanquam poëtica ſint fortaſſe tolerabilia: at urbes iam gentéſque totas una uoce ac publicitus mentiri, an non hoc ridiculum? ueluti cum Cretenſes ſepulcrum Iouis oſtendere non pudet: Athenienſes Erichthonium editum è terra ferunt, primosq; illos homines in Attica olerũ more ex terra emerſiſſe. Hi tamen multo uerecundiores quàm Thebani, qui ex ſerpentis dentibus ſatiuos quoſdam progerminaſſe narrant. quòd ſiquis hæc, quum ſint ridicula, uera eſſe nõ credat, ſed ea prudenter examinans, Coræbi cuiuſpiã, aut Margitæ exiſtimet eſſe, ſiquis aut Triptolemũ credat in alatis draconibus per aërem uectum eſſe, aut Pana quendam ex Arcadia in Marathonem uenìſſe auxilio, uel

uel Orithyiam à Borea raptam eſſe, impius nimirum hic atque inſanus uideatur eis: quippe qui tam manifeſta ueraq; non credat. uſqueadeo obtinet mendaciũ. PHIL. At poëtis Tychiade, urbibusq; fuerit fortaſſis ignoſcẽdum: nam illi delectationẽ illam quæ ex fabula proficiſcitur, ut quæ maxima ſit illecebra, poëmatibus ſuis immiſcent, qua potiſſimum erga auditores opus habẽt. Athenienſes uerò, Thebaniq;, & ſi qui ſunt alii, patriæ ſuæ plus maieſtatis ex huiuſmodi figmentis conciliant. Quòd ſiquis fabulas auferat è Græcia, nihil obſtiterit quò minus earũ narratores fame intereant, quandò iam nemo futurus ſit hoſpitum, qui uerũ uel gratis audire uelit. At ſi qui nulla tali cauſſa, gaudent tamẽ mendacio, hi omnino ridiculi meritò uideantur. TYC. Rectè dicis. nam ego protinus ab Eucrate illo celebri uenio, ubi multa incredibilia ac fabuloſa quũ audiſſem, imò uerò medio in ſermone diſceſſi, non ferens narrationem tam ſupra fidem, ſed me uelut furiæ quædam abegerunt, dum monſtroſa multa atq; abſurda referrent. PHI. Atqui Tychiade uir grauis Eucrates eſt, & nemo certè crediderit illum tam promiſſa barba, uirum ſexagenarium, & qui præterea ſit plurimum in philoſophia uerſatus, ſuſtinuiſſe ut alium quenquam audiret ſe præſente mentientem, nedum ut ipſe tale quicquam audeat. TYC. At neſcis amice qualia referebat: tum ea quàm conſtanter aſſerebat: præterea q̃ ſanctè in pleriſque iurabat, admotis etiam filiis, adeò ut ego quum eum reſpicerẽ, uaria mecum cogitarem, interdum quidem illum inſanire, neque animo cõſtare: interdum uerò ita cogitabam fugiſſe me quòd impoſtor eſſet, ac tantum temporis ſub leonis pelle ridiculam quandam ſimiam circuntuliſſet: adeò abſurda narrabat. PHI. Quænam illa (per Lares) ſunt Tychiade: nã cupio cognoſcere quámnam præſtigiaturam ſub tam longa barba occuluerit. TYC. Solebam quidem etiam aliàs Philocles aliquoties eum interuiſere, ſiquando uidelicet multo ocio abundarem. Hodie uerò quum opus eſſet mihi conuento Leonticho (eſt autẽ, ut ſcis, amicus mihi) edoctus à puero eum ſe ad Eucratem mane cõtuliſſe, ut eũ morbi inſpiciendi cauſſa uiſeret, amborum nomine, nempe ut & Leontichum cõuenirem, & Eucratem uiderem: (ignoraueram autẽ quòd ægrotaret) ad eum peruenio. At Leontichum ibi iam non inuenio (nam paulo antè, ut dicebant, exiuerat) alios uerò confertos reperio, in quibus erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus Stoicus, & Ion, noſti uirum: Illium dico qui ex Platonica doctrina magnam ſui admirationem expectat, ut qui ſolus mentem uiri deprehenderit, quiq; eius oracula aliis quoque poſſit enarrare. Vides quos tibi uiros nomino, nimirum omni ſapiẽtia atque omni uirtute præditos, utpote ipſum ex quaque ſecta caput, reuerendos hercle omnes, atque aſpectu propemodum terribiles. Aderat præterea medicus Antigonus, ut uſui in morbo eſſet aduocatus opinor. Et melius iam habere ſe uidebatur Eucrates: ac morbus quidam ex familiaribus erat. humor enim rurſus in pedes ei deſcẽderat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta ſe iuſſit uoce languidulè remiſſa paululum, quum me conſpiceret: quanquam interim dum ingrederer, uociferantem eum ac uocẽ intendentem audieram. tamen ego admodum curioſe cauens ne pedes eius tãgerem, ubi me uulgaribus iſtis uerbis purgaueram, quòd eum ægrotare neſciuerim: quod ubi reſciſſem, curriculò uenerim: adſedi propè. Et illis quidem ſermo iam de morbo erat, & quædam iam antè dixerant, quædam uerò etiam tunc narrabant: præterea medicamenta quædam quiſque proferebat. Cleodemus igitur,

ipsi interim apud sese nugis & incredibilibus huiusmodi rebus animo adhæreant, nullis certis rationibus in- F
nitentes, sed febricitantium apparitionibus ac somnijs, & meris anicularum fabulis fidem dantes. Tota enim confirmatio philosophorum exemplis & apparitionibus constat, quæ Tychiades partim ridendo, partim ab inconsequentibus & caussarũ defectu diluit. Exordium ab admiratione sumitur, qua ille affectum mentiendi in plerisque præsertim philosophis & sapientiæ professoribus nulla probabili caussa impellente, miratur. Titulus ab utraque parte impositus est, hinc ab eo qui rebus huiusmodi fidem negat: illinc ab ijs qui mendacia talia astruunt, & ex ijs quasi quandam uoluptatem captant.

TYCHIADES AC PHILOCLES.

TYCH. ROTES mihi Philocles dicere quídnam id tandem sit quod multos in mentiendi cupiditatem adducit, ut pariter gaudeant quum & ipsi nihil sani loquuntur, & his qui talia narrant, maximè animum intendant? PHIL. Multa Tychiade sunt, quæ nonnullos mortales mentiri compellunt, quia in rem uident cõducere. TYCH. Nihil ad rem hæc, ut aiũt. neque enim de his rogabam, qui quum usus postulat, mentiuntur. Venia nimirum hi, imò laude plerique eorum digni sunt, quicunque uel hostes fefellerũt, uel ad salutẽ tali quopiam pharmaco usi sunt in necessitatibus, cuiusmodi multa Vlysses etiam fecit, ut & uitam suam, & sociorum reditum redimeret. Sed de illis uir optime dico, qui nulla necessitate mendacium ipsum ueritati longè anteponunt, ipsa re uidelicet delectati, atque in ea sine ulla idonea occasione uersati. Illi ergo scire cupio cuius commodi gratia istud agunt. PHIL. O. An alicubi tales aliquos iam deprehendisti, quibus hæc insita sit mentiendi libido? TYC. Et quidem admodum multi sunt huiusmodi. PHIL. Quid aliud ergo in caussa sit quòd mentiuntur, nisi dementia? siquidem rem pessimam optimæ loco præoptant. TYC. Hoc nihil est. nam ego tibi multos ostenderim ad cætera prudentes, ac sapientia mirabili: nescio tamẽ quo pacto captos hoc malo, mendaciiq; studiosos, adeò ut ego certè molestè feram, quòd uiri tales, omnibus cæteris in rebus optimi, gaudent tamen & se, & eos in quos inciderint, fallere. Nam ueteres illi, id quod tibi notius est quàm mihi, Herodotus, Cteſiasq; Cnidius, atq; his superiores, deniq; Homerus ipse, uiri celebres, mẽdaciis etiam I
scriptis utebantur, ut non solũ eos fallerent à quibus tunc audiebantur, uerùm usque ad nos etiam mẽdacium per manus traditum perueniret, in pulcherrimis uersibus metrisq; seruatum. Me ergo sæpe illorum uersuum nomine subiit pudor, siquando cœli sectionem, ac Promethei uincula recensent, Gigantúmque rebellionem, atque omnem illam de Inferis tragœdiam: & quo pacto ob amorem Iupiter in taurum & cygnum uersus sit: & quemadmodũ ex muliere quisquam in auiculam ursámue mutatus sit: Pegasos præterea, Chimærasq; & Gorgonas, ac Cyclopas, atque id genus omnia, admodum absurdas monstrosasq; K
fabulas, & quæ mentes afficere puerorum queant, qui laruam adhuc lamiamq; metuunt: quanquam poëtica sint fortasse tolerabilia: at urbes iam gentésque totas una uoce ac publicitus mentiri, an non hoc ridiculum? ueluti cum Cretenses sepulcrum Iouis ostendere non pudet: Athenienses Erichthonium editum è terra ferunt, primosq; illos homines in Attica olerũ more ex terra emersisse. Hi tamen multo uerecundiores quàm Thebani, qui ex serpentis dentibus satiuos quosdam progerminasse narrant. quòd siquis hæc, quum sint ridicula, uera esse nõ credat, sed ea prudenter examinans, Coræbi cuiusdã, aut Margitæ existimet esse, siquis aut Triptolemũ credat in alatis draconibus per aërem uectum esse, aut Pana quendam ex Arcadia in Marathonem uenisse auxilio, uel

A uel Orithyiam à Borea raptam esse, impius nimirum hic atque insanus uideatur eis: quippe qui tam manifesta ueraq; non credat. usqueadeo obtinet mendaciũ. PHIL. At poëtis Tychiade, urbibusq; fuerit fortassis ignoscẽdum: nam illi delectationẽ illam quæ ex fabula proficiscitur, ut quæ maxima sit illecebra, poëmatibus suis immiscent, qua potissimum erga auditores opus habẽt. Athenienses uerò, Thebaniq;, & si qui sunt alii, patriæ suæ plus maiestatis ex huiusmodi figmentis conciliant. Quòd siquis fabulas auferat è Græcia, nihil obstiterit quò minus earũ narratores fame intereant, quandò iam nemo futurus sit hospitum, qui uerũ uel gratis audire uelit. At si qui nulla tali caussa, gaudent tamẽ men-
B dacio, hi omnino ridiculi meritò uideantur. TYC. Rectè dicis. nam ego protinus ab Eucrate illo celebri uenio, ubi multa incredibilia ac fabulosa quũ audissem, imò uerò medio in sermone discessi, non ferens narrationem tam supra fidem, sed me uelut furiæ quædam abegerunt, dum monstrosa multa atq; absurda referrent. PHI. Atqui Tychiade uir grauis Eucrates est, & nemo certè crediderit illum tam promissa barba, uirum sexagenarium, & qui præterea sit plurimum in philosophia uersatus, sustinuisse ut alium quenquam audiret se præsente mentientem, nedum ut ipse tale quicquam audeat. TYC. At nescis amice qualia referebat: tum ea quàm constanter asserebat: præterea q̃ sanctè in ple-
C risque iurabat, admotis etiam filiis, adeò ut ego quum eum respicerẽ, uaria mecum cogitarem, interdum quidem illum insanire, neque animo cõstare: interdum uerò ita cogitabam fugisse me quòd impostor esset, ac tantum temporis sub leonis pelle ridiculam quandam simiam circuntulisset: adeò absurda narrabat. PHI. Quænam illa (per Lares) sunt Tychiade: nã cupio cognoscere quámnam præstigiaturam sub tam longa barba occuluerit. TYC. Solebam quidem etiam aliàs Philocles aliquoties eum interuisere, siquando uidelicet multo ocio abundarem. Hodie uerò quum opus esset mihi conuento Leonticho (est autẽ, ut scis, amicus mihi) edoctus à puero eum se ad Eucratem mane cõtulisse, ut eũ
D morbi inspiciendi caussa uiseret, amborum nomine, nempe ut & Leontichum cõuenirem, & Eucratem uiderem: (ignoraueram autẽ quòd ægrotaret) ad eum peruenio. At Leontichum ibi iam non inuenio (nam paulo antè, ut dicebant, exiuerat) alios uerò confertos reperio, in quibus erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus Stoicus, & Ion, nosti uirum? Illium dico qui ex Platonica doctrina magnam sui admirationem expectat, ut qui solus mentem uiri deprehenderit, quiq; eius oracula aliis quoque possit enarrare. Vides quos tibi uiros nomino, nimirum omni sapiẽtia atque omni uirtute præditos, utpote ipsum ex quaque secta caput, reuerendos hercle omnes, atque aspectu propemodum ter-
E ribiles. Aderat præterea medicus Antigonus, ut usui in morbo esset aduocatus opinor. Et melius iam habere se uidebatur Eucrates: ac morbus quidam ex familiaribus erat. humor enim rursus in pedes ei descẽderat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta se iussit uoce languidulè remissa paululum, quum me conspiceret: quanquam interim dum ingrederer, uociferantem eum ac uocẽ intendentem audieram. tamen ego admodum curiosè cauens ne pedes eius tãgerem, ubi me uulgaribus istis uerbis purgaueram, quòd eum ægrotare nescíuerim: quod ubi resciissem, curriculò uenerim: adsedi propè. Et illis quidem sermo iam de morbo era[illegible] & quædam iam antè dixerant, quædam uerò etiam tunc narrabant: præterea medicamenta quædam quisque proferebat. Cleodemus igitur,

Si quis ergo(inquit)ſiniſtra manu tollens humo muſtelæ dẽtem, ſic interfectæ F
ut antè dixi,in leonis pellem alligauerit,nuper excoriati, ac deinde circũ crura
poſuerit,illico ſedatur dolor.Nõ in leonis pellem, inquit Dinomachus,ut ego
audiui,ſed in ceruæ potius fœmellæ uirginis adhuc,& nõdum initæ.& res qui-
dem magis eſt hoc pacto credibilis. uelox enim cerua eſt,maximeq; ualet pedi-
bus:& leo quidem fortis eſt,pinguedoq; eius,ac manus dextra, piliq; qui recti è
barba prominent, magnam uim obtinent ſiquis uti nouerit cum proprio cuiq;
carmine: at pedum curam minimè pollicentur. Et ipſe quoque,inquit Cleode-
mus,olim ſic putabam ceruina pelle utendum,propterea quòd cerua uelox eſ-
ſet: at nuper uir quidam Libycus, peritus profectò in rebus huiuſmodi, contrà G
me docuit,ceruis oſtẽdens uelociores eſſe leones:quippe qui eas,inquit, etiam
perſequendo capiunt. Laudabant qui aderant,tanquam rectè dixiſſet Libycus
ille. Tum ego:Putatis,inquam, incantamentis quibuſdam ſedari talia? aut foris
admotis appendiculis,quum intus malum graſſetur?Riſerunt hunc ſermonem
meum:& palàm in me magnam damnabãt amẽtiam,qui apertiſſimas res igno-
rarem,& quibus nemo qui ſapiat,contradicat quin ſic ſe habeant. At medicus
certè Antigonus delectari mihi uiſus eſt hac rogatione mea.Iamdudum autem
neglectui habitus fuerat,opinor,quum opẽ Eucrati ferre ex arte uellet, denũ- H
cians uidelicet uino ut abſtineret,atque oleribus ueſceretur, & uigorem animo
omnino minueret.Cleodemus ergo ſubridẽs interim,Quid ais,inquit,Tychia-
de?incredibile tibi uidetur eſſe ut ex rebus huiuſmodi parẽtur quædam aduer-
ſus morbos remedia?Mihi certè uidetur,inquam ego:niſi naribus adeò muco-
ſis ſim, ut credam ea quæ foris applicantur, nihilq; cum his quæ morbos exci-
tant,intus communicant: per uerbula tamen,ut dicitis, ac præſtigiaturam ope-
rari:& quum appenduntur,ſanitates immittere.id profectò nũquam fieri poſ-
ſit, nec ſiquis uel in Neméi leonis pellem ſedecim muſtelas integras inſuerit.
Ego profectò leonem ipſum è doloribus ſæpe claudicãtem uidi in uniuerſa ſui
ipſius pelle. Nimium idiota es, inquit Dinomachus, neque unquam tibi curæ I
fuit ut diſceres quónam modo res iſtiuſmodi aduerſus morbos quum adhibẽ-
tur,conferunt:ac mihi uideris ne notiſſima quidem iſta recepturus,febrium ui-
delicet iſtarum profligationes, quæ certo quodam ambitu recurrunt, tum ſer-
pentum demulſiones,ac bubonum ſanationes,& cætera quæcunque anus etiã
iam faciunt.quòd ſi illa fiunt omnia,quur tandem non putabis hæc etiam ſimi-
libus rebus fieri?Infinita congeris,inquam,Dinomache,clauumq;,ut aiunt,cla-
uo extrudis.Neque enim conſtat ea quæ cõmemoras,eiuſmodi ui fieri. Quam-
obrem niſi reddita ratione perſuaſeris primùm natura fieri poſſe ut,febris tu-
morq; uereatur aut nomen aliquod diuinum, aut dictionem aliquam barbari- K
cam,ob idque ex inguine fugiat:aniles adhuc fabulæ ſunt quæcunque retuliſti.
Tu mihi uideris,inquit Dinomachus, quum iſta dicas, ne deos quidẽ eſſe cre-
dere.Siquidem putas fieri non poſſe,ut per ſacra nomina remedia morbis affe-
rãtur.Hoc,inquam ego,uir optime ne dixeris.nihil enim prohibet quo minus,
etiamſi maximè dii ſint,iſta tamen ſint uana.Ego uerò & deos colo, & mede-
las eorum uideo,& leuamenta quæ laborantibus conferunt, pharmacis uideli-
cet atque arte medica reſtituẽtes. Itaque Aeſculapius ipſe eiusq; poſteri ſaluta-
ria pharmaca admouentes medebantur ægrotis,non leones aut muſtelas circũ-
ligantes. Mitte hũc,inquit Ion.At ego uobis mirabile quiddam narrabo:Eram
adhuc

A adhuc adoleſcentulus,annos natus ferme quatuordecim,quum quidam ad pa-
trem meum uenit nuncians ei,Midam uitis cultorem ſeruum,etiam aliis in re-
bus robuſtum atque induſtrium, circa plenum iam forum à uipera morſum ia-
cere iam putrefacto crure. Etenim dum ligaret palmites, ac uallis circumplica-
ret, adrepẽtem beſtiolam maximum ei pedis momordiſſe digitum. Tum illam
quidem illico aufugiſſe, & ſeſe rurſus in latebram condidiſſe.Illum uerò eiula-
re perditum è doloribus. Hæc ergo quum nunciarentur, iam Midam ipſum ui-
debamus lectica domum à conſeruis apportari, inflatum totum, liuidum,ac ſu-
perficie tabefactum,uix iam ſpirantem.Pater ergo quum id moleſtè ferret,ami-
B corum quiſpiã, qui tum fortè aderat:Bono animo es,inquit. Ego enim uirum
quendam Babylonium ex Chaldæis quos uocant, protinus huc adducam, qui
ſanabit hominem.& ne diem narrando conteram,uenit Babylonius,ac Midam
reſtituit, effugato ex corpore ueneno quadam incantatione, & ad pedem eius
appenſo uirginis defunctæ lapillo,quem è columna exciderat.Atque iſtud qui-
dem hactenus forſan mediocre fuerit. Tum Midas iam ipſe ſublato in quo al-
latus erat ſcabello,diſceſſit in agrum . tantum potuit incantatio, & columna-
ris ille lapis.At idem iſte Babylonius alia præterea diuina planè fecit.Nempe in
agrum profectus manè, quum pronunciaſſet ſacra quædam ex ueteſto codice
C ſeptem nomina, ſulphure ac face luſtrato loco,in orbem ter obambulans, ſer-
pentes omneis inuitos exciuit quicunque intra eam regionem erant.Veniebãt
ergo tanquam ad incantationem tracti ſerpentes multi, atque aſpides,& uipe-
ræ, & ceraſtæ,& iaculi,phryníque,ac phyſali.relinquebatur autem unus draco
annoſus,prorepere(ut opinor)ob ſenectam non ualens, qui non fuerat audiẽs
dicto.At magus, Non adſunt omnes, inquit.Tum unum quendam ex ſerpen-
tibus, eum uidelicet qui natu minimus erat, ſelectum legatum mittebat ad dra-
conem: ac paulò pòſt uenit etiam ille. At poſtquam iam collecti conſtitiſſent,
Babylonius in eos inſibilauit. Atq; illi repẽtè admodum omnes ab eius flatu in-
D cenſi ſunt, nobis interim admirantibus.Tum ego, Dic mihi,inquam,Ion: ſer-
pens ille legatus,iuuenem illum dico, utrum manu deduxit draconem,qui iam
(ut ais) ſenuerat, an ille baculum geſtans innitebatur? Ludis tu quidem, inquit
Cleodemus: at ego,qui & ipſe quoque olim minus talia credebam, quàm nũc
tu(putabam enim nulla ratione fieri poſſe ut ea crederem)tamen quum uolan-
tem primùm conſpicerem peregrinum illum barbarum(erat autem, ut ferebãt,
ex Hyperboreis)credidi,ac uictus ſum, quum tamen multum diuq; repugnaſ-
ſem.nam quid facerem quum eum cernerem in aëre uolantem,atq; id interdiu,
ac ſuper aquam ingredientem, atq; per medium ignem incedentem, idq; lentè
E ac ſenſim?Túne,inquam ego,iſta uidebas,uirum Hyperboreum uolantem, aut
ſuper aquas ambulantem? Et maximè,inquit ille,carbatinas indutum,quo cal-
ceamẽti genere illi potiſſimùm utuntur. Nam minutula iſta quid attinet refer-
re,quæcunq; fecit,quo pacto amores immiſerit,ac dæmones exegerit,mortuóſ-
que marcidos in uitam reuocauerit,atq; Hecaten ipſam palàm cõſpectibus ex-
hibuerit,lunamq; è cœlo detraxerit?Quin ego uobis referã quæ ab eo fieri cõ-
ſpexi in Glaucia Alexidis filio. Glaucias hic quum patris nuper defuncti ſub-
ſtantiam ſuſcepiſſet, Chryſidem amabat Demæneti filiam: ac me quidem præ-
ceptore in diſciplina utebatur:ac niſi amor ille à ſtudio deduxiſſet eum,uniuer-
ſam Peripateticorũ doctrinã perdidiciſſet: ut qui octo & decẽ quum eſſet an-

norum,iam abſoluerat Analytica: tũ phyſicam auſcultationem in finem uſque E
percurrerat. Amore tamen uictus, mihi rem omnem ſignificat. Ego uerò,quẽ-
admodum par erat, quippe qui præceptor eram, Hyperboreum illum magum
ad eum duco,cõductum quatuor illico minis in manum datis(oportebat enim
præparari quiddam ad ſacrificia) tum ſedecim præterea, ſi Chryſide potiretur.
Ille uerò creſcentem obſeruans lunam (nam tunc ut plurimum huiuſmodi ſa-
cra peraguntur) foſſam cum effodiſſet in aperto quodam loco domus, ſub dio
circa mediam noctem euocauit nobis primùm quidem Anaxiclem Glauciæ pa-
trem, ante ſeptem menſes uita defunctum. Succenſebat autem ob amorẽ ſe-
nex, atque indignabatur: tandem tamen ei permiſit ut amaret. Poſtea uerò G
Hecaten quoque eduxit, afferentem unà Cerberum: tum lunam detraxit, mul-
tiforme quoddam ſpectaculum, & quod aliàs aliud apparebat. Primùm qui-
dem muliebrem formam referebat: deinde in uaccam formoſam uertebatur:
poſtremò uerò catula uidebatur. Hyperboreus ille tandẽ quum finxiſſet quẽ-
dam è luto Cupidinem, Abi,inquit, atque huc perducas Chryſidem. Ac lutum
quidem protinus euolabat: paulò pòſt autẽ affuit illa,pulſans oſtium. Tum in-
greſſa Glauciam complectitur,eum quaminſaniſſimè deperiẽs:& cum eo uer-
ſata eſt quoad gallos canentes audiuimus. Tum uerò luna ſubuolabat in cœlũ,
atque Hecate ſubiit terram,cæteráque ſpectra diſparuerunt: & Chryſidem tan- H
dem emiſimus circa ipſum ferme diluculum. Hæc Tychiade ſi conſpexiſſes,
haudquaquam amplius dubitaſſes eſſe multa in carminibus iſtis cõmoda. Bene
dicis,inquam ego. credidiſſem equidem,ſi uidiſſem ea: nunc uerò ignoſcẽdum
mihi puto,ſi qualia uos uidetis,acutè perſpicere nõ poſſum: ueruntamẽ Chry-
ſidem illam quam dicis,noui,mulierem planè meretricem,ac facilem: nec uideo
ſanè cuius gratia ad illam egueritis luteo illo legato,magóque ex Hyperboreis
uſque,atq; ipſa inſuper luna, quippe quam uiginti drachmis ducere in Hyper-
boreos uſque potuiſſes. mirificè enim ſeſe offert ad hanc incantationem mu-
lier, & cõtrarium quiddam ſpectris iſtis habet. Nam ea quidem æris ferriue ſo- I
num ſi audierint,fugiunt (nam id uos prædicatis) illa uerò ſi argentum uſpiam
ſonuerit, accurrit ad tinnitum. Præterea ipſum etiam magum admiror, quòd
cum ditiſſimas mulieres in amorem ſui poſſit elicere, atque ab eis ſolida talen-
ta ſuſcipere,is tamen ob quatuor minas,admodum tantilli lucelli auidus,Glau-
ciam amoris compotem fecerit. Ridiculè facis,inquit Ion,qui nihil credis. Ego
te libenter ergo rogauerim quid de his reſpondeas,qui dæmoniacos liberãt er-
roribus,adeò manifeſtè ſpectra illa carminibus eiicientes. Atque hæc me dicere
nõ opus eſt,uerùm omnes nouerunt,Syrus ille ex Palæſtina, qui harum rerum
artifex eſt,quàm multos mortales ſuſcipiat qui ad lunã concidant,oculoſq; diſ- K
torqueant,ſpumaq; os oppleãt: quos tamen erigit,ac ſanos remittit, magna ac-
cepta mercede diris eos malis liberans. Etenim quum iacẽtibus inſtet, rogauẽ-
ritque unde ſint in corpus ingreſſi,ægrotus quidem ipſe tacet: at dæmon uerò
reſpondet, aut lingua Græca loquens, aut barbarica, aut undecunque fuerit i-
pſe: & quomodo & unde intrauit in hominem. Ille uerò adiurans eũ, ac ni pa-
ruerit,minitans etiã,expellit abigitq; dæmonem. Quin ego quoque dæmonem
quendam exeuntem uidi,nigrum certè, & colore fuſcum. Non magnũ erat,
inquam ego, talia te Ion cernere, cui ipſæ etiam apparent ideæ, quas ueſtræ fa-
miliæ parens oſtendit Plato: rẽ uidelicet ſpectatu tenuem,atq; euanidam,quan-
tum

tum ad nos homines luſcioſos. Itáne ſolus Ion,inquit Eucrates, iſtiuſmodi ui-
dit,ac non alii etiam multi inciderũt in dæmones,alii noctu,alii etiam interdiu?
Ego profectò non ſemel,ſed millies iam talia conſpexi: ac primùm quidem tur-
babar ad ea: iam uerò ob conſuetudinẽ nihil nouum aut prodigioſum mihi ui-
dere uideor, maximeq; nunc, ex quo annulũ mihi Arabs dedit ex ferro de cru-
ce quapiã ſumpto factum, carmenq; docuit nominibus multis plenũ: niſi fortè
ne mihi quidem fidẽ ſis habiturus Tychiade. At quî fieri poſſit,inquam,ut Eu-
crati non credam,Dinonis filio,uiro in primis ſapienti,ac libere,quæ ſibi uidẽ-
tur,domi in priuato ſuo cũ auctoritate narranti? Illud ergo de ſtatua,inquit Eu-
crates, quæ omnibus qui in domo ſunt, ſingulis noctibus apparet tum pueris,
tum adoleſcentibus,tum ſenibus,hoc,inquam,non à me duntaxat audieris,ue-
rumetiam à noſtris omnibus. De qua ſtatua, inquam ego? Non uidiſti (inquit)
quũ ingredereris,ſtatuam quandam in atrio collocatam,ſanè q̃ pulchram,opus
Demetrii, qui ſtatuas humana ſpecie fingere conſueuit? Nónne illam dicis, in-
quam,quæ diſcum iacit, quæ inclinata eſt ad emiſſuri geſtũ, reflexa in eam quæ
diſcum fert,altero pede modicè inflexo,quæq; ſe erectura uidetur unà cũ iactu?
Non,inquit: nam unum eſt ex Myronis operibus ille diſci iactator quem dicis.
Sed nec eã quæ eſt ei proxima: eam loquor,cui tæniis caput uinctũ eſt,formo-
ſam illam. nam id Polycleti opus eſt. uerùm eas quæ à dextra ſunt egredienti-
bus,omitte,inter quas & tyrãnicidæ illi ſtant, Critiæ Neſiotæ plaſmata. tu uerò
an non ad aquam illam quæ influit,quampiam uidiſti uentre prominulo,caluã,
ſeminudatã,uulſis quibuſdam barbæ pilis, inſignibus uenis uero homini ſimil-
limam? Pelichus dux Corinthius eſſe uidetur. Per Iouem,inquam,uidi quãdam
à dextra Saturni,quæ tænias coronasq; aridas habebat,pectoreq; folia quædam
inaurata. Ego,inquit Eucrates,ea inauraui,quum me ſanaſſet triduo,febre per-
euntem. Erátne igitur etiam medicus, inquam ego, optimus iſte Pelichus? Eſt:
neq; ride,inquit Eucrates: alioqui homo te haud multò pòſt inuadet. Noui ego
D certè quantum ualeat hæc quam tu rides ſtatua. An non eiuſdem putas eſſe im-
mittere febres in quos uoluerit,quãdoquidem potis eſt eiicere? Propitia,inquã,
placataq; ſit hæc ſtatua mihi, quæ tantum ualeat. Quídnam ergo aliud faciẽtem
eam uiderunt omnes qui in domo ſunt? Quum primùm nox eſt, inquit, hæc è
baſe deſcendẽs in qua ſteterat, in orbem totam domum circumit: & omnes oc-
currunt ei interdum etiam canẽti: nec quiſquam eſt quem unquã læſerit. diuer-
tere enim tãtùm oportet: illa uerò præterit nihil intuentes infeſtans, quin & la-
uat ſæpe,& tota nocte ludit,ut ex ipſo aquæ ſtrepitu licet audire. Vide ergo,in-
quã ego,ne fortè nõ Pelichus hæc ſtatua ſit, ſed Talus potius Cretenſis, qui a-
pud Minoëm fuiſſe dicitur. nã & ille æreus quidam Cretæ cuſtos erat: quòd ſi
non ex ære, ſed ex ligno facta eſſet, nihil eam prohiberet quin non opus De-
metrii, ſed una potius ex Dædali machinis eſſe uideatur. è baſe nanque (ut ais)
etiam iſta fugit. Vide,inquit,ô Tychiade,ne te poſthac ſcommatis huius pœni-
teat. Noui quidẽ ego quid illi euenerit qui obolos ſurripuit quos ei nouilunio
quoq; ſuſpendimus. Prorſus atrocia,inquit Ion, oportebat accidere: quippe qui
ſacrilegus erat. quomodo ergo illum ultus eſt ô Eucrates? Nam audire cupio,
etiã ſi quammaximè Tychiades iſte diffiſurus eſt. Multi,inquit ille,ad pedes eius
oboli iacebant,aliaq; item numiſmata,quædam argentea ad crus eius affixa ce-
ra,ac laminæ quoque argenteæ,uota cuiuſque,aut merces ob ſanationem eius

qui ab eo liberatus esset quum febre detineretur. At erat nobis seruus quidam F
Libycus sceleratus, equorũ curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia,
abstulitq́;,digressam iam quum obseruasset statuam. At quum primùm reuer-
sus intellexit sacrilegio se compilatum Pelichus, uide quo pacto sese ultus est,
atque furti prodidit Libycum. Tota nocte atrium obambulabat in orbẽ miser,
exire non ualens, tanquam in Labyrinthum incidisset,quoad orta die iam de-
prehensus est ea tenens quæ furto abstulerat: ac tum quidem cõprehensus,pla-
gas non paucas recepit, nec temporis multum superstes malus malè periit, ua-
pulans,ut dicebat,singulis noctibus: adeò ut uibices postridie apparerẽt in cor-
pore. I nunc,& post ista quoq; Tychiades Pelichum ride, ac me tanquam coæ- G
taneum Minoi iam delirare puta. At ô Eucrates, inquam ego, quamdiu æs e-
rit æs, operisq́; plastes Demetrius Alopecensis fuerit, qui non deos, sed homi-
nes fingere consueuit,Pelichi nũquam statuam uerebor: quippe qui nec ipsum
etiam uiuentem,si mihi minaretur,admodum timuissem. Ad hæc medicus An-
tigonus, Et mihi ô Eucrates, inquit, Hippocrates æreus est magnitudine fer-
me cubitali: qui tunc duntaxat quum lucerna extincta sit,totam in orbem do-
mum ambit, perstrepens, ac pyxides euertens,pharmacaq́; commiscens, atque
ostia circumuertens: maximéque siquando sacrificia prætermittimus,quibus in
singulos annos ei sacrificamus. Postulat ergo,inquam ego, etiam Hippocrates H
medicus iam ut sibi sacrificetur: indignatúrque nisi in tempore iustorum sacri-
ficiorum epulis accipiatur : quem nimirum decebat boni consulere siquis ei li-
bauerit, aut mulsum insperserit, aut caput coronauerit. Audi ergo, inquit Eu-
crates, istud certè etiam testibus probauero, quod ante annos quinq; uidi. Erat
ferme uindemiæ tempus. Ego uerò in agrum circa meridiem uindemiatum di-
missis operariis,in syluam solus abibam,cogitans interim quiddam atque con-
siderans. At postquam in saltum perueni, canum primò latratus insonuit. Ego
uerò Mnasona filium meũ cum æqualibus uenientem, ludere uenariq́; (quem-
admodum solebat)coniiciebã. At res haudquaquam sic se habebat: uerùm pau- I
lò pòst facto terræmotu, sonoq́; uelut è tonitru, mulierem aduenientem uideo
terribilem,proceritate ferme semistadiali. habebat autem in sinistra facẽ,in de-
xtra uerò gladium uiginti circiter cubitorum. Et infernè quidem pedibus erat
serpentinis, supernè uerò Gorgonem referens, uultu uidelicet, atque aspectus
horrore: pro coma quidem draconibus tanquam cæsarie circumcincta, aliis
collum amplectentibus, aliis etiam per humeros sparsis. Videte, inquit, amici
quo pacto etiam inter narrandum exhorrui. & simul hæc dicens Eucrates, o-
stendit omnibus brachii sui setas erectas metu. Ion ergo ac Dinomachus & K
Cleodemus uehementer inhiantes auscultabant eum,uiri senes,tanquam nari-
bus traherentur, adorantes apud sese tam incredibilem Colossum, mulierem
semistadialem, Giganteum quoddam Mormolycium. Ego uerò considerabam
interim cuiusmodi erant hi qui cũ iuuenibus sapientiæ nomine uersentur,uul-
góque in admiratione habeantur: quum sola nimirum canitie barbaq́; ab ipsis
differant infantibus,cæterùm etiam illis ipsis facilius ductiles ad credenda men-
dacia. Dinomachus ergo, dic mihi,inquit, Eucrates, illi canes deæ,quanta ma-
gnitudine erant? Elephantis,inquit ille,proceriores Indicis,nigri & ipsi, hirsu-
tiq́;,sordido squalidóque uillo. Ego igitur quum uiderem,restiti,conuersus proti-
nus in interiorem digiti partem, quod Arabs mihi dederat,ingressus. Hecate ergo
percusso

A percusso draconicis illis pedibus solo,hiatum effecit maximum,& qui immani
magnitudine penitus æquaret Tartarũ. deinde paulò pòst abiit in eũ desiliens.
Ego uerò præsente animo porrecta ceruice inclinatus, inspexi apprehensa ar-
bore quapiam quæ uicina stabat,ne obortis mihi tenebris ac uertigine,in caput
præceps incidere : deinde conspexi ea quæ in inferno sunt omnia, Pyriphlege-
thõtem lacum, Cerberũ,manes: adeò ut quosdã etiam eorum agnoscerem. Pa-
trem ergo meum manifestè cernebam adhuc his ipsis amictum quibus eum se-
peliuimus. Quid agebant(inquit Ion) ô Eucrates animæ? Quid aliud,inquit il-
le,quàm per tribus familiasq́; cum amicis cognatisque uersantur,in Asphodelo
B collocati ? Contradicant ergo etiam nunc(inquit Ion) Epicurei sacro Platoni,
eiusq́; de anima rationibus. At tu nónne Socratem etiam ipsum Platonemq́; ui-
debas inter manes? Socratẽ (inquit) uidi,neq; illum tamen euidenter, nisi quòd
inde conieci, quoniam caluus ac uentricosus erat. Platonem uerò non cogno-
ui: nam apud amicos nimirum uera fateri oportet. Simul ergo atque ego omnia
conspexi, & hiatus coiit,& ex famulis meis quidam quærẽtes me,atque in his
Pyrrhias hic, superuenere hiatu nondum plenè obducto . dic Pyrrhia, an non
uera narro? Per Iouem(inquit Pyrrhias)& latratum audiui per hiatum: & ignis
quidem à face mihi suffulgere uidebatur. Tum risi ego profectò, teste latratum
C ignemq́; in cumulum addente. Tum Cleodemus, Haudquaquam noua ista, in-
quit, neque aliis inuisa uidisti. Nam & ipse haud ita pridem quum ægrotarem,
tale quiddam conspexi. Prospiciebat mihi curabatq́; Antigonus hic, ac septima
dies erat,febrisq́; ô qualis! incendio certè uehementior. Omnes ergo me relin-
quentes solũ,clausis foribus foris manebant. Sic enim iusseras Antigone,si quo
pacto possem obdormiscere. Tũc igitur astitit mihi iuuenis quidã uigilanti,pul-
cher admodũ, ueste circumamictus candida. Ac me quũ excitasset, per hiatum
quendam ducit ad inferos,sicuti illico cognoui, Tantalum quũ uiderem ac Ti-
tyũ Sisyphumq́;. At cætera uobis quid commemorem? Postquã uerò ad tribu-
D nal perueni(aderat autem & Aeacus,& Charon,Parcæq́;,atque Erinnyes)qui-
dam uelut rex(Pluto certè mihi uidebatur) assedit singulorum nomina percẽ-
sens,qui morituri erant,quos diem iam uitæ præscriptum præteriisse cõtigerat.
Iuuenis ergo me adducẽs illi exhibuit. At Pluto tunc incanduit, & ad eum qui
me ducebat, Nõdum illi completum est stamẽ,inquit. abeat ergo. Tu uerò fa-
brum Demylum adduc : iam siquidem ultra colum uiuit. Tũ ego lætus recur-
rens,ipse quidem iã febre liber eram: denũciabam uerò omnibus quòd Demy-
lus esset moriturus. Manebat autẽ nobis in uicinia ægrotãs etiam ipse nõnihil,
ut renunciatum est. Ac paulò pòst audimus eiulatum eorum qui lugebãt eum.
E Quid miri est,inquit Antigonus ? Ego etenim quẽdam noui post uigesimũ diẽ
quàm sepultus est,resurrexisse. Nam hominem & antequã moreretur,& post-
quam resurrexit,ipse curaui. Et quo pacto (inquam ego)in diebus uiginti neq;
tabuit corpus,neq; præterea fame corruptũ est,nisi fortassis Epimenidẽ quem-
piam tũ curasti? Hæc quum diceremus, protinus ingrediebantur Eucratis filii,
è palæstra redeuntes. Alter quidem iam ex ephebis excesserat,alter uerò annos
natus erat circiter quindecim. Tum salutatis nobis iuxta patrẽ adsidebant in le-
cto,ac mihi quidem sella illata est. Tum Eucrates tanquam è cõspectu filiorum
admonitu[illegible]ic his frui mihi cõtingat,inquit,simulq́; manum eis iniecit,ut apud
te Tychiades [illegible] narrabo . Felicis memoriæ uxorem meam horum matrem

nouerũt omnes quo pacto dilexerim. Nam declaraui his rebus quas in eam fe- F
ci, non modò dum uiueret, uerùm etiam poſtquam uita functa eſt, quippe qui
mundum eius uniuerſum, ueſtemq; qùa dum uiueret oblectabatur, in rogum il-
lius iniecerim. Septima uerò poſt mortem die, ego quidem hic in eundem le-
ctum incumbebam, quẽadmodum nunc, luctum eum mihi commitigãs, quem
de illa conceperam. Legebam enim tacitus Platonis illum de anima libellum.
Ingreditur interim Demenete ea ipſa, atque adſidet iuxtà, quemadmodum nũc
Eucratides hic, minorem deſignans filium. Hic uerò illico tremuit admodum
pueriliter, ac dudum ad narrationem pallebat. Ego uerò (inquit Eucrates) ut
conſpexi, amplexus eam ſingultim lachrymabam. Illa uerò me uociferari non
patiebatur, uerùm incuſabat me, quòd quum ei fuiſſem in reliquis gratificatus
omnibus, è ſandaliis aureis alterum non cremaueram. ſupereſſe autem id dice-
bat, quod ſub arca ceciderat: atque ob id nos quum non inueniremus, alterum
tantùm cremaueramus. Nobis autem adhuc differentibus ſceleſtiſſimus qui-
dam caniculus qui mihi in deliciis erat, in lecto cubans allatrabat. ea uerò ad la-
tratum euanuit. At ſandalium ſub arca repertum eſt: poſteaq; à nobis incenſum.
An hæc etiam Tychiades recuſabis credere, quum tam ſint euidẽtia, quotidiẽ-
que obſeruentur? Per Iouem, inquam ego, digni fuerint quibus aureo ſandalio
nates puerorum more feriantur, ſi qui iſta non credant, atque uſque adeò im- H
pudenter uero reſiſtant. Interea Pythagoricus intrabat Arignotus comatus ille,
ab aſpectu uenerabilis. Noſti illum doctrinæ nomine celebrem, qui cognomi-
natur ſacer. Atque ego quidem ut eũ conſpexi, reſpiraui: hoc ipſum quod pro-
uerbio dici ſolet, adueniſſe mihi ratus, nempe ſecurim quampiam aduerſus mẽ-
dacia. Occludet, inquam, eis ora uir ſapiens, adeò monſtroſa narrantibus. at-
que prorſus, iuxta uulgatum illud adagium, repentè Deum immiſſum eſſe mi-
hi hunc à fortuna putabam. Hic uerò poſtquam adſedit, aſſurgente ei ac cedẽ-
te Cleodemo, primùm de morbo percontatus eſt, ſeq; audiſſe dicebat Eucra-
tem iam ſe melius habere. At quídnam, inquit, inter uos philoſophamini? Nam I
interim dum ingrediebar, ſubauſcultaui, ac mihi certè uidemini in re quapiam
pulchra conuerſari. Quid aliud, inquit Eucrates, quàm ut huic adamãtino per-
ſuadeamus (me demonſtrans) ut dæmones credat aliquos eſſe, phantaſmataq;,
ac mortuorum animas ſuper terram obambulare, & ſeſe, quibus libitum fuerit,
oſtendere? Ego igitur erubui, uultumq; deieci reueritus Arignotum. At ille, Vi-
de (inquit) Eucrates, num hoc dicat Tychiades, eorum tantùm qui uiolẽter in-
terierint, animas errare, ueluti ſiquis ſuffocatus, aut capite trũcatus, crucíue ſuf-
fixus fuerit, aut alio quopiam iſtiuſmodi modo è uita diſceſſerit: eas uerò quæ
fatali morte naturalíque diſceſſerint, haudquaquam amplius oberrare. Nam ſi K
hoc dicat, non uſqueadeo abſurda dixerit. Per Iouem, inquit Dinomachus, ne
eſſe quidem iſtiuſmodi, nec præſentia cerni putat. Quid ais, inquit Arignotus
in me toruè aſpiciens, nihil horum tibi uidetur fieri? præſertim quum omnes (ut
ita dicam) uideant? Ignoſces, inquam ego, mihi, ſi non credo. nã ſolus omnium
non uideo. quòd ſi uidiſſem, profectò & credidiſſem, quemadmodum & uos.
Atqui, inquit ille, ſiquando Corinthum ueneris, roga ubi ſit Eubatidæ domus.
Atque ubi tibi fuerit indicata, nempe circa Craneum, in eam ingreſſus, dic ia-
nitori Tibio, uelle te uidere unde dæmonem Pythagoricus Arignotus quum
adduxiſſet, abegerit, ac deinceps habitabilem domum reddiderit. Quídnam hoc
erat

A erat Arignote? rogabat Eucrates. Inhabitabilis erat, inquit ille, diu propter ter- *Simile habet Plinius in epiſtolis.*
ricula. quòd ſiquis inhabitaſſet, expauefactus illico fugiebat, exactus à quodam
horrendo ac terribili ſpectro. Deciderat ergo iam, tectumq; rumpebatur, neque
quiſquam erat omnino qui in eam ingredi fuerit auſus. Ego uerò ubi hæc au-
diui, libellos ſumens (ſunt autem Aegyptii mihi de talibus rebus admodũ mul-
ti) ueni in domum circa primam uigiliam, dehortante hoſpite, ac ferme detinẽ-
te, poſtquam didicerat quò iturus eſſem, in certum, ut putabat, exitium. At ego
ſumpta lucerna, ſolus ingredior, atq; in uaſtiſſimo atrio collocato lumine, hu-
mi ſedens tacitè legebam. Adeſt uerò dæmon ille, cum quopiam è uulgo ſe cõ-
greſſurum ratus, ac me quoque quemadmodum alios perterriturum, ſquallidus, hirſutus, ac tenebris nigrior. Atque hic quum adſtaret, undiq; me adſultim
petens tentauit ſiquà poſſet expugnare, ac modò in canem, modò in taurum,
modò in leonem uertebatur. At ego correpto in manum quammaximè horrẽ-
do carmine, ſimulq; uocem imitatus Aegyptiam, & incantans eum, in domicilii
tenebroſi angulum quẽdam compuli. Ac quum animaduertiſſem ubi ſe in ter-
ram condidit, tum deſtiti. Mane autem deſperantibus uniuerſis, ac me quemad-
modum alios mortuum ſeſe reperturos putantibus, præter omnium ſpem pro-
grediens, Eubatidem adeo, feliciter illi annuncians quòd puram ſibi ac ſpectris
liberam domum iam liceret incolere. Atque illum aſſumens, aliosq; multos (ſe-
quebantur autem huius inopinatæ rei gratia) quum ad locum duxiſſem ubi cõ-
denſem ſe dæmona conſpexeram, iuſſi ut ſumptis ligonibus matulisq; ſuffode-
rent. Atq; ubi id fecerant, inuẽtum eſt terè ad paſſum defoſſum cadauer quod-
dam marcidum, oſſibus tantùm humana ſpecie cohærẽtibus. Illud igitur effoſ-
ſum ſepeliuimus, domus uerò poſtea turbari prodigiis deſiit. Hæc ubi narrauit
Arignotus, uir prodigioſa ſapientia, ac reuerendus omnibus, nemo erat ex his
qui aderant, qui non multam mihi imputaret inſaniam, qui talia non credam,
narrante præſertim Arignoto. Ego tamen nihil ueritus neque comam, neq; il-
D lam quam de eo habebant opinionem, Quid hoc, inquam, Arignote? Etiam tu
talis eras, in quo mihi ſola ſpes fuit, fumo plenus ac ſimulacris? Illud ergo no-
bis in te, quod dici ſolet, euẽnit, ut theſaurum quum ſperauerimus, carbones of-
fenderimus. At tu, inquit Arignotus, ſi neque mihi credis narranti, neq; Dino-
machc, aut huic Cleodemo, neque ipſi Eucrati, dic age, quémnam digniorem
cui his de rebus fides habeatur, exiſtimas, qui nobis dicat contraria? Per Iouem,
inquam ego, uirum apprime mirabilem Abdera oriũdum illum Democritum,
cui tam firmiter erat perſuaſum eiuſmodi nihil eſſe in rerum natura poſſe, ut
quum ſe in monimento extra portas clauſiſſet, ibiq; degeret dies noctesq; ſcri-
E bens atque componens, iuuenéſque eum quidam illudere cupiẽtes, ac perter-
refacere, nigra ueſte in modũ cadaueris ornati, ac perſonis in capita affictis cir-
cunſiſtentes illum circunſilirent, crebrò ſubſilientes: hic neque eorum com-
menta pertimuerit, neque eos omnino reſpexerit, ſed inter ſcribendum, deſiſti-
te, inquis, ineptire. Adeò firmiter credidit animas nihil eſſe poſtquam è corpo-
ribus exierint. Hoccine ais, inquit Eucrates, dementem quempiam uirum eſſe
Democritũ, ſi quidem ſic exiſtimauit? Ego uerò uobis etiã aliud referam, quod
mihi ipſi contigit, nõ quòd ab alio acceperim. fortaſſis etiã tu Tychiades quum
audieris, cõpellẽris accedere, ipſa narrationis ueritate coactus. Quum in Aegy-
pto uerſarer adhuc adoleſcens, à patre uidelicet doctrinæ gratia tranſmiſſus,

Memnon Aegyptiacus, de quo & Iuuenalis meminit.

cupiebam nauigio profectus in Coptũ, illinc adiens Memnonẽ, miraculũ illud audire, eum uidelicet ſonũ reddentem ad orientẽ ſolem. Illum igitur audiui nõ hoc uulgari modo quo audiunt alii ſonum quempiam inanem, ſed mihi oracula etiam edidit Memnon ipſe aperto ore ſeptem uerſibus: quod niſi eſſet ſuperuacaneum, ipſos uobis uerſus recenſerem. Inter nauigãdum uerò incidit in nos unà nauigans uir Memphiticus quidam ex ſacris illis ſcribis, mirabili ſapientia, & qui uniuerſam Aegyptiorum doctrinã callebat. Dicebatur autem tres ac uiginti annos in adytis ſubterraneis manſiſſe, magiã interea doctus ab iſide. Pancratem dicis (inquit Arignotus) præceptorem meũ, uirum ſacrum, raſum, lineis indutum, doctum, pureq; lingua Græca loquentem, procerũ, ſimum, labiis promiſſis, cruribusq; gracilibus. Illum ipſum, inquit ille, Pancratẽ. Ac primùm quidem quis eſſet ignorabam: at poſtquam uidi eum, ſiquando in portum appuliſſemus, cum alia multa miracula facientem, tum crocodilis inſidentem agitaſſe, & cum feris uerſantem, illas uerò reuerẽtes eum, caudisq; adulantes, agnoui ſacrum quempiam uirum eſſe: paulatimq; comitate mea me in eius amicitiam ac familiaritatẽ inſinuaui, adeò ut omnia arcana mihi cõmunicaret. Ac tãdem mihi perſuadet, ut famulis omnibus in Memphide relictis, ſe ſolus ſequerer. neque enim defuturos nobis miniſtros. atque ex eo tẽpore ſic uitam duximus. Quum in diuerſorium quodpiã ueniremus, homo accepto piſtillo, ſcobinãue, aut peſſulo, ueſtibus implicans, quum in id carmen quoddam dixiſſet, effecit ut ambularet, utq; aliis omnibus homo uideretur. Illud ergo abiens, & aquam hauriebat, & cœnam parabat, inſtruebãtque, atque in omnibus commodè ſubſeruiebat miniſtrabãtque nobis. Deinde poſtquam iam ſatis huius miniſterii fuit, ſcobinam rurſus ſcobinam, ac peſſulum peſſulum, aliud recitans carmen, reddebat. Hoc ego uehementer conatus non reperiebam quo pacto ab illo expiſcarer. Nam id mihi inuidebat, quanquam in aliis eſſet facillimus. At quadam die in angulo quodam tenebricoſo clam illo deliteſcens, ſubauſcultaui propius incantationem illam. Erat autem triſyllaba. Tum ille quum piſtillo mandaſſet quæ curanda erant, abiit in forum. At ego poſtridie illo apud forum occupato, acceptum piſtillum quum ornaſſem, ſyllabas illas ſimili modo pronuncians, aquam iuſſi ut hauriret. Tum impletam amphoram quum tuliſſet, deſiſte inquam, neque aquam amplius haurito, ſed rurſus eſto piſtillum. At illud mihi haud amplius iam obtemperare uolebat, ſed aquam hauriebat cõtinuè, quoad hauriendo totam domum nobis impleret. At ego quũ reſiſtere huic rei non ualerem, timebam autem ne Pancrates reuerſus (id quod etiam euẽnt) iraſceretur, correpta ſecuri piſtillum in duas partes diſſeco. At utraque pars amphoram ſumens hauriebat aquam, iámque unius loco duo mihi miniſtri eſſe cœperunt. Interea Pancrates ſuperuênit, ac re intellecta, illas quidem in ligna rurſus, quemadmodum ante carmen erant, mutauit. At ipſe me clanculum relicto, neſcio quò clanculum ſe ſubducens abiit. At poſſis iſtud etiam nunc, inquit Dinomachus, hominem ex piſtillo facere? Per Iouem, inquit ille, dimidia ex parte ſcio. nam in priorem formam nunquam à me reſtitui poteſt, poſtquam ſemel aquarius eſſe cœperit, ſed deferenda nobis domus eſſet aquæ iam impleta. Non deſiſtitis, inquam ego, huiuſmodi monſtroſa narrare uiri ſenes? Alioqui horum ſaltem adoleſcentium gratia incredibiles iſtas ac terribiles fabulas aliud in tempus omittite, ne clanculum terroribus ac prodigioſis fabulamentis impleantur.

Parcere

Acto quàm riſus & iocos eruditis facturum? Quid ceſſas annuere? Nã argumentum clarum eſt, quiq; hoc ita fieri cernũt, uulgatum illud haud dubiè inclamãt: Quid cani cum balneo? Fuit non ita multò antè in Aſia uir opulentus, cui calamitoſo caſu, cum per niuem iter faceret, putrefactus è frigore, uſturis uterque pes deperiérat. ille tam miſerabilem fortunam expertus, infelicitatem ſolari cupiés, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus, undiq; ſeruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc inſuper deridiculum comminiſcebatur: crepidas pulcherrimas & nouas ſemper cura erat ſumma mercari, ut ita calceis ſpecioſis ligna ſua, nempe pedes, eſſent conſpicua. Nunquid uerò his adſimilia facis tu quoq;? qui cum clauda mente ſis, ac ſiculneis ſenſibus, emis auratos ſoccos, quibus uix aliquis pedes integer rectè poſſit ingredi. Et quoniã inter alios tuos codices Homeri poeſin ſæpenumero repoſitam eſt cernere, accepto aliquis libro legat tibi ſecundum Iliados, cuius caue aliquid perpendas, nam nihil ad te, præterquam qui iſthic depictus eſt uehementer abſurdus homo, mutilo ac portentoſo corpore, qui iſthic concionatur. Therſites eſt. Ille inquam huiuſmodi ſi adeptus ſit Achillis arma, putásne propterea fortẽ iuxtà & decentem futurum, qui & fluuium tranſiliat, & alueum turbet trucidatoris Phrygum cruore: occidat poſt Lycaona & Aſteropæum, Hectorem, cum ne Meliæ quidem pondus humeris ſuſtinere queat? Negabis opinor, ac potius dices, dũ poſt clypeũ claudicaret, mox humi procũberet impar armorũ oneri, ſiquando ſublato capite è galea proſpectaret, ſuos iſtos intortos oculos oſtendẽs, deinde loricæ ſubiecto gibbo uelut tuberes, & ocrearũ dum in terra repit, tractus: hæc inquam dices riſum omnibus motura, & ipſum dehoneſtaturũ primùm panopliæ opificem, deinde etiam dominum. Tu uerò nũquid animaduertis prorſus idem tibi accidere, dum librum manu tenens progrederis, cuius aluta purpurea, bullulæ aureæ ſunt, at tu barbara uoce legis, deformans & euertens ſcriptoris dignitatẽ? Hæc cũ facere te uident, non ſolùm eruditi ridere ſolent, ſed tui etiam aſſentatores, quorum conſuetudine unicè oblectaris, auerſi ſe intuentes, à cachinno minimè abſtinẽt. Age uerò, narrabo tibi quod Pythiis geſtũ memoratur. Tarentinum quendam Euangelũ apud Tarentinos non obſcuro loco natum, nec incelebrẽ, inuaſit cupido uincẽdi Pythia: ubi in iis quæ nudi certamina ineunt, non poſſe fieri ut ſuperior euaderet, quippe qui neque robore, neque pedum uelocitate eſſet præditus, facilè cogitauit. Verùm cithara & carmine omnibus præmia prærepturum eſſe, perſuaſerãt peſtes illæ quas apud ſe fouebat, laudantes & applaudẽtes ad exiliſſimum quenque cantus ſtrepitum. Itaque uenit Delphos ueſte auro inſigni, & corona aureis lauri foliis plexa ſplendens. hæc uerò etiam ſmaragdis lauri fructui æqualibus uariegata erat. At cithara, uiſu mirabile, apparatu diues, ex puriſſimo auro fabricata, annulis & gẽmis paſſim ornata, ſuiſque locis, Muſarum, Apollinis & Orphei imaginibus ſculpta, ſpectatores ſuſpenſos animis tenebat. Iam autem uenerat dies quo in theatrum erat deſcendendum. conueniunt tres certaturi, obtigitq; ſors Euangelo ut ſecundo loco caneret. procedit ille poſt Theſpin Thebanum, qui non malè ſuas partes egerat, auro, ſmaragdis, beryllis, hyacinthis totus collucens. ipſa purpura, quæ auro contexta uiſebatur, cõmendabat hunc cultum mirificè: quibus cũ ia[illegible] ſuperos reddidiſſet, ac noua quadam & incredibili ſpe repleſſet ſpectatores, cum omnino iam & citharã pulſare, & adcinere eſſet neceſſe,

perſonat agreſte quiddam, inersq; & incompoſitum: ſimul dum immodicè ci- F
tharam increpat,rumpit tres fides:cantus autem planè ineptus erat, & ſolutus,
ita ut ab hominibus qui aderant,rideretur: ſed ludorum præfecti offenſi homi-
nis temeritate,loris cæſum è theatro proiecerunt. Hic uerò iucundiſſimum erat
ſpectaculum aureus ille Euangelus,cum per mediam ſcenam traheretur ab his
qui uerbera infligebant, lachrymans, crura plagis cruentus, humi interim col-
ligens delapſos dum unà uapulat, citharæ annulos. Exiguo autem temporis
ſpacio interpoſito prodit Eumelus quidam Eleus, peruetuſtam citharam affe-
rens, cuius lignei erant clauuli, ipſe ueſtem indutus uix unà cum ſerto decem
denariorum precii. At ille & bellum edebat carmen, & ritè ſicut ars poſcebat, G
chordas feriens modulabatur. itaq; & uictor abibat præconis uoce proclama-
tus,ridens interim Euangelum, qui nequicquam cithara ac annulis iſtis ſeſe o-
ſtentaſſet. Et aiunt ſic fuiſſe allocutum:Aurea lauro redimitus es Euangele, &
quid ni? opibus enim uales. me uerò quia pauper ſum, Delphica oportet eſſe
cõtentum. Veruntamen hoc commodi tuus tibi ornatus peperit, quòd cũ ne-
minem tui miſereat,oderint omnes iſtas tam ineptè ſuperfluas delicias. Mirum
uerò ni pulchrè tibi cum hoc Euangelo conueniat, quatenus ne tu quidẽ ſpe-
ctatorum cachinnos quicquam moraris. Arbitror autem non intempeſtiuum
eſſe,ut lesbiam quãdam fabulam tibi narrem. Cum Orphea Threſſæ mulieres H
dilaniaſſent, ferunt, caput uatis unà cum lyra cum primùm Hebrus excepiſſet,
in nigrum Pontum eiectum, ac ita ſimul nataſſe caput ac lyram, illo lugubre
quiddam in Orphei necem canẽte, hac uentis chordas percellẽtibus aptos ma-
teriæ faciẽte modos,donec ad Lesbum appellerẽtur,ubi incolæ fluctibus utriſ-
que ereptis, caput ſepulchro condiderunt, lyram autem ſuſpenderunt in tem-
plo Apollinis : in quo cum bene longum tempus fuiſſet adſeruata, multis an-
nis pòſt Neanthus Pittaci Tyranni filius, cum quæ de lyra narrabantur,audiſ-
ſet,quòd beſtias hac demulſiſſet Orpheus, plantas & ſaxa mouiſſet, quódque
iplo iam cæſo tamẽ per undas lata, nemine modulãte reſonaſſet, capitur increI
dibili amore habendi hanc:quare ingenti pecuniarũ ui corrupto ſacerdoti per-
ſuadet,Orphei lyram, alia ſuppoſita, ſibi det: qua accepta,parum tutũ ratus in-
terdiu hac in urbe ludere:nocte ſinu occultam efferens, ſolus in ſuburbiũ per-
git. Quò ubi uenit,lyram pulſare incipit, ac chordas perturbat,ſperans ſtolidus
& imperitus artium iuuenis, fore ut diuinum aliquod carmen percuſſæ fides
redderent, quo cunctos permoueret, & animi affectus quò uellet traheret, ut
hoc nomine beatus haberetur, Orphei muſices hæres. Dum hæc agit, uicini
canes, qui in eo loco erant plurimi, ſtrepitu exciti coeunt, ac infelicem iſtum
citharœdum diſcerpũt:quod ipſum ſolum cum Orpheo cõmune habuit,poſtK
quam canes adduxerat. Manifeſtiſſimè igitur oſtenſum hoc exemplo eſt,non
lyram eſſe quæ homines & feras lenierit,ſed artem ac carmẽ, quæ præ aliis ex-
cellentia mater Orpheo contulerat, lyra nihil à quibuſuis barbitis differente.
Quorſum uerò attinet Orphea tibi aut Neanthum proponere?cum noſtra æta-
te uixerit,& ni fallor,adhuc ſuperſtes eſt, qui Epicteti Stoici lychnum fictilem
trecentis denariis mercatus eſt,ſperans futurum ſcilicet,ut ſi noctu ad iſtam lu-
cernam legiſſet, mox Epicteti ſapientiam ſomniaret, & ſimilis efficeretur ad-
mirando ſeni. Sed nuperrimè alius quiſpiam Protei Cynici [illegible]ulum, quem
cum in flammam inſiluit, reliquerat, emit talento, cuſtoditũmque etiamnum
inter

A inter reconditas ac chariſſimas opes habet, oſtentatq; non ſecus ac Tegeatæ a-
pri Calydonii tergus, & Thebani oſſa Geryonis,& Memphitæ Iſidis capillos.
At ille tanti boni poſſeſſor,ipſum ſe quoq; ſtultitia & nugacitate ſuperauit. Vi-
den' quàm peſſimè res tuæ habeant? & quòd caluariæ fuſte opus ſit? Ego uerò
etiam Dionyſium quondam ſcripſiſſe Tragœdiam accipio, ſed qua nihil fuerit
unquam minus elegans,aut magis ridiculum: quam cũ dediſſet legendam Phi-
loxeno, nec ille adulari poſſet,ſed ſalibus inceſſeret ſcriptorem,ſæpenumero in
lapidicinas coniectus eſt. Cum autem Dionyſius cõtemni ſeſe, & uulgo fabu-
lam eſſe comperiſſet, nulli operæ ac impenſæ pepercit, ut Aeſchyli pugillari-
B bus quibus ſua poemata deſcribere fuerat ſolitus, potiretur: quibus acquiſitis,
iam ſe plenum ex Aeſchyli ceris numine,& planè attonitum putabat:& tamen
in his longè abſurdiora ſcribebat, quale eſt Doricum illud : ἦκεν ἡ Διονυσίου γυνή. Et
iterum : ὄιμοι γυναῖκα χρησίμην ἀπωλέσθαι. nam hoc quoque inde ſumptum eſt. Et hoc:
αὐθὶς γὰρ ἐμπαίζουσιν οἱ μωροὶ βροτῶν. Hoc tamen poſtremum non parum rectius in te
quadret, quàm Dionyſium,& propterea ceras inaurare debebas. Nanque ob-
ſecro quid conſequendi ſpes eſt,quòd libros uoluis,reuoluis,colligis,quod nõ
decet reſecas,croco pingis,& polis cedro,amicis pellibus,bullulas infigis?ſic a-
gis tanquam fructum inde percepturus,& factus es ſcilicet uehementer ex hoc
C mercatu melior,quippe qui ſic loqueris,ac potius qui piſcibus magis es mutus:
uitam autem qualem uiuas,dictu fœdum eſt:hoc certè aiũt, tuam illam obſcœ-
nitatem extremè odiſſe uniuerſos. quòd ſi librorum hæc eſſet culpa,fugiẽdum
ab eis erat quammaximè procul. Duo autem cum ſint quæ à ueteribus ſcripto-
ribus petas, dicendi uirtutem,& honeſtè uiuendi rationes:dum quæ bona ſunt
imitaris,quæ mala,deuitas: quandò neutrum ſpectatus es,quid aliud comparaſ-
ſe dicemus te,quàm ludum muribus,& tineis habitaculum,ac ſeruis,ſi negligẽ-
tiores in codicibus curandis fortè fuerint, uerbera? Sed quod ſum nunc dictu-
rus, haud ſcio an tibi ſummam ignominiam afferat: ſiquis forte fortuna te con-
D ſpicatus(ſicut ferè cerni amas)habentem in manu librum,roget,auctor quis ſit,
orator,hiſtoricus,poëta:ac tu ex inſcriptione doctus,aptè dicas quæſitũ:poſtea,
ita ut fit,dum ſermo familiaris progreditur ſæpe longius,ille laudet aliquid aut
accuſet ſcriptorum,tu uerò non habeas quod reſpondeas, nonne optes tum ut
tibi tellus dehiſcat, qui in tui perniciem uelut Bellerophontes codicem attule-
ris?Demetrius Cynicus cum Corinthi conſpexiſſet ineruditum quendam pul-
cherrimum librum legentem,opinor in Bacchis Euripidis locum, ubi nuncius
Penthei fatum & factum Agaues exponit,arreptum codicem lacerauit: Satius
eſt,inquiens,ſemel à me,quàm à te toties dilaniari Penthea. Scire autem perue-
E lim (quod ego nulla quantumuis diligenti animi cogitatione aſſequi poſſum)
cuius rei gratia tanto ſtudio in hoc ſis uerſatus. Nam fructus & uſus cauſſa ne-
mo putare queat,qui te uel mediocriter nouit: non certè magis quàm ſi caluus
pectinem emat,aut ſpeculum cæcus,aut tibicinem conducat ſurdus,ſcortúmue
ſpado,uel nauem qui nullum mare propinquũ habet,aut gubernator aratrum.
Sed fortaſſis hac re tuas opes iactas, dum palàm facis, etiam in res tibi nihil uti-
les, ex immenſis diuitiis eſſe quod inſumas. Atenim quantum ego, qui & ipſe
Syrus ſum,exploratum habeo,niſi te locupletis iſtius hominis teſtamento, do-
lo fraudeq; [illegible]geſſiſſes,iamdiu uenum libris datis,fame tibi fuiſſet pe-
reundum. At fieri poteſt ut nunc deinceps ideo libros undique accumules,quò

fidem facias assentatoribus tuis,quos audis quotidie prædicantes te non modò F
bellum & amabilem rhetorem,sed sapientem quoque & historicum,qui secun-
dum non inueniat. Fertur quoque orationes quasdam te in conuiuiis ex more
recitare,ac illos terrestrium ranarū instar sitibundos exclamare, nec potare nisi
prius clamore differantur. Nā nescio quo pacto non est difficile naso te suspen-
dere,qui omnia credis, sicut illud nuper, te uni cuipiam regi assimilem, quem-
admodum Pseudalexander quondam,ac Pseudophilippus,& superioribus an-
nis Pseudonero, & si qui alii hoc modo mentiti sunt. Nec mirum est te homi-
nem insulsum ac stolidū sic affici, & lectica uehi,aut illum regis incessum,uul-
tum,habitum denique totum studere imitari, gaudereq; siquis te huic conferat. G
Quid hoc mirum,inquam, quandò etiam Pyrrhus Epirota,alioqui uir clarissi-
mus,dicitur ita ab assentatoribus fuisse corruptus, ut se Alexandro illi similem
arbitraretur,quanquam istorum sacrilegorum opus palàm erat omnibus? Nam
Pyrrhi quoq; imagines iam circumferebantur, & tamen ille hoc erat persuasus,
expressam esse Alexandri figurā. Hactenus equidē cōtumelia affeci Pyrrhum,
quòd tecum comparaui: uerùm quod superest, pulchrè inter uos cōuenit. Nam
Pyrrhus postquam ita esse in animū induxerat,nemo erat omnium qui diuer-
sum uel sentire uel loqui uellet, donec uetula quædam eius Lariſſæ hospita,id
quod res erat prolocuta, uesaniam hominis repressit. Ille enim cum Philippi, H
Perdiccæ,Alexandri, Cassandri,aliorúmque regum Macedonū imagines pro-
tulisset,rogauit cuínam ex illis simillimus uideretur,omnino pro certo habens
fore ut Alexandro pronunciaret. At illa diu contata, tandem Batrachioni in-
quit. erat enim quidam in urbe cocus Batrachio nomine, Pyrrho perquam si-
milis. Tu quoque quem ex histrionicis cinædis referas, tacere malo : sed quòd
uniuersi dicant ingenti te correptum insania, qui illam imaginem tibi cōuenire
putes,hoc uerò sat scio. Itaq; nihil est noui si tam nullius artis pictor cū sis,uiris
eruditissimis æquari te postulas, iis fidē habens,qui hoc te nomine laudibus ef- I
ferunt. Quorsum uerò has nugas,cum causſa sit in promptu istius tui librorum
coaceruādorum studii? tametsi,qui meus est stupor, nunc demum animaduerti.
Nam,quod opinare,prudenter hoc inuenisti,ideoq; in magnā spem erectus es,
regem intelligētem uirum,& in primis amantem doctorum, postquam didice-
rit quam des operam libros plurimos habere, in nulla planè re tibi defuturum.
Verùm heus mollicule,an tu putas tantum Mandragoræ oculis regiis offusum,
ut cum hæc audiat,nō etiam habeat compertum, qualis tuæ diurnæ uitæ ratio,
quæ conuiuia,cuiusmodi noctes,qualibus & quibuscum cōsuetudinē agas? An
nescis multos regibus esse & oculos & aures? Et quę tu facis,adeò latent nemi-
nem,ut & surdis & cæcis sint cognita. Atque utinam loquentem possemus au- K
dire,ac lauantem daretur contueri: quanquam quia aliter putas, non attinet te
in publico uestibus exutis cerni. nec enim serui tui tacebūt quæ noctu indigna
relatu facinora edis. Respōde igitur mihi hoc quoq;: si Bassus ille noster Sophi-
sta,aut Batalus tibicen, aut iste Sybarita Cinædus Hemitheon, qui nobis præ-
claras illas leges cōdidit, quemadmodum omni spurcitiei genere furere opor-
teat,si istorum inquam unus aliquis leonina pelle circundatus, clauā manu te-
nens prodambulet, quid? Herculémne existimas, quibus obuiàm factus sit,ha-
bituros? non equidē opinor,ut maximè ollis fortè cæcutiret sexagenario. enim sunt
quæ repugnant: incessus,obtutus,uox, obliqua ceruix,uarius rictus, unguenta
quibus

A *alios nefarios ac detestabiles probrosè appellarunt. In altera autem uitam & mores, & item sermonem ac dicendi genus illius insectatur, ostendens illum meritò ac dignè ista uoce cognominari, utpote atrum ac detestabilem, & ab alijs quoq; similibus antea appellationibus eodē modo passim notatū, afficta etiā prosopopœia linguæ, expostulantis cum illo super abusu & fœdo ministerio cui adhibeatur.* Exordium *longius paulo est ad attentionem ac docilitatem pertinens, captata interim & beneuolentia instituto suo, ab exemplo* Archilochi, *qui se eodem modo ultus fuerit. post exordium prosopopœia* Elenchi *ex* Menandri prologis *introducitur, qui argumentum rei & occasionem scripti huius exponit. Titulus alter à materia de qua tractatur, alter ab ipsius qui accusatur effectu siue opere sumptus est, quòd falsò de uoce* Apophradis *iudicarat, eamque quasi peregrinam ac barbaram deriserat.* Est *enim* λογιστὴς *examinator,* ἐξεταστὴς & κριτὴς *seu* διακριτὴς, *ut* Hesychius *indicat.*

SCHOLIA.

B Βρωμολόγος *à* βρωμᾶσθαι *fortasse, quod rudere significat, &* λέγειν. Βωμόλοχος, μάλλακος *uoce etiam* Aristophanes *utitur pro futili & nequā: unde hic* βωμολόλακα *finxit.* ἐκσιμᾶσθαι *pro perorare uidetur ab affectatoribus poni.* ἀνθυπατᾶν, *fortasis pro* ἀνθυφορᾶν. Vnde ἀνθυφόρια *festum Proserpinæ.* σφενδονίζειν, *obscurum an à* σφενδόνη, *cum oculorum partem quæ pupillam cingit, significat, accipiendum pro innuere, ut faciunt puellæ petis oculis. an ab eadem uoce cum fibulam & ornamentum muliebre significat.* χειροβλημᾶσθαι *est manibus contrectare papillas mulierum, id quod* βλημάζειν *quoq; per se significat.* Logius Mercurius *cognomine dicitur, quasi eloquentiæ præses.* De Ialemo Erasmus *in prouerbijs.* De Philænide *suprà in* Amoribus *quoque mentio facta est.* λεσβιάζειν & φοινικίζειν, *obscœnarum rerum uerba sunt à moribus* Lesbiarum & Phœnicum *sumpta.* Tricaranum, *arx siue castellum fuit* Arguorum, *ut* Suidas, Pollux, Phliasius. Θάτερον τῶν ἑνάτων, Alterum amicorum. *sed* Θάτερον *neutrū est, cum* ἕνατος *masculino genere ponatur.* ἄτερος *nominatiuo casu dicitur pro* ὁ ἕτερος, *nō pro* ἡ ἕτερον. Ξιῶν μηνοῖν, Triū mēsium, *tempestas, uolo, effundo. In quibus dum affectat* Atticus *uideri, & numeros confundit, & uerbis obsoletis utitur.*

Bis Coracis, *Alludit ad significationem* κόραξ, *id est corui. fuere autem* Tisias & Corax *primi inuentores artis*
C Rhetorices, *ut &* Cicero *meminit.* Euripides *dicere solitus. Versiculi* Euripidis *sunt in* Bacchis, ἀχαλίνων στομάτων ἀνόμοντ' ἀφοσύνας ὃ τέλος ἄδυ χία. *&c.*

AT quòd ignorabas nomen Apophradis (hoc est diei atri) cui-
uis facilè patet. Quomodo enim accusares me ceu barbarum
lingua ob hoc quòd de te dixi, Apophradi similem esse te (nam
mores tuos memini me cum tali die conferre) nisi prorsus ne
audisses quidem nomen hoc? Ego uerò ipsam quidem Apo-
phradem, quid sibi uelit, quídque significet, paulò pòst docebo te. In præsen-
tia autem Archilochi illud tibi dico, quòd uidelicet cicadam ala comprehende-
D ris. si modò de poëta quodam iambico Archilocho audisti aliquando, qui ge-
nere quidem Parius fuerit, cæterùm homo supra modum liber & dicax, neque
conuiciari unquam ueritus, etiam si quammaximè molestus futurus esset iis
qui in Iamborum ipsius ocium incurrerent. Ille igitur cum malè à quopiam
istorum audiisset, cicadam ait comprehendisse hominem alis : comparans se
ipsum cicadæ Archilochus, insecto uidelicet natura quidem strepero, & nul-
la cogente necessitate, uocali: quoties autem etiam ala comprehenditur, altius
quiddam stridenti. Tu quoq; igitur, inquit, homo infelix, quid tibi uis, qui poë-
tam loquacē contra te ipsum irritas, alioqui causſas & materiā iambis suis quæ-
E rentem? Atque hæc tibi quoque nūc interminor, haud equidem per Iouem me
ipsum cum Archilocho conferens (unde enim hoc possem, ut qui longè adeò
inferior illo sim?) sed quòd tibi cōscius sim, innumera quædam iambis digna abs
te in uita perpetrata esse, ad quæ mihi uidetur ne Archilochus ipse quidem suf-
ficere, assumpto etiam Simonide & Hipponacte, ut uel unum aliquod eorum
quæ in te sunt malorum describant. Adeò ceu pueros quosdam tecum collatos, malitia superasti & Orodœciden, & Lycamben, & Bubalum, quibus iam-
bos ille suos consumit. Atque adeò uidetur deus quispiam risum istum tunc la-
biis tuis imposuisse, quando Apophradis huius mentio facta est: quò uidelicet i-
pse quidem Scytha manifestior fieres quòd indoctus summopere esses, & cō-

munia hæc & ante pedes posita ignorares,principium autem commodum atq; E
aptum orationis cõtra te instituendæ suppeditares homini libero, & iam olim
familiariter te,idq; exactè noscẽti, nihilq; uerituro quo minus omnia foras elo-
quatur: imò uerò præconum more proclamet quæcũque agis noctu & inter-
diu etiam adhuc nunc post multa illa superiora ac uetera. Atqui frustra fortas-
sis & superuacuum fuerit, certo atque erudiendi modo, ad te dicendi libertate
uti. Neque enim ipse unquam melior futurus facilè es ex ea obiurgatione,non
magis quàm scarabæus si monitus sit ut ne amplius in stercora huiusmodi uo-
lutet,cum ille semel istis assueuerit. Neq; etiam quenquam esse arbitror,qui ad-
huc ignoret ea quæ tu ausus aliquando fueris, quæq; homo ætate iam cõfectus G
in te ipsum iniquè delinquis. Nõ ita tutus,neque obscurè adeò malus es,neque
etiam opus quopiam est qui tibi pellem Leoninam detrahat,ut manifestus fias,
Canthelius siue Asinus tãtus existens: nisi uerò quis ex Hyperboreis paulò an-
tè ad nos huc profectus sit, aut in tantum Cumanus existat,ut nõ statim cõspe-
ctum te,asinum omnium centumeliosissimum agnoscat,non expectato dũ ru-
dentem etiam audiat. Ita iã olim & à me, & apud omnes, & sæpe,res tuæ pro-
clamatæ sunt,& famam inde haudquaquam exiguam nactus es,supra Ariphra-
den adeò,& supra Sybaritam Misthonem, & supra Chiũ illum Bastan, qui iis-
dem in rebus doctus atq; excellens fuit. Sed dicendũ tamen est, etiam si frigida H
atq; emarcida iam dicere uidebor,ne in eã culpam incidã, quasi solus illa igno-
rem. Imò uerò aduocandus nobis Menandri prologorum unus aliquis, Elen-
chus uidelicet ille,amicus ueritatis,& libertatis deus,haudquaquam obscurissi-
mus ille quidem eorum qui in scenam ascendunt, solis uobis inimicus, qui lin-
guam ipsius formidatis,& scientem omnia,& planè enarrantem,quorumcunq;
uobis cõscius est. Plausibile igitur hoc fuerit,si ille uoluerit,ante nos ingressus,
exponere auditoribus uniuersam fabulæ rationem. Proinde age ô Prologorum
atq; deorum optime Elenche, uide ut planè doceas atque informes auditores,
quòd uidelicet nõ frustra,neq; odii conciliandi gratia,neque etiam illotis,quod I
aiũt,pedibus ad orationẽ hanc peragendã accessimus: sed cum ut priuatũ quid-
dam ulciscęremur,tum quia illud quod cõmune est,hominẽ ob malitiam ac ua-
nitatem odio prosequeremur. Atque hæc sola præfatus,ac planè elocutus,pro-
pitius abi iterum è medio: cætera uerò nobis relinque. imitabimur enim te, &
coarguemus pleraq;,ut & ueritatis & libertatis gratia nemo te accusaturus sit.
Neq; uerò me,ô optime,apud ipsos cõmẽdaueris,neq; rursum quæ illi adsunt,
præfuderis temerè. Non enim dignum est,Deus cũ sis,in os tibi uenire uerba
de rebus execrabilibus adeò ac detestandis faciẽda. Nam Sophista atq; impostor
iste dicendo(hæc iam prologus inquit)Olympiam aliquando uenit,orationem K
multo iam antea conscriptã recitaturus iis qui ad solennem ludorum celebri-
tatem conuenerant. Erat autem argumentum eius scripti. Pythagoras prohibi-
tus aliquando ab Athenienſibus communicare, ut opinor, cũ iis qui Eleusinia
sacra peragebant,tanquam barbarus, eò quòd ipse Pythagoras diceret,ante ea
tempora etiã Euphorbũ sese fuisse. Cæterùm erat oratio ea ipsius iuxta Aesopi
graculum,collectitia,ex uariis alienis pennis cõsarcinata. Itaq; cum uellet haud-
quaquã friuola ac uana dicere uideri, ex notis ac fami[illegible]ribus quẽdã rogat(erat
autẽ homo ille Patrensis genere,circa lites & actiones forenses [illegible]erunq; uersa-
tus)ut postquam dicẽdi argumẽtum aliquod postulasset, Pythagorã ipsi statim
subiiceret.

A subiiceret. Ac ita tum fecit homo ille, & persuasit theatro, ut orationem illã de
Pythagora audirent. Erat igitur, id quod consequens tum fuit, iste quidem ad
agendum & exprimẽdum gestu sermonem,ualde ineptus,& à ratione alienus,
connectens & agglomerans,ut par est,ea quæ longè antè meditata atque exer-
citata habuerat,tametsi impudentia, quæ quammaxima erat,auxiliabatur quo-
que,ac manum porrigebat, & cum eo unà certamen obibat. Risus autẽ ab au-
ditoribus undique multus. Ac alii quidem ad Patrensem illum interea aspiciẽ-
tes,significationem dabãt quòd haudquaquam clam ipsis esset quòd illius ope
fallacia ac techna hæc composita esset: alii autem etiam ipsa ea quæ recitaban-
B tur,agnoscentes,per totum illud auscultandi tempus unum hoc opus agebant,
ut se mutuò explorarent quo modo quisque memoria teneret & dignosceret
unde quicque ex iis Sophistis qui paulò ante nos celebres fuere,in declamatio-
nibus siue meletis quas uocãt,desumptum esset. Porrò inter hæc omnia etiam
is qui orationem hanc scripsit, inter ridentes & ipse erat. Cur autem nõ rideret
ob manifestum adeò & ineptum atque impudens facinus? Ac fortè(est enim ri-
sus intemperantior paulò) cum ille uoce ad canticum deflexa, lamentationem
quandam,ut ipsi uidebatur, Pythagoræ, decantaret: hic meus poëta,illud quod
uulgo dici solet,Asinum ad lyram,uidens,in cachinnum admodum suauem so-
C lutus est: quod alter conuersus aspexit. Et hoc est quod illos paulò antè inter se
inimicos reddidit. Atque hinc erat quidem anni principiũ,imò uerò tertia dies
à nouilunio magno, quando Romani iuxta ueterum consuetudinem & ipsi
preces quasdam pro toto anno faciunt,& sacrificia peragũt, pro eo ac ipsis rex
Numa sacrificandi ritus hos constituit,persuasiq; sunt quòd eò potissimùm die
uotis ac precibus Dii uacent, atque animum aduertant. In hoc igitur festo, &
calendis solennibus ridens Olympiæ tum ille, sub Pythagora isto supposititio
conspicatus accedentem execrabilem & arrogantem istum alienarum oratio-
num histrionẽ, (norat autem & mores eius exactè, & reliquam nequitiam,at-
D que impuritatem uitæ, & quæ facere diceretur,& quæ faciens deprehẽsus fue-
rat) tempus ad quendam amicorum inquit, uobis est discedere, atque hoc in-
auspicatum spectaculum relinquere. Nam homo iste obuiàm nobis factus, ui-
detur suauissimum hunc diem in apophradem nobis conuertere. Quo audito
sophista ille mox uerbum Apophradis,ueluti peregrinũ atque alienum à Græ-
ca lingua ridere cœpit, & hominem pro superiore illo risu uicissim ultus est, ut
quidem ipse putabat, & ad omnes dicebat: Hui Apophras? quid hoc autem
est? fructus,an herba aliqua,an instrumentum? num igitur comeditur, an bibi-
tur? aut quid tandem est Apophras? Nam ego quidem neque audiui unquam,
E neque intelligo facilè quídnam etiam sit quod ille dicit. Atque hæc tamen ille
quidem putabat se contra hunc ualde acerbè dixisse, ac multo adeò risu Apo-
phradem ipsam arripiebat: cæterùm non animaduertebat quòd interim extre-
mũ contra seipsum inscitię testimonium proferebat. Huius igitur gratia oratio-
nẽ hanc scripsit is qui me huc ad uos præmisit,ut uidelicet ostẽderet, celebrem
istum sophistam,communia illa Græcorũ, & quæ illi etiam qui in officinis at-
que tabernis sedent,scire solent, adhuc ignorare. Hactenus Elenchus ille. Ego
uerò(iam enim ipse ad[illegible]liqua fabulæ peragenda accedo) meritò debebam ue-
luti ex Delphico tripode tandem illa addere,qualia uidelicet facta tua in patria
fuerint,qua[illegible]tina,qualia in Aegypto,qualia in Phœnicia ac Syria,atq;

exinde deinceps in Græcia & Italia: & poſtremò quæ nũc Epheſi facis, quæ qui- F
dẽ uecordiæ iſtius tuæ quaſi quoddã ſummariũ ſunt & caput, & coronis mo-
rum. Poſtquam enim iuxta prouerbium, Ilienſis cum ſis, tragœdos conduxiſti,
tempus iam eſt ut propria tua mala audias. Imò uerò nondũ etiam, ſed de Apo-
Veneris cognomina ſunt apud Suid. phrade prius. Nam dic mihi per Pandemum, & Genetyllidem, & magnam ma-
trem, quo tandem modo reprehendendum ac riſu dignũ uidetur nomen Apo-
phradis? Non enim mehercle Græcorum proprium erat, ſed alicunde ex Gal-
lorum, aut Thracum, aut Scytharum commixtione uelut comeſſabundum in-
ductum: tu uerò (cuncta enim Athenienſium cognita habes) excluſiſti illud
continuò, & uelut per præconem è ciuitate Græcorũ eieciſti: & ex eo riſus iſte G
uidelicet, quòd barbarè ac peregrino modo loquor, & tranſgredior terminos
Atticos. At uerò quid aliud Athenienſibus ita familiare ac patrium, uti hoc no-
mẽ? dixerint illi qui huiuſmodi melius, quàm tu, ſciunt. Quapropter citius Ere-
chtheũ aut Cecropem peregrinos & aduenas apud Athenienſes eſſe probaue-
ris, q̃ Apophradis nomen oſtẽderis nõ proprium, aut nõ inibi natum, & genui-
num Atticæ eſſe. Nam multa quidẽ ſunt quæ & ipſi eodẽ modo cum cæteris
hominibus omnibus appellant: Apophradẽ autem ſoli illi atrã & abominabi-
lẽ, & inauſpicatã & nefaſtam, tibiq; ſimilẽ diem uocant. Ecce didiciſti iam obi-
ter quoq; ſignificationem Apophradis, & quis dies ater uocetur. Quando ui- H
delicet neq; magiſtratus de rebus cõſultant publicè, neq; lites in foro diſceptã-
tur, neq; ſacrificia peraguntur, neq; quicquam eorum quæ more & auſpicatò
ſolent, tractatur, is dies Apophras ſiue ater dicitur. Atque huiuſmodi dies apud
alios aliis de cauſſis indicti ſunt. Aut enim pugna aliqua magna ac graui ſupe-
rati ſunt, ac dies exinde tales quibus cladẽ eã accepere, pro nefaſtis & inauſpica-
Præciſio. tis ad res legitimas gerendas habendos cenſuerunt: aut mehercle etiam. Atqui
ineptum fortaſſis & intempeſtiuum utiq; iam fuerit dedoceri, ac denuo diſcere
talia, uirum ſenem adeò, ne illa quidẽ quæ his priora ſunt, ſcientẽ. Proinde hoc
omnino reliquum eſt, & ſi didiceris ipſum, omnia exinde nobis ſcies. Vnde e- I
nim heus tu? Nam cætera quidẽ etiam ſi ignorare ignoſcendum ſit, ea uidelicet
quæ extra communem uiam poſita, & obſcura hominibus priuatis atq; indoctis
ſunt: diem tamen atrum, etiam ſi uolueris, nominare aliter quàm Apophrada
non poteris. Nã hoc unum ac ſolũ nomen omnium poſitum eſſe dixerit quiſ-
piã. At uerò uetuſtorũ uerborum alia quidem uſurpanda ſunt, alia autem non
item, quæcũq; eorum uidelicet nõ ita multis cõſueta atq; uſitata ſunt, ut ne per-
** Fortaſſis, nõ intelligẽtium, legendum.* turbemus auditum, & uulneremus intelligẽtium* aures. Ego uerò, uir optime,
ſi ad te quidẽ uerba feciſſem, de te ita dicẽs, peccaſſem fortaſſis. Decebat enim, K
decebat inquam, aut Paphlagonum, aut Cappadocum, aut Bactrianorum uer-
bis conſuetis ac patriis tecum loqui, ſi intelligere deberes quæ dicerẽtur, & au-
diendo uoluptatẽ aliquam capere. Cæteris autẽ Græcis, opinor, ſecũdum Græ-
cam linguam conuerſari decet. Deinde etiam Atticis per ſucceſſionem tempo-
rũ multa uariantibus in lingua ſua, hoc nomen inter præcipua manſit, hoc mo-
do ſemper & ab omnibus ipſis dictũ. Ac ſanè cõmemorarem etiam eos qui an-
te noſtram ætatem eodem nomine uſi ſunt, niſi & iſto modo perturbaturus te
eſſem, peregrina & ignota tibi poëtarum oratorum & iſtoricorũ uerba recẽ-
ſendo. Imò uerò ne ego quidem tibi eos dicam, qui illud uſurparunt, omnes e-
nim norũt: ſed tu contra ſi mihi unum aliquẽ ex ueteribus [illegible]deris, qui no-
mine

A mine hoc uſus non fuerit, aureus, ut aiunt, in Olympia ſtatuẽris. Atqui ſiquis ſe-
nex adeò, & ætate confectus, huiuſmodi ignorat, uidetur idẽ mihi, quòd Athe-
næ ciuitas eſt Atticæ, & Corinthus in Iſthmo, & Sparta in Peloponeſo, ignо-
rare. Supereſt igitur fortaſſis illud tibi ut dicas, ipſum quidem nomen apophra-
dis noſſe te, cæterùm uſum eius ut intempeſtiuũ accuſaſſe. Age itaq; & de hoc
reſpondebo tibi cõſentanea: tu uerò animum aduerte, niſi omnino parui facis
ſi nihil ſcire uidearis. Nam & ueteres huiuſcemodi multa ante nos in eos qui
tibi ſimiles erant tum, iactarunt. Erant enim tunc quoq; (ut eſt ueriſimile) mori-
bus abominabiles quidam, & impuri, & perditi ingeniis. Atque alius quidem
B *Cothurnũ quendam appellabat, uitam illius comparatione hac perſtringens, **Hoc nomine notatus fuit Theramenes, de quo Xenophon lib. 2.*
ut inconſtantem & ambiguam, perinde ut calciamenti genus hoc eſt. alius au-
tem Lypaën*, quòd cõciõnes turbare ſolebat, orator tumultuoſus exiſtẽs. rur-
ſum alius Hebdomam, quòd perinde ut pueri ſeptimanis diebus ſolẽt, etiam il-
le in concionibus luderet & rideret, & ſerium ſtudiumq; plebis pro ludo ac io-
co haberet. Ne dederis itaque & mihi, per Adonidem, comparare hominẽ per-
ditum, & omni malitiæ innutritum, diei atro & inauſpicato. Nam nos & clau-
dos ad dexteram declinamus, ac maximè ſi manè uideamus ipſos. Et ſiquis ſpa-
donem aut eunuchum aſpexerit, aut ſimiam quoque egreſſus domo ſtatim,
C conuertit pedem, & regreditur, ominans ſibi haudquaquam proſperas diei il-
lius res atque actiones fore, præ malo hoc primo & inauſpicato omine. A prin-
cipio autẽ, & in foribus, & in primo egreſſu, & mane primo totius anni, ſiquis
uideat cinædum, & nefaria perpetrantem pariter & patientem, notum ob hęc,
& eneruatum, & tantùm non ipſo nomine, quæ agit, præ ſe ferentem, decepto-
rem, præſtigiatorem, periurum, peſtem, cataſtam, barathrum, non effugiat, neq;
talem diei atro comparet? An uerò tu talis non es? Haudquaquã negabis, ſi mo-
dò noui fortitudinem tuam iſtam, qui certè & animũ attollere ob hæc mihi ui-
deris, uidelicet quòd tibi gloria iſta rerum tuarum nõ prorſum perit. Sed omni-
D bus notus es, & paſſim celebris. Quòd ſi autem etiam contrà ieris, & inficiabe-
ris talem te eſſe, cui quæſo credibilia iſta dices? An ciuibus tuis? nam hinc ordi-
ri æquum eſt. at norunt illi prima tua incunabula, & quo pacto tradideris te i-
ſum perdito illi militi, & cũ eo unà turpiſſimè ac flagitioſiſſimè oberraueris,
omnia obſequẽs ac patiens, donec te, iuxta prouerbium, pannum lacerum, de-
tritum & confectum extruſit. Etiam illa meminerunt, ut eſt cõſentaneum, quæ
in theatro adoleſcens egiſti, quando ſaltatoribus ac mimis ſubſeruiebas, & in
ducendis ordinibus ſeu choris quaſi quidam dux eſſe cupiebas. Quippe nemo
ante te theatrum ingrediebatur, nemo ne nomen quidem fabulæ quod eſſet,
E renunciabat, ſed tu ornatè admodum, ſubligatis aureis crepidis, & indutus ue-
ſte tyrannica, ante cæteros immittebaris, qui beneuolentiam à theatro poſtula-
res, coronas ferens, & cum plauſu rediens, honore tandem ab ipſis affectus. At
nunc orator es, & ſophiſta: & ob hoc ſi audiant aliquando talia de te illi, iſtud
ex Tragœdia uidelicet, Et ſolem geminum, & duplices ſe oſtendere The-
bas putabunt: & in promptu atque in ore tum omnibus ſtatim notum illud e-
rit: Hiccine ille, qui tum? & quæ poſt illa ſequuntur. Proinde & ipſe rectè fa-
cis, qui omnino non aſcendis ad illos, neque in patriam crebrò uentitas, ſed
fugis illam ultro, qua[illegible] quam neque hyeme malam, neque æſtate moleſtam ni-
mis, ſed p[illegible] & maximam omnium in Phœnicia ciuitatum. Nam

coargui,& cũ iis qui uetera illa ſciũt ac meminerũt, conuerſari, laqueus reue- F
ra tibi eſt.Sed quid iſta fruſtra nugor? Quẽ enim tu unquam ueritus fueris? aut
quid turpe putaueris eorum etiam quæ extrema ſunt? Audio autem & poſſeſ-
ſiones eſſe tibi apud illos magnas:nimirum miſeram illam turriculam,cum qua
Sinopenſis illius dolium collatum, Iouis atrium uideri queat. Proinde ciuibus
quidem tuis haudquaquam ullo modo perſuaſeris, ut nõ omnium deteſtabiliſ-
ſimum te credant, & cõmune adeò totius ciuitatis dedecus.Fortaſſis autem &
cæteri habitantes in Syria, eadem de te cũ illis teſtabuntur, ſi te dicas nihil mali
aut reprehenſione dignum feciſſe . Nam mehercle Antiochia quidem etiam i-
pſum iſtud opus uidit, quando adoleſcentem illum Tharſo uenientem abdu- G
xiſſes. Sed & detegere ipſa inhoneſtum fortaſſis mihi fuerit. Veruntamen no-
runt & meminerunt illi qui tum adſtabant uobis, atque aſpiciebant te quidem
in genu inclinatum,illum autem noſti quid facientem quoq; niſi omnino per-
petua rerum obliuione laboras.At in Aegypto illi fortaſſis non norunt te, qui
te poſt præclara iſta in Syria certamina, fugientem inde ob ea quæ modò dixi,
ſuſceperunt,cum te ueſtiarii inſequerentur,à quibus ueſtibus precioſis compa-
ratis,uiaticum tum habebas. Sed non minus Alexãdria quoque conſcia tibi eſt.
Et per Iouem haudquaquam poſteriorem eam Antiochia cenſeri decebat, niſi
quòd proteruitas iſta tua manifeſtior,& turpitudo flagitiorũ inſanior illic fuit, H
& nomen ob hæc maius, & ſuper omnia caput adapertum. Vnus tantùm fuit
qui crederet tibi inficias eunti,quòd nihil tale commiſiſſes,ac poſtremus auxi-
liator tibi fuit,is qui ſtipendium dabat, uir inter præcipuos Romanorum.No-
men autem ipſum permittes mihi ut taceam, & hoc apud omnes eos qui ſciunt
quem dicam.Ille igitur cætera quidẽ quæcunque ſuſtinuit in conuerſatione illa
à te perpetrata,quid attinet dicere? At uerò quando te deprehendit in genibus
adoleſcentuli pocillatoris Oenopionis iacẽtem,quid putas ? credidit ne tibi ta-
lem te non eſſe,cum ipſum opus aſpiceret? Haudquaquam opinor,niſi prorſus
cæcus fuit: uerùm apertam uoluntatis atque animi ſignificationem dedit, cum I
te ſtatim ex ædibus ejecerit,& eas expiamentis quibuſdam luſtrauerit poſt exi-
tum inde tuum.Nam Achaia quidem & Italia tota referta eſt operibus tuis, &
fama ea quæ ob illa conſecuta eſt . & ſanè gratulor tibi ob tam præclaram lau-
dem.Quare ad eos qui mirãtur ea quæ nunc Epheſi abs te gerũtur,illud equi-
dem dico,quod ueriſſimum eſt, quòd mirum foret ſi non mirarentur,ſi prima
illa tua opera noſſent. Atqui nouum hic iſtud uidelicet cum mulieribus quoq;
addidiciſti.An non congruum igitur,dic mihi,fuerit, hominẽ talem Apophra-
dem appellari?Sed quid,per Iouẽ? num etiam oſculari ore inſuper uoluiſti nos
ob talia facta?Iſtud igitur cõtumelioſiſſimè facis,& maximè erga eos quos mi- K
nimè decebat, ſectatores tuos, quibus ſatis fuerat,illa ſolũ mala ab ore tuo per-
cipere, uerborum uidelicet barbariem,& uocis aſperitatem, & indiſcretam at-
que inordinatam enunciationem,& à Muſis omnino alienam,& id genus alia:
oſculari autem etiam te ſupra hæc,abſit,ô malorum auerſor Hercules. Nã ſcu-
tum potius aut uiperam oſculari ſatius fuerit, quòd in morſu ibi omne pericu-
lum & omnis dolor, & medicus accerſitus facilè illum depulerit : à tuo au-
tem oſculo, & ueneno iſto,quis quæſo uel ad ſacra uel ad aras accederet? Quis
autem deus exaudiret etiam precantem? quàm multis luſtrationibus, multisq;
fluminibus opus foret? At talis ipſe cum ſis, derides ali[illegible]a ac uerba,
cum

A cum tu interim facinora talia ac tãta perpetrare ſoleas. Atqui ego quidẽ ſi Apo-
phradis uocabulum ignorarem,erubeſcerem potius:nedum ſi dixiſſem,inficias
irem. Te uerò nemo noſtrum accuſauit adhuc quòd ἐρωμολόγος dixeris, & φοπο-
μαλώλητας, & ἐνσμιτρεῖν, & ἀθηνιῶ pro Athenas deſidero, & αἰδοκρεκτεῖν, & σφενδινίζειν,
& χειροβλημαλᾶς. Malum te malè perdat Mercurius Logius,unà cum ipſis uerbis.
Vbi enim huiuſmodi ſcripta reperis?In angulo fortaſſis alicubi alicuius ex poẽ-
tis iſtis Ialemo frigidioribus defoſſa, ſitu & araneis oppleta: aut alicubi ex li-
bris Philænidos,quos in manibus crebrò habes: ueruntamen te atque ore tuo
digna. Quia autẽ oris mẽtionẽ feci,quid diceres quæſo ſi te in ius uocaret lin-
gua? Fingamus enim hoc pacto,ut te iniuriæ, aut quod modeſtius paulo foret,
cõtumeliæ accuſaret,ita dicens:Ego te,ingratiſſime, pauperem atque inopem *Proſopopœia linguæ expoſtulantis cum abutente.*
B ſuſceptum, & uictu quoque carentem, principiò quidem in theatris celebrem
feci, nunc quidem Ninum,nunc autem Metiochum,deinde paulò pôſt Achil-
lem quoque exhibens. Poſt hæc autem docẽtem pueros ſyllabas nectere,lon-
go tempore alui. Iam autem & alienas iſtas orationes uelut in ſcena exhiben-
tem,ſophiſtam uideri feci,eamq; gloriam tibi,quam minimè conueniebat,ada-
ptaui. Quid igitur tantũ habes quod imputare mihi poſſis,ob quod adeò con-
tumelioſe me tractas, & iniungis mihi mandata quædam turpiſſima, & mini-
C ſteria execratione digna? Non ſatis mihi ſunt ea quæ per diem fiunt opera ne-
faria,mentiri puta,& peierare,& tot nugas atque ineptias exhaurire: imò uerò
cœnum uerborum iſtorum euomere: ſed neque noctu me miſeram ocium du-
cere ſinis,ſed ſola ego omnia tibi facio,& proculcor,& contaminor: ac lingua
perinde ut manu uti decreuiſti, & quemadmodum alienam contumelia afficis
me,tantisq; malis obruis.Loqui, meum opus ſolum eſt: talia autẽ facere ac pa-
ti,quæ tu cogis, aliis partibus iniunctum eſt. Quare utinam & me aliquis, ceu
philomelæ illam,execuiſſet.Nam mihi beatiores illorum linguæ uidentur, qui
liberos ſuos deuorarunt. Huiuſmodi, per Deos,igitur ſi lingua diceret, pro-
D pria aliqua aſſumpta ſibi uoce,ac barba tua uelut patrona aduocata,quid quæ-
ſo reſpõderes ipſi? Illa ſcilicet quæ & ad Glaucum nuper abs te dicta ſunt,cum
ille te ob opus iam actum accuſaret, quòd ob hoc celebris breui tempore, &
notus omnibus factus eſſes. Vnde ergo ita celebris ? ob orationẽs ne redditus?
At ſufficit quomodocunque clarum ac celebrem eſſe, deinde connumera-
re ipſi multas iſtas appellationes, quas paſſim apud uarias gentes adeptus es.
Quo magis etiam miror quòd cum Apophradem audieris, ægrè tantopere tu-
leris,ob illa autẽ nomina nihil indigneris. Nã in Syria quidem Rhododaphne
uocatus es: quamobrem autem, ita me Minerua amet, erubeſco dicere. quare
E quantum quidem in me eſt, obſcurum etiam maneat. In Palæſtina autem,ſepis
nomine,ob barbæ opinor ſpinoſitatem, quoniam inter opus pungere ſolebat.
adhuc enim tondebas ipſam. In Aegypto uerò angina dictus es: quod per ſe
manifeſtum eſt. Nam aiunt te propemodum ſuffocatum eſſe, cum in nautam
quendam craſſiorem ex iis qui in onerariis atque maioribus nauibus ſunt,inci-
diſſes: qui tibi poſtquã impoſuiſſet,etiam ipſum os obturauit.Nam Athenien-
ſes quidem,optimi illi,obſcurius nomen nullũ dedere tibi,ſed literæ unius ap-
poſitione te honorantes, Atimarchum appellarunt. Decebat enim & illud af- *Fortaßis enim nomen illius Timarchus fuerat.*
fectatum ac [illegible]ouũ hab[illegible]re te. In Italia autem,papæ ! heroicũ illud, Cyclops uo-
catus es, q[illegible]do etiam ad ueterem ornatũ ac modum illum, iuxta ipſa

Homeri poëmata, uersibus peragere tu quoq; turpitudinẽ illam affectasses. Ac E
ipse quidẽ iacuisti ebrius iam, mulctrale habẽs in manu, Polyphemus uidelicet
coire gestiẽs: adolescens autẽ mercede conductus, rectũ habens uectẽ, probè ad-
modum acutũ, quasi Vlysses quidã te inuadebat, excussurus uidelicet oculum.

Quem tamen haud tetigit, iuxtaq; elabitur hasta,
Et ferit extremum uibrata cuspide mentum.

Neq; enim absurdum aut ineptũ puto fuerit, cũ de te uerba faciamus, frigidiora
quoq; paulo hæc dicere. Tu uerò Cyclops ille, diducto ore, & quàm latissimè
licebat, hians, sustinebas ab illo tum occæcari tibi maxillam. Imò uerò quemad-
modum Charybdis, quærebas unà cum ipsis nautis & clauis & uelis totum il- G
lum absorbere Vtin, siue Neminem. Atq; hæc tum aspiciebant etiam cæteri qui
aderant. Deinde postero die una ea tibi defensio erat, ebrietas, & ad merũ con-
fugiebas. His igitur ac talibus nominibus opulentus cũ sis, pudore afficeris er-
ga Apophradem. Per deos itaq; dic mihi, quo pacto afficeris cum illa quoq; di-
cunt pleriq;, λεσβιάζειν & φοινικίζειν? num igitur & hæc perinde ut Apophradem
ignoras, & existimas fortassis etiam laudari te ab ipsis? An hæc quidem ut con-
sueta & familiaria nosti: Apophradem autem ut solam ignotam improbas, & à
catalogo uerborum tuorum excludis? Proinde non indignas pœnas nobis ex- H
soluis, sed etiam muliebri cõsortio, & ad Gynæcea usque notus es. Nuperrimè
igitur cũ nuptias quasdam Cyzici ambire ausus esses, probè admodum explo-
rata omnia habens optima illa mulier respondit: Haudquaquam, inquiens, ui-
rum eum accepero, qui ipse quoque uiro indiget. Et tamen in talibus rebus cõ-
stituto tibi, adhuc uerborum cura est, & rides conspuísque cæteros. Meritò sa-
nè. Neq; omnes similia tibi dicere possumus. Vnde enim, aut quis adeò in uer-
bis audax foret, ut cõtra tres adulteros pro gladio tridentẽ postulet? De Theo-
pompo autem ob Tricaranum in iudicio agente dicat tricuspide oratione i-
psum confeciisse ciuitates præstantiores. Et rursum tridente interfeciisse ipsum
Græciam: & esse Cerberum in oratione. Nam paulò antè & lucerna accensa I
quærebas fratrem quendam, ni fallor, mortuũ, & alia infinita, quorum ne men-
tionem quidem facere dignum est, excepto solo illo, quod qui audierunt, me-
moriæ retulere. Diues quidam opinor, & duo pauperes erant inter se inimici:
postea de diuite loquens, occidit, inquis, θάτερον τῶν πενήτων. Ridentibus autem,
ut par erat, iis qui tum aderant, corrigens uidelicet tu, & id quod erratum erat,
restituens, Haudquaquam, subiicis, sed ἄτερον αὐτῶν occidit. Omitto antiqua illa:
puta τειῶν μηνοῖν, & ἀνηνεμία, & πέταμαι, & ἐκχύνειν, & quæ alia præclara in oratione-
bus tuis effulgent. Nã quæ paupertatis caussa facis, ô chara Adrastia, nemini ex-
probrauero. Ignoscendum enim, siquis fame coactus, depositò à ciue accepto, K
deierarit se illud haudquaquam accepisse: aut siquis impudenter postulat, imò
uerò mendicat, & furatur, & publicanorum more rapit. Haud equidem ista
dico. Neque enim inuidia ulla est quoquo modo depellere inopiam, sed illud
intolerabile tandem, pauper cum sis, in solas huiusmodi uoluptates omnia ea
profundere, quæ per impudẽtiam istam acquiris. Nisi si quid utique etiam lau-
dare mihi concesseris admodum urbanè abs te factum, quando cum Tisiæ ar-
tem noris, bis Coracis opus ipse peregisti, subreptis stulti illius senis trigin-
ta aureis. Ille autem propter Tisiam pro libro septingentas & quinquagin-
ta drachmas exoluit, deceptus uidelicet. Multa adhuc [illegible]em dicere,
sed

A sed tamen cætera quidem uolens remitto tibi: illud autem solum adhuc uerbis
addam. Age ista quidẽ fac ut tibi lubet, néue desieris huiusmodi in te ipse de-
bacchari: ab illo autem caue. Non enim pium aut fas est, eandem Vestam, eos
qui talia committunt, inuocare, & amicitiam præbibere, eademq; obsonia at-
tingere. Sed neque illud, ob uerba uidelicet oscula: idq; cum iis qui tibi nõ mul-
tò antè apophradẽ ipsum os effecere. Ac postquam semel admonitionem ami-
cam exorsi sumus, etiam illa, si uidetur, abs te amoue, unguẽto puta canos istos
inungere, & pice sola illa quæ scis, uelli. Nam si morbus quidem aliquis urge-
ret, totum corpus curandum foret: nunc autem cum nihil ægrotas tu huiusce-
B modi, quid attinet pura ac leuia & glabra illa tibi reddi, quæ ne aspici quidem
fas erat? Illud tibi unum relictum est, qui doctrinam ac sapientiam præ te feras,
cani uidelicet, & non amplius nigricare. Id tanquam operculum quoddã mali-
tiæ ac detestabilitatis istius sit. Proinde parce ipsis per Iouem, cum in hoc, tum
maximè in barba ipsa, neque polluas hanc amplius, neque contumelia afficias:
aut si prorsus hoc nequeas, noctu saltem, & in tenebris: interdiu autem apage.
est enim omnino ferum, ac bestiale. Vidésne quanto satius fuerat tibi camari-
nam immotam relinquere, neque Apophradem deridere, quæ tibi Apophra-
dem & atram totã uitam reddiderit? An etiam amplius aliquid desideras? Nam
C quod ad me attinet, nunquam quicquam deficiam. Nondum igitur scis quòd
totum attraxisti tibi plaustrũ, cum cõueniret, ô pæpalema (id est omnifariã sce-
lerate) atq; cinæde, uereri te si quis homo hirsutus, & iuxta antiquũ illud, Me-
lampygus, acerbè solũ intueretur te. Fortassis iam hæc quoq; ridebis, pæpalema
quod dixi, & cinædum, perinde ut ænigmata quædã & griphos audiens. Igno-
ta enim tibi sunt tuorũ operum nomina. Quare licet tibi iam etiam hæc cauil-
lari, nisi tibi tripla atq; etiam quadrupla Apophras iam parta est. Accuses autem
teipsum ob hæc omnia, licet. Nã ut præclarus ille Euripides dicere solitus fuit,
Oris indomiti, & stultitiæ & iniquitatis finis, infelicitas esse consueuit.

D

DE DOOMO,

ARGV.

Obliqua quædam domus laudatio est, cuius & situm & structuram, & tecti cæterarumq; partium ornamenta, postremò etiam parietum picturas describit, additis passim amplificandi gratia etiam similitudinibus quibusdam. Atq; hæc omnia sub disputationis seu contentionis quadam figura, qua de pulchritudine domus, utrum ea uidelicet ad inuitandum & iuuandum oratorem in ea dicentem plus prosit, an noceat, disputatur. Cuius quidẽ affirmatiua pars priore loco tractatur, ab effectu & potestate pulchritudinis cõprobata, additis & exemplis & similitudinibus eodẽ pertinentibus. Altera autẽ, ac negatiua, per prosopopœiam subiungitur. Fingitur enim alia quædã alterius oratio superiorẽ refellere, & similitudines, et quæ de ui pulchritudinis à superiore afferuntur, per inuersionem confutare, ipsa autẽ suam sentẽtiam ab alijs elegantiæ ac pul-
E *chritudinis effectibus, præterea & Herodoti testimonio, & ipsorum auditorum exemplo, confirmare. Ac in priore quidẽ parte situs domus & tecti, cæterarumq; partium elegãtia depingitur: in posteriore uerò parietum picturæ describuntur, ut ex ea quoque re nouitas ac gratia quædam scripto accedat.*

ERgo Alexander quidem expetiuit in Cydno lauari, cum pulchrum
adeò & perspicuum fluuium eum conspicatus esset, deinde & tutò
profundum, & leniter cõcitatum, & æstatis tempore gelidum, adeò
etiã, ut si iam antea manifestũ eum morbũ quo postea ex illo ægro-
tare cœpit, præuidiss[illegible] non facilè ab illius lauacro abstinere se potuisse uidea-
tur. Domu[illegible] autem quis uideat mole maximam, forma pulcherrimam, luce
clariss[illegible]imam, au[illegible]gentissimam, denique & picturis floridissimis, nõ expetat

in ea orationem uelut teſtato relinquere,ſi fortè circa hoc ſtudium uerſetur,& F
celebrari intus & inclareſcere,ac uoce illam implere,& quam maximè licet, etiam ipſe pars quædam pulchritudinis illius eſſe, ſed ſtatim poſtquam diligentius paulo contemplatus illam atque admiratus tantummodo fuerit,iterum inde abeat, mutam, & orationis expertem illam relinquens, neque alloquendo quicquam uidelicet,neque ſermonem conferendo, perinde atque elinguis aliquis, aut qui inuidia quadam tacere decreuiſſet? At Hercle neque honeſti aut ſtudioſi ullius officium hoc,neq; eius qui pulcherrimarum rerum amore teneatur,ſed ruſticitas multa atque inſcitia eſt, & præterea amuſum certè & barbarum quiddã,ſuauiſſimis rebus ſe ipſum uelut indignũ abſtinere,& â pulcherri- G
mis uelut exulem relegare, neque intelligere quòd non eadem circa ſpectacula lex poſita ſit idiotis ſiue indoctis,& eruditis uiris:ſed illis quidẽ ſufficit commune hoc,uidere ſolum,& circunſpicere,atque oculos circumferre,ac ſurſum uerſus tectum ſpectare,manumq; attollere,& cum ſilentio uoluptatem capere, præ metu ne quid non ſatis dignum iis quæ ſpectantur, dicendo proferat. At qui cum eruditione ſiue iudicio aliquo ſpectat ea quæ pulchra ſunt, ille haudquaquam,puto,contentus erit uiſu tantùm, id quod delectabile eſt,decerpere, aut mutus ſpectator pulchritudinis eſſe: ſed enitetur,quoad fieri poteſt, & immorari in eo,& oratione cõpenſare uiſum. Cæterùm compenſatio ea,non laus H
modò domus (nam hoc quidem fortaſſis adoleſcentem illum inſularem decebat,Menelai uidelicet domum cum admiratione quadam ſpectare,& cũ iis quæ in cœlo pulchra ſunt,ebur & aurum ipſius cõparare,ut qui in terris pulchrum aliud nihil uidiſſet) ſed & dicere in ea, & optimis quibuſque conuocatis, orationis ſpecimen exhibere, pars quædam laudis hoc quoque fuerit. Atque adeò rem ſuauiſſimam arbitror eſſe, domum pulcherrimam ad ſuſcipiendas orationes adapertam,laudisq; & comprecationis plenam,paulatim ipſam quoq;, perinde ut antra,uoces referentem,& iis quæ dicuntur,reſpondentem,& protendentem poſtrema ſermonis,& ultimis uerborum immorantẽ,imò uerò,quem- I
admodum docilis aliquis auditor ſolet, ea quæ dicta ſunt,memoria repetẽtem, & cum qui dicit,laudãtem,ac permutationem haudquaquam à Muſis alienam cum ipſis facientem : quale quiddam accidit & ſpeculis paſtorum tibiis & cãtu reſonantibus,uoce in contrarium repercuſſa,atque in ſe ipſam reuertẽte. Idiotæ autem & indocti putant uirginem quandã eſſe,quæ canentibus uel clamantibus hoc modo reſpondeat,in mediis alicubi præcipitiis habitantẽ,ac loquentem intus de rupibus. Mihi itaq; uidetur unà cũ magnificentia domus ac ſumptu,etiam dicentis animus attollere ſeſe,& ad perorandum excitari,utpote cui ipſe quoque uiſus ſubminiſtrat ac ſubiicit nõnihil. Ferme enim intrò per ocu- K
los permanat ac deſcendit ad animum uſque pulchrum aliquid, ad quod deinde ille exornatam & compoſitam orationẽ foras emittit. An uerò Achilli credimus,uiſum armorum intẽdiſſe illum contra Troianos impetũ, & poſtquam idem illa experiendi tantùm gratia induiſſet,elatum fuiſſe,& ueluti ſublimem ad belli deſiderium abreptum, orationis autem atque dicendi ſtudium nõ eodem modo pulchritudine locorum accẽdi? Atqui Socrati quidẽ ſatis fuit platanus illa ingenioſa, & herba uireſcens,& fons perſpicuus,nõ longè ab Iliſſo,atque ibi reſidens, cum Phædrũ illum Myrrhinuſium uer[illegible]is eludebat, ac Lyſiæ Cephali illius filii orationem redarguebat,tũ Muſas quoq[illegible]ebat,credebatq;

A bãtque uẽturas eas eſſe in ſolitudinem, & coadiuturas ſe ad illam tũm deamore inſtitutam orationem. Neque uerebatur homo ſenex aduocare uirgines ad amores maſculos intelligendos. Nos autem in locum adeò pulchrum non putemus eas uel inuocatas uenturas eſſe? At ſanè nõ in umbra ſolùm,aut ſub Platani pulchritudine receptaculum hoc erit, neque etiam illa ad Iliſſum amœnitate relicta,Regis domum auream cum hac contuleris. Nam illius quidem admiratio omnis in magnificentia ac ſumptu conſiſtebat, ars autem, uel pulchritudo,uel delectatio,uel concinnitas partiũ,uel iuſta etiam proportio, nulla reſpondebat:neque etiam auro ſparſim ac modeſtè ornata erat,ſed erat ſpectacu-
B lum planè barbarũ opulentia mera,& inuidia aſpicientium,& felicitatis iactantia iis qui eam poſſidebãt:quod autem uerè laudares,nihil illi aderat. Neque enim ratio ulla erat Arſacidis pulchri,neq; oſtentationes ſuas ad uoluptatẽ comparabant,neque etiã curabant,laudaturíne eam eſſent ſpectatores,an non, ſed hoc ſolum,ut cum ſtupore quodã intuerentur. Non enim honeſti amantes,ſed diuitiarum ſtudioſi barbari ſunt. At huius domus pulchritudo,non ad barbaricos aliquos oculos,neq; ad Perſicam arrogantiam,aut regiam iactantiam comparata eſt: neq; pauperem modò ſpectatorem, ſed ingenioſum aliquem poſtulat,& cuius non ſolùm in uiſu iudicium,ſed & conſideratio aliqua atq; æſtima-
C tio uerba ſequantur. Nam quòd & ad pulcherrimam diei partem reſpicit(pulcherrima autem ipſius pars,& amabilis maximè,principium eſt)& ſolẽ proſpicientem ſtatim excipit, & lumine ad ſatietatẽ uſque repletur foribus adapertis, pro eo ac ueteres quoque templa ſua ſtatui,& ad ſolem aſpicere fecerunt. Deinde quòd & longitudo cum latitudine, & rurſum utraque hæc cũ altitudine iuſta proportione conſentiunt, & feneſtræ liberæ undequaq; à nulla parte impediuntur,& ad quodlibet anni tempus bene comparatæ atque appoſitæ ſunt, hæc,inquam,quomodo non ſuauia omnia,& multa laude digna? Præterea autem & tecti miretur quiſpiam illud, quòd in tam pulchro nihil affectatum aut
D nimium, in tam eleganti nihil quod reprehendere meritò poſſis, & quòd aurum quibus additum eſt, decorè atque concinnè reſpondet, neque ubi opus eo eſt,ibi immodicè aut ſuperfluè accumulatum,ſed perinde ut & mulieri modeſtæ ac pulchræ ſatis erit ad formam inſigniorem reddendã, uel circa collum tenue aliquod monile,uel circa digitum *annulus geſtabilis,uel de auribus ſuſpẽſæ inaures,aut annulus quiſpiã,uel tænia comã diffluentẽ colligans,quę tantum pulchritudini apponit, quantum ueſtitui purpura ſolet. At meretrices certè, & maximè deformiores, earum & ueſtem purpuream totam, & ceruicem auream facere ſolent, magnificentia uidelicet ſumptus iſta uenuſtatem atque
E amabilitatem quandam uenantes: & quod pulchritudini deeſt,appoſitione externæ delectabilitatis ceu quodam ſolamine compenſantes. Arbitrantur enim & humeros ſuos nitidiores apparere,reſplẽdentes unà cum auro:& pedis craſſitiem & inequalitatẽ,ſub aureo ſandalio tectum iri: faciemq; etiam ipſam amabiliorem fore ſi unà cum eo quod ſplendidiſſimũ,conſpiciatur. Ac illæ quidem hoc pacto. Modeſta uerò mulier,auro quidem pro eo ac ſatis eſt, & ad illa ſolùm quibus opus eſt,utitur:pulchritudinem uerò ſuam haudquaquam uerebitur etiam nudam exh[illegible]re ſpectandã. Proinde etiam huius domus tectum,imò potius cam[illegible]form[illegible]m quidem per ſe ipſum quoque eſt, auro autem in tantum exornatu[illegible],quantũ & cœlũ noctu ſtellis certis ſpaciis inter ſe diſtantibus

* σφενδόνη eſt in Græco, quod palam annuli ſignificat propriè.

circumcirca ſplendet,certisq; item interuallis igne collucet. Quòd ſi totum fo- F
ret igneum,haudquaquam certè pulchrum,ſed terribile nobis uideretur. Cæ-
terùm & hoc uidere licet,aurum hic haudquaquã ocioſum,aut delectandi mo-
dò gratia,reliquo ornatui interſperſum eſſe,ſed & fulgorem quendam non in-
iucundum de ſe præbere,& totam domum rubore ſuo uelut inficere. Quando
enim lumen diei incidens applicatur & cõmiſcetur cum auro,commune quid-
dam reſplendent, & duplicem ruboris claritatem ac rutilantiã exhibẽt. Proin-
de ea quidem quæ ad faſtigium & uerticem domus pertinent,huiuſmodi ſunt,
ὑψόροφον, ut Ilia. 3. ἀϊγλή-εντα. ut Homero aliquo laudatore opus habeant, qui illam uel celſitectam perinde
ac Helenes thalamum,uel ſplendoroſam uelut Olympum ipſum appellet. Re- G
liquum autem ornatum, & parietum picturas,& colorum pulchritudinem, &
uniuſcuiuſque euidentiam, & diligentiam & ueritatem, cum ueris aſpectu &
prato aliquo florido haud iniquum fuerit comparare: niſi quòd illa quidem
defloreſcunt,& emarceſcunt,& immutãtur,& abiiciunt pulchritudinem: hoc
autem uer perpetuum,& pratum nunquam marceſcens,& flos immortalis,ut-
pote ſolo riſu apprehendente hæc, & decerpente ſuauitatem eorum quæ car-
puntur. Atqui tot ac talibus quis non uoluptate afficeretur ſpectandis? aut quis
non magnopere expeteret,etiam præterquàm poſſet, inter ea orationem ha- H
bere? cum ſciat turpiſſimũ eſſe ab iis quæ riſu percipiuntur,ſuperari atque à ter-
go relinqui. Maximam enim alliciendi uim habet aſpectus pulchrorum,nõ in-
ter homines modò,ſed & equus libentius opinor curſurus fuerit per campum
decliuem & mollem, placidè recipientem greſſum, & ſenſim cedentem pedi,
neque referientem,aut reſiſtentem ungulæ. Toto igitur tunc utitur curſu, to-
tumq; ſeipſum tradens celeritati, certat etiam cum campi pulchritudine. Pauo
autem incipiẽte uere ad pratum aliquod accedens,quando & flores prodeunt
non amabiliores modò,ſed & (ut ita dixerit quiſpiã) floridiores,& quod ad co-
lores & tincturam attinet,liquidiores: ipſe quoque extentis pennis,iisq; oſten- I
ſis Soli, & ſublata cauda, eamq; undiq; circa ſe pandens, ſpectandos exhibet &
illius flores,& uer illud pennarum, perinde ut prato ad huiuſmodi contentio-
nem & certamen ipſum prouocante. cõuertit quippe ſeipſum & circumagit,
& quaſi quandam pompam agit pulchritudinis ſuæ, quando uidelicet etiam
admirabilior apparet ad ſplendorem ſolis,uariantibus ſe coloribus,& paulatim
in alios atque alios tranſeuntibus, aliamq; ac nouam formoſitatis ſpeciẽ ſubin-
de recipientibus. Accidit autem hoc potiſſimũ in circulis quos in ſummis pen-
nis habet,quorum quemlibet quaſi quædam irides circundant. Nam qui antè
æreus uiſus fuit,mox inclinante ſe paululum illo,aureus conſpicitur: & rurſum
quod ad ſolem cœruleum apparuit, ſi ſub umbram transferatur,uiride uidetur. K
Adeò ad luminis uiciſſitudinem,pẽnarum ille ornatus uariatur. Nam quòd &
mare idoneum eſt ad prouocandum, & ad cupiditatem concitandam, quando
tranquillum uidelicet eſt,ipſi ſcitis, tametſi ego non dicam, quandoquidem e-
tiam ſi quiſpiam longiſſimè à mari continentẽ incolat, & omnino nauigatio-
nis inexpertus ſit, nihilominus tamen & ipſe cupit ingredi illud,& circumna-
uigare,& quàm procul à terra in altum deduci,ac maximè ſi uideat auram qui-
dem leniter à tergo proſequentem uelum, nauem autem placide ac leuiter per
ſummos paulatim fluctus labentem. Atque ob eam quidem rem etiam huius
domus pulchritudo idonea ſatis atque efficax eſt ad prouocandas orationes, &
ad

A ad excitandos dicentes,omnibusq; adeò modis celebrem aliquem reddendum.
Proinde ego quidem hiſce credo,& iamdudum perſuaſus ſum,& in domũ di-
cendi gratia ingreſſus ſum,pulchritudine illius ueluti *rhombo aut Sirene ali- *ἴυγκος.
qua tractus, ſpem haud exiguam habens, etiam ſi antehac orationes meæ de-
formes atque inelegantes fuerint, exinde pulchras atque elegantes eas uiſum
iri, perinde ac ueſte aliqua pulchriore exornatas. Cæterùm altera quædã ora-
tio haudquaquam ignaua, ſed ualde generoſa quoque,ut ait, & inter loquen-
dum refellebat me,& interrumpere ſermonem conabatur, & poſtquam dicẽ-
di finem feci, haudquaquam uera hæc dicere me ait: ſed mirari ſe, ſi dicã aptio-
B rem eſſe ad orationes recitandas ac peragendas,domus pulchritudinem pictu-
ris atque auro exornatam. Nam ipſum contrarium planè euenire. Imò uerò, ſi
uidetur uobis, ipſa huc accedens oratio, pro ſe tanquam apud Iudices uos di-
cat, quatenus conducibiliorem putet eſſe dicẽti domum ſimplicem atque de-
formem. Ac me quidem iam audiſtis,atq; orationem meam: proinde opus non
habeo de eadem re bis dicere. Iſta autem accedens iam dicat,& ego tacebo,atq;
aliquantiſper locum ipſi dabo. Proinde uiri Iudices,inquit oratio, ille quidem
orator qui antea uerba fecit,multis ac magnis modis domum hanc prædicauit,
& oratione ſua ornauit. Ego uerò tantum abeſt ut illam reprehendere aut ui-
C tuperare uelim,ut etiam ea quæ ab illo prætermiſſa ſunt, addenda amplius mihi
putem. Nam quo pulchrior illa uobis apparuerit eſſe, eo magis contraria eſſe
dicentis commoditati atque uſui oſtendetur. Ac primùm quidem,poſteaquam
mulierum & ornatus & auri mentionem ille fecit, mihi quoque permittatis
quæſo eodem exemplo uti. Nam aio equidem, mulieribus formoſis non mo-
dò nihil conferre ad pulchritudinem ampliorem reddẽdam, ornatum illũ mul-
tum, ſed contrà aduerſari potius, quando uidelicet eorum qui fortè aſpiciunt
illas,unuſquiſque auro & lapillis iſtis precioſis obſtupefactus,pro eo quòd lau-
dare uel colorem,uel uultum,uel ceruicem, uel cubitum uel digitum debebat,
D relictis his,ad Sardium uel Smaragdum, uel monile uel armillas reſpicit,ut ob
id meritò illa ita neglecta, dolore affici poſſit, propter ornatum ſeu mundum
ſpectatoribus non habentibus ocium ac ſpaciũ laudandæ illius,ſed obiter dun-
taxat ipſam intuentibus. Quod idem opinor neceſſe eſt etiam illi accidere,qui
inter tam pulchra opera orationem recitare uolet. Latet enim inter magnitu-
dinem pulchrarum rerum,quod dictum eſt,obſcuraturq;,& unà abripitur,per-
inde ac ſi quis lucernam allatam in rogum aliquem magnum iniiciat,aut formi-
cam in elephante ſeu camelo ſpectandam exhibeat. Proinde hoc euitandum
dicenti eſt. Præterea autem & uocem ipſam confundit, qui in uocali adeò &
E ſonoroſa domo dicit. Nam illa reſpondet, & ex aduerſo reſonat, & contradi-
cit, imò etiam obruit atque abſcondit uocem dicentis, quale quiddam & tuba
facit tibiæ,ſi pariter inflẽtur, aut hortatoribus mare,quoties illi ad ſtrepitũ ma-
ris,remigationi accinere uolũt. Vincit enim magnitudo uocis,& ſupprimit id
quod minus eſt. Iam uerò etiã illud quod dixit aduerſarius,quòd uidelicet ex-
citet pulchra domus dicentem, & alacriorem reddat, quãtum mihi quidem ui-
detur,diuerſo modo ſe haber. Obſtupefacit enim & perterret,& rationẽ con-
turbat,timidioremq; facit, cogitantem nimirum illud,quòd omnium turpiſſi-
mum ſit, in loco pulchro ac ſpecioſo non pulchram ac ſpecioſam orationem
quoque apparere. Index enim iſte profectò omnium manifeſtiſſimus eſt, non

aliter ac ſi quis armaturam pulchrã induat,deinde ante cæteros fugiat, notabi- F
lior uidelicet ex eo, quòd armis inſignioribus ornatus. Atq; hoc quidem uide-
tur mihi etiam apud Homerum orator ille perpendiſſe, atque ideo formoſita-
tis minimã curam habuiſſe, quin magis homini prorſus etiã imperito ſe ipſum
aſſimilaſſe, quò uidelicet maiori admirationi foret uerborũ & orationis ipſius
pulchritudo, ex illa cum deformitate facta collatione, præſertim cum omnino
neceſſe illud quoque ſit,dicentis ipſius mentem circa intutum detineri,& co-
gitandi diligentiam ac curam langueſcere uiſu ſuperante,& ad ſeſe uocãte,ne-
que orationi uacare atque incumbere permittẽte. Quare quid reſtat ultrà quo
minus deterius prorſum dicat talis aliquis,animo circa eorũ quæ uidentur lau- G
des occupato? Omitto enim dicere,quòd & præſentes ipſi,& ad auſcultandum
intrò aſſumpti, poſtquam ad talem domum acceſſerint, ex auditoribus ſpe-
ctatores fiunt: & neque iam Demodocus,aut Phemius,aut Thamyris,aut Am-
phion,aut Orpheus aliquis, is qui orationẽ habet,ita eſt, ut auellere cogitatio-
nes illorum à ſpectando poſſit: ſed ut quiſque ipſum modò limen tranſcende-
rit,ita frequẽti ac multa pulchritudine circumfuſus,uerborum ſanè illorum aut
recitationis ne principiũ quidem exaudire uidetur: ſed totus in ſpectãdo uer-
ſatur, niſi quis fortè omnino cæcus fuerit, aut noctu, uelut ille in uico Martio
Senatus ſolet, ad auſcultandum uenerit. Nam quòd uerborum uis longè infe- H
rior ſit,quàm ut cum uiſu certare queat,etiam Sirenum fabula cum illa de Gor-
gonibus comparata,facilè docuerit. Illæ enim mulcebant quidem præternaui-
gantes, canendo, atque abblandiendo carminibus, & ad ſe delatos aliquandiu
detinebant: & in ſumma,res ipſa,mora quadam opus habebat, atq; interim eas
etiam præteruectus quiſpiam eſt,& carmen ipſum obturatis auribus prætermi-
ſit: at Gorgonum pulchritudo, ut quæ uiolentiſſima eſſet, & partibus animæ
præcipuè ſauciabilibus obuerſaretur, ſtatim attonitos reddebat aſpicientes, ac
mutos faciebat,& quemadmodum fabulæ placet,& fertur,in lapides illico præ
admiratione conuertebantur. Quamobrem & illa quæ de pauone paulò antè I
ad uos dixit,pro me ipſa dicta eſſe exiſtimo. Nam & illius in aſpectu nõ in uo-
ce delectatio eſt, ac ſi quis iuxta illum uel philomelam uel cygnum ſtatuat, ac
canere iubeat, inter canendum autem pauonem iacentẽ commonſtret, ſat ſcio
quòd ad hunc deflexurus ſit animus,longum ualere iuſſis illorũ canticis. Adeò
inexpugnabile quiddam uidetur eſſe ea quæ per uiſum uoluptas capitur. At-
que equidem, ſi uultis,teſtem uobis adducam uirum doctũ, qui ſtatim mihi te-
ſtimoniũ feret,quòd multo magis ſuperãt ea quæ uiſu percipiuntur,quàm quæ
auditu. Ac iam heus præco accerſe mihi huc ipſum Herodotũ,Lyxi filium,Ali-
carnaſſenſem. Et quia probè fecit,atque obediit, teſtimonium dicat accedens. K
Vos autem aduertite ipſum Ionica lingua uobis loquentem, perinde ut cõſue-
tum ipſi eſt. Vera iſta,Oratio uobis hæc,Iudices,narrat, atque ipſi credite quæ-
Lib. 1. Herodoti. cunque de his uobis dixerit, uiſum auditui præferendo. Aures ſiquidem fide
minus digniores ſunt,quàm oculi. Auditis teſtẽ,quæ dicit, & ut primas uiſui
tribuerit? ac meritò. Nam uerba quidem alata ſunt,& euaneſcunt,pariter cum
eo quando proferuntur,auolantia. At eorum quæ uidentur,delectatio, ſemper
adeſt,ac præſens manet,& ſpectatorem ad ſe prorſus abd[illegible]rit. Proinde quomo-
do non difficilis ac grauis dicenti aduerſaria fuerit dom[illegible]ita n[illegible]bra, & ab
omni parte conſpicua? Quin quod maximum eſt, nondum [illegible]iam dixi. Nam

uos

A Arbitror autem & uos,te uidelicet & Samippum hunc, non ob aliam cauſſam
ex urbe huc progreſſos eſſe, quàm ut nauigium hoc uideretis. LYC. Per Io-
uem,& Adimantus quoque Myrrhinuſius unà nobiſcum. Sed neſcio ubinam
ille nunc ſit,inter multitudinem ſpectatorum alicubi errans. Nam uſque ad na-
uem quidem unà uenimus, & aſcendentes in ipſam, tu quidem opinor Samip-
pe præibas, ſequebatur autẽ Adimantus: deinde ego poſt illum,utriſque ipſum
manibus apprehendens. Ac me per totas ſcalas ſubuehebat ille, manu ducens,
ſubligatum crepidis, cum ipſe abſque calceis incederet. Sed poſtea non amplius
ipſum uidi, neque intus in naui, neque poſtquam inde iterum deſcendimus.
B SAMIP. Noſti Lycine ubi nos reliquit ille? Quãdo opinor formoſus ille ado-
leſcentulus ex interiore parte nauis progrediebatur,niueo ac puro amiculo in-
dutus,religata poſt tergum coma,ad utrãque frontis partem reducta. Proinde
ſi ego Adimãtum rectè noui,arbitror uenuſtum ac dulce adeò ſpectaculũ con-
ſpicatum,longum ualere iuſſo Aegyptio fabricatore,per nauigium circumcir-
ca præeunte,adſtitiſſe lachrymãtem, quemadmodum conſueuit. Admodum e-
nim procliuis ad lachrymas homo eſt,quod ad amores attinet. LYC. Atqui nõ
adeò formoſus,Samippe, adoleſcens ille mihi uiſus eſt,ut etiam Adimantũ ue-
lut attonitum in ſe cõuerteret,quem tot ſubinde Athenis formoſi ſectãtur,in-
C genui omnes,loquendo garruli,& palæſtram ſpirantes, quibus etiam illachry-
mari non ignauum eſt. Hic autem præterquam quòd colore fuſco eſt,etiam la-
bia habet prominẽtia,& gracilia nimis crura, loquiturq; diſſolutum & incom-
poſitum quiddam continuatis & agglomeratis inter ſe uerbis,Græcè quidem,
ſed ad patrium morem concitato ſtrepitu, & inflexo uocis accentu. Coma au-
tem & ille poſt tergum conuolutus capillus,haudquaquam liberum eſſe ipſum
arguit. TIMOL. Hoc quidẽ nobilitatis ſignum,Lycine, eſt Aegyptiacæ, co-
ma uidelicet. Cuncti enim illorum pueri ingenui capillum à tergo collectũ ge-
runt,uſque dum ex ephebis excedunt: quemadmodũ & Pallenæ* maiores no-
D ſtri,quibus pulchrum uidebatur comam nutrire ſenes quoq;,redimitos crobylli
textura,ſub aurea cicada religata. SAMIP. Euge Timolaë,quòd nos commo-
nefacis Thucydidis commentariorũ, quæq; in proœmio de ueteri noſtra luxu-
ria dixit ille in Ionibus, quãdo illi tum unà cum cæteris in coloniam miſſi fue-
re. TIMOL. At nunc demum in mẽtem mihi uenit Samippe, ubi à nobis re-
lictus fuerit Adimantus,quando uidelicet iuxta malum aliquãdiu ſtetimus ſur-
ſum ſpectantes,numerantes coria alia aliis ſuperimpoſita, & mirantes aſcẽden-
tem per funes nautam,deinde per antennam ſupernè tutò adeò currentem,ap-
prehenſis antennarum clauis ſeu cornibus. SAMIP. Rectè dicis. quid igitur
E oportet facere nos hic? utrum expectare ipſum? an uis ut ego ad nauigium ite-
rum abeam? TIMOL. Nequaquam,ſed pergamus. Nã ueriſimile eſt prẽteriiſ-
ſe illum iam, recipientem in urbem ſeſe, poſtquam nos amplius inuenire non
potuit. Quòd ſi minus, at uiam ſaltem nouit Adimantus: neque metuendũ eſt
ne à tergo relictus,à nobis ſeducatur. LYCIN. At uidete ne agreſte nimis fue-
rit,relicto poſt nos amico,ipſos hinc abire. Sed eamus tamen, ſi idẽ hoc Samip-
po quoque uidetur. SAMIP. Atque admodum uidetur,ſi fortè apertã adhuc
palæſtram deprehend[illegible] poſſimus. Sed interea dum ſermones cedimus, quan-
ta nauis hæc [illegible]entum[illegible] uiginti cubitos in longitudinẽ porrecta, latitudine au-
tem ſupra quar[illegible]maximè partem menſuræ huius patens. Tum à ſummis foris

**Pallenem hic pagum Atticũ accipio.*

Locus eſt in primo Thucydidis, ubi de colonijs Ionũ tradit τῶν μετὰ τροίαν ἑλόντων ἀνθρώπων μίνωα.

ad fundum usque, quà profundissima est, eo loci uidelicet quô sentina defluit, F
nouem & uiginti cubitos alta. Præterea autem quantus malus, quantamq; sus-
tinet antemnam? quanto autem rudente utitur, atque astringitur? Vt autem ipsa
Ornamentum in anseris modum effigiatũ, uide Lazarũ de nauiũ partibus. quidem puppis paulatim assurgit inflexa, atq; aureum anserculum supernè ha-
bens impositum: è regione autem æqua proportione prora prominet, in ante-
riorem partem longè porrecta, cognominẽ naui deam, Isidem uidelicet, utrinq;
additam habens. Nam cætera quidem ornamenta, uti picturæ, & ueli flammeus
ille atque parasius color, & ante hæc anchoræ quoq;, & uertẽdi circumagen-
Fortasse quali Parasias usus fuit. dique instrumenta, & habitationes illæ post puppim, omnia admiratione digna
uisa mihi sunt. Iam & nautarum multitudo, cum exercitu comparari posset. Di- G
cebatur autem tantum frumenti numerum portare, quãtus in annuum uictum
sufficere omnibus in Attica facilè posset. Atque hæc omnia paruus quidam ho-
muncio, senex iam, conseruabat, tenui adeò pertica tanta gubernacula cõuer-
tens. Commonstratus enim mihi fuit caluaster quidam crispus, Heron, opinor,
nomine. TIMOL. Mirabilis, quod ad artem attinet, ille, quemadmodum di-
cebant ii qui cum eo nauigant, & rerum marinarum supra Protea illum doctus.
Audistis autem quomodo huc appulerit nauem? qualia acciderint nauiganti-
bus? aut quemadmodum stella ipsos seruarit? LYC. Haudquaquam Timolaë.
Quin hoc ipsum abs te libenter nũc audierimus. TIMOL. Ipse nauclerus nar- H
rauit mihi, homo probus, & ad conuersandum ingenuus. Aiebat autem cum â
Pharo soluissent, flatu non admodum uehementi septimo die eò fuisse proue-
ctos, ut iam Acamantem uiderent. Exinde Zephyro ex aduerso spirante trans-
uersos abreptos fuisse ad Sidonem usque. Inde autem tempestate magna iacta-
Chelidoniæ, & quàm difficilis circa easdem nauigatio tos, decimo tãdem die per angustias illas ad Chelidonias peruenisse, ubi parum
abfuit quin omnes submergerentur. Noui autem, aliquando etiã ipse naui prę-
ter uectus Chelidonias, quanti se eò loci attollãt fluctus, & maximè flante Afri-
co, siquãdo assumpserit & Austri partem aliquam secum. Nam ab eo loco cõ-
tingit diuidi Pamphyliũ mare à Lycio, & fluctus ipsi, utpote multis ac uariis un- I
dis circa promontorium illud uelut intersecti (præruptæ autem rupes sunt, &
acutæ, & incursionibus aquarum exasperatæ) & procellas excitãt terribiliores,
& fragorem edunt immensum. Ac fluctus sæpenumero tanti attolluntur, ut i-
psius scopuli altitudinem exæquent. Talia igitur se quoque tum deprehendisse
atque expertos esse nauclerus aiebat: insuper etiam nocte existente tum, & te-
nebris profundis. Cæterùm cum ad ploratum ipsorũ dii tãdem flexi atq; inclí-
nati fuissent, ignem apparuisse ipsis ex Lycia, ita ut locũ illum manifestè cogno-
Ita Græcis appellantur Castor & Pollux nauigantium numina. scere possent, & stellam quãdam splendidam, Dioscurorum uidelicet alterum, K
in summa parte mali consedisse, nauemq; ad sinistram in altum iterum direxis-
se, cum iam præceps in rupem deferretur. Atque ex eo, cũ iam semel à recta uia
excidissent, per Aegęum nauigantes, septuagesimo die quàm ex Aegypto sol-
uerunt, aduersus Etesias per obliquum & transuersè actos, in Piræum heri ap-
pulsos huc esse, eò usque uidelicet ad inferiorem partem abreptos, quos cõue-
niebat Creta ad dexteram relicta, supra Maleam tenendo cursum, iam in Italia
esse. LYC. Per Iouem, mirabilem quendam gubernatorem narras, Heronem
istum, aut Nerei potius æqualem, qui tantum à uia ab[illegible]rarit. Sed quid hoc? an
non Adimantus ille? TIMOL. Admodum Adimanti ipse. V[illegible]cemus igitur
hominem. Adimante. Te inquam Myrrhinusium illum, St[illegible]ium. LYC.

Ex

A Ex duobus alterũ illi accidit uidelicet. aut enim succenset nobis, aut obsurduit.
Nam omnino Adimãtus ille est, neq; alius quisquã. Admodũ igitur planè iam
uideo, & uestem ipsius & incessum agnosco. Etiam tonsura illa ad uiuum usq;,
arguit hominem. Sed tamen acceleremus obambulationẽ hanc & gressum, ut
assequamur hominem. Quòd nisi uestę apprehensum te conuertissemus Adi-
mante, nunquam puto hodie clamãtes nos exauditurus fuisses. At etiam cogi-
tabundo similis uideris, nescio quid magnum, ac minimè contemnendũ, tecum
ipse animo & cogitatione, ut uidere, uolutans. ADIM. Nihil equidem acerbum
aut graue, Lycine, sed mihi noua quædam cogitatio inter eundum in mentem
B ueniens, ut ne audirem uos fecit, dum intentè adeò ac tota mẽte in illam uelut
defixus incumbo. LYC. Quænam ista? ne enim graueris dicere, nisi omnino ex
arcanis istis aliqua fuerit. Atqui initiati sumus & nos, ut scis, & celare quæ audi-
mus, didicimus. ADIM. At erubesco equidem apud uos dicere. adeò iuuenile
uobis uidebitur, sat scio, id quod nũc cogito. LYC. Num amatorium quiddam
est? Neq; enim hoc profanis nobis narrabis, sed splendida admodum face etiam
ipsis lustratis, initiatisq;. ADIM. Nihil, ô præclare, istiusmodi, sed opulentiam
quandam mihi ipsi fingebam, quam inanem felicitatem plerique uocare solent:
atque in ipsa adeò acie opum & deliciarum uersanti mihi, superueniistis. LYC.
C Proinde illud quod in procliui est, Communis Mercurius, aiũt. Ac in medium
allatas huc diuitias istas depone. Aequum enim est nos quoq; parte aliqua frui
uoluptatum Adimanti, amici cum simus. ADIM. Relictus equidem à uobis fui
statim à principio cum primùm nauem conscendissemus, postquã te Lycine in
tuto collocassem. Nam metiente me anchoræ magnitudinem, nescio quorsum
uos à me discessistis. Attamen cum omnia perlustrassem, interrogaui quẽdam
ex nautis, quantum mercedis ac lucri communibus rationibus nauis ea refer-
ret domino in singulos annos. Ille autem, duodecim, inquit, talẽta Attica, etiam
si quis communiora tantùm computaret, & ad minimam summam redigeret.
D Exinde igitur rediens mecum ipse cogitabam, Quòd si nunc deorum quispiam
nauem hanc de repente meam esse faceret, qualem & quàm beatam uitã actu-
rus eram? qui & amicis benefacturus, & interdum quidem ipse in ea nauigatu-
rus, interdum autem seruos emissurus, deinde ex duodecim illis talẽtis & do-
mũ ædificaturus essem in loco maximè opportuno, paulò uidelicet supra por-
ticum pictam, relicta paterna illa, quã apud Iliissum habeo, & seruos coẽmptu-
rus, & uestes, & uehicula, & equos. Iam autẽ nauigabã quoq;, & felix ab omni-
bus iis qui nauem conscenderant, prædicabar, à nautis autẽ formidabar, & tan-
tùm non rex quispiam existimabar, cũ interea dũ ea quæ in naui sunt cõpono,
E & ad portum à longè aspicio, superueniens Lycine opulentiã hanc omnẽ sub-
mersisti mihi, nauemq; ipsam bene ac secundo uoti uento labentem, subuertisti.
LYC. Proinde ô generose, correptũ me abduc hinc ad Imperatorẽ, ueluti pira-
tam aliquem, aut demersorem, ut qui tantum naufragiũ effecerim, idq; etiam in
terra, in uia uidelicet qua ex Piræo in urbẽ itur. At uide tamen quo pacto te cõ-
solabor pro hoc lapsu. Quinq; enim, si placet, pulchriora adeò, & maiora Aegy-
ptio isto nauigia possidere te facito: &, quod maximũ fuerit, etiã talia, quæ de-
mergi non possint. Deinde etiã quinquies tibi ex Aegypto per singulos annos
frumentũ portassis importẽt. Atq;, ô nauclere optime, iã nunc præ te fers quàm
nobis tum [illegible]abilis futurus sis. Nam cum unius etiam nauigii istius domi-

Qq

nus exiſtens,exaudire clamantes nos haud uolueris,quid ageres ſi quinq; poſ- F
ſideas ultra hoc,tribus uelis inſtructa, & tempeſtatibus inuicta?nempe ne aſpi-
ceres quidem amicos. Proin tu quidem ſecunda nauigatione utere,ô præclare,
nos autem in Pireo ſedebimus, eosq; qui uel ex Aegypto uel Italia nauigabũt,
interrogabimus, eccubi magnum illud Adimanti nauigium,Iſidem puta,quiſ-
piam uiderit. A D I M. Vides.propterea equidem grauabar dicere quidnã eſſet
quod in animo mecũ ipſe cogitabam, ſat ſciens quòd riſu & dicacitate proſe-
cuturi eſſetis uotum meũ. Quare ſubſiſtens hic aliquantulũ,dum uos progreſſi
fueritis, cum naue mea iterum hinc nauigabo. Nam multo ſatius eſt cũ nautis
me colloqui,q̃ hic à uobis irrideri. LYC. Nequaquam.nã tecum illam conſcen- G
demus etiam ipſi ſubeuntes. ADIM. At ſcalas ſubtraham,ingrediẽdo uos præ-
uertens. LYC. Proinde nos adnatando ſequemur uos. Ne enim putes tibi qui-
dem facile eſſe tanta nauigia poſſidere,cũ neq; emeris illa,neq; ædificaueris:nos
autem non poſſe à diis petere ut per multa ſtadia indefeſſis nobis liceat natare.
Atqui primùm etiam in Aeginam ad feſtũ Dianæ,ſcis quàm parua nauicula o-
mnes ſimul amici,quatuor quiſq; datis obolis traiecerimus, & tamẽ nihil ægrè
ferebas quòd tecum nauigaremus : nunc autem indignaris quòd tecũ cõſcen-
ſuri ſumus,& ſcalas præingreſſus ſubtrahis. Nimirũ luxu diffluis. Adimãte, &
in ſinum non inſpuis,neque agnoſcis quinam ipſe ſis,qui nauclerum nũc agis. H
Adeò te ſublimẽ euexit domus iſta, in pulcherrimo urbis loco ædificata,& ſer-
uorum multitudo. Atqui ô præclare,per Iſidem quæſo,etiam Niliaca ſalſamen-
ta,tenuia iſta dico,memineris nobis huc ex Aegypto apportare,aut unguẽtum
à Canopo aliquod,aut Ibin ex Memphide. quod ſi uerò nauis etiam ſufficiet,ex
pyramidibus quoq; unam. TIM. Satis iocorum,Lycine. An non uides quo pa-
cto erubeſcere Adimantũ feceris,multo adeò riſu nauigio inundato, ita ut iam
ſuperfluat,neque amplius ad id quod influit,reſiſtere poſſit? Et quoniam adhuc
multum nobis uiæ ad urbem uſque reſtat,diuiſo in quatuor partes itinere, ſuo
cuiq; attributo ſtadio,poſtulemus à diis quæ cuiq; maximè uidebũtur. Ita enim I
& nos laborem eundi fefellerimus,& pariter lætitia quadam afficiemur, perin-
de ac ſomnio aliquo ſuauiſſimo ultro nobis obiecto, quod nos quoad ipſi uo-
luerimus,beet. Nam penes unumquenq; ipſum menſura uoti erit, & dii omnia
exhibendo ſubminiſtrent,etiam ſi alioqui natura incredibilia fuerint. Et quod
maximum eſt,demonſtratio quædam erit hæc res, quinam omnium optimè di-
uitiis ac uotis uſurus ſit. Indicabit enim quiſq; qualisnã futurus fuerit, ſi ei diui-
tiæ tãtæ cõtigiſſent. SAMIP. Pulchrè me hercle Timolaë, atq; adeò obſequor
tibi,& cum tempus uocauerit,optabo quæcunq; uidebitur. Nam ſi Adimantus
uult,ne interrogandum quidem opinor,ut qui in naui alterum pedem habeat. K
Oportet autem & Lycino idem uideri. LYC. Ac diteſcamus ſanè,ſi hoc potius,
ne inuidere etiã cõmuni fortunæ uidear. A D I M. Quis igitur primus incipiet?
LYC. Tu Adimante,deinde ſecundo loco Samippus hic,poſt quem Timolaus.
Ego uerò paulò antè quàm ad Dipylum peruenerimus, circa extremũ ſemiſta-
dium uidelicet uotum meum incipiam,idq;,quoad fieri poteſt,breuiſſimè per-
curram. ADIM. Proinde ego quidem neq; nunc à naui diſcedam, ſed ſi modò
licet,etiã amplius aliquid uoto adiiciam, Mercurius autem quæſtuoſus ille an-
nuat omnibus. Sit enim nauigiũ,& quæ in eo ſunt,mea omnia, & omnes quod
fertur uidelicet, & mercatores,& mulieres, & nautæ, & ſi quid aliud ſuauiſſi-
mum

* κερδῶος cognomentum Mercurij eſt, ἀπὸ τοῦ κέρδους, eò quòd lucris præſit.

A mum fuerit ex cunctis facultatibus. SAMIP. At te ipſum oblitus es in naui ha-
bens. ADIM. Puerũ iſtũ,inquis,Samippe,comatũ? Et ille igitur meus ſit: quan-
tum autem frumenti eſt,totus ille numerus in aurum ſignatum uertatur,fiantq;
totidem Darici. LYC. Quid hoc Adimãte? Submergetur tibi nauigiũ : nõ enim *Scilicet aurei, ut Philippici.*
idẽ pondus eſt tritici,& æqualis numero auri. ADIM. Ne inuideas quæſo Ly-
cine,ſed poſtquam ad te peruenerit uotum, Parnethen,ſi placet,totam aueam *Mons eſt Atticæ.*
facias licet,atque ego tum tacebo tibi. LYC. At ego,quò magis in tuto ipſe na-
uigares,hoc agebam,ne uidelicet unà cum auro omnes periretis. Ac quantum
ad ueſtras quidem res attinet,mediocre periculum hoc futurũ erat: adoleſcen-
B tulus autem ille formoſus ſuffocabitur miſer,cum natare neſciat. TIMO. Bono
animo ſis Lycine. Delphines enim ipſum tergo ſubeuntes, in terram deporta-
bunt. An tu putas citharœdum quempiam ab illis ſeruatum eſſe,accepiſſéque
mercedem hanc carminis ſui : deinde & alium quendam puerum mortuum,in
Iſthmum â Delphine eodem pacto apportatum : Adimanti autem ſeruum hũc
nouitium nullum habiturum Delphinem amatorem? ADIMAN. Etiam tu Ti-
molaë imitaris Lycinum hunc, & ingeris conuicia, & hoc, cum tu ipſe huius
rei dux & caput ſis. T I M O. Melius enim fuerat ueriſimilia magis te fingere
hæc, & alicubi theſaurum ſub lecto effodere aliquem, ne tibi negociũ ipſe ex-
C hiberes,dum aurum è naui in urbem transferes. ADIMAN. Rectè dicis. Effo-
diatur igitur theſaurus ſub Mercurio illo marmoreo, qui nobis in aula eſt,me-
dimna uidelicet mille auri ſignati. Statim itaque,iuxta Heſiodum, ædes prin-
cipiò quammaximè inſignes habitarem, deinde quæ circa urbem ſunt, omnia
iam coẽmiſſem,præterquã quæ in Iſthmo, & apud Delphos,& Eleuſine ſunt.
Præterea quæ ad mare iacẽt,& circa Iſthmum nonnulla quoque certaminum
gratia, ſiquãdo ad Iſthmia proficiſci lubitum eſſet, & Sicyonium campum: &
in ſumma quicquid uſquam in Græcia foret uel conſitum nemoribus, uel irri-
guum fontibus,uel fœcũdum frugibus, id omne breui adeò tempore Adiman-
D ti ſit. Aurum autem concauũ nobis ſit ad cibum ex eo capiendum,pocula uerò
haudquaquam leuia, ut Echecratis illa, ſed duorum talentorum unumquodq;
pondere. LYC. Quo pacto ergo pocillator plenum porrigat tibi poculũ adeò
graue? aut quomodo tu accipies ab eo,niſi cum magno negocio,non ſcyphum
illo,ſed Siſyphiũ quoddã pondus attollente? ADIM. Mi homo,ne mihi diſtur-
ba uotum. Ego uerò etiam menſas totas aureas facturus ſum,& lectos aureos:
ſi uerò non tacueris,etiam ipſos miniſtros. L Y C. Vide modò ne quemadmo-
dum Midæ, & panis tibi & potus aurum fiat,& diteſcendo miſer pereas, fame
iſta precioſa enectus. ADIM. Tua igitur magis ueriſimiliter compones paulò
E pòſt Lycine,poſtquam ipſe optare incipies. Cæterùm ad hæc ueſtis quoq; pur-
purea mihi ſit,& uictus quãmaximè delicatus : ſomnus, quoad fieri poteſt,ſua-
uiſſimus: amicorum ſalutationes, & petitiones: & quod uulgo faciunt, omnes
me uereantur & adorent: atq; alii quidem primo ſtatim mane ad fores ſurſum
ac deorſum obãbulent,inter ipſos autẽ & Cleænetus & Democrates, illi ſupra
modum. Atq; accedentibus quidem ipſis, & ante alios introì recipi uolentibus,
ianitores ſeptem aſtantes,ingentes barbari,in frontẽ ſtatim impingant ianuam,
perinde atque ipſi nunquam aliis faciunt. Ego uerò,quando uiſum fuerit,proſpiciẽs
quemadmodum ſolent aliorum quidem nonnullos ne aſpiciam quidem : ſi uerò
pauper quispiam qualis ego uidelicet fui ante repertum theſaurũ,illum huma-

niter complectar,ac lotũ ad cœnam ſub tempus uenire iubebo. Diuites autem F iſti rumpentur,aſpicientes uehicula,equos,& pueros formoſos circiter bis mille,ex omni ætate delectos, ut quiſque fuerit maximè floridus. Deinde & cœnas in auro appoſitas (uile enim argentum, & nihil ad noſtram fortunam) ac ſalſamentũ quidem ex Hiſpania, uinum autem ex Italia, oleum uerò & ipſum ex Hiſpania,mel autem noſtrate nouum,& igni nondum admotum. Præterea obſonia undequaque allata, ſues uidelicet, & lepores,& quæcunque uolatilia, gallina ex Phaſide,& Pauo ex India,& gallus Numidicus. Qui uerò unũquodque apparant,ſophiſtæ quidam ſint,circa bellaria & ſapores exercitati. Quòd ſi cui autem præbibero, ſcyphum aut phialam poſcens : ille qui ebiberit, auferat G ſecum & poculum. Diuites uerò iſti qui nũc ſunt, præ me Iri uidelicet & mendici omnes uideantur:neq; amplius tum argenteã iſtam ſcutellam aut ſcyphum Dionicus in pompa ſpectãdum præbebit, & maximè poſtquam uidebit ſeruos etiam meos tam multo argento uti. Ciuitati autem hæc apud me uelut exemptitia erunt. Ac pecuniarum quidem diſtributiones,ſingulis mẽſibus drachmas ciui quidem centum,inquilino autem quinquaginta dabo. Publicè uerò ad ornamentum urbis theatra ædificabo, & balnea:& mare uſq; ad Dipylum intromittam, atque ibi portum aliquem extruam, aqua per foſſam magnã introducta,ut nauigium meum propius appelli,& ex Ceramico apertè conſpici poſſit. H Amicis autem uobis, Samippo quidem uiginti medimna auri ſignati adnumerare diſpenſatorem iubebo : Timolao autem quinque chœnices : Lycino uerò chœnicem ſolam,eamq; etiam circunſcriptam,eò quòd loquacior eſt,& uotum meum irridet. Atq; hanc uiuere uitam uolebam,ſupra modũ diteſcens,& delicatè agens,omnibusq; uoluptatibus copioſe fruens. Dixi. Ac mihi Mercurius perficere ea,& ad euentum perducere uelit. LYC. Scis igitur Adimante,ut tibi ex tenui admodum trama puer iſte Plutus ſuſpenſus ſit : ac ſi fors aliqua ruperit illã,omnia euaneſcent,& carbones tibi theſaurus iſte erit? ADIM. Quomodo dicis hoc Lycine? LYC. Quoniam,ô optime,incertum eſt quantum tempo- I ris uicturus ſis. Quis enim ſcit an adhuc appoſita tibi mẽſa iſta aurea,priuſquam manum admoueas, & pauonem aut gallum Numidicũ deguſtes,exhalata animula abiturus ſis,uulturibus & coruis omnia illa relinquens? An uis ut enumerem tibi alios quidem ſtatim priuſquã diuitiis fruerẽtur, mortuos,alios autem etiam uiuos,iis quæ poſſidebant,ſpoliatos atque exutos à deo aliquo qui huiuſmodi rebus inuidebat ? An non audis Crœſum & Polycratem,multo te opulentiores cum fuerint,breui adeò tempore à bonis illis omnibus excidiſſe ? Sed ut tibi miſſos hos faciam,num tibi ualetudinem adeò firmam putas fore,atque conſtantem? An non uides multos diuitum infeliciter ætatem agere,doloribus K ac morbis uexatos? ac alios quidem ne uadere quidem poſſe, alios autem cæcos eſſe,aut intus labore aliquo affectos? Nam quòd ne alteram quidem tãtam opulentiam poſſidere uelis, atq; eadem cum Phanomacho diuite iſto pati,pariterq; ut ille mulieroſus eſſe,ſat ſcio, etiam ſi nullus ipſe dixeris. Omittã interim dicere,quàm multas inſidias cum diuitiis cõiunctas norim. Præterea & prædones,& cædes,& odium quod apud multitudinẽ obeundum eſt. Vides nimirum cuiuſmodi rerũ cauſſa extiterit tibi theſaurus iſte. ADIM. Semper tu mihi, Lycine, aduerſarius es: quare neq; chœnicem etiam accipies [illegible] tum meum inſecteris. LYC. Atqui hoc quidem iam comm[illegible] more detrectas,

A detrectas,& promiſſum reuocas. Sed tu Samippe iam opta. SAMIP. Ego uerò (Arcas enim ſum ex Mantinea,ut ſcitis,in cõtinente uitam agens) nauem quidem haudquaquam poſtulabo mihi contingere,ut quam ciuibus meis ſpectandam exhibere impoſſibile ſit. neq; ſcrupuloſe adeò cũ diis rationem inibo,theſaurum petens,& aurum ad menſuram accumulatũ: ſed (poſſunt enim omnia dii,etiam ea quæ maxima uidentur eſſe,& lex uoti quam Timolaus tulit,iubet nihil uereri poſtulare,tanquã illis nihil non annuentibus) poſtulo uidelicet rex eſſe,non qualis Alexander Philippi filius,aut Ptolemæus,aut Mithridates, aut ſi quis alius accepto à patre regno imperauit, ſed mihi principio à prædãdi cõ- B ſuetudine exorſo,ſocii & coniurati circiter triginta fideles admodum & audaces adſint. Deinde paulò pòſt trecenti accedentes nobis alii ſuper alios. Poſtea mille,& nõ multò pòſt decies mille, poſtremò tota armatorum ſumma quinquaginta millia. Equitum autẽ circa quinq; millia ſit. Ego uerò ſuffragiis cunctorum antepoſitus & electus, Imperator optimus eſſe uidear, qui & hominibus præeam, & rerum adminiſtrationem geram. Vt hoc utique ipſo iam maior ſim cæteris regibus, utpote qui uirtute cæteris antepoſitus,exercitui imperem, non per ſucceſſionem hæreditariam ab alio in regnum introductus. Nam hoc Adimanti theſauro non diſſimile foret,& ipſa res haudquaquam eodem modo C ſuauis,ut cum aliquis uidetur ipſe per ſe ipſum potentiam ac principatum aſſecutus eſſe. LYC. Papæ Samippe haudquaquam exiguum aliquid tu quidem, ſed ipſum adeò caput bonorum omnium poſtulaſti, uidelicet aciei tantæ optimus ipſe iudicatus à quinquaginta millibus. Talem ſcilicet nobis Mantinea,& tam admiratione dignum regem atque imperatorẽ,interim dum non animaduertit, enutriuit. Verùm age regna,præi militibus, & exorna equeſtrem exercitum,pariter & uiros clypeum geſtantes. Cupio enim ſcire quónam profecturi ſitis tam multi ex Arcadia,aut contra quos miſeros primos expeditionem facturi. SAMIP. Audi Lycine. Imò uerò ſi tibi placet,ſequere una nobiſcũ. Præ- D fectum enim alæ conſtituam te equitum quinque millium. LYC. At pro honore quidem iſto ô rex,gratiã tibi habeo,ac Perſico more procumbens adoro te, circumactis poſt tergum manibus uenerãdo tiaram rectam iſtam, atque ipſum diadema. Tu uerò ex ualidis iſtis aliquem,præfectum equitum deſigna. Nã ego tibi à re equeſtri ualde alienus ſum, neque omnino equum ullum aſcendi ante hunc diem. Pröinde metuo ne tubicine claſſicum intonante,decidens ego, in tumultu â tot ungulis conculcer,aut etiã equus ferocior exiſtẽs, arrepto freno in medios hoſtes efferat me,aut deniq; oporteat me alligari ephippio,ſi manere ſuper illud debeã,frenumq; tenere. ADIM. At ego tibi Samippe ducã equites, E Lycinus autem dextrum cornu habeat. Meritus autẽ ſum qui maximos honores abs te conſequar, ut qui te tã multis medimnis auri ſignati donauerim. SAMIP. Ipſos interrogemus equites,Adimãte,num recipere te uelint præfectum ſuum. Cui igitur placet,equites,Adimantũ hunc præfectum ueſtrum eſſe,manum attollat. Omnes,ut uides, Adimante, ſuffragantur tibi. Proin tu quidem equitatui præſis, Lycinus autem dextrum cornu ducat. Timolaus porrò hic ad ſiniſtram ordinabitur. Ego uerò mediã aciem regam, pro eo atque legitimum eſt Perſarum regibus, quando ipſi aſſidere ſibi aliquos uolunt. Sed progrediamur iam rectà uerſus Corinthum,quà per montana itur,cõprecati Iouem Regium. [illegible] quæ in Græcia ſunt,omnia ſub poteſtatem redegerimus

Votum imperij & potentiæ.

(neq; enim quiſquam erit qui nobis reſiſtet,aut arma opponet,cum tam multi F
ſimus,ſed abſq; ſudore ac puluere uincemus)conſcenſis triremibus, & equis in
naues impoſitis(apparatum autem eſt in Cenchreis & frumentũ ſatis multum,
& nauigia quæ ſufficiant,cæteraq; ad hãc rem omnia)traiiciamus per Aegæum
in Ioniã,& exinde ibi ſacris Dianæ peractis,ac ciuitatibus nullo defendente ca-
ptis,præfectisq; ibidem facilè relictis,in Syriam pergamus,per Cariã itinere fa-
cto,inde per Lyciam,& Pamphyliam, & Piſidas, & utrãque Ciliciæ oram,ma-
ritimam uidelicet & montanam, donec ad Euphratem peruenerimus. L Y C.
At me,ô rex, ſi placet,ſatrapam aliquem Græcis relinque. Formidoloſus enim
ſum,neque domo longius abire facilè ſuſtinuero: tu uerò uideris etiam contra G
Armenios & Parthos exercitum ducturus eſſe, gentes bellicoſas,& ſagittandi
perquam peritas. Quare alteri alicui dextrum cornu committe: me uerò An-
tipatrum quempiam in Græcia relinque,nequis etiam ſagitta me transfigat ea
parte qua nudus maximè ero,miſerum me feriens,circa Suſa uel Bactra alicubi
phalangem ducentem tibi. SAMIP. Aufugis Lycine,ac deſeris ordinem,meti-
culoſus uidelicet exiſtens: atqui lex iubet caput amputari ei,ſi quis ordinẽ de-
ſeruiſſe deprehendatur. Sed quoniam apud Euphratẽ iam ſumus,& fluuius ipſe
ponte iunctus eſt, & quæcunque à tergo reliquimus,bene ac tutò nobis ſe ha-
bent,omniaq; à præfectis tenentur,qui à me cuique genti impoſiti ſunt,alii au- H
tem etiã abierunt,Phœniciã interea nobis & Palæſtinen,& exinde Aegyptum
quoque adiuncturi: age tu primus Lycine tranſi,dextrum ducens cornu. De-
inde ego ſequar, & poſt me Timolaus hicce. poſtremus autem equeſtrem duc
exercitum Adimante. Ac per Meſopotamiam quidem nullus nobis obuiã fuit
hoſtis,ſed ultro ſeipſos & arces,homines dediderunt. Etiam ad Babylonem ac-
cedentes,præter ſpem intra muros recepti ſumus,ac urbẽ ipſam tenemus. Rex
autem ad Cteſiphontem commorans,aduentum noſtrum accepit. Proinde Se-
leuciam profectus, exercitum comparat, & equites quamplurimos undecun-
que accerſens,& ſagittarios,& funditores. Renunciant itaque ſpeculatores,ad I
centum myriadas hominum bello aptorum congregatas eſſe, & ex his uigin-
ti qui ex equis iaculantur. Neque tamen adhuc neque Armenius adeſt, neque
ii qui ad Caſpium mare habitant, neque Bactriani, ſed ii tantùm qui in uicino
degunt, & in ipſo quaſi ſuburbio regni. Adeò facilè tot myriadas ille rece-
pit*. Tempus igitur iam eſt ut uideamus quidnam oporteat nos facere. ADIM.
At ego quidem cenſeo oportere uos, pedeſtrem uidelicet exercitum, proficiſci hinc ad Cteſiphontem: nos autem,equites puta,manere hic,& Babylonem
aſſeruare. SAMIP. Etiam tu metu effœminaris Adimante, poſtquam propius periculo uentum eſt. Sed quid tibi uidetur Timolaẽ? TIMOL. Omni- K
bus copiis eundum hoſti obuiàm eſſe,neque expectandum dum illi melius ſe-
ſe pararint, auxiliis undique ipſis accedentibus: ſed dum adhuc in itinere ſunt
hoſtes, adoriamur ipſos. SAMIP. Rectè dicis. Tu uerò Lycine quid cenſes?
LYC. Equidem tibi dicam. Poſteaquam defeſſi iam ſumus contendendo, &
abſque intermiſſione iter faciendo,quando in Piræum mane deſcendimus, &
nunc autem triginta propè ſtadia proceſſimus, deinde & ſolis ardor frequens
(nam iam circa meridiẽ maximè eſt) hic alicubi ad oleas, ſuper columnã iſtam
inſcriptionibus inſignitam reſidentibus, quieſcendum pa[illegible]iſper eſſe. Deinde
reſurgentibus inde iterum eundum, & reliquum uiæ ad [illegible]ndum
eſſe.

Vt ille, cui Macedoniam commiſit Alexander dum in Aſiam trajiceret.

παρίης: græce, quod alibi fregit ſignificat.

A eſſe. SAMIP. Etiámne Athenis,ô beate,tibi eſſe uideris,qui circa Babylonem
in campo ante muros inter tot milites ſedes de bello deliberans? LYC. Submo-
nuiſti. Ego uerò ſobrium eſſe me putabam, at tu in eo, ut ſententiã proferrem.
SAMIP. Accedamus igitur,ſi tibi uidetur. Ac ut uiri fortes in periculis ſitis fa-
cite,neq; prodatis patrios ſpiritus. Iam enim & hoſtes uidelicet pugnam capeſ-
ſunt. Quare teſſera quidem Enyalius eſto. Vos autem poſtquam claſſicum ce- *Martis cognomentum eſt ἀπὸ τ ἐνυεῖν.*
cinerit tubicen,cum clamore inuadentes,& clypeos haſtis pulſantes,properate
cum aduerſariis manũ conſerere, ac cominus pugnate, atque intra teli iactum
conſiſtite, ut ne plagas accipiamus, dum illis ſpacium feriendi eminus concedi-
B mus. Et quoniam ad manus mutuò iam uẽtum eſt, ſiniſtrum quidem cornu &
Timolaus in fugam uerterunt eos quibúſcum congreſſi ſunt, Medos. Media
autem acies,& quod circũ me eſt,æquo adhuc Marte pugnat. Perſæ enim ſunt,
& inter eos ipſe rex. Vniuerſus autem equitatus Barbarorum in dextrum cor-
nu noſtrum fertur. Quare ô Lycine & ipſe uir fortis ſis,& eos qui tecum ſunt,
exhortare ad fortiter excipiendam & ſuſtinendam impreſſionem. LYC. O for-
tunam. Aduerſum enim me equites cuncti, ſolusq; idoneus ipſis uiſus ſum qui
contrà ferar. Ac mihi uideor,ſi uim adhibeant,transfugiturus eſſe, in palæſtram
hinc currens,belligerantes etiamnum uos relinquens. SAMIP. Nequaquam.
C Vincis enim & tu ipſos iam parte quadam. Ego uerò,ut uides,etiam ſingulari
prælio cum rege congrediar. Prouocat enim me,& pugnam detrectare omni-
no turpe fuerit. LYC. Per Iouem etiam uulneraberis ſtatim admodum ab eo.
Nam hoc quoque regium eſt,uulnerari de regno dimicantem. SAMIP. Bene
dicis. Leue tamen, & uix ſummam cutem perſtringens uulnus hoc, neq; etiam
in aperta corporis parte, ut ne cicatrix quidem deformis apparitura ſit poſtea.
Cæterùm uides quo pacto ipſe incurſando una adeò plaga & ipſum & equum
emiſſa haſta tranſegerim: deinde amputato capite, & ablato diademate, rex
adeò ipſe factus iã ſim,& ab omnibus adorer? Barbari igitur adorent nos,ego
D uerò iuxta Græcorum legem imperabo,atq; unus Imperator nominabor. Poſt
hæc igitur cogitate quàm multas quidem ciuitates cognomines mihi ipſi con-
diturus ſum,quàm multas autem etiam deſtructurus per uim captas,ſiquæ con-
tumelioſe aliquid in regnum fecerint. Omnium autem maximè Cydiam iſtum
diuitem perſequar,qui cum mihi uicinus tam eſſet,eiecit me agro,tranſcendẽs
paulatim in interiora finium. LYCIN. Deſine tandem Samippe. Tempus enim
eſt,te quidem poſt pugnam tantam ſuperatam, Babylone conuiuium celebra-
re,& uictoriæ ſacra peragere (iam enim extra præſcriptũ ſtadium,opinor,pro-
ceſſit tibi imperium) Timolaum autem uiciſſim optare quicquid uoluerit. SA-
E MIP. Quid igitur Lycine? qualia tibi poſtulaſſe uideor? LYC. Longè,ô præ-
clariſſime regum, laborioſiora & uiolentiora, quàm quæ Adimantus: quip-
pe cum ille quidem in deliciis uerſaretur,& duorum talentorum pocula aurea
compotoribus porrigeret, tu uerò etiam uulnerabaris ſingulari prælio dimi-
cans, & metuebas, & curis diſtinebaris, noctu, interdiúque. Non ſolùm enim
ea quæ ab hoſtibus fierent, formidanda tibi erant, ſed & inſidiæ innumerabi-
les, & inuidia eorum quibúſcum uiuebas, & odium, & adulatio. Amicus au-
tem nullus uerus, ſed ad metum omnes uel ſpem beneuolentiam ſimulantes.
Fruitio certè uoluptatum ne per ſomnium quidem, ſed gloria ſolùm, & pur-
pura aur[illegible] & faſcia candida circum frontem,& ſatellites præeuntes.

Cætera autẽ,labor intolerabilis,& acerbitas multa. Et aut reſponſa dare ab hoſtibus uenientibus oportet,aut ius dicere,aut mittere ad ſubditos edicta. Et uel gens aliqua defecit,uel incurſiones fiunt ab iis qui extra imperium degunt. Timere itaq; oportet omnia, & habere ſuſpecta. Et in ſumma, ab omnibus magis quàm à te ipſo beatum prædicari. Nam illud quoque an nõ humile & abiectũ, quòd & ægrotas eodem modo cum priuatis,& febris in nullo diſcrimine habet te regem,neque etiam mors metuit ſatellites tuos , ſed ſuperueniens quandocunq; ipſi lubitum fuerit, ducit plorantẽ te, nihil uerita diadema iſtud? Tu uerò ille ſublimis adeò ex alto decidens,abreptus è ſolio regio,eandem uiam abis cum multitudine,eodemq; honore cum cæteris inter gregẽ mortuorum agitaris,tumulum excelſum ſupra terram, & columnam in longum porrectam, aut pyramidem æquis ac rectis angulis aſſurgentem poſt te relinquens,ſerotina uidelicet & tum inſenſibilia magnificentiæ ſpectacula. Statuæ autem illæ & templum quæ ciuitates erigunt colentes, & magnũ illud nomen, omnia paulatim defluunt atq; abeũt neglecta. Quòd ſi autẽ quammaximè etiam in longiſſimũ perdurarint,quis quæſo fructus eorum amplius fuerit, cum ſenſu careas? Vides qualia quidem etiam uiuus negocia habiturus ſis,metuendo uidelicet,& cogitando,& laborando:qualia uerò & illa quoque quæ poſt mutationem ſequentur. Sed iam tuum erit Timolaë, optare:ac ut ſupereres iſtos, uide,quẽadmodum decet uirum intelligentem,& rebus uti ſcientẽ. TIMOI. Attende igitur Lycine,num quid reprehẽſione dignũ optabo,& quídnam arguere quiſpiam meritò poſſit. Nam aurum quidem,& theſauros,& medimna nummorum,aut regna, & bella, & terrores pro imperio, quæ tu meritò reprehendiſti, haudquaquam poſtulabo. Caduca enim hæc,& multis inſidiis referta: & plus moleſtiæ in ipſis eſt, quàm dulcedinis. Cæterùm Mercurium ego uolo obuiàm mihi uenientem dare nõnullos annulos,qui huiuſmodi uim habeant,primùm quidem ut rectè ſemper ualeam, & corpore ſanus ſim, & inſauciabilis, & nulli perturbationi obnoxius. Secundum autẽ,ut ne conſpici poſſit is qui eũ induerit, qualis ille Gygis fuit. Deinde alium quendã,ut robore ſuperem uirorũ decem millia:atq; onus quod alioqui decẽ millia hominũ mouere ſimul uix poſſent, ego ſolus facilè in humeros attollere poſſim. Præterea autẽ & uolare poſſim,longè à terra in ſublime ſublatus,& ad hoc quoq; annulum quendã habeam. Iam uerò & in ſomnum reſoluere quos uoluero,& omnem ianuam accedẽti mihi aperiri,laxata ſera, & dimoto obice. hæc ambo unus annulus poſſit. Et quod maximum eſt, alius quiſpiam ſit ſupra omnes ſuauiſſimus, qui me amabilẽ faciat indutus,& pueris formoſis & mulieribus,& populis totis,neque quenquã amoris expertem eſſe ſinat, & cui non deſiderabiliſſimus ipſe uidear, atque in ore ſim, ita ut multæ mulieres dum amorem pati nequeunt, ſeipſas etiam ſuſpendant,& adoleſcẽtuli ad inſaniam redigantur mei deſiderio, adeoq; ſeipſos beatos eſſe putent,ſi quem ipſorum uel aſpiciam ſolùm: ſi uerò contemnam,etiam illi mœrore pereãt: & in ſumma,ſupra Hyacinthum, aut Hylam,aut Phaonem Chium illum ſim. Atque hæc omnia habeã non in breue tempus ac ſtatim moriturus, neq; etiam ad menſuram humanæ uitæ uiuens,ſed annos mille,ſubinde iuuenis ex iuuene renaſcens,uiuendo exigam,circa decimumſeptimum quenque annum exuens ſenectutem, perinde atque ſerpẽtes. Nihil enim deerit mihi,cum hæc habebo. Siquidem omnia quæcunq; alii hab[illegible]ra eſſent,

Votum omnis fortunæ & felicitatis.

quatenus

A quatenus & fores aperire poſſem,& ſopire cuſtodes,& ipſe ingreſſus inuiſibilis eſſe. Quòd ſi apud Indos aut Hyperboreos ſpectaculum aliquod mirum ac nouum foret,aut res aliqua precioſa,aut quicquid eſu uel potu dulce:nihil ueritus,ſed ipſe eò aduolans,fruerer omnibus ad ſatietatem uſque. Et quia Gryps alata fera,aut Phœnix auis apud Indos à cæteris uideri nequit,ego uerò etiã illud uiderem. Et fontes Nili quoq; ſolus ſcirem, & terræ quicquid inhabitabile eſt,& ſiqui Antipodes ex aduerſo nobis habitant,auſtralem terræ partem dimidiam tenentes. Præterea autem & ſtellarum naturam,& Lunæ,& ipſius Solis,facilè noſſem,ut qui ab igne illorum lædi non poſſem. Et quod omniũ ſuaB uiſſimum fuerit, uno eodemq; die annunciare Babylonem poſſem quísnam in Olympiis uiciſſet:& ſi fortè in Syria pranſus eſſem,cœnare in Italia. Si quis autem inimicus mihi foret, ulciſci etiã iſtum, ex obſcuro iniecto in caput eius ſaxo,ita ut diminueretur ei cerebrum. Amicis autẽ contrà benefacere,offundendo dormientibus ipſis aurum. Ac ſanè ſi quis ſuperbus foret,aut tyrannus dines contumelioſus,ſublatũ ipſum ad ſtadia uiginti per præcipitia ſupernè deiicerem. Cum puſionibus autẽ nemine prohibente conuerſari mihi liceret,quippe cum & uideri non poſſem ingreſſus,& omnes in ſomnum reſoluerem,ſolis illis exceptis. Quale uerò etiam illud foret, quòd belligerantes tutò ſpectaC re poſſem,extra teli iactum in altum ſublatus? Et ſi uiſum fuiſſet, adiungendo me uictis,& ſopiendo uictores,fugientibus uictoriam ſubminiſtrarem,ex fuga uidelicet reuerſis. Et in ſumma, ludum quendam facerem uitam humanam, omniaq; adeò mea forent, ac deus uiderer cæteris. Atq; hæc ſumma felicitas eſt, quæ neque perire,neque inſidiis peti poteſt, & maximè cum bona ualetudine per longam ætatem. Quid igitur eſt Lycine, quod in hoc uoto culpare queas? LYC. Nihil, Timolaë. neque enim tutum fuerit aduerſari uiro alato,& qui robore multa hominum millia ſuperat. Verũtamen illud interrogabo te, ecquem alium uideris inter tot gentes quas uolando oberraſti, ſenem iam uirum menD te à ſtatu ſuo ita dimota, qui annulo exiguo uectus, totos adeò montes digito mouere potuerit,amabilem omnibus, idq; cum caluus eſſet, & naſum haberet ſimum? At uerò etiam hoc reſponde mihi: Cur tandem non unus annulus omnia tibi iſta poteſt, ſed tã multis reuinctus incedes, ſiniſtra grauata per ſingulos digitos? imò uerò excedit numerus,& neceſſe erit etiam dextram ferendo oneri ſuccedere. Atqui uno adhuc neceſſario maximè opus eſt,qui te indutũ à ſtultitia cohibeat,multa iſta inſolentia deterſa. aut an hoc quidem etiam Elleborus abunde poteſt,meracior uidelicet hauſtus? TIMO. At prorſus Lycine etiam ipſe optabis tandem iam aliquid,quò diſcamus qualia tu poſtulaturus ſis, E irreprehenſibilia uidelicet, & quæ accuſari nequeant, quandoquidem cæteros calumniaris omnes. LYC. At non opus habeo uoto ego. Venimus enim iam ad Dipylum,& optimus hic Samippus,dum circa Babylonem ſingulari prælio dimicat,& tu Timolaë dum in Syria quidem prandes,in Italia autem cœnas,etiam ea ſtudia quæ ad me pertinebant,abſumpſiſtis,rectè ſanè facientes,præſertim cum nõ probẽ in breue tempus diteſcere opulentia quadam quaſi ſubuentanea,deinde poſt paulum mœrore affici, dum nudam aliquã maſſam panis comedam: quale uobis non multò pòſt accidet,poſtquã felicitas quidem iſta uobis,multæq; diuitiæ uolantes euaneſcent,ipſi autem digreſſi à theſauris & diadema[illegible]quam ex ſuauiſſimo aliquo ſomnio excitati,domi diſſimilia

omnia reperietis,perinde ut hiſtriones regum perſonas agentes,qui ex theatro F
regredientes, plerique fame conficiuntur, idq; cum paulò antè Agamemnones aut Creõtes fuerint. Mœrore igitur afficiemini,uti conſentaneũ eſt,ægroq; animo ea quæ domi uobis ſunt aſpicietis, & maximè tu Timolaë,quando neceſſe tibi erit idem pati quod Icarus olim, ut ſoluta uidelicet pennarum textura,de cœlo delapſus,humi incedere cogaris,amiſſis annulis illis omnibus,ultro de digitis effluentibus. Mihi uerò etiã hoc abunde ſatis erit, pro omnibus theſauris,ipſaq; adeò Babylone, ſuauiter admodum ridere ad ea quæ uos optaſtis, tam præclara ſcilicet,& hoc,cum ipſi philoſophiam laudetis.

TRAGOPODAGRA, Ioanne Sinapio interprete. G

ARGVMENTVM.

Argumentum fabulæ tale eſt. Peragunt encomium & laudes Podagræ, ſacerdotes,poteſtatem deæ carminibus celebrantes. *Ad quorum inuocationem cum ipſa quoque dea adeſſet,ſuumq; numen ut inſuperabile & inuictum prædicaret : nunciatur interea medicos quoſdam Syros deam contemnentes, ac uires ipſius eleuantes,medicinam,à patre uidelicet acceptam,contra illam uulgo polliceri.* Indignata itaque dea,arrogantiamq; *ac temeritatem hominum non ferẽs,immiſſis tortoribus ſuis miſerè illos excruciare atque uexare cœpit.* Qui *cum medicina ſua fruſtra adhibita, doloris uehementiam atque acerbitatem ferre non poſſent, ſupplicantes deæ,uictos ſeſe,artẽq; ſuam nullam eſſe confitẽtur.* Exorata igitur dea *tortores ſuos reuocat,ac uictrix palmam refert.* Proloquitur Podagricus *quidam,malum & cruciatum immedicabilem deteſtans.* Fabula uerò *in uniuerſum idem illud innuit,quod* Ouidius,*cum inquit:* Tollere nodoſam neſcit medicina podagram. *tum quòd & uanitatem Iudæorum ac Syrorum nonnihil taxare uidetur,ut qui contra omnes morbos quantumuis incurabiles,medicinam pollicerentur: quale & hodie quidam ex eadem gente uulgo faciunt.* H

Perſonæ,Podagricus,Chorus,Podagra,Nuncius,Medici,Tortores.

LOQVITVR PODAGRICVS.

Trimetri Iambici.

Triſte nomen,ô diis odibile,
Podagra,lachrymoſa,Cocyto ſata,
In Tartari ſpecubus opacis edita,
Erinnys utero quã Megæra ſuo tulit,
Et uberibus aluit,cuíque paruulæ I
Amarulentæ,in os lac Alecto dedit.
Ergo quis abominabilem te dæmonum
Produxit in lucem exitio mortalibus?
Quôd ſi luunt errata manes mortui,
Si luce commiſſi rationem nox petit,
Nec Tantalus ſiti,nec Ixion rota
Volubilis,nec Siſyphus onere lapidis
Cruciandus in Stygii fuit Ditis domo,
Tuis ſed omnes omnium ſcelerum reos K
Aptare decuit membrifragis cruciatibus.
Vt corpus affectum & fatigatum meum
Manibus ab extremis ad infimas pedũm
Plantas,ſanie tetra, fluenteq; fellea
Per membra bile,& impetuoſo flamine,
Suis ubique ſtringitur meatibus
Porisq; clauſum me premit doloribus!
Per ipſa currit ignea peſtis uiſcera,
Carnemq; uorticibus populatur ignium,

Aetnæ

A
Aetnæ uelut crater facibus exæſtuans:
Aut Sicula uallis æquorearum rupium,
Aeſtibus ineuolubilibus,ubi fluctuans
Sinuoſa ruinas unda ſcopulorum ferit.
O omnium mortalium opinionibus
Incogitabile malum, ut omnes perditè,
Quicunque uana ſpe ſtolidi,te leniter
Mulcere medicariq; cupimus,fallimur!

CHORVS.

B *Dimetri catalectici omnes.*

Iuga Dindymi Cybeles
Phryges ululante uoce,
Tenero frequentare Atti
Solent,modisq; ſiſtri
Phrygii, ſuper iuga Tmoli
Comon celebrare Lydi,
Et perciti furore
Reſonant ſuis in armis
Euantis orgia rythmis
C Cretenſibus Corybantes,
Clangit quoque tuba duro
Marti, modulans tumultus
Depreſſa bellicoſos:
Sed nos tui podagra
Myſtæ,tibi ſacramus
Vernum tempus aptum podagræ. Celſ. lib.4. cap.24. Ineunte uere,luctus,
Vbi graminifera paſſim
Herbis uirere prata,
Et in arboribus tenellæ
Zephyro reflante frondes
Inceperint uigere,
Malè nuptaq; cum per ædes
Hominum ſtrepens hirundo,
Nocturna perq; lucos
Itin gemit,querelis
Vbi triſtibus philomela.

PODAGRICVS.

Trimetri Iambici.

O ægritudinis opifer & comes meæ,
O tertii gerens Bacule uicem pedis,
Tremulum mihi ſuffulcias oro gradum,
Iterq; dirigas,leuia & ueſtigia
Firmes pedum,poſſint ut inniti ſolo.
Ac miſer ex ſtratis tua membra corripe,
Et culmen ædium relinque umbratile,
Nigramq; ab oculis excutiens caliginem,

Prodi foras,& ad rutilum Solis iubar
Auram ſerenam ſpiritu læto trahe,
Ter quinque præteriere nunc ſolidi dies,
A ſole cum procul in tenebris abditis
Incompoſito in lecto cubans diſtorqueor.
Adeſt animus,adeſt uoluntas ſæpius
Vt in pedes me coniiciam,fores petẽs,
Sed corpus imbecille uota deſerit.
Atenim propera mea mens,quoniam te non latet
Egena uita podagrici,qui cum uelit
Obambulare,non queat,uiuentium
Hunc exime numero,& refer inter mortuos.
Sed eia.
At qui ueniunt hic qui baculos manibus mouent?
Capita coronati foliis ſunt Acteæ,
Cuiúsue dæmonum celebrant feſtum chorum?
An Phœbe Pæan numen extollunt tuum?
At Delphica nulla cingit illos laurea.
An ſors canitur laus aliqua Bacchanalium?
Sed non adeſt ſignum comis hederaceum.
Age qui,uel undénam uenitis hoſpites,
Exponite nobis,ueraq; fateamini:
Et quam deam celebretis amici,dicite.
CHO. At tu quis es,uel unde nos interrogas?
Vt enim baculus greſſusq; nobis indicant,
Myſten uidemus inſuperabilis deæ.
POD. Vnus quidem & ego ſum,deam non dedecens.

CHORVS.

Dimetri partim catalectici,partim acatalectici.

Venerem ſacræ deam Cypri
Ex ætheris ortam ſemine
Nutriuit in æquoreis aquis
Nereus decentem fabricam,
Iunoq; coniunx & ſoror
Tonantis,ulnas candida,
Apud Oceani fontes uagis
In ſinubus educata
Nutrice fuit à Tethyde.
Summoq; uertice cerebri
Eſt uirginis interritam
Enixus indolem,pater
Cœleſtium Saturnius,
Virtute claram Palladem.
Sed hanc deam beatam
Primam cubitis Ophion ſenex

E A G B H C I D K E

In delicatis protulit.
Cum deſiit tenebroſa lux,
Et orta lucifera fuit
Aurora,iubarq; lucidum
Solis:podagræ tum ſimul
Apparuit potentia.
Te prodeuntem ex ilibus
Parcæ,ſtatim Clotho abluit,
Totusq; riſit ætheris
Fulgor,tonuitq; ſerenum
Cœlum,beatus at aluit
Hanc in papillis lacteis
Largus pater ipſe Pluton.

PODAGRICVS ET CHORVS.

POD. Sed qualibus ſacris miniſtros excitat?
CHO. Nihil cruoris ab ore ferri fundimus,
Nec ulla ſeta de ceruice uellitur,
Nec terga talis perſtrepunt ſonantibus,
Nec fruſta crudæ paſcimur carnis boum.
Cum uere florem tenuis ulmus germinat,
Et inſidet ramis loquacula merula,
Acuta tunc myſtis ſagitta figitur
Per membra,clàm, latens,& intima penetrans,
Pedem,genu,cauosq; nodos oſſium,
Talosq;,coxarumq; uertebra,femora,
Manus,ſcapulas, & brachia,& imas artuum
Cauernulas,tumidasq; digitorum baſes,
Omnia uorat,depaſcitur,urit,occupat,
Inflammat,emollit,dea donec iuſſerit
Aufugere morbum, & eſſe modum doloribus.
POD. Ergo unus & ego, neſcius licet,fui
Deæ ſacratæ numine tali percitus,
Ergo benigna ueniat apparens dea,
Simulq; cum myſtis,& ego hymnos ordiar
Solitum podagricis modulaturus melos.

CHORVS.

Dimetri.

Tranquilliter igitur & ſine
Ventis ſit æther,quilibet
Laudes canat podagricus.
En ſtrata diligens dea,
Suas ad aras aduenit
Baculo gradum ſuffulciens.
Salue deûm mitiſſima,
Nosq; benigna reſpice
Lætante lumine famulos,

Huiusq; ueris tempore
Paulum dolores mitiga.

PODAGRA.

Trimetri Iambici.

Quis eſt hominum,cui non ego inſuperabilis
Regina morborum Podagra nota ſim?
Quam nulla thura,nulla fumigatio,
Nec fuſus apud aras cruor,aut donaria
Suſpenſa templis diuitum placabilem
Reddunt: nec ipſe uincere ſummus omnium
Pæan deorum medicus arte ſua poteſt,
Apollinísue filius Aeſculapius.
Ex quo ſiquidem mortalium fuit genus,
Omnes meas retundere uires geſtiunt,
Omnemq; turbant pharmacorum induſtriam.
Plantaginem terunt,apiiq; ſemina,
Foliaq; lactucarum,& agreſte peplion,
Et marrubium,amnicolamq; potamogeitona.
Alii Cnidas terunt,aliiq; ſymphyton,
Lentes alii de ſtercore lectos illinunt.
Hos cocta paſtinaca,foliaq; perſica,
Hyoſcyamus,papauer,& bulbi iuuant,
Cortexq; pomi punici,malicorium,
Et pſyllion,thus,ellebori radix,nitrum,
Et mixta uino telis,& collamphacos,
Et gyrine,ſimulq; galla cupreſſina,
Et panis hordeaceus, atque braſſicæ
Crudæ folia,gypſus gari liquaminis,
Et ſtercora ſylueſtris capræ, fimus hominis,
Farina fabarum,flos quoque lapidis Aſii.
Alii rubetas,quíque uocantur aranei
Mures, lacertas atque muſtelas coquunt,
Ranas, hyænas,tragelaphos,uulpeculas.
Cuius metalli non pericla ſumpta ſunt?
Quis non probatus humor eſt mortalibus?
Aut cuius inexplorata lachryma eſt arborum?
Animalium omnium oſſa,nerui,tergora,
Adeps,cruor,medulla,lotium,merda,lac.
Bibunt alii numero quaterno pharmacum,
Alii per octo,perq; ſeptem plurimi.
Alius bibens ſacram,repurgari ſtudet,
Aut carminibus animum adhibens illuditur,
Iudæus excantat fatuum nactus alium.
Rurſus alius à fonte remedium petit.
Sed omnibus illis nil niſi plorare impero:
Et ſic facientibus uel irritantibus

Occurrere ſoleo magis iracundior.
Qui uerò contra me nihil eius cogitant,
Illis facilem & tractabilem me præbeo.
Nam qui meis communicat myſteriis,
Primùm quidem ſtatim bona uerba dicere
Docetur,oblectareq; ſalibus & iocis
Dictisq; facetis ſe ſalutantes ſolet.
Deinde cum geſtatus intrat balnea,
Fit ridiculus,ſit & uoluptas omnibus.
Aten enim quam dixit Homerus,illa ſum
Ego,per hominum capita molliter ambulans,
Plantas pedum teneras habens:ueruntamen
Pleriq; me mortalium podagram uocant,
Quoniam pedum captura ſum,ποδῶν ἄγρα.
Sed agite Myſtæ,qui mea colitis ſacra,
Celebrate laudibus inſuperabilem deam.

CHORVS.

Dimetri Anapæſtici.

O nympha ingenium adamantinum habens
Multipotens, animo dea ualido,
Audi uota tuorum ſupplicum
Magna potentia,uis tua magna,
O Regina opulenta Podagra,
Quam Iouis horret pernix telum,
Quamq; profundi fluctus pelagi
Trepidant,quam quoque trepidat,ſceptra
Qui gerit infera Stygius Pluton,
O gaudens nodis,lectigrada,
Curſiuetans,talorum tortrix,
Calcicrematrix,malehumitanga,
Oſſitremenda,genufraga,pernox,
Articulos cruciandi cupida,
Curuigenuflexa, potens Podagra.

Trimetri Iambici.

PERSONAE.

Nuncius. Podagra. Medici. Tortores.

NVN. Domina peropportuna te fers obuiam:
Audi,neque enim tibi nuncium fero friuolum,
Sed ſocia uerbis ipſa res adiungitur.
Nam ciuitates,ut ſtatueras,undiq;
Lento pede ueſtigans,tibi ſcrutabar domos
Cunctas,ut aduerterem ſi quis tuam
Potentiam non debito more coleret,
Aliosq; tuarum ui manuum ſat repperi
Re[illegible]na domitos,mente bona quieſcere.
[illegible] ſed audaces duo,confidentia

Freti ſua,non deſierunt dicere
Ac deierare,uim tuam uenerabilem
Non eſſe,ſed exortem uolunt mortalium
Te generis ac uitæ.Religans igitur pedes
Mox faſciis,uehementer approperans,die
Iam denique quinta ueni,laſſus itinere.
Nam tota fermè duo ſtadia pertranſii.
POD. Quàm ſubitus ades ô nuncie uelociſſime!
Sed cuius obſecro regionis terminos
Duros & inuios reliqueris,explica
Clareq; refer,ut celeritatem intelligam.
NVN. Quinque graduum ſcalas reliqui primitus,
Tremulas quoq;,luxatis trabium compagibus.
Deinde ſternax me excipit mox area,
Duris renitens ad pedes impulſibus.
Quod iter ubi confeci grauibus ueſtigiis,
Stratam ſilicibus ingrediebar ſemitam,
Ituq; ſcrupulis acutis aſperam.
Hinc incidens in lubricam & planam uiam,
Dum propero progredi,ſolutum retrahit
Calces malè firmas illico cœnum retro,
Quà tranſeunti liquidus è membris mihi
Sudor fluebat,æger ut feſſum gradus
Deficeret:inde laſſus omni corpore,
Latam quidem,aſt tutam minus inſiſto uiam,
Variis & hinc & inde me uehiculis
Vt currerem,cogentibus & urgentibus.
Quare celeriter ſubleuans ſegnem pedem,
Tranſuerſus occurſum fugiens,ceſſi loco,
Donec citis quadriga tranſiret rotis.
Myſtes enim tuus nequibam currere.
POD. Non gratis hæc rectè tibi res geſta ſit,
Mi nuncie.tuæ nanq; promptitudini
Parem rependam gratiam precio pari.
Atque hoc adeò gratum tibi ſit præmium,
Poſthac triennio ſemel modò leues
Tentare te noſtros dolores perferam.
Sed uos ſceleſti,diis & inuiſiſſimi,
Quínam,uel à quibus parentibus editi,
Audetis obniti podagræ potentiæ,
Cuius ſuperare uim nequit Saturnius?
Heus dicite peſſimi: quoniam heroas ego
Quamplurimos domui,ſapientes ut ſciunt:
Heroes podagrici. Priamus pede celer ille,canitur podagricus
Periit Achilles podagricus ille Pelei,
Et Bellerophontes podagricus me pertulit.

F A G B H C I D K E

Podagricus & Thebanus erat dux Oedipus,
Et ex Pelopidis podagricus erat Pleſthenes:
Et filius Pæantis etiam podagricus
Dux præfuit claſſi.fuit & alius celer
Dux Theſſalorum,qui ſimul atque prælio
Victus ceciderat Proteſilaus,præfuit
Claſſi,podagricus licet & æger foret.
Ithacæ quoque principem Laërtæ filium
Vlyſſem,ego,non ſpina necuit trigonos.
Nunquam ergo gauiſuri ô calamitoſiſſimi,
Pœnam patiamini meritis ueſtris parem.
MED. Syri quidem genere Damaſceni ſumus:
Multa fame uerò coacti & inopia,
Terram & mare peragramus,errantes, uagi.
Habemus autem quod pater unguentum dedit,
Per hoc mala conſolamur ægrotantium.
POD. Cedo,quod unguentum? quis illius habitus?
MED. Sacrum tacendi ius mihi iurandum datum,
Me talia dicere tibi planè non ſinit,
Nec ultimum morientis edictum patris,
Qui iuſſit hanc celare nos uim pharmaci,
Quod ſæuientem te quoque ſcit compeſcere.
POD. An igitur,ô execrabiles,malè perditi,
Vllius uſquam tanta uis eſt pharmaci,
Meam quod inunctum uim ſciat compeſcere?
Sed ſine,paciſcamur age tali fœdere,
Et experiamur ánne uirtus pharmaci
Futura ſit ſuperior,an flammæ meæ.
Huc ô ſeuera ſtatim undique conuolantia
Tormenta,præſides meæ ueſaniæ,
Ocyus adeſte, tuq; ſoleas infimas
Pedum,ſub ipſos uſque digitos urito,
Tu calcibus inſili,profundam tu riges,
A fœminibus ad genua tabem felleam,
At uos manuum repentè flectite digitos.
TOR. En imperata ſingula tibi fecimus.
Iacent,miſeriq; clamitant grauiſſimè,
Per omnia torti membra tuis complexibus.
POD. Nunc agite ô hoſpites,uideamus optimè,
An illitum uos nunc muniet hoc pharmacum.
Nam ſi palàm aduerſum fuerit illud mihi,
Mundum relinquens,abditos terræ ſinus
Subibo, & infimos abyſſos Tartari,
Obſcura & ignota omnibus mortalibus.
MED. [illegible]unximus,leuat neque dolores tamen.
Podagricus. Heu proh dolor,heu tabeſco miſer atque pereo.

Omnia populatur membra mea cæcum malum,
Non Iuppiter fert tale telum fulminis,
Non ulla sic procella sæuit æquoris,
Non impetuosi tanta uis est turbinis.
An asperos sustineo morsus Cerberi?
Num uirus Echidnæ membra mea depascitur?
An tunica sanie tincta Nessi sanguinis?
O dea miserere. nam neque meum pharmacum,
Nec aliud inhibere poterit cursum tuum:
Victrix sed omnium omnibus es suffragiis.
POD. Desinite nunc tormenta, dolores cedite:
Mecum quia cœptæ litis illos pœnitet,
Et norit unusquisque me solam omnium
Illachrymabilem & immedicabilem deam.

CHORVS.

Hexametri μείοζοι & Anapæstici Dimetri.

Non uis Salmonei contendere cum tonitribus.
Aula Iouis, pœnas euadere salua potuit:
Verùm animo repressa, repentèq; fulmen Dei
Fumigero stygias detruditur icta sub aquas,
Nec satyrus Phœbo congressus Marsya tulit
Inde uoluptatem, cum diripit undique cutem
Pythius illius, non præmia grata referens
Litis habet memorem, luctu quoq; fœta Niobe,
Nanque & adhuc lugens Sipylum, rigat uda lachrymis
Mœonis ad lites Arachne, quia Pallada uocat
Perdita, nunc scelus id testantia stamina plicat,
Impar enim est diuorum affectibus humana uis:
Vt Iouis, ut Latonæ, ut Pallados, ut Pythi.
Mites ergo feras cruciatus atque faciles,
O celebris, cunctisq; locis dea nota podagra,
Ferq; leues, & acutos, & breuiter noxios
Absque dolore, nec intolerabiliter, bene suos
Qui teneant fines, sint exiguumq; ualidi,
Quiq; gradum non impediant facientibus iter,
Multæ sunt formæ miserorum,
Sed podagricos soletur morbi
Exercitium & consuetudo.
Quare æquanimiter nobiscum
O quotquot in hac estis naui,
Cruciatus ex animo eiicite.
Quòd si quæ placeant, non fiunt,
Et iter non placitis dii inueniunt,
Quisquis es hic cui morbus grauis est,
Te ludi ridericq; feras,
Nam hæc huius ludi natura est.

OCYPVS,

ARGVMENTVM.

Ocypus Podalirij & Astasiæ filius fuit, pulchritudine ac uiribus præstans, gymnasiorumque & uenationum in primis studiosus. Hic cum sæpe uideret eos qui à rigida podagra detinerentur, irridere illos cœpit, dictitans nihil esse prorsum, cur illi tantos dolores præ se ferrent. Indignatur itaque dea, ac pedes illius inuadit. Qui cum ab initio constanter ferret, ac morbum detrectaret, tandem à dea totus prosternitur, & supinus decumbit. Scena quidem siue actio fabulæ apud Thebas esse intelligitur. Chorus autẽ ex popularibus eius loci podagricis cõstituitur, qui omnes Ocypum pariter coarguũt. Fabula est ex ijs quæ pro ualde urbanis habentur. Interlocutores fabulæ sunt, Podagra, Ocypus, Nutritor, Medicus, Labor, Nũcius. Proloquitur autẽ Podagra. Poema imperfectum & mendosum est, &, ut Erasmus addit, ne micam quidem Lucianici salis habens.

Mimesis est græcorũ grammaticorũ, quâ huiusmodi inscriptiones fabularum præmittunt, ut apud Euripidem, Aristophanem &c, uidere licet.

POD.
Rauis hominibus, & inauspicati nominis
Podagra uocor, mortalibus dirũ malum:
Quæ uinculis adstringo neruorũ, pedes,
Ingressa clàm sub artuum compagines.
Ridere uerò soleo eos quos torqueo,
Dum proloqui ueram mali caussam haud uolũt,
Aliamq; fictam in promptu habẽt, qua se tegant.
Quilibet enim se decipit mendacio,
Luxatum alicubi, aut grauiter allisum pedem
Dum dictitat, ueramq; caussam supprimit.
Quod enim ipse celat, & latere alios cupit,
Hoc tempus inuito arguit eo pòst tamen:
Ac tum domitus, ueroq; nomine me uocans,
Gestatur ab amicis, triumphus omnibus.
At uerò ad hanc rem adiutor est Labor mihi.
Neq; enim sine hoc ego sola quicquam potuero.
Proinde mordet me illud, & præcordia
Tangit mihi, quòd cum ille caussa sit omnibus
Malorum, & omnes excruciet, nemo tamen
Incessat ipsum maleficis conuiciis,
Sed ab omnibus (ita est dementia)
Me prosequuntur imprecationibus,
Quasi hoc mea modo effugere possint uincula.
Verùm quid ista nugor, & non protinus
Qua gratia huc aduenerim ad uos, proloquor,
Iram euomens hanc intus omnem, ut est, meam?
Nam cursor hic (si diis placet) generosus,
Elatus animo præter alios Ocypus
Contemnit, & nullam esse me demens ait.
Ego autem, ut mulier, ira acerbè percita,
Illum uicissim acerbo & immedicabili
Adorta malo, ut mos est meus,
Ictu illico talum pedis certo petens.
Ac nunc quidem dirus labor locum eum tenet,
Plantamq; terebrat infimam stimulis suis.
[illegible] cursu aut palæstra offenderit
Pedem, magistrum decipit, miserum senem,

Sed bilioſum ægrè mouens captum pedem
Progreditur infelix domo ipſus huc foras.
OCYP. Vnde autem acerbus iſte per pedes mihi
Sine uulnere improuiſus accidit dolor,
Qui neque gradi me,neque loco ſtare patitur?
Intendo uerò neruum,ut arcum olim ſolet
Iaculator,inde dum ſagittas emouet:
Cogitq; tandem uis iniqua proloqui.
Cedit dolentium ultimum iam tempori.
NVTR. Attolle te ipſum quæſo fili,& alleua,
Ne fortè concidens pro eo atque claudus es,
Tecum pariter & me trahas pronum ſolo.
OCYP. En teneo te abſque pondere,& tibi pareo:
Aegro pedi inſiſtens,doloremq; opprimens.
Nanq; iuniori turpe,pueros inter,eſt,
Obmurmurans miniſter,inualidus ſenex.
NVTR. Ne ne quid huius ſtultè,ne mihi obiice,
Ne faſtuoſe me laceſſe uti iuuenis,
» Illud ſciens,quòd iuuenis eſt quiuis ſenex
» Quoties neceſſitas & opus hoc poſtulant:
Ac crede dicenti,ultimum hoc ſi ſubtraham,
Stabo ſenex,at tu iuuenis cades humi.
OCYP. At tu,parum ſi offenderis,ſenex,cadis,
Et hoc,dolor cum nullus etiam te premit.
Siquidem parata in ſene uoluntas ſemper eſt,
Sed res & opus haudquaquá in eo itidem uigẽt.
NVTR. Quid hæc ſophiſticando ineptias agis?
Quin potius unde morbus hic cauam pedis
Aduſque plantam uenerit tibi,diſſeris?
OCYP. Dum curſitando exerceo me,atque ibi leuem
Pono pedem,currens retorſi,atque incidi
In hoc malum,implicitus dolore quo uides.
NVT. Denuo igitur curre,uti monebat qui ſedet
Barbamq; ſub tonſore uellit hiſpidus.
OCYP. Ergo ubi palæſtra exerceor,* parembolam
Dum iacere luctando uolo,hanc plagam tuli.
Hoc utique tandem credere uolo te mihi.
NVTR. At qualis ipſe miles es,cedo,ut iacens
Parembolam,percuſſus hanc plagam feras?
Mendacium nectendo,falſa prædicas.
Eadem iſta diximus aliquando nos quoque,
Fatendo ueritatem amico nemini.
At nunc uides ut cuncta *
Quaſſansq; facilè intorquet huc illuc labor.
MED. At ubi,ubi reperiam inclytum Ocypum, uiri,
Ex pede laborantem,& uacillantem gradu.

F G H I

De hoc loco Eraſmum uide in prouerbio: Curre denuo.

Quid parẽbole inter palæſtritas proprie ſit,alibi nõ reperio. Videtur tamen æquiuocatione hic uti,& priore loco tacitã & ſubdolã luctantiũ interſitionem pedũ ſignificare,poſteriore autem uel uallum, uel cohortẽ aut manum ſubſidiariã,quæ in ipſa pugna cæteris ordinibus inſeritur: de qua ſignificatione Suidas & Heſychius meminerunt, & Pollux quoque.

Haud ſcio an hic quoque deſit quippiam, cum poſteriora uerã à choro magis, quã à Nutri [illegible] & Medicus quoque poſtea nõ unum, ſed multos compellat.

Medicus

A B C D E

Medicus enim cum ſim,ex amico quopiam
Audiui eum uehementer affici malè
Dolore,qui conſiſtere pede ipſum haud ſinit.
Sed ipſus hic propè iacet ante oculos meos,
Stratus ſupino per cubile corpore.
Saluere iubeo per deos te,ac tuum.
Quid iſtud Ocype? dic mihi,forſan
Si fortè enim cognoro,forſan remedium
Adhibebo tam ſæuo dolori,atque iſtius
Tantam mali cauſſam leuabo ſcilicet.
OCYP. At me uides,ô* ſoter,& Soteriche
Tubæ ipſius nomen gerens,Soteriche.
Sæuus dolor pedem mihi arrodit malè,
Greſſumq; timidè facio,& haud planum pede.
MED. Vnde,aut quid accidit expedi,aut quibus modis?
Nam medicus audiens rem ut eſt,dempto metu
Melius adit: non audiens,errat ferè.
OCYP. Dum genere curſus neſcio quo exerceor
Arti ſtudens gymnaſticæ,plagam tuli
Percuſſus à quodam meorum æqualium.
MED. Cur triſtis igitur ceſſat inflammatio
Locum per ipſum? aut cur neq; impoſitas habes
Tinctas ſalubri faſcias aſpergine?
OCYP. Quoniam haud amo ex lana illigata uincula,
Vt quæ afferant deformitatem inutilem.
MED. Quid ergo tibi uidetur? incîdam pedem?
Nam ſi hoc feres,ſcias licet, quamplurimum
Exhauriam tibi ſecando ſanguinem.
OCYP. Fac quicquid inuenire nunc nouum potes,
Vt me hoc pedum dolore quàm citò liberes.
MED. Et ſectionem acutam,& æriferream,
Cruoribibulam,ſemicuruam infero tibi.
OCYP. Heus,ſine,ſine.
NVTR. Soter quid agis? ut ne tibi Soteria
Contingat ulla,qui facinus iſtud facis.
Adhibere ferriſatum laborem ſuſtines?
Malumq; nil planè ſciens,infers pedi?
Falſus etenim audiſti opera quæ audiſti modò.
Nam neque palæſtra iſte,neq; curſu,ut dictitat,
Certando læſus eſt.id ex me ergo audias.
Principiò enim ſaluus quidem uenit domum,
Pòſt autem edens multum,& bibens miſer,
Salus,ſuper lectum cadens,ſomnum capit:
Ac deinde noctu expergefactus occipit
Clamare quaſi perculſus aliquo dæmone,
Vt omnibus clamore eo incuteret metum.

Id eſt ſeruator. ſic enim demulcendi cauſſa medicum uocat.et Soterichus à Soter deductitiũ eſt, aliàs propriũ quoq;.

Dicebat autem,unde hoc malū mihi? heu miſer.
Fortaſſe dæmon potitur aliquis pede.
Noctu inſuper ſolus quoque reſidens toro,
Ceu præco,lamentando proſequitur pedem.
Aſt ubi diem iam gallus intonat tuba,
Acceſſit,& triſtem mihi impoſuit manum,
Plorans,febricitans,corpori innitens meo.
Tibi uerò,quæ dixit prius,mentitus eſt,
Sæua hæc uolens morbi tegere myſteria.
OCYP. Verbis ſenex armatus omnis ſemper eſt,
Nil iactitans non,aſt opere præſtans parum.
Nam qui dolet,falſumq; amicis diſſerit,
Similis edenti maſtichen famelico eſt.
MED. Deludis omnes tu,aliaq; aliis implicas,
Dicens dolere te,aſt ubi doleas,tacens.
OCYP. Quónam ergo pacto ediſſeram cauſſam tibi
Huiuſce morbi,qui doleo grauiter quidem,
Verùm nihil ſcio,niſi quòd doleo modò?
MED. Atenim abſque cauſſa cum dolet aliquis pedem,
Poſthac inania uerba fingit,ut lubet,
Sciens graue illud,quo implicatus eſt malo.
Ac nunc quidem conſiſtis in acie mali:
Vbi uerò & alterum pedem inuadet dolor,
Flebis gemens.at dicere unum tibi uolo,
Hoc illud eſt,nolis,uelis,hoc illud eſt.
OCYP. Quod illud autem? quódue nomen habet? cedo.
NVTR. Nomen quidem habet è duplici factum malo.
OCYP. Hei mihi,quid hoc? dic obſecro te,dic ſenex.
NVTR. Ab eo loco principium habet,ubi nunc doles.
OCYP. Pedis igitur principium habet,quantum dicis.
NVTR. Huic adde ſæuæ nomen Agræ,Doricum.
OCYP. Quo me ergo pacto miſerum adhuc?
NVTR. Eſt ſæua nempe,namq; parcit nemini.
OCYP. Soter,quid ais? quid me autem?
MED. Sine me parum,ſtulte,tui ego gratia.
OCYP. Quid hoc mali autē,aut quid tibi accidit graue?
MED. In graue malum incidiſti & incurabile.
OCYP. Proin claudicantem uiuere hinc neceſſe me eſt?
MED. At eſſe claudum,nihil erat,néue hoc time.
OCYP. Quid peius autem?
MED. Iacere utroque te impeditum pede etiam.
OCYP. Heu,unde nouus inuaſit hic mihi dolor
Etiam alterum pedem,huicq; compatitur malè.
Quóue penitus modo obrigui ut ire hinc uolo?
Formido uerò dimouere pedem nimis,
Stultus,quaſi infans derepente exterritus.

Sed obſecro te per deos Soteriche,
Vt ſiquid ars poteſt tua,nihil inuidens
Medeare mihi.ſin minus,ego pereo funditus.
Nanque intus excrucior,doleoq; per pedes
Tanquam ſagitta fixus ex arcu leui.
MED. Equidem remota ambage uerborum procul
Hac,qua medici alii ſolent uti modò,
Ipſaq; re nullam ſalutis ferre opem,
Cuncta patienti breuiter exponam tibi:
Principiò ineuitabile in malum miſer
Planè incidiſti.non enim compactilem
Ferroq; fictam pede ſubiſti compedem,
Sed ſæuam & abditam omnibus prorſus malam,
Cuius hominum natura non tulerit onus.
OCYP. Eheu miſer,uæ uæ mihi,
Vnde hic mihi tacitus pedem terebrat dolor?
Suſcipite me manibus priuſquam concidam
Perinde uti Satyri ſub ulnas Bacchicos.
NVTR. Equidem ſenex ſum: at ecce tibi pareo tamen,
Iuuenemq; te longæuus ipſe manu rego.
Cætera deficiunt.

DIALOGI MERETRICII, [illegible] interprete.

ARGVMENTVM.

Vt in ſuperioribus dialogis,breuioribus quidem illis, Lucianus cum ſuperorum tum inferorum res irridet, ſumpta, ut uidetur, occaſione partim ex Homero,& cæteris epicis,partim ex Tragœdiarum quoque ſcriptoribus, ita in hiſce meretricum colloquijs, mulierum quoque uitia, amores, uariamque laſciuiam perſequitur, idq; accepta eius rei occaſione atq; materia ex Menandro,& eius ætatis comœdis. Eadem enim & illic argumenta tractata eſſe,ex Latinorum Terentij ac Plauti conuerſionibus cōiecturam facere licet. Quòd ſi autem in re non uſq; adeo graui aut periculoſa etiam diuinare licet, uidetur Lucianus exercitandi quoq; gratia huiuſmodi luſitaſſe,quippe qui ijs quibus aliquando rhetoricā tum alibi, tū in Gallia quoq; profeſſus eſt, huiuſmodi quaſi exempla quædam propoſita uoluerit. Ita enim accuratè hic ubiq; Atticā elegātiam ac proprietatem cuſtodiuit,ut prorſus ad imitationē hæc cōpoſuiſſe uideatur. Neq; uerò hoc loco crimini nobis uerterit quiſpiam,quaſi meretricia hæc,& infanda etiam nonnulla,latina facta,iuuentuti legenda proponamus. Nam præterquam quòd ſuſcepto operi ſeruiendum fuit,etiam illud defendere nos debet, quòd ex ſapientioribus quoque dixiſſe quidam fertur, Mala cognoſcenda eſſe,non ut faciamus,ſed ut facilius euitemus.

GLYCERA ET THAIS.

GLYCERA.

MIlitem iſtum,Thais, Acarnanem, qui dudū quidem Abrotanum habebat,pòſt autem me amauit,purpuratum iſtum dico,noſtine ipſum, an oblita es hominis? THA. Quid ni noſſem, Glycerium? nam & potauit nobiſcum ſuperiori anno in feſtis Arualibus. Sed quid iſtud? uideris enim neſcio quid de illo narratura eſſe. GLYC. Gorgona ipſum,ſceleſtiſſima iſta,quæ ſe amicam eſſe meam ſimulabat,ſubductum uerbis,à me abſtraxit. THA. Et nunc tibi quidem ille amplius non conuerſatur, Gorgonam autem amicam ſibi p[illegible]auit? GLYC. Ita eſt,ô Thais: atque hæc res nō mediocriter [illegible] THA. Malum quidem hoc eſt,Glycerium,haudquaquam nouum aut mirū tamen,ſed cōſuetum adeò,ac fieri à nobis meretricibus

solitum. Proinde neque mœrore affici nimium decet, neque accusare Gorgo- E
nam. Neque enim tibi Abrotanum ob hoc prius succensuit, quanquam amicæ
inter uos eratis. Cæterùm illud miror, quidnam adeò laudet in ea miles iste, nisi
si omnino cæcus est, qui non uiderit capillitium illam rarum habere, & in mul-
tam usque frontem deductum: deinde & labia liuida, atque emortua, collũ au-
tem exile, & extãtes in eo uenas, longumq; nasum. Vnum solum habet, quòd
procera est, & recta, & ridet admodum illecebrosum quiddam. GLYC. An tu
putas, ô Thais, propter pulchritudinem amasse illam Acarnanem? an nescis
quòd uenefica est Chrysarium, mater illius, Thessalas nescio quas incantatio-
nes sciens, ac lunam deducens? Aiunt autem ipsam uolare quoque noctu. Illa G
igitur in insaniam uertit hominem, pharmaco quodam ei temperato, ac bibere
dato: & nunc uindemiant ipsum. THA. Tu quoque Glycerium, alium ali-
quem uindemiabis, istum autem ualere sine.

MYRTIVM, PAMPHILVS, ET DORIS.

MYRTIVM.

DVcisne Pamphile, Philonis naucleri istius filiam? Iam enim uxo-
rem duxisse te aiunt. Tot autẽ iuramenta quæ iurasti, & lachry-
mæ istæ, breui adeò momento omnia euanuerunt? & nunc Myr- H
tii oblitus prorsum es? idque etiam Pamphile, cum octauum iam
mensem ex te prægnans sim? Quippe hoc uel solum ex tuo amo-
re consecuta sum, quòd mihi tãtùm impleuisti uterũ, & me non ita multò pòst
liberos alere oportebit, rem meretrici grauissimam. Neque enim exponam in-
fantẽ, & maximè si masculus nascatur, sed Pamphilo ei nomine imposito, ego
quidem solamen quoddam amoris habebo: tibi uerò exprobrabit aliquãdo ac-
cedens ad te ille, quòd perfidus fueris in miseram ipsius matrẽ. Cæterùm Pam-
phile, haudquaquam formosam uirginẽ ducis. Vidi enim nuper ipsam in Thes-
mophoriis unà cum matre, nondum etiã sciens quòd propter ipsam Pamphi- I
lum uisura amplius non essem. Proin tu quoque antea ipsam contemplare, fa-
ciemq; & oculos ipsius uide, ne te postea discruciet, quòd cæsios eos admodum
habet: neque etiam quòd distorti sunt, & se mutuò aspiciunt. Imò uerò Philo-
nem uidisti, patrem puellæ. faciem igitur illius nosti: quare nihil amplius opus
erit filiam quoque uidere. PAM. Adhuc, Myrtium, nugantem te audio, uirgi-
nes, ac nuptias nescio quas nauticas commemorantem? Egon' autem simã ali-
quam, aut formosam sponsam noui? aut omnino quòd Philon Alopecensis (il-
lum enim opinor te dicere) filiam habet nubilem? At neque patri amicus ille
est. Memini enim de pacto nautico nõ multò antè iudicio illum cum illo con- K
tendere. Nam talentum, opinor, debens patri, exoluere nolebat. Pater autem
apud eos qui controuersias nauticas disceptant, accusauit illum: adeóque ægrè
tum exoluit illud, imò neque totum, ut pater dicebat. Quòd si autem uxorem
ducere etiam decretũ mihi esset, Demeæ scilicet filia relicta, eius qui superiore
anno exercitum duxit, idq; etiam cum consobrina ea mihi sit, Philonis istã ne-
scio quam uxorem ducerem? Tu uerò unde ista audisti? an fortè ipsa hoc effin-
xisti, nouas quasdam zelotypias meditando, & cum iis p[illegible]inde ut cum umbris
nequicquam digladiando? MYRT. Proinde uxorem Pa[illegible] duces?
PAM. Insanis Myrtium, aut certè temulenta es. Atqui heri non ita multum
inebriati

A inebriati fuimus. MYRT. Doris hæc mœrore isto affecit me. Nam cum fortè
missa esset ut lanas coëmeret mihi ad uẽtrem, & uota pro me faceret, Lesbiam
ait fortè conuenisse se. Quin potius ipsa huic, Dori, narra quæ audieris, nisi tute
finxisti ea. DORIS. At malè dispereã, hera, si quicquã mentita fui. Nam post-
quam eò loci ubi curia est, ueneram, obuiam fit mihi forte Lesbia, subridẽs, at-
que ait: Amator uester Pamphilus uxorem ducit, Philonis filiam. Ac si crede-
re nollem, iussit ut in angiportum uestrum introrsùm aspicerem, ubi omnia corollis
& sertis ornata essent, præterea & tibicinæ, & tumultus, & qui Hymæneũ ca-
nerent, nonnulli. PAMPH. Quid igitur? aspexisti introrsùm? DOR. Atque admo-
B dum, uidiq; omnia quæ illa dixit. PAM. Intelligo errorem: neque omnia tibi
Dori mentita Lesbia est, & tu uera Myrtio quoque renunciasti, nisi quòd me-
tu frustra ambæ territæ estis. Neq; enim nuptiæ illæ apud nos fiunt, sed in men-
tem nunc uenit mihi quod ex matre audiui quando à uobis heri domũ reuer-
sus fui. Nam illa mihi, Pamphile, inquit tum, æqualis hic quidem tuus Char-
mides, uicini huius Aristeneti filius, uxorẽ iã ducit, & respiscit. Tu uerò quous-
que tandem cum amica consuetudinẽ habebis? Talia ego tum audiens, per ne-
C gligentiam transmittebam, atque in somnum prolabebar. Deinde mane exur-
gens, domo statim exiui, ut nihil eorum sciam quæ Doris postea uidit. Quòd si
autem mihi non credis, denuo abiens hinc Dori diligenter inspice, non porti-
cum, sed ianuã ipsam, utra coronis ac sertis exornata sit. deprehendes enim non
nostram illã, sed uicinæ esse. MYR. Seruasti me Pamphile. Strangulassem equi-
dem me, si quicquã tale factum fuisset. PAM. At factum non est, neq; ita insa-
niero ego, ut Myrtii oblitus esse uidear, præsertim iam uterum ex me ferentis.

MATER ET PHILINNA.

MATER.

DInsanáne fuisti Philinna, aut quid tibi accidit tandem in cõuiuio he-
ri? Venit enim ad me Diphilus mane lachrumãs, & narrauit mihi ea
quæ indignè à te passus fuerit. Ebriam enim fuisse te, & in medium
progressam saltasse ait ipso prohibente, postea autem etiam osculatam fuisse Lampriam sodalem suum, ac postquam succensuerit tibi, relicto ipso
ad Lampriam trãsiisse, illumq; amplexatam esse. Sese uerò disperiisse cum hæc
fierent. Sed neque noctu opinor concubuisti cum eo, relicto autẽ lachruman-
te sola in proximo grabatulo iacuisti, cantillans, atque ægrè faciens illi. PHIL.
At ea quæ ipse fecit, mater, haudquaquam narrauit tibi. neque enim patrocina-
reris ipsi, contumelioso adeò existenti, qui me quidem dimissa, sermones sub-
E inde conferebat cum Thaide Lampriæ amica, cum ille nondum adesset. Post-
quam autem uidebat indignè ferre me, atque ego nutu admonebam hominem
eorum quæ faciebat, ille summa auricula apprehensam, & ceruice ad se reclina-
tam Thaidem etiam osculatus est, ita impresso ore, ut uix inde labia retrahe-
ret. Proinde ego quidem lachrumabar, ille uerò ridebat, ac Thaidi multa in au-
rem clàm susurrabat, de me uidelicet. Et Thais quoque ad me aspiciens, subri-
debat. Vbi autem aduenire Lampriam animaduertebant, ac tandẽ mutuis osculationibus expleran[illegible]ese, ego quidem cum ipso tamen accubui, ut ne in poste-
rum e[illegible]ari posset. Thais autem exurgẽs, saltauit prima, nudatis in
multum usque talis, perinde ac si sola pulchros eos haberet: ac postquam desiit,

Lamprias quidem tacebat, neque quicquam uerbis addidit: Diphilus autem ſupra modum laudabat concinnitatem, ac geſtus æquabilitatem, eò quòd in nullo adeò defeciſſet, quodq; aptè ad citharam & motus & planta reſpondiſſent, & alia infinita, perinde ac ſi Calamidis Sofandrã laudaret, & non Thaidẽ, quam tu quoq; ſatis noſti, cum nobiſcum lauaret nuper, qualis ſit. Ipſa autem Thais qualia in me ſtatim probroſe dixit? Si quam enim, inquit, non pudet gracilium crurum quæ habet, exurgens ſaltet etiam ipſa. Hic tibi quid dicam mater? ſurrexi equidem, atq; ſaltaui. Quid enim facere conueniebat? perferre ſcilicet, & ſilentio ſcomma illud tacitè confiteri? ac Thaidem permittere ita in cõuiuio regnare? MAT. Aemulatio hæc quidem, filia, grauior paulo fuit. Nam ne curare quidem iſta oportebat. ſed tamen dic quæ poſt hæc conſecuta ſunt. PHIL. Cæteri quidem igitur laudabant, Diphilus autem ſolus, ſupinus in tergum iacens, ad lacunar ſurſum aſpiciebat ſcilicet, donec ſaltando defeſſa ego quieui. MAT. Quid autem quòd Lampriã oſculata eſſe diceris, uerũmne iſtud fuit? quid taces? Non enim hoc quoque uenia dignum eſt. PHIL. Atqui uiciſſim illi ægrè facere uolebam. MAT. Deinde neq; concubuiſti unà cum illo, ſed etiam cantillaſti lachrumante illo. An nõ intelligis filia, quòd mendicæ atq; inopes ſumus? neq; meminiſti quàm multa ab illo accepimus, aut quo pacto ſuperiore hyeme uiuendũ nobis fuiſſet, niſi hunc nobis ipſa adeò Venus obtuliſſet? PHIL. Quid tum igitur? an ob id tolerarem hæc, & contumelia ab ipſo afficerer? MAT. Iraſcere quidem, ne autem uiciſſim cõtumelioſa fueris. An neſcis quòd contumelia affecti amatores, amare deſinunt, & ſe ipſos obiurgãt? Tu uerò omnino difficilis ſemper erga hominem fuiſti. Ac uide, ne iuxta prouerbium, funiculum nimis intendendo, abrumpamus aliquando.

De Calamide ſtatuario Plinius lib. 34. cap. 8.

MELISSA ET BACCHIS.

SI quam fortè noſti, Bacchi, anum, quales multæ Theſſalæ perhibentur eſſe incantatrices, & amabiles uideri facientes, etiam ſiqua prorſum odio digna mulier exiſtat, eam acceptam ad me adducas quæſoq; ita tibi rebus tuis optatò frui liceat. Nã ego ueſtes omnes, atque omne aurũ hoc libenter amiſerim, ſi ſolũm uideam iterum ad me reuerti Charinum, odio Simmichen perinde habentem, atque me nunc habet. BAC. Quid ais Meliſſa? non amplius tecum cõſuetudinem habet, ſed ad Simmichen diuertit Charinus, cuius gratia tantas iras parentum ſuſtinuit, cum diuitẽ illam uxorem ducere negaret, quæ quinque in dotem talenta, ut dicebatur, illi allatura erat? memini enim me iſta ex te audire. MELIS. Cuncta hæc euanuerunt, Bacchi, & iam quintus dies eſt ex quo illũ prorſus ne uidi quidem: ſed potãt apud æqualẽ Pammenem ipſe & Simmiche. BAC. Acerba ſanè hæc Meliſſa tibi accidunt. Sed quid adeò diſſidium hoc inter uos conciliauit? Videtur enim haudquaquam exiguum iſtud eſſe. MELIS. Quod ad ſummam rei attinet, prorſum ne dicere quidem poſſum. Paulò autem antè, cum ex Piræo rediret (deſcenderat enim opinor eò, ut debitum quoddã exigeret, à patre miſſus uidelicet) neq; me aſpicere uolebat ingreſſus, neq; etiam recipiebat accurrẽtem me, uti cõſuetum inter nos erat, ſed repellens à ſe, amplexari uolentem, Abi, inquit, ad nauclerũ Hermotimũ, aut ea quæ in parietibus in *Ceramico ſcripta ſunt, lege, ubi nomina ueſtra columnis inciſa ſunt. Tum ego: Quemnam [illegible]ẽ mihi Hermotimum narras? aut quas columnas dicis? Ille autem nihil reſpondens, atque

**Locus fuit Athenis, ubi meretrices habitabant, et al-*

ter, ubi bellò cæſi ſepeliebantur. Suid.

que etiam incœnatus dormiebat, auerſus à me iacens. Quàm multa hic me putas machinatam fuiſſe, amplectendo, conuertendo, atque etiã oſculando auerſi illius ceruicem? At ille ne ullo quidem pacto ſe deliniri paſſus eſt, ſed ſi mihi, inquit, plus ſatis moleſta fueris, abibo hinc, etiam ſi nox intempeſta ſit. BAC. Attamen noras Hermotimum? MEL. At me uideas ô Bacchi miſeriorem multo quàm nunc ſum, degere, ſi ullum ego nauclerũ Hermotimum uſquam nouì: niſi quòd ille quidem ſummo mane à me abiit, ſtatim ad galli cantum expergrectus, ego uerò memineram quod in pariete quodam in Ceramico ſcriptũ aiebat nomen iſtud eſſe, atque ob id miſi ſtatim Acidem, quæ illud uideret. Illa uerò aliud quidem nihil reperit, niſi hoc ſolum inſcriptum ad dexteram ab ingreſſu ſupra Dipylum, Meliſſa amat Hermotimum. & rurſum inferius paulò: Nauclerus Hermotimus amat Meliſſam. BAC. O aduleſcentes curioſos ac petulantes! Intelligo enim. Aegrè facere quiſpiam Charino uolẽs, inſcripſit hæc, zelotypum uidelicet ipſum eſſe ſciens. Ille autem ſtatim ut legit, credidit. Quòd ſicubi igitur ipſum uiderem, dicerem: Imperitus rerum eſt, ac puer adhuc. MEL. Vbi uerò uideas illum, qui cum Simmiche conuerſatur, ſe ipſum cum illa concludens? Parentes autem etiamnum apud me quærunt ipſum. Sed ſi quã anum habere, Bacchi, ut dixi, poſſim, ea apparens fors ſeruaret me. BAC. Eſt quædam uenefica, mea tu, ad hanc rem maximè idonea, Syra natione, cruda adhuc, & bene compacta, quæ mihi aliquando Phaniam, cũ & ille mihi temere ita ſuccenſeret, reconciliauit, idq; poſt totos menſes quatuor, cum ego iam planè deſperaſſem. Ille autem incantationibus cõpulſus, rurſum ad me rediit. MELIS. Quid igitur poſcebat anus ea, ſi modò adhuc meminiſti? BAC. Non magnam accipit mercedẽ, Meliſſa, ſed drachmã, & panem: & impoſitos præterea oportet eſſe cum ſale obolos ſeptem, & thyum, & facem. Iſta uerò anus accipit, & cratêrem quoque miſceri illi oportet, bibereq; illam inde ſolam. Oportebit autem & ipſius uiri aliquid adeſſe, uti ueſtẽ, aut crepidas, aut pauculos crines, aut id genus aliud quippiam. MELIS. Habeo crepidas illius. BAC. Hiſce igitur ex palo ſuſpenſis, infrà ſuffitum thyo facit, aſpergens igni ſalem quoque. Pronunciat autem amborum nomina ad hæc, & illius uidelicet, & tuum. Deinde è ſinu proferens rhombum, huc illuc conuertit, incantationem quandam dicens uolubili lingua, barbara uidelicet atque horrenda nomina. Hæc illa tum fecit, ac non multò pòſt Phanias, cum illum pariter & æquales ob hoc reprehenderẽt, & ipſa Phœbis, quícum rem habebat tum, multũ poſtularet, uenit mihi incantatione iſta prorſum attractus. Præterea autem etiam odii conciliandi medicamentum hoc contra Phœbidem docuit me, ut uidelicet ueſtigium ab illa impreſſum obſeruarem, & in ſiniſtrum illius, pede meo dextero inſiſterem, cõtrà autem in dexterum illius, ſiniſtro meo, atque ita dicerem, Conſcendi te, ac ſuperior ſum. fecíque ita ut illa tum præcepit. MELIS. Ne morare Bacchi, ne morare, ſed uoca iam Syram illam. Tu uerò Aci panem & uerbenas, & cætera omnia ad incantationem quæ pertinent, appara.

θύον, ὄνομα δένδρου, inquit Heſychius. huius ſuffitu in ſacris utebantur.

CLONARIVM ET LEAENA.

NOVA quædam de te audimus Leæna, Lesbiam uidelicet Megillam diuitem illam amare te perinde ut uirum, & coire uos, neſcio quid mutuò uobis facientes. Quid iſtud? erubuiſti? Sed dic mihi, ueráne iſta ſunt? LEAEN. Vera, Clonarium: pudet autem dice-

re. Alienum enim quiddam est. CLON. At per Cererem, quid hoc negocii? aut F
quid sibi uult mulier? Quid autem etiam agitis quando coitis? Vides, haud qua-
quam amas me: neque enim celares me talia. LEAENA. Amo equidē te, quan-
tum ullam aliam. Mulier autem illa, uirilis supra modum est. CLO. Non intel-
ligo quidnam etiā dicas, nisi si Tribas quæpiam est. Tales enim in Lesbo per-
hibent mulieres esse, quæ à uiris quidem pati illud nolint, cū mulieribus autem
ipsæ perinde ac uiri solent, cōgrediantur? LEAENA. Tale quippiam est. CLO.
Proin mea Leæna, istud ipsum etiam expone, quo pacto uidelicet ab initio so-
licitauerit te, quóque modo etiam adduci te ut illi morem gereres, passa fueris,
& quæ deinceps consecuta sunt. LEAENA. Compotatiunculā quandam in- G
stituerant ipsa & Demonassa Corinthia ista, dites ipsa quoque, & in eadē arte
cum Megilla exercitata: assumpserántque me, ut cithara ipsis canerem. Post-
quam autem satis cecineram, & iam intempesta nox erat, cubitumq; ire conue-
niebat, ipsæ autem iam ebriæ erant: tum Megilla, Age, inquit, Leæna, iam enim
dormire æquum est, hic nobiscum unà cuba, media inter utrāque. CLO. Con-
cubuisti ne? Quid tum postea factum est? LEAENA. Osculabantur me primò
perinde atque uiri solent, non ipsa modò labia applicantes, sed os subaperientes
quoque. Deinde & amplexabantur, & papillas atterebāt mihi. Demonassa au-
tem etiam mordebat inter deosculandum. Ego uerò quidnam rei esset, haud- H
quaquam etiam coniectura consequi poteram. Cæterùm parua interiecta mo-
ra, Megilla cum iam incaluisset, comam, ut illam quidem fictitiam habebat, à ca-
pite reiecit, ipsa autem iacebat omnino similis atq; æquiparanda gladiatori ali-
cui uehementer uirili, atq; robusto, ad uiuum usque cute detonsa. Ac ego qui-
dem ubi aspexi, perterrita sum. Illa uerò, Leæna, inquit, ecquem adolescentem
unquam uidisti ita pulchrum? At nō uideo, inquam ego, ullum hic adolescen-
tem, Megilla. Tum illa, ne me, inquit, effœmines, aut mulierem facias: Megillus
enim uocor ego, & iam olim Demonassam hanc uxorē duxi, estq; ea uxor mea.
Risi equidem ad hæc, Clonarium, atque, proinde Megilla, latuisti, inquam, tu I
nos, uir existens, quemadmodum Achillem aiunt inter uirgines absconditum
latuisse: habesq; uirile illud, ac Demonassæ facis idem quod uiri solent? Idē ego
Leæna, inquit, nō habeo, sed neque opus eo admodum habeo. Peculiari autem
modo suauius aliquanto conuersari me uidebis. At num Hermaphroditus es,
inquam ego, quales multi perhibentur esse, utrunq; membrum habentes? (Ad-
huc enim, Clonarium, ipsam rem ignorabam) Neque hoc, inquit illa, sed per o-
mnia uir sum. Tum ego, Audiui, inquā, ex Bœotia tibicina quadam Ismenodo-
ra nomine, cum illa quæ Ephestria apud ipsos dicuntur, enarraret, fuisse The- K
bis quendam ex muliere uirum factum, qui idem & uates optimus fuerit. Num
igitur & tibi tale aliquid accidit? Haudquaquam Leæna, inquit, sed nata equi-
dem sum similis uobis aliis, sententia autem & lubido, cæteráque omnia uirilia
mihi sunt. Proinde sufficiens tibi, inquā, lubido est? Tū illa: Præbe igitur Leæna
inquit, & cognosces me nihilo inferiorem uiris esse. Habeo enim quiddā aliud
pro uirili illo. Sed præbe, uidebis enim. Præbui itaque, Clonarium, cum illa diu
multumq; supplicaret, atq; etiam monile daret ex preciosoribus illis quoddam,
& uelamina aliquot tenuiora Atq; exinde ego quidem il[illegible] perinde ac uirum
complectebar. Illa autem & faciebat, & osculabatur, & anhelabat, uidebaturq;
mihi supra modum adeò uoluptate affici. CLO. Quid faciebat Leæna? aut quo
modo?

Ephestris, uestimenti genus militaris est, unde ephestria deriuari uidentur. utrum autem poëma, aut canticum, aut etiam festum aliquod apud Thebanos fuerit, dubitari potest.

A modo? hoc enim quæso ut maximè dicas. LEAENA. Ne quære accuratius o-
mnia. turpia enim sunt. quare equidem, per Vraniam, haud facilè dixero.

CROBYLE ET CORINNA.

mater et filia

QVod igitur Corinna mea, haudquaquam ita graue fuerit, ceu tu pu-
tabas, ex uirgine mulierem fieri, id iam didicisti uidelicet, quippe quæ
cum adolescēte quidem formoso fueris, minam autē pro prima mer-
cede abstuleris, pro qua statim monile cōparabo tibi. COR. Ita ama-
bo. Habeat autem & lapillos aliquos pellucidos, quale Philænidis est. CROB.
Erit sanè tale. Sed audi etiam cætera ex me, quæ te oportet facere, & quo pacto
B accommodare te uiris. Nam alia nobis uictus ratio nulla est, filia, sed per duos
hosce annos, ex quo pater tuus piæ memoriæ defunctus est, an nescis quo pa-
cto uitam egerimus? At quādo ille adhuc uiuebat, abunde nobis omnia suppe-
tebant. Artem enim ferrariam exercebat, magnumq; adeò nomen eius erat in
Pyræo: ac plerosque audire licet deierantes, quòd post Philinum ferrarius talis
opifex alius amplius nō sit futurus. Post mortem autem eius, principiò quidem
diuēditis forcipibus, & incude, & malleo, duabus minis, ex illis tum uitam sus-
tētauimus. Postea autem, aliàs quidem texendo, aliàs autem tramam deducen-
do, interdum etiam stamina nēdo, ægrè uictum parabam. Te uerò, filia, enutrie-
C bam, spem expectans. COR. Minam istam dicis? CROB. Non, uerùm ita ra-
tionem inibam, quòd cum ad istam ætatē perueniisses, & me facilè alere postea,
& te ipsam exornare posses, dites uidelicet ipsa futura, & uestes habitura pur-
purea s, & ancillas pedisequas. COR. Quomodo hoc, mater? aut quid dicis?
CROB. Si cum adolescentibus rem haberes, & unà potares cum ipsis, & pro
mercede concumberes. COR. Quemadmodum Daphnidis filia Lyra? CRO.
Ita. COR. At illa meretrix est. CRO. Nihil graue hoc. Nam & tu perinde
ut illa, opulenta eris, multósque amatores habebis. Quid lachrumaris Corinna?
An nō uides quàm multæ sint, & ut ab omnibus magno studio ambiantur me- Ambior
D retrices? Deinde & quantum pecuniæ accipiant? Daphnidem igitur, ô chara
Adrastia, noui ego, cū pannosa ac lacera incederet, priusquam uidelicet illa ad
adultam ætatem peruenisset. At nūc uides qualis prodeat, ut illi aurum, & ue-
stes floridæ, & ancillæ quatuor. COR. Quo pacto autem hæc acquisiuit Ly-
ra? CRO. Principiò quidem exornando seipsam eleganter, deinde facilem at-
que hilarem gerendo se erga cunctos, non eò quidem usq; ut in cachinnum fa-
cilè solueretur, quemadmodum tu soles, sed arridēdo suaue ac blandum quid-
dam. Postea autem & conuersando sapiēter ac dextrè, neque decipiens si quis
eam accedit, aut accersit, neque etiam obiurgans atque increpans uiros. Ac si-
quando ad cœnam quoque abit accepta mercede, neque inebriatur (ridiculum
E enim hoc, & oderūt uiri tales) neque ineptè ac rusticè oppletur obsonio, sed at-
tingit quidem summis digitis: tacitè autem edendo non obturat utranque ma-
xillam ingestis buccellis. Prēterea autem & bibit modestè, non affatim, & uelut
ore dehiscente, sed remisse ac placidè. COR. Etiamsi forte siti afficiatur, ma-
ter? CRO. Imò præcipuè tum, Corinna: & neque plus æquo loquitur, neque
acerbè ullū ex iis qui unà adsunt, perstringit. Ad solum autem eum à quo con-
ducta est, aspicit. Et ob hoc illi amāt ipsam. Ac postquam cubitum eundum est,
nihil neque [illegible] nimis, neq; ineptum & incompositum facilè admittit, sed
ex cunctis unum hoc maximè obseruat, ut illum alliciat ad sese, & amatorē sui

faciat. Hoc enim nomine cuncti ipsam laudãt. Quòd si igitur & tu eadem hæc F didiceris, beatæ nos quoque erimus. Nam cætera quidem multò ipsa. Sed nihil ô chara Adrastia addam amplius: uiuas modò. COR. At dic mihi mater, ii qui mercede nos conducunt, omnésne tales sunt, qualis est hic Eucritus, cum quo heri cõcubui? CRO. Non omnes, sed alii quidem meliores, alii autem etiam duriores, magisq; uiriles: nonnulli uerò non adeò liberali forma quoque præditi. COR. Et cũ hisce igitur concũbere oportebit? CRO. Maximè uerò, filia. Nam hi quidem plura quoque dant: formosi autem, hoc ipsum solùm formosi uideri uolunt. Tu uerò eius quod plus est, rationẽ semper habeas, si breui cupis cũctas demonstrare digito te, ac dicere: An non uides Corinnam Crobylæ filiam, ut G excellenter diues est, & terq; quaterq; beatam matrẽ suã reddidit? Quid ais? faciésne ista? Facies, noui ego, facileq; adeò cunctis anteibis. Nunc autem abi ut laues, si forte ueniat etiam hodie adolescẽs ille Eucritus. ita enim pollicitus est.

MATER ET MVSARIVM.

ITaque si talem amatorem posthac inueniamus, Musariũ, qualis Chærea hic est, immolare oportebit nos,* Publicæ quidẽ Veneri capram candidam, Cœlesti autem, & ei quæ in hortis est, iuuencam utrique: sertis præterea coronare etiam opum largitricem: & in summa, beatæ ac ter felices erimus. Quippe uides nunc ab adolescente isto quàm multa acci- H piamus, qui obolum quidem nunquam ullum tibi dedit, neque uestem, neque soleas, neque unguentum, sed excusationes apud illum semper, & pollicitationes, & spes longæ, & illud crebrum, Si pater, &, si dominus fiam paternarũ possessionum, &, omnia tua. Tu autem etiam iusiurandum dedisse ipsum ais, quòd legibus uxorem te sibi facturus sit. MVSA. Iurauit enim, mater, per Cererem & Proserpinam, & Mineruam. MAT. Et credis illi scilicet? & ob hoc paulò antè, cum non haberet unde daret symbolum, annulum dedisti illi, me ignorante: ille uerò uendito eo, potando absorbuit. Et rursum duo monilia ista Ionica, quorum utrunque pendebat duos Daricos, quæ tibi Chius ille nauclerus Pra- I xia attulerat, Essesi cõmercatus. Debebat enim tum Chærea cœnam collatitiam unà cum adolescentibus æqualibus dependere. Nam uela & tunicas quid attinet dicere? Et in summa, lucrũ adeò quoddam nobis, & magna utilitas iste obuenit scilicet. MVS. At pulcher est, & imberbis, & amare se ait, & lachrymatur. Præterea & Dinomaches, Lachetisq; filius est Areopagitæ illius, dicítque uxorem me ducere uelle se: denique magnæ spes ab ipso nobis factæ sunt, si senex ille solùm oculos clausisset. MAT. Proinde Musariũ, ubi soleis aut crepidis opus erit, & sutor didrachmam poposcerit, dicemus & nos illi, Argumẽtum quidem non habemus, tu autem spes quasdam modicas â nobis accipe. Et rursum ad pistorem eadẽ hæc. Et cum pensionẽ domus deposcemur: expecta dice- K mus, uidelicet dũ Laches * Colyttensis moriatur. Exoluemus enim tibi tũ post nuptias. An non pudet te, quòd sola meretricum neq; inaureis habes, neq; monile aliquod, neq; uestẽ * Tarẽtinam? MVS. Quid igitur mater, fortunatiorésne illæ me, & pulchriores sunt? MAT. Non, sed prouidẽtiores, noruntq; meretricari, neque credunt uerbis modò, & adolescentulis, in summis labris iusiurandum geretibus. Tu uerò fidelis es, & amans uiri, neq; admittis aliũ quenquam, præterquam solum hunc Chæream. Ac nuper quando agricola ille Acarnensis ueniebat duas minas ad te afferens, imberbis ipse quoq; (uini autem precium hoc

ἀπὸ μανδήλου, ἀπὸ ὀφρύος, ἀπὸ ἀνιόντος. Cognomẽta autem Veneris sunt, Pandemus, Vrania, & Hortensis. Priorum etymon reddit Pausanias in Bœoticis. Hortensis autem à loco dicitur, cuius itẽ Pausanias meminit in Atticis.

Pagi Attici nomen est Colytta.

* Hæc tenuis ac pellucida quædã fuit, ut Pollux lib. 7. cap. 17.

crere in aurẽ in labris

A hoc retulerat, à patre ad id missus) tu uerò etiam subsannasti hominem: dormis autem cum Adonide scilicet isto tuo Chærea? MVS. Quid igitur? An decebat relicto Chærea recipere me operarium istum fœtidum, atque hircum olentem? Leuis mihi, ut aiunt, Chærea, & porcellus Acarnanius. MAT. At esto sanè ille agrestis, & malè oleat, quid autem? Cur neque Antiphontem Menecratis filium, minam tibi pollicentem, recipere uoluisti? An non formosus erat, & urbanus, æqualis Chæreæ? MVSA. At interminatus fuerat Chærea ambos nos iugulaturum esse se, si me cum illo unquam deprehenderet. MAT. Quàm multi autem & alii eadem hæc minantur! An tu igitur sine amatoribus ob hoc B manebis? & pudicè ages, perinde ac si nõ meretrix, sed Cereris sacerdos quæpiam fores? Ac cætera omitto, hodie uerò * Aloa sunt: quid tibi igitur dedit, quin celebritatem hanc perageres? MVSA. Ah, non habet, mater mea. MAT. Quid? an solus iste artem nullam aduersus patrem inuenire potest? non seruum immittere, qui illum decipiat? non à matre ipse postulare, minitando se in militiam hinc nauigaturum esse, nisi accipiat? Verùm sedet nos atterẽs, ac uana spe producens, neque ipse quicquam dans, neq; à dantibus accipere sinens. Tu uerò, ô Musarium, an putas te octodecim annorũ semper fore, aut eodem animo C futurum Chæream? Quãdo ipse quidem diues erit, mater autem opimas aliquas ac bene dotatas nuptias ipsi inueniet, an ille tum, putas, meminerit lachrymarum istarum? aut suauiorum, aut etiam iurisiurandi alicuius, cum dotem quinque fortassis talentorum aspiciet? MVS. Meminerit ille: cuius rei argumẽtum illud utique, quòd neque nunc uxorem duxit, sed cũ à patre cogeretur, ac uim propè pateretur, tamen negauit ducere. MAT. Vtinam non decipiaris, sed tamen admonebo te, Musarium, aliquando horum.

* Hoc est festa messis, seu triturationis, ea dẽ quæ suprà Arualia expo suimus.

AMPELIS ET CHRYSIS.

D SIquis, ô Chrysi, neque zelotypus est, neque irascitur, neq; alapas inflixit aliquando, aut capillos conscidit, aut uestes lacerauit, pro amatore ne adhuc habendus uidetur? CHR. Proinde ista sola amantis, Ampeli, indicia? AMPE. Maximè: siquidẽ hæc uiri feruentis sunt. Nam cætera illa, oscula, & lachrymæ, & iusiurandum, & crebrò uentitare, incipientis & adhuc crescentis amoris signa. Cæterùm totus hic ignis zelotypia cõstat. Quare si te, quemadmodum dicis, Gorgias alapis cædit, & zelotypus est, benè speres licet, optesq; ut eadem semper faciat. CHR. Eadem autem? quid ais? ut ille me semper percutiat alapis? AMP. Non, sed ut semper illi ægrè sit si non ad solum ipsum aspicias: quoniam certè nisi amaret te, cur quæso irascereture etiã si quem alium amatorem habeas tu? CHR. At equidem nõ habeo: ille uerò nequicquam suspicatus est diuitem istum me amare, ex eo quòd men- E tionem eius fortè aliquando feci. AMP. Atque hoc suaue sanè est, putare illum à diuitibus obseruari ac coli te. Ita enim maiori dolore afficietur, magisq; æmulabitur & contendet, ne potiores ipso apud te sint riuales. CHR. At uerò ille quidem solùm irascitur, & alapis cædit, nihil autem dat. AMP. At dabit postea. Nam zelotypi uel maximè dolore afficiuntur. CHR. Nescio quo pacto alapas accipere me uis, ô mea Ampeli. AMP. Haudquaquam ego: sed, ut arbitror, maximi amores inde nascuntur, etiam si audiat se negligi. Quòd si autem persuasum illi fuerit, se solum habere te, elãguescet nescio quomodo lubido illa. Atque hæc tibi dico, quæ iam annos uiginti totos meretricium quæstum

exercui. Tu uerò annos,ut arbitror,decem & octo nata es,aut pauciores etiam. F
Quod si autē uis,narrabo etiam quæ mihi acciderūt aliquando,nō adeò multos
ante annos. Amabat me Demophātus,fœnerator ille,momētaneo ac leui quo-
dam amore,neque ingemiſcens,neque lachrumans, neque etiam intempeſtiuè
ac ſera nocte ad fores uentitans,ſed illud ſolū,interdum dormiens mecum, idq;
etiam poſt longum interuallum. Poſteaquam autem uenientem aliquando ex-
cluſi (nam tum Calliades pictor intus erat, datis decē drachmis)principiò qui-
dem abiit,uerbis me inſectatus. Poſtquam autē multæ dies iam tranſiiſſent,ne-
que ego ad illum mitterem(rurſus autem tum Calliades intus erat) incaleſcens
tum tandem Demophantus,etiam ipſe ad rem inflammatur. Atque adſtans ali- G
quando,cum ianuam obſeruaſſet apertam,flebat,percutiebat,minabatur ſe oc-
ciſurū eſſe,lacerabat ueſtem, omniaq; faciebat. Et poſtremùm talento dato ha-
bebat me ſolus totos octo menſes. Vxor autem ipſius cunctis dicebat,medica-
mentis à me ipſum ad inſaniam redigi. At hoc igitur medicamentum zelotypia
erat. Quare ô Chryſi,& tu utere contra Gorgiam eodem medicamento. Porrò
diues adoleſcentulus hic erit, ſiquando patrem ipſius mori continget.

DORCAS, PANNYCHIS, PHILOSTRATVS, POLEMON.

H

DOR. PEriimus ô hera, periimus. Polemon ex militia reuerſus eſt, diuitiis
onuſtus, ut aiunt. Vidi autem & ego ipſum ſago purpura prætexto
& fibulato indutum, & ſeruos pediſequos unà cum eo multos. Ac
amici ut aſpexerunt,concurrebant ad ipſum, ſalutaturi uidelicet. In-
terea autem ſeruum conſpicata à tergo ſequētem, eum qui cum ipſo profectus
fuerat,interrogabam,ac,dic mihi Parmeno,inquiebam,ſalutato prius ipſo,quo
pacto nobis egiſtis? & nunquod operæprecium bellorum cōſecuti, huc reuerſi
eſtis? PAN. Non decebat hoc ſtatim, ſed illa primùm, Quòd quidem ſeruati
eſtis,multa diis gratia,& in primis Ioui Hoſpitali,& Mineruæ militari. Cæterū I
hera ſemper rogitare ſolebat quídnam ageretis, & ubi eſſetis. Quòd ſi autem
etiam hoc addidiſſes,quòd & lachrumaretur, & mētionem Polemonis faceret
ſemper,ſatius id fuerat multo. DOR. Præfata equidem ſum ſtatim à principio
cuncta hæc: ad te autem non putaui opus eſſe, uerùm illa dicere uolui,quæ au-
diui. Nam ad Parmenonem certè ita incepi: Eccubi, Parmeno, tinnierunt uo-
bis aures? Semper enim reminiſcebatur ueſtri hera cum lachrymis, & maximè
ſiquando ex pugna uenerat quiſpiam, multiq; mortui eſſe dicebātur,euellebat
ſum crines,& pectus percutiebat, & lugebat ad unumquodq; nunciū. PAN.
Rectè Dorcas.ita decebat. DOR. Deinde non multò pòſt interrogabam illa K
quoque ordine. Ille autem, Admodum ſplendidè,inquit,reuerſi ſumus. PAN.
Ita autem etiam ille,nihil præfatus quòd meminerit mei Polemon, aut deſide-
rio affectus fuerit, aut optauerit ſaluam atque incolumem me iterum deprehē-
dere? DOR. Atq; adeò multa huiuſcemodi dicebat. Quod igitur caput rei eſt,
narrauit diuitias multas,aurum,ueſtes,ſeruos,ebur. Nam argentum quidem af-
ferre ipſum dicebat non ad numerum,ſed ad menſuram, multos uidelicet me-
dimnos plenos. Habebat autem & ipſe Parmeno annulū in digito paruo ma-
ximum, ac multangulum, lapillusq; incruſtatus in eo erat ex tricoloribus illis
quidam, rubebatq; ſupernè. Reliqui autem ipſum, cum adhuc pararet mihi di-
cere,

A cere quo pacto Alyn tranſiiſſent, & ut occidiſſent Tiridatem quendā,& quo-
modo uerſatus ipſe Polemon in pugna contra Piſidas eſſet: accurriq; domum,
ut hæc tibi renunciarem, ut quid de omnibus rebus faceres, deliberares ipſa te-
cum. Nam ſi ueniens Polemon (ueniet enim haud dubiè poſtquam à ſe notos
ac ſalutantes illos amouerit)ac reſciſcens, deprehenderit Philoſtratū apud nos
intus,quid putas quæſo facturum ipſum eſſe? PAN. Inueniamus Dorcas ex re
præſenti tum conſilium, atque ſalutem aliquam. Nam neq; hunc ablegare ho-
neſtum fuerit, ut qui talētum nuper dederit, & præterea mercator quoque eſt,
& multa pollicitus: neque rurſum utile, Polemonem talem ac tantum redeun-
B tem non recipere. Nam præter hæc etiam zelotypus eſt: & cum pauper adhuc
intolerabilis adeò fuerit,quid nunc non putes illum facturum? DOR. At etiam
accedit. PAN. Deficio ô Dorcas,conſilii inopia,ac tremo. DOR. Sed & Phi-
loſtratus accedit. PAN. Quæ igitur fiam? quomodo me autem terra abſorbeat?
PHIL. Quid? cur non potamus Pannychi? PAN. Perdidiſti me,ô homo. Tu
uerò ſalue Polemon, poſt longū adeò oculis oblatus iterum meis. POL. Hicce
igitur quiſnam eſt,qui huc ad nos accedit? taces? Euge abi ô Pānychi. Ego ue-
rò ex Pylis intra quintum diem huc aduolaui, approperans uidelicet ad talem *Eædem Thermopylæ aliàs.*
mulierem. Ac meritò ſanè hæc mihi accidunt,tibiq; adeò gratiam habeo. neque
C enim poſthac amplius abs te diripiar. PHIL. Tu uerò quiſnam es, bone uir?
POLEM. Nimirum audis,quòd Polemon ego,Sterienſis ille,ex tribu Pan-
dionis,qui Tribunus militum à principio fui, nunc autem totius dux legionis,
amator Pannychidis,cum eam adhuc humana ſapere putarem. PHIL. At nunc,
Tribune*, Pannychis hæc mea eſt,talentumq; à me accepit. Accipiet autem & *Ξενικὴ gracce, hoc eſt externi & conductitij militis ductor prorsus. Suidas tamē Ξενικὴν & χιλιαρχίαν pro eodem ſimi ait.*
alterum iam, ubi onera ſeu merces diſtraxerimus. Ac nunc Pannychi ſequere
me, iſtum autem apud Odryſas Tribunatum gerere ſine. DOR. Libera hæc
quidem eſt, ſequeturq; non, niſi uolet. PAN. Quid faciam Dorcas? DOR.
Intrò ire melius. Nam Polemoni adeſſe irato, haudquaquā facile aut tutum eſt,
D et magis incendetur æmulando. PAN. Si placet, eamus intrò. POL. At prædi-
co uobis,quòd hodie poſtremum potabitis,aut ego fruſtra adſum,tātis cædibus
exercitatus. Thracas huc Parmeno. PAR. Armati adſunt,cingentes angipor-
tum phalange. Ac in fronte quidem,qui grauis armaturæ ſunt, in utroq; autem
latere funditores & ſagittarii, cæteri à tergo locati. PHIL. Tanquam infanti-
bus nobis hæc ô ſtipendiarie minitaris, ac laruis nequicquam nos territas. An
tu uerò unquam gallum aliquem gallinaceum occidiſti? aut etiam bellum uidi-
ſti? Caſtellum,ut multum,præſidio tenuiſti,fortaſſe dux manipularis* quiſpiam, * Διμοιρίτης à δίμοιρία, quā eadem & ἡμιλοχίαν Suidas uocat.
ut tibi hoc interim gratificando concedam. POL. At uerò ſcies paulò pòſt,ubi
E nos acie in dextrum conuerſa aduentare ſpectabis,armis reſplendentes. PHIL.
Aduentate modò conferti,atque inſtructi. Ego uerò & Tibys iſte (nam hic ſo-
lus me ſequitur)iaciendo cum ſaxis,tum teſtis oſtraceis,ita diſpergemus uos,ut
neque quò uertamini,ſcire tum poſſitis.

CHELIDONIVM ET DROSE.

ON amplius uentitat ad te,Droſe,adoleſcētulus ille Clinias? Nō e-
nim uidi longo iam tēpore apud uos ipſum. DRO. Non amplius,
Chelidoniū. Nā præceptor prohibuit ipſum amplius ad me acce-
dere. CHE. Quinam iſte? num exercitorem iſtum puerorū Dioti-
mū dicis? DRO. Imò amicus mihi eſt. DRO. Nō, ſed perditiſſimus iſte philoſo-

phorum, Aristænetus. CHELID. Tetricum istum dicis & hirsutum, profunda F
barba, qui cum adolescentibus consueuit deambulare in porticu picta? DROS.
Illum equidem, uanum iactatorem, quem utinam pessimè perire uideam, barba
tractum à carnifice. C H E L. Quid autem accidit illi cur talia persuaderet Cli-
niæ? DROS. Nescio, Chelidonium. Sed cum antea nūquam ullam noctem in-
termiserit quin mecum dormiret, ex quo rem cum muliere habere cœpit (pri-
mum autem mecum habere cœpit) tribus istis diebus proximis ad angiportum
hoc ne unquam accessit quidem. Postquam autem ex eo contristari cœpi (nam
nescio quo pacto mihi ægrè quiddam ob illum accidit) Neuridem misi, quæ il-
lum circunspiceret, aut in foro commorantem alicubi, aut in palæstra*. Ea au- G
tem rediens, deambulantem uidisse se ait cum Aristæneto, atque innuisse illi à
longè. Illum autem erubuisse, deiectis in terram oculis, neque aspicere amplius
ad ipsam uoluisse. Atq; exinde ambos ad urbem iisse. Ipsa uerò ad Dypilū usq;
secuta, cum ille prorsus neque cōuerteret sese, domum rediit, nihil planum aut
certum habens quod renunciaret. Quo me igitur pacto post illa tum affectam
putas? quæ coniecturam facere nusquam poteram, quídnam esset quod adole-
scenti huic accidisset: sed ita mecum dicebam: Númnam ægrè illi aliquid feci?
aut num quam aliā amat, me perosus? aut num pater uetuit ipsum? Multa adeò
huiusmodi mecum ipsa uoluebam. Porrò autem circa multam uesperam uenit H
Dromo, literas has ab illo afferens. Accipe Chelidonium, ac lege. Scis enim li-
teras uidelicet. CHE. Age uideamus. Ac literæ quidem ipsæ non admodū pla-
nè scriptæ, sed incompositæ, & malè coagmentatæ, properantiam quandā scri-
bentis indicant. Sic autem sonant: Quo quidem pacto amarim te, mea Drose,
testes facio deos. D R O. Væ uæ miseræ mihi, neque salutationem à principio
adscripsit. CHE. Et nunc autem non odio aliquo, sed necessitate coactus dese-
ro te. Nam me pater Aristæneto tradidit, ut philosophiæ dem apud illum ope-
ram. Atque ille (cognouit enim cuncta quæ ad nos pertinēt) multis admodum
obiurgauit me, inhonestum esse dictitans, cū meretrice rem habere me, Archi- I
telis & Erasicleæ filium. Longè enim melius esse, uirtutē anteponere uolupta-
ti. D R O S.* Vt nunquam ad maturitatem perueniat nugator ille, qui talibus
adolescentem instituit. CHEL. Quamobrem necesse mihi est parêre illi. Asse-
quitur enim me, diligēter ubique obseruans: & in summa, ne aspicere quidem
alium quenquam præter ipsum solum mihi licet. Quòd si uerò temperanter &
pudicè uiuam, ipsiq; per omnia obtemperem, pollicetur prorsus beatum fore,
præclarumq; ac fortem me redditurum esse, laboribus ad hoc antè præexerci-
tatum. Hæc tibi uix adeò scripsi, me ipsum suffuratus paululum. Tu uerò feli- K
citer mihi uale, & memineris Cliniæ. DROS. Quid igitur uidetur tibi epistola
hæc, Chelidonium? CHEL. Quod ad cætera quidē attinet, Scythica, ut aiunt,
oratio: illud autem, Memineris Cliniæ, spem quandam adhuc reliquam præ se
fert. DROS. Etiam mihi ita uidetur. Proinde pereo amore. Cæterùm Dromo
dicebat etiam pæderastem quendam esse Aristænetum, & prætextu doctrinæ
consuetudinem habere cum pueris uenustissimis, & priuatim orationem habe-
re cum Clinia, pollicitationes quasdam faciendo, quòd uidelicet diis similem
illum redditurus sit. Quin & amatorios quosdam sermones philosophorū ue-
terum ad discipulos suos idem, inquit, cum illo legit, [illegible] in summa, totus circa
adolescentem est. Interminatus autem etiam est, patri Cliniæ [illegible] turū esse.

CHEL.

* Aliàs portiecu, κατ' ἀγορὰν cenim græcè habetur, quod ut corruptū puto, sic rursum κατὰ σκοπὸν, uel κατὰ σκέψιν legendum puto.

* μὴ ὄψεσθαι ἴσως, græcè.

A CHEL. Oportebat, Drose, Dromonem ipsum inescare, ac lautius paulò accipere. D R O S. Inescaui hominem, & præter hoc autem etiam meus est. Nam & ille gustauit Neuridem. C H E L. Bonum animum habe. Omnia rectè fiēt. Ego uerò etiam inscribere in pariete uolo in Ceramico ubi Architeles deambulare solet, Aristænetus corrumpit Cliniam. ut ex hoc quoque aliquid concurrat ac faciat ad delationem Dromonis. D R O S. At quomodo id clàm facies, ne deprehēdaris? CHEL. Noctu, Drose, carbone alicunde sumpto. DRO. Rectè sanè. Commilita modò, atque auxiliare, mea Chelidonium, aduersus arrogantem ac uanum istum Aristænetum.

B TRYPHAENA, ET CHARMIDES.

AMICA autem quispiam accepta, & quinque drachmarum mercede data, auersus dormit, lachrumans ac gemens? Sed nēque potasti lubenti animo, opinor, neq; cœnare solus uoluisti. Flebas autem etiam inter cœnandum. aspiciebam enim, & nunc autem non desinis ululare, perinde atque infans aliquis. Ista igitur, ô Charmide, cuius gratia facis? Ne quæso me celes, ut uel hac parte consequar aliquid ex nocte hac, quam totam hucusque tecum uigilaui. C H A R M I D. Amor me perdit Tryphæna, neque malum hoc amplius sustinere possum. T R Y P H. At quòd me quidem non
C ames, manifestum est. neque enim ita negligeres me, cum probè habeas: atque abs te repelleres, quoties amplexari te uolo, denique etiam quasi quodā sepio interposita uestē intercluderes, metuēs uidelicet ne te tangam. Sed tamen quæ nam illa est, dic mihi. Fortassis enim etiam ipsa nonnihil ad amorem istum tibi contulero. Scio enim quo pacto cōueniat huiusmodi res administrare. CHAR. At uerò nosti atque admodum probè ipsam, & rursum illa te quoque: neque enim obscura adeò meretrix est. T R Y P H. At nomen mihi cedo, Charmide. C H A R M I D. Philematium, ô Tryphæna. T R Y P H. Vtram dicis? duæ siquidem sunt. Illámne ex Piræo, quæ nuper adeò mulier facta est, quam Damyllus
D amat, eius qui nunc exercitum ducit, filius: an alteram, quā cognomento decipulam uocant? CHAR. Illam equidem, atque adeò captus ab ea & comprehensus miser sum. TRYP. Ob illam itaque plorabas? C H A R. Atque admodum. T R Y P H. Multum autem temporis amasti illam, an nuper adeò cœpisti? CHAR. Haud nuper adeò, sed menses propè septem sunt, à Dionysiis usque uidelicet, ex quo primùm illam uidi. TRYPH. Vidistíne autem totam ipsam diligenter, an faciem solùm, easq; corporis partes quæ in aperto sunt? & quæ uidisti, Philematiīne erant, atque ita uti conueniebat esse mulierem quinque &
E quadraginta annos iam natam? CHAR. At uerò deierat illa, secundū supra uigesimum modò ad proximum Decembrem completurā esse se. T R Y P. Tu uerò utrum credis iuriiurando illius, an propriis oculis? Contemplare enim diligenter, suspiciens aliquando ad tempora illius, quo loco solo suos crines habet: nam cætera, impostura mea. Circa tempora autem quoties medicamentū quo infici solet, languescit, ac uim suam remittit, albescit plerunque. Quanquam quid hoc attinet? Coge aliquando ut nudam quoque spectandam se tibi exhibeat. CHARMID. At nunquam mihi in hoc consentire uoluit. TRYPH. Meritò sanè. Sciebat enim abominaturum esse te canos ipsius capillos. Cæterùm tota à collo ad genua usque Pardali similis est. At tu lachrumabaris, quòd cum tali non [illegible] Fortassis autem etiam ægrè tibi faciebat, & superbam gerebat

sese. CHAR. Sanè uerò Tryphæna: & hoc quanuis tam multa à me acciperet. F
Ac nunc quidem postquam mille petenti, facilè ac statim dare nõ potui, utpote qui patrem habeam parcum & tenacem, Moschione introò ad se recepto, me exclusit. Ob quæ, dum illi uicissim ægrè facere uolo, te assumpsi. TRYP. At ego, per Venerem, haudquaquam uenissem, si quis prædixisset mihi, ob id solum assumptam esse me, ut alteri ægrè facerem, præsertim Philematio huic, capulo uidelicet. Verùm abeo. Iam enim tertium hoc cecinit gallus. CHAR. Ne tu utique tam statim, mea Tryphæna. Nam si uera ista sunt quæ de Philematio dicis, coma uidelicet supposititia, & quòd tingitur, & uitiligines illæ, ne aspicere quidem amplius illam potuero. TRYP. Interroga matrem, siquando cum illa lauit G fortè. Nam de annis etiam anus narrare tibi poterit, si modò uiuit etiamnum. CHAR. Proinde postquam talis illa est, auferatur quidem iam è medio septum hoc, amplexemur autem mutuò, atque osculemur nos, ac tandem uerè coëamus, Philematium autem longè ualeat.

IOESSA, PYTHIAS, ET LYSIAS.

INsolescis igitur ô Lysia aduersum me? Et rectè sanè, quandoquidem neque argentũ unquam abs te popoſci, neque uenientem excluſi, alterum intus esse dictitans, neque decepto patre, aut ex matris rebus aliquo subtracto, coëgi te mihi afferre quip- H piam, perinde atque aliæ facere solent: sed statim ab initio inde, nulla data mercede, atque asymbolum recepi te introò. Nostine quàm multos amatores reiecerim? Ethoclem uidelicet, eum qui nunc inter senatores est, Passionem nauclerum, & coæqualem tuum Melissum, quanquam etiam nuper adeò pater eius mortuus esset, ac dominus ipse factus bonorum omnium. Ego uerò te, Phaonem scilicet meum, solum habebam, neque aspiciens neque admittens alium quenquam præter te. Arbitrabar enim stulta ac demens, uera illa esse quæ iurabas, & ob hoc animum tibi aduertens, perinde ac Penelope illa, pudicè ac castè agebam, clamante atque increpante ob hoc matre, & apud I amicas accusante me. Tu uerò posteaquam intellexisti me obnoxiam habere te, ausi quæ iam ex te peperissem, nunc quidẽ ad Lycænam alludebas intuente me, nimirum ut ægrè mihi faceres: nunc autem iuxta me accumbens, Magidiũ laudabas, psaltriam istam uidelicet. Ego uerò ob hæc lachrymor, & sentio contumeliam. Paulò autem antè, quando compotabatis Thraso & tu & Diphilus, aderant & tibicina Cymbalium, & Pyrallis, ea quæ inimica mihi est. Tu uerò cum hoc scires, Cymbalium quidem quinquies osculatus es, id quod non admodum curæ mihi erat, (teipsum enim afficiebas contumelia, talem osculando) Pyrallidi autem quàm multa innuebas, ac bibens illi quidem poculũ commonstrabas, puero autem reddens, in aurem iubebas, ut nisi Pyrallis id postularet, alteri nemini infunderet. Postremò autẽ etiam demorso malo, quãdo Diphilum alias res agere uidebas (loquebatur enim cum Thrasone tum) inclinãs te quodammodo, collimatè adeò iaculabaris illud in sinũ ipsius, ne latêre quidem me cupiens. Illa autẽ exosculata, inter mamillas sub fascia insertabat illud. Ista igitur cuius gratia facis? Qua te autẽ siue magna siue parua iniuria affeci aut etiam offendi ego? quem alium cunque intuita sum? an nõ ad unius ingenium & morem tuum uiuo? Haud sanè præclarum aut magnum hoc Lysia, facis, miseram mulierculam, & in te insanientem, mœrore implicans. Est ea utique aliqua

A aliqua Adrastia, ac talia uidet. Tu uerò aliquãdo mœrore afficieris, ubi fortasse audieris de me aliquid, quòd iaceã uidelicet aut laqueo à me ipsa suffocata, aut in puteum præcipitata, aut quemcunque tãdem mortis modum inuenero, dum ne amplius ita coràm & ob aliorum oculos molestiis afficiar. Ac tum pompam utique duces tu, perindè ac re magna splendidaq; peracta. Quid me toruè aspectas, ac dentibus infrendis? Nam si quicquam est cur me accuses, dicas licet. Pythias hæc inter nos iudicet. Quid hoc? ne responso quidem dato abis hinc, me relicta? Vides mea Pythias qualia patiar à Lysia. PYT. O feritatem. Nam quòd nullis neque lachrymis flectitur, lapis sanè, non homo est. Quanquam si utique
B ueritatẽ conuenit dicere, tute Ioëssa perdidisti ipsum, quæ supra modum amasti hominem, idque etiam palàm fecisti illi. Oportebat autem non nimis æmulari ipsum. Insolentes enim fiunt cum hoc sentiunt. Ah desine lachrymari misera: & si me audies, semel atque iterum exclude uenientem. Videbis enim inflammari ipsum denuo prorsus, & uicissim insanire uero pacto. IOES. At ne dixeris quidem, apage. Vt ego excludam Lysiam? Vtinam ne ipse à me deficiat modò. PYTH. At rursus huc reuertitur. IOES. Perdidisti nos, Pythias. fortassis audiit te de exclusione uerba facientem. LYS. Non huius caussa, Pythias, huc reuersus sum, ut quam ne aspexero quidem amplius, talis cum sit, sed tua
C gratia, ut ne damnares me, ac diceres fortè: Irreconciliabilis hic Lysias est. PYT. Atque equidem dixissem Lysia. LYS. Ferre igitur me uis Pythias Ioëssam hãc, quæ nunc lachrymatur, cum ipse superuenerim ei aliquando cum adolescente concumbenti, & à me descisceti? PYTH. Lysia, in uniuersum quidem meretrix est. Cæterùm quando uerò deprehendisti ipsos concumbentes? LYS. Sextus, ni fallor, dies hic est, per Iouem, sextus utique. fuit enim secunda mensis incipiẽtis, hodie uerò eiusdem septima est. Pater igitur cum sciret me iam olim amare, probam hanc scilicet, conclusit me domi, dato ianitori mandato, ne aperiret. Ego uerò (non enim ferebam ab huius congressu prohiberi me) Dromo-
D nem iussi, acclinantem muro atrii, qua parte humillimus erat, in tergum recipere me. Nam hoc pacto minore negocio ascensurus eram. quid multis opus est? transcendi, ueni, atrium offendi occlusum diligenter. Iam enim nox erat media. Itaque neq; pulsaui tum, sed attollens sensim ianuam (iam autem & antea idem aliquoties feceram) transuersum acto cardine, tacitè ac sine tumultu ingressus sum. Dormiebant autem omnes, atque ego exinde contrectato pariete (ut fit in tenebris) super lectum adstiti. IOES. Quid narras, ô Ceres? propè enim deficio. LYSIAS. Postquam autem animaduertebam non unum esse anhelitum: principiò quidem putabam Lyden cum ipsa unà dormire, cæterùm aliter mul-
E tò res erat, Pythias. Nam ubi contrectare cœpi, deprehendi imberbem quendam, admodum tenerum, ad cutem usq; detonsum, unguẽta etiam ipsum olentem. Hoc ubi sensi, si quidẽ & gladiũ ueniens mecum attulissem, non ita quiessem tũ, sat scitote. Quid ridetis Pythias? an uerò risu digna dicere uobis uideor? IOES. Hoccine igitur Lysia acerbum adeò tibi fuit? Pythias hæc mecũ dormiebat. PYT. Ne dicas illi Ioëssa. IOES. Cur nõ dicam? Pythias erat, ô chariſſime, à me accersita tum, ut unà mecũ dormiret. Aegrè enim erat mihi, quòd te non habebam. LYS. Pythias autem? ille ad cutem usque detonsus? atque exinde intra sex dies hosce tantam iterum produxit comam? IOES. Ex eo cum morbo [illegible] laborau[illegible]est, Lysia. defluxerant enim illi tum crines, nunc autẽ fictitiam

comam impoſuit. Oſtende Pythias, oſtende ita rem habere ſe,ac fidem illi fac. F
Ecce tibi aduleſcentulum iſtum mœchum, quem zelotypia proſequebaris.
LYS. Quid igitur? an non conueniebat hoc? præſertim amantem, & qui ipſe
contrectauerat? IOES. Proinde tu quidem iam perſuaſus es ut credas. Vis au-
tem & ipſa uiciſſim tibi ægrè faciam,ut quæ meritò uiciſſim iraſcar tibi? LYS.
Nequaquam,ſed bibamus iam, Pythiasq; hæc unà nobiſcū. Aequum enim eſt
adeſſe ipſam reconciliationi faciendæ. IOES. Aderit. Qualia autem propter
te paſſa ſum,ô generoſiſſime aduleſcentum Pythias?PYT. At idem ipſe recon-
ciliaui quoq; uos: quare non eſt cur mihi ſuccenſeas,niſi iſtud quæſo uide Ly-
ſia,ne cui de coma quicquam dixeris. G

LEONTICHVS, CHENIDAS, ET HYMNIS.

LEONTICHVS.

IN pugna autem cõtra Galatas,dic Chenida quo pacto ipſe qui-
dem ante cæteros equites curſu præuectus fuerim,equo inſidens
candido,Galatæ autem,tametſi fortes alioqui bellatores,trepida-
rint continuò ubi aſpiciebant me,neque quiſquam amplius ſub-
ſiſtere ſuſtinuerit. Ibi igitur tum ego lancea quidem emiſſa trã-
fixi præfectum alæ ipſorum unà cum equo. Contra eos autem,qui cõferti ad- H
huc reſiſtebant (erant enim nonnulli qui perſiſtebant, phalãge quidem ſoluta,
in quadrangulam autem aciem aggregatis ipſis) progreſſus,arrepto gladio, ac
totis animis facto in illos impetu,in fugam quidem conuerto circà ſeptem eo-
rum qui in prima acie pugnabant,equi incurſu:gladio autem impacto manipu-
larii unius ducis caput in duas partes diſſeco unà cũ ipſa galea. Vos autẽ Che-
nida paulò pòſt ſuperueniſtis,fugientibus iam illis. CHEN. Nam cum,Leon-
tiche, circa Paphlagoniam ſingulari prælio cum ſatrapa illo congreſſus es, an
non tum quoque præclarum facinus ac magnum edidiſti?LEONT. Pulchrè
cõmonuiiti facinoris haudquaquam etiam illius ingenerosi. Nam ſatrapa ipſe I
cum corpore quidem eſſet maximus, inter grauis autem armaturæ milites pu-
gnator haberetur optimus,cõtemptis uidelicet Græcis, in medium proſiliebat,
ac prouocabat ſiquis cum ipſo ſingulari prælio decertare uellet. Ibi igitur tum
cæteri quidem perculſi atque perterriti erant, Manipularii uidelicet, Præfecti,&
Centuriones, & ipſe etiam Imperator, quanquam homo eſſet minimè alioqui
ingenerosus aut ignauus. Nam Ariſtarchus tum imperator exercitum ducebat,
Aetolus, idemq; iaculator optimus. Ego uerò tribunatum adhuc tũ gerebam,
ſed tamen nihilominus fidens animo,& dimotis à me ſociis,qui me increpãdo
retinebant, Metuebant enim mihi,aſpicientes Barbarum quidẽ ipſum reſplen- K
dentem armis inauratis, magnam autem atque terribilem indutum galeam, &
præterea lanceam quoque ui multa librantem. CHE. Nimirum ego quoque
tum metui Leontiche,& ſcis quo pacto inſtabam tibi precãdo, ne præ aliis pe-
riculo cõmittere te uelles. Nã mihi uita hæc ingrata futura erat te morte amiſ-
ſo. LEON. At ego tum præ cæteris auſus,proceſſi in medium,non peius neq;
ipſe Paphlagone illo armatus,ſed totus adeò auro collucens. Quare clamor ſta-
tim coortus eſt & à noſtra parte,& à barbaris. Agnoſcebant enim etiam illi me
uidẽtes,& maximè ex pelta,& phaleris,& criſtis. Dic quæſo Chenida, cuínam
me tum omnes aſſimilabãt? CHE. Cui autem alteri,quàm [illegible] Iouem

Thetidis

A Thetidis & Pelei filio. Ita decebat quidem te galea, efflorebat autem purpura:
pelta uerò etiam fulguris modo coruſcabat. LEONT. Poſtquam autem ad
manus uentum eſt,Barbarus ille prior uulnerat me modicè,quaſi perſtringens
haſta paulum ſupra genu. Ego uerò adacta per clypeum lancea, totum utrin-
que pectus illius tranſuerbero: atque exinde accurrens, ceruicem quoq; gla-
dio amputo facilè: armáque illius referens inde redeo,caput quoque unà ſum-
ma fixum lancea portans,cæde uidelicet lotus ac madens. HYM. Apage Leon-
tiche,fœda ſceleratáque hæc,atque adeò horribilia de te ipſo narras:neque ue-
rò te amplius ne aſpexerit quidem aliquis, cruore ac tabo ita gaudentem, ne-
B dum bibat tecum,aut concumbat. Ego certè igitur hinc abeo. LEON. Quin
duplam accipe mercedem. HYMN. Non potero cum uiro cædibus polluto
concumbere. LEON. Ne metuas, Hymni. Nam illa tum in Paphlagonia ge-
ſta ſunt,nunc autem pacem hic ago. HYMN. At homo deuotus & execrabi-
lis es,& cruor ex capite Barbari illius,quod in lancea fixum portabas,in te de-
ſtillabat. Egóne igitur ut talem uirum amplectar & oſculer? abſit,ô Charites.
neque enim iſte talis carnifice melior. LEON. At uerò ſi me uidiſſes in ar-
mis, ſat ſcio, amaſſes Hymni. HYMN. Audiens ſolùm hæc, Leontiche, nau-
ſeo, atque horreo, ipſasq; illas umbras uidere mihi uideor & ſimulacra occi-
C ſorũ,& præcipuè miſeri illius manipularii præfecti, cuius tu caput in duas par-
tes diſſecuiſti. Quid putas igitur ſi ipſum opus aſpicerem,& cruorem manan-
tem,& iacentium cadauera? E moritura certè mihi uideor,ut quæ nunquam ne
gallum quidem gallinaceum occidi uiderim. LEON. Adeóne autem inge-
neroſa Hymni es, & puſillanimis? Ego uerò oblectatũ iri te putabam audien-
dis iſtis. HYM. At huiuſmodi narrationibus oblecta ſiquas Lemniades inue-
neris, aut Danaides. Ego autem hinc ad matrem curriculò abibo, dum adhuc
dies eſt. Sequere & tu Gramme. Tu uerò uale, Tribunorum optime,& occiſor,
quotquot etiam uolueris. LEON. Mane quæſo, Hymni, mane. Abiit. CHEN.
D Nempe Leontiche puellam ſimplicem territaſti, concutiendo criſtas,& incre-
dibilia quædam præclarè facta cõmemorãdo. Ego uerò ſtatim uidebam quo pa-
cto expalleſcebat, cũ tu adhuc illa quæ circa manipulariũ facta eſſent,narrares:
cõtrahebatq; uultum,& exhorrebat aliquantũ,poſtquã etiam diſſecuiſſe te ca-
put illius dicebas. LEON. At ego me illi amabiliorem eò uiſum iri putabam.
Sed & tu me perdidiſti Chenida,qui ultra hæc etiã de ſingulari certamine ſub-
monuiſti. CHEN. An nõ decebat me quoque mentiri tecum,quando cauſſam
arrogantiæ iſtius uidebam? Tu uerò longè terribiliora omnia feciſti. Eſto enim
amputaris infelicis iſtius Paphlagonis caput, cur idem etiam lanceæ affixiſti, ita
E ut cruor in te deſtillaret? LEON. Vnum hoc impurum ac deteſtabile re uera,
Chenida. Nam cætera quidem non omnino malè conficta fuerant. Abi igitur,
ac perſuade illi ut redeat, mecumq; dormiat. CHEN. Quid igitur? dicámne
quòd omnia iſta mentitus fueris, dum generoſus ipſi uideri affectas? LEON.
Turpe hoc, Chenida. CHEN. At uerò alio pacto non redibit facilè. Proinde
alterum ex his elige,ut uel odio habearis,dum præclarus bellator uideri cupis:
uel mentitum eſſe te iſta confitearis,& cum Hymnide dormias. LEON. Diffi-
cile ſanè utrunque eſt, ſed tamen Hymnidem habere malo. Abi itaq;,ac dic illi,
Chenida,mentitum quidem eſſe me,non tamen omnia.

DORIO ET MYRTALE.

F

NVnc me excludis ſcilicet Myrtale? nunc, quando ad inopiam perueni propter te? At quando tam multa ad te afferebam: amator, uir, dominus, denique nihil non eram. Poſteaquã igitur ego quidem exhauſtus ac ſiccus planè iam, tu uerò Bithynum iſtum mercatorem inueniſti, qui te amet, ego quidem excludor, & ante fores ſto lachrumans: ille autem tota nocte oſculatur, & ſolus intus eſt, & quaſi quoddã ſacrum peruigilium tecum peragit, iamq; etiam prægnantem ex eo eſſe te ais. MYR. Iſta me enecant, Dorio, & maximè quando dicis quòd multa dederis mihi, & ad inopiam propter me redactus ſis. Rationem igitur ſubduc quæſo omnium G eorũ quæ iam inde à principio ad me attuliſti. DOR. Rectè ſanè, Myrtale, ſubducamus rationem. Principiò igitur calceos attuli tibi Sicyonios, duarum drachmarum precio. pone duas drachmas. MYR. At concubuiſti quoque noctes duas. DORIO. Et quando ex Syria ueniebam, alabaſtrum unguenti ex Phœnicia, duarum etiam iſtud drachmarum, ita me ſeruet Neptunus. MYR. At ego tibi, cum hinc nauigares, paruam illam tuniculam dedi ad femora uſque demiſſam, quò remigando utereris, quã Epiurus proreta, quãdo dormierat mecum, per obliuionem hic intus reliquerat. DOR. Verùm cognitam illam in Samo nuper à me rurſum abſtulit Epiurus, non ſine multo (prò dii) certamine. Ce- H pas autem ex Cypro, & ſaperdas quinque, & percas quatuor, quãdo ex Boſporo nauigauimus, attuli tibi quoque. Quid ergo? etiã panes octo nauticos in caniſtro, ſiccos, & cortinam caricis plenam ex Caria, & poſtea ex Pataris ſandalia inaurata, ô ingrata. Etiam caſeum aliquando memini afferre me tibi ex Gythio. MYR. Quinque fortaſſis drachmarum, Dorio, omnia hæc. DOR. O Myrtale, quantum equidẽ potui, homo nauta, & mercede operam nauibus locans. Nunc enim etiam lateri præfectus ſum dextero, & tu nos cõtemnis? Nuper autem quando* Aphrodiſia celebrabãtur, an non drachmam quoque ante pedes I Veneris pro te poſui auream? & rurſum matri pro calceamentis drachmas numerani duas, & Lydæ huic in manũ aliquoties, nunc duos, nunc quatuor obolos? Hæc omnia in unum computata, ſubſtantia certè uiri nauitæ fuerunt. MYR. Cepæ illæ uidelicet, & ſaperdæ, Dorio? DOR. Ita certè. Neque enim plura aut maiora ferre potui. Non enim remis locarem operam, ſi diues forem. Cæterùm matri meæ ne caput quidem unum allii unquam attuli. Libenter autẽ ſcirem, quænam tibi à Bithyno iſto dona darentur. MYR. Principiò tunicam hãc uides? eã ille emit, & monile hoc craſſius. DOR. Illéne? An nõ ego te iam olim habere noram? MYR. At quod tu noras, multo tenuius erat, neque ullos ſmaragdos habebat. Deinde & inaureis has, & tapetem. Nuper autem etiam duas mi- K nas. Et penſionem domus quoq; pro nobis exoluit, nõ ſandalia Patarica, & caſeum Gythiacum, & id genus nugas. DOR. At illud non dicis, cum quali ipſo concumbas, qui annos omnino ſuprà quinquaginta natus uxorẽ duxit, caluus uidelicet, & colore ſimilis carabo. Neque etiam dentes illius uides? Nam gratiæ quidem, ô Dioſcuri, illius multæ, & præcipuè quoties cantat, & delicatior paulo eſſe cupit, aſinus ad lyram, ut dici ſolet. Sed tu fruere eo, digna utiq; exiſtens, ac puer uobis naſcatur patri ſimilis. Ego uerò etiam ipſe inueniam Delphidem aut Cymbalium aliquam, meæ conditionis, aut etiam uicinam ueſtram hanc tibicinam, aut omnino ullam aliquam. Tapetas autem, & [illegible], & duarum

*Id eſt, Veneris feſta, uel ſacra.

A confeſtim in Arabiam, ut habebam, diſcedens abiiſſem, ob fumi, certè ſcias, fœditatẽ periiſſem: & tamen in fragrantia tãta, aromatumq; copia, necnon thuris abundantia, uix mihi nares odoris obliuiſci, & graueolentiam illam dediſcere uolebant: ſed & nunc cum tantùm recordor, quaſi nauſeo. APOL. Quídnam ô Iupiter, uolebat cum ita ſe ipſo abuteretur? aut quódnam inde bonum, ſi in rogum incideret, ac carbonatim deflagraret? IVP. Atqui fili, nonne in hoc Empedoclem ante ipſum criminari uideris, qui in Sicilia & ipſe in cratêras inſiluit? APOL. Melancholiam quandam moleſtam dicis. Cæterùm iſte quãnam tandem deſiderii cauſſam habebat? IVP. Ipſius tibi ſermonem referam, quem co-
B ram Panegyri, cum mortis genus defenderet, habuit. dicebat enim, ſi memini. Sed quænam eſt iſta quæ accelerans aduentat, perturbata, lachrymans? magna uidetur iniuria affecta. Atqui Philoſophia eſt, ac nomen meum, ſe ipſam deplorans ærumnis plena, inuocat. Cur filia lachrymaris? aut cur uitã relinquens adueniſti? num tibi rurſus Idiotæ, ut olim, ſtruxere inſidias, cum Socratẽ ab Anyto accuſatum interfecere? ideóne illos fugis? PHI. Nil tale, ô pater, uerùm turba illa ingens me laudat, honoreq; dignam cenſens ueneratur, & tantùm nõ adorat, tametſi non admodum quæ dico intelligat. Hi uerò, quónam modo dicam? familiares, & qui ſe amicos eſſe aſſerunt, ac nomen meum induêre, illi me gra-
C uiſſimè læſerunt. IVPIT. Philoſophíne tibi inſidias quaſdam ſtruxere? PHI. Minimè, pater. nam & illi pariter mihi iniuria ſunt affecti. IVPIT. A quibus igitur iniuriam perpeſſa es, ſi nec Idiotas, neque philoſophos incuſas? PHIL. Sunt nonnulli, ô Iupiter, inter multitudinem & philoſophantes medii, forma, aſpectu & inceſſu nobis ſimiles, hisq; ornati. hi mihi ſubeſſe gloriantur, ac nomen noſtrũ præ ſe ferunt, diſcipulos, ſectatores ac cõtubernales ſe noſtros eſſe dicentes: at uita eorum ſceleſtiſſima, ignorantia, temeritate & petulãtia penitus eſt referta: nobis iniuria haud parua. ab illis ô pater iniuria affecta profugi. IVP. Moleſta hæc, filia. uerùm qua re potiſſimùm te læſere? PHIL. Conſidera pa-
D ter, num parua. etenim cum uidiſſes humanã uitam iniquitate & iniuſtitia plenam, tanquam ignorantia & uiolentia agitatam, & perturbatam, tu rerum humanarum, quòd tanta caligine conflictarentur, miſeratus, me in terram demiſiſti, iniungens ut omnem adhiberem diligentiam, quò homines à uiolentia & mutuis deſinerent iniuriis, ac non beluarum ritu uiuerent, ad ueritatémque reſpicientes, pacatius inter ſe degerent. Dicebas etenim cum me demitteres, quænam homines agunt, qualitérque, ô filia, ob ignorantiam ſint affecti, tute quoque cernis. Ego uerò, quoniam eorum me miſeret, te, quam ſolam tãtis erroribus mederi poſſe arbitror, ex omnibus nobis elegi, ac ut illos cures, demitto.
E IVP. Noui, multa talia tum dicebam: at tu iam dicere perge quomodo ſub initium te deuolantem homines ſuſceperint, & quæ nunc ab ipſis pertuleris. PHI. Perrexi igitur pater, non confeſtim ad Græcos, ſed quod longè mihi difficilius opus eſſe uidebatur, Barbaros uidelicet inſtituere & docere, hoc primũ aggrediendum eſſe cenſebam. Intermiſſis igitur Græcis, tanquam qui facilè ſubigi poſſent, ac celeriter, ut putabam, frenum ſuſcepturi, iugóque collum ſubdituri forent, ad Indos primô moui, gentem omnium quæ uiuunt, maximam: illíſque haud grauatè perſuaſi, ut ab elephantis deſcendentes, mecum conuerſarentur: quemadmodum Brachmanes, felix hominum genus, Nechræis & Oxydracis finitimi, qui omnes mihi ſubduntur, ac noſtris uiuunt inſtitutis, ac omnibus

Qui primi philoſophari cœperint.

Brachmanes.

Gymnosophistæ. circumhabitantibus honorati, mortisq; genere moriuntur admirando. IVPIT. F Gymnosophistas dicis: de quibus inter cætera & hoc audio, quòd in rogum ingentem ascendentes, sponte comburuntur, minimè uel forma aut cathedra excidẽtes. sed nihil magni hoc. nam & ego nuper in Olympiacis simile quiddam fieri conspexi. quin & te cũ senex conflagraret, adesse decuissem. PHI. Haud ad Olympia, pater, ascẽdi, execrandorũ illorum quos dicebam, metu, quoniã multos eorum abire uidi, tanquã concilio maledicerent, latrantesq; domus posteriora clamore implerent: ita ut nec illum quemadmodum occubuerit uiderim.

Aegyptij. Post Brachmanes igitur confestim in Aethiopiam, inde in Aegyptum descendi, & cum sacerdotibus & prophetis illorum congressa sum. Quos cum diuina G

Chaldæi. Scythæ. Thraces. Græci. docuissem, in Babylonem perrexi, Chaldæos & Magos initians. Inde in Scythiam, postea in Thraciam, ubi Eumolpus & Orpheus mecum congressi sunt, quos etiam in Græciam præmisi, Eumolpũ quidem ut Græcos initiaret (etenim cuncta diuina à nobis didicerat) Orpheum autẽ ut in cantando musica eos cogeret: quorum uestigia confestim insecuta sum: ac sub initium cũ ueniissem, non admodum Græci me amplectebantur, nec tamen penitus excludebant. Paulatim uerò cum eis conuersata, septem ex omnibus amicos & discipulos collegi, & alium ex Samo, alium uerò ex Epheso, ex Abdera quoque alium, omnino

Sophistæ quales, & unde. paucos. Quibúscum Sophistarum genus, nescio quo pacto, mihi subpullulauit, H neq; mea absolutè æmulans, nec tamen penitus discrepans, sed tanquã Hippocentaurorum genus, compositum quid, & mixtũ, in medio superbiæ & philosophiæ errans, neq; ignorantiæ finẽ imponens, neq; fixis oculis nos intueri ualens, sed tanquã hebetudine cæcutiẽtes, obscurũ quid, & dubiam nostri imaginem umbrámue quandoq; cernens, nihilominus tamen exactè cuncta se nosse existimat. Hinc illa inutilis & superuacanea apud eos sapiẽtia, & ut ipsi arbitrãtur, inexpugnabilis, accenditur: arrogãtes quoq; & dubiæ, necnon absurdæ responsiones: inextricabiles præterea & labyrintheæ interrogationes. Quòd si ab amicis meis prohibentur & redarguuntur, indignantur, ac contra illos con- I spirant, tandemq; in ius rapiunt, & ad cicutam bibendam tradunt. Et quanuis fortasse tũ confestim fugere, nec amplius eorum cõuersationem tolerare oportuisset: Antisthenes tamen, & Diogenes, ac paulò pòst Crates, Menippus quoque, mihi, ut parumper discessum meum differrẽ, persuasere: quod utinam nunquam factum esset. non enim tanta postea fuissem perpessa. IVP. Sed nondum mihi, ô Philosophia, enarras quemadmodum iniuria sis affecta, uerùm tantummodo indignaris. PHIL. At qualiter, nunc, ô Iupiter, audi: Scelestum quoddam hominum genus est, & ut plurimũ seruile ac mercenarium, haud nobiscum ob negociorum multitudinem à pueris cõuersatum. seruitutem enim seruiuit, aut K sub mercede operam locauit, aut alias artes exercuit, quales par est homines tales addiscere, coriariam, fabrilem, fullonicam, aut lanam excutere, ut mulieribus sit accommoda, & ad filandum apta, ductilisq;, cum illæ tramam uertunt, uel liciũ circunuoluunt. talia igitur in puerili exercentes ætate, nec nomen cognouere nostrum. Postquã uerò annos uiriles ingredi cœpere, ac reuerentiã quæ à quamplurimis amicis exhibetur meis, conspexerunt, quemadmodumq; homines loquendi eorum libertatem tolerant, & correpti gaudent, ac consulentibus obtemperant, increpantes denique formidant: hæc omnia tyrannidem haud paruam esse arbitrabantur. Verùm addiscere quæ professioni huic cõueniunt, longum

A longum erat, seu potius impossibile ualde: artificia uerò tenuia, & quæ uix cum summo etiã labore necessaria suppeditare possent: nonnullis etiã seruitus molesta, & quomodocunq; erat, intolerãda uidebatur. Re igitur diligẽter perpensa, ancoram nouissimam, quã nauigãtes sacram appellant, uisum est demittere. ad optimã itaq; socordiam declinantes, audaciam quoq; & ignorantiam ac impudentiam in auxilium aduocarũt, quæ potissimùm cum eis in certamen irent. Conuicia præterea noua excogitarũt, ut prompta essent, ac solas decertationes has in ore haberent. Qualiãnã ad philosophiã cernis uiatica? proinde & formæ

B student, ac oppidoquam eleganter se exornant, planeq; ita mecũ agunt, quem admodum Aesopus Cumanum illum asinum feciſſe refert, qui cum leoninam induissset pellem, & asperè derudissset, se quoq; leonem esse uideri cupiebat: & erant fortassis nonnulli qui ei crederent. Nostra uerò admodum, ut nosti, sunt facilia, & ad imitãdum leuia (de externis loquor) haud enim magni est negocii, uel uestem sibi tritam circundare, aut peram collo suspendere, seu lignũ in manibus gestare, uel uociferari, aut potius rudere, siue latrare, ac omnibus maledicere. Equidem securitatem, quòd nihil ob talia passuri essent, formæ reuerentia præstare tenebatur. Libertas uerò etiam inuito domino prompta. qui se cõprehensos abducere conabatur, baculi experiebatur uiolentiam. Cæterùm farina

C non amplius pauca, neq; placẽta ut antea tenuis, obsonia uerò nequaquam solita, cepẽue agreste, sed carnes omnifariam, & uinũ quod suauissimum: quin & aurum cũ uolunt, paratum. etenim circumerrantes tributũ colligunt, uel ut ipsi dicũt, pecora detondent, multosq; dare existimant uel habitus ueneratione, aut metu ne malè audire cogantur. Siquidem & hoc quoq;, ut arbitror, præuidere, quò ex æquo inter rectè philosophantes collocarẽtur, nec esset qui talia discerneret & diiudicaret, si tãtùm exteriora essent similia, quandoquidẽ nec principium redargutionis sustinent: ueluti si dicatur, quis ille sic ornatus, & tã repentẽ? sed cõfestim clamitant, & ad eorum arcem, maledicentiã scilicet, cõfugiunt,

D lignúmque promptum est. Proinde si opera quæris, sermones multi. quòd si à sermonibus iudicare uelis, uitam considerandã esse censent. Tali igitur impostura ciuitas repleta est uniuersa, & maximè sub Diogenis, Antisthenis, & Cratetis titulo, necnon canũ prætextu. Cæterùm quod natura optimũ est in canibus, ueluti custodia, uel domus tutela, aut herilis amor, siue memoria, minimè imitantur, uerũ latratu, gulositate, rapina, uenereis, crebris adulationibus, dantium blanditiis, mensarum deniq; frequentatione, his perquam diligenter elaborant. Atqui paulò pòst quónam hæc euadant, uidebis. omnes enim ex officinis exilientes, artes relinquent desertas, cum cernunt se laborantes, & operibus

E desudantes, ab aurora ad uesperum usq; defatigatos, uix tamen mercede tali uitam sustentare posse: segnes uerò & subdolos homines, abunde in omnibus uiuentes, tyrannicè quidem postulantes, ac promptò accipientes, & cum nõ acceperint, indignantes, neq; si acceperunt, laudantes. hoc Saturnium eis uidebitur seculum, sponteq; mel ipsum ex cœlo in ora influere. Proinde res minus esset molesta, si cum tales sint, nulla alia nos afficerent iniuria. Nunc uerò cũ admodum casti & seueri ab extra & in publicis appareant, si puerum nacti fuerint formosum, uel mulierem speciosam, aut quid filẽtio dignum sperant, qualiãnã faciunt? Nonnulli uerò & hospitum suorum adulterantes uxores abducunt, Il[illegible]s iuuenis instar, tãquam & ipsæ quoq; philosophaturæ essent.

Inde cõmuniter illas uniuerſis coeuntibus proſtituentes, Platonis ſe legem im-E
plere arbitrantur, haud intelligentes quo pacto ſacer ille mulieres communes eſſe debere cenſuit. Quæ uerò in conuiuiis agunt, quemadmodum inebriẽtur, longum eſſet recenſere: & hæc faciunt, quomodo putas, dum ipſi ebrietatem, adulteria, luxuriam, & auaritiam reprehendunt. Nil igitur magis inter ſe inuenies contrarium, quàm illorum ſermones & opera: quemadmodum cum adulationem odio habendã aſſerunt, & tamen adulandi gratia gnathonicã uel aſſentationem ipſam exuperent. Alios uera loqui hortantur, cũ ipſi nec linguam niſi mentiẽdo mouere poſſint. Voluptates omnibus ſermone inimicæ, Epicurusq; hoſtis, opera uerò omnia propter illas patrare audent. Iræ præterea uehe- G
mentia, leuiſſimarumq; rerum perturbatione, necnon indignationis facilitate, etiam nuper genitos infantulos ſuperant. Non paruum igitur riſum ſpectatoribus mouẽt, cum quouis etiam forcuito caſu adeò illis ira ebullit. Colore autem liuidi uidentur, impudens quid & abominabile præ ſe ferentes. Os uerò ſpuma uel potius ueneno eſt refertum: ne tu illic cum fœda illa euomitur illuuies, deprehẽdaris, caue. Proin aurum uel argentũ, Hercules, neque poſſidere dignantur. obolus ſufficit ut lupinos emant. nã potum fons ſeu riuus ſuppeditabit. At paulò pòſt non obolos uel drachmas paucas, ſed totas poſtulant diuitias, adeò ut mercator quiſpiam tanto impleri onere poſſet, quantum illis ad quæſtũ Phi- H
loſophia confert. Inde poſtquam ad ſatietatem uſque corraſere, ac frumentati ſunt, infelicem illam abiicientes lacernam, agros nonnunquam, ac ueſtes molles, pueros quoque cincinnatos, necnon inſtructas domus totas emunt, Cratetis peræ, Antiſthenis lacernæ, ac Diogenis dolio, longum ualere dicentes. Talia cum idiotæ cernunt, Philoſophiam iam cõſpuunt, omnesq; tales eſſe arbitrantur, ac doctrinam meam reprehendere non deſinunt, adeò ut longo iam tempore impoſſibile mihi fuerit uel unum ex eis conciliare: ſed planè Penelopes illud patior. etenim quantũ ego texo, tãtum rurſus eueſtigio diſſoluitur. Ignorantia uerò & Iniuſtitia, cũ opus noſtrum inextricabile, laboremq; cernunt ina- I
nem, minimè à riſu temperant. IVPIT. Proh ô dei, qualia nobis Philoſophia ab execrandis illis perpeſſa eſt? quapropter cõſiderandi tempus adeſt, quid faciundũ, uel quo pacto è medio ſint tollendi. Cæterùm fulmen eos iaculatione unica, morsq; auferet cita. APOL. Ego tibi pater aurem uellam. nam & ipſe iam arrogãtes, & à Muſis alienos, Muſarum gratia indignatus, odi. fulmine ſiquidem aut tua dextra minimè illi digni ſunt. Mercurium autem, ſi uidetur, pœnę exactorem ad illos demittemus. is, tanquam qui & ipſe inter diſciplinas uerſatur, celerrimè eos qui rectè philoſophantur, & qui minus, cognoſcet: dein hi quidem, ut par eſt, laudabuntur, illi uerò quemadmodũ ex tempore uidebitur, ple- K
ctẽtur. IVPIT. Rectè dicis Apollo. ſed & tu Hercules, unà Philoſophiam ipſam pariter ducentes, properiter in uitam abite, certamenq; decimumtertium iſtud, nec paruum, te abſoluere putato, ſi tam ſceleſta & impudentiſſima extirpaueris animalia. HER. Atqui pater Augiæ fimum repurgare præſtaret, quàm cum talibus manus conferre. eamus tamen. PHI. Inuita quidem: ex patris tamen ſententia ſubſequendum eſt. M E R. Deſcendamus, quandoquidem haud paucos ex illis hodie cõteremus. Cæterùm ô Philoſophia, quónam tendere oportet? tu enim ubi uerſantur, noſti. an perſpicuum eſt quòd in Græcia? PHI. Minimè, niſi admodum pauci, qui rectè ô Mercuri philoſophantur. Illi uerò [illegible] haud indigent

A digent paupertate, ſed ubi auri & argenti eruitur copia, ibi nobis ſunt quærendi. M E R C. Nunquid igitur confeſtim in Thraciam abeundum? H E R C. Bene dicis. ego uos in uia deducã. nam cuncta Thracum, utpote qui ſæpius illuc acceſſerim, cognoui. & nunc huc mihi flectatis. M E R C. Quónam dicis? H E R. Videtísne Mercuri & Philoſophia, montes duos maximos, omniumq; *Thraciæ hypotypoſis.*
pulcherrimos? maior Hæmus eſt, oppoſitus uerò Rhodope: at campus interiectus, perquam fertilis, ab utriuſque confeſtim radice ſe pandens, & colles quoſdam tres perpulchros aſſurgentes, minimè aſperitate deformes, tãquam ſubiectæ ciuitatis arces uarias. & iam uobis ipſa apparet. M E R C. Ita per Iouem ô
B Hercules, maxima, & omnium formoſiſſima. etenim à longè illius reſplendet pulchritudo. quin & fluuius quidam maximus præterlabitur, opportunè illam alluens. H E R C. Hebrus eſt, ciuitas uerò Philippi illius opus: proin nos iam *Philippi ciuitas.*
contege, nebulãque inuolue, ut bona deſcendamus fortuna. M E R C. Ita fiet. Cæterùm quid facere oportet ut animalia indagentur? H E R C. Hoc quidem tuum iam Mercuri opus. nam præco es. ne igitur præconium enunciare cunc teris. M E R C. Haud difficile hoc, uerùm illorum nomina ignoro. tu igitur Philoſophia, quo nomine ſint appellandi, inſuper & ſigna profer. PHI. Sed neq; ipſa manifeſtè quínam uocentur noui, quoniam nullum mihi cum his conſor-
C tium. Cæterùm nõ aberrabis ſi eos à poſſidendi deſiderio, uel Poſſidonios, aut Poſſidippos, ſeu Poſſicleos, uel Poſſifũdos, aut Poſſidoros nominaueris. MER. Bene dicis. ſed quínam hi ſunt qui & ipſi circunſpectant? atqui accedunt, & quid loqui uelle uidentur. V I R I. Poteſtis ne ô uiri, uel tu optima, nobis indicare, num ternos pariter uideritis præſtigiatores, ac mulierem quandam Laconicè corpus ornatam, aſpectu maſculo, ac penè uirili? PHI. Papæ! hi noſtra quærunt. V I R I. Quomodo ueſtra? etenim Fugitiui illi omnes: nos uerò præcipuè mulierem pro mancipio ab eis abductam deſideramus. Intelligetis autẽ cúrnam ipſos quæramus. M E R C. Igitur pariter enunciemus præconium. Num quis
D mancipium Paphlagonicũ, ex Sinopenſibus barbaris, nomine tale, quale à poſſeſſionibus imponitur, perpallidum, corpore hirſutum, barba horridũ, pera inſtructum, lacerna indutum, iracundum, ineruditum, uoce aſperum, maledicum, ſub imaginaria libertate uiuens, indicare poteſt? D O M I N V S. Noui, heus tu, quod prædicas mancipiũ. Illi enim apud me Scarabeus nomen erat, caluaſtrum: barbámque uellebat, & artem meam nouerat. in fullonia enim ſedens officina, flocculos abradebat, qui ex ueſtimẽtis ſuperflui pullulabãt. PHI. Ille ipſe ſeruus tuus eſt, ac nunc philoſopho ſimilis uidetur, ac perbellè ſeipſum fullonia expoliuit. DOMINVS. Proh audaciam, Scarabeus philoſophari dicitur? V I R I. De
E nobis uerò nullus ſermo. MER. Atqui omnes inueniemus, quoniam, ut aiunt, indifferenter cum muliere concumbunt. P H I. Sed quíſnam ô Hercules ille alter eſt, qui contrà tendit, pulcher, & citharam geſtans? H E R C. Orpheus, qui mecum Argos nauigauit, omnium nautarum iucundiſſimus. Nam ad cantum ſuum remigantes, nullatenus laborabamus. Salue optime & perquam canore Orpheu, qui nullibi unquam Herculis oblitus es. ORPH. Nequaquam, ſed & Philoſophia, Hercules, & Mercuri ſaluete. ſed tempus eſt ut mihi præmium indicii perſoluatis. ego enim planè quémnam quæratis, noui. M E R C. Nónne igitur, Calliopes fili, ubínam ſit, monſtrabis? cum enim ſapiens exiſtas, minimè ut arb[illegible], uero indiges. ORPH. Rectè dicis. proin ego uobis domum quam

inhabitat,oſtendero, ipſum uerò minimè,ne malè ab eo audire cogar. ſummè F
enim ſceleſtus eſt,ac uni huic rei ſtudet. MERC. Oſtende ſolùm. ORPH. En
proxima hæc. ego uerò,ne ipſum uideam,è pedibus uobis abeo. MERC. At-
tende,an non mulieris uox eſt, Homeri quid connectentis? PHI. Ita per Iouem.
ſed quidnam dicat,audiamus.
FVG. Non minus ille mihi eſt hoſtis,quàm ianua Ditis,
Aurum mente colens,uerbis contraria ſentit.
* Scarabeus. MER. Nonne igitur cantharus * tibi odio habendus,qui
Praua gerens hoſpes,quanuis ſimularet amicum?
MARIT. De me carmen hoc,cuius uxorem G
Abduxit fugiens,fuerat qui acceptus amicè.
FVG. Ebrius,atque canis facie,ſed pectore ceruus,
Conſilio ignauus,ſed longè ignauior armis,
Therſites uecors,prauarumq; optima pica,
Regibus illicitè & fruſtra contendere ſuetus.
DOMI. Iure execrandi carmina hæc.
FVG. Ante canis,retroq; leo,medioq; chimæra,
Impetum exhalans grauiter trinicanis acris.
MARI. Hei mihi uxor, qualia à tot perpeſſa es canibus? quin ipſam ex ipſis H
concepiſſe ferunt. MERC. Confide, Cerberum tibi quendam aut Geryo-
nem pariet,ut Hercules ille rurſus alium habeat laborem. Sed obuiam pergunt,
ita ut fores pulſare neceſſe non ſit. DOMI. Teneo te Scarabee? ſiles iam,age
uideamus quid tibi pera contineat, lupinos forſitan, uel panis fruſta. MERC.
Minimè per Iouem,uerùm zonam auream. HERC. Ne mireris. nam ſub ini-
tium in Græcia ſe Cynicum eſſe dicebat,hic autem planè Chryſippeus eſt: igi-
tur non diu poſthac Cleanthem ipſum uidebit. à barba etenim,cū tam ſceleſtus
ληκυθίων. ſit,ſuſpēdetur. DOMI. Tu uerò ô ſcelerate,nonne Doliolum fugitiuus meus
ληκυθίων. exiſtis? certè,non alius. proh riſu digna res! quid dehinc haud fiet? & Doliolum I
quoque philoſophatur. MERC. Nunquid tertius ille domino caret? DO.
Minimè,uerùm ego dominus ſponte in rem malam ipſum dimiſi. MERC V.
Quamobrem? DOMI. Quoniam teterrimè fœtet,nomine uerò Odoriſpirum
appellabamus. MERC. Hercules malorum depulſor, audisne? dein pera &
baculum. Atqui tu uxorem recipe. MARI. Minimè,quandoquidem nec ſi mi-
hi libellum ex ueteribus in utero geſtaret, reciperem. MER. Quo modo libel-
lum? MAR. Aliquid eſt uir optime,triceps libellus. MERC. Haud abſurdè,
quandoquidem ex Comicis trigaleatus quidam. HERC. At dehinc tuum eſt
iudicare. MERC. Ita mihi uidetur,mulierem hanc, ne monſtrum aut multica- K
put pariat,retro in Græciam ad uirum reuerti debere, & fugitiuulos hos duos
ληκυθίων. dominis reddi, ut diſcant quæ antea: Doliolum quidē ſordidos abluere pan-
niculos,Odoriſpirū autem rurſus ueſtimēta reſarcire lacera,malua tamen prius
flagellatum. Inde & hunc picatoribus tradi,ut pereat,uulſus primò: inſuper pu-
denda pice inquinari, poſtea in Hæmum ſublatum nudum, pedibusq; colliga-
tum,in niue deſtitui. SCARA. Heu malorū,ah,ah,papæ, eheu. DOMI. Quid
hoc eſt? tragicas interſeris uoces? ſed ad picatores iam ſequere,prius tamen leo-
ninam exue pellem,ut planè aſinus eſſe cognoſcaris.

SATVR-

A

SATVRNALIA, Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Saturnalia, feſta Romæ fuerunt in honorem Saturni inſtituta,quæ menſe Decembri, initio à decimoſexto calend. Ianuarij facto,per proximos dies ſeptem peragebantur. In ijs neque bella gerenda ſuſcipiebantur,neque pœnæ à nocentibus ſumebantur,ſed licebat ſeruis,pileatis (quod ſignum libertatis erat) per urbem liberè nagari,atque aleæ uacare, & cum ipſis dominis etiā cibum capere. Pauperes autem à diuitibus cōuiuijs quoque accipiebantur,ijdemq; inter ſe dona mittebant: quorum quæ mittebantur, xenia: quæ uerò referebantur, apophoreta uocabant. Id quod cū ex alijs ſcriptoribus, tum ex Martiale præcipuè apparet,qui poſtremos ſuos libros illorum titulis inſcripſit quoque. Quoniā igitur tum (ut eſt ueriſimile, omniaq; in deterius abeunt tempore) pauperes à diuitibus non eodem modo ut à principio,æqualiter accipiebantur,uinoq; alij uiliore, atque
B *epulis uixdum guſtatis, ſemiieiuni & eſurientes interim è conuiuio diſcedebant, deinde neque munera eodem precio,quo olim,referebant: occaſionem inde ſumpſiſſe Lucianus uidetur,ut conſuetudinem illam pro ſuo iure ac modo exagitaret,atq; hæc, tanquam & ipſa Saturnalitia quædā munera,legenda proponeret. Quanquam neque hic ab ingenio ſuo quicquam recedit, pariterq; & deos & homines more ſuo inceſſit. Nam Saturni fabulam quoque perſequitur,& uecordiam ipſius coarguit,ut qui pro liberis ſaxa deuorarit,& compedibus uinctus degat, à Ioue regno depulſus. Et Iouem ipſum accuſat,ut qui citra delectum & inæqualiter bona fortunasq; hominibus diſtribuat,malos euehēdo,& contrà bonos deprimēdo. Atq; hæc ſummatim per tota Saturnalia tractantur. Cæterùm primo hoc dialogo ritum et originē ſacri huius potiſſimùm tradit, fictō*
C *Sacerdotis & Saturni colloquio,quorum alter quidem diuitias à deo poſtulat: alter autem dum diuitias largiri, ſuæ poteſtatis eſſe negat,interea quatenus ipſe regnet,& quid præſtare ſoleat,denique cur hoc feſtū inſtitutum ſit,exponit,refutata interim etiam fabula quæ de liberis deuoratis,& amiſſione regni,& captiuitate ipſius uulgo iactatur. Inſequenti autem Chronoſolone, leges Saturnaliorum conſtituit, primam uidelicet de ritu ac modo peragendi feſti,& de ijs quæ in eo agere fas ſit. Secundam de accipiendis atque tractandis pauperibus,deq; muneribus à diuitibus ijſdem mittendis. Poſtremam de modo & ratione conuiuiorum,quæ apponi uidelicet debeant,& quantum à quoque bibi,& quouſque ludo utendum ſit. Et hæc omnia cū longa præfatione, qua legibus hiſce auctoritatem à perſona & mandato ipſius dei parat. Inſcribitur autem Chronoſolon,ut uidetur, ab exemplo, quòd eodem modo & apud Athenienſes olim Solon ille leges dictauit. Poſt hæc in epiſtolis,in prioribus quidem de mutandis rebus, & inſtituenda æqualitate agitur. Nam pauper quiſpiam petit à Saturno,ut cū diuitibus agat, quò depoſitis in medium opibus, ex æquo ſe quoque frui illis patiantur,aut certas utique ueſtes & pecunias,& cætera ad feſtum peragendum pauperibus mittant. Primùm quia abſurdum et inconueniens ſit,ita inæqualiter agere: deinde quòd contra uetus exemplum, quo Saturni*
D *temporibus omnia æqualia fuiſſe perhibeantur: addita etiam collatione diuitum,& hypotypoſi quadam morum ac uitæ illorum. Poſtremò comminantes ſe omnia mala illis imprecaturos eſſe, niſi hæc quæ petāt, fiant. Contrà autem Saturnus increpat pauperē, qui ea à ſe poſtulet, quæ ſuæ poteſtatis nō ſint. ſed tamen reſpondet, ſe cum diuitibus hoc nomine agere uelle, addita poſt hæc longa commonitione, qua pauperes, ut ſua ſorte contēti ſint, hortatur, oſtendēs plus moleſtiæ & periculorū diuitias quàm uoluptatis ſecū habere. In poſterioribus autem agunt inter ſe Saturnus et diuites de æqualitate in cœnis habenda: ac prior quidē Saturnus exponit diuitibus quæ à pauperibus ad ſe ſcripta ac poſtulata fuerint, admonens illos, ut benigniores erga ipſos ſe gerant, atque æqualitatem recipiant, argumentis à ſigno & conſequentibus: tum commodis, ſi faciant, tum*
E *periculis, ſi detrectent, adhibitis. Contrà autē diuites extenuata accuſatione pauperum à conſueto, reſpondēt, ſe quidem feciſſe pro eo atq; æquum & honeſtum fuerit, ſed illos ita immodeſtos et intemperantes ſe gerere, ut eos decætero omnino excludendos cenſuerint. Veruntamen ex illius conſilio denuo admiſſuros ſe eos eſſe, ſi ex pacto recipiant, ſe nihil contumelioſe aut intemperanter poſthac facturos eſſe.*

SACERDOS ET SATVRNVS.

DIC mihi Saturne,quādò tu quidem hoc tempore regnare uideris, tibiq; & ſacrificatum & litatum eſt à nobis, quid potiſſimū abs te pro immolatis hoſtiis poſtulare debeam, quod poſtulatum feram? SAT. Iſtud quidem te ipſum perpendere oportuit,quid tibi foret optandum: niſi qui princeps ſit,eundem & uatem eſſe uis,ut norit quid maximè collubitum ſit animo tuo petere. Cæterùm ego,quantum facultas feret,non abnuā uotis tuis. SAC. Quin iſtud iam olim mihi perpenſum eſt:

desidero enim uulgaria ista,ac passim obuia,uidelicet opes,multã auri uim,utq; F
uiris imperem,utq; multa possideã mancipia,uestes splendidas ac delicatas,tum
argentum & ebur,breuiter si quid est præterea rerum preciosarum. Hæc igitur
mihi da optime Saturne,ut & ipse nonnihil emolumenti ex tuo sentiam impe-
rio,néue solus per omnem uitam earũ rerum sim expers. SAT. Illud uide,iam
postulas quod nõ est meæ potestatis. neque enim mearum partium est ista dis-
tribuere. Quare ne grauiter feras, si quæ petis, non assequeris: quin magis ista
à Ioue postulato,quum ad eum imperii uices redierint, id quod breui futurum
est. Nam ipse præscriptis conditionibus rerum administrationem ab illo susci-
pio. Est autem uniuersum imperium meum,septem duntaxat dierum, quorum G
si ius excesserit, illico priuatus reddor, ac uelut unusquilibet de plebcia multi-
tudine. Nec tamen in his ipsis septem diebus serium quippiam aut publicũ tra-
ctare mihi permissum est,uerùm potare,inebriari,uociferari,ludere,certare tes-
seris,creare reges,famulos in conuiuium adhibere, canere nudum,lasciuo cor-
poris motu saltitare,nonnunquam & in gelidam aquam dare præcipitem,facie
fuligine oblita. Hæc uti faciam,permissum est. Cæterùm magna illa,puta diui-
tias & aurum,Iupiter ipse dilargitur,quibus illi uisum fuerit. SAC. Imò ne ille
quidem,Saturne, admodum facilè ac lubens id facit,adeò ut me iam uox dese-
cerit,magno clamore hæc ab illo flagitantem. At is nihil prorsus audit, uerùm H
ægidem obuibrans,ac fulmen intentans, toruumq; obtuens,pauefacit instãtes.
Quòd siquando etiam annuerit alicui,diuitemq; reddiderit, mirũ quàm id nul-
lo delectu facit, ut aliquoties præteritis probis ac sapientibus uiris, sceleratis ac
stultis hominibus opes offundat, uerberonibus atque effœminatis, cuiusmo-
di sunt isti plerique. Quanquam equidem cupio cognoscere quænam sint ista
tuæ potestati permissa. SAT. Haudquaquam parua,neque omnino cõtemnen-
da,si quis uniuersi imperii uim expendat: nisi fortè tibi paruum esse uidetur,ut
in tesserarum ludo uincas, cum quæ cæteris alea in unionem uoluatur, tibi se-
nionem semper in summo latere ostendat. Nam hinc sibi plerique uictum pa- I
rant uel ad saturitatem usque,quibus propitia ac secunda aspirarit tessera. Rur-
sum alii nudi enatarunt,naue elisa,fracta ad tam minutum scopulũ,puta aleam.
Adde his, potando quammaximè hilarescere,ac modulatius alio uideri canere
in conuiuio. Præterea reliquis ministris in aquam præcipitatis (nam ea pœna est
parum dextrè ministranti) te & uictorem pronunciari, atque ei quem uiceris,
præmia præripere. Vides nimirum quàm ingens sit bonum: quemadmodũ &
illud,quum talo uictor solus omnibus rex præficeris,ut non solùm ipse nõ feras
ulla ridicula imperata,uerumetiã ipse possis aliis imperare: huic ut turpe quid-
dam de se ipso uociferetur: illi ut saltet nudus,utq; sublata in humeros tibicina K
ter domum obambulet. An non hæc quoque munificentiæ meæ non exiguæ
sunt argumenta? Quòd si causaberis regnũ hoc nec uerum esse, nec stabile,in-
scitè feceris,quũ uideas meipsum, qui ista dilargior, exigui temporis imperium
tenere. Ex his igitur quæ meæ facultatis est præstare, nempe dé taxillis, de re-
gnando,de canendo,deq; reliquis quæ modò recensui, audacter quæ uoles pe-
tito,nihil ueritus ne te ægide aut fulmine territem. SAC. Atqui istis nihil mihi
est opus, Titanum optime. Tu tamen illud mihi respondeas uelim,quod maxi-
mè cupiebam cognoscere: quod si mihi dixeris, satis magnam gratiam pro sa-
cro persolueris, quin & in reliquũ tempus quæ debueris,cõdono. SAT. Roga
modò,

Ritus Saturnaliorum.

A modò,equidem respondebo,si fortè quod rogaris,sciero. SAC. Illud in primis,
num uera sunt ista, quæ de te audimus, quemadmodum deuoraris liberos tibi
ex Rhea natos,utq; clam illa subducto Ioue, saxum infantis loco suppositum,
tibi deuorandum tradiderit: deinde puer adultus te regno expulerit, bello su-
peratum, mox arreptum in tartarum præcipitarit, uinculis iniectis tũ tibi, tum
omnibus copiis auxiliaribus quæ tecum in acie steterãt? SAT. Quid dixti? Nisi
festum celebraremus,essetq; licitum inebriari,atque in dominos impune cõui- *Vide Macrobium lib. 1. Sat. cap. 8.*
cia iacere,intelligeres profectò mihi permissum esse irasci,qui quidẽ istiusmodi
roges,nihil reueritus adeò canum ac senem deum. SAC. At ego hæc Saturne,
B non ex me ipso dico: quin & Hesiodus & Homerus (nolo enim dicere,reliqui
propè mortales omnes) eadem de te credunt. SAT. An tu putas uel pastorem
illum,uel hunc ampullosum,uerè quippiam de me sciisse? Rem ad hunc consi-
dera modum. Est'ne quisquã homo,non dicam deus,adeò durus,ut possit ipse
uolens suos deuorare liberos? nisi si quis esset Thyestes, qui ab impio circun-
uentus fratre comederet. Sed finge esse qui possit, quî fiat ut ignoret sese saxũ
edere uice pueri? nisi fortè dentibus sit huiusmodi,ut dolere non queant. Imò
neque bello confliximus, neque Iupiter per uim imperium occupauit,sed ego
illi uolens & ultro rerum administrationem tradidi, cessiq;. Porrò neque uin-
C ctum esse me,neque in tartaro esse,uel ipse uides opinor,nisi prorsus oculis ca-
ptus es,quemadmodum Homerus. SAC. Sed quid tibi accidit Saturne,ut im-
perium deponeres? SAT. Ego tibi dicam in summa: Senex iam & podagrosus
quum essem ob ætatem (unde etiam factum est ut plerique mihi compedes esse
finxerint) impar eram uiribus ad tã multa huius ætatis facinora punienda. nam
erat assiduè mihi sursum ac deorsum cursitandum obarmato fulmine, quo sa-
crilegos,periuros, ac raptores exurerẽ. Eratq; negocium plenũ laboris,quodq;
iuuenem desideraret. Itaque mihi cõsulens,Ioui locũ dedi. Quanquam & alio-
qui rectè facturus mihi uidebar,si partitus filiis (nam erant) imperium,ipse ple-
D ramque uitam conuiuiis per ocium traducerem, nihil necesse habens,neq; uo-
ta faciẽtibus operam dare,nec ab iis qui contraria petunt,molestia affici, neque
tonare,neque fulminare, neque grandinem aliquoties immittere. Sed senilem
hanc ac iucũdissimam dego uitam, meracius bibens nectar, atque interim cum
Iapeto reliquisque æqualibus diis confabulans. At regnat quidem ille mille di-
strictus negociis, nisi quòd hos pauculos quos dixi dies mihi uisum est excipe-
re,in quibus recipio principatum,ut mortalibus in memoriam reducam cuius-
modi fuerit me regnante uita, cum citra sementem citraq; arationem cuncta il-
lis prouenirent. Haud tum quidem aristæ,sed panis paratus,carnes apparatæ,ac
E uinum fluminũ instar fluebat,tum fontes mellis,lactisq;,propterea quòd mor-
tales omnes probi essent,& aurei. Hæc,inquã,mihi caussa fuit cur exigui tem-
poris imperium geram,atque ob id undique plausus,cãtiones,lusus, æqualitas
omnibus seruis æquè ac liberis. neque enim me regnãte quisquam erat seruus.
SAC. At ego Saturne coniecturam istam ad seruos,& eos qui boias terũt,re-
ferebã,quasi ob eam caussam tibi fabula tribueret erga hos humanitatẽ, quòd
memor teipsum aliquando seruitutem seruisse, ac gestasse compedes, eos ma-
gnifaceres, qui simili essent fortuna. SAT. Non tu desines istiusmodi nugari
nugas? SAC. Bene mones,itaque desino. Quin illud etiam mihi responde,ta-
lis ludere,in uiũ fuit tui quoque seculi mortalibus? SAT. Erat sanè, at non de-

positis talẽtis,ac decem nummûm millibus, quemadmodum uos facitis,uerùm F
ut plurimo nucibus, ne uidelicet discruciaretur qui uictus esset, néue semper
ploraret sese unum omnium non habere quod ederet. SAC. Et rectè quidem
illi. Nam quo tandem præmio certassent ipsi talis,quum ipsi toti essent aurei?
Digressio in præsentes mores. Itaque te loquente,tale quiddam mihi uenit in mentem,si quis unum aliquem
ex aureis illis uiris,in hanc nostram ætatem adductũ uulgo ostenderet,quid illi
tandem eueniret?Nempe miserum(sât scio)discerperent, haud aliter incursan-
tes,quàm in Pentheum Mænades, aut in Orpheum fœminæ Thraciæ, aut in
Actæonem canes,interq; sese decertarent,quantã quisque maximã posset por-
tionem auferre,ut qui ne in festo celebrando à lucri studio temperẽt,quin ipso G
etiam festo ad lucri abuntur incrementum. Itaque alii quidem tibi primitias
immolant, amicos in conuiuio deprædantes. Alii uerò tibi conuiciantur, cum
nihil ad rem pertineat. tum ipsas comminuũt tesseras, perinde quasi illis sit im-
putandum, quod illi suapte sponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tandem
caussæ fuit ut deus usq; adeo imbecillis ac senex, tempus inamœnissimum de-
legeris,cũ iam nix omnia occupat,plurimus sæuit Boreas,cumq; nihil non ge-
lu concretũ est, arent arbores nudæ decussis frondibus,squalent horrentq; ua-
cua floribus prata,cũ incurui contractiq; mortales,perinde quasi extremo con-
fecti senio,ad focum ferme desident,interea tu festum diem agis?neq; enim ac- H
commodum seni tempus,neque satis idoneum genio indulgentibus.SAT.Sed
heus tu,permulta quidem à me sciscitaris,cum potare iam oporteat.Itaque non
exiguam temporis portionem tuis rogationibus mihi de festo perdidisti, dum
ista mecum philosopharis, nõ admodum ad rem pertinentia.Quare nunc istis
tandem omissis,conuiuium agitemus,plaudamus,ac liberam agamus uitã.De-
inde prisco more depositis nucibus, ludamus tesseris, ac reges suffragiis cree-
mus,ipsisq; ultro pareamus. Siquidẽ ad eum modum effecerimus ut uerum ui-
deatur prouerbium quod dicunt, senes repuerascere.SAC.Imò cui ista quæ di-
cis,non probantur Saturne, precor ut ei nec tum bibere liceat,cum sitit.Itaque I
bibamus,quandoquidem & primo colloquio satis à te responsum est. Proinde
uideor mihi rectè facturus, si nostram hanc confabulationem, & quæ ipse in-
terrogarim,& quæ tu propitius responderis,literis prodita tradã amicis legen-
da,si qui sunt digni qui tua dicta accipiant.

CRONOSOLON, ID EST, SATVRNALIVM

Legumlator,Erasmo Roterodamo interprete.

Aec ait Cronosolon sacrificus, & idem uates Saturni, earúmque
legum conditor, quæ quidem ad festum pertinent. Quid paupe- K
res facere oporteat, id alio misso libro illis ipsis præscripsi. Ne-
que dubito quin eas leges seruent, alioqui obnoxii futuri pœnis
quæ grauissimæ decretæ sunt in eos qui minus paruerint. Vos au-
tem diuites,uidete ne hæc mandata prætergrediamini, neque negligatis. Nam
si quis secus fecerit, is sciat se non me neglecturũ legislatorem, sed ipsum po-
tius Saturnum,qui me condendis festi sui legibus delegit, haud ille quidem in
somnis uisus,sed nuper cum uigilante palàm congressus.Erat autem neq; com-
pedibus uinctus, neque situ obsitus,qualem eum pictores fingunt,exemplar à
deliris pœtis mutuati, uerùm falcem quidẽ tenebat præacutam; [illegible] uerò &
hilaris

A hilaris erat,& ualidus, regioq; apparatu. Atque hac quidẽ specie mihi uisus est.
Cæterũ quæ locutus est,planè diuina sunt,& in his hæc digna quæ uobis prius
exponam. Nam ubi me uidit animo mœstum inambulantem, mox intellexit,
quippe deus, quænã esset molestiæ caussa, uidelicet grauiter me ferre paupertatem,ut qui non pro temporis ratione unicam uestem haberem,cum iam esset
gelu,multusq; flaret Boreas, glacies,ac nix, aduersus quæ ego minimè cõmunitus eram. Multo magis autem, quòd cum festum instaret iam proximè, reliquos uiderem apparantes quæ ad uictimas quæq; ad conuiuia requirebantur,
mihi uerò ipsi res non admodum ad festum instructas esse.Iam à tergo accedẽs,
B aureq; prehensa,ac uellicata (nã hac specie sese mihi consueuit ostẽdere) Quid
istud sibi uult(inquit)Cronosolon? uidere mihi solicitus. An non æquum,in-
quam,here,cum impios ac scelestos homines opibus superfluere, & solos deli-
ciis frui uideam,ipse uerò,mecumq; complures alii docti,cũ inopia, summáque
rerũ penuria uitam degimus? Ne tu quidem here curas his rebus finem impo-
nere,& ad æqualitatem reuocare.Tum ille,Cætera quidem,inquit,haud facile
fuerit innouare, quæ uobis à Clotho reliquisq; Parcis accidũt: porrò paupertatis malum uobis corrigam, quatenus ad festum attinet. Sit autem hæc corrigendi ratio. Abi Cronosolon,ac mihi leges aliquot conscribito,ostendens quid
C obseruandum sit in festo,uti ne diuites inter sese festum celebrẽt, sed uobis sua
bona impertiant. At non noui,inquã,leges conscribere. Quin ego,inquit, do-
cebo te. Moxq; ingressus,ordine me docuit. Deinde cũ cũcta perdidicissem: Et
illud,inquit,illis dicito, nisi seruarint hæc, tum ego profectò sine caussa falcem
hanc acutã circumfero. Alioqui ridiculus sim,si cum patrem Cœlum execue-
rim,non item castraro diuites istos,quicunque leges meas uiolauerint,ut iã eui-
rati, Cybeli matri sese adiungant cum tibiis ac cymbalis. Hæc ille minabatur.
Quare rectè facietis,si leges nõ prætergrediamini.Lex prima:Ne quis quid in-
tra festi tempus agito, neque publicum,neque priuatum, nisi quæ ad lusum,ad
D uoluptatem,animiq; oblectationem pertinebunt.Obsoniorum & bellariorum
artifices soli in opere sunto. Aequalitas omnibus esto,seruis,liberis,pauperibus,
diuitibus.Irasci,indignari,minariue ne cui liceat. Rationẽ exigere ab iis qui res
curant Saturnalitias,ne id quidem fas esto.Ne quis argẽtum uestémue expen-
dito,néue inscribito solennitatis tempore.Ne quis exerceatur,néue literis ope-
ram dato,aut recitato,nisi si quæ sint urbana lepidaq;, quæ dicacitatem resipiãt
ac iocum.Lex secunda: Multò ante festum diuites singulorum amicorum no-
mina in tabella scribunto.Porrò pecuniam paratam habento ad decimam par-
tem annuorum fructuum.Præterea quicquid illis supersit uestium,& quicquid
E est cultus pinguioris, quãm ut ipsis conueniat. Ad hæc argenteorum uim non
modicam. Atque hæc quidem in promptu sunto. Cæterùm ante solennitatem
porcellus circumagitor,atque ex ædibus eiiciuntor sordes,auaritia & quæstus,
& si quæ id genus alia sunt plerisque diuitũ domestica. Deinde ubi domũ per-
purgarint,tum rem diuinam faciunto Ioui diuitiarũ largitori, ac Mercurio mu-
nifico, atque Apollini magna donanti. Deinde circa uesperam tabulam illam
amicorum nomina tenẽtem relegunto. Distributis autem pro cuiusque digni-
tate muneribus,ante solis occasum amicis mittunto.Porrò qui deferãt,ne plu-
res tribus quatuórue sunto,atq; hi certissima ex famulis fide,iamq; natu grãdes.
Asscribatur autem in literis & quid mittatur,& quantum,ut ne utrique suspe-

ctos habere possint eos qui perferunt. Atque ipsi ministri unico quisque cali- F
ce epoto,domum recurrunto,neque præterea quicquam ab eis postulato. Do-
ctis omnia dupla mittuntor. Nam hos æquum est geminã accipere portionem.
De muneribus quammodestissima simul & quampauciss ima uerba fiunto,
neque graue quicquã in literis quisquã asscribito,nec odiosè laudato quæ mit-
tuntur. Diuiti dies ne quid mittito. Neque locuples Saturnalibus æquali sorte
quempiam conuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc deprompta fuerint
ut mittantur,seruanto. Néue cui muneris pœnitentia subito. Quòd si quis an-
no superiore peregrè fuit, eáque caussa munerum expers fuit, & illa accipito.
Quinetiam pro tenuibus amicis æs alienum diuites soluunto:atque etiam con- G
ductarum ædium precium,si qui fortè & hoc debent, neque sunt soluendo. In
summa uerò,multò antè illud illis esto curæ,ut cognoscãt qua re maximè his sit
opus. Rursum qui accipiunt, ne de missis donis ut exiguis queruntor: & quic-
quid mittetur,qualecunque fuerit,id magni ducunto. Vini cadus,aut lepus,aut
pinguis auis, inter munera Saturnalitia ne habentor. Néue Saturnalia dona in
risum uertunto. Remittito uicissim diuiti pauper: si doctus est,libellũ aliquem
ueterem,aut si quid ipse conscripsit,quod fausti sit ominis,& conuiuiis accom-
modum,qualecunque potuerit: atque id dies læto admodum hilaríque uultu
accipito,acceptum protinus perlegito. Quod si recusarit, reiecerítue, sciat sese H
iis quæ de falce minatus sum,obnoxium esse, etiam si miserit quicquid alioqui
mittẽdum erat. Porrò reliqui, coronas alii,alii thuris frustula mittunto. Quòd
si pauper aut uestem aut argentum aut aurum supra facultatem diuiti miserit,
id quidem quod missum fuerit,publicum esto, conflatumq; in Saturni thesau-
rum infertor: ipse uerò pauper postridie plagas à diuite,manibus ferulæ suppo-
sitis accipito,non pauciores quinquaginta supra ducentas. Leges conuiuales:
Lauandum est ubi linea sex erit pedum. Ante lauandum, nucibus ac talis lu-
sitandum. Vbicunque casus cuique locum dederit,ibi accumbito. Dignitas,aut
genus,aut diuitiæ,parum momenti habento ut prius alicui ministretur. Eodem I
de uino omnes bibunto,neque prosit diuiti si causetur uel stomachi uel capi-
tis dolorem,ut ideo bibat de meliore. Carnium omnibus æqua portio. Ministri
ne cui quid fauore danto,neque contantor,neque prætermittunto,donec ipsis
uisum fuerit,quæ tollenda erunt. Neque huic quidem magna,illi uerò perrexi-
gua apponunto. Néue huic coxa suis, illi maxilla apponitor, sed in omnibus
æqualitas esto. Pocillator acutis oculis unumquẽque obseruato, minus tamen
herum. Acutius etiã exaudito. Calices omnis generis sunto. Ad potandum in-
uitare siquis uoluerit,ius esto. Omnes omnibus præbibunto,si libeat,ubi præ- K
biberit dies. Neque quisquam bibere compellitor,qui non ualeat ad compo-
tationem. Ne liceat ipsis neque saltatorem neque citharœdum inducere, nisi
qui nuper discere cœperit. Quòd si cui libeat dicteriis uti, liceat, sed hactenus
adhibeatur modus, ut ne sint molesta. Super omnia,pro nucibus ludunto ta-
lis. Si quis deposita pecunia talis luserit,in posterũ usque diem ieiunato. Et ma-
neto quisque & abito cum uoluerit. Porrò cum dies famulos suos conuiuio
accipiet,tum amici quoque unà cum ipso ministranto. Leges hasce singuli di-
uites,æreæ columnæ inscriptas,in aulæ meditullio habento,ac legunto. Atque
id quidem sciendum est, quoad ea columna manebit, neque fames,neque pe-
stilentia,neque incendium,neque quicquam alioqui molestum,in illorum do-
mum

A mum subibit. Quòd siquando (id quod dii prohibeant) tollatur,abominanda
sunt quæ illis tum euentura.

EPISTOLAE SATVRNALES.

EGO SATVRNO SALVTEM.

EQVIDEM & antea tibi scripsi,significans quonam in statu essem,
& quemadmodũ ob inopiam mihi periculũ esset, ne solus omnium
expers relinquerer solennitatis quam indixisti. Addidi & illud (nam
memini)iniquissimum esse,si nostrũ alii opibus ac deliciis superfluẽ-
rent,nihil ex suis facultatibus impertiẽtes pauperioribus,alii rursum fame con-
B tabescerẽt, atq; id quidẽ instantibus Saturnalibus. Verùm quoniã tum ad meas
literas nihil respondisti,operæpreciũ existimaui,te denuo iisdem de rebus com-
monefacere. Tuum erat,optime Saturne, sublata hac rerum inæqualitate,bo-
nisq; in medio depositis,postea celebrandum festum edicere. Nam uti nunc res
habent, formica camelus, quemadmodum aiunt prouerbio. Quin magis tra-
gœdiæ histrionem animo concipe, qui altero pede prælatis cothurnis sublimis
insistat, cuiusmodi sunt tragica calceamenta,altero uerò sit incalceatus. Is si ad
hunc modum instructus ingrediatur, uides necessariò futurum,ut nunc excel-
sus sit,nunc humilis, prout hũc aut illum pedem uicissim promouerit. Nec mi-
C nor est in uita nostra inæqualitas,dũ illi cothurnis fulti, adornãte fortuna tra-
gœdias in nos agũt. Contrà magna pars pedibus atq; humi ingredimur,quum
& ipsi, scias uelim,nihilo deterius illis fabulam agere possimus, atq; ingredi, si
quis nos quoque ad eundem istum modũ adornarit. Atqui ex poëtis audio,ni-
hil harum rerũ inter homines fuisse olim, quũ tu solus adhuc imperiũ teneres:
uerùm tellus illis citra serendi arandiq; laborem bona progignebat, cœnã uni-
cuiq; paratam,uel ad satietatem usque. Porrò flumina partim uinũ, partim lac,
erant autem & quæ mel manabant. Quodq; est omnium maximum,aiunt illos
ipsos homines aureos fuisse,cæterùm paupertatẽ omnino procul ab illis abfuis-
D se. Nos contrà non satis idonei sumus qui uel plumbum uideri possimus, aut si
quid etiam plumbo uilius, ut quorũ pleriſq; uictus labore quæritur, ac passim
paupertas,egestas ac desperatio, & illud: Hei mihi:&,unde inueniã?&, ô for-
tunã,atq; id genus alia permulta apud nos nempe pauperes abundãt:quanquã
his de rebus leuius discruciaremur,nisi diuites cõspiceremus tanta fruẽtes feli-
citate,qui quidẽ quũ tantũ auri, tantũ argenti conditũ habeant, tantũ uestium
possideant, tot mancipia,tot currus,familias,agros,atque harum rerũ omnium
magnam uim teneant, tamen adeò nobis nihil unquã de eis impertiũt,ut ple-
beios homines ne aspectu quidem dignentur. Hæc,inquam,sunt Saturne,quæ
E nos enecant maximè,planéque rem intolerandã arbitramur, hunc in purpura
accumbentem,tantis opum deliciis affluere,ructantẽ interim,& applaudenti-
bus amicis perpetuò festum diem agere:me uerò, meíque similes,somniorum
coniecturas interpretari,ficunde fortè quatuor oboli contingãt,quò uidelicet
pane polentáue expleti dormire queamus, nasturtium, aut porrũ, cepásue,al-
liúmue opsonii uice arrodentes. Aut hæc igitur Saturne ad æquabilitatem uitæ
mutes corrigasq; necesse est:aut quod est postremũ, illis ipsis interdicas diuiti-
bus,ne soli bonis fruantur,uerùm è modiis auri tã multis uel heminã in omneis
nos dispergant. Porrò ex uestibus,si quas iam à tineis exesas,citra suum incom-
modum dare possint, malintque hæc prorsus uetustate sitúque peritura, nobis

dare qui induamur,quàm ſinere ut in cubilibus ac ſcriniis multa carie compu- F
treſcant. Præterea ut cœnent ſinguli,nũc quaternis,nunc quinis pauperibus ad
cõuiuium adhibitis. Haud iſto quidẽ pacto, quo his temporibus conuiuia per-
aguntur, uerùm popularius, ut æqua ſit omnium portio,neque ut hic opſoniis
ingurgitet ſeſe,famulo interim adſtante atque opperiente donec herus uoran-
do præfocetur. Cæterùm ubi ad nos uenerit,quũ uix etiam apparauerimus ad-
mouere manũ,protinus ad alios transferatur patina tantùm oſtenſa,uel ſi quid
de placenta reliquum eſt. Neque illatum aprum ita partiatur,ut domino totum
dimidium apponat unà cum capite, reliquis autem oſſa tecta apponat. Vtque
præmoneantur pincernæ, ne cõtentur donec unuſquiſque noſtrum ſepties po- G
ſcat bibere,ſed ſemel iuſſi protinus infundant, & ingentem calicem impletum
tradant æquè atque ipſi domino, útque unum & idem uinum conuiuis ſit o-
mnibus. Alioqui ubinã iſta lex ſcripta fuit, aut receptus mos, ut hic uino odo-
rato generoſoq; temulentus ſit, mihi contrà muſto diſrumpatur aluus? Hæc ſi
correxeris nouariſq; Saturne, tum demum effeceris ut uita uerè uita ſit, feſtum
uerè feſtum. ſin minus,illi quidem epulentur,nos autem interim ſedentes pre-
cabimur,ut ſimul atque loti uenerint,puer ſubuerſam amphoram rumpat, utq;
coquus ius adurat,ac per obliuionem muriam piſcium in lentem infundat,utq; H
canis in domum irrues,opſoniorum artificibus alibi intentis,exta deuoret uni-
uerſa,præterea placentæ dimidium: utq; ſus ac ceruus, neque non ſuculæ inter
aſſandũ idem faciant,quod Homerus de Solis bobus cõmemorat: imò uti non
ſerpant ſolùm,uerumetiam unà cum ipſis uerubus in montem abripiãt ſeſe,fu-
giántque:útque ipſæ etiam aues pingues,iam ademptis plumis,& ad coquen-
dum apparatæ, uolatu aufugiant, ne ſoli illis fruantur: quódque futurum eſt
illis grauiſſimum, ut formicæ tales, quales feruntur Indicæ, aurum è theſauris
effoſſum, noctu in publicum efferant: útque ueſtis curatorum indiligentia ita
ab optimis muribus perforetur,ut cribrum uideri poſſit,nihílque differat à caſ-
ſe uenatorio: útque formoſi illorum comatíque puelli (quos Hyacinthos,aut I
Achilles,aut Narciſſos appellare ſolent) dum ipſis poculum porrigunt,ſubitò
defluente coma calui fiant, & acutam edant barbam, cuiuſmodi in comœdiis
induci ſolent Sphenopogones, quibus à cuneata barba nomen inuentum eſt:
utq; uertex illis aſperis ac pungẽtibus pilis ſit hirtus, reliqua capitis parte nuda.
Hæc atque his etiam plura illis imprecabimur,niſi deſinant uſqueadeo ſuis pri-
uatim ſtudere commodis,uelintq; in cõmune diuites eſſe,nobis quoque quan-
tum æquum eſt impartientes.

SATVRNVS MIHI CHARISSIMO SAL.

Quid tu,obſecro,nugas iſtas ad me, ac de rebus huiuſmodi ſcribis, K
iubesq; ut de integro bonorum faciam partitionẽ? quod quidem
alterius munus fuerit, penes quem nũc eſt imperium. Etenim de-
miror te, ſi ſolus omnium ignoras quemadmodum iampridẽ re-
gnare deſtiterim,ac priuatus eſſe cœperim, liberis partitus impe-
rium: quãquam Iupiter præcipuè rerum iſtiuſmodi curam agit. Porrò mea po-
teſtas non niſi ad taxillos uſque,ſaltationes,cantiones,& ebrietatem ualet,idq;
ſeptem non amplius diebus. Itaque grauioribus in cauſſis,de quibus ſcribis, ui-
delicet de tollenda rerum inæqualitate,utq; ex æquo omnes aut opibus abun-
dent,aut egeant,Iupiter uobis operam dabit. Quòd ſi quid in his quæ ad feſtum
pertinent,

A pertinent,uel fraude detractum eſt alicui, uel additum,id erit mearum partium
iudicare. Iámque ſcribo diuitibus de cœnis, déque auri hemina, neque non de
ueſtibus,ut uobis quoque ad celebrandum feſtum nonnihil mittant: quando-
quidem æqua ſunt iſta,decetq; illos facere quemadmodum prædicatis, niſi for-
tè habent iſti quod probabiliter ad hæc reſpondeãt. In ſumma tamen illud ſci-
tote pauperes, uos longè falli,neque rectè iudicare de diuitibus. Siquidem il-
los felices arbitramini, ſolósque ſuauem uitam uiuere, propterea quòd illis li-
ceat opiparè cœnare,uino ſuaui inebriari, formoſis frui mulieribus,ueſtibus uti
delicatis:uerùm iſtam felicitatem cuiuſmodi ſit, ignoratis. ſiquidem hæ res non
B mediocribus curis eos diſtorquent,ſed ſingulis inuigilare coguntur,ne quid re-
rum domeſticarum diſpenſator fraudet, aut clanculum ſuffuretur,ne uinũ ace-
ſcat,ne frumentum uermibus corrumpatur,ne latro tollat pocula, ne populus
credat calumniatoribus,ſi illum dixerint affectare regnum. Atqui hæc quidem
quota pars eſt eorũ quæ iſtos diſcruciant? Quòd ſi noſſetis metus & curas qui-
bus obnoxii ſunt,planè fugiẽdas uobis eſſe diuitias exiſtimaretis. Alioqui cre-
ditis uel meipſum uſque adeo inſanum, ut ſi præclara res eſſet opulẽtia, aut re-
gnum,depoſiturus hæc,aliiſq; ea ceſſurus fuerim, paterérque ut nunc priuatus
alieno parerem imperio? Quin potius quum nõ eſſem ignarus huiuſmodi ma-
C lorum quæ plurima diuitibus ac regibus adſint neceſſe eſt, imperium depoſui,
idq; ſapienter. Nam quòd tu nunc apud me deos obteſtans deplorabas, illos
apris ac placentis expleri, uos contrà naſturtium porrúmue aut cepe per feſti
tempus opſonii loco arrodere,cuiuſmodi ſit,cõſidera. Etenim in præſens qui-
dem utrunque dulce eſt illis, minimêque moleſtum: at poſtea res inuertitur:
quandoquidem uobis deinde non accidit ut poſtridie ſurgatis capitis dolore
grauati ob temulentiã,quemadmodum illi, neq; ob immodicam ingurgitatio-
nem,grauè olentem & acrem ſpiritũ ructatis. At illi hoc quoque fructus ferũt,
ut quoniã magnam noctis partem uario coitu pro libidinis arbitrio tranſigunt,
D facilè ſibi uel tabem,uel tuſſim,uel morbũ intercutẽ, ex intemperato uoluptа-
tum uſu colligant. Alioqui quotumquenq; potes oſtendere,qui nõ planè pal-
leat, ac faciem cadaueroſam præ ſe ferat? Quotumquenq; autem, qui cũ ad ſe-
nectutem peruenerit, ſuis ipſius pedibus ingrediatur, ac non potius à quatuor
baiulis geſtetur? foris quidem totus aureus,intus putris ac pannoſus,cuiuſmo-
di ſunt tragica indumenta, ex pannis admodum uilibus conſarcinata. Vos au-
tem quum moleſtum eſt quòd de piſcibus guſtare nõ liceat, quòd inedia labo-
ratis,non illud item cogitatis,eoſdem & podagræ & tuſſis expertes eſſe,aut ſi
quid aliud aliam ob cauſſam illis incommodi cõtingit. Quanquã nec illis ipſis
E æquè dulce eſt,quotidie,ſupráque ſatietatem iſtis ueſci: quin potius uideas eos
nonnunquam ita olus ac lupinum appetere, ut tu non æquè leporem appetas
aut aprum. Vt de reliquis interim ſileam,quæ illos diſcruciãt,puta ſi filius ſit lu-
xurioſus, ſi uxor uel amans,uel amata à famulo, coacta magis quàm ex animo
cum illo dormiat. In ſumma,multa alia ſunt, quæ uos ignorantes, tãtùm aurum
illorum ac purpurã uidetis. Tum ſiquando uidetis eos albo prouehi curru, in-
hiatis & adoratis. Quòd ſi illos cõtemneretis, negligeretisq;,neq; ad argẽteum
currum oculos haberetis intentos,neq; inter colloquendum, ſmaragdũ annu-
lo incluſum reſpectaretis,neque ueſtes obiter contrectantes,mollitiem admira-
remini,ſed ſineretis eos ipſos ſibi diuites eſſe,haud dubiè futurum ſit ut ipſi uos

ultrò adirent,ad cœnam rogarent,nimirum ut uobis oſtendere poſſint lectos, F
menſas,ac pocula. Quarum rerũ nulla ſit utilitas,ſi ſine teſte poſſideantur. Certè reperiretis pleraq; hæc illos ueſtra cauſſa parare,non quò utantur ipſi,ſed uti uos admiremini. Hæc ad conſolandos uos ſcribo, utranq; uitam cognitam habens. Conuenitq; ita feſtum agere,ut cogitetis omnibus breui decedendũ è uita,& illis depoſitis opibus,& uobis relicta paupertate. Quanquam & illis ſcribam,ſicuti ſum pollicitus. certum ſcio eos non neglecturos literas meas.

SATVRNVS DIVITIBVS S.

PAuperes nuper ad me datis literis incuſarũt uos,qui nihil ipſis ex facultatibus quas poſſidetis, impertimini: atque omnino poſtularunt G
ut omnia bona facerem omnibus communia, ut ad ſingulos illorum ſua pars rediret. Aequum enim eſſe,ut rerum æqualitas conſtituatur, neque decere ut huic ſuperſit, ille nullo modo ſit particeps uoluptatum. Ego uerò reſpondi,hiſce de rebus rectius Iouem conſideraturum. Cæterùm de præſenti negocio,deq; iniuriis quibus ſeſe per feſtos dies affici putant,uidebam mei officii eſſe ſententiam ferre,ſumq; pollicitus me uobis ſcripturum. Sunt autem quæ poſtulant,hæc, ut mihi quidem uidetur, æqua. Nam quo pacto,inquiunt, tanto frigore horrentes,tantæq; obnoxii eſuritioni,poſtea diem etiam feſtũ celebrare poſſimus? Quare ſi uellem & illos feſti participes eſſe,poſtularũt ut co- H
gerẽ uos,ut & de ueſtibus illis impertiamini,ſi quæ ſuperſunt pinguiores quàm quæ uobis cõueniant,utq; de auro nonnullas guttulas in illos deſtilletis. Quòd ſi iſta feceritis,inquiunt,nõ erit amplius diſceptatio inter uos de bonis apud Iouem. Sin minus,minitãtur ſeſe ad nouam rerum partitionem prouocaturos, ut primùm Iupiter pro tribunali ſedere cœperit. Atq; hæc quidẽ facere uobis nequaquam graue fuerit,impertiri nonnihil de tãtis opibus quas poſſidetis,& rectè poſſidetis. Quin de cœnis quoque,ut uobiſcum cœnarẽt,& hoc literis addendum putarunt,quemadmodum uos in præſentia foribus occluſis,ſoli deliciis frueremini. Quod ſiquando uobis uiſum fuerit & illorum quempiam poſt I
longum tempus conuiuio adhibere,plus eſſe moleſtiæ in cœna,quàm uoluptatis,multaq; illic in pauperum contumeliam fieri: uelut illud, cum nõ eodem de uino bibant,Dii boni,quàm illiberale: planè dignum in quo & illi debeãt accuſari,qui non ſurgant potius,abeantq; toto cõuiuio uobis ſolis relicto. Quanquam negãt ſeſe etiam ad ſatietatem ex illo qualicunq; uino bibere, propterea quòd ueſtri pincernæ aures habeãt cera obturatas,quemadmodum olim Vlyſſis ſocii. Porrò reliqua uſque adeò ſunt turpia,ut pigeat commemorare,quæ de carniũ partitione criminãtur,deq; miniſtris,qui cum uobis aſſiſtant donec plus quàm ad plenum expleamini,ipſos prætercurrũt: aliaq; huius generis permulta K
ſordida,minimeq; digna uiris ingenuis. Proinde æqualitas res eſt omnium iucundiſſima,maximéque conuiuiis congruẽs. Atque hac de cauſſa uobis æquus ille partitor in conuiuiis præficitur, ut æquam omnes habeant portionem. Videte igitur ne poſthac uos iterũ accuſare poſſint. Quin potius honorabũt uos, & amabunt,ſi paucula iſta à uobis acceperint,quorum impendium à uobis nec ſentiretur quidem, penes illos muneris in tempore dati memoria ſemper manſura eſt. Præterea nec Remp. adminiſtrare poſſitis, ni pauperes unà uobiſcum in ea uerſentur, milleq; modis felicitatem ueſtram adiuuent. Neq; enim habituri eſtis qui diuitias ueſtras ſuſpiciant, ſi ſoli atq; apud uos ipſos in tenebris eas

poſſideatis

A poſſideatis. Videat igitur uulgus miretur q; ueſtrum argentũ,menſas,& quemadmodum præbibentes ad potandum inuitetis. Dein illi inter bibendum poculum undique contemplentur, ac pondus expendant, manu librantes. Tum argumẽti abſolutam cælaturã. Tum auri uim,uiciſſim artem condecorantis. Nam in iſtum modũ non ſolùm illi uos probos uiros & humanos prædicabunt,uerumetiam inuidiam illorum effugietis. Quis enim inuideat impertienti dantique quod æquum eſt? Quis non potius optet, ut quamdiutiſſimè uiuens,bonis ſuis fruatur? Verùm ut nunc res uobis habent, & felicitas ueſtra teſte caret, & diuitiæ inuidioſæ,& inſuauis uita. Neque enim perinde iuuat,opinor,ſi quis
B ſolus expleatur,quemadmodũ aiunt leones facere,& ex luporum genere quos ſolitarios uocant, quàm ſi cum lepidis hominibus,ac per omnia gratificari paratis,conuiuatis: qui primùm non ſinent conuiuium ſurdum aut mutum eſſe, uerùm conſuetudine ſua fabulas conuiuiis aptas, dicteriáque minimè moleſta, uariasq; uoluptates adferent: quibus rebus tempus iucundiſſimè tranſigitur. Idq; gratum eſt Baccho, gratum Veneri,gratum etiam Gratiis. Deinde poſtero die, dum comitatem ueſtram referunt, beneuolentiam uobis conciliant. Hæc etiam magno fuerãt emẽda. Nã illud à uobis ſciſcitabor,ſi pauperes abeant taciti,ſic enim fingamus,nónne uos ea res ureret,cũ non haberetis quibus oſten-
C taretis purpureas ueſtes,comitum multitudinẽ,anulorum magnitudinem? Neque iam libet referre, neceſſariò futurum ut pauperum inſidiæ atq; odia in uos oriantur,ſi ſoli deliciis frui uelitis. Nam quæ minantur uobis imprecaturos ſeſe, prorſus abominanda ſunt: ac dii prohibeant,ne unquam ad eiuſmodi imprecationes uenire cogantur: quandoquidem ſi id fiat, neque inteſtina poſthac guſtabitis,neque placentam,niſi ſi quid canis reliquum fecerit. Præterea lenticula ſaperdæ liquamen uobis habebit. Porrò ſus aut ceruus interim dum aſſantur, è ueru in montes aufugere parabunt. Tum aues quoque pingues abſque alis fugam molientes,ad pauperes auolabunt. Denique quod eſt omnium gra-
D uiſſimum,pocillatores formoſiſſimi repentè uobis calui fient,ídque etiam fracta amphora. Super his rebus conſulite quæ & feſto ſint digna, & uobis quàm maximè tuta,atque illis paupertatis onus ſubleuate, exiguo uectigali illos amicos habituri, neutiquam malos.

DIVITES SATVRNO SALVTEM.

NVM putas Saturne, de rebus iſtis ad te ſolum ſcripſiſſe pauperes? Quin potius Iouis ipſius aures iam obſurduerunt illorum querelis,dum hæc eadem uociferantur, ac nouam rerum partitionẽ flagitant,ac ſimul & fatum incuſant,quòd non æqualiter diſtribue-
E rit: & nos, quòd nihil ipſis uelimus impertiri. Verùm nouit ille,quippe cum ſit Iupiter,penes quos ſit culpa,eoq; illos plerunque obaudit. Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quandoquidẽ hoc certè tempore princeps noſter es. Nos enim omnia iſta quæ ſcribis,ob oculos habentes,quàm ſit honeſtum de magna rerum copia opitulari iis qui indigent, quantoq; ſit iucundius,ſimul cũ pauperibus uerſari,& conuiuiũ agitare,ad eum modum aſſiduè facimus,adeoq; in ratione uitæ nos æquamus,ut nihil poſſit incuſare is quem ad cõuictum admittimus. Verùm illi primùm aiunt ſibi paucis opus eſſe: deinde ubi ſemel illis fores aperuerimus, nunquam deſinunt alia ſuper alia poſtulare. Quòd niſi protinus omnia,ſimulq; cum dicto acceperint, mox paratũ odium,in promptu cõuicia,

etiam si quid de nobis sit mentiendū. Porrò qui audiunt, fidem illis habent, rati F
uidelicet illos probè scire quæ dicunt, propterea quòd nobiscum consuetudinē habuerint. Ita fit, ut in alterutrū incidamus, ut aut si nihil demus, illos prorsus habeamus hostes: aut profusis omnibus, ipsi protinus egeamus, iamq; in pauperum gregem ueniamus. Ac cætera quidem utcunque ferenda sunt, uerùm inter cœnas ipsas non satis habent ingurgitari cibis, atque aluum explere, sed iidem ubi plus satis adbiberint, tum uel puellæ formosæ cyathum porrigentis manum uellunt, aut concubinam uxorémue solicitant. Postremò conuomito conuiuio, postero die nobis obtrectant, narrantes quemadmodum sitierint, esurierintque. Quòd si hæc aduersus illos mentiri uidemur, uester ille parasitus G
Ixion in memoriam redeat, qui ad communis mensæ honorem admissus, ac uobis dignitate æquiparatus, iam ebrius uir ille egregius, Iunonem adortus est. Hæc atque huiusmodi sunt, propter quæ in posterum statuimus, quò res nostræ sint in tuto, ne posthac illis in domum aditum præbeamus. Quòd si te auctore, pacto recipiāt, sese moderatè petituros, quemadmodum nunc aiunt, neque quicquam flagitiosè in compotationibus admissuros, age, conuiuant nobiscum, simúlque cœnent bonis auibus. Ac de tunicis, sicuti iubes, mittemus, & de auro, quantū facultas patietur, ac sumptus augebimus: in summa, nihil omittemus officii nostri, modò uicissim desināt ipsi arte nobiscum uiuere, sintq; pro H
parasitis & adulatoribus amici. Ita nihil erit quod in nobis desideres, si ipsi quoque suo fungi uolent officio.

SYMPOSIVM, VEL LAPITHAE, Erasmo Roterod. interp.

Erasmus Roterodamus Ioanni Eutychio suo S. D.

Quanquam hic Luciani Dialogus, Eutychi doctissime, plurimum habeat artis, ob decorum mirè seruatum in personis tam multis, tamq; diuersis: tamen aliquot reperi, qui dicerent esse premendum, quòd liberius ac uelut ἐξ ἀκάδους philosophorum omne genus laceret. At mihi uidetur iustius esse stomachandum in huius seculi mores, quo uidemus Philosophorum scholas multo puerilius etiam inter se dissidere, nec minus atrociter digladiari, tum inter sectarū professores nihilominus cruentā esse pugnam, quàm in eo cōuiuio fuisse Lucianus uel finxit, uel retulit. Hunc igitur libellū, quoniā fortè ἀδιάστροφον reperi, & tamen patrono uidebatur egere, Eutychio dicaui. Bene uale, καὶ ἰσυτύχει, ut planè sis quod diceris. Antuerpiæ. an. M. D. XVII. I

ARGVMENTVM.

Rursum depingit hoc loco philosophorum mores & uitam Lucianus, atque illa quæ fictionibus ac fabulis alibi de illis prodidit, hic nūc exemplo ac uero facto comprobat. Est autem historica quædā rei gestæ commemoratio, qua exponit quo pacto diuersarum professionū Philosophi aliquot ab Aristæneto ad cœnam & nuptiarum celebritatem uocati, posteaquam uino incaluere, pro secta quisque sua inter se uerbis primò contenderint, mox ad manus quoque et ad uulnera uenerint, adeò ut saucij nonnulli ac mutilati è cōuiuio asportati fuerint. Rursum autē ex alijs qui uocati non fuerant, quidam, Cynicus uidelicet, ultro ueniens, cœnantibus K
sese obtruserit, magna præsentiæ & impudentiæ suæ importunitate. Alius autem per literas cum Aristæneto expostularit, tragicè propè in eum debacchatus, quòd præteritus, et cæteris postpositus fuisset. Ex quo appareret, istud hominum genus, quod fortis uirtutem prædicat, & specie religionis in se uulgi ora conuertit, nō hac ætate modò (quod tamen grauissimum est, quandò et Christianos esse plerique se, & alijs uitæ morumq; honestate præire profitentur) uerùm olim quoque eadem simulatione, ijsdemq; præstigijs usos esse, nimirum ut uerbis quidē multa de pietate, de officijs, de uera uiuendi ratione iactitarent, cæterùm ipsa re à uirtute ac honestate omni quamlongissimè abessent, libidini & gulæ & cæteris uitijs turpissimè interim seruientes. Et accidēre sanè etiam nostra memoria huiusmodi quædā exempla, cōuiuio huic non admodū dissimilia, ubi isti in speciē grauissimi sanctissimiq; uiri, uel pro leuibus ac puerilibus rebus acerbissimas sæpenumero cōtentiones incepere: uel quia alicubi præteriti atque neglecti uiderentur, grauissima odia exercuere: ut non immeritò quispiam crediderit philosophos illos ueteres (quāquam indignum adeò est tam uenerabile nomen in tam turpibus

A *turpibus personis hærere) in nostræ ætatis homines quosdam immigrasse. Vsque adeo nostri isti à ueteribus non alia re, quàm solo titulo ac nomine differunt. Cæterùm tametsi hæc omnia cum summa festiuitate pro ingenio atque facundia sua tractet Lucianus, interim tamen seriò quoque ac uerè idem monet, nullum esse precium operæ, si quis disciplinas omnes perdiscat, nisi simul et uitæ rationes ad id quod optimum est, accommodet, eosq; illos qui solos libros spectant, quiq; solicitudine ac cura quam illi afferunt, perpetuò tenētur, à recta ratione, bonisq; institutis ferme abduci, &c. Inscribitur autem dialogus hic Conuiuium, uel Lapithæ, quorum prior titulus ab argumento & re ipsa sumptus est: alter à collatione, quòd ut hic Philosophi, ita à Poetis Lapithæ & Centauri in nuptijs Pirithoi inter se funesto certamine congressi quoque feruntur.*

PHILON. LVCIANVS.

B NOVAM quandam & uariam disputationē Luciane uobis fuisse narrāt super cœnam apud Aristænetum: tū philosophicos quosdam sermones dictos, ac super his summam contentionem exortam fuisse: quod ni mentitus est Charinus, etiam ad uulnera usq; rem processisse: denique sanguine conflictum fuisse diremptum. LVC. Atqui undēnam, Philon, ista resciuit Charinus? neque enim is nobiscum aderat in conuiuio. PHIL. E Dionico medico aiebat audisse sese. porrò Dionicus etiam ipse è conuiuarum numero fuit opinor. LVCIA. Fuit maximè: uerùm ne is quidē ab initio rebus omnibus fuit præsens, sed serius aduenerat, media ferme pugna, paulóque ante uulnera. Proinde demiror si quid comperti certiue refer-
C re potuit, qui nō ordine spectarit illa unde inter illos nata lis, postea ad sanguinem usque deducta est. PHIL. Proinde, Luciane, Charinus etiam ipse, si rem compertius uellem cognoscere, & quo singula modo sint gesta, doceri, te adirem iussit. nam Dionicum etiam ipsum fassum fuisse, ne se quidem toti negocio præsentem adfuisse: te uerò, quicquid esset actum, id omne compertò certóq; scire: tum etiam quæ dicta inter illos fuerint, meminisse: quippe qui eiusmodi non obiter neque neglectim audire, sed per ocium atque attentè auscultare sis solitus. Proinde nunquam effugies, quin nos hoc suauissimo accipias epulo: quo mihi quidem haud scio an ullum possit accidere iucundius: præser-
D tim quod sobrii per ocium tutò ac citra sanguinem, extraq; teli, quod aiunt, iactum constituti, sumus epulaturi, Siue senes aliquid

Super cœnam sunt debacchati, Siue etiam iuuenes

à mero compulsi sunt, quæ neutiquam fas erat, tum dicere, tum facere. LVC. Iuuenilius tu quidem Philon, atq; inconsultius hæc nos iubes in uulgus efferre, eaq; referre quæ inter pocula ab ebriis sunt acta: quum hæc magis oporteat obliuioni tradere, eaq; omnia Baccho deo uelut auctori imputare, qui quidē haud scio an quenquam suis non afflatum Orgiis, & Bacchanaliū expertem præterierit. Proinde uide ne hominis sit parū benè morati, eiusmodi ad amussim ex-
E quirere, quæ rectius erat in conuiuio reliquisse, atq; ita discedere. Siquidem odi (sicut inquit uersus poēticus) memorem compotorē. Ne à Dionico quidē rectè factum, qui hæc apud Carinum effutiuerit, immodicamq; & pridianam dissiparit temulentiam hominum philosophorum. Cæterùm ego absit ut istiusmodi quippiam sim dicturus. PHIL. Nugas agis Luciane cum ista dicis. Quin haud quaquam oportebat ad istum modum apud me præsertim agere: ut qui certò sciam te multo cupidiorem esse narrandi, quàm ego sim audiendi, adeò ut mihi uidearis, si desint qui te audiant, uel ad columnam aliquam aut statuā libenter accessurus, quò cuncta pariter euomas. Quòd si nunc coner discedere, non sines, ni te prius audiero, abire: uerùm ultro aderis, consectabere, rogabis. At

tum ego te uiciſſim luſero. Iamq; adeò, ſi ita uis, abimus, ex alio quopiam hæc F
eadem audituri. Tu uerò ne dicito. LVC. Age ne quid ſuccenſeas. equidem dicam, quandoquidem uſqueadeo cupidus es audiendi: uerùm heus ea lege, ne paſſim in uulgus efferas. PHIL. Ni prorſus ignoro Lucianum, tute iſthuc potius feceris. Nam prior ipſe denarrabis omnibus, ut me quidem ad id nihil futurum ſit opus. Sed illud mihi primo reſpõde loco: Ariſtænetus num filio Zenoni dabat uxorem, atque ita in nuptiis eius uos accepit? L V C. Non, imò filiam ſuam elocauit Cleãthidem, idq; Eucriti nummularii filio, qui philoſophiæ dat operam. PHI. Formoſo admodum per Iouem adoleſcentulo: tametſi tenero adhuc, & uxoriæ rei non admodum maturo. LVC. Verum: at non inueniebat, opinor, alterum generum magis idoneum. Hunc igitur, qui tum modeſtus G
uideretur, tum ad philoſophiæ ſtudium propenſus, præterea autem unicus Eucriti diuitis, ex omnibus delegit filiæ ſuæ maritũ. PHI. Cauſſam neutiquã leuem dixiſti, nempe quia diues ſit Eucritus. Verùm heus Luciane, quínam erant cõuiuæ? L V C. Reliquos illos quorſum attinuerit tibi recenſere? Verùm è Philoſophorum numero, ac literatorũ, quos potiſſimùm opinor audire cupis, Zenothemis erat, ſenex ille Stoicus, unaq; cum hoc Diphilus, cui cognomen Labyrinthus: & hic quidem quòd eſſet Zenoni Ariſtæneti filio præceptor. Deinde Peripateticæ factionis Cleodemus: noſti hominem, nempe dicacem illum & H
argutum, atque ad refellendum inſtructum. Diſcipuli gladium ac bipennẽ nominant. Quin & Hermon aderat Epicureus. Verùm hũc, quum ingrederetur, Stoici toruis obtuebantur oculis, & auerſabantur, palamq; perinde quaſi parricidam quempiam atque impium ac funeſtum deteſtabantur. Et hi quidem tanquam Ariſtæneti ipſius amici familiaresq; fuerãt ad cœnam uocati, quos comitabatur & Iſtiæus grãmaticus, & Dionyſidorus rhetor. Iam uerò propter ſponſum Chæream unà cum illo ad conuiuium acceſſerat Ion ille Platonicus, quòd is iuueni præceptor eſſet, uir uenerandus aſpectu, ac maieſtatis quiddam præ ſe
ferens, multumq; dignitatis ipſo oſtendens ore: unde nonnulli propter animi I
conſtãtiam ac rectitudinem, regulam illum appellant. Huic ſimul ut ingrediebatur, aſſurgebant omnes, ac ueluti præcipuum quendam ac primarium hominem comiter atque officioſè exceperunt: adeò ut planè numen aliquod aduenire uideretur, cum adeſſet Ion admirãdus ille. Tandem uerò cum iam omnes ferme conuiuæ præſentes eſſent, tempus erat ut diſcũberetur. Itaq; ad dextram ingreſſus, totam illam ſpondam mulieres (erant autem complures) occupabant. Inter quas erat & ſponſa ſummo ſtudio culta, hinc atque hinc ſtipata fœminis. Porrò ex aduerſo oſtii altera turba, pro cuiuſq; dignitate locis diſtributis. Porrò è regione mulierum primo loco accumbebat Eucritus, ſecundo Ariſtænetus. Sub hæc ambigi cœptum, utrum altero priorem oporteret accumbere, Zenothemímne Stoicum, quippe ſenem: an Hermonem Epicureũ. nam hic erat Caſtoris ac Pollucis ſacerdos: tum autem nobiliſſimæ inter ciues familiæ. Verùm eam hæſitationem ſuſtulit Zenothemis: Si me, inquiens, Ariſtænete, minoris ducis Hermone, uiro uidelicet iſto, ut ne quid aliud mali dicã, Epicureo, diſcedo, totumq; conuiuium uobis relinquo. Et puerum protinus aduocat, diſcedere parans. Tũ Hermon: Imò habeto, inquit, tibi priores partes Zenothemi. Quãquã etiã ſi nihil aliud, uel hoc nomine par erat mihi concedi, quòd ſacerdos ſim, ut planè cõtemnas Epicurum. Rideo, inquit Zenothemis, ſacerdotem
Epicureum.

A Epicureum. Simulq; cum dicto accumbebat. Poſt hũc Hermon. Deinde Cleodemus Peripateticus: pone hunc Ion, proxime hunc ſponſus, poſt eum ego, iuxta me Diphilus, huic aſſidebat Zenon diſcipulus, poſtremo rhetor Dionyſidorus cum Iſtiæo grammatico. P H I L. Papæ Luciane! Muſarum conuentum quendam mihi narras fuiſſe iſtud conuiuium, quippe plurimis ſapiẽtibus ac doctis uiris refertũ. Ego uerò laudo Ariſtænetum, qui quum optatiſſimam illam ac ſplendidiſſimam ſolennitatem celebraret, præ cæteris ſapiẽtiſſimos uiros adhibere uoluerit: idq; adeò delectis ex unaquaque philoſophiæ ſecta præcipuis, non hos aduocans, illos præteriens, uerùm promiſcuè uocans omneis. L V C.
B Is uerò nequaquam eſt è uulgarium iſtorum diuitum numero, uerùm & literarum eſt ſtudioſus, ac maximam uitæ partem in his rebus uerſatur. Cœnabamus *Cœnæ deſcriptio.*
igitur initiò quidem taciti & quieti, uariusq; erat apparatus, & omniiugus. Neq; enim arbitror operæprecium ut numero recenſeam etiam illa condimenta, cupedias, aromata, atque id genus illectamenta. Cuncta ſiquidem affatim ſuppetebant. Inter hæc Cleodemus admoto ad Ionis aurem ore, Nõ uides, inquit, ſenem illum, Zenothemim dicebat (ſubauſcultabã enim) ut ſeſe opſoniis ingurgitat, utq; iure ueſtem oppleuit: tum quàm multa puero â tergo ſtãti porrigit, putans interim ſe aliorum oculos fallere: neque meminit poſt ſeſe accumben-
C tium? Hæc igitur fac & Luciano commonſtres, quò teſtis eſſe poſſit. Mihi uerò nihil Ione monſtratore opus erat: quippe qui hæc multò antè limis iam oculis præuideram. Hæc ſimul atque dixiſſet Cleodemus, irruit in conuiuium & Alcidamas Cynicus, atque is quidem inuocatus, uulgatum illud feſtiuitatis gratia *Cynici intercentus, et occaſio turbæ.*
præfatus de Menelao, qui ultro ad fratris cõuiuium acceſſiſſet. Itaque pleriſque turpiter atque impudenter uiſus eſt feciſſe: & quod cuiq; tum fortè in mentem ueniebat, in eum torquebant: alius illud, Inſanis Menelaë. Alius rurſum,

Verùm Agamemnoniæ menti non iſta placebant.

Ad hæc alia quæ pro tempore ſalſè lepideq; dici poterant, in eum obmurmura-
D bant. Nam palàm nullus audebat quicquam dicere, propterea quòd metuerent Alcidamantem, utpote conuiciatorem egregium, unumq; è Cynicis omnibus clamoſiſſimum: qua quidem re adeò uiſus eſt reliquis antecellere, ut nulli nõ eſſet formidandus. At Ariſtænetus collaudatũ illum quòd inuocatus aduenisſet, iuſſit accepta ſella iuxta Iſtiæum ac Dionyſidorum accumbere. At ille, Apage, inquit, muliebre quiddã ac molle dicis, uti in ſcamno aut ſella ſedeã, quemadmodum facitis uos, mollibus in ſtratis penè ſupini recumbentes, purpura ſuffulti. Quin ego tibi uel ſtans cœnauero, in ipſo interim conuiuio etiam obambulãs. Quòd ſi defatigatus fuero, tum humi ſubſtrato pallio, cubito innixus cu-
E buero: qualem uidelicet Herculem pingunt. Ita fiat, inquit Ariſtænetus, ſi quidem iſthuc mauis. Sub hæc Alcidamas in orbem conuiuium luſtrans, cœnabat, Scytharum ritu ad uberiora paſcua ſubinde ſeſe transferens, unaq; cum his qui inferebant edulia, circumiens atque obambulãs. Atque interim tamen dum cibum caperet, haudquaquam negocio uacabat, de uirtute obiter, de uitio diſſerens, tum in aurum atque argentum dicteria iaculans: iamq; Ariſtænetum percontabatur, quídnam ſibi uellent tam multa, tam magna pocula, quum nõ minus uſui poſſent eſſe fictilia. Verùm Ariſtænetus iam obturbantem, moleſtúmque eſſe pergentem, in præſens quidem cõpeſcuit, miniſtro innuens, ut ingentem calicem, infuſo meraciſſimo uino, illi porrigeret. Atque id quidem uiſus eſt

optimè excogitasse, nondum etiam intelligens quantorum malorum is calix E
esset auctor futurus. Hūc igitur ut accepisset Alcidamas, aliquantisper silētium
agebat, ac solo sternens sese cubabat seminudus, quemadmodum facturum se-
se fuerat pollicitus, cubito humi fixo innitens, simúlque dextra scyphum susti-
nēs, qualē Herculem apud Pholum pictores effingunt. Iam uerò & inter alios
calix assiduè circumagebatur: tum inuitatiunculæ ad bibendum, & confabula-
tiones ortæ, demum & lucernæ illatæ. Interim ego cū puerum qui iuxta Cleo-
demum adstabat (erat autem is pocillator egregiè formosus) subridentem ui-
dissem (nam, arbitror, quicquid obiter inter cœnandum obtigit, commemorari
oportere, maximè si quid sit elegantius ac scitè factum) iam admodum atten- G
tus obseruare cœpi quidnā rei rideret. Ac paulò pòst accedebat puer tanquam
calicem à Cleodemo recepturus. At ille simul & digitum illius substringebat,
& drachmas puto duas unà cum calice tradebat. Porrò puer ad substrictum di-
gitum rursus arridebat: cæterùm de pecunia, quum non sensisset opinor, eoq;
non reciperet, in terram delapsis drachmis strepitus est concitatus, moxq; ambo
pariter rubore suffundebātur, idq; ita palàm, ut nemo nō animaduerteret. Am-
bigebatur igitur inter eos qui proximè sedebāt, cuiusnā essent illi nummi, cum
& puer negaret à se proiectos, & Cleodemus item, iuxta quem strepitus acci-
derat, sibi excidisse dissimularet. Verùm ea res tum neglecta est, ac conniuēter H
omissa, propterea quòd id quod acciderat, nō ita multi uidissent, præter unum
(ut mihi quidem uisum est) Aristænetū. Nam is paulò pòst puerum loco mouit,
clanculum ablegans, & alii cuidam innuit uti Cleodemo pocillator assisteret,
uidelicet ex exoletis illis ac robustis mulioni aut equisoni cuipiam. Ad hunc
modum ea res utcunque abiit, summum alioqui allatura pudorem Cleodemo,
si quidem ad omnes permanasset, ac non protinus occupans Aristænetus eam
sopisset, ciuiliter dextréque admodum inducta temulentia. Cæterùm Alcida-
mas (iam enim potus erat) percontatus quódnam esset nomen puellæ nuben-
ti, tum clara uoce indicto silentio, simul & ad fœminas conuerso uultu, Præ- I
Ita uocant ducem Musarum. bibo, inquit, tibi Cleanthi, Herculis *Archegetæ nomine. Sub hæc cū risissent
omnes: Ridetis, inquit, sacrilegi, quòd sponsæ, Herculis dei mei nomine propi-
nauerim? Imò illud scito opus est, ni scyphum à me traditum accipiat, nunquam
futurum ut illi filius obtingat talis, qualis ego sum, uirtute interritus, animo li-
ber, tum corpore adeò robusto. simulq; cum dicto sese magis etiam renudabat,
etiam usque ad illa quæ sunt maximè pudenda. Ad ea cum iterū arrisissent con-
uiuæ, indignatus ille surrexit, toruis iam atque efferatis obtuēs oculis, uultuq;
ipso testās iam neque pacem neque quietem acturum amplius. Forsitan & ba- K
culum illisisset alicui, ni commodùm id temporis placenta prægrandis fuisset il-
lata. Nam hanc simul atque conspexit, lenior ac mitior esse cœpit, ac stomacha-
ri desiit, obambulans interim, ac placentam auidè uorans. Iam uerò plerique te-
mulenti esse cœperant, & clamoribus undique perstrepebat conuiuium. Nam
& Dionysidorus rhetorem illic agens, orationes quasdam pronunciabat, lau-
dabatúrque à ministris qui à tergo assistebant. Et Istiæus Grammaticus uicissim
qui post illum accumbebat, uersuum centones quosdam recitabat, Pindari, He-
siodi, & Anacreontis carmina simul contexens atque consarcinans: ita ut ex
omnibus unicam redderet cantilenam, oppidoq; ridiculam, in primis autem il-
la, perinde quasi uaticinans de his quæ postea acciderunt,

Commisere

A Commisere simul clypeos. Tum illud quoque:
Tum uerò clamorq; uirûm luctusq; coortus.

At uerò Zenothemis libellulum quempiam minutis conscriptum literulis, à
puero acceptum legebat. Verùm quū ii quorum partes erant edulia inferre, ali-
quantisper, ita ut solent, cessarent morarenturq;: Aristænetus sedulò curans ne
uel id interea temporis aut ociosum esset, aut uoluptatis expers, accersitum in-
trò morionem iussit ridiculum aliquid uel dicere, uel facere, quò magis etiam
exhilararētur conuiuæ. Moxq; ingressus deformis quidam, deraso capite, pau-
culos capillos in uertice gestans, eosq; cristæ in morem erectos, hic saltabat, atq;
B inter saltandum, quò maiorem concitaret risum, rotatu sese circumagebat, dis-
torquebatq;. Tum cymbalo concusso, sonabat interim quiddam, linguam imi-
tans Aegyptiorum. Postremò dicteria quædam iaculabatur in eos qui aderant.
Ac reliqui scommate tacti ridebant: uerū ubi & in Alcidamātem simile quid-
dam torsisset, catulum illum Melitæum appellans, indignatus ille (iamdudum
autem præ se ferebat quòd inuideret illi, dum probaretur, ac conuiuarum ocu-
los retineret) abiecto pallio, ut secum luctaretur prouocauit. Quod ni faceret,
hunc, inquit, baculum tibi impingam. Atque ita miser ille Satyrion (nam id erat
morioni nomen) congressus cum eo, pancratio decertabat. Erat id spectaculi
C multò iucundissimum, quippe cum uiderent hominem philosophum cū mo-
rione compositum, cum ferire, tum uicissim feriri. Proinde qui aderant, partim
pudore tangebantur, partim ridebant: donec iam ictus Alcidamas, pugnā de-
trectaret, ab homuncione omnium plausu comprobato certamine superatus.
Hæc igitur cum essent non mediocri risu excepta: ibi tādem ingressus & Dio-
nicus medicus haud multò post peractam concertationem. Aiebat autē in mo-
ra fuisse Polyprepontem tibicinem, dum hunc phrenesi correptū curandi gra-
tia uiseret. Ac planè quiddā risu dignum cōmemorabat. Dicebat enim in ædes
illius uenisse sese ignarum etiam hominem iam eo morbo teneri. At illum pro-
D tinus surrexisse, foribusq; occlusis, ac nudato gladio, tibias ipsas sibi tradidisse,
iisq; uti caneret iussisse. Deinde ubi id non posset, illum percussisse, scuticā sub-
lata manu gestantem. Sese porrò in tanto periculo tale quiddam fuisse cōmen-
tum, nempe ad canendi certamen prouocasse hominem: idq; ea lege, ut uictus
præscriptum certumq; plagarum numerum acciperet. Ac sese prioré ceciniss e,
prauè atque imperitè: deinde traditis illi tibiis, scuticā ab illo recepisse: gladium
autem extemplo per fenestras in aream abiecisse. Dein cum minore iam discri-
mine cum illo luctaretur, auxilio aduocasse uicinos. Eos reuulsisse belluam, at-
que ita illorū opera seruatum sese. Ostendebat autē & plagarum uestigia quæ-
E dam, nonnullaq; in facie tubera liuentia. Ergo cum Dionicus ob huiusmodi
fabulam non minus placuisset, quàm morio ipse: proxime Istiæū reclinans sese,
de reliquiis cœnabat. Atque hic quidem haud absque numine quodam nobis
aduenerat, imò prorsum usui futurus ad ea quæ postea contigerunt. Nam pro-
diens in medium cōuiuium puer quidā, qui se ab Etœmocle Stoico uenire di-
ceret, epistolium quoddam adferens, aiebat ab hero sibi mandatum, ut eo palàm
omnibus audiētibus perlecto, rursus domum sese reciperet. Hic igitur permit-
tente Aristæneto, admotus ad lucernam legebat. PHI. Num orationem Lucia-
ne in sponsæ laudem compositam, aut carmen nuptiale, quod genus permulta
faciunt? LVC. Videlicet nos quoque tale quippiā existimabamus. Verùm ne

» accedebat quidem ad id,ut aiunt. Cæterùm in literis ita ſcriptum erat: Etœmo- F
» cles philoſophus Ariſtæneto: Quàm non mouear conuiuiis,omnis anteacta ui-
» ta mea fuerit teſtis,qui quidem quum quotidie mihi complures ea cauſſa mo-
» leſti ſint, te multo ditiores, tamen haud unquam illis morem geſſi: perpendens
» nimirum,quantum ſit in eiuſmodi compotationibus tumultus,quantum licen-
» tiæ,petulantiæq; uerùm aduerſus unum te mihi uideor meo iure ſtomachatus,
» qui tantum temporis à me officioſiſſimè cultus & obſeruatus,tamen indignum
» habueris,quem uel inter reliquos amicos tuos numerares,ſed ſolum ex omni-
» bus præterieris,idq; quum uicinus eſſem. Proinde tua cauſſa magis diſcrucior,
» qui quidem te tam ingratum præbueris. Nam ipſe felicitatem nequaquã in hoc G
» ſtatuo,ſi quis mihi impartiat uel ſuem ſylueſtrem,uel leporem, uel placentam:
» quæ mihi affatim cõtingunt apud alios, qui officia norunt: quandoquidem e-
» tiam hodie quum apud diſcipulum Pammenẽ cœnare mihi licuerit opiparam
» (ut uocant) cœnam, non annui tamen uehementer obſecranti,tibi ſcilicet de-
» mens ego memetipſum reſeruans. At tu nobis præteritis,alios accipis cõuiuio.
» Idq; meritò facis. neque enim ullo modo potes quid ſit rectius dignoſcere, nec
» apprehenſiuam illam phantaſiam habes. Cæterùm haud ſum neſcius unde mihi
» iſta ſint profecta: nempe ab egregiis iſtis philoſophis tuis Zenothemide ac La-
» byrintho : quibus equidem (abſit inuidia dicto) uel unico ſyllogiſmo mihi ui- H
» deor os protinus obturare poſſe. Alioqui reſpõdeat iſtorũ aliquis, quid ſit phi-
» loſophia,aut hæc quæ inter elementa traduntur, quid habitio differat ab habi-
» tu: ut ne quid interim de perplexis illis rogationibus proponam,quid ſit ſyllo-
» giſmus cornutus, quid acerualis,quid metens. Verùm tu quidem iſtis fruaris li-
» cet. Nam ego qui ſolum in bonis ducam quod ſit honeſtum,facilè tulero cõtu-
» meliam. Atqui ne poſſis poſthac ad iſtam excuſationem confugere,ut dicas te
» mei oblitum fuiſſe, nimirum in tanto rerum ſtrepitu, tantisq; occupationibus:
» bis te hodie ſum allocutus,primùm mane domi tuæ: deinde rurſum in Caſtoris
» ac Pollucis templo rem diuinam facientem. Ac his quidẽ de rebus hæc reſpon- I
» derim. Quòd ſi tibi uideor cœnæ gratia ſuccenſere,quid Oeneo acciderit cogi-
» tato. Videbis nimirum ipſam etiam Dianam indignantẽ quòd ille ſe ſolam non
» adhibuerit ad ſacrificium,cum reliquos deos omneis acciperet cõuiuio. Nã hac
» de re ſic alicubi meminit Homerus:
» Seu quia non norat,ſeu non ſuccurrerat illi:
» Acriter eſt offenſa tamen. Item Euripides:
» Calydon quidem hæc Pelopeii regio ſoli:
» Qua parte ſæuum ſpectat aduerſa fretum,
» Agros habens tum diuites,tum fertiles, Rurſum Sophocles: K
» Immanis apri triſte monſtrum in Oenei
» Immiſit agros gnata Latonæ dea
» Docta eminus miſſis ferire ſpiculis.
» Hæc tibi è plurimis pauca citaui, ut intelligeres cuiuſmodi præterito uiro Di-
» philum ad cœnã adhibeas,cui & ipſi filium cõmiſeris tuum. Idq; rectè. Eſt enim
» iucundus adoleſcẽti,& ita cum eo uiuit,ut placeat,atque obſequatur: atq; adeò
» ni mihi turpe dictu fuerat,addidiſſem & aliud quiddam: quod quidem tu,ſi li-
» bebit, è Zopyro eius pædagogo uerum eſſe cognoſces. Verùm non conuenit
» obturbare in nuptiis, neque accuſare quenquam : præſertim criminibus uſque
adeo

A adeò fœdis ac pudendis. Tametſi Diphilus dignus in quem facerem,quippe qui
» duos iam diſcipulos à me retraxerit : ego tamen ipſius philoſophiæ cauſſa reti-
» cebo. Porrò famulo huic mandaui, uti ſi quam partem dare uelles ũel apri, uel
» cerui,uel placentæ,mihi deportandã,ut iſthoc pacto te mihi de cœna purgares,
» ne reciperet,ne ad hoc ipſum à nobis miſſus fuiſſe uideatur. Hæc,amice,quum
legerentur,ſudor interim utique mihi manabat præ pudore,ſimúlque iam illud
quod uulgo dici ſolitum eſt,optabam, ut terra mihi dehiſceret, quum uiderem
eos qui præſentes aderant,ad ſingulas epiſtolæ partes inter ſe ridentes, potiſſi-
mùm autem hos qui nouerant Etœmoclem,uirum canum,tantumq; ſeueritatis
B præ ſe ferentem. Admirabãtur igitur,quòd eiuſmodi uir eſſet, hactenus fugiſſe
ſeſe,barba uidelicet ac uultus auſteritate deceptos. Cæterùm Ariſtænetus mihi
quidẽ haud uidebatur hominẽ contẽptu negligẽtiâue præteriiſſe,uerùm quòd
deſperaſſet,ſi fuiſſet inuitatus, unquam adduci poſſe ut annueret,utq; ad eiuſ-
modi reſe morigerum præberet: eoq; ne tentandum quidem eſſe putaſſe. Er-
go poſteaquam puer iam legere deſiiſſet, uniuerſum cõuiuium in Diphilum ac
Zenonẽ torquebant oculos,quòd hi iam metu trepidi ſederent,ac pallidi,ipſaq;
uultus inconſtãtia ac perplexitate crimen agnoſcentes ab Etœmocle intẽtum.
Porrò Ariſtænetus quanquam eſſet ſanè perturbatus,uehementerq; cõſterna-
C tus animo,tamen nos iubebat bibere,conans nimirum id quod euenerat,com-
modè uertere,ſubridens interim: ac puerum redire iuſſit,reſpõdens ea ſibi curæ
fore. Paulò autem pòſt ſurgens & Zeno clanculum ſeſe abduxit è cõuiuio,ſub-
monitus à pædagogo,ut diſcederet,innuente,idq; tanquam patris iuſſu. Ibi ue-
rò Cleodemus,qui iamdudum occaſionem quæritabat (nam geſtiebat omnino
cum Stoicis conflictari, uerùm dirumpebatur quòd non reperiret cauſſam ad
id ſatis idoneam) tum igitur anſam præbente epiſtola, Huiuſmodi,inquit,facit
egregius ille Chryſippus,& Zenon ille mirabilis,neque non Cleanthes,uerbu-
la miſera,neque quicquam præter rogatiunculas,& umbras duntaxat philoſo-
D phorum: cæterùm Etœmocles ſunt plerique omnes. Videtis quàm & ipſæ epi-
ſtolæ graues ſint ac ſeniles. Poſtremò Ariſtænetus hic Oeneus eſt, Etœmocles
Diana. Dii boni,quàm bene auſpicata omnia, quamq; congrua celebrandæ fe-
ſtiuitati! Ita per Iouem,inquit Hermon,ſupra hunc accumbens : inaudierat au-
tem,ut opinor,aprum quendam Ariſtæneto paratum,ut in conuiuio propone-
retur,eoq; putabat non intempeſtiuè factam mentionem apri illius Calydonii.
at per Lares Ariſtænete,fac quamprimũ ſacri partẽ mittas,ne ſenex interim ille
fame pereat,tanquam Meleager tabefactus. Tametſi nihil queat acerbum acci-
dere, quandoquidem Chryſippus hæc indifferẽtia cenſet eſſe. Itáne uos Chry-
E ſippum nominatis? inquit Zenothemis, erigens ſeſe,maximaq; uoce intonans:
An ex uno homine,qui nõ legitimè philoſophiam exerceat,nempe præſtigia-
tore iſto Etœmocle,Cleanthẽ ac Zenonẽ metimini,uiros ſapientes? At qui tan-
dem eſtis ipſi uos,qui hæc dicitis? an non tu Hermon Caſtoris & Pollucis cæ-
ſariem,quam habebant auream, circuntondiſti? Cuius quidem facti pœnã da-
bis carnifici traditus. Tu porrò Cleodeme,nónne Soſtrati diſcipuli tui uxorem
ſtupraſti? Nónne in adulterio eo deprehenſus, nefandiſſima paſſus es? An non
igitur ſilebitis, cum huiuſmodi dedecorum uobis ſitis conſcii? Atqui non ſum
meæ ipſius uxoris leno,Cleodemus inquit,quemadmodum tu: neque diſcipuli
diuerſantis apud me uiaticũ ſuſtuli quod is depoſuerat, eoq; facto rapuiſſe me

per Palladem deierās abnegaui: neq; quaternis drachmis fœnero, neq; diſcipu- F
los obtorto collo in uincula duco niſi in tempore mercedem perſoluerint. Ve-
rùm illud, inquit Zenothemis, haudquaquā poſſis inficias ire, te Critoni uene-
num quo patrē necaret, miniſtraſſe. Atq; interea fortè bibebat: quicquid autem
erat in calice reliquū (erat autem ferme ſemiplenus) in duos illos profundebat.
Porrò conſperſus eſt pariter & Ion, idq; præmii tulit, quòd illis uicinus accum-
beret, alioqui eo malo non indignus. Hermō igitur demiſſo uertice merū è ca-
pite abſtergebat, eos interim qui præſentes erāt, atteſtans, quòd id genus cō-
meliis eſſet affectus. Cleodemus autem cum non haberet calicem, inuadēs pri-
mū conſpuebat Zenothemin: deinde læua cōprehenſum à barba, plagā in tem- G
pus erat illiſurus, ac ſenem fortaſſe necaſſet, ni Ariſtænetus dextram ſublatam
retinuiſſet. Is mox tranſcenſo Zenothemide, inter utrunq; medius aſſedit, ut eo
ueluti muro dirempti, pacem inter ipſos agerent. Hæc igitur dum gerebantur,
Philon, equidem uaria meo cū animo uoluebam. Primùm illud ſtatim occurre-
Quomodo & quatenus philoſophandum ſit. bat, nullū eſſe operæpreciū, ſi quis diſciplinas perdiſcat, ni ſimul & uitæ ratio-
nes ad id quod eſt optimum, accōmodet atq; componat: cum uiderem illos qui
uerbis alios antecellerent, quàm factis ipſis ſeſe ridiculos exhiberēt. Deinde &
illud ueniebat in mentem, ne fortè uerum eſſet quod uulgò pleriq; dictitarent,
uidelicet eruditionem à recta ratione boniſq; inſtitutis abducere iſtos, qui ſolos H
libros ſpectarent, quiq; ſolicitudine curaq; quam illi afferrent, perpetuò tene-
rentur: quandoquidem quū ibi tam multi præſentes eſſent philoſophi, ne caſu
quidem ullum erat cernere à peccando immunem: uerùm alii faciebāt turpia,
alii dicebant turpiora. Neq; enim iam poteram eorum quæ fiebāt culpam uino
auctori imputare, mecum reputās cuiuſmodi eſſent quæ Etœmocles neq; cibo
neq; potu etiamdum guſtato ſcripſerat. Ita rerum uices præpoſteræ atq; inuer-
ſæ uidebantur. ſiquidem uidiſſes idiotas illos ſumma cum modeſtia conuiuium
agitantes, neque uino petulantes, neq; indecorè ſeſe gerentes: at ridebāt dun-
taxat, & iam damnabant eos opinor, quos dudū ſuſpexerant, ex habitu iudicā- I
tes eos alicuius eſſe precii. Contrà ſapientes illi, & in libidinem ferebantur, &
conuiciis certabant, & ſupra modum ſeſe potu cibiſq; explebāt: poſtremò uo-
ciferabantur, & ad manus uſq; conferendas rapiebantur. Cæterū admirandus
ille Alcidamas, etiā meiebat ſub oculis omniū, nihil reueritus fœminas. Ac mi-
hi quidem, ſi quis hæc quæ in eo cōuiuio gerebantur, rectiſſimè uoluiſſet con-
ferre, ſimillima uidebantur iis quæ de Eride dea poētæ fabulantur: nempe hāc,
quòd non eſſet ad Pelei nuptias aduocata, malum in medium conuiuium abie-
ciſſe, ex quo tam ingens apud Troiam bellum fuerit ortū. Itidem Etœmocles
mihi uiſus eſt epiſtola illa quaſi malo quopiam in medium proiecta, non minus K
malorum, quàm Ilias habebat, excitaſſe. Neq; enim finem contentionis faciebāt
Zenothemis ac Cleodemus: quāquam medius inter utrunq; interceſſerat Ari-
ſtænetus. Age, inquit Cleodemus, impræſentiarum quidem ſat eſt ſi literas ne-
ſcire conuincamini: ſed craſtino die uos ulciſcar quibus conueniet modis. Re-
ſponde mihi Zenothemi, uel tu, uel elegantiſſimus iſte Diphilus: qua tandem
gratia pecuniæ poſſeſſionem inter indifferentia ponendam eſſe cenſetis, cum
ex omnibus nil aliud ſpectetis, quàm ut ipſi quamplurimum pecuniæ poſſideā-
tis, atque ob id cauſſæ ſemper apud diuites hæretis, fœneratis, atque uſuris in-
cūbitis, neq; non mercede docetis? Rurſum cur uoluptatē deteſtemini, atq; hac
de

A de cauſſa Epicureos in ius uocetis: cum ipſi uoluptatis gratia, turpiſſima tum
facitis, tum patimini: indignè ferentes ſi quis uos non uocarit ad cœnam. rur-
ſum ſi uocemini, non ſat eſt tantū uorare ut cibo turgeatis, niſi & famulis tan-
tum donetis. Atque hæc cum diceret, pariter & linteum reuellere conatus eſt
quod Zenothemidis puer tenebat, omni carnium genere refertum: planeq; fu-
turum erat, ut apertū illud ac ſolutū medium in ſolum abiiceret, niſi quia puer
non omittebat è manibus, gnauiter aduerſus trahentem retinēs. Hic Hermon:
Euge Cleodeme, reſpondeant qua gratia damnent uoluptatem, cum ipſi ſupra
cæteros omneis ſtudeant uoluptati. Quin magis, inquit Zenothemis, tu Cleo-
B deme reſpondeto quamobrem diuitias inter indifferentia numeres. Imò tu po-
tius. Atque hunc ad modum diutius eſt altercatum, donec Ion capite tādem in
apertum prolato, Deſiſtite, inquit. Ego, ſi libet, ſermonum argumenta propo-
nam in medium, conuiuio nuptiiſq; digna. Vos porrò citra contentionem ui-
ciſſim & dicite, & auſcultate: quemadmodum & apud Platonem noſtrum al-
ternis dicendi uicibus res ut plurimum agitatur. Id dictum probabant cum o-
mnes qui aderant, tum in primis Ariſtænetus atque Eucritus, nimirum in ſpem
erecti fore ut eo pacto ab odioſis illis contentionibus diſcedi poſſet. Et Ariſtæ-
netus priorem in locum ſeſe recepit, iam partam eſſe pacem ratus. Iamq; nobis
C inferebatur ea conuiuii pars, abſolutam cœnam uocant, ſingulæ ſingulis aues,
carnes aprugnæ, pulpa leporina, piſcis Tagenicus, placentæ: breuiter illa, quæ-
cunq; liberum eſt ſeu uelis in aluum cōdere, ſeu domū aſportare malis. Appo-
nebatur igitur non ſua cuique quadrula, uerùm Ariſtæneto atque Eucrito ea-
dem in parte menſæ una ambobus communis, ita ut de ſua utrique parte quæ
ſe ſpectaret, eſſet edendum, aut tollendum. Deinde altera Zenothemidi Stoico
& Hermoni Epicureo, & his item inter ipſos cōmunis. Deinceps Cleodemo
atque Ioni. Poſt hos ſponſo ac mihi. Porrò Diphilo duorum pars appoſita, pro-
pterea quòd Zeno iā diſceſſerat. Hæc facito Philon uti memoria teneas. nam
D paulò pòſt ad intellectum narrationis erunt uſui. PHIL. Meminero ſanè. LVC.
Tum Ion, Primus igitur exordiar, inquit, ſi quidē uidetur. Deinde ubi pauliſper
interſiluiſſet, Conueniebat, inquit, fortaſſis, ut apud eiuſmodi uiros de ideis, atq;
incorporeis ſubſtātiis, deq; animi immortalitate ſermo haberetur: uerùm ne mi-
hi contradicant ii qui diuerſam philoſophiæ ſectā ſequuntur, de nuptiis dicam
ea quæ congruunt. Atque illud quidem optimum fuerat futurū, ſi nuptiis opus
non haberemus, ſed Platonis ac Socratis dogma ſecuti, à fœminarum commer-
cio nos penitus abdicaremus. Etenim qui ita feciſſent, ii demum ad abſolutam
illam uirtutem pertingere potuiſſent. Quòd ſi uiris omnino ducēdæ ſint uxo-
E res, ut eas iuxta Platonicam ſententiam inter ſe communes habeant, uidelicet
quò zelotypia uacemus. Hæc quū eſſent riſu excepta, ut quæ nimis intempe-
ſtiuè dicerentur, tum Dionyſodorus: Non tu deſines, inquit, barbarica iſta no-
bis occinere? Nā ubi zelotypiā iſtam reperias, aut apud quem? At tu etiā hiſce-
re audes, inquit, ſterquilinium? Ad hæc Dionyſodorus opinor iam erat conui-
cia quæ conueniebat, regeſturus, uerùm Grammaticus Iſtiæus uir optimus ille,
Deſinite, inquit, ego uobis epithalamion recitabo. ſimulq; cœpit legere. erant
autem Elegiaci uerſus hi, ſi ſatis memini:

Nuper Ariſtæneti in ædibus unica ſummo
Nutrita eſt ſtudio diua Cleanthis hera,

Virginibus cunctis reliquis præstantior una, F
Vel potior Phœbe, uel potior Venere:
Salue & tu iuuenum ualidissime sponse ualentum,
Nereo prior, ac fortior Aeacida.
At rursum uobis hoc carmen sæpius olim
Commune ambobus coniugiale canam.

Hæc, ita ut est consentaneum, risus est consecutus. Reliquum erat, ut cibi tollerentur. Iamq; tollebãt Aristænetus atq; Eucritus ex his quæ sibi fuerant proposita, suam uterq; partem. Tum ego quæ mihi, & Chęreas itẽ quæ sibi erant proposita. Eũdem ad modũ Ion & Cleodemus. Porrò Diphilus etiam Zenonis di- G
gressi partem tollere parabat, affirmans uni sibi ea fuisse proposita: atque hac de caussa cũ ministris dimicabat, ac uicissim inter sese trahebant, manibus utrinque in auem iectis, non aliter quàm Patrocli cadauer hinc atq; illinc attrahere conantes. Postremò uicit ille, atque abstulit, plurimũ interim risum præbens conuiuis: maximè cũ eã ob rem postea grauiter stomacharetur, perinde quasi atroci affectus iniuria. Iam uerò Zenothemis atque Hermon, qui pariter, ut dictũ est, accumbebãt, alter superius, puta Zenothemis, alter infra hunc, reliqua quidem, quoniam æqualia fuerant apposita, citra pugnam sustulerãt, cæterùm auis quæ iacebat ad Hermonis partem, erat altera paulo pinguior: idq; ita casu euenerat, H
opinor. Iamq; suam uterque sublaturus erat, ibi Zenothemis (sed tu mihi nunc quammaximè fac animum aduertas: iam enim ad ipsum negocii caput peruenimus) Zenothemis, inquam, omissa ea quæ sese spectabat, eam quæ ante Hermonem iacebat, tollere est aggressus: quæ quidem (uti iam diximus) erat pinguiuscula. At ille contrà nitens retinebat, haud sinens ut ea in re potiores ferret. Inter hæc clamore coorto, utrique in alterum irruentes, ipsis auibus facies mutuò cædebant: ac barbis inuicem prehẽsis, auxilio aduocabant, hic quidem Cleodemum, puta Hermon: ille uerò, nempe Zenothemis, Alcidamantem ac Diphilũ. Ac cæteri quidẽ ad partes accesserunt, partim huius, partim illius, præter unum I
Ionem, qui sese neutrum atque ancipitem seruabat. Cæterùm illi inuicem conserti pugnabant, ac Zenothemis quidem scyphum è mensa sublatum, eũ qui coram Aristæneto stabat, abiecit in Hermonem,
Atque hunc haud tetigit, aliò sed flexus aberrat:
Verùm sponsi caput dissecuit alto grauissimoq; uulnere. Itaq; mulierum coorta uociferatio, quæ medium in prælium insiliebant: cũ primis autem adolescentuli mater, cum iam sanguinem eius aspexisset: præterea & sponsa metu territa prosiliit. Inter hæc Alcidamas strenuum uirum præstitit, cum Zenothemidi ferret opem, & illiso suo baculo, Cleodemi quidẽ caluariam, Hermonis uerò ma- K
xillam cõminuit: ad hæc è famulis aliquot opitulari parantes, uulnerauit: quãquam illi nihil his rebus territi cesserunt: uerùm Cleodemus intentato digito Zenothemidi oculum effodit: tum admotus narẽ mordicus auulsit. Porrò Hermon Diphilum Zenothemidi suppetias ferre conatum, è sponda in terram præcipitem dedit. Sauciatus est & Istiæus grammaticus, dum interuẽtu suo eos studet dirimere: calice uidelicet in dentes illius illiso, idq; à Cleodemo, cum hunc Diphilum esse credidisset, non Istiæum. Iacebat igitur miser ille iuxta suũ ipsius Homerum, sanguinem ab ore uomens. Præterea tumultus atque lachrymarum plena undiq; erant omnia: dum & mulieres eiularent Chæreæ sponso circumfusæ,

A cumfusæ, dumq; alii has studẽt compescere. Porrò maxima malorum omnium pars erat Alcidamas, posteaquam semel ad suum rediisset ingenium, feriẽs quicunq; fortè in ipsum incidisset. Neque uerò pauci in eo prælio cecidissent, scito, ni baculum is fregisset. Ego porrò iuxta parietem erectus assistens, spectabam omnia, neq; me ei negocio admiscebam, nimirũ Istiæi iam doctus exemplo, quàm esset periculosum eiusmodi cõflictus uelle dirimere. Lapithas itaque Centaurosq; uidisses, euerti mẽsas, effundi sanguinẽ, proiici scyphos. Demum Alcidamas subuersa lucerna magnas induxit tenebras. Iamq; res, ut est coniectu facile, atrocior etiam multo esse cœpit, præsertim cum haud esset procliue
B luminis copiam alicunde recuperare: sed multa interim ac sæua patrata sunt in tenebris. Post ubi accederet nescio quis lucernam tandem apportans, Alcidamas quidem repertus est tibicinæ uestem sustollens, uiq; cum illa congredi pugnans. Dionysodorus autem in alio quodam ridiculo facinore deprehensus est. Nam ut surrexerat, scyphus è sinu illius elapsus in solum decidit: postea excusans aiebat Ionem in tumultu calicem sublatum sibi tradidisse, ne periret. Id ita factum, Ion admodum solicitè quasi patronũ agens asseuerabat. His rebus dimissum est conuiuium, à lachrymis denuo in ridiculum exitum cõuersum, idq; Alcidamantis, Dionysodori, atq; Ionis gratia. Porrò qui erant saucii, sublati sar-
C cinæ ritu foras deportabantur miseris affecti modis, maximè senex ille Zenothemis, pariter tum oculo tum nare mutilatus, enecari se præ cruciatu clamitãs: adeò ut Hermon, quanquam ne ipse quidem expers malorum, (nam huic duo dentes fuerant excussi) palàm attestaretur, Memineris, inquiẽs, ô Zenothemis, ne posthac dolorem in mediis habẽdum ducas. At sponsus iam uulnere à Dionico curato, domũ reuectus est fasciis reuincto capite, eidem impositus uehiculo, quo sponsam fuerat abducturus. Atque ita miser ille nuptias acerbas celebrarat. Deinde & aliis item Dionicus pro sua uirilĩ remedium adhibuerat. Postremò postquam iam dormierant, asportati sunt pleriq; mediis in uiis uomen-
D tes. Cæterùm Alcidamas inibi remanebat. Neque enim ualebant hominem extrudere, posteaquam semel sese in spondam abiecerat, atque ibi transuersus accubuisset. Hic erat, ô bone Philon, eius exitus cõuiuii, de quo rectissimè illud dici possit, quod in fine Tragœdiarum nonnunquam accinitur:

Sunt fortunæ uarii casus.
Plurima quæ haud speraueris unquam,
Ea conficiunt numina diuũm.
Rursum quæ certò speraris,
Ea frustratò non contingunt.

E Siquidem & hæc planè præter expectationem atque inopinatò exierunt. Præterea & illud iam didici, non esse tutum, cui non sit opus, cum eiusmodi philosophis agitare conuiuium.

DE SYRIA DEA

ARGVMENTVM.

Argumentum operis ipse titulus indicat. Describit enim Syriæ deæ & templũ, & sacra, & effigiem quoque, facto narrationis initio à collatione reliquorum templorum sacrorumq; quæ in Syria sunt. Ac primùm quidem in genere commendat templum deæ huius, à sanctitate, miraculis, & opulentia. Deinde speciatim commemorat & de origine eius, quando uidelicet, & à quibus conditum tradatur, & quænam ipsa Dea esse à plerisque putetur. Post hæc de æde templi, à quibus ea extructa fuerit, quæ eius forma, qui situs sit,

Item de signis ac statuis quæ tum intra ædem,tum extra uisantur. Postremò autem & de sacerdotibus deæ, F
de lacu & piscibus sacris,ad quos simulacra deorum ueluti per pompam quandam uisendi causſa quotannis
exeunt.Præterea & de panegyricis conuentibus qui ibi celebrentur,de Gallis, & eorum ceremonijs, déquè
sacrificandi ritu ac legibus,insertis suo loco & Antiochi & Combabi historijs, quorũ alter Stratonicen no-
uercam amauit: alter ob euitandam eiusdem rei suspicionem sibiipsi uirilia præcidit. Atque in his nonnulla,
ut uidelicet illa de arca Noe(quem Lucianus, ut cæteri Græci quoque,Deucalionem hic uocat) de Gallorũ &
sacerdotum purificatione,de uetito porcorum esu, et id genus alia ita traduntur, ut propemodum credi poſsit
ex Iudæorum obseruationibus ac sacris pleraque illa trãssumpta, sed tempore postea usuq; adulterata ac de-
prauata fuisse,siue hoc populorum uicinitate atque commercio factũ demus,siue Barbari isti ad eorum exem-
pla quæ à Iudæis tunc cum in Assyria captiui erant,uidebant fieri,suos quoque ritus conformarũt. Assyriorum
enim & hæc ciuitas fuit,in qua tam prodigiosa dea culta est,ea parte quæ Cœlesyria à Plinio dicitur,condita:
cuius nomen Stephanus quidem Hieram,hoc est sacram absolutè, Strabo autem & Plinius iuncta uoce Hie- G
rapolin uocant,quod hic Lucianus Ionica dialecto, qua per totam hanc descriptionem utitur, in polin Hieram,
hoc est ciuitatem sacram per tmesin diuisit. Eandem autem & Bambycem ijdem,& Edessam,quod posterius
nomen Strabo addit,& à Syris ipsis Magog,ut Plinius habet, appellari tradunt, ipsamq; deã quam Lucianus
simpliciter Syriam uocat,proprio nomine Atergatin,& à Græcis Derceto quoque nominari scribunt. Cæterùm
ἄτερ γάτιδος; id est absque Gatide, quæ uerba iuncta Atergatidis nomen fecere.
de Atergatide non alienum opinor fuerit etiã illa huc apponere, quæ apud Athenæum legũtur,quandò et ipsa
ad uberiorem intellectum eorum quæ hic à Luciano dicuntur, nonnihil facere uidentur. Verborum eorũ sen-
tentia hæc est: Antipater Tarsensis, inquit, professione Stoicus, libro περὶ δεισιδαιμονίας, hoc est de religione,
quarto,dici à quibusdam tradit, quòd Gatis Syrorum regina,ita gulæ dedita fuerit,ut per præconem edixerit
ne quis piscem aliquem absque Gatide comederet. Per ignorantiam igitur plerosq; Atergatim ipsam uocare,
atq; à piscibus abstinere. Mnaseas autẽ in secundo de Asia ita ait:Mihi quidem Atergatis uidetur regina adeò H
intolerabilis fuisse,ac multa duriter populis suis imperasse,ita ut lege quoq; cauerit illis,ne quem piscem ede-
rent,sed ad ipsam afferrent, eò quòd hoc cibi genere delectaretur. Atque inde etiam in sacrificijs solenne hoc
mansisse, ut quoties deam precarentur, pisces illi argenteos aut aureos offerrent, sacerdotes uerò etiam tota
die ueros deæ pisces in mensa paratos ac coctos apponere,elixos pariter & assatos, quos ipsi postea sacerdo-
tes deæ absumant. Ac paulò pòst idem addit: Atergatis autem,quemadmodum Xanthus ille Lydus tradit, à
Mopso quodam Lydo capta unà cum filio Ichthye,in lacu Ascalone cõtumeliæ causſa submersa, & à piscibus
deuorata est. Hæc Athenæus libro 8. Præterea neque illud omittẽdum uidetur, quòd Edessam tradit Volate-
ranus eam esse urbem,in quam Tobias olim filium suum ad Gabelum quendam, apud quem pecuniam de-
posuerat,misit. Quod si uerè ab illo traditur,eademq; Edessa & Hierapolis dicitur,ut Straboni placet,mani-
festum ex eo iam apparet,& Iudæos ibi captiuos uixisse, et illorum obseruationum uestigia quoque quædam
eodem loco hæsisse. Sed hæc in medio relinquamus. I

EST in Syria ciuitas non longè ab Euphrate flumine,uocatur autem Sacra, & est quoque sacra Iunonis Assyriæ: cæterùm nomen hoc uidetur mihi non statim ab initio urbi,cum cõdita est, impositũ fuisse, sed antiquitus quidem aliud fuisse, postea uerò cum sacra ibi magna subinde peragerentur,in hoc cognomẽtum euasisse. De hac igitur ciuitate uenio dicturus, quæcunque uidelicet in ipsa sunt. Dicam autẽ & leges quibus in sacris utuntur,& solennes conuentus quos celebrãt, & sacrificia quæ peragũt. Dicam autem & quæcunque de illis traduntur qui templum hoc consecrarũt, & de æde ipsa quo pacto condita fuerit. Scribo autem Assyrius ipse existens:& K
eorum quæ narro,alia quidem ipse coràm uidi,alia uerò à sacerdotibus edoctus sum. Quæcunque igitur antiquiora me sunt, ab iis narrationẽ incipiam. Primi itaque hominum, quos nos scimus, Aegyptii,dicuntur & deorum notitiam percepisse, & templa constituisse,lucosq; & cõuentus solennes edidisse. Primi autem & nomina sacra intellexerunt, & sermones sacros docuerunt. Deinde uerò non multo tempore pòst,ab Aegyptiis Assyrii doctrinam de diis acceperunt, & sacra templaq; erexerunt, in quibus & simulacra posuerunt, & statuas dedicarunt. Antiquitus autem etiam apud Aegyptios absque simulacris & statuis templa erant. Et sunt in Syria quoque templa non multo Aegyptiis ætate posteriora,

A posteriora,quorum ego plurima ipse uidi. Herculis utiq; æquæuum est illud uidelicet quod Tyri est:nõ huius Herculis quem Græci carminibus celebrãt: sed Hercules Tyrius.
quẽ ego dico,multo uetustior est, & Tyrius heros. Est autem & aliud tẽplum in Phœnicia,magnum,quod Sidonii celebrant, Astartæ,ut quidem ipsi dicunt. Astarte.
Astarten autem ego puto Lunã esse. Cæterùm ut mihi ex sacerdotibus quidam narrauit, Europæ illud est, Cadmi sororis. Hanc autẽ fuisse ferũt Agenoris regis filiam,& postquã amplius non comparuit, Phœnices ipsam tẽplo honorarunt, & sermonem de ea sacrum euulgarunt, quòd uidelicet pulchra cũ esset,
Iupiter amore eius captus fuerit,& mutata in taurum forma,rapuerit eam,& in
B Cretam inde abiens deportarit. Atq; hæc quidẽ etiam à cæteris Phœnicibus audiui:& nomisma quoq; quo Sidonii utuntur, Europam habet insidentẽ tauro, Ioui uidelicet. Cæterùm ipsam ædem nõ omnes confitentur Europæ esse. Habent autem & aliud templum Phœnices,non Assyrium,sed Aegyptium,quod ex Heliopoli in Phœniciam peruẽnit:quod ego quidẽ ipse non uidi,sed tamen magnum etiam hoc & peruetustum est. Porrò & Bybli uidi templũ magnum Veneris Bybliæ cognomento,in quo & ritus quosdam in Adonidem peragũt. Venus Byblia
Cognoui autem & ipse ritus eos. Dicunt igitur factum illud quo ab apro percussus Adonis fuit,in sua terra contigisse,& in memoriam rei uerberantur an-
C nis singulis, & lamẽtantur, & ritus solennes peragunt, ac ipsis magni adeò luctus per totam regionem indicuntur. Postquam autem iam uerberandi ac deplorandi finis factus est, principiò quidem inferias Adonidi peragunt,perinde ac mortuo tum existenti, postea autem sequenti die & uiuere ipsum dictitant, & in aërem sursum mittunt, & capita detondent, quemadmodum Aegyptii quando apud ipsos Apis mortuus est. Ex mulieribus autem quæcũque tonderi non uolunt, talem pœnam exoluunt: unum quidem diem ad quæstũ corpore faciẽdum prostant. forum autem illud solùm peregrinis exhibetur: & quod inde mercedis auferunt, hoc Veneri in sacrificium datur. Sunt autem ex By-
D bliis nonnulli qui dicunt apud sese humatum esse Osirim Aegyptium, luctúsque & ritus hosce non Adonidi,sed Osiridi omnes fieri. Dicam autem & unde fidem eius rei sibi faciant. Caput unoquoq; anno ex Aegypto Byblum defertur,septem diebus,quantum spacii ex illa in hãc est,enatans. Ac uenti ipsum ferunt diuina quadam remigatione. Vertitur autem nusquã aliò,sed solùm Bybum perfertur,& est in summa mirum quiddã. Et hoc quouis anno fit, quemadmodum & me præsente tum Bybli factum est,& caput ipsum spectaui è papyro effigiatum. Est autem & aliud miraculosum in terra Bybliorum. fluuius
quidam ex Libano mõte in mare defertur,fluuio nomen est Adonis. Hic quot- Adonis fluuius.
E annis cruore inficitur, & colorem amittit, & in mare exiens, ipsum quoq; pelagus magna ex parte purpureum efficit, Byblíisque lugendi tempus indicat. Fabulantur autem quòd illis tum diebus Adonis per Libanum saucietur, & cruor illius in aquam delatus, fluminis colorem mutet, eidémque nomen præbeat. Atque hæc quidem uulgo dictitant: cæterùm mihi uir quidam Byblius, qui uera dicere uisus est,aliam quandam huius rei causſam narrauit. Dicebat autem hoc pacto: Fluuius hic Adonis,ô hospes, per Libanum defertur. Libanus autem ipse terram habet admodũ rubeam. Venti igitur uehemẽtiores illis tum diebus exorientes,terram in fluuium deferunt, quæ tum maximè minio similis est. ea postea illum cruentum uideri facit. Atq; ita rei huiusce causſa haudqua-

quam cruor eſt,uti ferunt,ſed terra. Ac Byblius quidē tantum narrabat. Quòd F
ſi autem uera iſta dixit, mihi quidem uidetur diuinus adeò etiam uenti iſte tum
ortus incidere. Cæterùm aſcendi & in Libanū ex Bybli,itinere unius diei,cum
audiſſem ibi antiquum templum Veneris eſſe,quod Cinyras dedicaſſet. Ac ui-
di ſanè templum, eratq; peruetuſtum. Atque hæc quidem in Syria ſunt templa
antiqua,& magna. Quæ cum multa adeò ſint, nullum tamen, quantū mihi ui-
detur,maius eo eſt quod in Sacra ciuitate habetur,neq; etiam ædes alia ſanctior,
aut terra magis ſacra uſpiam eſt. Sūt autē & opera in eo precioſa,& donaria an-
tiqua, & miraculoſa multa, & ſtatuæ religioſæ, & dii quoque ex ipſis manife-
ſtam adeò ſui ſignificationem dantes. Siquidem & ſudorem ipſis emittunt ſta- G
tuæ,& mouentur,& oracula edunt, & clamor ſæpenumero in æde coortus eſt
cum templum iam clauſum eſſet,multiq; audierūt. Iam uerò & diuitiis inter ea
quæ quidem ipſe uidi,primum atque præcipuum eſt. Nam multæ afferuntur i-
pſis opes tum ex Arabia, tū à Phœnicibus & Babyloniis,& aliæ item ex Cap-
padocia,& quæcunque Cilices afferūt,& quæcunque Aſſyrii. Vidi autem ego
etiā ea quæ ſecretò in æde poſita ſunt,ueſtes uidelicet multas,& alia quæcunq;
argento aut auro ſeorſim deputata ſunt. Nam feſta quidem & ſolennes cōuen-
tus haud ullis aliis hominibus æquè multum peraguntur. Porrò inquirenti mi-
hi de annis,quàm diu templum hoc duraſſet,& de dea,quámnam ipſi eam eſſe H
putarent, multi ſermones ferebantur, quorum alii ſacri tradebantur, alii aper-
ti ac plani erant,alii contrà ualde fabuloſi : rurſum alii Barbari,alii cum Græcis
conſentientes: quos ego omnes quidem referam, haudquaquam autem ap-
probo. Complures igitur Deucalionem Scytham illum tradunt templum hoc
Deucalion, et de diluuio. conſecraſſe,eum puta Deucalionem,cuius temporibus aquarum diluuium fuit.
Cæterùm de Deucalione inter Græcos ſermonem quem illi de eo referunt,
audiui. Habet autem ſermo ille hoc pacto: Hanc hominum generationem quæ
nunc eſt,ab initio haudquaquam fuiſſe, ſed eam quæ tum fuit,totam interiiſſe.
Hos autem homines qui nunc ſunt, ſecundi generis eſſe, eius quod rurſus à I
Deucalione in tantam multitudinem excreuit. De illis autem hominibus,hu-
iuſmodi quædam traduntur:Cum contumelioſi admodum eſſent,nefaria opera
ea eos perpetraſſe. Neque enim iuſiurandum obſeruaſſe, neque hoſpites rece-
piſſe, neque ſupplicum miſertos eſſe. Ob quam rem,maximam calamitatem i-
pſos mox conſecutam eſſe. Statim enim & tellus multam aquam effudit,& im-
bres magni fuerunt,& flumina ſolito maiora decurrerunt,& mare quoque in
multum aſcendit,eò uſque,dū omnia aquis inundarentur,atque omnes perirēt.
Deucalion autem ſolus hominum relictus fuit, in ſecundam uidelicet genera-
tionem, prudentiæ ſimul & pietatis gratia. Seruatus autem fuit hoc pacto : Ar- K
cam quādam magnam,quam ipſe habebat,impoſitis in eam & liberis,& uxore
ſua, conſcendit. Cæterùm cum ipſe ingrederetur, uenerunt eodem & apri, &
equi,& leonum genera,& ſerpentes,aliaq; quecunque tellure paſcuntur, bina
ex unoquoque genere cuncta. Ille autem recepit ad ſe omnia, atque ea ipſum
haudquaquam lædebant, ſed magna inter eos, Ioue ita diſpenſante, concordia
erat,unaq; in arca omnes nauigabant quandiu aqua ſuperabat. Atque hæc qui-
dem de Deucalione Græci tradunt. De iis autem quæ mox conſecuta ſunt,fer-
tur alius quidam ſermo ab iis qui Sacram incolunt ciuitatem, magna certè ad-
miratione dignus:quòd in ipſorum uidelicet terra hiatus quidam factus fuerit,

ac

A ac totam illam aquā abſorbuerit. Deucalion autē,ubi hæc ita facta ſunt, & aras
cōſtituit, & ædem ſupra hiatum illum Iunoni ſacram erexit. Ego uerò etiā hia-
tum uidi,& eſt ſub æde illa,admodum exiguus quidam. Vtrum autem antiqui-
tus etiam maior fuerit, & nunc in tam paruum redactus ſit, equidem neſcio. Is
utique quem ego uidi,paruus eſt:ſignum autem quo fidem hiſtoriæ huic faciāt,
hoc peragunt:Bis unoquoque anno ex mari aqua in ædem defertur. Ferūt au-
tem illā non ſacerdotes modò,ſed tota Syria,& Arabia:& qui trans Euphratē
incolunt,multi homines ad mare deſcendunt,atq; omnes inde aquā afferūt. Ac
primò quidem in æde effundunt illam,poſtea autem in hiatum defluit,recipitq;
B lacus ille quamuis exiguus immenſam uim aquæ. Atque hæc ita faciētes, Deu-
calionem ritum ac legem templi iſtam inſtituiſſe ferūt, ad teſtandam cladis pa-
riter & beneficii memoriā. Vetuſtior igitur ſermo de templi origine talis qui-
dem fertur. Alii autem Semiramidē Babyloniā illam,cuius multa paſſim opera
per Aſiam extant,etiam hanc ſedem conſecraſſe putant,cæterùm non Iunoni,
ſed matri ſuæ,cui nomen Derceto fuit. Dercetus autem imaginem in Phœnicia *Derceto.*
uidi,ſpectaculum planè peregrinum, altera quidem parte mulierem, altera ue-
rò,quantum à femoribus ad imos pedes protenditur,in piſcis caudam deſinen-
tem. At hæc quæ in Sacra ciuitate eſt,tota mulier eſt. Porrò argumenta quibus
C huic narrationi fidem faciunt,nō ita clara habent. Piſces rem ſacram exiſtimāt,
neque unquam piſces attingūt. Deinde & aues,alias quidem edunt,columbam
autem ſolam nō edunt,ſed hæc ſacra ipſis eſt. Et quòd hæc ita fiunt,placet ipſis
Dercetus & Semiramidis gratia fieri: alterum quidē, quòd Derceto piſcis for-
mam habet: alterum autem,quòd Semiramis ad poſtremum in columbam uer-
ſa eſt. At ego ipſam quidem ædem Semiramidis opus eſſe,fortaſſis permiſerim,
Dercetus autem ſacram eſſe haudquaquam credo,quandò & apud Aegyptios
nonnulli ſunt qui piſcibus nō ueſcuntur,idq; in gratiam Decretus minimè fa-
ciunt. Fertur autem & alius ſermo ſacer,quem ego à ſapiēte quodam uiro au-
D diui : quòd uidelicet ipſa dea Rhea ſit, templum autem Attæ opus. Porrò At- *Atten uocat, quē alij Atyn tertia declin.*
tes genere quidem Lydus fuit, primus autem ſacrorum ritus quibus Rhea co-
leretur, tradidit. Ac quibus Phryges & Lydi & Samothraces in ſacris utuntur,
ea omnia ab Atte acceperunt. Poſtquam enim ipſum caſtrauit Rhea, uitā qui-
dem uirilem agere deſiit,formam autem fœmineam aſſumpſit,ueſtēmque mu-
liebrem induit. Atque ita per omnem terram obambulans, & ſacra peragebat
paſſim,& quæ paſſus eſſet,narrabat, Rheamq; celebrabat. Inter quæ & in Sy-
riam uenit. Cæterùm cum illi qui trans Euphratem incolunt homines, neque
ipſum, neque ſacra eius reciperent, hoc in loco templum conſtituit. Ac multa
E ſigna adſunt deæ, quæ ipſam Rheam uideri faciunt. Nam & leones ipſam fe-
runt,& tympanum habet,& coronam in capite turritam geſtat,qualem & Ly-
di Rheam effigiant. Dicebat autem & de Gallis idem,qui in templo ſunt,quòd
Galli Iunoni quidem haudquaquam, Rheæ autē caſtrari ſoleant,& Atten imi-
tentur. Cæterùm hæc mihi conuenientia quidem uidentur eſſe,uera autē non,
quoniam de caſtratione aliam quoque audiui cauſſam, multa hac fide digniо-
rem. Placent uerò mihi hæc quæ de templo dicunt,in quibus cū Græcis cōſen-
tiunt,deam quidē Iunonem putātes eſſe, ipſum autem opus Dionyſii,eius qui
ex Semele natus fuit. Nā & Dionyſius in Syriam uenit,eo uidelicet itinere,quo
in Aethiopiam eſt profectus. Et ſunt multa in templo eius indicia, quæ ipſum

auctorem comprobant: inter quæ & ueſtes Barbaræ, & lapilli Indici, & Ele- E
phantorum cornua, quæ ille ex Aethiopia tulit. Etiam Priapi ſtant in ueſtibu-
lis,duo admodum magni,qui tali Epigrammate inſcripti ſunt:

Hos poſui Bacchus tibi Iuno nouerca Priapos.

Ac mihi quidem uel iſta ſufficiunt. Cæterùm dicam & aliud, quo ritu uidelicet
Dionyſii ſacra in æde peragant. Priapos Græci(quos Phallos ipſi dicunt) Dio-
nyſio erigunt,in quibus & tale quiddam portant, uiros puta exiguos ex ligno
Quo nomine & imaguncula uocantur apud Græcos quæ fidiculis tractæ uel ſaltant, uel alios motus referunt. effigiatos,magna uirilia habentes. Vocantur autem* Neuroſpaſta hæc. Eſt igi-
tur & hoc in templo illo. Nam ad dextram ædis partem ſedet exiguus uir ex
ære factus,habens uirile magnum. Ac tantum de illo,quod ad conditores tem- G
pli attinet,tradunt. Iam uerò & de æde dicam,& de ſitu eius,quo pacto ædifica-
ta ſit,& quiſnam illam ædificauerit. Dicunt igitur ædem illam quæ à principio
fuit,haudquaquam eam eſſe quæ nunc eſt, ſed antiquiorem illam quidem ſuc-
ceſſu temporum collapſam eſſe,hanc autẽ quæ nunc eſt,Stratonices opus eſſe,
uxoris regis Aſſyriorum. Videtur autem mihi Stratonice illa eſſe,quæ à priui-
Vide Valer. lib.5.ca.7. gno amata fuit, cuius amorem medici induſtria deprehendit. Poſtquam enim
ipſum ægritudo hæc inuaſerat,dubius animi,propterea quòd illi malũ hoc tur-
pe uideretur, ſilentio rem premens, morbo decũbebat. Iacebat autẽ nullo qui-
dem certo dolore affectus,ueruntamen & color eius omnino immutabatur, & H
corpus in dies marceſcebat. Medicus autẽ ut ipſum aſpexit, nullum manifeſtum
morbi indicium præ ſe ferentem,amorem eſſe morbum cognouit. Amoris au-
tem occulti multa indicia ſunt: oculi uidelicet languentes, & uox,& color, &
lachrymæ. Quæ omnia cum ille in hoc animaduertiſſet, huiuſmodi quædã fa-
cit. Manu quidẽ dextera adoleſcentuli cor tenebat: eos uerò qui in domo erãt,
omnes intrò in cubiculũ ubi ille decumbebat,uocabat. Ille igitur cæteris qui-
dem ingrediẽtibus omnibus cum ſumma quiete iacebat: at ubi nouerca adue-
niebat,tum demum & coloré mutare,& ſudorem emittere incipiebat, tremo-
req; corripiebatur,& ei cor ſubſultabat. Quæ cum ita fierent,manifeſta amoris I
indicia medico præbebãt. Ac ipſum hoc pacto ſanitati reſtituit. Aduocato ado-
leſcentis patre,qui admodũ tum filii cauſſa ſolicitus erat, Hic morbus, inquit,
haudquaquam morbus eſt,ſed iniuria quædam. Nam ille quidem dolore neu-
tiquam premitur, ſed amor ipſum & uecordia tenent. Expetit autem ea quæ
illi haudquaquam aſſequi licet. Vxorem enim meam amat,quam ego minimè
dimiſſurus ſum. Atque hac ille tum prudentia mentiebatur. Pater autem conti-
nuò precari cœpit: Per prudentiam ego te tuam,perq; ipſam medicinam obte-
ſtor,ne mihi perditum eas filium. Non enim ſua ſponte hoc malo tenetur, ſed
morbus illi inuito hic accidit. quare tu nequaquam æmulando uelis luctũ toti K
regno conciliare: néue,medicus cum ſis, hãc homicidii notã inurere medicinæ.
Atq; hoc pacto ignarus ille,tamen precabatur. Alter autem reſpondens ei rur-
ſum,Nefaria,inquit,moliris, coniugem meam à me auferre quærens, & homi-
ni medico uim faciens. Tu uerò quonam pacto ipſe affectus eſſes, ſi quis uxoris
tuæ deſiderio teneretur,quãdò nunc iſta à me poſtulas? Tũ ille ad hæc reſpon-
dit,quòd neque ipſe uxori unquam parſurus fuiſſet,neq; filio ſalutẽ inuideret,
etiam ſi nouercæ deſiderio teneretur. neque enim parem iacturam eſſe, uxo-
rem, ac filium amittere. Quæ cum medicus audiſſet, Quid igitur me, inquit,
obteſtaris? Etenim tuæ ille uxoris deſiderio tenetur. Et quæ ego tibi modò di-

cebam

A cebam,omnia falſa fuere. Adducitur itaque hiſce pater,ac filio quidem & uxo-
rem relinquit,& regnum: ipſe uerò in terram Babyloniam abiit,& ciuitatẽ ſu-
pra Euphratem, cognominem ipſi,condidit, ubi & mortem poſtea obiit. Atq;
hoc quidem pacto tum medicus amorem cognouit,& curauit. Stratonice uerò
hæc,cum adhuc priori marito cohabitaret,ſomnium tale uidit: Viſa eſt ei Iuno
iubere ædem illã in Sacra ciuitate extruere ſibi,& ſi minus pareret, multa ma-
laq; ipſi comminari. Illa uerò principiò quidem nullam ſomnii huius rationem
habuit: poſtea autem ut ipſam grauis morbus corripuit, & uiro uiſionẽ expo-
ſuit,& Iunonem placare cœpit,ædemq; ſe illam conditurã eſſe promiſit. Ac ſta-
B tim ubi cõualuit,maritus ipſam in Sacram ciuitatem miſit,cum ipſa autem unâ
& pecunias,& exercitum magnum,partim ædificandi cauſſa, partim etiam ſe-
curitatis gratia. Vocato autem quopiã ex amicis,homine adoleſcẽte admodum
formoſo,cui nomẽ erat Combabo,Ego te,inquit,Combabe,utpote probum,
ex omnibus amicis diligo maximè,& cum ob prudentiam,tum ob beneuolen-
tiam erga me tuam, quam & præſtitiſti, laudo in primis. In præſentia autẽ opus
mihi eſt magna fide: quare te uolo cum uxore mea hinc profectum, & ædifi-
cium abſoluere mihi,& ſacra peragere, & exercitui præeſſe. Cæterùm ubi re-
uerſus fueris, magnis à nobis honoribus afficieris. Ad hæc igitur Combabus
C ſtatim precari cœpit,multis obteſtãs Regem,ne ſe mitteret, nẽue ſibi crederet
pecuniã multo ſuis facultatibus maiorem: deinde & uxorem, & opus ſacrum.
Cæterùm illud formidabat, nequãdo progreſſu temporis zelotypia erga Stra-
tonicen ipſi pareretur,ut quam ſolus inde abducturus erat. Cæterùm ubi illum
haudquaquam permouit,ſupplicare iterum cœpit,quò ſibi ſpacium ſeptem die-
rum permitteret,ac deinde ubi ea perfeciſſet quibus maximè opus haberet,ab-
legaret. Quod cum facilè impetraſſet, domum ſuam abit,& procidens in ter-
ram,huiuſcemodi quædam cum fletu eiulauit: O me miſerum,quò mihi hac fi-
de? quò mihi autem uia iſta,quam nunc poſtremùm aſpiciam? Adoleſcens equi-
D dem ego, & cum muliere formoſa proficiſcar? Hæc mihi magna uerò calami-
tas erit,niſi omnem mali cauſſam à me amoueam. Quare neceſſe eſt magnum
peragere me facinus, quod mihi metum omnem hunc ſubleuet ac curet. Hæc
ita effatus,ſe ipſum inutilem ac mancum reddidit,amputatíſque uirilibus,in an-
guſtum quoddam uaſculum ea incluſit, myrrha pariter & melle, aliiſq; odora-
mentis additis. Deinde ubi & annulo quem geſtare ſolebat, obſignaſſet illud,
uulnus curabat. Poſtea uerò cum ipſi iam tempus uideretur ut proficiſceretur,
ad regem ueniens, multis aliis præſentibus dat illi pariter & uaſculum, & dicit
in hunc modum: Hoc ego uaſculum,Domine,inter precioſiſſima domi repo-
E ſitum habui,idque in primis amabam. Nunc autem, quando magnũ adeò iter
ingredior, apud te deponam. Tu uerò fac ut tutum ac cuſtoditũ mihi præſtes.
nam hoc auro potius mihi eſt, eodẽmque precio cum anima ipſum æſtimo: ut
poſtquam rediero,ſaluum & incolume iterum recipiam. Ille uerò acceptum al-
tero quoq; annulo obſignauit, & quæſtoribus aſſeruandum & cuſtodiendum
tradidit. Combabus igitur poſt illa ſecurum iter peragebat. Cæterùm cum iam
ad Sacram ciuitatem ueniſſent,ædem ſumma cura extruxerũt: atque ipſis dum
in opere ſunt,anni tres elabuntur: intra quos illa quæ Cõbabus tantopere me-
tuerat,euenere. Nam Stratonice,poſtquam ille multo iam tempore cũ ea con-
uerſaretur, amare illum cœpit, mox etiam grauiter in illum ex amore inſaniit.

Et ferunt, qui Sacram ciuitatem incolunt, Iunonem eius rei cauſſam extitiſſe: F
ac Combabum quidem ut bonum uirum haudquaquam latuiſſe: Stratonicen
autem ultam eſſe,eò quòd non ſtatim ac facilè ædem illam promiſiſſet. Porrò
illa principiò quidem modeſtè ac temperanter ſe gerebat, morbumq; celabat:
poſtea uerò ubi malum illi hoc in maius quàm ut tegi ſilentio poſſet,accreuit,
manifeſtè adeò conficiebatur, flebatq; continuè,ac Combabum uocabat. Atq;
illi tum omnia Combabus erat. Poſtremò autem cum inopia cõſilii nullũ huic
malo remedium inueniret, honeſtam atque idoneam compellandi illius uſam
quærere cœpit. Proinde cũ alteri quidem ulli amorem fateri abhorreret, ipſa
autem aggredi illũ coràm uerecundia prohiberetur,huiuſcemodi quædam ani- G
mo cogitare cœpit, ut poſtquam uidelicet uino ſeſe inebriaſſet, in colloquium
cum illo ueniret. Pariter autem cum uino ingrediente, & loquendi fiducia ac-
cedit, & non impetraſſe quod poſtularis, non ita magnus pudor eſt,ſed eorum
quæ aguntur,ſingula in obliuionem retro abeunt. Poſtquam igitur apud ſe iſta
conſtituerat,faciebat quoq;: & cum cœna peracta diſceſſiſſent,ad ædes in qui-
bus Combabus diuertebatur,ueniens,obteſtabaturq; illum, & genua eius pre-
henſabat,& amorem fatebatur. Ille autẽ orationem eius ægrè ac difficulter ad-
mittebat,ipſumq; opus detrectabat,denique & ebrietatem illi exprobrabat. At
uerò cum illa neſcio quod magnum malum in ſe ipſam facturam eſſe ſe mini- H
taretur,adductus metu,totã illi rem manifeſtam fecit, & quicquid à ſe ipſe paſ-
ſus eſſet,enarrauit,ipſumq; opus in lucem protulit. Videns igitur Stratonice ea
quæ nũquam futura putaret,à furore quidem illo in præſens ita deſtitit,amoris
autem haudquaquã oblita eſt,ſed per omnia cõuerſando illi, hanc quaſi quan-
dam conſolationem amoris,cuius effectum conſequi nequiuerat,quærebat. Eſt
autem amor hic in Sacra ciuitate,& etiam nunc durat,ut Gallos quidem con-
cupiſcant mulieres, & uiciſſim Galli in mulieres depereant,neque tamen quiſ-
quam zelotypia ſiue æmulatione aliqua commoueatur, ſed ipſis res hæc in pri-
mis ſacra cenſetur. Porrò hæc in Sacra ciuitate circa Stratonicen ita geſta, re- I
gem haudquaquam latuere, ſed complures uenientes, accuſabant illos,& quæ
facta eſſent,commemorabant. Quocirca dolore accenſus, ab opere quãquam
adhuc imperfecto Combabum reuocauit. Alii autem ſermonem quendã neu-
tiquam uerum recenſent,quòd uidelicet Stratonice poſtquam ea cõſequi quæ
expetiuerat,non potuiſſet,ipſa ad uirum ſcribens,Combabum ultro accuſarit,
tanquam qui ad ſtuprum ipſam ſolicitaſſet. Et quod Græci de Sthenebœa di-
cunt,& de Phædra Cretenſi,hoc idẽ & Aſſyrii de Stratonice confitentur. Ego
quidem igitur neque Sthenebœam credo neque Phædram talia perpetraſſe,ſi
modò Hippolytum Phædra uerè amauit. ſed hæc in medio, ita ut ſunt, relin- K
quamus. Cæterùm ubi nũcius in Sacram ciuitatẽ peruenit,Combabus & cauſ-
ſam reuocationis agnouit,& animo fidente ad regem abiit. nã illi defenſio do-
mi relicta erat. Ac uenientem ipſum continuò rex comprehendi iuſſit,& in cu-
ſtodia tenuit. Poſtea autem præſentibus amicis,qui tum quoque unà adfuerant
quando Combabus emittebatur, adductum illum in medium accuſare cœpit,
adulteriumq; & intemperantiam uitæ obiecit. Admodum autẽ grauiter cõmo-
tus,& fidem inuocabat, & amicitiam,dicens tripliciter Combabum iniuriã fe-
ciſſe,ut qui & adulterium cõmiſiſſet,& fidem fregiſſet,& in deam impius fuiſ-
ſet,in cuius opere huiuſcemodi perpetraſſet. Multi autem adſtantes coargue-
bant

Abant ipſum, quòd uidelicet manifeſtè uidiſſent ipſos mutuò cõgredientes. O-
mnibus itaque poſtremò uidebatur quamprimum morte afficiẽdus eſſe Com-
babus,ut qui capitalia peregiſſet. Ille uerò hactenus quidem ſtabat nihil dicẽs:
poſtquam autem ad ſuppliciũ & cædẽ iam ducebatur, tum demũ loqui cœpit,
& depoſitum uaſculum repopoſcit,illud addens,quòd non cõtumeliæ aut nu-
ptiarum cauſſa interficeret ipſum rex,ſed quòd ea quæ abiẽs apud illum depo-
ſuiſſet, hoc pacto retinere cuperet. Ad hæc igitur rex, uocato quæſtore, iuſſit
afferre ea quæ cuſtodiẽda ei tradidiſſet. Ille ubi attulit,reſignato Combabus ſi-
gillo,ea quæ incluſa fuerant,commonſtrauit,& quæ ipſe paſſus eſſet,expoſuit,
B atq; ita dixit: Nimirum iſta,ô rex, ueritus ego quando me primùm ad hoc iter
ſuſcipiendum mittebas,inuitus ibam:ac poſtquam magna neceſſitate à te com-
pulſus fui,talia peregi,utilia quidem domino, mihi uerò nõ ita felicia ac bona.
At uerò talis cum ſim, tamen contumeliæ in uirum coniugem accuſor. Ille au-
tem ad hæc ſtupefactus, amplexatus pariter ipſum eſt, & dixit:O Cõbabe, cur
magnum hoc malum perpetraſti?cur autem teipſum indigno adeò facinore ſo-
lus uirorum deformaſti?Non ita prorſum laudo hæc,ô infelix,qui talia quidem
ſuſtinuiſti,qualia utinam neque te pati, neque me aſpicere unquam cõtigiſſet.
Neque enim iſta apologia mihi opus erat. Veruntamen quandò deus quiſpiam
C hæc ita uoluit,principiò quidem tibi ultio à nobis erit, mors uidelicet ipſorum
ſycophantarum:poſtea autem maxima dona tibi uenient,aurumq; multum, &
argentum immẽſum,& ueſtes Aſſyriæ,& equi regii. Accedes autem ad nos in-
uocatus, neque te quiſquam à noſtro conſpectu prohibebit, ne ſi cum uxore
quidem unà concumbam. Atque hæc quidem dixit pariter & fecit. Ac illi qui-
dem continuò ad ſupplicium & cædem ducebãtur,huic autem dona dabantur,
amicitiaq; hæc maxima cõciliata fuit. Videbatur autem nullus Aſſyriorum am-
plius Combabo neque ſapientia neque felicitate ſimilis eſſe. Poſtea uerò cum
poſtulaſſet ut ſibi liceret ædem,quantum eius reliquum erat,abſoluere,imper-
D fectam enim ipſam reliquerat, rurſum mittebatur: ac ædem quidẽ ille abſoluit,
& reliquam ætatem ibi peregit. Dedit autem illi rex, uirtutis pariter & benefi-
centiæ cauſa, ut æreus in templo ſtatueretur. Stat itaq; præmii & honoris cauſ-
ſa in templo Combabus æreus,Hermoclis Rhodii opus,forma quidem mulie-
ri ſimilis, ueſtitum autem uirilem gerens. Feruntur autem & amici illius,ii qui
maximè erga ipſum beneuolentia affecti fuere,in ſolatium eius quod paſſus il-
le fuit, eiuſdem affectionis ſocietatem ultro ſibi elegiſſe. Nam & ſeipſos caſtra-
runt, & eandem cum illo uiuendi conſuetudinem tenuerunt. Alii autem inter
ſermones ſacros de hoc facto ita tradunt dicentes, quòd Iuno quũ amaret Cõ-
E babum,multis caſtrãdi cupiditatem in mentem immiſerit,ne uidelicet ſolus ille
ob uirilitatem amiſſam lugeret. Cæterùm conſuetudo illa poſtquam ſemel cœ-
pit,etiam nũc manet,& multi quotannis in templo hoc caſtrantur & emaſcu-
lantur,ſiue Combabum hoc pacto cõſolantes, ſiue etiam Iunoni gratificantes.
Caſtrantur autem illi,ueſtitum uerò uirilem amplius non habent,ſed & mulie-
bria indumenta gerunt,operáque mulierum perficiunt. Cæterùm ut ego audi-
ui,refertur & huius rei cauſa in Combabum. Nam illi etiam hoc accidiſſe tra-
ditur. Peregrina quædam mulier ad ſolennem conuentum ueniens,cum uidiſ-
ſet & corpore formoſum eſſe, & ueſtem præterea uirilem habere illũ, magno
eius amore capta eſt. Poſtea autem ubi cognouit euiratum atque inutilem eſſe,

ſibi ipſi mortem conſciuit. Ob quæ Combabus mœrore affectus, quòd ea quæ F
ad Venerẽ pertinent, infeliciter illi cederent, ueſtem muliebrem induit, nequa
mulier poſthac eodem modo deciperetur. Et hæc cauſa eſt cur Galli ueſte mu-
liebri utuntur. Ac de Combabo quidem tantum mihi dictum ſit. De Gallis au-
tem iterum in ſequentibus mentionem faciam, puta de caſtratione ipſorũ, quo
pacto execentur, & de ſeptultura, quali ſepeliantur: præterea & cuius gratia in
templum non ingrediantur. Prius autem animus mihi eſt & de poſitu ædis di-
cere, & de magnitudine. Atque igitur dicam. Locus quidem ipſe in quo tem-
plum cõſecratum eſt, modicus quidam collis eſt. Iacet autẽ in media quaſi ci-
uitate, cingiturq; muro duplici, quorum alter quidem uetuſtus eſt, alter autem G
non ita multò ante noſtram ætatem factus. Veſtibula uerò templi uerſus Aqui-
lonem uentum ſeorſim directa ſunt, altitudine centum propè paſſuũ. In his &
Priapi ſtant quos Dionyſius dedicauit, trecentorum etiam iſti circiter paſſuum.
In horum unum uir quiſpiam ſingulis annis bis aſcendit, habitátque in ſummi-
tate eius per tempus ſeptem dierum. Aſcenſus autem iſtius cauſſa talis refertur:
Complures quidem putant quòd in ſublimi cum diis ſermones cõferat, & to-
ti Syriæ bona ab illis poſtulet. Nam illos ex propinquo preces facilius exaudi-
re. Cæteris autem placet etiam hæc Deucalionis gratia fieri, in memoriam eius
calamitatis, quando homines paſſim in montes & in altiſſimas arborum aſcen- H
derunt, aquarum inundationem metuentes. Mihi quidem igitur etiam iſta non
ſatis ueriſimilia uidentur. Exiſtimo enim certè Dionyſio ipſos etiam iſta fa-
cere. Coniecturam autem inde capio, Phallos ſiue Priapos quicunque Diony-
ſio erigunt, in ipſis etiam uiros quoſdam ligneos collocant. cuius id autẽ gra-
tia, in præſentia non dicam. Videtur mihi itaq; etiam hic ad imitationem lignei
illius uiri aſcendere. Porrò aſcenſus iſte in hunc modum illi fit. Catena longa
ſeipſum pariter & Priapum circundat: deinde aſcendit in ligna quædam ex i-
pſo Priapo prominentia, ſpacio, quantum ad ſummum capiendum pedem ſuf-
ficit. Aſcendens autem pariter & catenã utrinque attollit, hanc perinde ut au- I
riga habenas, moderans. Quod ſi uerò quiſpiam iſtud non uidit, uidit autẽ eos
qui palmas conſcendunt, ſiue in Arabia, ſiue in Aegypto, ſiue alio aliquo loco,
intelligit facilè quod dico. Cæterùm poſtquam ad ſummũ peruenit, aliam quã-
dam catenam, quam ipſe ſecum habet, demittens, longam quidem illam, attra-
hit ſurſum quæcunque libet, ligna uidelicet, & ueſtes, & uaſa: ex quibus ſedem
componẽs, perinde ac nidum aliquem, in illa ſe collocat, manetq; ad id tempus
dierum quod dixi. Multi autem uenientes, aurúmque & argentum, quidam e-
tiam æs afferunt, deinde ante illum appoſitis atque ibi relictis illis abeunt, unuſ-
quiſque nomen ſuum edentes. Adſtans autem alius quidam, ſurſum renũciat. K
Ille igitur accepto nomine, preces pro unoquoque facit. precando autem pari-
ter & æreum quoddam tintinabulum pulſat, quod motum, grauiter atq; aſperè
ſonat. Dormit autem haudquaquam. nam ſi ſomnus ipſum capiat aliquando,
Scorpius ſacer. Scorpius aſcendẽs excitat ipſum, atque indignè afficit. & hæc illi pœna ſomni
propoſita eſt. Quæ igitur de ſcorpio tradunt, ſacra quidem ſunt, & diis conue-
nientia: utrum autem uera ſint, dicere non poſſum. Cæterùm quãtum mihi ui-
detur, non parum ad uigilantiam conducit & cadendi metus. Ac de conſcen-
ſoribus Priapi tantum dixiſſe ſatis eſt. Porrò ædes ipſa ad ſolem quidem aſpicit
orientem: forma autẽ & opere talis eſt, quales ſunt quas in Ionia ædes ædificãt.

Baſis

A Baſis magna protenditur, altitudine duorum paſſuum, ſupra quam ædes poſita
eſt. Aſcenſus autem in ipſam lapideus eſt, non ita longus: uerùm ubi aſcenderis,
admirationẽ quidem & porticus ante ædem non paruam præbet, ianuiſq; exor-
nata aureis eſt. Intus autem ipſa ædes auro multo reſplendet, & tectum totũ au-
reum eſt. Odorem autem effragrat diuinũ quendam, qualis fertur & terræ Ara-
biæ eſſe. Ac tibi à longè aſcendenti auram aſpirat admodum ſuauem, & ſi rur-
ſus inde abeas, haudquaquam ceſſat, ſed & ueſtes tuæ in longum uſque eãdem
retinent, & tu in perpetuum quaſi quandam memoriam eius tecũ referes. Cæ-
terùm ipſa ædes intus ſimplex non eſt, ſed & penetrale quoddam alterum intra
B ſe factum habet, in quod & ipſum aſcẽſus modicus eſt. Foribus autem exorna-
tum non eſt, ſed ex aduerſo totum patet. In magnam igitur ædem omnibus in-
gredi licet, in penetrale autem ſiue cellam illam ſolis ſacerdotibus, neque ue-
rò iis omnibus, ſed illis tantùm, qui diuini maximè ſunt, quibúſque omnis cu-
ra & ſtudium in templum impenditur. In hoc autem adyto ſimulacra deorum
poſita ſunt, Iunonis uidelicet, & quem Iouem exiſtentem ipſi alio neſcio quo *Simulacra Iouis & Iunonis.*
nomine appellant. Ambo autem aurei ſunt, amboq; ſedentes finguntur. Sed Iu-
nonem quidem leones portant, Iupiter autem tauris inſidet. Atque adeò & Io-
uis quidem ſimulacrum per omnia Ioui aſſimilatum eſt, & capite, & oculis, &
C ſedendi habitu: neque ipſum alteri, ne ſi uelis quidem, aſſimilare potueris. Iuno
autem, ſi propius contempleris, haudquaquam unius ſpeciei formã præ ſe fert.
Nam in uniuerſum quidem, quod uerè dixeris, Iuno eſt: cæterùm habet quip-
piam & Mineruæ, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Nemeſis, & Parcarum. Ac
altera quidem manu ſceptrum tenet, altera autẽ colum, & in capite radios ge-
rit, & turrim, & cæſtũ habet, quo ſolam Venerem cognomẽto cæleſtem exor-
nãt: foris autem & aliud illi aurum circumpoſitum eſt, & lapilli ualde precioſi,
quorum alii quidem candidi, alii autem cærulei, multi uerò etiam rufi. Præterea
autẽ & Sardonyches multi, & Hyacinthi & Smaragdi: quæ omnia afferũt Ae-
D gyptii, & Indi, & Aethiopes, & Medi, & Armenii, & Babylonii. Quod igitur
maximè memorabile eſt, id dicam: Lapidem in capite gerit, qui Lychnis uoca-
tur. Nomen autem illi dedit operis effectus reſpondens. Ab hoc multus fulgor
noctu reſplendet, totáque ædes ab eo perinde atque lucernis collucet. Interdiu
autem ipſum quidem lumen emarceſcit, ſpeciem autem præ ſe fert admodum
igneam. Iam uerò & aliud admiratione dignum in ipſo ſigno deæ eſt. Si ex ad-
uerſo ſteteris, ad te aſpicit. quod ſi inde tranſeas, uiſu te ſequitur. & ſi alius quiſ-
piam aliunde ipſam intuetur, eadem erga illum quoque facit. Porrò in medio
inter utrũque, aliud quoddam ſimulacrum ſtat aureum, cæteris haudquaquam
E ſimile. formam quidem propriam non habet, aliorum autem deorum ſpecies
gerit. Vocatur autem ſignum etiam ab ipſis Aſſyriis, neque illi nomen aliquod
proprium poſuere: ſed neque de generatione ipſius, neque de ſpecie quicquam
dicũt. Atque ipſum alii quidem ad Dionyſium, alii ad Deucalionem, alii ad Se-
miramidem referũt. Quandò enim & in uertice eius columba aurea inſidet, ob
eam uidelicet rem tradunt Semiramidis illud ſignum eſſe. Proficiſcitur autem
bis quotannis ad mare, ad afferendam aquã eam de qua dixi. In ipſa autem æde
ad ſiniſtrã ingredienti, ſtat principiò ſolium Solis, ipſius autem effigies non ad- *Soliũ Solis & Lunæ.*
eſt. Solius enim Solis & Lunæ ſimulacra nõ exhibent: cuius autẽ gratia facien-
dum ita putent, didici id quoque ego. Nam cæteris quidem diis fas eſſe aiunt

ſimulacra fieri, neque enim illorum ſpecies aut formas manifeſtas omnibus ap- E
parere: Solem autem & Lunam omnibus eſſe manifeſtas, neque quenquam illos non uidere. Quare quámnam cauſſam illorum effigiandorum eſſe, cum in aëre appareant? Ac poſt ſolium hoc, ſignum Apollinis poſitum eſt, non quale uulgo conſueuit fieri. Nam cæteri quidem omnes Apollinem & iuuenem putant, & cum prima lanugine effingũt: ſoli autem iſti Apollinis barbati ſimulacrum effigiant. Atque hoc facientes, ſibi ipſi laudi ducũt, Græcos autem reprehendunt, & alios quicunque Apollinem puerũ fingunt & colunt. Cauſſa uerò ipſis uidetur inſcitia magna eſſe, cur imperfectæ deorum formæ ac ſpecies fingantur. Nam iuuenem eſſe ipſi adhuc imperfectũ exiſtimant. Cæterùm & aliud G
quiddam nouum Apollini ſuo affingunt. Soli enim Apollinem ueſtibus exornant. De operibus autem ipſius multa quidem dicere poſſim, ſed tamen ea modò dicam, quæ maximè admiratione digna ſunt. Principiò itaque oraculi mentionem faciam. Atque oracula quidem multa tum apud Græcos, tum apud Aegyptios ſunt, multa autem & in Africa, & in Aſia item multa, ſed illa quidem neque abſque ſacerdotibus neque abſque interpretibus reſponſa dant: hic autem Apollo & ipſe per ſe mouetur, & uaticinia ad plenum uſque per ſe pera-
Apollinis uaticinia. git. Modus autem eorum talis eſt. Poſtquam illi placitum eſt uaticinari, in ſede ſua primùm mouetur, ſacerdotes autem ipſum continuò in ſublime attol- H
lunt: quòd ſi non attollant, ille & ſudorem emittit, & ſe in medium etiã emouet. At poſtquam illi ſubeuntes portant ipſum, tum & illos ſecum agit, circum circa uertendo ſeſe, & ab alio in alium ſubinde tranſilit. Poſtremò princeps ſacerdotum ſupplicans interrogat illum de omnibus rebus. Ille uerò ſi quid non uult fieri, retro recedit: contrà autem ſi quid approbat, agit in anteriorem partem geſtantes, perinde ac ſi currus habenas moderaretur: atque ita illi colligunt oracula, & neque ſacram rem ullam neque priuatam abſque hoc gerunt. Prædicit autem illis & de anno, & de tempeſtatibus omnibus, & quando amplius futuri non ſint. Prædicit item & de ſigno illo, quando proficiſci illud oporteat I
profectionem eam de qua dixi. Dicam autem & aliud, quod me præſente fecit: Sacerdotes attollentes ipſum ferebãt: ille autem illos quidem in terra infrà reliquit, ipſe uerò in aëre ſolus ferebatur. Porrò autem poſt Apollinem ſimulacrum Atlantis eſt, deinde Mercurii, & Lucinæ: atque hæc quidem intra ædem ita exornata ſunt: foris autem ara quoque poſita eſt magna ærea, atque ibi etiam alia ſimulacra innumera ærea regum & ſacerdotum. Recẽſebo autem quæ mi-
Semiramidis ſtatua. hi maximè memoratu digna uidentur. Ad ſiniſtram ædis, Semiramidis ſignum ſtat, ædem ipſam dextera demõſtrantis. Stat autem talem ob cauſſam: Hominibus quicunque Syriam incolunt, legem illa tulerat, ut ſe ceu deam colerẽt, cæ- K
terorum autem deorum, atque ipſius etiam Iunonis nullam rationem haberẽt. Atque illi tum ita faciebant. Poſtea autem ubi deorum indignatione & morbi uenerunt, & clades, aliaq; mala, ab inſania deſtitit, ſeſeq; mortalem agnouit, ac ſubditis iterum præcepit ut ad Iunonem conuerterentur. Ob eam igitur cauſſam adhuc tali ſpecie ſtat, indicans aduenientibus Iunonem colendam eſſe, ſeq; ipſam non amplius deam eſſe, ſed illam confitens. Vidi autem & Helenæ ſimulacrum ibi, & Hecubæ, & Andromaches, & Paridis, & Hectoris, & Achillis. Vidi itidem & Nirei formam, filii Aglaiæ, & Philomelam, & Prognen, adhuc dum mulieres, & ipſum Tereum in auem iam cõuerſum. Præterea & aliud Semiramidis

A miramidis ſimulacrum, & Combabi, id de quo iam antea dixi, & Stratonices, admodum pulchrum, & Alexandri, ipſi illi ſimile. Iuxta autem & Sardanapalus ſtabat, alia quadam forma, aliaq; etiam ueſte exornatus. Intra ſepta autem templi, liberi ac diis conſecrati paſcebãtur boues magni, & equi, & aquilæ, & urſi, & leones: atque illi homines haudquaquam lædunt, ſed omnes & ſacri ſunt, & manſueti. Sacerdotes autem ipſis multi eliguntur, quorum alii quidem hoſtias mactant, alii autem libamenta ferunt, rurſus alii flammiferi uocantur, & alii aræ miniſtri. Mea autem ætate plures etiam trecentis ad ſacrificia uentitare ſolebant. Veſtis autem illis tota cãdida eſt, & pileum in capite geſtant. Summus au-
B tem ſacerdos alius ac nouus unoquoque anno ſurrogatur, ſolusq; hic purpuream ueſtem gerit, & tiara aurea redimitur. Eſt autem & alia multitudo hominum ſacrorum, tibicinum uidelicet, & fiſtulatorum, & Gallorum, & præterea mulieres furibundæ, ac mente captæ. Sacrificium autem bis quotidie peragitur, ad quod omnes ueniunt. Ioui quidem igitur cum ſilentio ſacrificant, neque cãtantes, neque tibia modulantes. At poſtquam Iunoni primitias celebrãt, & uoce modulantur, & tibiis canũt, & tintinabula pulſant. Ac de ea re planum mihi dicere nihil potuerunt. Eſt autem lacus ibi nõ ita longè à templo, in quo pi- *Lacus extrà templũ ſacer.*
ſces ſacri aluntur, multi ac uarii. naſcũtur autem ipſorum nonnulli admodum
C magni, atque ii nomina quoque habent, & cum uocantur, præſtò ueniunt. Meis autem temporibus erat quidam inter ipſos aurum ferens: cæterùm in pinna opus iſtud aureum ipſorum ſuſpendebatur, atque ego illum ſæpenumero uidi, & habebat opus illud. Altitudo autem lacus magna eſt, quanquã ego experimentum eius non ceperim. Dicunt autem etiam ducẽtorum amplius paſſũum eſſe. Cæterùm in medio ipſius ara lapidea ſtat. Putares autem ſi ex improuiſo uideres, & natare illam, & in ſumma aqua uehi: & multi ita exiſtimant. Mihi uerò uidetur columna ſubeſſe magna, aramq; ſuſtinere. Semper autẽ ſertis coronata eſt, & odoribus crematur. Ac multi quotidie precandi cauſſa ad ipſam enatãtes,
D coronas portant. Fiunt autem ibidem & conuentus ſolennes maximi, uocan- *Panegyrici conuentus.*
turq; deſcẽſus in lacum, quoniam in iis ad lacum deorum ſimulacra omnia deſcendunt: inter quæ Iuno prima aduenit piſcium gratia, ne Iupiter illos primus aſpiciat. Nam ſi hoc fiat, ferunt omnes illos emori. Atque ideo ille quidem uadit inſpecturus, Iuno autem anteriore loco ſtans, & prohibet ipſum, & precibus obteſtando dimittit. Maximi uerò conuentus ipſis illi ſunt, quòd ſolenni inſtituto ad mare conueniunt. ſed ego de illis certum ac planum aliquid dicere non poſſum. neq; enim ipſe eò ueni, neque unquam profectionis iſtius periculum feci. Quæ uerò redeuntes faciunt, uidi, eaq; commemorabo. Vas unuſquiſque
E aqua repletum portat, idq; cera obſignatur. Nemo autem ſuum ipſe reſoluẽs effundit, ſed Gallus quidam ſacer eſt, habitat autẽ ad lacum, qui poſtquã uaſa illorum accepit, & ſigillum inſpexit, mercede quoque accepta & uinculum reſoluit, & ceram repoſcit. Et multæ adeò minæ ex hoc ſacro Gallo accumulantur. Atque hinc in ædem ipſi ferentes, poſtquam libarunt ac ſacrificarũt, retro domum reuertuntur. Feſtorum autem omnium quæ noui, maximum incipiente uere peragunt, atque illud pyram alii, alii autem facem appellant. Sacrificiũ autem in eo tale perficiunt: Arbores magnas cędentes, intra ſeptum templi collocant. poſtea autem adducentes capras & oues, aliaq; animantia bruta ex arboribus illis ſuſpẽdunt, inter hæc autem & uolucres, & ueſtes, & aurea argenteaq;

opera collocant. ac postquam omnia perfectè ac rite composuerunt, deorũ si- F
mulacra circum arbores portant,atq; exinde pyram accendunt,illa autem con-
tinuò omnia cremantur. Ad hoc festum multi homines adueniunt,cum ex Sy-
ria,tum ex circumiacẽtibus oris omnibus, afferuntq; & sua quique deorum si-
mulacra,& signa quæ ad imitationem illorum singuli facta habent. Diebus au-
tem hisce solennibus multitudo quidem ad templum cõgregatur, Galli autem
frequentes,& ii quos dixi,homines sacrati peragunt sacrificia,uulnerantúrque
cubitis,& in terga à se mutuo uerberãtur. Multi autem adstantes ipsis tibiis ac-
cinunt, & tympana pulsant, alii autem diuinitus inspirata sacraq; carmina can-
tant. Atque hoc opus extra ædem peragitur,neque ingrediuntur in ædem qui- G
cunque ista faciunt. Hisce diebus & Galli fiunt. Postquam enim cæteri tibiis ca-
nunt,& sacrificia peragunt,ad multos alios interea furor iste peruenit: & mul-
ti qui ad spectaculum solummodo uenerant,postea cadẽ fecere. Recensebo au-
tẽ & quæ faciunt. Adolescens quicunq; fortè ad hoc paratus uenit, abiectis ue-
stibus magna uoce in medium progreditur, atque ensem distringit (hæc autem
multis annis, ut mihi uidetur, per hoc steterunt) Accepto autem eo continuò
seipsum secat,curritq; per urbẽ,& manibus ea quæ resecuit, portat. In quãcun-
que autem domum hæc abiicit,ex ea & uestem fœmineam,& ornatum mulie- H
brem accipit. Atque hæc quidem in castrationibus faciunt. Quãdo autem mo-
riuntur Galli,haudquaquam eandem cum cæteris sepeliendi rationem habent:
sed postquam Gallus quispiam mortuus est, socii sublatum ipsum in suburbana
efferunt. Ibi depositò ipso, & feretro quo elatus fuit, lapides supernè iniiciunt:
atque hæc postquam fecerunt,retro domum abeunt. Obseruato autem septem
dierum numero,exinde in templum ingrediũtur. Nam si antea ac citius ingre-
diantur, nephas faciunt. Legibus autem ad hæc utũtur talibus. Si quis ipsorum
cadauer aliquod aspexerit,illo die ad templum non accedit. Postero autem, ubi
se ipsum purgando lustrauit, ingreditur. Eorum autem qui ex familia mortui
sunt,unusquisque non nisi post triginta dierum numerum,rasoq; capite,ingre- I
ditur. Antea uerò quàm hoc fecerũt,fas illis introire nõ est. Immolant autẽ bo-
ues masculosq; & fœminas, præterea capras & oues: sues autem solos pro sce-
leratis habentes, neque sacrificant, neque manducant. Alii autem eos non sce-
leratos,sed sacros existimant. Præterea ex auibus columba ipsis uidetur res san-
ctissima esse,& ne tangere quidem ipsam fas habent. Quòd siquando inuiti e-
tiam attingunt,scelerati & execrabiles illo tum die habentur. Ob quam rem &
compascuæ ipsis sunt,& ad domos ipsorum ueniunt,& plerunque in terra pa-
scuntur. Porrò autem & illa dicam quæ ab iis qui ad conuentus solennes ue-
niunt,factitantur. Vir quispiam quãdo primùm in Sacram ciuitatem abit,caput K
ille quidẽ & supercilia tondere solet,postea autem mactata oue,cætera quidem
in frusta concîdit, & conuiuatur,uellus autem humi sternens,super hoc in ge-
nua procumbit. pedes autem & caput animãtis,suo ipsius capiti imponit,& si-
mul precando postulat,ut præsens sacrificiũ acceptum sit, maiusq; aliud in po-
sterum pollicetur. His ita peractis, caput suum corona induit,itidemq; aliorum
omnium qui eandem cũ ipso uiam proficiscuntur: atq; ita attollens se, ex terra
sua proficiscitur,utens & frigidis aquis,lauãdi caussa pariter & potus,& omni-
no humi quoque dormiens. Neq; enim fas illi est conscendere lectũ,donec iter
illud peregerit, domumq; suam reuersus iterum fuerit. In Sacra autem ciuitate

recipit

A Nihil igitur meis in rebus deest. Nihil enim in his est,quod necessitatẽ non ex-
pleat meam. LVCIA. Quo pacto illud ais? CYN. Scies,si consideres in quem
usum eorum quodque paratum est,quorum egemus: ut domus, an non tegu-
menti gratia? LVCIA. Maximè. CYN. Quid uestis,cuius gratia? nónne tegu-
menti etiam ipsa? LVCIA. Sanè. CYN. At ipso per deos tegumento,cuius rei
gratia indiguerimus? nónne ut melius se habeat id quod tegitur? LVCIA. Mihi
quidem sic uidetur. CYN. Vtrum igitur tibi peius se habere uidentur pedes?
LVCIA. Nescio. CYN. Atqui hoc pacto didiceris: quódnã pedum officium est?
LVC. Ingredi. CYN. An deterius ergo ingredi pedes tibi uidẽtur mei, q̃ aliorũ?
B LVCIA. Istud uerò fortasse non. CYN. At non possent,seu sese melius seu de-
terius haberent,officium suum præstare? LVCIA. Fortasse. CYN. Pedibus ergo
nihil peius affectus uideor,quàm alii? LVCIA. Non uideris. CYN. Quid cor-
pus uerò meum? Num deterius quàm reliquorum? Nempe si deterius se habe-
ret,esset idem imbecillius: corporis quippe uirtus robur est. An meum ergo de-
bilius? LVCIA. Non uidetur. CYN. Neque pedes ergo tegumento uidentur
egere,neque reliquum corpus. Quippe si egerent,malè haberent. Egestas ete-
nim omnino mala,ac peius habere se facit ea quibuscunque adfuerit. At ne ali
quidem deterius corpus uidetur meum,quod quibuslibet cibis alitur. LVC.
C Manifestum est id quidem. CYN. Nam nec uegetum esset robustumq;, si alere-
tur malè. Mala siquidem alimenta corpus tabefaciunt. LVC. Ista quidem ita se
habent. CYN. Quo pacto igitur,dic mihi,his ita se habentibus,me arguis,ui-
tamq; improbas meam,ac miseram prædicas? LVCIA. Ideo per Iouem,quòd
cum natura (quam tu colis) ac superi terram in cõmuni statuerint,ex eaq; mul-
ta nimirum ac bona ediderint, ut nobis omnia superessent abunde non in ne-
cessitatem modò, uerùm in uoluptatem quoque: tu tamẽ horum omnium aut
maximæ saltem partis expers es,nec eorum quoquam frueris nihilo certè ma-
gis, quàm feræ. Nempe aquam bibis, quam etiam bibunt feræ: comedis uerò
D quicquid offenderis, quemadmodum canes: tum cubile nihilo melius canibus
habes,quandoquidem gramen tibi sufficit; quemadmodum & illis: palliũ præ-
terea circumfers nihilo mendico decentius. Quanquam si tu his cõtentus rectè
sapis,tum Deus profectò neutiquam rectè fecit,primùm quòd oues effecit pin-
gues, deinde uites dulcis uini feraces, ac reliquum deinde apparatum uarietate
mirabilem,& oleum,& mel,& reliqua omnia ut nos haberemus,edulia quidẽ
omnigena haberemus,potum dulcem haberemus, pecunias haberemus, mollẽ
lectum haberemus: præterea pulchras domos,ac reliqua demum omnia mirum
in modum præparata. Nam & ipsa quoq; artium effecta,deorum dona sunt. At
E uiuere omnibus hisce bonis priuatum, id fuerit profectò misetum, etiam si ab
alio quopiam priueris, quemadmodum hi qui seruantur in uinculis: longè ue-
rò miserius,si quis ipse sese omnibus bonis priuet. Nam ea demũ manifesta in-
sania est. CYN. Et rectè quidem fortasse dicis. Verùm isthuc dic mihi: Si quis di-
uite quopiam alacriter atque humanè,quin prolixè quoque exhibente conui-
uium,tum hospites excipiẽte & multos simul & omnigenos,alios quidem im-
becillos,alios autem robustos,deinde apponente multa atq; omnigena,si quis,
inquam,omnia corripiat,omniaq; deglutiat,nõ ea tantùm quæ uicina sunt, sed
ea quoque quæ procul absunt,præparata uidelicet inualidis,ipse tamen ualens,
quum unum dũtaxat uentrem habeat,nec multis ut nutriatur indigeat,diutius

tamẽ quàm alii multi immoretur,hic uir cuiuſmodi tibi uidetur eſſe?probúſne? E
LVC. Non mihi quidem.CYN.Quid uerò,num temperans? LVCIA. Ne
id quidem.CYN.Quid uerò ſi quis eiuſdem menſæ particeps, multa illa ac ua-
ria negligat,uno quopiam ex his quæ proximè apponũtur, electo,cum ſatis in
ſuam habeat neceſſitatem,id decẽter edat,eoq; ſolo utatur, cætera illa ne reſpi-
ciat quidem:an nõ hunc temperatiorem & melioré uirum illo putabis? LVC.
Ego certè. CYN. Vtrũ ergo iam intelligis,an me oportet dicere? LVC.Quid-
nam? CYN. Quòd Deus illi quidem pulchrè conuiuium inſtruenti ſimilis eſt,
ut qui appoſuerit multa ac uaria,atque omnigena,uti eſſent quæ cuique cõue-
nirent,alia quippe ualentibus, alia rurſus ægrotantibus,atque alia quidem ro- G
buſtis,alia uerò inualidis:non ut omnibus utamur omnes, ſed ut his utãtur ſin-
guli,quæ ſuæ cuiuſque naturæ conueniunt,& ex his ipſis,quacunque re maxi-
mè quenque indigere contigerit. At uos illum qui per inſatiabilitatem atque
incontinẽtiam omnia corripit,refertis,ut qui rebus uti uelitis omnibus, & un-
decunque partis,nõ ſolis contenti præſentibus,exiſtimantes propriam quidem
neque terram, neq; mare ſufficere,ſed importantes ab ipſis uſque terræ finibus
uoluptates,patriiſq; rebus peregrina præferentes, ſumptuoſaq; frugalibus, atq;
ea quæ difficilè comparantur,his quæ ſunt comparatu facilia: in ſumma deni-
que moleſtias malaq; potius eligentes,quàm abſq; moleſtiis uiuere.At iſti qui- H
dem plurimi ac precioſi beatiq; apparatus quibus exultatis,per magnam ad uos
miſeriam ærumnamq; perueniunt. Aurum ipſum tam optabile, ſi libet, argen-
tumq; conſidera: domus conſidera ſumptuoſas,ueſtes operoſas cõſidera: atque
eius generis omnia, quãto negocio emũtur, quot laboribus, periculis,imò ſan-
guine ac cæde,quantoq; hominum interitu: non ideo ſolùm,quòd dum naui-
gant,propter iſta pereunt cõplures: ac dum quærunt parãtq;,grauia perferunt:
ſed ob id quoque,quòd digladiationes multas pariunt,quodq; ob ea inſidiãtur
inuicẽ & amicis amici,& parentibus liberi,& maritis cõiuges.Sic opinor Eri-
phylen quoque auri gratia prodidiſſe maritum. Atque hæc quidem omnia fiũt, I
quum tamen ueſtes illæ uariæ nihilo magis quicquam queant calefacere,aura-
táque illa ædificia nihilo prorſus magis tegant, nec pocula illa argentea potui
quicquam magis conducant,ſed nec aurei illi nec eburnei item lectuli ſomnum
ſuauiorem præbeant,imõ uidebis frequenter in eburneo lecto, ſumptuoſisque
ſtromatibus,beatis illis ſomnum cõtingere non poſſe.Præterea omnigenæ illæ
circa edulia curæ,nihilo magis alunt,quin tabefaciunt potius corpora, iiſdemq;
morbos ingenerant. Quid autem dicere attinet,libidinis gratia quantas mole-
ſtias mortales & faciunt, & patiuntur? Quanquam facile eſt iſti cupiditati me-
deri,niſi quis uelit indulgere deliciis. At ne hæc quidem inſania corruptelâque K
ſufficere uidetur mortalibus,ſed iam rerum etiam uſum peruertunt,ſingulis re-
bus ad id utẽtes,ad quod minimè paratæ ſunt, quemadmodum lecto ſi quis uti
carpenti loco uelit,ac tanquam curru. LVCIA.Quiſnam is eſt? CYN. Vos,in-
quam, qui hominibus tanquã iumẽtis utimini.Nam eos iubetis, ut lecticas tan-
quam currus in ceruicibus ferant, ipſi uerò in ſublimi reſidetis delicati,atque il-
linc homines perinde tanquam aſinos aurigamini,imperantes ut hac, non illac
eant: & qui hæc facitis maximè,iidem maximè beati uidemini. Tum hi qui pi-
ſcium carnibus non tantùm ut alimentis utuntur, uerùm tincturas etiam quaſ-
dam ex his machinantur, eos dico qui purpuram tingunt. nónne & hi præter
naturam

A naturãm his utuntur quæ â deo præparata ſunt?LVC.Non per Iouem, ſiqui-
dem tingere etiam poteſt,non comedi tantùm,purpuræ caro. CYN. At non in
id tamen nata eſt. Nam & cratere quiſpiam,ſi præter naturam detorqueat, ollæ
loco poſſet uti,nec in id tamen paratus erat. Sed quo pacto poſſet quiſpiã uni-
uerſam illorũ infelicitatem percurrere, quæ tanta eſt? At tu me quoq; quòd no-
lo eius eſſe particeps,incuſas: uiuo ego tamen quemadmodũ modeſtus ille,his
uidelicet duntaxat,quæ mihi apponuntur, ueſcens,ac frugaliſſimis utens:uariis
uerò illis atq; omnigenis minimè inhians. Ac deinde quum paucis egeã,ac mi-
nimè multis utar, ferinã tibi uideor uitã uiuere. Atqui hac ratione tua Dii pro-
B fectò in periculum ueniunt ne & ipſi ſint feris etiam deteriores, quippe qui rei
nullius indigent. Verùm ut exactius intelligas cuiuſmodi horũ utrunq; ſit, uel
paucis uidelicet ẽgere,uel multis, conſidera quòd pluribus egent primùm pue-
ri quàm adulti, deinde mulieres quàm uiri, tum ægroti quãm ualentes: atq;
omnino in ſumma,inferiora quælibet præſtantioribus plurium indigent: proin-
de Dii omnino nullius egent rei: qui uerò ad Deos accedunt proximè, quàm
minimis egent. An Herculem putas omnium hominum præſtantiſſimũ, quip-
pe diuinũ uirum, deumq; rectè creditum, miſerum tunc fuiſſe, quum circũiret
nudus,pelle duntaxat indutus,harum rerum noſtrarum nihil deſideranſ? At il-
C le miſer profectò nõ erat,quippe qui miſeriam ab aliis propulſabat: neq; rurſus
pauper,qui terra mariq; dominabatur . Nempe quocũq; intendiſſet impetũ, o-
mnes quaquauerſum ſuperabat:nec in quenquã ſui temporis incidit, qui ſe uel
æquarit unquam,uel uicerit,quoad ex humanis exceſſit. At tu illi ſtromata pu-
tas calceoſq; defuiſſe , atque ob id mundum obambulaſſe tantum uirum ? Di-
cendum profectò non eſt:ſed continens erat ac fortis , & moderatè uiuere uo-
lebat,nõ indulgere deliciis. Quid Theſeus eius diſcipulus? An non rex erat A-
thenienſium omniũ,ac filius etiam,ut ferunt, Neptuni,ſua certè tempeſtate for
D tiſſimus ? Attamen ille quoque uoluit ſine calceis eſſe, ac nudus ingredi : bar-
bámque & comam nutrire placuit ei : nec ei tamen ſolùm , ſed omnibus etiam
ueteribus placuit : nempe meliores erant quàm uos: atque adeò ne ſuſtinuiſſet
quidem eorum quiſquam aliquid huiuſmodi, nihilo profectò magis quàm leo
quiſpiam ſeſe tonderi. Siquidem carnis mollitiem ac læuorem decere mulieres
exiſtimabant,ipſi uerò ſicuti erãt,ita uideri quoq; uiri uolebant:ac barbam qui-
dem cultum uiri ducebant,quemadmodum in equis iubam,in leonibus barbã,
quibus deus ſplendoris quandã atque ornamenti uenuſtatem dedit . ſic & ui-
ris barbam adiunxit. Illos igitur ego æmulor, ueteres inquam illos imitari uo-
lo.huius uerò tempeſtatis homines nõ æmulor mirabilis huius felicitatis nomi-
E ne, quam in epulis & ueſtibus habent, dum poliunt ac læuigant ſingulas cor-
poris partes, ac ne ſecretiorum quidem ullam, ita ut inſtituit natura , dimitten-
tes. At mihi certè pedes opto ut nihil equinis differant , quales Chironis fuiſſe
ferunt. Tum ut ipſe ſtromatis non egeã more leonum, nec cibo egeam magis
exquiſito quàm canes . Contingat præterea mihi , ut terra quæuis mihi per ſe
pro cubili ſufficiat. Domũ uerò ut mundũ hunc exiſtimẽ. Alimenta demũ ut ea
deligam,quæ facillimè comparari poſſint. Aurum uerò argentumq; ne deſide-
rem unquã, neq; ego,neq; meorum amicorũ quiſquã. Omnia nanq; mala inter
homines ex horum cupiditate naſcũtur,& ſeditiones,& bella,& inſidiæ, & cæ
des. Hæc omnia fontẽ habent plus habẽdi cupidinem. At hæc à nobis abſcedat

procul,ne unquã plus ſatis appetam:minus uerò cũ habeam,ferre æquo animo F
ualeam.Noſtra quidem ita ſe habent.Plurimum profectò à uulgi ſententiis iſta
diſſentiũt. Neq; quicquam ergo mirandũ eſt, ſi ab his differimus habitu, à qui-
bus tãtum differimus inſtituto.Sed te miror, quónam pacto,quum ſuã quãdam
citharœdo ueſtẽ tribuas,cultumq;,atq; adeò tibicini ſuum,& tragœdo ſuũ : bo-
no uiro cultum ueſtemq; propriã nullam exiſtimas,ſed eandem ei cum uulgo
habẽdam cenſes, idq; quum uulgus malum ſit. Quòd ſi bonorum cultus pro-
prius debet eſſe ullus,quínam deceat magis q̃ hic meus, qui maximè luxurioſis
pudendus ſit,quemq; illi maximè auerſentur?Cultus ergo meus huiuſmodi eſt, G
ſqualidum eſſe,hirſutum eſſe,tritum pallium indui, comam producere, ac ſine
calceis ingredi.Veſter uerò,cinædorum ornatui ſimillimus eſt, nec dignoſcere
uos quiſquã ab illis poſſit neq; colore ueſtium, neq; mollitie, neq; camiſiarum
numero,neq; lacernis, neq; calceis,neq; capillorũ cura, neq; odore.Nam & re-
doletis ut illi,iam præſertim uos,qui eſtis feliciſſimi.Et quidem quid facias,quũ
uir eundem cum cinædis odorem oleat? Etenim in ferendis laboribus nihil illis
præſtatis, uoluptatibus uerò nihilo minus quàm illi ſuperamini: eadem come-
ditis,eodem modo dormitis atq; inceditis, imò uerò incedere nõ uultis, ſed ge-
ſtari potius tanquam ſarcinæ,alii ab hominibus,alii uerò à iumentis.At me pe-
des ipſi geſtant,quocunque ſit opus: egoq; & frigus tolerare ſufficio, & calo- H
rem pati:eaq; quæ dii obtulerint,minimè moleſtè ferre,ideo uidelicet, quia mi-
ſer ſum. Vos uerò propter hanc felicitatem nulla eſtis fortuna contenti, ſed o-
mniũ pœnitet:ac præſentia ferre non poteſtis, abſentia deſideratis, hyeme qui-
dem optãtes æſtatem,æſtate rurſus hyemem:atq; in calore frigus,in frigore ui-
ciſſim calorem: quemadmodum ægrotantes, moroſi ſemper & queruli, quod
in illis quidem facit morbus, in uobis uerò mores.Atq; hæc ita quum ſint, iam
nos in uitam ueſtram traducere æquum cenſetis, noſtramq; corrumpere, quum
ſæpe malè conſulta ſint quæ facitis, ipſiq; ſitis in ueſtris ipſorum negociis mini-
mè circunſpecti,nihilq; eorum iudicio ac ratione, ſed conſuetudine cupiditatis I
faciatis.Quamobrẽ nihil profectò differtis uos ab his qui torrente feruntur. Illi
quippe quocunq; fluxus intenderit,eò rapiuntur: & uos itidem quocunq; libi-
dines. Ac ſimiliter quidem uobiſcũ agitur, ut cum quodam qui equũ inſanum
aſcenderat. equus igitur uirum corripiens abſtulit . hic uerò amplius iam deſi-
lire equo currente nõ poterat . quidam uerò cum occurriſſet ei, rogauit quó-
nam tenderet.hic reſpondit,quocunq; huic uidetur, equũ demonſtrans.Quòd
ſi uos quiſquã roget,quò feramini:ſi uerum uultis dicere, dicetis in uniuerſum
quidem,quocunq; uideatur affectibus:ſigillatim uerò, interdũ quocunq; uolu-
ptati, interdum quocunq; ambitioni, interdũ rurſus quò lucri ſtudio.Quin in- K
terdũ ira,interdũ metus,interdum aliud quippiam huiuſmodi uos auferre uide-
tur.Neq; enim unum dũtaxat equũ uos,ſed multos inſilientes,nunc hunc,nũc
illum,furioſos quidem omnes, auehimini.Auferunt ergo uos in barathrum,ac
prærupta: uos tamen priuſquam cãdatis,caſuros uos eſſe neſcitis.At hoc detri-
tum palliũ quod uos ridetis,comaq; habitusq; meus tantam habet uim,ut uitam
mihi quietã præbeat,utq; agam quicquid uolo, uerſerq; cum quibus uolo.Nẽ-
pe ex indoctis atq; ineruditis hominibus nemo me adire uoluerit,ob hunc ha-
bitum: at molles etiam qui ſunt adhuc admodum procul, declinant : congre-
diuntur uerò ſcitiſſimi atq; modeſtiſſimi:& qui uirtutẽ cupiunt,hi potiſſimùm
congrediuntur

A congrediuntur mecum. horum ego conſuetudine delector. Eorum uerò fores
qui homines uocantur,non obſeruo,tum coronas aureas ac purpuram pro fa-
ſtu habeo,atque homines ipſos derideo. At ut cultum hunc intelligas non bo-
nos modò uiros,ſed ipſos etiam deos decere,atque eum deinde,ſi libet,irrideas,
deorum ſtatuas conſidera,utri uideãtur,uobísne,an mihi ſimiliores. Neq; Græ-
corum ſolùm, ſed barbarorum etiam templa circunſpicias, utrũ ipſi dii,ut ego,
comati barbatiq; ſunt,an quemadmodũ uos,raſi finguntur atq; pingũtur. Quin
plurimos etiam ſine tunicis conſpicies,ut me nunc eſſe uides. Quo pacto igitur
audeas poſthac hunc habitum uitio dare,quum deos etiam decere uideatur?

B PSEVDOSOPHISTA. SEV SOLOECISTA,
ɔrete.

Quanquam neque hic dialogus,ut ſuprà Lexiphanes ille,uertendus fuerat,quòd ſingula commodè ac ſuo modo latinè reddi non poſſent,pro ſuſcepto tamen opere audendum aliquid longius,& periculum qualecunque faciẽdum fuit. Quo æquiorem nobis lectorẽ fore puto,ſiqua etiam hic offenderit quæ expectationi ipſius non omnino reſpondebunt,præſertim cum ipſum quoq; exemplar quo nos uertendo uſi ſumus,in quibuſdã locis non ita ſyncerum & caſtigatum appareret. Tractat autem de Soloeciſmo Lucianus, quem ueteres Latini, ut Gellius indicat, ſtribiliginem uocarunt,Græci etiam Solœcon.atque illud innuit,haudquaquam ita expedi-
C *tum aut obuium cuiuis eſſe,planè ac purè dicere,& ab omni uitio ſermonis temperare, idq; exemplo cuiuſdam quem Pſeudoſophiſtam,à falſa,ut uidetur, facundiæ atque doctrinæ perſuaſione,Soloeciſtam autẽ ab ipſa re appellat: qui cũ profiteretur ſe & loqui purè, et multos in ſermone peccantes deprehendere facilè poſſe, interim ipſe etiam illa quæ nota ac manifeſta ſunt, ignorare fingitur. Ac principiò quidem uarias Soloeciſmi formas exemplis cum ſuis tum aliorum proponit : poſtremò autem & quædam explicat, & quod in quo uitium & peccatum ſit,oſtendit.Propriè autem ad grammaticos hic Dialogus pertinet: quem ſi multi illorum tam diligenter perpenderent,quàm facilè ſibi ipſi perſuadent & latinè & græcè interim ſe ſcire,in pleriſq; haud dubiè minus oſtentationis & arrogantiæ ineſſet.*

LVCIANVS ET SOLOECISTA.

D VM igitur qui agnoſcere ſolœciſſantem poteſt,idem etiam caue- LVC.
re poteſt ne ſolœciſſet ? SOL. Mihi quidem ita uidetur. LVC.
Qui uerò cauere non poteſt, ille nec agnoſcere poteſt eum qui
talis eſt?SOL.Rectè dicis. LVC. Tu uerò teipſum negas ſolœ-
ciſſare,aut quo pacto de te dicamus ? SOL. Indoctus equidẽ eſ-
ſem,ſi cum tantæ ætatis ſim,adhuc ſolœciſſarem. LVC.Proinde & alium de-
prehendere poteris qui hoc facit, & negantem conuincere?SOL.Prorſus ita-
que.LVC.Age nunc,conuince me ſolœciſſantem. Iampridem enim ſolœciſ-
ſare geſtio. SOL. Proinde dic. LVC.At equidem iam graue iſtud commiſi:
tu uerò non agnouiſti. SOL. Ludis tu nunc? LVCIA.Non per deos.Nam
E ſolœciſmo commiſſo latui te,perinde ac neſciens.Rurſus autem contemplare.
Neque enim te puto intelligere poſſe : quoniam alia quidem noſti,alia autem
non noſti.SOL.Dic modò.LVC.Sed & nũc ſolœciſmus à me commiſſus eſt,
tu uerò non cognouiſti.SOS. Nam quomodo cognoſcerem,cum tu nihil di-
cas?LVC.Ego quidem dico,& ſolœciſſo:tu uerò non aſſequeris iſtud facien-
tem : quoniam utinam etiam nunc aſſequi poſſis. SOL. Mira dicis,ſi nequeam
ſolœciſmum quis ſit,intelligere.LVC.Et quo pacto unum intelligeres, quan-
do iam tres non animaduertiſti? SOL. Quos tres?LVC.Totos recèns natos.
SOL.Ego te quidem ludere puto. LVC. At ego te ignorare eum qui in uer-
bis peccat.SOL.Et quomodo quis intelligat, quando nihil dictum eſt? LVC.

Dictum est, & solœcismus iam quadrifariam commissus:tu uerò non cogno- F
nisti.Magnum igitur præmiũ confecturus fueras, si cognosses. SOL.Non magnum quidem,sed necessarium confitenti.LVC.Sed neque nunc cognouisti. SOL.Quando nunc? LVC.Quando præmium confeciſſe te dixi.SOL.Non intelligo quid dicas.LVC.Rectè dicis: neque enim intelligis.Ac procede sanè in anteriorem partem. nõ enim uis assequi.Intelligam enim si modò uolueris. SOL. At ego uolo : tu uerò nihil dixisti eorum quæ homines solent cum solœcismum faciunt.LVCIA.An tibi hoc quod modò dictum est,paruum aliquod malorum uidetur esse? Sed tamen sequere denuo, quoniam nõ animaduertisti cursu digredientem.SOL.Ita per Deos,ego quidem non.LVC.At ue- G
rò dimisi currere leporem celeriter.Num præteriisti? sed & nũc licet uidere leporem. Si uerò non,multi inde lepores facti latebunt te in solœcismo iacentes. SOL. Non latebunt.LVC.At uerò latuerunt certè.SOL.Mira dicis.LVC. Tu uerò præ nimia eruditione corruptus es, ut neque ipsum hoc solœcissantes intelligere possis.Deest enim ipsi distributiua uox τινά, id est quendã.SOL. Hæc quidem non intelligo quo pacto dicas : ego uerò multos iam solœcissantes perspexi. LVC.Et me igitur scies tunc,quando puer quispiam eris eorum uidelicet qui mammam adhuc sugunt. Aut si nunc non cognouisti solœcissantem me,neque crescentes pueruli solœcismum facient nihil intelligenti.SOL. H
Vera dicis. LVC.Atqui si hæc ignorabimus,nihil cognoscemus nostrorũ propriorum: quoniam & hic solœcismus quem nunc feci, fefellit te.Ne igitur dixeris amplius quòd possis perspicere solœcissantem, & ipse solœcismum non committere. Atque ego quidẽ hoc pacto.Socrates autem, qui à Mopso genus ducebat,cui in Aegypto conuersatus sum,huiusmodi dicere solebat citra inuidiam, neq; apertè coarguebat eum qui sic peccasset : uerùm ad eum qui interrogabat,πινίκα ἔξεισι, hoc est quando exibit? Quis enim, inquit, responderit tibi de hodierna die tãquam exiens?Alio autem dicente,ἱκανὰ ἔχω τὰ πατρῶα,id est satis habeo paternorum bonorum : Quomodo ais , inquit , an tibi pater mor- I
tuus est? Alio autem rursus dicente, συμπατειώτης ἐστί μοι, hoc est conterraneus meus est: Latuisti igitur nos,inquit, barbarus existens. Alio autem quodam dicente , ὁ δεῖνά ὅτι μεθύσης, hoc est, iste nescio quis ebrius est: Matrisne, inquit, aut quomodo dicis? Alio autem,λέοντας: Duplicas,inquit,leones.Cum autẽ quidam dixisset,λῆμμα πάρεστιν αὐτῷ,duplici uidelicet μι,id est quæstus siue captura inest ipsi:Proinde,inquit,capiet,si captura ipsi inest.Alio autem dicente,πέπεισται ὁ μέσος σοῦ φίλος,id est accedit adolescẽs meus amicus: Et conuiciaris illi, inquit,cũ sit amicus? Ad eũ autem qui dixerat,δείδιττομαι τὸν ἄνθρακα,τὴν φθίτω,hoc est terreo, pro timeo,uirum,& fugio:Tu,inquit,etiam quando timebis aliquem, persequeris. K
Alio autem dicente,τῶν φίλων κεφαλαιότατος,id est amicorũ maximè summus:Festiuum sanè,inquit, quod supra uerticem seu summam aliquid ultrà etiam ponis. Et ὁρμῶ quopiam dicẽte, hoc est inuado siue irrumpo:Et quisnam est,inquit, quem ὁρμᾷς ; hoc est impellis.ἐξεπιπολῆς autem quodam dicente, hoc est de superficie : subiecit, ἐκ τῆς ἐπιπολῆς ὡς ἐκ τῆς πιθάκνης,hoc est ex superficie ut ex doliolo. Dicẽte autem quodam,συντάξατό μοι,hoc est composuit mihi,uel eiusdem ordinis mecum fuit:& manipulum,inquit,Xenophon συνετάξατο,id est coordinauit. Alio autem dicente : περιέσπων αὐτὸν, ὥστε λαθεῖν, id est circunsteti , seu circundedi ipsum,ut laterem:Mirum, inquit, si tu, cum unus sis,περιέσης,id est circunsteteris unum.

A unum. Alio rursum dicente,συνεκείνετο αὐτῷ,quod & comparabatur ipsi,& contendebat cum ipso, significat,subiecit: καὶ διεκείνετο πάντως,hoc est diiudicabatur seu dirimebatur quoq; omnino. Solebat autem & contra eos qui solœcismum Atticè loquendo committebant,eadem festiuitate ludere.Nam ad eũ qui dixerat,νῶϊ δοκῶ δοκεῖ,hoc est,nobis hoc uidetur:Tu,inquit,etiã νῶϊν dices,ut peccamus. Alio autem seriò narrante quippiam eorum quæ in patria sua acciderant,ac dicente, Illa uerò Herculi μιχθῆσα, hoc est concumbens: Non igitur,inquit,Her-
B cules ἐμίχθη αὐτῇ, hoc est, ipse concubuit, siue commixtus fuit. Porrò dicente quopiam quòd haberet opus καρῆναι, hoc est tonderi : Quídnam graue adeò, inquit, & quod dignum ignominia ista sit, abs te factum est? Et ξυγομαχεῖν, hoc est (ut Hesychius exponit) cum domesticis & familiaribus contendere,dicente quopiam:Túne aduersus hostem, inquit, ξυγομαχεῖς; Alio autem quodam dicente puerum suum morbo decumbentem βασανίζεσθαι, hoc est torqueri : Cuius gratia, inquit, torquetur ? aut quid uult ille qui torquet? προκόπτει uerò cum quidam diceret οἱ ἐν τοῖς μαθήμασιν, hoc est,proficit in disciplinis,respondit:At Pla-
C te autem quodam Atticismum exprimere, & dicente, τεθνήξει, hoc est, morietur in diem tertium: Satius, inquit, foret etiam hic non Atticissare adeò te, quando malum imprecaris. Ad eum autem qui dixerat,σχάζομαι αὐτῆς,pro φείδομαι αὐτῆς, hoc est parco ipsi: Nunquid,inquit,aberrasti iaculando? Quodam uerò ἀφεῖσαν dicente, & altero ἀφιστάναι, pro eo quod est ad defectionẽ solicitare: Vtrunque,inquit,non noui. Ad eum autem qui dicebat πλὴν εἰ μή,hoc est,nisi si: Hæc, inquit, dupla gratificantur . Et χαῖρε cum quidam diceret, Pseudatticum, inquit,uerbum est. Rursum dicenti ἐχθές, pro ex eo tempore: Pulchrum, inquit, fuerit & ἐχθέρυσαν,hoc est,ex superiori anno dicere.nã Plato ἐς τότε, hoc est,in id
D tempus, dicit.Ei uerò qui ἰδοὺ pro ἴδε, hoc est uide, utebatur: Alia pro aliis, inquit, significas. Cum quidam autem ἀνθλακεύομαι pro σωίνυμι (hoc est intelligo) diceret, mirari se ait quo pacto ὁ ἀνθλακεύμενος τὸ λέγειν ὃς, id est qui cum dicente certaret, siue competitor eius foret, diceret ἀνθλακεύεσθαι, id est concertare uel competere se. βέλτιον autem dicente quopiam, Non est simile, inquit, uerbo τάχιον, quod celerius significat.Et rursum βαρεῖν pro grauare dicente quopiam:Non est,inquit, βαρυῦν,quemadmodum putasti.λέλογχε item pro ἔλαχε (id est fortitus uel nactus sum) dicente quodam, Modicũ,inquit, etiam apud quos peccatur. Multis autem ἵπτασθαι pro πέτασθαι (quod est uolare)dicentibus,Quòd
E ἀφ' ὑπήνεως (hoc est à uolatu) quidem uerbum hoc descendat, planè scimus. περιστερὸν autem quodam dicente(hoc est columbũ masculino genere)Quasi hoc Atticũ uerò foret, etiam πέρδιξ(id est palumbum masculino genere)dicamus, inquit. Rursum dicente quodam se φακὸν comedisse (hoc est lentem) Et quomodo,inquit, φακὸν aliquis comederit; quod & algã,& lentiginẽ,& uas quoddam unguentarium,& alia item quædam significat. Atque hæc quidem Socratica illa sunt.Redeamus autem, si uidetur, ad certamen priorum uerborum.Ac ego quidem citabo ea quæ optima uidentur esse tota, tu uerò cognitionẽ fac. Arbitror enim uel nunc posse te,quippe qui tã multa ordine iam audieris.SO. Fortassis ne nunc quidem potero te dicente:sed tamen dic. LV.Et quomodo

ais te non posse? Nam cognitionis ipsorum propè ianua tibi aperta est. SOL. E
Dic igitur. LVC. At iam dixi. SOL. Nihil certè quod ego intelligam. LVC.
An non intellexisti quod dixi ἀνέῳγεν; (id est, aperuit, pro aperta est.) SOL. Non
intellexi. LVC. Quid igitur patiemur, si ne nūc quidem assequeris ea quæ di-
cuntur? Atqui secundum ea quæ ab initio abs te dicta sunt, ego quidem puta-
bam me equites in campum prouocare: tu uerò equites cogitasti. Sed uideris nō
curare uerba, maximè quæ inter nos ipsos prosecuti sumus. SOL. Ego quidem
curo, tu uerò obscurè ipsa prosequeris. LVC. Nempe omnino obscurum est
quod dixi, ἢ σφᾶς αὐτὸς, cum de nobis mentionem facerem. Sed hoc quidē ma-
nifestum est. Te uerò nullus deorum ab ignorantia liberauerit, nisi fortassis A- G
pollo. Vaticinatur enim ille omnibus interrogantibus: tu uerò neque ipsum
μαντευόμενον intelligis. SOL. Per deos equidem. non enim didici. LVC. Si ergo
καθὲς latet te circumiens. SOL. Videntur *certè. LVC. At καθὲς iste quo pacto
præteriit? SOL. Neq; hoc didici. LVC. Nosti autem quempiam sibi ipsi γάμους
μνηστευόμενον; (hoc est, nuptias stipulantē uel despōdentem?) SO. Quorsum igitur
hoc? LVC. Quòd necesse est solœcismum cōmittere τὸν μνηστευόμενον αὐτῷ, id est,
eum qui sibi despondet. SOL. Quid igitur ad meum negocium hoc, si solœci-
smum cōmittit quispiam despondens? LVC. Quòd ignorat is, qui se scire dicti- H
tabat. Et hoc quidem ita se habet. Si uerò quispiam dicat tibi accedens, ὡς ἀπολεί-
ποι τὴν γυναῖκα, hoc est, quòd repudiare uelit uxorem, num permittes hoc illi?
SOL. Quid ni permittam, si uideatur iniuria affectus esse? LVC. Si uerò solœ-
cismum cōmittere uideatur, etiam'ne hoc permittes illi? SOL. Haud equidem.
LVC. Rectè dicis. Neq; enim concedendū amico ut solœcisset, sed docendus
potius est, ut hoc ne patiatur. Quòd si quis autē nunc crepare faciat ianuam in-
grediens, aut exiens pulset, quid dicemus tibi accidisse? SOL. Mihi quidem ni-
hil: illū uerò uel exire uelle, uel introire. LVC. Tibi uerò, cum ignores τὸν κόπτον-
τα, hoc est qui pulsat, aut τὸν φοβοῦντα, hoc est qui crepare faciat, nihil omnino ac-
cidisse putabimus indocto adeò existenti? SO. Cōtumeliosus es. LV. Quid di- I
cis? Ego contumeliosus uerò nunc γιγνόμαι (id est fiam) qui tecū disputo? Vide-
tur autē solœcissare etiam ipsum γιγνόμαι, quo nunc usus sum: tu uerò non co-
gnouisti. SO. Desine, quæso per Mineruā, ac dic potius tale aliquid, quod etiam
ego intelligam. LV. Ac quo pacto intelligas? SO. Si mihi omnia ista percurras
quæ modò dixisti à te cū solœcismo dicta, à me autem non animaduersa esse, &
quo pacto in singulis peccatū sit, exponas. LV. Nequaquam ô optime. longum
enim hoc modo facturi essemus dialogū: sed de horum quidem unoquoq; li-
cebit tibi singulatim quærere. Nūc autem alia quædā persequamur, si uidetur.
Ac primùm ipsum hoc ἄπα, absq; aspiratione, & cum tenui spiritu, utrū rectè ui- K
deatur dictū cum uerbo ἔπερα compositum. Non enim ita præter rationē fuerit.
Deinde & τὸ τῆ ὕβρεως, id est de contumelia, qua te à me affectū ais, si non hoc pa-
cto dicā, sed εἰς σὲ, hoc est in te contumeliosum (fuisse me scilicet) dicā, propriū
id esse ego quidem nō possum dicere: quoniā σὲ quidem ὑβρίζειν, hoc est te con-
tumelia afficere, idem est quod corpus tuū, siue plagis, siue uinculis, siue etiam
alio aliquo pacto. At εἰς σὲ (hoc est in te contumeliosus esse dicor) quando alicui
tuorū contumelia fit. Nā & qui uxorem tuā contumelia afficit, in te contume-
liosus est, & qui puerū tuū, & amicum, & certè qui seruum quoq;. Nam præter-
quā de rebus, ita tibi se res habet: quoniā & in res cōtumeliosum esse dictū est,
ut in

A ut in prouerbiū, quēadmodum Plato dicit in symposio. SO. Intelligo differen-
tiam. LVC. Nū igitur & hoc intelligis, quòd si dicam, ταῦτα ἀναλλάττειν, solœci-
smum uocāt? SO. At nūc scibo. LVC. Ipsum autē dici debere ἀναλλάττειν? SO. Mihi
quidem uidetur idē utrunq; dicere. LVC. At quomodo idem fuerit ἀναλλάττειν
& ἀναλλάττειν, quandò illud quidē est alterum cū altero commutare, uidelicet id
quod rectū non est, cum eo quod rectū est: hoc autem, id quod nō est, cum eo
quod est? SO. Intelligo quòd ἀναλλάττειν quidem sit, id quod propriū nō est, pro
eo quod proprium est, dicere: ἀναλλάττειν uerò, aliquando quidē eo quod propriū
est, aliquando uerò eo quod propriū non est, uti. LVC. Habent quandā & hæc
B considerationem non iniucundā. ἀπαγγέλλειν autem πρός τινα, id est satagere uel obse-
quiosum esse erga aliquē, propriam utilitatē eius qui satagit, indicat: cū autem
dico περί τινα, circa aliquē, illius indicat, circa quem quis satagit, siue obsequio-
sus est. Atq; hæc quidem fortasse confunduntur à quibusdā, fortassis autē etiam
obseruantur: melius autē est obseruare unumquenq;. SO. Rectè dicis. LVC. κα-
θῆσθαι uerò à καθίσειν, & κάθιζον à κάθησο scis quo pacto differāt? SO. Haud scio. κα-
θῆσθαι quidem audiui te dicere quòd sit alienum. LVC. Et rectè quidem audisti.
Sed κάθισον à κάθησο differre aio. SO. Et quo tandem inter se differūt? LVC. Quòd
κάθισον quidem ad eum qui stat, dicitur: alterum autem ad eum qui sedet, ut:

C ἧσο ξεῖν', ἡμεῖς δὲ καὶ ἀλλόθι δῶμεν ἕλεσθαι.

Hoc est, Sede uel quiesce hospes, nos autē etiam alibi inueniemus sellam. Rur-
sum itaq; dictum sit, quòd qui hæc commutat, uitiū incurrit. καθίζω autem à κα-
θέζομαι, nū tibi parū distare uidetur? Siquidē καθίζειν dicendo, alterū sedere facimus: *Vide num & de his in superioribus desit quippiā.*
καθῆσθαι uerò, nosmet ipsos solos. SO. Et hæc sufficiēter prosecutus es. Atq; igi-
tur dic: ita enim oportet te docēdo præire. LVC. Nam me alio pacto dicente, nō
intelligis. Non nosti quale sit ξυγγραφεὺς ἀνήρ; (hoc est, uir historiarum scriptor aut
cōmentator.) SO. Admodum noui, ut qui te audierim hæc dicentē. LVC. Quo-
niam & καταλαλεῖν tu quidem fortassis idem cū καταλαλᾶσθαι putasti: ego uerò scio *Id est, in seruitutem redigere, & redigi.*
D differentiā non paruam habere. SO. Quámnā hanc? LVC. Quòd hoc quidē al-
teri, καταλαλεῖν autē sibi ipsi fit. SO. Pulchrè dicis. LVC. Etiā alia uerò multa licet
tibi discere, si modò nō ipse tibi scire, cū nescias, uidebere. SO. Nō uidebor facilè
LV. Proin reliqua in posterū reiiciemus, in præsentia autē dialogū dissoluamus.

SCHOLIA IN PRAECEDENTEM DIALOGVM.

E Graue istud commiss.) Fortassis quia dixit ἁμαρτάνοιτᾶς, id est modò uel paulò antè solœcissare gestio. nam Gaza id aduerbium cum præterito construi dicit. Solœcismus à me commissus est.) In eo, ut uidetur; quod dixit, ἃ μὲν & ἃ δέ, pro τὰ μὲν & τὰ δέ, id est alia quidem, alia uerò. Quando iam tres.) Tertium, cum dicit, ὄφελον λωίους, id est utinam posis: quoniam ὄφελον, ut cætera optandi, cum optatiuo poni postulat. Quadrif. commiss.) Suprà ter, quarto autem in uerbo recèns natos, opinor, quod græcè ἀπηγγειλεῖτες dixit pro ἀπηγγειλῦς. Præmium confecisse) nam certa-
men confecisse dicere debuerat, hoc est in masculino genere ἆθλον, non in neutro. Quod modo dictū est) uidelicet, si modò uolueris. id enim græcè dixit εἰπὼν θελήσειας, præterito tempore, cum præsenti uel futuro potius debuerat. At uerò latuerunt certè) quoniam uox λαγὼ & singularis numeri & dualis est, & item pluralis si subdas ιόντε. Deest e-
nim ipsi distributiua uox πνὰ) quòd dicēdum uidelicet erat, λαγὼ πνα μεθῆκας. Aut se nūc non cog. solœcissantē) uel quia dixit, ὅσῳ τὶ τῶν παιδίων γένηται, quasi in intellectu ibi peccatum sit. uel quia τὰς τίτθας θηλαζόντων, id est nutrices sugen-
tium pro πτθία dixit. Et hic solœcis. quem feci, fefellit te) In eo opinor cum dixit ἀυξάνονται παιδία, actiuo pro pas-
siuo usus. Qui interrogabat, πυνίκα ἔξεισι, &c.) Exempla quæ sequuntur, græcè omnia posui, ut quisque per se uideat ac iudicet in quo uitium orationis siue solœcismus sit. Sunt enim huiusmodi quædam, ut non cuiuis statim appareat quid ubique ambiguum aut immutatum, aut plus minúsue dictum sit: quale statim à principio hoc est quòd reprehendit eum qui dixerat, πυνίκα ἔξεισι, & infrà πρόσῳσιν ἐμίρας δῶμος φίλους & alia quædam. Alio autem λέγοντες) uidetur non-
nihil deesse. κῆμμα πάρεστιν αὐτῷ) uoluerat autem κῆμα dicere, quod prudentiam uel φόνημα significat. Alio au-
dic. τῶν φίλων πορυφαῖόντος) alludens eò quòd superlatiuum ὑπορυφῶν fecerat. Et ἐξορμῶ quo. di. &c. Et quisnam est inquit, &c.) altero absolutè dicente, altero actiuè accipiente. Subiecit, ἐκ & ἐπιτρολῆς, ἐκ & πιθάνης) quasi dicat

uno itidem ut altero utendum esse. Dicente autem quodam σωτρόξαν μοι) ad ambiguitatem respiciens uidelicet. F

Mirum, inquit, si tu, &c.) quasi non satis proprium fuerit. Non igitur, inquit, Hercules ἐμίχθη αὐτῇ) quasi hoc uerbum de uiris tantùm, & nõ de mulieribus usurpandum fuerit. Alio au.q.di.pu.su.mor.dec. βασανίζεσθαι) quòd uerbo impropriè usus esset, ut suprà quoque, & mox infra. προυόω]σα ucro &c.) quasi quod non satis atticum foret. Dicis, ὁ δλᾶνα, &c.) quoniam attice in secunda persona intelligatur. Qui dixerat σοχάζομαι αὐτῆ) nam σοχάζεσθαι scopum petere significat, & aliàs etiam obseruare & colere. ϖερίσερον autẽ quodam, &c.) nam illi fœminina quædam masculino genere proferunt, ut ὁ θεὸς. Φακὸν comedisse) eadem ratione ut suprà pro Φακῆν. Quod dixi ἀνίεωγεν) ἀνίεωγεν in uerbo medio dixit pro passiuo, id est aperta est. κατὰ σοφῆς αὐ]δὸς) ubi σοφῆς tertiæ personæ pro prima ponitur.

Vaticinatur enim &c.) μαντίευε), quod de consulentibus, non de respondente dicendum fuerat. Si ergo κάθεις latet te circumiens) Videntur uel abesse quædam, uel hæc ipsa corrupta esse: id quod infrà apparet. Significat autem κάθεις, ut hic ponitur, idem quod demittens uel descendens. Ac primùm ipsum hoc ἄπια absque aspiratione) interdum enim & aspirari solet, ut cum interrogatiuum est, ut, ϖῶς κἀ ἅπια διελέχθη, id est quomodo & quænam dixit? Quemadmodum Plato dicit in symposio) Locus est statim à principio, ubi Homerum ait ὑβρίσαι εἰς πλὼ ϖαροιμίαν, quòd deteriorem finxerit ad cõuiuium melioris inuocatum uenire, cum prouerbium sonet, bonos ad bonorum conuiuia ultro uenire. κατέθηκα quidem audiui te dicere quòd sit alienum.) Et hinc est quòd supra notaui quædam uel abesse, uel corrupta esse uideri. G

PHILOPATRIS, SEV QVI DOCETVR, rete.

Lucianine sit Dialogus hic, an alterius cuiuspiam, dubitari potest. Nam quod ad argumẽtum attinet, nõ abhorret ab illius ingenio & dicacitate. pariter enim & gentilium deos, & Christianorum religionem, ut sæpe alias, incessere uidetur. Phrasis autem & tota adeò compositio, cæteris illius scriptis haudquaquam similis est. Nam quorsum pertinet excursus iste, reliquo propè toto corpore longior? aut quid adeò grande & affectuosum sequitur, quod tragico isti exordio respondeat? Sed de his doctiores iudicent. Cæterùm cuiuscunque scriptum hoc fuit, uidetur is Traiano Cæsari ob uictoriam in Oriente partam potissimùm gratulari uoluisse contra eos qui per id tempus siue ipsi urbi, siue alteri alicui loco (nam patriam solùm uocat) pericula et clades præsagiebant: quos ipse à principio sophistas appellat: ad finẽ tamen ita describit, ut propemodũ Christianos intelligere uideatur. Eò enim pertinet quod in fine de Persico supercilio, de Susis, & de tota Arabum regione meminit. Omnia enim illa à Traiano deuicta, in populi Rom. potestatem illis tum temporibus rediere, ut apud Dionem & Eutropium & cæteros qui eius ætatis historiam scripserũt, uidere est. Et hinc alterius tituli caussa est, quo Philopatris dialogus hic inscribitur. Quòd autem ad didascomenum pertinet, fingitur is, qui patriæ fortunæ ac prosperitati tantopere studet, tum ab eo quicum sermonem habet, de deo uero & religione recta informari, tum ab ijs qui patriæ malè ominabantur, eiusdem institutionis caussa in communem cœtũ ac societatẽ introductus fuisse, unde & catechumenus in ipso dialogo infrà uocatur, quo nomine Christiani uocare soliti aliquãdo fuere eos quos pietate & religione sua informare nuper cœpissent. Porrò scribit in quadam epistola Ponticus Virunius, Lucianum etiam Euangelium Ioannis infectatum alibi fuisse. quod si est, non immeritò de hoc dialogo intelligi potest. Ita enim hic de luce, de uerbo, & cæteris quibusdam meminit, ut ex principio Euangelij illius sumpta uideri queant. Nisi si quod aliud eius generis scriptum ab hoc editum fuit, quod ad nostram ætatem non peruenit. Quod autem ad uersionem attinet, quanquam fortassis referret huiusmodi scripta, quæ uel contemptum religionis aliquem parere possent, uel alioqui impietatem præ se ferunt, omnino non uerti: tamen quia argumento operis seruiendum fuit, rursus hic lectorem oratum uolo, ut si quid minus perspicuè, aut aliter quàm debuit, conuersum deprehendet, ueniam hanc exemplari nostro det, quod in quibusdam locis ita deprauatum fuit, ut nescias utrum de industria obscurata quædam fuerint, an librariorum uitio alia corrupta, aliaq; omissa. H I K

TRIEPHON, CRITIAS, CLEOLAVS.

TRI. QVid hoc ô Critia? totum te ipsum immutasti, & supercilia deorsum contraxisti, profundum autem quippiam, & quasi in intimo pectoris recessu tecum ipse cogitas, sursum atque deorsum inambulans, astutias & uaframenta meditanti similis, quemadmodum poëta ait: pallorq; genas tibi cepit. Num alicubi Cerberum aspexisti, aut Hecaten ab inferis huc egressam? aut etiam deorum alicui ex prouidentia quadã occurristi? Nondum enim talia tibi accidere conueniebat, etiam si ipsum audiuisses mundum aquis obrutum iri, quẽadmodum Deucalionis tempore factum est. Tibi dico, heus haud sanè quicquam abominatione ista promouentes. Quamobrem missas facite alienas istas imaginationes, & praua cõsilia uaticiniaq;, necubi deus uos in malam rem hinc eiiciat, eò, quòd patriæ mala imprecamini, & uerbis adulterinis ac perditis illam affamini. At isti unum eundemq; omnes animum habentes, D me multum increpabant. Ac, si placet, ista quoque tibi addam, quæ me etiã perinde ut statuam, elinguem ac mutũ reddiderunt, donec me frugi ista tua loquela, cum iam propè in lapidem conuersus essem, resoluit, & in hominem rursus restituit. TRI. Tace Critia, neque nugas istas longius extenderis. Vides enim quomodo intumuerit mihi uenter, & quasi imprægnatus eã. morsus enim sum uerbis à te modo dictis, perinde ut à cane rabiosa: ac nisi medicamentũ aliquod obliuionem inducens hausero, atque ita conquiescam, memoria hæc mecũ cohabitans, & quasi domi apud me residẽs, magnum aliquod malum procreabit. Quamobrem missos istos facito, precationem à patre incipiens, & celebre illud E carmen ad finẽ apponens. Sed quid hoc? an non Cleolaus hic est, is qui pedibus longũ adeò incedit? serió autem uenit & accedit. Num alloquemur ipsum? CRI. Atque admodum. TRI. Cleolaẽ, nequid cursu præteruehare, neque prætereas nos; sed accede lætus, si quidem nuncium aliquod affers. CLE. Saluete ambo, ô præclarum par amicorum. TRI. Quæ autem est festinatio ista? permultum enim anhelas. num nouum aliquid gestum est? CLE.

Cecidit supercilium illud olim Persidis
Fama celebratum, atque Susa urbs inclyta,
Cadet autem & omnis terra nobilis Arabum,
Valida imperantis dextera, & ui roboris.

Videtur uictoriam Traiani intelligere, qui Ctesiphontem & Babylonẽ

HERMIPPVS ET CHARIDEMVS.

HER. DEambulabã fortè heri in ſuburbio, Charideme, ſimul ut ex agrorum aſpectu me aliquantulum reficerem, ſimul etiã quietis & ocii gratia. fortè enim tum meditabar quippiam. Obuiam igitur mihi fit Proxenus Epicratis filius. Allocutus autẽ ipſum, quemadmodum conſueueram, interrogabã unde ueniret ſcilicet, & quò iturus eſſet. Tum ille, uenire ſe quidem etiam ipſum reſpondit huc oblectationis gratia, quam ex agrorum aſpectu percipere conſueuiſſet, refici autem uelle etiam temperata ac leni aura quæ illos afflaret. Cæterũ redire ſe à cõuiuio, quod pulcherrimũ peractum fuiſſet in Piræeo apud Androclem Epicharis filiũ, qui ob partam uictoriam Mercurio ſacrificaſſet. Viciſſe autem ipſum in Diaſiis, libro quodam recitato. Commemorabat autem cum alia multa quæ ibi acta eſſent urbana & feſtiua, tũ uerò & pulchritudinis encomia à uiris dicta aiebat, quæ ipſum quidem non poſſe referre, oblitum eorum præ ſenectute uidelicet: deinde etiã alioqui non ita multum circa orationes dicendas uerſatum. Te uerò facilè commemoratũrum, ut qui & ipſe encomium dixiſſes, & cæteris per totum cõuiuium animum aduertiſſes. CHAR. Facta ſunt hæc Hermippe, ut dicis. Veruntamen neque mihi facile fuerit accuratè cũcta perſequi. Neq; enim poſſibile erat omnia exaudire, multo adeò tumultu excitato & ab iis qui miniſtrabant, & ab iis qui conuiuabantur, & alioqui etiam ex difficilioribus hoc eſt, meminiſſe eorũ uerborum quæ in conuiuiis fiunt. Noſti enim quàm obliuioſos reddant etiam eos qui alioqui plurimũ memoria ualent. Sed tamẽ tui gratia, quoad potero, commemorare tibi illa conabor, nihil eorum prætermittens, quæcunque memoria conſequi

Feſta Iouis fuere Atheniis Diaſia, ἀπὸ διαφυγεῖν ἀυλὸς λυκᾶς τὰς ἄρας, ut Suidas ait, appellata.

A conſequi potuero. HERM. Proinde ob hanc rem gratiam tibi habeo. Verùm enim ſi mihi totam à principio narrationẽ repetiueris, puta & quis liber fuerit quẽ recitauerat Androcles, & quẽ recitato eo ſuperauerit, poſtremò & quósnam uos ad conuiuium uocarit, ita demum plenam apud me gratiam inibis. CHAR. Ipſe quidem liber encomium Herculis erat, ex ſomnio quodam, ceu dicebat, ab ipſo compoſitum. Vicit autem Diotimum Megarenſem illum, pro ſpicis, imò uerò pro gloria cum eo certãs. HERM. Quid autem libri erat quod ille recitauit? CHAR. Encomium Caſtoris & Pollucis. Dicebat autem ſe quoque ex magnis periculis ab illis ſeruatum, hanc illis quaſi quandam gratiã perB ſoluiſſe: præſertim cum ab illis etiam cõfirmatus fuiſſet, de ſummis nauium uelis in extremo diſcrimine ipſi apparentibus. Aderant autem in conuiuio & alii multi, partim cognati ipſius, partim aliàs familiaritate iuncti: qui uerò memoratu digni ſunt, quiq; totum conuiuium cohoneſtarunt, laudẽsque pulchritudinis uerbis perſecuti ſunt, Philo erat Diniæ filius, & Ariſtippus Agaſthenis, tertiusq; ipſe. Accumbebat autẽ nobiſcum & Cleonymus formoſus ille, Androclis nepos, adoleſcentulus tener & delicatus, qui mentem tum habere utique uidebatur. Admodũ enim attentè auſcultabat quæ dicebantur. Primus itaque Philo de pulchritudine incipiebat dicere, facto in hunc modum exordio:
C HERM. Nequaquã, amice, ne mihi prius ipſa encomia exordiare, quàm cauſſam quoque expoſueris, qua adducti ad hoc argumentum tractandum proceſſeritis. CHAR. Præter rem moraris nos ô optime, qui tibi iamdudum potuiſſemus uniuerſa oratione expoſita iterum hinc abire. Veruntamẽ quid agas quando quiſpiam amicus exiſtens tantopere urgeat? Neceſſe enim eſt quiduis etiam amici cauſſa perpeti. Cauſſa igitur quã quæris qua ad hoc argumentum compulſi ſumus, ipſe Cleonymus formoſus ille fuit. Cum enim medius inter me & Androclem, cuius nepos erat, ſederet, multus ab idiotis ſermo de eo fiebat, qui & reſpiciebant ad ipſum, & ad formam eius plus quàm obſtupeſcebant.
D Propemodũ igitur cæteris omnibus poſtpoſitis, ſedebant encomia adoleſcentis perſequentes. Nos autem admirati illorum erga pulchritudinem amorem ac ſtudium, & ſimul collaudatis ipſis, ſegnitiem quandam arbitrati ſumus eſſe uerbis ab idiotis ſuperari, præcipuè de pulcherrimis dicendo, quo ſolo nos illis præſtare putaremus. Atque ita de pulchritudine uerba facere cœpimus. Viſum igitur nobis eſt haud nominatim dicere laudes pueri (neq; enim honeſtum fore, nam hoc pacto præcipitaturos nos ipſum in maiorem inſolentiã eſſe) ſed tamen neque illas incompoſitè adeò, & ut cuique fortè ſuccurriſſet, ſed ſeorſim ſingulos quæcũq; de re propoſita cõmeminiſſent. Atq; ita Philo primus exorſus,
E in hunc modum uerba fecit. Quàm indignum uerò eſt, quod cum quæcũque in ſingulos dies agimus, pro iis tanquam pulchris omnem operam ac diligentiam adhibeamus, de ipſo pulchro ſermonem nullum habemus, ſed perinde ſilentes ac taciti ſedemus, ac ſi metuamus ne fortè uerbum aliquod de iis pro quibus tantopere laboramus, uel imprudentibus nobis excidat! Atqui ubinam aliquis oratione meritò utatur, ſi, cum de illis quæ nullius precii ſunt, tantopere contendat, de eo quod omniũ pulcherrimũ eſt, planè conticeſcat? Aut quomodo id quod in uerbis pulchrum eſt, rectius quàm omnia alia ſeruari poterit, ſi de ipſo fine eorum quæ quotidie aguntur, dicere prętermittamus? Verùm ne uidear monere quidem ſcire quo pacto oporteat nos circa pulchrum affectos

esse,dicere autem ipse de eo nihil posse:quoad fieri potest,de eo breuiter com- F
memorare conabor. Nam pulchritudine omnes quidem cupierunt potiri:pauci autem omnino fuerūt qui illam assecuti fuissent. Qui uerò donum hoc fortè adepti fuere,illi omnium beatissimi fuisse uisi sunt,& apud deos & apud homines meritò honore affecti. Atq; huius rei argumentum tale fuerit. Nam eorum qui ex Heroibus in numerum deorum recepti sunt,Hercules,& Dioscuri, & Helena,Iouis filii sunt:quorum ille quidem fortitudinis caussa honorē hūc cōsecutus esse dicitur, Helena autē pulchritudinis gratia cum se ipsam in deam mutasse, tum fratribus Dioscuris caussa fuisse ut ante ipsam in cœlum ascēderent,iis quibus cæteri uita functi sub terra obnoxii premuntur,exoluti. Quan- G
quam etiam quicunq; hominum dignus unquam iudicatus fuit ut deorū consuetudine frueretur, alium reperire nō licet quàm qui pulchritudinis particeps fuisset. Nam & Pelops eadem hac caussa cum diis Ambrosiæ particeps fuit, & Ganymedes ille Dardani hoc pacto miscuisse nectar dicitur omnium summo deorum. quare etiam ipsum neq; ullum deorum cæterorum alium uoluisse secum uenationis huius,amorū suorū uidelicet, participē fieri:sed sibi soli decorum arbitrari esse in Gargarum Idę deuolare,atque inde amasium suum in eum locum ubi per omne tempus cum illo consuetudinē haberet,subducere. Tantam autem curam ille semper habuit pulchrorum, ut nō solùm cœlo dignatus H
eos fuerit,illuc ipsos attollens : sed & ipse in terram quocunque fors tulit, descenderit,ut cum amatis singulis locis congrederetur. Ac eam quidem ob rem in cygnum conuersus,cum Leda rem habuit : ob eandem autem & tauri facie Europam rapuit. Assimilatus autē Amphitryoni,procreauit Herculem. multaq; alia Iouis uaframenta enumerare quispiā possit, quibus ille eorū cōgressu quorum desiderio tenebatur,potitus fuit. Quod autē maximum est,quodq; meritò aliquis admirari possit, cū ille cum diis uersaretur (neq; enim hominū ulli conuersatus est præterquam pulchris) quoties inter illos concionem aliquā habuit,
Iliad.1. ita austerus fingitur à communi Græcorum poëta,ut in priore quidem oratio- I
ne Iunonem,quanquam illa antea ubique increpare ipsum consueuisset,nihilo minus tamen ita perterruerit,ut ea satis habuerit quòd nihil grauius pateretur,
Iliad.8. & intra uerba duntaxat,illius ira consisteret. In posteriore autem deos uniuersos non minore terrore affecerit,terram unà cū ipsis hominibus & mare quoque in sublime sublaturum sese minatus. At uerò quoties cū pulchris congressurus esset, ita mansuetus & blaudus, omnibúsque æquabilis redditur,ut apud omnes alios etiam ipso eo quod Iupiter est deposito, uidelicet ne molestus aut ingratus cuiquam eorum quos amat,uideatur, alienā aliquam formam induat, K
eámque pulcherrimam, & qua maximè putat intuentem allici posse. Tantum reuerentiæ & honoris pulchritudini exhibet. Ac non solùm ipse quidem Iupiter ita pulchritudine captus est,cæterorum autem deorum nullus,ut hæc magis accusationem Iouis continere uideantur, quàm pro pulchritudine dicta esse:sed si quis diligenter considerare uolet, omnibus etiam diis eadem hæc accidisse uidelicet deprehendet : ut uerbi gratia Neptunum Pelopis forma captum fuisse, Hyacinthi autē Apollinem, & Mercurii Cadmi. Præterea neq; deas pudet pulchritudine superatas ac captas uideri,sed hāc quasi æmulationem quandam honoris inter se habēt, puta eā quæ cum pulchro aliquo rem habuit,narrare posse,hominibus sese dedisse. Iam uerò cum ex cæteris omnibus unaquæq;
suæ

A suæ ac certæ rei præses sit, de iis quibus quæque præest, nulla cum altera contendit,sed Minerua quidem cum hominibus ad bella gerenda præit,haudquaquam cum Diana de uenatione pugnat: eodemq; modo & illa Mineruæ de re militari concedit : de nuptiis autem Iuno Veneri,neque hæc illi molesta est ob ea quibus illa præsidet. At contrà singulæ ob formam & pulchritudinē eò usq; animo efferuntur,omnesq; alias excellere sibi uidentur,ut cum Eris ipsas inter se mutuò discordes & inimicas reddere uellet, nihil aliud obiecerit illis, q̄ pulchritudinem,rata hoc pacto facillimè sese hoc quod uolebat,effecturam esse. Ac
B prudenter sanè hoc excogitauit : animaduerteritq; uel inde aliquis pulchritudinis potestatem. Nam postquam pomum illud accepissent, & inscriptionē legissent, cum unaquæque suum illud esse cēseret, neq; tamen ulla cōtra seipsam suffragium ferre sustineret, quòd uidelicet altera turpior esset, ad Iouem, harum quidem patrem,illius autem etiam fratrem & coniugem,deueniunt,litem hanc illi disceptandam committentes. Ille autem cum & per se ipse sentētiam, quænam earum pulcherrima foret, proferre posset, & multi fortes & sapientes & prudētes cum in Græcia tum inter Barbaros essent,quibus eadem caussa delegari potuisset: iudicium hoc Paridi Priami filio cōmisit,manifestum adeò calculum ferens, quòd & prudētiam & sapientiam & uires pulchritudo anteiret.
C Porrò tanto semper studio tantáque cura formosæ audire expetiuere,ut & heroum pariter & deorū exornatori poëtæ persuaserint,nō aliunde magis quàm à pulchritudine sese appellare. Proinde libentius audierit λευκώλενος (hoc est niueis lacertis) Iuno, quàm πρέσβα θεὰ, & θυγατὴρ μεγάλα κρόνυ (hoc est, antiqua dea, & Saturni magni filia) Minerua autē neque Tritogenia, quàm Glaucopis uocari maluerit. Et Venus uniuerso etiam redemerit nominari χρυσῆ, hoc est aurea. Quæ cuncta ad pulchritudinem pertinēt. Atqui hæc non modò argumento atque indicio sunt, quo pacto illi qui potiores habentur, circa hanc se gerant: sed & testimonium perhibent neutiquam falsum, quòd cæteris omnibus
D præstantior eadem sit. Proinde Minerua quidē fortitudine pariter & prudentia præstare illam suffragatur. utrique enim harum præsidet ipsa. Iuno autē uniuersa dominatione atque potentia expetendam magis esse,sententia sua declarat,in partem etiā Ioue tanquam patrono aduocato. Quòd si igitur diuina adeò res & ueneranda pulchritudo est, deinde & diis tantopere ambita & affectata, quomodo tandem honestum nobis fuerit,si nō & ipsi deos imitantes,cū rebus tum uerbis,quibuscunq; modis poterimus,pulchritudini patrocinemur ? Atq; hæc quidem Philo de pulchritudine perorauit, hoc quoque ad finem addens, quòd etiam plura hic dicturus fuisset,nisi sciret uerbositatem in conuiuiis lon-
E giorem improbari. Cæterùm post illum statim Aristippus uerba facere cœpit, multis antea ab Androcle inuitatus. Neq; enim uolebat primo, ueritus proximo post Philonem loco dicere. Exorsus autē inde est: Multi sæpe homines (inquit) omittentes de rebus optimis & nobis conducētibus dicere, ad alia nescio quæ argumenta abripi consueuere, ex quibus sibi quidē famam cōparaturos se putāt, auditores autem uerbis nihil conferentibus obtundunt. Ac dicere solent alii quidem de iisdem rebus inter se uerbis cōtendentes: alii autem ea quæ non exīstunt, commemorantes, alii etiam de iis de quibus minimè necesse est, uerba facientes. Quos sanè decebat omnibus hisce relictis, quo pacto conducibile aliquid dicere fortè possint,apud animum cogitare. Hos igitur quādò nūc ego

Exordiū simile Isocratis prooemio in oratione de laudibus Helenæ: unde etiā huius orationis pleraq; sumpta uidēntur.

de iis quæ exiſtunt,nihil ſani cognouiſſe exiſtimo,& alioqui autem etiam alio- F
rum ignorantiam de rebus optimis,reprehendentem,in eadem uitia incurrere,
omnino ſtultitiæ cuiuſdam eſſe puto: idem argumẽtum orationis utiliſſimum
atque pulcherrimum auditoribus proponam, quodq; omnis quicunque etiam
fuerit, fatebitur ſcio digniſſimum eſſe quod pulcherrimum quoque uocetur.
Quòd ſi igitur de alia aliqua re uerba faceremus,& non de pulchritudine,ſatis
fuiſſet unum aliquem dicentem audiſſe, & exinde argumẽto eo relicto ad alia
tranſiſſe:nunc autem præſens hoc tantam dicendi copiam præbet iis qui de eo
orationem inſtituunt, ut haudquaquam ſi quis pro dignitate ipſum nõ tracta-
rit,ob id infeliciter ſibi ſucceſſiſſe rem arbitrari debeat: ſed ſi poſt multos alios G
nonnihil ad priores laudes etiã ipſe conferre potuerit, benigniorem fortunam
experiri putetur. Nam quod manifeſte adeò à ſuperioribus in honore habitum
ſemper eſt,ab hominibus autem ita pro re diuina & operæ precio digna exiſti-
matum,omnibusq; quicunq; uiuunt,peculiare ornamẽtum exiſtit, præterea &
eos quibus adeſt,ab omnibus amari & coli,illos autẽ quibus abeſt,odio haberi,
neq; dignos adeò quos aſpicias,uideri facit: quísnam dicẽdi facultate præditus
tanta fuerit,ut id pro eo ac dignum eſt,laudare ſufficiat? Verũtamen quoniam
ita multis ipſi opus eſt laudatoribus, ut uix unquã pro dignitate tractari queat,
nihil alienum aut indecorũ fuerit etiam nos aliquid de eo dicere conari,quan- H
quam uerentes nonnihil uerba facere poſt Philonem. Adeò autem omniũ quæ
ſunt,ueneratione digniſſima,maximẽque diuina res pulchritudo eſt,ut etiam ſi
omittamus dicere quibus honoribus Dii pulchros affecere:ſuperioribus certè
temporibus illis Helena ex Ioue nata, in tanta apud omnes homines admira-
tione fuit,ut cum adhuc intra ætatem eſſet,Theſeus ob aliam quandam rem in
Pelopõneſum profectus,conſpecta illius forma,in tantam admirationem ipſius
uenerit, ut cũ & regnum haberet maximè tutum, & gloria excelleret nequa-
quam uulgari,nihilominus tamen putarit ſibi uitam uitalem,ut ille ait, nõ eſſe,
ſi illa carere deberet: rurſum autẽ ſe omnes alios felicitate ſupergreſſurũ eſſe,ſi I
ſecum illam cohabitare contingetet. Atque hoc modo cum apud ſeſe animatus
eſſet,à patre quidem ipſius accipere illam deſperauit. neque enim elocaturum
ipſum illã,cum nondum ad iuſtam ætatem peruenisſet. cæterùm imperio illius
contempto atq; deſpecto,ſpretisq; inſuper etiam omnibus qui tũ in Peloppon-
neſo agebant potentibus,aſſumpto Pirithoo,qui ipſi in raptu adeſſet,à patre ui
abreptam in Aphidnam Atticæ regionis oppidum aſportauit. Tantam autem
gratiã habuit Pirithoo pro hoc auxilio præſtito, ut ipſum per omne deinde tẽ-
pus ita amarit,ut etiam poſteris in exemplum abierit Theſei & Pirithoi amici-
tia. At poſtquam etiã illum oportebat ad Plutonis proficiſci regnũ,ambientem K
filiam Cereris Proſerpinam, poſtquã multis ipſum dehortatus à propoſito ne
quid tale tentaret,auertere nõ potuit,unà cũ ipſo profectus eſt,arbitratus debe-
re ſe hãc illi referre gratiam,ut pro eo etiam animã in periculum poneret. Cæ-
terùm ubi hoc profecto peregre,illa Argos mox rediiſſet,poſtquam ætate nu-
bilis facta eſt,quanquã principes Græciæ & formoſas alias,& ex parẽtibus præ-
claris natas,ex tota ea terra ducere uxores ſibi poſſent,nihilominus tamẽ con-
uenientes,huius proci facti ſunt,cæteris omnibus perinde ut uilioribus cõtem-
ptis. Scientes autem quòd non abſque certamine ab uno aliquo ducenda eſſet,
metuentesq; ne pugnãtibus inter ſe aliquibus,bellũ inde toti Græciæ oriretur,

de

A de communi ſententia in hæc uerba iurarunt,quòd omnes auxilium ferre uel-
lent ei, quicunque uxorem hanc ducere dignatus fuiſſet:neque cuiquam con-
cedere, qui iniuria aliqua afficere illum aggreſſus eſſet: exiſtimantes uidelicet
quiſque ſibi auxilium & ſocietatem hãc parari. Propria quidem igitur ſenten-
tia fruſtrati omnes ſunt præter Menelaum:communis autem pacti experimen-
tum ſtatim adeò dederunt. Non enim multò pòſt,cum contentio inter deas de
pulchritudine orta eſſet, diſceptatio eius litis Paridi Priami filio delegata fuit.
Qui cum iudicio inferior eſſet,quàm ut inter corpora dearum cognoſcere poſ-
ſet, donorum autem cogeretur iudex fieri, ac Iuno quidem offerret illi totius
B Aſiæ imperium, Minerua robur & uires ad bella, Venus autem Helenæ huius
nuptias: ipſe uerò contrà ſecum ita cogitaret, quòd imperia quidem etiam ui-
libus & contemptis hominibus obuenire poſſent, Helena autem non ſtatim
ullus poſterorum dignus futurus eſſet: nuptias huius cæteris rebus omnibus
antepoſuit. Poſtea uerò exorta celebri illa expeditione cõtra Troianos,& Eu-
ropa tunc primùm contra Aſiam bello concitata, cum Troiani poſſent Hele-
na reddita, ſine periculo ac metu terram ſuam retinere, Græci autem hanc illis
habendam permittentes, omnibus illis difficultatibus quæ ex bello & expe-
ditionibus percipiuntur, liberari: neutri conſulere ſibi ipſi uoluerunt, rati non
C aliam pulchriorem belli cauſſam ob quam morerentur, inuenire ſe poſſe. Iam
uerò & dii cum certò ſcirent liberos ſuos in eodem bello perituros eſſe,haud-
quaquam illos ab eo abſterruerunt, ſed ad id ultro proficiſci fecerunt, rati non
minorem illi gloriam conſecuturos eos eſſe ſi pro Helena mortem obiiſſent,
quàm quòd deorum filii procreati eſſent. Et quid attinet de filiis deorum di-
cere,cum ipſi dii maiore grauiorẽque certamine inter ſe eodem bello congreſſi
fuerint,quàm tunc cum contra Gigantes bellum geſſere? Nam in illo contra
Gigantes communibus ac mutuis auxiliis dimicarunt: hic autem ipſi contra ſe
ipſos arma tulerunt. Quo ſanè argumẽto, quódnam aliud manifeſtius aut cla-
D rius eſſe poteſt,quanto etiam ipſis diis iudicibus,cæteras mortalium res omnes
antecellat pulchritudo? Nam cum pro aliarum quidem rerum nunquam ulla
ullo modo inter ſeſe diſcordes fuerint, pro pulchritudine autem non ſolùm
filios ſuos in mortem obtulerint, ſed ipſi inter ſe dimicarint, nonnulli autem
etiam uulnerati fuerint: an non omnibus adeò calculis cenſuerunt pulchritu-
dinem cæteris rebus uniuerſis anteponendam eſſe? Atenim ne penuria qua-
dam de pulchritudine dicendi, circa hũc locum commorari diutius uideamur,
ad alium hinc tranſire uolo,haudquaquam his quæ antè dicta ſunt,ad compro-
bandam pulchritudinis dignitatem, inferiorem,nempe ad Hippodamiam Ar-
E cadis illius Oenomai filiam. Quàm multos enim ille pulchritudine huius ca-
ptos oſtendit mortem ſubire uoluiſſe potius, quàm ab hac diſſociatos, lucem
intueri?Nam poſtquam adultam ætatem attigit puella,illámque pater nõ paruo
interuallo cæteras omnes anteire conſpexit, ipſe quoque forma illius captus
eſt. Tanta enim hæc in illa excellebat, ut etiam eum à quo nata fuerat,præter
naturam illexerit. Proinde cum ipſe quidem illam apud ſeſe retinere cuperet,
elocare autem uelle ei qui dignus illa foret,ſimularet,ut hominũ accuſationem
puta euitaret, technam quandam machinatur cupiditate ſua multo iniuſtio-
rem,per quã putabat,id quod animo intendebat,facillimè ſeſe conficere poſſe.
Nam currui,quem quoad fieri maximè potuerat, ad celeritatem arte compara-

rat,equis, qui ea tum ætate in Arcadia omnium uelociſſimi erant,iunctis,cum E
procis puellæ aurigatione certabat,ei uidelicet qui certamine ſuperaſſet, ſponſam illam proponens:qui uerò uictus eſſet,illum capite priuandum edicens. Iubebat autem etiam ipſam unà conſcendere currum,quò uidelicet illi dum uultu in illã defixi hærerent, interea aurigandi currus obliuiſcerentur. Cæterùm cum qui primus certamen hoc iniiſſet,ſucceſſu caruiſſet,& præterquam quòd à puella, etiã à uita excidiſſet,reliqui cum ad certamen obeundum cunctari, & eorum quæ ſemel decreuiſſent,quicquã detrectare, futile ac iuuenile quiddam eſſe cenſerent, rurſum autem crudelitatem Oenomai deteſtarentur,alius alium præuertit moriendo, perinde ac ſi metuerent ne non pro puella illa mori poſ- G
ſent. Ac proceſſit cædes ea, donec tredecim eorum iuuenum interficerentur. At dii cum illum ob prauitatem hanc odio haberent, pariter autem & eos qui mortui fuerant,& puellam miſerarentur, alteros uidelicet quòd tantæ rei poſſeſſione priuati eſſent:puellam autem,quòd forma ſua per ætatem frui nõ poſſet:pro iuuene eo quicunq; mox certaturus eſſet (erat autem is Pelops) curam aduertentes,& currum illi donant pulchriorem arte factum, & equos immortales,quorũ ope puella potiturus,ac dominus illius futurus eſſet. Et ſanè factus quoq; eſt,ſocero ad metam & terminos uictoriæ occiſo. Adeò pulchritudo ipſa cum hominibus diuinum quiddam eſſe uidetur,& ab omnibus coli conſueuit, H
tum à diis quoq; ſæpenumero cum ſummo ſtudio obſeruata eſt. Quam ob rem neque nos quiſpiam reprehendere meritò poterit, quòd quaſi quoddam operæprecium putamus hæc de pulchritudine diſſeruiſſe. Atque ad hunc modum & Ariſtippus orationem ſuam peregit. HER. At tu iam reſtas Charideme: quare fac ut quaſi quãdam coronidem imponas orationi tua pulchris hiſce de pulchritudine dictis. CHAR. Nequaquam,per deos quæſo,ulterius progredi me cogas. Satis enim ſit indicaſſe tibi & quo pacto conuerſati fuerimus,& hæc quæ modò dixi: præſertim cum ne illa quidẽ ſatis adhuc meminerim,quæ modò cõmemoraui. Multo enim facilius ea memoria repetiueris,quæ ab aliis dicta I
ſunt,quàm quæ ipſe dixiſti. HER. Hoc igitur illud eſt uidelicet quod ab initio conſequi me cupiebã. Neq; enim mihi tantopere orationes aliorum ac tuã audire cura fuit. Quare ſi me hac priuaueris, etiã illa fruſtra laboraſſe te ſcias. Sed per Mercurium quæſo, totam adeò orationẽ quemadmodũ à principio exorſus fueris,mihi recita. CHAR. Satius quidem fuerat,contentum his quæ dixi, à difficilioribus abſtinere me: attamen quandò ita cupis & noſtram audire orationem, in hoc quoque morem tibi gerere neceſſe eſt. Proinde hoc pacto ipſe quoque uerba feci. SI primus ipſe cœpiſſem de pulchritudine dicere, proœmiis fortaſſe frequentibus & denſis opus haberem: nunc autem quandò poſt K
multos alios qui ante me uerba fecerunt,dicturus ſum,nihil alienum puto fuerit,ſi illorum antè dictis,perinde ac proœmiis quibuſdam uſus,ſequentem orationem ſubiungam,præſertim cum non alio loco,ſed hoc in conuiuio,eodémque die,orationes iſtæ habeantur, ita ut liceat & præſentes latere nos, perinde ac ſi non quiſque priuatim uerba faceret,ſed eandem ſinguli per uices proſequantur orationem. Proinde alteri quidem ſufficerent ad laudem utique comparandam,ea quæ ueſtrum unuſquiſque ſeorſim de pulchritudine dixit. At uerò hic adhuc tantum ſupereſt, ut & iis qui poſt nos uenturi ſunt, extra ea quæ nunc dicta ſunt, ſatis laudũ ad prædicandam illam ſuppetat. Plurima enim undique

A dique circunſtant,quæ & ipſa eam de ſe opinionem præbent,quaſi ſingula eorum primo loco dici debeant, non aliter atque in prato aliquo floribus fœcundo,ubi ſemper ea quæ nouiſſimè apparent, carpentes potiſſimùm alliciunt. Ego uerò ex omnibus illis delectis, quæ mihi uidebuntur minimè prætercunda fuiſſe, quambreuiſſimè potero dicam,ut & pulchritudini debitum ſuũ reddam,& uobis omiſſa uerborum prolixitate morem geram. Proinde illi quidem qui uel ob fortitudinem,uel ob aliam aliquam uirtutem præſtare nobis uidentur,ſi non quotidie honeſtis actionibus beneuolentiam ſibi concilient, & nos quodammodo ad amandum ſe cogant,inuidemus illis magis: undecunq; etiam
B eis negocia quæ geruntur,minus bene procedunt. Pulchris autem non modò non inuidemus formam ſuam, ſed ſtatim etiam ubi aſpeximus tãtùm,capimur, & plus quàm amamus eos,neque grauamur, tanquam ſuperioribus, quantum nobis licitum fuerit,& ſeruire quoque illis. Libentius igitur quiſpiam obedierit formoſo alicui, quàm imperauerit ei qui talis non eſt: maioremq; gratiã habuerit formoſo multa iubenti,quàm ſi nihil quicquã præcipiat. Ac cæterorum quidem bonorum quibuſcunque caremus, ulteriorem aſſequendi curam nullam gerimus: at pulchritudinis nulla unquam nobis ſatietas oboritur: ſed ſiue Aglaiæ filium illum, qui cum Achiuis ad Troiam profectus fuit: ſiue Hyacin- *Nireum intelligit,quo pulchrior alter non uenit ad Troiã,ut Homerus ait Iliad. 2.*
C thum formoſum illum, ſiue etiam Lacedæmonium Narciſſum pulchritudine ſuperemus,tamen nobis ipſi minimè ſatisfacimus, ſed ſemper timemus ne fortè uideamur apud poſteros ab aliis ſuperati fuiſſe. Propemodũ autem omnium eorum quæ inter homines gerũtur, ut ita dicam,quaſi quoddã cõmune exemplum pulchritudo propoſita eſt. Nam neq; duces negligũt ad pulchritudinem exercitus ſuos inſtruere,neque oratores ad eandem orationes ſuas componere, neque etiã pictores imagines ac tabulas ſuas ſecũdum illam depingere. Et quid attinet iſta recenſere,quorum finis quoque pulchritudo eſt? Quin illa quoque quibus neceſſariò utimur, haudquaquã prætermittimus quin omnia quãma-
D ximè fieri poteſt,cum ſummo ſtudio quampulcherrimè apparemus. Nam Menelaus quidem non tantum curauit uſum & neceſſitatem ædium, quantum ut pulchritudine earũ ingredientes quaſi attonitos redderet: & ob hoc ſumptuoſiſſimas pariter & pulcherrimas eas ædificauit. Neque etiam ſententia falſus eſt. Nam Vlyſſis filius ita admiratus eas fertur,cum ad percontandũ de patre eò loci ueniſſet,ut ad Piſiſtratum Neſtoridem in hunc modum dixerit: *Odyſſ. 4.*

Talis & ætherii forſan Iouis aula renidet.

Et ipſe adoleſcentis pater non aliã ob cauſſam minio infectas duxit naues, cum *Ilia. 2.*
unà cũ Græcis ad Troiã proficiſceretur,q̃ ut aſpiciẽtes earũ aſpectu obſtupefa-
E cere poſſet. Et ferme ſiquis ſingulas artes perpendere uolet,reperiet omnes eas ad pulchritudinẽ tẽdere,eámq; cõſequi pro ſummo ducere. Adeò autẽ pulchritudo cæteras res cunctas excellere uidetur,ut iis quæ uel cũ iuſtitia,uel ſapientia uel fortitudine aliqua fiũt,multa alia inuenias maiori precio uel exiſtimatione digna cẽſeri: at uerò quæ cũ hac ſpecie cõmune aliquid habẽt,iis nihil quicquam melius inuenire licet: ut rurſum & illis quibus hæc cõiuncta nõ eſt,nihil quicquã inhoneſtius atque indignius. Quippe ſolos eos qui pulchri non ſunt, turpes uocamus, perinde quaſi pro nihilo habendum ſit,quicquid tandem aliquis habuerit in quo cæteros antecellat, ſi idem pulchritudine careat. Proinde & eos quidem qui uel in republica degentibus imperio præſunt,uel tyran-

norum poteſtati ſubiecti uiuũt,alteros quidem populares * uocare ſolemus,al- F
teros autem adulatores. Solos autem eos qui huic poteſtati ſubiecti ſunt,& ad-
miramur uidelicet,& cum philoponos tum philocalos nominamus,adeoq; cõ-
munes benefactores cenſemus eſſe eos,qui pulchrorum quaſi quidã procura-
tores ſunt. Quandò igitur ita uenerabilis res pulchritudo eſt,ita autẽ ab omni-
bus etiam uotis expetitur,& quaſi pro lucro putatur huic miniſtrare ſaltem ali-
quid potuiſſe: quomodo non meritò reprehenderit nos quiſpiã,quòd cũ tan-
tum lucrum lucrifacere poſſimus,ultro illud prodamus,ne hoc ipſum quidem
uerentes damnũ uidelicet quod mox accipiemus? Ac tantam quidẽ ego quoq; G
orationẽ habui,multis quæ mihi de pulchritudine amplius dicere licebat,omiſ-
ſis,poſtquam conuerſationem hãc in longum adeò progreſſam uidebã. HER.
Felices ſanè uos,quibus tali conuerſatione frui licuit. Ferme autem iam etiã ego
non minus uoluptatis quàm uos,per te uidelicet,accepi.

*φιλοκαλους, φιλοπονους.

Neque hic uidetur Luciani eſſe.

NERO, SIVE DE FOSSIONE ISTHMI,

ſi modò germanus eſt Luciat

ARGVMEN. H

Totus hic dialogus, cuiuſcunq; tandem eſt (nam Luciani eſſe,neque aſſeri puto poſſe,neq; prorſus negari) quaſi quædam in Neronem inuectiua eſt,qua potiſſimùm dementia illius exagitatur,quam cum in Iſthmo fodiendo,à quo & tituli ratio ſumpta eſt,tum in obeundis ſcenicis certaminibus Imperator Romanus exercuit. Eſtq; ueluti perpetua facti commemoratio,paucis quibuſdam & cæterorum ipſius facinorum exemplis amplificandi cauſſa adiectis,quæ tota Muſonio philoſopho tribuitur,qui Tuſcus genere, ut Tacitus ait,cum ſtudia iuuenum præceptis ſapientiæ foueret,à Nerone poſtremò, cum in omnes bonos & claros æquè graſſaretur,ob linguæ libertatem,ut Suidas addit,interfectus fuit. Huius et alij meminere,& Gellius lib. XVI. cap. I. Cæterùm fuerunt & in hoc dialogo multa ex coniectura magis quàm ex fide, ob exemplaris,uelut apparebat,uitioſitatem, uertenda: quam ob rem,ut in poſtremo operis,eam ſaltem à lectoribus ueniam poſtulo,quæ cæteris hactenus in claris & manifeſtis etiam impingentibus, data fuit: præſertim cum in nullo hactenus, quod equidem ſciam,legentium fidem fefellerim,ubique cum hoc loco,tum in ſuperioribus,eo circa quod uel ignorãtia,quam & ipſam agnoſco,uel alia aliqua de cauſſa hæſitaſſem,aut aſteriſco,aut annotatiuncula aliqua ſignato. Qui ſi nihil aliud,illud certè tamen exiſtimo,occaſionem & quaſi quandam anſam ad ulteriora ac ueriora indaganda alijs me tr adidiſſe. I

MENECRATES ET MVSONIVS.

MEN. AT Iſthmi foſſio,quæ in manu adeò,ut aiunt,tyranno fuit,& tibi Mu-
ſoni mentem habere græcam uidebatur. MVSO. Scito Menecra-
tes etiam meliora cogitaſſe Neronem. Nam & circuitus Peloponne-
ſi illos ſupra Maleam, tollere nauigantibus uolebat,Iſthmo ad ui-
ginti ſtadia interrupto. MENEC. Hoc autem & emporiis profuturum erat
uidelicet,& ciuitatibus cum maritimis,tum etiam illis quæ in mediterraneis ſi- K
tæ ſunt. Nam ſi maritima loca bene habeant, etiam illis quæ interiora ſunt,do-
meſticus agrorum prouentus ſufficiet. Sed hæc narra quæſo Muſoni nobis: o-
mnes enim audiendi cupidi ſumus, niſi ſi quid aliud ſeriæ rei fortè eſt cui tu
nunc incumbere cogitas. MVSO. Narrabo, quandoquidem uultis. Nam ſat
ſcio quòd plus etiam gratificabor, iis utique qui ad iniucundam adeò cura-
rum (ut ita dicam) officinam hanc ſtudendi cauſſa uenerunt. Neronem igitur
in Achaiam uia ducebat, & illud item, quòd ſibi ipſi uehementer perſuaſerat
ne Muſas quidem dulcius modulari. Volebat autem & Olympiis(quod certa-
men omnium maximè exercitiis frequentatur)cantãdo coronari. Nam quæ in
Pythiis

A Pythiis aguntur, eorum pleraque ad ſe magis quàm ad Apollinem pertinere
putabat. Neque enim neque illum aduerſus ſe citharã aut carmen aliquod mo-
uere audere. Cæterùm Iſthmus haudquaquam ex illis erat de quibus hic diu
aut longè antè cogitaſſet,ſed cum fortè naturam loci conſpexiſſet,magnificũ
opus hoc animo concepit,Achiuorum uidelicet regem, eorum qui ad Troiam
olim profecti fuere,animo proponens, qui ipſe Eubœam quoque à Bœotia re-
ſecuit,medio circa Chalcidem Euripo immiſſo. Deinde autem & Darium,ut à
quo & Boſporus ponte iunctus fuerit cum is contra Scythas proficiſceretur.
Nam Xerxis factum etiã ante iſta fortaſſis animo cogitarat,quod magnificen-
B tiſſimum operũ magnificorum omniũ fuit. Supra omnia autem hæc etiã illud
putabat,Græciam per hoc quòd breui adeò omnes inter ſe miſceri poſſent, cõ
tra exteros ſplẽdidè adeo ſtabilitum iri.* Nam tyrannorum ingenia ebria qui-
dem ſunt,tãguntur autem alicubi ubi uocem hanc audiunt. Porrò progreſſus
in ſcenam,hymnum quidem Amphitrites & Neptuni cecinit, & cãticũ quod-
dam non magnum Melicertæ & Leucotheæ. Cum autem aureum ipſi ligonẽ
porrexiſſent, Græciamq; tanquam in tutelam commendaſſent, ad fodiendum
profectus eſt,plauſu cantuq; proſequentibus illum tum omnibus. Atq; ubi ter-
ram ter, opinor, tetigiſſet, deinde & quibus præfecturæ atque imperia credita
C erant, opus unà capeſſere iuſſiſſet, Corinthum rediit,Herculis adeò res geſtas
omnes ſibi uiſus ſuperaſſe. Illi igitur qui in uinculis fuerãt,petricoſis atque dif-
ficilibus conficiendis exercebantur: exercitus autem ea quæ terrea ac plana e-
rant,fodiebat. At ubi iam ſeptimum & quintũ diem quaſi alligati Iſthmo fuiſ-
ſemus, rumor quidam è Corintho uenit,non ita tamen manifeſtus aut planus,
quòd Neronem pœnituiſſet Iſthmi inciſi. Dicebant autem Aegyptios geome-
tras altitudinem metientes, haudquaquam eandem atque æqualem utriuſque
maris ſuperficiem deprehendiſſe: ſed cum eam partem quæ *Lechæum aſpi-
cit, altiorem iudicarent, de Aegina in timorem ueniſſe. Nam ſi tantum pe-
D lagus contra inſulam effunderetur, periculum eſſe ne illa aquis obruta in pro-
fundum demergeretur. At Neronem à fodiẽdo Iſthmo ne Thales quidem abſ-
territurus fuerat,quãquam ſapientiſſimus,& naturaliũ rerum peritiſſimus. Nã
incidendi illius maiore ſtudio tenebatur,quàm publicè canẽdi. Sed motus oc-
cidentalium gentium,& aſperrimus qui illas nunc excitat & incendit(Vindex
autem nomẽ ipſi eſt)reuocauit ex Græcia & ab Iſthmo Neronem frigidè adeò
maria dimenſum. Nã æquè altè à terra utrũq; aſſurgere, eandemq; ſuperficiem
habere ſcio. Aiunt autem ipſi & Romanas res paulatim iam labi & declinare.
Id quod & ipſi ex Tribuno heri,qui impegerat,audiſtis. MEN. At uox,Muſo-
E ni, propter quam in Muſas ita deperit, & Olympiadas pariter & Pythiadas a-
mat,qualisnam tyranno eſt? Nam eorum qui ad Lemnum nauibus ueniebant,
alii quidem admirabantur ipſum,alii autem etiam deridebãt. MVSO. At ille,
quod ad uocem attinet,neque admiratione dignus,neque riſu eſt. Nam ipſum
natura inculpabilem,atque adeò mediocrem formauit. Sonat autem cõcauum
quiddam, nõ natura tamen, & graue,impendente atque urgente hoc gutture:
ac carmina quidem hoc pacto accurata quodammodo etiam perſonat. Vocula-
tiones autem ſonorum leuigant hunc,poſtquam ſibi ipſi non confidit:* Chro-
matum uerò humanitate & modulatione facili quidem illa, & ad citharæ can-
tum accommodata: & ubi tempus eſt,ire & ſtare,& de loco tranſire,deinde &

ἐσιτᾶσθαι, *quod à nomine ἐσία deriuaſſe uidetur. Nã alterum ἐσιᾶν, quod conuiuio accipere ſignificat, à tenui ſcribitur.*

Portus eſt ad occidẽtem uergens,quem ex Italia nauigantes petunt.

Vindicis, qui primus cõtra Neronẽ in Gallijs ſurrexit, Suetonius & Tacitus quoque meminit.

nutum cum membris exæquare, hæc accuratè facere, eius est qui pudore solo F
eo afficitur, quòd rex uidetur. At rursum si imitetur superiores, hui quàm mul
tis spectatoribus risus excidit! quanquam infinito adeò metu impẽdente, si quis
ipsius causſa rideat. Nutat enim plus æquo, & cum spiritum attrahit, stat sum-
mis pedibus distentus & refractus, perinde ut ii qui rotam circũagunt. Iam ue-
rò natura rubicundus existens, multo magis etiam rubescit cum ipsi facies in-
cenditur. Spiritus autem modicus, & ægrè alicubi sufficiens. M E N. Qui uerò
certamine cum ipso conferuntur, Musoni, quo pacto se gerunt? Nam arti gra-
tificantur scilicet. M V S O. Arti quidem Musoni, quemadmodum & qui lu-
ctando subseruiunt: sed cogita Menecrates tragicum histrionem illum, quo G
pacto in Isthmiis perierit. Paria enim pericula & circa artes sunt, si qui in iis o-
stentandis impendiò elaborant. M E N E. Quid hoc autem Musoni? admodũ
enim ignarus eius sum quod dicis. M V S O N. Audi igitur rem absurdã quidẽ
& insolentem, attamen in conspectu Græcorum actam. Nam cum in Isthmiis
lex esset, ut neque comœdia certaret quispiam, neque tragœdia: Neroni pla-
cuit tragœdos superare. Ac prodierunt ad hoc certamen plures quidem: Epi-
rota autem ille, ut qui uoce optimè ualeret, & ob eam autem etiam celebrare-
tur, & in admiratione esset, clarius solito fingebat & coronam amare se, & ni-
hil de studio remittere uelle priusquam à Nerone decem talenta pro uictoria H
acciperet. At ille exasperabatur, simul & insani more ferebatur: nã & auditus
iam sub scena fuerat, in ipso uidelicet certamine. Acclamantibus autem Græcis,
Epirotæ mittit scribã, qui iuberet hunc submittere sibi sese. Sed pergente eo, &
supra modum attollente uocem, populariterq; ac liberè cum ipso contenden-
te, immittit Nero in pulpita suos histriones, tanquam qui ad hoc negociũ per-
tinerent. Nam & libellos elephãtinos & duplices habebant, quibus præ se in-
tentis, ueluti pugionibus utebantur. Atq; hi Epirotam ad proximam columnã
Et sunt qui tradant Paridem histrionẽ occisum ab eo, quasi graucm aduersarium. Suetonius. erigentes, guttur ipsius fregerunt, cædentes obuersis in rectũ libellis. MENE.
Tragœdia autem uicit, Musoni, sceleratum adeò facinus in oculis Græcorum I
ausus? M V S O. Quid putas? ludus hic adolescenti fuit, qui matrẽ occidit quo-
que. M E N E. Si uerò inter tragœdias histrionem occidit exacta illius uoce,
quid adeò attinet demirari, quando & Pythicum os, unde uoces inspirare so-
lebant, obturare conatus fuerit, ut uidelicet neque Apollini uox aliqua esset?
quanquam ipso Pythio recensente eum inter Orestas & Alcmæones, quibus
id quòd matres occidêre, etiam laudis aliquam famam præbuit, postquam id in
ultionem patrum fecerant. M V S O. Hic autem cum nullo modo dicere pos-
set quémnam ultus esset, contumelia à deo affectum sese putabat, cum tamen
mitiora quàm ueritas exigebat, audiisset. Sed interea dum sermones cedimus, K
quænam nauis ista est quæ huc propinquat? Vt autem boni aliquid afferre ui-
detur! Nam coronati capitibus omnes sunt, perinde ut chorus quispiam, qui
fauſtum aliquid nunciaturus ingreditur. Et quidam ex prora manum proten-
dit quoque, iubens & confidere nos, & gaudere: clamátque, nisi non satis rectè
percipio, Neronem periisse. M E N E C. Clamat enim Musoni, & manifestius
utique, quo propius terrã contingit. M V S O. Euge, ô dii. M E N. Sed ne glo
riemur. Nam mortuis, ut aiunt, non decet conuiciari.

PALINVRVS

A

PALINVRVS.

ARGVMENTVM.

Duo hi dialogi sequentes, Luciani nõ sunt, neque græcè scripti etiam: sed quia à doctis Italiæ cum Lucianicis eodem titulo coniunctos accepimus: ne horum quidem lectione fraudare quenquam uoluimus, præsertim cum ad exemplum Lucianicorum aliquo modo efficti & ipsi essent.

Interlocutores, PALINVRVS, CHARON.

B OBsecro te ô Charon, sine me ut iam nauim conscendã. C H A. Quis PAL.
me appellas? P A L. Ego nauita quondam illius quem nuper uiuen-
tem transuectasti, Aeneæ Troiani. C H A. Tú ne ille es qui apud
portus Velinos inhumatus iacebas? P A L. Ille ipse sum. Sed crede
cœlestium nutu fieri ut transuehar, quorum prodigiis lõgè latéque actæ finiti-
mæ gentes, & ossa mea iam expiauerunt, & tumulum mihi, tumulóque insu-
per solẽnia statuerũt. Quare te oro ô iustissime Charon, patere tandem ut in-
grediar. sic prospera semper sit nauigatio tua, sit solida nauis tua, atq; incócus-
sa. C H A. Rem iustam petis Palinure. ingredere ut libet. Vos uerò tam con-
fertæ umbræ, quid fatigatis me precibus? quid fatigatis? quæ'nã hæc uis deside-
rii? Expectate tantisper, dum trans flumen hunc porto. regrediar quamprimũ.
C P A L. Habeo tibi Charon immortales gratias, qui me his tãdẽ eripuisti è ma-
lis, qui me dira hac tandẽ qua detinebar trãsfretandi cupidine liberasti. CHA.
Amo te equidem Palinure, tum propter Aeneam regem quem mihi nomina-
sti, qui & super omnes quos unquam uiderim mortales, uisus est mihi singula-
ri quadam præditus pietate: tum propter meum etiam, quod olim commune
fuit tibi, magisteriũ. par enim sibi quisq; parem affectat, delectátque magis quæ
inter pares fit uel confabulatio, uel uitæ actio. Afficiebar porrò nõ modico do-
lore, quum uidebam iamdudum te in citeriore hac ripa errantem, incertúmque
sedis tuæ. Neque licebat tibi succurrere, propter legem mihi datam, ne quen-
D quam nisi humato prius corpore transportem. Sum enim ego minimus inter
infernos habitatores, subiectúsque alienæ potestati, cui parêre non tam pulchrũ
mihi, quàm aliâs necesse sit. Gaudeo autem nũc & lætor, quòd ea aliquando se
fors tibi obtulerit, qua & tuum implere desiderium, & meum releuare doloré
salua lege officii mei possum. P A L. Imò ego non minus propter te dolebam
ô Charon, quia perspiciebam tot te graues assiduósque labores perferentem si-
ne ulla relaxatione. Neque enim me latet, quot quantísque uexari malis solẽt
nauium gubernatores, qui nihil aliud in uita quàm nauigationem exercui: atq;
ita exercui, ut nihil illa grauius, nihil periclitatius cõtingere moralibus putem:
E propter quod credibile magis tibi uideri potest si angebat me utique fatigatio
tua, repetentẽ animo antiquas, quas iuuenis etiam sustinebam, nauticas fatiga-
tiones meas: quarum experientia iam edoctus sciebam probè pari malo tuo cõ
dolere. C H A. Frustra propter me dolebas, Palinure. nam nihil molesta mihi
est ars mea. P A L. Quid ais? C H A. Aio gratam me habere & iucundam artem
meam. Vides ut cruda uiridísque senectus est mihi? Memini haud unquam ab
ipsa, qua iam omnium annos supero, longæua ætate mea pertæsum me esse la-
boris mei, qui quotidie insto alacrior atque ualentior. Sed intelligo cur tu ali-
ter tibi persuadeas. Est enim communis hic morbus mortaliũ, ut sortis suæ quẽ-
que distẽdeat semper, uiuátque contentus nemo studiis suis, laudent uerò lon-

gè, ac beatiores exiſtiment omnes qui diuerſas à ſe artes atque actiones ſequũ- E
tur: uerũ falluntur maximè opinione ſua. Nam ſi rectè intueri uelint, cogno-
ſcent perſpicuè nullum eſſe in uita eorum ſtatum qui non magnis ſcateat miſe-
riis, quẽ nõ magnæ grauéſq; perturbent undique moleſtiæ & uexationes. Et ſi
detur aliquãdo ut alter in alterius ſtudia trãsferatur, quàm uideas tunc ſua cui-
que leuia uideri, quæ prius præ grauitate accuſabat: contraq; ea grauiora, quæ
prius leuia uidebantur? Itaq; ſi bene conſideres, Palinure, non eſt ita grauis mea
cõditio ut cẽſes, neq; propterea quòd nauclerus ſim, ſum eo mirabilior. Sed tu
(ut uideo) ſequeris uanos errores mortaliũ, ego uerò integritatẽ tãtũ, iudiciiq; G
ueri lucẽ ſecutus, dego cõtentus ac lætus ſorte mea, neq; adſcribo mihi calami-
tatẽ, quòd deſudẽ quotidie nauigãdo, & defatiger. Neq; ob hoc arbitror quem-
piã horũ qui mecũ ſimul ultimas ſedes colunt, me eſſe beatiorẽ, nõ ipſos iudi-
ces, Minoẽm, Rhadamanthũ & Aeacũ, quanquã magna omnes emineãt pote-
ſtate: nõ ipſum Ditẽ, quãquã ſceptro potens ſit, atq; regna iſta moderetur. Sũt
nanq; & illis ſui labores, ſuæq; moleſtiæ, & maiores fortè, quo & maiore regi-
minis ſarcina premuntur. PAL. Potes de te tibi Charon perſuadere ut libet.
mihi enim de me nunquam perſuadere poteris, quin ars noſtra ſine ulla compa
ratione cæteras laboribus & periculis excedat. quod liquidõ tibi probarem, niſi
quòd uereor ne tædio te afficeret fortaſſe longior narratio noſtra. CHA. Imò H
ſumma me afficeret recreatione. Nã & delectat me tecum ſermocinari, & naui-
gãtibus etiam magnã animorũ refocillationẽ afferre ſolẽt huiuſmodi cõfabula-
tiones. PAL. Quandò igitur nõ eſt tibi iniucundũ, proſequar ſuſcepti ſermo-
nis noſtri rationẽ, ut intelligamus, nõ eſſe duriorẽ ullã, q̃ nautarũ ſortem: quod
tibi facilè perſuadebo, ſi animaduertas quos æſtus & frigora tolerare eos, quos
perhorreſcere tonitrus & fulgura, quibus perfundi imbribus, qua uentorũ ra-
bie agitari quotidie neceſſe ſit. Si cognoſcas quoties eos torqueri fame & ſiti,
quoties ſqualore etiã teterrimo cõſumi cõtingat. ſi attẽdas habitationem eorũ
inſtar carceris, ſupellectilẽ uel nullã, uel ſordidiſſimã, ſtrata dura, cibaria aſpe- I
ra, potum immũdiſſimum, induméta ſpurca, incõmoditatẽ rerũ omniũ, noctes
inſomnes, & ſub diuo ſemper, & inquietas. taceo perpetuum alioqui quoddam
eorũ exiliũ. quos patrię eorum exteros, profugos, uagos, palantes, ignaros quie-
tis, priuatos omni (quo nihil eſt in uita dulcius) cõiugis ſoboliſq; fructu ac iucũ-
ditate, quis nõ abiectiſſimos, longeq; omniũ mortaliũ miſerrimos eſſe iudica-
bit? Prætereo Scyllã, Charybdim, Syrtes, Symplegades, tot infeſta nauigantibus
maris pericula. Omitto tẽpeſtates, quibus nec uiſũ quicquã eſt triſtius, nec hor-
ribilius, quibus & ad ſummũ uitæ uſq; diſcrimen quotidie iactantur, quatiun-
tur, & (quod ſæpe accidit) ſubmerſi tandem obruuntur. In qua re nemo eſt qui K
idoneus magis, quàm ego, teſtis adhiberi queat: qui cum multis fuerim quaſſa-
tus tempeſtatibus, tum ea maximè quæ me ex Sicilia in Italiam nauigantem in-
uaſit, tam ſæua atq; horrens, ut horrori ſit adhuc mihi eius recordatio. Non poſ
ſum certè ut par eſſet, explicare tibi acerbitatem illius tempeſtatis, ſed quanta
extiterit, ex hoc facilè coniecturam facere potes, quòd Aeneam ducem, cuius
ſumma conſtantia & animi fortitudo ubique decantatur, uidi ego cõtremen-
tem grauiter atque ingementem, extentíſque ad cœlum manibus beatos lõgè
inclamantem eos quibus ad Troiam oppetere contigiſſet, lamentantemq; pa-
ri ab eorum morte, ac fortiſſima, à Diomedis gladio ſe ereptum extitiſſe. Cru-
delem

A delem equidem diem illuxiſſe omnibus ultimũ, neque ex numero noſtro quẽ-
quam putaui euaſurum, non ipſum Aeneam, non Ilioneum, nõ Achatem, non
Abãtem, grãdæuúmue Alethem, quorum naues longè diſiectas, ad ſummumq;
penè exitium adductas, neſcio quæ uis illa niſi diuina liberauit. CHA. Non in-
cognita mihi narras: hæc ea ipſa die reſciui. PAL. Quo id modo? CHA. Quo
id modo, rogas? An acrem illum fidumq; Orontem ignoras, ductorẽ Lyciæ na-
uis? Is quidem tunc ſubmerſus cõceſſit ad me illico, exponẽs mihi ex ordine o-
mnia quæ tu diſſeruiſti, implorans deinde opem, rogitansq; multum ut ſe ul-
teriore in ripa ſiſterẽ: quod nunquã paſſus fui, quũ inter fluctus adhuc corpus
B ſuum ſine ſepulcri honore iactaretur. Nunc agit ſeſe circum hæc ſtagna mœſtus
atq; errabundus. uidiſti illum? PAL. Et tum uidi, & unicum meorum ſolatium
habui, dum tantiſper in ripa moratus, pari cum eo detinebar infelicitate. Nec e-
nim falſa de triſti eius interitu retuliſti, cuius adhuc imago ſubit mihi, dum ex-
cuſſum è puppi, contortumq; ter eũ atque circumactum (horrendum) à fluctu,
rapidus tandem æquore uortex abſorpſit. Sanè quod ad me pertinet, nihil ediſ-
ſeram: qui licet eam euaſerim tempeſtatem, amarum tandem aliquando etiã ui-
tæ meæ finem inueni, excuſſus & ipſe pariter atq; iactatus inter undas: quod
deerat, inſuper ferro præterea obtrũcatus. Ex quo nec tantũ mihi timui, quàm
C Aeneæ meo, ne tãtis undis ſurgentibus ſpoliata magiſtro nauis deficeret. Hæc-
cine eorum deliciæ, opes, tranquillitas? ſic illis uiuitur, ſic moritur. Tui nunc &
aliorum defende ſtudia & artes, cõtendeq;, ſi libet, maiorem eſſe etiam eorum
miſeriam & calamitatem, qui patrias incolentes ſuas, uxorumq; ac filiorum ſo-
cietate beati, quieſcunt, gaudent, ludunt, hortantur, amicitias colunt, exercẽtur
commodè, habitant magnificè, ueſtiuntur cultè, conuiuantur lætè, cubant mol-
liter, iucundos ſuos ac geniales agunt dies, Adde qui in urbibus optimates &
primarii magnam ſibi uendicãt auctoritatem, habenturq; ſummo in precio atq;
honore, qui ius dicunt, qui cauſſas agunt aliorum, qui faſces gerunt, qui ducunt
D exercitus, qui uel aſſiſtunt principibus, uel principes ipſi magni illuſtresq; ſunt:
quibus nec optabilius quicquam in uita eſſe uideo, neque beatius. CHA. Fal-
leris longè Palinure. nam quos beatiores eſſe arbitraris, miſeriores illi ſunt ulla
ſine dubitatione. Neque enim negauerim ſortem ſubiectam eſſe nautarum ma-
gnis malis: ſed ita ſubiectã, ut comparatione aliarũ, quæ maioribus etiam gra-
uantur incommodis, minus certè miſera iudicanda ſit. Quid enim triſtius, ut ad
tuos ueniam qui patrias ſuas colunt, quid miſerabilius, quàm domi ſuæ agere,
& ita agere, ut iucundiorem aliquando quàm uitam mortem optes? Quæ ulla
maior calamitas, quàm circũdari urbem hoſtibus, ingruere bellum, uolitare te-
E la, ſtringi enſes, perfodi muros, fremere tormentis, ſaxo dirui, domos treme-
fieri & concuti? quemq; fame ſitiq; deficere, corrumpi aërem, occupari mœnia,
ſpoliari templa, diripi patrimonia, publicari bona, incendia parari, malos exul-
tare, bonos torqueri, affici conuiciis, expelli domibus, uulnerari, carcerari, rele-
gari, deportari, trucidari filios ante parẽtum ora, uim pati uxores, ſtuprari gna-
tas? Videtur an hæc tibi mala Palinure, & an his quæ tu meminiſti, ulla ex par-
te comparanda? PALIN. Quàm uera narras ô Charon! quàm nunc uel au-
diens iſta perhorreſco! Venit enim mihi in mentem grauis illa & deploranda
patriæ meæ deſolatio, Troiæ inquam, tam præpotentis olim atque prædiuitis,
cuius euerſione nihil credo referri poſſe crudelius aut lachrymabilius: tantaq;

fuit calamitatis eius magnitudo,ut longè plura etiam atq; triſtiora quàm tu ſu- F
prà memoraueris,ſibi contigerint:quæ ſi uelis,omnia tibi,ut rem certius agno-
ſcas,explicabo. CHAR. Haud opus eſt Palinure, quoniam & tempus nõ pa-
titur,& ego hæc omnia non ſecus ac tu nota atque comperta habeo. Nã & mi-
hi renunciauerunt ut quæque aduentabant animæ ex illo bello profectæ. Nihil
certè,ut nunc tu dixiſti, peruenit ad aures meas crudelius aut lachrymabilius.
PALIN. Faxo ut iubeas:ſed aduertas Charõ,grauiſſima licet hæc ſint,rariora
tamen cõtingere,quàm ea nautarum quæ ſuprà expoſui. CHAR. Referã er-
go alia frequentiora, & ex ipſis quidem met ciuitatibus, quarum relatio auge- G
bit etiam earum miſeriam. Vade oro,& per ciuitatem,plateas porticusq; diſcur-
re:quid aliud offendes,quàm oblatrantium maledicta,inſimulationes peſtilen-
tiſſimas,optimi cuiuſq; dilacerationem,quid non?exploratorum inſidias, inui-
dentiumq; uenena. Diuerte modò greſſum, & artificum mercatorumq; taber-
nas ac conuentus pete:quid aliud deprehendes,quàm ſermonũ nebulas, fucos,
mendacia, deceptionesq; manifeſtas? Transfer dehinc te in fora publica, ſedesq;
iudiciarias:quid aliud audis quàm undiq; omnia magno ſtrepitu ac clamore mi-
ſceri? Quid intelliges aliud,quàm cædes, hominum compilationes,furta, graſ-
ſationes,conſpirationes,proditiones? Quæ alia occurrent tibi, niſi litigatorum
iurgia & contentiones,teſtium periurationes, cauſidicorũ præuaricationes,iu- H
dicum corruptiones, præſidum ambitiones ac rapinæ ? Quos ibi alios obuiam
tibi habebis,q̃ exultantes improbos,lugentes bonos,oppreſſas uiduas,procul-
catos pupillos,egentes proſtratos? Attolle poſtea altius oculos, & atria princi-
pum perſcrutare, quã non uidebis ibi aſſentatorum exaltationẽ, ſpeculatorum
acceptionem,militũ audaciam,fœneratorum uoracitatem, quæſtorum impro-
bitatem,quam non potentũ hominum in tenuiores uim atq; inſolentiam? Quas
non concuſſiones?quas non populationes?quos non innocentes accuſari, cri-
minari,carcerari,proſcribi? PAL. Grauia hæc nimis ac miſerabilia. CHA. At re-
ſtant alia,quæ non minus tibi grauiora & miſerabiliora uidebuntur. PAL. Per- I
ge. CHA. Quæ fortaſſis etiam grauiora & miſerabiliora iudicabis,quoniã do-
meſtica ac frequens magna eſt eorum peſtis. PAL. Fare. CHA. Nolo tibi Pa-
linure afferre in medium graues longosq; artificũ & negociatorũ labores: non
eos quibus afficiuntur agrorum cultores,non quibus milites,non quibus cau-
ſidici,cæterarumq; diſciplinarum ſectatores, æſtus,algores, inediam,peregrina-
tiones,anxietates uel pericula,uulnera,cædes,diſtrictas habitationes, infinitaq;
agendi,cubãdi,ueſcendi incommoda uel faſtidia,laſſitudines, uigilias, ſolicitu-
dines,odia, & infamationes. Nam ſi cõplecti cuncta ſermone meo atq; exequi
uoluerim,tot tantaq; dicẽda ſe offerẽt,ut præ lõgitudine malorũ ac mole, citius K
nauigatio noſtra quàm oratio finem poſſit inuenire. Omittam itaq;,& commemorabo tantùm quas inter domeſticos parietes, tum ſeruorum, tum uxorũ ac
filiorũ moleſtias ac turbationes peſſimas perferre ſolent qui gubernationi prę-
ſunt rei familiaris. Quã ſi ita ut naualẽ expertus eſſes, facilè quicquid dicturus
ſum,me etiam tacẽte & intelligeres & approbares. Nã ſeruorum primò in do-
minos ſemper prompta maledicta,furta,impoſitiones,fugas,arrogantiã, negli-
gentiã rerum dominorũ,temulentiam,edacitatem,ſomnolentiam, tarditatem,
ignauiã,nemo eſt qui non uideat magnam afferre his qui patiũtur, infelicitatẽ.
Deíde filios,quorũ amore nihil dulcius eſſe fertur,quãta animi cũ amaritudine
aſpiciant

A aſpiciant parentes uel ægrotare, uel mortem obire, quod frequẽter admodum
fit,ſatis exiſtimo etiam te intelligere. Quàm uero grauem & anxiam credis eſſe
eorum uel parturitionem,uel educationem,uel inſtitutionem? Quoties pro eis
bonos parentes gemere,ſuſpirare,dolere,torqueri? Quanta etiam putas pertur-
batione affici,dum quos progenuerunt,immenſaq; adeò cura aluerunt,uel pa-
rum ſibi audiẽtes,uel rebelles ac infeſtos poſtea habere cõtingat? quàm dolen-
ter eos ferre arbitraris dum inſani & uecordes ſunt,dum hebetis & craſſi inge-
nii,dum effœminati & molles,dum dilapidãt & euertunt patrimonia, dũ nul-
li bono operi & ſtudio intendũt, dum per præcipitia uitiorum omnium uitam
B ducunt ſuã? Quid de uxoribus loquar,quas dos tumidas,genus inſolentes,for-
ma ſuſpectas,deformitas reddit inuiſas? Quarum lingua nihil perniciosius,qua-
rum audacia nihil prodigioſius, quarum improbitate nihil execrabilius. Quæ
iurgiis ſemper & contentionibus obtundunt uiros, quæ ſemper conquerũtur,
ſemper exprobrant,ſemper inſidiantur. Quibus quum deſint cætera,nunquam
tamen lachrymæ,gemitus & ſuſpiria. Quæ cæca ſua(qua tantùm ardent)orna-
mentorum ambitione exhauriunt opes,labefactant domos, cogunt maritos in
malos quæſtus,in dira ſcelera. Non refero turpiſſima adulteria, quibus nec pu-
nitur minus, nec peccatur magis quicquam. Ea quanto dolore afficiant bonos
C coniuges,nemo ſatis unquam meo iudicio enarrare poſſet, ſed magnum dolo-
ris argumentum præſtant, & grauiſſimas cædes,& ingentia quæ ſæpe propter
corruptas uxores bella exarſerũt. PALIN. Hoc plus quàm uellem,ſcio:nam
arduum illud quod ego uidi Græcorum & Troianorum bellum propter He-
lenæ raptũ,in eam excreuit rabiem,quam nulla mundi regio ignorauit. CHA.
Quæ toti mũdo manifeſta ſunt,ea tantùm noſti Palinure:at ſi ſingula,quorum
nihil me latet, intelligeres,adducereris in tãtum ſtuporem,ut ſtupeſcens etiam
præ miſeratione coniugalem uitã lachrymares. PALI. Hui quid narras? CHA.
Narro quæ quotidie uideo & pertracto. PAL. Ergo cõnubia putas polluta &
D coinquinata? CHA. Minimè.id nunquã dixerim. PALIN. Atqui multas me-
mini me uidiſſe ea præditas honeſtate, ea religione,ac uitæ integritate, ut diui-
num quiddam magis quàm humanum redolere uideretur. CHA. Et multas
utique eiuſcemodi eſſe confiteor,ſed eas quidem, quæ optimis honeſtiſſimisq;
ortæ parentibus, ebiberunt à primis annis ſobrios & caſtos mores: quæ ſanctis
parentum ſuorum exemplis educatæ, uitam inſtituerunt, peccare caſtigatæ, ſa-
pienter ad manſuetudinem edoctæ,ad pietatem, ad fidem, ad diuinum cultum,
ad rectum compoſitumq; regimen rei familiaris. Quæ ſe à thyaſis,ſaltibus, io-
cis : quæ ſe à ſpectaculis, ab immodeſtiore cultu, ab licentiore colloquio abdi-
E carunt. Cæterùm quæ contra ſanctitatem,quę malis inſtitutis,peruerſis que pa-
rentum exemplis imbutæ, molliter uixerint, aſſuefactæ deliciis atque turpi o-
cio,quæ nihil niſi ſaltare, canere, fides pulſare didicerunt, quæ præterea oculis
ſuis hauſerunt matrum præſertim obſcœnitates & immunditias:haſce qua fide
& integritate eſſe putas erga maritos? Illabũtur ſiquidem tanquam uenena te-
nellis mentibus parentum exempla:inde ratior etiam quàm reris, eſt hymena-
lis honeſtas, quo qui eas uel emendatis inſtituant moribus, uel ſancto inuitent
exemplo,parentes ſimul rariores habeantur. Prodeunt poſtea in publicũ quæq;
etiam procaciores,aperta frõte,directo greſſu,quaſi pudicitiam ipſæ conſecraſ-
ſe uideantur. Et quæ ſecretum intra cubile probra geſſerunt,cũ ueſtem indue-

rint,illa contexiſſe atque occultaſſe exiſtimant. Vosq; ea, uanum uulgus,ita ut cernitis,uera ducẽtes eſſe arbitramini. At ego nihil q̃ quod res habet,de eis iudico. nuda enim hic omnia atq; aperta ſunt. Non ueſte hic tegũtur maculæ,non pallio obnubũtur ſcelera. exertos omnes ac nudatos, rerumq; omnium uacuos prorſus huc ingredi oportet. Quicquid in uita malè tentatum,maleq; actum eſt, hic fronte coràm ipſa demum geſtatur, diſpoliatur, oſtentatur. Quare non mirum tibi uideatur ſi quorumcunq; nota habeo crimina, qui quorumcũq; etiam nudas,ita ut prædixi, tranſueho umbras. Quàm proinde ingẽtem uideo earum turbam,quæ cum impudicitiam longè apertam oſtẽdant ſuam,pudiciſſimæ tamen in uita habeantur! Quantas ſecum in maritos fraudes gerunt, quot ſimulationes,quot proditiones,quãtam hypocriſim, quot aliorum obſcœnos amores, quot pollutiones, quot ſuppoſititios partus , quot mentitas enutritiones, quot alieni ſeminis ſuſceptas meſſes! At,quod ridiculum magis eſt,lugent poſtea ignari mariti haſce ſibi extinctas uxores. Laudant inter cœtus & prædicant quaſi pudicitiæ principes : ſtatuunt mauſolea: plurimi quoque epigrãmata condi, orationes ſcribi & pronunciari curant in laudem ac memoriam caſtitatis fidéique earum ſempiternam. An hæc triſtia & amara eſſe cenſes Palinure? Et an comparationem ullam habere putas cum his nautarũ,quæ ea ſeueritate & acrimonia recenſuiſti, ut cætera læta,fauſta,deliciarumq; plena(ſi tibi fides daretur) exiſtimanda eſſent? P A L I N. Haud equidem tãta in ciuitatibus priuatisq; domibus,quanta modò enumeraſti, mala regnare credidiſſem. C H A. Ita proficit inexpertos ſermonem aliquando inire cum his qui multarum rerum uſum atq; experientiam habent. P A L. Ita fit. C H A. Quòd ſi animaduertas,labores quos perferunt nautæ,corpori magis quàm animo infenſos ire,concedes amplius etiam ſentẽtiam meam. Nam huiuſmodi res duræ aſſiduo quodam uſu & aſſuefactione mitiores fiunt,& quodammodo domantur: quas uerò ego memorauí, cum animum magis affligunt, non ita uſus & aſſuefactio mitigare atq; edomare poteſt. P A L. Conſentio tibi iam, gaudeoq; in eam lucem te illuſtrante peruenìſſe, ut intelligam tam magnam aliorũ & maiorem etiam quàm nautarum miſeriam. Sed illud non poſſum intelligere,quin principes ſaltem ac magni uiri,non dicã nautis,ſed cæteris inſuper quibuſcunque mortalibus beatiores ſint. C H A. Cur? P A L. Quoniam omnibus abundent atque affluant bonis. C H A. Quibus? P A L. Honore,gloria,opibus,deliciis,amicis,potẽtatu,imperio. C H A. Hiſce? P A L. Hiſce, & multo pluribus. C H A. Erras. P A L. Errorem hunc optaſſem in uita mihi. C H A. Deliras. P A L. Maluiſſem ita delirare,quàm tua cũ ſententia ſapere. C H A. Quid ſi nihil illis miſerius? P A L. Quid ſi nihil beatius? C H A. Haud unquam hoc mihi demonſtrabis. P A L. Non tibi ii beati uidẽtur, qui quicquid ad explendas uoluptates optari poteſt,aſſequuntur? quibus conuiuandi,cubandi,ungendi,lauandi,ludendi,uenandi,aucupandi,ad omnem nitorem atque ſatietatem ſemper facultas ſit? Quibus quotquot uelint concubitus fœminarum,quotquot uelint arua,equi,canes: quibus tot ſunt ſerui,tot exculta palatia,tot munitæ arces,oppida? Qui tantum poſſideant auri, gẽmarum, ueſtium,ſupellectilis? Quibus audiant omnes, aſſurgant,inclinẽt? Quos populi uereãtur,timeãt,laudent,decantent? Qui leges dicant,mãdent,exerceant,proſcribant,puniãt,extollant amicos,uindicẽt inimicos,trucident rebelles? C H A. Non eſt tam magna ut exiſtimas Palinure,eorum beatitudo. Nam parit certè faſtidium

faſtidium tanta bonorum continuatio,tantaq; affluentia,neq; ſapit tantum,quæ non aliquando intermittitur uoluptas. Præterea quomodo eos tu beatos iudicare potes,qui tantis opibus atq; deliciis ſuis nunquam fruuntur cum iucunditate,nunquam cum gaudio? qui in tanta rerum copia nunquã exhilarent ſe,nunquam releuẽt animum,nunquam exultent? Qui tanta licet bonorum ubertate redundantes,triſtitia tamen ſemper obducãtur, ſolicitudine premantur, anxietate torqueantur? Nõ tibi multo optabilior uidetur priuatorum conditio,quorum & uita ſecurior, & uoluptates etiam, ſi mentem intendes, maiores ſunt? quos ſumma ſemper cõdit hilaritas,mulcet feſtiuitas,explet alacritas? Quantam putas afferre delectationem, quæ communis cum uxoribus & filiis uita exigitur, dum cubant tutè,ueſcuntur lætè,iocantur modeſtè? Quàm dulcẽ eſſe arbitraris amicorũ inter ſe & æqualiũ parem uitam,domeſticum uſum,frequentem cõuentum? Quid eorum amore ſuauius,cõfabulatione gratius,curis melius atq; commodius? Quantum credis lætitiæ & exultationis habeant eorum conuiuia, ludi,cãtus,ſaltationes? quantũ dilatent animos & permulceant? quantũ emanet mellis? cuius nec ſtillam principum aliquis deguſtauit. P A L. Haud intelligo Charon hanc quam refers regum triſtitiam atq; anxietatem,qui inter riſus tantùm,blanditias iocosq; uerſentur, quibus ſemper pſallatur, canatur,plaudatur: & quicquid ad tranſigendã hilarem uitã excogitari poteſt, exhibeatur. C H A. Etiam,ut uideo,iudicas Palinure quæ oculis tantùm patent: quo errore decepti mortales,plurimũ ſeduci ſolent: ſed quod certũ afferre poſſunt iudiciũ exteriora corporis,quæ uelamenta quædã magis ſunt ueritatis? Aut quid certi promittere & oſtentare poteſt frons hominũ,quæ plures q̃ Proteus ſpecies mẽtiri,atq; in plures mutari queat? Conſiderandæ ſunt ſecretæ animi fibræ: perſcrutandæ ſunt interiores mẽtis latebræ: quas ſi peruidere ita ut frontẽ poſſes, proh dolor quantã ibi malorũ turbã,quantã formidinum atq; ſtrepitationũ aciem introſpiceres? quot angores,ſolicitudines,ſuſpiciones? quot peſtilentes morbos & perturbationes? quãta aperirentur ulcera, quot plagæ & cædes,quot inſidiæ, quot enſes,& telorum infinita genera? quæ nec ſomnos eorũ quietos,nec cibos placidos,nec opulentiam dulcem,nec imperium iucũdum,nec delicias iocosq; lætos eſſe permittant. P A L. Neſciebam adhuc hæc eorum qui dominantur mala: ſed cur illis contingant tanta,nõ capio. C H A R. Cõtingunt tanta propter graues inimicitias, acerbaq; odia quæ continuè cum finitimis ciuitatibus, cum ſubditis ſibi populis,cum ſemet ipſis etiam gerunt : quo fit ut ingraueſcentibus odiis,increſcẽtibusq; iniuriis,quibus quotidie afficiunt quemq;, neceſſe ſit illos torqueri & affligi grauiter,confidere nemini,ſuſpicari omnia. Poſſunt extimere muſcas etiã (ut aiunt) uolantes,gaudere & lætari nũquam, triſtitia & mœrore detineri ſemper. P A L. Adducis me facilè ut credam ſuſpectas eos habere finitimas ciuitates, cum quibus & infenſa odia confiteor,propter continua quæ exercentur bella,& dominandi libidinem,qua plurimum incenduntur. Cũ ſuis uerò quibus imperant populis, nihil accipere poſſum niſi amorem,& dulciſſimam pacem. Porrò ſi cum finitimis ſint inimicitiæ,ſi oriantur bella,ſic demum etiam augentur imperia,ſubducuntur oppida,profligantur acies,ſpoliantur & captiuãtur hoſtes,populationes magnæ fiunt,trophæis decoratur patria, uictoriis celebratur,triumphis extollitur. Ob quæ & principũ gloria,& urbium ornatus,& inimicorum timor, & populorum inter ſe lætitia,atq; erga principes

fides & amor crescit. CHAR. At tantùm narras quæ prospera sunt & læta, ac F
quæ frequentius accidunt aduersa & tristia prætermittis, quasi semper eos putes debellare hostes, potiri uictoria, triũphis exultare, nunquã uerò uinci, prosterni, agros suos populari, bona sua diripi, & è suis se oppidis deiici. Sed maiora hæc prætereamus, de minoribus tantùm dicatur. Quippe si conferas quas strages suorum & cædes sustinent, comperies longè maiore damno q̃ lucro partas eorum uictorias cõstare, discussaq; ratione decessisse plus illis, quàm accessisse. His adiicias, ut populorum etiam suorum odia, nedum finitimorum intelligas, quòd ad inferenda bella & persequẽdos hostes opus illis est ingenti & munito exercitu, multo nauigio, longa armorum & machinarum præparatione: quæ G
quũ magno & inæstimabili constent sumptu, nec proprii suppeditent redditus, necesse est nouis uectigalibus uexare populos, nouas indicere præstationes, nouas angarias: augere tributa, multiplicare onera, exhaurire æs omniũ, eradere marsupia, imò uiscera pauperũ, paruos atq; magnos diripere, spoliare, cõculcare. Inde fit, ut quum inuisos manifestè se cunctis intelligant, suspectũ tum sibi incipiãt habere quemq;: nullius fidei, nullius amicitiæ credere, cõiectare omnia in malam partẽ. Habet enim hoc in se pessimũ malefactorũ cõscientia, ut quos iniuria affecit, nunquam reuocari in amicitiam, nũquam mitigari, & ad ueniam moueri posse putet: proinde magis insurgitur, grauiores itur in iniurias. hunc H
proscribunt, illum carcere includunt: quorundã patrimonia publicant, alios iugulari aut strangulari iubent. Volũtate pro ratione utuntur. Eorum quoq; quos tantis læserunt malis, cognatos, affines, amicos, socios, seruos, quasi fidei suæ diffidentes, persequuntur. Tum cæteri qui chariores etiam uidebantur, exempla aliorum proponũt sibi, acuũtque ipsi non minus odia. Nam non minus rebus suis ac saluti suæ timent. Ita pedetentim ciuitas omnis indignatur, obmurmurat, rapitur ira, odiis incenditur, coquit nouas cogitationes, noua consilia molitur. Mox eò deueniunt, ut hæc intelligentes uideant quantæ ruinæ quantóque præcipitio subiaceant, quàm tenuissimo quasi quodam filo pendeant imperia I
sua. Tunc cernas eos pallere, tristari, consumi, expauere omnia, torqueri scelerum suorum conscientia (quæ prima est pœnarum omnium) timere hostium insidias, ciuium conspirationes, domesticorum proditiones, oppressorum uindictas. Tunc securum nihil existimare, nisi quod ui ac ferro tueantur. Propterea non credunt se tutò cuiquã, non ministris, non necessariis, non germanis, quorum maiorem etiam q̃ aliorum auctoritatẽ magis formidant. Arcent se ab aspectu & præsentia omniũ, cingũt se fossis & aggeribus, claudunt se arcibus, quasi ad perpetuos damnati carceres. Custodibus etiam tãquam ad expeditionẽ belli paratis, ut obsideri eos putes, circumuallantur. Nihil illis dulce, nihil aper- K
tum, nihil iucundum. Dormiunt cum magna inquietudine, cum maiore etiam uigilant. Terret illos cõuentus hominum, angit solitudo: timent colloquia, timent salutationes, timent dona. Suspecti illis aditus, suspectæ sellæ, suspecti cibus & potus, qui nec etiam nisi præguſtati sumũtur. Suspecti pellicum & item uxorum tori: quibus mirum est cur sine cuiusquam præguſtatione congrediantur. Ipsos uerò quorum se custodiæ commiserunt, non minus extimescũt: quibus quũ carere nequeant ob tutelam suam, eo magis augetur eorũ timor & miseria, quo armatos pro firmiore illos præsidio esse necesse sit. Quare alienigenas & barbaros homines, atque abiectissimos quosque sibi deligunt, eosq; frequentius

A quentius comitantur. Deiiciunt sæpius ac exterminant, quò saluti suæ si non alia, at saltem hac uia consulere possint. Quid fœdius & ignauius dici queat, q̃ hominibus immanibus ac flagitiosis se cõmittere: suos uerò, prudentes, sobrios, iustos spernere atque deuitare? Quanta ista tyrannorum felicitas, quos cõtinuus & ingẽs semper angore afficit metus, quo nõ modò animi grauiter excruciantur, sed cuncta insuper dulcia mundi dona fugantur & dissipantur? Quantæ istæ eorum deliciæ, quanta gaudia, qui tranquillitatem nũquam & pacem sibi, ne dicam populis suis aut hostibus concesserint, expertes omnino tam sanctissimi atque omnium dulcissimi boni? Quænam ubertas ista bonorum, quæ distracti
B aliunde, neque sciant, neque uisant, neque pertractent, neque gustent unquam? Quanta ista imperii bona, quæ quum ipsi uidere & attrectare nõ possint, committant necesse est aliorum curæ & gubernationi? ignari rerum suarum, nescii omnium ferme quæ sub se gerũtur, fraudati quotidie & decepti, ab his præsertim, quos præ cæteris auxerunt: quibus tamẽ quum se credant, quot innocentium criminationes, quot facinorosorum falsas commẽdationes audiunt? Quoties eorum fidem sequuti, bonos pro malis, malos pro bonis ducunt, atque hos beneficiis, illos pœnis afficiunt? Quodq; grauius est, quoties ipsis etiam uidentibus, hi quos tantum extulerunt, pro sententia sua in foro quosque lædũt, con-
C cutiunt, opprimunt, atque dilaniant? Quid mirũ si exardescunt postea populorum odia? si labefactatur postea eorũ status atq; desolatur? Quanta ista, quamq; optanda imperia, cum quibus & seruitutem pessimã degant? subiecti tantis perturbationibus, tantis insidiis: subiecti ipsis etiam quos sibi subiecerunt: constricti quasi quibusdam regni compedibus: clausi intra arces, quasi magni alicuius criminis rei: coarctati instar ferarum: excluſi ab omni quæ foris capitur recreatione: priuati libertate, quod est tam dulce & omnibus optabile bonum, nõ hominibus modò, sed cæteris insuper quibuscunque animantibus: cuius priuatione quid est quod tristius aut infelicius contingere possit? PALIN. Non credis
D Charon bonos aliquos, mitisq; & moderatæ naturæ Tyrannos esse? CHAR. Imò multos credo: sed tanta est dominãdi libido, tantus ardor, tãta nescio quæ pestis ingenita, ut quos semel inuaserit, sint summa quanuis bonitate præstantes, adeò illiciat eos, illiciensq; deprauet, ut uita potius quàm imperio quod iam occupauerunt, carere possint. Vel ad conseruandum, uel ad amplificandũ contendunt unguibus dentibusq;: ac propterea nemo est tam bonus tyrannus, cui nõ conseruationis amplificationisq; suæ gratia, multis magnas inferre iniurias, atque ob eas illatas non plurimum timere, plurimásue pati anxietates contingat. PALIN. Miror cur tantis in malis, quæ planè ita ut narrasti, uera esse puto,
E appetant tantopere mortales imperium, nisi id fortasse faciunt cupidine honoris & gloriæ: quod nimirum tam præstans atq; excellens bonum, tolerabiliores reddit tãtas quas modò exposuisti miserias. Dulce quippe est mãdare aliis, præferri omnibus, eminere, præcellere, uenerari, timeri, suppliciter exorari, assurgi sibi, uia decedi, inclinari ceruicem, flecti genua, audire laudes suas, & rerum bene gestarum decantationes. Quæ quum & diuina numina plurimum capiant, facilè intelligi potest, quantum & his quoque mortalium mentes capiantur. CHA. Quæ tanta capere potest Tyrannos ullos honoris aut gloriæ exhibitio, qui se certò inuisos omnibus esse sciunt? A quibus si laudentur, si audiãtur, si sibi assurgatur atq; incuruetur, intelligũt palàm uel assentationis uel timoris causſa

id fieri. Quare nõ eſt ita dulcis ut putas,huiuſmodi honoris & gloriæ exterſio F
magis quàm exhibitio. At uerò dulcior is eſt qui in priuatos homines ab amicis
& beneuolis honor exhibetur propter aliquod eorum egregium facinus, aut
excellentem uirtutem. Vera iſta gloria, uerus iſte honor, ac dignus quidẽ quo
& diuina numina capiantur. PAL. Nullam ergo uideo cauſſam cur tantope-
re imperia deſiderentur, deſideratáq; conſeruentur: niſi quòd habendi cupido,
qua tãtum trahitur humanum genus, in his maximè expletur. Quò enim quiſ-
que plus auri,agrorum,ædificiorum,oppidorum,acquirere poſſit,nullo parcit
labori,quantumuis magno & intolerabili:neque ullus tam amarus labor, quin
propter quæſtum & maiorem rerum cumulationem dulceſcat. Ita quum tyrã- G
ni ſuper omnes plus poſſideant,ſuper omnes etiã beatiores uidẽtur,licet cæte-
ra eis triſtia ſint atque peracerba. CHA. Neque iſtud quidem affert ullam bea-
» titudinem. Nam in primis non efficit diuitem maior abũdantia,ſed minor cupi-
» ditas. Qui enim paruo contentus eſt,id tantùm cupit,quod neceſſitati uitæ ſuf-
» ficiat. Is abunde eſt locuples,propter honeſtũ,quod facilius implere poteſt, de-
» ſiderium: quod quũ & impleuerit, liberatus eſt ab omni qua alii rapiuntur ha-
» bendi anxietate. Qui uerò quantumlibet diues plura concupiſcit, pluribus in-
» diget, quia perſeuerante acquirendi inſatietate efficitur minus uoti compos.
» Quo enim magis creſcit multarum rerum poſſeſſio,magis etiam cupiditas:neq; H
» finem unquam habet uorago illa cupiditatis. Deinde non eſt iudicandus quiſq;
» uel locuples multitudine,uel pauper paucitate diuitiarum: ſed uel rerum magis
» implemento,uel neceſſitate. Nam ſi multitudinem excedunt ſumptus,quomo-
» do poteſt is credi diues,qui minus habet quàm neceſſe eſſet? Quare quũ neceſ-
ſitatem ſæpius magnam patiantur qui tantam imperii molem adminiſtrant,in-
digentiores etiã putandi ſunt priuatis hominibus:quibus licet tenues ſint opes,
at neceſſitatibus ſaltẽ ſuis uel pares ſunt, uel ſuperiores. Taceamus graues quas
quotidie expilationes uel rapinas perferũt à quęſtoribus ſuis, & ab his maximè
quorum fidei magis credunt:qui quo maiora etiam nacti ſunt imperia, eo ma- I
iora utique furta,maioremq; proinde rerum ſuarum diminutionem patiuntur,
à quibus priuatos ſaltem homines liberos eſſe conſtat, qui & diligentius patri-
monia ſua ipſi per ſe curare, & attentius omnia intueri poſſunt. Dicamus uerò
curas & labores quos in adminiſtrandis tantis opibus,gubernandoq; tanto po-
tẽtatu tolerare eos oportet,quorum fortiores quàm Herculis humeros eſſe ne-
ceſſe eſt ad ſuſtentandam tantã molem:plures etiam quàm Argi oculos ad tan-
tam rerum uarietatem peruidendam atque diſtribuendam:plura quoque quàm
Iani aut Vertumni capita,ad intelligenda examinandaq; tot ac tanta quum ho-
ſtium tum populorum ſuorum quæ illis negocia deferuntur. Quæ tanti animi K
uis, quæ non debilitetur ? quæ tanta ſoliditas,quæ non concutiatur? quæ tanta
promptitudo,quæ non remittatur?Cuius eſt tanta ualetudo,tantum robur,qui
ſe tam uaſto curarum ponderi parem audeat polliceri? Cuius eſt adeò æquabi-
lis & moderatus animus,adeò perſeuerans,quin tam multis tamq; continuis la-
boribus non defatigari, non quaſſari, nunquam quoque confringi poſſit? O-
mittamus mortales:de nobis tantùm, qui hæc ultima loca colimus, loquamur.
Vtrum putas Palinure beatiorem eſſe,uel me, qui pauperrimus ſum omnium,
qui nihil præter hanc quam cernis puſillam lintrẽ poſſideo:uel Plutonem,tam
lati tamq; immenſi regni tyrannum?Intelligo, etſi taceas,quale de hoc ſis iudi-
cium

A cium prolaturus. Crede mihi,minimè meũ cum ſuo ſtatu commutarem. PAL.
Quare? CHAR. Quia lætus ago,& ſumma cum quiete. Non ullius rei ullam
gero,niſi tranſuehendi haſce huc deſcendentes animas,& conſeruandi incolu-
mem hunc faſelum meum, ſolicitudinem:in quo dicam tibi quicquid eſt quod
me grauet. Quum enim propter uetuſtatem fatiſcat aliquando rimis,curare me
oportet ut reſtituatur integritati ſuæ. quare eum confuo ſæpius, & obſtruo ſi
quid rimarum eſt. hæc omnis mea cura eſt,hic omnis labor. At Pluto cum tan-
tis diuitiis ſuis,ac regno tanto,nunquã lætatur,nunquam quieſcit. tot curis car-
pitur,quot repletur hic umbris locus. Implicatum ſemper habet ubique animũ:
B hinc fertur,illinc rapitur,omnibus intentus locis,omnibus occupatus miniſtris:
huic mandat, illum terret, alios acciri iubet. Metum illi omnia incutiunt. nunc
terræ hiatus, nunc motus formidat. Sæpe illum trepidare cogit lampas Phœbi,
ne ulla ex parte irradiet regno ſuo. Sæpe & fulmen magni fratris, ne penetret
Auerna atq; labefactet. Quoties uidi ego illum,dum rebus ſuis timet,inuectum
ſummo curru peragrare omnem hanc regionem, luſtrare fines,ſcrutari omnia
diligenter,aſcendere etiam in ſuperum orbẽ,circũire terras,perueſtigare quod-
cũque periculũ perferre poſſet, nihil omnino incauti & inexplorati relinque-
re:quæ quũ multis in locis,tũ maximè ea ſolet efficere in terris Siciliæ, quæ ma-
C gis etiam eum terrent, propter magnas reluctationes Typhœi gigantis,quibus
totam cõquaſſat illam patriam. Nam poſtquam ipſe auſus fuit bella inferre cœ-
lo,iniecere ſuperi eius corpori Trinacriam, ſub qua ab omnibus undique mon-
tibus preſſus & grauatus,conatur ſæpe ſe attollere,impoſitaq; ſibi reiicere: pro-
indeq; magnos concitat motus,ac tantos quidem,ut hæc loca noſtra concutiat
grauiter & tremefaciat. Cogita nunc quàm læta & optanda ſit ſors huius infer-
ni tyranni,cuius tot diuiditur animus curis, tot propellitur tumultuationibus:
quem tot oporteat præcauere pericula,tot diſpẽſare miniſteria, omnia percen-
ſere,omnia corrigere,omnia uel ipſum gubernare,uel aliis gubernanda cõmit-
D tere. Attende rogo, & uel ex hoc uno collige eius felicitatem. Nam ſi me defi-
cere cõtingeret huic nauiculario miniſterio, quod ita neceſſarium eſt ut uides,
neceſſe eſſet eum uices meas ſubire:ne alioquin deficiente portitore,regno ſuo
malè ſuccederet. PALIN. Hoc profectò nõ modò uerum eſſe uideo,ſed ma-
nibus etiam ipſis(ut aiunt)tango. Nã ea nocte qua aliàs ſomno grauatus ê pup-
pi in mare excuſſus fui,id continuò ſenſit Aeneas meus,qui errantẽ ſine magi-
ſtro nauem intelligens, gubernauit eam tota ipſa nocte, non indignatus quòd
quæ ſceptrum geſtare ſolebant,remum etiam manus attrectarẽt. CHAR. De
magno eius germano nihil loquor: non me latet quantos & ille labores ac cu-
E ras ſuſtinet:ſed id præcipuè ſcio,quum temeritate Phaëthontis totus penè orbis
conflagraſſet, quantum tunc regno ſuo timuit, quantum tota cœli mœnia cir-
cuit,& ne quid labefactatum uiribus ignis corrueret,explorauit. Prætereo ter-
tium fratrem,moderatorem undarũ,cuius plurimæ etiam ac maximæ curæ non
facilè explicari poſſent,ſed præſertim quæ ſub illa quoque Phaëthontea cõfla-
gratione ad ſummum penè uſque exitium cum toto regno ſuo eum affecerũt.
PAL. De hoc poſſum,quod oculis meis uidi,afferre teſtimonium. Vidi equi-
dem tempore illius quã ſuprà retuli, horrendæ apud Siciliam tempeſtatis,com-
motum grauiter Neptunum, & ex alto proſpicientem uocaſſe ad ſe Eurum &
Zephyrũ,& increpatis acriter eis pro tanta ſuſcitata tempeſtate,placaſſe oycus

omnia,atq; trãquilla reddidisse. Quod argumentum præstat mihi euidens plu- F
rimarum,ut inquis,ac maximarum, quòd omnia in latissimo imperio suo paria
sint,curarum suarum. CHA. Dic oro Palinure,putásne iam beatam esse tyran-
norum uitam? PALIN. Minimè. CHAR. Optarésne uiuens eorum sortem?
PAL. Vt quid optarem,in quo nihil omnino optandum esse manifestè intel-
ligo? CHA. Ergo certò eos arbitraris miseros? PAL. Nõ miseros modò,sed o-
mnium etiam miserrimos. CHA. Mirum quòd modò eos tanta frui beatitudi-
ne prædicabas. PALIN. Quid mirum si cæcus laudet tenebras,quas postea luci
restitutus damnet? CHA. Vis ut & alia eorum mala tibi referam? PALIN. Re- G
stant item alia? CHAR. Et alia,& grauiora. PAL. Quid audio grauiora? haud
unquam istud credam,posse his quæ modò dixisti,grauius aliquid addi. CHA.
Credes quũ audieris. PAL. Dic ergo. CHA. Vides ut appropinquamus iam
ripæ. non possum longiora tecum iam facere uerba. PALIN. Rogo te mi Cha-
ron, ne fallas auidissimam expectationem meam. CHA. An cæterarum um-
brarum quas in littore reliqui,auidissimam etiam expectationem uis ut fallam?
PAL. Nõ diu moraberis,perge ô mi Charon. CHAR. Imò diutius quàm so-
leo,demoratus sum:sed lentus etiã nauigaui propter te,cuius cõfabulatione de-
lectabar. PAL. Age ergo,ut facis,lentiorem protrahe nauigationẽ, ut quæ re-
liqua sunt dicenda,prosequi possis. CHA. Ea tandem tanta est tibi audiẽdi cu- H
piditas? PAL. Tanta. CHAR. Morem tibi geram:qua in re illud te scire uelim,
quòd plurimum miseram reddit mortalium uitam instabilitas scilicet, & ruina
rerum. Nam certũ nihil & permanẽs in uita quisquã sibi polliceri queat. Quo-
modo is beatus censebitur,cuius summam quantumuis & plenã beatitudinem
minima omnis disturbatio uiolare & auferre potest? Sanè quum omnia apud
mortales infirma atque mutabilia sint,nulla tamen infirmior sors est atque mu-
tabilior, quàm tyrannorum, quorum etiam quo maior sit exaltatio, & subli-
mata magis status altitudo, magis est proinde, quum mutari eos contingit, ca- I
sus & ruina. Inde tantæ tyrannorum proditiones, euersiones,trucidationes, ut
nemo eorum ferè unquã euaserit,qui non uel regno depulsus, uel ueneno ne-
catus, uel cruenta aliqua & pessima morte cæsus uel peremptus sit. Quis talem
eorum uitam optarit, quæ pro modici temporis felicitate (si tamen illa felicitas
appellanda sit) tã tristi postea tamq; amaro fine consumatur? Horret animus di-
cere. Nam ne credas iis tãtùm mortales subiectos malis esse,sensimus & horum
magnam partem aliquando nos inferi,licet tam ualida nobis & munita sit ciui-
tas, tam firma & præpotens, atque omnibus undiq; præsidiis circunsepta. Non
possum sine dolore meminisse illius diei, qua Hercules heros ille fortissimus K
hæc regna penetrauit: perfregit fores,inuasit regem, exterruit reginam, quam
& antè socii eius rapere adorti erãt, abstraxit Cerberum, uinctumq; eum cate-
na tũ magna ui in orbem duxit,concussit loca omnia,trepidare omnes umbras
atq; ipsos iudices fecit:me quoque non modicum lęsit,quem erepta cymba cõ-
to hoc meo percussit,impulsumq; grauiter in mediã paludẽ exturbauit. Timui
equidem tunc desolatum iri barathrum totum. Credidi tũc supremum Plutoni
finem aduenisse regni sui: neq; minus illum cum cõiuge in prædam duci ad su-
peros,quàm tartareum canem:sed paulo humanius cũ eo actum est,quàm opi-
nabar. Nam tandem sibi ac regno suo bene consultum est:neque tamen ita cõ-
sultum est,quin tricipiti custode suo, qui tam perneceſſarius erat, spoliaretur.

Quòd

A Quòd si opinionem meam,quæ communis erat,fata coæquassent:tunc cerne-
re fuisset utrũ beatior uel meus uel Plutonis tanti regis status esset. Ego qui-
dem nihil ambigo,priuatus fuissem hac nauicula. hoc enim habeo tãtùm quod
adimi mihi possit. priuatus etiam fuissem rege meo:sed quotquot alios uoluis-
sem reges, procul dubio inuenissem,qui ministerio meo indigentes,seruitium
meum perlibenter sibi delegissent:& fortasse hoc lucri feciſſem,quòd pro ue-
tusto & attrito, qualem hũc intueris,nouum mihi & magis solidum lembũ ac-
quisissem. At Pluto quantas opes,quantos honores, quantum regnum amisis-
set? quantam in egestatem, quantam in calamitatem decidisset? Qui neque par
B aliud regnum,uti parem ego uel meliorem nauim: neque parem alium famu-
lum,uti parem ego uel meliorem dominum inuenisset. Excedo iam modũ di-
cendi:sed si tempus sineret,narrarem & quibus olim curis uexatus,quantóque
timore perculsus propter bella Gignantũ fuit summus Olympi rector:cuius nar
ratio maiorem etiam augeret eorum quæ suprà dixi, malorũ confirmationem.
PALIN. Haud opus est exemplis mihi. Nam nemo mortalium fuit qui maiora
quàm ego unquam uiderit eorũ malorũ exempla. Quid enim extitit his tem-
poribus Troiano rege maius? quid opibus suis cumulatius? quid operibus mu-
nitius & pulchrius? & quid demum exitu tãtorum bonorum tristius? quid cru-
C delius? quid flebilius? Vidit infelix pater tam arduũ & longum bellũ,tot cruen-
tas mortes natorum suorum. Vidit euersam funditus & incensam urbem. Vidit
latrantem coniugem,captiuatas nurus & filias,populationem tãtarum diuitia-
rum:ipse quoq;,quod ultimum restabat illi senectutis suæ solatium,Pyrrhi ense
confossus,& crudelissima morte consumptus est. CHA. Quis melius me hæc
nouit,qui cunctos hac scapha transuexi? A quibus & omnem calamitatẽ suam
seriatim perdidici. Notus est abunde mihi Priamus, cuius cognito acerbo casu
non potui non dolere. Notus est Troilus,noti Hector & Deiphobus,nota est
cætera tot filiorum ac nepotum turba:noti innumerabiles qui illo bello perie-
D rũt Troiani pariter & Graii duces. Nota est infinita quæ tũc óccidit populorũ
manus. Nullo memini tempore longiorẽ interfectorũ multitudinẽ huc descen-
disse, quàm illo:quo ita lassatus fui,ut præ multitudine omnibus transuehendis
minimè hæc cymba sufficeret planè. Quid opus est tibi monitore ad aperiẽdas
eorũ miserias,quas tu subiectas oculis tuis habuisti? Quòd si pro angustia tem-
poris liceret(iam enim uideo propius nos applicare ripæ) narrarẽ & millia alio-
rum tyrannorum,ex quibus crescceret etiam magis tibi opinio eorum calamita-
tis. Nam illud possum,quod certò scio,tibi uerum confirmare, nullum ferè me
uidisse unquam tyrannorum huc descendentiũ(descendunt porrò omnes) qui
E non uel alicuius ueneni infectionem,uel magnas ulcerum cicatrices,& sangui-
nolentæ alicuius mortis horrida signa præ se ferret. Ita mirum est uidere tot ac
tantos necatos,confossos,cruentatos,trucidatos. PALIN. Quis nunc se tantis
in malis tyrannum unquam esse optabit? quis imperia assequi quæret,quæ iam
certius certo cognosco magis fugienda esse, quàm Medusæum caput? CHA.
Audisti quibus apud superos tyranni malis torquentur: sed si intelligeres quæ
hic apud inferos grauiora etiã illis parantur,perhorresceres & longè magis eo-
rum sortem. PALIN. Ergo & alia hic tyrannis parantur? CHAR. Credis Pali-
nure,scelera quæ patrant mortales,hic aliquando impunita esse? PALIN. Hoc
modò animaduertebam. CHAR. Animaduertendum est igitur tibi, quodcũque

in uita peccatur,pari demum post mortẽ & respondente peccatis pœna puniri. F
Nam ut capias quod dico:si tu Palinure artem tuam nauicularíam uiuens malè
exercueris, si in dominum tuum mali quicquam uel cogitaueris, uel commise-
ris,si inaudiés dicto suo extiteris: inuenies hic tibi præparatas his quæ delique-
ris,similes pœnas.PAL. Nihil profectò Charon scio quod malè egerim, uel in
dominum meum peccauerim, nisi somnolentam illam dormitationem meam,
qua negligentius certè quàm debebam,me gessi. Nam magno in periculo na-
uim simul & dominum quem uehebat meũ reliqui,nisi uigilantior ipse & cau-
tior melius sibi cõsuluisset: sed pœnarum satis tum ob hoc crassum peccatum
meum etiam in uita recepi.CHAR.Recipies etiam in morte.Ibis enim quum è G
naui te dimisero,ad seueros iudices nostros, qui examinant & cẽsent delicta o-
mnium. Ducent quoque te in examinationem,scrutabunturq; crimina tua.Vi-
deor uerò uidere quali te iudicabunt pœnæ subiiciendum. PALIN. Quali?
CHAR. Parem peccato tuo tibi pœnam statuent. Nam quum somno peccaue-
ris,æterno etiam te somno damnabunt. PALIN. Dormiam ergo in æternum?
CHAR.Ita puto:nisi grauius sit aliud peccatum tibi.PALIN.Sic mites habeam
iudices,ut non sit grauius aliud mihi. CHAR. Nullam ergo nisi somni pœnam
patieris.PAL.Non hæc grauis pœna mihi uidetur. CHAR. Neque asinis etiam
& bobus:at magnis & excellenti aliqua uirtute præditis uiris grauissima existi- H
matur.PAL.Quas uerò,dic,pœnas perferent tyranni?CHAR.Audis tot cla-
mantes & lamentantes uoces? tot horrificos planctus? tantum stridorem ferri?
tot tractus catenarum? PAL.Delectabat me adeò sermocinatio tua,ut his mi-
nimè animum intenderem. Sed quid audio tam triste atque horrendum, quod
præ horrore pœnæ aures meæ sustinere non possunt? CHAR. Sunt hæc quæ
audis, tormenta tyrannorum.Nam quum illi in uita carcere quenquam inclu-
serint, spoliauerint, flagellauerint, trucidauerint, in summum luctum,in sum-
mam egestatem & calamitatem deduxerint, damnati sunt etiam ab incorruptis
iudicibus ad perferẽdas pares pœnas.Ideo teterrimis quoque carceribus inclusi, I
spoliati,flagellati,rotati,cæsi membratim,ac mille atrocissimis mortibus cruen-
tati,tantos edunt,quantos audis, gemitus, tantum luctum, tot ac tantos reboa-
tus,clamores atq; eiulatus.PAL.Dic etiam mihi Charon,an his pœnis plectun-
tur qui magni atque primarii tyrannis assistunt? CHAR. Prorsus iisdem.nam
suasu & consilio eorum maximè committunt tyranni scelera sua.PALIN.An
& in uita illi beati?CHAR.Non secus ac tyranni quibus assistunt. nam iisdem
quoq; malis subiecti sunt.eadem enim sunt in eos populorũ odia,maiora etiam
inter se,eædem curæ,eadem pericula: & quod miserabilius est,deiiciuntur sæpe
à tyrannis suis, & uel carcere uel morte aliquando pessima afficiuntur. PAL. K
Tanta est ergo, támque generalis omnium calamitas. Vllam uerò prorsus esse
putas hominum sortem, quæ beata duci possit? CHAR. Imò beatos aliquos
nõ nego fuisse mortales,sed perraros tamen.PALIN.Quos perraros? CHAR.
Qui amore uirtutis & literarum contempserunt cætera mundi bona: qui se
innocuos,puros,castos,integros,incorruptos conseruantes,extulerũt animum
altius ad gustandam diuinam excellentiam,humana quasi sordida & abiecta re-
linquentes.Nam uirtus per se tam dulcis támque iucunda res est,ut incredibi-
les amatoribus suis afferat uoluptates. Tam nobilis & præstans est eius posses-
sio,ut summa quadam ubertate ditet possessores suos. Quam qui uerè est asse-

quutus,

A quutus, nihil præter literarum studia dulce, nihil præter dei cognitionẽ habet
amabile.Quæ tãtùm prædulcia sibi bona stabilia, perpetua, incorrupta præli-
git,custodit,amplectitur.Reliqua uerò mundi, supremo tãdem gustu amara,in-
firma, momentanea, corruptibiliora fuco, mendaciora hilo, inaniora hila, ie-
iuniora papis uolantibus,fugit, contemnit,abiicit, conculcat: contentúsque se
ipso, ac honestissimis suauissimísque studiis suis, totum nihili mundum ducit,
ruentem etiam non formidat. In his recreatur, refocillatur, lætam & iucun-
dam agit uitam, ridet tantas hominum, tamq; stultas, & ultro sibi quæsitas an-
xietates, tot ineptias, tot cassos labores,tot inanes curas. Nemini nocet, nemi-
B ni molestus est.Laudant eum omnes,prædicant,admirantur,beneuolẽtia com-
plectũtur,fauore prosequuntur. Quàm uerè hic beatus est,qui cõsciẽtiæ suæ in-
nocentia & integritate fruitur! Quod primũ est & dulcius omnibus, bonus se-
curusq; sui,nullo timore angitur,nulla angustia torquetur,nõ timet largas(qui-
bus caret,quasq; nihili facit)diuitias sibi à potẽtioribus eripi. Non timet à quo-
cunque se lædi,qui nec quẽquam se læsisse certò intelligat. Quàm uerè hic fe-
lix est,qui tot tantisq; semotus curis & periculis,tantarum uacuus perturbatio-
num,sibi semper aliísque iucundus,lætetur semper,& omnibus quotquot sunt
mundi honestis, & his etiam quæ cœlibum communes sunt, perfruatur uolu-
C ptatibus:qui humanioribus sanctioribusq; deditus studiis,contẽnat omnia, cõ-
» temnensq; omnia possideat.Nam is possidere omnia uidetur,non qui omnibus
» abundet,sed cui nihil deficiat.Porrò illi nihil deficit,qui nihil cõcupiscit. Con-
» cupiscens autem nihil, contemnit omnia:contemnensq; ita id assequitur quod
» desiderat. Desiderio uerò suo frui,ea demũ uera & sola beatitudo, beatorumq;
» omnium plenitudo est.PALIN.Hi ergo quũ nihil mali egerint,pœnarũ etiam
nihil patiuntur.CHAR.Nihil prorsus,imò propter transactam bene uitam,me-
ritum magnum assequuntur.PALIN.Quod? CHAR. Vel cœli fiunt incolæ,
communicantq; æternùm illis cœlestibus bonis: uel si huc descendunt,mittun-
D tur in Elysiũ: qui locus est quietis ac deliciarũ, ubi sedes fortunatæ, cãpi aperti,
læti,omnium omnino pœnarum expertes. PALIN. O si mihi ad mortales re-
dire aliquãdo cõtingeret,inclamarem quàm magna possem uoce,admonerem
de suo quenque officio & dignitate, accusarem tantam laborũ frustrationem,
tantam curarũ uanitatem,tot corruptas opiniones,peruersaq; iudicia:sed quàm
maximè increparem,qui uel magistratu quopiam magno uel imperio cæteros
antecedunt:ostenderem tanta, quæ antea ignorabam, sed te docente nunc in-
telligo,mala eorũ,grauissima,dictu horribilia: reuocarem omnes à uitiis,ab in-
ferendis iniuriis, ad meliorem uictum, à superflua agendarum rerum cura: in-
E cenderem desiderio uirtutis:laudarem innocentiam,prædicarem frugalitatem,
exhortarer cunctos ad bene grauiter castigateq; uiuendũ,ad se cognoscendum,
ad cõtemnendum tot caduca,& somni cuiusdã uel umbræ magis similia mun-
di bona:inuitarem ad honestas artes, ad ingenuas exercitationes,ad studia lite-
rarum,ad spem ac contemplationem diuinæ bonitatis.CHAR.Et rectè sanè:sed
uides nos ripam attigisse.egredere iam.PALIN.Et iã egressus sum.Ad iudices
eo.Placidam opto tibi semper nauigationem.Salue ô Charon,& uale.CHAR.
Et ego ad reliquas umbras redeo.Placidos opto tibi semper iudices. Salue Pa-
linure, & uale.

Interlocutores, MERCVRIVS, VIRTVS.

VIrtus dea per epistolas orauit modò, ut ad se irem. Eo ut percõter quídnam me uelit, illico ad Iouem redibo. VIR. Salue Mercuri: ago tibi gratias, quandoquidem tua in me pietas atque benignitas, efficit ut nõ penitus despecta ab omni cœtu deorũ sim. MER. Expecto quid narres: tu modò perbreues narrationes facito: nã edixit ut confestim ad se redirem, Iupiter. VIR. Etiámne tecum nobis non licebit nostras ærumnas exponere? Quos igitur habebo ultores iniuriarum, si nõ modò apud G ipsum maximum Iouem, uerùm & apud te, quem semper in fratris locũ habui, colui, obseruaui, condolendi facultas negatur? O me miseram, ad quos confugiam? unde auxilium petam? Me quidem, cũ ita despiciar, malo esse truncũ aliquem, q̃ deam. MER. Tandem effare, dum præbeo operã. VIR. Viden' quàm sim nuda & fœda? Hoc ita ut sim, efficit Fortunę deæ impietas atq; iniuria. At eram sanè ornata apud Elysios campos inter ueteres illos amicos, Platonem scilicet, Socratem, Demosthenem, Ciceronem, Archimedem, Polycratem, Praxitelem, & eiusmodi uiros doctos, qui me, dum uitam agebant, piissimè atq; religiosissimè coluere. Interea loci cum iam non pauci salutatum ad nos aduolas- H sent, è uestigio Fortuna dea insolens, audax, temulẽta, procax, maxima armatorum turba consepta atque stipata, properans ad nos, iactabunda, En, inquit, plebeia, túne maioribus diis aduentantibus non ultro cedis? Dolui iniuriam nobis immeritis eo pacto fieri: ac nonnihil ira concitata, inquam, Neque tu maxima dea his uerbis me plebeiam efficies: neque si maioribus cedendum est, tibi turpiter cedendum censeo. Illa uerò illico in conuicium sese effert aduersum me. Prætereo hic quas contumelias in me primùm dum hæc inter nos gerũtur, effuderit: idcirco Plato philosophus cœpit cõtra eã nonnulla de deorum officiis disputare. Illa excãdescens, Apagite hinc uerbosi, inquit. Nõ enim decet seruos I deorũ causſam suscipere. Cœperat & Cicero orator plura uelle suadere, at ex turba armatorum erupit, Mercuri, Antonius præpotens, latera illa sua gladiatoria ostendens, grauissimúmque pugnum in os Ciceronis iniecit. hinc cæteri mei amici perculsi metu, fuga sibi propere consuluere. neque enim Polycletus peniculo, aut Phidias scalpro, aut Archimedes horoscopo, aut cæteri inermes aduersus audaciſſimos armatos, eósque prædis atque homicidiis suetos, bello ad sese tuendos ualebant. Ergo me infeliciſſimam, ab ipsis diis omnibus qui tum aderant, atque hominibus desertã, pugnis ac calcibus totam cõfregere, uestes meas diripuere, in lutum prostratam reliquere, demum abiere ouãtes. Ego K uerò ita confecta, cũ primùm licuit, cõscendi huc ut Iouẽ Opt. Max. his de rebus facerem certiorem. Iam quidem mihi ut intromittar expectãti, mẽsis elapsus est: dumq; id ut impetrẽ, omnes deos exeuntes atque redeuntes precor, nouas semper aliquas excusationes audio. Aut enim deos aiunt uacare ut in tempore cucurbitæ floresc̃at, aut curare ut papilionibus alæ perpulchrè pictæ adsint. Quid? igitúrne uerò aliquid semper habebunt negocii, quo nos exclusas teneant ac floccipendant? Tum etiam & uillicus suscepit curam dudum, ne cucurbitæ siti pereant: nos tamen neque diis neq; hominibus cordi sumus. Has ob res te iterum atque iterũ precor obtestorq; Mercuri, qui semper apud deos ipsos interpres

pres extitisti, ut causſam hanc meam iustissimam atque piissimam suscipias. Ad te confugio, te supplex oro. In te omnis mea sita est spes atque expectatio. Da quæso operam, ne dum à uobis excludor, ipsis quoq; mortalibus sim ludibrio. Nam erit quidem dedecus deorum ordini, ubi homũculi me tametsi infirmam deam floccipendant. MERC. Audiui: doleo: uerùm pro uetere nostra amicitia unum admoneo, duram nimis atque difficilem causſam te aduersus Fortunam suscepisse. Nam & Iupiter ipse, ut cæteros omittam Deos, cum se ob accepta beneficia nimium Fortunæ debere sentiat, illius uires atque potẽtiam ueretur. Ea enim ad cœlum diis ascensum præstitit: atque ubi uelit, ualens sua armatorũ manu eiiciet. Qua de re, si sapis, inter plebeios deos ignota, quoad Fortunæ odium extinctum sit, latebis. VIR. Aeternum latitandum est. Ego & nuda & despecta abeo.

LVCIANI VITA EX SVIDA.

LVcianus Samosatensis, cognomento blasphemus, siue maledicus, aut ἄθεος potius appellatus est, eò quòd in dialogis suis ridicula etiã illa esse proponit, quæ de rebus diuinis & sacris prodita sunt. Dicitur autem uixisse temporibus Traiani Cæsaris, & deinceps. Cæterùm fuit ab initio causidicus Antiochiæ, quæ in Syria est: sed cum ea res illi non satis ex sententia succederet, ad scribendum sese conuertit, scripsit'que adeò infinita. Obiisse autem ipsum fama est à canibus laceratũ, quoniam & contra ueritatẽ uelut rabiẽ exercuisset. Nam in uita Peregrini Christianismum quoque insectatur, ipsum Christum contumelioſè incessit, sceleſtus ille. Quare & rabiei istius pœnas sufficientes in præsenti uita dedit, & in futurum hæres æterni ignis unà cum Satana erit. Hæc ille. Addit autẽ Volaterranus, nescio quo auctore, cũ ab initio Christianus fuisset, postea eiusdem religionis desertorem factum esse, dictitãtem se nihil ex ea consecutum, quàm quòd nomen ipsius corruptũ esset, ex Lucio Lucianus factum. Fuit autem Samosata, ut hoc quoq; addamus, urbs non longè ab Euphrate sita, Comagenes metropolis. Plinius, & Stephanus.

FINIS.

Imprimebat Michaël Vascosanus an. M. D. XLVI. mense Ianuario.